BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM GRAECORUM ET ROMANORUM
TEUBNERIANA.

ARISTOTELIS

POLITICA.

TERTIUM EDIDIT

FRANCISCUS SUSEMIHL.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCLXXXII.

BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM GRAECORUM ET ROMANORUM TEUBNERIANA.

	ℳ ₰
Aelianus ed. *Hercher*. 2 voll.	9.—
—— —— **varia historia**	—.90
Aeneae comment. ed. *Hug*	1.35
Aeschines ed. *Franke*	—.90
Aeschylus ed. *Dindorf*	1.20
—— —— einzelne Stücke à	—.30
Alberti Troilus ed. *Merzdorf*	3.—
Ammianus Marc. ed. *Gardthausen*. 2 voll.	7.20
Anacreon ed. *Rose*. Ed. II	1.—
Audocides ed. *Blaſs*. Ed. II	1.20
Anthimus ed. *Rose*	1.—
Anthologia latina ed. *Riese*. I. 1	3.—
—— —— —— I. 2	4.50
—— **lyrica** ed. *Bergk*	4.50
Antiphon ed. *Blaſs*. Ed. II.	2.10
Apollodorus ed. *Bekker*	1.—
Appollon. Rhodius ed. *Merkel*	1.—
Appian ed. *Mendelssohn*. 2 voll.	9.—
Archimedis opera omnia. Ed. *Heiberg*. 3 voll.	18.—
Aristophanes ed. *Bergk*. 2 voll.	3.—
—— —— einzelne Stücke à	—.45
Aristoteles de partibus animal. ed. *Langkavel*	1.80
—— **de arte poetica** ed. *Christ*	—.60
—— **physica** ed. *Prantl*	1.50
—— **Ethica Nicomachea** ed. *Susemihl*	1.80
—— **de coelo etc.** ed. *Prantl*	1.20
—— **de coloribus, audibilibus, physiognomonica** ed. *Prantl*	—.60
—— **politica** ed. *Susemihl*	
Arriani expeditio ed. *Abicht*	1.20
—— —— mit Karte	1.50
—— **scripta min.** ed. *Hercher*	1.—
Athenaeus ed. *Meineke*. 4 voll.	12.—
Augustinus iter. ed. *Dombart*. 2 voll.	6.—
Aulularia ed. *Peiper*	1.50
Babrius ed. *Schneidewin*	—.60
Boetius de inst. math. ed. *Friedlein*	5.10
—— **de consolatione** ed. *Peiper*.	2.70
—— **comm. in libr.** Aristotelis περὶ ἑρμηνείας rec. *Meiser*. 2 voll.	8.70
Bucolici Graeci ed. *Ahrens*	—.60
Caesar ed. *Dinter*, kplt.	1.50
—— ed. *Dinter*. 3 voll. à	1.—
—— **de bello Gallico.** Ed. min.	—.75
—— —— **civili.** Ed. min.	—.60
Cassius Felix ed. *Rose*	3.—
Catullus ed. *Müller*	—.45
Catullus, Tibullus, Propertius	2.70
Cebetis tabula ed. *Drosihn*	—.60
Celsus ed. *Daremberg*	3.—
Censorinus ed. *Hultsch*	1.20
Cicero ed. *Müller*. Pars II. Vol. I, Pars IV. Vol. I. II. III, jeder à	2.10
—— ed. *Klotz*. 5 part. 11 voll., kplt.	22.35
[Auch in 37 einzelnen Heften.]	
—— **orationes selectae** ed. *Klotz*. 2 partes	1.50
—— **orationes sel.** edd. *Eberhard* et *Hirschfelder*	2.—
Cicero, epistolae selectae ed. *Dietsch*. 2 partes	2.50
—— **epistolae** ed. *Wesenberg*. 2 voll.	6.—
Commodianus ed. *Ludwig*. I & II	2.70
Cornelius Nepos ed. *Halm*	—.30
Cornutus ed. *Lang*	1.50
Curtius Rufus ed. *Foſs*	1.20
—— —— ed. *Vogel*	1.20
Dares Phrygius ed. *Meister*	1.20
Demosthenes ed. *Dindorf*. 3 voll.	4.50
—— —— Auch in 6 Partes, à pars	—.75
Dictys Cretensis ed. *Meister*	1.50
Dinarchus ed. *Blaſs*	1.—
Dio Cassius ed. *Dindorf*. 5 voll.	13.50
Dio Chrysost. ed. *Dindorf*. 2 voll.	5.40
Diod. Siculus ed. *Dindorf*. 5 voll.	15.75
Dionysius ed. *Kieſsling*. 4 voll.	10.80
Dracontius ed. *de Duhn*	1.20
Eclogae poet. latin. ed. *Brandt*	1.—
Epicorum Graecorum fragm. ed. *Kinkel*. Vol. I	3.—
Erotici script. ed. *Hercher*. 2 voll.	7.50
Eudociae violarium ed. *Flach*	7.50
Euripides ed. *Nauck*. Ed. III. Vol. I & II à	1.50
—— —— —— Vol. III. Fragmenta	2.70
—— —— —— Einzelne Stücke à	—.30
Eusebius ed. *Dindorf*. 4 voll.	15.—
Eutropius ed. *Dietsch*	—.30
Fabulae Aesopicae ed. *Halm*	—.90
Fabulae Roman. ed. *Eberhard*. Vol. 1	3.75
Florus ed. *Halm*	1.—
Frontinus ed. *Dederich*	1.50
Gaius ed. *Huschke*	2.70
Gellius ed. *Hertz*. 2 voll.	3.30
Heliodor ed. *Bekker*	2.40
Herodian ed. *Bekker*	1.20
Herodotus ed. *Dietsch*. 2 voll. à	1.35
Hesiodus ed. *Koechly*	—.45
—— ed. *Flach*	—.45
Hesychius Milesius ed. *Flach*	—.75
Hieronymus ed. *Herding*	2.40
Historici Graeci minores ed. *Dindorf*. 2 voll.	8.25
Historia Apollonii ed. *Riese*	1.—
Homeri Ilias, kplt. 1 Band mit Einleitung von *Sengebusch*	2.25
—— **Odyssea**, kplt. 1 Band mit Einleitung von *Sengebusch*	2.25
—— **carmina**, I. 1 (Ilias I)	—.75
—— —— I. 2 (Ilias II)	—.75
—— —— II. 1 (Odyssea I)	—.75
—— —— II. 2 (Odyssea II)	—.75
Horatius ed. *Müller*	1.—
Hygini Gromatici liber ed. *Gemoll*	—.75
Hymni Homerici ed. *Baumeister*	—.75
Hyperides ed. *Blaſs*. Ed. II.	1.35
Iliadis carmina ed. *Koechly*	3.—
Incerti auctoris lib. de Constantino Magno ed. *Heydenreich*	—.60
Iosephus, Flavius, ed. *Bekker*. 6 voll.	12.60
Isaeus ed. *Scheibe*	1.20
Isocrates edd. *Benseler* et *Blaſs*. 2 voll.	2.70
Iuliani imp. op. ed. *Hertlein*. 2 voll.	6.75

ARISTOTELIS

POLITICA.

TERTIUM EDIDIT

FRANCISCUS SUSEMIHL.

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLXXXII.

LIPSIAE, TYPIS B. G. TEUBNERI.

PRAECEPTORIBUS ACADEMICIS

CAROLO LUDOVICO MICHELETIO

ET

GUILELMO VATKEO

VETERANIS SUMME REVERENDIS

HUNC LIBRUM GRATI ANIMI DOCUMENTUM

ESSE VOLUIT

EDITOR.

Duas iam paravi editiones Politicorum Aristoteleorum, alteram criticam cum vetusta translatione coniunctam, quae prodiit ex aedibus B. G. Teubneri anno MDCCCLXXII, alteram exegeticam sumptibus Engelmanni anno MDCCCLXXIX. Harum in prolegomenis quae disserui, eorum nonnulla hoc loco repetere alia corrigere, praeterea nova quaedam addere opus est.

Iam antiquissimus fons vetusta illa est translatio Latina, quam saeculo XIII⁰ ante annum LXXIV fecit Guilelmus de Moerbeka (Guil.) secundum exemplar Graecum (Γ) haud multo, ut videtur, antiquius, saeculo, nisi fallor, aut XII⁰ exeunte aut XIII⁰ ineunte ortum, admodum iam corruptum. Librorum, qui tempus tulerunt, Graecorum antiquissimi sunt Parisini duo P^3 saeculo XIV⁰ et aliquanto recentior quidem, sed nihilominus praestantior P^2 (I^b apud Bekkerum) exeunte eodem saeculo exarati. Et duas esse docui codicum familias, quas Π^1 et Π^2 appellavi, haud raro hanc, saepius illam meliorem, paucis illam exemplis servatam, plurimis hanc vulgatam, licet duobus tantum melioribus illis P^2 et P^3, ceteris omnibus deterioribus, quos, quatenus collati sunt, communi nota Π^3 comprehendi. Eorum duae sunt species, altera horum librorum: C^4 Q^b R^b S^b T^b V^b, altera horum: $P^{4.6.}$ Q M^b U^b L^s cum codicibus Aretini (Ar.) Aldi (Ald.) Camerari (C^c).*) Excussi autem sunt per totum opus soli P^4 et Ar., per

*) W^b descriptus esse videtur ex editione Aldina: quare semel tantum eius mentionem feci.

p. 1252—1254ª 17, ubi C^4 cum melioribus potius consentit, etiam ceteri omnes, inde ab hoc loco, qua de re accuratius egi in prioribus editionibus, modo hi modo illi, Aldinam denique editionem ita adhibui, ut *Π* nota eius cum omnibus codicibus collatis consensum significet et Π^2 et Π^3 siglis ubique eius quoque lectiones comprehendantur. Ceterum Leonardi Aretini translatio hic illic non cum deterioribus conspirat, sed cum potioribus illis $P^{2.3.}$.

Quae cum ita sint, proprias Π^2 recensionis vulgatae lectiones constituere plerumque haud ita difficile est, sed longe aliter se habet res de Π^1. Tres dumtaxat sunt codices, quibus potissimum huius recensionis notitiam debemus, *Γ* ille deperditus et duo superstites satis recentes M^s et P^1, quorum ille omni mendorum genere refertissimus exeunte potius quam ineunte saeculo XV⁰, hic a Demetrio Chalcondyla aut ultimis eiusdem saeculi annis aut primis sequentis scriptus est. Praeterea mixti generis est P^5 codex recentissimus saeculi XVI^i, cuius periit prior pars usque ad 1306ª 6, plerumque quidem Π^2 familiae gregi, at satis saepe vetustae translationi affinis*): nec desunt Π^1 recensionis vestigia apud Aretinum atque in correctionibus lectionibusque nonnullis, quae in ipso optimo Π^2 familiae exemplo P^2, et multo pluribus, quae in P^4 inveniuntur, et ceteri quoque eiusdem speciei, cuius sunt P^4 et Ar., fontes deteriores interdum cum tota illa Π^1 generis propagine triplici $\Gamma M^s P^1$ vel cum singulis ex hac stirpe congruunt, velut his inprimis locis: 1252ᵇ 25. *ὁμοκάπνους* $\Pi^1 P^4 L^s$ et corr. M^b. 1255ª 5. *καὶ* alterum om. $\Pi^1 M^b$ Ar. Ald. et pr. P^3. 24. *ὅλως* $\Pi^1 P^6 M^b T^b L^s$. 1256ᵇ 32. *ἀγαθὴν* $\Gamma M^s P^4$ Ald. et corr.¹ P^1

*) Perperam Busseus in dissertatione infra laudata contendit me aliter iudicasse in editione prima: ipse potius non satis attente legit quae ibi de hac re scripsi.

(ἀγαθήν). 1260^a 26. ἢ τὸ Π^1 P$^{4.6.}$ L^s Ald. 1261^a 14. διελεῖν Γ P$^{1.4.}$ Ald. ^{b} 30. ἔστι Π^1 P^4 Ald. 1262^a 3. τὸν ἀριθμὸν Γ M^s P^4 Ald. et corr. P$^{1.2.}$. 1267^b 35. ἱεράν Π^1 P^4 Ald. et corr.^{2} P^2. 1275^a 17. ἀτελεῖς Π^1 P^4 Ald. 27. ἂν φαίη Γ P$^{1.4.6.}$. ^{b} 32. ἦσαν Π^1 Ald. et corr. P^4, ἢ ἂν U^b, ἦσαν ἂν cet. 1278^b 28. ὑπερβάλλῃ Γ M^s Ald. (ὑπερβάλλει P$^{1.4.}$). 1324^b 18. ἀπεκτακότι M^s P$^{1.4.6.}$. 1325^a 25. τῷ M^s P$^{1.2.4.}$ Ald. 1326^b 4. μὲν τοῖς M^s P$^{1.5.}$ Ald. 1330^b 16. τοιούτων Π^1 P$^{4.6.}$ L^s et corr. P^5. 1332^b 36. αὐτῷ Γ M^s Ald. 1338^b 23. λῃστρικὰ M^s P^1 L^s Ald. 1339^a 1. δύνανται Π^1 L^s Ald. 1292^b 36. δυναμένοις Π^1 L^s Ar. Ald. et corr. P^4. 1299^b 24. οὐδ' (οὐδὲ P^1) Π^1 P$^{4.6.}$ L^s Ar. 1303^b 33. Μηδικὰ Π^1 P$^{4.6.}$ U^b L^s C^c. 1304^b 28. τε γὰρ om. Π^1 P$^{4.6.}$ L^s et mg.^{3} P^2. 1306^b 21. τοὺς Γ (ut videtur) M^s P$^{4.5.}$ L^s V^b Ar. (ut videtur), τους p^1. 1307^b 18. μετέβαλεν Π^1 L^s Ar., μετέβαλλεν P^4 et pr. M^s, μετέβαλλον cet. 1315^b 6. τῶν M^s P$^{1.4.}$ L^s. 1253^b 3. οἰκίας Γ P$^{4.6.}$ L^s Q M^b U^b.*) 1276^a 25. τόπον add. P$^{4.6.}$ L^s Ald. et fort. Γ Ar. 1324^a 22. γὰρ om. Γ P$^{4.6.}$ L^s. 1325^a 6. δῆλον ἄρα ὅτι Γ P^5 Ar.(?) Ald. 1329^a 27. ἱερέων Γ P^5 L^s Ar. Ald. 1332^a 33. τῷ Γ Ald. et corr.^{1} P^2. 1292^a 4. δὲ post ἕτερον add. P^4 L^s Ald. et, ut videtur, Γ. 1299^a 1. δὴ Γ P^4 L^s C^c. 2. διωρίσθω Γ P^4 Ar. 1318^b 17. ἢ add. Γ P^4 L^s Ar. Ald. et mg. P^6. 1304^a 8. περιωρισθεὶς Γ M^s P^4 L^s U^b V^b Ald. 1314^a 40. τὸ Γ P$^{5.6.}$ V^b L^s Ar. Idem cadit, id quod iam unum alterumve ex his ipsis exemplis docet, in alteram quoque speciem, inprimis in R^b, sed multo rarius: complura eiusmodi in Q^b codicem intulit recentior manus: etiam varia lectio falsissima 1252^a 7. πετεινοῖς (Γ mg. P^4 mg. p^1 mg. rc. S^b) non e Π^2, sed e Π^1 haud dubie familia originem traxit. Contra fortuitus tantummodo, nisi fallor, consensus

*) Valde tamen dubium est, utrum hoc loco codices illi ad Γ declinaverint an Γ ad illos.

est 1254^a 16. *ἀλλ' οὐδ'* $P^{1.6.}$ L^s Ald. (*ἀλλ' οὐδὲν* M^s). 1268^a 4. *ἀπολύει* M^s P^1 Q^b. 6. *ἢ ταῦτα* om. L^s et pr. P^1. 1269^a 38. *οἱ* om. M^s P^1 L^s. 1288^a 27. *τὴν* om. M^s P^4 Q^b T^b. 1326^b 3. *ἡ δὲ πόλις αὔταρκες* om. $P^{1.5.}$ Π^3 Ar. 38. *τὴν* prius om. $P^{1.5.}$ Π^3. 1335^b 21. *ἐθνῶν* Γ $P^{4.6.}$ L^s S^b C^c Ar. 1302^b 19. *ἐνέσονται* Γ M^s P^4 R^b V^b. 1309^a 12. *λόχους* Γ $P^{4.5.}$ p^1 Ar. Ald. et fortasse 1286^b 7. *ὁμοίως* Γ Π^3 Ar. 1287^b 33. *ὅ τε* Γ, *ὅτε* P^4 T^b *Ald.*, *οὔτε* Q^b aliisque locis.

Sed cetera quoque non ex eodem omnia archetypo fluxerunt. Immo primum quidem tam mira est P^5 codicis cum vetusta translatione compluribus locis, velut praecipue 1327^a 34. 1329^a 17. 18. 1334^a 28 sqq. 37. 1336^a 34. ^{b}18. 1337^b 16 sqq. 27 sq. 34 sq. 1320^a 10. 1307^b 32 sqq. 1311^b 7, necessitudo, ut, quoad ille non cum Π^3, sed cum hac cohaereat, ex ipsa hac, non e codice Graeco antiquiore illius lectiones haustas esse summa cum specie. veritatis concludi inde licere dudum ipse monuerim, rem hanc plane extra dubitationem positam esse nuper contenderit in dissertatione, si rem universam spectas, admodum laudabili „de praesidiis Aristotelis Politica emendandi“ Berolini MDCCCLXXXI edita Adolfus Busseus. Verumenimvero iuvenis acutissimus si accuratius hanc quaestionem tractasset, falsam esse intellexisset speciem illam. Nam eadem neglegentia, qua 1334^a 37. *μὴ δύνασθαι* pro *τὸ μὴ δύνασθαι*, 1336^a 34. *σπουδασθησομένων* pro *σπουδασομένων*, 1337^b 17. *τὸ τέλειον* pro *ἀκρίβειαν* (*perfectionem* Guil.) et *ῥηθείσαις* pro *εἰρημέναις*, 18. *χάριν* pro *ἕνεκεν* (?), 19. *αὐτοῦ μὲν γὰρ* pro *τὸ μὲν γὰρ αὐτοῦ* et *τῶν φίλων* pro *φίλων*, 27. *περὶ δὲ τῆς μουσικῆς* pro *τὴν δὲ μουσικὴν ἤδη*, 34. *τελευταῖον* pro *τέλος* (*finaliter* Guil.), 35. *τί ποιοῦντας δεῖ* (*quod facientes oportet* Guil.) pro *ὅτι* (i. e. *ὅ τι*) *δεῖ ποιοῦντας*, 1320^a 10. *καταψηφίσεται* pro *καταψηφιεῖται*, 1307^b 33. *παράβασις* (*praevaricatio* Guil.)

pro *παρανομία*, 34. *δαπανῶσι* (*consumunt* Guil.) pro *ἀναιροῦσι*, 1311ᵇ 7. *αἰσχύνειν* pro *αἰσχῦναι* scripta sunt, apparet etiam in aliis codicis locis, qui nihil commune habent cum vetusta translatione, ut exempli causa legitur 1330ᵃ 32. *χρὴ* pro *δεῖ*, 1333ᵇ 2. *δὲ* (om. Π^1) *καὶ τὰ χρήσιμα* pro *καὶ τὰ χρήσιμα δὲ*, 1335ᵇ 23. *παιδοποιίας* pro *τεκνοποιίας*, 1336ᵇ 5. *γὰρ τοῦ* pro *τοῦ γὰρ*, 1339ᵃ 16. *χάριν* pro *ἕνεκα*, 1340ᵃ 8. *δῆλον* pro *φανερὸν*, 9. *ἄλλων* pro *ἑτέρων*, 1342ᵃ 6. *ἁπάσαις* pro *πάσαις*, 8 sq. *ἱερῶν δὲ* pro *δ' ἱερῶν*, 1319ᵃ 14. *διορθοῦν δεῖ* pro *δεῖ διορθοῦν*, 1320ᵇ 33. *εὖ διακείμενα σώματα* pro *εὖ σώματα διακείμενα*, 34. *πρὸς τὴν* pro *πρὸς*, 1306ᵃ 9. *Πόντῳ* pro *τῷ Πόντῳ*, 1309ᵃ 18. *οὐ* pro *μή*. Nec desunt similia in aliis codicibus, et eiusmodi quidem discrepantiis saepissime inter se differunt et totae recensiones illae Π^1 atque Π^2 et singulae species earum. Incerta igitur res maneret, nisi inessent in P^5 libro huius generis lectiones aliae, quae a vetusta translatione abhorrentes cum P^1 potius aut M^s concinunt, aliae, quae certe e Latino exemplo hauriri non poterant, sed e Graeco solum veteriore: at insunt. Nolo urgere quae mero fortasse casu orta sunt: 1335ᵃ 5. *ὑπάρχει* $M^s P^5$, *ὑπάρχῃ* cet. 1338ᵇ 27. *λειπομένοις* $M^s P^5$, *λειπομένους* cet. 1323ᵃ 2. *συμβαίνῃ* $M^s P^{1.5.}$, *συμβαίνει* cet. 1318ᵇ 31. *τιμημάτων — ἀπὸ* om. $M^s P^5$. 1314ᵃ 32. *τῆς* post *φθορᾶς* om. $P^{1.5.}$, at secus se habent loci hi: 1326ᵇ 4. *μὲν τοῖς* $M^s P^{1.5.}$ Ald., *τοῖς μὲν* Π^2. 1332ᵇ 1. *μεταβάλλειν* $M^s P^{1.5.}$, *μεταβαλεῖν* Π^2. 1334ᵇ 2. *τε* non vert. Guil., *τὰ* $P^{1.5.}$. 1335ᵃ 16. *τὸ* c. c. *Γ*, *τοὺς* $M^s P^5$. 1337ᵃ 18. *βέλτιον* $M^s P^5$ Ar., *βέλτιστον* c. c. *Γ*. 1319ᵇ 24. *καὶ τὰ* $P^{1.5.}$ et mg. P^4, *κατὰ* c. c. *Γ*. 27. *αἱ πρότεραι* $\Pi^1 P^5$ et corr. P^4, *αἱ πρότερον* Π^2. 1322ᵃ 22. *τοῖς εἰρημένοις* M^s et pr. $P^{1.5.}$, *τῆς εἰρημένης* c. c. *Γ*. 1306ᵃ 22. *ἐγχειρίσωσιν* cet., *ἐγχειρήσωσιν* M^s, *ἐγχειρήσουσιν* P^5 (*manus iniecerint*

Guil.). 1313^b 2. φρόνημά τε $P^{1.5.}$ R^b, φρονήμὰτά τε c. c. *Γ*. 1316^a 32. τῶν c. c. *Γ*, τοῦ $P^{1.5.}$ Ar. Quin ipsi illi admodum suspecti 1334^a 28 sqq. et 1311^b 7 accuratius perlustrati reapse idem docent: illic enim si quis e Guilelmi translatione corrigere verba voluisset, ei necessario v. 30. non ἀπολαύοντες, sed ἀπολαύειν restituendum erat, hic cum Guilelmus vertisset „*et propterea quod aliqui monarcharum in corpus verecundiam fecerunt*", non αἰσχύνειν, sed αἰσχῦναι. Neque 1321^a 12. corruptum ὁπλίτην idem si sanae mentis fuit, ex illa translatione, ubi „*armativam*" legimus, in ὁπλιτικὸν, quod offert P^5, sed nonnisi vel in ὁπλιτικὴν vel in ὁπλῖτιν potuit mutare: quapropter nullus dubito, quin in *Γ* ὁπλιτικὴν scriptum fuerit, atque ex communi archetypo Graeco eadem lectio leniter depravata transierit in codicem P^5: similiterque scripturam rectam ἀφιεμένους 1320^b 3 ut in P^1 ita in P^5 quoque extitisse, non vero e Guilelmi translatione „*respuentes*" repetitam esse mihi quidem etsi non certum, at multo tamen verisimilius videtur. Quae cum ita sint, quamquam cur in locis 1336^b 18. 1337^b 16 sqq. 34 sq. constituendis contra Bekkerum $P^{1.4.}$ et M^s codices secutus sim, omnibus haud dubie clarum est, tamen, licet me hanc ob causam maxime vituperaverit Busseus, 1307^b 32 sqq. P^5 libri et vetustae translationis vestigia plane deserere non ausus sum.

Deinde saepissime contra P^1 inter se conspirant soli *Γ* et M^s, rarius, sed item satis saepe (ratio fere est 3 : 5) contra *Γ* soli M^s et P^1, raro contra M^s soli *Γ* et P^1. Ergo ex alio archetypo eiusdem recensionis derivati sunt *Γ* et M^s, ex alio, ita tamen, ut secundum hoc exemplar correctus fuerit M^s libri fons, tum P^1 tum quae huius familiae vestigia in P^4 et P^2 deprehenduntur, id quod patet ex his locis: 1269^a 33. αὐτῷ P^1 corr. P^4. 1271^a 14. κατασκευάζει P^1 corr. P^4. 1277^a 38. χερνῆται p^1 corr. P^4.

1278ª 36. ὥσπερ — 38. μετέχων post 40. ἐστὶν pr. P^1 et corr. P^4. ᵇ 19. καὶ post δὲ add. P^1 Q^b(?) T^b(?) corr. P^4. 28. ὑπερβάλλει $P^{1.4.}$ 1279ᵇ 22. συμβαίνει $P^{1.4.}$ 1282ª 9. τε om. $P^{1.4.}$ 1283ª 27. ἴσων ἴσον Ar. et mg. $P^{1.4.}$ 1287ª 29. θεὸν] νοῦν mg. $P^{1.2.4.}$ (cf. 28. νόμον *Π*, νοῦν *Γ* Iulian.). 1323ª 14. τῆς ante ἀρίστης add. P^1 mg. P^4. 1336ª 17. ψυχρὸν P^1 corr. P^4. ᵇ 24. τοῦτον P^1 et ante ἐν παραδρομῇ P^4 Ald. 1340ª 6. πῇ cet., τι P^1 corr. P^4. 1341ᵇ 38. καὶ post γὰρ add. $P^{1.2.4.}$ 1342ᵇ 33. ἢ post ἁρμονιῶν add. P^1 et corr. P^2. 34. παιδιὰν P^2, παιδιάν pr. P^1. 1290ª 1. δὴ *Γ* P^1 corr. $P^{2.4.}$ 2. διειλόμεν corr. P^4, διειλόμεθα P^1. 1291ᵇ 32. ὑπερέχειν $P^{1.4.}$ Ar. 40. κεκτημένω P^1 mg. P^4. 1295ª 39. δὲ om. mg.³ P^2 corr. P^4. 1319ᵇ 24. καὶ τὰ $P^{1.5.}$ mg. P^4. 1302ª 15. τοιούτων om. $P^{1.4.}$ L^s. 1312ª 38. τὸν βίον post τελευτῆσαι add. P^1 mg. P^4. 1316ª 38. ἀναξιλάου $P^{1.4.}$, neque refellitur paucis exemplis contrariis: 1253ᵇ 33. ὁ om. M^s, del. corr. P^4. 1270ᵇ 38. εἴπῃ M^s corr. P^4. 1290ª 33. τῆς πολιτείας ὀλίγοι *Γ* M^s mg. P^4. 1319ª 31. εσπάρθαι M^s, ἐσπάρθαι P^4: cf. etiam quae attuli p. VII. Recepi has lectiones 1253ᵇ 33. 1279ᵇ 22. 1336ª 17. 1342ᵇ 33. 1290ª 1. 2. διείλομεν. 33. 1291ᵇ 32. 1295ª 39. 1319ᵇ 24. 1316ª 38, 1309ª 40, quod sola praebet corr. P^4, αἵρεσιν, dubius sum 1312ª 38, infra agam de 1287ª 29: ceterae prorsus futiles sunt.

Qua ex re sequitur modo in P^1 libri modo in *Γ* et M^s codicum fonte genuinas $Π^1$ recensionis scripturas fidelius fuisse servatas, idemque demonstrant, id quod facile quisque sibi ipse eruere potest ex apparatu critico, solis M^s et P^1 communes lectiones: paucae enim earum habent quo se optime commendent. Idem cadere in eas, quae a solis *Γ* et M^s offeruntur, minime nego, at inde cum Busseo colligendam esse optimam P^1 codicis notam praefracte infitior. Primum enim non minore corruptelarum numero hunc deformatum esse, quam quae aut in *Γ* solum

aut simul in M^s irrepserunt, intellegas licet ex editione mea critica, neque hic quidem abstinuit a vanis eiusmodi corrigendi conatibus, quales in illis interdum obversantur: foedissimum est exemplum 1284^a 19. Deinde optimi potius codicis instar esse vetustam translationem*) nunc quoque inde concludo, quod earum lectionum rectarum, quae in uno tantum fonte inveniuntur, maiorem partem ei soli debemus, quamquam aliquotiens quae interpretis tantum sunt ad exemplar eius Graecum *Γ* a me relata peccatumque haud raro in *Γ* M^s codicibus adhibendis mihi esse rectissime demonstravit Busseus. Nolo longus de hac re esse: quae de ea disseruit plurima probo: optime meritus est de nova hac mea editione, ita ut fieret Bekkerianis multo similior quam duae priores. At miro sane iudicio negavit nos 1260^a 4. *ἀρχόντων καὶ* additamento ab optimo vetustae translationis codice oblato nequaquam posse carere: mira sane ratione explicare studuit, quod 1255^b 14. pro *τούτων* „*tales*“ reddidit Guilelmus, quapropter hodieque *τοιούτους* in *Γ* scriptum fuisse et *τούτων*, etsi nunc repono, infelicem corruptae illius lectionis correctionem esse cum aliis suspicor. Sed hoc incertum est, scirique nequit, utrum 1262^b 32. *τοὺς φύλακας* verba a Guilelmo demum an iam in *Γ* recto loco posita fuerint, nec minus dubius haereo aliis locis 1257^a 3. 1259^a 6. 1274^b 20 (utrum *ἀποτίνειν* an *ἀποτίννειν*?). 1280^a 24 (utrum *ἐλευθερίᾳ* an *ἐλευθερίῃ*?). 1285^a 25. 1325^b 38. 1297^b 3. 1322^a 27: soli vero *Γ* libro debemus praeter 1260^a 4. *ἀρχόντων καὶ* has rectas lectiones: 1258^b 40. *Χαρητίδῃ*. 1260^b 41. *εἷς ὁ· τῆς*. 1266^b 2. *δ' ἤδη*. 1271^a 20. *κἂν*

*) Quamquam falsum est quod olim dixi in ed. mai. p. XXXII, eius auctoritatem fortasse paulo maiorem in Politicis esse quam K^b codicis in Ethicis: immo multo minor est, quoniam multo saepius K^b solus veram retinuit lectionem.

(*μὴν Π*: partem veri vidit Busseus). 1276ᵃ 33. *ἔθνος ἕν*. 1285ᵃ 7. *αὐτοκράτωρ*. 1331ᵃ 42. *ἔνια δὲ* (v. Addenda). 1336ᵃ 34. *σπουδασομένων* (aut *σπουδασθησομένων*, quod praebet P⁵). 35. *κατὰ*. 1296ᵃ 8. *συστάσεις* (ut videtur). ᵇ 38. *πλήθει*. 1320ᵇ 9. *τὴν Ταραντίνων ἀρχήν*. 15. *τῆς αὐτῆς ἀρχῆς*. 1321ᵃ 12. *ὁπλιτικὴν*. 1303ᵃ 24. *ἐγγὺς ὂν* (an *ἐγγίζον*?). 1311ᵃ 6. *χρημάτων* (ut videtur), solis *Γ*P⁵ has: 1328ᵃ 5. *παρὰ*. 1336ᵃ 6. *εἰσάγειν*. 1340ᵃ 16. *δῆλον ὅτι δεῖ*. 1321ᵇ 29. *τὰ* om. 1322ᵇ 36. *προσευθύνας* (?). 1306ᵇ 39. *καὶ* om., solis *Γ* et pr. P² 1259ᵇ 28. *δὲ*, solis *Γ*p¹ 1265ᵃ 16. *παρὰ*. 1272ᵇ 39. *καθ' αὐτὸ*, solis *Γ* et corr. P¹ 1278ᵇ 22. *παρ'*, solis *Γ*Ar. 1289ᵇ 38. *πολέμους*, solis *Γ*P⁵ Ar. 1336ᵃ 5. *δὲ*, solis *Γ*Rᵇ 1303ᵇ 31. *τὰ*, solis *Γ*Ald. corr. P² 1332ᵃ 33. *τῷ*, solis *Γ*Ar. corr.³ P² 1335ᵃ 26. *σώματος*, solis *Γ*p² 1254ᵃ 10. *ἁπλῶς* (*ἁπλῶς ὅλως* Mˢ P¹, *ὅλως* cet.). Neque fas esse censeo in tali rerum condicione 1260ᵇ 20 et 1280ᵃ 29 codicum servatorum lectionibus *οἱ κοινωνοὶ* et *μνῶν* multo illas exquisitiores et pleniores coloris Aristotelei postponere, quas suppeditat translatio, *οἰκονόμοι* et *ταλάντων*: penitus enim vanae sunt quas Busseus obicit rationes, ut qui ne id quidem didicerit e lucidissimis librorum tertii et sexti (olim quarti) de hac re dissertationibus (1275ᵃ 22 sqq. 1281ᵃ 39—1282ᵃ 41. 1297ᵇ 37 sqq.), secundum Aristotelis doctrinam non modo magistratus, verum etiam comitiorum iudiciorumque sodales *οἰκονόμους* esse *τῆς πολιτείας*. Praeterea in loco corruptissimo 1272ᵇ 40 *Γ* codicis deperditi lectio *ει τι* paulo maius quam superstitum *εἴτε* veri vestigium videtur servasse. Contra e solo P¹ has tantum depromere licet rectas scripturas: 1259ᵃ 13. *ἐλαιουργείων*. 1278ᵃ 36 sqq. rectum ordinem (corr.¹). ᵇ 4. *κἀκείνης* corr.¹ (nisi potius retinendum est *κἀκεῖνος*). 1286ᵇ 17. *μετέβαλον* (nisi idem habuit etiam *Γ*). 1287ᵇ 38. *βασιλικόν*. 1328ᵃ 5.

ἀπάγχεαι. 1335^b 20. γενομένων. 1338^b 4. πρότερον corr.^{1} 1340^b 30. παιδίων. 1299^b 24. ἑτέρων pr. 1314^a 35. τὸ ποιεῖν (?), e solis P^1 et Ar. has: 1263^b 4. τό. 1280^b 19. εἴησαν, e solis Ar. et corr. P^1 has: 1255^a 37. ἔκγονον. 1299^a 14. πολιτείαις, e solis P^1 mg. P^2 rc. P^3 1284^a 37. κολούειν, quarum nonnullae insuper ita sunt comparatae, ut currente calamo a Demetrio Chalcondyla demum et Leonardo Aretino e suis ingeniis facile potuerint restitui, velut ἐλαιουργείων, πρότερον, παιδίων, τὸ ποιεῖν, εἴησαν, ἔκγονον. Quamquam aliis quoque locis inter utrumque memorabilis conspicitur consensus minimeque fortuitus, v. 1272^b 40. ἢ. 1283^a 27 (quem locum iam supra attuli). 1292^b 36. μὴ μέντοι. 1300^a 37 sqq. (mg. p^1 Ar.). Solo autem M^s codice paene nusquam nititur textus, item nusquam paene solo P^3, solo P^2 1253^a 25 (καὶ post φύσει om.). 1270^b 38 (εἴποι). 1325^a 29 (αὐτὸ τὸ corr.^{1}). 1339^a 14. εἴπειεν, quibus locis fortasse addendum est 1338^b 33. ἀπαιδαγωγήτους: quae ex Aretino solo recepi et quae ex solo P^5, complura numero sunt, sed quaenam ex eis pro traditis lectionibus habeam, quaenam pro coniecturis probabilibus, prorsus nescio: quamquam in P^5 codice saltem haec omnia e meris coniecturis originem deduxisse credere malim, item quae ex aliis deprompsi libris deterioribus: 1267^b 33. τὰ L^s corr. U^b. 1274^b 20. τί πταίσωσι L^s. 1275^b 39. τοῦτο L^s Ald. et pr. M^s. 1331^a 24. θεοῖς P^4 Ar. 1295^a 28. ἢ L^s C^c Ar. 1317^a 12. τίς R^b Ar. 1302^b 39. τὸ ποσὸν R^b.

Accedit alia res. Magnus enim est numerus variarum lectionum, quae in P^1 codice adscriptae sunt, magnus correctionum, quae ibi inveniuntur, omniaque haec ab ipsa librari manu profecta sunt: sed duplex potissimum est eorum genus, alterum eodem atramento quo ipsa verba scriptum, alterum pallidiore, plerumque illud (corr.^{1} et

ubi in margine apparet mg.[1]) cum Π^1, hoc (p^1 et mg. p^1) cum Π^2 familia congruens, illud, id quod ex his rebus concludere licet, a Demetrio Chalcondyla illico, cum antigraphum sibi exaratum cum archetypo denuo compararet, hoc postea demum ex alio et alterius quidem recensionis libro adiectum. Atqui inter illius quoque generis mutationes et additamenta deprehenduntur nonnulla, quae textum a consensu cum Γ et M^s libris ad vulgatam recensionem traducant, velut 1262^a 30. 1268^b 21. 1275^a 28. 1278^b 22. 1281^a 3. 1339^a 33. ^{b}33. 37. 1340^b 26. 1342^a 16. 17. 1292^b 5. 1293^a 28. 1294^a 7. 1320^a 4. 1322^b 18. 1306^a 30. 1307^b 36. 1311^b 20. 1313^b 7 (praeterea cf. 1315^a 38): id quod utrum recte an secus factum sit, hoc loco non quaeritur, sed quinam fons sit harum correctionum. Quas si quis cum Busseo non ex illo Demetri archetypo derivare, sed librarium iam in eo denuo perlustrando alio aliisve quoque codicibus usum esse credere malit, isti hoc non invidebo, neque istum errare mathematica ratione demonstrare queo, at mihi quidem multo verisimilius videtur iam ipsum illud archetypum fuisse hic illic ex altera recensione Π^2 correctum. Quod si verum est, quis nobis spondet tantam Demetri religionem, ut ubique pristinam lectionem cum correctione, nusquam solam correctionem in antigraphum receperit, quis talem archetypi ab eo descripti condicionem, ut doctus ille vir Graecus hoc si voluerit, facere semper potuerit! Ceterum non minus pallidiorum additamentorum nonnulla e contrario Π^1 recensionem sapiunt, id quod ut non una tantum ratione explicari potest, ita hoc loco vix indiget accuratiore disquisitione: ubicunque autem dubius sum, utri generi adnumerandum sit aliquid additamentum, cum admodum variet atramentorum color, aut ubi tertii fortasse vel sine dubio est, simplicem notam corr. P^1 adhibui.

Quae cum ita sint, nullus dubito quin, ubi P^1 recedit a Γ et M^3 inter se conspirantibus, saepius Γ et M^3 quam P^1 servaverint genuinam Π^1 familiae lectionem sive rectam sive falsam. Ergo non solum ubi Π^1 recensionis ex omnibus eius fontibus superstitibus haustam et Π^2 familiae lectionem aeque admittit sensus, illam semper huic praetuli severae artis regulas secutus, verum etiam idem feci, ubi in eodem rei statu soli Γ et M^3 inter se consentiunt. Bene scio haud dubie sic non semper germanam Π^1 familiae propaginem mihi esse receptam, sed tunc quoque haud dubie et saepius, nisi vehementer fallor, errassem, si contrariam rationem essem secutus, quin immo profecto si res hoc tulerit, cum severioribus Musis saepius errasse quam cum laxioribus saepius casu quodam felici verum tenuisse malim: utrum vero hoc tulerit an non, qui demonstrare fortasse denuo studebit, eum frustra laboraturum esse, hoc quidem certe scio: ceterum haec res plerumque tam parvi momenti est, ut paene me poeniteat tot verborum. Una tamen ratione Π^1 recensio posthabenda est alteri vulgatae: quae in illa desunt verba maximam partem non in hac male addita, sed in illa male omissa sunt aut deleta: hic illic dubius sum, quid in hac re sentiam.

Stemma autem Π^1 familiae, si vera sunt quae observavi, hoc fere videtur fuisse:

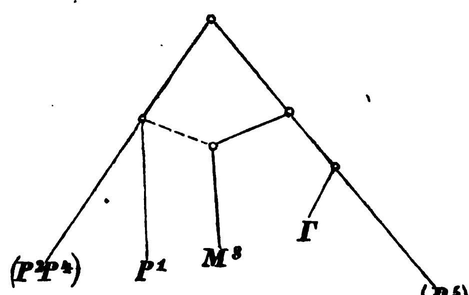

ortamque esse docui in editione critica hanc recensionem inter saeculum quintum exiens et saeculum octavum ex initiis antiquioribus. Etenim iam Alexander Aphrodisiensis 1254ª 15 ante oculos habuisse videtur rectam eius lectionem *ὧν*, locique apud Iulianum citati magis cum ea quam cum vulgata consentiunt. Inter quos unus est admodum memorabilis 1287ª 28 sqq. pessime nuper a Busseo tractatus, etsi ego dudum veram eius rationem aperueram. Ibi enim cum v. 28. *Γ* pro *νόμον* habuerit *νοῦν*, in $P^{1.2.4}$. vero codicibus *νοῦν* ad *θεὸν* potius v. 29. margini inscriptum sit, hoc *νοῦν* nihil nisi glossam *θεὸν* vocabuli esse miro errore in *Γ* cum *νόμον* permutatam sibi persuasit Busseus hac quoque re ad codicis huius deperditi auctoritatem diminuendam abusus idemque illud *νοῦν* pro *νόμον* etiam ab Iuliano lectum esse plane oblitus. Atqui satis docet cetera lectionum varietas aut hunc reapse ab initio huius verbi locum fuisse et deinde demum, postquam altera lectio *νόμον* meritam ibi victoriam reportavit, *νοῦν* eidem adscriptum postea in falsum locum paulo inferiorem ad *θεὸν* transmigrasse aut, id quod ego quidem potius crediderim, postquam v. 29. *τὸν νοῦν μόνους* in *τοὺς νόμους* depravatum est, certe *νοῦν* servatum et modo ad *θεὸν* v. 29. modo ad *νόμον* v. 28. falso relatum esse. Apparet enim ex hac varietate duas olim fuisse totius loci lectiones: *ὁ μὲν οὖν τὸν νόμον κελεύων ἄρχειν δοκεῖ κελεύειν ἄρχειν τὸν θεὸν καὶ τὸν νοῦν μόνους, ὁ δ' ἄνθρωπον κελεύων προστίθησι καὶ θηρίον· ἥ τε γὰρ ἐπιθυμία τοιοῦτον, καὶ ὁ θυμὸς ἄρχοντας καὶ τοὺς ἀρίστους ἄνδρας διαφθείρει. διόπερ ἄνευ ὀρέξεως νοῦς ὁ νόμος ἐστίν* et *ὁ μὲν οὖν τὸν νοῦν κελεύων ἄρχειν δοκεῖ κελεύειν ἄρχειν τὸν θεὸν καὶ τοὺς νόμους, ὁ δ' ἄνθρωπον κελεύων προστίθησι καὶ θηρία· ἥ τε γὰρ ἐπιθυμία τοιοῦτον, καὶ ὁ θυμὸς ἄρχοντας δια-*

στρέφει καὶ τοὺς ἀρίστους ἄνδρας. διόπερ ἄνευ ὀρέξεως ὁ νοῦς νόμος ἐστίν*), quae nunc vario modo in omnibus fontibus nostris ita sunt inter se permixtae et confusae, ut quamquam falsam eam, quam posteriore loco posui, Iuliani (nisi quod v. 31. ἄρχοντας omisit) fuisse e verbis eius sequentibus (ep. ad Them. 261 C. D) ὁρᾷς, ὁ φιλόσοφος ... τέλος ἐπιθεὶς τὸν κολοφῶνα τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις νόμον μὲν εἶναί φησι τὸν νοῦν χωρὶς ὀρέξεως patet, tamen unus eius codex praestantissimus Vossianus veram nobis servaverit lectionem v. 29. τὸν νοῦν μόνους pretiosissimam, qua corrupta mihi quidem factum videtur esse, ut confusio diversa ratione non solum in Iuliani exemplar et deinde in utramque recensionem, verum etiam in diversa melioris exempla ingrederetur studio insuper corrigendi aucta. Glossarum autem hoc loco nec vola est nec vestigium.

Locis Politicorum Aristoteleorum a posterioribus scriptoribus aut respectis aut citatis, quos in editionibus duabus prioribus composui, addendi sint pauci: at critica utilitas haud magna inde capitur. Quid enim inde lucramur, quod apud Michaelem Ephesium in commentario Eth. Nic. *K* legimus fol. 188^v διὰ τὸ μήπω δεῖξαι πολλῶν ἁμαρτημάτων γέμουσας τὰς ἐκδεδομένας πολιτείας καὶ νομοθεσίας ὑπό τε Πλάτωνος καὶ τῶν ἄλλων· δείξει δὲ τοῦτο ἐν ταῖς πολιτείαις (*B*, 2—8), f. 186^r ἡ γὰρ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Κρητῶν καὶ τῶν ἄλλων, ὡς δείξει ἐν ταῖς πολιτείαις (*B*, 9—12), ἡμαρτημέναι πᾶσαι εἰσί, 188^v πολλοὶ γὰρ οὓς ἱστορεῖ ἐν ταῖς πολιτείαις (*B*, 12. 1274^a 22—^{b}26. cf. 1273^b 27—35. *B*, 2—8) καὶ νομοθέται γεγόνασι καὶ πολιτείας ἔγραψαν, 187^v αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ λέγων ἐν ταῖς

*) Cf. etiam Susemihl. Iulianos und Aristoteles, in Annal. philol. CXVII. 1878. p. 389 sq.

*πολιτείαις τοῦ πολιτικοῦ εἶναι τὸ νομοθετεῖν**), 189 *ὥς γὰρ δείξει ἐν ταῖς πολιτείαις* (1291^b 14—1292^a 37. 1292^b 22 —1293^a 10), *πλείω εἴδη δημοκρατιῶν εἰσί, καὶ τούτων τὰ μὲν βελτίω τὰ δὲ χείρω*, 186^r (ad 1180^a 24 sqq. *ἐν μόνῃ δὲ Λακεδαιμονίων πόλει μετ' ὀλίγων ὁ νομοθέτης ἐπιμέλειαν δοκεῖ πεποιῆσθαι τροφῆς τε καὶ ἐπιτηδευμάτων*) *ἀλλ' ἐν μόνῃ τῇ Λακεδαιμονίων πολιτείᾳ καί τισιν ὀλίγαις ἄλλαις πόλεσι· καὶ ἐρεῖ τίνες αὗται ἐν τρίτῳ καὶ τετάρτῳ τῶν πολιτειῶν βιβλίῳ***)! Contra Hieronymus Rhodius peripateticus ap. Laert. Diog. I, 26, si revera, id quod satis verisimiliter coniecit Prinzius (De Solonis Plutarchei fontibus, Bonn. MDCCCLXVII. p. 24 sq.), ante oculos habuit 1259^a 9 sqq.***), lectionem ab uno P^1 codice oblatam *ἐλαιουργείων* egregie confirmat. Simul hoc, si ita se res habet, antiquissimum est testimonium, nisi quod etiam Eudemus in Ethicis suis Politicorum quoque memor hic illic videtur fuisse, qua de re ad illorum Ethicorum editionem, quam Deo adiuvante mox divulgabo, lectores ablego.†)

Opus Politicorum, certe quale nunc legimus, imperfectum esse, non solum in fine frustra quaeri totam de legumlatione doctrinam, verum etiam post septimum novi ordinis librum nonnulla desiderari et quarto quintoque

*) Expressis verbis nusquam hoc invenitur, at Michael collegisse videtur tale quid e diversis locis 1274^b 36 sq. 1286^a 21 sq. 1289^a 11—13.

**) Frustra hoc ibi quaeres.

***) Cf. quae monui de hac re apud Bursianum Jahresberichte XVII. p. 253 sq. n. 5.

†) Unum tamen hoc quoque loco afferam: si (id quod sine causa sufficiente negant Broughton et Wilson) 1331^b 19—1332^b 11 ab ipso Aristotele scripta sunt, procul dubio Eudemus 1238^b 5 sqq. respexit quae 1332^a 10—21 et 1248^b 26 sqq. quae 1332^a 21 sqq. leguntur. Alia iam nunc ei, quibus hoc cordi est, invenient in egregia commentatione Zelleri Zur Geschichte der platonischen und aristotelischen Schriften. 3. Die aristotelische Politik. Herm. XV. 1881. p. 553—556.

optimae reipublicae, qualem sibi finxit Aristoteles, descriptionis priorem tantum partem contineri, ut etiam hac sola adhibita huius operis editione e locis deficientibus ab ipso philosopho citatis posset a lectoribus cognosci, eorum virorum, qui primi ad res eiusmodi animos attendebant, in notis mentione facta in appendice curavi. Sed ipse ille novus librorum ordo *ΑΒΓΗΘΔΖΕ* quibus auctoribus et quibus rationibus nitatur, in prioribus editionibus docuisse satis habeo. Siglis autem Π^1 et Π^2 paulo aliter hic quam illic et ita quidem usus sum, ut illo tres tantum libros *Γ*M^s P^1 ubique comprehenderim et in utroque adhibendo, ubi correctiones apparent in P^1 et P^2 ipsius librari, in aliis codicibus etiam recentiorum manuum, ea tantum, quae ab initio scripta erant, respexerim, simul tamen correctionum illarum peculiariter rationem reddiderim. Nam P^2 quoque codicem nullus alius correctionibus instruxit variisque lectionibus nisi ipse scriba et is quoque pigmentis diversi coloris usus, partim eiusdem, quo codicem exaraverat (corr.^{1} aut mg.^{1}), partim nigrioris (corr.^{2}), partim pallidioris et luteoli (corr.^{3} aut mg.^{3}), partim rubri (p^2).

Coniecturarum e prioribus editionibus, e quibus nolo repetere quae ibi de viris doctis, qui in hoc opere edendo, vertendo, interpretando, purgando curam adhibuerunt, collegi, delectum dumtaxat transscripsi, semper tamen quis primus suspicionem moverit vel emendandi periculum fecerit commemoravi. In ipsa verba plures quidem quam in critica, sed pauciores quam in exegetica editione recepi, ceteras, quae mihi placent, in notis spatiis inter litteras dilatatis imprimendas curavi. Novae interea paucae in lucem editae sunt a Busseo et Wilsone (Notes on some passages in the Politics, Journ. of Philol. X. 1881. p. 80—86): duas quas attuli Thompsonis, alteram rectam

alteram falsam, R. D. Hicksii viri optimi debeo benignitati: utilissime praeterea in epistula ad me missa de compluribus locis recte tractandis consilia sua mecum communicavit Freudenthalius, et Chandleri commentariolum „Miscellaneous emendations and suggestions" (Lond. MDCCCLXVI) ut ipse inspicere tandem aliquando possem, factum est Wilsonis comitate.

Iam de duplicibus recensionibus, quas idem Wilson in Politicis detexisse sibi videtur, quam brevissime referam. Primum enim alteram eiusdem rei tractationem contineri putat versibus 1286ª 8—ᵇ 40, alteram sequentibus 1287ª 1—ᵇ 34, verumque est*) aut similiter esse iudicandum aut mecum (v. quae adnotavi ad 1286ª 20 sqq.) confugiendum ad transpositiones coacervatas et implicatas, de quarum probabilitate ipse iniquum tuli iudicium in prolegg. Eth. Nic. p. XIII. Attamen non reputavit vir acutissimus verbis 1287ª 1. περὶ — 10. βασιλεύς idem enuntiatum continuari, cuius initium sunt proxime antecedentia 1286ᵇ 31. εἰ — 40. φύλακας, et quamvis largiar, ut per se stare queant 1286ª 8—1287ª 10, nisi quod post 1287ª 10. βασιλεύς utique lacuna est agnoscenda, sententiarum sequentium acervus minime et ipse plenam et perfectam eiusdem rei disquisitionem efficit: immo ipse Wilson concedere est coactus verbis 1287ª 23. ἀλλὰ — 28. κειμένων continuationem interrumpi neque aliter statuendum esse de 1287ᵇ 7. ἀλλὰ — 15. συμφραδμονες, quae revera pro altera recensione sequentium 1287ᵇ 24—34 habenda esse videantur, ut in eis saltem transponendis haud sine causa egerim.

Deinde postquam Δ (H), 13. 1331ᵇ 26. ἐπεὶ — 1332ª 27. τέχνης seclusit Congreveus, paulo probabilius, licet

*) V. quae disserui in Philologi XXV. p. 386 sqq.

vix verius totum caput 1331^b 26 — 1332^b 11 ab Aristotele abiudicavit Broughton. Probat quidem hoc Wilson, ita tamen, ut simul illud caput pro altera recensione venditare velit sequentis. At plane aliud esse illius consilium et finem atque huius neque illo careri posse in serie atque continuatione totius commentationis intellegent qui rationem habebunt eorum, quae breviter indicavi in ed. min. II. p. XXXV sq.

Multo aliter se res habet 1289^b 27 — 1291^b 13. Ibi enim postquam Congreveus 1290^b 22. *διότι* — 1291^b 15. *πρότερον* et 1291^b 16. *φανερὸν* — 29. *διαφοράν* uncinis inclusit, ego illos potius versus 1289^b 27 — 1291^b 13 ab Aristotele alienos esse demonstravi dubitanterque ab alio peripatetico priorem, ab alio ratione illius habita deinde posteriorem eorum partem inde a 1290^b 21 esse scriptam conieci. Iam de finibus interpolationis deque duplici auctorum persona mecum consentit Wilson, sed a posteriore priorem continuari eam ob causam negat, quia, id quod rectissime monet, posterior pars minime solvit quod promissum est in eius principio 1290^b 21 — 23, immo uberius et alia ratione eadem repetit, quae iam in priore 1289^b 27 — 1290^a 29 proposita sunt*): quapropter 1289^b 27 — 1290^a 29 et 1290^b 21 — 1291^b 13 diversas esse diversorum eiusdem quaestionis tractationes esse censet**), quibus interposita sit commentatio in eodem argumento, de quo ipse Aristoteles 1279^b 11 — 1280^a 6 egerat, versans sententiis ab Aristotele abhorrentibus. At licet posterior ille pars promisso non stet, tamen in ipso

*) Quamquam 1290^b 25—39 minime mihi, id quod Wilson contendit, idem argumentum atque 1290^a 5 — 7 et 11 — 13, sed alia omnia continere videntur.

**) Quomodo tertiam recensionem esse 1291^b 14 — 29 persuadere sibi potuerit Wilson, equidem non intellego.

promisso expressis verbis 1290[b] 22. τῶν εἰρημένων et 1290[b] 23. ἀρχὴν λαβόντες τὴν εἰρημένην priorem citat*): ut igitur ceteroquin verum viderit Wilson, unum tamen ab eo, qui cum viro sagacissimo consentire velit, addi, dico hoc initium saltem posterioris disputationis insulso modo ab eo editore antiquo peripatetico prorsus mutatum esse necesse est, qui haec omnia hoc loco inseruit. Equidem in re tam lubrica nihil certi decernere audeo: sufficit mihi, si omnes illos versus e continuatione sententiarum removendos esse concedis et fortasse ne sequentia quidem prorsus intacta ab editore illo relicta esse mecum suspicaris.**)

Denique cur nequaquam Wilsoni possim concedere verbis 1301[b] 26. πανταχοῦ — 1302[a] 15 non continuari sed iterari praecedentia 1301[a] 26—[b]6, iterum intellegent lectores e conspectu argumentorum in ed. mea min. II. p. LVI sq. Neque tollitur hoc remedio critico adhibito difficultas loci interpositi abrupti 1301[b] 6—26. Quae cum ita sint, lacunis potius hoc caput deformatum esse minime dubito: utrum vero alteram earum transpositione verborum 1303[b] 3. στασιάζουσι — 7. ὄντες proposita recte expleverim an plane ea quoque perierint, quae hoc loco ante 1301[b] 26. πανταχοῦ γὰρ desiderantur, hoc quidem nihil moror (in talibus enim rebus divinare quaedam, sed nihil asseverare licet): certe verba illa procul dubio alieno loco posita sunt.

Dum autem haec scribo, postquam textus, quem vo-

*) ἀρχὴν τὴν εἰρημένην trahi forsitan licere ad librum Δ (*H*) contendit Wilson. Ad quemnam eius locum? et quo tandem trahere vult τῶν εἰρημένων? Non ei erat talis difficultas silentio prorsus praetermittenda.

**) Cur hanc suspicionem habeam, sed ulterius in hac re progredi utique nolim, videre licet ex eis, quae scripsi in ed. min. II. p. 273. n. 1193.

cant, iam paene, totus reliquit officinam, miserunt mihi Mauricius Schmidtius novam, quam in indice scholarum aestivarum Ienensi hoc anno habendarum edidit, primi libri recensionem, Henricus Iackson praeter commentariolum „Aristotle, Politics IV (VII) 13 §§. 5—7. 1332 A 7 sqq.“ inscriptum, quod prodiit his ipsis diebus in Journal of Philology X. p. 311 sq. complures suas coniecturas nondum divulgatas, alias, quas Ridgewayus hoc temporis momento proposuit in Cambridge University Reporter No. 418. p. 355 sq., cum alteris duabus Thompsonis, qua est erga me benevolentia, Hicksius.*) Iam igitur una cum his Iacksonis Thompsonis Ridgewayi coniecturis Schmidtii quoque eas, quae per se stare possunt nulla novae illius dispositionis universae ratione habita, in Addendis componam: quem vero genuinum totius libri primi ordinem membrorum invenisse sibi videtur vir mihi amicissimus, hic est: 1252^{a} 1 —^{b} 18. *παῖδας*. 1252^{b} 28—31. 32. *οἷον* — 1253^{a} 1. *βέλτιστον*. 1252^{b} 18. *διὸ* — 27. 1253^{a} 19—21. *ἔσται*. 21. *εἰ μὴ ὁμωνύμως*. 23. *πάντα γὰρ* (sic, ut videtur *Γ*) *τῷ* — 24. *ὁμώνυμα*. 26. *εἰ* — 29. *πόλεως*. 6. *ἅτε* — 7. *πεττοῖς*. **. 1. *ἐκ* — *φανερὸν*. 2. *καὶ ὅτι* — 6. *ἐπιθυμητής*. 7. *διότι* — 18. *πόλιν*. 30 —^{b} 14 (13. ⟨*προ-*⟩*θεωρητέον*). 1256^{a} 3. *πρῶτον* — 40. *ἔχουσι*. ^{b}1. *τὴν* — 3. *βίον*. 4. *οἷον* — 22. 1258^{a} 19. *δῆλον* — 38. 1256^{b} 30. *καὶ* — 37. 40 — 1257^{a} 1. *κτήσεως*. 1257^{b} 25 — 30. *κτῆσις*. 1257^{a} 5. *λάβωμεν* — 17. *ἀνθρώπους*. 19. *ἐν* —^{b} 20. *φύσιν*. 32. *διὰ* ⟨*τί δὲ*⟩ — 35. *αἴτιον* ** *διὰ τὸ σύνεγγυς αὐτῶν*. 35. *ἐπαλλάττει* — 1258^{a} 16. *εἴρηται*. 1258^{a} 37. 38. *ἓν* — 39. *γαμική*.

*) Insigni huius viri beneficentia, pro qua gratias ei ago quam maximas, factum praeterea est, ut quae errata sunt in hac editione imprimenda corrigere possem, id quod spero, omnia.

1253^{b} 15 (deleto δὲ) — 23. 24. εἴπωμεν οὖν ⟨ὅτι⟩ ἡ κτῆσις — 31. ἐστι. 32. καὶ ὁ — 1255^{b} 15. τοὐναντίον. 22. ἐπιστήμη — ^{b}39. 1256^{b} 24. ἢ — 26. 1255^{b} 16. φανερὸν — 22. ἐλεύθερος. 1259^{a} 39. καὶ — 1260^{b} 24. Pro additamentis enim editoris illius peripatetici, qui membra sic potius, ut nunc se excipiunt, copulaverit, haec habet, quae cancellis circumscripta minoribus typis imprimenda curavit: 1252^{b} 32. ἢ — ἐστίν. 1253^{a} 21. πρὸς οὐδὲ χείρ. 22. ὥσπερ — 23. τοιαύτη. 25. ὅτι — 26. δῆλον. 29. ὥστε — θεός. 1253^{a} 2. ὅτι τῶν — ἐστί. 1256^{a} 1. ὅλως — 3. ἦν. 41 — ^{b}1. κομίζονται. ^{b}3. ἢ — 4. εἶναι. 23. διὸ — 24. αὐτῆς. 38 sq. 1257^{a} 1. ἦν — 5. μᾶλλον. ^{b}20. καὶ αὕτη — 25. 1257^{a} 17. ἢ — 19. ἀλλαγήν. ^{b}30. τῆς — 31. 1258^{a} 16. καὶ περὶ — 19. ὅρον. 39. καπηλικῆς — 40. μέν. ^{b}1. μεταβαλικῆς. 1259^{a} 38. περὶ ἧς εἴρηται πρότερον. 1253^{b} 15. δὲ. 31. καὶ — 32. ἐστί. Praeterea partim secando talem in modum et urendo partim sarciendo partim transponendo 1252^{b} 28. πάσης — 1253^{a} 1 in duas diffindit recensiones, 29. γενομένη — 30. εὖ ζῆν ⟨ἔσχε τὴν αὐτῆς φύσιν⟩. 32. οἷον — 34. οἰκίας. 30. διὸ — 31. ἐκείνων et 28. ⟨ἡ δὴ⟩ πάσης — 29. εἰπεῖν. 33. ⟨μεγίστου ἀγαθοῦ⟩ αἰτία. τὸ ⟨γὰρ⟩ οὗ ἕνεκα — 1253^{a} 1. τέλος⟨, ὥστε⟩ καὶ βέλτιστον*), nec non 1253^{a} 26. εἰ — 30. πόλεως + 6. ἅτε περ — 7. πεττοῖς alteram recensionem verborum praecedentium 20. τὸ γὰρ — 24. ὁμώνυμα esse putat**). Cur denique initium

*) Ut de ceteris scrupulis taceam tam violenta corrigendi ratione mihi iniectis, duplicem recensionem ibi tantum agnosco, ubi eadem vel similis saltem sententia verbis tantummodo mutatis exprimitur bis: hoc vero loco vel sic sententia ipsa plane variatur. Olim me ipsum maxime offensum eo fuisse monui in editionibus prioribus: nunc Freudenthalio assentior, ut non gladio critico indigeat, sed miti et circumspecta neglegentis et nimium brevis elocutionis Aristoteleae interpretatione.

**) Ne in hanc quis incideret sententiam, cautum esse credideram translatione mea Germanica.

totius operis 1252ª 1—7 una cum 8. οὖν ita secluserit, ut insuper in eo 1. τινὰ — 2. κοινωνίαν, 5. καὶ τοῦ κυριωτάτου πάντων, 5. καὶ πάσας — 6. ἄλλας, 6 sq. πόλις καὶ ἡ κοινωνία ἡ minoribus typis notaverit, prorsus non assequor. Cur autem omnino de omnibus his rebus mihi nulla ratione persuaserit vir sagacissimus, non huius loci est demonstrare. Nihil habeo, quod vituperem in tradito ordine verborum 1252ª 1—1253ᵇ 14: quae nunc ante 1255ᵇ 22. ἐπιστήμη — 38. θηρευτική leguntur, 15. φανερόν — 22. ἐλεύθερος, ea post illa traicere et cum eis 1259ª 39 sqq. καὶ γὰρ κ. τ. λ. coniungere, hoc, si quid video, non emendare est sed depravare sententiarum continuationem: 1256ª 3—1259ª 36, id quod libenter concedo, melius se haberent ante 1253ᵇ 15, at vereor, ne hoc modo ipsum potius Aristotelem corrigamus quam editores eius antiquos: certe cur ab eo ipso in libris celerrime scriptis, nequaquam diligenter ubique elaboratis, incohatis potius quam perfectis optimam semper disponendi rationem esse inventam non sane scio cur credam. Sunt qui nimiae me in criticis operationibus audaciae accusent: largientur isti, ut in hac re a Wilsonibus Schmidtiisque tanta ratione superer, quanta infirmus puerulus a viris validissimis.

Signa critica et compendia eadem adhibui atque in Ethicis Nicomacheis, nisi quod praeterea duobus asteriscis supra versum positis (* *) nonnullos locos, velut illum 1303ᵇ 3—7, circumscripsi, quos licet ab ipso Aristotele minime abiudicaverim, tamen ubi nunc leguntur ineptos esse censeam. In interioribus marginibus adscripsi capita et paragraphos editionis Schneiderianae, cumque malus sit apud quosdam homines doctos usus Politica Aristotelea secundum paginas versusque editionis Bekkerianae minoris citandi, lectorum commoditati quam maxime

provisurus etiam paginas saltem eius eodem loco in parenthesibus adieci. Scripturas et huius et maioris editionis et utriusque meae prioris ubi nunc reliqui, semper hoc indicare non minus utile habui. Variarum denique lectionum delectus talis est, ut tota traditionis natura ex hac sola editione perspici plene queat.

Iam ut clausulam imponam his prolegomenis, in conspectu ponam sigla fontium et editionum:

Guil. = vetusta translatio.

Thom. = eadem, qualis legitur in editionibus commentarii Thomae Aquinatis.

Γ = codex, ex quo eadem originem deduxit, Graecus deperditus.

Ar. = Leonardi Aretini translatio.

† = eiusdem cum textu huius editionis consensus.

Alb. = Alberti Magni commentarius.

Ald. = operum Aristoteleorum editio princeps Aldina.

P^1 = Parisiensis 2023.

corr.[1] P^1 = correctiones eiusdem cum codicis textu coloris.

mg.[1] P^1 = eaedem, ubi in margine sunt.

p^1 = correctiones pallidiores et luteolae.

mg. p^1 = eaedem, ubi in margine inveniuntur.

P^2 = Paris. Coislinianus 161.

corr.[1] P^2 = correctiones eiusdem cum codicis textu coloris.

mg.[1] P^2 = eaedem in margine.

corr.[2] P^2 = correctiones nigriores.

corr.[3] P^2 = correctiones pallidiores et luteolae.

mg.[3] P^2 = eaedem in margine.

p^2 = correctiones rubrae.

mg. p^2 = eaedem in margine.

P^3 = Paris. 2026.

P^4 = Paris. 2025.
P^5 = Paris. 1858.
P^6 = Paris. 1857.
C^4 = Florentinus Castiglionensis IV.
L^s = Lipsiensis bibliothecae Paulinae 1335.
M^s = Mediolanensis Ambrosianus B 105 (ord. super.).
Q = Marcianus Venetus 200.
M^b = Marcianus Venetus 213.
Q^b = Laurentianus 81, 5.
R^b = Laurentianus 81, 6.
S^b = Laurentianus 81, 21.
T^b = Urbinas 46.
U^b = Marcian. Venet., append. IV, 3.
V^b = Vaticano-Palatinus 160.
W^b = Reginensis 125.
C^c = codex Camerari.
Π = codices superstites et Ald.
Π^1 = $\Gamma M^s P^1$.
Π^2 = Ald. et ceteri codices praeter Π^1 et P^5.
Π^3 = Ald. et ceteri codices praeter Π^1 et $P^{2.3.5}$.
Bas.[2] = operum Aristoteleorum editio Basileensis altera.
Bas.[3] = eorundem editio Basileensis tertia.
Bk. = Bekker.
Bk.[1] = operum Aristoteleorum editio Bekkeriana.
Bk.[2] = Politicorum editio Bekkeriana minor.

ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ Α.

Ed. Schneid. c. I. § 1 | Ed. Bekk. mai. p. 1252 a

Ἐπειδὴ πᾶσαν πόλιν ὁρῶμεν κοινωνίαν τινὰ οὖσαν καὶ πᾶσαν κοινωνίαν ἀγαθοῦ τινος ἕνεκεν συνεστηκυῖαν (τοῦ γὰρ εἶναι δοκοῦντος ἀγαθοῦ χάριν πάντα πράττουσι πάντες), δῆλον ὡς πᾶσαι μὲν ἀγαθοῦ τινος στοχάζονται, μάλιστα δὲ καὶ τοῦ κυριωτάτου πάντων ἡ πασῶν κυριωτάτη καὶ πάσας περιέχουσα τὰς ἄλλας. αὕτη δέ ἐστιν ἡ καλουμένη πόλις καὶ ἡ κοινωνία ἡ πολιτική.

2 ὅσοι μὲν οὖν οἴονται πολιτικὸν καὶ βασιλικὸν καὶ οἰκονομικὸν καὶ δεσποτικὸν [εἶναι] τὸν αὐτόν, οὐ καλῶς λέγουσιν (πλήθει γὰρ καὶ ὀλιγότητι νομίζουσι διαφέρειν, ἀλλ' οὐκ εἴδει τούτων ἕκαστον, οἷον ἂν μὲν ὀλίγων, δεσπότην, ἂν δὲ πλειόνων, οἰκονόμον, ἂν δ' ἔτι πλειόνων, πολιτικὸν ἢ βασιλικόν, ὡς οὐδὲν διαφέρουσαν μεγάλην οἰκίαν ἢ μικρὰν πόλιν· καὶ πολιτικὸν δὲ καὶ βασιλικόν, ὅταν μὲν αὐτὸς ἐφεστήκῃ, βασιλικόν, ὅταν δὲ κατὰ τοὺς λόγους τῆς ἐπιστήμης τῆς τοιαύτης κατὰ μέρος
3 ἄρχων καὶ ἀρχόμενος, πολιτικόν· ταῦτα δ' οὐκ ἔστιν ἀληθῆ)· δῆλον δ' ἔσται τὸ λεγόμενον ἐπισκοποῦσι κατὰ τὴν ὑφηγημένην μέθοδον. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ σύνθετον μέχρι τῶν ἀσυνθέτων ἀνάγκη διαιρεῖν (ταῦτα γὰρ ἐλά-

Lib. I. 1252a, 5. *καὶ* prius om. $Π^1$R^b Ar. ‖ *πασῶν* post *κυριωτάτη* M^{s}P^1 ‖ 9. *εἶναι* add. $Π^2$Bk., post *τον* rc. M^s ‖ 15. *τοὺς* om. $Π^3$Bk.

(I)

χιστα μόρια τοῦ παντός), οὕτω καὶ πόλιν ἐξ ὧν σύγκειται σκοποῦντες ὀψόμεθα καὶ περὶ τούτων μᾶλλον, τί τε διαφέρουσιν ἀλλήλων, καὶ εἴ τι τεχνικὸν ἐνδέχεται λαβεῖν περὶ ἕκαστον τῶν ῥηθέντων.

2 εἰ δή τις ἐξ ἀρχῆς τὰ πράγματα φυόμενα βλέψειεν (Ed. Bkk. min. p. 2) ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις καὶ ἐν τούτοις, κάλλιστ' ἂν οὕτω θεωρήσειεν. ἀνάγκη δὴ πρῶτον συνδυάζεσθαι τοὺς ἄνευ 4 ἀλλήλων μὴ δυναμένους εἶναι, οἷον θῆλυ μὲν καὶ ἄρρεν τῆς γενέσεως ἕνεκεν (καὶ τοῦτο οὐκ ἐκ προαιρέσεως, ἀλλ' ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζῴοις καὶ φυτοῖς φυσικὸν τὸ ἐφίεσθαι, οἷον αὐτό, τοιοῦτον καταλιπεῖν ἕτερον), ἄρχον δὲ καὶ ἀρχόμενον φύσει διὰ τὴν σωτηρίαν (τὸ μὲν γὰρ δυνάμενον τῇ διανοίᾳ προορᾶν ἄρχον φύσει καὶ δεσπόζον [φύσει], τὸ δὲ δυνάμενον ταῦτα τῷ σώματι ποιεῖν ἀρχόμενον φύσει καὶ δοῦλον· διὸ δεσπότῃ καὶ δούλῳ ταὐτὸ συμφέρει). φύσει μὲν 5 οὖν διώρισται τὸ θῆλυ καὶ τὸ δοῦλον (οὐδὲν γὰρ ἡ φύσις ποιεῖ τοιοῦτον οἷον οἱ χαλκοτύποι τὴν Δελφικὴν μάχαιραν πενιχρῶς, ἀλλ' ἓν πρὸς ἕν· οὕτω γὰρ ἂν ἀποτελοῖτο κάλλιστα τῶν ὀργάνων ἕκαστον, μὴ πολλοῖς ἔργοις ἀλλ' ἑνὶ δουλεῦον)· ἐν δὲ τοῖς βαρβάροις τὸ θῆλυ καὶ τὸ δοῦλον τὴν αὐτὴν ἔχει τάξιν. αἴτιον δὲ ὅτι τὸ φύσει ἄρχον οὐκ ἔχουσιν, ἀλλὰ γίνεται ἡ κοινωνία αὐτῶν δούλης καὶ δούλου. διό φασιν οἱ ποιηταὶ

"βαρβάρων δ' Ἕλληνας ἄρχειν εἰκός,"

ὡς ταὐτὸ φύσει βάρβαρον καὶ δοῦλον ὄν. ἐκ μὲν οὖν τούτων τῶν 6 δύο κοινωνιῶν οἰκία πρώτη, καὶ ὀρθῶς Ἡσίοδος εἶπε ποιήσας

"οἶκον μὲν πρώτιστα γυναῖκά τε βοῦν τ' ἀροτῆρα·"

ὁ γὰρ βοῦς ἀντ' οἰκέτου τοῖς πένησιν ἐστίν.

28. γεννήσεως Stobaeus Susem.[1. 2.] ‖ 32. διανοίᾳ ⟨τὰ δέοντα⟩? Susem. ‖ φύσει alterum secl. Thurotus ‖ 33. ταῦτα post τῷ σώματι Π^2 Bk. ‖ φύσει καὶ Ar., καὶ φύσει ΓΠ Bk. ‖ 1252b, 2. οἱ om. Π^2 Bk. ‖ 5. τὸ post καὶ om. Π^2 Bk. ‖ 9. ὄν om. M^s P^1 ‖ 12. ἐστίν· * * Susem.[1] (perperam).

(I)

ἡ μὲν οὖν εἰς πᾶσαν ἡμέραν συνεστηκυῖα κοινωνία κατὰ φύσιν οἶκός ἐστιν, οὓς ὁ μὲν Χαρώνδας καλεῖ ὁμοσιπύους, Ἐπι-
7 μενίδης δὲ ὁ Κρὴς ὁμοκάπους· ἡ δ' ἐκ πλειόνων οἰκιῶν κοινωνία πρώτη χρήσεως ἕνεκεν μὴ ἐφημέρου κώμη. μάλιστα δ' ἔοικε κατὰ φύσιν ἡ κώμη ἀποικία οἰκίας εἶναι, οὓς καλοῦσί τινες ὁμογάλακτας [παῖδάς τε καὶ παίδων παῖδας]. διὸ καὶ τὸ πρῶτον ἐβασιλεύοντο αἱ πόλεις, καὶ νῦν ἔτι τὰ ἔθνη· ἐκ βασιλευομένων γὰρ [συνῆλθον]· πᾶσα γὰρ οἰκία βασιλεύεται ὑπὸ τοῦ πρεσβυτάτου,
(p. 3) ὥστε καὶ αἱ ἀποικίαι διὰ τὴν συγγένειαν. καὶ τοῦτ' ἐστὶν ὃ λέγει Ὅμηρος,

"θεμιστεύει δὲ ἕκαστος
παίδων ἠδ' ἀλόχων."

σποράδες γάρ· καὶ οὕτω τὸ ἀρχαῖον ᾤκουν. καὶ τοὺς θεοὺς δὲ διὰ τοῦτο πάντες φασὶ βασιλεύεσθαι, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ μὲν ἔτι καὶ νῦν οἱ δὲ τὸ ἀρχαῖον ἐβασιλεύοντο, ὥσπερ δὲ καὶ τὰ εἴδη ἑαυτοῖς ἀφομοιοῦσιν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ τοὺς βίους τῶν θεῶν.

8 ἡ δ' ἐκ πλειόνων κωμῶν κοινωνία τέλειος πόλις ἤδη, πάσης ἔχουσα πέρας τῆς αὐταρκείας ὡς ἔπος εἰπεῖν, γινομένη μὲν οὖν τοῦ ζῆν ἕνεκεν, οὖσα δὲ τοῦ εὖ ζῆν. διὸ πᾶσα πόλις φύσει ἐστίν, εἴπερ καὶ αἱ πρῶται κοινωνίαι. τέλος γὰρ αὕτη ἐκείνων, ἡ δὲ φύσις τέλος ἐστίν· οἷον γὰρ ἕκαστόν ἐστι τῆς γενέσεως τελεσθείσης, ταύτην φαμὲν τὴν φύσιν εἶναι ἑκάστου, ὥσπερ ἀνθρώπου ἵππου οἰκίας. ἔτι τὸ οὗ ἕνεκα καὶ τὸ τέλος βέλτι-
9 στον· ἡ δ' αὐτάρκεια [καὶ] τέλος καὶ βέλτιστον. ἐκ τούτων οὖν φανερὸν ὅτι τῶν φύσει ἡ πόλις ἐστί, καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος φύσει πολιτικὸν ζῷον ἐστί, καὶ ὁ ἄπολις διὰ φύσιν καὶ οὐ διὰ τύχην ἤτοι φαῦλός ἐστιν ἢ κρείττων ἢ ἄνθρωπος (ὥσπερ καὶ ὁ ὑφ' Ὁμήρου λοιδορηθεὶς

"ἀφρήτωρ ἀθέμιστος ἀνέστιος·"

15. ὁμοκάπνους $\Pi^1 P^4 L^s$ Susem.[1] et corr. M^b (fors. recte) || 16. ἔοικεν post 17. κατὰ φύσιν $P^1 \Pi^2$ Bk. || 18. παῖδάς — παῖδας secl. Susem. || 20. συνῆλθον post γὰρ add. Π^2 Ar. Bk. et mg. p^1 || 21. αἱ om. $M^s P^1$, secl. Susem.[1.2.] || 28. ἤδη ΓP^1, ἡ δὲ U^b L^s, ἡ δὴ c. c. Bk. || 30. οὖν om. $M^s P^1$ || 33. εἶναι post ἑκάστου $M^s P^1$ || 1253 a, 1. καὶ ante τέλος add. Π^2 || 3. ἐστί om. $P^1 \Pi^2$ Bk. (fors. recte) || ὁ om. Π^2 Bk.

(I)

ἅμα γὰρ φύσει τοιοῦτος καὶ πολέμου ἐπιθυμητής), ἅτε περ
ἄζυξ ὢν ὥσπερ ἐν πεττοῖς. διότι δὲ πολιτικὸν ζῷον ὁ ἄν- 10
θρωπος πάσης μελίττης καὶ παντὸς ἀγελαίου ζῴου μᾶλλον,
δῆλον. οὐδὲν γάρ, ὡς φαμέν, μάτην ἡ φύσις ποιεῖ· λόγον
δὲ μόνον ἄνθρωπος ἔχει τῶν ζῴων· ἡ μὲν οὖν φωνὴ τοῦ
ἡδέος καὶ λυπηροῦ ἐστι σημεῖον, διὸ καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπάρ-
χει ζῴοις (μέχρι γὰρ τούτου ἡ φύσις αὐτῶν ἐλήλυθε, τοῦ
ἔχειν αἴσθησιν λυπηροῦ καὶ ἡδέος καὶ ταῦτα σημαίνειν
ἀλλήλοις), ὁ δὲ λόγος ἐπὶ τῷ δηλοῦν ἐστι τὸ συμφέρον καὶ
τὸ βλαβερόν, ὥστε καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον· τοῦτο γὰρ 11
πρὸς τὰ ἄλλα ζῷα τοῖς ἀνθρώποις ἴδιον, τὸ μόνον ἀγαθοῦ
καὶ κακοῦ καὶ δικαίου καὶ ἀδίκου καὶ τῶν ἄλλων αἴσθησιν
ἔχειν· ἡ δὲ τούτων κοινωνία ποιεῖ οἰκίαν καὶ πόλιν.

καὶ πρότερον δὲ τῇ φύσει πόλις ἢ οἰκία καὶ ἕκαστος ἡμῶν
ἐστίν. τὸ γὰρ ὅλον πρότερον ἀναγκαῖον εἶναι τοῦ μέρους· ἀναι- (p. 4)
ρουμένου γὰρ τοῦ ὅλου οὐκ ἔσται ποὺς οὐδὲ χείρ, εἰ μὴ ὁμω-
νύμως, ὥσπερ εἴ τις λέγει τὴν λιθίνην· διαφθαρεῖσα γὰρ ἔσται
τοιαύτη, πάντα δὲ τῷ ἔργῳ ὥρισται καὶ τῇ δυνάμει, ὥστε
μηκέτι τοιαῦτα ὄντα οὐ λεκτέον τὰ αὐτὰ εἶναι ἀλλ' ὁμώ-
νυμα. ὅτι μὲν οὖν ἡ πόλις καὶ φύσει [καὶ] πρότερον ἢ ἕκα- 12
στος, δῆλον· εἰ γὰρ μὴ αὐτάρκης ἕκαστος χωρισθείς, ὁμοίως
τοῖς ἄλλοις μέρεσιν ἕξει πρὸς τὸ ὅλον, ὁ δὲ μὴ δυνάμενος

7. *ἄζυξ — πεττοῖς* non vert. Ar., *ἄζυξ ὢν* om. U^b L^s et in lac. $P^{3.6.}$ Q M^b et pr. P^2 Q^b S^b T^b V^b, *ὢν* om. R^b et pr. P^4, *ἄζυξ ὢν* suppl. corr.[3] P^2, *ἄζυξ* suppl. rc. Q^b S^b et mg. rc. T^b, *ἄνευ ζυγοῦ* (*ζύγου* C^4) *τυγχάνων* rc. V^b et idem praebet C^4 ‖ *πετοῖς* M^s, *πετεινοῖς* *Γ* et mg. p^1 et *γρ.* mg. P^4 et mg. rc. S^b ‖ *ζῷον* post *ὁ ἄνθρωπος* $Π^2$ Bk. ‖ 11. *λυπηροῦ καὶ ἡδέος* $Π^2$ Bk. ‖ 12. *ἐλήλυθε* — 13. *αἴσθησιν*] *προῆλθεν* (*ἐλήλυθεν* Ald. Bk.) *ὥστε αἰσθάνεσθαι τοῦ* $P^{4.6.}$ M^b U^b L^s Ald. Bk. ‖ 19. *δὲ* Schneider, *δὴ* *ΓΠ* Bk. ‖ 22. *λέγοι* P^2 Bk.[2] Susem.[1] et fort. *Γ* ‖ ⟨*οὐκ*⟩ *ἔσται* R. Schoellius (fors. recte) ‖ 25. *καὶ* ante *φύσει* om. $Π^1$ Par. 963, dubitanter secl. Susem.[1.2.] ‖ *καὶ* post *φύσει* om. P^2, c. c. add. Ar. Bk. ‖ *προτέρα* *Γ* P^6 L^s Q M^b T^b U^b V^b, *πρότερα* P^4, *προτέρω* Q^b R^b S^b †.

(I) κοινωνεῖν ἢ μηδὲν δεόμενος δι' αὐτάρκειαν οὐδὲν μέρος πόλεως, ὥστε ἢ θηρίον ἢ θεός.

φύσει μὲν οὖν ἡ ὁρμὴ ἐν πᾶσιν ἐπὶ τὴν τοιαύτην κοινωνίαν· ὁ δὲ πρῶτος συστήσας μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος. ὥσπερ γὰρ καὶ τελεωθὲν βέλτιστον τῶν ζῴων ὁ ἄνθρωπός ἐστιν, οὕτω καὶ χωρισθὲν νόμου καὶ δίκης χείριστον πάντων. χαλεπωτάτη γὰρ ἀδικία ἔχουσα ὅπλα· ὁ δὲ ἄνθρωπος ὅπλα ἔχων φύεται φρονήσει καὶ ἀρετῇ, οἷς ἐπὶ τἀναντία ἔστι χρῆσθαι μάλιστα. διὸ ἀνοσιώτατον καὶ ἀγριώτατον ἄνευ ἀρετῆς καὶ πρὸς ἀφροδίσια καὶ ἐδωδὴν χείριστον. ἡ δὲ δικαιοσύνη πολιτικόν· ἡ γὰρ δίκη πολιτικῆς κοινωνίας τάξις ἐστιν [ἡ δὲ δίκη τοῦ δικαίου κρίσις].

II ἐπεὶ δὲ φανερὸν ἐξ ὧν μορίων ἡ πόλις συνέστηκεν, 3 1253b ἀναγκαῖον πρῶτον περὶ οἰκονομίας εἰπεῖν· πᾶσα γὰρ σύγκειται πόλις ἐξ οἰκιῶν. οἰκονομίας δὲ μέρη, ἐξ ὧν πάλιν ἡ οἰκία συνέστηκεν· οἰκία δὲ τέλειος ἐκ δούλων καὶ ἐλευθέρων. ἐπεὶ δ' ἐν τοῖς ἐλαχίστοις πρῶτον ἕκαστον ζητητέον, πρῶτα δὲ καὶ ἐλάχιστα μέρη οἰκίας δεσπότης καὶ δοῦλος καὶ πόσις καὶ ἄλοχος καὶ πατὴρ καὶ τέκνα, περὶ τριῶν τούτων σκεπτέον

2 ἂν εἴη τί ἕκαστον καὶ ποῖον δεῖ εἶναι. ταῦτα δ' ἐστὶ δεσποτικὴ καὶ γαμική (ἀνώνυμον γὰρ ἡ γυναικὸς καὶ ἀνδρὸς σύζευξις) καὶ τρίτον πατρική (καὶ γὰρ αὕτη οὐκ

28. *οὐδὲ* M^s P^1 ‖ 32. *ὁ* om. *Π*^{2} Bk. (suppl. mg. P^4) ‖ 34. *φρονήσει καὶ ἀρετῇ* secl. Conringius ‖ 35. *ἀρετῇ* corruptum, *καρτερίᾳ*? Susem., *τέχνῃ* ci. Freudenthalius ‖ 38. *ἡ — κρίσις* secl. Hampkeus ‖ *δίκη*] *δικαιοσύνη* ci. Reiskeus, secl. Spengelius ‖ 1253 b, 2. *ἀναγκαῖον — 4. συνέστηκεν* om. Q^b R^b S^b T^b et pr. V^b ‖ *πρῶτον — εἰπεῖν*] *περὶ οἰκονομίας* (*οἰκίας* (Bk.^{2}) *εἰπεῖν πρότερον* P$^{4.6.}$ Q M^b U^b L^s Ald. Bk. ‖ *σύγκειται* post 3. *οἰκιῶν* cum eisdem codicibus Ald. Bk. ‖ 3. *οἰκίας* cum eisdem codd. *Γ* Bk. ‖ *πάλιν ἡ οἰκία* aut *πάλιν οἰκία Γ*, *πάλιν οἰκία* P$^{2.3.}$ C^4 et rc. V^b, *ἡ οἰκία πάλιν* M^s P^1, *αὖθις οἰκία* P$^{4.6.}$ Q M^b U^b L^s Ald. Bk. ‖ 4. *συνίσταται* P$^{4.6.}$ Q M^b U^b L^s Ald. Bk. ‖ 5. *πρῶτον*] *καὶ πρώτοις* Bender ‖ 7. *τούτων σκεπτέον* post 8. *ἂν Π*^{2} Bk. ‖ 9. *ἀνώνυμον — 10. πατρική* om. Ald. ‖ 10. *πατρική* Ar., *τεκνοποιητική Γ Π* Bk.

ὠνόμασται ἰδίῳ ὀνόματι). ἔστωσαν δὴ αὗται τρεῖς ἃς εἴπο-
μεν. ἔστι δέ τι [μέρος] ὃ δοκεῖ τοῖς μὲν εἶναι οἰκονομία,
τοῖς δὲ μέγιστον μέρος αὐτῆς· ὅπως δ' ἔχει, θεωρητέον.
λέγω δὲ περὶ τῆς καλουμένης χρηματιστικῆς. (p. 5)
πρῶτον δὲ περὶ δεσπότου καὶ δούλου εἴπωμεν, ἵνα τά τε
πρὸς τὴν ἀναγκαίαν χρείαν ἴδωμεν, κἂν εἴ τι πρὸς τὸ εἰδέναι
περὶ αὐτῶν δυναίμεθα λαβεῖν βέλτιον τῶν νῦν ὑπολαμβανο-
μένων. τοῖς μὲν γὰρ δοκεῖ ἐπιστήμη τέ τις εἶναι ἡ δεσποτεία, 3
καὶ ἡ αὐτὴ οἰκονομία καὶ δεσποτεία καὶ πολιτικὴ καὶ βα-
σιλική, καθάπερ εἴπομεν ἀρχόμενοι· τοῖς δὲ παρὰ φύσιν τὸ
δεσπόζειν. νόμῳ γὰρ τὸν μὲν δοῦλον εἶναι τὸν δ' ἐλεύθερον,
φύσει δ' οὐδὲν διαφέρειν. διόπερ οὐδὲ δίκαιον· βίαιον γάρ.
ἐπεὶ οὖν ἡ κτῆσις μέρος τῆς οἰκίας ἐστὶ [καὶ ἡ κτητικὴ 4
μέρος τῆς οἰκονομίας] (ἄνευ γὰρ τῶν ἀναγκαίων ἀδύνατον
καὶ ζῆν καὶ εὖ ζῆν)· ὥσπερ δὴ ταῖς ὡρισμέναις τέχναις
ἀναγκαῖον ἂν εἴη ὑπάρχειν τὰ οἰκεῖα ὄργανα, εἰ μέλλει
ἀποτελεσθήσεσθαι τὸ ἔργον, [οὕτω καὶ τῷ οἰκονομικῷ] τῶν
δ' ὀργάνων τὰ μὲν ἄψυχα τὰ δὲ ἔμψυχα (οἷον τῷ κυβερ-
νήτῃ ὁ μὲν οἴαξ ἄψυχον ὁ δὲ πρωρεὺς ἔμψυχον· ὁ γὰρ
ὑπηρέτης ἐν ὀργάνου εἴδει ταῖς τέχναις ἐστίν), οὕτω καὶ ⟨τῷ
οἰκονομικῷ⟩ τὸ κτῆμα ὄργανον πρὸς ζωήν ἐστι, καὶ ἡ κτῆσις
πλῆθος ὀργάνων ἐστί, καὶ ὁ δοῦλος κτῆμά τι ἔμψυχον. καὶ
ὥσπερ ὄργανον πρὸ ὀργάνων πᾶς [ὁ] ὑπηρέτης. εἰ γὰρ ἠδύ- 5
νατο ἕκαστον τῶν ὀργάνων κελευσθὲν ἢ προαισθανόμενον ἀπο-

11. *δή* Susem., *δ' ΓΠ* Ar. Bk. Susem.[1] in textu ‖ 12. *δ' ἔτι* aut *δέ τι ⟨ἔτι⟩* Susem., *δ' ἔτι ⟨δ' τι⟩ = δ' ἔτι ⟨τέταρτόν τι⟩* Schmidtius ‖ *μέρος* offendit Zellerum, secl. Susem. ‖ 17. *δυνησόμεθα* Susem.[1. 2.], *poterimus* Guil., *δυνάμεθα* M^s P^1 C^4 † ‖ 23. *καὶ* — 24. *οἰκονομίας* secl. Susem. ‖ 25. *καὶ εὖ ζῆν* om. $Π^1$ (suppl. mg. P^1) ‖ *δή* Susem.[3], *δὲ* $Π^1$ $P^{2.3.}$ C^4 M^b, *δὲ ἐν* Q Q^b R^b S^b T^b V^b Bk., om. $P^{4.6.}$ U^b L^s Ald., secl. Susem.[1. 2.] ‖ 27. *οὕτω καὶ τῷ οἰκονομικῷ* h. l. secl. et v. 30. *τῷ οἰκονομικῷ* post *οὕτω καὶ* add. Rassovius: vitium detexerat Thurotus ‖ *τῷ οἰκονομικῷ* $Π^1$ et pr. C^4 et rc. V^b, *τῶν οἰκονομικῶν* c. c. Bk. ‖ 33. *ὁ* om. M^s, del. P^4. ‖ 34. *προαισθόμενον* Coraes.

(II)

τελεῖν τὸ αὑτοῦ ἔργον, ὥσπερ τὰ Δαιδάλου φασὶν ἢ τοὺς τοῦ Ἡφαίστου τρίποδας, οὕς φησιν ὁ ποιητὴς αὐτομάτους θεῖον [ὑπο]δύεσθαι ἀγῶνα, οὕτως αἱ κερκίδες ἐκέρκιζον αὐταὶ καὶ τὰ πλῆκτρα ἐκιθάριζεν, οὐδὲν ἂν ἔδει οὔτε τοῖς ἀρχιτέκτοσιν ὑπηρετῶν οὔτε τοῖς δεσπόταις δούλων. τὰ μὲν οὖν λεγόμενα (1254 a) ὄργανα ποιητικὰ ὄργανά ἐστι, τὸ δὲ κτῆμα πρακτικόν· ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς κερκίδος ἕτερόν τι γίνεται παρὰ τὴν χρῆσιν αὐτῆς, ἀπὸ δὲ τῆς ἐσθῆτος καὶ τῆς κλίνης ἡ χρῆσις μό-
6 νον. ἔτι δ' ἐπεὶ διαφέρει ἡ ποίησις εἴδει καὶ ἡ πρᾶξις, καὶ δέονται ἀμφότεραι ὀργάνων, ἀνάγκη καὶ ταῦτα τὴν αὐτὴν ἔχειν διαφοράν. ὁ δὲ βίος πρᾶξις, οὐ ποίησις ἐστίν·
(p. 6) διὸ καὶ ὁ δοῦλος ὑπηρέτης τῶν πρὸς τὴν πρᾶξιν.

τὸ δὲ κτῆμα λέγεται ὥσπερ καὶ τὸ μόριον. τό τε γὰρ μόριον οὐ μόνον ἄλλου ἐστὶ μόριον, ἀλλὰ καὶ ἁπλῶς ἄλλου· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ κτῆμα. διὸ ὁ μὲν δεσπότης τοῦ δούλου δεσπότης μόνον, ἐκείνου δ' οὐκ ἔστιν· ὁ δὲ δοῦλος οὐ μόνον δεσπότου δοῦλός ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ὅλως ἐκείνου.

7 τίς μὲν οὖν ἡ φύσις τοῦ δούλου καὶ τίς ἡ δύναμις, ἐκ τούτων δῆλον (ὁ γὰρ μὴ αὑτοῦ φύσει ἀλλ' ἄλλου ἄνθρωπος ὤν, οὗτος φύσει δοῦλός ἐστίν, ἄλλου δ' ἐστὶν ἄνθρωπος, ὃς ἂν κτῆμα ᾖ [δοῦλος ἐστίν], κτῆμα δὲ ὄργανον πρακτικὸν καὶ χωριστόν)· πότερον δ' ἐστί τις φύσει τοιοῦτος ἢ οὔ, καὶ πότερον βέλτιον καὶ δίκαιόν τινι

35. αὑτοῦ *Γ*, αὐτοῦ *Π* ‖ 37. δύεσθαι P[1] *Π*[2] Bk. ‖ οὕτως] οὕτως εἰ Susem.[1], *sic si* Guil. ‖ αὐταὶ *Γ* et rc. C[4], αὗται cet. ‖ 1254 a, 6. καὶ δέονται *Π*[1] P[2. 3.] C[4] Ar. Ald., δέονται δ' c. c. Bk. ‖ 10. ἁπλῶς *Γ* p[2], ἁπλῶς ὅλως M[s] P[1], ὅλως c. c. Bk. Susem.[1. 2.], ἁπλῶς ἑρμήνεια ἐστὶ τοῦ ὅλως mg.[3] P[2] (immo ὅλως ἑρμήνειά ἐστι τοῦ ἁπλῶς) ‖ 15. ὁ — 16. ἐστίν respicit Alex. Aphrod. in Metaph. p. 15, 6 Bon. ‖ ὢν *Π*[1] Par. 963 Alex. (ut videtur) et corr. P[4] (γρ. δὲ mg. p[1]), ἐστὶν rc. C[4], ras. P[3], δὲ c. c. Bk. ‖ 16. ἀλλ' οὐδ' P[1. 6.] L[s] Ald., ἀλλ' οὐδὲν M[s] ‖ ᾖ *Γ* M[s] ‖ δοῦλος ἐστίν ci. et secl. Susem., *servus est* Guil., δοῦλος ὢν M[s] C[4] et pr. P[1. 2. 3.] Q M[b] et fort. *Γ*, ἄνθρωπος ὢν δοῦλος ὢν P[4], ἄνθρωπος ὢν c. c. Ar. Ald. Bk. et p[1] et γρ. mg.[1] P[2. 3.] et mg. Q (rubro pigmento) M[b], rec., sed secl. Coraes (fors. recte).

(II)

δουλεύειν ἢ οὔ, ἀλλὰ πᾶσα δουλεία παρὰ φύσιν ἐστί, μετὰ
ταῦτα σκεπτέον. οὐ χαλεπὸν δὲ καὶ τῷ λόγῳ θεωρῆσαι καὶ 8
ἐκ τῶν γινομένων καταμαθεῖν. τὸ γὰρ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι
οὐ μόνον τῶν ἀναγκαίων ἀλλὰ καὶ τῶν συμφερόντων ἐστί.
καὶ εὐθὺς ἐκ γενετῆς ἔνια διέστηκε τὰ μὲν ἐπὶ τὸ ἄρχεσθαι
τὰ δ' ἐπὶ τὸ ἄρχειν. καὶ εἴδη πολλὰ καὶ ἀρχόντων καὶ
ἀρχομένων ἐστίν (καὶ ἀεὶ βελτίων ἡ ἀρχὴ ἡ τῶν βαλτιόνων
ἀρχομένων, οἷον ἀνθρώπου ἢ θηρίου· τὸ γὰρ ἀποτελούμενον
ἀπὸ τῶν βελτιόνων βέλτιον ἔργον· ὅπου δὲ τὸ μὲν ἄρχει
τὸ δ' ἄρχεται, ἔστι τι τούτων ἔργον)· ὅσα γὰρ ἐκ πλειόνων 9
συνέστηκε καὶ γίνεται ἕν τι κοινόν, εἴτε ἐκ συνεχῶν εἴτε ἐκ
διῃρημένων, ἐν ἅπασιν ἐμφαίνεται τὸ ἄρχον καὶ τὸ ἀρχό-
μενον, καὶ τοῦτ' ἐκ τῆς ἁπάσης φύσεως ἐνυπάρχει τοῖς
ἐμψύχοις· καὶ γὰρ ἐν τοῖς μὴ μετέχουσι ζωῆς ἔστι τις
ἀρχή, οἷον ἁρμονίας. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως ἐξωτερικωτέ-
ρας ἐστὶ σκέψεως· τὸ δὲ ζῷον πρῶτον συνέστηκεν ἐκ ψυχῆς 10
καὶ σώματος, ὧν τὸ μὲν ἄρχον ἐστὶ φύσει τὸ δ' ἀρχό-
μενον — δεῖ δὲ σκοπεῖν ἐν τοῖς κατὰ φύσιν ἔχουσι μᾶλλον
τὸ φύσει, καὶ μὴ ἐν τοῖς διεφθαρμένοις. διὸ καὶ τὸν βέλ-
τιστα διακείμενον καὶ κατὰ σῶμα καὶ κατὰ ψυχὴν ἄν-
θρωπον θεωρητέον, ἐν ᾧ τοῦτο δῆλον· τῶν γὰρ μοχθηρῶν ἢ
1254b μοχθηρῶς ἐχόντων δόξειεν ἂν ἄρχειν πολλάκις τὸ σῶμα (p. 7)
τῆς ψυχῆς διὰ τὸ φαύλως καὶ παρὰ φύσιν ἔχειν. ἔστι 11
δ' οὖν, ὥσπερ λέγομεν, πρῶτον ἐν ζῴῳ θεωρῆσαι καὶ δε-
σποτικὴν ἀρχὴν καὶ πολιτικήν· ἡ μὲν γὰρ ψυχὴ τοῦ σώ-
ματος ἄρχει δεσποτικὴν ἀρχήν, ὁ δὲ νοῦς τῆς ὀρέξεως πο-
λιτικὴν καὶ βασιλικήν· ἐν οἷς φανερόν ἐστιν ὅτι κατὰ φύ-

23. καὶ — 24. ἄρχειν post 28. ἔργον tri. Susem.[1] (perperam) ‖ 27. ὑπὸ Bk.[2] ‖ 33. ⟨ἐν⟩ ἁρμονίᾳ? Susem. ‖ 35. ἀρχόμενον] signum interruptae orationis post h. v. pono suadente Bonitzio ‖ 39. μοχθηρῶν ἢ μοχθηρῶς] *pestilentium et prave* Guil., ipseque vereor, ut aut μοχθηρῶν aut μοχθηρῶς sanum sit ‖ 1254 b, 2. καὶ παρὰ φύσιν om. M[s] et pr. P[1] (suppl. mg. p[1]) ‖ περὶ P[2.3.] ‖ 6. καὶ βασιλικήν secl. Onckenius (nescio an recte).

(II)
σιν καὶ συμφέρον τὸ ἄρχεσθαι τῷ σώματι ὑπὸ τῆς ψυ-
χῆς καὶ τῷ παθητικῷ μορίῳ ὑπὸ τοῦ νοῦ καὶ τοῦ μορίου τοῦ
λόγον ἔχοντος, τὸ δ' ἐξ ἴσου ἢ ἀνάπαλιν βλαβερὸν πᾶσιν.
12 πάλιν ἐν ἀνθρώπῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ζῴοις ὡσαύτως· τὰ
μὲν γὰρ ἥμερα τῶν ἀγρίων βελτίω τὴν φύσιν, τούτοις δὲ
πᾶσι βέλτιον ἄρχεσθαι ὑπ' ἀνθρώπου· τυγχάνει γὰρ σω-
τηρίας οὕτως. ἔστι δὲ τὸ ἄρρεν πρὸς τὸ θῆλυ φύσει τὸ μὲν
κρεῖττον τὸ δὲ χεῖρον καὶ τὸ μὲν ἄρχον τὸ δὲ ἀρχόμενον. — τὸν
αὐτὸν δὲ τρόπον ἀναγκαῖον εἶναι καὶ ἐπὶ πάντων ἀνθρώ-
13 πων. ὅσοι μὲν οὖν τοσοῦτον διεστᾶσιν ὅσον ψυχὴ σώματος
καὶ ἄνθρωπος θηρίου (διάκεινται δὲ τοῦτον τὸν τρόπον, ὅσων
ἐστὶν ἔργον ἡ τοῦ σώματος χρῆσις, καὶ τοῦτ' ἔστιν ἀπ' αὐτῶν
βέλτιστον), οὗτοι μέν εἰσι φύσει δοῦλοι, οἷς βέλτιόν ἐστιν
ἄρχεσθαι ταύτην τὴν ἀρχήν, εἴπερ καὶ τοῖς εἰρημένοις. ἔστι γὰρ
φύσει δοῦλος ὁ δυνάμενος ἄλλου εἶναι (διὸ καὶ ἄλλου
ἐστίν) καὶ ὁ κοινωνῶν λόγου τοσοῦτον ὅσον αἰσθάνεσθαι ἀλλὰ
μὴ ἔχειν· τὰ γὰρ ἄλλα ζῷα οὐ λόγῳ αἰσθανόμενα ἀλλὰ
14 παθήμασιν ὑπηρετεῖ. καὶ ἡ χρεία δὲ παραλλάττει μικρόν·
ἡ γὰρ πρὸς τἀναγκαῖα τῷ σώματι βοήθεια γίνεται παρ'
ἀμφοῖν, παρά τε τῶν δούλων καὶ παρὰ τῶν ἡμέρων ζῴων.
βούλεται μὲν οὖν ἡ φύσις καὶ τὰ σώματα διαφέροντα
ποιεῖν τὰ τῶν ἐλευθέρων καὶ τῶν δούλων, τὰ μὲν ἰσχυρὰ
πρὸς τὴν ἀναγκαίαν χρῆσιν, τὰ δ' ὀρθὰ καὶ ἄχρηστα πρὸς
τὰς τοιαύτας ἐργασίας, ἀλλὰ χρήσιμα πρὸς πολιτικὸν
βίον (οὗτος δὲ καὶ γίνεται διῃρημένος εἴς τε τὴν πολεμικὴν
χρείαν καὶ τὴν εἰρηνικήν), συμβαίνει δὲ πολλάκις καὶ τοὐ-

14. *καὶ* om. Π^2 Bk. ‖ 16. *τοσοῦτον* (*τοιοῦτον* P^1) post *διεστᾶσι* $M^s P^1$ ‖ 17. *δὲ* add. $\Gamma Q M^b S^b$ et corr.^{2} P^2, c. c. om. Ar. ‖ 18. *ἔστιν* (*ἐστιν* M^s) Π^1, *ἔσται* S^b, *ἐστ'* c. c. Bk. ‖ 20. *ἔστιν ἄρα?* Susem. ‖ 23. *λόγου* Π^2 Ar. Bk. (fors. recte) ‖ 28. *ποιεῖν* Π^1 P^4 et corr.^{2} P^2, *ποιεῖ* c. c. Ar. ‖ *μὲν* ⟨*ταπεινὰ καὶ*⟩ vel simile quid Schmidtius ‖ 31. *οὗτος* — 32. *εἰρηνικήν* secludenda esse ci. Schneider (fors. recte) ‖ *καὶ* om. L^s, secl. Susem.$^{1.2.}$ (fors. recte).

(II)
ναντίον, τοὺς μὲν τὰ σώματ' ἔχειν ἐλευθέρων τοὺς δὲ τὰς (p. 8)
ψυχάς· ἐπεὶ τοῦτό γε φανερόν, ὡς εἰ τοσοῦτον γένοιντο διά- 15
φοροι τὸ σῶμα μόνον ὅσον αἱ τῶν θεῶν εἰκόνες, τοὺς ὑπο-
λειπομένους πάντες φαῖεν ἂν ἀξίους εἶναι τούτοις δουλεύειν.
εἰ δ' ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦτ' ἀληθές, πολὺ δικαιότερον ἐπὶ
τῆς ψυχῆς τοῦτο διωρίσθαι· ἀλλ' οὐχ ὁμοίως ῥᾴδιον ἰδεῖν
τό τε τῆς ψυχῆς κάλλος καὶ τὸ τοῦ σώματος.

6 1255a ὅτι μὲν τοίνυν εἰσὶ φύσει τινὲς οἱ μὲν ἐλεύθεροι οἱ δὲ δοῦ-
λοι, φανερόν, οἷς καὶ συμφέρει τὸ δουλεύειν καὶ δίκαιον
ἐστίν· ὅτι δὲ καὶ οἱ τἀναντία φάσκοντες τρόπον τινὰ λέγου- 16
σιν ὀρθῶς, οὐ χαλεπὸν ἰδεῖν. διχῶς γὰρ λέγεται τὸ δουλεύειν
καὶ ὁ δοῦλος. ἔστι γάρ τις καὶ κατὰ νόμον δοῦλος καὶ
δουλεύων· ὁ γὰρ νόμος ὁμολογία τίς ἐστιν, ἐν ᾧ τὰ κατὰ
πόλεμον κρατούμενα τῶν κρατούντων εἶναι φασίν. τοῦτο δὴ
τὸ δίκαιον πολλοὶ τῶν ἐν τοῖς νόμοις ὥσπερ ῥήτορα γρά-
φονται παρανόμων, ὡς δεινὸν εἰ τοῦ βιάσασθαι δυναμένου
καὶ κατὰ δύναμιν κρείττονος ἔσται δοῦλον καὶ ἀρχόμενον
τὸ βιασθέν. καὶ τοῖς μὲν οὕτως δοκεῖ τοῖς δὲ ἐκείνως, καὶ
τῶν σοφῶν. αἴτιον δὲ ταύτης τῆς ἀμφισβητήσεως, καὶ ὃ 17
ποιεῖ τοὺς λόγους ἐπαλλάττειν, ὅτι τρόπον τινὰ ἀρετὴ τυγ-
χάνουσα χορηγίας καὶ βιάζεσθαι δύναται μάλιστα, καὶ
ἔστιν ἀεὶ τὸ κρατοῦν ἐν ὑπεροχῇ ἀγαθοῦ τινός, ὥστε δοκεῖν
μὴ ἄνευ ἀρετῆς εἶναι τὴν βίαν, ἀλλὰ περὶ τοῦ δικαίου μό-
νον εἶναι τὴν ἀμφισβήτησιν. διὰ γὰρ τοῦτο τοῖς μὲν εὔνοια
δοκεῖ τὸ δίκαιον εἶναι, τοῖς δ' αὐτὸ τοῦτο δίκαιον, τὸ τὸν
κρείττονα ἄρχειν, ἐπεὶ διαστάντων γε χωρὶς τούτων τῶν λό- 18
γων οὔτε ἰσχυρὸν οὐδὲν ἔχουσιν οὔτε πιθανὸν ἅτεροι λόγοι, ὡς
οὐ δεῖ τὸ βέλτιον κατ' ἀρετὴν ἄρχειν καὶ δεσπόζειν. ὅλως
δ' ἀντεχόμενοί τινες, ὡς οἴονται, δικαίου τινός (ὁ γὰρ νόμος

1255a, 1. ὅτι — b, 3. δύναται citat Pseudo-Plut. de nobil. c. 6. p. 932B sqq. ‖ 5. καὶ ante κατὰ om. Π^1 M^b Ar. Ald. Plut. et pr. P^8 (suppl. rc.) ‖ 6. ἐν ᾗ Bas.[3], ἐφ' ᾧ ci. et 7. φασίν secl. Bernaysius ‖ 17. εὐνομία Lambinus (male), ⟨μετ'⟩ εὐνοίας ci. Schneider.

(II) δίκαιόν τι) τὴν κατὰ πόλεμον δουλείαν τιθέασι δικαίαν,
ἅμα δὲ οὔ φασιν. τήν τε γὰρ ἀρχὴν ἐνδέχεται μὴ δι-
καίαν εἶναι τῶν πολέμων, καὶ τὸν ἀνάξιον δουλεύειν οὐδα-
(p. 9) μῶς ἂν φαίη τις δοῦλον εἶναι· εἰ δὲ μή, συμβήσεται τοὺς
εὐγενεστάτους εἶναι δοκοῦντας δούλους εἶναι καὶ ἐκ δούλων, ἐὰν
συμβῇ πραθῆναι ληφθέντας. διόπερ αὑτοὺς οὐ βούλονται
λέγειν δούλους, ἀλλὰ τοὺς βαρβάρους. καίτοι ὅταν τοῦτο λέ-
γωσιν, οὐδὲν ἄλλο ζητοῦσιν ἢ τὸ φύσει δοῦλον ὅπερ ἐξ
ἀρχῆς εἴπομεν· ἀνάγκη γὰρ εἶναί τινας φάναι τοὺς μὲν
19 πανταχοῦ δούλους τοὺς δὲ οὐδαμοῦ. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ
περὶ εὐγενείας· αὑτοὺς μὲν γὰρ οὐ μόνον παρ' αὑτοῖς εὐγε-
νεῖς ἀλλὰ πανταχοῦ νομίζουσιν, τοὺς δὲ βαρβάρους οἴκοι μό-
νον, ὡς ὄν τι τὸ μὲν ἁπλῶς εὐγενὲς καὶ ἐλεύθερον τὸ δ'
οὐχ ἁπλῶς, ὥσπερ καὶ ἡ Θεοδέκτου Ἑλένη φησὶ

> "θείων δ' ἀπ' ἀμφοῖν ἔκγονον ῥιζωμάτων
> τίς ἂν προσειπεῖν ἀξιώσειεν λάτριν;"

ὅταν δὲ τοῦτο λέγωσιν, οὐδενὶ ἀλλ' ἢ ἀρετῇ καὶ κακίᾳ διο-
ρίζουσι τὸ δοῦλον καὶ ἐλεύθερον καὶ τοὺς εὐγενεῖς καὶ τοὺς
δυσγενεῖς. ἀξιοῦσι γάρ, ὥσπερ ἐξ ἀνθρώπου ἄνθρωπον καὶ ἐκ 1255 b
θηρίων γίνεσθαι θηρίον, οὕτω καὶ ἐξ ἀγαθῶν ἀγαθόν. ἡ δὲ φύ-
σις βούλεται μὲν τοῦτο ποιεῖν, πολλάκις μέντοι οὐ δύναται.

20 ὅτι μὲν οὖν ἔχει τινὰ λόγον ἡ ἀμφισβήτησις, καὶ 7
οὐκ εἰσὶν οἳ μὲν φύσει δοῦλοι οἳ δὲ ἐλεύθεροι, δῆλον,

24. *ἅμα* c. c. γρ. mg. p^1, *ὅλως* $\Pi^1 P^6 M^b T^b L^s$, *ἁπλῶς* (ut videtur) Ar. ‖ 32. *πανταχοῦ*] *ἐξ ἀρχῆς* Π^1, γρ. *ἁπανταχοῦ* mg. p^1 ‖ 33. *αὑτοὺς* $\Pi^1 P^4$ Plut., *αὑτοῖς* $P^3 S^b T^b$ et pr. P^2 (em. corr.^{2}) ‖ *αὑτοῖς* Π^1 Plut. ‖ 35. *καὶ* om. Π^2 (suppl. corr. P^4) ‖ 36. *καὶ* om. Bk. ‖ *ἑλελόγη* ΓM^s † ‖ 37. *ἔκγονον* Ar. et corr. P^1, *ἐκγονοιν* pr. P^1, *ἐκγόνοι* $S^b T^b$, *ἐκγόνοιν* aut *ἐκ γόνοιν* cet. et Plut. ‖ 38. *ἀξιώσειε* $M^s P^{1.2.4.}$ Ald. Plut. et rc. P^3 ‖ 39. *οὐδὲν* Π^1 ‖ 1255b, 2. *γενέσθαι* $M^s P^{1.4.6.}$ Q T^b ‖ 3. *τοῦτο* post *ποιεῖν* $M^s P^1$ ‖ *πολλάκις μέντοι οὐ* Ar., *πολλάκις, οὐ μέντοι* $\Gamma\Pi$ Plut. Bk., id quod defendi quodammodo, sed vix satis defendi potest ‖ 5. *οὐκ εἰσὶν* haud integra, ⟨*εἰσὶ καὶ*⟩ *οὐκ εἰσὶν* Camot. Bk.^{2}, *οὐκ* ⟨*ἀεὶ*⟩ *εἰσὶν*? Susem., *οὐκ εἰσὶν* ⟨*ἀναμφισβητήτως*⟩ vel *οὐκ εἰσὶν* ⟨*ἁπανταχοῦ*⟩ Schmidtius ‖ *φύσει* om. M^s et pr. P^1 (suppl. mg. p^1).

(II)

καὶ ὅτι ἔν τισι διώρισται τὸ τοιοῦτον, ὧν συμφέρει τῷ μὲν τὸ
δουλεύειν τῷ δὲ τὸ δεσπόζειν καὶ δίκαιον καὶ δεῖ τὸ μὲν
ἄρχεσθαι τὸ δ' ἄρχειν, ἣν πεφύκασιν ἀρχὴν ἄρχειν, ὥστε
καὶ δεσπόζειν, τὸ δὲ κακῶς ἀσυμφόρως ἐστὶν ἀμφοῖν (τὸ
γὰρ αὐτὸ συμφέρει τῷ μέρει καὶ τῷ ὅλῳ καὶ σώματι καὶ
ψυχῇ, ὁ δὲ δοῦλος μέρος τι τοῦ δεσπότου, οἷον ἔμψυχόν τι
τοῦ σώματος κεχωρισμένον δὲ μέρος· διὸ καὶ συμφέρον 21
ἐστί τι καὶ φιλία δούλῳ καὶ δεσπότῃ πρὸς ἀλλήλους τοῖς
φύσει τούτων ἠξιωμένοις, τοῖς δὲ μὴ τοῦτον τὸν τρόπον,
(7) ἀλλὰ κατὰ νόμον καὶ βιασθεῖσι, τοὐναντίον)· φανερὸν δὲ
καὶ ἐκ τούτων, ὅτι οὐ ταὐτόν ἐστι δεσποτεία καὶ πολι-
τική, οὐδὲ πᾶσαι ἀλλήλαις αἱ ἀρχαί, ὥσπερ τινὲς φα- (p. 10)
σίν. ἡ μὲν γὰρ ἐλευθέρων φύσει ἡ δὲ δούλων ἐστίν, καὶ
ἡ μὲν οἰκονομικὴ μοναρχία (μοναρχεῖται γὰρ πᾶς οἶκος),
ἡ δὲ πολιτικὴ ἐλευθέρων καὶ ἴσων ἀρχή. ὁ μὲν οὖν δεσπό- 22
της οὐ λέγεται κατὰ ἐπιστήμην, ἀλλὰ τῷ τοιόσδε εἶναι,
ὁμοίως δὲ καὶ ὁ δοῦλος καὶ ὁ ἐλεύθερος· ἐπιστήμη δ' ἂν
εἴη καὶ δεσποτικὴ καὶ δουλική, δουλικὴ μὲν οἵαν περ ὁ ἐν
Συρακούσαις ἐπαίδευσεν (ἐκεῖ γὰρ λαμβάνων τις μισθὸν
ἐδίδασκε τὰ ἐγκύκλια διακονήματα τοὺς παῖδας), εἴη δ' ἂν καὶ
ἐπὶ πλεῖον τούτων μάθησις, οἷον ὀψοποιητικὴ καὶ τἆλλα τὰ
τοιαῦτα γένη τῆς διακονίας. ἔστι γὰρ ἕτερα ἑτέρων τὰ μὲν
ἐντιμότερα ἔργα τὰ δ' ἀναγκαιότερα, καὶ κατὰ τὴν παροιμίαν
"δοῦλος πρὸ δούλου, δεσπότης πρὸ δεσπότου."
αἱ μὲν οὖν τοιαῦται πᾶσαι δουλικαὶ ἐπιστῆμαι εἰσί· δεσπο- 23
τικὴ δ' ἐπιστήμη ἐστὶν ἡ χρηστικὴ δούλων. ὁ γὰρ δεσπό-
της οὐκ ἐν τῷ κτᾶσθαι τοὺς δούλους, ἀλλ' ἐν τῷ χρῆσθαι

8. *ἄρχειν — ἄρχεσθαι* M[s] P[1] Ar. ‖ 12. *τοῦ σώματος* post *μέρος* add. *Π*[1] (del. corr. P[1]) ‖ 14. *τούτων* offendit Schneiderum, *τοιούτοις Γ* (si accurate vertit Guil.) Susem.[1.2.], *τοιούτοις ⟨εἶναι⟩*? Susem., *τοιούτοις ⟨καὶ⟩* Schmidtius, *οὕτως* et *ᾠκειωμένοις* ci. Coraes ‖ 23. *ταῖς* post *ἐν* add. *Π*[1] Susem.[1] ‖ 24. *ἐπαίδευεν Π*[2] Bk. ‖ 26. *τῶν τοιούτων Π*[2] Bk. ‖ *ὀψοποιικὴ Π*[2] Bk. (*ὀψοποιηκὴ* P[4]) ‖ 27. *ἕτερα*] *ἔργα Π*[2] (crx. rc. P[3] et *γρ.* mg. P[4]).

(II) *δούλοις. ἔστι δ' αὕτη ἡ ἐπιστήμη οὐδὲν μέγα ἔχουσα οὐδὲ σεμνόν· ἃ γὰρ τὸν δοῦλον ἐπίστασθαι δεῖ ποιεῖν, ἐκεῖνον δεῖ ταῦτα ἐπίστασθαι ἐπιτάττειν. διὸ ὅσοις ἐξουσία μὴ αὐτοὺς κακοπαθεῖν, ἐπίτροπος λαμβάνει ταύτην τὴν τιμήν, αὐτοὶ δὲ πολιτεύονται ἢ φιλοσοφοῦσιν. ἡ δὲ κτητικὴ ἑτέρα ἀμφοτέρων τούτων, οἷον [ἡ] δικαία πολεμική τις οὖσα [ἢ θηρευτική].*

III *περὶ μὲν οὖν δούλου καὶ δεσπότου τοῦτον διωρίσθω τὸν* 8
τρόπον· ὅλως δὲ περὶ πάσης κτήσεως καὶ χρηματιστικῆς θεω- 1256a
ρήσομεν κατὰ τὸν ὑφηγημένον τρόπον, ἐπείπερ καὶ ὁ δοῦλος τῆς κτήσεως μέρος τι ἦν. πρῶτον μὲν οὖν ἀπορήσειεν ἄν τις πότερον ἡ χρηματιστικὴ ἡ αὐτὴ τῇ οἰκονομικῇ ἐστιν ἢ μέρος τι ἢ ὑπηρετική, καὶ εἰ ὑπηρετική, πότερον ὡς ἡ κερκιδοποιητικὴ τῇ ὑφαντικῇ ἢ ὡς ἡ χαλκουργικὴ τῇ ἀνδριαντοποιίᾳ (οὐ γὰρ ὡσαύτως ὑπηρετοῦσιν, ἀλλ' ἣ μὲν ὄργανα παρέχει, ἣ δὲ τὴν ὕλην· λέγω δὲ ὕλην τὸ ὑποκείμενον, ἐξ οὗ τι ἀποτελεῖται ἔργον, οἷον ὑφάντῃ μὲν ἔρια
(p. 11) *ἀνδριαντοποιῷ δὲ χαλκόν).*

2 *ὅτι μὲν οὖν οὐχ ἡ αὐτὴ τῇ οἰκονομικῇ ἡ χρηματιστική, δῆλον (τῆς μὲν γὰρ τὸ πορίσασθαι, τῆς δὲ τὸ χρήσασθαι· τίς γὰρ ἔσται ἡ χρησομένη τοῖς κατὰ τὴν οἰκίαν παρὰ τὴν οἰκονομικήν;)· πότερον δὲ μέρος αὐτῆς ἐστί τι ἢ ἕτερον εἶδος, ἔχει διαμφισβήτησιν, εἰ γάρ ἐστι τοῦ χρηματιστικοῦ θεωρῆσαι πόθεν χρήματα καὶ κτῆσις ἔσται. ἡ δὲ κτῆσις πολλὰ περιείληφε μέρη καὶ ὁ πλοῦτος, ὥστε πρῶτον ἡ γεωργικὴ πότερον μέρος τι τῆς οἰ-*

37. *ἡ* — 38. *θηρευτική* secludenda esse ci. Conringius || 38. *ἡ* secl. Susem. (nisi potius aut *ἡ δικαία* aut *τις οὖσα* aut cum Conringio totum enuntiatum inducere praestat) || *ἢ θηρευτική* secl. Susem.$^{2.3.}$ || 1256a, 6. *κερκιδοποιικὴ* Π^2 Bk. || 9. *ἔριον* Γ P^1 Susem.$^{1.2.}$ || 10. *χαλκός* Γ P^1 Susem.$^{1.2.}$, *χαλ* (*κ* superscr.) M^s || 11. *τῇ οἰκονομικῇ ἡ χρηματιστική* Sylburgius, *οἰκονομικὴ* (*ἡ οἰκονομικὴ* Bk. et corr.^{2} P^2) *τῇ χρηματιστικῇ* $\Gamma\Pi$ Ar. Bk. || 13. *περὶ* M^s P^3 S^b T^b || 16. *ἔσται,* ** *ἡ* puncto ante 15. *εἰ* posito ci. Susem. || 17. ** *ὥστε* Conringius Susem.^{1} || *οἰκονομικῆς* Garveus, *χρηματιστικῆς* $\Gamma\Pi$ Ar. Bk.

*κονομικῆς ἢ ἕτερόν τι γένος, καὶ καθόλου ἡ περὶ τὴν τρο-
φὴν ἐπιμέλεια [καὶ κτῆσις].*
ἀλλὰ μὴν εἴδη γε πολλὰ τροφῆς, διὸ καὶ βίοι πολλοὶ καὶ 3
*τῶν ζῴων καὶ τῶν ἀνθρώπων εἰσίν· οὐ γὰρ οἷόν τε ζῆν ἄνευ
τροφῆς, ὥστε αἱ διαφοραὶ τῆς τροφῆς τοὺς βίους πεποιήκασι δια-
φέροντας τῶν ζῴων. τῶν τε γὰρ θηρίων τὰ μὲν ἀγελαῖα τὰ δὲ σπο-
ραδικά ἐστιν, ὁποτέρως συμφέρει πρὸς τὴν τροφὴν αὐτοῖς διὰ τὸ
τὰ μὲν ζῳοφάγα τὰ δὲ καρποφάγα τὰ δὲ παμφάγα αὐτῶν εἶναι,
ὥστε πρὸς τὰς ῥαστώνας καὶ τὴν αἵρεσιν τὴν τούτων ἡ φύσις τοὺς
βίους αὐτῶν διώρισεν, ἐπεὶ δ' οὐ ταὐτὸ ἑκάστῳ ἡδὺ κατὰ φύ-
σιν ἀλλὰ ἕτερα ἑτέροις, καὶ αὐτῶν τῶν ζῳοφάγων καὶ τῶν
καρποφάγων οἱ βίοι πρὸς ἄλληλα διεστᾶσιν· ὁμοίως δὲ
καὶ τῶν ἀνθρώπων. πολὺ γὰρ διαφέρουσιν οἱ τούτων βίοι.* 4
*οἱ μὲν οὖν ἀργότατοι νομάδες εἰσίν (ἡ γὰρ ἀπὸ τῶν ἡμέ-
ρων τροφὴ ζῴων ἄνευ πόνου γίνεται σχολάζουσιν· ἀναγκαίου
δὲ ὄντος μεταβάλλειν τοῖς κτήνεσι διὰ τὰς νομὰς καὶ
αὐτοὶ ἀναγκάζονται συνακολουθεῖν, ὥσπερ γεωργίαν ζῶσαν
γεωργοῦντες)· οἱ δ' ἀπὸ θήρας ζῶσι, καὶ θήρας ἕτεροι ἑτέ-
ρας, οἷον οἱ μὲν ἀπὸ λῃστείας, οἱ δ' ἀφ' ἁλιείας, ὅσοι λί-
μνας καὶ ἕλη καὶ ποταμοὺς ἢ θάλατταν τοιαύτην προσοι-
κοῦσιν, οἱ δ' ἀπ' ὀρνίθων ἢ θηρίων ἀγρίων· τὸ δὲ πλεῖστον
γένος τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τῆς γῆς ζῇ καὶ τῶν ἡμέρων καρ-
πῶν. οἱ μὲν οὖν βίοι τοσοῦτοι σχεδόν εἰσιν, ὅσοι γε αὐτό-* 5
φυτον ἔχουσι τὴν ἐργασίαν καὶ μὴ δι' ἀλλαγῆς καὶ κα-
1256b *πηλείας κομίζονται τὴν τροφήν, νομαδικὸς γεωργικὸς λῃ-* (p. 12)
*στρικὸς ἁλιευτικὸς θηρευτικός. οἱ δὲ καὶ μιγνύντες ἐκ τού-
των ἡδέως ζῶσι, προσαναπληροῦντες τὸν ἐνδεέστερον βίον, ᾗ*

19. *καὶ κτῆσιν* ci. Stahrius, secl. Susem. ‖ 22. *πεποιήκασι* post *διαφέροντας* $M^s P^1$ ‖ 25. *τὰ δὲ παμφάγα* om. pr. P^1 (suppl. mg. p^1), *τὰ δὲ* om. M^s ‖ 26. *καὶ*] *κατὰ* Bernaysius (fors. recte) ‖ 33. *μεταβάλλειν* post *τοῖς κτήνεσι* $M^s P^1$ ‖ 1256b, 1. *πορίζονται* Π^2 Bk. (fors. recte) ‖ *γεωργικὸς* om. ΓM^s, post 2. *θηρευτικὸς* tri. Spengelius (fors. recte) ‖ 3. *ἐνδεέστερον* Bernaysius, *ἐνδε-έστατον* $\Gamma\Pi$ Bekk., vitium detexit Bas.^{3}

τυγχάνει ἐλλείπων πρὸς τὸ αὐτάρκης εἶναι, οἷον οἳ μὲν
νομαδικὸν ἅμα καὶ λῃστρικόν, οἳ δὲ γεωργικὸν καὶ θηρευ-
τικόν· ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τοὺς ἄλλους· ὡς ἂν ἡ χρεία
6 συναναγκάζῃ, τοῦτον τὸν τρόπον διάγουσιν. ἡ μὲν οὖν τοιαύτη
κτῆσις ὑπ' αὐτῆς φαίνεται τῆς φύσεως δεδομένη πᾶσιν,
ὥσπερ κατὰ τὴν πρώτην γένεσιν εὐθύς, οὕτως καὶ τελειω-
θεῖσιν. καὶ γὰρ κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς γένεσιν τὰ μὲν συνεκ-
τίκτει τῶν ζῴων τοσαύτην τροφὴν ὡς ἱκανὴν εἶναι μέχρις
οὗ ἂν δύνηται αὐτὸ αὑτῷ πορίζειν τὸ γεννηθέν, οἷον ὅσα
σκωληκοτοκεῖ ἢ ᾠοτοκεῖ· ὅσα δὲ ζῳοτοκεῖ, τοῖς γεννωμένοις
ἔχει τροφὴν ἐν αὑτοῖς μέχρι τινός, τὴν τοῦ καλουμένου γά-
7 λακτος φύσιν. ὥστε ὁμοίως δῆλον, ὅτι καὶ [γενομένοις] οἰη-
τέον τά τε φυτὰ τῶν ζῴων ἕνεκεν εἶναι καὶ τὰ ἄλλα ζῷα
τῶν ἀνθρώπων χάριν, τὰ μὲν ἥμερα καὶ διὰ τὴν χρῆσιν
καὶ διὰ τὴν τροφήν, τῶν δὲ ἀγρίων, εἰ μὴ πάντα, ἀλλὰ
τά γε πλεῖστα τῆς τροφῆς καὶ ἄλλης βοηθείας ἕνεκεν, ἵνα
καὶ ἐσθὴς καὶ ἄλλα ὄργανα γίνηται ἐξ αὐτῶν. εἰ οὖν ἡ
φύσις μηδὲν μήτε ἀτελὲς ποιεῖ μήτε μάτην, ἀναγκαῖον
τῶν ἀνθρώπων ἕνεκεν αὐτὰ πάντα πεποιηκέναι τὴν φύσιν.
8 διὸ καὶ ἡ πολεμικὴ φύσει κτητική πως ἔσται (ἡ γὰρ θη-
ρευτικὴ μέρος αὐτῆς), ᾗ δεῖ χρῆσθαι πρός τε τὰ θηρία καὶ
τῶν ἀνθρώπων ὅσοι πεφυκότες ἄρχεσθαι μὴ θέλουσιν, ὡς
φύσει δίκαιον ὄντα τοῦτον τὸν πόλεμον.

ἓν μὲν οὖν εἶδος κτητικῆς κατὰ φύσιν τῆς οἰκονομικῆς μέρος ἐστίν· ὃ δεῖ ἤτοι ὑπάρχειν ἢ πορίζειν αὐτὴν ὅπως ὑπάρχῃ,

8. *διδομένη* Π^2 Bk. ‖ 13. *γενομένοις* Π^2 Bk.[1] ‖ 15. *γεννωμένοις* pr. P^1 (*ἄλλως γενομένοις* mg.[1] P^1), secl. Goettlingius, *τελειωθεῖσιν* Ar. Susem.[1.2.] (fors. recte) ‖ 18. *παν* pr. P^4, *τὰ παντα* corr. P^4, *τὰ ἄλλα* (*τ' ἄλλα* P^1) *πάντα* Π^1 ‖ 20. *γένηται* $M^s P^1$ ‖ *γοῦν* Conringius Susem.[2] ‖ 23. ⟨*διὸ* **.⟩ *διὸ* ci. Susem.[1.2.] (praeter necessitatem) ‖ 26. *ὄντα* post *τοῦτον* Π^2 Bk. ‖ *θηρευτικὸν* post *τὸν* add. ΓM^s (*τὸν θηρευτικόν* ad *τοῦτον* glossam praebet p^2) ‖ *πρῶτον* (*καὶ πρῶτον* Γ vel certe Guil.) post *πόλεμον* add. Π^1 et corr. P^2 ‖ 27. *κτητικῆς* post *κατὰ φύσιν* $M^s P^1$ ‖ 28. ὃ] ᾗ Lambinus, ἃ ci. et ἃ *δεῖ* — *ὑπάρχῃ* post 30. *οἰ-*

(III)

ὧν ἔστι θησαυρισμὸς χρημάτων πρὸς ζωὴν ἀναγκαίων καὶ
χρησίμων εἰς κοινωνίαν πόλεως ἢ οἰκίας. καὶ ἔοικεν ὅ γ' ἀλη- 9
θινὸς πλοῦτος ἐκ τούτων εἶναι. ἡ γὰρ τῆς τοιαύτης κτήσεως
αὐτάρκεια πρὸς ἀγαθὴν ζωὴν οὐκ ἄπειρός ἐστιν, ὥσπερ Σό-
λων φησὶ ποιήσας (p. 13

"πλούτου δ' οὐδὲν τέρμα πεφασμένον ἀνδράσι κεῖται."

κεῖται γὰρ ὥσπερ καὶ ταῖς ἄλλαις τέχναις· οὐδὲν γὰρ ὄργανον ἄπει-
ρον οὐδεμιᾶς ἐστι τέχνης οὔτε πλήθει οὔτε μεγέθει, ὁ δὲ πλοῦτος
ὀργάνων πλῆθός ἐστιν οἰκονομικῶν καὶ πολιτικῶν.

9 *ὅτι μὲν τοίνυν ἔστι τις κτητικὴ κατὰ φύσιν τοῖς οἰκο-*
νόμοις καὶ τοῖς πολιτικοῖς, καὶ δι' ἣν αἰτίαν, δῆλον·
ἔστι δὲ γένος ἄλλο κτητικῆς, ἣν μάλιστα καλοῦσι, καὶ 10
δίκαιον αὐτὸ καλεῖν, χρηματιστικήν, δι' ἣν οὐδὲν δοκεῖ
1257a *πέρας εἶναι πλούτου καὶ κτήσεως. ἣν ὡς μίαν καὶ τὴν*
αὐτὴν τῇ λεχθείσῃ πολλοὶ νομίζουσι διὰ τὴν γειτνίασιν·
ἔστι δ' οὔτε ἡ αὐτὴ τῇ εἰρημένῃ οὔτε πόρρω ἐκείνης. ἔστι δ'
ἡ μὲν φύσει ἡ δ' οὐ φύσει αὐτῶν, ἀλλὰ δι' ἐμπειρίας
τινὸς καὶ τέχνης γίνεται μᾶλλον. λάβωμεν δὲ περὶ αὐτῆς 11
τὴν ἀρχὴν ἐντεῦθεν. ἑκάστου γὰρ κτήματος διττὴ ἡ χρῆσις
ἐστίν, ἀμφότεραι δὲ καθ' αὐτὸ μὲν ἀλλ' οὐχ ὁμοίως καθ'
αὐτό, ἀλλ' ἡ μὲν οἰκεία ἡ δ' οὐκ οἰκεία τοῦ πράγματος,
οἷον ὑποδήματος ἥ τε ὑπόδεσις καὶ ἡ μεταβλητική. ἀμ-
φότεραι γὰρ ὑποδήματος χρήσεις· καὶ γὰρ ὁ ἀλλαττό-
μενος τῷ δεομένῳ ὑποδήματος ἀντὶ νομίσματος ἢ τροφῆς
χρῆται τῷ ὑποδήματι ᾗ ὑπόδημα, ἀλλ' οὐ τὴν οἰκείαν
χρῆσιν· οὐ γὰρ ἀλλαγῆς ἕνεκεν γέγονεν. τὸν αὐτὸν δὲ
τρόπον ἔχει καὶ περὶ τῶν ἄλλων κτημάτων. ἔστι γὰρ ἡ

κίας tri. Rassovius ‖ 29. *οὗ ἐστι* Rassovius, *ᾧ ἔνεστι* Madvigius ‖ *κτημάτων* Bernaysius (fors. recte) ‖ 32. *ἀγαθῶν* $P^{2.3.}QS^bT^b$ Ar. et pr. P^1 (*ἀγαθην* corr.[1]) ‖ 35. *κεῖται* om. M^s, *κεῖται γὰρ* om. pr. P^1 (suppl. mg. p^1) ‖ 41. *οὕτω* mg. Bas.[3] ‖ 1257a, 3. *ἐκείνης*] *κειμένη* Susem.[1.2.] et, ut videtur, *Γ*, *posita* Guil. † ‖ 6. *χρήματος* *Γ*M^s et mg. p^1.

(III) μεταβλητικὴ πάντων, ἀρξαμένη τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν, τῷ τὰ μὲν πλείω τὰ δ' ἐλάττω τῶν ἱκανῶν
12 ἔχειν τοὺς ἀνθρώπους. ᾗ καὶ δῆλον, ὅτι οὐκ ἔστι φύσει τῆς χρηματιστικῆς ἡ καπηλική· ὅσον γὰρ ἱκανὸν αὐτοῖς, ἀναγκαῖον ἦν ποιεῖσθαι τὴν ἀλλαγήν. ἐν μὲν οὖν τῇ πρώτῃ κοινωνίᾳ (τοῦτο δ' ἐστὶν οἰκία) φανερὸν ὅτι οὐδέν ἐστιν ἔργον αὐτῆς, ἀλλ' ἤδη πλείονος τῆς κοινωνίας οὔσης. οἳ μὲν γὰρ τῶν αὐτῶν ἐκοινώνουν πάντων, οἱ δὲ κεχωρισμένοι πολλῶν πάλιν καὶ ἑτέρων **· ὧν κατὰ τὰς δεήσεις ἀναγκαῖον ⟨ἦν⟩
(p. 14) ποιεῖσθαι τὰς μεταδόσεις, καθάπερ ἔτι πολλὰ ποιεῖ [καὶ] τῶν βαρβαρικῶν ἐθνῶν, κατὰ τὴν ἀλλαγήν. αὐτὰ γὰρ τὰ χρήσιμα πρὸς αὐτὰ καταλλάττονται, ἐπὶ πλέον δ' οὐδέν οἷον οἶνον πρὸς σῖτον διδόντες καὶ λαμβάνοντες, καὶ τῶν
13 ἄλλων τῶν τοιούτων ἕκαστον. — ἡ μὲν οὖν τοιαύτη μεταβλητικὴ οὔτε παρὰ φύσιν οὔτε χρηματιστικῆς ἐστιν εἶδος οὐδέν (εἰς ἀναπλήρωσιν γὰρ τῆς κατὰ φύσιν αὐταρκείας ἦν)· ἐκ μέντοι ταύτης ἐγένετ' ἐκείνη κατὰ λόγον. ξενικωτέρας γὰρ γενομένης τῆς βοηθείας τῷ εἰσάγεσθαι ὧν ἐνδεεῖς καὶ ἐκπέμπειν ὧν ἐπλεόναζον, ἐξ ἀνάγκης ἡ τοῦ νομίσματος ἐπορίσθη χρῆσις. οὐ γὰρ εὐβάστακτον ἕκαστον τῶν κατὰ φύσιν
14 ἀναγκαίων· διὸ πρὸς τὰς ἀλλαγὰς τοιοῦτόν τι συνέθεντο πρὸς σφᾶς αὐτοὺς διδόναι καὶ λαμβάνειν, ὃ τῶν χρησίμων αὐτὸ ὂν εἶχε τὴν χρείαν εὐμεταχείριστον πρὸς τὸ ζῆν, οἷον σίδηρος καὶ ἄργυρος καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἕτερον, τὸ μὲν πρῶτον ἁπλῶς ὁρισθὲν μεγέθει καὶ σταθμῷ, τὸ δὲ τελευταῖον

18. χρηματιστικῆς] μεταβλητικῆς Bernaysius ‖ 22. τῶν om. Π[1] Ar. (suppl. mg. p[1]) ‖ 23. ἑτέρων ** Fuellebornius, ἑτέρων ⟨ἐδέοντο⟩ Schneider, ἑτέρων ⟨ἠπόρουν⟩ Schmidtius, ⟨ἕτεροι⟩ ἑτέρων Bernaysius, ἑτέρων ⟨ἕτεροι ἠπόρουν⟩? Susem. ‖ ἦν add. Coraes ‖ 24. καὶ non vertit Guil., secl. Susem., ante πολλὰ (?) tr. Busseus (haud male), καὶ ⟨νῦν⟩ ci. Schmidtius et Bernaysius (fors. recte) ‖ 25. sqq. respicit Michael Ephes. in Aristot. Eth. f. 70[a] ‖ 32. γενομένης Coraes, γινομένης Π Bk. ‖ 37. ζῆν corruptum, ⟨μετακομί-⟩ζειν Reiskeus (fors. recte), ⟨βαστά-⟩ζειν Bernaysius ‖ 38. κἂν εἰ M[s] Π[2] Bk. (fors. recte).

καὶ χαρακτῆρα ἐπιβαλόντων, ἵν' ἀπολύσῃ τῆς μετρήσεως (III)
αὐτούς· ὁ γὰρ χαρακτὴρ ἐτέθη τοῦ ποσοῦ σημεῖον. πορι- 15
1257 b σθέντος οὖν ἤδη νομίσματος ἐκ τῆς ἀναγκαίας ἀλλαγῆς
θάτερον εἶδος τῆς χρηματιστικῆς ἐγένετο, τὸ καπηλικόν, τὸ
μὲν οὖν πρῶτον ἁπλῶς ἴσως γινόμενον, εἶτα δι' ἐμπειρίας
ἤδη τεχνικώτερον, πόθεν καὶ πῶς μεταβαλλόμενον πλεῖστον
ποιήσει κέρδος. διὸ δοκεῖ ἡ χρηματιστικὴ μάλιστα περὶ τὸ
νόμισμα εἶναι, καὶ ἔργον αὐτῆς τὸ δύνασθαι θεωρῆσαι πόθεν
ἔσται πλῆθος [χρημάτων]· ποιητικὴ γὰρ [εἶναι] τοῦ πλούτου
καὶ χρημάτων. καὶ γὰρ τὸν πλοῦτον πολλάκις τιθέασι νο- 16
μίσματος πλῆθος, διὰ τὸ περὶ τοῦτ' εἶναι τὴν χρηματιστικὴν
καὶ τὴν καπηλικήν. ὁτὲ δὲ πάλιν λῆρος εἶναι δοκεῖ τὸ
νόμισμα καὶ νόμος παντάπασι, φύσει δ' οὐδέν, ὅτι μετα-
θεμένων τε τῶν χρωμένων οὐδενὸς ἄξιον οὐδὲ χρήσιμον πρὸς
οὐδὲν τῶν ἀναγκαίων ἐστί, καὶ νομίσματος πλουτῶν πολλά-
κις ἀπορήσει τῆς ἀναγκαίας τροφῆς· καίτοι ἄτοπον τοιοῦτον
εἶναι πλοῦτον οὗ εὐπορῶν λιμῷ ἀπολεῖται, καθάπερ καὶ τὸν (p. 15)
Μίδαν ἐκεῖνον μυθολογοῦσι διὰ τὴν ἀπληστίαν τῆς εὐχῆς
πάντων αὐτῷ γινομένων τῶν παρατιθεμένων χρυσῶν. διὸ 17
ζητοῦσιν ἕτερόν τι τὸν πλοῦτον καὶ τὴν χρηματιστικήν, ὀρθῶς
ζητοῦντες. ἔστι γὰρ ἑτέρα ἡ χρηματιστικὴ καὶ ὁ πλοῦτος ὁ
κατὰ φύσιν, καὶ αὕτη μὲν οἰκονομική, ἣ δὲ καπηλική,
ποιητικὴ χρημάτων οὐ πάντως, ἀλλ' ἢ διὰ χρημάτων με-
ταβολῆς. καὶ δοκεῖ περὶ τὸ νόμισμα αὕτη εἶναι· τὸ γὰρ
νόμισμα στοιχεῖον καὶ πέρας τῆς ἀλλαγῆς ἐστιν. καὶ ἄπει-
ρος δὴ οὗτος ὁ πλοῦτος ὁ ἀπὸ ταύτης τῆς χρηματιστικῆς.

40. ἐπιβαλλόντων M^{s} Π^{2} Bk. ‖ 1257b, 3. οὖν om. Π^{2} Bk. (suppl. corr. P^{4}) ‖ γενόμενον? Susem. ‖ 7. χρημάτων secl. Gifanius ‖ γὰρ] δ' Bernaysius ‖ εἶναι om. Π^{1}, post 10. καὶ traiciendum esse ci. Susem. ‖ τοῦ om. M^{s}, secl. Coraes, ὄντως? Susem. ‖ 8. καὶ ⟨γὰρ⟩ χρημάτων Bernaysius ‖ πολλάκις post τιθέασι M^{s} P^{1} ‖ 9. διὰ τὸ] διὸ? Susem. ‖ 10. καὶ ⟨εἶναι⟩? Susem. (v. quae adnotavi ad v. 7) ‖ 11. νόμῳ Lambinus ‖ 12. οὐδὲ Bk., οὔτε Π ‖ 21. χρημάτων secl. Bernaysius ‖ ἣ Rassovius Susem.[1] (perperam) ‖ 24. δὲ Gifanius ‖ οὗτος om. Π^{1}, secl. Susem.[1.2.] (fors. recte) †.

(III)
ὥσπερ γὰρ ἡ ἰατρικὴ τοῦ ὑγιαίνειν εἰς ἄπειρόν ἐστι καὶ ἑκάστη τῶν τεχνῶν τοῦ τέλους εἰς ἄπειρον (ὅτι μάλιστα γὰρ ἐκεῖνο βούλονται ποιεῖν), τῶν δὲ πρὸς τὸ τέλος οὐκ εἰς ἄπειρον (πέρας γὰρ τὸ τέλος πάσαις), οὕτω καὶ ταύτης τῆς χρηματιστικῆς οὐκ ἔστι τοῦ τέλους πέρας, τέλος δὲ ὁ τοιοῦτος
18 πλοῦτος καὶ χρημάτων κτῆσις. τῆς δ' οἰκονομικῆς [οὐ χρηματιστικῆς] ἔστι πέρας· οὐ γὰρ τοῦτο τῆς οἰκονομικῆς ἔργον. διὸ τῇ μὲν φαίνεται ἀναγκαῖον εἶναι παντὸς πλούτου πέρας, ἐπὶ δὲ τῶν γινομένων ὁρῶ⟨-μεν⟩ συμβαῖνον τοὐναντίον· πάντες γὰρ εἰς ἄπειρον αὔξουσιν οἱ χρηματιζόμενοι τὸ νόμισμα. αἴτιον δὲ τὸ σύνεγγυς αὐτῶν. ἐπαλλάττει γὰρ ἡ χρῆσις τοῦ αὐτοῦ οὖσα ἑκατέρας τῆς χρηματιστικῆς. τῆς γὰρ αὐτῆς ἐστι κτήσεως χρῆσις, ἀλλ' οὐ κατὰ ταὐτόν, ἀλλὰ τῆς μὲν ἕτερον τέλος, τῆς δ' ἡ αὔξησις. ὥστε δοκεῖ τισι τοῦτ' εἶναι τῆς οἰκονομικῆς ἔργον, καὶ διατελοῦσιν ἢ σῴζειν οἰόμενοι
19 δεῖν ἢ αὔξειν τὴν τοῦ νομίσματος οὐσίαν εἰς ἄπειρον. αἴτιον δὲ ταύτης τῆς διαθέσεως τὸ σπουδάζειν περὶ τὸ ζῆν, ἀλλὰ μὴ τὸ εὖ ζῆν· εἰς ἄπειρον οὖν ἐκείνης τῆς ἐπιθυμίας οὔσης, 1258 a
καὶ τῶν ποιητικῶν ἀπείρων ἐπιθυμοῦσιν. ὅσοι δὲ καὶ τοῦ εὖ ζῆν ἐπιβάλλονται, τὸ πρὸς τὰς ἀπολαύσεις τὰς σωματικὰς ζητοῦσιν, ὥστ' ἐπεὶ καὶ τοῦτ' ἐν τῇ κτήσει φαίνεται ὑπάρ-
(p. 16) χειν, πᾶσα ἡ διατριβὴ περὶ τὸν χρηματισμόν ἐστι, καὶ τὸ ἕτερον εἶδος τῆς χρηματιστικῆς διὰ τοῦτ' ἐλήλυθεν. ἐν ὑπερβολῇ γὰρ οὔσης τῆς ἀπολαύσεως, τὴν τῆς ἀπολαυστικῆς ὑπερβολῆς ποιητικὴν ζητοῦσιν· κἂν μὴ διὰ τῆς χρηματιστι-

30. *οὐ*] *αὖ* Bernaysius (fors. recte), *οὐ χρηματιστικῆς* secl. Reiskeus ‖ *χρηματιστικὴ* corr.[2] P[2] ‖ 32. *μὲν* ⟨*φύσει*⟩? Susem. ‖ 33. *ὁρῶ*⟨*-μεν*⟩ Sylburgius ‖ 36. *ἑκατέρας τῆς χρηματιστικῆς* Ar. et codices Sepulvedae, *ἑκατέρᾳ τῇ χρηματιστικῇ* Bernaysius (fors. recte), *ἑκατέρα* (*ἑκατέρᾳ* Schneider) *τῆς χρηματιστικῆς* *ΓΠ* et editores priores ‖ 36. *τῆς γὰρ* — 37. *χρῆσις* secl. Fuellebornius ‖ 37. *κτήσεως χρῆσις* Goettlingius, *χρήσεως κτῆσις* *ΓΠ* Ar. Bk. ‖ 1258 a, 2. *ὅσοι* — 3. *ἐπιβάλλονται* respicit Eustath. in Il. p. 625, 36 ‖ 4. *ὑπάρχον* Coraes.

κῆς δύνωνται πορίζειν, δι' ἄλλης αἰτίας τοῦτο πειρῶνται, ἑκάστῃ χρώμενοι τῶν δυνάμεων οὐ κατὰ φύσιν. ἀνδρίας 20 γὰρ οὐ χρήματα ποιεῖν ἐστιν ἀλλὰ θάρσος, οὐδὲ στρατηγικῆς καὶ ἰατρικῆς, ἀλλὰ τῆς μὲν νίκην τῆς δ' ὑγίειαν. οἳ δὲ πάσας ποιοῦσι χρηματιστικάς, ὡς τοῦτο τέλος ὄν, πρὸς δὲ τὸ τέλος ἅπαντα δέον ἀπαντᾶν.

10 περὶ μὲν οὖν τῆς τε μὴ ἀναγκαίας χρηματιστικῆς, καὶ τίς, καὶ δι' αἰτίαν τίνα ἐν χρείᾳ ἐσμὲν αὐτῆς, εἴρηται, καὶ περὶ τῆς ἀναγκαίας, ὅτι ἑτέρα μὲν αὐτῆς οἰκονομικὴ δὲ κατὰ φύσιν ἡ περὶ τὴν τροφήν, οὐχ ὥσπερ αὐτὴ ἄπειρος ἀλλὰ ἔχουσα (10) ὅρον· δῆλον δὲ καὶ τὸ ἀπορούμενον ἐξ ἀρχῆς, πότερον τοῦ 21 οἰκονομικοῦ καὶ πολιτικοῦ ἐστιν ἡ χρηματιστικὴ ἢ οὔ, <ἀλλὰ**> ἀλλὰ δεῖ τοῦτο μὲν ὑπάρχειν (ὥσπερ γὰρ καὶ ἀνθρώπους οὐ ποιεῖ ἡ πολιτική, ἀλλὰ λαβοῦσα παρὰ τῆς φύσεως χρῆται αὐτοῖς, οὕτω καὶ τροφὴν τὴν φύσιν δεῖ παραδοῦναι γῆν ἢ θάλατταν ἢ ἄλλο τι), ἐκ δὲ τούτων, ὡς δεῖ ταῦτα διαθεῖναι προσήκει τὸν οἰκονόμον. οὐ γὰρ τῆς ὑφαντικῆς ἔρια ποιῆσαι, ἀλλὰ χρήσασθαι αὐτοῖς, καὶ γνῶναι δὲ τὸ ποῖον χρηστὸν καὶ ἐπιτήδειον ἢ φαῦλον καὶ ἀνεπιτήδειον. καὶ γὰρ 22 ἀπορήσειεν ἄν τις, διὰ τί ἡ μὲν χρηματιστικὴ μόριον τῆς οἰκονομίας, ἡ δ' ἰατρικὴ οὐ μόριον· καίτοι δεῖ ὑγιαίνειν τοὺς κατὰ τὴν οἰκίαν ὥσπερ ζῆν ἢ ἄλλο τι τῶν ἀναγκαίων. ἐπεὶ δὲ ἔστι μὲν ὡς τοῦ οἰκονόμου καὶ τοῦ ἄρχοντος καὶ περὶ ὑγιείας ἰδεῖν, ἔστι δὲ ὡς οὔ, ἀλλὰ τοῦ ἰατροῦ, οὕτω καὶ περὶ τῶν χρημάτων ἔστι μὲν ὡς τοῦ οἰκονόμου, ἔστι δὲ ὡς οὔ, ἀλλὰ τῆς ὑπηρετικῆς· μάλιστα δέ, καθάπερ εἴρηται πρότερον, δεῖ φύσει τοῦτο ὑπάρχειν. φύσεως γάρ ἐστιν ἔργον τροφὴν τῷ γεννηθέντι παρέχειν· παντὶ γάρ, ἐξ οὗ γίνεται, τροφη τὸ

17. <καὶ> κατὰ Thurotus ‖ 18. ἣ Schneider, aut hoc probandum aut ἡ — τροφήν secludenda esse ci. Susem. ‖ 20. οὗ** Schmidtius, οὔ, <ἀλλὰ ἑτέρου. οὐ γὰρ αὐτοῦ ἐστι πάντα τὰ ἀναγκαῖα χρήματα ποιεῖν> vel simile quid ci. Susem., vitium detexit Conringius ‖ 29. δεῖ post ὑγιαίνειν M^s P^1, δεῖν P^4.

(III)
(p. 17) λειπόμενον ἐστίν. διο κατὰ φύσιν ἐστὶν ἡ χρηματιστικη
πᾶσιν ἀπὸ τῶν καρπῶν καὶ τῶν ζῴων.

23 διπλῆς δ' οὔσης αὐτῆς, ὥσπερ εἴπομεν, καὶ τῆς μὲν καπηλι-
κῆς τῆς δ' οἰκονομικῆς, καὶ ταύτης μὲν ἀναγκαίας καὶ ἐπαινου-
μένης, τῆς δὲ μεταβολικῆς ψεγομένης δικαίως (οὐ γὰρ κατὰ 1258b
φύσιν ἀλλ' ἀπ' ἀλλήλων ἐστίν), εὐλογώτατα μισεῖται ἡ ὀβολο-
στατικὴ διὰ τὸ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ νομίσματος εἶναι τὴν κτῆσιν
καὶ οὐκ ἐφ' ᾧπερ ἐπορισάμεθα. μεταβολῆς γὰρ ἐγένετο χάριν,
ὁ δὲ τόκος αὐτὸ ποιεῖ πλέον. ὅθεν καὶ τοὔνομα τοῦτ' εἴληφεν·
ὅμοια γὰρ τὰ τικτόμενα τοῖς γεννῶσιν αὐτά ἐστιν, ὁ δὲ
τόκος γίνεται νόμισμα ἐκ νομίσματος. ὥστε καὶ μάλιστα παρὰ
φύσιν οὗτος τῶν χρηματισμῶν ἐστίν.

IV ἐπεὶ δὲ τὰ πρὸς τὴν γνῶσιν διωρίκαμεν ἱκανῶς, τὰ 11
πρὸς τὴν χρῆσιν δεῖ διελθεῖν. πάντα δὲ τὰ τοιαῦτα τὴν
μὲν θεωρίαν ἐλεύθερον ἔχει, τὴν δ' ἐμπειρίαν ἀναγκαίαν.
ἔστι δὲ τῆς χρηματιστικῆς μέρη χρήσιμα τὸ περὶ τὰ κτήματα
ἔμπειρον εἶναι, ποῖα λυσιτελέστατα καὶ ποῦ καὶ πῶς, οἷον
ἵππων κτῆσις ποία τις ἢ βοῶν ἢ προβάτων, ὁμοίως δὲ καὶ
τῶν λοιπῶν ζῴων (δεῖ γὰρ ἔμπειρον εἶναι πρὸς ἄλληλά τε
τούτων τίνα λυσιτελέστατα, καὶ ποῖα ἐν ποίοις τόποις·
ἄλλα γὰρ ἐν ἄλλαις εὐθηνεῖ χώραις), εἶτα περὶ γεωργίας,
καὶ ταύτης ἤδη ψιλῆς τε καὶ πεφυτευμένης, καὶ μελιτ-
τουργίας, καὶ τῶν ἄλλων ζῴων τῶν πλωτῶν ἢ πτηνῶν, ἀφ'
2 ὅσων ἔστι τυγχάνειν βοηθείας. τῆς μὲν οὖν οἰκειοτάτης χρη-
ματιστικῆς ταῦτα μόρια καὶ πρῶτα, τῆς δὲ μεταβλητικῆς
μέγιστον μὲν ἐμπορία (καὶ ταύτης μέρη τρία, ναυκληρία
φορτηγία παράστασις· διαφέρει δὲ τούτων ἕτερα ἑτέρων τῷ
τὰ μὲν ἀσφαλέστερα εἶναι, τὰ δὲ πλείω πορίζειν τὴν ἐπι-

1258b, 1. μεταβλητικῆς Π^2 Bk. et γρ. mg. p^1 (fors. recte), μεταβλητικῆς ⟨καὶ⟩ haud male ci. Schmidtius ‖ 3. κτῆσιν, ⟨ἐπὶ τόκῳ χρωμένη αὐτῷ⟩ Schmidtius ‖ 4. ὅπερ ἐπορίσθη Π^2 Bk. ‖ 7. ἐκ om. Π^2 fort. recte (suppl. corr. P^4) ‖ 12. δὴ Lambinus (fors. recte) ‖ κτήματα] κτήνη Bernaysius.

(IV)

καρπίαν), δεύτερον δὲ τοκισμός, τρίτον δὲ μισθαρνία (ταύτης δ' ἡ μὲν τῶν βαναύσων τεχνῶν, ἡ δὲ τῶν ἀτέχνων καὶ τῷ σώματι μόνῳ χρησίμων)· τρίτον δὲ εἶδος χρηματιστικῆς μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς πρώτης (ἔχει γὰρ καὶ τῆς κατὰ φύσιν τι μέρος καὶ τῆς μεταβλητικῆς), ὅσα ἀπὸ γῆς καὶ τῶν ἀπὸ γῆς γινομένων, ἀκάρπων μὲν χρησίμων δέ, (p. 18) οἷον ὑλοτομία τε καὶ πᾶσα μεταλλευτική. αὕτη δὲ πολλὰ ἤδη περιείληφε γένη· πολλὰ γὰρ εἴδη τῶν ἐκ γῆς μεταλλευομένων ἐστίν. [περὶ ἑκάστου δὴ τούτων καθόλου μὲν εἴρηται 3 καὶ νῦν, τὸ δὲ κατὰ μέρος ἀκριβολογεῖσθαι χρήσιμον μὲν πρὸς τὰς ἐργασίας, φορτικὸν δὲ τὸ ἐνδιατρίβειν]. εἰσὶ δὲ τεχνικώταται μὲν τῶν ἐργασιῶν ὅπου ἐλάχιστον τύχης, βαναυσόταται δ' ἐν αἷς τὰ σώματα λωβῶνται μάλιστα, δουλικώταται δὲ ὅπου τοῦ σώματος πλεῖσται χρήσεις, ἀγεννέσταται δὲ ὅπου ἐλάχιστον προσδεῖ ἀρετῆς. * ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἐνίοις 4 γεγραμμένα περὶ τούτων, οἷον Χαρητίδῃ τῷ Παρίῳ καὶ Ἀπολλοδώρῳ τῷ Λημνίῳ περὶ γεωργίας καὶ ψιλῆς καὶ πεφυτευμένης, ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλοις περὶ ἄλλων, ταῦτα μὲν ἐκ τούτων θεωρείτω ὅτῳ ἐπιμελές· ἔτι δὲ καὶ τὰ λεγόμενα σποράδην, δι' ὧν ἐπιτετυχήκασιν ἔνιοι χρηματιζόμενοι, δεῖ συλλέγειν. πάντα γὰρ ὠφέλιμα ταῦτ' ἐστὶ τοῖς τιμῶσι τὴν χρηματιστικήν, οἷον καὶ τὸ Θάλεω τοῦ Μιλησίου· τοῦτο γάρ ἐστι κατανόημά τι χρηματιστικόν, ἀλλ' ἐκείνῳ 5 μὲν διὰ τὴν σοφίαν προσάπτουσι, τυγχάνει δὲ καθόλου τι ὄν. ὀνειδιζόντων γὰρ αὐτῷ διὰ τὴν πενίαν ὡς ἀνωφελοῦς

26. *τεχνιτῶν* Vermehrenus (fors. recte) ‖ 27. *τέταρτον* Π^1 et corr. P^4 (*ἄλλως τρίτον* mg p^1) ‖ 29. *οὖσα* Bernaysius ‖ 31. *ἡ λατομία* Thomas Aquinas, perperam rec. Susem.[1] ‖ 33. *περὶ* — 35. *ἐνδιατρίβειν* falso loco posita esse intellexit Montecatinus, post 39. *ἀρετῆς* tri. Susem. ‖ *δὴ* Susem., *δὲ* *Γ Π* Bk. ‖ 36. *τῆς* ante *τύχης* add. $P^{4.6.}$ Q S^b T^b Bk. ‖ 38. *ἀγενέσταται* M^s $P^{1.4.}$ Q Ald. (nescio an recte) ‖ 40. *Χαρητίδῃ Γ*, *χάρητι* (*χάριτι* M^s) *δὴ Π* Ar. Bk. ‖ 1259a, 6. *οἷον* — 18. *σπουδάζουσιν* in usum suum vertisse videtur Hieronymus Rhodius ap. Laert. Diog. I, 26.

(IV) τῆς φιλοσοφίας οὔσης, κατανοήσαντά φασιν αὐτὸν ἐλαιῶν
φορὰν ἐσομένην ἐκ τῆς ἀστρολογίας, ἔτι χειμῶνος ὄντος
εὐπορήσαντα χρημάτων ὀλίγων ἀρραβῶνας διαδοῦναι τῶν
ἐλαιουργείων τῶν τ' ἐν Μιλήτῳ καὶ Χίῳ πάντων, ὀλίγου
μισθωσάμενον ἅτ' οὐδενὸς ἐπιβάλλοντος· ἐπειδὴ δ' ὁ καιρὸς
ἧκε, πολλῶν ζητουμένων ἅμα καὶ ἐξαίφνης, ἐκμισθοῦντα
ὃν τρόπον ἠβούλετο, πολλὰ χρήματα συλλέξαντα ἐπιδεῖξαι,
ὅτι ῥᾴδιόν ἐστι πλουτεῖν τοῖς φιλοσόφοις, ἂν βούλωνται, ἀλλ'
6 οὐ τοῦτ' ἐστὶ περὶ ὃ σπουδάζουσιν. Θαλῆς μὲν οὖν λέγεται τοῦτον
τὸν τρόπον ἐπίδειξιν ποιήσασθαι τῆς σοφίας· ἔστι δ', ὥσπερ
εἴπομεν, καθόλου τὸ τοιοῦτον χρηματιστικόν, ἐάν τις δύνηται
(p. 19) μονοπωλίαν αὑτῷ κατασκευάζειν. διὸ καὶ τῶν πόλεων ἔνιαι
τοῦτον ποιοῦνται τὸν πόρον, ὅταν ἀπορῶσι χρημάτων· μονο-
7 πωλίαν γὰρ τῶν ὠνίων ποιοῦσιν. ἐν Σικελίᾳ δέ τις τεθέντος
παρ' αὐτῷ νομίσματος συνεπρίατο πάντα τὸν σίδηρον ἐκ
τῶν σιδηρείων, μετὰ δὲ ταῦτα ὡς ἀφίκοντο ἐκ τῶν ἐμπο-
ρίων οἱ ἔμποροι, ἐπώλει μόνος, οὐ πολλὴν ποιήσας ὑπερβο-
λὴν τῆς τιμῆς· ἀλλ' ὅμως ἐπὶ τοῖς πεντήκοντα ταλάντοις
8 ἐπέλαβεν ἑκατόν. τοῦτον μὲν οὖν ὁ Διονύσιος αἰσθόμενος τὰ
μὲν χρήματα ἐκέλευσεν ἐκκομίσασθαι, μὴ μέντοι γε ἔτι
μένειν ἐν Συρακούσαις, ὡς πόρους εὑρίσκοντα τοῖς αὑτοῦ
πράγμασιν ἀσυμφόρους· τὸ μέντοι ὅραμα Θάλεω καὶ τοῦτο
ταὐτόν ἐστιν (ἀμφότεροι γὰρ ἑαυτοῖς ἐτέχνασαν γενέσθαι
μονοπωλίαν)· χρήσιμον δὲ γνωρίζειν ταῦτα καὶ τοῖς πολι-
τικοῖς. πολλαῖς γὰρ πόλεσι δεῖ χρηματισμοῦ καὶ τοιούτων
πόρων, ὥσπερ οἰκίᾳ, μᾶλλον δέ. διόπερ τινὲς καὶ πολι-
τεύονται τῶν πολιτευομένων ταῦτα μόνον.

13. *ἐλαιουργείων* P^1 et Hieron., *ἐλαιουργίων* $P^{2.3.}$ Ald. Bk., *ἐλαιουργῶν* *Γ* Susem.$^{1.2.}$, *ἐλαιούργων* P^4, *ἐλαιουργιῶν* aut *ἐλεουργιῶν* cet. ‖ 25. *ἐμποριῶν* $P^{2.3.}$, *πορίων* M^s ‖ 28. *τοῦτο* S^b Bk. ‖ *ὁ* om. M^s P^1, secl. Susem.$^{1.2.}$ ‖ 30. *αὑτοῦ* *Γ*, *αὐτοῦ* *Π* Bk. ‖ 31. *Θάλῃ καὶ τούτῳ* Susem.$^{1.2.}$ et *Γ*, si accurate vertit Guil.: id quod si sciri posset, etiam nunc putarem sic scripsisse Aristotelem.

12 ἐπεὶ δὲ τρία μέρη τῆς οἰκονομικῆς ἦν, ἓν μὲν δεσποτική, περὶ ἧς εἴρηται πρότερον, ἓν δὲ πατρική, τρίτον δὲ γαμική, * * καὶ γὰρ γυναικὸς ἄρχειν καὶ τέκνων, ὡς ἐλευθέρων μὲν ἀμφοῖν, οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ γυναικὸς μὲν πολιτικῶς τέκνων δὲ βασιλικῶς· τό τε γὰρ ἄρρεν φύσει τοῦ θήλεος ἡγεμονικώτερον, εἰ μή που συνέστηκε παρὰ φύσιν, καὶ τὸ πρεσβύτερον καὶ τέλειον τοῦ νεωτέρου καὶ ἀτελοῦς. V ἐν μὲν οὖν ταῖς πολιτικαῖς ἀρχαῖς ταῖς 2 πλείσταις μεταβάλλει τὸ ἄρχον καὶ τὸ ἀρχόμενον (ἐξ ἴσου γὰρ εἶναι βούλεται τὴν φύσιν καὶ διαφέρειν μηδέν), ὅμως δέ, ὅταν τὸ μὲν ἄρχῃ τὸ δὲ ἄρχηται, ζητεῖ διαφορὰν εἶναι καὶ σχήμασι καὶ λόγοις καὶ τιμαῖς, ὥσπερ καὶ Ἄμασις εἶπε τὸν περὶ τοῦ ποδανιπτῆρος λόγον· τὸ δ' ἄρρεν ἀεὶ πρὸς τὸ θῆλυ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. ἡ δὲ τῶν τέκνων ἀρχὴ βασιλική· τὸ γὰρ γεννῆσαν καὶ κατὰ φιλίαν ἄρχον καὶ κατὰ πρεσβείαν ἐστίν, ὅπερ ἐστὶ βασιλικῆς εἶδος ἀρχῆς. διὸ καλῶς Ὅμηρος τὸν Δία προσηγόρευσεν εἰπὼν

"πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε" (p. 20)

τὸν βασιλέα τούτων ἁπάντων. φύσει γὰρ τὸν βασιλέα διαφέρειν μὲν δεῖ, τῷ γένει δ' εἶναι τὸν αὐτόν· ὅπερ πέπονθε τὸ πρεσβύτερον πρὸς τὸ νεώτερον καὶ ὁ γεννήσας πρὸς τὸ τέκνον.

13 φανερὸν τοίνυν ὅτι πλείων ἡ σπουδὴ τῆς οἰκονομίας 3 περὶ τοὺς ἀνθρώπους ἢ περὶ τὴν τῶν ἀψύχων κτῆσιν, καὶ περὶ τὴν ἀρετὴν τούτων ἢ περὶ τὴν τῆς κτήσεως, ὃν καλοῦμεν πλοῦτον, καὶ τῶν ἐλευθέρων μᾶλλον ἢ δούλων.

πρῶτον μὲν οὖν περὶ δούλων ἀπορήσειεν ἄν τις, πότερον ἔστιν ἀρετή τις δούλου παρὰ τὰς ὀργανικὰς καὶ διακονικὰς ἄλλη τιμιωτέρα τούτων, οἷον σωφροσύνη καὶ ἀνδρία καὶ δικαιοσύνη καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων ἕξεων, ἢ οὐκ ἔστιν οὐδεμία παρὰ τὰς σωματικὰς ὑπηρεσίας (ἔχει γὰρ ἀπορίαν ἀμφοτέρως· εἴτε

37. μέρη om. $Π^2$ (suppl. rc. S^b) ‖ 39. * * καὶ γὰρ Conringius ‖ 1259b, 2. που] πως $Π^1$ (crx. p^1) ‖ 15. πατέρα εἰπών post ἁπάντων add. $ΓM^s$ (δηλονότι πατέρα εἰπών glossam praebet p^2).

(V)
γὰρ ἔστιν, τί διοίσουσι τῶν ἐλευθέρων; εἴτε μὴ ἔστιν, ὄντων
4 ἀνθρώπων καὶ λόγου κοινωνούντων ἄτοπον)· σχεδὸν δὲ
ταὐτόν ἐστι τὸ ζητούμενον καὶ περὶ γυναικὸς καὶ παιδός,
πότερα καὶ τούτων εἰσὶν ἀρεταί, καὶ δεῖ τὴν γυναῖκα σώφρονα
εἶναι καὶ ἀνδρείαν καὶ δικαίαν, καὶ παῖς ἐστι καὶ ἀκό-
λαστος καὶ σώφρων, ἢ οὔ; [καὶ] καθόλου δὴ τοῦτ' ἐστὶν ἐπισκε-
πτέον περὶ ἀρχομένου φύσει καὶ ἄρχοντος, πότερον ἡ αὐτὴ
ἀρετὴ ἢ ἑτέρα. εἰ μὲν γὰρ δεῖ ἀμφοτέρους μετέχειν καλο-
καγαθίας, διὰ τί τὸν μὲν ἄρχειν δέοι ἂν τὸν δὲ ἄρχεσθαι
καθάπαξ; (οὐδὲ γὰρ τῷ μᾶλλον καὶ ἧττον οἷόν τε διαφέ-
ρειν· τὸ μὲν γὰρ ἄρχεσθαι καὶ ἄρχειν εἴδει διαφέρει, τὸ
5 δὲ μᾶλλον καὶ ἧττον οὐδέν)· εἰ δὲ τὸν μὲν δεῖ τὸν δὲ μή,
θαυμαστόν. εἴτε γὰρ ὁ ἄρχων μὴ ἔσται σώφρων καὶ δί-
καιος, πῶς ἄρξει καλῶς; εἴθ' ὁ ἀρχόμενος, πῶς ἀρχθή-
σεται καλῶς; ἀκόλαστος γὰρ ὢν καὶ δειλὸς αὐδὲν ποιήσει 1260a
τῶν προσηκόντων. — φανερὸν τοίνυν ὅτι ἀνάγκη μὲν μετέχειν
ἀμφοτέρους ἀρετῆς, ταύτης δ' εἶναι διαφοράς, ὥσπερ καὶ τῶν
φύσει ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων. καὶ τοῦτο εὐθὺς ὑφηγεῖται πε-
ρὶ τὴν ψυχήν· ἐν ταύτῃ γάρ ἐστι φύσει τὸ μὲν ἄρχον τὸ δ'
(p. 21) ἀρχόμενον, ὧν ἑτέραν φαμὲν εἶναι ἀρετήν, οἷον τοῦ λόγον
6 ἔχοντος καὶ τοῦ ἀλόγου. δῆλον τοίνυν ὅτι τὸν αὐτὸν τρόπον
ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ὥστε φύσει πλείω τὰ ἄρχοντα
καὶ ἀρχόμενα. ἄλλον γὰρ τρόπον τὸ ἐλεύθερον τοῦ δούλου
ἄρχει καὶ τὸ ἄρρεν τοῦ θήλεος καὶ ἀνὴρ παιδός· καὶ πᾶσιν
ἐνυπάρχει μὲν τὰ μόρια τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἐνυπάρχει δια-

28. δὲ *Γ* et pr. P^2, δὴ c. c. corr.[2] P^2 ‖ 30. σώφρονα post 31. εἶναι Π^2 Bk. ‖ 31. καὶ post ἐστι om. Π^1 ‖ 32. καὶ alterum om. *Γ* M^s, c. c. add. Bk. ‖ 1260a, 4. ἀρχόντων καὶ om. *Π* Ar. Bk. ‖ ὑφήγηται Π^2 Bk. et mg. p^1, ὑφηγεῖται ⟨τὰ⟩ Schuetzius, praeter necessitatem rec. Susem.[1] ‖ 6. μὲν εἶναι φαμὲν M^s P^1, μὲν φαμὲν εἶναι corr. P^4 ‖ 8. ὥστ' ⟨ἐπεὶ⟩ scribendum verbaque 9. ἄλλον — 10. παιδός et 12. ὁ — 14. ἀτελές parenthesium signis circumscribenda, a 14. ὁμοίως autem apodosin incipiendam esse ci. Bernaysius ‖ πλείω τὰ Ramus (Bernaysius), τὰ πλείω *Γ Π* Bk.

(V)

φερόντως. ὁ μὲν γὰρ δοῦλος ὅλως οὐκ ἔχει τὸ βουλευτικόν,
τὸ δὲ θῆλυ ἔχει μέν, ἀλλ' ἄκυρον, ὁ δὲ παῖς ἔχει μέν,
ἀλλ' ἀτελές. ὁμοίως τοίνυν ἀναγκαῖον ἔχειν καὶ περὶ τὰς
ἠθικὰς ἀρετάς· ὑποληπτέον δεῖν μὲν μετέχειν πάντας,
ἀλλ' οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλ' ὅσον ἑκάστῳ πρὸς τὸ αὑτοῦ
ἔργον. διὸ τὸν μὲν ἄρχοντα τελέαν ἔχειν δεῖ τὴν ἠθικὴν
ἀρετήν (τὸ γὰρ ἔργον ἐστὶν ἁπλῶς τοῦ ἀρχιτέκτονος, ὁ δὲ
λόγος ἀρχιτέκτων), τῶν δ' ἄλλων ἕκαστον, ὅσον ἐπιβάλλει
αὐτοῖς. ὥστε φανερὸν ὅτι ἐστὶν ἠθικὴ ἀρετὴ τῶν εἰρημένων 8
ἁπάντων, καὶ οὐχ ἡ αὐτὴ σωφροσύνη γυναικὸς καὶ ἀνδρός,
οὐδ' ἀνδρία καὶ δικαιοσύνη, καθάπερ ᾤετο Σωκράτης, ἀλλ'
ἣ μὲν ἀρχικὴ ἀνδρία ἣ δ' ὑπηρετική, ὁμοίως δ' ἔχει καὶ
περὶ τὰς ἄλλας. — δῆλον δὲ τοῦτο καὶ κατὰ μέρος μᾶλλον ἐπι-
σκοποῦσιν· καθόλου γὰρ οἱ λέγοντες ἐξαπατῶσιν ἑαυτοὺς ὅτι
τὸ εὖ ἔχειν τὴν ψυχὴν ἀρετή, ἢ τὸ ὀρθοπραγεῖν, ἤ τι τῶν τοιού-
των· πολὺ γὰρ ἄμεινον λέγουσιν οἱ ἐξαριθμοῦντες τὰς ἀρε-
τάς, ὥσπερ Γοργίας, τῶν οὕτως ὁριζομένων. διὸ δεῖ, ὥσπερ ὁ
ποιητὴς εἴρηκε περὶ γυναικός, οὕτω νομίζειν ἔχειν περὶ πάντων·

"γυναικὶ κόσμον ἡ σιγὴ φέρει," 9

ἀλλ' ἀνδρὶ οὐκέτι τοῦτο. — ἐπεὶ δὲ παῖς ἀτελής, δῆλον ὅτι
τούτου μὲν καὶ ἡ ἀρετὴ οὐκ αὐτοῦ πρὸς αὐτόν ἐστιν, ἀλλὰ πρὸς
τὸ τέλος καὶ τὸν ἡγούμενον. ὁμοίως δὲ καὶ δούλου πρὸς δεσπότην.

ἔθεμεν δὲ πρὸς τἀναγκαῖα χρήσιμον εἶναι τὸν δοῦλον,
ὥστε δῆλον ὅτι καὶ ἀρετῆς δεῖται μικρᾶς, καὶ τοσαύτης ὅπως 10
μήτε δι' ἀκολασίαν μήτε διὰ δειλίαν ἐλλείψει τῶν ἔργων. ἀπο- (p. 21

14. ὁμοίως — 17. ἔργον post 20. αὐτοῖς tri. Thurotus (Susem.[1.2.]) ‖ ἀναγκαῖον secl. et interpunctione ante 15. ὑποληπτέον deleta comma post hoc verbum posuit Bernaysius ‖ 16. αὑτοῦ Bk., αὐτοῦ Γ Π ‖ 17. διανοητικὴν Thurotus (rec. Susem.[2]) ‖ 20. ἠθικὴ] ἰδία ἡ? Susem., οἰκεία aut οἰκεία ἡ Schmidtius, secl. Thurotus ‖ ἁπάντων Π^1 P^4, πάντων c. c. Bk. ‖ 22. ὁ ante Σωκράτης add. P^4 (fors. recte) ‖ 26. ἢ τὸ Π^1 $P^{4.6.}$ L^s Ald., καὶ τὸ Q Ar., τὸ $P^{2.3.}$ S^b T^b ‖ τῶν τοιούτων] τοιοῦτον M^s P^1 ‖ 31. ὁ ante παῖς add. Π^2 Bk. ‖ 33. τὸν τέλειον $P^{4.6.}$ L^s Ar. Ald. Bk. ‖ 36. ἐλλείψει pr. P^3, ἐλλείψῃ c. c. corr.[1] P^3 Bk.

(V)

(p. 22) ῥήσειε δ' ἄν τις, τὸ νῦν εἰρημένον εἰ ἀληθές, ἆρα καὶ τοὺς τεχνίτας δεήσει ἔχειν ἀρετήν· πολλάκις γὰρ δι' ἀκολασίαν ἐλλείπουσι τῶν ἔργων. ἢ διαφέρει τοῦτο πλεῖστον; ὁ μὲν γὰρ δοῦλος κοινωνὸς ζωῆς, ὃ δὲ πορρώτερον, καὶ τοσοῦτον ἐπιβάλλει ἀρετῆς ὅσον περ καὶ δουλείας· ὁ γὰρ βάναυσος τεχνίτης ἀφωρισμένην τινὰ ἔχει δουλείαν, καὶ ὁ μὲν δοῦλος τῶν φύσει, σκυτοτόμος δ' οὐδείς, οὐδὲ τῶν ἄλλων τεχνιτῶν.

11 φανερὸν τοίνυν ὅτι τῆς τοιαύτης ἀρετῆς αἴτιον εἶναι δεῖ τῷ δούλῳ τὸν δεσπότην, ἀλλ' οὐ ⟨τὸν⟩ τὴν διδασκαλικὴν ἔχοντα τῶν ἔργων [δεσποτικήν]. διὸ λέγουσιν οὐ καλῶς οἱ λόγου τοὺς δούλους ἀποστεροῦντες καὶ φάσκοντες ἐπιτάξει χρῆσθαι μόνον· νουθετητέον γὰρ μᾶλλον τοὺς δούλους ἢ τοὺς παῖδας.

ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον· περὶ δ' ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς καὶ τέκνων καὶ πατρός, τῆς τε περὶ ἕκαστον αὐτῶν ἀρετῆς καὶ τῆς πρὸς σφᾶς αὐτοὺς ὁμιλίας, τί τὸ καλῶς καὶ μὴ καλῶς ἐστι, καὶ πῶς δεῖ τὸ μὲν εὖ διώκειν τὸ δὲ κακῶς φεύγειν, ἐν τοῖς περὶ [τὰς] πολιτείας ἀναγ-
12 καῖον ἐπελθεῖν. ἐπεὶ γὰρ οἰκία μὲν πᾶσα μέρος πόλεως, ταῦτα δ' οἰκίας, τὴν δὲ τοῦ μέρους πρὸς τὴν τοῦ ὅλου δεῖ βλέπειν ἀρετήν, ἀναγκαῖον πρὸς τὴν πολιτείαν βλέποντας παιδεύειν καὶ τοὺς παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας, εἴπερ τι διαφέρει πρὸς τὸ τὴν πόλιν εἶναι σπουδαίαν καὶ τοὺς παῖδας εἶναι σπουδαίους καὶ τὰς γυναῖκας σπουδαίας. ἀναγκαῖον δὲ διαφέρειν· αἱ μὲν γὰρ γυναῖκες ἥμισυ μέρος τῶν ἐλευθέρων, ἐκ δὲ τῶν παίδων οἰκονόμοι γίνονται τῆς πολιτείας. ὥστ' ἐπεὶ περὶ μὲν τούτων διώρισται, περὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἐν ἄλλοις λεκτέον, ἀφέντες ὡς τέλος ἔχοντας τοὺς νῦν λόγους, ἄλλην ἀρχὴν ποιησάμενοι λέγωμεν,

37. ἆρα $\Gamma\,\Pi^2$ ‖ 39. τούτων Π^1 (corr. p^1) ‖ 41. περ om. M^s et fort. Γ ‖ 1260 b, 4. ⟨τὸν⟩ τὴν aut τὸν Ar., ⟨τὸν⟩ τὴν Schneider, τὸν Reiskeus et Scaliger ‖ 5. δεσποτικήν secl. Gifanius, δουλικήν ci. Bender ‖ 12. τὰς om. Ar., secl. Nickesius ‖ 17. καὶ om. Π^1, non vertit Ar., secl. Susem.[1.2] ‖ 20. οἰκονόμοι Γ, οἱ κοινωνοὶ Π Bk., *qui gubernant* (οἰακονόμοι?) Ar.

καὶ πρῶτον ἐπισκεψώμεθα περὶ τῶν ἀποφηναμένων περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας.

B.

ἐπεὶ [δὲ] προαιρούμεθα θεωρῆσαι περὶ τῆς κοινωνίας τῆς πολιτικῆς, τίς κρατίστη πασῶν τοῖς δυναμένοις ζῆν ὅτι μάλιστα κατ' εὐχήν, δεῖ καὶ τὰς ἄλλας ἐπισκέψασθαι πολιτείας, αἷς τε χρῶνταί τινες τῶν πόλεων τῶν εὐνομεῖσθαι λεγομένων, καὶ εἴ τινες ἕτεραι τυγχάνουσιν ὑπό τινων εἰρημέναι καὶ δοκοῦσαι καλῶς ἔχειν, ἵνα τό τ' ὀρθῶς ἔχον ὀφθῇ καὶ τὸ χρήσιμον, ἔτι δὲ τὸ ζητεῖν τι παρ' αὐτὰς ἕτερον μὴ δοκῇ πάντως εἶναι σοφίζεσθαι βουλομένων, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ καλῶς ἔχειν ταύτας τὰς νῦν ὑπαρχούσας, διὰ τοῦτο ταύτην δοκῶμεν ἐπιβάλλεσθαι τὴν μέθοδον. I (p. 2

ἀρχὴν δὲ πρῶτον ποιητέον, ἥ περ πέφυκεν ἀρχὴ ταύτης τῆς σκέψεως. ἀνάγκη γὰρ ἤτοι πάντας πάντων κοινωνεῖν τοὺς πολίτας, ἢ μηδενός, ἢ τινῶν μὲν τινῶν δὲ μή. τὸ μὲν οὖν μηδενὸς κοινωνεῖν φανερὸν ὡς ἀδύνατον (ἡ γὰρ πολιτεία κοινωνία τίς ἐστι, καὶ πρῶτον ἀνάγκη τοῦ τόπου κοινωνεῖν· ὁ μὲν γὰρ τόπος εἷς
1261a *ὁ τῆς μιᾶς πόλεως, οἱ δὲ πολῖται κοινωνοὶ τῆς μιᾶς πόλεως)· ἀλλὰ πότερον ὅσων ἐνδέχεται κοινωνῆσαι, πάντων βέλτιον κοινωνεῖν τὴν μέλλουσαν οἰκήσεσθαι πόλιν καλῶς, ἢ τινῶν μὲν τινῶν δὲ οὒ βέλτιον; ἐνδέχεται γὰρ καὶ τέκνων καὶ* 2

24. *πολιτείας τῆς ἀρίστης* Π^2 Bk.

Lib. II. 1260 b, 27. *δὲ* om. Π^1 Ar., *γὰρ*? Susem. ‖ 28. *τίς* Π^1 et corr. P^4, *ἢ* Π^2 Bk. ‖ 31. *κἂν* $P^1 \Pi^2$ (fors. recte) ‖ *τυγχάνουσιν* pr. P^3 et fort. *Γ*, *τυγχάνωσιν* c. c. Bk.^{1} et rc. P^3 ‖ 32. *τ'* om. $M^s P^1$ ‖ 33. *τι* om. $Γ M^s$, secl. Susem.^{1}† ‖ 36. *ἐπιβαλέσθαι* Π^2 Bk. (fors. recte) ‖ 40. *πολιτεία* *Π* Bk., *πόλις* Ar. (?) Susem.$^{1.2.}$ et *Γ*, si fides est Guilelmo ‖ 41. *τοῦ τόπου* post *κοινωνεῖν* M^s P^1 ‖ *εἷς ὁ τῆς Γ*, *ἰσότης Π* Ar. ‖ 1261 a, 2. *ἀλλὰ* — b, 15. *αἱρετώτερον* refutare conatur Eubulus in Angeli Mai Script. vet. nov. coll. Vat. II. p. 671 sqq., — 27. *ἑλκύσει* post 29. *Ἀρκάδες* male tri. Susem.^{1} ‖ *πάντων* non vert. Guil., haud recte secl. Susem.^{1}.

γυναικῶν καὶ κτημάτων κοινωνεῖν τοὺς πολίτας ἀλλήλοις, ὥσπερ ἐν τῇ πολιτείᾳ τῇ Πλάτωνος· ἐκεῖ γὰρ ὁ Σωκράτης φησὶ δεῖν κοινὰ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας εἶναι καὶ τὰς κτήσεις. τοῦτο δὴ πότερον ὡς νῦν οὕτω βέλτιον ἔχειν, ἢ κατὰ τὸν ἐν τῇ πολιτείᾳ γεγραμμένον νόμον;

3 ἔχει δὲ δυσχερείας ἄλλας τε πολλὰς τὸ πάντων εἶναι τὰς 2
γυναῖκας κοινάς, καὶ δι' ἣν αἰτίαν φησὶ δεῖν νενομοθετῆσθαι τὸν τρόπον τοῦτον ὁ Σωκράτης, οὐ φαίνεται συμβαῖνον ἐκ τῶν λόγων. ἔτι δὲ [πρὸς] τὸ τέλος ὅ φησι τῇ πόλει δεῖν ὑπάρχειν, ὡς μὲν εἴρηται νῦν, ἀδύνατον, πῶς δὲ δεῖ διελεῖν, οὐδὲν διώρισται. λέγω δὲ τὸ μίαν εἶναι τὴν πόλιν ὡς ἄριστον ὂν ὅτι μάλιστα πᾶσαν· λαμβάνει γὰρ ταύτην ὑπόθεσιν ὁ Σωκράτης.

4 καίτοι φανερόν ἐστιν ὡς προϊοῦσα καὶ γινομένη μία μᾶλλον οὐδὲ πόλις ἔσται· πλῆθος γάρ τι τὴν φύσιν ἐστὶν ἡ πόλις, γινομένη τε μία μᾶλλον οἰκία μὲν ἐκ πόλεως ἄνθρωπος δ' ἐξ οἰκίας ἔσται· μᾶλλον γὰρ μίαν τὴν οἰκίαν τῆς πόλεως φαίημεν ἄν, καὶ τὸν ἕνα τῆς οἰκίας· ὥστ' εἰ καὶ δυνατός τις εἴη τοῦτο δρᾶν, οὐ ποιητέον· ἀναιρήσει γὰρ τὴν πόλιν. οὐ μόνον δὲ ἐκ πλειόνων ἀνθρώπων ἐστὶν ἡ πόλις, ἀλλὰ καὶ ἐξ εἴδει διαφερόντων. οὐ γὰρ γίνεται πόλις ἐξ ὁμοίων. ἕτερον γὰρ συμμαχία καὶ πόλις· τὸ μὲν γὰρ τῷ ποσῷ χρήσιμον, κἂν ᾖ τὸ αὐτὸ τῷ εἴδει (βοηθείας γὰρ χάριν ἡ συμμαχία πέφυ-
5 κεν), ὥσπερ ἂν εἰ σταθμὸς πλεῖον ἑλκύσει (διοίσει δὲ τῷ

6. πλάτωνος πολιτεία $M^s P^1$, πολιτεία τοῦ πλάτωνος $Q^b U^b$ L^s Ald. ‖ 10. ἔχει — 1269 a, 27. διαφοράν respicit Mich. Eph. l. l. f. 188^b ‖ δὲ M^s, δὴ cet. (fors. recte) ‖ 13. πρὸς secl. Susem.: vide tamen utrum recte explanaverit Thurotus an alia interpungendi ratione ἔτι δὲ πρός, τὸ satis tuitus sit Bernaysius, nisi rectius πρὸς ὅ τέλος φησὶ ci. Busseus ‖ 14. διήρηται Zwinger ‖ δεῖ om. M^s et pr. P^1 (suppl. corr.[1]) ‖ διελθεῖν $M^s P^{2.3.} C^4$ $Q^b T^b$, εἰπεῖν? Susem. ‖ 15. ὂν om. Π^2 Bk. (suppl. corr. P^4 et mg. rc. P^4) ‖ 16. πᾶσαν ante 15. ὡς Π^2 Bk. (crx. mg. rc. P^4) ‖ 18. οὐ $M^s P^1$ ‖ ἡ om. $M^s P^1$, secl. Susem.[1. 2.] ‖ 21. καὶ post εἰ om. ΓM^s, secl. Susem.[1] (fors. recte) ‖ 22. ἐκ om. Π^1, secl. Susem.[1. 2.] (fors. recte) † ‖ 27. ἑλκύσῃ Π^2 Bk., ἑλκύσῃ M^s.

τοιούτῳ καὶ πόλις ἔθνους, ὅταν μὴ κατὰ κώμας ὦσι κεχωρι- (I)
σμένοι τὸ πλῆθος, ἀλλ' οἷον Ἀρκάδες)· ἐξ ὧν δὲ δεῖ ἓν
γενέσθαι, εἴδει διαφέρει. διόπερ τὸ ἴσον τὸ ἀντιπεπονθὸς
σῴζει τὰς πόλεις, ὥσπερ ἐν τοῖς ἠθικοῖς εἴρηται πρότερον·
ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς ἐλευθέροις καὶ ἴσοις ἀνάγκη τοῦτ' εἶναι· ἅμα
γὰρ οὐχ οἷόν τε πάντας ἄρχειν, ἀλλ' ἢ κατ' ἐνιαυτὸν ἢ
κατά τινα ἄλλην τάξιν ἢ χρόνον. καὶ συμβαίνει δὴ τὸν
τρόπον τοῦτον ὥστε πάντας ἄρχειν, ὥσπερ ἂν εἰ μετέβαλλον
οἱ σκυτεῖς καὶ οἱ τέκτονες καὶ μὴ ἀεὶ οἱ αὐτοὶ σκυτοτόμοι
καὶ τέκτονες ἦσαν. ἐπεὶ δὲ ** βέλτιον οὕτως ἔχειν καὶ τὰ περὶ 6
τὴν κοινωνίαν τὴν πολιτικήν, δῆλον ὡς τοὺς αὐτοὺς ἀεὶ βέλ-
τιον ἄρχειν, εἰ δυνατόν· ἐν οἷς δὲ μὴ δυνατὸν διὰ τὸ τὴν
1261 b φύσιν ἴσους εἶναι πάντας, ἅμα δὴ καὶ δίκαιον, εἴτ' ἀγαθὸν
εἴτε φαῦλον τῷ ἄρχειν, πάντας αὐτοῦ μετέχειν, τοῦτο δὲ
μιμεῖται τῷ ἐν μέρει τοὺς ἴσους εἴκειν τὸ ἀνομοίους εἶναι
ἐξ ἀρχῆς. οἳ μὲν γὰρ ἄρχουσιν οἳ δ' ἄρχονται [κατὰ μέρος]
ὥσπερ ἂν ἄλλοι γενόμενοι. καὶ τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον ἀρχόντων
ἕτεροι ἑτέρας ἄρχουσιν ἀρχάς. — φανερὸν τοίνυν ἐκ τούτων ὡς 7
οὐ πέφυκε μίαν οὕτως εἶναι τὴν πόλιν ὥσπερ λέγουσί τινες,
καὶ τὸ λεχθὲν ὡς μέγιστον ἀγαθὸν ἐν ταῖς πόλεσιν ὅτι τὰς

28. καὶ πόλις] πόλις καὶ? Susem. ‖ 30. γίνεσθαι? Susem. ‖ εἴδει διαφέρειν M^s, εἴδει ⟨δεῖ⟩ διαφέρειν Buecheler ‖ 33. γὰρ] δὲ $Γ M^s$ ‖ 34. ἢ] καὶ Ar. ‖ 35. μετέβαλον $M^s P^1$ Susem.[1. 2.] ‖ 36. ἀεὶ post οἱ αὐτοὶ $Π^2$ (om. pr. P^3, suppl. rc.) ‖ 37. * * βέλτιον Conringius et Schneider, ⟨βέλτιον ἐν ἑκάστῳ γένει ταὐτὸν ἔργον ἀεὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἀποτελεῖται, καὶ πέφυκε δὴ⟩ βέλτιον vel simile quid Thurotus ‖ 1261b, 1. δὴ Susem., δὲ $Γ Π$ Ar. Bk., δεῖ Bas.[3] ‖ 2. τῷ Susem., τὸ $Γ Π$ Ar. Bk., ⟨πρὸς⟩ τὸ Thurotus ‖ τοῦτο] ἐν τούτοις $Π^2$ Ar. Bk. et γρ. mg. p^1 ‖ 3. μιμεῖσθαι $Π^2$ Ar. Bk. et γρ. mg. p^1 ‖ τῷ Heinsius, τὸ $Γ Π$ Ar. Bk. ‖ οἰκεῖν $P^2 T^b$ et pr. C^4, οἰκεῖον corr. C^4, om. in lac. pr. P^3, ·ικεῖν rc. P^3 ‖ τὸ ἀνομοίους Susem., τὸ δυσομοίους Schmidtius, τὸ δ' (τόδ' $Γ$) ὡς ὁμοίους $Π^1$, ὁμοίους $P^{2.3.}$ Ar., ὁμοίως $Π^3$ Bk. et γρ. mg. p^1 ‖ εἶναι $Π^1$, τῆς $C^4 U^b$, τοῖς c. c. Bk. et γρ. mg. p^1 ‖ 4. παρὰ μέρος Victorius Bk., om. $Π^1$ ‖ 5. καὶ om. $Π^2$ Ar. Bk. ‖ 7. οὔτε $Π^2$ Bk. ‖ οὕτως post εἶναι $M^s P^1$.

(I) πόλεις ἀναιρεῖ· καίτοι τό γε ἑκάστου ἀγαθὸν σῴζει ἕκαστον.— ἔστι δὲ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον φανερὸν ὅτι τὸ λίαν ἑνοῦν ζητεῖν τὴν πόλιν οὐκ ἔστιν ἄμεινον. οἰκία μὲν γὰρ αὐταρκέστε-
p. 25) ρον ἑνός, πόλις δ' οἰκίας, καὶ βούλεταί γ' ἤδη τότ' εἶναι πόλις, ὅταν αὐτάρκη συμβαίνῃ τὴν κοινωνίαν εἶναι τοῦ πλήθους· εἴπερ οὖν αἱρετώτερον τὸ αὐταρκέστερον, καὶ τὸ ἧττον ἓν τοῦ μᾶλλον αἱρετώτερον.

8 ἀλλὰ μὴν οὐδ' εἰ τοῦτο ἄριστόν ἐστι, τὸ μίαν ὅτι μά- 3
λιστ' εἶναι τὴν κοινωνίαν, οὐδὲ τοῦτο ἀποδείκνυσθαι φαίνεται κατὰ τὸν λόγον, ἐὰν πάντες ἅμα λέγωσι τὸ ἐμὸν καὶ τὸ μὴ ἐμόν· τοῦτο γὰρ οἴεται ὁ Σωκράτης σημεῖον εἶναι τοῦ τὴν πόλιν τελέως εἶναι μίαν. τὸ γὰρ πάντες διττόν. εἰ μὲν οὖν ὡς ἕκαστος, τάχ' ἂν εἴη μᾶλλον ὃ βούλεται ποιεῖν ὁ Σωκράτης (ἕκαστος γὰρ υἱὸν ἑαυτοῦ φήσει τὸν αὐτὸν καὶ γυναῖκα δὴ τὴν αὐτήν, καὶ περὶ τῆς οὐσίας καὶ περὶ ἑκάστου
9 δὴ τῶν συμβαινόντων ὡσαύτως)· νῦν δ' οὐχ οὕτως φήσουσιν οἱ κοιναῖς χρώμενοι ταῖς γυναιξὶ καὶ τοῖς τέκνοις, ἀλλὰ πάντες μέν, οὐχ ὡς ἕκαστος δ' αὐτῶν, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν οὐσίαν πάντες μέν, οὐχ ὡς ἕκαστος δ' αὐτῶν. ὅτι μὲν τοίνυν παραλογισμός τίς ἐστι τὸ λέγειν πάντας, φανερόν (τὸ γὰρ πάντες καὶ ἀμφότερα καὶ περιττὰ καὶ ἄρτια διὰ τὸ διττὸν καὶ ἐν τοῖς λόγοις ἐριστικοὺς ποιεῖ συλλογισμούς· διό ἐστι τὸ πάντας τὸ αὐτὸ λέγειν ὡδὶ μὲν καλόν, ἀλλ' οὐ δυνατόν, ὡδὶ δὲ οὐδὲν ὁμονοητικόν)· πρὸς δὲ τούτοις ἑτέραν ἔχει βλάβην τὸ
10 λεγόμενον. — ἥκιστα γὰρ ἐπιμελείας τυγχάνει τὸ πλείστων κοινόν· τῶν γὰρ ἰδίων μάλιστα φροντίζουσιν, τῶν δὲ κοινῶν ἧττον, ἢ ὅσον ἑκάστῳ ἐπιβάλλει· πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις ὡς ἑτέρου φροντίζοντος ὀλιγωροῦσι μᾶλλον, ὥσπερ ἐν ταῖς οἰκετικαῖς διακονίαις οἱ πολλοὶ θεράποντες ἐνίοτε χεῖρον ὑπηρε-
11 τοῦσι τῶν ἐλαττόνων. γίνονται δ' ἑκάστῳ χίλιοι τῶν πολιτῶν

21. ὁ om. M[s] P[1], secl. Susem.[1] (male) ‖ 25. τοῖς om. M[s] P[1] ‖ 27. πάντες om. Γ M[s] ‖ 28. τίς om. M[s] P[1] ‖ 30. ἔστη P[2.3] Q[b] T[b] ‖ 34. φροντίσουσιν? Susem.

(I)

υἱοί, καὶ οὗτοι οὐχ ὡς ἑκάστου, ἀλλὰ τοῦ τυχόντος ὁ τυχὼν
1262a ὁμοίως ἐστὶν υἱός· ὥστε πάντες ὁμοίως ὀλιγωρήσουσιν, ἔτι οὕτως
ἕκαστος ἐμὸς λέγει τὸν εὖ πράττοντα τῶν πολιτῶν ἢ κακῶς,
ὁπόστος τυγχάνει τὸν ἀριθμὸν ὤν, οἷον ἐμὸς ἢ τοῦ δεῖνος, τοῦ-
τον τὸν τρόπον λέγων καθ' ἕκαστον τῶν χιλίων, ἢ ὅσων ἡ
πόλις ἐστί, καὶ τοῦτο διστάζων· ἄδηλον γὰρ ᾧ συνέβη γενέ- (p. 24
σθαι τέκνον καὶ σωθῆναι γενόμενον. καίτοι πότερον οὕτω 12
κρεῖττον τὸ ἐμὸν λέγειν ἕκαστον, τὸ αὐτὸ μὲν προσαγορεύον-
τας δισχιλίων καὶ μυρίων, ἢ μᾶλλον ὡς νῦν ἐν ταῖς πόλεσι
τὸ ἐμὸν λέγουσιν; ὃ μὲν γὰρ υἱὸν αὑτοῦ ὃ δὲ ἀδελφὸν αὑτοῦ
προσαγορεύει τὸν αὐτόν, ὃ δ' ἀνεψιόν, ἢ κατ' ἄλλην τινὰ
συγγένειαν, ἢ πρὸς αἵματος ἢ κατ' οἰκειότητα καὶ κηδείαν
αὑτοῦ πρῶτον ἢ τῶν αὑτοῦ, πρὸς δὲ τούτοις ἕτερος φράτορα,
φυλέτην. κρεῖττον γὰρ ἴδιον ἀνεψιὸν εἶναι ἢ τὸν τρόπον τοῦ-
τον υἱόν. — οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ διαφυγεῖν δυνατὸν τὸ μή τινας 13
ὑπολαμβάνειν ἑαυτῶν ἀδελφούς τε καὶ παῖδας καὶ πατέρας
καὶ μητέρας· κατὰ γὰρ τὰς ὁμοιότητας, αἳ γίνονται τοῖς
τέκνοις πρὸς τοὺς γεννήσαντας, ἀναγκαῖον λαμβάνειν περὶ
ἀλλήλων τὰς πίστεις. ὅπερ φασὶ καὶ συμβαίνειν τινὲς τῶν
τὰς τῆς γῆς περιόδους πραγματευομένων· εἶναι γάρ τισι
τῶν ἄνω Λιβύων κοινὰς τὰς γυναῖκας, τὰ μέντοι γενόμενα
τέκνα διαιρεῖσθαι κατὰ τὰς ὁμοιότητας. εἰσὶ δέ τινες καὶ
γυναῖκες καὶ τῶν ἄλλων ζῴων, οἷον ἵπποι καὶ βόες, αἳ

1262 a, 1. *ἔτι* si probarem, punctum ante h. v. esset ponendum, at recte aut *ἐπεὶ* ci. Buecheler aut *ὅτι* Susem. ‖ 2. *λέξει* Susem.[1. 2.], *dicet* Guil., *dicent* Ar. ‖ 3. *τῶν ἀριθμῶν* (*ἀρθμῶν* T[b]) P[3] T[b] et pr. P[1. 2.] Q[b] ‖ *ὤν* om. *Π*[2] Ar. ‖ *τοῦ δεῖνος*] *τοῦδ' υἱός* Susem.[1], *huius filius* Guil. ‖ 7. *μὲν*] *ὄνομα* Bonitzius (fors. recte), *μηδὲν* commate post *τὸ αὐτὸ* traiecto Bernaysius ‖ *προσαγορεύοντα* Bernaysius (fort. recte) ‖ 8. *καὶ*] *ἢ* Susem.[1], *aut* Guil. ‖ 9. *αὐτοῦ — αὐτοῦ Γ*, *αὐτοῦ — αὐτοῦ* ceteri fontes aut omnes aut paene omnes ‖ 12. *αὑτοῦ — αὑτοῦ* Bk., *αὐτοῦ — αὐτοῦ Γ Π* ‖ *ἕτερος* Lindauius, *ἕτερον Γ Π* Ar. Bk., *ἕτεροι* Bernaysius, *ἑταῖρον* Spengelius ‖ 13. *ἢ* ante *φυλέτην* add. cum editionibus inde a Bas.[3] Susem.[1], *aut* Guil.

(I) σφόδρα πεφύκασιν ὅμοια ἀποδιδόναι τὰ τέκνα τοῖς γονεῦ-
14 σιν, ὥσπερ ἡ ἐν Φαρσάλῳ κληθεῖσα Δικαία ἵππος. — ἔτι δὲ 4 καὶ τὰς τοιαύτας δυσχερείας οὐ ῥᾴδιον εὐλαβηθῆναι τοῖς ταύτην κατασκευάζουσι τὴν κοινωνίαν, οἷον αἰκίας καὶ φόνους ἀκουσίους τοὺς δὲ ἑκουσίους καὶ μάχας καὶ λοιδορίας· ὧν οὐδὲν ὅσιόν ἐστι γίνεσθαι πρὸς πατέρας καὶ μητέρας καὶ τοὺς μὴ πόρρω τῆς συγγενείας ὄντας, ὥσπερ πρὸς τοὺς ἄπωθεν· ἀλλὰ καὶ πλεῖον συμβαίνειν ἀναγκαῖον ἀγνοούντων ἢ γνωριζόντων, καὶ γενομένων τῶν μὲν γνωριζόντων ἐνδέχεται τὰς
15 νομιζομένας γίνεσθαι λύσεις, τῶν δὲ μηδεμίαν. — ἄτοπον δὲ καὶ τὸ κοινοὺς ποιήσαντα τοὺς υἱοὺς τὸ συνεῖναι μόνον ἀφελεῖν τῶν ἐρώντων, τὸ δ' ἐρᾶν μὴ κωλῦσαι, μηδὲ τὰς χρήσεις τὰς ἄλλας, ἃς πατρὶ πρὸς υἱὸν εἶναι πάντων ἐστὶν ἀπρεπέστατον καὶ ἀδελφῷ πρὸς ἀδελφόν, ἐπεὶ καὶ τὸ ἐρᾶν
(p. 27) μόνον. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ τὴν συνουσίαν ἀφελεῖν δι' ἄλλην μὲν αἰτίαν μηδεμίαν, ὡς λίαν δὲ ἰσχυρᾶς τῆς ἡδονῆς γινομένης· ὅτι δ' ὁ μὲν πατὴρ ἢ υἱός, οἱ δ' ἀδελφοὶ ἀλλήλων, μηδὲν οἴεσθαι διαφέρειν. — [ἔοικε δὲ μᾶλλον τοῖς γεωργοῖς εἶναι χρήσιμον τὸ κοινὰς εἶναι τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας ἢ τοῖς φύλαξιν· ἧττον γὰρ ἔσται φιλία κοινῶν ὄντων 1262b τῶν τέκνων καὶ τῶν γυναικῶν, δεῖ δὲ τοιούτους εἶναι τοὺς ἀρ-
16 χομένους πρὸς τὸ πειθαρχεῖν καὶ μὴ νεωτερίζειν. —] ὅλως δὲ συμβαίνειν ἀνάγκη τοὐναντίον διὰ τὸν τοιοῦτον νόμον ὧν προσήκει τοὺς ὀρθῶς κειμένους νόμους αἰτίους γίνεσθαι, καὶ δι' ἣν αἰτίαν ὁ Σωκράτης οὕτως οἴεται δεῖν τάττειν τὰ περὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας. φιλίαν τε γὰρ οἰόμεθα μέγιστον

27. ἀκουσίους τοὺς δὲ secl. Bender, τοὺς δὲ ἀκουσίους om. P^2, secl. Congreveus Susem.[1], ἀκουσίους — ἑκουσίους fort. secludenda esse ci. Susem. ‖ 30. ἀλλὰ] ἃ Π^1 (crx. mg.[1] P^1) ‖ 33. ποιήσαντας Γ Ar. et pr. M^s ‖ 35. εἶναι om. M^s et pr. P^1 (suppl. p^1) ‖ 40. ἔοικε — b, 3. νεωτερίζειν post 1264a, 40. κοινωνίαν tri. Thurotus, post 1262b, 24. πολιτευομένοις Susem. ‖ δὴ Susem. ‖ 6. οὕτως om. M^s P^1 ‖ 7. τε] *quidem* Guil., sed inde de Γ nihil est concludendum, om. M^s P^1.

εἶναι τῶν ἀγαθῶν ταῖς πόλεσιν (οὕτως γὰρ ἂν ἥκιστα στασιά- (I)
ζοιεν), καὶ τὸ μίαν εἶναι τὴν πόλιν ἐπαινεῖ μάλισθ' ὁ Σω-
κράτης, ὃ καὶ δοκεῖ κἀκεῖνος εἶναί φησι τῆς φιλίας ἔργον,
καθάπερ ἐν τοῖς ἐρωτικοῖς λόγοις ἴσμεν λέγοντα τὸν Ἀρι-
στοφάνην ὡς τῶν ἐρώντων διὰ τὸ σφόδρα φιλεῖν ἐπιθυμούν-
των συμφυῆναι καὶ γενέσθαι ἐκ δύο ὄντων [ἀμφοτέρους] ἕνα·
ἐνταῦθα μὲν οὖν ἀνάγκη ἀμφοτέρους ἐφθάρθαι ἢ τὸν ἕνα, ἐν 17
δὲ τῇ πόλει τὴν φιλίαν ἀναγκαῖον ὑδαρῆ γίνεσθαι διὰ τὴν
κοινωνίαν τὴν τοιαύτην, καὶ ἥκιστα λέγειν τὸν ἐμὸν ἢ υἱὸν
πατέρα ἢ πατέρα υἱόν. ὥσπερ γὰρ μικρὸν γλυκὺ εἰς πολὺ
ὕδωρ μιχθὲν ἀναίσθητον ποιεῖ τὴν κρᾶσιν, οὕτω συμβαίνει
καὶ τὴν οἰκειότητα τὴν πρὸς ἀλλήλους τὴν ἀπὸ τῶν ὀνομά-
των τούτων, διαφροντίζειν ἥκιστα ἀναγκαῖον ὂν ἐν τῇ πολιτείᾳ
τῇ τοιαύτῃ ἢ πατέρα ὡς υἱοῦ ἢ υἱὸν ὡς πατρός, ἢ ὡς
ἀδελφοὺς ἀλλήλων. δύο γάρ ἐστιν ἃ μάλιστα ποιεῖ κήδεσθαι
τοὺς ἀνθρώπους καὶ φιλεῖν, τό τε ἴδιον καὶ τὸ ἀγαπητόν· ὧν
οὐδέτερον οἷόν τε ὑπάρχειν τοῖς οὕτω πολιτευομένοις. * ἀλλὰ 18
μὴν καὶ περὶ τοῦ μεταφέρειν τὰ γενόμενα τέκνα, τὰ μὲν ἐκ
τῶν γεωργῶν καὶ τεχνιτῶν εἰς τοὺς φύλακας, τὰ δ' ἐκ τού-
των εἰς ἐκείνους, πολλὴν ἔχει ταραχήν, τίνα ἔσται τρόπον·
καὶ γινώσκειν ἀναγκαῖον τοὺς διδόντας καὶ μεταφέροντας (p. 28)
τίσι τίνας διδόασιν. — ἔτι δὲ καὶ τὰ πάλαι λεχθέντα μᾶλλον
ἐπὶ τούτων ἀναγκαῖον συμβαίνειν, οἷον αἰκίας ἔρωτας φόνους·
οὐ γὰρ ἔτι προσαγορεύουσιν ἀδελφοὺς καὶ τέκνα καὶ πατέρας καὶ
μητέρας [τοὺς φύλακας] οἵ τε εἰς τοὺς ἄλλους πολίτας δοθέν-

13. συμφυῆναι $Π^1$, συμφυῆαι pr. P^4, συμφυνῆαι corr. P^4, συμφῦναι c. c. Bk. ‖ ἀμφοτέρους secl. Congreveus ‖ 14. εἰ τὸν ἕνα Conringius, εἰ τὸν ἕνα ⟨συμβαίνει⟩? Susem. ‖ 19. καὶ] κατὰ Lambinus, καὶ ⟨κατὰ⟩ eodem tempore ci. Bernaysius et dubitanter Vahlenus (Zeitschr. f. d. öst. Gymn. XXIII. 1872. p. 539) ‖ 20. ἀναγκαῖον ὂν] ἀναγκάζειν commate ante διαφροντίζειν omisso Bender ‖ 21. υἱοῦ $Π^1$ P^4, υἱῶν c. c. Bk. ‖ 25. γενόμενα Susem., γινόμενα Π Bk., γεννώμενα ci. Goettlingius ‖ 28. ⟨γὰρ⟩ γινώσκειν Bernaysius (fors. recte) ‖ 31. προσαγορεύσουσιν Coraes ‖ 32. τοὺς φύλακας post δοθέντες tri. Susem. et, ut

(I)
τες * καὶ πάλιν οἱ παρὰ τοῖς φύλαξι τοὺς ἄλλους πολίτας, ὥστε εὐλαβεῖσθαι τῶν τοιούτων τι πράττειν διὰ τὴν συγγένειαν.
περὶ μὲν οὖν τῆς περὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας
II κοινωνίας διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον· ἐχόμενον δὲ τούτων ἐστὶν ἐπισκέψασθαι περὶ τῆς κτήσεως, τίνα τρόπον δεῖ κατασκευάζεσθαι τοῖς μέλλουσι πολιτεύεσθαι τὴν ἀρίστην πολιτείαν, πότερον κοινὴν ἢ μὴ κοινὴν εἶναι τὴν κτῆσιν. τοῦτο δ' ἄν τις καὶ χωρὶς σκέψαιτο ἀπὸ τῶν περὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας νενομοθετημένων, λέγω
δὲ [τὰ περὶ τὴν κτῆσιν] πότερον κἂν ᾖ ἐκεῖνα χωρίς, καθ' 1263a
ὃν νῦν τρόπον ἔχει, πᾶσι τάς τε κτήσεις κοινὰς εἶναι βέλτιον καὶ τὰς χρήσεις * *, οἷον τὰ μὲν γήπεδα χωρίς, τοὺς δὲ καρποὺς εἰς τὸ κοινὸν φέροντας ἀναλίσκειν (ὅπερ ἔνια ποιεῖ τῶν ἐθνῶν), ἢ τοὐναντίον τὴν μὲν γῆν κοινὴν εἶναι καὶ γεωργεῖν κοινῇ, τοὺς δὲ καρποὺς διαιρεῖσθαι πρὸς τὰς ἰδίας χρήσεις (λέγονται δέ τινες καὶ τοῦτον τὸν τρόπον κοινωνεῖν τῶν
2 βαρβάρων), ἢ καὶ τὰ γήπεδα καὶ τοὺς καρποὺς κοινούς. — ἑτέρων μὲν οὖν ὄντων τῶν γεωργούντων ἄλλος ἂν εἴη τρόπος καὶ ῥᾴων, αὐτῶν δ' αὐτοῖς διαπονούντων τὰ περὶ τὰς κτήσεις πλείους ἂν παρέχοι δυσκολίας. καὶ γὰρ ἐν ταῖς ἀπολαύσεσι καὶ ἐν τοῖς ἔργοις μὴ γινομένων ἴσων ἀλλ' ἀνίσων ἀναγκαῖον ἐγκλήματα γίνεσθαι πρὸς τοὺς ἀπολαύοντας μὲν [ἢ λαμβάνοντας] πολλά, ὀλίγα δὲ πονοῦντας τοῖς ἐλάττω μὲν λαμβάνουσι,
3 πλείω δὲ πονοῦσιν. ὅλως δὲ τὸ συζῆν καὶ κοινωνεῖν τῶν ἀν-

videtur, Γ, om. Mˢ P¹ ‖ 33. εἰς post φύλαξιν add. Π² p¹ Ar. Bk. ‖ 39. ἢ μὴ κοινὴν post 40. εἶναι Mˢ P¹ ‖ 1263a, 1. τὰ — κτῆσιν secl. Susem. ‖ 2. πάσας Γ Susem.¹·²· Freudenthalius (fors. recte), πασῶν Mˢ ‖ * * τὰς Susem.¹·²·, ⟨τὰς κτήσεις ἢ τὰς χρήσεις ἢ⟩ τάς vel ⟨τὰς χρήσεις ἢ τὰς κτήσεις ἢ⟩ τάς Spengelius ‖ 3. χρήσεις ⟨ἢ μόνας τὰς κτήσεις ἢ τὰς χρήσεις⟩ Freudenthalius, χρήσεις ⟨ἢ τὰς κτήσεις μόνον ἢ τὰς χρήσεις⟩ Busseus, χρήσεις ⟨ἢ⟩ Heinsius ‖ 12. ἀλλ' ἀνίσων om. Π² Ar. Bk. (suppl. mg. P⁴) ‖ 13. μὲν ἢ λαμβάνοντας om. Uᵇ Ald., ἢ λαμβάνοντας secl. Congreveus.

θρωπικῶν πάντων χαλεπόν, καὶ μάλιστα τῶν τοιούτων.
δηλοῦσι δ' αἱ τῶν συναποδήμων κοινωνίαι· σχεδὸν γὰρ οἱ
πλεῖστοι διαφερόμενοι ἐκ τῶν ἐν ποσὶ καὶ ἐκ μικρῶν προσ-
κρούοντες ἀλλήλοις. ἔτι δὲ τῶν θεραπόντων τούτοις μάλιστα (p. 29
προσκρούομεν οἷς πλεῖστα προσχρώμεθα πρὸς τὰς διακονίας
τὰς ἐγκυκλίους. τὸ μὲν οὖν κοινὰς εἶναι τὰς κτήσεις ταύτας
τε καὶ ἄλλας τοιαύτας ἔχει δυσχερείας· ὃν δὲ νῦν τρόπον 4
ἔχει ἐπικοσμηθὲν ἔθεσι καὶ τάξει νόμων ὀρθῶν, οὐ μι-
κρὸν ἂν διενέγκαι. ἕξει γὰρ τὸ ἐξ ἀμφοτέρων ἀγαθόν.
λέγω δὲ τὸ ἐξ ἀμφοτέρων τὸ ἐκ τοῦ κοινὰς εἶναι τὰς κτή-
σεις καὶ τὸ ἐκ τοῦ ἰδίας. δεῖ γὰρ πὼς μὲν εἶναι κοινάς, ὅλως
δ' ἰδίας. αἱ μὲν γὰρ ἐπιμέλειαι διῃρημέναι τὰ ἐγκλήματα
πρὸς ἀλλήλους οὐ ποιήσουσιν, μᾶλλον δὲ ἐπιδώσουσιν ὡς πρὸς
ἴδιον ἑκάστῳ προσεδρεύοντες· δι' ἀρετὴν δ' ἔσται πρὸς τὸ χρῆ-
σθαι κατὰ τὴν παροιμίαν κοινὰ τὰ φίλων. ἔστι δὲ καὶ νῦν 5
τὸν τρόπον τοῦτον ἐν ἐνίαις πόλεσιν οὕτως ὑπογεγραμμένον,
ὡς οὐκ ὂν ἀδύνατον, καὶ μάλιστα ἐν ταῖς καλῶς οἰκουμέναις
τὰ μὲν ἔστι τὰ δὲ γένοιτ' ἄν· ἰδίαν γὰρ ἕκαστος τὴν κτῆσιν
ἔχων τὰ μὲν χρήσιμα ποιεῖ τοῖς φίλοις, τοῖς δὲ χρῆται
κοινοῖς, οἷον καὶ ἐν Λακεδαίμονι τοῖς τε δούλοις χρῶνται
τοῖς ἀλλήλων ὡς εἰπεῖν ἰδίοις, ἔτι δ' ἵπποις καὶ κυσίν, κἂν
δεηθῶσιν ἐφοδίων, ⟨τοῖς⟩ ἐν τοῖς ἀγροῖς κατὰ τὴν χώραν. φανερὸν
τοίνυν ὅτι βέλτιον εἶναι μὲν ἰδίας τὰς κτήσεις, τῇ δὲ χρή-
σει ποιεῖν κοινάς· ὅπως δὲ γίνωνται τοιοῦτοι, τοῦ νομοθέτου
τοῦτ' ἔργον ἴδιόν ἐστιν. — ἔτι δὲ καὶ πρὸς ἡδονὴν ἀμύθητον ὅσον 6
διαφέρει τὸ νομίζειν ἴδιόν τι. μὴ γὰρ οὐ μάτην τὴν πρὸς

18. *διαφέρονται* Coraes ‖ *προσκρούουσι* Congreveus ‖ 22. *νῦν* post *τρόπον ἔχει* $M^s P^1$ ‖ 23. *καὶ* post *ἔχει* add. Π^2 Bk. ‖ *ἤθεσι* Π^2 Ar. Bk. ‖ 28. *μᾶλλόν τε*? Susem. ‖ 29. *ἑκάστου προσεδρεύοντος* $P^1 \Pi^2$ Bk. (fors. recte) ‖ 33. *γίνοιτ'*? Susem. ‖ 35. *ὡς* ante *κοινοῖς* add. Susem.[1.2.], *tamquam* Guil. ‖ 36. *εἰπεῖν* secl. Gifanius, *ἐπίπαν* ci. Susem. ‖ 37. *ἐφοδίων*] *pro viaticis* Guil., quamquam vix differebat *Γ* a *Π* ‖ *τοῖς* aut *πᾶσι τοῖς* ante *κατὰ* add. Sauppeus, ante *ἐν* Susem. ‖ *ταῖς ἄγραις* ci. Busseus ‖ *θήραν* ci. Buecheler (nescio an recte).

(II)
αὐτὸν αὐτὸς ἔχει φιλίαν ἕκαστος, ἀλλ' ἔστι τοῦτο φυσικόν. 1263b
τὸ δὲ φίλαυτον εἶναι ψέγεται δικαίως· οὐκ ἔστι δὲ τοῦτο τὸ
φιλεῖν ἑαυτόν, ἀλλὰ τὸ μᾶλλον ἢ δεῖ φιλεῖν, καθάπερ
καὶ τὸ φιλοχρήματον, ἐπεὶ φιλοῦσί γε πάντες ὡς εἰπεῖν
ἕκαστον τῶν τοιούτων. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ χαρίσασθαι καὶ
βοηθῆσαι φίλοις ἢ ξένοις ἢ ἑταίροις ἥδιστον· ὃ γίνεται τῆς
7 κτήσεως ἰδίας οὔσης. — ταῦτά τε δὴ συμβαίνει τοῖς λίαν ἓν
ποιοῦσι τὴν πόλιν, καὶ πρὸς τούτοις ἀναιροῦσιν ἔργα δυοῖν
ἀρεταῖν φανερῶς, σωφροσύνης μὲν περὶ τὰς γυναῖκας
p. 30) (ἔργον γὰρ καλὸν ἀλλοτρίας οὔσης ἀπέχεσθαι διὰ σωφρο-
σύνην), ἐλευθεριότητος δὲ περὶ τὰς κτήσεις (οὔτε γὰρ ἔσται
φανερὸς ἐλευθέριος ὤν, οὔτε πράξει πρᾶξιν ἐλευθέριον οὐδε-
μίαν· ἐν τῇ γὰρ χρήσει τῶν κτημάτων τὸ τῆς ἐλευθε-
8 ριότητος ἔργον ἐστίν). — εὐπρόσωπος μὲν οὖν ἡ τοιαύ-
τη νομοθεσία καὶ φιλάνθρωπος ἂν εἶναι δόξειεν·
ὁ γὰρ ἀκροώμενος ἄσμενος ἀποδέχεται, νομίζων ἔσε-
σθαι φιλίαν τινὰ θαυμαστὴν πᾶσι πρὸς ἅπαντας, ἄλ-
λως τε καὶ ὅταν κατηγορῇ τις τῶν νῦν ὑπαρχόντων
ἐν ταῖς πολιτείαις κακῶν ὡς γινομένων διὰ τὸ μὴ κοι-
νὴν εἶναι τὴν οὐσίαν, λέγω δὲ δίκας τε πρὸς ἀλλήλους
περὶ συμβολαίων καὶ ψευδομαρτυριῶν κρίσεις καὶ πλουσίων
9 κολακείας. ὧν οὐδὲν γίνεται διὰ τὴν ἀκοινωνησίαν ἀλλὰ
διὰ τὴν μοχθηρίαν, ἐπεὶ καὶ τοὺς κοινὰ κεκτημένους καὶ κοι-
νωνοῦντας πολλῷ διαφερομένους μᾶλλον ὁρῶμεν ἢ τοὺς χωρὶς
τὰς οὐσίας ἔχοντας· ἀλλὰ θεωροῦμεν ὀλίγους τοὺς ἐκ τῶν κοι-
νωνιῶν διαφερομένους πρὸς πολλοὺς συμβάλλοντες τοὺς κεκτη-

1263b, 1. αὐτὸς om. Π^1, secl. Susem.$^{1.2.}$ ‖ 3. τὸ om. $Q^b T^b$ U^b et pr. P^2 (suppl. corr.^{3}) ‖ 4. τὸ P^1 Ar., τὸν cet. ‖ φιλοχρήματον ⟨καὶ τὸ φιλότιμον⟩ ci. Coraes ‖ 5. ἕκαστος Π^2 (em. corr.^{3} P^2) ‖ 6. ἑτέροις Π^1 Susem.$^{1.2.}$ (crx. p^1) † ‖ 7. οὐ post δὴ add. Π^2 Bk. ‖ 9. τὸ post μὲν add. Π^2 Bk. ‖ 11. ἐλευθεριότητα P^1, ἐλευθεριότατα M^s ‖ τὸ post δὲ add. Π^2 Bk. ‖ 13. τῇ post γὰρ Ald. Bk. ‖ 15. ἂν post δόξειεν $M^s P^1$ ‖ 17. τινὰ (τινὶ M^s) ante φιλίαν $M^s P^1$.

μένους ἰδίᾳ τὰς κτήσεις. — ἔτι δὲ δίκαιον μὴ μόνον λέγειν ὅσων στερήσονται κακῶν κοινωνήσαντες, ἀλλὰ καὶ ὅσων ἀγαθῶν· φαίνεται δ' εἶναι πάμπαν ἀδύνατος ὁ βίος.

αἴτιον δὲ τῷ Σωκράτει τῆς παρακρούσεως χρὴ νομίζειν τὴν ὑπόθεσιν οὐκ οὖσαν ὀρθήν. δεῖ μὲν γὰρ εἶναι πως μίαν καὶ τὴν οἰκίαν καὶ τὴν πόλιν, ἀλλ' οὐ πάντη. ἔστι μὲν γὰρ ὡς οὐκ ἔσται προϊοῦσα πόλις, ἔστι δ' ὡς ἔσται μέν, ἐγγὺς δ' οὖσα τοῦ μὴ πόλις εἶναι χείρων πόλις, ὥσπερ κἂν εἴ τις τὴν συμφωνίαν ποιήσειεν ὁμοφωνίαν ἢ τὸν ῥυθμὸν βάσιν μίαν.
ἀλλὰ δεῖ πλῆθος ὄν, ὥσπερ εἴρηται πρότερον, διὰ τὴν παι- 10
δείαν κοινὴν καὶ μίαν ποιεῖν· καὶ τόν γε μέλλοντα παιδείαν εἰσάγειν, καὶ νομίζοντα διὰ ταύτης ἔσεσθαι τὴν πόλιν σπουδαίαν, ἄτοπον τοῖς τοιούτοις οἴεσθαι διορθοῦν, ἀλλὰ μὴ τοῖς ἔθεσι καὶ τῇ φιλοσοφίᾳ καὶ τοῖς νόμοις, ὥσπερ τὰ περὶ τὰς κτήσεις ἐν Λακεδαίμονι καὶ Κρήτῃ τοῖς συσσιτίοις ὁ
1264a νομοθέτης ἐκοίνωσεν. — δεῖ δὲ μηδὲ τοῦτο αὐτὸ ἀγνοεῖν, ὅτι χρὴ (p. 31)
προσέχειν τῷ πολλῷ χρόνῳ καὶ τοῖς πολλοῖς ἔτεσιν, ἐν οἷς οὐκ ἂν ἔλαθεν, εἰ ταῦτα καλῶς εἶχεν· πάντα γὰρ σχεδὸν εὕρηται μέν, ἀλλὰ τὰ μὲν οὐ συνῆκται, τοῖς δ' οὐ χρῶνται
γινώσκοντες. — μάλιστα δ' ἂν γένοιτο φανερόν, εἴ τις τοῖς ἔρ- 11
γοις ἴδοι τὴν τοιαύτην πολιτείαν κατασκευαζομένην· οὐ γὰρ δυνήσεται μὴ μερίζων αὐτὰ καὶ χωρίζων ποιῆσαι τὴν πόλιν, τὰ μὲν εἰς συσσίτια τὰ δὲ εἰς φατρίας καὶ φυλάς. ὥστε οὐδὲν ἄλλο συμβήσεται νενομοθετημένον πλὴν μὴ γεωργεῖν τοὺς φύλακας· ὅπερ καὶ νῦν Λακεδαιμόνιοι ποιεῖν ἐπιχειροῦσιν. — οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ ὁ τρόπος τῆς ὅλης πολιτείας τίς ἔσται τοῖς κοινωνοῦσιν, οὔτ' εἴρηκεν ὁ Σωκράτης οὔτε ῥᾴδιον

32. πάντως Π^2 p^1 Bk. ‖ ἔσται M^s et pr. P^1 ‖ 33. πόλις post ἔσται μὲν tr. Walfordius ‖ 34. ἔσται post εἶναι add. Victorius Bk. Susem.^{1,2} Guilelmi translatione abusi ‖ 39. ⟨δεῖν⟩ διορθοῦν ci. Spengelius ‖ 1264a, 1. ἐκοινώνησε M^s et pr. P^1 ‖ μὴ Π^1 ‖ αὐτὸ om. Bk.^{2} ‖ 2. ἔθεσιν Ar., ἔθνεσιν Bernaysius (vix recte) ‖ 7. αὐτῶν Ald., αὐτὴν Thom., αὐτοὺς Boecker, αὖ Bernaysius ‖ 10. καὶ νῦν] τοίνυν Trieber.

(II)
εἰπεῖν. καίτοι σχεδὸν τό γε πλῆθος τῆς πόλεως τὸ τῶν ἄλ-
λων πολιτῶν γίνεται πλῆθος, περὶ ὧν οὐδὲν διώρισται, πότε-
ρον καὶ τοῖς γεωργοῖς κοινὰς εἶναι δεῖ τὰς κτήσεις ἢ [καὶ]
καθ' ἕκαστον ἰδίας, ἔτι δὲ καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας ἰδίους
12 ἢ κοινούς. εἰ μὲν γὰρ τὸν αὐτὸν τρόπον κοινὰ πάντα πάν-
των, τί διοίσουσιν οὗτοι ἐκείνων τῶν φυλάκων; ἢ τί πλεῖον
τοῖς ὑπομένουσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν; ἢ τί παθόντες ὑπομενοῦσι
τὴν ἀρχήν, ἐὰν μή τι σοφίζωνται τοιοῦτον οἷον Κρῆτες;
ἐκεῖνοι γὰρ τἆλλα ταὐτὰ τοῖς δούλοις ἐφέντες μόνον ἀφῃ-
ρήκασι τὰ γυμνάσια καὶ τὴν τῶν ὅπλων κτῆσιν. εἰ δέ, κα-
θάπερ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι, καὶ παρ' ἐκείνοις ἔσται τὰ
τοιαῦτα, τίς ὁ τρόπος ἔσται τῆς κοινωνίας; ἐν μιᾷ γὰρ πό-
λει δύο πόλεις ἀναγκαῖον εἶναι, καὶ ταύτας ὑπεναντίας
ἀλλήλαις. ποιεῖ γὰρ τοὺς μὲν φύλακας οἷον φρουρούς, τοὺς δὲ
13 γεωργοὺς καὶ τοὺς τεχνίτας καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας. ἐγκλή-
ματα δὲ καὶ δίκαι, καὶ ὅσα ἄλλα τοῖς πόλεσιν ὑπάρχειν
φησὶ κακά, πάνθ' ὑπάρξει καὶ τούτοις. καίτοι λέγει ὁ Σω-
κράτης ὡς οὐ πολλῶν δεήσονται νομίμων διὰ τὴν παιδείαν,
οἷον ἀστυνομικῶν καὶ ἀγορανομικῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν
τοιούτων, ἀποδιδοὺς μόνον τὴν παιδείαν τοῖς φύλαξιν. ἔτι δὲ
(p. 32) κυρίους ποιεῖ τῶν κτημάτων τοὺς γεωργοὺς ἀποφορὰν φέρον-
τας· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον εἰκὸς εἶναι χαλεποὺς καὶ φρονη-
μάτων πλήρεις ἢ τὰς παρ' ἐνίοις εἱλωτείας τε καὶ πενεστείας
14 καὶ δουλείας. ἀλλὰ γὰρ εἴτ' ἀναγκαῖα ταῦθ' ὁμοίως εἴτε
μή, νῦν γε οὐδὲν διώρισται, καὶ περὶ τῶν ἐχομένων, τίς ἡ
τούτων τε πολιτεία καὶ παιδεία καὶ νόμοι τίνες. ἔστι δ' οὔτε

15. καὶ post ἢ non vert. Guil., secl. Susem. ‖ 16. καὶ post δὲ om. Π^1, secl. Susem.$^{1.2.}$ ‖ 19. ὑπομένουσι] ἄρχουσι vel simile quid Lambinus ‖ μαθόντες $P^1\Pi^2$ Bk. (em. corr. P^4) ‖ ὑπομενοῦσι Ar., ὑπομένουσι ΓΠ ‖ 21. ἀπειρήκασι Π^2 Bk. (em. corr. P^4), fors. recte ‖ 35. πενιστείας $P^{2.3.}T^b$ ‖ 36. καὶ δουλείας secludenda aut καὶ ⟨τοιαύτας⟩ δουλείας scribendum esse ci. Susem., καὶ περιοικίας ci. Schneider ‖ 37. διώρισται ⟨καὶ περὶ αὐτῶν⟩ καί? Susem.

εὑρεῖν ῥᾴδιον, οὔτε τὸ διαφέρον μικρόν, τὸ ποίους τινας εἶναι τούτους πρὸς τὸ σῴζεσθαι τὴν τῶν φυλάκων κοινωνίαν. ἀλλὰ 1264b μὴν εἴ γε τὰς μὲν γυναῖκας ποιήσει κοινὰς τὰς δὲ κτήσεις ἰδίας, τίς οἰκονομήσει ὥσπερ τὰ ἐπὶ τῶν ἀγρῶν οἱ ἄνδρες αὐτῶν; κἂν εἰ κοιναὶ αἱ κτήσεις καὶ αἱ τῶν γεωργῶν γυναῖ-
κες **. — ἄτοπον δὲ καὶ τὸ ἐκ τῶν θηρίων ποιεῖσθαι τὴν πα- 15
ραβολήν, ὅτι δεῖ τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύειν τὰς γυναῖκας τοῖς ἀνδράσιν, οἷς οἰκονομίας οὐδὲν μέτεστιν. — ἐπισφαλὲς δὲ καὶ τοὺς ἄρχοντας ὡς καθίστησιν ὁ Σωκράτης· ἀεὶ γὰρ ποιεῖ τοὺς αὐτοὺς ἄρχοντας, τοῦτο δὲ στάσεως αἴτιον γίνεται καὶ παρὰ τοῖς μηδὲν ἀξίωμα κεκτημένοις, ἤπουθεν δὴ παρά γε θυμοειδέσι καὶ πολεμικοῖς ἀνδράσιν. ὅτι δὲ ἀναγκαῖον αὐτῷ ποιεῖν τοὺς αὐτοὺς ἄρχοντας, φανερόν· οὐ γὰρ ὁτὲ μὲν ἄλλοις ὁτὲ δὲ ἄλλοις μέμικται ταῖς ψυχαῖς ὁ παρὰ τοῦ θεοῦ χρυσός, ἀλλ' ἀεὶ τοῖς αὐτοῖς. φησὶ δὲ τοῖς μὲν εὐθὺς γινομένοις μῖξαι χρυσόν, τοῖς δ' ἄργυρον, χαλκὸν δὲ καὶ σίδηρον
τοῖς τεχνίταις μέλλουσιν ἔσεσθαι καὶ γεωργοῖς. — ἔτι δὲ καὶ 16
τὴν εὐδαιμονίαν ἀφαιρούμενος τῶν φυλάκων, ὅλην φησὶ δεῖν εὐδαίμονα ποιεῖν τὴν πόλιν τὸν νομοθέτην. ἀδύνατον δὲ εὐδαιμονεῖν ὅλην, μὴ τῶν πλείστων ἢ [μὴ] πάντων μερῶν ἢ τινῶν ἐχόντων τὴν εὐδαιμονίαν. οὐ γὰρ τῶν αὐτῶν τὸ εὐδαιμονεῖν ὧνπερ τὸ ἄρτιον· τοῦτο μὲν γὰρ ἐνδέχεται τῷ ὅλῳ ὑπάρχειν, τῶν δὲ μερῶν μηδετέρῳ, τὸ δὲ εὐδαιμονεῖν ἀδύνατον. ἀλλὰ μὴν εἰ οἱ φύλακες μὴ εὐδαίμονες, τίνες ἕτεροι; οὐ γὰρ δὴ οἵ γε τεχνῖται καὶ τὸ πλῆθος τὸ τῶν βαναύσων.

39. ποιούς τινας $P^{2.3.4}$ Q^b Bk. ‖ εἶναι ⟨δεῖ⟩ Scaliger, ⟨δεῖ⟩ εἶναι Spengelius ‖ 1264b, 3. κἂν — γυναῖκες ante 2. ὥσπερ Π^1 (crx. mg. p^1), secl. Sylburgius Bk., lacunam post haec verba statuit Thurotus ‖ 9. εἴπουθεν δὴ ΓM^s, ἤ πού γε δὴ Victorius Bk.[1], ἤ που δῆθεν ci. Goettlingius, ἤ δήπουθέν γε Spengelius ‖ 13. δὲ] γὰρ? Susem. ‖ 18. μὴ πάντων ἢ τῶν πλείστων μερῶν Boiesenius ‖ εἰ μὴ Victorius, at sic certe εἰ μὴ πάντων post 19. τινῶν transponenda essent ‖ μὴ alterum secl. Lindauius, post μερῶν ἢ tri. Busseus ‖ 20. ὥσπερ M^s et pr. P^1 (crx. p^1) et corr.[1] P^2, ὧνπερ c. c. sine dubio Γ, etsi ap. Guil. legitur: *quorum et*.

III. ἡ μὲν οὖν πολιτεία περὶ ἧς ὁ Σωκράτης εἴρηκεν, ταύτας 6
(p. 33) τε τὰς ἀπορίας ἔχει καὶ τούτων οὐκ ἐλάττους ἑτέρας· σχεδὸν δὲ παραπλησίως καὶ τὰ περὶ τοὺς νόμους ἔχει τοὺς ὕστερον γραφέντας, διὸ καὶ περὶ τῆς ἐνταῦθα πολιτείας ἐπισκέψασθαι μικρὰ βέλτιον. καὶ γὰρ ἐν τῇ πολιτείᾳ περὶ ὀλίγων πάμπαν διώρικεν ὁ Σωκράτης, περί τε γυναικῶν καὶ τέκνων κοινωνίας, πῶς ἔχειν δεῖ, καὶ περὶ κτήσεως, [καὶ τῆς πολιτείας τὴν τάξιν (διαιρεῖται δὲ εἰς δύο μέρη τὸ πλῆθος τῶν οἰκούντων, τὸ μὲν εἰς τοὺς γεωργούς, τὸ δὲ εἰς τὸ προπολεμοῦν μέρος· τρίτον δ' ἐκ τούτων τὸ βουλευόμενον καὶ κύριον τῆς πόλεως), περὶ δὲ τῶν γεωργῶν καὶ τῶν τεχνιτῶν, πότερον οὐδεμιᾶς ἢ μετέχουσί τινος ἀρχῆς, καὶ πότερον ὅπλα δεῖ κεκτῆσθαι καὶ τούτους καὶ συμπολεμεῖν ἢ μή, περὶ τούτων οὐδὲν διώρικεν ὁ Σωκράτης, ἀλλὰ τὰς μὲν γυναῖκας οἴεται δεῖν συμπολεμεῖν καὶ παιδείας μετέχειν τῆς αὐτῆς τοῖς φύλαξιν, τὰ δ' ἄλλα τοῖς ἔξωθεν λόγοις πεπλήρωκε τὸν λόγον·] καὶ περὶ τῆς παιδείας, ποίαν τινὰ δεῖ γίνεσθαι
2 τῶν φυλάκων, * τῶν δὲ νόμων τὸ μὲν πλεῖστον μέρος νόμοι 1265a
τυγχάνουσιν ὄντες, ὀλίγα δὲ περὶ τῆς πολιτείας εἴρηκεν. καὶ ταύτην βουλόμενος κοινοτέραν ποιεῖν ταῖς πόλεσι κατὰ μικρὸν περιάγει πάλιν εἰς τὴν ἑτέραν πολιτείαν. ἔξω γὰρ τῆς τῶν γυναικῶν κοινωνίας καὶ τῆς κτήσεως, τὰ ἄλλα ταὐτὰ ἀποδίδωσιν ἀμφοτέραις ταῖς πολιτείαις· καὶ γὰρ παιδείαν τὴν αὐτήν, καὶ τὸ τῶν ἔργων τῶν ἀναγκαίων ἀπεχομένους ζῆν, καὶ περὶ συσσιτίων ὡσαύτως· πλὴν ἐν ταύτῃ φησὶ δεῖν εἶναι συσσίτια καὶ γυναικῶν, καὶ τὴν μὲν χιλίων τῶν ὅπλα κεκτημένων, ταύτην δὲ πεντακισχιλίων.

26. τὰ om. Π² Bk. ‖ 30. καὶ — 40. λόγον post 1265a, 1. φυλάκων trl. Susem. (prb. Schmidtius) ‖ καὶ] κατὰ ci. Schmidtius ‖ 31. δὲ] γὰρ Π² Ar. Bk. ‖ 39. λόγοις post πεπλήρωκε Susem.[1.2.] (male e Guil. idem de Γ ratiocinatus), om. MˢP¹ Bender ‖ 40. τὸν λόγον non vertit Guil., secl. Susem.[1.2.], at de Γ res dubia est, et aut, id quod nunc credo, Π² aut MˢP¹ codices sequi praestat ‖ 1265a, 4. εἰς] πρὸς Π² Bk. ‖ 9. καὶ ante γυναικῶν

(III

τὸ μὲν οὖν περιττὸν ἔχουσι πάντες οἱ τοῦ Σωκράτους 3
λόγοι καὶ τὸ κομψὸν καὶ τὸ καινοτόμον καὶ [τὸ] ζητητικόν, κα-
λῶς δὲ πάντα ἴσως χαλεπόν, ἐπεὶ καὶ τὸ νῦν εἰρημένον πλῆθος
δεῖ μὴ λανθάνειν ὅτι χώρας δεήσει τοῖς τοσούτοις Βαβυλωνίας
ἢ τινος ἄλλης ἀπεράντου τὸ πλῆθος, ἐξ ἧς ἀργοὶ πεντακι-
σχίλιοι θρέψονται, καὶ παρὰ τούτους γυναικῶν καὶ θεραπόν-
των ἕτερος ὄχλος πολλαπλάσιος. δεῖ μὲν οὖν ὑποτίθεσθαι (p. 3
κατ' εὐχήν, μηδὲν μέντοι ἀδύνατον. — λέγεται δ' ὡς δεῖ τὸν 4
νομοθέτην πρὸς δύο βλέποντα τιθέναι τοὺς νόμους, πρός τε
τὴν χώραν καὶ τοὺς ἀνθρώπους. ἔτι δὲ καλῶς ἔχει προσθεῖ-
ναι καὶ πρὸς τοὺς γειτνιῶντας τόπους, εἰ δεῖ τὴν πόλιν ζῆν
βίον πολεμικόν (οὐ γὰρ μόνον ἀναγκαῖόν ἐστιν αὐτὴν τοι-
οὔτοις χρῆσθαι πρὸς τὸν πόλεμον ὅπλοις ἃ χρήσιμα κατὰ τὴν
οἰκείαν χώραν ἐστίν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἔξω τόπους)· εἰ δέ
τις μὴ τοιοῦτον ἀποδέχεται βίον, μήτε τὸν ἴδιον μήτε τὸν
κοινὸν τῆς πόλεως, ὅμως οὐδὲν ἧττον δεῖ φοβεροὺς εἶναι τοῖς
πολεμίοις, μὴ μόνον ἐλθοῦσιν εἰς τὴν χώραν ἀλλὰ καὶ
ἀπ[ελθ]οῦσιν. — καὶ τὸ πλῆθος δὲ τῆς κτήσεως ὁρᾶν δεῖ, μή ποτε 5
βέλτιον ἑτέρως διορίσαι τῷ σαφῶς μᾶλλον. τοσαύτην γὰρ
εἶναί φησι δεῖν ὥστε ζῆν σωφρόνως, ὥσπερ ἂν εἴ τις εἶπεν
ὥστε ζῆν εὖ (τοῦτο γάρ ἐστι καθόλου μᾶλλον, ἔτι δ' ἔστι σω-
φρόνως μὲν ταλαιπώρως δὲ ζῆν)· ἀλλὰ βελτίων ὅρος τὸ
σωφρόνως καὶ ἐλευθερίως (χωρὶς γὰρ ἑκατέρῳ τῷ μὲν τὸ

om. Γ(?) et pr. P¹ (suppl. corr.¹) ‖ 12. τὸ ante ζητητικὸν add. Π² Bk. (fors. recte) ‖ 14. δεήσει τοῖς τοσούτοις post 15. ἀπεράντου Guil. et fort. ipse Γ (fors. recte) ‖ 16. παρὰ Γ p¹, περὶ c. c. Bk. ‖ 18. μὴ MˢP¹, om. Qᵇ ‖ 19. τε om. P¹, τε τὴν om. Mˢ ‖ 21. πρῶτον μὲν ante εἰ add. Π¹ et mg. P⁴, rec. Susem.¹·²·, neque nunc scio quid sentiam ‖ 22. πολεμικόν Muretus, πολιτικὸν ΓΠ² Ar. Bk., ὁπλιτικόν Montecatinus, ⟨ἡγεμονικὸν καὶ μὴ μόνον⟩ πολιτικὸν Thurotus, πολιτικὸν μὴ μοναστικὸν Γ, πολιτικὸν μὴ μονωτικὸν P¹, πολιτικὸν μὴ μονώτερον Mˢ, πολιτικὸν μὴ μονοτικὸν mg. P⁴ ‖ 23. ὅπλοις] ὁρίοις Onckenius, νομίμοις? Susem. ‖ 25. ⟨καὶ⟩ μὴ Schmidtius ‖ 28. ἀποῦσιν Bender ‖ 30. εἰ om. Π¹ ‖ 31. ἔτι δ'] ἐπειδὴ Susem. ‖ 33. ἑκατέρῳ Coraes, ἑκάτερον ΓΠ Ar. Bk. ‖ τὸ Π² Ar. Bk. ‖ τῷ Π² Ar. Bk. et pr. Mˢ.

(III) τρυφᾶν ἀκολουθήσει, τῷ δὲ τὸ ἐπιπόνως), ἐπεὶ μόναι γ' εἰσὶν [ἕξεις] ἀρεταὶ περὶ τὴν τῆς οὐσίας χρῆσιν αὗται, οἷον οὐσίᾳ πράως [μὲν] ἢ ἀνδρείως χρῆσθαι οὐκ ἔστιν, σωφρόνως δὲ καὶ ἐλευθερίως ἔστιν, ὥστε καὶ τὰς ἕξεις ἀναγκαῖον εἶναι
6 περὶ αὐτὴν ταύτας. — ἄτοπον δὲ καὶ τὸ τὰς κτήσεις ἰσάζοντα τὸ περὶ τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν μὴ κατασκευάζειν, ἀλλ' ἀφεῖναι τὴν τεκνοποιίαν ἀόριστον ὡς ἱκανῶς ἂν ὁμαλισθησομένην εἰς τὸ αὐτὸ πλῆθος διὰ τὰς ἀτεκνίας ὁσωνοῦν γεννωμένων, ὅτι δοκεῖ τοῦτο καὶ νῦν συμβαίνειν περὶ τὰς πόλεις. δεῖ δὲ 1265b
τοῦτ' οὐχ ὁμοίως ἀκριβῶς ἔχειν [περὶ τὰς πόλεις] τότε καὶ νῦν· νῦν μὲν γὰρ οὐδεὶς ἀπορεῖ διὰ τὸ μερίζεσθαι τὰς οὐσίας εἰς ὁποσονοῦν πλῆθος, τότε δὲ ἀδιαιρέτων οὐσῶν ἀνάγκη τοὺς παράζυγας μηδὲν ἔχειν, ἐάν τε ἐλάττους ὦσι τὸ πλῆθος ἐάν τε
7 πλείους. μᾶλλον δὲ δεῖν ὑπολάβοι τις ἂν ὡρίσθαι τῆς οὐσίας τὴν τεκνοποιίαν, ὥστε ἀριθμοῦ τινὸς μὴ πλείονα γεννᾶν· τοῦτο
(p. 35) δὲ τιθέναι τὸ πλῆθος ἀποβλέποντα πρὸς τὰς τύχας, ἂν συμβαίνῃ τελευτᾶν τινας τῶν γεννηθέντων, καὶ πρὸς τὴν τῶν ἄλλων ἀτεκνίαν. τὸ δ' ἀφεῖσθαι, καθάπερ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι, πενίας ἀναγκαῖον αἴτιον γίνεσθαι τοῖς πολίταις, ἡ δὲ πενία στάσιν ἐμποιεῖ καὶ κακουργίαν. Φείδων μὲν οὖν ὁ Κορίνθιος, ὢν νομοθέτης τῶν ἀρχαιοτάτων, τοὺς οἴκους ἴσους ᾠήθη δεῖν διαμένειν καὶ τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν, καὶ εἰ τὸ πρῶτον ἀνίσους εἶχον τοὺς κλήρους πάντες κατὰ μέγεθος· ἐν δὲ τοῖς νόμοις τούτοις τοὐναντίον ἐστίν. — ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων πῶς ἂν οἰόμεθα βέλτιον ἔχειν, λεκτέον ὕστερον·

34. τὸ Π^2 Ar. Bk. ‖ τῷ $P^{2.3.}$ Q^b Ar. Ald. Bk. ‖ ἐπιπόνως] *laboriose vivere* Guil. suo haud dubie periculo, male igitur ζῆν add. Susem.[1.2.] ‖ 35. ἕξεις secl. Susem. ‖ αἱρεταὶ Victorius Bk., secludendum esse ci. Schneider ‖ χρῆσιν] ἕξιν Π^1 ‖ 36. μὲν om. $\Gamma\Pi^2$ Bk. ‖ 37. ἕξεις Susem., χρήσεις ΓΠ Ar. Bk., vitium detexit Madvigius ‖ εἶναι post 38. αὐτὴν Π^2 Bk. ‖ 40. ἂν ὁμαλισθησομένην] ἀνομαλισθησομένην Madvigius ‖ 1265b, 2. περὶ τὰς πόλεις secl. Bender ‖ 4. περίζυγας Π^1 (crx. p^1) ‖ 11. ἄλλαις ΓM^s, πλείσταις c. c. Ar. Bk. ‖ 15. τοὺς κλήρους ante ἀνίσους Π^2 Bk., ante εἶχον $M^s P^1$ ‖ πάντας Bk.[2] ‖ 17. ἂν post βέλτιον Π^2 Bk.

ἐλλέλειπται δὲ τοῖς νόμοις τούτοις καὶ τὰ περὶ τοὺς ἄρχον- 8
τας πῶς ἔσονται διαφέροντες τῶν ἀρχομένων. φησὶ γὰρ
δεῖν, ὥσπερ ἐξ ἑτέρου τὸ στημόνιον ἐρίου γίνεται τῆς κρόκης,
οὕτω καὶ τοὺς ἄρχοντας ἔχειν δεῖν πρὸς τοὺς ἀρχομένους. — ἐπεὶ
δὲ τὴν πᾶσαν οὐσίαν ἐφίησι γίνεσθαι μείζονα μέχρι πεντα-
πλασίας, διὰ τί τοῦτ' οὐκ ἂν εἴη ἐπὶ τῆς γῆς μέχρι τινός; —
καὶ τὴν τῶν οἰκοπέδων δὲ διαίρεσιν δεῖ σκοπεῖν, μή ποτ' οὐ
συμφέρει πρὸς οἰκονομίαν· δύο γὰρ οἰκόπεδα ἑκάστῳ ἔνειμε
διελὼν χωρίς, χαλεπὸν δὲ οἰκίας δύο οἰκεῖν. — ἡ δὲ σύνταξις 9
ὅλη βούλεται μὲν εἶναι μήτε δημοκρατία μήτε ὀλιγαρχία,
μέση δὲ τούτων, ἣν καλοῦσι πολιτείαν· ἐκ γὰρ τῶν ὁπλι-
τευόντων ἐστίν. εἰ μὲν οὖν ὡς κοινοτάτην ταύτην κατασκευά-
ζει ταῖς πόλεσι τῶν ἄλλων πολιτειῶν, καλῶς εἴρηκεν ἴσως·
εἰ δ' ὡς ἀρίστην μετὰ τὴν πρώτην πολιτείαν, οὐ καλῶς.
τάχα γὰρ τὴν τῶν Λακώνων τις ἂν ἐπαινέσειε μᾶλλον, ἢ κἂν
ἄλλην τινὰ ἀριστοκρατικωτέραν. ἔνιοι μὲν οὖν λέγουσιν ὡς δεῖ 10
τὴν ἀρίστην πολιτείαν ἐξ ἁπασῶν εἶναι τῶν πολιτειῶν μεμι-
γμένην, διὸ καὶ τὴν τῶν Λακεδαιμονίων ἐπαινοῦσιν (εἶναι
γὰρ αὐτὴν οἱ μὲν ἐξ ὀλιγαρχίας καὶ μοναρχίας καὶ δημο-
κρατίας φασίν, λέγοντες τὴν μὲν βασιλείαν μοναρχίαν, τὴν
δὲ τῶν γερόντων ἀρχὴν ὀλιγαρχίαν, δημοκρατεῖσθαι δὲ
κατὰ τὴν τῶν ἐφόρων ἀρχὴν διὰ τὸ ἐκ τοῦ δήμου εἶναι τοὺς
ἐφόρους· οἱ δὲ τὴν μὲν ἐφορείαν εἶναι τυραννίδα, δημοκρα- (p. 34)
τεῖσθαι δὲ κατά τε τὰ συσσίτια καὶ τὸν ἄλλον βίον τὸν
1266a καθ' ἡμέραν)· ἐν δὲ τοῖς νόμοις εἴρηται τούτοις ὡς δέον συγ- 11
κεῖσθαι τὴν ἀρίστην πολιτείαν ἐκ δημοκρατίας καὶ τυραννί-
δος, ἃς ἢ τὸ παράπαν οὐκ ἄν τις θείη πολιτείας ἢ χειρίστας
πασῶν. βέλτιον οὖν λέγουσιν οἱ πλείους μιγνύντες[· ἡ γὰρ ἐκ

19. ὅπως Π^2 Bk. ‖ 21. δεῖ Π^1 ‖ 25. συμφέρῃ $P^4 Q^b T^b U^b$ Bk. et corr.[1] P^2 et rc. P^3 et fort. *Γ* ‖ 27. βούλεται post μὲν $M^s P^1$ ‖ 30. πολιτειῶν Π^1 et γρ. mg.[1] P^2 et rc. P^3, πολιτείαν c. c. Bk. ‖ 32. τις post ἂν Π^2 Bk. ‖ 35. τὴν om. M^s et fort. *Γ* ‖ τῶν om. Π^1, secl. Susem.[1.2.] ‖ 39. τῶν om. $M^s P^1$, secl. Susem.[1.2.] ‖ 1266a, 3. χειρίστους P^2 et pr. P^3 (crx. rc.) ‖ 4. ἡ — 5. βελτίων secl. Rieseus.

(III)
πλειόνων συγκειμένη πολιτεία βελτίων]. ἔπειτα οὐδ' ἔχουσα
φαίνεται μοναρχικὸν οὐδέν, ἀλλ' ὀλιγαρχικὰ καὶ δημοκρα-
τικά· μᾶλλον δ' ἐγκλίνειν βούλεται πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν.
δῆλον δὲ ἐκ τῆς τῶν ἀρχόντων καταστάσεως· τὸ μὲν γὰρ
ἐξ αἱρετῶν κληρωτοὺς κοινὸν ἀμφοῖν, τὸ δὲ τοῖς μὲν εὐπορω-
τέροις ἐπάναγκες ἐκκλησιάζειν εἶναι καὶ φέρειν ἄρχοντας
ἤ τι ποιεῖν ἄλλο τῶν πολιτικῶν, τοὺς δ' ἀφεῖσθαι, τοῦτο δ'
ὀλιγαρχικόν, καὶ τὸ πειρᾶσθαι πλείους ἐκ τῶν εὐπόρων εἶναι
τοὺς ἄρχοντας, καὶ τὰς μεγίστας ἐκ τῶν μεγίστων τιμημά-
12 των. ὀλιγαρχικὴν δὲ ποιεῖ καὶ τὴν τῆς βουλῆς αἵρεσιν. αἱροῦν-
ται μὲν γὰρ πάντες ἐξ ἀνάγκης [ἀλλ'] ἐκ τοῦ πρώτου τιμή-
ματος, εἶτα πάλιν ἴσως ἐκ τοῦ δευτέρου, εἶτ' ἐκ τῶν τρίτων,
πλὴν οὐ πᾶσιν ἐπάναγκες, ⟨ἀλλ'⟩ ἢ τοῖς [ἐκ] τῶν τριῶν [ἢ] τιμη-
μάτων, ἐκ δὲ τοῦ τετάρτου [τῶν τετάρτων] μόνοις ἐπάναγκες τοῖς
πρώτοις καὶ τοῖς δευτέροις· εἶτ' ἐκ τούτων ἴσον ἀφ' ἑκάστου τιμή-
ματος ἀποδεῖξαί φησι δεῖν ἀριθμόν. ἔσονται δὴ πλείους οἱ
ἐκ τῶν μεγίστων τιμημάτων καὶ βελτίους διὰ τὸ ἐνίους μὴ
13 αἱρεῖσθαι τῶν δημοτικῶν διὰ τὸ μὴ ἐπάναγκες. — ὡς μὲν οὖν
οὐκ ἐκ δημοκρατίας καὶ μοναρχίας δεῖ συνεστάναι τὴν τοιαύ-
την πολιτείαν, ἐκ τούτων φανερὸν καὶ τῶν ὕστερον ῥηθησομέ-
νων, ὅταν ἐπιβάλλῃ περὶ τῆς τοιαύτης πολιτείας ἡ σκέψις·

15. *ἐξ ἀνάγκης* e Plat. Leg. VI. 765B sqq. Schmidtius, *ἐπάναγκες* ΓΠ Bk., secl. Schlosser Susem.^{1} ‖ *ἀλλ'* secl. Madvigius, post 17. *ἐπάναγκες* tri. Susem., *ἀλλὰ* ⟨*πρῶτον*⟩ ci. Lambinus, *πρῶτον* ci. Bender ‖ *πρώτου* ⟨*πρῶτον*⟩? Susem. ‖ 16. *ἴσως* sec. Plat. (*κατὰ ταὐτὰ*) Nickesius, *ἴσους* ΓΠ Ar. Bk. Susem.^{1} ‖ *εἶτα* ⟨*δ'*⟩ *ἐκ τῶν τρίτων οὐ πᾶσιν ἐπάναγκες* ⟨*πλὴν ἀλλ'*⟩ *ἢ τοῖς ἐκ τῶν τριῶν τιμημάτων, ἔκ τε*? Susem. ‖ 17. *πλὴν* secl. Madvigius ‖ *ἢ* Goettlingius, *ἣν* ΓΠ Ar. Bk., *πλὴν* olim Goettlingius, prb. Madvigius ‖ *ἐκ* om. Plat. ‖ *τριῶν τιμημάτων* e Plat. Goettlingius, *τρίτων ἢ τετάρτων* ΓΠ Ar. Bk., *τριῶν* [*ἢ τετάρτων*] olim Goettlingius, prb. Madvigius ‖ *τῶν τεττάρων* codices Sepulvedae, *τιμημάτων* Goettlingius, secl. Engelhardtius ‖ 20. *δὲ* Π^1 (crx. p^1) ‖ 23. *οὐκ* om. Π^1 (suppl. p^1) ‖ *συνεστάναι* Π^1 et pr. P^3 et corr.^{1} P^2, *συνιστάναι* c. c. Bk. et pr. P^2 et corr.^{1} P^3 (fors. recte).

(III ἔχει δὲ καὶ περὶ τὴν αἵρεσιν τῶν ἀρχόντων τὸ ἐξ αἱρετῶν αἱρετοὺς ἐπικίνδυνον. εἰ γάρ τινες συστῆναι θέλουσι καὶ μέτριοι τὸ πλῆθος, αἰεὶ κατὰ τὴν τούτων αἱρεθήσονται βούλησιν.

7 τὰ μὲν οὖν περὶ τὴν πολιτείαν τὴν ἐν τοῖς νόμοις τοῦ- IV
τον ἔχει τὸν τρόπον· εἰσὶ δέ τινες πολιτεῖαι καὶ ἄλλαι, αἳ μὲν [ἰδιωτῶν αἳ δὲ] φιλοσόφων καὶ * πολιτικῶν, πᾶσαι (p. 31 δὲ τῶν καθεστηκυιῶν καὶ καθ' ἃς πολιτεύονται νῦν ἐγγύτερόν εἰσι τούτων ἀμφοτέρων. οὐδεὶς γὰρ οὔτε τὴν περὶ τὰ τέκνα κοινότητα καὶ τὰς γυναῖκας ἄλλος κεκαινοτόμηκεν, οὔτε περὶ τὰ συσσίτια τῶν γυναικῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἀναγκαίων ἄρχονται μᾶλλον. δοκεῖ γάρ τισι τὸ περὶ τὰς οὐσίας εἶναι [ἀναγκαῖον] μέγιστον τετάχθαι καλῶς· περὶ γὰρ τούτων ποιεῖσθαί φασι τὰς στάσεις πάντας. διὸ Φαλέας ὁ Χαλκηδόνιος τοῦτ' εἰσήνεγκε πρῶτος· φησὶ γὰρ δεῖν ἴσας εἶναι τὰς κτήσεις τῶν πολιτῶν. τοῦτο 2
1266b δὲ κατοικιζομέναις μὲν εὐθὺς οὐ χαλεπὸν ᾤετο ποιεῖν, τὰς δ' ἤδη κατοικουμένας ἐργωδέστερον μέν, ὅμως δὲ τάχιστ' ἂν ὁμαλισθῆναι τῷ τὰς προῖκας τοὺς μὲν πλουσίους διδόναι μὲν λαμβάνειν δὲ μή, τοὺς δὲ πένητας μὴ διδόναι μὲν λαμβάνειν δέ. Πλάτων δὲ τοὺς νόμους γράφων μέχρι μέν τινος ᾤετο δεῖν ἐᾶν, πλεῖον δὲ τοῦ πενταπλασίαν εἶναι τῆς ἐλαχίστης μηδενὶ τῶν πολιτῶν ἐξουσίαν εἶναι κτήσασθαι, καθάπερ εἴρηται καὶ πρότερον.

δεῖ δὲ μηδὲ τοῦτο λανθάνειν τοὺς οὕτω νομοθετοῦντας, ὃ λαν- 3
θάνει νῦν, ὅτι τὸ τῆς οὐσίας τάττοντας πλῆθος προσήκει καὶ τῶν τέκνων τὸ πλῆθος τάττειν· ἐὰν γὰρ ὑπεραίρῃ τῆς οὐσίας τὸ μέγεθος ὁ τῶν τέκνων ἀριθμός, ἀνάγκη τόν γε νόμον λύεσθαι, καὶ χω-

31. ἰδιωτῶν αἳ δὲ post φιλοσόφων καὶ tri. Spengelius, φιλοσόφων καὶ ἰδιωτῶν αἳ δὲ πολιτικῶν coniecerat Piccartus ‖ 37. ἀναγκαῖον om. Π^2 Ar. Bk., del. p^1 ‖ 39. φαλλέας Π^1 et sic semper ‖ πρῶτον Q^b Ar. (fors. recte), πρώτως Piccartus ‖ 1266b, 2. δ' ἤδη Γ, δὴ $P^1 \Pi^2$, δὲ M^s Ar. ‖ 3. τὰς om. $M^s P^1$, secl. Susem.[1] (fors. recte) ‖ 6. ἐᾶν om. Π^1, secl. Susem.[1] (perperam) ‖ 9. μὴ Bender ‖ 12. τόν τε νόμον Bas.[3], τὸν γενόμενον $M^s U^b$.

(37) ρὶς τῆς λύσεως φαῦλον τὸ πολλοὺς ἐκ πλουσίων γίνεσθαι πένητας·
4 ἔργον γὰρ μὴ νεωτεροποιοὺς εἶναι τοὺς τοιούτους. — διότι μὲν
οὖν ἔχει τινὰ δύναμιν εἰς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν ἡ τῆς οὐ-
σίας ὁμαλότης, καὶ τῶν πάλαι τινὲς φαίνονται διεγνωκότες, οἷον
καὶ Σόλων ἐνομοθέτησεν, καὶ παρ' ἄλλοις ἔστι νόμος ὃς κωλύει
κτᾶσθαι γῆν ὅσην ἂν βούληταί τις, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν
οὐσίαν πωλεῖν οἱ νόμοι κωλύουσιν, ὥσπερ ἐν Λοκροῖς νόμος
ἐστὶ μὴ πωλεῖν, ἐὰν μὴ φανερὰν ἀτυχίαν δείξῃ συμβεβη-
κυῖαν, ἔτι δὲ τοὺς παλαιοὺς κλήρους διασῴζειν (τοῦτο δὲ λυ-
θὲν καὶ περὶ Λευκάδα δημοτικὴν ἐποίησε λίαν τὴν πολιτείαν
(38) αὐτῶν· οὐ γὰρ ἔτι συνέβαινεν ἀπὸ τῶν ὡρισμένων τιμημά-
5 των εἰς τὰς ἀρχὰς βαδίζειν)· ἀλλ' ἔστι τὴν ἰσότητα μὲν
ὑπάρχειν τῆς οὐσίας, ταύτην δὲ ἢ λίαν εἶναι πολλήν, ὥστε
τρυφᾶν, ἢ λίαν ὀλίγην, ὥστε ζῆν γλίσχρως. δῆλον οὖν ὡς
οὐχ ἱκανὸν τὸ τὰς οὐσίας ἴσας ποιῆσαι τὸν νομοθέτην, ἀλλὰ
τοῦ μέσου στοχαστέον. — ἔτι δ' εἴ τις καὶ τὴν μετρίαν τάξειεν
οὐσίαν πᾶσιν, οὐδὲν ὄφελος· μᾶλλον γὰρ δεῖ τὰς ἐπιθυμίας
ὁμαλίζειν ἢ τὰς οὐσίας, τοῦτο δ' οὐκ ἔστι μὴ παιδευομένοις
6 ἱκανῶς ὑπὸ τῶν νόμων. ἀλλ' ἴσως ἂν εἴπειεν ὁ Φαλέας ὅτι
ταῦτα τυγχάνει λέγων αὐτός· οἴεται γὰρ δυοῖν τούτοιν ἰσό-
τητα δεῖν ὑπάρχειν ταῖς πόλεσιν, κτήσεως καὶ παιδείας.
ἀλλὰ τήν τε παιδείαν ἥτις ἔσται δεῖ λέγειν, καὶ τὸ μίαν
εἶναι καὶ τὴν αὐτὴν οὐδὲν ὄφελος· ἔστι γὰρ τὴν αὐτὴν μὲν
εἶναι καὶ μίαν, ἀλλὰ ταύτην εἶναι τοιαύτην ἐξ ἧς ἔσονται
προαιρετικοὶ τοῦ πλεονεκτεῖν ἢ χρημάτων ἢ τιμῆς ἢ συναμ-
7 φοτέρων, ἔτι στασιάζουσιν οὐ μόνον διὰ τὴν ἀνισότητα τῆς
κτήσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν τῶν τιμῶν, τοὐναντίον δὲ περὶ
ἑκάτερον (οἱ μὲν γὰρ πολλοὶ διὰ τὸ περὶ τὰς κτήσεις ἄνι-
σον, οἱ δὲ χαρίεντες περὶ τῶν τιμῶν, ἐὰν ἴσαι· ὅθεν καὶ 1267a

19. οἱ νόμοι] ἔνιοι Buecheler (nescio an recte) ‖ 24. ἔστι] εἰς τὸ $P^{3.4}$ U^b Ar. Ald. et pr. P^2 (crx. γρ. mg.[3]), εἰς $Q^b T^b$ ‖ 28. τάξει $M^s P^1$ ‖ 31. ἂν εἴποιεν M^s, εἴποι ἂν Π^2 Bk. (εἴποιεν pr. P^3, sed εἴποι ἂν rc.) ‖ 38. ἐπεὶ Spengelius Susem.[2], ὅτι? Susem. ‖ 39. διὰ τὴν om. M^s, διὰ om. P^1.

"ἐν δὲ ἰῇ τιμῇ ἠμὲν κακὸς ἠδὲ καὶ ἐσθλός"),

οὐ μόνον δ' οἱ ἄνθρωποι διὰ τὰ ἀναγκαῖα ἀδικοῦσιν, ὧν ἄκος
εἶναι νομίζει τὴν ἰσότητα τῆς οὐσίας, ὥστε μὴ λωποδυτεῖν διὰ τὸ
ῥιγοῦν ἢ πεινῆν, ἀλλὰ καὶ ὅπως χαίρωσι καὶ μὴ ἐπιθυμῶσιν·
ἐὰν γὰρ μείζω ἔχωσιν ἐπιθυμίαν τῶν ἀναγκαίων, διὰ τὴν
ταύτης ἰατρείαν ἀδικήσουσιν, οὐ τοίνυν διὰ ταύτην μόνον,
ἀλλὰ καὶ ἂν ἐπιθυμοῖεν, ἵνα χαίρωσι ταῖς ἄνευ λυπῶν
ἡδοναῖς. τί οὖν ἄκος τῶν τριῶν τούτων; τοῖς μὲν οὐσία βρα- 8
χεῖα καὶ ἐργασία, τοῖς δὲ σωφροσύνη· τρίτον δ', εἴ τινες
δύναιντο δι' αὑτῶν χαίρειν, οὐκ ἂν ἐπιζητοῖεν εἰ μὴ παρὰ
φιλοσοφίας ἄκος. αἱ γὰρ ἄλλαι ἀνθρώπων δέονται. ἐπεὶ
ἀδικοῦσί γε τὰ μέγιστα διὰ τὰς ὑπερβολάς, ἀλλ' οὐ διὰ
τὰ ἀναγκαῖα, οἷον τυραννοῦσιν οὐχ ἵνα μὴ ῥιγῶσιν (διὸ καὶ
αἱ τιμαὶ μεγάλαι, ἂν ἀποκτείνῃ τις οὐ κλέπτην ἀλλὰ (p. 3
τύραννον)· ὥστε πρὸς τὰς μικρὰς ἀδικίας βοηθητικὸς μόνον
ὁ τρόπος τῆς Φαλέου πολιτείας. — [ἔτι τὰ πολλὰ βούλεται 9
κατασκευάζειν ἐξ ὧν τὰ πρὸς αὑτοὺς πολιτεύσονται καλῶς,
δεῖ δὲ καὶ πρὸς τοὺς γειτνιῶντας καὶ τοὺς ἔξωθεν πάντας.
ἀναγκαῖον ἄρα τὴν πολιτείαν συντετάχθαι πρὸς τὴν πολε-
μικὴν ἰσχύν, περὶ ἧς ἐκεῖνος οὐδὲν εἴρηκεν. ὁμοίως δὲ καὶ
περὶ τῆς κτήσεως. δεῖ γὰρ οὐ μόνον πρὸς τὰς πολιτικὰς
χρήσεις ἱκανὴν ὑπάρχειν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἔξωθεν κιν-
δύνους· διόπερ οὔτε τοσοῦτον δεῖ πλῆθος ὑπάρχειν ὧν οἱ
πλησίον καὶ κρείττους ἐπιθυμήσουσιν, οἱ δὲ ἔχοντες ἀμύνειν

1267 a, 2. καὶ om. Γ(?) et pr. M[s] ‖ 3. θ' Susem.[2] ‖ 8. ἂν ἐπιθυμοῖεν] ἄνευ ἐπιθυμιῶν aut ἀνεπιθύμητοι Boiesenius, vitium detexerat Lambinus ‖ 11. δύναιντο] βούλοιντο P[1] Π[2] Ar. Bk. (fort. recte) ‖ αὐτῶν P[1], αὑτῶν cet. ‖ 12. ἐπεὶ non vert. Guil., temere vocem etiam in Γ omissam fuisse inde ratiocinatus secl. et 13. ἀδικοῦσι δὲ secundum eundem Guil. scripsit Susem.[1.2], ἔτι aut ἐπεὶ ⟨δ'⟩ ci. Rassovius ‖ 17. ἔτι — 37. πολιορκίας post b, 13. ἐατέον tri. Susem., cf. quae adnotabo ad v. 37 sqq. ‖ βουλεύεται M[s], nihilque nisi Γ quoque hoc loco corruptum fuisse colligere licet e Guilelmi translatione, e qua perperam δεῖ κατασκευάζεσθαι elicuit Susem.[1] ‖ 25. ἐπιθυμοῦ M[s], ἐπιθυμοῦσιν P[1].

(IV) οὐ δυνήσονται τοὺς ἐπιόντας, οὔθ' οὕτως ὀλίγην ὥστε μὴ δύνασθαι πόλεμον ὑπενεγκεῖν μηδὲ τῶν ἴσων καὶ τῶν ὁμοίων· 10 ἐκεῖνος μὲν οὖν οὐδὲν διώρικεν, δεῖ δὲ τοῦτο μὴ λανθάνειν, [ὅ] τί συμφέρει πλῆθος οὐσίας. ἴσως οὖν ἄριστος ὅρος τὸ μὴ λυσιτελεῖν τοῖς κρείττοσι διὰ τὴν ὑπερβολὴν πολεμεῖν, ἀλλ' οὕτως ὡς ἂν καὶ μὴ ἐχόντων τοσαύτην οὐσίαν. οἷον Εὔβουλος Αὐτοφραδάτου μέλλοντος Ἀταρνέα πολιορκεῖν ἐκέλευσεν αὐτόν, σκεψάμενον ἐν πόσῳ χρόνῳ λήψεται τὸ χωρίον, λογίσασθαι τοῦ χρόνου τούτου τὴν δαπάνην· ἐθέλειν γὰρ ἔλαττον τούτου λαβὼν ἐκλείπειν ἤδη τὸν Ἀταρνέα· ταῦτα δ' εἰπὼν ἐποίησε τὸν Αὐτοφραδάτην σύννουν γενόμενον παύσασθαι τῆς πολιορκίας. —] ‖ 11 ἔστι μὲν οὖν τι τῶν συμφερόντων τὸ τὰς οὐσίας ἴσας εἶναι τοῖς πολίταις πρὸς τὸ μὴ στασιάζειν πρὸς ἀλλήλους, οὐ μὴν μέγα οὐδὲν ὡς εἰπεῖν. καὶ γὰρ ἂν οἱ χαρίεντες ἀγανακτοῖεν [ἂν] ὡς οὐκ ἴσων ὄντες ἄξιοι, διὸ καὶ φαίνονται πολλάκις ἐπιτιθέμενοι καὶ στασιάζοντες· ἔτι δ' ἡ πονηρία τῶν ἀνθρώπων ἄπληστον, καὶ τὸ πρῶτον μὲν ἱκα- 1267b νὸν διωβολία μόνον, ὅταν δ' ἤδη τοῦτ' ᾖ πάτριον, ἀεὶ δέονται τοῦ πλείονος, ἕως εἰς ἄπειρον ἔλθωσιν. ἄπειρος γὰρ ἡ τῆς ἐπιθυμίας φύσις, ἧς πρὸς τὴν ἀναπλήρωσιν οἱ πολλοὶ ζῶσιν. 12 τῶν οὖν τοιούτων ἀρχή, μᾶλλον τοῦ τὰς οὐσίας ὁμαλίζειν, (40) τὸ τοὺς μὲν ἐπιεικεῖς τῇ φύσει τοιούτους παρασκευάζειν ὥστε μὴ βούλεσθαι πλεονεκτεῖν, τοὺς δὲ φαύλους ὥστε μὴ δύνασθαι· τοῦτο δ' ἐστίν, ἂν ἥττους τε ὦσι καὶ μὴ ἀδικῶνται. — ‖ οὐ καλῶς δὲ οὐδὲ τὴν ἰσότητα τῆς οὐσίας εἴρηκεν. περὶ γὰρ τὴν τῆς γῆς κτῆσιν ἰσάζει μόνον, ἔστι δὲ καὶ δούλων

28. δεῖ — b, 13. ἐατέον secl. Bender, — 37. πολιορκίας secl. Susem. (haud recte) ‖ τί Conringius, ὅτι cum fontibus Bk., ὅ τι Stahrius Susem.[1] ‖ 35. ἐκλιπεῖν Π[2] Bk. ‖ 37. ἔστι — b, 8. ἀδικοῦνται, cum quibus cohaerent b, 9. οὐ — 13. ἐατέον alteram recensionem esse antecedentium 1266b, 38. ἔτι — 1267a, 17. πολιτείας censet Susem. ‖ 38. ἴσας post εἶναι Π[2] Bk. ‖ 40. ἂν add. Π[2] Bk. ‖ 1267b, 5. ἀρχή corruptum, ἄκη Scaliger, ἄκος Schneider, ἀρωγή Vermehrenus, ⟨ἀπαλλαγῆς⟩ vel ⟨ἰατρείας⟩ ἀρχή Schmidtius, ἀλκή Susem.

καὶ βοσκημάτων πλοῦτος καὶ νομίσματος, καὶ κατασκευὴ πολλὴ τῶν καλουμένων ἐπίπλων· ἢ πάντων οὖν τούτων ἰσότητα ζητητέον ἢ τάξιν τινὰ μετρίαν, ἢ πάντα ἐατέον. — * φαί- 13
νεται δ' ἐκ τῆς νομοθεσίας κατασκευάζων τὴν πόλιν μικράν, εἴ γ' οἱ τεχνῖται πάντες δημόσιοι ἔσονται καὶ μὴ πλήρωμά τι παρέξονται τῆς πόλεως. ἀλλ' εἴπερ δεῖ δημοσίους εἶναι τοὺς τὰ κοινὰ ἐργαζομένους, δεῖ καθάπερ ἐν Ἐπιδάμνῳ τε, καὶ Διόφαντός ποτε κατεσκεύαζεν Ἀθήνησι, τοῦτον ἔχειν τὸν τρόπον.

8 περὶ μὲν οὖν τῆς Φαλέου πολιτείας σχεδὸν ἐκ τούτων ἄν τις θεωρήσειεν, εἴ τι τυγχάνει καλῶς εἰρηκὼς ἢ μὴ καλῶς· Ἱππόδαμος δὲ Εὐρυφῶντος Μιλήσιος[, ὃς καὶ τὴν τῶν V
πόλεων διαίρεσιν εὗρε καὶ τὸν Πειραιᾶ κατέτεμεν, γενόμενος καὶ περὶ τὸν ἄλλον βίον περιττότερος διὰ φιλοτιμίαν οὕτως ὥστε δοκεῖν ἐνίοις ζῆν περιεργότερον τριχῶν τε πλήθει καὶ κόμης, ἔτι δὲ ἐσθῆτος εὐτελοῦς μὲν ἀλεεινῆς δὲ οὐκ ἐν τῷ χειμῶνι μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ τοὺς θερινοὺς χρόνους, λόγιος δὲ καὶ περὶ τὴν ὅλην φύσιν εἶναι βουλόμενος,] πρῶτος τῶν μὴ πολιτευομένων ἐνεχείρησέ τι περὶ πολιτείας εἰπεῖν τῆς ἀρίστης. κατεσκεύαζε δὲ τὴν πόλιν τῷ πλήθει 2
μὲν μυρίανδρον, εἰς τρία δὲ μέρη διῃρημένην· ἐποίει γὰρ ἓν μὲν μέρος τεχνίτας, ἓν δὲ γεωργούς, τρίτον δὲ τὸ προπολεμοῦν καὶ τὰ ὅπλα ἔχον. διῄρει δ' εἰς τρία μέρη ⟨καὶ⟩ τὴν χώραν, τὴν μὲν ἱερὰν τὴν δὲ δημοσίαν τὴν δ' ἰδίαν· ὅθεν μὲν τὰ νομιζόμενα ποιήσουσι πρὸς τοὺς θεούς, ἱεράν, ἀφ' ὧν

16. δεῖ] δὴ $Π^2$ Ar. (em. corr.^{2} P^2) ‖ 17. δεῖ] καὶ commate post 16. εἴπερ posito Bernaysius, id quod si probatur, ἐργαζομένους ⟨μόνους⟩ ci. Susem. ‖ 18. ὡς post καὶ add. Morelius Bk. ‖ 22. ὃς — 28. βουλόμενος, quae offenderunt iam Fuellebornium, secludenda esse ci. Congreveus, secl. Susem.$^{2.3.}$ ‖ 23. πειρεᾶ $P^{2.3.4.}Q^bT^b$ ‖ 26. κόμης] κόσμῳ πολυτελεῖ $Π^2$ Ar. Bk. Bern. et γρ. mg. p^1 ‖ ἔτι δὲ] ἐπ' Bernaysius, om. T^b et codices Sepulvedae ‖ 28. λόγος $P^{2.3.}T^b$, σπουδαῖος L^s Ar. Ald. ‖ 33. τὰ L^s et corr. U^b, τὸ cet. ‖ ⟨καὶ⟩ Schmidtius ‖ 35. ἱερά P^3Q^b T^bL^s et pr. P^2 (em. corr.^{2}).

(V)
δ' οἱ προπολεμοῦντες βιώσονται, κοινήν, τὴν δὲ τῶν γεωργῶν ἰδίαν. ᾤετο δ' εἴδη καὶ τῶν νόμων εἶναι τρία μόνον· περὶ
(p. 41) ὧν γὰρ αἱ δίκαι γίνονται, τρία ταῦτ' εἶναι τὸν ἀριθμόν,
3 ὕβριν βλάβην θάνατον. ἐνομοθέτει δὲ καὶ δικαστήριον ἓν τὸ κύριον, εἰς ὃ πάσας ἀνάγεσθαι δεῖν τὰς μὴ καλῶς κεκρίσθαι δοκούσας δίκας· τοῦτο δὲ κατεσκεύαζεν ἐκ τινῶν γερόντων αἱρετῶν. τὰς δὲ κρίσεις ἐν τοῖς δικαστηρίοις οὐ διὰ 1268a
ψηφοφορίας ᾤετο γίνεσθαι δεῖν, ἀλλὰ φέρειν ἕκαστον πινάκιον, ἐν ᾧ γράφειν, εἰ καταδικάζοι ἁπλῶς [τὴν δίκην], εἰ δ' ἀπολύοι ἁπλῶς, κενὸν ⟨ἐᾶν⟩, εἰ δὲ τὸ μὲν τὸ δὲ μή, τοῦτο διορίζειν. νῦν γὰρ οὐκ ᾤετο νενομοθετῆσθαι καλῶς· ἀναγκά-
4 ζειν γὰρ ἐπιορκεῖν [ἢ] ταῦτα ἢ ταῦτα δικάζοντας. ἔτι δὲ νόμον ἐτίθει περὶ τῶν εὑρισκόντων τι τῇ πόλει συμφέρον, ὅπως τυγχάνωσι τιμῆς, καὶ τοῖς παισὶ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ τελευτώντων ἐκ δημοσίου γίνεσθαι τὴν τροφήν, ὡς οὔπω τοῦτο παρ' ἄλλοις νενομοθετημένον· ἔστι δὲ καὶ ἐν Ἀθήναις οὗτος ὁ νόμος νῦν καὶ ἐν ἑτέραις τῶν πόλεων. τοὺς δ' ἄρχοντας ὑπὸ τοῦ δήμου αἱρετοὺς εἶναι πάντας· δῆμον δ' ἐποίει τὰ τρία μέρη τῆς πόλεως· τοὺς δ' αἱρεθέντας ἐπιμελεῖσθαι κοινῶν καὶ ξενικῶν καὶ ὀρφανικῶν.

5 τὰ μὲν οὖν πλεῖστα καὶ τὰ μάλιστα ἀξιόλογα τῆς Ἱπποδάμου τάξεως ταῦτ' ἐστίν· ἀπορήσειε δ' ἄν τις πρῶτον μὲν τὴν διαίρεσιν τοῦ πλήθους τῶν πολιτῶν. οἵ τε γὰρ τεχνῖται καὶ οἱ γεωργοὶ καὶ οἱ τὰ ὅπλα ἔχοντες κοινωνοῦσι τῆς πολιτείας πάντες, οἱ μὲν γεωργοὶ οὐκ ἔχοντες ὅπλα, οἱ δὲ τεχνῖται οὔτε γῆν οὔτε ὅπλα, ὥστε γίνονται σχεδὸν δοῦλοι τῶν τὰ ὅπλα κεκτημένων.

40. δεῖ Π^1 ‖ 1268a, 3. καταδικάζει P^1 et pr. $P^{2.3.}$ (em. corr.[1]) ‖ τὴν δίκην add. Π^2 Ar. Bk. ‖ 4. ἀπολύει M^s P^1 Q^b ‖ ⟨ἐᾶν⟩ Meier (De bon. damn. p. 85) Susem.[2.3.] ‖ ⟨καὶ⟩ τοῦτο Meier ‖ 6. ἢ prius om. $\Pi^1 L^s$ (suppl. p^1) ‖ ταῦτα prius om. L^s et pr. P^1 (suppl. p^1) ‖ ἔτι — 7. ἐτίθει] ἐτίθει (ἔτι pr. P^4) δὲ νόμον Π^2 Bk., ἔτι δὲ ἐτίθει νόμον mg. P^4 ‖ 11. ἑτέροις Π^2 (em. corr.[2] P^2) ‖ ὑπὸ τοῦ δήμου post 12. αἱρετοὺς Π^2 Bk. ‖ 14. καὶ ξενικῶν om. M^s et pr. P^1 (suppl. mg. p^1) ‖ 17. οἱ om. $M^s P^1$, secl. Susem.[1].

μετέχειν μὲν οὖν πασῶν τῶν τιμῶν ἀδύνατον (ἀνάγκη γὰρ ἐκ τῶν τὰ ὅπλα ἐχόντων καθίστασθαι καὶ στρατηγοὺς καὶ πολιτοφύλακας καὶ τὰς κυριωτάτας ἀρχὰς ὡς εἰπεῖν)· μὴ μετέχοντας δὲ τῆς πολιτείας πῶς οἷόν τε φιλικῶς ἔχειν πρὸς τὴν πολιτείαν; ἀλλὰ δεῖ καὶ κρείττους εἶναι τοὺς τὰ ὅπλα 6 *γε κεκτημένους ἀμφοτέρων τῶν μερῶν· τοῦτο δ' οὐ ῥᾴδιον μὴ πολλοὺς ὄντας· εἰ δὲ τοῦτ' ἔσται, τί δεῖ τοὺς ἄλλους μετέχειν τῆς πολιτείας καὶ κυρίους εἶναι τῆς τῶν ἀρχόντων καταστάσεως; — ἔτι οἱ γεωργοὶ τί χρήσιμοι τῇ πόλει; τεχνίτας μὲν γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι (πᾶσα γὰρ δεῖται πόλις τεχνιτῶν),* (p. 42) *καὶ δύνανται διαγίνεσθαι καθάπερ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ἀπὸ τῆς τέχνης· οἱ δὲ γεωργοὶ πορίζοντες μὲν τοῖς τὰ ὅπλα κεκτημένοις τὴν τροφὴν εὐλόγως ἂν ἦσάν τι τῆς πόλεως μέρος, νῦν δ' ἰδίαν ἔχουσιν, καὶ ταύτην ἰδίᾳ γεωργήσουσιν. ἔτι δὲ τὴν κοινήν, ἀφ' ἧς οἱ προπολεμοῦντες ἕξουσι* 7 *τὴν τροφήν, εἰ μὲν αὐτοὶ γεωργήσουσιν, οὐκ ἂν εἴη τὸ μάχιμον ἕτερον καὶ τὸ γεωργοῦν, βούλεται δ' ὁ νομοθέτης· εἰ δ' ἕτεροί τινες ἔσονται τῶν τε τὰ ἴδια γεωργούντων καὶ τῶν μαχίμων, τέταρτον αὖ μόριον ἔσται τοῦτο τῆς πόλεως, οὐδενὸς μετέχον, ἀλλὰ ἀλλότριον τῆς πολιτείας· ἀλλὰ μὴν εἴ τις τοὺς αὐτοὺς θήσει τούς τε τὴν ἰδίαν καὶ τοὺς τὴν κοινὴν γεωργοῦντας, τό τε πλῆθος ἄπορον ἔσται τῶν καρπῶν ἐξ ὧν*
1268 b *ἕκαστος γεωργήσει δύο οἰκίας, καὶ τίνος ἕνεκεν οὐκ εὐθὺς ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τῶν αὐτῶν κλήρων αὐτοῖς τε τὴν τροφὴν*

25. *καὶ* om. Π[2] Ar. Bk. ‖ 26. *γε* add. Π[2] Bk., secl. Susem.[1.2.] ‖ 34. *ἰδίᾳ*] *ἰδίαν* Π[1] † ‖ *γεωργοῦσιν* Ar. Morelius Bk. ‖ 37. *γεωργεῖν* M[s]P[1] ‖ *ἕτερον εἶναι* post *νομοθέτης* add. ΓM[s], *τούτους ἑτέρους εἶναι* glossam praebet mg. p[2] ‖ 39. *τοῦτο* post *τῆς πόλεως* M[s]P[1] ‖ 1268b, 1. *γεωργήσει*] *ministrabit* Guil., *habeant ministrare* Ar. meram haud dubie coniecturam secuti, haud recte igitur *ὑπουργήσει* Victorius Susem.[1.2.] aliique editores ‖ *δύο οἰκίας* vix sana, *δυοῖν οἰκίαις* Ar. Camerarius, ⟨*εἰς*⟩ *δύο οἰκίας* Bernaysius, *δύο* [*οἰκίας*] satis infeliciter Busseus ‖ 2. *τῆς* ⟨*αὐτῆς*⟩ Boecker (haud male), ⟨*ὅλης*⟩ *τῆς* Madvigius, *καὶ* potius secl. Bernaysius Susem.[2], certe inest corruptela.

(V)
λήψονται καὶ τοῖς μαχίμοις παρέξουσιν; ταῦτα δὴ πάντα πολ-
8 λὴν ἔχει ταραχήν. — οὐ καλῶς δ' οὐδ' ὁ περὶ τῆς κρίσεως
ἔχει νόμος, τὸ κρίνειν ἀξιοῦν διαιροῦντας τῆς δίκης ἁπλῶς
γεγραμμένης, καὶ γίνεσθαι τὸν δικαστὴν διαιτητήν. τοῦτο γὰρ
ἐν μὲν τῇ διαίτῃ καὶ πλείοσιν ἐνδέχεται (κοινολογοῦνται γὰρ
ἀλλήλοις περὶ τῆς κρίσεως), ἐν δὲ τοῖς δικαστηρίοις οὐκ
ἔστιν, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον τούτου τῶν νομοθετῶν οἱ πολλοὶ
παρασκευάζουσιν ὅπως οἱ δικασταὶ μὴ κοινολογῶνται πρὸς
9 ἀλλήλους. ἔπειτα πῶς οὐκ ἔσται ταραχώδης ἡ κρίσις, ὅταν
ὀφείλειν μὲν ὁ δικαστὴς οἴηται, μὴ τοσοῦτον δ' ὅσον ὁ δι-
καζόμενος; ὃ μὲν γὰρ εἴκοσι μνᾶς, ὁ δὲ δικαστὴς κρινεῖ
δέκα μνᾶς, ἢ ὁ μὲν πλέον ὃ δ' ἔλασσον, ἄλλος δὲ πέντε, ὃ
δὲ τέτταρας (καὶ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον δῆλον ὅτι μεριοῦ-
σιν), οἳ δὲ πάντα καταδικάσουσιν, οἳ δ' οὐδέν. τίς οὖν ὁ τρό-
πος ἔσται τῆς διαλογῆς τῶν ψήφων; ἔτι [δ'] οὐδεὶς ἐπιορκεῖν
ἀναγκάζει τὸν ἁπλῶς ἀποδικάσαντα ἢ καταδικάσαντα, εἴ-
περ ἁπλῶς τὸ ἔγκλημα γέγραπται δικαίως· οὐ γὰρ μη-
(p. 43) δὲν ὀφείλειν ὁ ἀποδικάσας κρίνει, ἀλλὰ τὰς εἴκοσι μνᾶς·
ἀλλ' ἐκεῖνος ἤδη ἐπιορκεῖ ὁ καταδικάσας μὴ νομίζων ὀφεί-
10 λειν τὰς εἴκοσι μνᾶς. — περὶ δὲ τοῦ τοῖς εὑρίσκουσί τι τῇ πό-
λει συμφέρον ὡς δεῖ γίνεσθαί τινα τιμήν, οὐκ ἔστιν ἀσφα-
λὲς τὸ νομοθετεῖν, ἀλλ' εὐόφθαλμον ἀκοῦσαι μόνον· ἔχει
γὰρ συκοφαντίας καὶ κινήσεις, ἂν τύχῃ, πολιτείας. ἐμ-
πίπτει δ' εἰς ἄλλο πρόβλημα καὶ σκέψιν ἑτέραν· ἀποροῦσι
γάρ τινες πότερον βλαβερὸν ἢ συμφέρον ταῖς πόλεσι τὸ
κινεῖν τοὺς πατρίους νόμους, ἂν ᾖ τις ἄλλος βελτίων. διόπερ

5. ὁ κρίνειν ἀξιῶν Susem.[1.2.] (perperam) ‖ διαιροῦντας Π[1] P[4] Ar., διαιροῦνται L[s], διαιροῦντα c. c. Bk. ‖ δίκης Π[1] Ar., κρίσεως Π[2] Bk. ‖ 6. γὰρ Ar., δὲ ΓΠ Bk. ‖ 9. καὶ om. Γ M[s] † ‖ τούτῳ τῶν p[1]P[2.3.4.] Q[b]T[b] Bk., τούτων L[s] Ald. ‖ 12. μὲν post ὁ Π[2] ‖ δ' om. Γ (ut videtur) et M[s] ‖ 13. κρινεῖ Bk.[2], κρίνει ΓΠ Bk.[1] ‖ 16. οὐδέν] οὔ Π[1] (crx. mg. P[1]) † ‖ 17. δ' add. Π[2] Bk. ‖ 21. ἀλλ' — 22. μνᾶς om. M[s], ἤδη om. Γ et pr. P[1] (suppl. corr.[1]), haud recte secl. Susem.[1] † ‖ 23. γενέσθαι M[s]P[1].

οὐ ῥᾴδιον τῷ λεχθέντι ταχὺ συγχωρεῖν, εἴπερ μὴ συμφέρει κινεῖν. ἐνδέχεται γὰρ εἰσηγεῖσθαί τινας νόμων λύσιν ἢ πολιτείας ὡς κοινὸν ἀγαθόν. ἐπεὶ δὲ πεποιήμεθα μνείαν, 11 ἔτι μικρὸν περὶ αὐτοῦ διαστείλασθαι βέλτιον. ἔχει γάρ, ὥσπερ εἴπομεν, ἀπορίαν, καὶ δόξειεν ἂν βέλτιον εἶναι τὸ κινεῖν. ἐπὶ γοῦν τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν τοῦτο συνενήνοχεν, οἷον ἰατρικὴ κινηθεῖσα παρα τὰ πάτρια καὶ γυμναστικὴ καὶ ὅλως αἱ τέχναι πᾶσαι καὶ αἱ δυνάμεις, ὥστ' ἐπεὶ μίαν τούτων θετέον καὶ τὴν πολιτικήν, δῆλον ὅτι καὶ περὶ ταύτην ἀναγκαῖον ὁμοίως ἔχειν. σημεῖον δ' ἂν γεγονέναι φαίη τις ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων· τοὺς γὰρ ἀρχαίους νόμους λίαν ἁπλοῦς εἶναι καὶ βαρβαρικούς. ἐσιδηροφοροῦντό τε γὰρ οἱ Ἕλ- 12 ληνες, καὶ τὰς γυναῖκας ἐωνοῦντο παρ' ἀλλήλων, ὅσα τε λοιπὰ τῶν ἀρχαίων ἐστί που νομίμων, εὐήθη πάμπαν ἐστίν, οἷον ἐν Κύμῃ περὶ τὰ φονικὰ νόμος ἐστίν, ἂν πλῆθός τι παράσχηται μαρτύρων ὁ διώκων τὸν φόνον τῶν αὑτοῦ συγγενῶν, ἔνοχον εἶναι τῷ φόνῳ τὸν φεύγοντα. ζητοῦσι δὲ ὅλως οὐ τὸ πάτριον ἀλλὰ τἀγαθὸν πάντες· εἰκός τε τοὺς πρώτους, εἴτε γηγενεῖς ἦσαν εἴτ' ἐκ φθορᾶς τινος ἐσώθησαν, ὁμοίους εἶναι καὶ τοὺς τυχόντας καὶ τοὺς ἀνοήτους, ὥσπερ καὶ λέγεται κατὰ τῶν γηγενῶν, ὥστε ἄτοπον τὸ μένειν ἐν τοῖς τούτων δόγμασιν. πρὸς δὲ τούτοις οὐδὲ τοὺς γεγραμμένους ἐᾶν ἀκινήτους βέλτιον. ὥσπερ γὰρ καὶ περὶ τὰς ἄλλας τέχνας, (p. 49) καὶ τὴν πολιτικὴν τάξιν ἀδύνατον ἀκριβῶς πάντα γραφῆναι· καθόλου γὰρ ἀναγκαῖον γράφειν, αἱ δὲ πράξεις περὶ τῶν 13 καθ' ἕκαστον εἰσίν. ἐκ μὲν οὖν τούτων φανερὸν ὅτι κινητέοι καὶ τινὲς καὶ ποτὲ τῶν νόμων εἰσίν· ἄλλον δὲ τρόπον ἐπισκοποῦσιν εὐλαβείας ἂν δόξειεν εἶναι πολλῆς. ὅταν γὰρ ᾖ τὸ μὲν βέλτιον μικρόν, τὸ δ' ἐθίζειν εὐχερῶς λύειν τοὺς

30. γὰρ Spengelius Susem.[2. 3.], δὲ Γ Π Ar. Bk. ‖ 32. μικρὰ Π[2] Ar. Bk. ‖ 40. ἐσιδηροφόρουν γὰρ τότε Susem.[1] abusus vetusta translatione ‖ 1269 a, 1. κόμη Γ M[s] † ‖ 6. ὁμοίως Π[1] Ar. ‖ 11. γραφῆναι Π[2] Bk.

(V)
νόμους φαῦλον, φανερὸν ὡς ἐατέον ἐνίας ἁμαρτίας καὶ τῶν
νομοθετῶν καὶ τῶν ἀρχόντων· οὐ γαρ τοσοῦτον ὠφελήσεται
κινήσας, ὅσον βλαβήσεται τοῖς ἄρχουσιν ἀπειθεῖν ἐθισθείς.
14 ψεῦδος δὲ καὶ τὸ παράδειγμα τὸ περὶ τῶν τεχνῶν· οὐ
γὰρ ὅμοιον τὸ κινεῖν τέχνην καὶ νόμον· ὁ γὰρ νόμος ἰσχὺν
οὐδεμίαν ἔχει πρὸς τὸ πείθεσθαι παρὰ τὸ ἔθος, τοῦτο
δ' οὐ γίνεται εἰ μὴ διὰ χρόνου πλῆθος, ὥστε τὸ ῥᾳδίως
μεταβάλλειν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων νόμων εἰς ἑτέρους νόμους
καινοὺς ἀσθενῆ ποιεῖν ἐστι τὴν τοῦ νόμου δύναμιν. ἔτι δὲ
εἰ καὶ κινητέοι, πότερον πάντες καὶ ἐν πάσῃ πολιτείᾳ, ἢ
οὔ; καὶ πότερον τῷ τυχόντι ἢ τισίν; ταῦτα γὰρ ἔχει μεγά-
λην διαφοράν.

διὸ νῦν μὲν ἀφῶμεν ταύτην τὴν σκέψιν (ἄλλων γάρ 9
VI ἐστι καιρῶν)· περὶ δὲ τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας καὶ τῆς
Κρητικῆς, σχεδὸν δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν δύο
εἰσὶν αἱ σκέψεις, μία μὲν εἴ τι καλῶς ἢ μὴ καλῶς πρὸς τὴν
ἀρίστην νενομοθέτηται τάξιν, ἑτέρα δ' εἴ τι πρὸς τὴν ὑπόθεσιν
καὶ τὸν τρόπον ὑπεναντίως τῆς προκειμένης αὐτοῖς πολιτείας.

2 ὅτι μὲν οὖν δεῖ τῇ μελλούσῃ καλῶς πολιτεύεσθαι τὴν
τῶν ἀναγκαίων ὑπάρχειν σχολήν, ὁμολογούμενον ἐστίν·
τίνα δὲ τρόπον ὑπάρχειν, οὐ ῥᾴδιον λαβεῖν. ἥ τε γὰρ Θετ-
ταλῶν πενεστεία πολλάκις ἐπέθετο τοῖς Θετταλοῖς, ὁμοίως
δὲ καὶ τοῖς Λάκωσιν οἱ εἵλωτες (ὥσπερ γὰρ ἐφεδρεύοντες
3 τοῖς ἀτυχήμασι διατελοῦσιν)· περὶ δὲ τοὺς Κρῆτας οὐδέν
πω τοιοῦτον συμβέβηκεν. αἴτιον δ' ἴσως τὸ τὰς γειτνιώσας

17. ὠφελήσεταί τις $M^s P^1$, ὠφελήσεται ὁ Susem.$^{1.2.}$ abusus Guilelmi et Aretini translationibus ‖ 18. ὑπάρχουσιν Bernaysius ‖ 21. παρὰ] πλὴν corr.^{1} $P^{2.3.}$, πλὴν παρὰ Π^3 Bk. ‖ 23. νόμον $P^3 T^b$ et pr. P^2 (em. corr.^{2}) ‖ 25. καὶ ante κινητέοι om. ΓM^s, secl. Susem.$^{1.2.}$ ‖ καὶ ante πάντες add. $P^4 Q^b T^b L^s$ Bk. ‖ 28. διὸ — 1273 b, 24. ἡσυχίας respicit Mich. Eph. l. l. f. 186^a ‖ 33. ⟨ἢ⟩ ὑπεναντίως Scaliger, ὑπεναντίως ⟨ἢ μὴ ὑπεναντίως⟩ malit Susem., at nihil mutandum est ‖ αὐτῆς $M^s Q^b T^b L^s$ et pr. P^4, αὐτῷ P^1 et corr. P^4, αὐτῷ Ar. ‖ 38. οἱ om. $M^s P^1 L^s$, secl. Susem.$^{1.2.}$

(VI)

1269b πόλεις, καίπερ πολεμούσας ἀλλήλαις, μηδεμίαν εἶναι σύμ-
μαχον τοῖς ἀφισταμένοις διὰ τὸ μὴ συμφέρειν καὶ αὐταῖς (p. 45
κεκτημέναις περιοίκους, τοῖς δὲ Λάκωσιν οἱ γειτνιῶντες
ἐχθροὶ πάντες ἦσαν, Ἀργεῖοι καὶ Μεσήνιοι καὶ Ἀρκάδες·
ἐπεὶ καὶ τοῖς Θετταλοῖς κατ' ἀρχὰς ἀφίσταντο διὰ τὸ
πολεμεῖν ἔτι τοῖς προσχώροις, Ἀχαιοῖς καὶ Περαιβοῖς καὶ
Μάγνησιν. ἔοικε δὲ καὶ εἰ μηδὲν ἕτερον, ἀλλὰ τό γε τῆς 4
ἐπιμελείας ἐργῶδες εἶναι, τίνα δεῖ πρὸς αὐτοὺς ὁμιλῆσαι
τρόπον· ἀνιέμενοί τε γὰρ ὑβρίζουσι καὶ τῶν ἴσων ἀξιοῦσιν
ἑαυτοὺς τοῖς κυρίοις, καὶ κακοπαθῶς ζῶντες ἐπιβουλεύουσι
καὶ μισοῦσιν. δῆλον οὖν ὡς οὐκ ἐξευρίσκουσι τὸν βέλτιστον
τρόπον, οἷς τοῦτο συμβαίνει περὶ τὴν εἱλωτείαν. — ἔτι δὲ ἡ 5
περὶ τὰς γυναῖκας ἄνεσις καὶ πρὸς τὴν προαίρεσιν τῆς πο-
λιτείας βλαβερὰ καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν πόλεως. ὥσπερ γὰρ
οἰκίας μέρος ἀνὴρ καὶ γυνή, δῆλον ὅτι καὶ πόλιν ἐγγὺς
τοῦ δίχα διῃρῆσθαι δεῖ νομίζειν εἴς τε τὸ τῶν ἀνδρῶν πλῆ-
θος καὶ τὸ τῶν γυναικῶν, ὥστε ἐν ὅσαις πολιτείαις φαύλως
ἔχει τὸ περὶ τὰς γυναῖκας, τὸ ἥμισυ τῆς πόλεως δεῖ νομί-
ζειν εἶναι ἀνομοθέτητον. ὅπερ ἐκεῖ συμβέβηκεν· ὅλην γὰρ
τὴν πόλιν ὁ νομοθέτης εἶναι βουλόμενος καρτερικήν, κατὰ
μὲν τοὺς ἄνδρας τοιοῦτός ἐστιν, ἐπὶ δὲ τῶν γυναικῶν
ἐξημέληκεν· ζῶσι γὰρ ἀκολάστως πρὸς ἅπασαν ἀκολασίαν
καὶ τρυφερῶς. ὥστε ἀναγκαῖον ἐν τῇ τοιαύτῃ πολιτείᾳ 6
τιμᾶσθαι τὸν πλοῦτον, ἄλλως τε κἂν τύχωσι γυναικοκρα-

3. *περὶ οἴκους* M^s et, ut videtur, *Γ* (*praedia circa domus* Guil.) ‖ 6. *περραιβοῖς* *Π*^{2} Bk. Susem.^{1} ‖ 9. *ἀνειμένοι* Trieber ‖ 10. *κακοπαθοῦντες* pr. P^1 (*γρ. κακοπαθῶς ζῶντες* mg.^{1}) ‖ 11. ⟨*δ'*⟩ *οὖν* vel *γοῦν* ci. Susem. ‖ 12. *ἔτι* — 1270a, 8. *πάλιν*] similia ex Aristotele affert Plut. Lyc. 14, sed e Politia Lacedaemoniorum, ut recte iudicat Heitzius Die verlorenen Schriften des Arist. p. 30 ‖ 14. *εὐνομίαν* P^4 T^b L^s Ar. Ald. et corr.^{1} P$^{2.3.}$ et mg. p^1 (male) ‖ 16. *εἴς τε*] *ὥστε* M^s et, ut videtur, pr. *Γ* ‖ 18. *δεῖ νομίζειν* post 19. *εἶναι* P^1 *Π*^{2} Bk. ‖ 21. *τοιοῦτός ἐστιν*] *φανερός ἐστι τοιοῦτος ὤν* *Π*^{2} Ar. Bk. (fors. recte), *φανερός ἐστι τούτου τυχών* Bender ‖ 24. *τυγχάνωσι* Ald. et corr.^{1} P$^{2.3.}$, *τύχωσι καὶ* M^s.

(VI) τούμενοι, καθάπερ τὰ πολλὰ τῶν στρατιωτικῶν καὶ πολε-
μικῶν γενῶν, ἔξω Κελτῶν ἢ κἂν εἴ τινες ἕτεροι φανερῶς
τετιμήκασι τὴν πρὸς τοὺς ἄρρενας συνουσίαν. ἔοικε γὰρ
ὁ μυθολογήσας πρῶτος οὐκ ἀλόγως συζεῦξαι τὸν Ἄρην
πρὸς τὴν Ἀφροδίτην· ἢ γὰρ πρὸς τὴν τῶν ἀρρένων ὁμιλίαν
ἢ πρὸς τὴν τῶν γυναικῶν φαίνονται κατακώχιμοι πάντες
7 οἱ τοιοῦτοι. διὸ παρὰ τοῖς Λάκωσι τοῦθ' ὑπῆρχεν, καὶ πολλὰ
διῳκεῖτο ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν. καίτοι
τί διαφέρει γυναῖκας ἄρχειν ἢ τοὺς ἄρχοντας ὑπὸ τῶν
(p. 46) γυναικῶν ἄρχεσθαι; ταὐτὸ γὰρ συμβαίνει. χρησίμου δ' οὔ-
σης τῆς θρασύτητος πρὸς οὐδὲν τῶν ἐγκυκλίων, ἀλλ' εἴπερ,
πρὸς τὸν πόλεμον, βλαβερώταται καὶ πρὸς ταῦθ' αἱ τῶν
Λακώνων ἦσαν. ἐδήλωσαν δ' ἐπὶ τῆς Θηβαίων ἐμβολῆς·
χρήσιμοι μὲν γὰρ οὐδὲν ἦσαν, ὥσπερ ἐν ἑτέραις πόλεσιν,
8 θόρυβον δὲ παρεῖχον πλείω τῶν πολεμίων. ἐξ ἀρχῆς μὲν
οὖν ἔοικε συμβεβηκέναι τοῖς Λάκωσιν εὐλόγως ἡ τῶν γυ-
ναικῶν ἄνεσις. ἔξω γὰρ τῆς οἰκείας διὰ τὰς στρατείας
ἀπεξενοῦντο πολὺν χρόνον, πολεμοῦντες τόν τε πρὸς Ἀργείους
πόλεμον καὶ πάλιν τὸν πρὸς Ἀρκάδας καὶ Μεσσηνίους·
σχολάσαντες δὲ αὐτοὺς μὲν παρεῖχον τῷ νομοθέτῃ προωδο-
πεποιημένους διὰ τὸν στρατιωτικὸν βίον (πολλὰ γὰρ ἔχει
μέρη τῆς ἀρετῆς), τὰς δὲ γυναῖκάς φασι μὲν ἄγειν ἐπιχει-
ρῆσαι τὸν Λυκοῦργον ἐπὶ τοὺς νόμους, ὡς δ' ἀντέκρουον,
9 ἀποστῆναι πάλιν. αἰτίαι μὲν οὖν εἰσιν αὗται τῶν γενομέ-
νων, ὥστε δῆλον ὅτι καὶ ταύτης τῆς ἁμαρτίας· ἀλλ' ἡμεῖς
οὐ τοῦτο σκοποῦμεν, τίνι δεῖ συγγνώμην ἔχειν ἢ μὴ ἔχειν,
ἀλλὰ περὶ τοῦ ὀρθῶς καὶ μὴ ὀρθῶς. τὰ δὲ περὶ τὰς γυ-
ναῖκας ἔχοντα μὴ καλῶς ἔοικεν, ὥσπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον,

26. φανερῶς add. Π² Ar. Bk. et mg. p¹, secl. Susem.¹ || 28. πρώτως Mˢ P¹ || ἄρη P²·³ Qᵇ Ald. Bk. || 32. διώκητο Mˢ P¹ || 35. ἤπερ Sylburgius Susem.¹·² Guilelmi translatione abusi || 1270 a, 1. τῆς οἰκείας om. Mˢ et pr. P¹ (suppl. mg. p¹) || 7. ἐπὶ] ὑπὸ ci. Coraes || 8. γινομένων Mˢ P¹ || 12. ἔοικεν om. Γ Mˢ.

οὐ μόνον ἀπρέπειάν τινα ποιεῖν τῆς πολιτείας αὐτῆς καθ' αὑτήν, ἀλλὰ συμβάλλεσθαί τι πρὸς τὴν φιλοχρηματίαν. * *. — μετὰ γὰρ τὰ νῦν ῥηθέντα τοῖς περὶ τὴν ἀνωμαλίαν 1(
τῆς κτήσεως ἐπιτιμήσειεν ἄν τις. τοῖς μὲν γὰρ αὐτῶν συμβέβηκε κεκτῆσθαι πολλὴν λίαν οὐσίαν, τοῖς δὲ πάμπαν μικράν· διόπερ εἰς ὀλίγους ἧκεν ἡ χώρα. τοῦτο δὲ καὶ διὰ τῶν νόμων τέτακται φαύλως· ὠνεῖσθαι μὲν γὰρ ἢ πωλεῖν τὴν ὑπάρχουσαν ἐποίησεν οὐ καλόν, ὀρθῶς ποιήσας, διδόναι δὲ καὶ καταλείπειν ἐξουσίαν ἔδωκε τοῖς βουλομένοις· καίτοι ταὐτὸ συμβαίνειν ἀναγκαῖον ἐκείνως τε καὶ οὕτως. ἔστι δὲ καὶ τῶν γυναικῶν σχεδὸν τῆς πάσης χώρας τῶν 11
πέντε μερῶν τὰ δύο, τῶν τ' ἐπικλήρων πολλῶν γινομένων, καὶ διὰ τὸ προῖκας διδόναι μεγάλας. καίτοι βέλτιον ἦν μηδεμίαν ἢ ὀλίγην ἢ καὶ μετρίαν τετάχθαι. * * νῦν δ' ἔξεστι (p.
δοῦναί τε τὴν ἐπίκληρον ὅτῳ ἂν βούληται· κἂν ἀποθάνῃ μὴ διαθέμενος, ὃν ἂν καταλίπῃ κληρονόμον, οὗτος ᾧ ἂν θέλῃ δίδωσιν. τοιγαροῦν δυναμένης τῆς χώρας χιλίους ἱππεῖς τρέφειν καὶ πεντακοσίους καὶ ὁπλίτας τρισμυρίους, οὐδὲ χίλιοι τὸ πλῆθος ἦσαν. γέγονε δὲ διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν 12
δῆλον ὅτι φαύλως αὐτοῖς εἶχε τὰ περὶ τὴν τάξιν ταύτην· μίαν γὰρ πληγὴν οὐχ ὑπήνεγκεν ἡ πόλις, ἀλλ' ἀπώλετο διὰ τὴν ὀλιγανθρωπίαν. λέγουσι δ' ὡς ἐπὶ μὲν τῶν προτέρων βασιλέων μετεδίδοσαν τῆς πολιτείας, ὥστ' οὐ γίνεσθαι τότε ὀλιγανθρωπίαν πολεμούντων πολὺν χρόνον, καί φασιν εἶναί ποτε τοῖς Σπαρτιάταις καὶ μυρίους· οὐ μὴν ἀλλ' εἴτ

13. αὐτὴν Ms Π² Bk., αὐτὰ Ar. ‖ 14. αὐτα Ar.' ‖ ἀλλὰ ⟨καὶ⟩ Coraes ‖ 15. ** μετὰ γὰρ Susem., μετὰ δὲ Zwinger ‖ 17. λίαν om. Ms P¹ ‖ τοῖς] τὸν Ms, τῶν P¹ ‖ 18. ἥκει ci. Congreveus ‖ 20. οὐκ ante ἐποίησεν add. Π¹ (del. corr. P¹) † 2 ‖ 1. καταλιπεῖν Ms P¹ Susem.¹ ‖ 23. καὶ om. Π¹, secl. Susem.¹ ‖ 24. γενομένων Coraes ‖ 25. ἦν om. Π¹, dubitanter secl. Susem.¹·²· ‖ 26. **νῦν Buecheler ‖ 27. τε om. Ms P¹ et fort. Γ, secl. Susem.¹·²· ‖ 33. οὐδὲ μίαν γὰρ πληγὴν ὑπήνεγκεν Susem.¹·²· abusus vetusta translatione ‖ 34. μὲν om. Π¹, secl. Susem.¹·²· ‖ 37. τοὺς Σπαρτιάτας Buecheler Susem.², haesit in hoc loco pri-

(VI)
ἐστὶν ἀληθῆ ταῦτα εἴτε μή, βέλτιον τὸ διὰ τῆς κτήσεως
13 ὡμαλισμένης πληθύειν ἀνδρῶν τὴν πόλιν. ὑπεναντίος δὲ καὶ ὁ περὶ τὴν τεκνοποιίαν νόμος πρὸς ταύτην τὴν διόρθωσιν. βουλόμενος γὰρ ὁ νομοθέτης ὡς πλείστους εἶναι τοὺς Σπαρτιάτας, προάγεται τοὺς πολίτας ὅτι πλείστους ποιεῖσθαι παῖδας· ἔστι γὰρ αὐτοῖς νόμος τὸν μὲν γεννήσαντα τρεῖς υἱοὺς ἄφρουρον εἶναι, τὸν δὲ τέτταρας ἀτελῆ πάντων. καίτοι φανερὸν ὅτι πολλῶν γινομένων, τῆς δὲ χώρας οὕτω διῃρημένης, ἀναγκαῖον πολλοὺς γίνεσθαι πένητας.

14 ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ περὶ τὴν ἐφορείαν ἔχει φαύλως. ἡ γὰρ ἀρχὴ κυρία μὲν αὐτὴ τῶν μεγίστων αὐτοῖς ἐστίν, γίνονται δ' ἐκ τοῦ δήμου παντός, ὥστε πολλάκις ἐμπίπτουσιν ἄνθρωποι σφόδρα πένητες εἰς τὸ ἀρχεῖον, οἳ διὰ τὴν ἀπορίαν ὤνιοι ἦσαν. ἐδήλωσαν δὲ πολλάκις μὲν καὶ πρότερον, καὶ νῦν δ' ἐν τοῖς Ἀνδρίοις· διαφθαρέντες γὰρ ἀργυρίῳ τινές, ὅσον ἐφ' ἑαυτοῖς, ὅλην τὴν πόλιν ἀπώλεσαν. καὶ διὰ τὸ τὴν ἀρχὴν εἶναι λίαν μεγάλην καὶ ἰσοτύραννον δημαγωγεῖν αὐτοὺς ἠναγκάζοντο καὶ οἱ βασιλεῖς, ὥστε καὶ ταύτῃ συν-
15 επιβλάπτεσθαι τὴν πολιτείαν· δημοκρατία γὰρ ἐξ ἀριστοκρατίας συνέβαινεν. συνέχει μὲν οὖν τὴν πολιτείαν τὸ
48) ἀρχεῖον τοῦτο (ἡσυχάζει γὰρ ὁ δῆμος διὰ τὸ μετέχειν τῆς μεγίστης ἀρχῆς, ὥστ' εἴτε διὰ τὸν νομοθέτην εἴτε διὰ τὴν τύχην τοῦτο συμπέπτωκεν, συμφερόντως ἔχει τοῖς πράγμασιν· δεῖ γὰρ τὴν πολιτείαν τὴν μέλλουσαν σῴζεσθαι πάντα βούλεσθαι τὰ μέρη τῆς πόλεως εἶναι καὶ διαμένειν ταὐτά·

mus Thurotus ‖ 1270 b, 2. προάγει Spengelius ‖ τοὺς πολίτας om. M^s P^1 ‖ 8. αὕτη Ar., om. M^s P^1 ‖ 9. παντός Sauppeus, πάντες Γ Π Ar. Bk. Susem.[1] in textu ‖ 12. ἀντρείοις $Π^1$, ἀνδρείοις corr. P^1 et pr. P^3, ἀνδρίοις c. c. Bk.[1] et γρ. mg. p^1 et rc. P^3 ‖ 14. αὐτοὺς secl. Onckenius, et simile quid iam voluisse videtur Ar. ('*reges ipsos populares fieri compulerant*') ‖ αὐτοὺς ἠνάγκαζον καὶ βασιλεῖς Susem.[1] Guilelmi, αὐτοὺς ἠνάγκαζον καὶ τοὺς βασιλεῖς Susem.[2] Aretini translatione falsus ‖ 19. τὴν om. $Π^2$ Bk. ‖ 22. ταὐτά haud sanum, τὴν αὐτὴν scribendum aut vocem secludendam esse ci. Schneider, ⟨κατὰ⟩ ταὐτά Ber-

οἱ μὲν οὖν βασιλεῖς διὰ τὴν αὑτῶν τιμὴν οὕτως ἔχουσιν, οἱ δὲ καλοὶ κἀγαθοὶ διὰ τὴν γερουσίαν — ἆθλον γὰρ ἡ ἀρχὴ αὕτη τῆς ἀρετῆς ἐστίν —, ὁ δὲ δῆμος διὰ τὴν ἐφορείαν — καθίσταται γὰρ ἐξ ἁπάντων —)· ἀλλ' αἱρετὴν ἔδει τὴν ἀρχὴν εἶναι ταύτην ἐξ ἁπάντων μέν, μὴ τὸν τρόπον δὲ τοῦτον ὃν νῦν (παιδαριώδης γάρ ἐστι λίαν). ἔτι δὲ καὶ κρίσεων μεγάλων εἰσὶ κύριοι, ὄντες οἱ τυχόντες, διόπερ οὐκ αὐτογνώμονας βέλτιον κρίνειν ἀλλὰ κατὰ γράμματα καὶ τοὺς νόμους. ἔστι δὲ καὶ ἡ δίαιτα τῶν ἐφόρων οὐχ ὁμολογουμένη τῷ βουλήματι τῆς πόλεως· αὕτη μὲν γὰρ ἀνειμένη λίαν ἐστίν, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις μᾶλλον ὑπερβάλλει ἐπὶ τὸ σκληρόν, ὥστε μὴ δύνασθαι καρτερεῖν ἀλλὰ λάθρᾳ τὸν νόμον ἀποδιδράσκοντας ἀπολαύειν τῶν σωματικῶν ἡδονῶν. — ἔχει δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν τῶν γερόντων ἀρχὴν οὐ καλῶς αὐτοῖς. ἐπιεικῶν μὲν γὰρ ὄντων καὶ πεπαιδευμένων ἱκανῶς πρὸς ἀνδραγαθίαν τάχα ἂν εἴποι τις συμφέρειν τῇ πόλει, καίτοι τό γε διὰ βίου κυρίους εἶναι κρίσεων μεγάλων ἀμφισβητήσιμον (ἔστι γάρ, ὥσπερ καὶ σώματος, καὶ διανοίας 1271 a γῆρας)· τὸν τρόπον δὲ τοῦτον πεπαιδευμένων ὥστε καὶ τὸν νομοθέτην αὐτὸν ἀπιστεῖν ὡς οὐκ ἀγαθοῖς ἀνδράσιν, οὐκ ἀσφαλές. φαίνονται δὲ καὶ καταδωροδοκούμενοι καὶ καταχαριζόμενοι πολλὰ τῶν κοινῶν οἱ κεκοινωνηκότες τῆς ἀρχῆς ταύτης. διόπερ βέλτιον αὐτοὺς μὴ ἀνευθύνους εἶναι· νῦν δ' εἰσίν. δόξειε δ' ἂν ἡ τῶν ἐφόρων ἀρχὴ πάσας εὐθύνειν τὰς ἀρχάς· τοῦτο δὲ τῇ ἐφορείᾳ μέγα λίαν τὸ δῶρον, καὶ τὸν τρόπον οὐ τοῦτον λέγομεν διδόναι δεῖν τὰς εὐθύνας. ἔτι δὲ καὶ τὴν αἵρεσιν ἣν ποιοῦνται τῶν γερόντων, κατά τε τὴν κρίσιν ἐστὶ παιδαριώδης, καὶ τὸ αὐτὸν αἰτεῖσθαι

naysius ‖ 26. ἔδει] ἤδη M^s P^1 ‖ 28. κρίσεών εἰσι μεγάλων $Π^2$ Bk. ‖ 30. τὰ post κατὰ add. $Π^3$ Bk. ‖ 32. πολιτείας Scaliger ‖ αὐτὴ $Π^2$ Bk. ‖ 38. εἴποι P^1, εἴπῃ M^s et corr. P^4, εἴπειέ $Bk.^1$ et pr. P^2 (έ eras.) et rc. P^3, εἴποιε Q^b T^b Ald. et pr. P^3, εἴπειέν $Bk.^2$ ‖ 1271 a, 5. ἀνυπευθύνους Sylburgius (fors. recte).

τὸν ἀξιωθησόμενον τῆς ἀρχῆς οὐκ ὀρθῶς ἔχει· δεῖ γὰρ καὶ βουλόμενον καὶ μὴ βουλόμενον ἄρχειν τὸν ἄξιον τῆς ἀρχῆς. νῦν δ' ὅπερ καὶ περὶ τὴν ἄλλην πολιτείαν ὁ νομοθέτης φαίνεται ποιῶν· φιλοτίμους γὰρ κατασκευάζων τοὺς πολίτας τούτῳ κέχρηται πρὸς τὴν αἵρεσιν τῶν γερόντων. οὐδεὶς γὰρ ἂν ἄρχειν αἰτήσαιτο μὴ φιλότιμος ὤν. καίτοι τῶν γ' ἀδικημάτων τῶν ἑκουσίων τὰ πλεῖστα συμβαίνει σχεδὸν διὰ φιλοτιμίαν καὶ διὰ φιλοχρηματίαν τοῖς ἀνθρώποις. — περὶ δὲ βασιλείας, εἰ μὲν βέλτιόν ἐστιν ὑπάρχειν ταῖς πόλεσιν ἢ μὴ βέλτιον, ἄλλος ἔστω λόγος· ἀλλὰ κἂν βέλτιον, * * γε μὴ καθάπερ νῦν, ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ βίον ἕκαστον κρίνεσθαι τῶν βασιλέων. ὅτι δὲ ὁ νομοθέτης οὐδ' αὐτὸς οἴεται δύνασθαι ποιεῖν καλοὺς κἀγαθούς, δῆλον· ἀπιστεῖ γοῦν ὡς οὐκ οὖσιν ἱκανῶς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν· διόπερ ἐξέπεμπον συμπρεσβευτὰς τοὺς ἐχθρούς, καὶ σωτηρίαν ἐνόμιζον τῇ πόλει εἶναι τὸ στασιάζειν τοὺς βασιλεῖς. — οὐ καλῶς δ' οὐδὲ περὶ τὰ συσσίτια τὰ καλούμενα φιδίτια νενομοθέτηται τῷ καταστήσαντι πρῶτον. ἔδει γὰρ ἀπὸ κοινοῦ μᾶλλον εἶναι τὴν σύνοδον, καθάπερ ἐν Κρήτῃ· παρὰ δὲ τοῖς Λάκωσιν ἕκαστον δεῖ φέρειν, καὶ σφόδρα πενήτων ἐνίων ὄντων καὶ τοῦτο τὸ ἀνάλωμα οὐ δυναμένων δαπανᾶν, ὥστε συμβαίνει τοὐναντίον τῷ νομοθέτῃ τῆς προαιρέσεως. βούλεται μὲν γὰρ δημοκρατικὸν εἶναι τὸ κατασκεύασμα τῶν συσσιτίων, γίνεται δ' ἥκιστα δημοκρατικὸν οὕτω νενομοθετημένον. μετέχειν μὲν γὰρ οὐ ῥᾴδιον τοῖς λίαν πένησιν, ὅρος δὲ τῆς πολιτείας οὗτός ἐστιν αὐτοῖς ὁ πάτριος, τὸν μὴ δυνάμενον τοῦτο το

14. κατασκευάζει P¹ et corr. P⁴ ‖ 15. τούτοις p¹ Π² (em. corr. P⁴) Ar. Bk. ‖ 16. ἂν om. Mˢ P¹ ‖ 17. τῶν om. Π² Bk.¹ ‖ 18. διὰ om. Mˢ et fort. Γ, secl. Susem.¹·²· ‖ 19. βέλτιόν — 20. μὴ βέλτιον] μὴ βέλτιόν — βέλτιον Π² Bk. (μὴ in ras. P³) † ‖ 20. κἂν Γ, μὴν Π Ar. Bk., μὴν εἰ καὶ ci. Schneider, rec. Susem.¹·²· ‖ ⟨βέλτιόν⟩ γε vel ⟨δεῖ⟩ γε ci. Susem., ⟨συνοίσει⟩ γε Schmidtius ‖ 21. αὑτοῦ Bk., αὐτοῦ Γ Π ‖ 27. φιλίτια Π¹ (em. corr. P¹) † ‖ 31. συμβαίνειν Qᵇ Tᵇ Bk. ‖ 36. ἐστιν (ἔστιν Mˢ) ante οὗτος Mˢ et pr. P¹ (em. corr.¹).

(VI

τέλος φέρειν μὴ μετέχειν αὐτῆς. — τῷ δὲ περὶ τοὺς ναυάρχους νόμῳ καὶ ἕτεροί τινες ἐπιτετιμήκασιν, ὀρθῶς ἐπιτιμῶντες. στάσεως γὰρ γίνεται αἴτιος· ἐπὶ γὰρ τοῖς βασιλεῦσιν οὖσι στρατηγοῖς ἀιδίοις ἡ ναυαρχία σχεδὸν ἑτέρα βασιλεία καθέστηκεν. — καὶ ὡδὶ δὲ τῇ ὑποθέσει τοῦ νομοθέτου ἐπιτιμήσειεν ἄν τις, ὅπερ καὶ Πλάτων ἐν τοῖς νόμοις ἐπιτετίμηκεν· 22 (1271 b; p. 1)

πρὸς γὰρ μέρος ἀρετῆς ἡ πᾶσα σύνταξις τῶν νόμων ἐστί, τὴν πολεμικήν· αὕτη γὰρ χρησίμη πρὸς τὸ κρατεῖν. τοιγαροῦν ἐσῴζοντο μὲν πολεμοῦντες, ἀπώλλυντο δὲ ἄρξαντες διὰ τὸ μὴ ἐπίστασθαι σχολάζειν μηδ' ἠσκηκέναι μηδεμίαν ἄσκησιν ἑτέραν κυριωτέραν τῆς πολεμικῆς. 23 *τούτου δὲ ἁμάρτημα οὐκ ἔλαττον· νομίζουσι μὲν γὰρ γίνεσθαι τἀγαθὰ τὰ περιμάχητα δι' ἀρετῆς μᾶλλον ἢ κακίας, καὶ τοῦτο μὲν καλῶς, ὅτι μέντοι ταῦτα κρείττω τῆς ἀρετῆς ὑπολαμβάνουσιν, οὐ καλῶς. — φαύλως δὲ ἔχει καὶ περὶ τὰ κοινὰ χρήματα τοῖς Σπαρτιάταις. οὔτε γὰρ ἐν τῷ κοινῷ τῆς πόλεως ἔστιν οὐδὲν πολέμους μεγάλους ἀναγκαζομένοις πολεμεῖν, εἰσφέρουσί τε κακῶς· διὰ γὰρ τὸ τῶν Σπαρτιατῶν εἶναι τὴν πλείστην γῆν οὐκ ἐξετάζουσιν ἀλλήλων τὰς εἰσφοράς. ἀποβέβηκέ τε τοὐναντίον τῷ νομοθέτῃ τοῦ συμφέροντος· τὴν μὲν γὰρ πόλιν πεποίηκεν ἀχρήματον, τοὺς δ' ἰδιώτας φιλοχρημάτους.*

10 *περὶ μὲν οὖν τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω (ταῦτα γάρ ἐστιν ἃ μάλιστ' ἄν τις ἐπιτιμήσειεν)· ἡ δὲ Κρητικὴ πολιτεία πάρεγγυς μέν ἐστι ταύτης,* VII *ἔχει δὲ μικρὰ μὲν οὐ χεῖρον, τὸ δὲ πλεῖον ἧττον γλαφυ-*

37. *αὐτῶν* P^2, *αὐτοῦ* pr. P^3 (crx. rc.), *αὐτοῖς* Π^3 ‖ 40. *ἀίδιος* Π^2 Ar. Bk., *ἄλλως ἀίδιος* mg. p^1 ‖ 1271 b, 3. *αὐτὴ* $M^s P^1$ ‖ *χρησίμη ⟨μόνον⟩*? Susem. ‖ 5. *ἠσκηκέναι*] *ad virtutem exercitari* Guil. suo haud dubie periculo, haud recte igitur *πρὸς ἀρετὴν ἠσκηκέναι* Susem.^{1} ‖ 6. *τούτο* P^1, *τοῦτο* P^4 Q^b Ar. et pr. P^2 (em. corr.^{1}) et, ut videtur, Γ ‖ 7. *μὲν* om. Γ M^s, secl. Susem.^{1} (fors. recte) ‖ *γίνεσθαι* post *τἀγαθὰ* $M^s P^1$ ‖ 12. *ἀναγκαζομένους* $P^{2.3}$ Ald.

ρῶς. καὶ γὰρ ἔοικε καὶ λέγεται δὲ τὰ πλεῖστα μεμιμῆσθαι τὴν Κρητικὴν πολιτείαν ἡ τῶν Λακώνων· τὰ δὲ πλεῖστα τῶν ἀρχαίων ἧττον διήρθρωται τῶν νεωτέρων. φασὶ γὰρ τὸν Λυκοῦργον, ὅτε τὴν ἐπιτροπείαν τὴν Χαρίλλου τοῦ βασιλέως καταλιπὼν ἀπεδήμησεν, τότε τὸν πλεῖστον διατρῖψαι χρόνον περὶ Κρήτην διὰ τὴν συγγένειαν· ἄποικοι γὰρ οἱ Λύκτιοι τῶν Λακώνων ἦσαν, κατέλαβον δ' οἱ πρὸς τὴν ἀποικίαν ἐλθόντες τὴν τάξιν τῶν νόμων ὑπάρχουσαν ἐν τοῖς τότε κατοικοῦσιν. [διὸ καὶ νῦν οἱ περίοικοι τὸν αὐτὸν τρόπον χρῶνται αὐτοῖς, ὡς κατασκευάσαντος Μίνω

2 πρώτου τὴν τάξιν τῶν νόμων. δοκεῖ δ' ἡ νῆσος καὶ πρὸς
(11) τὴν ἀρχὴν τὴν Ἑλληνικὴν πεφυκέναι καὶ κεῖσθαι καλῶς· πάσῃ γὰρ ἐπίκειται τῇ θαλάσσῃ, σχεδὸν τῶν Ἑλλήνων ἱδρυμένων περὶ τὴν θάλασσαν πάντων· ἀπέχει γὰρ τῇ μὲν τῆς Πελοποννήσου μικρόν, τῇ δὲ τῆς Ἀσίας τοῦ περὶ Τριόπιον τόπου καὶ Ῥόδου. διὸ καὶ τὴν τῆς θαλάσσης ἀρχὴν κατέσχεν ὁ Μίνως, καὶ τὰς νήσους τὰς μὲν ἐχειρώσατο τὰς δ' ᾤκισεν, τέλος δὲ ἐπιθέμενος τῇ Σικελίᾳ τὸν βίον ἐτελεύτησεν ἐκεῖ περὶ Κάμικον.]

3 ἔχει δ' ἀνάλογον ἡ Κρητικὴ τάξις πρὸς τὴν Λακωνικήν. γεωργοῦσί τε γὰρ τοῖς μὲν εἵλωτες τοῖς δὲ Κρησὶν οἱ περίοικοι, 1272 a
καὶ συσσίτια παρ' ἀμφοτέροις ἔστιν, καὶ τό γε ἀρχαῖον ἐκάλουν οἱ Λάκωνες οὐ φιδίτια ἀλλὰ ἀνδρεῖα, καθάπερ οἱ Κρῆτες, ᾗ καὶ δῆλον ὅτι ἐκεῖθεν ἐλήλυθεν. ἔτι δὲ τῆς πολιτείας ἡ τάξις. οἱ

22. δὲ] τε M^s P^1, *quidem* (?) Guil. ‖ 25. Χαριλάου Bas.^{1} ‖ 26. τότε om. Π^1, non vert. Ar., secl. Susem.^{1} ‖ 27. περὶ] περὶ τὴν Π^3 Bk. ‖ 28. Λύκτιοι] κρῆτες Π^1 (ἄλλως λύκτιοι mg. p^1) ‖ 30. διὸ — 40. Κάμικον secl. Susem. ‖ οἱ περίοικοι secl. Spengelius ‖ 32. τὴν — νόμων secludenda esse ci. Stahrius ‖ 34. πάσῃ — 35. πάντων respicit Theod. Metoch. Miscell. p. 644 Kiessl. ‖ 35. τῇ μὲν τῆς] τῆς μὲν Γ M^s † ‖ 37. ῥόδον Π^2 Ar. Bk. ‖ 40. Κάμικον Victorius, Καμικόν mg. Bas.^{1} (fors. recte), κάμεινον Q^b T^b, κάμινον cet., *Camerinam* Albertus Magnus et Ar. ‖ 1272 a, 1. τε om. M^s P^1 et fort. Γ, secl. Susem.$^{1.2.}$ ‖ 3. φιλίτια Π^1 (crx. p^1) ‖ ἀντρεῖα M^s, ἄνδρια Π^2 Bk., ἄλλως ἄνδρια mg. p^1.

(VII μὲν γὰρ ἔφοροι τὴν αὐτὴν ἔχουσι δύναμιν τοῖς ἐν τῇ Κρήτῃ καλουμένοις κόσμοις, πλὴν οἱ μὲν ἔφοροι πέντε τὸν ἀριθμὸν οἱ δὲ κόσμοι δέκα εἰσίν· οἱ δὲ γέροντες τοῖς γέρουσιν, οὓς καλοῦσιν οἱ Κρῆτες βουλήν, ἴσοι· βασιλεία δὲ πρότερον μὲν ἦν, εἶτα κατέλυσαν οἱ Κρῆτες, καὶ τὴν ἡγεμονίαν οἱ κόσμοι τὴν κατὰ πόλεμον ἔχουσιν· ἐκκλησίας δὲ μετέ- 4 χουσι πάντες, κυρία δ' οὐδενός ἐστιν ἀλλ' ἢ συνεπιψηφίσαι τὰ δόξαντα τοῖς γέρουσι καὶ τοῖς κόσμοις.

τὰ μὲν οὖν τῶν συσσιτίων ἔχει βέλτιον τοῖς Κρησὶν ἢ τοῖς Λάκωσιν (ἐν μὲν γὰρ Λακεδαίμονι κατὰ κεφαλὴν ἕκαστος εἰσφέρει τὸ τεταγμένον, εἰ δὲ μή, μετέχειν νόμος κωλύει τῆς πολιτείας, καθάπερ εἴρηται καὶ πρότερον, ἐν δὲ Κρήτῃ κοινοτέρως· ἀπὸ πάντων γὰρ τῶν γινομένων καρπῶν τε καὶ βοσκημάτων ἐκ τῶν δημοσίων καὶ ** φόρων οὓς φέρουσιν οἱ περίοικοι, τέτακται μέρος τὸ μὲν πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ τὰς κοινὰς λειτουργίας, τὸ δὲ τοῖς συσσιτίοις, ὥστ' ἐκ κοινοῦ τρέφεσθαι πάντας, καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ ἄνδρας· πρὸς 5 δὲ τὴν ὀλιγοσιτίαν ὡς ὠφέλιμον πολλὰ πεφιλοσόφηκεν ὁ νομοθέτης, καὶ πρὸς τὴν διάζευξιν τῶν γυναικῶν, ἵνα μὴ πολυτεκνῶσι, τὴν πρὸς τοὺς ἄρρενας ποιήσας ὁμιλίαν, (p. 4 περὶ ἧς εἰ φαύλως ἢ μὴ φαύλως, ἕτερος ἔσται τοῦ διασκέψασθαι καιρός)· ὅτι δὴ τὰ περὶ τὰ συσσίτια βέλτιον τέτακται τοῖς Κρησὶν ἢ τοῖς Λάκωσι, φανερόν, τὰ δὲ περὶ τοὺς κόσμους ἔτι χεῖρον τῶν ἐφόρων. ὃ μὲν γὰρ ἔχει κακὸν τὸ τῶν ἐφόρων ἀρχεῖον, ὑπάρχει καὶ τούτοις

8. βουλήν glossam esse, sub qua lateat Creticum nomen, suspicatur Spengelius ‖ 18. ἐκ] καὶ ἐκ Q^b T^b Bk. et fort. Γ, secludere vult Congreveus, ἐκ τῶν δημοσίων secludenda esse ci. Goettlingius ‖ καὶ ⟨ἀπὸ μορίου τῶν⟩ vel καὶ ⟨ἀπὸ τῆς δεκάτης τῶν⟩? Susem., καὶ ⟨ἐκ τῶν⟩ ci. Congreveus, secl. Lambinus ‖ 21. πρὸς — 26. καιρός post 27. φανερόν male tri. Susem.[1] ‖ 24. ποιήσας corruptum, ⟨νομίμην⟩ ποιήσας? Susem., πορίσας Schmidtius ‖ 26. δὴ Lambinus, δὲ Γ Π Ar. Bk. Susem.[1] ‖ 29. τούτων Π^2 Bk., τούτῳ ci. Sylburgius, ⟨τῷ⟩ τούτων Bernaysius.

[II)
(γίνονται γὰρ οἱ τυχόντες)· ὃ δ' ἐκεῖ συμφέρει πρὸς τὴν
πολιτείαν, ἐνταῦθα οὐκ ἔστιν. ἐκεῖ μὲν γάρ, διὰ τὸ τὴν
αἵρεσιν ἐκ πάντων εἶναι, μετέχων ὁ δῆμος τῆς μεγίστης
ἀρχῆς βούλεται μένειν τὴν πολιτείαν· ἐνταῦθα δ' οὐκ ἐξ ἁπάν-
των αἱροῦνται τοὺς κόσμους ἀλλ' ἐκ τινῶν γενῶν, καὶ τοὺς
6 γέροντας ἐκ τῶν κεκοσμηκότων, περὶ ὧν τοὺς αὐτοὺς ἄν τις
εἴπειε λόγους καὶ περὶ τῶν ἐν Λακεδαίμονι γερόντων (τὸ
γὰρ ἀνυπεύθυνον καὶ τὸ διὰ βίου μεῖζόν ἐστι γέρας τῆς
ἀξίας αὐτοῖς, καὶ τὸ μὴ κατὰ γράμματα ἄρχειν ἀλλ' αὐ-
τογνώμονας ἐπισφαλές). τὸ δ' ἡσυχάζειν μὴ μετέχοντα τὸν
δῆμον οὐδὲν σημεῖον τοῦ τετάχθαι καλῶς. οὐδὲν γὰρ λήμ-
ματός τι τοῖς κόσμοις ὥσπερ τοῖς ἐφόροις, πόρρω γ'
ἀποικοῦσιν ἐν νήσῳ τῶν διαφθερούντων. ἣν δὲ ποιοῦνται 1272 b
τῆς ἁμαρτίας ταύτης ἰατρείαν, ἄτοπος καὶ οὐ πολιτικὴ ἀλλὰ
7 δυναστευτική. πολλάκις γὰρ ἐκβάλλουσι συστάντες τινὲς τοὺς
κόσμους ἢ τῶν συναρχόντων αὐτῶν ἢ τῶν ἰδιωτῶν· ἔξεστι
δὲ καὶ μεταξὺ τοῖς κόσμοις ἀπειπεῖν τὴν ἀρχήν. ταῦτα δὴ
πάντα βέλτιον γίνεσθαι κατὰ νόμον ἢ κατ' ἀνθρώπων βού-
λησιν· οὐ γὰρ ἀσφαλὴς ὁ κανών. πάντων δὲ φαυλότατον τὸ
τῆς ἀκοσμίας, ἣν καθιστᾶσι πολλάκις οἳ ἂν μὴ δίκας βούλων-
ται δοῦναι τῶν δυναστῶν· ᾗ καὶ δῆλον ὅτι ἔχει τι πολιτείας
ἡ τάξις, ἀλλ' οὐ πολιτεία ἐστὶν ἀλλὰ δυναστεία μᾶλλον. εἰώ-
θασι γὰρ διαλαμβάνοντες τὸν δῆμον καὶ τοὺς φίλους ἀναρ-
8 χίαν ποιεῖν καὶ στασιάζειν καὶ μάχεσθαι πρὸς ἀλλήλους· καί-
τοι τί διαφέρει τὸ τοιοῦτον ἢ διά τινος χρόνου μηκέτι πόλιν
53) εἶναι τὴν τοιαύτην, ἀλλὰ λύεσθαι τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν;

35. *ἔκ τινων* Π[1] ‖ 36. *εἴπειεν* pr. P[3] (crx. rc.), *εἴποιε* M[s] P[1] Q[b] T[b] Ald., *εἴποι* P[4] et corr.[3] P[2] ‖ *τῶν* Bas.[3], *ὧν* Π ‖ *γερόντων* Congreveus, *γενομένων* Q[b], *γινομένων* c. c. Ar. Bk. Susem.[1] in textu ‖ 40. *οὐδὲ* Γ Bk. ‖ 41. *γ'*] *γὰρ* Susem.[1. 2.], *enim* Guil., at inde nihil sequitur de Γ ‖ 1272 b, 1. *διαφερόντων* Γ M[s], *διαφερούντων* pr. P[4] ‖ 5. *δὴ*] *δὲ* Congreveus ‖ 8. *οἳ ἂν* Coraes, *ὅταν* Γ Π Ar. Bk. ‖ 9. *τῶν δυνατῶν* ante 8. *ἣν καθιστᾶσι* Π[2] Ar. Bk. et mg. p[1] ‖ 11. *γὰρ* Susem.[2. 3.] e Bernaysi transl., *δὲ* Γ Π Ar. Bk. Susem.[1] ‖ *ἀναρχίαν* Bernaysius, *μοναρχίαν* Γ Π Ar. Bk. Susem.[1].

ἔστι δ' ἐπικίνδυνος οὕτως ἔχουσα πόλις * * τοῖς βουλομένοις ἐπιτίθεσθαι καὶ δυναμένοις. ἀλλὰ καθάπερ εἴρηται, σῴζεται διὰ τὸν τόπον· ξενηλασίας γὰρ τὸ πόρρω πεποίηκεν. διὸ καὶ τὸ τῶν περιοίκων μένει τοῖς Κρησίν, οἱ δ' εἵλωτες ἀφίστανται πολλάκις. οὔτε γὰρ ἐξωτερικῆς ἀρχῆς κοινωνοῦσιν οἱ Κρῆτες, νεωστί τε πόλεμος ξενικὸς διαβέβηκεν εἰς τὴν νῆσον, ὃς πεποίηκε φανερὰν τὴν ἀσθένειαν τῶν ἐκεῖ νόμων.

11 περὶ μὲν οὖν ταύτης τοσαῦθ' ἡμῖν εἰρήσθω τῆς πολι-
τείας· πολιτεύεσθαι δὲ δοκοῦσι καὶ Καρχηδόνιοι καλῶς καὶ VIII
πολλὰ περιττῶς πρὸς τοὺς ἄλλους, μάλιστα δ' ἔνια παραπλησίως τοῖς Λάκωσιν. αὗται γὰρ αἱ πολιτεῖαι τρεῖς ἀλλήλαις τε σύνεγγύς πώς εἰσι καὶ τῶν ἄλλων πολὺ διαφέρουσιν, ἥ τε Κρητικὴ καὶ ἡ Λακωνικὴ καὶ τρίτη τούτων ἡ τῶν Καρχηδονίων. καὶ πολλὰ τῶν τεταγμένων ἔχει παρ' αὐτοῖς καλῶς· σημεῖον δὲ πολιτείας συντεταγμένης τὸ τὸν δῆμον ἔχουσαν διαμένειν ἐν τῇ τάξει τῆς πολιτείας, καὶ μήτε στάσιν, ὅ τι καὶ ἄξιον εἰπεῖν, γεγενῆσθαι μήτε τύραννον.

ἔχει δὲ παραπλήσια τῇ Λακωνικῇ πολιτείᾳ τὰ μὲν συσ- 2
σίτια τῶν ἑταιριῶν τοῖς φιδιτίοις, τὴν δὲ τῶν ἑκατὸν καὶ τεττάρων ἀρχὴν τοῖς ἐφόροις (πλὴν οὐ χεῖρον· οἳ μὲν γὰρ ἐκ τῶν τυχόντων εἰσί, ταύτην δ' αἱροῦνται τὴν ἀρχὴν

15. ἐπικίνδυνος] *valde periculosa* Guil. ex suo fortasse ingenio, haud igitur recte λίαν ἐπικίνδυνος Susem.$^{1.2.}$ ‖ τῶν βουλομένων — 16. δυναμένων Π^2 Ar. Bk., cui lectioni ὄντων praemisit Bas.^{3}, ἀπὸ Busseus: si vero altera potius scriptura ipsius Aristotelis est, infinitivum excidisse recte intellexit Buecheler ‖ 23. εἰρήσθω ante τοσαῦθ' P^1 Π^2 Bk. ‖ 24. καὶ καρχηδόνιοι post καλῶς M^s P^1 ‖ 28. ἡ om. M^s P^1, secl. Susem.$^{1.2.}$ ‖ 30. σημεῖόν τε? Susem. ‖ ⟨εὖ⟩ συντεταγμένης Schneider, εὖ τεταγμένης Bergkius ‖ 31. ἔχουσαν corruptum om. M^s P^1, non vert. Ar., ἑκούσιον ci. Spengelius, rec. Susem.^{2} ‖ ἐν om. M^s P^1, del. p^2 ‖ 34. φιλιτίοις Π^1 (crx. p^1) ‖ τὴν — 35. ἀρχὴν respicit Theod. Metoch. Miscell. p. 667 Kiessl. ‖ 36. γὰρ add. Π^1 P^4 Ar., c. c. om. Bk.

(VIII) ἀριστίνδην), τοὺς δὲ βασιλεῖς καὶ τὴν γερουσίαν ἀνάλογον τοῖς ἐκεῖ βασιλεῦσι καὶ γέρουσιν, καὶ βέλτιον δὲ τοὺς βασιλεῖς μήτε καθ' αὑτὸ εἶναι γένος μήτε τοῦτο τὸ τυχόν, εἴ τι διαφέρον ἐκ τούτων αἱρετοὺς μᾶλλον ἢ καθ' ἡλικίαν. μεγάλων γὰρ κύριοι καθεστῶτες, ἂν εὐτελεῖς ὦσι, μεγάλα βλάπτουσι, καὶ ἔβλαψαν ἤδη τὴν πόλιν τὴν τῶν Λακεδαιμονίων. 1273 a

3 τὰ μὲν οὖν πλεῖστα τῶν ἐπιτιμηθέντων ἂν διὰ τὰς παρεκβάσεις * * κοινὰ τυγχάνει πάσαις ὄντα ταῖς εἰρημέναις πολιτείαις· τῶν δὲ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἀριστοκρατίας καὶ τῆς πολιτείας * * τὰ μὲν εἰς δῆμον ἐκκλίνει μᾶλλον, (p. 54) τὰ δ' εἰς ὀλιγαρχίαν. τοῦ μὲν γὰρ τὰ μὲν προσάγειν τὰ δὲ μὴ προσάγειν πρὸς τὸν δῆμον οἱ βασιλεῖς κύριοι μετὰ τῶν γερόντων, ἂν ὁμογνωμονῶσι πάντες,· εἰ δὲ μή, καὶ τούτων ὁ δῆμος, ἃ δ' ἂν εἰσφέρωσιν οὗτοι οὐ διακοῦσαι μόνον ἀποδιδόασι τῷ δήμῳ τὰ δόξαντα τοῖς ἄρχουσιν, ἀλλὰ κύριοι κρίνειν εἰσὶ καὶ τῷ βουλομένῳ τοῖς εἰσφερομένοις ἀντειπεῖν ἔξεστιν, ὅπερ ἐν ταῖς ἑτέραις πολι-

4 τείαις οὐκ ἔστιν· τὸ δὲ τὰς πενταρχίας κυρίας οὔσας πολλῶν καὶ μεγάλων ὑφ' αὑτῶν αἱρετὰς εἶναι, καὶ τὴν τῶν ἑκατὸν ταύτας αἱρεῖσθαι τὴν μεγίστην ἀρχήν, ἔτι δὲ ταύτας

39. καθ' αὑτὸ Γ et γρ. mg. p[1], κατ' αὐτὸ pr. P[1], καυταυτὸ pr. M[s], καταυτὸ corr. M[s], κατὰ τὸ αὐτὸ p[1] Π[2] Bk. ‖ μήτε Schneider, μηδὲ Π Bk. Susem.[1] in textu ‖ εἴ τι Γ, εἴτε M[s] Π[2] Bk. et mg. p[1], ἢ Ar. et pr. P[1], non sanum esse hunc locum intellexit Conringius, τοὺς δὲ γέροντας τῷ αἱρετοὺς Schneider, τοὺς δὲ γέροντας κατὰ πλοῦτον αἱρετοὺς Io. Brandisius, εἰς δὲ γερουσίαν ἐκ τῶν πλουσίων αἱρετοὺς Bernaysius, ἔτι δὲ γέροντας κατὰ πλοῦτον αἱρετοὺς Buecheler ‖ 1273 a, 3. παρεκβάσεις ⟨τὰς τῆς ἀρίστης τάξεως⟩ vel simile quid Susem., vitium suspicatus erat iam Fuellebornius ‖ 4. ὑπόθεσιν ⟨ὑπεναντίων⟩ Bernaysius ‖ 5. πολιτείας ⟨τοῖς Καρχηδονίοις⟩ vel simile quid Susem. ‖ ἐκκλίνει ⟨τοῖς Καρχηδονίοις⟩ potius coniecerat Thurotus ‖ 6. γὰρ τὸ Morelius Bk. ‖ 7. τὰ Π[1] Ar. et pr. Q[b], τὸ c. c. Bk. ‖ 9. καὶ post τούτων tri. Susem.[1.2.] ‖ εἰσφέρουσιν Π[2] (em. corr.[1] P[2]) ‖ οὗτοι om. Π[1], secl. Susem.[1.2.] (nescio an recte) ‖ 10. τὰ δόξαντα] τάξαντα Π[1] (sine acc. P[1]).

(VI
πλέονα ἄρχειν χρόνον τῶν ἄλλων (καὶ γὰρ ἐξεληλυθότες
ἄρχουσι καὶ μέλλοντες) ὀλιγαρχικόν, τὸ δὲ ἀμίσθους καὶ
μὴ κληρωτὰς ἀριστοκρατικὸν θετέον, καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἕτε-
ρον, καὶ τὸ τὰς δίκας ὑπὸ τινῶν ἀρχείων δικάζεσθαι πά-
σας, καὶ μὴ ἄλλας ὑπ' ἄλλων, καθάπερ ἐν Λακεδαίμονι.
παρεκβαίνει δὲ τῆς ἀριστοκρατίας ἡ τάξις τῶν Καρχηδο- 5
νίων μάλιστα πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν κατά τινα διάνοιαν ᾗ
συνδοκεῖ τοῖς πολλοῖς· οὐ γὰρ μόνον ἀριστίνδην ἀλλὰ καὶ
πλουτίνδην οἴονται δεῖν αἱρεῖσθαι τοὺς ἄρχοντας· ἀδύνατον
γὰρ τὸν ἀποροῦντα καλῶς ἄρχειν καὶ σχολάζειν. εἴπερ οὖν
τὸ μὲν αἱρεῖσθαι πλουτίνδην ὀλιγαρχικὸν τὸ δὲ κατ' ἀρε-
τὴν ἀριστοκρατικόν, αὕτη τις ἂν εἴη τάξις τρίτη, καθ' ἥν-
περ συντέτακται [καὶ] τοῖς Καρχηδονίοις τὰ περὶ τὴν πο-
λιτείαν· αἱροῦνται γὰρ εἰς δύο ταῦτα βλέποντες, καὶ μά-
λιστα τὰς μεγίστας, τούς τε βασιλεῖς καὶ τοὺς στρατηγούς.
δεῖ δὲ νομίζειν ἁμάρτημα νομοθέτου τὴν παρέκβασιν εἶναι 6
τῆς ἀριστοκρατίας ταύτην. ἐξ ἀρχῆς γὰρ τοῦθ' ὁρᾶν ἐστι
τῶν ἀναγκαιοτάτων, ὅπως οἱ βέλτιστοι δύνωνται σχολάζειν
καὶ μηδὲν ἀσχημονεῖν, μὴ μόνον ἄρχοντες ἀλλὰ μηδ' ἰδιω-
τεύοντες. [εἰ δὲ δεῖ βλέπειν καὶ πρὸς εὐπορίαν χάριν σχο-
λῆς, φαῦλον τὸ τὰς μεγίστας ὠνητὰς εἶναι τῶν ἀρχῶν,
τήν τε βασιλείαν καὶ τὴν στρατηγίαν. ἔντιμον γὰρ ὁ νόμος
οὗτος ποιεῖ τὸν πλοῦτον μᾶλλον τῆς ἀρετῆς καὶ τὴν πόλιν (p. 55)
ὅλην φιλοχρήματον. ὅ τι γὰρ ἂν ὑπολάβῃ τίμιον εἶναι τὸ 7
κύριον, ἀνάγκη καὶ τὴν τῶν ἄλλων πολιτῶν δόξαν ἀκολου-
θεῖν τούτοις. ὅπου δὲ μὴ μάλιστα ἀρετὴ τιμᾶται, ταύτην

16. πλέον M[s], πλείονα Π[2] (πλείονας pr. P[3], crx. rc.) Bk. Susem.[1] ‖ 19. τινῶν ἀρχείων Coraes, τῶν ἀρχείων πάντων P[4.6.] Ar., τῶν ἀρχείων c. c. Bk. Susem.[1] in textu, τῶν ⟨αὐτῶν⟩ ἀρχείων Victorius ‖ 28. καὶ non vert. Ar., secl. Susem., ante συντέτακται tri. Congreveus, καὶ ⟨συμβέβηκε⟩ ci. Thurotus ‖ 33. βέλτιστον P[2.3.] ‖ 35. εἰ — b, 6. ἄρχειν post b, 7. σχολῆς tri. Susem. ‖ δεῖ] δὴ δεῖ P[2.3.], δὴ T[b] et pr. Q[b] (crx. rc.) ‖ 39. ὅ τι P[2], ὅτι c. c. Bk. ‖ γὰρ Ar., δ' Γ Π Bk. ‖ 40. πολιτειῶν Γ M[s].

1273b οὐχ οἷόν τε βεβαίως ἀριστοκρατεῖσθαι τὴν πολιτείαν. ἐθίζεσθαι δ' εὔλογον κερδαίνειν τοὺς ὠνουμένους, ὅταν δαπανήσαντες ἄρχωσιν· ἄτοπον γὰρ εἰ πένης μὲν ὢν ἐπιεικὴς δὲ βουλήσεται κερδαίνειν, φαυλότερος δ' ὢν οὐ βουλήσεται δαπανήσας. διὸ δεῖ τοὺς δυναμένους ἄριστ' ἄρχειν, τούτους ἄρχειν.] βέλτιον δ', εἰ καὶ προεῖτο τὴν ἀπορίαν τῶν ἐπιεικῶν ὁ νομοθέτης, ἀλλὰ ἀρχόντων γε ἐπιμελεῖσθαι τῆς σχολῆς. *

8 φαῦλον δ' ἂν δόξειεν εἶναι καὶ τὸ πλείους ἀρχὰς τὸν αὐτὸν ἄρχειν· ὅπερ εὐδοκιμεῖ παρὰ τοῖς Καρχηδονίοις. ἓν γὰρ ὑφ' ἑνὸς ἔργον ἄριστ' ἀποτελεῖται. δεῖ δὴ ὅπως γίνηται τοῦτο ὁρᾶν τὸν νομοθέτην, καὶ μὴ προστάττειν τὸν αὐτὸν αὐλεῖν καὶ σκυτοτομεῖν. ὥσθ' ὅπου μὴ μικρὰ πόλις, πολιτικώτερον πλείονας μετέχειν τῶν ἀρχῶν, καὶ δημοτικώτερον· κοινότερόν τε γάρ, [καθάπερ εἴπομεν] καὶ * κάλλιον ἕκαστον ἀποτελεῖται τῶν αὐτῶν καὶ θᾶττον. δῆλον δὲ τοῦτο ἐπὶ τῶν πολεμικῶν καὶ τῶν ναυτικῶν· ἐν τούτοις γὰρ ἀμφοτέροις διὰ πάντων ὡς εἰπεῖν διελήλυθε τὸ ἄρχειν καὶ τὸ ἄρχεσθαι.

9 ὀλιγαρχικῆς δ' οὔσης τῆς πολιτείας ἄριστα ⟨στάσιν⟩ ἐκφεύγουσι τῷ πλουτεῖν, αἰεί τι τοῦ δήμου μέρος ἐκπέμποντες ἐπὶ τὰς πόλεις. τούτῳ γὰρ ἰῶνται καὶ ποιοῦσι μόνιμον τὴν πολιτείαν. ἀλλὰ τουτί ἐστι τύχης ἔργον, δεῖ δὲ ἀστασιάστους εἶναι διὰ τὸν νομοθέτην. νῦν δέ, ἂν ἀτυχία γένηταί τις καὶ τὸ πλῆθος ἀποστῇ τῶν ἀρχομένων, οὐδέν ἐστι φάρμακον διὰ τῶν νόμων τῆς ἡσυχίας.

1273b, 1. τε — τὴν] τ' εἶναι βεβαίως ἀριστοκρατικὴν $Π^2$ Bk. ‖ 2. τοὺς] τοῦτ' $Π^1$ (crx. mg. p[1]), rec. et τοῦτ' ὠνουμένους, quae non vertit Ar., secl. Susem.[1.2.] ‖ 3. μὲν ante γὰρ add. $Π^1$ ‖ 4. ὢν] ἂν $ΓM^s$ ‖ 5. ἄριστ' ἄρχειν Spengelius, ἀρισταρχεῖν $ΓΠ$ Bk. ‖ 6. εὐπορίαν $P^1Π^2$ Ar. ‖ 10. δὴ Susem., δ' $ΓΠ$ (δὲ M^s) Ar. Bk. Susem.[1] in textu ‖ 14. καθάπερ εἴπομεν post καὶ tri. Bernaysius Susem.[2.3.] ‖ 15. τῶν αὐτῶν haud integra esse monuit Susem., τῶν ἔργων ci. Bernaysius, secl. Bender ‖ 18. στάσιν add. Bernaysius, vitium detexerat Schneider ‖ 19. τῷ πλουτίζειν Schneider Susem.[1.2.], *inditando* Guil., sed de $Γ$ nihil inde licet colligere.

(VII

12 περὶ μὲν οὖν τῆς Λακεδαιμονίων* πολιτείας καὶ Κρη-
τικῆς καὶ τῆς Καρχηδονίων, αἵπερ δικαίως εὐδοκιμοῦσι,
τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον· τῶν δὲ ἀποφηναμένων τι περὶ πο- IX
λιτείας ἔνιοι μὲν οὐκ ἐκοινώνησαν πράξεων πολιτικῶν οὐδ'
ὡντινωνοῦν, ἀλλὰ διετέλεσαν ἰδιωτεύοντες τὸν βίον, περὶ (p. 56)
ὧν εἴ τι ἀξιόλογον, εἴρηται σχεδὸν περὶ πάντων, ἔνιοι δὲ
νομοθέται γεγόνασιν, οἳ μὲν ταῖς οἰκείαις πόλεσιν οἳ δὲ καὶ
τῶν ὀθνείων τισί, πολιτευθέντες αὐτοί· καὶ τούτων οἳ μὲν ἐγέ-
νοντο δημιουργοὶ νόμων, οἳ δὲ καὶ πολιτείας, οἷον καὶ Λυ-
κοῦργος καὶ Σόλων· οὗτοι γὰρ καὶ νόμους καὶ πολιτείας κατέ-
στησαν. — περὶ μὲν οὖν τῆς Λακεδαιμονίων εἴρηται, Σόλωνα δ' 2
ἔνιοι μὲν οἴονται γενέσθαι νομοθέτην σπουδαῖον. ὀλιγαρχίαν
τε γὰρ καταλῦσαι λίαν ἄκρατον οὖσαν, καὶ δουλεύοντα τὸν
δῆμον παῦσαι, καὶ δημοκρατίαν καταστῆσαι τὴν πάτριον,
μίξαντα καλῶς τὴν πολιτείαν· εἶναι γὰρ τὴν μὲν ἐν Ἀρείῳ
πάγῳ βουλὴν * ὀλιγαρχικόν, τὸ δὲ τὰς ἀρχὰς αἱρετὰς ἀρι-
στοκρατικόν, τὸ δὲ δικαστήριον δημοτικόν. ἔοικε δὲ Σόλων
ἐκεῖνα μὲν ὑπάρχοντα πρότερον οὐ καταλῦσαι, τήν τε βου-
λὴν καὶ τὴν τῶν ἀρχῶν αἵρεσιν, τὸν δὲ δῆμον καταστῆσαι,
τὰ δικαστήρια ποιήσας ἐκ πάντων. διὸ καὶ μέμφονταί τινες 3
αὐτῷ· λῦσαι γὰρ θάτερον, κύριον ποιήσαντα τὸ δικαστή-
ριον πάντων, κληρωτὸν ὄν. ἐπεὶ γὰρ τοῦτ' ἴσχυσεν, ὥσπερ
τυράννῳ τῷ δήμῳ χαριζόμενοι τὴν πολιτείαν εἰς τὴν νῦν
δημοκρατίαν μετέστησαν· καὶ τὴν μὲν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βου-
λὴν Ἐφιάλτης ἐκόλουσε καὶ Περικλῆς, τὰ δὲ δικαστήρια
μισθοφόρα κατέστησε Περικλῆς, καὶ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον

25. περὶ — 1274b, 26. ἂν secl. Goettlingius, respicit Mich. Eph. l. l. f. 188b ‖ κρήτης $M^s P^1$ ‖ 26. αἵπερ vix rectum est, εἴ[περ]? Susem. ‖ 27. τι om. Π^1, secl. Susem.$^{1.2.}$ (fors. recte) † ‖ 32. μὲν — 33. νόμων] μὲν νόμων — μόνον Π^2 Ar. Bk. ‖ 36. γενέσθαι post νομοθέτην Π^2 Bk. ‖ 37. γὰρ om. $M^s P^1$ ‖ 41. τὰ δὲ δικαστήρια Π^2 Ar. Bk. ‖ 1274a, 4. θατέραν Π^1 Susem.^{1} in textu, θάτερα Coraes Susem.^{2} † ‖ 5. ἴσχυεν Π^2 Bk. ‖ 7. μετέστησαν Teggeus, κατέστησαν ΓΠ Ar. Bk. Susem.^{1} ‖ 8. καὶ Περικλῆς secl. Sauppeus ‖ τὰ — 9. Περικλῆς om. ΓM^s.

(IX) ἕκαστος τῶν δημαγωγῶν προήγαγεν αὔξων εἰς τὴν νῦν δημοκρατίαν. 4 φαίνεται δὲ οὐ κατὰ τὴν Σόλωνος γενέσθαι τοῦτο προαίρεσιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ συμπτώματος (τῆς ναυαρχίας γὰρ ἐν τοῖς Μηδικοῖς ὁ δῆμος αἴτιος γενόμενος ἐφρονηματίσθη καὶ δημαγωγοὺς ἔλαβε φαύλους ἀντιπολιτευομένων τῶν ἐπιεικῶν), ἐπεὶ Σόλων γε ἔοικε τὴν ἀναγκαιοτάτην ἀποδιδόναι τῷ δήμῳ δύναμιν, τὸ τὰς ἀρχὰς αἱρεῖσθαι καὶ εὐθύνειν (μηδὲ γὰρ τούτου κύριος ὢν ὁ δῆμος δοῦλος ἂν εἴη καὶ πολέμιος), τὰς δ' ἀρχὰς ἐκ τῶν γνωρί-(p. 57)μων καὶ τῶν εὐπόρων κατέστησε πάσας, ἐκ τῶν πεντακοσιομεδίμνων καὶ ζευγιτῶν καὶ [τρίτου τέλους] τῆς καλουμένης ἱππάδος· τὸ δὲ τέταρτον τὸ θητικόν, οἷς οὐδεμιᾶς ἀρχῆς μετῆν.

5 [νομοθέται δὲ ἐγένοντο Ζάλευκός τε Λοκροῖς τοῖς ἐπιζεφυρίοις, καὶ Χαρώνδας ὁ Καταναῖος τοῖς αὐτοῦ πολίταις καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς Χαλκιδικαῖς πόλεσι ταῖς περὶ Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν. πειρῶνται δέ τινες καὶ συνάγειν ὡς Ὀνομακρίτου μὲν γενομένου πρώτου δεινοῦ περὶ νομοθεσίαν, γυμνασθῆναι δ' αὐτὸν ἐν Κρήτῃ Λοκρὸν ὄντα καὶ ἐπιδημοῦντα κατὰ τέχνην μαντικήν· τούτου δὲ γενέσθαι Θάλητα ἑταῖρον, Θάλητος δ' ἀκροατὴν Λυκοῦργον καὶ Ζάλευκον, Ζαλεύκου δὲ Χαρώνδαν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν λέγουσιν ἀσκεπτότερον τῶν 6 χρόνων ἔχοντες· ἐγένετο δὲ καὶ Φιλόλαος ὁ Κορίνθιος νομοθέτης Θηβαίοις. ἦν δ' ὁ Φιλόλαος τὸ μὲν γένος τῶν Βακχιαδῶν, ἐραστὴς δὲ γενόμενος Διοκλέους τοῦ νικήσαντος

14. ἀντὶ πολιτευομένων $Γ P^2$ Ar. ‖ 17. ὁ δῆμος ὢν κύριος Γ, si fides in hac re est Guilelmo, et Susem.^{1}, ὢν ὁ δῆμος κύριος $M^s P^1$ Susem.^{2} ‖ 19. ἐμπόρων $P^{2.3.} Q^b T^b$ † ‖ πεντακοσίων μεδίμνων $Γ M^s$ ‖ 20. τρίτου τέλους secl. Susem., certe non est integer locus, τοῦ τέλους olim. ci., postea ante καὶ alterum verba tri. Spengelius ‖ 22. νομοθέται — b, 26. ἂν secl. Boiesenius, cf. quae adnotavi 1273b, 25 sqq. ‖ 23. αὑτοῦ $Γ P^1$, αὐτοῦ cet. ‖ 25. δέ] δὲ καί $Π^2$ Bk. ‖ 27. καὶ ⟨ἐκεὶ⟩ vel κἀκεὶ Teggeus ‖ 28. μαντικήν om. $Γ M^s$ ‖ θέλητα et 29. θέλητος $Γ M^s$ ‖ 30. τῶν χρόνων Ar., τῷ χρόνῳ ΓΠ Bk. ‖ 31. ἔχοντες Susem., λέγοντες ΓΠ Ar. Bk. Susem.^{1} in textu ‖ 33. βακχιδῶν $Γ M^s$.

(IX)

Ὀλυμπίασιν, ὡς ἐκεῖνος τὴν πόλιν ἔλιπε διαμισήσας τὸν
ἔρωτα τὸν τῆς μητρὸς Ἀλκυόνης, ἀπῆλθεν εἰς Θήβας· κἀκεῖ
τὸν βίον ἐτελεύτησαν ἀμφότεροι. καὶ νῦν ἔτι δεικνύουσι τοὺς
τάφους αὐτῶν ἀλλήλοις μὲν εὐσυνόπτους ὄντας, πρὸς δὲ τὴν
τῶν Κορινθίων χώραν τοῦ μὲν συνόπτου τοῦ δ᾽ οὐ συνόπτου·
μυθολογοῦσι γὰρ αὐτοὺς οὕτω τάξασθαι τὴν ταφήν, τὸν μὲν 7
Διοκλέα διὰ τὴν ἀπέχθειαν τοῦ πάθους, ὅπως μὴ ἄποπτος
ἔσται ἡ Κορινθία ἀπὸ τοῦ χώματος, τὸν δὲ Φιλόλαον, ὅπως
1274b ἄποπτος. ᾤκησαν μὲν οὖν διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν παρὰ
τοῖς Θηβαίοις, νομοθέτης δ᾽ αὐτοῖς ἐγένετο Φιλόλαος περί
τ᾽ ἄλλων τινῶν καὶ περὶ τῆς παιδοποιίας, οὓς καλοῦσιν
ἐκεῖνοι νόμους θετικούς· καὶ τοῦτ᾽ ἐστὶν ἰδίως ὑπ᾽ ἐκείνου
νενομοθετημένον, ὅπως ὁ ἀριθμὸς σῴζηται τῶν κλήρων. Χα- 8
ρώνδου δ᾽ οὐδέν ἐστιν ἴδιον πλὴν αἱ δίκαι τῶν ψευδο-
μαρτυριῶν (πρῶτος γὰρ ἐποίησε τὴν ἐπίσκηψιν), τῇ δ᾽ ἀκρι-
βείᾳ τῶν νόμων ἐστὶ γλαφυρώτερος καὶ τῶν νῦν νομοθετῶν.
Φαλέου δ᾽ ἴδιον ἡ τῶν οὐσιῶν ἀνομάλωσις, Πλάτωνος δ᾽ ἥ (p. 58)
τε τῶν γυναικῶν καὶ παίδων καὶ τῆς οὐσίας κοινότης καὶ
τὰ συσσίτια τῶν γυναικῶν, ἔτι δ᾽ ὁ περὶ τὴν μέθην νόμος,
τὸ τοὺς νήφοντας συμποσιαρχεῖν, καὶ τὴν ἐν τοῖς πολεμι-
κοῖς ἄσκησιν ὅπως ἀμφιδέξιοι γίνωνται κατὰ τὴν μελέτην,
ὡς δέον μὴ τὴν μὲν χρήσιμον εἶναι ταῖν χεροῖν τὴν δὲ
ἄχρηστον. Δράκοντος δὲ νόμοι μὲν εἰσί, πολιτείᾳ δ᾽ ὑπαρ- 9
χούσῃ τοὺς νόμους ἔθηκεν· ἴδιον δ᾽ ἐν τοῖς νόμοις οὐδέν
ἐστιν ὅ τι καὶ μνείας ἄξιον, πλὴν ἡ χαλεπότης διὰ τὸ τῆς ζη-
μίας μέγεθος. ἐγένετο δὲ καὶ Πιττακὸς νόμων δημιουργὸς

34. Ὀλυμπιάσιν Goettlingius (nescio an recte) ‖ 39. γραφήν Π^2 (crx. mg. P^4) ‖ 1274b, 1. τὴν om. $P^{2.3.}$ ‖ 5. σῴζεται Buecheler ‖ 6. ἴδιον μὲν (μὲν om. P^4) οὐδέν ἐστι Π^2 Bk. ‖ ψευδομαρτυριῶν — 7. ἐπίσκηψιν Scaliger et Bentleius, ψευδομαρτύρων — ἐπίσκεψιν Γ Π Ar. ‖ 8. τῶν νόμων om. Π^1, non vert. Ar., secl. Susem.$^{1.2.}$ (fors. recte) ‖ 9. φαλέου corr.^{1} $P^{2.3.}$, φιλολάου c. c. Ar. ‖ ἀνομάλωσις Bk., ἀνωμάλωσις Π, ὁμάλωσις Chandler ‖ 13. γίνωνται Π^1 Ald., γίνονται cet. ‖ 14. ταῖν Π^1 (τὴν pr. M^s) P^4, τοῖν c. c. Bk. (fors. recte).

K) ἀλλ' οὐ πολιτείας· νόμος δ' ἴδιος αὐτοῦ τὸ τοὺς μεθύοντας, ἄν τι πταίσωσι, πλείω ζημίαν ἀποτίνειν τῶν νηφόντων· διὰ γὰρ τὸ πλείους ὑβρίζειν μεθύοντας ἢ νήφοντας οὐ πρὸς τὴν συγγνώμην ἀπέβλεψεν, ὅτι δεῖ μεθύουσιν ἔχειν μᾶλλον, ἀλλὰ πρὸς τὸ συμφέρον. ἐγένετο δὲ καὶ Ἀνδροδάμας Ῥηγῖνος νομοθέτης Χαλκιδεῦσι τοῖς ἐπὶ Θρᾴκης, οὗ περί τε τὰ φονικὰ καὶ τὰς ἐπικλήρους ἐστίν· οὐ μὴν ἀλλὰ ἴδιόν γε οὐδὲν αὐτοῦ λέγειν ἔχοι τις ἄν.]

Γ.

τα μὲν οὖν περὶ τὰς πολιτείας, τάς τε κυρίας καὶ τὰς ὑπὸ τινῶν εἰρημένας, ἔστω τεθεωρημένα τὸν τρόπον τοῦτον·

I τῷ περὶ πολιτείας ἐπισκοποῦντι, καὶ τίς ἑκάστη καὶ ποία τις, σχεδὸν πρώτη σκέψις περὶ πόλεως ἰδεῖν, τί ποτέ ἐστιν ἡ πόλις. νῦν γὰρ ἀμφισβητοῦσιν, οἳ μὲν φάσκοντες τὴν πόλιν πεπραχέναι τὴν πρᾶξιν, οἳ δ' οὐ τὴν πόλιν ἀλλὰ τὴν ὀλιγαρχίαν ἢ τὸν τύραννον· τοῦ δὲ πολιτικοῦ καὶ τοῦ νομοθέτου πᾶσαν ὁρῶμεν τὴν πραγματείαν οὖσαν περὶ πόλιν, ἡ δὲ πολιτεία τῶν τὴν πόλιν οἰκούντων ἐστὶ τάξις τίς.

2 ἐπεὶ δ' ἡ πόλις τῶν συγκειμένων, καθάπερ ἄλλο τι τῶν ὅλων μὲν συνεστώτων δ' ἐκ πολλῶν μορίων, δῆλον ὅτι πρότερον ὁ πολίτης ζητητέος· ἡ γὰρ πόλις πολιτῶν τι πλῆθος ἐστίν.

59) ὥστε τίνα χρὴ καλεῖν πολίτην καὶ τίς ὁ πολίτης ἐστὶ σκεπτέον. 1275a καὶ γὰρ ὁ πολίτης ἀμφισβητεῖται πολλάκις· οὐ γὰρ τὸν αὐτὸν ὁμολογοῦσι πάντες εἶναι πολίτην· ἔστι γάρ τις ὃς ἐν δημοκρατίᾳ πολίτης ὢν ἐν ὀλιγαρχίᾳ πολλάκις οὐκ

20. *τι πταίσωσι* L^s, *τι πταίωσι* C^c, *τυπήσωσι* M^s, *τυπτέσωσι* U^b, *τυπτήσωσι* c. c. Ar. Bk. ‖ *ἀποτίνειν* *Γ*(?) Ar., *ἀποτίννειν* P^2, *ἀποτείνειν* cet. ‖ 21. *γὰρ* om. *Γ*M^s ‖ 24. ⟨*τὰ*⟩ *περί* Coraes Susem.[2]

Lib. III. 1274b, 27. *τὰ* — 28. *τοῦτον* cum *B* coniungunt fontes et editiones ‖ 32. *τῷ* ⟨*δὲ*⟩? Susem. ‖ 38. *ἥ τε*? Susem. ‖ *ἐστίν* (*ἔστιν* P^1) post *τάξις τις* M^sP^1.

(I)
ἔστι πολίτης. — τοὺς μὲν οὖν ἄλλως πως τυγχάνοντας ταύ- 3
της τῆς προσηγορίας, οἷον τοὺς ποιητοὺς πολίτας, ἀφετέον·
ὁ δὲ πολίτης οὐ τῷ οἰκεῖν που πολίτης ἐστίν (καὶ γὰρ μέ-
τοικοι καὶ δοῦλοι κοινωνοῦσι τῆς οἰκήσεως), οὐδ' οἱ τῶν
δικαίων μετέχοντες οὕτως ὥστε καὶ δίκην ὑπέχειν καὶ δικά-
ζεσθαι (τοῦτο γὰρ ὑπάρχει καὶ τοῖς ἀπὸ συμβόλων κοινω-
νοῦσιν — καὶ γὰρ ταῦτα τούτοις ὑπάρχει —· πολλαχοῦ μὲν οὖν
οὐδὲ τούτων τελέως οἱ μέτοικοι μετέχουσιν, ἀλλὰ νέμειν
ἀνάγκη προστάτην, ὥστε ἀτελῶς πως μετέχουσι τῆς τοιαύ-
της κοινωνίας), ἀλλὰ καθάπερ καὶ παῖδας τοὺς μήπω δι' 4
ἡλικίαν ἐγγεγραμμένους καὶ τοὺς γέροντας τοὺς ἀφειμένους
φατέον εἶναι μέν πως πολίτας, οὐχ ἁπλῶς δὲ λίαν ἀλλὰ
προστιθέντας τοὺς μὲν ἀτελεῖς τοὺς δὲ παρηκμακότας ἤ τι
τοιοῦτον ἕτερον (οὐδὲν γὰρ διαφέρει· δῆλον γὰρ τὸ λεγό-
μενον). ζητοῦμεν δὲ τὸν ἁπλῶς πολίτην καὶ μηδὲν ἔχοντα
τοιοῦτον ἔγκλημα διορθώσεως δεόμενον, ἐπεὶ καὶ περὶ τῶν
ἀτίμων καὶ φυγάδων ἔστι τὰ τοιαῦτα καὶ διαπορεῖν καὶ
λύειν. πολίτης δ' ἁπλῶς οὐδενὶ τῶν ἄλλων ὁρίζεται μᾶλ-
λον ἢ τῷ μετέχειν [κρίσεως καὶ] ἀρχῆς. τῶν δ' ἀρχῶν αἳ
μέν εἰσι διῃρημέναι κατὰ χρόνον, ὥστ' ἐνίας μὲν ὅλως δὶς
τὸν αὐτὸν οὐκ ἔξεστιν ἄρχειν, ἢ διὰ τινῶν ὡρισμένων χρό-
νων· ὃ δ' ἀόριστος, οἷον ὁ δικαστὴς καὶ ἐκκλησιαστής. τάχα 5
μὲν οὖν ἂν φαίη τις οὐδ' ἄρχοντας εἶναι τοὺς τοιούτους,
οὐδὲ μετέχειν διὰ ταῦτα ἀρχῆς· καίτοι γελοῖον τοὺς κυριωτά-
τους ἀποστερεῖν ἀρχῆς. ἀλλὰ διαφερέτω μηδέν· περὶ ὀνόματος

1275a, 10. καὶ τοῖς ⟨μετοίκοις καὶ τοῖς⟩ Buecheler (nisi fallor, recte) ‖ 11. καὶ — ὑπάρχει om. Π^1, non vert. Ar., secl. Susem.^{1} ‖ 13. ὥστε] διὸ Victorius Bk. ‖ 16. λίαν non vert. Ar., secl. Coraes, at corruptum potius videtur, πολίτας fort. recte ci. Spengelius ‖ 17. ἀτελεῖν $P^{2.3}$ Q^b T^b ‖ ** ἢ Thurotus Susem.^{1} (haud recte) ‖ 19. δὲ Ar. Conringius, γὰρ ΓΠ Bk. ‖ 23. κρίσεως καὶ ἀρχῆς] πολιτικῆς Stob., κρίσεως καὶ secl. Thurotus ‖ 24. διωρισμέναι Scaliger Susem.^{2} ‖ 27. ἂν φαίη Γ$P^{1.4.6.}$, φαίη M^s, ἀντιφαίη cet., ἂν ἀντιφαίη ci. Goettlingius ‖ 28. καίτοι — 29. ἀρχῆς om. Π^1 (suppl. mg.^{1} P^1) †.

γὰρ ὁ λόγος· ἀνώνυμον γὰρ τὸ κοινὸν ἐπὶ δικαστοῦ καὶ ἐκκλησιαστοῦ, τί δεῖ ταῦτ' ἄμφω καλεῖν. ἔστω δὴ διορισμοῦ χάριν ἀόριστος ἀρχή. τίθεμεν δὴ πολίτας τοὺς οὕτω μετέχοντας. — (I. 60) ὁ μὲν οὖν μάλιστ' ἂν ἐφαρμόσας πολίτης ἐπὶ πάντας τοὺς λεγομένους πολίτας σχεδὸν τοιοῦτος ἐστίν· 6 δεῖ δὲ μὴ λανθάνειν ὅτι τῶν πραγμάτων ἐν οἷς τὰ ὑποκείμενα διαφέρει τῷ εἴδει, καὶ τὸ μὲν αὐτῶν ἐστι πρῶτον τὸ δὲ δεύτερον τὸ δ' ἐχόμενον, ἢ τὸ παράπαν οὐδ' ἔνεστιν, ᾗ τοιαῦτα, τὸ κοινόν, ἢ γλίσχρως. τὰς δὲ πολιτείας ὁρῶμεν εἴδει διαφερούσας ἀλλήλων, καὶ τὰς μὲν ὑστέρας τὰς δὲ προτέρας οὔσας· τὰς γὰρ ἡμαρτημένας καὶ παρεκβεβηκυίας 1275b ἀναγκαῖον ὑστέρας εἶναι τῶν ἀναμαρτήτων (τὰς δὲ παρεκβεβηκυίας πῶς λέγομεν, ὕστερον ἔσται φανερόν). ὥστε καὶ τὸν πολίτην ἕτερον ἀναγκαῖον εἶναι τὸν καθ' ἑκάστην πολιτείαν. 7 διόπερ ὁ λεχθεὶς ἐν μὲν δημοκρατίᾳ μάλιστ' ἐστὶ πολίτης, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις ἐνδέχεται μέν, οὐ μὴν ἀναγκαῖον. ⟨ἐν⟩ ἐνίαις γὰρ οὐκ ἔστι δῆμος, οὐδ' ἐκκλησίαν νομίζουσιν ἀλλὰ συγκλήτους, καὶ τὰς δίκας δικάζουσι κατὰ μέρος, οἷον ἐν Λακεδαίμονι τὰς τῶν συμβολαίων δικάζει τῶν ἐφόρων ἄλλος ἄλλας, οἱ δὲ γέροντες τὰς φονικάς, ἑτέρα δ' ἴσως ἀρχή τις ἑτέρας. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ περὶ Καρχηδόνα· πάσας γὰρ ἀρχαί τινες κρίνουσι τὰς δίκας. 8 ἀλλ' ἔχει γὰρ διόρθωσιν ὁ τοῦ πολίτου διορισμός. ἐν γὰρ ταῖς ἄλλαις πολιτείαις οὐχ ὁ ἀόριστος ἄρχων ἐκκλησιαστής ἐστι καὶ δικαστής, ἀλλ' ὁ κατὰ τὴν ἀρχὴν ὡρισμένος· τούτων γὰρ ἢ πᾶσιν ἢ τισὶν ἀποδέδοται τὸ βουλεύεσθαι καὶ δικάζειν ἢ περὶ πάντων ἢ περὶ τινῶν. — τίς μὲν οὖν ἐστιν 2 ὁ πολίτης, ἐκ τούτων φανερόν (ᾧ γὰρ ἐξουσία κοινωνεῖν ἀρχῆς βουλευτικῆς καὶ κριτικῆς, πολίτην ἤδη λέγομεν εἶναι ταύ-

37. οὐδ' ἔνεστιν Madvigius, οὐδέν ἐστιν ΓΠ Ar. Susem.[1] in textu ‖ ᾗ τοιαῦτα secl. Bas.[2] ‖ 1275b, 7. ἐν add. Coraes ‖ 13. γὰρ post ἔχει om. P[1]Q[b] et in ras. P[4] ‖ 16. βούλεσθαι Π[2] (em. corr. P[4]) ‖ 17. περὶ alterum om. M[s]P[1] (nescio an recte) ‖ 19. καὶ Ar. Spengelius, ἢ ΓΠ Bk. Susem.[1] in textu.

(I)

της τῆς πόλεως, πόλιν δὲ τὸ τῶν τοιούτων πλῆθος ἱκανὸν
(2) πρὸς αὐτάρκειαν ζωῆς, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν)· ὁρίζονται δὲ πρὸς 9
τὴν χρῆσιν πολίτην τὸν ἐξ ἀμφοτέρων πολιτῶν καὶ μὴ
θατέρου μόνον, οἷον πατρὸς ἢ μητρός, οἳ δὲ καὶ τοῦτ'
ἐπὶ πλέον ζητοῦσιν, οἷον ἐπὶ πάππους δύο ἢ τρεῖς ἢ πλείους.
οὕτω δὲ ὁριζομένων πολιτικῶς καὶ ταχέως, ἀποροῦσί τινες τὸν
τρίτον ἐκεῖνον ἢ τέταρτον, πῶς ἔσται πολίτης. Γοργίας μὲν (p. 6
οὖν ὁ Λεοντῖνος, τὰ μὲν ἴσως ἀπορῶν τὰ δ' εἰρωνευόμενος,
ἔφη, καθάπερ ὅλμους εἶναι τοὺς ὑπὸ τῶν ὁλμοποιῶν πεποιημένους, οὕτω καὶ Λαρισαίους τοὺς ὑπὸ τῶν δημιουργῶν πεποιημένους, εἶναι γάρ τινας λαρισοποιούς· ἔστι δ' ἁπλοῦν. εἰ
γὰρ μετεῖχον κατὰ τὸν ῥηθέντα διορισμὸν τῆς πολιτείας,
ἦσαν πολῖται· οὐδὲ γὰρ δυνατὸν ἐφαρμόττειν τὸ ἐκ πολίτου
ἢ ἐκ πολίτιδος ἐπὶ τῶν πρώτων οἰκησάντων ἢ κτισάντων.

ἀλλ' ἴσως ἐκεῖνο μᾶλλον ἔχει ἀπορίαν, ὅσοι με- 10
τέσχον μεταβολῆς γενομένης πολιτείας, οἷον Ἀθήνησιν
ἐποίησε Κλεισθένης μετὰ τὴν τῶν τυράννων ἐκβολήν· πολλοὺς γὰρ ἐφυλέτευσε ξένους καὶ δούλους μετοίκους. τὸ δ'
ἀμφισβήτημα πρὸς τούτους ἐστὶν οὐ τίς πολίτης, ἀλλὰ πότερον ἀδίκως ἢ δικαίως. καίτοι κἂν τοῦτό τις ἔτι προσαπορή-
1276a σειεν, ἆρ' εἰ μὴ δικαίως πολίτης, οὐ πολίτης, ὡς ταὐτὸ δυναμένου τοῦ τ' ἀδίκου καὶ τοῦ ψευδοῦς. ἐπεὶ δ' ὁρῶμεν καὶ ἄρ-

21. δὲ Γ (vel certe Guil.) Ar., δὴ Π Bk. ‖ 25. δὴ $P^3 \Pi^3$ Ar. Bk. ‖ παχέως Camerarius ‖ 30. λαρισαιοποιούς Camerarius Susem.[2] ‖ 32. ἦσαν $\Pi^1 P^4$ (in ras.) Ald., ἢ ἂν U^b, ἦσαν ἂν c. c. Ar. Bk. ‖ 33. ἐκ om. P^1 et fort. Γ, secl. Susem.[1.2.] ‖ 34. ἐκεῖνο Victorius et v. d. in mg. Aldinae Monacensis, ἐκείνη Susem.[1] in textu et corr. $P^{1.4.}$, ἐκείνην aut ἐκείνη M^s, ἐκείνην $P^{2.6.} Q M^b Q^b T^b U^b$ Ar. Ald. et pr. P^1 (ras. super ει) et pr. P^4 et corr. P^3, ἐκεῖνοι pr. P^3 (ut videtur) et editores inde a Victorio et Morelio usque ad Bk. posteaque ἔχουσι eidem editores ex abusu vetustae translationis, e qua quid habuerit Γ erui nullo modo potest ‖ 35. οἷον ⟨ἃ⟩ ci. Chandler ‖ 37. δούλους ⟨καὶ⟩ Ar. Bk.[2] (haud recte) ‖ 39. κἂν Bekk.[2], καὶ Γ Π Ar. Bk.[1], ἂν post προσαπορήσειαν inseruerat Goettlingius ‖ τοῦτό L^s Ald. et pr. M^s, τούτῳ cet.

(I) χοντάς τινας ἀδίκως, οὓς ἄρχειν μὲν φήσομεν ἀλλ' οὐ δικαίως, ὁ δὲ πολίτης ἀρχῇ τινὶ διωρισμένος ἐστίν (ὁ γὰρ κοινωνῶν τῆς τοιᾶσδε ἀρχῆς πολίτης ἐστίν, ὥς φαμέν), δῆλον ὅτι πολίτας μὲν εἶναι φατέον καὶ τούτους, περὶ δὲ τοῦ δικαίως ἢ 3
μὴ δικαίως συνάπτει πρὸς τὴν εἰρημένην πρότερον ἀμφισβήτησιν. — ἀποροῦσι γάρ τινες πόθ' ἡ πόλις ἔπραξε καὶ πότε οὐχ ἡ πόλις, οἷον ὅταν ἐξ ὀλιγαρχίας ἢ τυραννίδος γένηται δημοκρατία. τότε γὰρ οὔτε τὰ συμβόλαια ἔνιοι βούλονται διαλύειν, ὡς οὐ τῆς πόλεως ἀλλὰ τοῦ τυράννου λαβόντος, οὔτ' ἄλλα πολλὰ τῶν τοιούτων, ὡς ἐνίας τῶν πολιτειῶν τῷ
11 κρατεῖν οὔσας, ἀλλ' οὐ διὰ τὸ κοινῇ συμφέρον. **. εἴπερ οὖν καὶ δημοκρατοῦνταί τινες, κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ὁμοίως ⟨οὐ⟩ τῆς πόλεως φατέον εἶναι [ταύτης] τὰς τῆς πολιτείας ταύτης πράξεις καὶ τὰς ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας καὶ τῆς τυραννίδος. — ἔοικε δ' ὁ λόγος οἰκεῖος εἶναι τῆς ἀπορίας ταύτης, πῶς ποτὲ χρὴ λέγειν τὴν πόλιν εἶναι τὴν αὐτὴν ἢ μὴ τὴν αὐ-
(I. 62) τὴν ἀλλ' ἑτέραν. ἡ μὲν οὖν ἐπιπολαιοτάτη τῆς ἀπορίας ζήτησις περὶ τὸν τόπον καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐστίν· ἐνδέχεται γὰρ διαζευχθῆναι [τὸν τόπον καὶ τοὺς ἀνθρώπους], καὶ τοὺς μὲν ἕτερον τοὺς δὲ ἕτερον οἰκῆσαι τόπον. ταύτην μὲν οὖν πρᾳοτέραν θετέον τὴν ἀπορίαν (πολλαχῶς γὰρ τῆς πόλεως
12 λεγομένης, ἐστί πως εὐμάρεια τῆς τοιαύτης ζητήσεως)· ὁμοί-

1276a, 5. τῆς om. $M^s P^1$, secl. Susem.[1] ‖ ἔφαμεν $P^1 \Pi^2$ Ar. Bk. ‖ 13. συμφέρον. ⟨ἀλλὰ καὶ ἡ δημοκρατία οὐ σκοπεῖ τὸ κοινῇ συμφέρον⟩ vel simile quid ci. Susem. ‖ 14. καὶ δημοκρατοῦνται] κατὰ δημοκρατίαν ἐτράποντό Susem.[1.2.], *in democratiam versae fuerunt* Guil., sed quam sic reddidit lectionem, eadem haud dubie erat atque codicum nostrorum: comma non ante κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον posuit, sed post haec verba ut plerique recentiorum adversante recte Schneidero ‖ 15. οὐ add. Hayduckius ‖ ταύτης ante τὰς supervacaneum videbatur Eatoni, secl. Thurotus, τῆς αὐτῆς signo interrogandi post 16. τυραννίδος et commate non ante 14. κατὰ, sed post 14. τοῦτον posito scribendum esse coniecerat Coraes ‖ 17. [πῶς] πότε Spengelius Susem.[1] (perperam) ‖ 21. τὸν — ἀνθρώπους secl. Susem., τὸν τόπον καὶ secl. Buecheler.

ως δὲ καὶ τῶν τὸν αὐτὸν κατοικούντων ἀνθρώπων πότε δεῖ νομίζειν μίαν εἶναι τὴν πόλιν; οὐ γὰρ δὴ τοῖς τείχεσιν· εἴη γὰρ ἂν Πελοποννήσῳ περιβαλεῖν ἓν τεῖχος. τοιαύτη δ' ἴσως ἐστὶ καὶ Βαβυλὼν καὶ πᾶσα ἥτις ἔχει περιγραφὴν μᾶλλον ἔθνους ἢ πόλεως· ἧς γέ φασιν ἑαλωκυίας τρίτην ἡμέραν οὐκ αἰσθέσθαι τι μέρος τῆς πόλεως. ἀλλὰ περὶ μὲν ταύτης τῆς ἀπορίας εἰς ἄλλον καιρὸν χρήσιμος ἡ σκέψις (περὶ γὰρ μεγέθους τῆς πόλεως, τί τε πόσον καὶ πότερον ἔθνος ἓν ἢ πλείω συμφέρει, δεῖ μὴ λανθάνειν τὸν πολιτικόν)· ἀλλὰ τῶν αὐτῶν κατοικούντων τὸν αὐτὸν τόπον, 13 πότερον ἕως ἂν ᾖ τὸ γένος ταὐτὸ τῶν κατοικούντων, τὴν αὐτὴν εἶναι φατέον πόλιν, καίπερ αἰεὶ τῶν μὲν φθειρομένων τῶν δὲ γινομένων, ὥσπερ καὶ ποταμοὺς εἰώθαμεν λέγειν τοὺς αὐτοὺς καὶ κρήνας τὰς αὐτάς, καίπερ ἀεὶ τοῦ μὲν ἐπιγινομένου νάματος τοῦ δ' ὑπεξιόντος, ἢ τοὺς μὲν ἀνθρώπους φατέον εἶναι τοὺς αὐτοὺς διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν, τὴν 1276b δὲ πόλιν ἑτέραν; εἴπερ γάρ ἐστι κοινωνία τις ἡ πόλις, ἔστι δὲ κοινωνία πολιτῶν πολιτείας, γινομένης ἑτέρας τῷ εἴδει καὶ διαφερούσης τῆς πολιτείας ἀναγκαῖον εἶναι δόξειεν ἂν καὶ τὴν πόλιν εἶναι μὴ τὴν αὐτήν, ὥσπερ γε καὶ χορὸν ὁτὲ μὲν κωμικὸν ὁτὲ δὲ τραγικὸν ἕτερον εἶναί φαμεν, τῶν αὐτῶν πολλάκις ἀνθρώπων ὄντων. 14 ὁμοίως δὲ καὶ πᾶσαν ἄλλην κοινωνίαν καὶ σύνθεσιν ἑτέραν, ἂν εἶδος ἕτερον τῆς συνθέσεως ᾖ, οἷον ἁρμονίαν τῶν αὐτῶν φθόγγων ἑτέραν εἶναι λέγομεν, ἂν ὁτὲ μὲν ᾖ Δώριος ὁτὲ δὲ Φρύγιος. εἰ δὴ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, φανερὸν ὅτι μάλιστα λεκτέον τὴν αὐ-

25. τῶν τὸν αὐτὸν τόπον P[4.6] Ar. Bk. Susem.[1.2] et Γ, si accurate vertit Guil., τὸν αὐτὸν τόπον L[s], τὸν τόπον Ald., τῶν τὸν αὐτὸν cet. ‖ 26. μίαν post εἶναι M[s]P[1] ‖ 32. ποσὸν M[s]P[1] ‖ 33. ἔθνος ἓν] ὂν ἔθνος M[s], ἔθνος om. Π[2] Ar. et in lac. P[1] (spatium bis vocem complecti poterat) ‖ 1276b, 2. πολιτῶν secludendum esse ci. Susem. ‖ πολιτείας supervacaneum et corruptelam fortasse in his verbis esse censet Eaton, πολιτεία scripsit Congreveus ‖ 3. ἂν om. M[s]P[1] ‖ 7. τῆς συνθέσεως post 8. ᾖ Π[2] Bk. ‖ 9. λέγομεν Alb. Ar. Morelius, λέγοιμεν ΓΠ.

(I)
(8) τὴν πόλιν εἰς τὴν πολιτείαν βλέποντας· ὄνομα δὲ καλεῖν ἕτερον ἢ ταὐτὸν ἔξεστι καὶ τῶν αὐτῶν κατοικούντων αὐτὴν καὶ πάμπαν ἑτέρων ἀνθρώπων. εἰ δὲ δίκαιον διαλύειν ἢ μὴ διαλύειν, ὅταν εἰς ἑτέραν πολιτείαν μεταβάλῃ ἡ πόλις, λόγος ἕτερος.

II τῶν δὲ νῦν εἰρημένων ἐχόμενόν ἐστιν ἐπισκέψασθαι 4 πότερον τὴν αὐτὴν ἀρετὴν ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ πολίτου σπουδαίου θετέον, ἢ μὴ τὴν αὐτήν. ἀλλὰ μὴν εἴ γε τοῦτο τυχεῖν δεῖ ζητήσεως, τὴν τοῦ πολίτου τύπῳ τινὶ πρῶτον ληπτέον. ὥσπερ οὖν ὁ πλωτὴρ εἷς τις τῶν κοινωνῶν ἐστίν, οὕτω καὶ τὸν πολίτην φαμέν. τῶν δὲ πλωτήρων καίπερ ἀνομοίων ὄντων τὴν δύναμιν (ὃ μὲν γάρ ἐστιν ἐρέτης, ὃ δὲ κυβερνήτης, ὃ δὲ πρῳρεύς, ὃ δ' ἄλλην τινὰ ἔχων τοιαύτην ἐπωνυμίαν) δῆλον ὡς ὁ μὲν ἀκριβέστατος ἑκάστου λόγος ἴδιος ἔσται τῆς ἀρετῆς, ὁμοίως δὲ καὶ κοινός τις ἐφαρμόσει πᾶσιν. ἡ γὰρ σωτηρία τῆς ναυτιλίας ἔργον ἐστὶν αὐτῶν
2 πάντων· τούτου γὰρ ἕκαστος ὀρέγεται τῶν πλωτήρων. ὁμοίως τοίνυν καὶ τῶν πολιτῶν, καίπερ ἀνομοίων ὄντων, ἡ σωτηρία τῆς κοινωνίας ἔργον ἐστί, κοινωνία δ' ἐστὶν ἡ πολιτεία· διόπερ τὴν ἀρετὴν ἀναγκαῖον εἶναι τοῦ πολίτου πρὸς τὴν πολιτείαν. εἴπερ οὖν ἔστι πλείω πολιτείας εἴδη, δῆλον ὡς οὐκ ἐνδέχεται τοῦ σπουδαίου πολίτου μίαν ἀρετὴν εἶναι τὴν τελείαν· τὸν δ' ἀγαθὸν ἄνδρα φαμὲν κατὰ μίαν ἀρετὴν εἶναι τὴν τελείαν. ὅτι μὲν οὖν ἐνδέχεται πολίτην ὄντα σπουδαῖον μὴ κεκτῆσθαι τὴν ἀρετὴν καθ' ἣν σπουδαῖος ἀνήρ, φανερόν·
3 οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἔστι διαποροῦντας ἐπελ-

14. πολιτείαν post μεταβάλῃ Π^2 Bk. ‖ μεταβάλλῃ Π^3 Bk. ‖ 17. ἀνδρὸς post ἀγαθοῦ M^s Susem.[1. 2.] et, si fides in hac re Guilelmo est, Γ ‖ 20. κοινῶν Π^1 ‖ 25. ὅμως Victorius ‖ 28. καὶ om. ΓM^s ‖ 30. περ om. $P^1\Pi^2$ Bk. ‖ 33. τὸν — 34. τελείαν add. ΓP^1 Ar. et corr.[3] P^2 et mg. P^4 et editores inde a Victorio et Morelio ‖ μίαν om. editores cum Alb. et Thom. ‖ εἶναι ante κατὰ Guilelmum secuti editores ‖ 34. τὴν om. editores et pr. P^1 (suppl. corr.[1]), supra versum habet mg. P^4 ‖ 36. ἀλλὰ om. Π^1 (suppl. p^1).

(II

θεῖν τὸν αὐτὸν λόγον περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας. εἰ γὰρ
ἀδύνατον ἐξ ἁπάντων σπουδαίων ὄντων εἶναι πόλιν, [δεῖ δ'
ἕκαστον τὸ καθ' ἑαυτὸν ἔργον εὖ ποιεῖν, τοῦτο δὲ ἀπ' ἀρετῆς·]
ἐπειδὴ ἀδύνατον ὁμοίους εἶναι πάντας τοὺς πολίτας, * οὐκ ἂν
1277a εἴη ἀρετὴ μία πολίτου καὶ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. τὴν μὲν γὰρ τοῦ
σπουδαίου πολίτου δεῖ πᾶσιν ὑπάρχειν (οὕτω γὰρ ἀρίστην
ἀναγκαῖον εἶναι τὴν πόλιν), τὴν δὲ τοῦ ἀνδρὸς τοῖ ἀγα- (p. (
θοῦ ἀδύνατον, εἰ μὴ πάντας ἀναγκαῖον ἀγαθοὺς εἶναι τοὺς
ἐν τῇ σπουδαίᾳ πόλει πολίτας. [ἔτι ἐπεὶ ἐξ ἀνομοίων ἡ πό- 4
λις, ὥσπερ ζῷον εὐθὺς ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος καὶ ψυχὴ ἐκ
λόγου καὶ ὀρέξεως καὶ οἰκία ἐξ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς καὶ
κτῆσις ἐκ δεσπότου καὶ δούλου, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ πό-
λις ἐξ ἁπάντων τε τούτων καὶ πρὸς τούτοις ἐξ ἄλλων ἀνομοίων
συνέστηκεν εἰδῶν· ἀνάγκη μὴ μίαν εἶναι τὴν τῶν πολιτῶν
πάντων ἀρετήν, ὥσπερ οὐδὲ τῶν χορευτῶν κορυφαίου καὶ
παραστάτου.] — διότι μὲν τοίνυν ἁπλῶς οὐχ ἡ αὐτή, φανερὸν 5
ἐκ τούτων· ἀλλ' ἆρα ἔσται τινὸς ἡ αὐτὴ ἀρετὴ πολίτου τε
σπουδαίου καὶ ἀνδρὸς σπουδαίου; φαμὲν δὴ τὸν ἄρχοντα τὸν
σπουδαῖον εἶναι ** ἀγαθὸν καὶ φρόνιμον, τὸν δὲ πολιτικὸν
ἀναγκαῖον εἶναι φρόνιμον. καὶ τὴν παιδείαν δ' εὐθὺς ἑτέραν εἶ-
ναι λέγουσί τινες ἄρχοντος, ὥσπερ καὶ φαίνονται οἱ τῶν βασιλέων
υἱεῖς ἱππικὴν καὶ πολεμικὴν παιδευόμενοι, καὶ Εὐριπίδης φησὶ

"μή μοι τὰ κομψὰ ....,
ἀλλ' ὧν πόλει δεῖ",

ὡς οὖσάν τινα ἄρχοντος παιδείαν. εἰ δὴ ἡ αὐτὴ ἀρετὴ ἄρ- 6
χοντός τε ἀγαθοῦ καὶ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, πολίτης δ' ἐστὶ καὶ

37. παρὰ? Susem. ‖ 38. δεῖ — 39. ἀρετῆς post 40. πολίτας tri. Thurotus ‖ 40. ἐπειδὴ δὲ P[1], ἐπεὶ δὲ Π[2] Ar., ἐπεὶ δ' Bk. ‖ 1277a, 1. ἀρετὴ post μία Π[2] Bk. ‖ 4. ἀγαθοὺς corruptum, ⟨ἄνδρας⟩ ἀγαθοὺς ci. Susem., ὁμοίους Bernaysius (nescio an recte) ‖ 5. ἔτι — 12. παραστάτου, quae offenderunt iam Thurotum, secl. Susem.[2.3.] ‖ 12. ἁπλῶς om. Π[1] ‖ 15. εἶναι post ἀγαθὸν Π[2] Bk. ‖ ⟨ἄνδρα⟩ ἀγαθὸν Buecheler ‖ τόν τε Susem. ‖ πολιτικὸν] πολίτην οὐκ Congreveus | 17. τοῦ ante ἄρχοντος add. Π[2] Bk. ‖ 19. κομψὰ .... Spengelius, κόμψ' Π[2] Bk. ‖ 20. δὲ Π[2] Ar. Bk.

(11) ὁ ἀρχόμενος, οὐχ ἡ αὐτὴ ἂν εἴη ἁπλῶς πολίτου καὶ ἀνδρός, τινὸς μέντοι πολίτου· οὐ γὰρ ἡ αὐτὴ ἄρχοντος καὶ πολίτου, καὶ διὰ τοῦτ' ἴσως Ἰάσων ἔφη πεινῆν ὅτε μὴ τυραννοῖ, ὡς
7 οὐκ ἐπιστάμενος ἰδιώτης εἶναι. — ἀλλὰ μὴν ἐπαινεῖταί γε τὸ δύνασθαι ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι, καὶ πολίτου δοκίμου ἡ ἀρετὴ εἶναι τὸ δύνασθαι καὶ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι καλῶς. εἰ οὖν τὴν μὲν τοῦ ἀγαθοῦ ἀνδρὸς τίθεμεν ἀρχικήν, τὴν δὲ τοῦ πολίτου ἄμφω, οὐκ ἂν εἴη ἄμφω ἐπαινετὰ ὁμοίως. ἐπεὶ οὖν ποτε δοκεῖ ἀμφότερα καὶ οὐ ταὐτὰ δεῖν τὸν ἄρχοντα μανθάνειν καὶ τὸν ἀρχόμενον, τὸν δὲ πολίτην ἀμφότερ' ἐπίστασθαι καὶ μετέχειν ἀμφοῖν, ** κἀντεῦθεν ἂν κατίδοι τις.
8 ἔστι γὰρ ἀρχὴ δεσποτική· ταύτην δὲ τὴν περὶ τὰ ἀναγκαῖα
65) λέγομεν, ἃ ποιεῖν ἐπίστασθαι τὸν ἄρχοντ' οὐκ ἀναγκαῖον, ἀλλὰ χρῆσθαι μᾶλλον· θάτερον δὲ καὶ ἀνδραποδῶδες. λέγω δὲ θάτερον τὸ δύνασθαι καὶ ὑπηρετεῖν τὰς διακονικὰς πράξεις. δούλου δὲ εἴδη πλείω λέγομεν· αἱ γὰρ ἐργασίαι πλείους. ὧν ἓν μέρος κατέχουσιν οἱ χερνῆτες· οὗτοι δ' εἰσίν, ὥσπερ σημαίνει καὶ τοὔνομα αὐτούς, οἱ ζῶντες ἀπὸ τῶν χειρῶν, ἐν οἷς ὁ βάναυσος τεχνίτης ἐστίν. διὸ παρ' ἐνίοις οὐ μετεῖχον οἱ δημιουργοὶ τὸ παλαιὸν ἀρχῶν, πρὶν
9 δῆμον γενέσθαι τὸν ἔσχατον. τὰ μὲν οὖν ἔργα τῶν ἀρχο-

22. ἂν εἴη post ἁπλῶς $Π^2$ Bk. ‖ 23. τοῦ δυναμένου ἄρχειν μόνου (μόνον P^4, μόνου supra versum P^1) post μέντοι add. $Π^1$ et γρ. mg. P^4 (del. mg. p^1) ‖ 24. ἴσως om. $Π^1$ (suppl. corr. P^1), secl. Susem.[1] † ‖ τυραννεῖ $Π^1$ et pr. P^2 (em. corr.[1]) ‖ 26. δοκίμου ἡ corruptum, δοκεῖ ἡ Gifanius, δοκεῖ μὲν ἡ Zwinger, δοκεῖ αὕτη Rassovius, ⟨δοκεῖ⟩ δοκίμου ἡ Bernaysius ‖ 27. οὖν] δὲ? Susem. ‖ 29. ἐπεὶ] ἕως Schlosser, ὅτι Coraes, εἰ μὲν ci. Rassovius, εἰ, nisi potius est post 32. ἀμφοῖν maior lacuna, Susem. ‖ 30. ποτε δοκεῖ, nisi fallor, corruptum, ἀποδέχεσθαι δεῖ, si hariolari licet, ci. Susem. ‖ ἄμφω ἕτερα Bernaysius, ἕτερα Coraes ‖ κἂν Schlosser ‖ 33. ⟨τοῦτο νῦν σκοπῶμεν,⟩ κἀντεῦθεν vel simile quid Susem., κατένθεν M^s, τοὐντεῦθεν $Π^2$ Ar. Bk., ἐντεῦθεν Coraes et Rassovius ‖ 34. λέγομεν, ἃ Lambinus, λεγόμενα ΓΠ Ar. ‖ 38. χερνῆται p^1 et corr. P^4.

μένων οὕτως οὐ δεῖ τὸν [ἀγαθὸν οὐδὲ τὸν] πολιτικον οὐδὲ τὸν πολίτην τὸν ἀγαθὸν μανθάνειν, εἰ μή ποτε χρείας χάριν αὐτῷ πρὸς αὐτόν· οὐ γὰρ ἔτι συμβαίνει γίνεσθαι τοτὲ μὲν δεσπότην τοτὲ δὲ δοῦλον. ἀλλ' ἔστι τις ἀρχὴ καθ' ἣν ἄρχει τῶν ὁμοίων τῷ γένει καὶ τῶν ἐλευθέρων. ταύτην γὰρ λέγομεν εἶναι τὴν πολιτικὴν ἀρχήν, ἣν δεῖ τὸν ἄρχοντα ἀρχόμενον μαθεῖν, οἷον ἱππαρχεῖν ἱππαρχηθέντα, στρατηγεῖν στρατηγηθέντα καὶ ταξιαρχήσαντα καὶ λοχαγήσαντα. διὸ λέγεται καὶ τοῦτο καλῶς, ὡς οὐκ ἔστιν εὖ ἄρξαι μὴ ἀρχθέντα. τούτων δὲ ἀρετὴ μὲν ἑτέρα, δεῖ δὲ τὸν πολίτην τὸν ἀγαθὸν ἐπίστασθαι καὶ δύνασθαι καὶ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι, καὶ αὕτη ἀρετὴ πολίτου, τὸ τὴν τῶν ἐλευθέρων ἀρχὴν ἐπίστασθαι ἐπ' ἀμφότερα. καὶ ἀνδρὸς δὴ ἀγαθοῦ ἄμφω. καὶ εἰ ἕτερον εἶδος σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης ἀρχικῆς καὶ [γὰρ] ἀρχομένου μὲν ἐλευθέρου δέ, δῆλον ὅτι οὐ μία ἂν εἴη τοῦ ἤθους ἀρετή, οἷον δικαιοσύνη, ἀλλ' εἴδη ἔχουσα καθ' ἃ ἄρξει καὶ ἄρξεται, ὥσπερ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἑτέρα σωφροσύνη καὶ ἀνδρία (δόξαι γὰρ ἂν εἶναι δειλὸς ἀνήρ, εἰ οὕτως ἀνδρεῖος εἴη ὥσπερ γυνὴ ἀνδρεία, καὶ γυνὴ ἀκόλαστος, εἰ οὕτω κοσμία εἴη ὥσπερ ὁ ἀνὴρ ὁ ἀγα-

1277 b, 4. ἀγαθὸν] ἄρχοντα Rassovius, ἀγαθὸν οὐδὲ τὸν secl. Susem.[3], οὐδὲ τὸν πολίτην τὸν ἀγαθόν secl. Thurotus ‖ 6. γὰρ ἔτι] γάρ τοι? Rieseus ‖ τοτὲ — 7. τοτὲ Rieseus, τὸν — τὸν ΓΠ Ar. Bk. Susem.[1], vitium suspicatus erat, sed male τῶν — τῶν coniecerat Lindauius ‖ 7. ⟨καὶ⟩ τις? Susem. ‖ 10. καὶ post ἱππαρχηθέντα Guilelmi et Aretini translationibus abusus add. Susem.[1.2.] ‖ 12. καὶ post διὸ add. P[4]Q[b]T[b] Bk. ‖ 14. ἄρχεσθαι καὶ ἄρχειν Π[2] Bk. † ‖ 16. ἄμφω] comma post h. v., maiorem interpunctionem post 17. ἀρχικῆς ponunt Bernaysius et editores praeter Goettlingium ‖ 18. γὰρ secl. Goettlingius, τῆς ci. Susem., γὰρ ⟨ἄρχοντος καὶ⟩ commate post δὲ deleto Bernaysius ‖ 19. τοῦ ἤθους Susem., τοῦ ἀγαθοῦ ΓΠ Ar. Bk. Susem.[1] in textu, καὶ ἄρχοντος Rassovius ‖ 20. ὡς γὰρ Π[1] (ἄλλως ὥσπερ p[1]) ‖ 23. ἀκόλαστος Susem., ἄλαλος P[4] Susem.[1] in textu, λάλος Π[1] Bk., ἄλλως Ald., *inhonesta* Ar., ἄλλος cet., corruptam esse vocem intellexit Schmidtius.

(II) θός, ἐπεὶ καὶ οἰκονομία ἑτέρα ἀνδρὸς καὶ γυναικός· τοῦ 11 μὲν γὰρ κτᾶσθαι τῆς δὲ φυλάττειν ἔργον ἐστίν)· ἡ δὲ φρόνησις ἄρχοντος ἴδιος ἀρετὴ μόνη. τὰς γὰρ ἄλλας ἔοικεν ἀναγκαῖον εἶναι κοινὰς καὶ τῶν ἀρχομένων καὶ τῶν (66) ἀρχόντων, ἀρχομένου δέ γε οὐκ ἔστιν ἀρετὴ φρόνησις, ἀλλὰ δόξα ἀληθής· ὥσπερ γὰρ αὐλοποιὸς ὁ ἀρχόμενος, ὁ δ' ἄρχων αὐλητὴς ὁ χρώμενος. — πότερον μὲν οὖν ἡ αὐτὴ ἀρετὴ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ πολίτου σπουδαίου ἢ ἑτέρα, καὶ πῶς ἡ αὐτὴ καὶ πῶς ἑτέρα, φανερὸν ἐκ τούτων·

III περὶ δὲ τὸν πολίτην ἔτι λείπεταί τις τῶν ἀποριῶν. (5) ὡς ἀληθῶς γὰρ πότερον πολίτης ἐστὶν ᾧ κοινωνεῖν ἔξεστιν ἀρχῆς, ἢ καὶ τοὺς βαναύσους πολίτας θετέον; εἰ μὲν οὖν καὶ τούτους θετέον οἷς μὴ μέτεστιν ἀρχῶν, οὐχ οἷόν τε παντὸς εἶναι πολίτου τὴν τοιαύτην ἀρετήν (οὗτος γὰρ πολίτης)· εἰ δὲ μηδεὶς τῶν τοιούτων πολίτης, ἐν τίνι μέρει θετέος ἕκαστος; οὐδὲ γὰρ μέτοικος οὐδὲ ξένος. ἢ διά γε τοῦτον τὸν λόγον οὐδὲν φήσομεν συμβαίνειν ἄτοπον; οὐδὲ γὰρ οἱ 2 δοῦλοι τῶν εἰρημένων οὐδέν, οὐδ' οἱ ἀπελεύθεροι. τοῦτο γὰρ ἀληθές, ὡς οὐ πάντας θετέον πολίτας ὧν ἄνευ οὐκ ἂν εἴη πόλις, ἐπεὶ οὐδ' οἱ παῖδες ὡσαύτως πολῖται καὶ οἱ ἄνδρες, ἀλλ' οἳ μὲν ἁπλῶς οἳ δ' ἐξ ὑποθέσεως· πολῖται μὲν γάρ εἰσιν, ἀλλ' ἀτελεῖς. ἐν μὲν οὖν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις παρ' ἐνίοις ἦν δοῦλον τὸ βάναυσον ἢ ξενικόν, διόπερ οἱ πολλοὶ τοιοῦτοι καὶ νῦν· ἡ δὲ βελτίστη πόλις οὐ ποιήσει βάναυσον πολίτην. εἰ δὲ καὶ οὗτος πολίτης, ἀλλὰ πολίτου ἀρετὴν ἣν εἴπομεν, λεκτέον οὐ παντός, οὐδ' ἐλευθέρου μόνον, ἀλλ' ὅσοι τῶν ἔργων 3 εἰσὶν ἀφειμένοι τῶν ἀναγκαίων. τῶν δ' [ἀναγκαίων] οἱ μὲν

29. γὰρ post αὐλοποιὸς Π² Bk. (em. corr. P⁴) ‖ 37. οὗτος γὰρ πολίτης non vert. Ar., offenderunt Schneiderum, οὗτος γὰρ πολίτης ⟨ἀγαθὸς ὁ δυνάμενος ἄρχειν⟩ vel simile quid ci. Thurotus ‖ 1278a, 11. ἀναγκαίων suspectum offendit Congreveum, neutrum esse placet Postgateo, secl. Susem.³ (etsi malim τῶν δὲ ⟨μὴ⟩), ἄλλων Bernaysius, ⟨μὴ ἀφειμένων τῶν⟩ ἀναγκαίων coniecerat Susem.

ἑνὶ λειτουργοῦντες τὰ τοιαῦτα δοῦλοι, οἱ δὲ κοινῇ βάναυσοι
καὶ θῆτες. φανερὸν δ' ἐντεῦθεν μικρὸν ἐπισκεψαμένοις πῶς
ἔχει περὶ αὐτῶν· αὐτὸ γὰρ φανὲν τὸ λεχθὲν ποιεῖ δῆ-
λον. ἐπεὶ γὰρ πλείους εἰσὶν αἱ πολιτεῖαι, καὶ εἴδη πολί-
του ἀναγκαῖον εἶναι πλείω, καὶ μάλιστα τοῦ ἀρχομένου
πολίτου, ὥστ' ἐν μέν τινι πολιτείᾳ τὸν βάναυσον ἀναγκαῖον
εἶναι καὶ τὸν θῆτα πολίτας, ἐν τισὶ δ' ἀδύνατον, οἷον εἴ
τίς ἐστιν ἣν καλοῦσιν ἀριστοκρατικὴν καὶ ἐν ᾗ κατ' ἀρετὴν
αἱ τιμαὶ δίδονται καὶ κατ' ἀξίαν· οὐ γὰρ οἷόν τ' ἐπιτηδεῦ- (p. 6
σαι τὰ τῆς ἀρετῆς ζῶντα βίον βάναυσον ἢ θητικόν. ἐν δὲ 4
ταῖς ὀλιγαρχίαις θῆτα μὲν οὐκ ἐνδέχεται εἶναι πολίτην (ἀπὸ
τιμημάτων γὰρ μακρῶν αἱ μεθέξεις τῶν ἀρχῶν), βάναυ-
σον δὲ ἐνδέχεται· πλουτοῦσι γὰρ καὶ [οἱ] πολλοὶ τῶν
τεχνιτῶν. ἐν Θήβαις δὲ νόμος ἦν τὸν δέκα ἐτῶν μὴ ἀπε-
σχημένον τῆς ἀγορᾶς μὴ μετέχειν ἀρχῆς. ἐν πολλαῖς δὲ
πολιτείαις προσεφέλκεται καὶ τῶν ξένων ὁ νόμος· ὁ γὰρ
ἐκ πολίτιδος ἔν τισι δημοκρατίαις πολίτης ἐστίν, τὸν αὐτὸν 5
δὲ τρόπον ἔχει καὶ τὰ περὶ τοὺς νόθους παρὰ πολλοῖς. οὐ
μὴν ἀλλ' ἐπεὶ δι' ἔνδειαν τῶν γνησίων πολιτῶν ποιοῦνται
πολίτας τοὺς τοιούτους (διὰ γὰρ ὀλιγανθρωπίαν οὕτω χρῶν-
ται τοῖς νόμοις), εὐποροῦντες δὴ ὄχλου κατὰ μικρὸν παραιροῦν-
ται τοὺς ἐκ δούλου πρῶτον ἢ δούλης, εἶτα τοὺς ἀπὸ γυναικῶν,
τέλος δὲ μόνον τοὺς ἐξ ἀμφοῖν ἀστῶν πολίτας ποιοῦσιν. ὅτι μὲν 6
οὖν εἴδη πλείω πολίτου, φανερὸν ἐκ τούτων, καὶ ὅτι λέγεται μάλι-
στα πολίτης ὁ μετέχων τῶν τιμῶν, ὥσπερ καὶ Ὅμηρος ἐποίησεν
"ὡς εἴ τιν' ἀτίμητον μετανάστην·"

12. κοινοὶ $Π^2$ Bk. ‖ 14. φανὲν vix sanum, non vert. Ar., offendit ed. Bas.[2] et Schneiderum, ἐπάνω? Susem.[2] ‖ 24. οἱ secludendum esse ci. Schneider, secl. Susem. ‖ 26. ἀρετῆς Γ M^s † ‖ 27. προσεφέλκεται καὶ] προσεφέλκει τινὰς Rieseus ‖ τοὺς ξένους P^4 ‖ 31. [διὰ] παρ' Bernaysius ‖ 32. ἀποροῦντες Γ M^s † ‖ δὴ Susem.[3], δ' Π Bk. (Bern.), non vert. Guil. Ar., secl. Sylburgius Susem.[1.2.], γ'? Susem. ‖ 34. ἀστῶν Perizonius, αὐτῶν Γ Π Ar.(?) Susem.[1] in textu ‖ 36. ὥσπερ — 38. μετέχων post 40. ἐστὶν pr. P^1 et corr. P^4, 37. ὡς εἴ — 38. μετέχων ibidem $Π^2$ Ar.,

(III) ὥσπερ μέτοικος γάρ ἐστιν ὁ τῶν τιμῶν μὴ μετέχων. ἀλλ' ὅπου τὸ τοιοῦτον ἐπικεκρυμμένον ἐστίν, ἀπάτης χάριν τῶν συνοικούντων ἐστίν.

πότερον μὲν οὖν ἑτέραν ἢ τὴν αὐτὴν θετέον, καθ' ἣν 6
ἀνὴρ ἀγαθός ἐστι καὶ πολίτης σπουδαῖος, δῆλον ἐκ τῶν 1278b
εἰρημένων, ὅτι τινὸς μὲν πόλεως ὁ αὐτὸς τινὸς δ' ἕτερος, κἀκείνης δ' οὐ πᾶς ἀλλ' ὁ πολιτικὸς καὶ κύριος ἢ δυνάμενος εἶναι κύριος, ἢ καθ' αὑτὸν ἢ μετ' ἄλλων, τῆς τῶν
IV κοινῶν ἐπιμελείας· ἐπεὶ δὲ ταῦτα διώρισται, τὸ μετὰ (6)
ταῦτα σκεπτέον, πότερον μίαν θετέον πολιτείαν ἢ πλείους, καὶ εἰ πλείους, τίνες καὶ πόσαι, καὶ διαφοραὶ τίνες αὐτῶν εἰσίν. ἔστι δὲ πολιτεία πόλεως τάξις τῶν τε ἄλλων ἀρχῶν καὶ μάλιστα τῆς κυρίας πάντων. κύριον μὲν γὰρ πανταχοῦ τὸ πολίτευμα τῆς πόλεως, πολίτευμα δέ ἐστιν ἡ πολιτεία. λέγω δὲ οἷον ἐν μὲν ταῖς δημοκρατικαῖς
p. 68) κύριος ὁ δῆμος, οἱ δ' ὀλίγοι τοὐναντίον ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις· φαμὲν δὴ καὶ πολιτείαν ἑτέραν εἶναι τούτων. τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον ἐροῦμεν λόγον καὶ περὶ τῶν ἄλλων.

2 ὑποθετέον δὴ πρῶτον τίνος χάριν συνέστηκε πόλις, καὶ τῆς ἀρχῆς εἴδη πόσα τῆς περὶ ἄνθρωπον καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς ζωῆς.

εἴρηται δὲ κατὰ τοὺς πρώτους λόγους, ἐν οἷς περὶ οἰκονομίας διωρίσθη καὶ δεσποτείας, καὶ ὅτι φύσει μέν ἐστιν

38. ὥσπερ — μετέχων ibidem Γ M[s], verum ordinem restituit corr.[1] P[1] ‖ 1278b, 1. αὐτὴν ⟨ἀρετὴν⟩ Schneider Susem.[2] ‖ 2. ἐκ τῶν εἰρημένων om. Π[1] (suppl. mg. P[1]), secl. Susem.[1] ‖ 4. κἀκείνης corr.[1] P[1], κακεῖνος c. c. Ar. Bk.[1] (fors. recte), κἀκεί-νος corr.[1] P[1] (κἀκεῖνος in κἀκείνης correctum et ο superscriptum) ‖ δ' om. Π[2] Bk. ‖ ἢ — 5. κύριος add. Π[1] P[2] et mg. P[3.4.] ‖ 8. κἂν εἰ Π[2] Bk. (καὶ εἰ πλείους om. M[s]) ‖ 12. δημοκρατιαῖς P[4], δημοκρατίαις Sylburgius ‖ 14. δὴ Spengelius, δὲ Γ Π Ar. Bk. Susem.[1] in textu ‖ 16. δὲ Bk. et pr. Q[b] ‖ 17. καὶ] κατὰ Bernaysius Susem.[2] ‖ 19. δὲ Π[1] P[4], δὴ c. c. Bk. ‖ καὶ post δὲ add. P[1] Bk. et corr. P[4] et, si fides est Bekkeri silentio, Q[b] T[b] ‖ 20. καὶ ante ὅτι non vert. Guil. Ar., del. editores praeter Goettlingium et Susem. inde a Victorio et Morelio omnes.

ὁ ἄνθρωπος ζῷον πολιτικόν. διὸ καὶ μηδὲν δεόμενοι τῆς
παρ' ἀλλήλων βοηθείας οὐκ ἔλαττον ὀρέγονται τοῦ συζῆν· οὐ 3
μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ κοινῇ συμφέρον συνάγει, καθ' ὅσον ἐπιβάλλει
μέρος ἑκάστῳ τοῦ ζῆν καλῶς. μάλιστα μὲν οὖν τοῦτ' ἐστὶ τέλος, καὶ
κοινῇ πᾶσι καὶ χωρίς· συνέρχονται δὲ καὶ τοῦ ζῆν ἕνεκεν αὐτοῦ
καὶ συνέχουσι τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν. ἴσως γὰρ ἔνεστί τι τοῦ
καλοῦ μόριον καὶ κατὰ τὸ ζῆν αὐτὸ μόνον, ἂν μὴ τοῖς χαλεποῖς
κατὰ τὸν βίον ὑπερβάλλῃ λίαν. δῆλον δ' ὡς καρτεροῦσι πολ-
λὴν κακοπάθειαν οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων γλιχόμενοι τοῦ ζῆν,
ὡς ἐνούσης τινὸς εὐημερίας ἐν αὐτῷ καὶ γλυκύτητος φυσικῆς.
ἀλλὰ μὴν καὶ τῆς ἀρχῆς τοὺς λεγομένους τρόπους ῥᾴ- 4
διον διελεῖν· καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς λόγοις διο-
ριζόμεθα περὶ αὐτῶν πολλάκις. ἡ μὲν γὰρ δεσποτεία,
καίπερ ὄντος κατ' ἀλήθειαν τῷ τε φύσει δούλῳ καὶ τῷ
φύσει δεσπότῃ ταὐτοῦ συμφέροντος, ὅμως ἄρχει πρὸς
τὸ τοῦ δεσπότου συμφέρον οὐδὲν ἧττον, πρὸς δὲ τὸ τοῦ
δούλου κατὰ συμβεβηκός (οὐ γὰρ ἐνδέχεται φθειρομένου
τοῦ δούλου σῴζεσθαι τὴν δεσποτείαν)· ἡ δὲ τέκνων ἀρχὴ καὶ 5
γυναικὸς [καὶ τῆς οἰκίας πάσης], ἣν δὴ καλοῦμεν οἰκονομικήν,
ἤτοι τῶν ἀρχομένων χάριν ἐστὶν ἢ <εἰ> κοινοῦ τινὸς ἀμφοῖν,
καθ' αὑτὸ μὲν τῶν ἀρχομένων, ὡς ὁρῶμεν καὶ τὰς ἄλλας
1279a τέχνας, οἷον ἰατρικὴν καὶ γυμναστικήν, κατὰ συμβεβηκὸς
δὲ κἂν αὐτῶν εἶεν. οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸν παιδοτρίβην ἕνα
τῶν γυμναζομένων ἐνίοτ' εἶναι καὶ αὐτόν, ὥσπερ ὁ κυβερ-
νήτης εἷς ἐστιν ἀεὶ τῶν πλωτήρων· ὁ μὲν οὖν παιδοτρίβης (p. 69)

21. ὁ om. Π^2 Bk. ‖ 22. παρ'] περὶ M^s Π^2 et pr. P^1 ‖ πολιτείας Γ M^s † ‖ οὐκ ἔλαττον om. Π^1 (suppl. mg^1 P^1), secl. Susem.$^{1.2.}$ ‖ 26. καὶ — κοινωνίαν post 27. μόριον Π^2 Ar. Bk. et corr. (corr.^{1}, ut videtur) P^1 ‖ 28. ὑπερβάλλει $P^{1.4.}$, ὑπερβάλῃ $P^{2.3.}$ Q^b T^b ‖ δ'] γὰρ aut γ' aut commate post λίαν posito θ' ci. Susem. ‖ 31. γε post ἀρχῆς add. $P^{2.3.}$ ‖ λεγομένους] ἐνδεχομένους? Susem. ‖ 39. καὶ — πάσης secl. Susem.$^{2.3.}$, cui etiam sequentia ἣν — οἰκονομικήν suspecta sunt ‖ 40. εἰ add. Susem. ‖ 41. ὥσπερ Π^2 Bk. ‖ 1279a, 2. ἕνα] εἶναι Π^1, secl. Susem.$^{1.2.}$ ‖ 3. εἶναι om. Π^1.

(IV)
ἢ κυβερνήτης σκοπεῖ τὸ τῶν ἀρχομένων ἀγαθόν, ὅταν δὲ τούτων εἷς γένηται καὶ αὐτός, κατὰ συμβεβηκὸς μετέχει τῆς ὠφελείας. ὃ μὲν γὰρ πλωτήρ, ὃ δὲ τῶν γυμναζομέ-
6 νων εἷς γίνεται παιδοτρίβης ὤν. διὸ καὶ τὰς πολιτικὰς ἀρχάς, ὅταν ᾖ κατ' ἰσότητα τῶν πολιτῶν συνεστηκυῖα καὶ καθ' ὁμοιότητα, κατὰ μέρος ἀξιοῦσιν ἄρχειν, πρότερον μέν, ᾗ πέφυκεν, ἀξιοῦντες ἐν μέρει λειτουργεῖν, καὶ σκοπεῖν τινα πάλιν τὸ αὐτοῦ ἀγαθόν, ὥσπερ πρότερον αὐτὸς ἄρχων ἐσκόπει τὸ ἐκείνου συμφέρον· νῦν δὲ διὰ τὰς ὠφελείας τὰς ἀπὸ τῶν κοινῶν καὶ τὰς ἐκ τῆς ἀρχῆς βούλονται συνεχῶς ἄρχειν, οἷον εἰ συνέβαινεν ὑγιαίνειν ἀεὶ τοῖς ἄρχουσι νοσακεροῖς οὖσιν. καὶ γὰρ ἂν οὕτως ἴσως ἐδίωκον τὰς ἀρχάς.
7 φανερὸν τοίνυν ὡς ὅσαι μὲν πολιτεῖαι τὸ κοινῇ συμφέρον σκοποῦσιν, αὗται μὲν ὀρθαὶ τυγχάνουσιν οὖσαι κατὰ τὸ ἁπλῶς δίκαιον, ὅσαι δὲ τὸ σφέτερον μόνον τῶν ἀρχόντων, ἡμαρτημέναι καὶ πᾶσαι παρεκβάσεις τῶν ὀρθῶν πολιτειῶν· δεσποτικαὶ γάρ, ἡ δὲ πόλις κοινωνία τῶν ἐλευθέρων ἐστίν.
V διωρισμένων δὲ τούτων ἐχόμενόν ἐστι τὰς πολιτείας ἐπι- 7
σκέψασθαι, πόσαι τὸν ἀριθμὸν καὶ τίνες εἰσί, καὶ πρῶτον τὰς ὀρθὰς αὐτῶν· καὶ γὰρ αἱ παρεκβάσεις ἔσονται φανεραὶ τούτων διορισθεισῶν. ἐπεὶ δὲ πολιτεία μὲν καὶ τὸ πολίτευμα σημαίνει ταὐτόν, πολίτευμα δ' ἐστὶ τὸ κύριον τῶν πόλεων, ἀνάγκη δ' εἶναι κύριον ἢ ἕνα ἢ ὀλίγους ἢ τοὺς πολλούς· ὅταν μὲν ὁ εἷς ἢ οἱ ὀλίγοι ἢ οἱ πολλοὶ πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον ἄρχωσι, ταύτας μὲν ὀρθὰς ἀναγκαῖον εἶναι τὰς πολιτείας, τὰς δὲ πρὸς τὸ ἴδιον ἢ τοῦ ἑνὸς ἢ τῶν ὀλίγων ἢ τοῦ πλήθους παρεκβάσεις. ἢ γὰρ οὐ πολίτας φατέον εἶναι τοὺς μετέχοντας, ἢ δεῖ κοινωνεῖν τοῦ συμφέροντος.
2 καλεῖν δ' εἰώθαμεν τῶν μὲν μοναρχιῶν τὴν πρὸς τὸ κοινὸν

9. πολιτῶν <πόλις> Schlosser, at, ut videtur, nihil mutandum est ‖ 12. αὐτου P^1 Ald., αὐτοῦ cet. ‖ 13. ἐκείνου] κοινῇ Boiesenius (haud recte) ‖ 18. αὐταὶ Γ M^s † ‖ 20. καὶ post πᾶσαι $Π^3$ Bk. † ‖ 25. τὸ om. $Π^2$ Bk. | 27. ὀλίγον Γ M^s † ‖ 32. <μὴ> μετέχοντας Bernaysius.

(V)
ἀποβλέπουσαν συμφέρον βασιλείαν, τὴν δὲ τῶν ὀλίγων μὲν
πλειόνων δὲ ἑνὸς ἀριστοκρατίαν (ἢ διὰ τὸ τοὺς ἀρίστους ἄρ-
χειν, ἢ διὰ τὸ πρὸς τὸ ἄριστον τῇ πόλει καὶ τοῖς κοινωνοῦ- (p. 7
σιν αὐτῆς), ὅταν τὸ δὲ πλῆθος πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύη-
ται συμφέρον, καλεῖται τὸ κοινὸν ὄνομα πασῶν τῶν πολι-
τειῶν, πολιτεία. [συμβαίνει δ' εὐλόγως. ἕνα μὲν γὰρ δια- 3
φέρειν κατ' ἀρετὴν ἢ ὀλίγους ἐνδέχεται, πλείους δ' ἤδη χαλε-
1279b πὸν ἠκριβῶσθαι πρὸς πᾶσαν ἀρετήν, ἀλλὰ μάλιστα τὴν πολε-
μικήν· αὕτη γὰρ ἐν πλήθει γίνεται· διόπερ κατὰ ταύτην
τὴν πολιτείαν κυριώτατον τὸ προπολεμοῦν.] καὶ μετέχουσιν
αὐτῆς οἱ κεκτημένοι τὰ ὅπλα. * παρεκβάσεις δὲ τῶν εἰρη- 4
μένων τυραννὶς μὲν βασιλείας, ὀλιγαρχία δὲ ἀριστοκρατίας,
δημοκρατία δὲ πολιτείας. ἡ μὲν γὰρ τυραννίς ἐστι μοναρ-
χία πρὸς τὸ συμφέρον τὸ τοῦ μοναρχοῦντος, ἡ δ' ὀλι-
γαρχία πρὸς τὸ τῶν εὐπόρων, ἡ δὲ δημοκρατία πρὸς τὸ συμ-
φέρον τὸ τῶν ἀπόρων· πρὸς δὲ τὸ τῷ κοινῷ λυσιτελοῦν οὐ-
δεμία αὐτῶν.

8 δεῖ δὲ μικρῷ διὰ μακροτέρων εἰπεῖν τίς ἑκάστη τού-
των τῶν πολιτειῶν ἐστίν· καὶ γὰρ ἔχει τινὰς ἀπορίας, τῷ
δὲ περὶ ἑκάστην μέθοδον φιλοσοφοῦντι καὶ μὴ μόνον ἀπο-
βλέποντι πρὸς τὸ πράττειν οἰκεῖόν ἐστι τὸ μὴ παρορᾶν μηδέ
τι καταλείπειν, ἀλλὰ δηλοῦν τὴν περὶ ἕκαστον ἀλήθειαν.
ἔστι δὲ τυραννὶς μὲν μοναρχία, καθάπερ εἴρηται, δεσπο- 5
τικὴ τῆς πολιτικῆς κοινωνίας, ὀλιγαρχία δ' ὅταν ὦσι κύ-
ριοι τῆς πολιτείας οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες, δημοκρατία δὲ
τοὐναντίον ὅταν οἱ μὴ κεκτημένοι πλῆθος οὐσίας ἀλλ' ἄποροι.
πρώτη δ' ἀπορία πρὸς τὸν διορισμὸν ἐστίν. εἰ γὰρ εἶεν οἱ
πλείους ὄντες εὔποροι κύριοι τῆς πόλεως, δημοκρατία δέ ἐστιν

34. τῶν om. M[s] P[1], secl. Susem.[1.2.] ‖ 37. ⟨πολεμικὸν⟩ πλῆθος Zeller ‖ 39. συμβαίνει — b, 3. προπολεμοῦν post b, 4. ὅπλα transp. Schmidtius, vitium detexit Spengelius ‖ 1279b, 15. τι om. Π[1], non vert. Ar. ‖ 16. δὴ aut γὰρ ci. Spengelius ‖ 19. πλῆθος secl. Spengelius ‖ 20. ⟨τοῦτον⟩ τὸν? Susem. ‖ 21. πολιτείας Schneider.

ὅταν ᾖ κύριον τὸ πλῆθος, ὁμοίως δὲ πάλιν κἂν εἴ που συμ-
βαίνει τοὺς ἀπόρους ἐλάττους μὲν εἶναι τῶν εὐπόρων, κρείτ-
τους δ' ὄντας κυρίους εἶναι τῆς πολιτείας, ὅπου δ' ὀλίγον κύ-
ριον πλῆθος, ὀλιγαρχίαν εἶναι φασίν· οὐκ ἂν καλῶς δόξειεν
6 διωρίσθαι περὶ τῶν πολιτειῶν. ἀλλὰ μὴν κἂν ⟨εἴ⟩ τις συν-
(11) θεὶς τῇ μὲν εὐπορίᾳ τὴν ὀλιγότητα τῇ δ' ἀπορίᾳ τὸ πλῆθος
οὕτω προσαγορεύοι τὰς πολιτείας, ὀλιγαρχίαν μὲν ἐν ᾗ τὰς
ἀρχὰς ἔχουσιν οἱ εὔποροι ὀλίγοι τὸ πλῆθος ὄντες, δημο-
κρατίαν δὲ ἐν ᾗ οἱ ἄποροι πολλοὶ τὸ πλῆθος ὄντες· ἄλλην
ἀπορίαν ἔχει. τίνας γὰρ ἐροῦμεν τὰς ἄρτι λεχθείσας πολι-
τείας, τὴν ἐν ᾗ πλείους εὔποροι καὶ ἐν ᾗ ἐλάττους οἱ
ἄποροι, κύριοι δ' ἑκάτεροι τῶν πολιτειῶν, εἴπερ μηδεμία
7 ἄλλη πολιτεία παρὰ τὰς εἰρημένας ἔστιν; ἔοικε τοίνυν ὁ
λόγος ποιεῖν δῆλον ὅτι τὸ μὲν ὀλίγους ἢ πολλοὺς εἶναι
κυρίους συμβεβηκός ἐστιν, τὸ μὲν ταῖς ὀλιγαρχίαις τὸ δὲ ταῖς
δημοκρατίαις, διὰ τὸ τοὺς μὲν εὐπόρους ὀλίγους, πολλοὺς
δ' εἶναι τοὺς ἀπόρους πανταχοῦ (διὸ καὶ οὐ συμβαίνει ⟨διὰ⟩ τὰς
ῥηθείσας αἰτίας γίνεσθαι διαφοράς), ᾧ δὲ διαφέρουσιν ἥ τε
δημοκρατία καὶ ἡ ὀλιγαρχία ἀλλήλων, πενία καὶ πλοῦτος
ἐστίν, καὶ ἀναγκαῖον μέν, ὅπου ἂν ἄρχωσι διὰ πλοῦτον ἄν 1280 a
τ' ἐλάττους ἄν τε πλείους, εἶναι ταύτην ὀλιγαρχίαν, ὅπου
δ' οἱ ἄποροι, δημοκρατίαν, ἀλλὰ συμβαίνει, καθάπερ εἴπο-
μεν, τοὺς μὲν ὀλίγους εἶναι τοὺς δὲ πολλούς. εὐποροῦσι
μὲν γὰρ ὀλίγοι, τῆς δὲ ἐλευθερίας μετέχουσι πάντες· δι' ἃς
αἰτίας ἀμφισβητοῦσιν ἀμφότεροι τῆς πολιτείας.

8 ληπτέον δὲ πρῶτον τίνας ὅρους λέγουσι τῆς ὀλιγαρχίας 9
καὶ δημοκρατίας, καὶ τί τὸ δίκαιον τό τε ὀλιγαρχικὸν καὶ

22. ᾖ] εἴη M[s]P[1] ‖ συμβαίνει P[1·4·], συμβαίνῃ c. c. Ar. Bk.[1] ‖ 26. κἂν ⟨εἴ⟩ Susem., κἂν P[1] Π[2] Bk. et fort. Γ Ar., ἐάν M[s] et fort. Γ Ar. ‖ 28. προσαγορεύει Q[b] T[b] Ald., προσαγορεύῃ Morelius Bk. † ‖ 32. οἱ ante εὔποροι add. Sylburgius Bk. ‖ 38. διὰ add. Susem.[3] ‖ 39. ⟨ἀπορίας⟩ αἰτίας Coraes, ⟨πολιτείας⟩ αἰτίας Bernaysius ‖ διαφορᾶς Γ et cum aliis editoribus Coraes Bk. Bernaysius ‖ 1280 a, 6. πολιτείας. ** Conringius (fors. recte).

δημοκρατικόν. πάντες γὰρ ἅπτονται δικαίου τινός, ἀλλὰ
μέχρι τινὸς προέρχονται, καὶ λέγουσιν οὐ πᾶν τὸ κυρίως
δίκαιον. οἷον δοκεῖ ἴσον τὸ δίκαιον εἶναι, καὶ ἔστιν, ἀλλ'
οὐ πᾶσιν ἀλλὰ τοῖς ἴσοις· καὶ [τὸ ἄνισον δοκεῖ δίκαιον
εἶναι, καὶ] γὰρ * ἔστιν, ἀλλ' οὐ πᾶσιν ἀλλὰ τοῖς ἀνίσοις·
οἱ δὲ τοῦτ' ἀφαιροῦσι, τὸ οἷς, καὶ κρίνουσι κακῶς. τὸ δ'
αἴτιον ὅτι περὶ αὑτῶν ἡ κρίσις· σχεδὸν δ' οἱ πλεῖστοι κριταὶ
φαῦλοι περὶ τῶν οἰκείων. ὥστ' ἐπεὶ τὸ δίκαιον τισίν, καὶ 9
διῄρηται τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπί τε τῶν πραγμάτων καὶ οἷς,
καθάπερ εἴρηται πρότερον ἐν τοῖς ἠθικοῖς, τὴν μὲν τοῦ
πράγματος ἰσότητα ὁμολογοῦσι, τὴν δὲ οἷς ἀμφισβητοῦσι, (p. 1
μάλιστα μὲν διὰ τὸ λεχθὲν ἄρτι, διότι κρίνουσι τὰ περὶ
αὑτοὺς κακῶς, ἔπειτα δὲ καὶ διὰ τὸ λέγειν μέχρι τινὸς ἑκατέ-
ρους δίκαιόν τι νομίζουσι δίκαιον λέγειν ἁπλῶς. οἳ μὲν γὰρ
ἂν κατά τι ἄνισοι ὦσιν, οἷον χρήμασιν, ὅλως οἴονται ἄνι-
σοι εἶναι, οἳ δ' ἂν κατά τι ἴσοι, οἷον ἐλευθερίᾳ, ὅλως
ἴσοι. τὸ δὲ κυριώτατον οὐ λέγουσιν. εἰ μὲν γὰρ τῶν κτη- 10
μάτων χάριν ἐκοινώνησαν καὶ συνῆλθον, τοσοῦτον μετέχουσι
τῆς πόλεως ὅσον περ καὶ τῆς κτήσεως, ὥσθ' ὁ τῶν ὀλι-
γαρχικῶν λόγος δόξειεν ἂν ἰσχύειν (οὐ γὰρ εἶναι δίκαιον ἴσον
μετέχειν τῶν ἑκατὸν ταλάντων τὸν εἰσενεγκόντα μίαν μνᾶν τῷ
δόντι τὸ λοιπὸν πᾶν, οὔτε τῶν ἐξ ἀρχῆς οὔτε τῶν ἐπιγινο-
μένων)· εἰ δὲ μήτε τοῦ ζῆν ἕνεκεν μόνον ἀλλὰ μᾶλλον τοῦ
εὖ ζῆν (καὶ γὰρ ἂν δούλων καὶ τῶν ἄλλων ζῴων ἦν πό-
λις· νῦν δ' οὐκ ἔστι διὰ τὸ μὴ μετέχειν εὐδαιμονίας μηδὲ
τοῦ ζῆν κατὰ προαίρεσιν), μήτε συμμαχίας ἕνεκεν, ὅπως

11. καὶ ⟨γὰρ⟩ Bas.[2] ‖ 12. καὶ — 13. ἀνίσοις om. ΓM[s] † ‖ 13. γὰρ ante 12. τὸ tri. Boiesenius, secl. Schneider ‖ 15. κριταὶ post 16. φαῦλοι Π[2] Bk. ‖ 22. νομίζουσι ⟨τὸ⟩ Spengelius ‖ 24. ἐλευθερίᾳ Victorius, ἐλευθερία aut ἐλευθερίη ΓAr., ἐλευθερίη M[s], ἐλευθέριοι Π[2], ἐλεύθεροι P[1] (haud absurde) ‖ 29. ταλάντων Γ, μνῶν Π Ar. Bk. ‖ εἰσενέγκαντα Π[2] Bk. ‖ 31. ἕνεκεν post μόνον Π[2] Bk., om. pr. P[1] (suppl. mg.[1]) ‖ 34. ἕνεκα M[s] P[1].

(V)
ὑπὸ μηδενὸς ἀδικῶνται, μήτε διὰ τὰς ἀλλαγὰς καὶ τὴν
χρῆσιν τὴν πρὸς ἀλλήλους — καὶ γὰρ ἂν Τυρρηνοὶ καὶ Καρ-
χηδόνιοι, καὶ πάντες οἷς ἔστι σύμβολα πρὸς ἀλλήλους, ὡς
11 μιᾶς ἂν πολῖται πόλεως ἦσαν. εἰσὶ γοῦν αὐτοῖς συνθῆκαι
περὶ τῶν εἰσαγωγίμων καὶ σύμβολα περὶ τοῦ μὴ ἀδικεῖν
καὶ γραφαὶ περὶ συμμαχίας. ἀλλ' οὔτ' ἀρχαὶ πᾶσιν ἐπὶ
τούτοις κοιναὶ καθεστᾶσιν, ἀλλ' ἕτεραι παρ' ἑκατέροις, οὔτε 1280b
τοῦ ποίους τινὰς εἶναι δεῖ φροντίζουσιν ἅτεροι τοὺς ἑτέρους,
οὐδ' ὅπως μηδεὶς ἄδικος ἔσται τῶν ὑπὸ τὰς συνθήκας μηδὲ
μοχθηρίαν ἕξει μηδεμίαν, ἀλλὰ μόνον ὅπως μηδὲν ἀδική-
σουσιν ἀλλήλους. περὶ δὲ ἀρετῆς καὶ κακίας [πολιτικῆς] δια-
σκοποῦσιν ὅσοι φροντίζουσιν εὐνομίας. ᾗ καὶ φανερὸν ὅτι
δεῖ περὶ ἀρετῆς ἐπιμελὲς εἶναι τῇ γ' ὡς ἀληθῶς ὀνομαζο-
μένῃ πόλει, μὴ λόγου χάριν. γίνεται γὰρ ἡ κοινωνία συμ-
μαχία τῶν ἄλλων τόπῳ διαφέρουσα μόνον τῶν ἄπωθεν
συμμαχιῶν, καὶ ὁ νόμος συνθήκη καί, καθάπερ ἔφη Λυ-
73) κόφρων ὁ σοφιστής, ἐγγυητὴς ἀλλήλοις τῶν δικαίων, ἀλλ'
12 οὐχ οἷος ποιεῖν ἀγαθοὺς καὶ δικαίους τοὺς πολίτας. ὅτι δὲ
τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, φανερόν. εἰ γάρ τις καὶ συναγάγοι
τοὺς τόπους εἰς ἕν, ὥστε ἅπτεσθαι τὴν Μεγαρέων πόλιν καὶ
Κορινθίων τοῖς τείχεσιν, ὅμως οὐ μία πόλις. οὐδ' εἰ πρὸς
ἀλλήλους ἐπιγαμίας ποιήσαιντο· καίτοι τοῦτο τῶν ἰδίων ταῖς
πόλεσι κοινωνημάτων ἐστίν. ὁμοίως δὲ οὐδ' εἴ τινες οἰκοῖεν

36. *ἀλλήλους* —] signum interruptae orationis posuerunt Thurotus et Bonitzius: si sententiam spectas, apodosis sunt 1281a, 4 sqq. *διόπερ κ. τ. λ.* ‖ *τυρηννοὶ* P⁴, *τύραννοι* P²·³· Tᵇ et pr. Qᵇ † ‖ 38. *συνθῆκαι*] *σωθῆναι* P²·⁶· Tᵇ et pr. Qᵇ et, ut videtur, pr. P⁴ ‖ 1280b, 1. *ἑκατέροις*] *ἑτέροις* Ar. Coraes (fors. recte) ‖ 2. *τοῦ* om. Π¹, secl. Susem.¹·² (fors. recte) ‖ 4. *ἕξει* Π¹ P⁴ et corr. Qᵇ, *ἕξειν* cet. ‖ *ἀδικήσουσιν* Morelius, *ἀδικήσωσιν* ΓΠ Ar. ‖ 5. *πολιτικῆς* add. Π² Ar. Bk. et post *ἀρετῆς* mg. p¹ ‖ *διακοποῦσιν* pr. P¹ (crx. p¹), *διακονοῦσιν* ΓMˢ † ‖ 6. *εὐνομίας* ⟨*πόλεως μιᾶς*⟩ Bernaysius ‖ 9. *ἄπωθεν* pr. P², *ἄποθεν* c. c. Bk.¹ ‖ 10. *συμμαχιῶν* Conringius, *συμμάχων* ΓΠ Ar. Bk. Susem.¹ in textu ‖ 13. *συνάγοι* Π³ Bk.

χωρὶς μέν, μὴ μέντοι τοσοῦτον ἄπωθεν ὥστε μὴ κοινωνεῖν,
ἀλλ' εἴησαν αὐτοῖς νόμοι τοῦ μὴ σφᾶς αὐτοὺς ἀδικεῖν περὶ
τὰς μεταδόσεις, οἷον εἰ ὃ μὲν εἴη τέκτων ὃ δὲ γεωργὸς
ὃ δὲ σκυτοτόμος ὃ δ' ἄλλο τι τοιοῦτον, καὶ τὸ πλῆθος εἶεν
μύριοι, μὴ μέντοι κοινωνοῖεν ἄλλου μηδενὸς ἢ τῶν τοιούτων,
οἷον ἀλλαγῆς καὶ συμμαχίας, οὐδ' οὕτω πω πόλις. διὰ 13
τίνα δή ποτ' αἰτίαν; οὐ γὰρ δὴ διὰ τὸ μὴ σύνεγγυς τῆς
κοινωνίας. εἰ γὰρ καὶ συνέλθοιεν οὕτω κοινωνοῦντες, ἕκαστος
μέντοι χρῷτο τῇ ἰδίᾳ οἰκίᾳ ὥσπερ πόλει καὶ σφίσιν αὐτοῖς
ὡς ἐπιμαχίας οὔσης βοηθοῦντες ἐπὶ τοὺς ἀδικοῦντας μόνον,
οὐδ' οὕτως ἂν εἶναι δόξειε πόλις τοῖς ἀκριβῶς θεωροῦσιν, εἴ-
περ ὁμοίως ὁμιλοῖεν συνελθόντες καὶ χωρίς. φανερὸν τοίνυν
ὅτι οὐκ ἔστιν ἡ πόλις κοινωνία τόπου καὶ τοῦ μὴ ἀδικεῖν σφᾶς
αὐτοὺς καὶ τῆς μεταδόσεως χάριν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀναγ-
καῖον ὑπάρχειν, εἴπερ ἔσται πόλις, οὐ μὴν οὐδ' ὑπαρχόντων
τούτων ἁπάντων ἤδη πόλις, ἀλλ' ἡ τοῦ εὖ ζῆν κοινωνία καὶ
ταῖς οἰκίαις καὶ τοῖς γένεσι, ζωῆς τελέας χάριν καὶ αὐτάρ-
κους. οὐκ ἔσται μέντοι τοῦτο μὴ τὸν αὐτὸν καὶ ἕνα κατοικούν- 14
των τόπον καὶ χρωμένων ἐπιγαμίαις. διὸ κηδεῖαί τ' ἐγέ-
νοντο κατὰ τὰς πόλεις καὶ φατρίαι καὶ θυσίαι καὶ δια-
γωγαὶ τοῦ συζῆν. τὸ δὲ τοιοῦτον φιλίας ἔργον· ἡ γὰρ τοῦ
συζῆν προαίρεσις φιλία. τέλος μὲν οὖν πόλεως τὸ εὖ ζῆν,
ταῦτα δὲ τοῦ τέλους χάριν. πόλις δὴ ἡ γενῶν καὶ κωμῶν
κοινωνία ζωῆς τελείας καὶ αὐτάρκους ⟨χάριν⟩. τοῦτο δ' ἐστίν,
ὡς φαμέν, τὸ ζῆν εὐδαιμόνως καὶ καλῶς. τῶν καλῶν ἄρα πρά-
ξεων [χάριν] θετέον εἶναι τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν, ἀλλ' οὐ
τοῦ συζῆν. διόπερ ὅσοι συμβάλλονται πλεῖστον εἰς τὴν τοιαύ- 15
την κοινωνίαν, τούτοις τῆς πόλεως μέτεστι πλεῖον ἢ τοῖς

18. ἄπωθεν Bk.[2], ἄποθεν Π Bk.[1] ‖ 19. εἴησαν P[1] Ar., εἰ ἦσαν cet. ‖ 22. μυρίοι Ald. Bk.[1] ‖ 23. πω Ar. Bk., που Π Susem.[1] in textu ‖ 30. οὐκ ἔστι post ἡ πόλις Π[2] Bk. ‖ 34. τελείας Π[2] Bk. ‖ 40. δὴ ἡ aut δὴ Susem., δὲ ἡ Γ Π Ar. Bk. Susem.[1] in textu ‖ 1281a, 1. χάριν add. Scaliger Susem.[2.3.] ‖ 3. χάριν add. Π[2] Ar. Bk. et corr.[1] P[1], secl. Scaliger.

(V) κατὰ μὲν ἐλευθερίαν καὶ γένος ἴσοις ἢ μείζοσι κατὰ δὲ τὴν πολιτικὴν ἀρετὴν ἀνίσοις, ἢ τοῖς κατὰ πλοῦτον ὑπερέχουσι κατ' ἀρετὴν δ' ὑπερεχομένοις.

ὅτι μὲν οὖν πάντες οἱ περὶ τῶν πολιτειῶν ἀμφισβητοῦντες μέρος τι τοῦ δικαίου λέγουσι, φανερὸν ἐκ τῶν εἰρημέ-
VI νων· ἔχει δ' ἀπορίαν, τί δεῖ τὸ κύριον εἶναι τῆς πόλεως. ἢ γάρ τοι τὸ πλῆθος, ἢ τοὺς πλουσίους, ἢ τοὺς ἐπιεικεῖς, ἢ τὸν βέλτιστον ἕνα πάντων, ἢ τύραννον. ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἔχειν φαίνεται δυσκολίαν. τί γάρ; ἂν οἱ πένητες διὰ τὸ πλείους εἶναι διανέμωνται τὰ τῶν πλουσίων, τοῦτ' οὐκ ἄδικον ἐστίν; ἔδοξε γὰρ [ἂν] νὴ Δία τῷ κυρίῳ δικαίως. τὴν οὖν ἀδικίαν τί δεῖ λέγειν τὴν ἐσχάτην; πάλιν τε πάντων ληφθέντων, οἱ πλείους τὰ τῶν ἐλαττόνων ἂν διανέμωνται, φανερὸν ὅτι φθείρουσι τὴν πόλιν. ἀλλὰ μὴν οὐχ ἥ γ' ἀρετὴ φθείρει τὸ ἔχον αὐτήν, οὐδὲ τὸ δίκαιον πόλεως φθαρτικόν· ὥστε δῆλον
2 ὅτι καὶ τὸν νόμον τοῦτον οὐχ οἷόν τ' εἶναι δίκαιον. ἔτι καὶ τὰς πράξεις ὅσας ὁ τύραννος ἔπραξεν, ἀναγκαῖον εἶναι πάσας δικαίας· βιάζεται γὰρ ὢν κρείττων, ὥσπερ καὶ τὸ πλῆθος τοὺς πλουσίους. ἀλλ' ἆρα τοὺς ἐλάττους ἄρχειν δίκαιον καὶ τοὺς πλουσίους; ἂν οὖν κἀκεῖνοι ταὐτὰ ποιῶσι καὶ διαρπάζωσι καὶ τὰ κτήματα ἀφαιρῶνται τοῦ πλήθους, τοῦτ' ἐστὶ δίκαιον; καὶ θάτερον ἄρα. ταῦτα μὲν τοίνυν ὅτι φαῦλα πάντα
3 καὶ οὐ δίκαια, φανερόν· ἀλλὰ τοὺς ἐπιεικεῖς ἄρχειν δεῖ καὶ κυρίους εἶναι πάντων; οὐκοῦν ἀνάγκη τοὺς ἄλλους ἀτίμους εἶναι πάντας, μὴ τιμωμένους ταῖς πολιτικαῖς ἀρχαῖς· τιμὰς γὰρ λέγομεν εἶναι τὰς ἀρχάς, ἀρχόντων δ' αἰεὶ τῶν αὐτῶν ἀναγκαῖον εἶναι τοὺς ἄλλους ἀτίμους. ἀλλ'
· 75) ἕνα τὸν σπουδαιότατον ἄρχειν βέλτιον; ἀλλ' ἔτι τοῦτο ὀλι-

13. ἢ τύραννον secludenda aut ἢ τὸν νόμον scribendum esse ci. Spengelius (haud male) ‖ 16. ἂν add. Γ M[s] Susem.[1.2.] † ‖ 17. δεῖ] χρὴ Π^2 Bk. ‖ 24. ἄρα Π^2 et pr. M[s] † ‖ ἄρχειν post δίκαιον Π^2 Bk. ‖ 25. ταὐτὰ e Lambini et Victori translationibus Montecatinus(?), ταῦτα Γ Π Ar. ‖ 27. φαῦλα post πάντα Π^2 Bk. ‖ 28. δίκαια] σπουδαῖα Π^1.

γαρχικώτερον· οἱ γὰρ ἄτιμοι πλείους. ἀλλ' ἴσως φαίη τις ἂν
τὸ κύριον ὅλως ἄνθρωπον εἶναι ἔχοντά γε τὰ συμβαίνοντα
πάθη περὶ τὴν ψυχὴν ἀλλὰ μὴ νόμον φαῦλον. ἂν οὖν ᾖ νό-
μος μὲν ὀλιγαρχικὸς δὲ ἢ δημοκρατικός, τί διοίσει περὶ τῶν
ἠπορημένων; συμβήσεται γὰρ ὁμοίως τὰ λεχθέντα πρότερον.

11 περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἔστω τις ἕτερος λόγος· ὅτι 4
δὲ δεῖ κύριον εἶναι μᾶλλον τὸ πλῆθος ἢ τοὺς ἀρίστους μὲν
ὀλίγους δέ, δόξειεν ἂν λύεσθαι καί τιν' ἔχειν ἀπορίαν,
τάχα δὲ κἂν ἀλήθειαν. τοὺς γὰρ πολλούς, ὧν ἕκαστός ἐστιν
1281b οὐ σπουδαῖος ἀνήρ, ὅμως ἐνδέχεται συνελθόντας εἶναι βελ-
τίους ἐκείνων, οὐχ ὡς ἕκαστον ἀλλ' ὡς σύμπαντας, οἷον τὰ
συμφορητὰ δεῖπνα τῶν ἐκ μιᾶς δαπάνης χορηγηθέντων·
πολλῶν γὰρ ὄντων ἕκαστον μόριον ἔχειν ἀρετῆς καὶ φρο-
νήσεως, καὶ γίνεσθαι συνελθόντων ὥσπερ ἕνα ἄνθρωπον
τὸ πλῆθος πολύποδα καὶ πολύχειρα καὶ πολλὰς ἔχοντ'
αἰσθήσεις, οὕτω καὶ περὶ τὰ ἤθη καὶ τὴν διάνοιαν. διὸ
καὶ κρίνουσιν ἄμεινον οἱ πολλοὶ καὶ τὰ τῆς μουσικῆς ἔργα
καὶ τὰ τῶν ποιητῶν· ἄλλοι γὰρ ἄλλο τι μόριον, πάντα δὲ
πάντες. ἀλλὰ τούτῳ διαφέρουσιν οἱ σπουδαῖοι τῶν ἀνδρῶν 5
ἕκαστοι τῶν πολλῶν, ὥσπερ καὶ τῶν μὴ καλῶν τοὺς καλούς
φασι καὶ τὰ γεγραμμένα διὰ τέχνης τῶν ἀληθινῶν, τῷ συνῆ-
χθαι τὰ διεσπαρμένα χωρὶς εἰς ἕν, ἐπεὶ κεχωρισμένων γε
κάλλιον ἔχειν τοῦ γεγραμμένου τουδὶ μὲν τὸν ὀφθαλμὸν ἑτέ-

35. ἔχοντά — 36. ψυχήν post 36. φαῦλον P[1] Π[2] Bk. ‖ 41. λύεσθαι — 42. ἀλήθειαν] vitium in his verbis inesse primus animadvertit Camerarius, τιν' ἔχειν ἀπορίαν, τάχα δὲ καὶ λύεσθαι κατ' ἀλήθειαν Thurotus, λύεσθαι secl. Goettlingius, λύεσθαι καὶ secl. Susem.[1] ‖ τιν'] τινος Γ M[s] † ‖ εὐπορίαν Coraes, rec. Bernaysius Susem.[2] ‖ 1281b, 1. οὐ Π[1] P[4] Ar., ὁ cet. ‖ 5. καὶ ⟨ὡς⟩ vel καὶ ⟨ὥσπερ⟩ dubitanter ci. Susem. ‖ συνελθόντων Π[1] et pr. P[2.3.], συνελθόντας c. c. Ar. Bk. et corr.[1] P[2.3.] ‖ 7. περὶ] τὰ περὶ Γ, si accurate vertit Guil., et Susem.[1] ‖ τὴν] περὶ τὴν M[s] Susem.[1.2.] et fort. Γ ‖ 8. κρίης Γ M[s] † ‖ 11. ἕκαστοι Thurotus, ἑκάστου Γ Π Ar. Susem.[1] in textu ‖ 13. κεχωρισμένον Γ Susem.[1.2.], καὶ χωρισμένον M[s] ‖ γε ⟨οὐδὲν κωλύει⟩? Spengelius, melius esset 14. ⟨ἔστιν⟩ ἔχειν, at nihil desiderandum est.

11) ρου δέ τινος ἕτερον μόριον. εἰ μὲν οὖν περὶ πάντα δῆμον καὶ περὶ πᾶν πλῆθος ἐνδέχεται ταύτην εἶναι τὴν διαφορὰν τῶν πολλῶν πρὸς τοὺς ὀλίγους σπουδαίους, ἄδηλον, ἴσως δὲ νὴ Δία δῆλον ὅτι περὶ ἐνίων ἀδύνατον (ὁ γὰρ αὐτὸς κἂν ἐπὶ τῶν θηρίων ἁρμόσειε λόγος· καίτοι τί διαφέρουσιν ἔνιοι τῶν θηρίων ὡς ἔπος εἰπεῖν;)· ἀλλὰ περὶ τὶ πλῆθος
6 οὐδὲν εἶναι κωλύει τὸ λεχθὲν ἀληθές. — διὸ καὶ τὴν πρότερον εἰρημένην ἀπορίαν λύσειεν ἄν τις διὰ τούτων καὶ τὴν
16) ἐχομένην αὐτῆς, τίνων δεῖ κυρίους εἶναι τοὺς ἐλευθέρους καὶ τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν. τοιοῦτοι δ' εἰσὶν ὅσοι μήτε πλούσιοι μήτε ἀξίωμα ἔχουσιν ἀρετῆς μηδέν. τὸ μὲν γὰρ μετέχειν αὐτοὺς τῶν ἀρχῶν τῶν μεγίστων οὐκ ἀσφαλές (διά τε γὰρ ἀδικίαν καὶ δι' ἀφροσύνην τὰ μὲν ἀδικεῖν ἂν τὰ δ' ἁμαρτάνειν αὐτούς)· τὸ δὲ μὴ μεταδιδόναι μηδὲ μετέχειν. φοβερόν (ὅταν γὰρ ἄτιμοι πολλοὶ καὶ πένητες ὑπάρχωσι, πολεμίων ἀναγκαῖον εἶναι πλήρη τὴν πόλιν ταύτην). λείπεται δὴ τοῦ βουλεύεσθαι καὶ κρίνειν μετέχειν αὐτούς.
7 διόπερ καὶ Σόλων καὶ τῶν ἄλλων τινὲς νομοθετῶν τάττουσιν ἐπί τε τὰς ἀρχαιρεσίας καὶ τὰς εὐθύνας τῶν ἀρχόντων, ἄρχειν δὲ κατὰ μόνας οὐκ ἐῶσιν. πάντες μὲν γὰρ ἔχουσι συνελθόντες ἱκανὴν αἴσθησιν, καὶ μιγνύμενοι τοῖς βελτίοσι τὰς πόλεις ὠφελοῦσιν, καθάπερ ἡ μὴ καθαρὰ τροφὴ μετὰ τῆς καθαρᾶς τὴν πᾶσαν ποιεῖ χρησιμωτέραν τῆς ὀλί-
8 γης· χωρὶς δ' ἕκαστος περὶ τὸ κρίνειν ἀτελής ἐστιν. — ἔχει δ' ἡ τάξις αὕτη τῆς πολιτείας ἀπορίαν πρώτην μὲν ὅτι δόξειεν ἂν τοῦ αὐτοῦ εἶναι τὸ κρῖναι τίς ὀρθῶς ἰάτρευκεν, οὗπερ καὶ τὸ ἰατρεῦσαι καὶ ποιῆσαι ὑγιᾶ τὸν κάμνοντα τῆς νόσου τῆς παρούσης· οὗτος δ' ἐστὶν ὁ ἰατρός. ὁμοίως δὲ

18. περὶ] ἐπὶ Sylburgius || ἔνιον Spengelius || 24. μήτε πλούσιοι om. ΓM^s † || 25. μηδὲ ἕν? Susem., μηδὲ ἓν P^1, μὴ δὲ ἓν M^s, μηδέεν P$^{2.3}$, μηδ' ἓν P^4, μηδεὲν Ald. || 27. ἂν] ἀνάγκη Rassovius Susem.^{2}, vitium detexit Schneider || 28. μηδὲ μετέχειν] μηδεμιῶν ἀρχῶν Boecker Susem.^{2} || 38. περὶ τὸ κρίνειν post ἀτελὴς Π^2 Bk. || 42. ὁ om. Π^2 Bk. || καὶ post δὲ

1282a τοῦτο καὶ περὶ τὰς ἄλλας ἐμπειρίας καὶ τέχνας. ὥσπερ οὖν
ἰατρὸν δεῖ διδόναι τὰς εὐθύνας ἐν ἰατροῖς, οὕτω καὶ τοὺς ἄλ-
λους ἐν τοῖς ὁμοίοις. ἰατρὸς δὲ ὅ τε δημιουργὸς καὶ ὁ ἀρχι-
τεκτονικὸς καὶ τρίτος ὁ πεπαιδευμένος περὶ τὴν τέχνην· εἰσὶ
γάρ τινες καὶ τοιοῦτοι περὶ πάσας ὡς εἰπεῖν τὰς τέχνας, ἀπο-
δίδομεν δὲ τὸ κρίνειν οὐδὲν ἧττον τοῖς πεπαιδευμένοις ἢ τοῖς
εἰδόσιν. ἔπειτα καὶ περὶ τὴν αἵρεσιν τὸν αὐτὸν ἂν δό- 9
ξειεν ἔχειν τρόπον. καὶ γὰρ τὸ ἑλέσθαι ὀρθῶς τῶν εἰδό-
των ἔργον ἐστίν, οἷον γεωμέτρην τε τῶν γεωμετρικῶν καὶ
κυβερνήτην τῶν κυβερνητικῶν. εἰ γὰρ καὶ περὶ ἐνίων ἔργων
καὶ τεχνῶν μετέχουσι καὶ τῶν ἰδιωτῶν τινές, ἀλλ' οὔ τι τῶν
εἰδότων γε μᾶλλον. ὥστε κατὰ μὲν τοῦτον τὸν λόγον οὐκ
ἂν εἴη τὸ πλῆθος ποιητέον κύριον οὔτε τῶν ἀρχαιρεσιῶν οὔτε (p. 7
τῶν εὐθυνῶν. ἀλλ' ἴσως οὐ πάντα ταῦτα λέγεται καλῶς 10
διά τε τὸν πάλαι λόγον, ἂν ᾖ τὸ πλῆθος μὴ λίαν ἀνδρα-
ποδῶδες (ἔσται γὰρ ἕκαστος μὲν χείρων κριτὴς τῶν εἰδότων,
ἅπαντες δὲ συνελθόντες ἢ βελτίους ἢ οὐ χείρους), καὶ ὅτι
περὶ ἐνίων οὔτε μόνον ὁ ποιήσας οὔτ' ἄριστ' ἂν κρίνειεν,
ὅσων τἄργα γινώσκουσι καὶ οἱ μὴ ἔχοντες τὴν τέχνην, οἷον
οἰκίαν οὐ μόνον ἐστὶ γνῶναι τοῦ ποιήσαντος, ἀλλὰ καὶ βέλ-
τιον ὁ χρώμενος αὐτῇ κρινεῖ (χρῆται δ' ὁ οἰκονόμος), καὶ
πηδάλιον κυβερνήτης τέκτονος, καὶ θοίνην ὁ δαιτυμὼν ἀλλ'
οὐχ ὁ μάγειρος. — ταύτην μὲν οὖν τὴν ἀπορίαν τάχα δόξειέν
τις ἂν οὕτω λύειν ἱκανῶς· ἄλλη δ' ἐστὶν ἐχομένη ταύτης.
δοκεῖ γὰρ ἄτοπον εἶναι τὸ μειζόνων εἶναι κυρίους τοὺς φαύ- 11
λους τῶν ἐπιεικῶν, αἱ δ' εὔθυναι καὶ αἱ τῶν ἀρχῶν αἱρέ-
σεις εἰσὶ μέγιστα· ἃς ἐν ἐνίαις πολιτείαις, ὥσπερ εἴρηται,

add. Γ Ms † ‖ 1282a, 5. καὶ post τοιοῦτοι Π² Bk., non vert. Guil. Ar. ‖ 7. καὶ om. Π¹, secl. Susem.[1.2.] ‖ 9. τε om. P[1.4.] ‖ 10. περὶ aut περὶ ἐνίων secl. Spengelius ‖ 11. οὔ τι] οὗτοι Bas.³, οὔ τοι Coraes Bk.² Susem.³ ‖ 17. ἢ prius om. Π¹, secl. Susem.[1.2.] ‖ 18. μόνος Susem.[1.2.], *solus* Guil. ‖ 21. κρίνει Π¹ Ar. ‖ 26. εὐθύναι Ms Ald., εὐθῦναι c. c. Bk. Susem.[1.2.] (fors. recte) ‖ 27. μέγιστα Γ, μέγισται P[1.4.], μέγιστοι Ms, μέγιστον c. c. Ar. Bk. ‖ ἐν om. Ms P¹.

(VI) τοῖς δήμοις ἀποδιδόασιν· ἡ γὰρ ἐκκλησία κυρία πάντων τῶν τοιούτων ἐστίν. καίτοι τῆς μὲν ἐκκλησίας μετέχουσι καὶ βουλεύουσι καὶ δικάζουσιν ἀπὸ μικρῶν τιμημάτων καὶ τῆς τυχούσης ἡλικίας, ταμιεύουσι δὲ καὶ στρατηγοῦσι καὶ τὰς 12 μεγίστας ἀρχὰς ἄρχουσιν ἀπὸ μειζόνων. ὁμοίως δή τις ἂν λύσειε καὶ ταύτην τὴν ἀπορίαν. ἴσως γὰρ ἔχει καὶ ταῦτ' ὀρθῶς. οὐ γὰρ ὁ δικαστὴς οὐδ' ὁ βουλευτὴς οὐδ' ὁ ἐκκλησιαστὴς ἄρχων ἐστίν, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον καὶ ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος· τῶν δὲ ῥηθέντων ἕκαστος μόριόν ἐστι τούτων (λέγω δὲ μόριον τὸν βουλευτὴν καὶ τὸν ἐκκλησιαστὴν καὶ τὸν δικαστήν)· ὥστε δικαίως κύριον μειζόνων τὸ πλῆθος· ἐκ γὰρ πολλῶν ὁ δῆμος καὶ ἡ βουλὴ καὶ τὸ δικαστήριον. καὶ τὸ τίμημα δὲ πλεῖον τὸ τούτων πάντων ἢ τὸ τῶν καθ' ἕνα καὶ κατ' 13 ὀλίγους μεγάλας ἀρχὰς ἀρχόντων. — ταῦτα μὲν οὖν διωρίσθω τοῦτον τὸν τρόπον· ἡ δὲ πρώτη λεχθεῖσα ἀπορία ποιεῖ φανε- 1282 b ρὸν οὐδὲν οὕτως ἕτερον ὡς ὅτι δεῖ τοὺς νόμους εἶναι κυρίους κειμένους ὀρθῶς, τὸν ἄρχοντα δέ, ἄν τε εἷς ἄν τε 78) πλείους ὦσι, περὶ τούτων εἶναι κυρίους περὶ ὅσων ἐξαδυνατοῦσιν οἱ νόμοι λέγειν ἀκριβῶς διὰ τὸ μὴ ῥᾴδιον εἶναι καθόλου διορίσαι περὶ πάντων. ὁποίους μέντοι τινὰς δεῖ εἶναι τοὺς ὀρθῶς κειμένους νόμους, οὐδέν πω δῆλον, ἀλλ' ἔτι μένει τὸ πάλαι διαπορηθέν. [ἀλλὰ γὰρ κἂν ὁμοίως ταῖς πολιτείαις ἀνάγκη καὶ τοὺς νόμους φαύλους ἢ σπουδαίους εἶναι καὶ δικαίους ἢ ἀδίκους.] πλὴν τοῦτό γε φανερὸν ὅτι δεῖ πρὸς τὴν πολιτείαν κεῖσθαι τοὺς νόμους. * ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο, δῆλον ὅτι

32. ἄρχωσιν M^s, ἔχουσιν Π^2 ‖ μεγάλων Π^2 Ar. Bk. ‖ δέ Spengelius Susem.^{2} (nisi fallor, recte) ‖ 40. τὸ prius om. $M^s P^1$, secl. Susem.$^{1.2.}$ ‖ τούτων post πάντων Π^2 Bk. ‖ 41. ἐχόντων Π^2 ‖ 1282 b, 1. τοῦτον post τὸν τρόπον $M^s P^1$ ‖ 6. διορίσαι] δηλῶσαι Π^2 Bk. ‖ δεῖ post εἶναι Π^2 Bk. ‖ 8. ἀλλὰ — 10. ἀδίκους post 11. νόμους transp. Congreveus, vitium primus animadvertit Schneider, 10. πλὴν — 11. τοῦτο alteram horum verborum recensionem esse perperam credidit Susem.$^{1.2.}$ ‖ 8. καὶ Π^2 Bk. et, ut videtur, Ar., ἂν Susem.$^{1.2.}$ de Γ Guilelmo temere fisus, si Guil.

(VI

τοὺς μὲν κατὰ τὰς ὀρθὰς πολιτείας ἀναγκαῖον εἶναι δικαίους τοὺς δὲ κατὰ τὰς παρεκβεβηκυίας οὐ δικαίους.

12 *ἐπεὶ δ' ἐν πάσαις μὲν ταῖς ἐπιστήμαις καὶ τέχναις* VII
ἀγαθὸν τὸ τέλος, μέγιστον δὴ καὶ μάλιστα ἐν τῇ κυριωτάτῃ πασῶν, αὕτη δ' ἐστὶν ἡ πολιτικὴ δύναμις. ἔστι δὲ πολιτικὸν ἀγαθὸν τὸ δίκαιον, τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ κοινῇ συμφέρον. δοκεῖ δὲ πᾶσιν ἴσον τι τὸ δίκαιον εἶναι, καὶ μέχρι γέ τινος ὁμολογοῦσι τοῖς κατὰ φιλοσοφίαν λόγοις, ἐν οἷς διώρισται περὶ τῶν ἠθικῶν (τὶ γὰρ καὶ τισὶ τὸ δίκαιον, καὶ δεῖν τοῖς ἴσοις ἴσον εἶναι φασίν)· ποίων δ' ἰσότης ἐστὶ καὶ ποίων ἀνισότης, δεῖ μὴ λανθάνειν. ἔχει γὰρ τοῦτ' ἀπορίαν καὶ φιλοσοφίαν πολιτικήν. ἴσως γὰρ ἂν φαίη τις κατὰ 2
παντὸς ὑπεροχὴν ἀγαθοῦ δεῖν ἀνίσως νενεμῆσθαι τὰς ἀρχάς, εἰ πάντα τὰ λοιπὰ μηδὲν διαφέροιεν ἀλλ' ὅμοιοι τυγχάνοιεν ὄντες· τοῖς γὰρ διαφέρουσιν ἕτερον εἶναι τὸ δίκαιον καὶ τὸ κατ' ἀξίαν. ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτ' ἀληθές, ἔσται καὶ κατὰ χρῶμα καὶ κατὰ μέγεθος καὶ καθ' ὁτιοῦν τῶν ἀγαθῶν πλεονεξία τις τῶν πολιτικῶν δικαίων τοῖς ὑπερέχουσιν. ἢ τοῦτο ἐπιπόλαιον τὸ ψεῦδος; φανερὸν δ' ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν καὶ δυνάμεων· τῶν γὰρ ὁμοίων αὐλητῶν τὴν τέχνην οὐ δοτέον πλεονεξίαν τῶν αὐλῶν τοῖς εὐγενεστέροις· οὐδὲν γὰρ αὐλήσουσι βέλτιον, δεῖ δὲ τῷ κατὰ τὸ ἔργον ὑπερέχοντι διδόναι καὶ τῶν ὀργάνων τὴν ὑπεροχήν. (p. 1
εἰ δὲ μήπω δῆλον τὸ λεγόμενον, ἔτι μᾶλλον αὐτὸ προαγαγοῦσιν 3 *ἔσται φανερόν. εἰ γὰρ εἴη τις ὑπερέχων μὲν κατὰ τὴν αὐλητικήν, πολὺ δ' ἐλλείπων κατ' εὐγένειαν ἢ κάλ-*

14. *ἐπεὶ* — 1284 b, 34. *πόλεσιν* alteram recensionem esse antecedentium 1280 a, 7. *ληπτέον* — 1282 b, 13. *δικαίους* et sequentium 1287 a, 1. *περὶ* — 1288 a, 29. *ἁπλῶς* vix recte putat Bernaysius, haeserat iam Schlosser ‖ 15. *δὲ* $Π^2$ Ar. Bk. Bonitzius alii ‖ 17. ⟨*τὸ*⟩ *πολιτικὸν* Susem.[2] ‖ 21. *δ'*] *δὴ* Bonitzius, om. $P^4 C^c$, at v. quae adnotavi ad v. 15 ‖ 23. *ἴσως* — 1283 b, 32. *δίκαιον* citat Pseudo-Plut. de nobil. c. 8. p. 937 A sqq. ‖ 33. *οὐδὲ* $Γ M^s$ †.

(VII) λος, εἰ καὶ μεῖζον ἕκαστον ἐκείνων ἀγαθόν ἐστι τῆς αὐλη-
τικῆς (λέγω δὲ τήν τ' εὐγένειαν καὶ τὸ κάλλος), καὶ κατὰ
τὴν ἀναλογίαν ὑπερέχουσι πλέον τῆς αὐλητικῆς ἢ ἐκεῖνος
κατὰ τὴν αὐλητικήν· ὅμως τούτῳ δοτέον τοὺς διαφέροντας
τῶν αὐλῶν. δεῖ γὰρ εἰς τὸ ἔργον συμβάλλεσθαι τὴν ὑπε-
ροχὴν καὶ τοῦ πλούτου καὶ τῆς εὐγενείας, συμβάλλονται δ'
4 οὐδέν. ἔτι κατά γε τοῦτον τὸν λόγον πᾶν ἀγαθὸν πρὸς πᾶν
ἂν εἴη συμβλητόν. εἰ γὰρ μᾶλλον τὸ τὶ μέγεθος, καὶ ὅλως
ἂν τὸ μέγεθος ἐνάμιλλον εἴη καὶ πρὸς πλοῦτον καὶ πρὸς
ἐλευθερίαν. ὥστ' εἰ πλεῖον ὁδὶ διαφέρει κατὰ μέγεθος ἢ
ὁδὶ κατ' ἀρετήν, καὶ πλεῖον ἀρετῆς μέγεθος ὅλως ὑπε-
ρέχειν * *, εἴη ἂν συμβλητὰ πάντα. τοσόνδε γὰρ [μέγεθος] εἰ
5 κρεῖττον τοσοῦδε, τοσόνδε δῆλον ὡς ἴσον. ἐπεὶ δὲ τοῦτ' ἀδύ-
νατον, δῆλον ὡς καὶ ἐπὶ τῶν πολιτικῶν εὐλόγως οὐ κατὰ
πᾶσαν ἀνισότητ' ἀμφισβητοῦσι τῶν ἀρχῶν (εἰ γὰρ οἳ μὲν
βραδεῖς οἳ δὲ ταχεῖς, οὐδὲν διὰ τοῦτο δεῖ τοὺς μὲν πλεῖον
τοὺς δ' ἔλαττον ἔχειν, ἀλλ' ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν ἡ τού-
των διαφορὰ λαμβάνει τὴν τιμήν)· ἀλλ' ἐξ ὧν πόλις συν-
έστηκεν, ἐν τούτοις ἀναγκαῖον ποιεῖσθαι τὴν ἀμφισβήτησιν.
διόπερ εὐλόγως ἀντιποιοῦνται τῆς τιμῆς οἱ ἐπιεικεῖς καὶ πλού-
σιοι καὶ ἐλεύθεροι. δεῖ γὰρ ἐλευθέρους τ' εἶναι καὶ τίμημα
φέροντας (οὐ γὰρ ἂν εἴη πόλις ἐξ ἀπόρων πάντων, ὥσπερ
6 οὐδ' ἐκ δούλων)· ἀλλὰ μὴν εἰ δεῖ τούτων, δῆλον ὅτι καὶ
δικαιοσύνης καὶ τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς. οὐδὲ γὰρ ἄνευ τού-

1283 a, 6. ἢ — 7. ὑπερέχειν om. Q^b R^b ‖ 7. ⟨εἰ⟩ καὶ Bernaysius ‖ ὅλως ante ἀρετῆς et ὅλως ἀρετῆς μέγεθος post ὑπερέχειν Π² Plut. Bk. (Bern.) ‖ ἀρετὴ μεγέθους Bernaysius ‖ ὑπερέχειν ⟨ἐνδέχεται⟩? Susem., ὑπερέχει Ar. Plut. Bk. Susem.¹ (Bern.) et corr. P¹ et fort. Γ ‖ 8. πάντα secl. Bernaysius ‖ μέγεθος secl. Susem. ‖ 10. καὶ om. Π¹, non vert. Ar., secl. Susem.¹·²· ‖ 11. ἀνισότητα P⁴ p¹ Plut., ἰσότητ' Γ M^s, ἰσότητα pr. P¹ † ‖ 16. ἐπιεικεῖς Susem., συγγενεῖς Q^b T^b, εὐγενεῖς c. c. Plut. Ar. Bk. Susem.¹ in textu ‖ καὶ πλούσιοι post 17. καὶ ἐλεύθεροι Π² Ar. Plut. Bk. ‖ 17. τ' add. Π² Plut. Bk., secl. Susem.¹·²· ‖ 20. πολιτικῆς P⁴ Plut. †.

των οἰκεῖσθαι πόλιν δυνατόν· πλὴν ἄνευ μὲν τῶν προ-
τέρων ἀδύνατον εἶναι πόλιν, ἄνευ δὲ τούτων οἰκεῖσθαι κα-
13 λῶς. πρὸς μὲν οὖν τὸ πόλιν εἶναι δόξειεν ἂν ἢ πάντα ἢ
ἔνιά γε τούτων ὀρθῶς ἀμφισβητεῖν, πρὸς μέντοι ζωὴν ἀγα-
θὴν ἡ παιδεία καὶ ἡ ἀρετὴ μάλιστα δικαίως ἂν ἀμφισβη- (p. 8
τοίησαν, καθάπερ εἴρηται καὶ πρότερον. ἐπεὶ δ' οὔτε 7
πάντων ἴσον ἔχειν δεῖ τοὺς ἴσους ἕν τι μόνον ὄντας οὔτε
ἄνισον τοὺς ἀνίσους καθ' ἕν, ἀνάγκη πάσας εἶναι τὰς
τοιαύτας πολιτείας παρεκβάσεις. εἴρηται μὲν οὖν καὶ πρό-
τερον ὅτι διαμφισβητοῦσι τρόπον τινὰ δικαίως πάντες,
ἁπλῶς δ' οὐ πάντες δικαίως. οἱ πλούσιοι μὲν ὅτι πλεῖον
μέτεστι τῆς χώρας αὐτοῖς, ἡ δὲ χώρα κοινόν, ἔτι πρὸς τὰ
συμβόλαια πιστοὶ μᾶλλον ὡς ἐπὶ τὸ πλέον· οἱ δ' ἐλεύθεροι
καὶ εὐγενεῖς ὡς ἐγγὺς ἀλλήλων (πολῖται γὰρ μᾶλλον οἱ
γενναιότεροι τῶν ἀγεννῶν, ἡ δ' εὐγένεια παρ' ἑκάστοις
οἴκοι τίμιος· ἔτι διότι βελτίους εἰκὸς τοὺς ἐκ βελτιόνων,
εὐγένεια γάρ ἐστιν ἀρετὴ γένους)· ὁμοίως δὴ φήσομεν δι- 8
καίως καὶ τὴν ἀρετὴν ἀμφισβητεῖν * *, κοινωνικὴν γὰρ
ἀρετὴν εἶναί φαμεν τὴν δικαιοσύνην, ᾗ πάσας ἀναγκαῖον
ἀκολουθεῖν τὰς ἄλλας· ἀλλὰ μὴν καὶ οἱ πλείους πρὸς τοὺς
ἐλάττους, καὶ γὰρ κρείττους καὶ πλουσιώτεροι καὶ βελτίους
εἰσίν, ὡς λαμβανομένων τῶν πλειόνων πρὸς τοὺς ἐλάττους.
1283 b ἆρ' οὖν εἰ πάντες εἶεν ἐν μιᾷ πόλει, λέγω δ' οἷον οἵ τ'
ἀγαθοὶ καὶ οἱ πλούσιοι καὶ εὐγενεῖς, ἔτι δὲ πλῆθος ἄλλο τι
πολιτικόν, πότερον ἀμφισβήτησις ἔσται τίνας ἄρχειν δεῖ, ἢ
οὐκ ἔσται; καθ' ἑκάστην μὲν οὖν πολιτείαν τῶν εἰρημένων 9
ἀναμφισβήτητος ἡ κρίσις τίνας ἄρχειν δεῖ (τοῖς γὰρ κυρίοις

27. ἴσον Π[1] Plut. et rc. Q[b], ἴσων ἴσον Ar. et mg. P[1.4.], ἴσων c. c. p[1] ‖ 32. τὰ om. M[s] P[1], secl. Susem.[1.2.] ‖ 35. δ'] τ' Zwinger, τ' aut γὰρ Susem. ‖ 37. δὲ Plut. Susem.[1.2.] et Γ, si accurate vertit Guil. (fors. recte) ‖ 38. ἀμφισβητεῖν ⟨καὶ μάλιστα τὴν δικαιοσύνην⟩ vel simile quid Susem. ‖ 42. συλλαμβανομένων ci. Stahrius ‖ 1283 b, 2. τι om. Π[1], secl. Susem.[1.2.] (fors. recte).

(VII) διαφέρουσιν ἀλλήλων, οἷον ἣ μὲν τῷ διὰ πλουσίων ἣ δὲ τῷ διὰ τῶν σπουδαίων ἀνδρῶν εἶναι, καὶ τῶν ἄλλων ἑκάστη τὸν αὐτὸν τρόπον)· ἀλλ' ὅμως σκοποῦμεν, ὅταν περὶ τὸν αὐτὸν ταῦθ' ὑπάρχῃ χρόνον, πῶς διοριστέον.

10 [** εἰ δὴ τὸν ἀριθμὸν εἶεν ὀλίγοι πάμπαν οἱ τὴν ἀρετὴν ἔχοντες, τίνα δεῖ διελεῖν τρόπον; ἢ τὸ ὀλίγοι πρὸς τὸ ἔργον δεῖ σκοπεῖν, εἰ δυνατοὶ διοικεῖν τὴν πόλιν, ἢ τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ὥστ' εἶναι πόλιν ἐξ αὐτῶν;]

ἔστι δὲ ἀπορία τις πρὸς ἅπαντας τοὺς διαμφισβητοῦντας περὶ τῶν πολιτικῶν τιμῶν. δόξειαν γὰρ ⟨ἂν⟩ οὐδὲν λέγειν (p. 81) δίκαιον οἱ διὰ τὸν πλοῦτον ἀξιοῦντες ἄρχειν, ὁμοίως δὲ καὶ οἱ κατὰ γένος· δῆλον γὰρ ὡς εἴ τις πάλιν εἷς πλουσιώτερος ἁπάντων ἐστί, [δῆλον] ὅτι κατὰ τὸ αὐτὸ δίκαιον τοῦτον ἄρχειν τὸν ἕνα ἁπάντων δεήσει, ὁμοίως δὲ καὶ τὸν εὐγενείᾳ διαφέροντα
11 τῶν ἀμφισβητούντων δι' ἐλευθερίαν. ταὐτὸ δὲ τούτοις συμβήσεται καὶ περὶ τὰς ἀριστοκρατίας ἐπὶ τῆς ἀρετῆς· εἰ γάρ τις εἷς ἀμείνων ἀνὴρ εἴη τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῷ πολιτεύματι σπουδαίων ὄντων, τοῦτον εἶναι δεῖ κύριον κατὰ ταὐτὸ δίκαιον. οὐκοῦν εἰ καὶ τὸ πλῆθος εἶναί γε δεῖ κύριον διότι κρείττους εἰσὶ τῶν ὀλίγων, κἂν εἷς ἢ πλείους μὲν τοῦ ἑνὸς ἐλάττους δὲ τῶν πόλλων κρείττους ὦσι τῶν ἄλλων, τούτους ἂν δέοι κυρίους
12 εἶναι μᾶλλον ἢ τὸ πλῆθος. πάντα δὴ ταῦτ' ἔοικε ποιεῖν φανερὸν ὅτι τούτων τῶν ὅρων οὐδεὶς ὀρθός ἐστι, καθ' ὃν ἀξιοῦσιν αὐτοὶ μὲν ἄρχειν τοὺς δ' ἄλλους ὑπὸ σφῶν ἄρχεσθαι πάντας. καὶ γὰρ δὴ καὶ πρὸς τοὺς κατ' ἀρετὴν ἀξιοῦντας

9. ὑπαρ^χ' Ms, ὑπάρχει P[1] ‖ 10. εἰ — 13. αὐτῶν lacunae signo praemisso post 1284 a, 3. ἀρετήν vel potius ante 1284 a, 4. εἰ tri. Thurotus, lacunam illo loco detexerat iam Conringius ‖ δὲ Susem.[2] ‖ 12. ἢ secl. Schneider (nisi fallor, recte) ‖ 15. δόξειε Ms, δόξειεν corr. P[4], δόξαιε Ald., δόξαιεν c. c. Plut. Bk. ‖ ἂν add. Coraes Bk.[2], ante γὰρ Goettlingius ‖ 18. δῆλον ὅτι secl. Camerarius Bk.[2], δῆλον secl. Vahlenus ‖ 20. τούτοις Π[1], τοῦτο (τοῦτ' Q[b] T[b] Ald. Bk.) ἴσως Π[2] Plut. Ar. Bk. (fors. recte) ‖ 27. ποιεῖν post φανερὸν Π[2] Plut. Bk.

κυρίους εἶναι τοῦ πολιτεύματος, ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς κατὰ πλοῦτον, ἔχοιεν ἂν λέγειν τὰ πλήθη λόγον τινὰ δίκαιον· οὐδὲν γὰρ κωλύει ποτὲ τὸ πλῆθος εἶναι βέλτιον τῶν ὀλίγων καὶ πλουσιώτερον, οὐχ ὡς καθ' ἕκαστον ἀλλ' ὡς ἀθρόους.

διὸ καὶ πρὸς τὴν ἀπορίαν, ἣν ζητοῦσι καὶ προβάλλουσί τινες, ἐνδέχεται τοῦτον τὸν τρόπον ἀπαντᾶν (ἀποροῦσι γάρ 13 *τινες πότερον τῷ νομοθέτῃ νομοθετητέον, βουλομένῳ τίθεσθαι τοὺς ὀρθοτάτους νόμους, πρὸς τὸ τῶν βελτιόνων συμφέρον ἢ πρὸς τὸ τῶν πλειόνων), ὅταν συμβαίνῃ τὸ λεχθέν. τὸ γὰρ ὀρθὸν ληπτέον ἴσως· τὸ δ' ἴσως ὀρθὸν πρὸς τὸ τῆς πόλεως ὅλης συμφέρον καὶ πρὸς τὸ κοινὸν τὸ τῶν πολιτῶν· πολίτης δὲ κοινῇ μὲν ὁ μετέχων τοῦ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι*
1284 a *ἐστί, καθ' ἑκάστην δὲ πολιτείαν ἕτερος, πρὸς δὲ τὴν ἀρίστην ὁ δυνάμενος καὶ προαιρούμενος ἄρχεσθαι καὶ ἄρχειν πρὸς τὸν βίον τὸν κατ' ἀρετήν.*

** εἰ δέ τίς ἐστιν εἷς τοσοῦτον διαφέρων κατ' ἀρετῆς ὑπερβολήν, ἢ πλείους μὲν ἑνὸς μὴ μέντοι δυνατοὶ πλήρωμα πα-* VIII
ρέχεσθαι πόλεως, ὥστε μὴ συμβλητὴν εἶναι τὴν τῶν ἄλλων ἀρετὴν πάντων μηδὲ τὴν δύναμιν αὐτῶν τὴν πολιτικὴν πρὸς (p. 83
τὴν ἐκείνων, εἰ πλείους, εἰ δ' εἷς, τὴν ἐκείνου μόνον, οὐκέτι θετέον τούτους μέρος πόλεως· ἀδικήσονται γὰρ ἀξιούμενοι τῶν ἴσων, ἄνισοι τοσοῦτον κατ' ἀρετὴν ὄντες καὶ τὴν πολιτικὴν δύναμιν· ὥσπερ γὰρ θεὸν ἐν ἀνθρώποις εἰκὸς εἶναι τὸν τοιοῦτον. ὅθεν δῆλον ὅτι καὶ τὴν νομοθεσίαν ἀναγκαῖον εἶναι περὶ τοὺς ἴσους 2
καὶ τῷ γένει καὶ τῇ δυνάμει, κατὰ δὲ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι νόμος. αὐτοὶ γάρ εἰσι νόμος. καὶ γὰρ γελοῖος ἂν εἴη νομοθετεῖν τις πειρώμενος κατ' αὐτῶν. λέγοιεν γὰρ ἂν ἴσως ἅπερ Ἀντισθένης ἔφη τοὺς λέοντας δημηγορούντων τῶν δασυπόδων καὶ τὸ

34. *ἀθρόους* corr.[2] P[2] et rc. P[3] (fors. recte) ‖ 37. *βουλομένῳ* ⟨*γε*⟩ ci. Schneider ‖ 40. *γὰρ* Susem., *δ'* *ΓΠ* Plut. Bk. Susem.[1] ‖ 1284 a, 1. *πρὸς*] *κατὰ* Schneider ‖ 4. *εἷς*] *εἰς* *Π*[1] P[4] (em. corr. P[1]) ‖ 5. *δυνατὸν* *Γ* M[s] ‖ *παρασχέσθαι* *Π*[2] Bk. ‖ 16. *δημιγορούντων* P[4] et pr. M[s], *δημιουργούντων* *Γ* †.

(VIII)
ἴσον ἀξιούντων πάντας ἔχειν. διὸ καὶ τίθενται τὸν ὀστρακι-
σμὸν αἱ δημοκρατούμεναι πόλεις, διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν·
αὗται γὰρ δὴ δοκοῦσι διώκειν τὴν ἰσότητα μάλιστα πάντων,
ὥστε τοὺς δοκοῦντας ὑπερέχειν δυνάμει διὰ πλοῦτον ἢ πολυ-
φιλίαν ἤ τινα ἄλλην πολιτικὴν ἰσχὺν ὠστράκιζον καὶ με-
3 θίστασαν ἐκ τῆς πόλεως χρόνους ὡρισμένους. μυθολογεῖται
δὲ καὶ τοὺς Ἀργοναύτας τὸν Ἡρακλέα καταλιπεῖν διὰ
τοιαύτην αἰτίαν· οὐ γὰρ ἐθέλειν αὐτὸν ἄγειν τὴν Ἀργὼ
μετὰ τῶν ἄλλων ὡς ὑπερβάλλοντα πολὺ τῶν πλωτήρων.
διὸ καὶ τοὺς ψέγοντας τὴν τυραννίδα καὶ τὴν Περιάνδρου
Θρασυβούλῳ συμβουλίαν οὐχ ἁπλῶς οἰητέον ὀρθῶς ἐπιτιμᾶν
(φασὶ γὰρ τὸν Περίανδρον εἰπεῖν μὲν οὐδὲν πρὸς τὸν πεμ-
φθέντα κήρυκα περὶ τῆς συμβουλίας, ἀφαιροῦντα δὲ τοὺς
ὑπερέχοντας τῶν σταχύων ὁμαλῦναι τὴν ἄρουραν· ὅθεν
ἀγνοοῦντος μὲν τοῦ κήρυκος τοῦ γινομένου τὴν αἰτίαν, ἀπαγ-
γείλαντος δὲ τὸ συμπεσόν, συννοῆσαι τὸν Θρασύβουλον ὅτι
4 δεῖ τοὺς ὑπερέχοντας ἄνδρας ἀναιρεῖν). τοῦτο γὰρ οὐ μόνον
συμφέρει τοῖς τυράννοις, οὐδὲ μόνον οἱ τύραννοι ποιοῦσιν,
ἀλλ' ὁμοίως ἔχει καὶ περὶ τὰς ὀλιγαρχίας καὶ τὰς δημο-
κρατίας· ὁ γὰρ ὀστρακισμὸς τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν τρό-
(p. 83) πον τινὰ τῷ κολούειν τοὺς ὑπερέχοντας καὶ φυγαδεύειν.
τὸ δ' αὐτὸ καὶ περὶ τὰς πόλεις καὶ τὰ ἔθνη ποιοῦσιν οἱ
κύριοι τῆς δυνάμεως, οἷον Ἀθηναῖοι μὲν περὶ Σαμίους καὶ
Χίους καὶ Λεσβίους (ἐπεὶ γὰρ θᾶττον ἐγκρατῶς ἔσχον τὴν
ἀρχήν, ἐταπείνωσαν αὐτοὺς παρὰ τὰς συνθήκας), ὁ δὲ Περ-
σῶν βασιλεὺς Μήδους καὶ Βαβυλωνίους καὶ τῶν ἄλλων τοὺς 1284b
πεφρονηματισμένους διὰ τὸ γενέσθαι ποτ' ἐπ' ἀρχῆς ἐπέ-
5 κοπτε πολλάκις. τὸ δὲ πρόβλημα καθόλου περὶ πάσας ἐστὶ
τὰς πολιτείας, καὶ τὰς ὀρθάς· αἱ μὲν γὰρ παρεκβεβηκυῖαι

19. ταύτας γὰρ δεῖ P^1 ‖ δοκοῦσι om. $Π^1$ ‖ διώκειν] *persecuntur* Guil. ‖ 37. τῷ $P^{1.2.3.}$ Ar. Ald., τὸ cet. ‖ κολούειν P^1 et γρ. mg. P^2 et mg. rc. P^3, κωλύειν cet. ‖ καὶ φυγαδεύειν secl. Valckenarius (fors. recte) ‖ 41. παρὰ $Π^1$ P^4 Ar., περὶ cet.

(VII

πρὸς τὸ ἴδιον ἀποσκοποῦσαι τοῦτο δρῶσιν, οὐ μὴν ἀλλὰ περὶ τὰς τὸ κοινὸν ἀγαθὸν ἐπισκοπούσας τὸν αὐτὸν ἔχει τρόπον. δῆλον δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν· οὔτε γὰρ γραφεὺς ἐάσειεν ἂν τὸν ὑπερβάλλοντα πόδα τῆς συμμετρίας ἔχειν τὸ ζῷον, οὐδ' εἰ διαφέροι τὸ κάλλος, οὔτε πρύμναν ναυπηγὸς ἢ τῶν ἄλλων τι μορίων τῶν τῆς νεώς, οὐδὲ δὴ χοροδιδάσκαλος τὸν μεῖζον καὶ κάλλιον τοῦ παντὸς χοροῦ φθεγγόμενον ἐάσει συγχορεύειν. [ὥστε διὰ τοῦτο μὲν οὐδὲν κωλύει τοὺς μονάρχας 6
συμφωνεῖν ταῖς πόλεσιν, εἰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς ὠφελίμου ταῖς πόλεσιν οὔσης τοῦτο δρῶσιν.] διὸ κατὰ τὰς ὁμολογουμένας ὑπεροχὰς ἔχει τι δίκαιον πολιτικὸν ὁ λόγος ὁ περὶ τὸν ὀστρακισμόν. βέλτιον μὲν οὖν τὸν νομοθέτην ἐξ ἀρχῆς οὕτω συστῆσαι τὴν πολιτείαν ὥστε μὴ δεῖσθαι τοιαύτης ἰατρείας· δεύτερος δὲ πλοῦς, ἂν συμβῇ, πειρᾶσθαι τοιούτῳ τινὶ διορθώματι διορθοῦν. * ὅπερ οὐκ ἐγίνετο περὶ τὰς πόλεις· οὐ γὰρ ἔβλεπον πρὸς τὸ τῆς πολιτείας τῆς οἰκείας συμφέρον, ἀλλὰ στασιαστικῶς ἐχρῶντο τοῖς ὀστρακισμοῖς. ἐν μὲν οὖν ταῖς παρεκβεβηκυίαις πολιτείαις ὅτι μὲν ἰδίᾳ συμφέρει καὶ δίκαιόν ἐστι, φανερόν, ἴσως δὲ καὶ ὅτι οὐχ ἁπλῶς δίκαιον, καὶ τοῦτο φανερόν· ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας 7
ἔχει πολλὴν ἀπορίαν, οὐ κατὰ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν τὴν ὑπεροχήν, οἷον ἰσχύος καὶ πλούτου καὶ πολυφιλίας, ἀλλὰ (p. 8
ἄν τις γένηται διαφέρων κατ' ἀρετήν, τί χρὴ ποιεῖν; οὐ γὰρ δὴ φαῖεν ἂν δεῖν ἐκβάλλειν καὶ μεθιστάναι τὸν τοιοῦτον· ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἄρχειν γε τοῦ τοιούτου (παραπλήσιον γὰρ κἂν εἰ τοῦ Διὸς ἄρχειν ἀξιοῖεν), μερίζοντες τὰς ἀρχάς.

1284 b, 10. *πρύμναν* post *ναυπηγὸς* Π^2 Bk. ‖ 11. *τι* om. Π^1, secl. Susem.$^{1.2.}$ (fors. recte) ‖ 13. *ὥστε* — 15. *δρῶσιν* post 20. *διορθοῦν* tr. Thurotus, ante 7. *δῆλον* Bernaysius (an spuria sunt?) ‖ *μονάρχους* Π^2 Bk. ‖ 14. *τῆς* — 15. *οὔσης* num sana sint dubito, *τῇ οἰκείᾳ ἀρχῇ* (⟨*ὢς*⟩? Susem.) *ὠφέλιμον* ci. et 15. *ταῖς πόλεσιν οὔσης* secl. Thurotus ‖ 24. *οὐχ* temere secl. Bernaysius ‖ 25. *ἐπεὶ* $P^{2.3.}$ ‖ 31. *ἀξιοῖμεν* Γ Susem.$^{1.2.}$, *ἀξιοῖ μὲν* M^s † ‖ *μερί-*

III) λείπεται τοίνυν, ὅπερ ἔοικε πεφυκέναι, πείθεσθαι τῷ τοιούτῳ πάντας ἀσμένως, ὥστε βασιλέας εἶναι τοὺς τοιούτους ἀιδίους ἐν ταῖς πόλεσιν.

IX ἴσως δὲ καλῶς ἔχει μετὰ τοὺς εἰρημένους λόγους μετα- 14
βῆναι καὶ σκέψασθαι περὶ βασιλείας· φαμὲν γὰρ τῶν ὀρθῶν 36
πολιτειῶν μίαν εἶναι ταύτην. σκεπτέον δὲ πότερον συμφέρει τῇ μελλούσῃ καλῶς οἰκήσεσθαι καὶ πόλει καὶ χώρᾳ βασιλεύεσθαι, ἢ οὔ, ἀλλ' ἄλλη τις πολιτεία μᾶλλον, ἢ τισὶ μὲν συμφέρει τισὶ δ' οὐ συμφέρει. δεῖ δὲ πρῶτον διελέσθαι πότερον ἕν τι γένος ἐστὶν αὐτῆς ἢ πλείους ἔχει διαφοράς.

2 ῥάδιον δὴ τοῦτό γε καταμαθεῖν, ὅτι πλείω τε γένη περι- 1285 a
έχει καὶ τῆς ἀρχῆς ὁ τρόπος ἐστὶν οὐχ εἷς πασῶν. ἡ γὰρ ἐν τῇ Λακωνικῇ πολιτείᾳ δοκεῖ μὲν εἶναι βασιλεία μάλιστα τῶν κατὰ νόμον, οὐκ ἔστι δὲ κυρία πάντων, ἀλλ' ὅταν ἐξέλθῃ τὴν χώραν, ἡγεμών ἐστι τῶν πρὸς τὸν πόλεμον· ἔτι δὲ τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ἀποδέδοται τοῖς βασιλεῦσιν. αὕτη μὲν οὖν ἡ βασιλεία οἷον στρατηγία τις αὐτοκράτωρ καὶ ἀίδιος ἐστίν· κτεῖναι γὰρ οὐ κύριος, εἰ μὴ ἐν τινί [βασιλείᾳ], καθάπερ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων, ἐν ταῖς πολεμικαῖς ἐξόδοις ἐν χειρὸς νόμῳ. δηλοῖ δ' Ὅμηρος· Ἀγαμέμνων γὰρ κακῶς μὲν ἀκούων ἠνείχετο ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἐξελθόντων δὲ καὶ κτεῖναι κύριος ἦν. λέγει γοῦν

"ὃν δέ κ' ἐγὼν ἀπάνευθε μάχης...
οὔ οἱ...
ἄρκιον ἐσσεῖται φυγέειν κύνας ἠδ' οἰωνούς·
πὰρ γὰρ ἐμοὶ θάνατος."

ζοντας? Susem., an delenda sunt signa parentheseos praecedentia a Susem.[2. 3.] secundum Hampkeum posita? ‖ 32. καὶ ante ἔοικε add. Susem.[1. 2.] et, ut videtur, Γ (nescio an recte) † ‖ 33. βασιλείας P[2. 3.] T[b] ‖ 35. ὡρισμένους Γ M[s] ‖ 37. δὴ Susem.[2] ‖ 40. δὲ Π[3] Ar., δὴ cet. ‖ 41. ἕν τι] ἓν τὸ Π[2] Bk. ‖ αὐτῶν Π[2] Ar. ‖ 1285 a, 1. ῥᾶον M[s] P[1] † ‖ δὲ Susem.[2] (fors. recte) ‖ 6. τοὺς om. M[s] P[1], secl. Susem.[1. 2.] ‖ 7. αὐτοκράτωρ Γ, αὐτοκρατόρων Π Bk.[1] ‖ 8. ἔν τινι βασιλείᾳ secl. Gifanius, βασιλείᾳ eodem tempore secl. Bernaysius et Susem., ἔν τινι, βασιλεία coniecerat Boiesenius ‖ 9. νομῷ Faesius (fors. recte) ‖ 10. ὁ γὰρ ἀγαμέμνων Π[2] Bk. ‖ 11. οὖν P[4], γὰρ Π[1] Susem.[1. 2.] ‖ 12. μάχης] νοήσω pr.

(II
ἓν μὲν οὖν τοῦτ' εἶδος βασιλείας, στρατηγία διὰ βίου, τούτων 3
δ' αἳ μὲν κατὰ γένος εἰσὶν αἳ δ' αἱρεταί· παρὰ ταύτην δ'
ἄλλο μοναρχίας εἶδος, οἷαι παρ' ἐνίοις εἰσὶ βασιλεῖαι τῶν
βαρβάρων. ἔχουσι δ' αὗται τὴν δύναμιν πᾶσαι παραπλησίαν
τυραννίσιν, εἰσὶ δὲ καὶ κατὰ νόμον καὶ πατρικαί· διὰ γὰρ (p. 1
τὸ δουλικώτεροι τὰ ἤθη εἶναι φύσει οἱ μὲν βάρβαροι τῶν
Ἑλλήνων οἱ δὲ περὶ τὴν Ἀσίαν τῶν περὶ τὴν Εὐρώπην,
ὑπομένουσι τὴν δεσποτικὴν ἀρχὴν οὐδὲν δυσχεραίνοντες.
τυραννικαὶ μὲν οὖν διὰ τὸ τοιοῦτον εἰσίν, ἀσφαλεῖς δὲ διὰ
τὸ πάτριοι καὶ κατὰ νόμον εἶναι. καὶ ἡ φυλακὴ δὲ βασι- 4
λικὴ καὶ οὐ τυραννικὴ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. οἱ γὰρ πολῖ-
ται φυλάττουσιν ὅπλοις τοὺς βασιλεῖς, τοὺς δὲ τυράννους
ξενικόν· οἳ μὲν γὰρ κατὰ νόμον καὶ ἑκόντων οἳ δ' ἀκόν-
των ἄρχουσιν. ὥσθ' οἳ μὲν παρὰ τῶν πολιτῶν οἳ δ' ἐπὶ
τοὺς πολίτας ἔχουσι τὴν φυλακήν. δύο μὲν οὖν εἴδη ταῦτα 5
μοναρχίας, ἕτερον δ' ὅπερ ἦν ἐν τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν,
οὓς καλοῦσιν αἰσυμνήτας. ἔστι δὲ τοῦθ' ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν
αἱρετὴ τυραννίς, διαφέρουσα δὲ τῆς βαρβαρικῆς οὐ τῷ μὴ κατὰ
νόμον ἀλλὰ τῷ μὴ πάτριος εἶναι μόνον. ἦρχον δ' οἳ μὲν
διὰ βίου τὴν ἀρχὴν ταύτην, οἳ δὲ μέχρι τινῶν ὡρισμένων
χρόνων ἢ πράξεων, οἷον εἵλοντό ποτε Μιτυληναῖοι Πιττα-
κὸν πρὸς τοὺς φυγάδας ὧν προειστήκεσαν Ἀντιμενίδης καὶ

P^1, *μάχης νοήσω* corr.[1] P^1, *μάχης φεύγοντα* (?) *νοήσω* *Γ* Ar. Susem.[1.2.] ‖ 18. *παραπλαισίαν* pr. P^3 (crx. ead. m.), *παραπλησίως* $P^{4.6.}$ C^4 L^s Q M^b Q^b R^b S^b T^b U^b V^b et pr. P^2 (em. corr.[3]) † ‖ 19. *τυραννίσιν, εἰσὶ δὲ καὶ κατὰ* Susem., *τυραννίσι καὶ κατὰ* *Γ* M^s, *τυραννίσι κατὰ* P^1 et corr.[3] P^2, *τυραννι κατὰ* P^3 T^b V^b et pr. P^2, *τυραννικ κατὰ* C^4, *τυραννικαί κατὰ* Q^b R^b S^b, *τυραννικὴν εἰσὶ δ' ὅμως κατὰ* $P^{4.6.}$ L^s Q M^b U^b, *τυραννίδι* (?) *εἰσὶ δ' ὅμως κατὰ* Ar., *τυραννικῇ εἰσὶ δ' ὅμως κατὰ* Ald. Bk. ‖ *πατρικάς* *Γ* M^s, *πατρικά* R^b, *πάτριοι* ci. Spengelius ‖ 20. *δουλικώτερα* P^4 Q U^b Ar. Ald., *δουλικώτερας* M^b ‖ *εἶναι τὰ ἤθη* Bk., *εἶναι τὰ ἔθνη* *Π*[2] Ar. ‖ 24. *πάτριαι* *Π*[2] Bk., *πατρικαὶ* Schneider ‖ 25. *αὐτὴν* *Π* Ar., *τοιαύτην* *Γ* (ut videtur) Susem.[1.2.] (fors. recte) ‖ 35. *οἷαν* M^s, *οἷαν* P^1, *οἷαν* P^4 ‖ *φιττακὸν* et sic postea quoque *Π*[1].

6 *Ἀλκαῖος ὁ ποιητής. δηλοῖ δ' Ἀλκαῖος ὅτι τύραννον εἵλοντο τὸν Πιττακὸν ἔν τινι τῶν σκολιῶν μελῶν· ἐπιτιμᾷ γὰρ ὅτι*

> *"τὸν κακοπάτριδα*
> *Πιττακὸν πόλεως τᾶς ἀχόλω καὶ βαρυδαίμονος*
> *ἐστάσαντο τύραννον μέγ' ἐπαινέοντες ἀολλέες."* 1285 b

αὗται μὲν οὖν εἰσί τε καὶ ἦσαν διὰ μὲν τὸ [τυραννικαὶ] εἶναι [δεσποτικαί], διὰ δὲ τὸ αἱρεταὶ καὶ ἑκόντων βασιλικαί·
7 *τέταρτον δ' εἶδος μοναρχίας βασιλικῆς αἱ κατὰ τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους ἑκούσιοί τε καὶ πάτριοι γινόμεναι κατὰ νόμον. διὰ γὰρ τὸ τοὺς πρώτους γενέσθαι τοῦ πλήθους εὐεργέτας κατὰ τέχνας ἢ πόλεμον, ἢ διὰ τὸ συναγαγεῖν ἢ πορίσαι χώραν, ἐγίνοντο βασιλεῖς ἑκόντων καὶ τοῖς παραλαμβάνουσι πάτριοι. κύριοι δ' ἦσαν τῆς τε κατὰ πόλεμον ἡγεμονίας καὶ τῶν θυσιῶν, ὅσαι μὴ ἱερατικαί, καὶ πρὸς τούτοις τὰς δίκας ἔκρινον. τοῦτο δ' ἐποίουν οἳ μὲν οὐκ ὀμνύοντες*
(86) *οἳ δ' ὀμνύοντες· ὁ δ' ὅρκος ἦν τοῦ σκήπτρου ἐπανάτασις.*
8 *οἳ μὲν οὖν ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων [καὶ] τὰ κατὰ πόλιν καὶ τὰ ἔνδημα καὶ τὰ ὑπερόρια συνεχῶς ἦρχον· ὕστερον δὲ τὰ μὲν αὐτῶν παριέντων τῶν βασιλέων, τὰ δὲ τῶν ὄχλων παραιρουμένων, ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν αἱ πάτριοι θυσίαι κατελείφθησαν τοῖς βασιλεῦσι μόνον, ὅπου δ' ἄξιον εἰπεῖν εἶναι βασιλείαν, ἐν τοῖς ὑπερορίοις τῶν πολεμικῶν τὴν ἡγεμονίαν μόνον εἶχον.*

X *βασιλείας μὲν οὖν εἴδη ταῦτα, τέτταρα τὸν ἀριθμόν, μία μὲν ἡ περὶ τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους (αὕτη δ' ἦν ἑκόντων*

38. *σκολίων* Goettlingius ‖ 40. *πόλιος* Schneidewinus ‖ *ἀσχόλω* Camerarius, *ζαχόλω* vel *ἀβόλω* ci. Bergkius, *διχόλω* Schmidtius ‖ 1285 b, 1. *μέγ'*] *μὲν* $Π^1$ (em. corr. P^1) ‖ *ἐπαίνεντες* ci. H. L. Ahrensius ‖ 2. *τυραννικαὶ* — 3. *δεσποτικαί*] *δεσποτικαὶ* — *τυραννικαί* Sepulveda ‖ 5. *ἑκούσιαί* — *πάτριαι* $Π^2$ Bk. ‖ 8. *βασιλεῖαι* Casaubonus ‖ 10. *οὐσιῶν* $Π^1$ et *γρ.* mg. P^4 ‖ 12. *ἐπανάτασις* P^2 Ald. et corr.[1] P^3, *ἐπανάστασις* M^s $P^{1.4.}$ et pr. P^3, *ἀνάστασις* Q^b T^b et *γρ.* mg.[1] P^3 et *γρ.* P^3, *elevatio* Guil. Ar. ‖ 13. *καὶ* secl. Hilarius Susem.[2.3.] ‖ 16. *αἱ πάτριαι* M^s, om. $Π^2$ Ar. Bk. ‖ *οὐσίαι* $Π^1$ †.

μέν, ἐπὶ τισὶ δ' ὡρισμένοις· στρατηγός τε γὰρ ἦν καὶ δικα-
στὴς ὁ βασιλεύς, καὶ τῶν πρὸς τοὺς θεοὺς κύριος), δευτέρα
δ' ἡ βαρβαρική (αὕτη δ' ἐστὶν ἐκ γένους ἀρχὴ δεσποτικὴ
κατὰ νόμον), τρίτη δὲ ἣν αἰσυμνητείαν προσαγορεύουσιν
(αὕτη δέ ἐστιν αἱρετὴ τυραννίς), τετάρτη δὲ ἡ Λακωνικὴ
τούτων (αὕτη δ' ἐστὶν ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν στρατηγία κατὰ
γένος ἀίδιος)· αὗται μὲν οὖν τοῦτον τὸν τρόπον διαφέρουσιν
ἀλλήλων, πέμπτον δ' εἶδος βασιλείας, ὅταν ᾖ πάντων 2
κύριος εἷς ὢν ὥσπερ ἕκαστον ἔθνος καὶ πόλις ἑκάστη τῶν
κοινῶν, τεταγμένη κατὰ τὴν οἰκονομικήν. ὥσπερ γὰρ ἡ
οἰκονομικὴ βασιλεία τις οἰκίας ἐστίν, οὕτως ἡ ⟨παμ-⟩βασιλεία
πόλεως [καὶ ἔθνους ἑνὸς ἢ πλειόνων] οἰκονομία.
15 *σχεδὸν δὴ δύο ἐστὶν ὡς εἰπεῖν εἴδη βασιλείας περὶ ὧν σκε-*
πτέον, αὕτη τε καὶ ἡ Λακωνική. τῶν γὰρ ἄλλων αἱ πολλαὶ μετα-
ξὺ τούτων εἰσίν. ἐλαττόνων μὲν γὰρ κύριοι τῆς παμβασι-
λείας, πλειόνων δ' εἰσὶ τῆς Λακωνικῆς. ὥστε τὸ σκέμμα σχεδὸν
περὶ δυοῖν ἐστίν, ἓν μὲν πότερον συμφέρει ταῖς πόλεσι στρα-
τηγὸν ἀίδιον εἶναι, καὶ τοῦτον ἢ κατὰ γένος ἢ κατὰ αἵρεσιν,
1286 a *ἢ οὐ συμφέρει, ἓν δὲ πότερόν ποτε ἕνα συμφέρει κύριον εἶναι*
πάντων, ἢ οὐ συμφέρει. τὸ μὲν οὖν περὶ τῆς τοιαύτης στρα- 3
τηγίας ἐπισκοπεῖν νόμων ἔχει μᾶλλον εἶδος ἢ πολιτείας
(ἐν ἁπάσαις γὰρ ἐνδέχεται γίνεσθαι τοῦτο ταῖς πολιτείαις),
ὥστ' ἀφείσθω τὴν πρώτην· ὁ δὲ λοιπὸς τρόπος τῆς βασι-
λείας πολιτείας εἶδός ἐστιν, ὥστε περὶ τούτου δεῖ θεωρῆσαι
καὶ τὰς ἀπορίας ἐπιδραμεῖν τὰς ἐνούσας.

22. *ὡρισμένων* M[s] Π[2] Ar. (?) ‖ *τε* om. Π[2] Bk. ‖ 27. *ἁπλῶς* post *εἰπεῖν* Π[2] Bk. ‖ 30. *εἷς* om. Γ M[s] Q[b] T[b] ‖ *ὤνπερ* Buecheler, *ὥσπερ — ἑκάστη* secluserat Conringius ‖ 31. *τεταγμένων* Montecatinus, *τεταγμένης*, si omnino mutatione opus sit, Buecheler ‖ 32. *ἡ παμβασιλεία* Susem.[2. 3.] ‖ 33. *καὶ — πλειόνων* secl. Susem.[2. 3.] ‖ *πλείονος* M[s] Π[2] (em. corr.[1] P[2. 3.]) ‖ *οἰκονομίας* Π[2] (em. aut corr.[1] aut corr.[2] P[2]) ‖ 36. *βασιλείας* Π[1] † ‖ 39. *αἵρεσιν* P[4. 6.] L[s] Ar., *μέρος* c. c. Bk., *ἀρετὴν* mg. Bas.[3] ‖ 1286 a, 1. *ποτε* om. Π[2] Ar. (?) Bk. (fors. recte) ‖ 3. *ἔχεται* ci. et *εἶδος* secl. Bernaysius.

ἀρχὴ δ' ἐστὶ τῆς ζητήσεως αὕτη, πότερον συμφέρει μᾶλλον 4 ὑπὸ τοῦ ἀρίστου ἀνδρὸς ἄρχεσθαι ἢ ὑπὸ τῶν ἀρίστων νόμων. δοκεῖ δὴ τοῖς νομίζουσι συμφέρειν βασιλεύεσθαι τὸ καθόλου μόνον ὁ νόμος λέγειν, ἀλλ' οὐ πρὸς τὰ προσπίπτοντα ἐπιτάττειν. ὥστε ἐν ὁποιαοῦν τέχνῃ τὸ κατὰ γράμματ' ἄρχειν ἠλίθιον· καί πως ἐν Αἰγύπτῳ μετὰ τὴν τριήμερον κινεῖν ἔξεστι τοῖς ἰατροῖς, ἐὰν δὲ πρότερον, ἐπὶ τῷ αὐτοῦ κινδύνῳ. φανερὸν τοίνυν ὡς οὐκ ἔστιν ἡ κατὰ γράμματα καὶ νόμους ἀρίστη πολιτεία διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. ἀλλὰ μὴν κἀκεῖνον δεῖ ὑπάρχειν τὸν λόγον τὸν καθόλου τοῖς ἄρχουσιν· κρεῖττον δὲ ᾧ μὴ πρόσεστι τὸ παθητικὸν ὅλως ἢ ᾧ συμφυές. τῷ μὲν οὖν νόμῳ τοῦτο οὐχ ὑπάρχει, ψυχὴν δ' ἀνθρωπίνην ἀνάγκη τοῦτ' 5 ἔχειν πᾶσαν. ἀλλ' ἴσως ἂν φαίη τις ὡς ἀντὶ τούτου βουλεύσεται περὶ τῶν καθ' ἕκαστα κάλλιον. ὅτι μὲν τοίνυν ἀνάγκη νομοθέτην αὐτὸν εἶναι, δῆλον, καὶ κεῖσθαι νόμους, ἀλλὰ μὴ κυρίους ᾗ παρεκβαίνουσιν, ἐπεὶ περὶ τῶν γ' ἄλλων εἶναι δεῖ κυρίους· ὅσα δὲ μὴ δυνατὸν τὸν νόμον κρίνειν ἢ ὅλως ἢ εὖ, πότερον ἕνα τὸν ἄριστον δεῖ ἄρχειν ἢ πάντας; καὶ γὰρ νῦν συνιόντες δικάζουσι καὶ βουλεύονται καὶ κρίνουσιν, αὗται δ' εἰσὶν αἱ κρίσεις πᾶσαι περὶ τῶν καθ' ἑκα-

9. δοκοῦσι Bas.^{3} Bk. ‖ 10. ὁ νόμος Goettlingius, οἱ νόμοι ΓΠ Ar. Bk. ‖ 12. πως (πῶς M^s) add. $Π^1$ et corr. P^4, c. c. om. Ar. Bk., πως ⟨καὶ⟩? Susem. ‖ 13. τριήμερον Γ M^s Ar., τετρήμερον c. c. Bk. (nescio an recte) ‖ 14. αὐτοῦ Γ, αὐτῷ M^s, αὑτοῦ c. c. Bk. ‖ 19. τοῦτο] τούτῳ P^3 Ald. et pr. P^2 (em. corr.[1]) ‖ 20. ἀλλ' — 1287 b, 34. ὁμοίως perturbata esse senserunt Gifanius Zwinger Schneider Spengelius, lacunis permultis deformata credidit Conringius, pristinum ordinem hunc fuisse: 1287 a, 28. ὁ — b, 7. ἔθος, 1286 a, 20. ἀλλ' — 21. κάλλιον, 1287 a, 23. ἀλλὰ — 28. κειμένων, 1286 a, 21. ὅτι — 24. κυρίους, 1286 a, 24. ὅσα — b, 3. εἰς (= 1287 b, 16. εἰσὶ — 34. ὁμοίως), 1287 b, 7. ἀλλὰ — 15. συμφράδμονες, 1286 b, 3. εἰ — 1287 a, 10. βασιλεύς * *, 1287 a, 10. δοκεῖ — 23. πάντων ci. Susem., de Wilsonis sententia v. prolegg. ‖ 21. ὅτι — 22. δῆλον et 1289 a, 11. μετὰ — 13. ἁρμόττοντας respicere videtur Mich. Eph. l. l. f. 187^b ‖ 25. πάντας $Π^1$ P^4, πάνυ c. c. mg. p^1, *multos* Ar. ‖ 27. εἰσὶ post αἱ κρίσεις $Π^2$ Bk.

στον. καθ' ἕνα μὲν οὖν συμβαλλόμενος ὁστισοῦν ἴσως χείρων·
ἀλλ' ἐστὶν ἡ πόλις ἐκ πολλῶν, ὥσπερ ἑστίασις συμφορητὸς
καλλίων μιᾶς καὶ ἁπλῆς. διὰ τοῦτο καὶ κρίνει ἄμεινον
ὄχλος πολλὰ ἢ εἷς ὁστισοῦν. ἔτι μᾶλλον ἀδιάφθορον τὸ 6
πολύ, καθάπερ ὕδωρ τὸ πλεῖον, οὕτω καὶ τὸ πλῆθος τῶν
ὀλίγων ἀδιαφθορώτερον· τοῦ γὰρ ἑνὸς ὑπ' ὀργῆς κρατηθέντος
ἤ τινος ἑτέρου πάθους τοιούτου ἀναγκαῖον διεφθάρθαι τὴν κρί-
σιν, ἐκεῖ δ' ἔργον ἅμα πάντας ὀργισθῆναι καὶ ἁμαρτεῖν.
ἔστω δὲ τὸ πλῆθος οἱ ἐλεύθεροι, μηδὲν παρὰ τὸν νόμον (p.
πράττοντες, ἀλλ' ἢ περὶ ὧν ἐκλείπειν ἀναγκαῖον αὐτόν.
εἰ δὲ δὴ μὴ τοῦτο ῥᾴδιον ἐν πολλοῖς, ἀλλ' εἰ πλείους εἶεν
ἀγαθοὶ καὶ ἄνδρες καὶ πολῖται, πότερον ὁ εἷς ἀδιαφθορώ-
τερος ἄρχων, ἢ μᾶλλον οἱ πλείους μὲν τὸν ἀριθμὸν ἀγαθοὶ
1286b δὲ πάντες; ἢ δῆλον ὡς οἱ πλείους; ἀλλ' οἳ μὲν στασιάσουσιν
ὁ δὲ εἷς ἀστασίαστος. ἀλλὰ πρὸς τοῦτ' ἀντιθετέον ἴσως ὅτι
σπουδαῖοι τὴν ψυχήν, ὥσπερ κἀκεῖνος ὁ εἷς. εἰ δὴ τὴν μὲν 7
τῶν πλειόνων ἀρχὴν ἀγαθῶν δ' ἀνδρῶν πάντων ἀριστοκρα-
τίαν θετέον, τὴν δὲ τοῦ ἑνὸς βασιλείαν, αἱρετώτερον ἂν εἴη ταῖς
πόλεσιν ἀριστοκρατία βασιλείας, καὶ μετὰ δυνάμεως καὶ
χωρὶς δυνάμεως οὔσης τῆς ἀρχῆς, ἂν ᾖ λαβεῖν πλείους ὁμοίους.
καὶ διὰ τοῦτ' ἴσως ἐβασιλεύοντο πρότερον, ὅτι σπάνιον ἦν εὑρεῖν
ἄνδρας πολὺ διαφέροντας κατ' ἀρετήν, ἄλλως τε καὶ τότε
μικρὰς οἰκοῦντας πόλεις. ἔτι δ' ἀπ' εὐεργεσίας καθίστασαν
τοὺς βασιλεῖς, ὅπερ ἐστὶν ἔργον τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν. ἐπεὶ
δὲ συνέβαινε γίνεσθαι πολλοὺς ὁμοίους πρὸς ἀρετήν, οὐκέτι
ὑπέμενον ἀλλ' ἐζήτουν κοινόν τι καὶ πολιτείαν καθίστασαν.
ἐπεὶ δὲ χείρους γενόμενοι ἐχρηματίζοντο ἀπὸ τῶν κοινῶν, 8
ἐντεῦθέν ποθεν εὔλογον γενέσθαι τὰς ὀλιγαρχίας· ἔντιμον

30. κρίνειν M^s $Π^3$ † ‖ 32. καθάπερ ⟨γὰρ⟩ Bk.[2] (temere) ‖ 33. γὰρ Susem., δ' Γ Π Ar. Bk. Susem.[1] in textu ‖ 37. ὧν $Π^1$ Ar., ὃν Q^b T^b, ὂν cet. ‖ 38. μὴ post τοῦτο $Π^2$ Bk. (fors. recte) ‖ 1286b, 1. δὲ πάντες] δ' ἄνδρες Γ M^s † ‖ στασιάζουσιν Ar. Morelius Bk. ‖ 7. ὁμοίως Γ $Π^3$ Ar. ‖ 13. καὶ ⟨ἀριστοκρατίαν καὶ⟩? Susem. ‖ 14. γιγνόμενοι $Π^2$ Bk.

(X) γὰρ ἐποίησαν τὸν πλοῦτον. ἐκ δὲ τούτων πρῶτον εἰς τυραν-
νίδας μετέβαλον, ἐκ δὲ τῶν τυραννίδων εἰς δημοκρατίαν·
αἰεὶ γὰρ εἰς ἐλάττους ἄγοντες δι' αἰσχροκέρδειαν ἰσχυρότε-
ρον τὸ πλῆθος κατέστησαν, ὥστ' ἐπιθέσθαι καὶ γενέσθαι δη-
μοκρατίας. ἐπεὶ δὲ καὶ μείζους εἶναι συμβέβηκε τὰς πό-
λεις, ἴσως οὐδὲ ῥᾴδιον ἔτι γίνεσθαι πολιτείαν ἑτέραν παρὰ
9 δημοκρατίαν. εἰ δὲ δή τις ἄριστον θείη τὸ βασιλεύεσθαι
ταῖς πόλεσιν, πῶς ἕξει τὰ περὶ τῶν τέκνων; πότερον καὶ
τὸ γένος δεῖ βασιλεύειν; ἀλλὰ γινομένων ὁποῖοί τινες
ἔτυχον, βλαβερόν. ἀλλ' οὐ παραδώσει κύριος ὢν τοῖς
τέκνοις. ἀλλ' οὐκ ἔτι ῥᾴδιον τοῦτο πιστεῦσαι· χαλεπὸν γάρ,
10 καὶ μείζονος ἀρετῆς ἢ κατ' ἀνθρωπίνην φύσιν. ἔχει δ'
89) ἀπορίαν καὶ περὶ τῆς δυνάμεως, πότερον ἔχειν δεῖ τὸν
μέλλοντα βασιλεύειν ἰσχύν τινα περὶ αὑτόν, ᾗ δυνήσεται
βιάζεσθαι τοὺς μὴ βουλομένους πειθαρχεῖν, ἢ πῶς ἐνδέχεται
τὴν ἀρχὴν διοικεῖν; εἰ γὰρ [καὶ] κατὰ νόμον εἴη κύριος, μη-
δὲν πράττων κατὰ τὴν αὑτοῦ βούλησιν παρὰ τὸν νόμον, ὅμως
ἀναγκαῖον ὑπάρχειν αὐτῷ δύναμιν ᾗ φυλάξει τοὺς νόμους.
τάχα μὲν οὖν τὰ περὶ τὸν βασιλέα τὸν τοιοῦτον οὐ χαλεπὸν
διορίσαι (δεῖ γὰρ αὐτὸν μὲν ἔχειν ἰσχύν, εἶναι δὲ τοσαύτην
τὴν ἰσχὺν ὥστε ἑκάστου μὲν καὶ ἑνὸς καὶ συμπλειόνων κρείττω
τοῦ δὲ πλήθους ἥττω, καθάπερ οἵ τ' ἀρχαῖοι τὰς φυλακὰς
ἐδίδοσαν, ὅτε καθισταῖέν τινα τῆς πόλεως ὃν ἐκάλουν αἰσυμνή-
την ἢ τύραννον, καὶ Διονυσίῳ τις, ὅτ' ᾔτει τοὺς φύλακας, συν-

17. μετέβαλον P^1, μετέβαλλον M^s $Π^2$ Bk.[1] ‖ 22. εἰ — 27. φύσιν citat Iulian. ep. ad Them. p. 260 D sq. ‖ 24. ὁποῖοί (ὁποῖοι M^s) $Π^1$ Iulian. et corr. P^2, ὁποῖόν P^3 Ald. et pr. P^2, ὁποίων P^4 L^s Q^b T^b C^c ‖ 25. ἀλλ' — 26. τέκνοις] ἀλλ' οὐ καταλείψει τοὺς υἱεῖς διαδόχους ὁ βασιλεὺς ἐπ' ἐξουσίας ἔχων τοῦτο ποιῆσαι $P^{4.6.}$ L^s Q M^b U^b C^c, om. Q^b T^b ‖ τοῖς] τοιούτοις Ar. Susem.[1.2.] (nescio an recte), om. Iulian. ‖ 26. ῥᾴδιον τοῦτο Iulian., τοῦτο ῥᾴδιον Π Bk. (fors. recte) ‖ 29. αὑτὸν Bas.[3], αὐτὸν Γ Π ‖ ᾗ Γ $P^{1.4.}$ Ar., ἢ cet. ‖ 31. καὶ om. $Π^1$, non vert. Ar. ‖ 32. αὑτοῦ Γ, αὐτοῦ Π ‖ 33. φυλάξει P^4 Ald., φυλάξεται $Π^1$, φυλάξαι cet. ‖ 36. ἑκάστων Susem.[1.2.], *singulorum* Guil. ‖ 39. ἢ τύραννον secludenda esse ci. Susem.

(X
ἐβούλευε τοῖς Συρακουσίοις διδόναι τοσούτους τοὺς φύλακας)·
16 περὶ δὲ τοῦ βασιλέως τοῦ κατὰ τὴν αὐτοῦ βούλησιν πάντα XI
1287a πράττοντος ὅ τε λόγος ἐφέστηκε νῦν καὶ ποιητέον τὴν σκέψιν. ὁ μὲν γὰρ κατὰ νόμον λεγόμενος βασιλεὺς οὐκ ἔστιν εἶδος, καθάπερ εἴπομεν, πολιτείας (ἐν πάσαις γὰρ ὑπάρχειν ἐνδέχεται στρατηγίαν ἀίδιον, οἷον ἐν δημοκρατίᾳ καὶ ἀριστοκρατίᾳ, καὶ πολλοὶ ποιοῦσιν ἕνα κύριον τῆς διοικήσεως· τοιαύτη γὰρ ἀρχή τις ἔστι καὶ περὶ Ἐπίδαμνον, καὶ περὶ Ὀποῦντα δὲ κατά τι μέρος ἔλαττον)· περὶ δὲ τῆς παμβα- 2
σιλείας καλουμένης, αὕτη δ' ἐστὶ καθ' ἣν ἄρχει πάντων κατὰ τὴν ἑαυτοῦ βούλησιν ὁ βασιλεύς, **. δοκεῖ δέ τισιν οὐδὲ κατὰ φύσιν εἶναι τὸ κύριον ἕνα εἶναι πάντων τῶν πολιτῶν, ὅπου συνέστηκεν ἐξ ὁμοίων ἡ πόλις· τοῖς γὰρ ὁμοίοις φύσει τὸ αὐτὸ δίκαιον ἀναγκαῖον καὶ τὴν αὐτὴν ἀξίαν κατὰ φύσιν εἶναι, ὥστ' εἴπερ καὶ τὸ ἴσην ἔχειν τοὺς ἀνίσους τροφὴν ἢ ἐσθῆτα βλαβερὸν τοῖς σώμασιν, ⟨καὶ⟩ οὕτως ἔχει καὶ τὰ περὶ τὰς τιμάς, ὁμοίως καὶ τὸ ἄνισον τοὺς ἴσους· διόπερ οὐδένα 3
μᾶλλον ἄρχειν ἢ ἄρχεσθαι δίκαιον, καὶ τὸ ἀνὰ μέρος τοίνυν ὡσαύτως. τοῦτο δ' ἤδη νόμος· ἡ γὰρ τάξις νόμος. τὸν (p. 8
ἄρα νόμον ἄρχειν αἱρετώτερον μᾶλλον ἢ τῶν πολιτῶν ἕνα τινά, κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον τοῦτον, κἂν εἴ τινας ἄρχειν βέλτιον, τούτους καταστατέον νομοφύλακας καὶ ὑπηρέτας τοῖς νόμοις· ἀναγκαῖον γὰρ εἶναί τινας ἀρχάς, ἀλλ' οὐχ ἕνα τοῦτον εἶναί φασι δίκαιον ὁμοίων γε ὄντων πάντων. ἀλλὰ μὴν 4

1287a, 4. *πολιτείας* Camerarius et Victorius, *βασιλείας* Γ Π Ar. Susem.[1] in textu ‖ 8. *ἐλάττων* Schneider ‖ *περὶ* — 13. *ἀναγκαῖον* citat Iulian. l. l. p. 631 A sq. ‖ 9. *πάντων* Iulian., *πάντα* Π, *πᾶν* Iuliani cod. Voss. ‖ 10. *αὐτοῦ* Iulian., *αὑτοῦ* Hertleinius ‖ *λεκτέον* post *βασιλεύς* add. Γ, *κατὰ κοινοῦ τὸ λεκτέον* glossam offert p[2] ‖ *δή* Sylburgius, om. Iulian. ‖ *τὸ* ante *κατὰ* add. Iulian. ‖ 11. *εἶναι πάντων τῶν πολιτῶν ἕνα* Γ M[s] Susem.[1.2.] ‖ *ὅπου* — 12. *πόλις* et 13. *καὶ* — *φύσιν* om. Iulian. ‖ 15. *καὶ* add. Goettlingius, vitiosum esse locum intellexerat Schneider ‖ *τὸ* P[4] L[s] Q[b] T[b] Bk. ‖ 16. *τοίνυν* ante *καὶ* add. Π[2] Bk. ‖ *οὐδένα* Bernaysius, *οὐδὲν* Γ Π Ar. Bk. Susem.[1] ‖ 23. *ὁμοίως* Π[2] †.

ὅσα γε μὴ δοκεῖ δύνασθαι διορίζειν ὁ νόμος, οὐδ' ἄνθρωπος
ἂν δύναιτο γνωρίζειν. ἀλλ' ἐπίτηδες παιδεύσας ὁ νόμος
ἐφίστησι τὰ λοιπὰ τῇ δικαιοτάτῃ γνώμῃ κρίνειν καὶ διοικεῖν
τοὺς ἄρχοντας. ἔτι δ' ἐπανορθοῦσθαι δίδωσιν, ὅ τι ἂν δόξῃ
πειρωμένοις ἄμεινον εἶναι τῶν κειμένων. ὁ μὲν οὖν τὸν νό-
μον κελεύων ἄρχειν δοκεῖ κελεύειν ἄρχειν τὸν θεὸν καὶ τὸν νοῦν
μόνους, ὁ δ' ἄνθρωπον κελεύων προστίθησι καὶ θηρίον· ἥ τε
γὰρ ἐπιθυμία τοιοῦτον, καὶ ὁ θυμὸς ἄρχοντας καὶ τοὺς ἀρίστους
5 ἄνδρας διαφθείρει. διόπερ ἄνευ ὀρέξεως νοῦς ὁ νόμος ἐστίν. τὸ
δὲ τῶν τεχνῶν εἶναι δοκεῖ παράδειγμα ψεῦδος, ὅτι τὸ κατὰ
γράμματα ἰατρεύεσθαι φαῦλον, ἀλλὰ [καὶ] αἱρετώτερον χρῆ-
σθαι τοῖς ἔχουσι τὰς τέχνας. οἳ μὲν γὰρ οὐδὲν διὰ φιλίαν
παρὰ τὸν λόγον ποιοῦσιν, ἀλλ' ἄρνυνται τὸν μισθὸν τοὺς
κάμνοντας ὑγιάσαντες· οἱ δ' ἐν ταῖς πολιτικαῖς ἀρχαῖς
πολλὰ πρὸς ἐπήρειαν καὶ χάριν εἰώθασι πράττειν, ἐπεὶ καὶ
τοὺς ἰατροὺς ὅταν ὑποπτεύωσι πιστευθέντας τοῖς ἐχθροῖς δια-
φθείρειν διὰ κέρδος, τότε τὴν ἐκ τῶν γραμμάτων θεραπείαν
6 ζητήσαιεν ἂν μᾶλλον. ἀλλὰ μὴν εἰσάγονταί γ' ἐφ' ἑαυτοὺς
οἱ ἰατροὶ κάμνοντες ἄλλους ἰατροὺς καὶ οἱ παιδοτρίβαι γυμνα- 1287b
ζόμενοι παιδοτρίβας, ὡς οὐ δυνάμενοι κρίνειν τὸ ἀληθὲς διὰ τὸ
κρίνειν περί τε οἰκείων καὶ ἐν πάθει ὄντες. ὥστε δῆλον ὅτι τὸ δί-

25. ἐπίτηδες] *universale* Guil. e glossa, nisi fallor, Γ codicis, unde perperam τὰ μὲν καθόλου ante ἐπίτηδες inseruit in commentario Schneider, τὸ καθόλου Susem.$^{1.2.}$ et post h. v. Coraes ‖ παιδεύσας om. $Π^1$ ‖ 27. πάντα post ἔτι δὲ add. Susem.$^{1.2.}$ Guilelmi translatione abusus ‖ 28. ὁ — 32. ἐστίν citat Iulian. l. l. p. 261 B sq. ‖ νόμον] νοῦν Γ Iulian. Bk.^{1} ‖ 29. δοκεῖ — ἄρχειν om. Iuliani cod. Voss. ‖ θεὸν] γρ. νοῦν mg.^{1} P^1 et mg.^{3} P^2, ἄλλως νοῦν mg. P^4 † ‖ τὸν νοῦν μόνους Iuliani cod. Voss., τοὺς νόμους Γ Π Ar. Iulian. Bk.^{1} ‖ 30. θηρία Iuliani cod. Voss. ‖ ἥ τε] ὅ τε M^s, ὅτε Γ † ‖ 31. τοῦτον Iuliani cod. Voss. ‖ ἄρχοντας om. Iulian., ἄρχον τέλος, ut videtur, Γ ‖ 32. φθείρει pr. P^1, *interimet* Guil., διαστρέφει ante 31. καὶ τοὺς $Π^2$ Iulian. Bk. et mg. p^1 ‖ νοῦς post ὁ $Π^1$ Iulian. (em. corr. P^1) ‖ μόνος Iuliani cod. Voss. ‖ 34. γράμμα M^s P^1 ‖ ἀλλὰ non vert. Ar., secl. Schneider ‖ καὶ secl. Susem.^{3} ‖ 36. ἄρνυνται cum ras. ante υ P^1, ἀρνοῦνται M^s Ar. ‖ 39. πεισθέντας Schneider Bk.^{2} (recte, ut videtur).

καιον ζητοῦντες τὸ μέσον ζητοῦσιν· ὁ δὲ νόμος τὸ μέσον. ἔτι κυριώτεροι καὶ περὶ κυριωτέρων τῶν κατὰ γράμματα νόμων οἱ κατὰ τὰ ἔθη εἰσίν, ὥστ' εἰ τῶν κατὰ γράμματα ἄνθρωπος ἄρχων ἀσφαλέστερος, ἀλλ' οὐ τῶν κατὰ τὸ ἔθος. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ῥᾴδιον (p. 1
ἐφορᾶν πολλὰ τὸν ἕνα· δεήσει ἄρα πλείονας εἶναι τοὺς ὑπ' αὐτοῦ 7
καθισταμένους ἄρχοντας, ὥστε τί διαφέρει τοῦτο ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς ὑπάρχειν ἢ τὸν ἕνα καταστῆσαι τοῦτον τὸν τρόπον; ἔτι[, ὃ καὶ πρότερον εἰρημένον ἐστίν,] εἴπερ * ὁ ἀνὴρ ὁ σπουδαῖος, διότι βελτίων, ἄρχειν δίκαιος, τοῦ δὲ ἑνὸς οἱ δύο ἀγαθοὶ βελτίους· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ "σύν τε δύ' ἐρχομένω"
καὶ ἡ εὐχὴ τοῦ Ἀγαμέμνονος
"τοιοῦτοι δέκα μοι συμφράδμονες".

|| εἰσὶ δὲ καὶ νῦν περὶ ἐνίων αἱ ἀρχαὶ κύριαι κρίνειν, ὥσπερ ὁ δικαστής, περὶ ὧν ὁ νόμος ἀδυνατεῖ διορίζειν, ἐπεὶ περὶ ὧν γε δυνατός, οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ περὶ τούτων ὡς οὐκ ἂν ἄριστα ὁ νόμος ἄρξειε καὶ κρίνειεν. ἀλλ' ἐπεὶ τὰ μὲν ἐνδέχεται περιληφθῆναι τοῖς νόμοις 8
τὰ δὲ ἀδύνατα, ταῦτ' ἐστὶν ἃ ποιεῖ διαπορεῖν καὶ ζητεῖν πότερον τὸν ἄριστον νόμον ἄρχειν αἱρετώτερον ἢ τὸν ἄνδρα τὸν ἄριστον. περὶ ὧν γὰρ βουλεύονται νομοτεθῆσαι τῶν ἀδυνάτων ἐστίν. οὐ τοίνυν τοῦτό γ' ἀντιλέγουσιν, ὡς οὐκ ἀναγκαῖον ἄνθρωπον εἶναι τὸν κρινοῦντα περὶ τῶν τοιούτων, ἀλλ' ὅτι οὐχ ἕνα μόνον ἀλλὰ πολλούς. κρίνει γὰρ ἕκαστος ἄρχων πεπαι-

1287 b, 4. δὲ Thurotus, γὰρ Γ Π Ar. Bk. Susem.[1] in textu || 6. εἰ ⟨καὶ⟩ Schneider, om. Π[2] Bk. † || 8. πολλὰ om. Π[3] Ar. et pr. P[3] (suppl. mg. P[4] et mg. rc. P[3]) || 10. ὃ — 11. ἐστίν post 11. εἴπερ transponenda esse ci. Susem.[3] || 13. ἐρχομένων Γ M[s] || 15. δέκα] δέ M[s], non vert. Guil. || ὡς οὐχ ἕνα λοιπὸν ἄρχειν δίκαιον post συμφράδμονες add. Γ M[s], ἀπὸ κοινοῦ τὸ ὡς οὐχ ἕνα λοιπὸν ἄρχειν δίκαιον glossam praebent p[2] et mg. rubr. P[1] || 16. εἰσὶ — 34. ὁμοίως alteram recensionem esse praecedentium 1286 a, 26. καὶ γὰρ — b, 3. εἰς censet Susem. || 17. γε om. Π[2] Bk. || 18. ὡς — 19. κρίνειεν ante 17. ἐπεὶ Π[2], non vert. Ar. || 19. καὶ om. Γ et pr. P[1] (suppl. p[1]) || ἐπειδὴ Π[2] Bk. || 22. νενομοθετῆσθαι Susem.[1.2.], *lege statuta esse* Guil. || 25. κρινεῖ Spengelius (fors. recte).

(XI)
9 δευμένος ὑπὸ τοῦ νόμου καλῶς, ἄτοπον τ' ἴσως ἂν εἶναι δόξειεν εἰ βέλτιον ἔχοι τις δυοῖν ὄμμασι καὶ δυσὶν ἀκοαῖς κρίνων, καὶ πράττων δυσὶ ποσὶ καὶ χερσίν, ἢ πολλοὶ πολλοῖς, ἐπεὶ καὶ νῦν ὀφθαλμοὺς πολλοὺς οἱ μονάρχαι ποιοῦσιν αὑτῶν καὶ ὦτα καὶ χεῖρας καὶ πόδας. τοὺς γὰρ τῇ ἀρχῇ καὶ αὑτοῦ φίλους ποιοῦνται συνάρχους. μὴ φίλοι μὲν οὖν ὄντες οὐ ποιήσουσι κατὰ τὴν τοῦ μονάρχου προαίρεσιν· εἰ δὲ φίλοι κἀκείνου καὶ τῆς ἀρχῆς, ὅ γε φίλος ἴσος καὶ ὅμοιος, ὥστ' εἰ τούτους οἴεται δεῖν ἄρχειν, τοὺς ἴσους καὶ ὁμοίους ἄρχειν οἴεται δεῖν ὁμοίως. ||

ἃ μὲν οὖν οἱ διαμφισβητοῦντες πρὸς τὴν βασιλείαν λέγου- 17
10 σι, σχεδὸν ταῦτ' ἐστίν· ἀλλ' ἴσως ταῦτ' ἐπὶ μὲν τινῶν ἔχει τὸν τρόπον τοῦτον, ἐπὶ δὲ τινῶν οὐχ οὕτως. ἔστι γάρ τι φύσει δεσποτικὸν καὶ ἄλλο βασιλικὸν καὶ ἄλλο πολιτικὸν καὶ
(p. 92) δίκαιον καὶ συμφέρον· τυραννικὸν δ' οὐκ ἔστι κατὰ φύσιν, οὐδὲ τῶν ἄλλων πολιτειῶν ὅσαι παρεκβάσεις εἰσίν· ταῦτα γὰρ γίνεται παρὰ φύσιν. ἀλλ' ἐκ τῶν εἰρημένων γε φανερὸν ὡς ἐν μὲν τοῖς ὁμοίοις καὶ ἴσοις οὔτε συμφέρον 1288a
ἐστὶν οὔτε δίκαιον ἕνα κύριον εἶναι πάντων, οὔτε μὴ ὄντων νόμων, ἀλλ' αὐτὸν ὡς ὄντα νόμον, οὔτε νόμων ὄντων, οὔτε ἀγαθὸν ἀγαθῶν οὔτε μὴ ἀγαθῶν μὴ ἀγαθόν, οὐδ' ἂν κατ' ἀρετὴν ἀμείνων ᾖ, εἰ μὴ τρόπον τινά. τίς δ' ὁ τρόπος, λεκτέον·
11 εἴρηται δέ πως ἤδη καὶ πρότερον. [πρῶτον δὲ διοριστέον τί τὸ

26. ἄτοπον — 31. συνάρχους citant Schol. Aristoph. Ach. 92 || τ'] δ' Π^2 Ar. Schol. Aristoph. Bk. || 27. ἔχοι Susem., ἴδοι cum fontibus Bk. Susem.[1] in textu (Conr.) || 28. πράττοι Conringius || 29. μόναρχοι Π^2 Schol. Aristoph. Bk. || 30. αὑτῶν Morelius, αὐτῶν Π Schol. Aristoph., αὑτοῖς Susem.[1.2.], *sibi* Guil. Ar. || 31. αὑτοῦ Susem.[3] et fort. P^1, αὐτοῦ c. c. Bk.[1] (fors. recte), αὑτοῖς Schol. Aristoph. Susem.[1.2.] (id quod nunc quoque probaverim), αὐτοῖς Bk.[2] || 33. ὅ τε Γ, ὅτε P^4 T^b Ald., οὔτε Q^b, ὁ δὲ (?) Ar. || φίλους ἴσως Γ M^s † || 38. δεσποτὸν Π^2 (em. corr. P^4), δεσποστὸν Sylburgius Bk. || καὶ ἄλλο βασιλικὸν om. Π^1 (tertio atramenti genere suppl. mg. P^1) † || βασιλευτὸν Π^2 Bk., βασιλευτικὸν corr. P^4 || 41. τὰ ante παρὰ add. Π^1 † || 1288a, 2. ὄντων post νόμων M^s Π^2 Bk. || 6. ἤδη om. Π^1, secl. Susem.[1] || πρῶτον — 15. ἀρχάς praeeunte quodammodo Krohnio secl. Susem.[2.3.].

βασιλευτὸν καὶ τί τὸ ἀριστοκρατικὸν καὶ τί τὸ πολιτικόν. (XI) βασιλευτὸν μὲν οὖν τὸ τοιοῦτόν ἐστι πλῆθος ὃ πέφυκε φέρειν γένος ὑπερέχον κατ' ἀρετὴν πρὸς ἡγεμονίαν πολιτικήν, ἀριστοκρατικὸν δὲ πλῆθος ὃ πέφυκε φέρειν [[πλῆθος ἄρχεσθαι δυνάμενον]] τὴν τῶν ἐλευθέρων ἀρχὴν ὑπὸ τῶν κατ' ἀρετὴν ἡγεμονικῶν πρὸς πολιτικὴν ἀρχήν, πολιτικὸν δὲ πλῆθος ἐν ᾧ πέφυκε ἐγγίνεσθαι πλῆθος πολεμικόν, δυνάμενον ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι κατὰ νόμον τὸν κατ' ἀξίαν διανέμοντα τοῖς εὐπόροις τὰς ἀρχάς.] ὅταν οὖν ᾖ γένος ὅλον ἢ καὶ τῶν 12
ἄλλων ἕνα τινὰ συμβῇ διαφέροντα γενέσθαι κατ' ἀρετὴν τοσοῦτον ὥσθ' ὑπερέχειν τὴν ἐκείνου τῆς τῶν ἄλλων πάντων, τότε δίκαιον τὸ γένος εἶναι τοῦτο βασιλικὸν καὶ κύριον πάντων καὶ βασιλέα τὸν ἕνα τοῦτον. καθάπερ γὰρ εἴρηται πρότερον, οὐ μόνον οὕτως ἔχει κατὰ τὸ δίκαιον, ὃ προφέρειν εἰώθασιν οἱ τὰς πολιτείας καθιστάντες οἵ τε τὰς ἀριστοκρατικὰς καὶ οἱ τὰς ὀλιγαρχικὰς καὶ πάλιν οἱ τὰς δημοκρατικὰς (πάντη γὰρ καθ' ὑπεροχὴν ἀξιοῦσιν, ἀλλὰ ὑπεροχὴν οὐ τὴν αὐτήν), ἀλλὰ ⟨καὶ⟩ κατὰ τὸ πρότερον λεχθέν. οὔτε γὰρ κτείνειν ἢ 13
φυγαδεύειν οὐδ' ὀστρακίζειν δή που τὸν τοιοῦτον πρέπον ἐστίν,

10. *πλῆθος — φέρειν* secl. Victorius Bk.^{2} ‖ *πλῆθος* — 11. *δυνάμενον* non vert. Ar., secl. Schneider, fort. erant altera recensio praecedentium *πλῆθος — φέρειν* ‖ 11. *ἀρχὴν* om. M^s P^1 ‖ 12. *πλῆθος* — 13. *ἐγγίνεσθαι* secl. Spengelius Bk.^{2}, *ἐν* — 13. *πολεμικόν* secl. Hercher ‖ 13. *καὶ ἓν* ante *ἐγγίνεσθαι* add. Π^2 †, secl. Bk.^{1} ‖ *ἦθος* Hayduckius (fors. recte) ‖ *πολιτικόν* Π^1 (em. corr. P^1) † ‖ *καὶ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι* M^s, *ἄρχεσθαι καὶ ἄρχειν* Π^2 Bk. ‖ 15. *ἀπόροις* Π^2 Ar. et v. l. ap. Guil. et mg. P^1 (*εὐπόροις* em. et in mg. *γρ. ἀπόροις* add. corr.^{3} P^2), *εὐπόροις καὶ ἀπόροις* ci. Stahrius, *πολίταις* ci. Coraes ‖ *ᾖ*] *ἢ* P^1 Π^2 Ar. Bk. Susem.^{1}: si haec lectio praestat, *τῶν ἄλλων*, in quibus iam haesit Alb., aut secludenda (secl. Susem.^{1}) aut transponenda sunt vel post 16. *τινὰ* vel, id quod placuit Schmidtio, post 19. *βασιλέα* ‖ 16. *τινὰ* om. Π^1, secl. Susem.^{1} ‖ 20. *οὐ μόνον* secl. Boiesenius, at v. quae adnotabo ad v. 24 ‖ 21. *ἀριστοκρατίας* — 22. *ὀλιγαρχίας* Γ M^s Susem.^{1} ‖ 22. *δημοκρατίας* Γ Susem.^{1} et pr. M^s ‖ 23. *πάντες* Π^2 Ar. Bk. (em. corr. P^4) ‖ 24. *καὶ* add. Schneider Susem.$^{2.3}$.

(XI) οὔτ' ἀξιοῦν ἄρχεσθαι κατὰ μέρος· οὐ γὰρ πέφυκε τὸ μέρος ὑπερέχειν τοῦ πάντος, τῷ δὲ τὴν τηλικαύτην ὑπερβολὴν ἔχοντι τοῦτο συμβέβηκεν. ὥστε λείπεται μόνον τὸ πείθεσθαι τῷ
(p. 93) τοιούτῳ καὶ κύριον εἶναι μὴ κατὰ μέρος [τοῦτον] ἀλλ' ἁπλῶς.

XII περὶ μὲν οὖν βασιλείας, τίνας ἔχει διαφοράς, καὶ πότερον 18
οὐ συμφέρει ταῖς πόλεσιν ἢ συμφέρει, καὶ τίσι, καὶ πῶς, διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον· ἐπεὶ δὲ τρεῖς φαμεν εἶναι τὰς ὀρθὰς πολιτείας, τούτων δὲ ἀναγκαῖον ἀρίστην εἶναι τὴν ὑπὸ τῶν ἀρίστων οἰκονομουμένην, τοιαύτη δ' ἐστὶν ἐν ᾗ συμβέβηκεν ἢ ἕνα τινὰ συμπάντων ἢ γένος ὅλον ἢ πλῆθος ὑπερέχον εἶναι κατ' ἀρετήν, τῶν μὲν ἄρχεσθαι δυναμένων τῶν δ' ἄρχειν πρὸς τὴν αἱρετωτάτην ζωήν, ἐν δὲ τοῖς πρώτοις ἐδείχθη λόγοις ὅτι τὴν αὐτὴν ἀναγκαῖον ἀνδρὸς ἀρετὴν εἶναι καὶ πολίτου τῆς ἀρίστης πόλεως· φανερὸν ὅτι τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ἀνήρ τε γίνεται σπουδαῖος καὶ πόλιν συ-
2 στήσειεν ἄν τις ἀριστοκρατουμένην ἢ βασιλευομένην, ὥστε ἔσται καὶ παιδεία καὶ ἔθη ταὐτὰ σχεδὸν τὰ ποιοῦντα σπουδαῖον 1288 b
ἄνδρα καὶ τὰ ποιοῦντα πολιτικὸν [καὶ βασιλικόν]. διωρισμένων δὲ τούτων περὶ τῆς πολιτείας ἤδη πειρατέον λέγειν τῆς ἀρίστης, τίνα πέφυκε γίνεσθαι τρόπον καὶ καθίστασθαι πῶς.

Δ (Η).

ἀνάγκη δὲ τὸν μέλλοντα περὶ αὐτῆς ποιήσασθαι τὴν προσή-

27. τὴν om. M[s] P[4] Q[b] T[b] Bk. ‖ 29. τοῦτον add. Π[2] Ar. Bk. (fors. recte) ‖ 36. ἄρχεσθαι ⟨καὶ ἄρχειν⟩ Spengelius Bk.[2] ‖ 39. τῆς πόλεως τῆς ἀρίστης Π[2] Bk. ‖ 41. ⟨ἄριστ' ἢ⟩ ἀριστοκρατουμένην Buecheler ‖ ἢ βασιλευομένην secludenda esse ci. Spengelius ‖ 1288 b, 2. πολιτικὸν] πολίτην ἀγαθὸν olim ci. Spengelius ‖ καὶ βασιλικόν secl. Spengelius, καὶ βασιλικὸν ⟨καὶ ἀριστοκρατικόν⟩ coniecerat Conringius.

Lib. IV (VII). 1288 b, 5. ἀνάγκη — 6. σκέψιν (quae cum libro III. coniungunt fontes et editiones, om. Bk.[2]) + 1323 a, 15. διορίσασθαι — 1324 a, 13. σπουδαιοτέραν e scholis Aristotelis addita esse ci. Susem., v. quae adnotabo ad 1325 b, 35 ‖ δὲ Spengelius, γὰρ (omissis τὸν μέλλοντα) P[4. 6.] L[s] Ar., δὴ c. c. Bk. Susem.[1] in textu.

1323a κουσαν σκέψιν [περὶ πολιτείας ἀρίστης τὸν μέλλοντα ποιήσα- I
σθαι τὴν προσήκουσαν ζήτησιν ἀνάγκη] διορίσασθαι πρότερον τίς
αἱρετώτατος βίος. ἀδήλου γὰρ ὄντος τούτου καὶ τὴν ἀρίστην
ἀναγκαῖον ἄδηλον εἶναι πολιτείαν· ἄριστα γὰρ πράττειν
προσήκει τοὺς ἄριστα πολιτευομένους ἐκ τῶν ὑπαρχόντων
αὐτοῖς, ἐὰν μή τι γίνηται παράλογον. διὸ δεῖ πρῶτον
ὁμολογεῖσθαι τίς ὁ πᾶσιν ὡς εἰπεῖν αἱρετώτατος βίος, μετὰ
δὲ τοῦτο πότερον κοινῇ καὶ χωρὶς ὁ αὐτὸς ἢ ἕτερος. (p. 9

νομίσαντας οὖν ἱκανῶς πολλὰ λέγεσθαι καὶ τῶν ἐν τοῖς ἐξω- 2
τερικοῖς λόγοις περὶ τῆς ἀρίστης ζωῆς, καὶ νῦν χρηστέον αὐτοῖς.
ὡς ἀληθῶς γὰρ πρός γε μίαν διαίρεσιν οὐδεὶς ἀμφισβητή-
σειεν ἂν ὡς οὐ τριῶν οὐσῶν μερίδων, τῶν τε ἐκτὸς καὶ τῶν ἐν
τῷ σώματι καὶ τῶν ἐν τῇ ψυχῇ, πάντα ταῦτα ὑπάρχειν
τοῖς μακαρίοις χρή. οὐδεὶς γὰρ ἂν φαίη μακάριον τὸν μηδὲν
μόριον ἔχοντα ἀνδρίας μηδὲ σωφροσύνης μηδὲ δικαιοσύνης
μηδὲ φρονήσεως, ἀλλὰ δεδιότα μὲν τὰς παραπετομένας
μυίας, ἀπεχόμενον δὲ μηδενός, ἂν ἐπιθυμήσῃ τοῦ φαγεῖν ἢ τοῦ
πιεῖν, τῶν ἐσχάτων, ἕνεκα δὲ τεταρτημορίου διαφθείροντα τοὺς
φιλτάτους φίλους, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν διάνοιαν
οὕτως ἄφρονα καὶ διεψευσμένον ὥσπερ τι παιδίον ἢ μαινό-
μενον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν λεγόμενα ὥσπερ πάντες ἂν συγ- 3
χωρήσειαν, διαφέρονται δ' ἐν τῷ ποσῷ καὶ ταῖς ὑπεροχαῖς.
τῆς μὲν γὰρ ἀρετῆς ἔχειν ἱκανὸν εἶναι νομίζουσιν ὁποσονοῦν,
πλούτου δὲ καὶ χρημάτων καὶ δυνάμεως καὶ δόξης καὶ πάν-

1323a, 14. *περὶ* — 15. *ἀνάγκη* (= 1288b, 5. *ἀνάγκη* — 6. *σκέψιν*) secl. Spengelius ‖ *δὲ* post *περὶ* add. P[2] et corr. P[5] † ‖ *τῆς* ante *ἀρίστης* add. P[1] et mg. P[4] ‖ *πρῶτον* P[1] Π[2] Bk. † ‖ 19. *παρὰ λόγον* Guil. Ar. ‖ 20. *ὡμολογῆσθαι* Susem.[1.2.], *confessum esse* Guil. ‖ 27. *χρή* add. Π[1] Ar. et mg. P[4], *δεῖ* Victorius Bk. ‖ 29. *μηδὲ φρονήσεως* secl. Susem.[1], v. quae adnotabo ad v. 32 ‖ 30. *τοῦ* post *ἢ* om. Π[2] P[5] Bk. ‖ 31. *ποιεῖν* P[1] et pr. M[s] † ‖ 32. *φίλους* secl. Coraes Bk.[2] ‖ *τὴν διάνοιαν* om. in lac. 4 vel 5 litterarum M[s], om., ut videtur, etiam Γ †, *prudentiam se habent: neque enim beatificant* Guil. ex addita, nisi fallor, glossa: male igitur *τὴν φρόνησιν ἔχει, οὐδὲ γὰρ μακαρίζουσιν* Susem.[1.2.] ‖ 34. ⟨*ἁπλῶς*⟩ *ὥσπερ*? Susem., *ἁπλῶς* Bernaysius.

(I)

των τῶν τοιούτων εἰς ἄπειρον ζητοῦσι τὴν ὑπερβολήν. ἡμεῖς δὲ αὐτοῖς ἐροῦμεν ὅτι ῥᾴδιον μὲν περὶ τούτων καὶ διὰ τῶν ἔργων [δια-]λαμβάνειν τὴν πίστιν, ὁρῶντας ὅτι κτῶνται καὶ φυλάττουσιν οὐ τὰς ἀρετὰς τοῖς ἐκτὸς ἀλλ' ἐκεῖνα ταύταις, καὶ τὸ ζῆν εὐδαιμόνως, εἴτ' ἐν τῷ χαίρειν ἐστὶν εἴτ' ἐν ἀρετῇ 1323b
τοῖς ἀνθρώποις εἴτ' ἐν ἀμφοῖν, ὅτι μᾶλλον ὑπάρχει τοῖς τὸ ἦθος μὲν καὶ τὴν διάνοιαν κεκοσμημένοις εἰς ὑπερβολήν, περὶ δὲ τὴν ἔξω κτῆσιν τῶν ἀγαθῶν μετριάζουσιν, ἢ τοῖς ἐκεῖνα μὲν κεκτημένοις πλείω τῶν χρησίμων, ἐν δὲ τούτοις
4 ἐλλείπουσιν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν λόγον σκοπουμένοις εὐσύνοπτον ἐστίν. τὰ μὲν γὰρ ἐκτὸς ἔχει πέρας, ὥσπερ ὄργανόν τι (πᾶν γὰρ τὸ χρήσιμόν ἐστιν, ὧν τὴν ὑπερβολὴν ἢ βλάπτειν ἀναγκαῖον ἢ μηδὲν ὄφελος εἶναι αὐτῶν τοῖς ἔχουσιν)· τῶν δὲ περὶ ψυχὴν ἕκαστον ἀγαθῶν, ὅσῳ περ ἂν
(p. 95) ὑπερβάλλῃ, τοσούτῳ μᾶλλον χρήσιμον [εἶναι], εἰ δεῖ καὶ τούτοις ἐπιλέγειν μὴ μόνον τὸ καλὸν ἀλλὰ καὶ τὸ χρήσιμον. ὅλως τε δῆλον ὡς ἀκολουθεῖν φήσομεν τὴν διάθεσιν τὴν ἀρίστην ἑκάστου πράγματος πρὸς ἄλληλα κατὰ τὴν ὑπεροχήν, ἥνπερ εἴληχε διάστασιν ὧν φαμεν εἶναι αὐτὰς ταύτας διαθέσεις. ὥστ' εἴπερ ἐστὶν ἡ ψυχὴ τιμιώτερον καὶ τῆς κτήσεως καὶ τοῦ σώματος καὶ ἁπλῶς καὶ ἡμῖν, ἀνάγκη καὶ τὴν διάθεσιν τὴν ἀρίστην ἑκάστου ἀνάλογον τούτων ἔχειν. ἔτι δὲ καὶ τῆς ψυχῆς ἕνεκεν αἱρετὰ πέφυκε ταῦτα καὶ δεῖ πάντας αἱρεῖσθαι τοὺς εὖ φρονοῦντας, ἀλλ' οὐκ ἐκείνων ἕνεκεν τὴν ψυχήν.

40. λαμβάνειν Lambinus, διαλαμβάνειν Π² p¹ P⁵ Ar. Bk.¹, διαβαίνειν Π¹ ‖ 1323b, 6. ἀλλὰ om. Mˢ et pr. P¹ (de Γ res dubia est) ‖ 8. γὰρ Susem., δὲ Γ Π Ar. Bk. Susem.¹ in textu ‖ ⟨χρήσιμον τοῦτ' ἔχει πέρας εἰς ὃ⟩ χρήσιμόν ἐστιν vel simile quid Susem., χρήσιμον ἔς τι Vahlenus (fors. recte), corruptelam detexerat Bernaysius ‖ ὧν] ὥστε Bernaysius, ὥστε αὐτῶν Susem.¹ (perperam) ‖ 9. αὐτῶν om. Π¹, secl. Susem.¹ ‖ 11. εἶναι secl. Schneider Bk.² ‖ 15. εἴληφε Π² Bk.¹ (em. corr.³ P²) ‖ αὐτὰς εἶναι διαθέσεις ταύτας Π² P⁵ Bk. ‖ ταύτας] τοιαύτας Bernaysius ‖ 16. τιμιώτερον post 17. σώματος Π², τιμιωτέραν Mˢ, *pretiosior* Guil. ‖ 18. καὶ add. Γ Mˢ, c. c. om. Bk. ‖ 19. ταῦτα πέφυκεν αἱρετὰ Π² P⁵ Bk. ‖ 20. καὶ ante τοὺς add. Γ Mˢ.

(1)

ὅτι μὲν οὖν ἑκάστῳ τῆς εὐδαιμονίας ἐπιβάλλει τοσοῦτον 5
ὅσον περ ἀρετῆς καὶ φρονήσεως καὶ τοῦ πράττειν κατὰ ταύ-
τας, ἔστω συνωμολογημένον ἡμῖν, μάρτυρι τῷ θεῷ χρωμέ-
νοις, ὃς εὐδαίμων μέν ἐστι καὶ μακάριος, δι' οὐδὲν δὲ τῶν
ἐξωτερικῶν ἀγαθῶν ἀλλὰ δι' αὑτὸν αὐτὸς καὶ τῷ ποιός τις
εἶναι τὴν φύσιν, ἐπεὶ καὶ τὴν εὐτυχίαν τῆς εὐδαιμονίας διὰ
ταῦτ' ἀναγκαῖον ἑτέραν εἶναι (τῶν μὲν γὰρ ἐκτὸς ἀγαθῶν
τῆς ψυχῆς αἴτιον ταὐτόματον καὶ ἡ τύχη, δίκαιος δὲ οὐδεὶς
οὐδὲ σώφρων ἀπὸ τύχης οὐδὲ διὰ τὴν τύχην ἐστίν)· ἐχόμενον
δ' ἐστὶ καὶ τῶν αὐτῶν λόγων δεόμενον καὶ πόλιν εὐδαίμονα
τὴν ἀρίστην εἶναι καὶ πράττουσαν καλῶς. ἀδύνατον γὰρ καλῶς
πράττειν τοῖς μὴ τὰ καλὰ πράττουσιν· οὐδὲν δὲ καλὸν ἔργον
οὔτ' ἀνδρὸς οὔτε πόλεως χωρὶς ἀρετῆς καὶ φρονήσεως· ἀνδρία
δὲ πόλεως καὶ δικαιοσύνη καὶ φρόνησις τὴν αὐτὴν ἔχει δύ-
ναμιν καὶ μορφήν, ὧν μετασχὼν ἕκαστος τῶν ἀνθρώπων
λέγεται δίκαιος καὶ φρόνιμος καὶ σώφρων.

ἀλλὰ γὰρ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτον ἔστω πεφροιμιασμένα τῷ 6
λόγῳ (οὔτε γὰρ μὴ θιγγάνειν αὐτῶν δυνατόν, οὔτε πάντας τοὺς
οἰκείους ἐπεξελθεῖν ἐνδέχεται λόγους, ἑτέρας γάρ ἐστιν ἔργον σχο-
λῆς ταῦτα· νῦν δὲ ὑποκείσθω τοσοῦτον, ὅτι βίος μὲν ἄριστος, καὶ
χωρὶς ἑκάστου καὶ κοινῇ ταῖς πόλεσιν, ὁ μετ' ἀρετῆς κεχο- (p. 9
1324a ρηγημένης ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε μετέχειν τῶν κατ' ἀρετὴν πρά-
ξεων, πρὸς δὲ τοὺς ἀμφισβητοῦντας, ἐάσαντας ἐπὶ τῆς νῦν
μεθόδου, διασκεπτέον ὕστερον, εἴ τις τοῖς εἰρημένοις τυγχά-
(2) νει μὴ πειθόμενος)· || πότερον δὲ τὴν εὐδαιμονίαν τὴν II

25. τῷ] τὸ M[s] P[1] || 28. τῆς ψυχῆς secl. Spengelius Susem.[1] || 31. γὰρ Bernaysius, δὲ Γ Π Ar. Bk. Susem.[1] in textu || 32. τοῖς — πράττουσαν M[s], τὴν — πράττουσαν Spengelius Susem.[2] || 34. καὶ σωφροσύνη post φρόνησις et 36. ἀνδρεῖος καὶ ante δίκαιος add. Coraes Bk.[2] (haud recte) || 37. ἀλλὰ — 1324a, 4. πειθόμενος] v. quae adnotabo ad 1325b, 35 || 40. καὶ — 41. ἑκάστου om. P[4] V[b] Ald. et pr. P[3] S[b] (suppl. mg. rc. P[3] et mg.[1] S[b]) † || 41. ἑκάστῳ P[2] Bk. et, ut videtur, mg. rc. P[3] || 1324a, 4. πότερον — 13. σπουδαιοτέραν alteram recensionem esse antecedentium 1323b, 29. ἐχόμενον — 36. σώφρων intellexit Susem.,

(II)

αὐτὴν εἶναι φατέον ἑνός τε ἑκάστου τῶν ἀνθρώπων καὶ πόλεως ἢ μὴ τὴν αὐτήν, λοιπόν ἐστιν εἰπεῖν. φανερὸν δὲ καὶ τοῦτο. πάντες γὰρ ἂν ὁμολογήσειαν εἶναι τὴν αὐτήν. ὅσοι γὰρ ἐν πλούτῳ τὸ ζῆν εὖ τίθενται ἐφ' ἑνός, οὗτοι καὶ τὴν πόλιν ὅλην, ἐάν ᾖ πλουσία, μακαρίζουσιν· ὅσοι τε τὸν τυραννικὸν βίον μάλιστα τιμῶσιν, οὗτοι καὶ πόλιν τὴν πλείστων ἄρχουσαν εὐδαιμονεστάτην εἶναι φαῖεν ἄν· εἴ τέ τις τὸν ἕνα δι' ἀρετὴν ἀποδέχεται,
2 καὶ πόλιν εὐδαιμονεστέραν φήσει τὴν σπουδαιοτέραν. || [ἀλλὰ 2
ταῦτ' ἤδη δύο ἐστὶν ἃ δεῖται σκέψεως, ἓν μὲν πότερος αἱρετώτερος βίος, ὁ διὰ τοῦ συμπολιτεύεσθαι καὶ κοινωνεῖν πόλεως ἢ μᾶλλον ὁ ξενικὸς καὶ τῆς πολιτικῆς κοινωνίας ἀπολελυμένος, ἔτι δὲ τίνα πολιτείαν θετέον καὶ ποίαν διάθεσιν πόλεως ἀρίστην, εἴτε πᾶσιν ὄντος αἱρετοῦ κοινωνεῖν πόλεως εἴτε καὶ τισὶ μὲν μὴ τοῖς δὲ πλείστοις. ἐπεὶ δὲ τῆς πολιτικῆς διανοίας καὶ θεωρίας τοῦτ' ἐστὶν ἔργον, ἀλλ' οὐ τὸ περὶ ἕκαστον αἱρετόν, ἡμεῖς δὲ ταύτην νῦν προῃρήμεθα τὴν σκέψιν, ἐκεῖνο μὲν [[γὰρ]] πάρεργον ἂν εἴη τοῦτο δ' ἔργον τῆς μεθόδου ταύτης.

3 ὅτι μὲν οὖν ἀναγκαῖον εἶναι πολιτείαν ἀρίστην ταύτην καθ' ἣν τάξιν κἂν ὁστισοῦν ἄριστα πράττοι καὶ ζῴη μακαρίως, φανερόν ἐστιν· ἀμφισβητεῖται δὲ παρ' αὐτῶν τῶν ὁμολογούντων τὸν μετ' ἀρετῆς εἶναι βίον αἱρετώτατον, πότερον ὁ πολιτικὸς καὶ πρακτικὸς βίος αἱρετὸς ἢ μᾶλλον ὁ πάντων τῶν ἐκτὸς ἀπολελυμένος, οἷον θεωρητικός τις, ὃν μόνον τινές φασιν εἶναι φιλόσοφον. σχεδὸν γὰρ τούτους τοὺς δύο βίους τῶν ἀνθρώπων οἱ φιλοτιμότατοι πρὸς ἀρετὴν φαί-

deinde etiam, qui, postquam haesit Schlosser, vitium aperuerat, Spengelius || 12. ἂν ante εἶναι Π^2 Bk. et mg. P^5, om. pr. P^5 || 13. ἀλλὰ — 1325 b, 34. πρότερον secl. Susem.$^{2.3.}$, cf. quae adnotabo ad 1325 b, 32. 34. 35 || 14. πότερον Γ P^5 S^b Ar. et, ut videtur, M^s || 18. αἱρετοῦ ⟨τοῦ⟩ Coraes || 19. ἐπεὶ δὲ] ἐπεὶ διὰ M^s, τὸ δὲ περισσόν mg. p^2 || 21. νῦν post προῃρήμεθα Π^2 P^5 Bk. || 22. γὰρ om. Γ P$^{4.6.}$ L^s Bk. † || 24. ἧς Ar. || ζῆ M^s, ζη pr. P^1 (em. corr.^{1}) || 29. τούτους post τοὺς δύο M^s P^1.

νονται προαιρούμενοι, καὶ τῶν προτέρων καὶ τῶν νῦν· λέγω
δὲ δύο τόν τε πολιτικὸν καὶ τὸν φιλόσοφον. διαφέρει δὲ οὐ 4
μικρὸν ποτέρως ἔχει τὸ ἀληθές· ἀνάγκη γὰρ τόν γε εὖ (p.
φρονοῦντα πρὸς τὸν βελτίω σκοπὸν συντάττεσθαι καὶ τῶν
ἀνθρώπων ἑκάστῳ καὶ κοινῇ τῇ πολιτείᾳ. νομίζουσι δ' οἱ
μὲν τὸ τῶν πέλας ἄρχειν δεσποτικῶς μὲν γινόμενον μετ'
ἀδικίας τινὸς εἶναι τῆς μεγίστης, πολιτικῶς δὲ τὸ μὲν ἄδικον
οὐκ ἔχειν, ἐμπόδιον δὲ ἔχειν τῇ περὶ αὑτὸν εὐημερίᾳ· τούτων
δ' ὥσπερ ἐξ ἐναντίας ἕτεροι τυγχάνουσι δοξάζοντες. μόνον
γὰρ ἀνδρὸς τὸν πρακτικὸν εἶναι βίον καὶ πολιτικόν· ἐφ'
ἑκάστης γὰρ ἀρετῆς οὐκ εἶναι πράξεις μᾶλλον τοῖς ἰδιώταις
1324b ἢ τοῖς τὰ κοινὰ πράττουσι καὶ πολιτευομένοις. ** οἱ μὲν οὖν 5
οὕτως ὑπολαμβάνουσιν, οἱ δὲ τὸν δεσποτικὸν καὶ τυραννικὸν
τρόπον τῆς πολιτείας εἶναι μόνον εὐδαίμονα φασίν. παρ'
ἐνίοις δ' οὗτος καὶ τῶν νόμων καὶ τῆς πολιτείας ὅρος, ὅπως δε-
σπόζωσι τῶν πέλας. διὸ καὶ τῶν πλείστων νομίμων χύδην
ὡς εἰπεῖν κειμένων παρὰ τοῖς πλείστοις, ὅμως εἴ πού τι πρὸς
ἓν οἱ νόμοι βλέπουσι, τοῦ κρατεῖν στοχάζονται πάντες, ὥσπερ
ἐν Λακεδαίμονι καὶ Κρήτῃ πρὸς τοὺς πολέμους συντέτακται
σχεδὸν ἥ τε παιδεία καὶ τὸ τῶν νόμων πλῆθος· ἔτι δ' ἐν
τοῖς ἔθνεσι πᾶσι τοῖς δυναμένοις πλεονεκτεῖν ἡ τοιαύτη τε-
τίμηται δύναμις, οἷον ἐν Σκύθαις καὶ Πέρσαις καὶ Θρᾳξὶ
καὶ Κελτοῖς. ἐν ἐνίοις γὰρ καὶ νόμοι τινές εἰσι παροξύνον- 6
τες πρὸς τὴν ἀρετὴν ταύτην, καθάπερ ἐν Καρχηδόνι φασὶ
τὸν ἐκ τῶν κρίκων κόσμον λαμβάνειν ὅσας ἂν στρατεύσων-

33. γε Spengelius, om. P⁵, τε c. c. Bk. Susem.[1], secl. Congreveus ‖ 35. ἕκαστον Π² P⁵ Ar. Bk. (Speng.) et γρ. mg. P¹ (fors. recte) ‖ τὴν πολιτείαν (πολιτεῖαν pr. P³) Π² Ar. Bk. et γρ. mg. P¹ (fors. recte), τὴν πόλιν Spengelius ‖ 37. τινὸς om. Π¹ ‖ 38. αὐτὸν Γ (fors. recte) ‖ 1324b, 1. ** οἱ Susem. et Boecker, ⟨ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τὰς πόλεις ἀμφισβητεῖται. οἱ μὲν γὰρ **.⟩ οἱ vel simile quid ci. Susem. ‖ 4. δ' — ὅρος] δ' οὗτος καὶ τῆς πολιτείας ὅρος τῶν νόμων P¹, δὲ καὶ τῆς πολιτείας οὗτος τῶν νόμων P⁴·⁶·, δὲ καὶ τῆς πολιτείας οὗτος ὅρος (καὶ add. Congreveus) τῶν νόμων c. c. editores praeter Susem. ‖ 8. πολεμίους Π¹ †.

(11) ται στρατείας· ἦν δέ ποτε καὶ περὶ Μακεδονίαν νόμος τὸν μηδένα ἀπεκταγκότα πολέμιον ἄνδρα περιεζῶσθαι τὴν φορβειάν· ἐν δὲ Σκύθαις οὐκ ἐξῆν πίνειν ἐν ἑορτῇ τινι σκύφον περιφερόμενον τῷ μηδένα ἀπεκταγκότι πολέμιον· ἐν δὲ τοῖς Ἴβηρσιν, ἔθνει πολεμικῷ, τοσούτους τὸν ἀριθμὸν ὀβελίσκους καταπηγνύουσι περὶ τὸν τάφον ὅσους ἂν διαφθείρῃ τῶν πολεμίων· καὶ ἕτερα δὴ παρ' ἑτέροις ἔστι τοιαῦτα πολλά, τὰ μὲν νόμοις κατειλημμένα τὰ δὲ ἔθεσιν.

7 καίτοι δόξειεν ἂν ἄγαν ἄτοπον ἴσως εἶναι τοῖς βουλομένοις
(38) ἐπισκοπεῖν, εἰ τοῦτ' ἐστὶν ἔργον τοῦ πολιτικοῦ, τὸ δύνασθαι θεωρεῖν ὅπως ἄρχῃ καὶ δεσπόζῃ τῶν πλησίον καὶ βουλομένων καὶ μὴ βουλομένων. πῶς γὰρ ἂν εἴη τοῦτο πολιτικὸν ἢ νομοθετικόν, ὅ γε μηδὲ νόμιμον ἐστίν; οὐ νόμιμον δὲ τὸ μὴ μόνον δικαίως ἀλλὰ καὶ ἀδίκως ἄρχειν, κρατεῖν δ' ἔστι καὶ μὴ δικαίως.
8 ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπιστήμαις τοῦτο ὁρῶμεν· οὔτε γὰρ τοῦ ἰατροῦ οὔτε τοῦ κυβερνήτου ἔργον ἐστὶ τὸ [[ἢ]] πεῖσαι ἢ τὸ βιάσασθαι τοῦ μὲν τοὺς θεραπευομένους τοῦ δὲ τοὺς πλωτῆρας. ἀλλ' ἐοίκασιν οἱ πολλοὶ τὴν δεσποτικὴν πολιτικὴν οἴεσθαι εἶναι, καὶ ὅπερ αὐτοῖς ἕκαστοι οὔ φασιν εἶναι δίκαιον οὐδὲ συμφέρον, τοῦτ' οὐκ αἰσχύνονται πρὸς τοὺς ἄλλους ἀσκοῦντες· αὐτοὶ μὲν γὰρ παρ' αὐτοῖς τὸ δικαίως ἄρχειν ζητοῦσι, πρὸς
9 δὲ τοὺς ἄλλους οὐδὲν μέλει τῶν δικαίων. ἄτοπον δὲ εἰ μὴ φύσει τὸ μὲν δεσποστόν ἐστι τὸ δὲ οὐ δεσποστόν, ὥστε εἴπερ ἔχει τὸν τρόπον τοῦτον, οὐ δεῖ πάντων πειρᾶσθαι δεσπόζειν,

16. ἀπεκτονότα $P^{1.5.}$, ἀπεκτανκότα pr. P^{3} (crx. mg. rc.), ἀπεκτακότα $P^{4.6.}$, ἐπταικότα M^{s} ‖ 18. ἀπεκτακότι M^{s} $P^{1.4.6.}$, ἀπεκτανκότι pr. P^{3} (crx. rc.), ἀπεκτονότι P^{5} ‖ 27. μόνον post δικαίως P^{5} Susem.[1.2.] et, ut videtur, Γ ‖ 29. ἀλλὰ — ὁρῶμεν om. $Π^{1}$ (suppl. mg. P^{1}) ‖ 30. ἢ ante πεῖσαι add. $Π^{2}$ P^{5} Bk. ‖ 31. τὸ om. $Π^{2}$ P^{5} Bk. ‖ ἰάσασθαι $Π^{1}$ (em. corr. P^{1}) † ‖ 33. ὅπερ παρ' vel ὃ παρ' ci. Spengelius (fors. recte) ‖ 36. μὴ κ. τ. λ. vix recte se habent, μὴ secl. Thurotus (fort. recte), lacunam suspicatus est Schneider, μὴ ⟨φύσει πειθόμεθα, καὶ⟩ vel simile quid ci. Susem. ‖ 37. δεσποστόν — δεσποστόν Stahrius, δεσποτόν — δεσποτόν Gifanius, δεσπόζον — δεσπόζον Γ Π Ar. Bk. Susem.[1] in textu.

ἀλλὰ τῶν δεσποστῶν, ὥσπερ οὐδὲ θηρεύειν ἐπὶ θοίνην ἢ θυσίαν ἀνθρώπους, ἀλλὰ τὸ πρὸς τοῦτο θηρευτόν· ἔστι δὲ θηρευτὸν ὃ ἂν ἄγριον ᾖ ἐδεστὸν ζῷον. ἀλλὰ μὴν εἴη γ' ἂν καὶ
1325a καθ' ἑαυτὴν μία πόλις εὐδαίμων, ἣ πολιτεύεται δηλονότι καλῶς, εἴπερ ἐνδέχεται πόλιν οἰκεῖσθαί που καθ' ἑαυτὴν νόμοις χρωμένην σπουδαίοις, ἧς τῆς πολιτείας ἡ σύνταξις οὐ πρὸς πόλεμον οὐδὲ πρὸς τὸ κρατεῖν ἔσται τῶν πολεμίων· μηδὲν γὰρ ὑπαρχέτω τοιοῦτον.

δῆλον ἄρα ὅτι πάσας τὰς πρὸς τὸν πόλεμον ἐπιμελείας καλὰς μὲν θετέον, οὐχ ὡς τέλος δὲ πάντων ἀκρότατον, ἀλλ' ἐκείνου χάριν ταύτας. τοῦ δὲ νομοθέτου τοῦ σπουδαίου ἐστὶ τὸ θεάσασθαι πόλιν καὶ γένος ἀνθρώπων καὶ πᾶσαν ἄλλην κοινωνίαν, ζωῆς ἀγαθῆς πῶς μεθέξουσι καὶ τῆς ἐνδεχομένης αὐτοῖς εὐδαιμονίας. διοίσει μέντοι τῶν ταττομένων ἔνια νομίμων· καὶ τοῦτο τῆς νομοθετικῆς ἐστιν ἰδεῖν, ἐάν τινες ὑπάρχωσι γειτνιῶντες, ποῖα πρὸς ποίους ἀσκητέον ἢ πῶς τοῖς καθήκουσι πρὸς ἑκάστους χρηστέον.

ἀλλὰ τοῦτο μὲν κἂν ὕστερον τύχοι τῆς προσηκούσης σκέψεως, πρὸς τί τέλος δεῖ τὴν ἀρίστην πολιτείαν συντείνειν·
3 πρὸς δὲ τοὺς ὁμολογοῦντας μὲν τὸν μετ' ἀρετῆς εἶναι βίον αἱρετώτατον, διαφερομένους δὲ περὶ τῆς χρήσεως αὐτοῦ, λεκτέον ἡμῖν πρὸς ἀμφοτέρους αὐτούς (οἳ μὲν γὰρ ἀποδοκιμάζουσι τὰς πολιτικὰς ἀρχάς, νομίζοντες τόν [τε] τοῦ ἐλευθέρου βίον ἕτερόν τινα εἶναι τοῦ πολιτικοῦ καὶ πάντων αἱρετώτατον, οἳ δὲ τοῦτον ἄριστον· ἀδύνατον γὰρ τὸν μηδὲν πράττοντα πράττειν εὖ, τὴν δ' εὐπραγίαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν εἶναι ταὐτόν), ὅτι τὰ μὲν ἀμφότεροι λέγουσιν ὀρθῶς τὰ δὲ οὐκ ὀρθῶς, οἳ μὲν ὅτι ὁ τοῦ ἐλευθέρου βίος τοῦ δεσποτικοῦ ἀμείνων. τοῦτο γὰρ ἀληθές· οὐδὲν γὰρ τό γε δούλῳ, ᾗ δοῦλος, χρῆσθαι

39. *δεσποστῶν* rc. P^{5} et Lambinus, *δεσποτικῶν* $P^{4.6.}$ L^{s}, *δεσποτῶν* cet. ‖ 40. ⟨*πρὸς τοῦτο*⟩ *θηρευτὸν* Onckenius ‖ 1325a, 6. *ἄρα* post *ὅτι* M^{s} $P^{1.2.3.}$ S^{b} V^{b} † ‖ 8. *τοῦ* alterum om. M^{s} P^{1} ‖ 18. *οἳ* — 23. *ταὐτόν* litteris *α β γ* superscriptis post 24. *ὀρθῶς* tri. $P^{2.3.}$ ‖ 19. *τε* secl. Spengelius ‖ 22. *εἶναι* ante *καὶ* M^{s} P^{1} ‖ 25. *τό*] *τῷ* M^{s} $P^{1.2.4.}$ Ald.

σεμνόν· ἡ γὰρ ἐπίταξις ἡ περὶ τῶν ἀναγκαίων οὐδενὸς μετέχει τῶν καλῶν.
2 τὸ μέντοι νομίζειν πᾶσαν ἀρχὴν εἶναι δεσποτείαν οὐκ ὀρθόν· οὐ γὰρ ἔλαττον διέστηκεν ἡ τῶν ἐλευθέρων ἀρχὴ τῆς τῶν δούλων ἢ αὐτὸ τὸ φύσει ἐλεύθερον τοῦ φύσει δούλου. διώρισται δὲ περὶ αὐτῶν ἱκανῶς ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις. τὸ δὲ μᾶλλον ἐπαινεῖν τὸ ἀπρακτεῖν τοῦ πράττειν οὐκ ἀληθές· ἡ γὰρ εὐδαιμονία πρᾶξίς ἐστιν, ἔτι δὲ πολλῶν καὶ καλῶν τέλος ἔχουσιν αἱ τῶν δικαίων καὶ σωφρόνων πράξεις.
3 καίτοι τάχ' ἂν ὑπολάβοι τις τούτων οὕτω διωρισμένων ὅτι τὸ κύριον εἶναι πάντων ἄριστον· οὕτω γὰρ ἂν πλείστων καὶ καλλίστων κύριος εἴη πράξεων. ὥστε οὐ δεῖν τὸν δυνάμενον ἄρχειν παριέναι τῷ πλησίον, ἀλλὰ μᾶλλον ἀφαιρεῖσθαι, καὶ μήτε πατέρα παίδων μήτε παῖδας πατρὸς μήθ' ὅλως φίλον φίλου μηδένα ὑπολογίζειν μηδὲ πρὸς τοῦτο φροντίζειν· τὸ γὰρ ἄριστον αἱρετώτατον, τὸ δ' εὖ πράτ-
4 τειν ἄριστον. τοῦτο μὲν οὖν ἀληθῶς ἴσως λέγουσιν, εἴπερ ὑπάρξει τοῖς ἀποστεροῦσι καὶ βιαζομένοις τὸ τῶν ὄντων αἱρετώ- 1325b
00) τατον· ἀλλ' ἴσως οὐχ οἷόν τε ὑπάρχειν, ἀλλ' ὑποτίθενται τοῦτο ψεῦδος. οὐ γὰρ ἔτι καλὰς τὰς πράξεις ἐνδέχεται εἶναι τῷ μὴ διαφέροντι τοσοῦτον ὅσον ἀνὴρ γυναικὸς ἢ πατὴρ τέκνων ἢ δεσπότης δούλων· ὥστε ὁ παραβαίνων οὐδὲν ἂν τηλικοῦτον κατορθώσειεν ὕστερον ὅσον ἤδη παρεκβέβηκε τῆς ἀρετῆς. τοῖς γὰρ ὁμοίοις τὸ καλὸν καὶ τὸ δίκαιον ἐν τῷ ⟨ἐν⟩ μέρει, τοῦτο γὰρ ἴσον καὶ ὅμοιον· τὸ δὲ μὴ ἴσον τοῖς ἴσοις καὶ τὸ μὴ ὅμοιον τοῖς ὁμοίοις παρὰ φύσιν, οὐδὲν δὲ τῶν παρὰ φύσιν καλόν. διὸ κἂν ἄλλος τις ᾖ κρείττων κατ' ἀρετὴν καὶ κατὰ δύναμιν τὴν πρακτικὴν τῶν ἀρίστων, τούτῳ καλὸν ἀκολουθεῖν καὶ τούτῳ πείθεσθαι δίκαιον. δεῖ δ' οὐ μό-

27. *δεσποτικὴν* P^1 et fort. *Γ* (fors. recte) ‖ 29. *αὐτὸ τὸ* corr.[1] P^2, *αὖ τὸ* $ΓP^{1.4.5.}$, *αὐτὸ* M^s Ald., *αὐτῷ* $P^3S^bV^b$ et pr. P^2 ‖ 36. *δεῖν* Susem., *δεῖ* *Π* Bk. Susem.[1] in textu ‖ 39. *ὑπολογίζειν* Bas.[3], *ὑπολογεῖν* S^b Bk., *ὑπολογιεῖν* c. c. Susem.[1] in textu ‖ 1325b, 3. *ψεῦδος* non vert. Guil., secl. Susem.[1], *ψευδῶς* ci. Casaubonus ‖ 8. *ἐν* add. Thurotus.

(II

νον ἀρετὴν ἀλλὰ καὶ δύναμιν ὑπάρχειν, καθ' ἣν ἔσται πρα-
κτικός. ἀλλ' εἰ ταῦτα λέγεται καλῶς καὶ τὴν εὐδαιμονίαν 5
εὐπραγίαν θετέον, καὶ κοινῇ πάσης πόλεως ἂν εἴη καὶ καθ'
ἕκαστον ἄριστος βίος ὁ πρακτικός. ἀλλὰ τὸν πρακτικὸν οὐκ
ἀναγκαῖον εἶναι πρὸς ἑτέρους, καθάπερ οἴονταί τινες, οὐδὲ τὰς
διανοίας εἶναι μόνας ταύτας πρακτικὰς τὰς τῶν ἀποβαι-
νόντων χάριν γινομένας ἐκ τοῦ πράττειν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλ-
λον τὰς αὐτοτελεῖς καὶ τὰς αὑτῶν ἕνεκεν θεωρίας καὶ δια-
νοήσεις. ἡ γὰρ εὐπραξία τέλος, ὥστε καὶ πρᾶξίς τις· μά-
λιστα δὲ πράττειν λέγομεν κυρίως καὶ τῶν ἐξωτερικῶν
πράξεων τοὺς ταῖς διανοίαις ἀρχιτέκτονας. ἀλλὰ μὴν οὐδ'
ἀπρακτεῖν ἀναγκαῖον τὰς καθ' αὑτὰς πόλεις ἱδρυμένας καὶ
ζῆν οὕτω προῃρημένας· ἐνδέχεται γὰρ κατὰ μέρη καὶ τοῦτο 6
συμβαίνειν· πολλαὶ γὰρ κοινωνίαι πρὸς ἄλληλα τοῖς μέρεσι
τῆς πόλεώς εἰσιν. ὁμοίως δὲ τοῦτο ὑπάρχει καὶ καθ' ἑνὸς
ὁτουοῦν τῶν ἀνθρώπον· σχολῇ γὰρ ἂν ὁ θεὸς ἔχοι καλῶς
καὶ πᾶς ὁ κόσμος, οἷς οὐκ εἰσὶν ἐξωτερικαὶ πράξεις παρὰ
τὰς οἰκείας τὰς αὑτῶν.

4 ὅτι μὲν οὖν τὸν αὐτὸν βίον ἀναγκαῖον εἶναι τὸν ἄριστον
ἑκάστῳ τε τῶν ἀνθρώπων καὶ κοινῇ ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς ἀνθρώ-
(4) ποις, φανερόν ἐστιν· ἐπεὶ δὲ πεφροιμίασται τὰ νῦν εἰρημένα περὶ IV
αὐτῶν καὶ περὶ τὰς ἄλλας πολιτείας ἡμῖν τεθεώρηται πρό- (p.
τερον,] ἀρχὴ τῶν λοιπῶν εἰπεῖν πρῶτον ποίας τινὰς δεῖ τὰς ὑπο-

20. αὑτῶν Victorius, αὐτῶν ΓΠ ‖ διανοήσεις — 21. μάλιστα] an διανοήσεις· ἡ — πρᾶξίς τίς. μάλιστα? ‖ 21. μάλιστα — 23. ἀρχιτέκτονας citat Iulian. ep. ad Them. p. 263 D ‖ 22. καὶ post δὲ add. Π^2 P^5 Bk. † ‖ τῶν] τὸ Iulian. ‖ 23. τῆς διανοίας Iulian. ‖ 32. καὶ τοῖς ἀνθρώποις secludenda esse ci. Coraes, secl. Bk.^{2} Susem.^{1} ‖ 33. περὶ αὐτῶν secludenda esse ci. Schneider, περὶ τούτων ci. Nickesius (fors. recte) ‖ 34. καὶ — πρότερον secludenda esse olim ci. Spengelius, secl. Bk.^{2} Susem.^{1} ‖ 35. τῶν λοιπῶν secl. Spengelius, recte, si ipse, qua de re v. quae adnotavi ad 1288 b, 5 + 1323 a, 15, Aristoteles initium huius libri a verbis ἀρχὴ κ. τ. λ. facere voluit: sin recipiunt haec verba membrum prius 1323 b, 37. ἀλλὰ γὰρ ταῦτα μὲν — 1324 a, 4.

θέσεις εἶναι περὶ τῆς μελλούσης κατ' εὐχὴν συνεστάναι πόλεως.
οὐ γὰρ οἷόν τε πολιτείαν γενέσθαι τὴν ἀρίστην ἄνευ συμ-
μέτρου χορηγίας. διὸ δεῖ πολλὰ προϋποτεθεῖσθαι καθάπερ
εὐχομένους, εἶναι μέντοι μηδὲν τούτων ἀδύνατον. λέγω δὲ
2 οἷον περί τε πλήθους πολιτῶν καὶ χώρας. ὥσπερ γὰρ καὶ
τοῖς ἄλλοις δημιουργοῖς, οἷον ὑφάντῃ καὶ ναυπηγῷ, δεῖ τὴν
ὕλην ὑπάρχειν ἐπιτηδείαν οὖσαν πρὸς τὴν ἐργασίαν (ὅσῳ γὰρ ἂν
αὕτη τυγχάνῃ παρεσκευασμένη βέλτιον, ἀνάγκη καὶ τὸ γενόμε-
νον ὑπὸ τῆς τέχνης εἶναι κάλλιον), οὕτω καὶ τῷ πολιτικῷ καὶ
τῷ νομοθέτῃ δεῖ τὴν οἰκείαν ὕλην ὑπάρχειν ἐπιτηδείως ἔχουσαν.
ἔστι δὲ πολιτικῆς χορηγίας πρῶτον τό τε πλῆθος τῶν ἀν-
θρώπων, πόσους τε καὶ ποίους τινὰς ὑπάρχειν δεῖ φύσει, καὶ κατὰ
τὴν χώραν ὡσαύτως, πόσην τε εἶναι καὶ ποίαν τινὰ ταύτην.
3 οἴονται μὲν οὖν οἱ πλεῖστοι προσήκειν μεγάλην εἶναι τὴν
εὐδαίμονα πόλιν· εἰ δὲ τοῦτ' ἀληθές, ἀγνοοῦσι ποία μεγάλη καὶ
ποία μικρὰ πόλις. κατ' ἀριθμοῦ γὰρ πλῆθος τῶν ἐνοικούντων κρί-
νουσι τὴν μεγάλην, δεῖ δὲ μᾶλλον μὴ εἰς τὸ πλῆθος εἰς δὲ δύνα-
μιν ἀποβλέπειν. ἔστι γάρ τι καὶ πόλεως ἔργον, ὥστε τὴν δυνα-
μένην τοῦτο μάλιστα ἀποτελεῖν, ταύτην οἰητέον εἶναι μεγίστην,
οἷον Ἱπποκράτην οὐκ ἄνθρωπον ἀλλ' ἰατρὸν εἶναι μείζω φήσει-
4 εν ἄν τις τοῦ διαφέροντος κατὰ τὸ μέγεθος τοῦ σώματος. οὐ
μὴν ἀλλὰ κἂν εἰ δεῖ κρίνειν πρὸς τὸ πλῆθος ἀποβλέποντας,
οὐ κατὰ τὸ τυχὸν πλῆθος τοῦτο οἰητέον (ἀναγκαῖον γὰρ ἴσως
ἐν ταῖς πόλεσιν ὑπάρχειν καὶ δούλων ἀριθμὸν πολλῶν

πειθόμενος, ab ipso philosopho ἀρχὴ ⟨δὲ⟩ τῶν λοιπῶν scriptum esse necesse est ‖ 36. περὶ om. M[s], secl. Susem.[1.2.] (nescio an recte) ‖ 37. γενήσεσθαι Susem.[1.2.], *fore* Guil., γίνεσθαι? Susem. ‖ 38. προϋποτίθεσθαι ci. Sylburgius, rec. Susem.[1.2.] (fors. recte), *praesupponi* Guil., unde si certo concludendum esset de Γ codicis lectione, nunc quoque προϋποτίθεσθαι reciperem ‖ 39. εὐχομένοις altera est haud mala coniectura Sylburgi ‖ 1326 a, 3. αὐτὴ Π[2] P[5] Bk. ‖ 8. πόσην Sylburgius, ὅσην Π Bk.[1] Susem.[1] in textu ‖ 11. ποία add. Γ M[s] Ar., c. c. om. Bk. ‖ 14. οἰητέον om. Π[1], secl. Susem.[1] (fors. recte) ‖ 18. ποιητέον Camerarius Bk.[2], ὁριστέον Schmidtius ‖ ἴσως post 19. πόλεσιν Π[2] P[5] Bk.

 (IV

καὶ μετοίκων καὶ ξένων), ἀλλ' ὅσοι μέρος εἰσὶ πόλεως καὶ
ἐξ ὧν συνίσταται πόλις οἰκείων μερῶν· ἡ γὰρ τούτων ὑπε-
ροχὴ τοῦ πλήθους μεγάλης πόλεως σημεῖον, ἐξ ἧς δὲ βάναυ-
σοι μὲν ἐξέρχονται πολλοὶ τὸν ἀριθμὸν ὁπλῖται δὲ ὀλίγοι, (p. 1
ταύτην ἀδύνατον εἶναι μεγάλην· οὐ γὰρ ταὐτὸν μεγάλη τε
πόλις καὶ πολυάνθρωπος. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτό γε ἐκ τῶν 5
ἔργων φανερὸν ὅτι χαλεπόν, ἴσως δ' ἀδύνατον εὐνομεῖσθαι
τὴν λίαν πολυάνθρωπον. τῶν γοῦν δοκουσῶν πολιτεύεσθαι
καλῶς οὐδεμίαν ὁρῶμεν οὖσαν ἀνειμένην πρὸς τὸ πλῆθος.
τοῦτο δὲ δῆλον καὶ διὰ τῆς τῶν λόγων πίστεως. ὅ τε γὰρ
νόμος τάξις τίς ἐστι, καὶ τὴν εὐνομίαν ἀναγκαῖον εὐταξίαν
εἶναι, ὁ δὲ λίαν ὑπερβάλλων ἀριθμὸς οὐ δύναται μετέχειν
τάξεως· θείας γὰρ δὴ τοῦτο δυνάμεως ἔργον, ἥτις καὶ τόδε
συνέχει τὸ πᾶν. [ἐπεὶ τό γε καλὸν ἐν πλήθει καὶ μεγέθει
εἴωθε γίνεσθαι.] διὸ καὶ πόλιν ἧς μετὰ μεγέθους ὁ λεχθεὶς
ὅρος ὑπάρχει, ταύτην εἶναι καλλίστην ἀναγκαῖον, * ἀλλ' ἔστι 6
τι καὶ πόλεως μεγέθους μέτρον, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων πάν-
των, ζῴων φυτῶν ὀργάνων· καὶ γὰρ τούτων ἕκαστον οὔτε λίαν
μικρὸν οὔτε κατὰ μέγεθος ὑπερβάλλον ἕξει τὴν αὑτοῦ δύνα-
μιν, ἀλλ' ὁτὲ μὲν ὅλως ἐστερημένον ἔσται τῆς φύσεως ὁτὲ
δὲ φαύλως ἔχον, οἷον πλοῖον σπιθαμιαῖον μὲν οὐκ ἔσται
πλοῖον ὅλως, οὐδὲ δυοῖν σταδίοιν, εἰς δὲ τὶ μέγεθος ἐλθὸν ὁτὲ
1326b μὲν διὰ σμικρότητα φαύλην ποιήσει τὴν ναυτιλίαν, ὁτὲ δὲ
δια τὴν ὑπερβολήν· ὁμοίως δὲ καὶ πόλις ἡ μὲν ἐξ ὀλίγων 7
λίαν οὐκ αὐτάρκης (ἡ δὲ πόλις αὔταρκες), ἡ δὲ ἐκ πολλῶν
ἄγαν ἐν μὲν τοῖς ἀναγκαίοις αὐτάρκης, ὥσπερ ἔθνος, ἀλλ'
οὐ πόλις· πολιτείαν γὰρ οὐ ῥᾴδιον ὑπάρχειν· τίς γὰρ στρατη-

20. εἰσὶ μέρος πόλεως F (ut videtur), πόλεώς εἰσι μέρος Π^2 P^5 Bk. ‖ 21. μορίων Π^2 P^5 Bk. ‖ 25. οὐ μὴν ἀλλὰ Π^1, ἀλλὰ μὴν Π^2 P^5 Bk. ‖ 29. τε add. Π^2 P^5, secl. Susem.[1] ‖ 33. ἐπεὶ — 34. γίνεσθαι post 35. ἀναγκαῖον tri. Boecker, vitium detexerat Schneider ‖ 34. πόλις P^1 Π^2 et pr. P^5 ‖ ᾗ Coraes ‖ 36. πόλεσι Π^2 P^5 Bk. ‖ 1326b, 3. ἡ δὲ πόλις αὔταρκες om. $P^{1.5.}$ Π^3 Ar. ‖ 4. μὲν τοῖς M^s $P^{1.5.}$ Ald., τοῖς μὲν $P^{2.3.4.}$ S^b V^b Bk. ‖ 5. πο-

(IV) γὸς ἔσται τοῦ λίαν ὑπερβάλλοντος πλήθους, ἢ τίς κῆρυξ μὴ Στεντόρειος; διὸ πρώτην μὲν εἶναι πόλιν ἀναγκαῖον τὴν ἐκ τοσούτου πλήθους ὁ πρῶτον πλῆθος αὔταρκες πρὸς τὸ ζῆν εὖ ἐστι κατὰ τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν· ἐνδέχεται δὲ καὶ τὴν ταύτης ὑπερβάλλουσαν κατὰ πλῆθος εἶναι [μείζω] πόλιν, ἀλλὰ τοῦτ' οὐκ ἔστιν, ὥσπερ εἴπομεν, ἀόριστον. τίς δ' ἐστὶν ὁ τῆς ὑπερβολῆς ὅρος, ἐκ τῶν ἔργων ἰδεῖν ῥᾴδιον. εἰσὶ γὰρ αἱ πράξεις τῆς πόλεως τῶν μὲν ἀρχόντων τῶν δ' ἀρχομένων,
103) ἄρχοντος δ' ἐπίταξις καὶ κρίσις ἔργον· πρὸς δὲ τὸ κρίνειν περὶ τῶν δικαίων καὶ πρὸς τὸ τὰς ἀρχὰς διανέμειν κατ' ἀξίαν ἀναγκαῖον γνωρίζειν ἀλλήλους, ποῖοί τινές εἰσι, τοὺς πολίτας, ὡς ὅπου τοῦτο μὴ συμβαίνει γίνεσθαι, φαύλως ἀνάγκη γίνεσθαι τὰ περὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς κρίσεις. περὶ ἀμφότερα γὰρ οὐ δίκαιον αὐτοσχεδιάζειν, ὅπερ ἐν
8 τῇ πολυανθρωπίᾳ τῇ λίαν ὑπάρχει φανερῶς. ἔτι δὲ ξένοις καὶ μετοίκοις ῥᾴδιον μεταλαμβάνειν τῆς πολιτείας· οὐ γὰρ χαλεπὸν τὸ λανθάνειν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ πλήθους. δῆλον τοίνυν ὡς οὗτός ἐστι πόλεως ὅρος ἄριστος, ἡ μεγίστη τοῦ πλήθους ὑπερβολὴ πρὸς αὐτάρκειαν ζωῆς εὐσύνοπτος.

περὶ μὲν οὖν μεγέθους πόλεως διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦ-
V τον· παραπλησίως δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς χώρας ἔχει. περὶ μὲν γὰρ τοῦ ποίαν τινά, δῆλον ὅτι τὴν αὐταρκεστάτην πᾶς τις ἂν ἐπαινέσειεν (τοιαύτην δ' ἀναγκαῖον εἶναι τὴν παντοφόρον· τὸ γὰρ πάντα ὑπάρχειν καὶ δεῖσθαι μηδενὸς αὔταρκες)· πλήθει δὲ καὶ μεγέθει τοσαύτην ὥστε δύνασθαι τοὺς οἰκοῦντας ζῆν σχολάζοντας ἐλευθερίως ἅμα καὶ σωφρόνως. τοῦτον δὲ τὸν ὅρον εἰ καλῶς ἢ μὴ καλῶς λέγομεν, ὕστερον ἐπισκεπτέον ἀκριβέστερον, ὅταν ὅλως περὶ κτήσεως καὶ τῆς περὶ τὴν οὐσίαν εὐπορίας συμβαίνῃ ποιεῖσθαι

λιτείαν] πολι P[2.3], πολίτην S[b] V[b] ‖ 8. ζῆν post 9. εὖ Π[2] P[5] Bk. ‖ 10. μείζω secl. Schneider Bk.[2] ‖ 20. πολυανθρωπίᾳ τῇ] πολυανθρώπῳ Susem.[1], *quae valde multorum hominum* Guil. ‖ 32. τοῦτο L[s] Ar. Ald. ‖ τὸν ὅρον om. Π[2] Ar. (suppl. corr.[3] P[2]).

μνείαν, πῶς δεῖ καὶ τίνα τρόπον ἔχειν πρὸς τὴν χρῆσιν αὐτήν· πολλαὶ γὰρ περὶ τὴν σκέψιν ταύτην εἰσὶν ἀμφισβητήσεις διὰ τοὺς ἕλκοντας ἐφ' ἑκατέραν τοῦ βίου τὴν ὑπερβολήν, τοὺς μὲν ἐπὶ τὴν γλισχρότητα τοὺς δὲ ἐπὶ τὴν τρυφήν.

2 τὸ δ' εἶδος τῆς χώρας οὐ χαλεπὸν εἰπεῖν, δεῖ δ' ἔνια πείθεσθαι καὶ τοῖς περὶ τὴν στρατηγίαν ἐμπείροις, ὅτι χρὴ μὲν τοῖς πολεμίοις εἶναι δυσέμβολον αὐτοῖς δ' εὐέξοδον. 1327a ἔτι δ' ὥσπερ τὸ πλῆθος τὸ τῶν ἀνθρώπων ἔφαμεν εὐσυνόπτον εἶναι δεῖν, οὕτω καὶ τὴν χώραν· τὸ δ' εὐσύνοπτον τὸ εὐβοήθητον εἶναι τὴν χώραν ἐστίν.

τῆς δὲ πόλεως τὴν θέσιν εἰ χρὴ ποιεῖν κατ' εὐχήν, πρός τε τὴν θάλατταν προσήκει κεῖσθαι καλῶς πρός τε τὴν χώραν. εἷς μὲν ὁ λεχθεὶς ὅρος (δεῖ γὰρ πρὸς τὰς ἐκβοηθείας κοινὴν εἶναι τῶν τόπων ἁπάντων)· ὁ δὲ λοιπὸς πρὸς τὰς τῶν γινομένων καρπῶν παραπομπάς. ἔτι δὲ τῆς περὶ ξύλα ὕλης, κἂν εἴ τινα ἄλλην ἐργασίαν ἡ χώρα τυγχάνοι κεκτημένη τοιαύτην, εὐπαρακόμιστον. —

6 3 περὶ δὲ τῆς 11 πρὸς τὴν θάλατταν κοινωνίας, πότερον ὠφέλιμος ταῖς εὐνομουμέναις πόλεσιν ἢ βλαβερά, πολλοὶ τυγχάνουσιν ἀμφισβητοῦντες· τό τε γὰρ ἐπιξενοῦσθαί τινας ἐν ἄλλοις τεθραμμένους νόμοις ἀσύμφορόν φασιν εἶναι πρὸς τὴν εὐνομίαν, καὶ τὴν πολυανθρωπίαν· γίνεσθαι μὲν γὰρ ἐκ τοῦ χρῆσθαι τῇ θαλάσσῃ διαπέμποντας καὶ δεχομένους ἐμπόρων πλῆθος, ὑπεναντίαν δ' εἶναι πρὸς τὸ πολιτεύεσθαι καλῶς.

4 ὅτι μὲν οὖν, εἰ ταῦτα μὴ συμβαίνει, βέλτιον καὶ πρὸς ἀσφάλειαν καὶ πρὸς εὐπορίαν τῶν ἀναγκαίων μετέχειν τὴν πόλιν καὶ τῆς χώρας ⟨καὶ⟩ τῆς θαλάττης, οὐκ ἄδηλον.

38. *τὴν* prius om. P$^{1.5.}$ *Π*^{3} ‖ 41. *μὲν τοῖς*] *τοῖς μὲν*? Susem. (cf. v. l. v. 4) ‖ 1327 a, 1. *ἔφαμεν* post *εὐσύνοπτον* *Π*^{2} P^{5} Bk. ‖ 6. *μὲν* ⟨*οὖν*⟩ Schneider ‖ 10. *τοιαύτην* ante *κεκτημένη* M^{s} P^{1}, ante 9. *ἡ*, ut videtur, *Γ* ‖ *περὶ* — b, 18. *τοῦτον* secl. Broughton ‖ 12. *πολλοὶ* Camerarius et fort. M^{s} et pr. P^{1}, *πολλὰ* c. c. et fort. M^{s} Bk.^{1} ‖ 14. *ἀσύμφορον εἶναί φασι* *Π*^{2} P^{5} Bk. ‖ 20. *τὴν πόλιν* om. *Γ* M^{s} † ‖ *τῆς χώρας* ⟨*καὶ*⟩ Boiesenius, *τὴν χώραν*

(V) *καὶ γὰρ πρὸς τὸ ῥᾷον φέρειν τοὺς πολέμους εὐβοηθήτους εἶναι δεῖ κατ' ἀμφότερα τοὺς σωθησομένους, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν· καὶ πρὸς τὸ βλάψαι τοὺς ἐπιτιθεμένους, εἰ μὴ κατ' ἄμφω δυνατόν, ἀλλὰ κατὰ θάτερον ὑπάρξει μᾶλλον ἀμφοτέρων μετέχουσιν. ὅσα τ' ἂν μὴ τυγχάνῃ παρ' αὐτοῖς ὄντα, δέξασθαι ταῦτα καὶ τὰ πλεονάζοντα τῶν γινομένων ἐκπέμψασθαι τῶν ἀναγκαίων ἐστίν. αὑτῇ γὰρ ἐμπορικήν, ἀλλ' οὐ τοῖς ἄλλοις δεῖ εἶναι τὴν πόλιν·*
5 *οἱ δὲ παρέχοντες σφᾶς αὐτοὺς πᾶσιν ἀγορὰν προσόδου χάριν ταῦτα πράττουσιν· ἣν δὲ μὴ δεῖ πόλιν τοιαύτης μετέχειν πλεονεξίας, οὐδ' ἐμπόριον δεῖ κεκτῆσθαι τοιοῦτον. ἐπεὶ δὲ καὶ νῦν ὁρῶμεν πολλαῖς ὑπάρχοντα χώραις καὶ πόλεσιν ἐπίνεια καὶ λιμένας εὐφυῶς κείμενα πρὸς τὴν πόλιν, ὥστε μήτε τὸ αὐτὸ νέμειν ἄστυ μήτε πόρρω λίαν, ἀλλὰ κρατεῖσθαι τείχεσι καὶ τοιούτοις ἄλλοις ἐρύμασι, φανερὸν ὡς εἰ μὲν ἀγαθόν τι συμβαίνει γίνεσθαι διὰ τῆς* 105) *κοινωνίας αὐτῶν, ὑπάρξει τῇ πόλει τοῦτο τὸ ἀγαθόν, εἰ δέ τι βλαβερόν, φυλάξασθαι ῥᾴδιον τοῖς νόμοις φράζοντας καὶ διορίζοντας τίνας οὐ δεῖ καὶ τίνας ἐπιμίσγεσθαι δεῖ*
6 *πρὸς ἀλλήλους. — περὶ δὲ τῆς ναυτικῆς δυνάμεως, ὅτι μὲν βέλτιστον ὑπάρχειν μέχρι τινὸς πλήθους, οὐκ ἄδηλον (οὐ γὰρ μόνον αὐτοῖς ἀλλὰ καὶ τῶν πλησίον τισὶ δεῖ καὶ φοβεροὺς εἶναι καὶ δύνασθαι βοηθεῖν, ὥσπερ κατὰ γῆν, καὶ κατὰ θάλατταν)· περὶ δὲ πλήθους ἤδη καὶ μεγέθους τῆς δυνάμεως ταύτης πρὸς τὸν βίον ἀποσκεπτέον τῆς πόλεως. εἰ μὲν γὰρ ἡγεμονικὸν καὶ πολιτικὸν ζήσεται βίον, ἀναγκαῖον καὶ ταύ-*

Γ Π Ar. Bk. Susem.[1] in textu ‖ 21. *πολέμους* Sylburgius, *πολεμίους Γ Π* Ar. Susem.[1] in textu ‖ 30. *ἣν* P[2.3.4.] V[b] Ald. et, ut videtur, Ar. ‖ 32. *ἐπεὶ δὲ*] *ἐπειδὴ Π*[2] Ar. ‖ *ὑπάρχοντα* Congreveus, *ὑπάρχον καὶ Γ Π* Susem.[1] in textu, *ὑπάρχειν καὶ* Schneider Bk.[2] ‖ 34. *νέμειν αὐτὸ τὸ Γ* Ar. Susem.[1.2.] (fors. recte), *αὐτὸ τὸ* pr. P[5] ‖ 1327 b, 1. *καὶ φοβεροὺς εἶναι* post 2. *βοηθεῖν* tri. Camerarius et Lambinus (fors. recte) ‖ 5. *πολεμικὸν* Schneider (in translatione) Bk.[2], ⟨*μὴ μόνον*⟩ *πολιτικὸν* ci. Schneider.

την τὴν δύναμιν ὑπάρχειν πρὸς τὰς πράξεις σύμμετρον. τὴν δὲ πολυανθρωπίαν τὴν γινομένην περὶ τὸν ναυτικὸν 7
ὄχλον οὐκ ἀναγκαῖον ὑπάρχειν ταῖς πόλεσιν. οὐδὲν γὰρ αὐτοὺς μέρος εἶναι δεῖ τῆς πόλεως. τὸ μὲν γὰρ ἐπιβατικὸν ἐλεύθερον καὶ τῶν πεζευόντων ἐστίν, ὃ κύριόν ἐστι καὶ κρατεῖ τῆς ναυτιλίας· πλήθους δὲ ὑπάρχοντος περιοίκων καὶ τῶν τὴν χώραν γεωργούντων, ἀφθονίαν ἀναγκαῖον εἶναι καὶ ναυτῶν. ὁρῶμεν δὲ τοῦτο καὶ νῦν ὑπάρχον τισίν, οἷον τῇ πόλει τῶν Ἡρακλεωτῶν· πολλὰς γὰρ ἐκπληροῦσι τριήρεις κεκτημένοι τῷ μεγέθει πόλιν ἑτέρων ἐμμελεστέραν.

7 περὶ μὲν οὖν χώρας [καὶ λιμένων] καὶ πόλεως * καὶ θαλάττης καὶ περὶ τῆς ναυτικῆς δυνάμεως ἔστω διωρισμένα τὸν τρόπον τοῦτον· περὶ δὲ τοῦ πολιτικοῦ πλήθους, τίνα μὲν VI
ὅρον ὑπάρχειν χρή, πρότερον εἴπομεν, ποίους δέ τινας τὴν φύσιν εἶναι δεῖ, νῦν λέγωμεν. σχεδὸν δὴ κατανοήσειεν ἄν τις τοῦτό γε, βλέψας ἐπί τε τὰς πόλεις τὰς εὐδοκιμούσας τῶν Ἑλλήνων καὶ πρὸς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, ὡς διείληπται τοῖς ἔθνεσιν. τὰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς ψυχροῖς τόποις ἔθνη καὶ τὰ περὶ τὴν Εὐρώπην θυμοῦ μέν ἐστι πλήρη, διανοίας δὲ ἐνδεέστερα καὶ τέχνης, διόπερ ἐλεύθερα μὲν διατελεῖ μᾶλλον, ἀπολίτευτα δὲ καὶ τῶν πλησίον ἄρχειν οὐ δυνάμενα· τὰ δὲ περὶ τὴν Ἀσίαν διανοητικὰ μὲν καὶ τεχνικὰ τὴν ψυχήν, ἄθυμα δέ, διόπερ ἀρχόμενα καὶ δουλεύοντα διατελεῖ· τὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων γένος ὥσπερ μεσεύει κατὰ τοὺς τόπους, οὕτως ἀμφοῖν μετέχει. καὶ γὰρ ἔνθυμον καὶ διανοητικόν ἐστιν· διόπερ ἐλεύθερόν τε διατελεῖ καὶ βέλτιστα πολιτευόμενον καὶ δυνάμενον ἄρχειν πάντων, μιᾶς

8. *οὐδὲ* Γ M[s] † ‖ 13. *καὶ* post *δὲ* add. Π[2] Bk. † ‖ 16. *καὶ λιμένων* post *πόλεως* tri. Susem.[1. 3.] ‖ *πόλεως* Congreveus, *ἐπινείων* coniecerat Coraes, *πόλεων* Γ Π Ar. Bk. Susem[1. 2.] in textu ‖ 17. *διωρισμένον* L[s] P[5. 6.] Ald. Bk.[2] et corr. P[4], *διορισμένον* pr. P[4], *διωρισμένους* S[b] V[b] ‖ 24. *καὶ* secl. Spengelius Susem.[2], *τὰ* secludendum esse ci. Susem. ‖ 28. *μὲν* post *ἀρχόμενα* add. Π[1] † ‖ 31. *μάλιστα* Γ (ut videtur) Susem.[1. 2.] †.

(VI)

2 τυγχάνον πολιτείας. τὴν αὐτὴν δ' ἔχει διαφορὰν καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων ἔθνη [καὶ] πρὸς ἄλληλα· τὰ μὲν γὰρ ἔχει τὴν φύσιν μονόκωλον, τὰ δὲ εὖ [τε] κέκραται πρὸς ἀμφοτέρας τὰς δυνάμεις ταύτας. φανερὸν τοίνυν ὅτι δεῖ διανοητικούς τε εἶναι καὶ θυμοειδεῖς τὴν φύσιν τοὺς μέλλοντας εὐαγώγους ἔσεσθαι τῷ νομοθέτῃ πρὸς τὴν ἀρετήν. ὅπερ γάρ φασί τινες δεῖν ὑπάρχειν τοῖς φύλαξι, τὸ φιλητικοὺς μὲν εἶναι τῶν γνωρίμων πρὸς δὲ τοὺς ἀγνῶτας ἀγρίους, ὁ θυμός ἐστιν ὁ ποιῶν τὸ φιλητικόν. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ τῆς ψυχῆς

3 δύναμις ᾗ φιλοῦμεν. σημεῖον δέ· πρὸς γὰρ τοὺς συνήθεις 1328 a καὶ φίλους ὁ θυμὸς αἴρεται μᾶλλον ἢ πρὸς τοὺς ἀγνῶτας, ὀλιγωρεῖσθαι νομίσας. διὸ καὶ Ἀρχίλοχος προσηκόντως τοῖς φίλοις ἐγκαλῶν διαλέγεται πρὸς τὸν θυμόν·

"σὺ γὰρ δὴ παρὰ φίλων ἀπάγχεαι."

καὶ τὸ ἄρχον δὲ καὶ τὸ ἐλεύθερον ἀπὸ τῆς δυνάμεως ταύτης ὑπάρχει πᾶσιν· ἀρχικὸν γὰρ καὶ ἀήττητον ὁ θυμός. οὐ καλῶς δ' ἔχει λέγειν χαλεποὺς εἶναι πρὸς τοὺς ἀγνῶτας· πρὸς οὐδένα γὰρ εἶναι χρὴ τοιοῦτον, οὐδὲ εἰσὶν οἱ μεγαλόψυχοι τὴν φύσιν ἄγριοι, πλὴν πρὸς τοὺς ἀδικοῦντας. τοῦτο δὲ μᾶλλον ἔτι πρὸς τοὺς συνήθεις πάσχουσιν, ὅπερ εἴρηται πρότερον,

4 ἂν ἀδικεῖσθαι νομίσωσιν. καὶ τοῦτο συμβαίνει κατὰ λόγον· παρ' οἷς γὰρ ὀφείλεσθαι δεῖν τὴν εὐεργεσίαν ὑπολαμβάνουσι, πρὸς τῷ βλάβει καὶ ταύτης ἀποστερεῖσθαι νομίζουσιν· ὅθεν εἴρηται

"χαλεποὶ πόλεμοι γὰρ ἀδελφῶν"

34. καὶ add. M^s Π² Bk.† ‖ 35. τὲ (τε Bk.) add. Π² (in ras. P³) Bk.¹ ‖ 1328 a, 5. σὺ Schneider Bergkius, οὐ ΓΠ Ar. Bk. Susem.¹ in textu ‖ δεῖ M^s, non vert. Guil. ‖ παρὰ ΓP⁵ Ar. Bergkius, περὶ c. c. Bk. ‖ ἀπάγχεαι P¹, ἀπέγχεαι M^s et, ut videtur, Γ, ἀπάγχεο P²·³·⁶· L^s Ald. Bk. Bergkius, ἀπάγχετο P⁴, ἀπήγχεο P⁵, ἀπέγχεο S^b V^b et, ut videtur, Ar. ‖ 13. δεῖν] δεῖ M^s, δέ, ut videtur, pr. P¹ (crx. p¹), non vert. Guil., secl. Schneider Susem.¹ (fors. recte) ‖ ὑπολαμβάνουσι] νομίζουσι Π¹ ‖ 15. πόλεμοι (πολέμιοι Γ) γὰρ Π¹ Plut. de frat. am. 480 D, γὰρ πόλεμοι Π² P⁵ Bk.

καὶ

“οἵ τοι πέραν στέρξαντες, οἳ δὲ καὶ πέραν
μισοῦσιν.”

8 περὶ μὲν οὖν τῶν πολιτευομένων, πόσους τε ὑπάρχειν
δεῖ καὶ ποίους τινὰς τὴν φύσιν, ἔτι δὲ τὴν χώραν πόσην
τέ τινα καὶ ποίαν τινά, διώρισται σχεδόν (οὐ γὰρ τὴν (p. 1
αὐτὴν ἀκρίβειαν δεῖ ζητεῖν διά τε τῶν λόγων καὶ τῶν γινο-
(8) μένων διὰ τῆς αἰσθήσεως)· ἐπεὶ δὲ ὥσπερ τῶν ἄλλων τῶν VII
κατὰ φύσιν συνεστώτων οὐ ταῦτά ἐστι μόρια τῆς ὅλης συ-
στάσεως ὧν ἄνευ τὸ ὅλον οὐκ ἂν εἴη, δῆλον ὡς οὐδὲ πό-
λεως μέρη θετέον ὅσα ταῖς πόλεσιν ἀναγκαῖον ὑπάρχειν
⌈οὐδ᾽ ἄλλης κοινωνίας οὐδεμιᾶς ἐξ ἧς ἕν τι τὸ γένος. ἓν γάρ
τι [καὶ] κοινὸν εἶναι δεῖ καὶ ταὐτὸ τοῖς κοινωνοῖς, ἄν τε ἴσον
ἄν τε ἄνισον μεταλαμβάνωσιν.⌋ (οἷον εἴτε τροφὴ τοῦτό ἐστιν
εἴτε χώρας πλῆθος εἴτ᾽ ἄλλο τι τῶν τοιούτων ἐστίν), * ⌈ὅταν 2
δ᾽ ᾖ τὸ μὲν τούτου ἕνεκεν τὸ δὲ οὗ ἕνεκεν, οὐδὲν ἕν γε τούτοις
κοινὸν ἀλλ᾽ ἢ τῷ μὲν ποιῆσαι τῷ δὲ λαβεῖν· λέγω δ᾽ οἷον ὀρ-
γάνῳ τε παντὶ πρὸς τὸ γινόμενον ἔργον καὶ τοῖς δημιουργοῖς·
οἰκίᾳ γὰρ πρὸς οἰκοδόμον οὐδέν ἐστιν ὃ γίνεται κοινόν, ἀλλ᾽
ἔστι τῆς οἰκίας χάριν ἡ τῶν οἰκοδόμων τέχνη. διὸ κτήσεως
μὲν δεῖ ταῖς πόλεσιν, οὐδὲν δ᾽ ἐστὶν ἡ κτῆσις μέρος τῆς
πόλεως. πολλὰ δ᾽ ἔμψυχα μέρη τῆς κτήσεώς ἐστιν.⌋ ἡ δὲ
πόλις κοινωνία τίς ἐστι τῶν ὁμοίων, ἕνεκεν δὲ ζωῆς τῆς ἐνδε-
χομένης ἀρίστης. ἐπεὶ δ᾽ ἐστὶν εὐδαιμονία τὸ ἄριστον, αὕτη δὲ 3

16. πέρα — πέρα Π^2 P^5 Bk. Susem.[1] ‖ 18. ὁπόσην M^s P^1 ‖ 22. ταυτά M^s P^1, ταὐτὰ Bk.[1], ταύτ᾽ P^4 ‖ 25. οὐδ᾽ — 27. μεταλαμβάνωσιν post 28. ἐστίν tri. Boiesenius ‖ τὸ secl. Coraes ‖ γένος] τέλος ci. Postgateus ‖ 26. τι] τοι M^s $P^{2.3.}$, secl. Coraes ‖ καὶ secl. Susem. ‖ δεῖ Π^1 P^4 Ar., δὴ cet. ‖ τοῦτο Π^1 ‖ 28. ὅταν — 35. ἐστίν post b, 1. πολιτείας tri. Susem. ‖ 29. δ᾽ ᾖ] δὴ Π^2, δὲ Ar. ‖ οὐδὲν] οὐδὲ Γ M^s † ‖ ἓν M^s et, ut videtur, P^1 ‖ 30. λαβεῖν] παθεῖν Postgateus (nescio an recte) ‖ 33. δεῖ μὲν κτήσεως Susem.[1.2.], δεῖ κτήσεως Γ M^s † ‖ 34. οὐδὲν δ᾽ ἡ κτῆσις μέρος τῆς πόλεώς ἐστι (ἔστι P^1) M^s P^1, ἡ δὲ κτῆσις οὐδὲν μέρος ἐστὶ τῆς πόλεως Γ, ut videtur.

ἀρετῆς ἐνέργεια καὶ χρῆσίς τις τέλειος, συμβέβηκε δὲ οὕτως ὥστε τοὺς μὲν ἐνδέχεσθαι μετέχειν αὐτῆς τοὺς δὲ μικρὸν ἢ μηδέν, δῆλον ὡς τοῦτ' αἴτιον τῷ γίνεσθαι πόλεως εἴδη καὶ διαφορὰς καὶ πολιτείας πλείους· ἄλλον γὰρ τρόπον καὶ δι' ἄλλων ἕκαστοι τοῦτο θηρεύοντες τούς τε βίους ἑτέρους ποιοῦνται καὶ τὰς πολιτείας.* 1328 b

ἐπισκεπτέον δὲ καὶ πόσα ταυτί ἐστιν ὧν ἄνευ πόλις οὐκ ἂν εἴη· καὶ γὰρ ἃ λέγομεν εἶναι μέρη πόλεως, ἐν τούτοις
4 ἂν εἴη. διὸ ** ἀναγκαῖον ὑπάρχειν. ληπτέον τοίνυν τῶν ἔργων τὸν ἀριθμόν· ἐκ τούτων γὰρ ἔσται δῆλον. πρῶτον μὲν οὖν ὑπάρχειν δεῖ τροφήν, ἔπειτα τέχνας (πολλῶν γὰρ ὀργάνων δεῖται τὸ ζῆν), τρίτον δὲ ὅπλα (τοὺς γὰρ κοινωνοῦντας ἀναγκαῖον [καὶ] ἐν αὑτοῖς ἔχειν ὅπλα πρός τε την
108) ἀρχήν, τῶν ἀπειθούντων χάριν, καὶ πρὸς τοὺς ἔξωθεν ἀδικεῖν ἐπιχειροῦντας), ἔτι χρημάτων τινὰ εὐπορίαν, ὅπως ἔχωσι καὶ πρὸς τὰς καθ' αὑτοὺς χρείας καὶ πρὸς ⟨τὰς⟩ πολεμικάς, πέμπτον δὲ καὶ πρῶτον τὴν περὶ τὸ θεῖον ἐπιμέλειαν, ἣν καλοῦσιν ἱερατείαν, ἕκτον δὲ τὸν ἀριθμὸν καὶ πάντων ἀναγκαιότατον κρίσιν περὶ τῶν συμφερόντων καὶ τῶν δικαίων τῶν πρὸς ἀλλήλους.

5 τὰ μὲν οὖν ἔργα ταῦτ' ἐστὶν ὧν δεῖται πᾶσα πόλις ὡς εἰπεῖν (ἡ γὰρ πόλις πλῆθός ἐστιν οὐ τὸ τυχὸν ἀλλὰ πρὸς ζωὴν αὔταρκες, ὥς φαμέν, ἐὰν δέ τι τούτων τυγχάνῃ ἐκλεῖπον, ἀδύνατον ἁπλῶς αὐτάρκη τὴν κοινωνίαν εἶναι ταύτην· ἀνάγκη τοίνυν κατὰ τὰς ἐργασίας ταύτας συνεστάναι πόλιν· δεῖ ἄρα γεωργῶν τ' εἶναι πλῆθος, οἳ παρασκευάζουσι τὴν τροφήν, καὶ τεχνίτας, καὶ τὸ μάχιμον, καὶ τὸ εὔπορον, καὶ ἱερεῖς, καὶ κριτὰς τῶν δικαίων καὶ συμφερόντων)·

40. τῷ] τοῦ Π^2 P^5 Bk. ‖ 1328 b, 2. ταῦτα Bas.^{3}, ταῦτ' Schneider Bk.^{2} ‖ 4. διὸ om. Π^2 P^5 Ar. Bk. (Vict.) ‖ ** ἀναγκαῖον Victorius ‖ 8. καὶ secl. Coraes ‖ αὐτοῖς P^5 (?), αὑτοῖς cet. ‖ 11. πρὸς ⟨τὰς⟩ Schneider Bk.^{2} ‖ 16. ὧν] ἃ M^s P^1 ‖ 18. τούτων post τυγχάνῃ Π^2 P^5 Bk. ‖ 20. συνεστᾶναι M^s P^1 ‖ 21. παρασκευάσουσι P$^{2.3.5.}$ Bk. ‖ 23. δικαίων Lambinus, ἀναγκαίων Γ Π Ar. Bk.^{1} Susem.^{1} in textu.

(9) διωρισμένων δὲ τούτων λοιπὸν σκέψασθαι πότερον πᾶσι κοι- VII
νωνητέον πάντων τούτων (ἐνδέχεται γὰρ τοὺς αὐτοὺς ἅπαν-
τας εἶναι καὶ γεωργοὺς καὶ τεχνίτας καὶ τοὺς βουλευομένους
καὶ δικάζοντας), ἢ καθ' ἕκαστον ἔργον τῶν εἰρημένων ἄλλους
ὑποθετέον, ἢ τὰ μὲν ἴδια τὰ δὲ κοινὰ τούτων ἐξ ἀνάγκης
ἐστίν. οὐκ ἐν πάσῃ δὲ ταὐτὸ πολιτείᾳ. καθάπερ γὰρ εἴπομεν,
ἐνδέχεται καὶ πάντας κοινωνεῖν πάντων καὶ μὴ πάντας
πάντων ἀλλὰ τινὰς τινῶν. ταῦτα γὰρ καὶ ποιεῖ τὰς πολι-
τείας ἑτέρας· ἐν μὲν γὰρ ταῖς δημοκρατίαις μετέχουσι
πάντες πάντων, ἐν δὲ ταῖς ὀλιγαρχίαις τοὐναντίον. ἐπεὶ δὲ 2
τυγχάνομεν σκοποῦντες περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας, αὕτη
δ' ἐστὶ καθ' ἣν ἡ πόλις ἂν εἴη μάλιστ' εὐδαίμων, τὴν δ'
εὐδαιμονίαν ὅτι χωρὶς ἀρετῆς ἀδύνατον ὑπάρχειν εἴρηται
πρότερον, φανερὸν ἐκ τούτων ὡς ἐν τῇ κάλλιστα πολιτευο-
μένῃ πόλει καὶ τῇ κεκτημένῃ δικαίους ἄνδρας ἁπλῶς, ἀλλα
μὴ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, οὔτε βάναυσον βίον οὔτ' ἀγοραῖον
δεῖ ζῆν τοὺς πολίτας (ἀγεννὴς γὰρ ὁ τοιοῦτος βίος καὶ πρὸς (p. 1
τὴν ἀρετὴν ὑπεναντίος), οὐδὲ δεῖ γεωργοὺς εἶναι τοὺς μέλ-
1329a λοντας ἔσεσθαι (δεῖ γὰρ σχολῆς καὶ πρὸς τὴν γένεσιν τῆς
ἀρετῆς καὶ πρὸς τὰς πράξεις τὰς πολιτικάς). ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ 3
πολεμικὸν καὶ τὸ βουλευόμενον περὶ τῶν συμφερόντων καὶ
κρῖνον περὶ τῶν δικαίων ἐνυπάρχει καὶ μέρη φαίνεται τῆς
πόλεως μάλιστα ὄντα, πότερον ἕτερα ⟨ἑτέροις⟩ καὶ ταῦτα θε-
τέον ἢ τοῖς αὐτοῖς ἀποδοτέον ἄμφω; φανερὸν δὲ καὶ τοῦτο,
διότι τρόπον μέν τινα τοῖς αὐτοῖς τρόπον δέ τινα καὶ ἑτέροις.
ᾗ μὲν γὰρ ἑτέρας ἀκμῆς ἑκάτερον τῶν ἔργων, καὶ τὸ μὲν
δεῖται φρονήσεως τὸ δὲ δυνάμεως, ἑτέροις· ᾗ δὲ τῶν ἀδυ-
νάτων ἐστὶ τοὺς δυναμένους βιάζεσθαι καὶ κωλύειν, τούτους

29. ταὐτὸ Susem., τοῦτο Γ Π Ar. Susem.[1] in textu ‖ 32. μὲν om. Π[1], secl. Susem.[1] † ‖ 37. κάλλιστα P[4], καλλίστη Π[1] † ‖ 40. ζῆν] ζητεῖν Γ P[5] ‖ 41. δεῖ] δὴ Π[2] P[5] Ar. Bk. ‖ 1329 a, 1. πολίτας post ἔσεσθαι add. P[4] L[s] Ar. Ald. ‖ 5. ἑτέροις add. Coraes Bk.[2] Susem.[2. 3.], vitium detexit Schneider ‖ 6. δὴ Π[1].

III) ὑπομένειν ἀρχομένους ἀεί, ταύτῃ δὲ τοὺς αὐτούς. οἱ γὰρ τῶν
ὅπλων κύριοι καὶ μένειν ἢ μὴ μένειν κύριοι τὴν πολιτείαν.
4 λείπεται τοίνυν τοῖς αὐτοῖς μὲν ἀμφοτέροις ἀποδιδόναι τὴν
πολιτείαν ταύτην, μὴ ἅμα δέ, ἀλλ' ὥσπερ πέφυκεν ἡ μὲν
δύναμις ἐν νεωτέροις, ἡ δὲ φρόνησις ἐν πρεσβυτέροις
ἐστίν· οὐκοῦν οὕτως ἀμφοῖν νενεμῆσθαι συμφέρει καὶ δίκαιον
5 [εἶναι]· ἔχει γὰρ αὕτη ἡ διαίρεσις τὸ κατ' ἀξίαν. ἀλλὰ
μὴν καὶ τὰς κτήσεις δεῖ ⟨εἶναι⟩ περὶ τούτους. ἀναγκαῖον
γὰρ εὐπορίαν ὑπάρχειν τοῖς πολίταις, πολῖται δὲ οὗτοι. τὸ
γὰρ βάναυσον οὐ μετέχει τῆς πόλεως, οὐδ' ἄλλο οὐδὲν μέρος
ὃ μὴ τῆς ἀρετῆς δημιουργόν ἐστιν. τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῆς
ὑποθέσεως· τὸ μὲν γὰρ εὐδαιμονεῖν ἀναγκαῖον ὑπάρχειν μετὰ
τῆς ἀρετῆς, εὐδαίμονα δὲ πόλιν οὐκ εἰς μέρος τι βλέψαν-
τας δεῖ λέγειν αὐτῆς, ἀλλ' εἰς πάντας τοὺς πολίτας. φα-
νερὸν δὲ καὶ [ὅτι] δεῖ τὰς κτήσεις εἶναι τούτων, ⌊εἴπερ⌋ ἀναγ-
καῖον εἶναι τοὺς γεωργοὺς δούλους ἢ βαρβάρους [ἢ] περιοίκους.
6 λοιπὸν δ' ἐκ τῶν καταριθμηθέντων τὸ τῶν ἱερέων γένος.
φανερὰ δὲ καὶ ἡ τούτων τάξις. οὔτε γὰρ γεωργὸν οὔτε
βάναυσον ἱερέα καταστατέον (ὑπὸ γὰρ τῶν πολιτῶν πρέπει
τιμᾶσθαι τοὺς θεούς)· ἐπεὶ δὲ διῄρηται τὸ πολιτικὸν εἰς δύο
110 μέρη, ταῦτ' ἐστὶ τό τε ὁπλιτικὸν καὶ τὸ βουλευτικόν, πρέπει
δὲ τήν τε θεραπείαν ἀποδιδόναι τοῖς θεοῖς καὶ τὴν ἀνάπαυ-
σιν ἔχειν περὶ αὐτοὺς τοὺς διὰ τὸν χρόνον ἀπειρηκότας, τού-
τοις ἂν εἴη τὰς ἱερωσύνας ἀποδοτέον.

11. *δὲ* non vert. Guil., *δεῖ* ci. Goettlingius ‖ *τοῖς αὐτοῖς* Camerarius Bk.[2] Susem.[2] ‖ 13. *ἀμφότερα* ci. Susem. ‖ 14. *ταύτην* offendit Thurotum, *ταῦτα* ci. Susem., *τὴν αὐτὴν* Ueberwegius ‖ 16. *ἐστίν* — 17. *εἶναι*] *εἶναι* — *ἐστίν* Lambinus ‖ 17. *εἶναι* post 18. *τούτους* tri. Camerarius, post 18. *δεῖ* Susem.[2. 3.], *εἶναι δοκεῖ* P[5], et sic vertunt Guil. Ar. ‖ 18. *εἶναι* add. P[5] Bk., et sic vertunt Guil. Ar. ‖ 20. *μέρος*] *γένος* Π[2] P[5] Ar. Bk. (fors. recte) ‖ 25. *ὅτι* — *εἴπερ*] *εἴπερ* — *ὅτι* Hayduckius ‖ 26. *ἢ* secl. Susem., v. 1330 a, 29 et quae ibi adnotabo ‖ 27. *ἱερέων* Γ P[5] L[s] Ar. Ald., *ἱερῶν* cet. ‖ 33. *αὐτοὺς*? Susem. ‖ *τούτους* Γ Bk. et pr. P[5] † ‖ 34. *τὰς ἱεροσύνας* Ar. Bas.[3], *ταῖς ἱεροσύναις* Γ Π Bk.

10 ὧν μὲν τοίνυν ἄνευ πόλις οὐ συνίσταται καὶ ὅσα μέρη πόλεως, εἴρηται (γεωργοὶ μὲν γὰρ καὶ τεχνῖται καὶ πᾶν τὸ θητικὸν ἀναγκαῖον ὑπάρχειν ταῖς πόλεσιν, μέρη δὲ τῆς πόλεως τό τε ὁπλιτικὸν καὶ βουλευτικόν, καὶ κεχώρισται δὴ τούτων ἕκαστον, τὸ μὲν ἀεὶ τὸ δὲ κατὰ μέρος)·

(10) [ἔοικε δὲ οὐ νῦν οὐδὲ νεωστὶ τοῦτ' εἶναι γνώριμον τοῖς περὶ IX
πολιτείας φιλοσοφοῦσιν, ὅτι δεῖ διῃρῆσθαι χωρὶς κατὰ γένη
1329 b τὴν πόλιν καὶ τό τε μάχιμον ἕτερον εἶναι καὶ τὸ γεωργοῦν. ἐν Αἰγύπτῳ τε γὰρ ἔχει τοῦτον τὸν τρόπον ἔτι καὶ νῦν, τά τε περὶ τὴν Κρήτην, τὰ μὲν οὖν περὶ Αἴγυπτον Σεσώστριος, ὥς φασίν, οὕτω νομοθετήσαντος, Μίνω δὲ τὰ περὶ Κρήτην. ἀρχαία δ' ἔοικεν εἶναι καὶ τῶν συσσιτίων ἡ 2
τάξις, τὰ μὲν περὶ Κρήτην, γενόμενα περὶ τὴν Μίνω βασιλείαν, τὰ δὲ περὶ τὴν Ἰταλίαν πολλῷ παλαιότερα τούτων. φασὶ γὰρ οἱ λόγιοι τῶν ἐκεῖ κατοικούντων Ἰταλόν τινα γενέσθαι βασιλέα τῆς Οἰνωτρίας, ἀφ' οὗ τό τε ὄνομα μεταβαλόντας Ἰταλοὺς ἀντ' Οἰνωτρῶν κληθῆναι καὶ τὴν ἀκτὴν ταύτην τῆς Εὐρώπης Ἰταλίαν τοὔνομα λαβεῖν, ὅση τετύχηκεν ἐντὸς οὖσα τοῦ κόλπου τοῦ Σκυλλητικοῦ καὶ τοῦ Λαμητικοῦ· ἀπέχει δὲ ταῦτα ἀπ' ἀλλήλων ὁδὸν ἡμισείας ἡμέρας. τοῦτον δὴ λέγουσι τὸν Ἰταλὸν νομάδας τοὺς 3
Οἰνωτροὺς ὄντας ποιῆσαι γεωργούς, καὶ νόμους τε αὐτοῖς ἄλλους θέσθαι καὶ τὰ συσσίτια καταστῆσαι πρῶτον· διὸ καὶ νῦν ἔτι τῶν ἀπ' ἐκείνου τινὲς χρῶνται τοῖς συσσιτίοις καὶ τῶν νόμων ἐνίοις. ᾤκουν δὲ τὸ μὲν πρὸς τὴν Τυρρη-

36. *γεωργοὶ* — 37. *ὑπάρχειν* vix sana, *γεωργοὺς* et *τεχνίτας* ci. Scaliger, *ὑπάρχειν* secl. Spengelius ‖ 39. *δὴ*] *δὲ* Schneider Susem.^{2} ‖ 40. *ἔοικε* — b, 39. *χώραν* secl. Susem., b, 3. *τά τε* — 25. *Σεσώστριος* secluserat iam Chandler et ante eum b, 5. *ἀρχαία* — 25. *Σεσώστριος* Boiesenius ‖ 1329 b, 2. *τε* om. $P^{2.5.}$ S^b V^b ‖ *τοῦτον* post *τὸν τρόπον* Π^2 P^5 Bk et *γρ.* mg. P^1 ‖ *δὲ* post *ἔτι* add. Π^1 (del. *γρ.* mg. P^1) † ‖ 4. *μένω* Γ M^s † ‖ 13. *Ναπετίνου* e Dion. Hal. A. R. I, 35 ci. Sylburgius ‖ *δὲ*] *γὰρ* Π^2 P^5 Bk. † ‖ 15. *τε αὐτοῖς ἄλλοις* M^s, *τ' ἄλλους αὐτοῖς* P^5, *ἄλλους τε αὐτοῖς* P^1 Π^2 Bk. ‖ 18. *τυρηνίαν* M^s $P^{2.3.4.5.}$ S^b V^b et fort. Γ.

X) νίαν Ὀπικοὶ καὶ πρότερον καὶ νῦν καλούμενοι τὴν ἐπωνυμίαν Αὔσονες, τὸ δὲ πρὸς τὴν Ἰαπυγίαν καὶ τὸν Ἰόνιον Χῶνες, τὴν καλουμένην Σιρῖτιν· ἦσαν δὲ καὶ οἱ Χῶνες
4 Οἰνωτροὶ τὸ γένος. ἡ μὲν οὖν τῶν συσσιτίων τάξις ἐντεῦθεν
111) γέγονε πρῶτον, ὁ δὲ χωρισμὸς ὁ κατὰ γένος τοῦ πολιτικοῦ πλήθους ἐξ Αἰγύπτου· πολὺ γὰρ ὑπερτείνει τοῖς χρόνοις τὴν Μίνω βασιλείαν ἡ Σεσώστριος. σχεδὸν μὲν οὖν καὶ τὰ ἄλλα δεῖ νομίζειν εὑρῆσθαι πολλάκις ἐν τῷ πολλῷ χρόνῳ, μᾶλλον δ' ἀπειράκις. τὰ μὲν γὰρ ἀναγκαῖα τὴν χρείαν εἰκὸς διδάσκειν αὐτήν, τὰ δὲ εἰς εὐσχημοσύνην καὶ περιουσίαν ὑπαρχόντων ἤδη τούτων εὔλογον λαμβάνειν τὴν αὔξησιν· ὥστε καὶ τὰ περὶ τὰς πολιτείας οἴεσθαι δεῖ τὸν αὐτὸν
5 ἔχειν τρόπον. ὅτι δὲ πάντα ἀρχαῖα, σημεῖον τὰ περὶ Αἴγυπτον ἐστίν· οὗτοι γὰρ ἀρχαιότατοι μὲν δοκοῦσιν εἶναι, νόμων δὲ τετυχήκασιν ⟨ἀεὶ⟩ καὶ τάξεως πολιτικῆς. διὸ δεῖ τοῖς μὲν εἰρημένοις ἱκανῶς χρῆσθαι, τὰ δὲ παραλελειμμένα πειρᾶσθαι ζητεῖν.

ὅτι μὲν οὖν δεῖ τὴν χώραν εἶναι τῶν ὅπλα κεκτημένων καὶ τῶν τῆς πολιτείας μετεχόντων, εἴρηται πρότερον, καὶ διότι τοὺς γεωργοῦντας αὐτῶν ἑτέρους εἶναι δεῖ, καὶ
6 πόσην τινὰ χρὴ καὶ ποίαν εἶναι τὴν χώραν·] περὶ δὲ τῆς διανομῆς καὶ τῶν γεωργούντων, τίνας καὶ ποίους εἶναι χρή, λεκτέον πρῶτον, ἐπειδὴ οὔτε κοινήν φαμεν δεῖν εἶναι τὴν κτῆσιν, ὥσπερ τινὲς εἰρήκασιν, ἀλλὰ τῇ χρήσει φιλικῶς γινομένῃ κοινήν, οὔτ' ἀπορεῖν οὐδένα τῶν πολιτῶν τροφῆς.

21. Χάωνες (Χάονες $S^b V^b$) $Π^2 P^5$ Ar. ‖ Σιρῖτιν Goettlingius Bk.[2], *Syrtem* Guil., σύρτην P^5 et pr. P^3, σύρτιν c. c. Ar. Bk.[1] Susem.[1] in textu et rc. P^3, Σίριν (immo Σῖριν) ex Aristot. fr. 542 R. Heyneus ‖ Χάωνες $Π^2 P^5$ Ar. ‖ 28. εἰκὸς post διδάσκειν $Π^2 P^5$ Bk. ‖ 30. τὰ om. Γ et pr. P^1 (suppl. corr.[1]) ‖ 31. δὲ] γὰρ Susem. ‖ πάντες $P^{4.6} L^s$ Ald., ταῦτα Stob. ‖ 33. ἀεὶ eodem tempore add. Bernaysius et Susem., lacunam detexerat Schneider ‖ 34. εὑρημένοις Lambinus Bk.[2] ‖ 36. τῶν ⟨τὰ⟩ Spengelius ‖ 41. δεῖν post εἶναι $Π^2 P^5$ Bk. ‖ 1330 a, 2. γινομένῃ Congreveus, γινομένῃ ⟨γίνεσθαι⟩ Susem.[2], γινομένην Γ Π

περὶ συσσιτίων τε συνδοκεῖ πᾶσι χρήσιμον εἶναι ταῖς εὖ
κατεσκευασμέναις πόλεσιν ὑπάρχειν· δι' ἣν δ' αἰτίαν συν-
δοκεῖ καὶ ἡμῖν, ὕστερον ἐροῦμεν. δεῖ δὲ τούτων κοινωνεῖν
πάντας τοὺς πολίτας, οὐ ῥᾴδιον δὲ τοὺς ἀπόρους ἀπὸ τῶν
ἰδίων τε εἰσφέρειν τὸ συντεταγμένον καὶ διοικεῖν τὴν ἄλ-
λην οἰκίαν. ἔτι δὲ τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς δαπανήματα κοινὰ 7
πάσης τῆς πόλεώς ἐστιν. — ἀναγκαῖον τοίνυν εἰς δύο μέρη
διῃρῆσθαι τὴν χώραν, καὶ τὴν μὲν εἶναι κοινὴν τὴν δὲ τῶν
ἰδιωτῶν, καὶ τούτων ἑκατέραν διῃρῆσθαι δίχα πάλιν, τῆς
μὲν κοινῆς τὸ μὲν ἕτερον μέρος εἰς τὰς πρὸς τοὺς θεοὺς
λειτουργίας τὸ δὲ ἕτερον εἰς τὴν τῶν συσσιτίων δαπάνην, (p. 1
τῆς δὲ τῶν ἰδιωτῶν τὸ ἕτερον μέρος τὸ πρὸς τὰς ἐσχα-
τιάς, ἕτερον δὲ τὸ πρὸς τὴν πόλιν, ἵνα δύο κλήρων ἑκάστῳ
νεμηθέντων ἀμφοτέρων τῶν τόπων πάντες μετέχωσιν. τό 8
τε γὰρ ἴσον οὕτως ἔχει καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ πρὸς τοὺς
ἀστυγείτονας πολέμους ὁμονοητικώτερον. ὅπου γὰρ μὴ τοῦτον
ἔχει τὸν τρόπον, οἳ μὲν ὀλιγωροῦσι τῆς πρὸς τοὺς ὁμόρους
ἔχθρας, οἳ δὲ λίαν φροντίζουσι καὶ παρὰ τὸ καλόν. διὸ
παρ' ἐνίοις νόμος ἐστὶ τοὺς γειτνιῶντας τοῖς ὁμόροις μὴ συμ-
μετέχειν βουλῆς τῶν πρὸς αὐτοὺς πολέμων, ὡς διὰ το ἴδιον
οὐκ ἂν δυναμένους βουλεύσασθαι καλῶς.

τὴν μὲν οὖν χώραν ἀνάγκη διῃρῆσθαι τὸν τρόπον τοῦτον
διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας· τοὺς δὲ γεωργήσοντας μάλιστα μέν, 9
εἰ δεῖ κατ' εὐχήν, δούλους εἶναι, μήτε ὁμοφύλων πάντων μήτε
θυμοειδῶν (οὕτω γὰρ ἂν πρός τε τὴν ἐργασίαν εἶεν χρήσιμοι
καὶ πρὸς τὸ μηδὲν νεωτερίζειν ἀσφαλεῖς), δεύτερον δὲ
βαρβάρους περιοίκους παραπλησίους τοῖς εἰρημένοις τὴν φύ-

Ar. Bk. Susem.[1] in textu ‖ 4. δοκεῖ? Susem. ‖ 14. τὸ μὲν ἕτερον Stob. et Paris. 2042 ‖ τὸ post μέρος om. Stob. ‖ ταῖς ἐσχατίαις Stob.: ceterum huius loci rationem habent Suid. et Phot. v. ἐσχατίαν ‖ 15. ἕτερον δὲ τὸ] τὸ δὲ ἕτερον Stob. ‖ τῇ πόλει Stob. ‖ 20. διὸ παρ'] διόπερ Π[1] ‖ 22. βουλῆς] τιμῆς Γ M[s] † ‖ 26. εἰ ⟨εἶναι⟩ Spengelius ‖ 29. ⟨ἢ⟩ περιοίκους Schneider, immo v. 1329 a, 26 c. n.

(111)
σιν, τούτων δὲ τοὺς μὲν [ἰδίους] ἐν τοῖς ἰδίοις εἶναι ἰδίους
τῶν κεκτημένων τὰς οὐσίας, τοὺς δ' ἐπὶ τῇ κοινῇ γῇ κοινούς.
τίνα δὲ δεῖ τρόπον χρῆσθαι δούλοις, καὶ διότι βέλτιον πᾶσι τοῖς
δούλοις ἆθλον προκεῖσθαι τὴν ἐλευθερίαν, ὕστερον ἐροῦμεν.

X τὴν δὲ πόλιν ὅτι μὲν δεῖ κοινὴν εἶναι τῆς ἠπείρου τε 11
καὶ τῆς θαλάττης καὶ τῆς χώρας ἁπάσης ὁμοίως ἐκ τῶν
ἐνδεχομένων, εἴρηται πρότερον· αὐτῆς δὲ πρὸς αὐτὴν εἶναι
τὴν θέσιν εὔχεσθαι δεῖ κατυγχάνειν πρὸς τέτταρα δὴ βλέ-
ποντας. πρῶτον μέν, ὡς ἀναγκαῖον, πρὸς ὑγίειαν (αἵ τε
γὰρ πρὸς ἕω τὴν ἔγκλισιν ἔχουσαι καὶ πρὸς τὰ πνεύματα
τὰ πνέοντα ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ὑγιεινότεραι, δεύτερον δὲ
2 κατὰ βορέαν· εὐχείμεροι γὰρ αὗται μᾶλλον)· τῶν δὲ λοι-
πῶν ** πρός τε τὰς πολιτικὰς πράξεις καὶ πολεμικὰς καλῶς 1330b
ἔχειν. πρὸς μὲν οὖν τὰς πολεμικὰς αὐτοῖς μὲν εὐέξοδον
εἶναι χρή, τοῖς δ' ἐναντίοις δυσπρόσοδον καὶ δυσπερίληπτον,
(113) ὑδάτων δὲ καὶ ναμάτων μάλιστα μὲν ὑπάρχειν πλῆθος
οἰκεῖον, εἰ δὲ μή, τοῦτό γε εὕρηται διὰ τοῦ κατασκευάζειν
ὑποδοχὰς ὀμβρίοις ὕδασιν ἀφθόνους καὶ μεγάλας, ὥστε
μηδέποτε ὑπολείπειν εἰργομένους τῆς χώρας διὰ πόλεμον·
3 ἐπεὶ δὲ δεῖ περὶ ὑγιείας φροντίζειν τῶν ἐνοικούντων, τοῦτο

30. *ἰδίους* ante *ἐν* om. P^4 L^s Ar., c. c. add. Bk. ‖ *ἰδίους* alterum om. *Γ* P^5 Bk. † ‖ 35. *θαλάττης* M^s, *θαλάσσης* c. c. Bk. Susem.[1. 2.] ‖ 36. *εἶναι* — 37 *δὴ*] *εἰ κατ' εὐχὴν δεὶ κατατυγχάνειν, τὴν θέσιν πρὸς τέτταρα ** δὴ* (*δεῖ* ci. Schneider, rec. Susem.[2]) Susem.[1. 2.] (male), *si ad votum oportet adipisci positionem, quattuor utique respicientes* Guil., qui glossam, nisi fallor, vertit ‖ *εἶναι* om. P^5, secl. Bk.[2] ‖ 37. *πρὸς* om. $Π^1$ (suppl. p^1) † ‖ *δή* om. $Π^2$ P^5 Bk. ‖ 38. *αἵ τε*] *ἅτε* $P^{2.3.}$ S^b, *αἱ* $Π^1$ ‖ 40. *δὲ* ⟨*αἱ*⟩ Coraes, *δ' αἱ* Susem. ‖ 41. *εὐχείμεροι*] *νεαροὶ* Susem.[1] in textu, *recentiores* Guil. ‖ 1330 b, 1. ⟨*πρὸς μὲν τὸν κόσμον **, τὸ δὲ μέγιστόν ἐστι τὴν θέσιν τῆς πόλεως*⟩ *πρός* vel simile quid Susem. ‖ 2. *μὲν* om. $Π^1$, secl. Susem.[1] ‖ 4. *δὲ* *Γ* P^5 Ar., *τε* c. c. Bk. ‖ 6. *ὀμβρίοις* P^5 S^b et fort. *Γ*, *ὀμβρίους* cet. ‖ *ὕδατος* P^2 (possis igitur conicere *ὀμβρίου ὕδατος*) ‖ 7. *ἐπιλείπειν* Coraes Bk.[2] (sine causa). ‖ 8. *ἐπεὶ*] *εἴπερ* ci. et *εἴπερ* — 17. *χρείαν* ante a, 41. *τῶν* transp. Boecker ‖ *δεῖ* ⟨*καὶ*⟩? Susem.

δ' ἐστὶν ἐν τῷ κεῖσθαι τὸν τόπον ἔν τε τοιούτῳ καὶ πρὸς
τοιοῦτον καλῶς, δεύτερον δὲ ὕδασιν ὑγιεινοῖς χρῆσθαι, καὶ
τούτου τὴν ἐμπιμέλειαν ἔχειν μὴ παρέργως. οἷς γὰρ πλείστοις
χρώμεθα πρὸς τὸ σῶμα καὶ πλειστάκις, ταῦτα πλεῖστον
συμβάλλεται πρὸς τὴν ὑγίειαν· ἡ δὲ τῶν ὑδάτων καὶ τοῦ
πνεύματος δύναμις ταύτην ἔχει τὴν φύσιν. διόπερ ἐν
ταῖς εὖ φρονούσαις δεῖ διωρίσθαι πόλεσιν, ἐὰν μὴ πάνθ'
ὅμοια μήτ' ἀφθονία τοιούτων ᾖ ναμάτων, χωρὶς τά τε εἰς
τροφὴν ὕδατα καὶ τὰ πρὸς τὴν ἄλλην χρείαν. περὶ δὲ 4
τόπων [τῶν] ἐρυμνῶν οὐ πάσαις ὁμοίως ἔχει τὸ συμφέρον
ταῖς πολιτείαις· οἷον ἀκρόπολις ὀλιγαρχικὸν καὶ μοναρχι-
κόν, δημοκρατικὸν δ' ὁμαλότης, ἀριστοκρατικὸν δὲ οὐδέτερον,
ἀλλὰ μᾶλλον ἰσχυροὶ τόποι πλείους. ἡ δὲ τῶν ἰδίων οἰκή-
σεων διάθεσις ἡδίων μὲν νομίζεται καὶ χρησιμωτέρα πρὸς
τὰς ἄλλας πράξεις, ἂν εὔτομος ᾖ κατὰ τὸν νεώτερον
καὶ τὸν Ἱπποδάμειον τρόπον, πρὸς δὲ τὰς πολεμικὰς
ἀσφαλείας τοὐναντίον ὡς εἶχον κατὰ τὸν ἀρχαῖον χρόνον·
δυσέξοδος γὰρ ἐκείνη τοῖς ξενικοῖς καὶ δυσεξερεύνητος τοῖς
ἐπιτιθεμένοις. διὸ δεῖ ἀμφοτέρων τούτων μετέχειν (ἐνδέχε- 5
ται γάρ, ἄν τις οὕτως κατασκευάζῃ καθάπερ ἐν τοῖς γεωρ-
γίοις ἃς καλοῦσί τινες τῶν ἀμπέλων συστάδας) καὶ τὴν μὲν
ὅλην πόλιν μὴ ποιεῖν εὔτομον, κατὰ μέρη δὲ καὶ τόπους·
οὕτω γὰρ καὶ πρὸς ἀσφάλειαν καὶ πρὸς κόσμον ἕξει καλῶς.
περὶ δὲ τειχῶν, οἱ μὴ φάσκοντες δεῖν ἔχειν τὰς τῆς ἀρε-

11. *ἔχειν* ⟨*δεῖ*⟩? Susem., *δεῖ* ante *τὴν* potius inseruit Schneider ‖ 14. *τοιαύτην* Π^{2} P^{5} Ar. Bk. ‖ 16. *τοιούτων* Π^{1} P$^{4.6}$ L^{s} et corr. P^{5}, *τούτων* c. c. Ar. Bk.^{1} ‖ 18. *τῶν* om. M^{s} P^{1}, et ante et post *τόπων* add. P^{5} V^{b}, post *τόπον* c. c. Bk. ‖ 21. *ἰδίων*] *οἰκείων* M^{s} et pr. P^{1} (crx. mg.) ‖ 22. *μὲν* om. Π^{1}, secl. Susem.^{1} ‖ 23. *καὶ* ante *κατὰ* add. Π^{2} P^{5} Bk. ‖ 24. *καὶ* secl. Schneider Susem.$^{1.2}$ (fors. recte) ‖ *ἱπποδάμιον* Π^{2} P^{5} ‖ 25. *χρόνον*] *τρόπον* Γ M^{s} ‖ 27. *ἀμφοτέρων* post *τούτων* Π^{2} P^{5} Bk. ‖ 28. *γεωργίοις* Scaliger, *γεωργοῖς* Γ Π Ar. Bk. Susem.^{1} in textu, *γεωργικοῖς* Camerarius ‖ 30. *πόλιν* post *μὴ ποιεῖν* Π^{2} P^{5} Bk., om. P^{1} ‖ 31. *πρὸς* ante *κόσμον* om. Π^{2} P^{5} Bk.

τῆς ἀντιποιουμένας πόλεις λίαν ἀρχαίως ὑπολαμβάνουσιν,
καὶ ταῦθ' ὁρῶντες ἐλεγχομένας ἔργῳ τὰς ἐκείνως καλλω-
6 πισαμένας. ἔστι δὲ πρὸς μὲν τοὺς ὁμοίους καὶ μὴ πολὺ τῷ
(114) πλήθει διαφέροντας οὐ καλὸν τὸ πειρᾶσθαι σῴζεσθαι διὰ
τῆς τῶν τειχῶν ἐρυμνότητος· ἐπεὶ δὲ καὶ συμβαίνει καὶ
ἐνδέχεται πλείω τὴν ὑπεροχὴν γίνεσθαι τῶν ἐπιόντων [καὶ]
τῆς ἀνθρωπίνης καὶ τῆς ἐν τοῖς ὀλίγοις ἀρετῆς, εἰ δεῖ σῴ-
ζεσθαι καὶ μὴ πάσχειν κακῶς μηδὲ ὑβρίζεσθαι, τὴν
ἀσφαλεστάτην ἐρυμνότητα τῶν τειχῶν οἰητέον εἶναι πολε-
μικωτάτην, ἄλλως τε καὶ νῦν εὑρημένων τῶν περὶ τὰ 1331a
βέλη καὶ τὰς μηχανὰς εἰς ἀκρίβειαν πρὸς τὰς πολιορκίας.
7 ὅμοιον γὰρ τὸ τείχη μὴ περιβάλλειν ταῖς πόλεσιν ἀξιοῦν
καὶ τὸ τὴν χώραν εὐέμβολον ζητεῖν καὶ περιαιρεῖν τοὺς
ὀρεινοὺς τόπους, ὁμοίως δὲ καὶ ταῖς ἰδίαις οἰκήσεσι μὴ
περιβάλλειν τοίχους ὡς ἀνάνδρων ἐσομένων τῶν κατοικούν-
των. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦτό γε δεῖ λανθάνειν, ὅτι τοῖς μὲν
περιβεβλημένοις τείχη περὶ τὴν πόλιν ἔξεστιν ἀμφοτέρως
χρῆσθαι ταῖς πόλεσιν, καὶ ὡς ἐχούσαις τείχη καὶ ὡς μὴ
8 ἐχούσαις, τοῖς δὲ μὴ κεκτημένοις οὐκ ἔξεστιν. εἰ δὴ τοῦτον
ἔχει τὸν τρόπον, οὐχ ὅτι τείχη μόνον περιβλητέον, ἀλλὰ
καὶ τούτων ἐπιμελητέον, ὅπως καὶ πρὸς κόσμον ἔχῃ τῇ
πόλει πρεπόντως καὶ πρὸς τὰς πολεμικὰς χρείας, τάς τε
ἄλλας καὶ τὰς νῦν ἐπεξευρημένας. ὥσπερ γὰρ τοῖς ἐπι-
τιθεμένοις ἐπιμελές ἐστι δι' ὧν τρόπων πλεονεκτήσουσιν,
οὕτω τὰ μὲν εὕρηται τὰ δὲ ζητεῖν δεῖ καὶ φιλοσοφεῖν καὶ
τοὺς φυλαττομένους· ἀρχὴν γὰρ οὐδ' ἐπιχειροῦσιν ἐπιτίθε- 12

37. καὶ συμβαίνει καὶ ἐνδέχεται displicent, καὶ prius om. M^s, secl. Coraes, καὶ συμβαίνει post ἐνδέχεται transp. Stahrius ‖ 38. καὶ non vert. Guil., secl. Spengelius ‖ 39. καὶ secl. Spengelius (haud recte) ‖ 1331a, 5. ὀρινοὺς $Π^2 P^5$ ‖ ταῖς οἰκήσεσι ταῖς ἰδίαις $Π^2 P^5$ Bk. ‖ 10. τοὶς — κεκτημένοις Ar., ταῖς — κεκτημέναις Γ Π $Bk.^1$ ‖ 13. χρείας ⟨αὐταρκούντως⟩ vel simile quid Schneider ‖ 16. δεῖ ante ζητεῖν $Π^2 P^5$ Bk., om. pr. P^1 (suppl. $corr.^1$).

σθαι τοῖς εὖ παρεσκευασμένοις. ἐπεὶ δὲ δεῖ τὸ μὲν πλῆθος τῶν πολιτῶν ἐν συσσιτίοις κατανενεμῆσθαι, τὰ δὲ τείχη διειλῆφθαι φυλακτηρίοις καὶ πύργοις κατὰ τόπους ἐπικαίρους, δῆλον ὡς αὐτὰ προκαλεῖται παρασκευάζειν ἔνια τῶν συσσιτίων ἐν τούτοις τοῖς φυλακτηρίοις. καὶ ταῦτα μὲν δὴ τοῦτον ἄν τις διακοσμήσειε
τὸν τρόπον· τὰς δὲ τοῖς θεοῖς ἀποδεδομένας οἰκήσεις XI
καὶ τὰ κυριώτατα τῶν ἀρχείων συσσίτια ἁρμόττει τόπον ἐπιτήδειόν τε ἔχειν καὶ τὸν αὐτόν, ὅσα μὴ τῶν
ἱερῶν ὁ νόμος ἀφορίζει χωρὶς ἤ τι μαντεῖον ἄλλο πυθό- (p. 1
χρηστον. εἴη δ' ἂν τοιοῦτος ὁ τόπος ὅστις ἐπιφάνειάν τε ἔχει πρὸς τὴν τῆς ἀρετῆς θέσιν ἱκανῶς καὶ πρὸς τὰ γειτνιῶντα
μέρη τῆς πόλεως ἐρυμνοτέρως. πρέπει δ' ὑπὸ μὲν τοῦτον 2
τὸν τόπον τοιαύτης ἀγορᾶς εἶναι κατασκευὴν οἵαν καὶ περὶ Θετταλίαν νομίζουσιν, ἣν ἐλευθέραν καλοῦσιν, αὕτη δ' ἐστὶν ἣν δεῖ καθαρὰν εἶναι τῶν ὠνίων πάντων, καὶ μήτε βάναυσον μήτε γεωργὸν μήτ' ἄλλον μηδένα τῶν τοιούτων παραβάλλειν μὴ καλούμενον ὑπὸ τῶν ἀρχόντων (εἴη δ' ἂν εὔχαρις ὁ τόπος, εἰ καὶ τὰ γυμνάσια τῶν πρεσβυτέρων ἔχοι τὴν τάξιν ἐνταῦθα· πρέπει γὰρ διῃρῆσθαι κατὰ τὰς ἡλικίας καὶ τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ παρὰ μὲν τοῖς νεωτέροις ἄρχοντάς τινας διατρίβειν, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους παρὰ τοῖς ἄρχουσιν· ἡ γὰρ ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν ἀρχόντων παρουσία μάλιστα ἐμποιεῖ τὴν ἀληθινὴν αἰδῶ καὶ τὸν τῶν ἐλευ-

21. δῆλον — 22. φυλακτηρίοις om. Π^1 (suppl. mg. p^1)† ‖ αὐτὸ Bonitzius ‖ 24. θεοῖς P^4 Ar., θείοις c. c. $Bk.^1$ ‖ 25. τὰ τῶν κυριωτάτων ἀρχείων? Susem. ‖ ἀρχείων P^5, ἀρχῶν $P^{4.6.}$ L^s Ar. Ald., ἀρχαίων cet. ‖ συσσίτια secl. Spengelius ‖ 27. ἀφωρίζει M^s et, ut videtur, Γ ‖ 28. ἐπιφάνειάν — 29. θέσιν haud integra, θέσιν — ἐπιφάνειαν Thomas Aquinas ‖ 29. θέσιν] θέαν Schneider, prb. et 28. ἐπιφάνειάν τε post θέαν tri. Buecheler ‖ 32. νομίζουσιν Lambinus, ὀνομάζουσιν Γ Π Ar. $Bk.^1$ $Susem.^1$ in textu ‖ 34. τῶν τοιούτων] τοιοῦτον M^s Π^2 P^5 Bk. et corr. P^1 et, ut videtur, Ar. (fors. recte) ‖ 39. τὰς — πρεσβυτέρας Γ, τὰ — πρεσβύτερα M^s.

(11) θέρων φόβον)· τὴν δὲ τῶν ὠνίων ἀγορὰν ἑτέραν τε δεῖ ταύτης εἶναι καὶ χωρίς, ἔχουσαν τόπον εὐσυνάγωγον τοῖς τε ἀπὸ τῆς θαλάττης πεμπομένοις καὶ τοῖς ἀπὸ τῆς χώρας

3 πᾶσιν. ἐπεὶ δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως διαιρεῖται εἰς ἱερεῖς εἰς ἄρχοντας, πρέπει καὶ τῶν ἱερέων συσσίτια περὶ τὴν τῶν ἱερῶν οἰκοδομημάτων ἔχειν τὴν τάξιν. τῶν δ' ἀρχείων ὅσα περὶ τὰ συμβόλαια ποιεῖται τὴν ἐπιμέλειαν, περί τε γραφὰς δικῶν καὶ τὰς κλήσεις καὶ τὴν ἄλλην τὴν τοιαύτην διοίκησιν, ἔτι δὲ περὶ τὴν ἀγορανομίαν καὶ τὴν καλουμένην ἀστυνομίαν, πρὸς ἀγορᾷ μὲν δεῖ καὶ συνόδῳ τινὶ κοινῇ κατεσκευάσθαι, τοιοῦτος δ' ὁ περὶ τὴν ἀναγκαίαν ἀγοράν ἐστι τόπος· ἐνσχολάζειν μὲν γὰρ τὴν ἄνω τίθεμεν, ταύτην δὲ πρὸς τὰς ἀναγκαίας πράξεις.

4 νενεμῆσθαι δὲ χρὴ τὴν εἰρημένην τάξιν καὶ τὰ περὶ τὴν χώραν· καὶ γὰρ ἐκεῖ τοῖς ἄρχουσιν, οὓς καλοῦσιν οἳ μὲν ὑλωροὺς οἳ δὲ ἀγρονόμους, καὶ φυλακτήρια καὶ συσσίτια πρὸς φυλακὴν ἀναγκαῖον ὑπάρχειν, ἔτι δὲ ἱερὰ κατὰ τὴν χώραν εἶναι νενεμημένα, τὰ μὲν θεοῖς τὰ δὲ ἥρωσιν.

116) ἀλλὰ τὸ διατρίβειν νῦν ἀκριβολογουμένους καὶ λέγοντας περὶ τῶν τοιούτων ἀργὸν ἐστίν. οὐ γὰρ χαλεπόν ἐστι τὰ τοιαῦτα νοῆσαι, ἀλλὰ ποιῆσαι μᾶλλον· τὸ μὲν γὰρ λέγειν εὐχῆς ἔργον ἐστί, τὸ δὲ συμβῆναι τύχης. διὸ περὶ μὲν τῶν τοιούτων τό γε ἐπὶ πλεῖον ἀφείσθω τὰ νῦν, 13

XII περὶ δὲ τῆς πολιτείας αὐτῆς, ἐκ τίνων καὶ ποίων δεῖ (13)

1331b, 4. *τῆς πόλεως* post *διαιρεῖται* Π² P⁵ Bk., recte haesit Congreveus, *τοῦ πολιτεύματος*? Susem. ‖ 5. ⟨*καὶ*⟩ *εἰς* Alb. Thom. Lambinus Bk.² (fors. recte), ⟨*στρατιώτ-*⟩*ας* vel ⟨*ὁπλίτ-*⟩*ας*, si 4. *τῆς πόλεως* proba sunt, coniciat Susem. ‖ *τὴν* om. Π¹ (suppl. corr. P¹), non vert. Ar. ‖ 6. *οἰκοδομημάτων* ⟨*χώραν εἶναι καὶ τὰ τῶν ἀρχόντων ἐν τοῖς ἀρχείοις τὴν αὐτὴν*⟩ Spengelius ‖ 8. *τὴν* post *ἄλλην* om. Mˢ P¹, secl. Susem.¹ (fors. recte) ‖ 10. *καὶ*] *κἂν*? Susem. ‖ *κατεσκευᾶσθαι* P¹, *κατασκευάσθαι* Sᵇ Vᵇ, *κατασκευάσασθαι* Mˢ ‖ 14. *μεμιμῆσθαι* Π² P⁵ Ar. Ald. (em. corr. P², *νενεμιμῆσθαι* in ras. P⁴) ‖ 24. *ἐκ* ante *ποίων* add. Π² P⁵ Ar. Bk.¹, secl. Bk.².

συνεστάναι τὴν μέλλουσαν ἔσεσθαι πόλιν μακαρίαν καὶ
πολιτεύεσθαι καλῶς, λεκτέον. ἐπεὶ δὲ δύο ἐστὶν ἐν οἷς γί-
νεται τὸ εὖ πᾶσι, τούτοιν δ' ἐστὶν ἓν μὲν ἐν τῷ τὸν σκο-
πὸν κεῖσθαι καὶ τὸ τέλος τῶν πράξεων ὀρθῶς, ἓν δὲ τὰς
πρὸς τὸ τέλος φερούσας πράξεις εὑρίσκειν (ἐνδέχεται γὰρ
ταῦτα καὶ διαφωνεῖν ἀλλήλοις καὶ συμφωνεῖν· ἐνίοτε γὰρ
ὁ μὲν σκοπὸς ἔκκειται καλῶς, ἐν δὲ τῷ πράττειν τοῦ τυ-
χεῖν αὐτοῦ διαμαρτάνουσιν, ὁτὲ δὲ τῶν μὲν πρὸς τὸ τέλος
πάντων ἐπιτυγχάνουσιν, ἀλλὰ τὸ τέλος ἔθεντο φαῦλον,
ὁτὲ δὲ ἑκατέρου διαμαρτάνουσιν, οἷον περὶ ἰατρικὴν οὔτε [γὰρ]
ποιόν τι δεῖ τὸ ὑγιαῖνον εἶναι σῶμα κρίνουσιν ἐνίοτε καλῶς,
οὔτε πρὸς τὸν ὑποκείμενον αὐτοῖς ὅρον τυγχάνουσι τῶν ποιη-
τικῶν· δεῖ δ' ἐν ταῖς τέχναις καὶ ἐπιστήμαις ταῦτα ἀμ-
φότερα κρατεῖσθαι, τὸ τέλος καὶ τὰς εἰς τὸ τέλος πράξεις)·
ὅτι μὲν οὖν τοῦ τε εὖ ζῆν καὶ τῆς εὐδαιμονίας ἐφίενται 2
πάντες, φανερόν, ἀλλὰ τούτων τοῖς μὲν ἐξουσία τυγχάνειν,
τοῖς δὲ οὔ, διά τινα φύσιν ἢ τύχην (δεῖται γὰρ καὶ χο-
ρηγίας τινὸς τὸ ζῆν καλῶς, τούτου δὲ ἐλάττονος μὲν τοῖς
ἄμεινον διακειμένοις, πλείονος δὲ τοῖς χεῖρον), οἳ δ' εὐθὺς
οὐκ ὀρθῶς ζητοῦσι τὴν εὐδαιμονίαν, ἐξουσίας ὑπαρχούσης. ἐπεὶ
δὲ τὸ προκείμενόν ἐστι τὴν ἀρίστην πολιτείαν ἰδεῖν, αὕτη δ'
ἐστὶ καθ' ἣν ἄριστ' ἂν πολιτεύοιτο πόλις, ἄριστα δ' ἂν πολι-
τεύοιτο καθ' ἣν εὐδαιμονεῖν μάλιστα ἐνδέχεται τὴν πόλιν·
δῆλον ὅτι τὴν εὐδαιμονίαν δεῖ, τί ἐστι, μὴ λανθάνειν.

φαμὲν δὲ καὶ διωρίσμεθα ἐν τοῖς ἠθικοῖς, εἴ τι τῶν λόγων 3
ἐκείνων ὄφελος, ἐνέργειαν εἶναι καὶ χρῆσιν ἀρετῆς τελείαν, καὶ

25. *συνεστᾶναι* M[s] P[1] ‖ 26. *πολιτεύσεσθαι* Coraes Bk.[2] Susem.[2] ‖ *ἐπεὶ* — 1332a, 27. *τέχνης* secl. Congreveus, — 1332b, 11. *ἀκούοντες* Broughton, cf. quae adnotabo ad 1334b, 6 sqq., de Wilsonis autem sententia v. prolegg. ‖ 31. *καλὸς* Γ M[s] † ‖ 32. *ὅτε* P[4], *ἐνίοτε* P[2] Bk. ‖ 34. *γὰρ* add. Π[2] P[5] Ar. Bk. ‖ 41. *τύχην ἢ φύσιν* M[s](?) Π[2] P[5] Ar. Bk. ‖ 1332a, 4. *τὴν* om. M[s] P[1], secl. Susem.[1] ‖ 6. *ἐνδέχοιτο* M[s] et fort. Γ ‖ 8. *διωρίσμεθα* om. Π[2] P[5] Ar. Bk. ‖ *τι*] *τε* M[s], *τι γε* corr.[1] P[1], non vert. Guil.

(XII)

117) ταύτην οὐκ ἐξ ὑποθέσεως ἀλλ' ἁπλῶς. λέγω δ' ἐξ ὑποθέσεως τἀναγκαῖα, τὸ δ' ἁπλῶς τὸ καλῶς· οἷον τὰ περὶ τὰς δικαίας πράξεις αἱ δίκαιαι τιμωρίαι καὶ κολάσεις ἀπ' ἀρετῆς μέν εἰσιν, καὶ ἀναγκαῖαι δέ, καὶ τὸ καλῶς ἀναγκαίως ἔχουσιν (αἱρετώτερον μὲν γὰρ μηδενὸς δεῖσθαι τῶν τοιούτων μήτε τὸν ἄνδρα μήτε τὴν πόλιν), αἱ δ' ἐπὶ τὰς τιμὰς καὶ τὰς εὐπορίας ἁπλῶς εἰσι κάλλισται πράξεις. τὸ μὲν γὰρ ἕτερον κακοῦ τινος ἀναίρεσις ἐστίν, αἱ τοιαῦται δὲ πράξεις τοὐναντίον· κατασκευαὶ γὰρ ἀγαθῶν εἰσι καὶ γεννήσεις.

4 χρήσαιτο δ' ἂν ὁ σπουδαῖος ἀνὴρ καὶ πενίᾳ καὶ νόσῳ καὶ ταῖς ἄλλαις τύχαις ταῖς φαύλαις καλῶς· ἀλλὰ τὸ μακάριον ἐν τοῖς ἐναντίοις ἐστίν. καὶ γὰρ τοῦτο διώρισται κατὰ τοὺς ἠθικοὺς λόγους, ὅτι τοιοῦτός ἐστιν ὁ σπουδαῖος, ᾧ διὰ τὴν ἀρετὴν [τὰ] ἀγαθά ἐστι τὰ ἁπλῶς ἀγαθά. δῆλον δὴ ὅτι καὶ τὰς χρήσεις ἀναγκαῖον σπουδαίας καὶ καλὰς εἶναι ταύτας ἁπλῶς. διὸ καὶ νομίζουσιν ἄνθρωποι τῆς εὐδαιμονίας αἴτια τὰ ἐκτὸς εἶναι τῶν ἀγαθῶν, ὥσπερ εἰ τοῦ κιθαρίζειν λαμπρὸν καὶ καλῶς αἰτιῷτο τὴν λύραν μᾶλλον τῆς τέχνης.

5 ἀναγκαῖον τοίνυν ἐκ τῶν εἰρημένων τὰ μὲν ὑπάρχειν, τὰ δὲ παρασκευάσαι τὸν νομοθέτην. διὸ κατατυχεῖν εὐχόμεθα τὴν τῆς πόλεως σύστασιν ὧν ἡ τύχη κυρία (κυρίαν γὰρ ὑπάρχειν τίθεμεν)· τὸ δὲ σπουδαίαν εἶναι τὴν πόλιν οὐκέτι τῆς τύχης ἔργον ἀλλ' ἐπιστήμης καὶ προαιρέσεως. ἀλλὰ μὴν σπουδαία γε πόλις ἐστὶ τῷ τοὺς πολίτας τοὺς μετέχοντας τῆς πολιτείας εἶναι σπουδαίους· ἡμῖν δὲ πάντες οἱ πολῖται

10. ταύτης ci. Stahrius (haud male) ‖ 12. δίκαιαι] δίκαι αἱ Γ M^s et, ut videtur, Ar. ‖ 13. καὶ prius om. P$^{1.5}$ Π^2 Ar. Bk. (fors. recte) ‖ 14. μὲν secl. Coraes (fors. recte) ‖ 17. ἀναίρεσις Schneider, αἵρεσις Γ Π Ar. Bk.^{1} Susem.^{1} in textu ‖ 22. τὴν om. M^s P^1, secl. Susem.^{1} ‖ 23. τὰ prius secl. Reizius Bk.^{2} ‖ δὴ Sepulveda, δ' Γ Π Ar. Bk.^{1} Susem.^{1} in textu ‖ 27. αἰτιῷτό ⟨τις⟩ P^5 Bk.^{2} ‖ 29. κατατυχεῖν Coraes, καὶ τυχεῖν Madvigius, κατ' εὐχὴν Γ Π Ar. Bk. Susem.^{1} in textu ‖ 31. αὐτὴν post γὰρ add. P^4 L^s Ar. Bk. ‖ 32. τῆς om. Π^2 P^5 Bk. ‖ 33. γε om. Π^2 P^5 Bk. ‖ τῷ Γ Ald. et corr.^{1} P^2, τὸ c. c. Ar.

μετέχουσι τῆς πολιτείας. τοῦτ' ἄρα σκεπτέον, πῶς ἀνὴρ γί-
νεται σπουδαῖος. καὶ γὰρ εἰ πάντας ἐνδέχεται σπουδαίους
εἶναι, μὴ καθ' ἕκαστον δὲ τῶν πολιτῶν, οὕτως αἱρετώτερον·
ἀκολουθεῖ γὰρ τῷ καθ' ἕκαστον καὶ τὸ πάντας.

ἀλλὰ μὴν ἀγαθοί γε καὶ σπουδαῖοι γίνονται διὰ τριῶν. τὰ 6
τρία δὲ ταῦτ' ἐστι φύσις ἔθος λόγος. καὶ γὰρ φῦναι δεῖ πρῶ-
τον οἷον ἄνθρωπον ἀλλὰ μὴ τῶν ἄλλων τι ζῴων, εἶτα καὶ (p. 11
ποιόν τινα τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν. ἔνια δὲ οὐδὲν ὄφελος
1332b φῦναι· τὰ γὰρ ἔθη μεταβάλλειν ποιεῖ· ἔνια γάρ ἐστι διὰ
τῆς φύσεως ἐπαμφοτερίζοντα διὰ τῶν ἐθῶν ἐπὶ τὸ χεῖρον
καὶ τὸ βέλτιον. [τὰ μὲν οὖν ἄλλα τῶν ζῴων μάλιστα μὲν 7
τῇ φύσει ζῇ, μικρὰ δ' ἔνια καὶ τοῖς ἔθεσιν, ἄνθρωπος δὲ
καὶ λόγῳ· μόνον γὰρ ἔχει λόγον·] ὥστε δεῖ ταῦτα συμφω-
νεῖν ἀλλήλοις. * πολλὰ γὰρ παρὰ τοὺς ἐθισμοὺς καὶ τὴν φύσιν
πράττουσι διὰ τὸν λόγον, ἐὰν πεισθῶσιν ἄλλως ἔχειν βέλτιον.

τὴν μὲν τοίνυν φύσιν οἵους εἶναι δεῖ τοὺς μέλλον-
τας εὐχειρώτους ἔσεσθαι τῷ νομοθέτῃ, διωρίσμεθα πρότερον·
τὸ δὲ λοιπὸν ἔργον ἤδη παιδείας. τὰ μὲν γὰρ ἐθιζόμενοι
μανθάνουσι, τὰ δ' ἀκούοντες.

14 ἐπεὶ δὲ πᾶσα πολιτικὴ κοινωνία συνέστηκεν ἐξ ἀρχόν- XIII
των καὶ ἀρχομένων, τοῦτο ἤδη σκεπτέον, εἰ [ἑτέρους] εἶναι
δεῖ τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς ἀρχομένους ἢ [τοὺς αὐτοὺς] διὰ
βίου· δῆλον γὰρ ὡς ἀκολουθεῖν δεήσει καὶ τὴν παιδείαν
κατὰ τὴν διαίρεσιν ταύτην. — εἰ μὲν τοίνυν εἴησαν τοσοῦτον
διαφέροντες ἅτεροι τῶν ἄλλων ὅσον τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς

41. εἶτα rc. P^5 et Lambinus, οὕτω c. c. Ar. Susem.[1] in textu ‖ 1332b, 1. μεταβαλεῖν Π^2 Bk. ‖ ἔνια — 3. βέλτιον lacunosa esse intellexit Conringius ‖ 2. ⟨ἃ διάγεται⟩ διὰ? Susem., ⟨ἃ⟩ διὰ et ⟨ῥέπει⟩ ἐπὶ Schmidtius, ἐθῶν ⟨δὲ μεταβαλλόμενα⟩ ci. Conringius ‖ 3. τὰ — 5. λόγον post 6. ἀλλήλοις tri. Boecker, vitium detexerat Susem. ‖ 5. μόνος Spengelius ‖ 8. τοίνυν om. et δὴ post φύσιν add. M^s et pr. P^1 (crx. p^1) ‖ 10. ἐθιζόμενα Π^2 † ‖ 13. ἤδη] εἶναι pr. P^1, δὴ $\Pi^2 P^5$ Bk. et corr. P^1 ‖ ἑτέρους — 14. τοὺς αὐτοὺς] τοὺς αὐτους — ἑτέρους Susem., vitium detexit Madvigius.

ἥρωας ἡγούμεθα τῶν ἀνθρώπων διαφέρειν, εὐθὺς πρῶτον κατὰ τὸ σῶμα πολλὴν ἔχοντας ὑπερβολήν, εἶτα κατὰ τὴν ψυχήν, ὥστε ἀναμφισβήτητον εἶναι καὶ φανερὰν τὴν ὑπεροχὴν τοῖς ἀρχομένοις τὴν τῶν ἀρχόντων, δῆλον ὅτι βέλτιον ἀεὶ τοὺς αὐτοὺς τοὺς μὲν ἄρχειν τοὺς δ' ἄρχεσθαι
2 καθάπαξ· ἐπεὶ δὲ τοῦτ' οὐ ῥᾴδιον λαβεῖν οὐδὲ ἔστιν ὥσπερ ἐν Ἰνδοῖς φησι Σκύλαξ εἶναι τοὺς βασιλέας τοσοῦτον διαφέροντας τῶν ἀρχομένων, φανερὸν ὅτι διὰ πολλὰς αἰτίας ἀναγκαῖον πάντας ὁμοίως κοινωνεῖν τοῦ κατὰ μέρος ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι. τό τε γὰρ ἴσον ** ταὐτὸν τοῖς ὁμοίοις, καὶ χαλεπὸν μένειν τὴν πολιτείαν τὴν συνεστηκυῖαν παρὰ τὸ δίκαιον. μετὰ γὰρ τῶν ἀρχομένων ὑπάρχουσι νεωτερίζειν βουλόμενοι πάντες οἱ κατὰ τὴν χώραν· τοσούτους τε εἶναι τοὺς ἐν τῷ πολιτεύματι τὸ πλῆθος ὥστ' εἶναι κρείττους τού-
3 των πάντων, ἕν τι τῶν ἀδυνάτων ἐστίν. ἀλλὰ μὴν ὅτι γε δεῖ τοὺς ἄρχοντας διαφέρειν τῶν ἀρχομένων, ἀναμφισβήτητον. πῶς οὖν ταῦτ' ἔσται καὶ πῶς μεθέξουσι, δεῖ σκέψασθαι τὸν νομοθέτην. εἴρηται δὲ πρότερον περὶ αὐτοῦ. ἡ γὰρ φύσις δέδωκε τὴν διαίρεσιν, ποιήσασα [αὐτῷ] τῷ γένει ταὐτὸ τὸ μὲν νεώτερον τὸ δὲ πρεσβύτερον, ὧν τοῖς μὲν ἄρχεσθαι πρέπει τοῖς δ' ἄρχειν· ἀγανακτεῖ δὲ οὐδεὶς καθ' ἡλικίαν ἀρχόμενος, οὐδὲ νομίζει εἶναι κρείττων, ἄλλως τε καὶ μέλλων ἀντιλαμβάνειν τὸν τοιοῦτον ἔρανον, ὅταν τύχῃ
4 τῆς ἱκνουμένης ἡλικίας. — ἔστι μὲν ἄρα ὡς τοὺς αὐτοὺς ἄρχειν

26. ἄρχεσθαι καὶ κατὰ μέρος ἄρχειν Spengelius, corruptelam animadvertit Schneider ‖ 27. ἴσον ⟨τῷ δικαίῳ⟩ Thurotus, ἴσον ⟨καὶ τὸ δίκαιον⟩ e Duebneri translatione Susem. ‖ 29. νεωτερίζειν βουλόμενοι post 30. χώραν tri. Lambinus Thurotus ‖ 30. βουλομένων e Victori translatione Reizius ‖ 31. τούτων post 32. πάντων $P^{1.5.}$ $Π^2$ Bk. ‖ 36. διαίρεσιν Ar., αἵρεσιν Γ Π Bk. ‖ αὐτῷ add. M^s Ald. Bk. et post τῷ Γ, αὐτὸ $P^{2.3.4.5.}$ S^b V^b L^s, om. P^1 Ar. ‖ τῶν Ald. ‖ 37. ταὐτῷ M^s et pr. P^1 (em. corr.^{1}), non vert. Guil. ‖ τὸ — τὸ] τοτὲ — τοτὲ M^s P^1 ‖ 39. οὐδ' εἰ νομίζει Sepulveda, οὐδ' εἰ νομίζοι Coraes (haud male) ‖ 40. τὸν τοιοῦτον] τοῦτον τὸν $Π^2$ P^5 Bk.

 (K

καὶ ἄρχεσθαι φατέον, ἔστι δὲ ὡς ἑτέρους. ὥστε καὶ τὴν
1333 a παιδείαν ἔστιν ὡς τὴν αὐτὴν ἀναγκαῖον, ἔστι δ' ὡς ἑτέραν
εἶναι. τόν τε γὰρ μέλλοντα καλῶς ἄρχειν ἀρχθῆναί φασι
δεῖν πρῶτον. ἔστι δὲ ἀρχή, καθάπερ ἐν τοῖς πρώτοις εἴρη-
ται λόγοις, ἣ μὲν τοῦ ἄρχοντος χάριν ἣ δὲ τοῦ ἀρχομένου.
τούτων δὲ τὴν μὲν δεσποτικὴν εἶναί φαμεν, τὴν δὲ τῶν
ἐλευθέρων. ** διαφέρει δ' ἔνια τῶν ἐπιταττομένων οὐ τοῖς ἔρ- 5
γοις ἀλλὰ τῷ τίνος ἕνεκα. διὸ πολλὰ τῶν εἶναι δοκούντων δια-
κονικῶν ἔργων καὶ τῶν νέων τοῖς ἐλευθέροις καλὸν διακο-
νεῖν· πρὸς γὰρ τὸ καλὸν καὶ τὸ μὴ καλὸν οὐχ οὕτως δια-
φέρουσιν αἱ πράξεις καθ' αὑτὰς ὡς ἐν τῷ τέλει καὶ τῷ
τίνος ἕνεκεν. ἐπεὶ δὲ πολιτικοῦ καὶ ἄρχοντος τὴν αὐτὴν
ἀρετὴν εἶναί φαμεν καὶ τοῦ ἀρίστου ἀνδρός, τὸν δ' αὐτὸν
ἀρχόμενόν τε δεῖν γίνεσθαι πρότερον καὶ ἄρχοντα ὕστερον,
τοῦτ' ἂν εἴη τῷ νομοθέτῃ πραγματευτέον, ὅπως ἄνδρες ἀγα-
θοὶ γίνωνται, καὶ διὰ τίνων ἐπιτηδευμάτων, καὶ τί τὸ
τέλος τῆς ἀρίστης ζωῆς.

διῄρηται δὲ δύο μέρη τῆς ψυχῆς, ὧν τὸ μὲν ἔχει λόγον καθ' 6
αὑτό, τὸ δ' οὐκ ἔχει μὲν καθ' αὑτό, λόγῳ δ' ὑπακούειν δυνά-
μενον. ὧν φαμεν τὰς ἀρετὰς εἶναι καθ' ἃς ἀνὴρ ἀγαθὸς λέγε-
ται πώς. τούτων δ' ἐν ποτέρῳ μᾶλλον τὸ τέλος, τοῖς μὲν οὕτως
διαιροῦσιν ὡς ἡμεῖς φαμεν οὐκ ἄδηλον πῶς λεκτέον. ἀεὶ γὰρ τὸ
χεῖρον τοῦ βελτίονός ἐστιν ἕνεκεν, καὶ τοῦτο φανερὸν ὁμοίως ἔν (p. 1
τε τοῖς κατὰ τέχνην καὶ τοῖς κατὰ φύσιν· βέλτιον δὲ τὸ λόγον
ἔχον. [διῄρηταί τε διχῇ, καθ' ὅνπερ εἰώθαμεν τρόπον διαι- 7
ρεῖν· ὃ μὲν γὰρ πρακτικός ἐστι λόγος ὃ δὲ θεωρητικός.
ὡσαύτως οὖν ἀνάγκη καὶ τοῦτο τὸ μέρος διῃρῆσθαι δηλον-
ότι.] καὶ τὰς πράξεις δ' ἀνάλογον ἐροῦμεν ἔχειν, καὶ δεῖ τὰς
τοῦ φύσει βελτίονος αἱρετωτέρας εἶναι τοῖς δυναμένοις τυγ-

1333 a, 1. ἔστιν] ἔστι μὲν Bk.[2] ‖ 6. ** διαφέρει Conringius, cf. Γ, 4. 1277 a, 29 — b, 30 ‖ 11. πολιτικοῦ Rassovius, πολιτεία M[s], πολίτου c. c. Ar. Bk. Susem.[1] in textu ‖ 24. διῄρηται — 27. δηλονότι secl. Susem. ‖ 26. διῃρῆσθαι ante καὶ P[1.5] Π[2] Bk.

III)
χάνειν ἢ πασῶν ἢ τοῖν δυοῖν· αἰεὶ γὰρ ἑκάστῳ τοῦθ' αἱρε-
8 τώτατον οὗ τυχεῖν ἔστιν ἀκροτάτου. — διῄρηται δὲ καὶ πᾶς ὁ
βίος εἰς ἀσχολίαν καὶ εἰς σχολὴν καὶ πόλεμον καὶ εἰρή-
νην, καὶ τῶν πρακτῶν τὰ μὲν εἰς τὰ ἀναγκαῖα καὶ χρή-
σιμα τὰ δὲ εἰς τὰ καλά. περὶ ὧν ἀνάγκη τὴν αὐτὴν
αἵρεσιν εἶναι καὶ τοῖς τῆς ψυχῆς μέρεσι καὶ ταῖς πράξε-
σιν αὐτῶν, πόλεμον μὲν εἰρήνης χάριν, ἀσχολίαν δὲ σχο-
λῆς, τὰ δ' ἀναγκαῖα καὶ χρήσιμα τῶν καλῶν ἕνεκεν. —
9 πρὸς πάντα μὲν τοίνυν τῷ πολιτικῷ βλέποντι νομοθετητέον,
καὶ κατὰ τὰ μέρη τῆς ψυχῆς καὶ κατὰ τὰς πράξεις
αὐτῶν, μᾶλλον δὲ πρὸς τὰ βελτίω καὶ τὰ τέλη. τὸν
αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ περὶ τοὺς βίους καὶ τὰς τῶν πραγμά-
των αἱρέσεις· δεῖ μὲν γὰρ ἀσχολεῖν δύνασθαι καὶ πο-
λεμεῖν, μᾶλλον δ' εἰρήνην ἄγειν καὶ σχολάζειν, καὶ τἀ- 1333b
ναγκαῖα καὶ τὰ χρήσιμα [δὲ] πράττειν, τὰ δὲ καλὰ δεῖ
μᾶλλον. ὥστε πρὸς τούτους τοὺς σκοποὺς καὶ παῖδας ἔτι
ὄντας παιδευτέον καὶ τὰς ἄλλας ἡλικίας, ὅσαι δέονται παι-
10 δείας. — οἱ δὲ νῦν ἄριστα δοκοῦντες πολιτεύεσθαι τῶν Ἑλ-
λήνων, καὶ τῶν νομοθετῶν οἱ ταύτας καταστήσαντες τὰς
πολιτείας, οὔτε πρὸς τὸ βέλτιστον τέλος φαίνονται συντάξαν-
τες τὰ περὶ τὰς πολιτείας οὔτε πρὸς πάσας τὰς ἀρετὰς
τοὺς νόμους καὶ τὴν παιδείαν, ἀλλὰ φορτικῶς ἀπέκλιναν
πρὸς τὰς χρησίμους εἶναι δοκούσας καὶ πλεονεκτικωτέρας.
παραπλησίως δὲ τούτοις καὶ τῶν ὕστερόν τινες γραψάντων
ἀπεφήναντο τὴν αὐτὴν δόξαν· ἐπαινοῦντες γὰρ τὴν Λακε-
p. 121) δαιμονίων πολιτείαν ἄγανται τοῦ νομοθέτου τὸν σκοπόν, ὅτι
11 πάντα πρὸς τὸ κρατεῖν καὶ πρὸς πόλεμον ἐνομοθέτησεν. ἃ

29. ἢ πασῶν ἢ secludenda esse ci. Susem. ‖ τῶν Lindauius, ⟨τῶν⟩ τοῖν Ed. Mueller ‖ 31. καὶ alterum secl. Reizius ‖ 41. αἱρέσεις Coraes (v. v. 34), διαιρέσεις (δι' αἱρέσεις P[4]) ΓΠ Ar. Bk. Susem.[1] in textu ‖ μὲν om. ΓP[5], secl. Susem.[1] ‖ 1333b, 2. δὲ ante πράττειν add. Π[2] Bk., ante καὶ P[5], δεῖ ci. Stahrius ‖ 7. βέλτιον Π[2] P[5] Bk. † ‖ 8. πάσας om. Π[1] † ‖ 14. ἐνομοθέτησαν ΓM[s] †.

καὶ κατὰ τὸν λόγον ἐστὶν εὐέλεγκτα καὶ τοῖς ἔργοις ἐξε-
λήλεγκται νῦν. ὥσπερ γὰρ οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων ζη-
λοῦσι τὸ πολλῶν δεσπόζειν, ὅτι πολλὴ χορηγία γίνεται
τῶν εὐτυχημάτων, οὕτω καὶ Θίμβρων ἀγάμενος φαίνεται
τὸν τῶν Λακώνων νομοθέτην, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστος τῶν
γραφόντων περὶ ⟨τῆς⟩ πολιτείας αὐτῶν, ὅτι διὰ τὸ γεγυμνάσθαι
πρὸς τοὺς κινδύνους πολλῶν ἦρχον· καίτοι δῆλον ὡς ἐπειδὴ 12
νῦν γε οὐκέτι ὑπάρχει τοῖς Λάκωσι τὸ ἄρχειν, οὐκ εὐδαί-
μονες, οὐδ' ὁ νομοθέτης ἀγαθός. ἔτι δὲ τοῦτο γελοῖον, εἰ
μένοντες ἐν τοῖς νόμοις αὐτοῦ, καὶ μηδενὸς ἐμποδίζοντος
πρὸς τὸ χρῆσθαι τοῖς νόμοις, ἀποβεβλήκασι τὸ ζῆν κα-
λῶς. οὐκ ὀρθῶς δ' ὑπολαμβάνουσιν οὐδὲ περὶ τῆς ἀρχῆς ἣν
δεῖ τιμῶντα φαίνεσθαι τὸν νομοθέτην· τοῦ γὰρ δεσποτικῶς
ἄρχειν ἡ τῶν ἐλευθέρων ἀρχὴ καλλίων καὶ μᾶλλον μετ'
ἀρετῆς. ἔτι δὲ οὐ διὰ τοῦτο δεῖ τὴν πόλιν εὐδαίμονα νομί- 13
ζειν καὶ τὸν νομοθέτην ἐπαινεῖν, ὅτι κρατεῖν ἤσκησεν ἐπὶ
τὸ τῶν πέλας ἄρχειν. ταῦτα γὰρ μεγάλην ἔχει βλάβην.
δῆλον γὰρ ὅτι καὶ τῶν πολιτῶν τῷ δυναμένῳ τοῦτο πει-
ρατέον διώκειν, ὅπως δύνηται τῆς οἰκείας πόλεως ἄρχειν·
ὅπερ ἐγκαλοῦσιν οἱ Λάκωνες Παυσανίᾳ τῷ βασιλεῖ, καί-
περ ἔχοντι τηλικαύτην τιμήν. οὔτε δὴ πολιτικὸς τῶν τοιού-
των νόμων καὶ λόγων οὐδεὶς οὔτε ὠφέλιμος οὔτε ἀληθής ἐστιν.
ταὐτὰ γὰρ ἄριστα καὶ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ, τόν ⟨τε⟩ νομοθέτην
ἐμποιεῖν δεῖ ταῦτα ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων· τήν τε τῶν 14
πολεμικῶν ἄσκησιν οὐ τούτου χάριν δεῖ μελετᾶν, ἵνα κατα-

16. νῦν om. Π^1, secl. Susem.^{1} ‖ ζητοῦσι Camot. Bk. ‖ 17. τὸ] τῶν Π^3 P^5 Bk. ‖ πολλῇ Γ M^s † ‖ γίνονται Γ M^s † ‖ 18. θίβρων Π^2 P^5 Ar. Bk. ‖ 20. τῆς add. Schneider Bk.^{2} ‖ γεγυμνᾶσθαι M^s P^1 ‖ 21. ἐπειδή γε νῦν M^s P^1 ‖ 23. ἔστι δὲ Congreveus, ἔστι γὰρ Susem. ‖ 30. κρατεῖν secl. Reizius, καρτερεῖν ci. Congreveus (nescio an recte) ‖ ἴσχυσεν Γ P^2, ἤσχυσεν M^s † ‖ 31. τὸ] τῷ Scaliger Bk.^{2} ‖ 36. λόγων (om. P^4) καὶ νόμων Π^2 P^5 Ar. (?) Bk. ‖ 37. ταὐτὰ P$^{2.3.5.}$ L^s V^b Ar., ταῦτα cet. ‖ τόν ⟨τε⟩ Thurotus Susem.$^{2.3.}$, ⟨καὶ⟩ τὸν Congreveus ‖ 38. ταῦτα om. P$^{4.6.}$ L^s, secl. Bk.^{2} ‖ ἀνθρώπων — τῶν bis Π^1 † ‖ 39. πολεμίων Γ M^s †.

δουλώσωνται τοὺς ἀναξίους, ἀλλ' ἵνα πρῶτον μὲν αὐτοὶ μὴ δουλεύσωσιν ἑτέροις, ἔπειτα ὅπως ζητῶσι τὴν ἡγεμονίαν τῆς ὠφελείας ἕνεκα τῶν ἀρχομένων, ἀλλὰ μὴ πάντων δεσπο- 1334 a
15 τείας, τρίτον δὲ τὸ δεσπόζειν τῶν ἀξίων δουλεύειν. ὅτι δὲ δεῖ τὸν νομοθέτην μᾶλλον σπουδάζειν ὅπως καὶ τὴν περὶ
(122) τὰ πολεμικὰ καὶ τὴν ἄλλην νομοθεσίαν τοῦ σχολάζειν ἕνεκεν τάξῃ καὶ τῆς εἰρήνης, μαρτυρεῖ τὰ γινόμενα τοῖς λόγοις. αἱ γὰρ πλεῖσται τῶν τοιούτων πόλεων πολεμοῦσαι μὲν σῴζονται, κατακτησάμεναι δὲ τὴν ἀρχὴν ἀπόλλυνται. τὴν γὰρ βαφὴν ἀνιᾶσιν, ὥσπερ ὁ σίδηρος, εἰρήνην ἄγοντες. αἴτιος δ' ὁ νομοθέτης οὐ παιδεύσας δύνασθαι σχολάζειν.

16 ἐπεὶ δὲ τὸ αὐτὸ τέλος εἶναι φαίνεται καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τὸν αὐτὸν ὅρον ἀναγκαῖον εἶναι τῷ τε ἀρίστῳ ἀνδρὶ καὶ τῇ ἀρίστῃ πολιτείᾳ, φανερὸν ὅτι δεῖ τὰς εἰς τὴν σχολὴν ἀρετὰς ὑπερέχειν· τέλος γάρ, ὥσπερ εἴρηται πολλάκις, εἰρήνη μὲν πολέμου σχολὴ δ'
17 ἀσχολίας. χρήσιμοι δὲ τῶν ἀρετῶν εἰσι πρὸς τὴν σχολὴν καὶ διαγωγήν, ὧν τε ἐν τῇ σχολῇ τὸ ἔργον καὶ ὧν ἐν τῇ ἀσχολίᾳ. δεῖ γὰρ πολλὰ τῶν ἀναγκαίων ὑπάρχειν, ὅπως ἐξῇ σχολάζειν· διὸ [σώφρονα] τὴν πόλιν εἶναι προσήκει καὶ ἀνδρείαν καὶ καρτερικήν· κατὰ γὰρ τὴν παροιμίαν, οὐ σχολὴ δούλοις, οἱ δὲ μὴ δυνάμενοι κινδυνεύειν ἀνδρείως
18 δοῦλοι τῶν ἐπιόντων εἰσίν. ἀνδρίας μὲν οὖν καὶ καρτερίας δεῖ πρὸς τὴν ἀσχολίαν, φιλοσοφίας δὲ πρὸς τὴν σχολήν, σωφροσύνης δὲ καὶ δικαιοσύνης ἐν ἀμφοτέροις τοῖς χρόνοις, καὶ μᾶλλον εἰρήνην ἄγουσι καὶ σχολάζουσιν· ὁ μὲν γὰρ πόλεμος ἀναγκάζει δικαίους εἶναι καὶ σωφρονεῖν, ἡ δὲ

41. ζηλῶσι Γ † ‖ 1334 a, 2. τρίτον] τοῦτο Io. Brandisius (haud recte) ‖ τὸ] τῷ Victorius, τοῦ Coraes ‖ 3. ὅπως — 4. σχολάζειν om. Γ M[s] † ‖ 5. τάξει pr. P[1] et, nisi fallor, Γ (*ordinis* Guil.), τέξῃ M[s] ‖ 8. ἀφιᾶσιν Π[2] P[5] Bk. (fors. recte) ‖ 11. δή? Susem. ‖ 14. ὑπερέχειν Susem., ὑπάρχειν Γ Π Ar. Bk. Susem.[1] ‖ 19. ἐξῆς Γ M[s] † ‖ σώφρονα secl. Susem.

τῆς εὐτυχίας ἀπόλαυσις καὶ τὸ σχολάζειν μετ' εἰρήνης ὑβριστὰς ποιεῖ μᾶλλον. πολλῆς οὖν δεῖ δικαιοσύνης καὶ 19 πολλῆς σωφροσύνης τοὺς ἄριστα δοκοῦντας πράττειν καὶ πάντων τῶν μακαριζομένων ἀπολαύοντας, οἷον εἴ τινές εἰσιν, ὥσπερ οἱ ποιηταί φασιν, ἐν μακάρων νήσοις· μάλιστα γὰρ οὗτοι δεήσονται φιλοσοφίας καὶ σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης, ὅσῳ μᾶλλον σχολάζουσιν ἐν ἀφθονίᾳ τῶν τοιούτων ἀγαθῶν. διότι μὲν οὖν τὴν μέλλουσαν εὐδαιμονήσειν καὶ σπουδαίαν ἔσεσθαι πόλιν τούτων δεῖ τῶν ἀρετῶν μετέχειν, φανερόν. αἰσχροῦ γὰρ ὄντος μὴ δύνασθαι χρῆσθαι (p. τοῖς ἀγαθοῖς, ἔτι μᾶλλον τὸ μὴ δύνασθαι ἐν τῷ σχολάζειν χρῆσθαι, ἀλλ' ἀσχολοῦντας μὲν καὶ πολεμοῦντας φαίνεσθαι ἀγαθούς, εἰρήνην δ' ἄγοντας καὶ σχολάζοντας ἀνδραποδώδεις. διὸ δεῖ 20 μὴ καθάπερ ἡ Λακεδαιμονίων πόλις τὴν ἀρετὴν ἀσκεῖν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ οὐ ταύτῃ διαφέρουσι τῶν ἄλλων, τῷ μὴ νομίζειν 1334b ταὐτὰ τοῖς ἄλλοις μέγιστα τῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ τῷ γενέσθαι ταῦτα μᾶλλον διὰ τινὸς ἀρετῆς· ἐπεὶ δὲ μείζω τε ἀγαθὰ ταῦτα, καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τὴν τούτων ἢ τὴν τῶν ἀρετῶν **.

<ὅτι μὲν οὖν ** τὴν ἀρετήν,> καὶ ὅτι δι' αὐτήν, φανερὸν ἐκ τούτων· πῶς δὲ καὶ διὰ τίνων ἔσται, τοῦτο δὴ θεωρητέον.

28. δεῖ] δέονται (δέ in ras.) et 29. δοκοῦντες et 30. ἀπολαύοντες P[5], *indigent — qui videntur — frui* Guil. ‖ 29. <μετέχειν> τοὺς Coraes (nescio an recte) ‖ 37. τοῖς ἀγαθοῖς om. pr. P[3] (suppl. rc.), τοῖς — χρῆσθαι om. M[s], ἔτι — χρῆσθαι om. Π[2] Ar. ‖ τὸ] τῷ pr. P[1], om. P[5] Bk., <αἰσχρὸν> τὸ Coraes ‖ 1334b, 1. γίνεσθαι Schneider Bk.[2] Susem.[2] ‖ 2. τε] τὰ P[1.5.] ‖ 3. ἢ (om. M[s]) τὰ τοῦ (τοῦ om. M[s]) πολέμου ante ταῦτα add. Γ M[s] P[5], τὰ πολεμικὰ glossam praebet p[2] ‖ τῶν ἀρετῶν <ὑπολαμβάνουσιν, ἐσῴζοντο μὲν πολεμοῦντες, ἀπώλλυντο δὲ ἄρξαντες.> Thurotus (cf. *B* 9. 1271b, 3 sq.), τῶν <πολεμικῶν μείζω εἶναι ἀνάγκη> Spengelius, lacunam primus animadvertit Camerarius ‖ 4. <ὅτι μὲν οὖν καὶ μάλιστα δεῖ σχολάζοντας ἀσκεῖν τὴν ἀρετήν,> καὶ κ. τ. λ. vel simile quid Susem., <ὅτι μὲν οὖν δεῖ τὴν ἀρετὴν καὶ σχολάζοντες ἀσκεῖν,> καὶ κ. τ. λ. Thurotus, <ὅτι μὲν οὖν τὸν νομοθέτην χρὴ ἐπιμελεῖσθαι τῶν εἰς τὴν σχολὴν> ἀρετῶν, καὶ ὅτι δι' αὐτῶν Spengelius.

21 τυγχάνομεν δὴ διῃρημένοι πρότερον ὅτι φύσεως καὶ ἔθους καὶ λόγου δεῖ. τούτων δὲ ποίους μέν τινας εἶναι χρὴ τὴν φύσιν, διώρισται πρότερον, λοιπὸν δὲ θεωρῆσαι πότερον παιδευτέοι τῷ λόγῳ πρότερον ἢ τοῖς ἔθεσιν. ταῦτα γὰρ δεῖ πρὸς ἄλληλα συμφωνεῖν συμφωνίαν τὴν ἀρίστην· ἐνδέχεται γὰρ διημαρτηκέναι καὶ τὸν λόγον τῆς βελτίστης ὑπο-
22 θέσεως, καὶ διὰ τῶν ἐθῶν ὁμοίως ἦχθαι. φανερὸν δὴ τοῦτό γε πρῶτον μέν, καθάπερ ἐν τοῖς ἄλλοις, ὡς ἡ γένεσις ἀπ' ἀρχῆς ἐστι καὶ τὸ τέλος ἀπό τινος ἀρχῆς ἄλλου τέλους, ὁ δὲ λόγος ἡμῖν καὶ ὁ νοῦς τῆς φύσεως τέλος, ὥστε πρὸς τούτους τὴν γένεσιν καὶ τὴν τῶν ἐθῶν δεῖ παρασκευάζειν
23 μελέτην· ἔπειτα ὥσπερ ψυχὴ καὶ σῶμα δύ' ἐστίν, οὕτω καὶ τῆς ψυχῆς ὁρῶμεν δύο μέρη, τό τε ἄλογον καὶ τὸ λόγον ἔχον, καὶ τὰς ἕξεις τὰς τούτων δύο τὸν ἀριθμόν, ὧν τὸ μέν ἐστιν ὄρεξις τὸ δὲ νοῦς, ὥσπερ δὲ τὸ σῶμα πρότερον τῇ γενέσει τῆς ψυχῆς, οὕτως καὶ τὸ ἄλογον τοῦ λόγον ἔχοντος. φανερὸν δὲ καὶ τοῦτο· θυμὸς γὰρ καὶ βούλησις, ἔτι δὲ καὶ ἐπιθυμία καὶ γενομένοις εὐθὺς ὑπάρχει τοῖς παιδίοις, ὁ δὲ λογισμὸς καὶ ὁ νοῦς προϊοῦσιν πέφυκεν ἐγγίνεσθαι. διὸ πρῶτον μὲν τοῦ σώματος τὴν ἐπιμέλειαν ἀναγκαῖον εἶναι προτέραν ἢ τὴν τῆς ψυχῆς, ἔπειτα τὴν
24) τῆς ὀρέξεως, ἕνεκα μέντοι τοῦ νοῦ τὴν τῆς ὀρέξεως, τὴν δὲ τοῦ σώματος τῆς ψυχῆς.

V εἴπερ οὖν ἀπ' ἀρχῆς τὸν νομοθέτην ὁρᾶν δεῖ ὅπως 16
τὰ σώματα βέλτιστα γίνηται τῶν τρεφομένων, πρῶτον μὲν

6. *τυγχάνομεν* — 12. *ἦχθαι* secl. Broughton, v. quae adnotavi ad 1331b, 26 sqq. ‖ *δὲ*? Susem. ‖ 11. *καὶ* om. P[2], secl. Coraes Bk.[2], post *τὸν λόγον* transponendum esse ci. Coraes ‖ 12. *ἐθῶν* om. *Π*[1] (suppl. *γρ.* mg. P[1]) † ‖ *ὁμοίως* P[5] S[b] V[b] et *γρ.* mg. P[1], *ὁμοίους* Ar., *ὁμοίων* cet. ‖ 14. *ἀρχῆς* ⟨*ἀρχὴ*⟩ Franciscus Thurotus, recte, si omnino correctione opus est ‖ 23. *καὶ* post *δὲ* om. *Π*[2] P[5] Bk. ‖ 24. *πέφυκεν* post *ἐγγίνεσθαι* P[1.5] *Π*[2] Bk. ‖ 27. *τὴν δὲ τοῦ*] *τοῦ δὲ* *Π*[1] † ‖ 28. *τοῦ σώματος*] *τοῦ τρίτου* M[s], *eorum quae* Guil. † ‖ 30. *τὰ σώματα* post *βέλτιστα* *Π*[2] P[5] Bk. ‖ *γένηται* *Π*[2] P[5] Bk.

ἐπιμελητέον περὶ τὴν σύζευξιν, πότε καὶ ποίους τινὰς ὄντας
χρὴ ποιεῖσθαι πρὸς ἀλλήλους τὴν γαμικὴν ὁμιλίαν.
δεῖ γὰρ ἀποβλέποντα νομοθετεῖν ταύτην τὴν κοινωνίαν πρὸς
αὐτούς τε καὶ τὸν τοῦ ζῆν χρόνον, ἵνα συγκαταβαίνωσι ταῖς
ἡλικίαις ἐπὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ μὴ διαφωνῶσιν αἱ δυνά-
μεις τοῦ μὲν ἔτι δυναμένου γεννᾶν τῆς δὲ μὴ δυναμένης,
ἢ ταύτης μὲν τοῦ δ' ἀνδρὸς μή (ταῦτα γὰρ ποιεῖ καὶ στά-
σεις πρὸς ἀλλήλους καὶ διαφοράς)· ἔπειτα καὶ πρὸς τὴν 2
τῶν τέκνων διαδοχήν, δεῖ γὰρ οὔτε λίαν ὑπολείπεσθαι τὰ
τέκνα ταῖς ἡλικίαις τῶν πατέρων (ἀνόνητος γὰρ τοῖς μὲν
πρεσβυτέροις ἡ χάρις παρὰ τῶν τέκνων, ἡ δὲ παρὰ τῶν
1335 a πατέρων βοήθεια τοῖς τέκνοις) οὔτε λίαν πάρεγγυς εἶναι
(πολλὴν γὰρ ἔχει δυσχέρειαν· ἥ τε γὰρ αἰδὼς ἧττον ὑπάρ-
χει τοῖς τοιούτοις ὥσπερ ἡλικιώταις, καὶ περὶ τὴν οἰκονομίαν
ἐγκληματικὸν τὸ πάρεγγυς)· ἔτι δ', ὅθεν ἀρχόμενοι δεῦρο
μετέβημεν, ὅπως τὰ σώματα τῶν γεννωμένων ὑπάρχῃ
πρὸς τὴν τοῦ νομοθέτου βούλησιν. [σχεδὸν δὲ πάντα ταῦτα 3
συμβαίνει κατὰ μίαν ἐπιμέλειαν. ἐπεὶ γὰρ ὥρισται τέλος
τῆς γεννήσεως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰπεῖν ἀνδράσι μὲν ὁ
τῶν ἑβδομήκοντα ἐτῶν ἀριθμὸς ἔσχατος, πεντήκοντα δὲ
γυναιξίν, δεῖ τὴν ἀρχὴν τῆς συζεύξεως κατὰ τὴν ἡλικίαν
εἰς τοὺς χρόνους καταβαίνειν τούτους.] ἔστι δ' ὁ τῶν νέων συν- 4
δυασμὸς φαῦλος πρὸς τὴν τεκνοποιίαν· ἐν γὰρ πᾶσι ζῴοις
ἀτελῆ τὰ τῶν νέων ἔκγονα καὶ θηλυτόκα μᾶλλον καὶ
μικρὰ τὴν μορφήν, ὥστ' ἀναγκαῖον αὐτὸ τοῦτο συμβαίνειν
καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. τεκμήριον δέ· ἐν ὅσαις γὰρ τῶν

32. *πρὸς ἀλλήλους* om. *Γ* M[s], secl. Susem.[1] † ‖ 33. *γὰρ* Susem., *δ'* *Γ Π* Ar. Bk. Susem.[1] ‖ ⟨*περὶ*⟩ *ταύτην* Victorius ‖ 39. *τῶν* om. P[2.3.] ‖ *λίαν* om. *Π*[1] † ‖ *τὰ τέκνα* post 40. *ταῖς ἡλικίαις* *Π*[2] P[5] Bk. ‖ 1335 a, 2. *γὰρ* post *τε* om. *Π*[1] † ‖ 5. *ὑπάρχει* M[s] P[5] ‖ 6. *σχεδὸν* — 11. *τούτους* post b, 27. *ἔτι* ⟨*ἢ μικρόν*⟩ tri. Susem.[2.3.] ‖ *δὲ* Susem., *δὴ* *Γ Π* Bk. Susem.[1] ‖ *ταῦτα* ante *πάντα* M[s], non vert. Guil. ‖ 12. *τὴν* om. *Π*[3] P[5] Bk. ‖ 13. *ἔγγονα* *Π*[2] P[5] Bk.[1] ‖ *θηλύτοκα* Camerarius (haud recte) ‖ 14. *ταὐτὸ* *Π*[2] P[5] Ar. Bk.

πόλεων ἐπιχωριάζει τὸ νέους συζευγνύναι καὶ νέας, ἀτε-
λεῖς καὶ μικροὶ τὰ σώματα εἰσίν. ἔτι δὲ ἐν τοῖς τόκοις
(35) αἱ νέαι πονοῦσί τε μᾶλλον καὶ διαφθείρονται πλείους· διὸ
καὶ τὸν χρησμὸν γενέσθαι τινές φασι διὰ τοιαύτην αἰτίαν
τοῖς Τροιζηνίοις, ὡς πολλῶν διαφθειρομένων διὰ τὸ γαμί-
σκεσθαι τὰς νεωτέρας, ἀλλ' οὐ πρὸς τὴν τῶν καρπῶν κο-
5 μιδήν. ἔτι δὲ καὶ πρὸς σωφροσύνην συμφέρει τὰς ἐκδό-
σεις ποιεῖσθαι πρεσβυτέραις· ἀκολαστότεραι γὰρ δοκοῦσι
νέαι χρησάμεναι ταῖς συνουσίαις. καὶ τὰ τῶν ἀρρένων
δὲ σώματα βλάπτεσθαι δοκεῖ πρὸς τὴν αὔξησιν, ἐὰν ἔτι τοῦ
σώματος αὐξανομένου ποιῶνται τὴν συνουσίαν· καὶ γὰρ τούτου
τις χρόνος ὡρισμένος, ὃν οὐχ ὑπερβαίνει πληθύον ἔτι ⟨ἢ μι-
6 κρόν⟩. — * διὸ τὰς μὲν ἁρμόττει περὶ τὴν τῶν ὀκτωκαίδεκα ἐτῶν
ἡλικίαν συζευγνύναι, τοὺς δ' ἑπτὰ καὶ τριάκοντα[, ἢ μικρόν].
ἐν τοσούτῳ γὰρ ἀκμάζουσί τε τοῖς σώμασι σύζευξις ἔσται,
καὶ πρὸς τὴν παῦλαν τῆς τεκνοποιίας συγκαταβήσεται
τοῖς χρόνοις εὐκαίρως· ἔτι δὲ ἡ διαδοχὴ τῶν τέκνων τοῖς
μὲν ἀρχομένοις ἔσται τῆς ἀκμῆς, ἐὰν γίνηται κατὰ λό-
γον εὐθὺς ἡ γένησις, τοῖς δὲ ἤδη καταλελυμένης τῆς ἡλι-
7 κίας πρὸς τὸν τῶν ἑβδομήκοντα ἐτῶν ἀριθμόν. — περὶ μὲν
οὖν τοῦ πότε δεῖ ποιεῖσθαι τὴν σύζευξιν, εἴρηται· τοῖς δὲ
περὶ τὴν ὥραν χρόνοις δεῖ χρῆσθαι, οἷς οἱ πολλοὶ χρῶνται καλῶς

16. ἐπιχωριάζει M^s et post lacunam pr. P^1, ἐπιχωριάζεται $\Pi^2 P^5$ Bk. et mg. p^1 et, ut videtur, Γ ‖ τὸ] τοὺς $M^s P^5$ ‖ 18. αἱ νέαι] ἔνιαι Π^1 (ἄλλως αἱ νέαι mg. p^1) † ‖ πονοῦσι post τε $M^s P^1$ ‖ 23. εἶναι post γὰρ add. $\Pi^2 P^5$ Bk. Susem.^{2} ‖ 25. δὲ om. Π^1, non vert. Ar., secl. Susem.^{1} ‖ 26. σώματος Γ Ar. et corr.^{3} P^2, ἄλλως σώματος mg. P^1, σπέρματος cet. ‖ 27. χρόνος post ὡρισμένος $P^{1.5.}$ Π^2 Bk. ‖ πληθῦον Bk.^{2}, πλη^{θ} M^s, *multum* Guil. Ar. ‖ 29. ἢ μικρόν del. Sepulveda, in v. 27 post ἔτι tri. Goettlingius Susem.$^{2.3.}$ ‖ 30. τοσούτω $\Pi^1 P^{2.3.}$, τούτω c. c. Ar. et mg.^{1} P^1 ‖ ἀκμάσουσί M^s, ἀκμάζουσα $P^{4.5.}$ S^b V^b † ‖ 31. συγκαταβήσονται Susem.$^{1.2.}$ vetusta translatione abusus ‖ 33. ἀρχομένης Γ, ut videtur, Bk. Susem.$^{1.2.}$ et corr. P^5 (nisi fallor, recte) ‖ 34. γέννησις Reizius Susem.^{2} ‖ 37. δεῖ χρῆσθαι om. $\Pi^2 P^5$ Ar. Bk. ‖ χρᾶσθαι $M^s P^1$ ‖ οἷς] ὡς $\Pi^2 P^5$ Ar. Bk.

καὶ νῦν, ὁρίσαντες χειμῶνος ποιεῖσθαι τὴν συναυλίαν ταύτην.
δεῖ δὲ καὶ αὐτοὺς ἤδη θεωρεῖν πρὸς τὴν τεκνοποιίαν τά τε
παρὰ τῶν ἰατρῶν λεγόμενα καὶ τὰ παρὰ τῶν φυσικῶν·
οἵ τε γὰρ ἰατροὶ τοὺς καιροὺς τῶν σωμάτων λέγουσιν ἱκανῶς,
1335b καὶ περὶ τῶν πνευμάτων οἱ φυσικοί, τὰ βόρεια τῶν νο-
τίων ἐπαινοῦντες μᾶλλον. — ποίων δέ τινων τῶν σωμάτων 8
ὑπαρχόντων μάλιστ' ⟨ἂν⟩ ὄφελος εἴη τοῖς γεννωμένοις, ἐπιστή-
σασι μὲν μᾶλλον λεκτέον ἐν τοῖς περὶ τῆς παιδονομίας,
τύπῳ δὲ ἱκανὸν ⟨δεῖ⟩ εἰπεῖν καὶ νῦν. οὔτε γὰρ ἡ τῶν ἀθλητῶν
χρήσιμος ἕξις πρὸς πολιτικὴν εὐεξίαν οὐδὲ πρὸς ὑγίειαν
καὶ τεκνοποιίαν, οὔτε ἡ θεραπευτικὴ καὶ κακαπονητικὴ λίαν,
ἀλλ' ἡ μέση τούτων. πεπονημένην μὲν οὖν ἔχειν δεῖ τὴν (p.
ἕξιν, πεπονημένην δὲ πόνοις μὴ βιαίοις, μηδὲ πρὸς ἕνα
μόνον **, ὥσπερ ἡ τῶν ἀθλητῶν ἕξις, ἀλλὰ πρὸς τὰς τῶν
ἐλευθέρων πράξεις. ὁμοίως δὲ δεῖ ταὐτὸ ὑπάρχειν καὶ ἀν-
δράσι καὶ γυναιξίν. — χρὴ δὲ καὶ τὰς ἐγκύους ἐπιμελεῖσθαι 9
τῶν σωμάτων, μὴ ῥᾳθυμούσας μηδ' ἀραιᾷ τροφῇ χρωμέ-
νας. τοῦτο δὲ ῥᾴδιον τῷ νομοθέτῃ ποιῆσαι προστάξαντι καθ'
ἡμέραν τινὰ ποιεῖσθαι πορείαν πρὸς θεῶν ἀποθεραπείαν
τῶν εἰληχότων τὴν περὶ τῆς γενέσεως τιμήν. τὴν μέντοι διά-
νοιαν τοὐναντίον τῶν σωμάτων ῥᾳθυμοτέρως ἁρμόττει διά-
γειν· ἀπολαύοντα γὰρ φαίνεται τὰ γεννώμενα τῆς ἐχούσης

38. ποιεῖσθαι post συναυλίαν $Π^2$ P^5 Bk. ‖ συνουσίαν Zwinger $Bk.^2$ ‖ 39. δὲ $Π^1$ P^5 Ar., δι' pr. P^3, δὴ c. c. Bk. et rc. P^3 ‖ 41. λέγουσι post ἱκανῶς $Π^2$ P^5 Bk. ‖ 1335b, 3. μάλιστ' ⟨ἂν⟩ Coraes $Bk.^2$, μάλιστα ἂν M^s(?), μάλιστα c. c. $Bk.^1$ ‖ 4. παιδείας $Π^1$ (crx. mg. p^1) † ‖ 5. δεῖ add. Susem. ‖ 6. οὔτε πρὸς εὐεξίαν post εὐεξίαν add. $Γ$ M^s † ‖ οὐδὲ Coraes, οὔτε $Π$ ‖ 7. θεραπευτικὴ M^s et, ut videtur, pr. P^1 (crx. p^1), *curis indigens* Guil. ‖ κακοποιητικὴ M^s et pr. P^1 (crx. p^1), *male habens* Guil. ‖ 9. ἓν glossa mg.^{3} P^2 Schneider $Bk.^2$ ‖ 10. μόνον ⟨σκόπον⟩ Susem., nisi v. 9. ἓν praestat ‖ 11. ἐλευθέρων $Γ$ P^1, ἐλευθερίων c. c. Bk. $Susem.^{1.2.}$ ‖ ταῦτα $Π^2$ P^5 Ar. Bk. ‖ καὶ om. $Π^2$ P^5 Bk. ‖ 12. ἐγγύους P^1 Ald. ‖ 16. ταῖς εἰληχυίαις $Γ$ Ar. $Susem.^{1.2.}$ ‖ 18. ἀπολάβοντα M^s, ἀπολαβόντα $Γ$ et fort. Ar. ‖ γενόμενα $Π^2$ $Bk.^1$.

10 *ὥσπερ τὰ φυόμενα τῆς γῆς. — περὶ δὲ ἀποθέσεως καὶ*
τροφῆς τῶν γενομένων ἔστω νόμος μηδὲν πεπηρωμένον
τρέφειν, διὰ δὲ πλῆθος τέκνων ἡ τάξις τῶν ἐθῶν
κωλύει μηδὲν ἀποτίθεσθαι τῶν γινομένων· ὡρίσθαι γὰρ
δεῖ τῆς τεκνοποιίας τὸ πλῆθος, ἐὰν δέ τισι γίνηται παρὰ
ταῦτα συνδυασθέντων, πρὶν αἴσθησιν ἐγγενέσθαι καὶ ζωήν,
ἐμποιεῖσθαι δεῖ τὴν ἄμβλωσιν· τὸ γὰρ ὅσιον καὶ τὸ μὴ
11 *διωρισμένον τῇ αἰσθήσει καὶ τῷ ζῆν ἔσται. — ἐπεὶ δ' ἡ μὲν*
ἀρχὴ τῆς ἡλικίας ἀνδρὶ καὶ γυναικὶ διώρισται, πότε ἄρχε-
σθαι δεῖ τῆς συζεύξεως, καὶ πόσον χρόνον λειτουργεῖν ἁρ-
μόττει πρὸς τεκνοποιίαν ὡρίσθω. τὰ γὰρ τῶν πρεσβυτέρων
ἔκγονα, καθάπερ τὰ τῶν νεωτέρων, ἀτελῆ γίνεται καὶ τοῖς
σώμασι καὶ ταῖς διανοίαις, τὰ δὲ τῶν γεγηρακότων ἀσθενῆ.
διὸ κατὰ τὴν τῆς διανοίας ἀκμήν. αὕτη δέ ἐστιν ἐν τοῖς
πλείστοις ἥνπερ τῶν ποιητῶν τινες εἰρήκασιν οἱ μετροῦντες
ταῖς ἑβδομάσι τὴν ἡλικίαν, περὶ τὸν χρόνον τὸν τῶν πεν-
12 *τήκοντα ἐτῶν. ὥστε τέτταρσιν ἢ πέντε ἔτεσιν ὑπερβάλλοντα*
τὴν ἡλικίαν ταύτην ἀφεῖσθαι δεῖ τῆς εἰς τὸ φανερὸν γεν-
νήσεως· τὸ δὲ λοιπὸν ὑγιείας χάριν ἤ τινος ἄλλης τοιαύ-
της αἰτίας φαίνεσθαι δεῖ ποιουμένους τὴν ὁμιλίαν. — περὶ δὲ
τῆς πρὸς ἄλλην καὶ πρὸς ἄλλον, ἔστω μὲν ἁπλῶς μὴ καλὸν

19. *καὶ* ante *τὰ* add. Π^3 Bk. † ‖ 20. *γενομένων* P^1, *γεννωμένων* P^5, *γινομένων* M^s Bk.^{2}, *γιγνομένων* Π^2 Bk.^{1} ‖ 21. *ἐὰν* post *τέκνων* add. Π^2 P^5 Ar. Bk. et mg. P^1 ‖ *ἔθνων* Γ $P^{4.6.}$ L^s S^b C^c Ar. ‖ 22. *κωλύει* Π^1, *κωλύσει* ci. Susem., *κωλύοι*, ut videtur, pr. P^3 (fors. recte), *κωλύῃ* c. c. Ar. Bk. et corr.^{1} P^1 et rc. P^3 ‖ *γενομένων* Coraes, *γεννωμένων* Scaliger, *γινομένων* M^s P^1 Bk.^{2}, *γιγνομένων* Π^2 P^5 Bk.^{1} ‖ *ὡρίσθαι* Γ Ar. et mg. P^1 et corr.^{1} P^2, *ὥρισθαι* M^s, *ὁρισθῆναι* pr. P^1, *ὥρισται* c. c. Bk. ‖ 23. *δεῖ* Π^1 Ar. et pr. P^3, *δὴ* c. c. Bk. et mg. P^1 et rc. P^3 ‖ 24. *συνδυασθεῖσιν* Spengelius Susem.$^{1.2.}$ Guilelmi translatione abusi, ⟨*τῶν*⟩ *συνδυασθέντων* coniecerat Coraes ‖ 25. *μὴ* om. Π^2 P^5 ‖ 28. *δεῖ*] *χρὴ* Π^2 P^5 Bk. ‖ *ζεύξεως* M^s et pr. P^1 (em. corr.^{1}) ‖ 30. *καὶ* ante *τὰ* add. Γ Susem.$^{1.2.}$ ‖ 31. *γηρασκόντων* M^s et pr. P^1 (crx. *γρ.* mg.) ‖ 35. *ὥστε*] *ὡς* Π^1 (*ὥστε* corr.^{1} P^1) ‖ 39. *καὶ*] *ἢ* Π^2 P^5 Bk. (fors. recte).

ἁπτόμενον φαίνεσθαι μηδαμῇ μηδαμῶς, ὅταν ᾖ καὶ προσαρογευθῇ πόσις· περὶ δὲ τὸν χρόνον τὸν τῆς τεκνοποιίας 1336a ἐάν τις φαίνηται τοιοῦτόν τι δρῶν, ἀτιμίᾳ ζημιούσθω πρεπούσῃ πρὸς τὴν ἁμαρτίαν.

17 γενομένων δὲ τῶν τέκνων οἴεσθαι ⟨δεῖ⟩ μεγάλην εἶναι διαφορὰν πρὸς τὴν τῶν σωμάτων δύναμιν τὴν τροφήν, ὁποία τις ἂν ᾖ. φαίνεται δὲ διά τε τῶν ἄλλων ζῴων ἐπισκοποῦσι, καὶ διὰ τῶν ἐθνῶν οἷς ἐπιμελές ἐστιν εἰσάγειν τὴν πολεμικὴν ἕξιν, ἡ τοῦ γάλακτος πληθουσα τροφὴ μάλιστ' οἰκεία τοῖς σώμασιν, ἀοινοτέρα δὲ διὰ τὰ νοσήματα. ἔτι 2 δὲ καὶ κινήσεις ὅσας ἐνδέχεται ποιεῖσθαι τηλικούτων συμφέρει. πρὸς δὲ τὸ μὴ διαστρέφεσθαι τὰ μέλη δι' ἁπαλότητα χρῶνται καὶ νῦν ἔνια τῶν ἐθνῶν ὀργάνοις τισὶ μηχανικοῖς, ἃ τὸ σῶμα ποιεῖ τῶν τοιούτων ἀστραβές. συμφέρει δ' εὐθὺς καὶ πρὸς τὰ ψύχη συνεθίζειν ἐκ μικρῶν παίδων· τοῦτο γὰρ καὶ πρὸς ὑγίειαν καὶ πρὸς πολεμικὰς πράξεις εὐχρηστότατον. διὸ παρὰ πολλοῖς ἐστι τῶν βαρβάρων ἔθος τοῖς μὲν εἰς ποταμὸν ἀποβάπτειν τὰ γενόμενα [ψυχρόν], τοῖς δὲ σκέπασμα ψυχρὸν ἀμπίσχειν, οἷον Κελτοῖς. πάντα γὰρ ὅσα δυνατὸν ἐθίζειν, εὐθὺς ἀρχο- 3 μένων βέλτιον μὲν ἐθίζειν, ἐκ προσαγωγῆς δ' ἐθίζειν· εὐφυὴς δὲ ἡ τῶν παίδων ἕξις διὰ θερμότητα πρὸς τὴν τῶν ψυχρῶν ἄσκησιν. [περὶ μὲν οὖν τὴν πρώτην συμφέρει ποιεῖ-

1336a, 3. δεῖ add. Susem.$^{2.3.}$: an ⟨δεῖ⟩ διαφορὰν? ‖ 5. δὲ ΓP^5 Ar., τὲ M^s, τε $P^1 \Pi^2$ ‖ 6. εἰσάγειν ΓP^5, ἄγειν $M^s P^1$, ἀεὶ Π^2 Ar., ἀσκεῖν Coraes, ἐπάγειν? Susem. ‖ 7. πληθύουσα Victorius Bk ‖ 9. τηλικούτους Susem.$^{1.2.}$ et Γ, si accurate vertit Guil., τηλικούτω $P^{4.6.} L^s$, τηλικοῦτον? Susem. ‖ 10. διαφέρεσθαι M^s et corr.^{1} P^1, θιαφέρθαι pr. P^1, *defluere* Guil., διαστρέφεσθαι c. c. γρ. mg. P^1 ‖ 14. πρὸς alterum om. $M^s P^1$ ‖ 16. τοῖς] τῶν $M^s P^1$ ‖ γενόμενα Susem., γινόμενα $M^s P^1$ Bk.^{2} Susem.^{1} in textu, γιγνόμενα $\Pi^2 P^5$ Bk.^{1}, γεννώμενα Scaliger ‖ 17. ψυχρόν secl. Susem. ‖ ψυχρὸν P^1 et corr. P^4, μικρὸν c. c. Ar. Bk. ‖ ἀμπισχεῖν Bk. Susem.^{1} et, si recte vidi, $P^{2.3.}$ ‖ 18. ἀρχομένῳ $P^{2.3.}$ Ald. Bk. ‖ 21. περὶ — 34. σπουδασομένων post 39. διατεινομένοις tri. Susem.

σθαι τὴν ἐπιμέλειαν τοιαύτην τε καὶ τὴν ταύτῃ παραπλη-
4 σίαν· τὴν δ' ἐχομένην ταύτης ἡλικίαν μέχρι πέντε ἐτῶν,
ἣν οὔτε πω πρὸς μάθησιν καλῶς ἔχει προσάγειν οὐδεμίαν
οὔτε πρὸς ἀναγκαίους πόνους, ὅπως μὴ τὴν αὔξησιν ἐμποδί-
ζωσιν, δεῖ [δὲ] τοσαύτης τυγχάνειν κινήσεως ὥστε διαφεύγειν
τὴν ἀργίαν τῶν σωμάτων, ἣν χρὴ παρασκευάζειν καὶ δι'
ἄλλων πράξεων καὶ διὰ τῆς παιδιᾶς. δεῖ δὲ καὶ τὰς
παιδιὰς εἶναι μήτε ἀνελευθέρους μήτε ἐπιπόνους μήτε ἀνει-
5 μένας. καὶ περὶ λόγων δὲ καὶ μύθων, ποίους τινὰς ἀκούειν
(p. 128) δεῖ τοὺς τηλικούτους, ἐπιμελὲς ἔστω τοῖς ἄρχουσιν οὓς καλοῦσι
παιδονόμους. πάντα γὰρ δεῖ τὰ τοιαῦτα προοδοποιεῖν πρὸς
τὰς ὕστερον διατριβάς· διὸ τὰς παιδιὰς εἶναι δεῖ τὰς πολ-
6 λὰς μιμήσεις τῶν ὕστερον σπουδασομένων.] τὰς δὲ διατά-
σεις τῶν παίδων κατὰ τοὺς κλαυθμοὺς οὐκ ὀρθῶς ἀπαγορεύου-
σιν οἱ κωλύοντες ἐν τοῖς νόμοις· συμφέρουσι γὰρ πρὸς αὔξη-
σιν· γίνεται γὰρ τρόπον τινὰ γυμνασία τοῖς σώμασιν· ἡ γὰρ
τοῦ πνεύματος κάθεξις ποιεῖ τὴν ἰσχὺν τοῖς πονοῦσιν, ὃ
συμβαίνει καὶ τοῖς παιδίοις διατεινομένοις. — * ἐπισκεπτέον δὴ
τοῖς παιδονόμοις τὴν τούτων διαγωγὴν τήν τ' ἄλλην, καὶ
ὅπως ὅτι ἥκιστα μετὰ δούλων ἔσται. ταύτην γὰρ τὴν ἡλι-
κίαν, καὶ μέχρι τῶν ἑπτὰ ἐτῶν, ἀναγκαῖον οἴκοι τὴν τρο- 1336 b
7 φὴν ἔχειν. εὔλογον οὖν ἀπολαύειν ἀπὸ τῶν ἀκουσμάτων
καὶ τῶν ὁραμάτων ἀνελευθερίαν καὶ τηλικούτους ὄντας. ὅλως
μὲν οὖν αἰσχρολογίαν ἐκ τῆς πόλεως, ὥσπερ τι ἄλλο, δεῖ
τὸν νομοθέτην ἐξορίζειν (ἐκ τοῦ γὰρ εὐχερῶς λέγειν ὁτιοῦν
τῶν αἰσχρῶν γίνεται καὶ τὸ ποιεῖν σύνεγγυς), μάλιστα

26. δὲ om. Π^1 $P^{4.5}$ Bk., at fort. retinendum est ‖ 33. διὸ ⟨καὶ⟩? Susem. ‖ 34. σπουδασομένων Coraes, σπουδασομένων aut σπουδασθησομένων Γ, ut videtur, et fort. Ar., σπουδασθησομένων P^5, σπουδαζομένων c. c. Bk. ‖ 35. κατὰ Γ, καὶ Π Ar. Bk. ‖ τοὺς om. Π^2 P^5 Bk. ‖ 39. δὴ Susem., δὲ Γ Π Bk. Susem.[1] in textu ‖ 1336b, 2. ἀπολαβεῖν Γ Susem.[1.2], ἀπελαύνειν Π^2 P^5 Ar. Bk. ‖ 3. ἀνελευθερίαν] τῶν ἀνελευθέρων P^6 L^s Ar. Ald. Bk.[2] et pr. P^4, τῶν ἀνελευθερίαν corr. P^4 ‖ 4. ὥσπερ] εἴπερ Lambinus Bk.[2] (haud recte) ‖ τι post ἄλλο Π^2 P^5 Bk.

μὲν οὖν ἐκ τῶν νέων, ὅπως μήτε λέγωσι μήτε ἀκούωσι μη-
δὲν τοιοῦτον. ἐὰν δέ τις φαίνηταί τι λέγων ἢ πράττων
ἀπηγορευμένον, τὸν μὲν ἐλεύθερον μήπω δὲ κατακλίσεως
ἠξιωμένον ἐν τοῖς συσσιτίοις [ἀτιμίαις] κολάζειν καὶ πλη-
γαῖς, τὸν δὲ πρεσβύτερον τῆς ἡλικίας ταύτης ἀτιμίαις
ἀνελευθέροις ἀνδραποδωδίας χάριν. ἐπεὶ δὲ τὸ λέγειν τι 8
τῶν τοιούτων ἐξορίζομεν, φανερὸν ὅτι καὶ τὸ θεωρεῖν ἢ
γραφὰς ἢ λόγους ἀσχήμονας. ἐπιμελὲς μὲν οὖν ἔστω τοῖς
ἄρχουσι μηδὲν μήτε ἄγαλμα μήτε γραφὴν εἶναι τοιούτων
πράξεων μίμησιν, εἰ μὴ παρά τισι θεοῖς τοιούτοις οἷς καὶ
τὸν τωθασμὸν ἀποδίδωσιν ὁ νόμος· πρὸς δὲ τούτοις ἀφίη-
σιν ὁ νόμος τοὺς τὴν ἡλικίαν ἔχοντας ἔτι τὴν ἱκνουμένην καὶ
ὑπὲρ αὑτῶν καὶ τέκνων καὶ γυναικῶν τιμαλφεῖν τοὺς θεούς.
τοὺς δὲ νεωτέρους οὔτ' ἰάμβων οὔτε κωμῳδίας θεατὰς θετέον, 9
πρὶν ἢ τὴν ἡλικίαν λάβωσιν ἐν ᾗ κατακλίσεως ὑπάρ- (p.
ξει κοινωνεῖν ἤδη καὶ μέθης καὶ τῆς ἀπὸ τῶν τοιούτων
γινομένης βλάβης ἀπαθεῖς ἡ παιδεία ποιήσει πάντας.
[νῦν μὲν οὖν ἐν παραδρομῇ τούτων πεποιήμεθα τὸν λόγον·
ὕστερον δ' ἐπιστήσαντας δεῖ διορίσαι μᾶλλον, εἴτε μὴ δεῖ
πρῶτον εἴτε δεῖ διαπορήσαντας, καὶ πῶς δεῖ· κατὰ δὲ τὸν
παρόντα καιρὸν ἐμνήσθημεν ὡς ἀναγκαῖον. —] ἴσως γὰρ οὐ 10

7. μὲν οὖν] δὲ Susem., prb. Schmidtius ‖ 8. δή Susem., μὲν οὖν Schmidtius ‖ 9. ἀπηγορευμένον] τῶν ἀπηγορευομένων Π^2 P^5 Ar. Bk. ‖ 10. ἀτιμίαις secl. Buecheler Susem.$^{2.3.}$, corruptum esse coniecerat Susem. ‖ καὶ πληγαῖς secludenda esse ci. Schneider ‖ 14. ἔστω $P^{1.5.}$ Ar., ἐστι cet. ‖ 17. πρὸς] παρὰ etsi malis, tamen nihil mutandum est ‖ τούτους Reizius Bk.^{2} ‖ παρίησιν in ras. P^5, ἐφίησιν Coraes ‖ 18. τοὺς — ἱκνουμένην M^s P^1, τοὺς ἔχοντας ἡλικίαν πλέον προήκουσαν Γ P^5 Bk. (πλέον in ras. P^5), *iam homines factos* Ar., om. Π^2 ‖ ἔτι] ἤδη Susem. ‖ 19. καὶ γυναικῶν om. Π^1 (suppl. mg.^{1} P^1), secl. Susem.^{1} † ‖ τιμαλφᾶν M^s P^1 ‖ 20. θετητέον M^s, νομοθετέον Π^2 P^5 Bk. (nescio an recte) ‖ 23. ἀπαθῆς M^s et, ut videtur, pr. P^1 ‖ 24. νῦν — 27. ἀναγκαῖον post 35. δυσμένειαν tri. Susem., cf. quae adnotabo ad v. 27 sqq. ‖ τοῦτον P^1 et ante ἐν παραδρομῇ P^4 Ald., τούτων Γ M^s Ar. et ante ἐν παραδρομῇ c. c. Bk. ‖ 27. ἴσως — 35. δυσμένειαν secl. Boecker.

*κακῶς ἔλεγε τὸ τοιοῦτον Θεόδωρος ὁ τῆς τραγῳδίας ὑποκριτής· οὐδενὶ γὰρ πώποτε παρῆκεν ἑαυτοῦ προεισάγειν, οὐδὲ τῶν εὐτελῶν ὑποκριτῶν, ὡς οἰκειουμένων τῶν θεάτρων ταῖς πρώταις ἀκοαῖς· συμβαίνει δὲ ταὐτὸ τοῦτο καὶ πρὸς τὰς τῶν ἀνθρώπων ὁμιλίας καὶ πρὸς τὰς τῶν πραγμάτων. πάντα γὰρ στέργομεν τὰ πρῶτα μᾶλλον. διὸ δεῖ τοῖς νέοις πάντα ποιεῖν ξένα τὰ φαῦλα, μάλιστα δὲ ὅσα αὐτῶν ἔχει ἢ μοχθηρίαν ἢ δυσμένειαν. * διελθόντων δὲ τῶν πέντε ἐτῶν τὰ δύο μέχρι τῶν ἑπτὰ δεῖ θεωροὺς ἤδη γίνεσθαι τῶν μαθήσεων ἃς δεήσει μανθάνειν αὐτούς.*

11 *δύο δ' εἰσὶν ἡλικίαι πρὸς ἃς ἀναγκαῖον διῃρῆσθαι τὴν παιδείαν, μετὰ τὴν ἀπὸ τῶν ἑπτὰ μέχρις ἥβης καὶ πάλιν μετὰ τὴν ἀφ' ἥβης μέχρι τῶν ἑνὸς καὶ εἴκοσιν ἐτῶν. οἱ γὰρ ταῖς ἑβδομάσι διαιροῦντες τὰς ἡλικίας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ λέγουσιν οὐ κακῶς, δεῖ δὲ τῇ διαιρέσει τῆς φύσεως ἐπακολουθεῖν· πᾶσα γὰρ τέχνη* 1337a *καὶ παιδεία τὸ προσλεῖπον τῆς φύσεως βούλεται ἀναπληροῦν.*

E (Θ).

πρῶτον μὲν οὖν σκεπτέον εἰ ποιητέον τάξιν τινα περὶ τοὺς παῖδας, ἔπειτα πότερον συμφέρει κοινῇ ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν αὐτῶν ἢ κατ' ἴδιον τρόπον (ὃ γίνεται καὶ νῦν ἐν ταῖς πλείσταις τῶν πόλεων), τρίτον δὲ ποίαν τινὰ δεῖ ταύτην. 7

I *ὅτι μὲν οὖν τῷ νομοθέτῃ μάλιστα πραγματευτέον* (1) 11

28. *καλῶς* *Γ* M[s] † ‖ *ἔλεγε* haud sine causa offendit Camerarium ‖ 30. *θεατῶν* *Π*[2] P[5] Ar. Bk. et γρ. mg. P[1] ‖ 34. *ὅσα* post *αὐτῶν* P[1.5.] *Π*[2] Bk. ‖ 35. *δυσγένειαν* Schmidtius Susem.[2], *δυσχέρειαν* Coraes ‖ 36. *ἤδη* om. *Π*[1], secl. Susem.[1] ‖ 38. *τὴν* om. M[s] et pr. P[1] (suppl. corr.[1]), secl. Susem.[1] ‖ 39. *μέχρι* *Π*[2] P[5] Bk. Susem.[1] ‖ 41. *κακῶς* Muretus, *καλῶς* *Γ Π* Ar. Bk.[1] Susem.[1] in textu ‖ 1337a, 2. *τῆς φύσεως* post *βούλεται* *Π*[2] P[5] Bk.

Lib. V (VIII). 1337a, 3. *πρῶτον* — 7. *ταύτην.* ab *Δ* (*H*) separavit et cum *E* (*Θ*) coniunxit Spengelius ‖ 7. *δεῖται* M[s], *δεῖ εἶναι* Susem.[1.2.], *oportet esse* Guil.

περὶ τὴν τῶν νέων παιδείαν, οὐδεὶς ἂν ἀμφισβητήσειεν, καὶ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσιν οὐ γινόμενον τοῦτο βλάπτει τὰς πολιτείας (δεῖ γὰρ πρὸς ἑκάστην παιδεύεσθαι· τὸ γὰρ ἦθος τῆς πολιτείας ἑκάστης τὸ οἰκεῖον καὶ φυλάττειν εἴωθε τὴν πολιτείαν καὶ καθίστησιν ἐξ ἀρχῆς, οἷον τὸ μὲν δημοκρατικὸν δημοκρατίαν τὸ δ' ὀλιγαρχικὸν ὀλιγαρχίαν· ἀεὶ δὲ τὸ βέλτιον ἦθος βελτίονος αἴτιον πολιτείας), ἔτι δὲ πρὸς 2 πάσας δυνάμεις καὶ τέχνας ἔστιν ἃ δεῖ προπαιδεύεσθαι καὶ προεθίζεσθαι πρὸς τὰς ἑκάστων ἐργασίας, ὥστε δῆλον ὅτι καὶ πρὸς τὰς τῆς ἀρετῆς πράξεις· ἐπεὶ δ' ἓν τὸ τέλος τῇ πόλει πάσῃ, φανερὸν ὅτι καὶ τὴν παιδείαν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀναγκαῖον εἶναι πάντων καὶ ταύτης τὴν ἐπιμέλειαν εἶναι κοινὴν καὶ μὴ κατ' ἰδίαν, ὃν τρόπον ἕκαστος νῦν ἐπιμελεῖται τῶν αὑτοῦ τέκνων ἰδίᾳ τε καὶ μάθησιν ἰδίαν, ἣν ἂν δόξῃ, διδάσκων. δεῖ γὰρ τῶν κοινῶν κοινὴν ποιεῖσθαι καὶ τὴν ἄσκησιν. ἅμα δὲ οὐδὲ χρὴ νομίζειν αὐτὸν αὐτοῦ τινα εἶναι τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ πάντας τῆς πόλεως, μόριον γὰρ ἕκαστος τῆς πόλεως· ἡ δ' ἐπιμέλεια πέφυκεν ἑκάστου μορίου βλέπειν πρὸς τὴν τοῦ ὅλου ἐπιμέλειαν. ἐπαινέσειε δ' ἄν τις κατὰ τοῦτο Λακεδαιμονίους· καὶ γὰρ 3 πλείστην ποιοῦνται σπουδὴν περὶ τοὺς παῖδας καὶ κοινῇ ταύτην.

2 ὅτι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην κοινῇ ποιητέον, φανερόν· τίς δ' ἐστὶν παιδεία καὶ πῶς χρὴ παιδεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. νῦν γὰρ ἀμφισβητεῖται διὰ τῶν ἔργων. οὐ γὰρ ταὐτὰ πάντες ὑπολαμβάνουσι δεῖν μανθάνειν τοὺς νέους οὔτε πρὸς ἀρετὴν οὔτε πρὸς τὸν

14. παιδεύεσθαι Ar., πολιτεύεσθαι Γ Π Bk. ‖ 18. βέλτιον M^s P^5 Ar., βέλτιστον c. c. Bk.[1] ‖ 24. ἕκαστος post 25. νῦν Π^2 P^5 Bk. ‖ 26. γὰρ Susem., καὶ M^s, δὲ c. c. Ar. Bk. Susem.[1] in textu ‖ 28. αὐτῶν Γ, ἂν (τ supra) M^s ‖ αὑτοῦ P^5, αὐτοῦ aut αὑτοῦ P^2, αὐτοῦ P^3 Π^3, αὐτῷ Γ P^1, αὑτῷ M^s ‖ 29. μόριον — πόλεως om. Π^1 † ‖ 31. κατὰ Sylburgius, καὶ Γ Π Bk. Susem.[1] in textu ‖ 32. κοινῇ P^1, κοινῇ aut κοινῶς Γ Ar., κοινῶς M^s, κοινὴν Π^2 P^5 Bk. (fors. recte) ‖ 36. διὰ] περὶ Π^2 P^5 Bk. et mg. p^1.

(I) βίον τὸν ἄριστον, οὐδὲ φανερὸν πότερον πρὸς τὴν διάνοιαν 4 πρέπει μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος· ἔκ τε τῆς ἐμποδὼν παιδείας ταραχώδης ἡ σκέψις, καὶ δῆλον οὐδενὶ πότερον ἀσκεῖν δεῖ τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ τὰ τείνοντα πρὸς ἀρετὴν ἢ τὰ περιττά (πάντα γὰρ εἴληφε ταῦτα κρι-
131) τάς τινας)· περί τε τῶν πρὸς ἀρετὴν οὐδέν ἐστιν ὁμολογούμε- 1337 b
νον (καὶ γὰρ τὴν ἀρετὴν οὐ τὴν αὐτὴν εὐθὺς πάντες τιμῶσιν, ὥστ' εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἄσκησιν αὐτῆς).

II ὅτι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεσθαι τῶν χρησίμων, οὐκ ἄδηλον· ὅτι δὲ οὐ πάντα, διῃρημένων τῶν τε ἐλευθέρων ἔργων καὶ τῶν ἀνελευθέρων, φανερὸν ὅτι τῶν τοιούτων δεῖ μετέχειν ὅσα τῶν χρησίμων ποιήσει τὸν μετέχοντα μὴ βάναυσον. βάναυσον δ' ἔργον εἶναι δεῖ τοῦτο νομίζειν καὶ τέχνην ταύτην καὶ μάθησιν, ὅσαι πρὸς τὰς χρήσεις καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς ἀρετῆς ἄχρηστον ἀπεργάζονται τὸ σῶμα τῶν ἐλευθέρων [ἢ τὴν ψυχὴν] ἢ τὴν διάνοιαν. διὸ τάς τε τοιαύτας τέχνας ὅσαι παρασκευάζουσι τὸ σῶμα χεῖρον διακεῖσθαι βαναύσους καλοῦμεν, καὶ τὰς μισθαρνικὰς ἐργασίας. ἄσχολον γὰρ ποιοῦσι τὴν διάνοιαν καὶ τα-
2 πεινήν. ἔστι δὲ καὶ τῶν ἐλευθερίων ἐπιστημῶν μέχρι μὲν τινὸς ἐνίων μετέχειν οὐκ ἀνελεύθερον, τὸ δὲ προσεδρεύειν λίαν πρὸς ἀκρίβειαν ἔνοχον ταῖς εἰρημέναις βλάβαις. ἔχει δὲ πολλὴν διαφορὰν καὶ τὸ τίνος ἕνεκεν πράττει τις ἢ μανθάνει· τὸ μὲν γὰρ αὐτοῦ χάριν ἢ φίλων ἢ δι' ἀρετὴν οὐκ

40. οὐδενὶ Π^{1} P^{4}, οὐδὲν c. c. Bk. ‖ 1337 b, 4. δεῖ om. Γ M^{s} † ‖ 5. ἐλευθερίων ci. Schneider ‖ 6. ἀνελευθερίων P^{1} et fort. Γ Ar. ‖ 11. ἢ τὴν ψυχὴν secl. Susem. ‖ 12. τε om. M^{s} P^{1} et fort. Γ, secl. Susem.^{1} ‖ παρασκευάζουσι post τὸ σῶμα Π^{2} P^{5} Bk. ‖ 16. τὸ — 20. ἀνελεύθερον om. Π^{2} (suppl. mg. P^{4}) † ‖ τὸ δὲ προσεδρεύειν om. in lac. pr. P^{5}, προσεδρεύειν δὲ suppl. rc. P^{5}, rec. Bk. ‖ 17. ἀκρίβειαν] τὸ τέλειον P^{5}, *extremum* Ar., τὸ ἐντελὲς Victorius Bk. ‖ εἰρημέναις] ῥηθείσαις P^{5} ‖ δὲ] γὰρ admodum dubitanter ci. Susem. ‖ 18. ἕνεκεν] χάριν P^{5} Bk. ‖ 19. τὸ — αὐτοῦ] αὐτοῦ μὲν γὰρ P^{5} Bk. ‖ τῶν ante φίλων add. P^{5}.

περὶ τὴν τῶν νέων παιδείαν, οὐδεὶς ἂν ἀμφισβητήσειεν, καὶ
γὰρ ἐν ταῖς πόλεσιν οὐ γινόμενον τοῦτο βλάπτει τὰς πο-
λιτείας (δεῖ γὰρ πρὸς ἑκάστην παιδεύεσθαι· τὸ γὰρ ἦθος
τῆς πολιτείας ἑκάστης τὸ οἰκεῖον καὶ φυλάττειν εἴωθε τὴν
πολιτείαν καὶ καθίστησιν ἐξ ἀρχῆς, οἷον τὸ μὲν δημοκρα-
τικὸν δημοκρατίαν τὸ δ' ὀλιγαρχικὸν ὀλιγαρχίαν· ἀεὶ δὲ
τὸ βέλτιον ἦθος βελτίονος αἴτιον πολιτείας), ἔτι δὲ πρὸς 2
πάσας δυνάμεις καὶ τέχνας ἔστιν ἃ δεῖ προπαιδεύεσθαι
καὶ προεθίζεσθαι πρὸς τὰς ἑκάστων ἐργασίας, ὥστε δῆλον
ὅτι καὶ πρὸς τὰς τῆς ἀρετῆς πράξεις· ἐπεὶ δ' ἓν τὸ τέλος
τῇ πόλει πάσῃ, φανερὸν ὅτι καὶ τὴν παιδείαν μίαν καὶ
τὴν αὐτὴν ἀναγκαῖον εἶναι πάντων καὶ ταύτης τὴν ἐπιμέ-
λειαν εἶναι κοινὴν καὶ μὴ κατ' ἰδίαν, ὃν τρόπον ἕκα-
στος νῦν ἐπιμελεῖται τῶν αὑτοῦ τέκνων ἰδίᾳ τε καὶ μάθησιν
ἰδίαν, ἣν ἂν δόξῃ, διδάσκων. δεῖ γὰρ τῶν κοινῶν κοινὴν
ποιεῖσθαι καὶ τὴν ἄσκησιν. ἅμα δὲ οὐδὲ χρὴ νομίζειν
αὐτὸν αὑτοῦ τινα εἶναι τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ πάντας τῆς
πόλεως, μόριον γὰρ ἕκαστος τῆς πόλεως· ἡ δ' ἐπιμέλεια
πέφυκεν ἑκάστου μορίου βλέπειν πρὸς τὴν τοῦ ὅλου ἐπιμέλειαν.
ἐπαινέσειε δ' ἄν τις κατὰ τοῦτο Λακεδαιμονίους· καὶ γὰρ 3
πλείστην ποιοῦνται σπουδὴν περὶ τοὺς παῖδας καὶ κοινῇ ταύτην.

2 ὅτι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην
κοινῇ ποιητέον, φανερόν· τίς δ' ἐστὶν παιδεία καὶ πῶς
χρὴ παιδεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. νῦν γὰρ ἀμφισβη-
τεῖται διὰ τῶν ἔργων. οὐ γὰρ ταὐτὰ πάντες ὑπολαμβάνουσι
δεῖν μανθάνειν τοὺς νέους οὔτε πρὸς ἀρετὴν οὔτε πρὸς τὸν

14. *παιδεύεσθαι* Ar., *πολιτεύεσθαι* *Γ Π* Bk. ‖ 18. *βέλτιον* M^s P^5 Ar., *βέλτιστον* c. c. Bk.[1] ‖ 24. *ἕκαστος* post 25. *νῦν* $Π^2$ P^5 Bk. ‖ 26. *γὰρ* Susem., *καὶ* M^s, *δὲ* c. c. Ar. Bk. Susem.[1] in textu ‖ 28. *αὐτῶν* *Γ*, $\overset{\tau}{\textit{αὐ}}$ M^s ‖ *αὐτοῦ* P^5, *αὐτοῦ* aut *αὑτοῦ* P^2, *αὑτοῦ* P^3 $Π^3$, *αὐτῷ* *Γ* P^1, *αὑτῷ* M^s ‖ 29. *μόριον — πόλεως* om. $Π^1$ † ‖ 31. *κατὰ* Sylburgius, *καὶ* *Γ Π* Bk. Susem.[1] in textu ‖ 32. *κοινῇ* P^1, *κοινῇ* aut *κοινῶς* *Γ* Ar., *κοινῶς* M^s, *κοινὴν* $Π^2$ P^5 Bk. (fors. recte) ‖ 36. *διὰ*] *περὶ* $Π^2$ P^5 Bk. et mg. p^1.

(I)
βίον τὸν ἄριστον, οὐδὲ φανερὸν πότερον πρὸς τὴν διάνοιαν
4 πρέπει μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος· ἔκ τε τῆς ἐμ-
ποδὼν παιδείας ταραχώδης ἡ σκέψις, καὶ δῆλον οὐδενὶ πό-
τερον ἀσκεῖν δεῖ τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ τὰ τείνοντα
πρὸς ἀρετὴν ἢ τὰ περιττά (πάντα γὰρ εἴληφε ταῦτα κρι-
(131) τάς τινας)· περί τε τῶν πρὸς ἀρετὴν οὐδέν ἐστιν ὁμολογούμε- 1337b
νον (καὶ γὰρ τὴν ἀρετὴν οὐ τὴν αὐτὴν εὐθὺς πάντες τιμῶ-
σιν, ὥστ' εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἄσκησιν αὐτῆς).

II ὅτι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεσθαι τῶν χρησίμων,
οὐκ ἄδηλον· ὅτι δὲ οὐ πάντα, διῃρημένων τῶν τε ἐλευθέρων
ἔργων καὶ τῶν ἀνελευθέρων, φανερὸν ὅτι τῶν τοιούτων δεῖ
μετέχειν ὅσα τῶν χρησίμων ποιήσει τὸν μετέχοντα μὴ
βάναυσον. βάναυσον δ' ἔργον εἶναι δεῖ τοῦτο νομίζειν καὶ
τέχνην ταύτην καὶ μάθησιν, ὅσαι πρὸς τὰς χρήσεις καὶ
τὰς πράξεις τὰς τῆς ἀρετῆς ἄχρηστον ἀπεργάζονται τὸ
σῶμα τῶν ἐλευθέρων [ἢ τὴν ψυχὴν] ἢ τὴν διάνοιαν. διὸ
τάς τε τοιαύτας τέχνας ὅσαι παρασκευάζουσι τὸ σῶμα
χεῖρον διακεῖσθαι βαναύσους καλοῦμεν, καὶ τὰς μισθαρνι-
κὰς ἐργασίας. ἄσχολον γὰρ ποιοῦσι τὴν διάνοιαν καὶ τα-
2 πεινήν. ἔστι δὲ καὶ τῶν ἐλευθερίων ἐπιστημῶν μέχρι μὲν
τινὸς ἐνίων μετέχειν οὐκ ἀνελεύθερον, τὸ δὲ προσεδρεύειν λίαν
πρὸς ἀκρίβειαν ἔνοχον ταῖς εἰρημέναις βλάβαις. ἔχει δὲ
πολλὴν διαφορὰν καὶ τὸ τίνος ἕνεκεν πράττει τις ἢ μαν-
θάνει· τὸ μὲν γὰρ αὑτοῦ χάριν ἢ φίλων ἢ δι' ἀρετὴν οὐκ

40. *οὐδενὶ* *Π*[1] P[4], *οὐδὲν* c. c. Bk. ‖ 1337b, 4. *δεῖ* om. *Γ* M[s] † ‖ 5. *ἐλευθερίων* ci. Schneider ‖ 6. *ἀνελευθερίων* P[1] et fort. *Γ* Ar. ‖ 11. *ἢ τὴν ψυχὴν* secl. Susem. ‖ 12. *τε* om. M[s] P[1] et fort. *Γ*, secl. Susem.[1] ‖ *παρασκευάζουσι* post *τὸ σῶμα* *Π*[2] P[5] Bk. ‖ 16. *τὸ* — 20. *ἀνελεύθερον* om. *Π*[2] (suppl. mg. P[4]) † ‖ *τὸ δὲ προσεδρεύειν* om. in lac. pr. P[5], *προσεδρεύειν δὲ* suppl. rc. P[5], rec. Bk. ‖ 17. *ἀκρίβειαν*] *τὸ τέλειον* P[5], *extremum* Ar., *τὸ ἐντελὲς* Victorius Bk. ‖ *εἰρημέναις*] *ῥηθείσαις* P[5] ‖ *δὲ*] *γὰρ* admodum dubitanter ci. Susem. ‖ 18. *ἕνεκεν*] *χάριν* P[5] Bk. ‖ 19. *τὸ* — *αὑτοῦ*] *αὑτοῦ μὲν γὰρ* P[5] Bk. ‖ *τῶν* ante *φίλων* add. P[5].

(II)

ἀνελεύθερον, ὁ δὲ αὐτὸ τοῦτο πράττων πολλάκις δι᾽ ἄλλους θητικὸν καὶ δουλικὸν ἂν δόξειε πράττειν.

3 αἱ μὲν οὖν καταβεβλημέναι νῦν μαθήσεις, καθάπερ εἴρη-
ται πρότερον, ἐπαμφοτερίζουσιν· ἔστι δὲ τέτταρα σχεδὸν ἃ παι- 3
δεύειν εἰώθασι, γράμματα καὶ γυμναστικὴν καὶ μουσικὴν καὶ τέταρτον ἔνιοι γραφικήν, τὴν μὲν γραμματικὴν καὶ γραφικὴν ὡς χρησίμους πρὸς τὸν βίον οὔσας καὶ πολυχρήστους, τὴν δὲ γυμναστικὴν ὡς συντείνουσαν πρὸς ἀνδρίαν· τὴν δὲ μουσικὴν ἤδη διαπορήσειεν ἄν τις. νῦν μὲν γὰρ ὡς ἡδονῆς χάριν οἱ πλεῖστοι μετέχουσιν αὐτῆς· οἱ δ᾽ ἐξ ἀρχῆς ἔταξαν ἐν παιδείᾳ διὰ τὸ τὴν φύσιν αὐτὴν ζητεῖν, ὅπερ πολλάκις εἴρηται, μὴ μόνον ἀσχολεῖν ὀρθῶς ἀλλὰ καὶ σχολάζειν δύνασθαι καλῶς. αὕτη γὰρ ἀρχὴ πάντων, ἵνα καὶ πάλιν
εἴπωμεν περὶ αὐτῆς. — εἰ δ᾽ ἄμφω μὲν δεῖ, μᾶλλον δὲ 4
αἱρετὸν τὸ σχολάζειν τῆς ἀσχολίας, καὶ τέλος ζητητέον (p. 1
ὅ τι δεῖ ποιοῦντας σχολάζειν. οὐ γὰρ δὴ παίζοντας· τέλος γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι τοῦ βίου τὴν παιδιὰν ἡμῖν. εἰ δὲ τοῦτο ἀδύνατον, καὶ μᾶλλον ἐν ταῖς ἀσχολίαις χρηστέον ταῖς παιδιαῖς (ὁ γὰρ πονῶν δεῖται τῆς ἀναπαύσεως, ἡ δὲ παιδιὰ χάριν ἀναπαύσεως ἐστίν· τὸ δ᾽ ἀσχολεῖν συμβαίνει μετὰ πόνου καὶ συντονίας), διὰ τοῦτο δεῖ παιδιὰς εἰσάγεσθαι καιροφυλακοῦντα τὴν χρῆσιν, ὡς προσάγοντα φαρμακείας χάριν. ἄνεσις γὰρ ἡ τοιαύτη κίνησις τῆς ψυχῆς,

20. πράσσων Π^2 P^5 ‖ πολλάκις post δι᾽ ἄλλους Π^2 P^5 Bk. ‖ 21. ἂν (in corr. rc. P^3) post δόξειεν Π^2 P^5 Bk. ‖ 22. εἴρηται] ἐλέχθη Π^2 P^5 Bk. ‖ 25. τὴν μὲν — γραφικὴν om. Π^1 (suppl. mg. p^1) † ‖ 27. τὴν δὲ μουσικὴν] περὶ δὲ τῆς μουσικῆς P^5 et fort. Γ ‖ 28. ἤδη om. P^5, non vert. Guil. Ar., secl. Susem.[1] ‖ 33. δ᾽ Susem., γὰρ Γ Π Ar. Bk. Susem.[1] in textu ‖ 34. τῆς — 35. σχολάζειν om. Π^2 (suppl. mg. P^4), τῆς ἀσχολίας in ras. P^5, καὶ — 35. σχολάζειν om. Ar. ‖ τέλος secl. Susem.[1] (nescio an recte), τελευταῖον P^5, ὅλως Victorius Bk. ‖ 35. ὅ τι Susem., τί P^5 Bk., ὅτι cet. ‖ δεῖ post ποιοῦντας Γ (si accurate vertit Guil.) P^5 Bk. Susem.[1.2.] ‖ 36. ⟨ἂν⟩ ἀναγκαῖον Schneider, ἀναγκαῖον ⟨ἦν⟩ Spengelius ‖ 38. ἥ τε? Susem. ‖ 41. καιροφυλακοῦντας Π^2, καιροφυλακτοῦντας P^5 Bk. ‖ προσάγοντας Π^2 P^5 Bk.

(II)

5 *καὶ διὰ τὴν ἡδονὴν ἀνάπαυσις. τὸ δὲ σχολάζειν ἔχειν* 1338a *αὐτὸ δοκεῖ τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὸ ζῆν μακαρίως. τοῦτο γὰρ οὐ τοῖς ἀσχολοῦσιν ὑπάρχει ἀλλὰ τοῖς σχολάζουσιν· ὁ μὲν γὰρ ἀσχολῶν ἕνεκά τινος ἀσχολεῖ τέλους ὡς οὐχ ὑπάρχοντος, ἡ δ' εὐδαιμονία τέλος ἐστίν, ἣν οὐ μετὰ λύπης ἀλλὰ μεθ' ἡδονῆς οἴονται πάντες εἶναι. ταύτην μέντοι τὴν ἡδονὴν οὐκέτι τὴν αὐτὴν τιθέασιν, ἀλλὰ καθ' ἑαυτοὺς ἕκαστος καὶ τὴν ἕξιν τὴν αὑτῶν, ὁ δ' ἄριστος τὴν ἀρίστην καὶ τὴν ἀπὸ τῶν καλλίστων. ὥστε φανερὸν ὅτι δεῖ καὶ πρὸς τὴν ἐν τῇ διαγωγῇ σχολὴν μανθάνειν ἄττα καὶ παιδεύεσθαι, καὶ ταῦτα μὲν τὰ παιδεύματα καὶ ταύτας τὰς μαθήσεις ἑαυτῶν εἶναι χάριν, τὰς δὲ πρὸς τὴν*

6 *ἀσχολίαν ὡς ἀναγκαίας καὶ χάριν ἄλλων. διὸ καὶ τὴν μουσικὴν οἱ πρότερον εἰς παιδείαν ἔταξαν οὐχ ὡς ἀναγκαῖον (οὐδὲν γὰρ ἔχει τοιοῦτον) οὐδ' ὡς χρήσιμον, ὥσπερ τὰ γράμματα πρὸς χρηματισμὸν καὶ πρὸς οἰκονομίαν [καὶ πρὸς μάθησιν] καὶ πρὸς πολιτικὰς πράξεις πολλάς, δοκεῖ δὲ καὶ γραφικὴ χρήσιμος εἶναι πρὸς τὸ κρίνειν τὰ τῶν τεχνιτῶν ἔργα κάλλιον, οὐδ' αὖ καθάπερ ἡ γυμναστικὴ πρὸς ὑγίειαν καὶ ἀλκήν (οὐδέτερον γὰρ τούτων ὁρῶμεν γινόμενον ἐκ τῆς μουσικῆς)· λείπεται τοίνυν πρὸς τὴν ἐν τῇ σχολῇ διαγωγήν, εἰς ὅπερ καὶ φαίνονται παράγοντες αὐτήν. ἣν γὰρ οἴονται διαγωγὴν εἶναι τῶν ἐλευθέρων, ἐν ταύτῃ τάτ-*

133) *τουσιν. διόπερ Ὅμηρος οὕτως ἐποίησεν*

"ἀλλ' οἷον μέν ἐστι καλεῖν ἐπὶ δαῖτα θαλείην",

καὶ οὕτω προειπὼν ἑτέρους τινάς, οἳ καλέουσιν

1338a, 3. *γὰρ* Susem., *δὲ* *Γ Π* Bk. Susem.[1] in textu ‖ 8. *αὑτῶν* P[4] Ald. et corr.[1] P[1], *αὐτὴν* M[s] et pr. P[1] ‖ 10. *ἐν τῇ σχολῇ διαγωγὴν* Coraes, *ἐν τῇ διαγωγῇ* secl. Spengelius, at nihil mutandum videtur ‖ 16. *καὶ πρὸς μάθησιν* secl. Susem.[2.3.], nisi corruptum potius est *μάθησιν* ‖ 25. *οἷον* Schneider ‖ *μέν* corruptum, *μήν* Schneider, *μέν γ'* Goettlingius, *μέν τ'* Spengelius ‖ *καλεῖν* post *ἐπὶ δαῖτα* *Π*[1] ‖ *θαλίην* P[1], *θαλείων* M[s], *congaudere* Guil. ‖ 26. *οὓς καλοῦσιν* aut *οἳ καλοῦνται* Spengelius.

"ἀοιδόν,"

φησίν,

"ὅ κεν τέρπῃσιν ἅπαντας".

καὶ ἐν ἄλλοις δέ φησιν Ὀδυσσεὺς ταύτην ἀρίστην εἶναι διαγωγήν, ὅταν εὐφραινομένων τῶν ἀνθρώπων

"δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δώματ' ἀκουάζωνται ἀοιδοῦ
ἥμενοι ἑξείης".

ὅτι μὲν τοίνυν ἔστι παιδεία τις ἣν οὐχ ὡς χρησίμην παιδευτέον τοὺς υἱεῖς οὐδ' ὡς ἀναγκαίαν ἀλλ' ὡς ἐλευθέριον καὶ καλήν, III
φανερόν ἐστιν· πότερον δὲ μία τῷ ἀριθμῷ ἢ πλείους, καὶ τίνες αὗται καὶ πῶς, ὕστερον λεκτέον περὶ αὐτῶν. νῦν δὲ τοσοῦτον ἡμῖν εἶναι πρὸ ὁδοῦ γέγονεν, ὅτι καὶ παρὰ τῶν ἀρχαίων ἔχομέν τινα μαρτυρίαν ἐκ τῶν καταβεβλημένων παιδευμάτων· ἡ γὰρ
μουσικὴ τοῦτο ποιεῖ δῆλον. — ἔτι δὲ καὶ τῶν χρησίμων ὅτι 2
δεῖ τινα παιδεύεσθαι τοὺς παῖδας οὐ μόνον διὰ τὸ χρήσιμον, οἷον τὴν τῶν γραμμάτων μάθησιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πολλὰς δι' αὐτῶν ἐνδέχεσθαι γίνεσθαι μαθήσεις ἑτέρας, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν γραφικὴν οὐχ ἵνα ἐν τοῖς ἰδίοις ὠνίοις μὴ διαμαρτάνωσιν ἀλλ' ὦσιν ἀνεξαπάτητοι πρὸς τὴν τῶν σκευῶν
1338b ὠνήν τε καὶ πρᾶσιν, ἢ μᾶλλον ὅτι ποιεῖ θεωρητικὸν τοῦ περὶ τὰ σώματα κάλλους. τὸ δὲ ζητεῖν πανταχοῦ το χρήσιμον ἥκιστα ἁρμόζει τοῖς μεγαλοψύχοις καὶ τοῖς ἐλευθέροις.

ἐπεὶ δὲ φανερὸν πρότερον τοῖς ἔθεσιν παιδευτέον ἢ τῷ λόγῳ εἶναι, καὶ περὶ τὸ σῶμα πρότερον ἢ τὴν διάνοιαν,

27. ὅ] ὥς Π^1, ὅς P^4 ‖ 32. ἀναγκαῖαν P^5, ἀναγκαῖον Π^2 Bk. ‖ 33. μίαν Π^1 ‖ τὸν ἀριθμὸν Π^2 P^5 Bk. ‖ 36. ** ἐκ Conringius, recte, si omnino, id quod etiam Reizio et Schneidero videbatur, mihi tamen admodum dubium est, medicina locus eget, ⟨ὅτι τὸ καλὸν οὐκ ἐξεῖργον⟩ ἐκ? Susem. ‖ 37. τῶν χρησίμων post ὅτι δεῖ Γ (si accurate vertit Guil.) P^5 ‖ 40. δι' αὐτῶν post γίγνεσθαι Π^2 P^5 Bk. ‖ 42. ἀλλ'] ἢ Reizius ‖ 1338b, 1. ἢ post μᾶλλον tri. Postgateus, ἀλλὰ Ar.(?) Reizius Thurotus ‖ θεωρησικὴν (θεωρετικὴν S^b) Π^2, θεωρητικοὺς P^5 ‖ 3. ἁρμόττει Π^2 P^5 Bk. ‖ ἐλευθερίοις? Susem. ‖ 4. πρότερον corr.[1] P^1, πότερον c. c. Ar. ‖ παιδευτέον post 5. λόγῳ Π^2 P^5 Bk. ‖ 5. εἶναι om. Π^1.

III)
δῆλον ἐκ τούτων ὅτι παραδοτέον τοὺς παῖδας γυμναστικῇ
καὶ παιδοτριβικῇ· τούτων γὰρ ἡ μὲν ποιάν τινα ποιεῖ τὴν
ἕξιν τοῦ σώματος, ἡ δὲ τὰ ἔργα.
3 νῦν μὲν οὖν αἱ μάλιστα δοκοῦσαι τῶν πόλεων ἐπιμε- 4
λεῖσθαι τῶν παίδων αἱ μὲν ἀθλητικὴν ἕξιν ἐμποιοῦσι, λω-
βώμεναι τά τε εἴδη καὶ τὴν αὔξησιν τῶν σωμάτων, οἱ
δὲ Λάκωνες ταύτην μὲν οὐχ ἥμαρτον τὴν ἁμαρτίαν, θη-
ριώδεις δ' ἀπεργάζονται τοῖς πόνοις, ὡς τοῦτο πρὸς ἀνδρίαν
134) μάλιστα συμφέρον. καίτοι, καθάπερ εἴρηται πολλάκις, οὔτε
πρὸς μίαν ** οὔτε πρὸς μάλιστα ταύτην βλέποντα ποιητέον
τὴν ἐπιμέλειαν· εἴ τε καὶ πρὸς ταύτην, οὐδὲ τοῦτο ἐξευρί-
σκουσιν. οὔτε γὰρ ἐν τοῖς ἄλλοις ζῴοις οὔτε ἐπὶ τῶν ἐθνῶν
ὁρῶμεν τὴν ἀνδρίαν ἀκολουθοῦσαν τοῖς ἀγριωτάτοις, ἀλλὰ
4 μᾶλλον τοῖς ἡμερωτέροις καὶ λεοντώδεσιν ἤθεσιν. πολλὰ
δ' ἔστι τῶν ἐθνῶν ἃ πρὸς τὸ κτείνειν καὶ πρὸς τὴν ἀνθρω-
ποφαγίαν εὐχερῶς ἔχει, καθάπερ τῶν περὶ τὸν Πόντον
Ἀχαιοί τε καὶ Ἡνίοχοι καὶ τῶν ἠπειρωτικῶν ἐθνῶν ἕτερα,
τὰ μὲν ὁμοίως τούτοις τὰ δὲ μᾶλλον, ἃ λῃστρικὰ μέν ἐστιν,
ἀνδρίας δὲ οὐ μετειλήφασιν. ἔτι δ' αὐτοὺς τοὺς Λάκωνας
ἴσμεν, ἕως μὲν αὐτοὶ προσήδρευον ταῖς φιλοπονίαις, ὑπε-
ρέχοντας τῶν ἄλλων, νῦν δὲ καὶ τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσι καὶ
τοῖς πολεμικοῖς λειπομένους ἑτέρων· οὐ γὰρ τῷ τοὺς νέους
γυμνάζειν τὸν τρόπον τοῦτον διέφερον, ἀλλὰ τῷ μόνον πρὸς
5 μὴ ἀσκοῦντας ἀσκεῖν. [ὥστε τὸ καλὸν ἀλλ' οὐ τὸ θηριῶδες
δεῖ πρωταγωνιστεῖν· οὐδὲ γὰρ λύκος οὐδὲ τῶν ἄλλων θη-
ρίων ἀγωνίσαιτο ἂν οὐδένα καλὸν κίνδυνον, ἀλλὰ μᾶλλον

6. ⟨πρότερον⟩ παραδοτέον Susem. ‖ 15. μίαν ⟨ἀρετὴν⟩ Susem. ‖ 20. δ'] τ' aut γὰρ Susem., *que* Ar. ‖ 23. λῃστρικὰ M^s P^1 L^s Ald., λῃστικὰ c. e. Bk. ‖ 26. γυμνασίοις Π^2 P^5 Bk. ‖ ἀγῶσι post 27. πολεμικοῖς Π^2 P^5 Bk. ‖ 27. λειπομένοις M^s P^5 ‖ οὐ γὰρ] οὐκ ἄρα dubitanter cj. Susem. ‖ 28. τῷ post μόνον traicere vult Reizius ‖ 29. ὥστε — 36. ἑτέρων post 38. εἶχον trl. Boecker et Susem. ‖ 30. οὐδὲ γὰρ Π^1, οὐ γὰρ Π^2 P^5 Bk. ‖ τι post θηρίων add. Victorius Bk. ‖ 31. οὐδὲν Goettlingius, ⟨οὐδὲν⟩ οὐδένα? Susem., at fort. nihil mutandum est.

ἀνὴρ ἀγαθός, οἱ δὲ λίαν εἰς ταῦτα ἀνέντες τοὺς παῖδας καὶ τῶν ἀναγκαίων ἀπαιδαγώγους ποιήσαντες, βαναύσους κατεργάζονται κατά γε τὸ ἀληθές, πρὸς ἕν τε μόνον ἔργον τῇ πολιτικῇ χρησίμους ποιήσαντες, καὶ πρὸς τοῦτο χεῖρον, ὥς φησιν ὁ λόγος, ἑτέρων.] δεῖ δὴ οὐκ ἐκ τῶν προτέρων ἔργων κρίνειν, ἀλλ' ἐκ τῶν νῦν· ἀνταγωνιστὰς γὰρ τῆς παιδείας νῦν ἔχουσι, πρότερον δ' οὐκ εἶχον. *

5 ὅτι μὲν οὖν χρηστέον τῇ γυμναστικῇ, καὶ πῶς χρηστέον, ὁμο- IV λογούμενον ἐστίν (μέχρι μὲν γὰρ ἥβης κουφότερα γυμνάσια προσοιστέον, τὴν βίαιον τροφὴν καὶ τοὺς πρὸς ἀνάγκην πόνους ἀπείργοντας, ἵνα μηδὲν ἐμπόδιον ᾖ πρὸς τὴν αὔξησιν, σημεῖον
1339a γὰρ οὐ μικρὸν ὅτι δύνανται τοῦτο παρασκευάζειν, ἐν γὰρ τοῖς ὀλυμπιονίκαις δύο τις ἂν ἢ τρεῖς εὕροι τοὺς αὐτοὺς νενικηκότας ἄνδρας τε καὶ παῖδας, διὰ τὸ νέους ἀσκοῦντας ἀφαιρεῖσθαι (p. 1 τὴν δύναμιν ὑπὸ τῶν ἀναγκαίων γυμνασίων· ὅταν δ' ἀφ' 2 ἥβης ἔτη τρία πρὸς τοῖς ἄλλοις μαθήμασι γένωνται, τότε ἁρμόττει καὶ τοῖς πόνοις καὶ ταῖς ἀναγκοφαγίαις καταλαμβάνειν τὴν ἐχομένην ἡλικίαν, ἅμα γὰρ τῇ τε διανοίᾳ καὶ τῷ σώματι διαπονεῖν οὐ δεῖ, τοὐναντίον γὰρ ἑκάτερος ἀπεργάζεσθαι πέφυκε τῶν πόνων, ἐμποδίζων ὁ μὲν τοῦ σώματος πόνος τὴν διάνοιαν ὁ δὲ ταύτης τὸ σῶμα)·
(5) περὶ δὲ μουσικῆς ἔνια μὲν διηπορήκαμεν τῷ λόγῳ καὶ 3 πρότερον, καλῶς δ' ἔχει καὶ νῦν ἀναλαβόντας αὐτὰ προαγαγεῖν, ἵν' ὥσπερ ἐνδόσιμον γένηται τοῖς λόγοις οὓς ἄν τις εἴπειεν ἀποφαινόμενος περὶ αὐτῆς. οὔτε γὰρ τίνα δύναμιν ἔχει ῥᾴδιον περὶ αὐτῆς διελεῖν, οὔτε τίνος δεῖ χά-

33. ἀπαιδαγωγήτους P² Bk. Susem.[1.2.] (fors. recte) ‖ 36. δὴ Susem., δὲ Γ Π Ar. Bk. Susem.[1] in textu ‖ 40. μὲν om. Γ M[s], secl. Susem.[1] ‖ κουφότερα Γ M[s] Ar., κουφοτέρα cet. ‖ γυμνάσια P², γυμνασία M[s] T[b] V[b] Ald. † ‖ 1339a, 1. δύνανται Π[1] L[s] Ald., δύναται c. c. Bk. ‖ ταῖς Π² P⁵ † ‖ 2. ἂν] ἀνὴρ Π[1] (em. corr. P[1]) † ‖ 5. γίνωνται Π[1] † ‖ 11. διηπορήσαμεν Π² P⁵ Bk. ‖ 13. γίνηται? Susem. ‖ 14. εἴπειεν P², εἴποιεν cet. ‖ 15. δύναμιν post ἔχει Π² P⁵ Bk.

ριν μετέχειν αὐτῆς, πότερον παιδιᾶς ἕνεκα καὶ ἀναπαύ-
σεως, καθάπερ ὕπνου καὶ μέθης (ταῦτα γὰρ καθ' αὑτὰ
μὲν οὔτε τῶν σπουδαίων, ἀλλ' ἡδέα, καὶ ἅμα μέριμναν
παύει, ὥς φησιν Εὐριπίδης· διὸ καὶ τάττουσιν αὐτὴν καὶ
χρῶνται πᾶσι τούτοις ὁμοίως, ὕπνῳ καὶ μέθῃ καὶ μουσικῇ·
4 *τιθέασι δὲ καὶ τὴν ὄρχησιν ἐν τούτοις), ἢ μᾶλλον οἰητέον*
πρὸς ἀρετήν τι τείνειν τὴν μουσικήν, ὡς δυναμένην, καθάπερ
ἡ γυμναστικὴ τὸ σῶμα ποιόν τι παρασκευάζει, καὶ τὴν
μουσικὴν τὸ ἦθος ποιόν τι ποιεῖν, ἐθίζουσαν δύνασθαι χαί-
ρειν ὀρθῶς, ἢ πρὸς διαγωγήν τι συμβάλλεται καὶ πρὸς
φρόνησιν (καὶ γὰρ τοῦτο τρίτον θετέον τῶν εἰρημένων).
ὅτι μὲν οὖν δεῖ τοὺς νέους μὴ παιδιᾶς ἕνεκα παιδεύειν,
οὐκ ἄδηλον (οὐ γὰρ παίζουσι μανθάνοντες· μετὰ λύπης γὰρ
ἡ μάθησις)· ἀλλὰ μὴν οὐδὲ διαγωγήν τε παισὶν ἁρμόττει
καὶ ταῖς ἡλικίαις ἀποδιδόναι ταῖς τοιαύταις (οὐδὲ γὰρ
5 *ἀτελεῖ προσήκει τέλος). ἀλλ' ἴσως ἂν δόξειεν ἡ τῶν παί-*
δων σπουδὴ παιδιᾶς εἶναι χάριν ἀνδράσι γενομένοις καὶ
τελειωθεῖσιν. ἀλλ' εἰ τοῦτ' ἐστὶ τοιοῦτον, τίνος ἂν ἕνεκα δέοι
μανθάνειν αὐτούς, ἀλλὰ μὴ καθάπερ οἱ τῶν Περσῶν καὶ
Μήδων βασιλεῖς, δι' ἄλλων αὐτὸ ποιούντων μεταλαμβάνειν
τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς μαθήσεως; καὶ γὰρ ἀναγκαῖον βέλτιον

16. *ἕνεκε* P^1, *χάριν* P^5 ‖ 18. *οὐδὲ* aut *οὔτε* ⟨*τῶν καλῶν οὔτε*⟩ Reizius ‖ *ἅμα* — 19. *αὐτὴν* corrupta esse primus suspicatus est Victorius, *ἅμα παύει μέριμναν* Π^2 P^5 Bk.^{1}, *ἀναπαύει μέριμναν* Goettlingius Bk.^{2} (haud male), *ἅμα* post 19. *διὸ καὶ* tri. Schmidtius, contra 19. ⟨*εἰς τάξιν ταῦτα τὴν*⟩ *αὐτὴν* ci. Lambinus, *αὐτὴν* ⟨*ἐν παιδιᾷ*⟩ Reizius ‖ 20. *ὕπνῳ* Ar., *οἴνῳ* Γ Π Bk.^{1} ‖ 21. *οἰητέον* post 22. *μουσικὴν* M^s P^1, post 22. *τείνειν* Γ ‖ 22. *τι* om. M^s P^1 ‖ 23. *παρασκευάζειν* Γ M^s ‖ 24. *δύνασθαι* om. Γ M^s, secl. Susem.$^{1.2.}$ ‖ 25. *καὶ πρὸς φρόνησιν* secl. Doeringius, *καὶ πρὸς εὐφροσύνην* ci. Spengelius ‖ 29. *τε παισὶν* Π^2 P^5, *γε παισὶν* P^1, *παισὶν* M^s Bk.^{2}, *pueris* Guil., *τοῖς παισὶν* Reizius, *τε* ⟨*καὶ φρόνησιν*⟩ *παισὶν* Goettlingius, *ἀτελέσιν* Schmidtius Susem.^{2} ‖ 30. *οὐδὲν* M^s P^1 ‖ 33. *δέοι*] *δεῖ* Π^1 (em. corr.^{1} P^1) ‖ 35. *δι'* om. P^2 Bk. ‖ 36. *καὶ* prius secl. Spengelius, *κού* ci. Madvigius, *καὶ* ⟨*ἄνευ*⟩ Susem.^{2}.

ἀπεργάζεσθαι τοὺς αὐτὸ τοῦτο πεποιημένους ἔργον καὶ τέχνην
τῶν τοσοῦτον χρόνον ἐπιμελουμένων ὅσον πρὸς μάθησιν μόνον.
εἰ δὲ τὰ τοιαῦτα δεῖ διαπονεῖν αὐτούς, καὶ περὶ τὴν τῶν
ὄψων πραγματείαν αὐτοὺς ἂν δέοι παρασκευάζειν· ἀλλ'
ἄτοπον. τὴν δ' αὐτὴν ἀπορίαν ἔχει καὶ εἰ δύναται τὰ ἤθη 6
βελτίω ποιεῖν· ταῦτα γὰρ τί δεῖ μανθάνειν αὐτούς, ἀλλ'
οὐχ ἑτέρων ἀκούοντας ὀρθῶς τε χαίρειν καὶ δύνασθαι κρίνειν,
ὥσπερ οἱ Λάκωνες; ἐκεῖνοι γὰρ οὐ μανθάνοντες ὅμως δύ-
νανται κρίνειν ὀρθῶς, ὥς φασι, τὰ χρηστὰ καὶ τὰ μὴ
χρηστὰ τῶν μελῶν. ὁ δ' αὐτὸς λόγος κἂν εἰ πρὸς εὐημε-
ρίαν καὶ διαγωγὴν ἐλευθέριον χρηστέον αὐτῇ· τί δεῖ μανθά-
νειν αὐτούς, ἀλλ' οὐχ ἑτέρων χρωμένων ἀπολαύειν; σκο- 7
πεῖν δ' ἔξεστι τὴν ὑπόληψιν ἣν ἔχομεν περὶ τῶν θεῶν· οὐ
γὰρ ὁ Ζεὺς αὐτὸς ἀείδει καὶ κιθαρίζει τοῖς ποιηταῖς. ἀλλὰ
καὶ βαναύσους καλοῦμεν τοὺς τοιούτους καὶ τὸ πράττειν οὐκ
ἀνδρὸς μὴ μεθύοντος ἢ παίζοντος.

ἀλλ' ἴσως περὶ μὲν τούτων ὕστερον ἐπισκεπτέον· ἡ δὲ πρώτη V
ζήτησίς ἐστι πότερον οὐ θετέον εἰς παιδείαν τὴν μουσικὴν ἢ θε-
τέον, καὶ τί δύναται τῶν διαπορηθέντων τριῶν, πότερον παι-
δείαν ἢ παιδιὰν ἢ διαγωγήν. εὐλόγως δ' εἰς πάντα τάττεται
καὶ φαίνεται μετέχειν. ἥ τε γὰρ παιδιὰ χάριν ἀναπαύσεώς
ἐστι, τὴν δ' ἀνάπαυσιν ἀναγκαῖον ἡδεῖαν εἶναι (τῆς γὰρ
διὰ τῶν πόνων λύπης ἰατρεία τις ἐστίν), καὶ τὴν διαγωγὴν
ὁμολογουμένως δεῖ μὴ μόνον ἔχειν τὸ καλὸν ἀλλὰ καὶ τὴν
ἡδονήν (τὸ γὰρ εὐδαιμονεῖν ἐξ ἀμφοτέρων τούτων ἐστίν)·
τὴν δὲ μουσικὴν πάντες εἶναί φαμεν τῶν ἡδίστων, καὶ ψι-
λὴν οὖσαν καὶ μετὰ μελῳδίας (φησὶ γὰρ καὶ Μουσαῖος εἶναι 2

"βροτοῖς ἥδιστον ἀείδειν·"

διὸ καὶ εἰς τὰς συνουσίας καὶ διαγωγὰς εὐλόγως παραλαμβάνου-

39. τὰ τοιαῦτα post δεῖ Π^{2} P^{5} Bk. ‖ 1339b, 1. καὶ post δύνασθαι tri. Spengelius (nescio an recte) ‖ 4. εἰ Π^{1} P^{4}, εἴη c. c. Ar. ‖ 8. ἄδει P^{5}, ᾄδει Bk. ‖ 13. παιδιὰν ἢ παιδείαν Victorius (fors. recte) ‖ 21. γὰρ Π^{1}, γοῦν Π^{2} Bk., δὲ P^{5}.

(V 137) σιν αὐτὴν ὡς δυναμένην εὐφραίνειν), ὥστε καὶ ἐντεῦθεν ὑπολάβοι ἄν τις παιδεύεσθαι δεῖν αὐτὴν τοὺς νεωτέρους. ὅσα γὰρ ἀβλαβῆ τῶν ἡδέων, οὐ μόνον ἁρμόττει πρὸς τὸ τέλος ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἀνάπαυσιν· ἐπεὶ δὲ ἐν μὲν τῷ τέλει συμβαίνει τοῖς ἀνθρώποις ὀλιγάκις γίνεσθαι, πολλάκις δὲ ἀναπαύονται καὶ χρῶνται ταῖς παιδιαῖς οὐχ ὅσον ἐπὶ πλέον ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἡδονήν, χρήσιμον ἂν εἴη διαναπαύειν ἐν ταῖς ἀπὸ
3 ταύτης ἡδοναῖς. συμβέβηκε δὲ τοῖς ἀνθρώποις ποιεῖσθαι τὰς παιδιὰς τέλος· ἔχει γὰρ ἴσως ἡδονήν τινα καὶ τὸ τέλος, ἀλλ' οὐ τὴν τυχοῦσαν, ζητοῦντες δὲ ταύτην, λαμβάνουσιν ὡς ταύτην ἐκείνην, διὰ τὸ τῷ τέλει τῶν πράξεων ἔχειν ὁμοίωμά τι. τό τε γὰρ τέλος οὐδενὸς τῶν ἐσομένων χάριν αἱρετόν, καὶ αἱ τοιαῦται τῶν ἡδονῶν οὐδενός εἰσι τῶν ἐσομένων ἕνεκεν, ἀλλὰ τῶν γεγονότων, οἷον πόνων καὶ λύπης. δι' ἣν μὲν οὖν αἰτίαν ζητοῦσι τὴν εὐδαιμονίαν γίνεσθαι διὰ τούτων τῶν ἡδονῶν, ταύτην εἰκότως ἄν τις ὑπο-
4 λάβοι τὴν αἰτίαν· περὶ δὲ τοῦ κοινωνεῖν τῆς μουσικῆς, οὐ διὰ ταύτην μόνην, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ χρήσιμον εἶναι πρὸς τὰς ἀναπαύσεις, ὡς ἔοικεν. οὐ μὴν ἀλλὰ ζητητέον μή ποτε τοῦτο μὲν συμβέβηκε, τιμιωτέρα δ' ἐστὶν ἡ φύσις αὐτῆς ἢ κατὰ τὴν εἰρημένην χρείαν, καὶ δεῖ μὴ μόνον τῆς κοινῆς ἡδονῆς μετέχειν ἀπ' αὐτῆς, ἧς ἔχουσι πάντες αἴσθησιν (ἔχει γὰρ ἡ μουσικὴ τὴν ἡδονὴν φυσικήν, διὸ πάσαις ἡλικίαις καὶ πᾶσιν ἤθεσιν ἡ χρῆσις αὐτῆς ἐστι προσφιλής), ἀλλ' ὁρᾶν εἴ πῃ καὶ πρὸς τὸ ἦθος συντείνει καὶ πρὸς τὴν ψυχήν. τοῦτο δ' ἂν εἴη δῆλον, εἰ ποιοί τινες τὰ ἤθη γινόμεθα δι'

24. ὑπολάβοι post 25. ἄν τις Π^2 P^5 Bk. ‖ 28. γενέσθαι? Susem. ‖ 29. καὶ διὰ] δι' αὐτὴν Spengelius ‖ 33. δὲ om. Π^1 (suppl. corr.[1] P^1) † ‖ 37. οἷον om. Π^1 (suppl. corr.[1] P^1), secl. Susem.[1] (fors. recte) † ‖ 41. διὰ — 42. ἔοικεν lacunosa videbantur Sylburgio Corai Goettlingio Susemihlio Schmidtio, διὰ secl. Spengelius, sed nescio an prorsus sana sint ‖ 1340a, 1. ἡ φύσις αὐτῆς ἐστιν P^1, αὐτῆς ἡ φύσις ἐστὶν Π^2 P^5 Bk. ‖ 6. πῃ] τι P^1 et corr. P^4 ‖ πρὸς alterum om. M^s P^1, secl. Susem.[1] (fors. recte).

αὐτῆς. ἀλλὰ μὴν ὅτι γινόμεθα ποιοί τινες, φανερὸν διὰ 5
πολλῶν μὲν καὶ ἑτέρων, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ διὰ τῶν Ὀλύμ-
που μελῶν· ταῦτα γὰρ ὁμολογουμένως ποιεῖ τὰς ψυχὰς
ἐνθουσιαστικάς, ὁ δ' ἐνθουσιασμὸς τοῦ περὶ τὴν ψυχὴν ἤθους
πάθος ἐστίν. [ἔτι δὲ ἀκροώμενοι τῶν μιμήσεων γίνονται
πάντες συμπαθεῖς, καὶ χωρὶς τῶν ῥυθμῶν καὶ τῶν μελῶν
αὐτῶν] ἐπεὶ δὲ συμβέβηκε τὴν μουσικὴν εἶναι τῶν ἡδέων, (p.
τὴν δ' ἀρετὴν περὶ τὸ χαίρειν ὀρθῶς καὶ φιλεῖν καὶ μισεῖν,
⟨καὶ⟩ δῆλον ὅτι δεῖ μανθάνειν καὶ συνεθίζεσθαι μηδὲν οὕτως ὡς
τὸ κρίνειν ὀρθῶς καὶ τὸ χαίρειν τοῖς ἐπιεικέσιν ἤθεσι καὶ
ταῖς καλαῖς πράξεσιν, ἔστι δὲ ὁμοιώματα μάλιστα παρὰ 6
τὰς ἀληθινὰς φύσεις ἐν τοῖς ῥυθμοῖς καὶ τοῖς μέλεσιν ὀργῆς
καὶ πραότητος ἔτι δ' ἀνδρίας καὶ σωφροσύνης καὶ πάντων
τῶν ἐναντίων τούτοις καὶ τῶν ἄλλων ἠθικῶν (δῆλον δ' ἐκ
τῶν ἔργων· μεταβάλλομεν γὰρ τὴν ψυχὴν ἀκροώμενοι
τοιούτων· *), ὁ δ' ἐν τοῖς ὁμοίοις ἐθισμὸς τοῦ λυπεῖσθαι καὶ
χαίρειν ἐγγύς ἐστι τῷ πρὸς τὴν ἀλήθειαν τὸν αὐτὸν ἔχειν
τρόπον (οἷον εἴ τις χαίρει τὴν εἰκόνα τινὸς θεώμενος μὴ
δι' ἄλλην αἰτίαν ἀλλὰ διὰ τὴν μορφὴν αὐτήν, ἀναγκαῖον
τούτῳ καὶ αὐτὴν ἐκείνην τὴν θεωρίαν, οὗ τὴν εἰκόνα θεωρεῖ,
ἡδεῖαν εἶναι), συμβέβηκε δὲ τῶν αἰσθητῶν ἐν μὲν τοῖς 7
ἄλλοις μηδὲν ὑπάρχειν ὁμοίωμα τοῖς ἤθεσιν, οἷον ἐν τοῖς
ἁπτοῖς καὶ τοῖς γευστοῖς, ἀλλ' ἐν τοῖς ὁρατοῖς ἠρέμα

8. ποιοί — 9. δὲ καὶ om. P^{6} S^{b} T^{b} Ar. Ald. et pr. $P^{3.4.}$ (suppl. mg. P^{4} et mg. rc. P^{3}) ‖ φανερὸν] δῆλον P^{5} ‖ 9. ἑτέρων] ἄλλων P^{5} ‖ 12. ἔτι δὲ] ἐπειδὴ Susem. et ἐπειδὴ — 14. αὐτῶν post 23. τοιούτων tri. Susem. (hanc transpositionem commendat etiam Spengelius) ‖ ἀκροώμενοι non vert. Guil., ροώμενοι om. in lac. pr. M^{s} (suppl. rc.) ‖ 13. τῶν ante ῥυθμῶν om. Γ et pr. M^{s} (suppl. rc.), τῶν ⟨λόγων διὰ τῶν⟩ Susem.[1.2.] (fors. recte) ‖ 14. ἔτι δὲ ⟨ἐπεὶ⟩ aut mutata constructione ἔτι δὲ ci. Susem. ‖ τὴν μουσικὴν post εἶναι $Π^{2}$ P^{5} Bk. ‖ 16. καὶ add. Susem. ‖ δῆλον ὅτι δεῖ Γ P^{5}, δεῖ δῆλον ὅτι Bk., δεῖ δηλονότι M^{s} $Π^{2}$ Ar. et corr.[1] P^{1}, δηλονότι pr. P^{1} ‖ 27. καὶ] κατ' M^{s} P^{1}, καθ' Γ † ‖ αὐτὴν Γ, αὐτοῦ Ar. Lambinus Scaliger Bk.[2] (fors. recte) ‖ ἐκείνου Lambinus Scaliger Bk.[2] (fors. recte) ‖ οὗ post τὴν εἰκόνα M^{s} P^{1}.

(V) (σχήματα γάρ ἐστι τοιαῦτα, ⌈ἀλλ' ἐπὶ μικρόν,⌋ καὶ πάντες τῆς τοιαύτης αἰσθήσεως κοινωνοῦσιν, * ἔτι δὲ οὐκ ἔστι ταῦτα ὁμοιώματα τῶν ἠθῶν, ἀλλὰ σημεῖα μᾶλλον τὰ γινόμενα σχήματα καὶ χρώματα τῶν ἠθῶν, καὶ τοῦτ' ἐστὶν ἀπὸ τοῦ σώματος ἐν τοῖς πάθεσιν· οὐ μὴν ἀλλ' ὅσον διαφέρει καὶ περὶ τὴν τούτων θεωρίαν, δεῖ μὴ τὰ Παύσωνος θεωρεῖν τοὺς νέους, ἀλλὰ τὰ Πολυγνώτου κἂν εἴ τις ἄλλος τῶν γρα-
8 φέων ἢ τῶν ἀγαλματοποιῶν ἐστιν ἠθικός), ἐν δὲ τοῖς μέλεσιν αὐτοῖς ἔστι μιμήματα τῶν ἠθῶν (καὶ τοῦτ' ἐστὶ φανερόν· εὐθὺς γὰρ ἡ τῶν ἁρμονιῶν διέστηκε φύσις, ὥστε ἀκούοντας ἄλλως διατίθεσθαι καὶ μὴ τὸν αὐτὸν ἔχειν τρόπον πρὸς ἑκάστην αὐτῶν, ἀλλὰ πρὸς μὲν ἐνίας ὀδυρτικωτέρως καὶ συνεστηκότως μᾶλλον, οἷον πρὸς τὴν μιξολυδιστὶ καλου- 1340b
μένην, πρὸς δὲ τὰς μαλακωτέρως τὴν διάνοιαν, οἷον πρὸς τὰς ἀνειμένας, μέσως δὲ καὶ καθεστηκότως μάλιστα πρὸς
139) ἑτέραν, οἷον δοκεῖ ποιεῖν ἡ δωριστὶ μόνη τῶν ἁρμονιῶν, ἐνθου-
9 σιαστικοὺς δ' ἡ φρυγιστί — ταῦτα γὰρ καλῶς λέγουσιν οἱ περὶ τὴν παιδείαν ταύτην πεφιλοσοφηκότες· λαμβάνουσι γὰρ τὰ μαρτύρια τῶν λόγων ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων —, τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἔχει καὶ τὰ περὶ τοὺς ῥυθμούς, οἳ μὲν γὰρ ἔχουσιν ἦθος στασιμώτερον οἳ δὲ κινητικόν, καὶ τούτων οἳ μὲν φορτικωτέρας ἔχουσι τὰς κινήσεις οἳ δὲ ἐλευθεριωτέρας), ⌈ἐκ μὲν οὖν τούτων φανερὸν ὅτι δύναται ποιόν τι τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος ἡ μουσικὴ παρασκευάζειν, εἰ δὲ τοῦτο δύναται ποιεῖν, δῆλον ὅτι προσακτέον καὶ παιδευτέον ἐν αὐτῇ τοὺς νέους.,

31. ἀλλ' ἐπὶ μικρόν post 32. κοινωνοῦσιν tri. Spengelius Susem.[2.3] ‖ ⟨οὐ⟩ πάντες Ed. Mueller ‖ 32. ἔτι δὲ] ἐπεὶ Heidenhainius, ἐπειδὴ Susem.[2] ‖ 34. ταῦτ' Π[2] P[5] Ar. Bk. ‖ ἀπὸ] ἐπὶ Π[2] P[5] Bk. et mg. p[1] † ‖ 36. πάσωνος Π[2] P[5] (em. corr. P[4]) † ‖ 41. ἔχειν post τρόπον P[1] et fort. Γ, ἔχει P[4] ‖ 1340b, 1. συντετηκότως Madvigius, συννενοφότως Schmidtius ‖ 6. παιδείαν Ar., παιδιὰν Γ Π ‖ 7. δὲ Π[1] Paris. 2042, γὰρ Π[2] P[5] Bk., non vert. Ar. ‖ 8. τὰ om. Π[3] P[5] et pr. P[1] (suppl. corr.[1]), non vert. Ar., secl. Bk.[2] ‖ ἔχουσι post 9. ἦθος Π[2] P[5] Bk. ‖ 10. ἐκ — 17. ἐστίν post 19. ἁρμονίαν tri. Boecker.

ἔστι γὰρ ἁρμόττουσα πρὸς τὴν φύσιν τὴν τηλικαύτην ἡ διδασκαλία τῆς μουσικῆς· οἱ μὲν γὰρ νέοι διὰ τὴν ἡλικίαν ἀνήδυντον οὐδὲν ὑπομένουσιν ἑκόντες, ἡ δὲ μουσικὴ φύσει τῶν ἡδυσμένων ἐστίν.] καί τις ἔοικε συγγένεια ταῖς ἁρμονίαις καὶ τοῖς ῥυθμοῖς ** εἶναι (διὸ πολλοί φασι τῶν σοφῶν οἳ μὲν ἁρμονίαν εἶναι τὴν ψυχήν, οἳ δ' ἔχειν ἁρμονίαν)· *

6 πότερον δὲ δεῖ μανθάνειν αὐτοὺς ᾄδοντάς τε καὶ χειρουργοῦντας ἢ μή, καθάπερ ἠπορήθη πρότερον, νῦν λεκτέον. VI οὐκ ἄδηλον δὲ ὅτι πολλὴν ἔχει διαφορὰν πρὸς τὸ γίνεσθαι ποιούς τινας, ἐάν τις αὐτὸς κοινωνῇ τῶν ἔργων· ἓν γάρ τι τῶν ἀδυνάτων ἢ χαλεπῶν ἐστι μὴ κοινωνήσαντας τῶν ἔργων κριτὰς γενέσθαι σπουδαίους. ἅμα δὲ καὶ δεῖ τοὺς παῖδας ἔχειν τινὰ διατριβήν, καὶ τὴν Ἀρχύτα πλαταγὴν οἴεσθαι γενέσθαι καλῶς, ἣν διδόασι τοῖς παιδίοις, ὅπως χρώμενοι ταύτῃ μηδὲν καταγνύωσι τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν· οὐ γὰρ δύναται τὸ νέον ἡσυχάζειν. αὕτη μὲν οὖν ἐστιν ἁρμόττουσα τοῖς νηπίοις τῶν παιδίων, ἡ δὲ παιδεία πλαταγὴ τοῖς μείζοσι τῶν νέων.

ὅτι μὲν οὖν παιδευτέον τὴν μουσικὴν οὕτως ὥστε καὶ κοινωνεῖν τῶν ἔργων, φανερὸν ἐκ τῶν τοιούτων· τὸ δὲ πρέπον καὶ τὸ 2
μὴ πρέπον ταῖς ἡλικίαις οὐ χαλεπὸν διορίσαι, καὶ λῦσαι πρὸς τοὺς φάσκοντας βάναυσον εἶναι τὴν ἐπιμέλειαν. πρῶτον μὲν γάρ, ἐπεὶ τοῦ κρίνειν χάριν μετέχειν δεῖ τῶν ἔργων, διὰ τοῦτο χρὴ νέους μὲν ὄντας χρῆσθαι τοῖς ἔργοις, πρεσβυτέρους δὲ γενομένους

14. ἔστι $Γ P^5$, ἐστι P^1, ἔχει cet. ‖ γὰρ Susem., δὲ Γ Π Ar. Bk. Susem.[1] in textu ‖ ἁρμοζόντως $P^4 L^s$ Ald. ‖ 17. ⟨πρὸς τὴν ψυχὴν⟩ ταῖς unus codex Guilelmi ‖ 18. ⟨ἡμῖν⟩ εἶναι Ar., ⟨μετὰ τῆς ψυχῆς⟩ εἶναι Conringius, ⟨πρὸς ἡμᾶς⟩ εἶναι Reizius, ⟨πρὸς τὴν ψυχὴν⟩ εἶναι Reizius Bk.[2] ‖ 20. τοὺς ante αὐτοὺς add. $Π^1$ † ‖ 22. δὴ $P^{1.2.3.}$ (fors. recte) ‖ 24. τοὺς ante μὴ add. Susem.[1] et fort. Γ ‖ 26. ἀρχύτου $Π^2 P^5$ Bkk. et corr.[1] P^1 ‖ 29. ἁρμόττουσα post 30. τοῖς νηπίοις $Π^2 P^5$ Bk. ‖ 30. παιδίων P^1, παιδικῶν L^s Ald., παιδιῶν c. c. Ar. Bk.[1] ‖ 32. καὶ om. $Π^1$, secl. Susem.[1] ‖ 37. γενομένους M^s(?) Reizius Bk.[2], γιγνομένους P^4, γινομένους c. c. Bk.[1] et fort. Γ.

(VI) *τῶν μὲν ἔργων ἀφεῖσθαι, δύνασθαι δὲ τὰ καλὰ κρίνειν καὶ χαίρειν ὀρθῶς διὰ τὴν μάθησιν τὴν γενομένην ἐν τῇ νεότητι·*

3 *περὶ δὲ τῆς ἐπιτιμήσεως ἥν τινες ἐπιτιμῶσιν ὡς ποιούσης τῆς μουσικῆς βαναύσους, οὐ χαλεπὸν λῦσαι σκεψαμένους μέχρι τε πόσου τῶν ἔργων κοινωνητέον τοῖς πρὸς ἀρετὴν παιδευομένοις πολιτικήν, καὶ ποίων μελῶν καὶ ποίων ῥυθμῶν κοινωνητέον, ἔτι δὲ ἐν ποίοις ὀργάνοις τὴν μάθησιν ποιητέον, καὶ γὰρ τοῦτο διαφέρειν εἰκός. ἐν τούτοις γὰρ ἡ λύσις ἐστὶ τῆς ἐπιτιμήσεως· οὐδὲν γὰρ κωλύει τρόπους τινὰς τῆς μουσικῆς ἀπεργάζεσθαι τὸ λεχθέν.*

4 *φανερὸν τοίνυν ὅτι δεῖ τὴν μάθησιν αὐτῆς μήτε ἐμποδίζειν πρὸς τὰς ὕστερον πράξεις, μήτε τὸ σῶμα ποιεῖν βάναυσον καὶ ἄχρηστον πρὸς τὰς πολεμικὰς καὶ πολιτικὰς ἀσκήσεις, πρὸς μὲν τὰς [χρήσεις] ἤδη, πρὸς δὲ τὰς [μαθήσεις] ὕστερον. συμβαίνοι δ' ἂν περὶ τὴν μάθησιν, εἰ μήτε τὰ πρὸς τοὺς ἀγῶνας τοὺς τεχνικοὺς συντείνοντα διαπονοῖεν, μήτε τὰ θαυμάσια καὶ περιττὰ τῶν ἔργων, ἃ νῦν ἐλήλυθεν εἰς τοὺς ἀγῶνας, ἐκ δὲ τῶν ἀγώνων εἰς τὴν παιδείαν, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα μέχρι περ ἂν δύνωνται χαίρειν τοῖς καλοῖς μέλεσι καὶ ῥυθμοῖς, καὶ μὴ μόνον τῷ κοινῷ τῆς μουσικῆς, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἔνια ζῴων ἔτι δὲ καὶ πλῆθος ἀνδραπόδων καὶ παιδίων.*

5 *δῆλον δὲ ἐκ τούτων καὶ ποίοις ὀργάνοις χρηστέον. οὔτε γὰρ αὐλοὺς εἰς παιδείαν ἀκτέον οὔτ' ἄλλο τι τεχνικὸν ὄργανον, οἷον κιθάραν κἂν εἴ τι τοιοῦτον ἄλλο ἔστιν, ἀλλ' ὅσα ποιήσει αὐτῶν ἀκροατὰς ἀγαθοὺς ἢ τῆς μουσικῆς παιδείας ἢ τῆς ἄλλης· ἔτι δὲ οὐκ ἔστιν ὁ αὐλὸς ἠθικὸν ἀλλὰ*

39. *γινομένην* M[s] P[1] ‖ 1341 a, 1. *παιδευομένοις*] *πολιτευομένοις* Γ M[s] † ‖ 9. *χρήσεις — μαθήσεις*] *μαθήσεις — χρήσεις* Boiesenius, recte, nisi rectius *ἤδη* et *ὕστερον* inter se permutari iubet Spengelius: vitium detexit Schneider ‖ 13. *παιδιάν* M[s] P[1] † ‖ *καὶ* post *ἀλλὰ* add. Π[2] P[5] Bk. ‖ 15. *κοινωνῷ* M[s] P[5] Π[2] (crx. p[2]) † ‖ 18. *τι* om. Π[2] P[5] Ar. Bk. ‖ 19. *ἄλλο ἐστιν* Π[1], *ἄλλο ἕτερόν ἐστιν* corr. P[4], *ἕτερόν ἐστιν* c. c. Bk. ‖ 20. *παιδιᾶς* Γ M[s] † ‖ 21. *ἔτι δὲ*] *ἐπειδὴ* Susem.[2] ‖ *ὁ αὐτὸς* M[s], *id ipsum* Guil. †.

 (VI)

μᾶλλον ὀργιαστικόν, ὥστε πρὸς τοὺς τοιούτους αὐτῷ καιροὺς
χρηστέον ἐν οἷς ἡ θεωρία κάθαρσιν δύναται μᾶλλον ἢ μά-
θησιν. προσθῶμεν δὲ ὅτι συμβέβηκεν αὐτῷ ἐναντίον πρὸς
παιδείαν καὶ τὸ κωλύειν τῷ λόγῳ χρῆσθαι τὴν αὔλησιν. (p. 14
διὸ καλῶς ἀπεδοκίμασαν αὐτοῦ οἱ πρότερον τὴν χρῆσιν ἐκ
τῶν νέων καὶ τῶν ἐλευθέρων, καίπερ χρησάμενοι τὸ πρῶ- 6
τον αὐτῷ. σχολαστικώτεροι γὰρ γενόμενοι διὰ τὰς εὐπορίας
καὶ μεγαλοψυχότεροι πρὸς τὴν ἀρετήν, ἔτι τε πρότερον
καὶ μετὰ τὰ Μηδικὰ φρονηματισθέντες ἐκ τῶν ἔργων,
πάσης ἥπτοντο μαθήσεως, οὐδὲν διακρίνοντες ἀλλ' ἐπιζη-
τοῦντες. διὸ καὶ τὴν αὐλητικὴν ἤγαγον πρὸς τὰς μαθήσεις.
καὶ γὰρ ἐν Λακεδαίμονί τις χορηγὸς αὐτὸς ηὔλησε τῷ
χορῷ, καὶ περὶ Ἀθήνας οὕτως ἐπεχωρίασεν ὥστε σχεδὸν οἱ
πολλοὶ τῶν ἐλευθέρων μετεῖχον αὐτῆς· δῆλον δὲ ἐκ τοῦ
πίνακος ὃν ἀνέθηκε Θράσιππος Ἐκφαντίδῃ χορηγήσας.
ὕστερον δὲ ἀπεδοκιμάσθη διὰ τῆς πείρας αὐτῆς, βέλτιον 7
δυναμένων κρίνειν τὸ πρὸς ἀρετὴν καὶ τὸ μὴ πρὸς ἀρετὴν
συντεῖνον· ὁμοίως δὲ καὶ πολλὰ τῶν ὀργάνων τῶν ἀρχαίων,
οἷον πηκτίδες καὶ βάρβιτοι καὶ τὰ πρὸς ἡδονὴν συντείνοντα
τοῖς ἀκούουσι τῶν χρωμένων, ἑπτάγωνα καὶ τρίγωνα καὶ
1341b σαμβῦκαι, καὶ πάντα τὰ δεόμενα χειρουργικῆς ἐπιστήμης.
εὐλόγως δ' ἔχει καὶ τὸ περὶ τῶν αὐλῶν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων 8
μεμυθολογημένον. φασὶ γὰρ δὴ τὴν Ἀθηνᾶν εὑροῦσαν ἀπο-
βαλεῖν τοὺς αὐλούς. οὐ κακῶς μὲν οὖν ἔχει φάναι καὶ διὰ
τὴν ἀσχημοσύνην τοῦ προσώπου τοῦτο ποιῆσαι δυσχεράνασαν

23. *δύναται* ante *κάθαρσιν* Γ, post *μᾶλλον* Π^2 P^5 Bk. ‖ 24. *αὐτῷ* post *ἐναντίον* Π^2 P^5 Bk. ‖ 28. *γενόμενοι* Schneider, *γινόμενοι* M^s P^1, *γιγνόμενοι* Π^2 P^5 Bk.[1] ‖ 29. *τὴν* om. P^5 S^b T^b Ald. Bk. ‖ 31. *ἥπτοντο* M^s et, ut videtur, Γ, *ἥττοντο* S^b ‖ 33. *αὐτὸς* om. Π^1 (suppl. mg. p^1), secl. Susem.[1] † ‖ 35. *ἐλευθερίων* Schneider (fors. recte) ‖ 1341b, 1. *σαμβῦκαι* Goettlingius, *ἴαμβοι* Π^1, *σαμβύκαι* Π^2 P^5 Ar. et mg. p^1, *ἰαμβῦκαι* Susem.[1] ‖ 2. *αὐλῶν*] *ἄλλων* Γ M^s † ‖ 3. *δὴ* om. Π^1, secl. Susem.[1] ‖ 4. *μὲν οὖν*] *enim* Guil., *οὖν* om. in lac. pr. M^s (suppl. rc.).

(VI) τὴν θεόν· οὐ μὴν ἀλλὰ μᾶλλον εἰκὸς ὅτι πρὸς τὴν διάνοιαν οὐδέν ἐστιν ἡ παιδεία τῆς αὐλήσεως. τῇ γὰρ Ἀθηνᾷ τὴν ἐπιστήμην περιτίθεμεν καὶ τὴν τέχνην.

VII ἐπεὶ δὲ τῶν τε ὀργάνων καὶ τῆς ἐργασίας ἀποδοκιμάζομεν τὴν τεχνικὴν παιδείαν (τεχνικὴν δὲ τίθεμεν τὴν πρὸς τοὺς ἀγῶνας· ἐν ταύτῃ γὰρ ὁ πράττων οὐ τῆς αὑτοῦ μεταχειρίζεται χάριν ἀρετῆς, ἀλλὰ τῆς τῶν ἀκουόντων ἡδονῆς, καὶ ταύτης φορτικῆς, διόπερ οὐ τῶν ἐλευθέρων κρίνομεν εἶναι τὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ θητικωτέραν, καὶ βαναύσους δὴ συμβαίνει γίνεσθαι·
142) πονηρὸς γὰρ ὁ σκοπὸς πρὸς ὃν ποιοῦνται τὸ τέλος· ὁ γὰρ θεατὴς φορτικὸς ὢν μεταβάλλειν εἴωθε τὴν μουσικήν, ὥστε καὶ τοὺς τεχνίτας τοὺς πρὸς αὐτὸν μελετῶντας αὐτούς τε ποιούς τινας ποιεῖ καὶ τὰ σώματα διὰ τὰς κινήσεις)· (7)
2 σκεπτέον [δ'] ἔτι περί τε τὰς ἁρμονίας καὶ τοὺς ῥυθμούς, [καὶ πρὸς παιδείαν] πότερον ταῖς ἁρμονίαις πάσαις χρηστέον καὶ πᾶσι τοῖς ῥυθμοῖς ἢ διαιρετέον, ἔπειτα τοῖς πρὸς παιδείαν διαπονοῦσι πότερον τὸν αὐτὸν διορισμὸν θήσομεν ἢ [τρίτον δὲ] τινα ἕτερον, * ἐπειδὴ τὴν μὲν μουσικὴν ὁρῶμεν διὰ μελοποιίας καὶ ῥυθμῶν οὖσαν, τούτων δ' ἑκάτερον οὐ δεῖ λεληθέναι τίνα δύναμιν ἔχει πρὸς παιδείαν, καὶ πότερον προαιρετέον μᾶλλον τὴν εὐμελῆ μουσικὴν ἢ τὴν εὔρυθμον.
3 νομίσαντες οὖν πολλὰ καλῶς λέγειν περὶ τούτων τῶν τε νῦν μουσικῶν ἐνίους καὶ τῶν ἐκ φιλοσοφίας ὅσοι τυγχάνουσιν ἐμπείρως ἔχοντες τῆς περὶ τὴν μουσικὴν παιδείας, τὴν μὲν καθ' ἕκαστον ἀκριβολογίαν ἀποδώσομεν ζητεῖν τοῖς βουλομένοις παρ' ἐκείνων, νῦν δὲ νομικῶς διέλωμεν, τοὺς τύπους

7. γὰρ Susem., δὲ ΓΠ Bk. Susem.[1] in textu, *cum* Ar. ‖ 10. παιδιάν Π[1] (crx. γρ. mg. p[1]) † ‖ 11. αὐτοῦ Γ, αὑτοῦ Π ‖ 18. ποιούς τινας haud sine causa offendit Aretinum et Lindauium, τοιούτους? Susem. ‖ 19. δ' om. P[5], del. Schneider, δὴ? Susem. ‖ 20. καὶ πρὸς παιδείαν secl. Bonitzius, παιδιὰν coniecerat Orellius ‖ 23. τρίτον δεῖ (δὴ P[5] L[s]) ΓΠ, τρίτον δὲ ci. et post ἕτερον tri. Susem., δεῖ non vert. Ar., del. Coraes, alio modo corruptum esse locum intellexit Bonitzius ‖ 25. δύναμιν post ἔχει P[3.5.] Π[3] Bk. ‖ καὶ secludendum esse ci. Susem.

(VII)
μόνον εἰπόντες περὶ αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ τὴν διαίρεσιν ἀποδε- 4
χόμεθα τῶν μελῶν ὡς διαιροῦσί τινες τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ,
τὰ μὲν ἠθικὰ τὰ δὲ πρακτικὰ τὰ δ' ἐνθουσιαστικὰ τιθέντες,
καὶ τῶν ἁρμονιῶν τὴν φύσιν πρὸς ἕκαστα τούτων οἰκείαν
ἄλλην πρὸς ἄλλο μέλος τιθέασι, φαμὲν δ' οὐ μιᾶς ἕνεκεν
ὠφελείας τῇ μουσικῇ χρῆσθαι δεῖν ἀλλὰ καὶ πλειόνων χά-
ριν (καὶ γὰρ παιδείας ἕνεκεν καὶ καθάρσεως — τί δὲ λέ-
γομεν τὴν κάθαρσιν, νῦν μὲν ἁπλῶς, πάλιν δ' ἐν τοῖς περὶ
ποιητικῆς ἐροῦμεν σαφέστερον —, τρίτον δὲ πρὸς διαγωγήν,
πρὸς ἄνεσίν τε καὶ πρὸς τὴν τῆς συντονίας ἀνάπαυσιν)·
1342 a φανερὸν ὅτι χρηστέον μὲν πάσαις ταῖς ἁρμονίαις, οὐ τὸν 5
αὐτὸν δὲ τρόπον πάσαις χρηστέον, ἀλλὰ πρὸς μὲν τὴν
παιδείαν ταῖς ἠθικωτάταις, πρὸς δὲ ἀκρόασιν ἑτέρων χει-
ρουργούντων καὶ ταῖς πρακτικαῖς καὶ ταῖς ἐνθουσιαστικαῖς. ὃ
γὰρ περὶ ἐνίας συμβαίνει πάθος ψυχὰς ἰσχυρῶς, τοῦτο ἐν (p. 14
πάσαις ὑπάρχει, τῷ δὲ ἧττον διαφέρει καὶ τῷ μᾶλλον,
οἷον ἔλεος καὶ φόβος, ἔτι δ' ἐνθουσιασμός. καὶ γὰρ ὑπὸ
ταύτης τῆς κινήσεως κατακώχιμοί τινες εἰσίν· ἐκ τῶν δ'
ἱερῶν μελῶν ὁρῶμεν τούτους, ὅταν χρήσωνται τοῖς ἐξοργιά-
ζουσι τὴν ψυχὴν μέλεσι, καθισταμένους ὥσπερ ἰατρείας τυ-
χόντας καὶ καθάρσεως. ταὐτὸ δὴ τοῦτο ἀναγκαῖον πάσχειν 6
καὶ τοὺς ἐλεήμονας καὶ τοὺς φοβητικους καὶ τοὺς ὅλως πα-
θητικούς, τοὺς δ' ἄλλους καθ' ὅσον ἐπιβάλλει τῶν τοιούτων
ἑκάστῳ, καὶ πᾶσι γίνεσθαί τινα κάθαρσιν καὶ κουφίζεσθαι

36. μέλος Tyrwhittus, μέρος Γ Π Ar. Bk. Susem.[1] in textu ‖ 38. καὶ post γὰρ add. $P^{1.2.4.}$ ‖ παιδιᾶς $\Pi^1 P^2$, παιδίας, ut videtur, corr. P^5 ‖ 40. τρίτον δὲ] καὶ ταῦτα Liepertus, ταύτης δὲ vel ταύτης δ' ἣ Susem. ‖ διαγωγὴν ⟨καὶ⟩ ci. Liepertus et Susem., διαγωγὴν ⟨ἢ⟩ Susem.[2] ‖ 1342 a, 1. οὐ — 2. χρηστέον om. Π^1 † ‖ 3. ἀκρόασιν] κάθαρσιν Paris. 2043 et Twiningius (nisi fallor, recte) ‖ 8. δ'] δὲ ante τῶν $P^{4.6.}$ L^s Ald. Bk., post 9. ἱερῶν P^5 ‖ 10. καθισταμένας $\Pi^1 P^2$ (crx. p^1) ‖ 11. καὶ secl. Spengelius, τῆς olim ci. Ueberwegius, ⟨τῆς⟩ [καὶ] Susem. ‖ 12. τοὺς ἄλλως Ar., τοὺς ⟨ἄλλως⟩ ὅλως? Susem., ὅλως τοὺς Reizius haud male, at fort. nihil mutandum est.

(VII)
μεθ' ἡδονῆς. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ μέλη τὰ πρακτικὰ παρέ-
χει χαρὰν ἀβλαβῆ τοῖς ἀνθρώποις. διὸ ταῖς μὲν τοιαύ-
ταις ἁρμονίαις καὶ τοῖς τοιούτοις μέλεσι ** θετέον τοὺς τὴν
7 [θεατρικὴν] μουσικὴν μεταχειριζομένους ἀγωνιστάς (ἐπεὶ δ' ὁ
θεατὴς διττός, ὁ μὲν ἐλεύθερος καὶ πεπαιδευμένος, ὁ δὲ
φορτικὸς ἐκ βαναύσων καὶ θητῶν καὶ ἄλλων τοιούτων συγ-
κείμενος, ἀποδοτέον ἀγῶνας καὶ θεωρίας καὶ τοῖς τοιούτοις
πρὸς ἀνάπαυσιν· εἰσὶ δὲ ὥσπερ αὐτῶν αἱ ψυχαὶ παρε-
στραμμέναι τῆς κατὰ φύσιν ἕξεως, οὕτω καὶ τῶν ἁρμονιῶν
παρεκβάσεις εἰσὶ καὶ τῶν μελῶν τὰ σύντονα καὶ παρακε-
χρωσμένα, ποιεῖ δὲ τὴν ἡδονὴν ἑκάστοις τὸ κατὰ φύσιν
οἰκεῖον, διόπερ ἀποδοτέον ἐξουσίαν τοῖς ἀγωνιζομένοις πρὸς
τὸν θεατὴν τὸν τοιοῦτον τοιούτῳ τινὶ χρῆσθαι τῷ γένει τῆς
8 μουσικῆς)· πρὸς δὲ παιδείαν, ὥσπερ εἴρηται, τοῖς ἠθικοῖς τῶν
μελῶν χρηστέον καὶ ταῖς ἁρμονίαις ταῖς τοιαύταις. τοιαύτη
δ' ἡ δωριστί, καθάπερ εἴπομεν πρότερον· δέχεσθαι δὲ δεῖ
κἂν τινα ἄλλην ἡμῖν δοκιμάζωσιν οἱ κοινωνοὶ τῆς ἐν φι-
λοσοφίᾳ διατριβῆς καὶ τῆς περὶ τὴν μουσικὴν παιδείας. ὁ
δ' ἐν τῇ πολιτείᾳ Σωκράτης οὐ καλῶς τὴν φρυγιστὶ μόνην
καταλείπει μετὰ τῆς δωριστί, καὶ ταῦτα ἀποδοκιμάσας
τῶν ὀργάνων τὸν αὐλόν. ἔχει γὰρ τὴν αὐτὴν δύναμιν ἡ 1342b
φρυγιστὶ τῶν ἁρμονιῶν ἥνπερ αὐλὸς ἐν τοῖς ὀργάνοις·
9 ἄμφω γὰρ ὀργιαστικὰ καὶ παθητικά. δηλοῖ δ' ἡ ποίη-
p. 144) σις. πᾶσα γὰρ βακχεία καὶ πᾶσα ἡ τοιαύτη κίνησις
μάλιστα τῶν ὀργάνων ἐστὶν ἐν τοῖς αὐλοῖς, τῶν δ' ἁρμο-
νιῶν ἐν τοῖς φρυγιστὶ μέλεσι λαμβάνει ταῦτα τὸ πρέπον.

15. πρακτικὰ Sauppeus, καθαρτικὰ Γ Π Ar. Bk. Susem.[1] in textu et Thurotus, qui lacunam ante ὁμοίως statuit ‖ 16. χώραν Π[1] et corr.[1] P[2] (em. corr.[1] P[1]) ‖ 17. θεατέον P[3. 5.] S[b] T[b] L[s] Ar. Ald. et corr.[1] P[1] et pr. P[4] (crx. γρ. mg.), ⟨χρῆσθαι⟩ ἐατέον Ed. Mueller, ⟨χρῆσθαι⟩ θετέον Spengelius (recte, nisi Muellerum sequi malis), detexit vitium Coraes ‖ 18. θεατρικὴν glossam superscr. p[2], om. Π[1] Ar. et pr. P[2], c. c. add. Bk. ‖ 24. παρακεχωρημένα Π[1] P[2] (crx. γρ. mg. p[1]) ‖ 28. παιδιάν Π[1] et pr. P[2] (em. mg. p[1] et corr.[1] P[2]) †.

*οἷον ὁ διθύραμβος ὁμολογουμένως εἶναι δοκεῖ Φρύγιον.
καὶ τούτου πολλὰ παραδείγματα λέγουσιν οἱ περὶ τὴν σύνε-
σιν ταύτην ἄλλα τε, καὶ διότι Φιλόξενος ἐγχειρήσας ἐν
τῇ δωριστὶ ποιῆσαι διθύραμβον τοὺς μύθους οὐχ οἷός τ' ἦν,
ἀλλ' ὑπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς ἐξέπεσεν εἰς τὴν φρυγιστὶ τὴν
προσήκουσαν ἁρμονίαν πάλιν. περὶ δὲ τῆς δωριστὶ πάντες* 10
*ὁμολογοῦσιν ὡς στασιμωτάτης οὔσης καὶ μάλιστα ἦθος ἐχούσης
ἀνδρεῖον. ἔτι δὲ ἐπεὶ τὸ μέσον μὲν τῶν ὑπερβολῶν ἐπαι-
νοῦμεν καὶ χρῆναι διώκειν φαμέν, ἡ δὲ δωριστὶ ταύτην ἔχει
τὴν φύσιν πρὸς τὰς ἄλλας ἁρμονίας, φανερὸν ὅτι τὰ Δώ-
ρια μέλη πρέπει παιδεύεσθαι μᾶλλον τοῖς νεωτέροις. [εἰσὶ
δὲ δύο σκοποί, τό τε δυνατὸν καὶ τὸ πρέπον· καὶ γὰρ τὰ
δυνατὰ δεῖ μεταχειρίζεσθαι μᾶλλον καὶ τὰ πρέποντα ἑκά-
στοις. ἔστι δὲ καὶ ταῦτα ὡρισμένα ταῖς ἡλικίαις, οἷον τοῖς
ἀπειρηκόσι διὰ χρόνου οὐ ῥᾴδιον ᾄδειν τὰς συντόνους ἁρμο-
νίας, ἀλλὰ τὰς ἀνειμένας ἡ φύσις ὑποβάλλει τοῖς τηλι-
κούτοις. διὸ καλῶς ἐπιτιμῶσι καὶ τοῦτο ⟨τῷ⟩ Σωκράτει τῶν περὶ* 11
*τὴν μουσικήν τινες, ὅτι τὰς ἀνειμένας ἁρμονίας ἀποδοκι-
μάσειεν εἰς τὴν παιδείαν, ὡς μεθυστικὰς λαμβάνων αὐτάς,
οὐ κατὰ τὴν τῆς μέθης δύναμιν (βακχευτικὸν γὰρ ἥ γε
μέθη ποιεῖ μᾶλλον) ἀλλ' ἀπειρηκυίας. ὥστε καὶ πρὸς τὴν
ἐσομένην ἡλικίαν, τὴν τῶν πρεσβυτέρων, δεῖ καὶ τῶν τοιού-
των ἁρμονιῶν ἅπτεσθαι καὶ τῶν μελῶν τῶν τοιούτων. ἔτι
δ' εἴ τίς ἐστι τοιαύτη τῶν ἁρμονιῶν ἣ πρέπει τῇ τῶν παί-
δων ἡλικίᾳ διὰ τὸ δύνασθαι κόσμον τ' ἔχειν ἅμα καὶ
παιδείαν, οἷον ἡ λυδιστὶ φαίνεται πεπονθέναι μάλιστα τῶν*

10. *διθύραμβον τοὺς*] *διθυραμβικοὺς* Ramus ‖ *τοὺς μύθους* secl. Sauppeus, *τοὺς Μυσοὺς* Schneider $Bk.^{2}$ ‖ 17. *τοὺς νεωτέρους* Coraes ‖ 17. *εἰσὶ* — 34. *πρέπον* secl. $Susem.^{2.3.}$ ‖ 19. *ἑκάστοις* P^{5}, *ἑκάστους* cet. ‖ 21. *χρδ* M^{s}, *χρόνον* $P^{3.5.}$ Π^{3} Bk. ‖ 23. *τῷ* add. Wilson ‖ 27. *καὶ* non vert. Guil., secludendum esse ci. Susem. ‖ 28. *καὶ* non vert. Guil. Ar., secl. Coraes ‖ 32. *παιδιὰν* C. E. Ch. Schneider ‖ *παιδείαν οἷαν* pr. P^{3} (crx. rc.), *διάνοιαν* Π^{1} et $corr.^{1}$ P^{2} (crx. partim in textu partim in mg. p^{1}).

(VII) ἁρμονιῶν, ἢ ** δῆλον ὅτι τρεῖς τούτους ὅρους ποιητέον εἰς τὴν παιδείαν, τό τε μέσον καὶ τὸ δυνατὸν καὶ τὸ πρέπον. **

Z (Δ).

1288b

ι. 145) Ἐν ἁπάσαις ταῖς τέχναις καὶ ταῖς ἐπιστήμαις ταῖς μὴ κατὰ μόριον γινομέναις, ἀλλὰ περὶ γένος ἕν τι τελείαις οὔσαις, μιᾶς ἐστι θεωρῆσαι τὸ περὶ ἕκαστον γένος ἁρμόττον, οἷον ἄσκησις σώματι ποία τε ποίῳ συμφέρει, καὶ τίς ἀρίστη (τῷ γὰρ κάλλιστα πεφυκότι καὶ κεχορηγημένῳ τὴν ἀρίστην ἀναγκαῖον ἁρμόττειν), καὶ τίς τοῖς πλείστοις μία πᾶσιν (καὶ γὰρ τοῦτο τῆς γυμναστικῆς ἔργον ἐστίν), ἔτι δὲ ἐάν τις μὴ τῆς ἱκνουμένης ἐπιθυμῇ μήθ' ἕξεως μήτ' ἐπιστήμης τῶν περὶ τὴν ἀγωνίαν, μηδὲν ἧττον τοῦ παιδοτρίβου καὶ τοῦ γυμναστικοῦ πα-
2 ρασκευάσαι τε καὶ ταύτην ἔτι τὴν δύναμιν. ὁμοίως δὲ τοῦτο καὶ περὶ ἰατρικὴν καὶ περὶ ναυπηγίαν καὶ ἐσθῆτα καὶ περὶ πᾶσαν ἄλλην τέχνην ὁρῶμεν συμβαῖνον. ὥστε δῆλον ὅτι καὶ πολιτείαν τῆς αὐτῆς ἐστιν ἐπιστήμης τὴν ἀρίστην θεωρῆσαι τίς ἐστι καὶ ποία τις ἂν οὖσα μάλιστ' εἴη κατ' εὐχὴν μηδενὸς ἐμποδίζοντος τῶν ἐκτός, καὶ τίς τίσιν ἁρμόζουσα (πολλοῖς γὰρ τῆς ἀρίστης τυχεῖν ἴσως ἀδύνατον, ὥστε τὴν κρατίστην τε ἁπλῶς καὶ τὴν ἐκ τῶν ὑποκειμένων ἀρίστην οὐ δεῖ λεληθέναι τὸν ἀγαθὸν νομοθέτην καὶ τὸν ὡς ἀληθῶς πολιτικόν),

33. ἢ add. P[1] et corr.[1] P[2], c. c. om. Ar. Bk. ‖ ** δῆλον Conringius ‖ ους ὅρους om. in lac. pr. P[1], ὅρους om. Γ P[2] † ‖ 34. παιδιὰν P[2], παιδιάν pr. P[1] (crx. mg. p[1]) ‖ πρέπον. ** Guil., v. append.

Lib. VI (IV). 1288b, 15. πλείστοις ⟨οἷς⟩ ci. Chandler ‖ 16. ἔργον om. Π[2] Bk. (suppl. mg. P[4]) ‖ 18. μηδὲν κ. τ. λ. non integra esse vidit Schneider, οὐδὲν Bk.[2], id quod, nisi plura exciderint, recte prb. Spengelius ‖ 19. γε καὶ Coraes, ἔσται Thurotus, recte, nisi lacunosus est locus, [τε] καὶ vel τε καὶ ** Spengelius, τε — ἔτι secl. Scaliger ‖ ἔτι] ἐστὶ Π[2] Ar. Bk. (Speng.), crx. mg. P[4] ‖ 20. ἐσθῆτα offendit Schneiderum et Lindauium ‖ 24. ἁρμόττουσα Π[2] Bk. ‖ 27. ἀγαθὸν om. Π[2] Ar. Bk. (suppl. mg. P[4]).

(I)
ἔτι δὲ τρίτην τὴν ἐξ ὑποθέσεως (δεῖ γὰρ καὶ τὴν δοθεῖσαν δύνασθαι θεωρεῖν, ἐξ ἀρχῆς τε πῶς ἂν γένοιτο, καὶ γενομένη τίνα τρόπον ἂν σῴζοιτο πλεῖστον χρόνον· λέγω δὲ οἷον εἴ τινι πόλει συμβέβηκε μήτε τὴν ἀρίστην πολιτεύεσθαι πολιτείαν ἀχορήγητόν τε εἶναι [καὶ] τῶν ἀναγκαίων, μήτε τὴν ἐνδεχομένην ἐκ τῶν ὑπαρχόντων, ἀλλά τινα φαυλοτέραν), παρὰ 3
πάντα δὲ ταῦτα τὴν μάλιστα πάσαις ταῖς πόλεσιν ἁρμόττουσαν δεῖ γνωρίζειν. ὥσθ' οἱ πλεῖστοι τῶν ἀποφαινομένων περὶ πολιτείας, καὶ εἰ τἆλλα λέγουσι καλῶς, τῶν γε χρησίμων διαμαρτάνουσιν. οὐ γὰρ μόνον τὴν ἀρίστην δεῖ θεωρεῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν δυνατήν, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ῥᾴω καὶ κοινοτέραν ἁπάσαις· νῦν δ' οἳ μὲν τὴν ἀκροτάτην καὶ δεομένην πολ- (p. 1
λῆς χορηγίας ζητοῦσι μόνον, οἳ δὲ μᾶλλον κοινήν τινα λέγοντες, τὰς ὑπαρχούσας ἀναιροῦντες πολιτείας τὴν Λακωνικὴν
1289a ἤ τινα ἄλλην ἐπαινοῦσιν· χρὴ δὲ τοιαύτην εἰσηγεῖσθαι τάξιν 4
ἣν ῥᾳδίως ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν καὶ πεισθήσονται καὶ δυνήσονται κινεῖν, ὡς ἔστιν οὐκ ἔλαττον ἔργον τὸ ἐπανορθῶσαι πολιτείαν ἢ κατασκευάζειν ἐξ ἀρχῆς, ὥσπερ καὶ τὸ μεταμανθάνειν ἢ μανθάνειν ἐξ ἀρχῆς· διὸ πρὸς τοῖς εἰρημένοις καὶ ταῖς ὑπαρχούσαις πολιτείαις δεῖ δύνασθαι βοηθεῖν τὸν πολιτικόν, καθάπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον. — τοῦτο δὲ ἀδύνατον ἀγνοοῦντα πόσα πολιτείας ἔστιν εἴδη. νῦν γὰρ μίαν δημοκρατίαν οἴονταί τινες εἶναι καὶ μίαν ὀλιγαρχίαν· οὐκ ἔστι δὲ τοῦτ' ἀληθές. ὥστε δεῖ τὰς διαφορὰς μὴ λανθάνειν τὰς τῶν 5
πολιτειῶν, πόσαι, καὶ συντίθενται ποσαχῶς. — μετὰ δὲ τῆς

29. *γίνοιτο*? Susem. ‖ 32. *καὶ* om. pr. P^1 (suppl. corr.[1]), secl. Coraes, non vert. Ar. ‖ 34. *ἁρμόζουσαν* P^1 ‖ 35. *ὥσθ'* Susem., *ὡς* ΓΠ Ar. Susem.[1] in textu, vitium animadvertit etiam Hampkeus ‖ 36. *τῶν*] *ὅμως τῶν* Susem.[1.2], *tamen* Guil. ‖ 38. *κοινωτέραν* M^s P^1 ‖ 1289a, 1. *ἐπαινοῦμεν* $Π^1$ (em. corr. P^1) † ‖ 3. *κινεῖν* fort. corruptum, *κοινωνεῖν* $Π^2$ (*κοινω* oblitt. p^2) Bk. et mg. p^1 (*κοινω* in ras.) non melius, *prosequi* Guil., *recipere* Ar., *κιχεῖν* Susem.[1.2] (male), *καινοῦν* vel *καινοτομεῖν* Madvigius, *κρίνειν*? Susem. (an *κατασκευάζειν*?) ‖ 5. *ἢ*] *τοῦ* $Π^2$ Bk. ‖ 8. *γὰρ*] *γὰρ δὴ* P^1 (fors. recte), *δὲ* $Π^2$ Bk. † ‖ 11. *μετὰ* — 13. *ἀρ-*

(I) αὐτῆς φρονήσεως ταύτης καὶ νόμους τοὺς ἀρίστους ἰδεῖν καὶ τοὺς ἑκάστης τῶν πολιτειῶν ἁρμόττοντας. πρὸς γὰρ τὰς πολιτείας τοὺς νόμους δεῖ τίθεσθαι καὶ τίθενται πάντες, ἀλλ' οὐ τὰς πολιτείας πρὸς τοὺς νόμους. πολιτεία μὲν γάρ ἐστι τάξις ταῖς πόλεσιν ἡ περὶ τὰς ἀρχάς, τίνα τρόπον νενέμηνται, καὶ τί τὸ κύριον τῆς πολιτείας καὶ τί τὸ τέλος ἑκάστοις τῆς κοινωνίας ἐστίν· νόμοι δὲ κεχωρισμένοι τῶν δηλούντων τὴν πολιτείαν, καθ' οὓς δεῖ τοὺς ἄρχοντας ἄρχειν καὶ φυλάττειν τοὺς

6 παραβαίνοντας αὐτούς. ὥστε δῆλον ὅτι τὰς διαφορὰς ἀναγκαῖον καὶ τὸν ἀριθμὸν ἔχειν τῆς πολιτείας ἑκάστης καὶ πρὸς τὰς τῶν νόμων θέσεις· οὐ γὰρ οἷόν τε τοὺς αὐτοὺς νόμους συμφέρειν ταῖς ὀλιγαρχίαις οὐδὲ ταῖς δημοκρατίαις πάσαις, εἴπερ δὴ πλείους καὶ μὴ μία δημοκρατία μηδὲ ὀλιγαρχία μόνον ἔστιν.

II ἐπεὶ δὲ ἐν τῇ πρώτῃ μεθόδῳ περὶ τῶν πολιτειῶν διειλόμεθα τρεῖς μὲν τὰς ὀρθὰς πολιτείας, βασιλείαν ἀριστοκρατίαν πολιτείαν, τρεῖς δὲ τὰς τούτων παρεκβάσεις, τυραννίδα μὲν βασιλείας ὀλιγαρχίαν δὲ ἀριστοκρατίας δημοκρα- 2

(147) τίαν δὲ πολιτείας, καὶ περὶ μὲν ἀριστοκρατίας καὶ βασιλείας εἴρηται (τὸ γὰρ περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας θεωρῆσαι ταὐτὸ καὶ περὶ τούτων ἐστὶν εἰπεῖν τῶν ὀνομάτων· βούλεται γὰρ ἑκατέρα κατ' ἀρετὴν συνεστάναι κεχορηγημένην), ἔτι δὲ τί διαφέρουσιν ἀλλήλων ἀριστοκρατία καὶ βασιλεία, καὶ πότε δεῖ βασιλείαν νομίζειν, διώρισται πρότερον· λοιπὸν περὶ πολιτείας διελθεῖν τῆς τῷ κοινῷ προσαγορευομένης ὀνόματι, καὶ περὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν, ὀλιγαρχίας τε καὶ δημο-

2 κρατίας καὶ τυραννίδος. — φανερὸν μὲν οὖν καὶ τούτων τῶν παρεκβάσεων τίς χειρίστη καὶ δευτέρα τίς. ἀνάγκη γὰρ τὴν μὲν τῆς πρώτης καὶ θειοτάτης παρέκβασιν εἶναι χειρίστην, τὴν δὲ βασιλείαν ἀναγκαῖον ἢ τοὔνομα μόνον ἔχειν οὐκ

μόττοντας] v. quae adnotavi ad 1286a, 21 sq. ‖ 13. ἑκάστῃ P[1] Susem.[1.2.] et fort. Γ (fors. recte) ‖ 24. πλείω Π[2] (em. corr.[1] aut corr.[2] P[2]) ‖ 26. περὶ om. Π[1], secl. Susem.[1.2.] (fors. recte).

ἔτι δὲ τρίτην τὴν ἐξ ὑποθέσεως (δεῖ γαρ καὶ τὴν δοθεῖσαν δύ-
νασθαι θεωρεῖν, ἐξ ἀρχῆς τε πῶς ἂν γένοιτο, καὶ γενομένη
τίνα τρόπον ἂν σῴζοιτο πλεῖστον χρόνον· λέγω δὲ οἷον εἴ τινι
πόλει συμβέβηκε μήτε τὴν ἀρίστην πολιτεύεσθαι πολιτείαν
ἀχορήγητόν τε εἶναι [καὶ] τῶν ἀναγκαίων, μήτε τὴν ἐνδε-
χομένην ἐκ τῶν ὑπαρχόντων, ἀλλά τινα φαυλοτέραν), παρὰ 3
πάντα δὲ ταῦτα τὴν μάλιστα πάσαις ταῖς πόλεσιν ἁρμόττου-
σαν δεῖ γνωρίζειν. ὥσθ' οἱ πλεῖστοι τῶν ἀποφαινομένων περὶ
πολιτείας, καὶ εἰ τἆλλα λέγουσι καλῶς, τῶν γε χρησίμων
διαμαρτάνουσιν. οὐ γὰρ μόνον τὴν ἀρίστην δεῖ θεωρεῖν, ἀλλὰ
καὶ τὴν δυνατήν, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ῥᾴω καὶ κοινοτέραν
ἁπάσαις· νῦν δ' οἳ μὲν τὴν ἀκροτάτην καὶ δεομένην πολ- (p. 146)
λῆς χορηγίας ζητοῦσι μόνον, οἳ δὲ μᾶλλον κοινήν τινα λέ-
γοντες, τὰς ὑπαρχούσας ἀναιροῦντες πολιτείας τὴν Λακωνικὴν
1289a ἤ τινα ἄλλην ἐπαινοῦσιν· χρὴ δὲ τοιαύτην εἰσηγεῖσθαι τάξιν 4
ἣν ῥᾳδίως ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν καὶ πεισθήσονται καὶ δυνή-
σονται κινεῖν, ὡς ἔστιν οὐκ ἔλαττον ἔργον τὸ ἐπανορθῶσαι
πολιτείαν ἢ κατασκευάζειν ἐξ ἀρχῆς, ὥσπερ καὶ τὸ μετα-
μανθάνειν ἢ μανθάνειν ἐξ ἀρχῆς· διὸ πρὸς τοῖς εἰρημένοις
καὶ ταῖς ὑπαρχούσαις πολιτείαις δεῖ δύνασθαι βοηθεῖν τὸν
πολιτικόν, καθάπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον. — τοῦτο δὲ ἀδύνατον
ἀγνοοῦντα πόσα πολιτείας ἔστιν εἴδη. νῦν γὰρ μίαν δημοκρα-
τίαν οἴονταί τινες εἶναι καὶ μίαν ὀλιγαρχίαν· οὐκ ἔστι δὲ
τοῦτ' ἀληθές. ὥστε δεῖ τὰς διαφορὰς μὴ λανθάνειν τὰς τῶν 5
πολιτειῶν, πόσαι, καὶ συντίθενται ποσαχῶς. — μετὰ δὲ τῆς

29. *γίνοιτο*? Susem. ‖ 32. *καὶ* om. pr. P^1 (suppl. corr.^{1}), secl. Coraes, non vert. Ar. ‖ 34. *ἁρμόζουσαν* P^1 ‖ 35. *ὥσθ'* Susem., *ὡς* *ΓΠ* Ar. Susem.^{1} in textu, vitium animadvertit etiam Hampkeus ‖ 36. *τῶν*] *ὅμως τῶν* Susem.$^{1.2.}$, *tamen* Guil. ‖ 38. *κοινωτέραν* M^s P^1 ‖ 1289a, 1. *ἐπαινοῦμεν* Π^1 (em. corr. P^1) † ‖ 3. *κινεῖν* fort. corruptum, *κοινωνεῖν* Π^2 (*κοινω* oblitt. p^2) Bk. et mg. p^1 (*κοινω* in ras.) non melius, *prosequi* Guil., *recipere* Ar., *κιχεῖν* Susem.$^{1.2.}$ (male), *καινοῦν* vel *καινοτομεῖν* Madvigius, *κρίνειν*? Susem. (an *κατασκευάζειν*?) ‖ 5. *ἢ*] *τοῦ* Π^2 Bk. ‖ 8. *γὰρ*] *γὰρ δὴ* P^1 (fors. recte), *δὲ* Π^2 Bk. † ‖ 11. *μετὰ* — 13. *ἀρ-*

(I) αὐτῆς φρονήσεως ταύτης καὶ νόμους τοὺς ἀρίστους ἰδεῖν καὶ τοὺς ἑκάστης τῶν πολιτειῶν ἁρμόττοντας. πρὸς γὰρ τὰς πολιτείας τοὺς νόμους δεῖ τίθεσθαι καὶ τίθενται πάντες, ἀλλ' οὐ τὰς πολιτείας πρὸς τοὺς νόμους. πολιτεία μὲν γάρ ἐστι τάξις ταῖς πόλεσιν ἡ περὶ τὰς ἀρχάς, τίνα τρόπον νενέμηνται, καὶ τί τὸ κύριον τῆς πολιτείας καὶ τί τὸ τέλος ἑκάστοις τῆς κοινωνίας ἐστίν· νόμοι δὲ κεχωρισμένοι τῶν δηλούντων τὴν πολιτείαν, καθ' οὓς δεῖ τοὺς ἄρχοντας ἄρχειν καὶ φυλάττειν τοὺς
6 παραβαίνοντας αὐτούς. ὥστε δῆλον ὅτι τὰς διαφορὰς ἀναγκαῖον καὶ τὸν ἀριθμὸν ἔχειν τῆς πολιτείας ἑκάστης καὶ πρὸς τὰς τῶν νόμων θέσεις· οὐ γὰρ οἷόν τε τοὺς αὐτοὺς νόμους συμφέρειν ταῖς ὀλιγαρχίαις οὐδὲ ταῖς δημοκρατίαις πάσαις, εἴπερ δὴ πλείους καὶ μὴ μία δημοκρατία μηδὲ ὀλιγαρχία μόνον ἔστιν.

II ἐπεὶ δὲ ἐν τῇ πρώτῃ μεθόδῳ περὶ τῶν πολιτειῶν διει- 2
λόμεθα τρεῖς μὲν τὰς ὀρθὰς πολιτείας, βασιλείαν ἀριστοκρατίαν πολιτείαν, τρεῖς δὲ τὰς τούτων παρεκβάσεις, τυραννίδα μὲν βασιλείας ὀλιγαρχίαν δὲ ἀριστοκρατίας δημοκρα-
147) τίαν δὲ πολιτείας, καὶ περὶ μὲν ἀριστοκρατίας καὶ βασιλείας εἴρηται (τὸ γὰρ περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας θεωρῆσαι ταὐτὸ καὶ περὶ τούτων ἐστὶν εἰπεῖν τῶν ὀνομάτων· βούλεται γὰρ ἑκατέρα κατ' ἀρετὴν συνεστάναι κεχορηγημένην), ἔτι δὲ τί διαφέρουσιν ἀλλήλων ἀριστοκρατία καὶ βασιλεία, καὶ πότε δεῖ βασιλείαν νομίζειν, διώρισται πρότερον· λοιπὸν περὶ πολιτείας διελθεῖν τῆς τῷ κοινῷ προσαγορευομένης ὀνόματι, καὶ περὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν, ὀλιγαρχίας τε καὶ δημο-
2 κρατίας καὶ τυραννίδος. — φανερὸν μὲν οὖν καὶ τούτων τῶν παρεκβάσεων τίς χειρίστη καὶ δευτέρα τίς. ἀνάγκη γὰρ τὴν μὲν τῆς πρώτης καὶ θειοτάτης παρέκβασιν εἶναι χειρίστην, τὴν δὲ βασιλείαν ἀναγκαῖον ἢ τοὔνομα μόνον ἔχειν οὐκ

μόττοντας] v. quae adnotavi ad 1286a, 21 sq. ‖ 13. ἑκάστῃ P^1 Susem.[1.2.] et fort. Γ (fors. recte) ‖ 24. πλείω Π^2 (em. corr.[1] aut corr.[2] P^2) ‖ 26. περὶ om. Π^1, secl. Susem.[1.2.] (fors. recte).

1289 b οὖσαν, ἢ διὰ πολλὴν ὑπεροχὴν εἶναι τὴν τοῦ βασιλεύοντος·
ὥστε τὴν τυραννίδα χειρίστην οὖσαν πλεῖστον ἀπέχειν πο-
λιτείας, δεύτερον δὲ τὴν ὀλιγαρχίαν (ἡ γὰρ ἀριστοκρατία διέ-
στηκεν ἀπὸ ταύτης πολὺ τῆς πολιτείας), μετριωτάτην δὲ
τὴν δημοκρατίαν. ἤδη μὲν οὖν τις ἀπεφήνατο καὶ τῶν πρό- 3
τερον οὕτως, οὐ μὴν εἰς ταὐτὸ βλέψας ἡμῖν. ἐκεῖνος μὲν γὰρ
ἔκρινε πασῶν μὲν οὐσῶν ἐπιεικῶν, οἷον ὀλιγαρχίας τε χρη-
στῆς καὶ τῶν ἄλλων, χειρίστην δημοκρατίαν, φαύλων δὲ
ἀρίστην· ἡμεῖς δὲ ὅλως ταύτας ἐξημαρτημένας εἶναί φαμεν, 4
καὶ βελτίω μὲν ὀλιγαρχίαν ἄλλην ἄλλης οὐ καλῶς ἔχει
λέγειν, ἧττον δὲ φαύλην.

ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς τοιαύτης κρίσεως ἀφείσθω τὰ νῦν·
ἡμῖν δὲ πρῶτον μὲν διαιρετέον πόσαι διαφοραὶ τῶν πολιτειῶν εἰ-
σίν, εἴπερ ἔστιν εἴδη πλείονα τῆς τε δημοκρατίας καὶ τῆς ὀλιγαρ-
χίας, ἔπειτα τίς κοινοτάτη καὶ τίς αἱρετωτάτη μετὰ τὴν ἀρίστην πο-
λιτείαν κἂν εἴ τις ἄλλη τετύχηκεν ἀριστοκρατικὴ καὶ συνεστῶσα
καλῶς, ἀλλὰ ταῖς πλείσταις ⟨ἧττον⟩ ἁρμόττουσα πόλεσιν, τίς ἐστιν,
ἔπειτα καὶ τῶν ἄλλων τίς τίσιν αἱρετή (τάχα γὰρ τοῖς μὲν ἀναγ-
καία δημοκρατία μᾶλλον ὀλιγαρχίας, τοῖς δ' αὕτη μᾶλλον ἐκεί-
νης), μετὰ δὲ ταῦτα τίνα τρόπον δεῖ καθιστάναι τὸν βουλόμε- 5
νον ταύτας τὰς πολιτείας, λέγω δὲ δημοκρατίας τε καθ' ἕκα- (p. 1
στον εἶδος καὶ πάλιν ὀλιγαρχίας, τέλος δέ, πάντων τούτων
ὅταν ποιησώμεθα συντόμως τὴν ἐνδεχομένην μνείαν, πειρα-
τέον ἐπελθεῖν τίνες φθοραὶ καὶ τίνες σωτηρίαι τῶν πολιτειῶν
καὶ κοινῇ καὶ χωρὶς ἑκάστης, καὶ διὰ τίνας αἰτίας ταῦτα
μάλιστα γίνεσθαι πέφυκεν.

3 [τοῦ μὲν οὖν εἶναι πλείους πολιτείας αἴτιον ὅτι πάσης ἐστὶ III
μέρη πλείω πόλεως τὸν ἀριθμόν. πρῶτον μὲν γὰρ ἐξ οἰκιῶν
συγκειμένας ὁρῶμεν πάσας τὰς πόλεις, ἔπειτα πάλιν τούτου

1289 b, 12. μὲν om. ΓM[s], secl. Susem.[1] ‖ 13. εἰσίν om. Π[2] Bk. ‖ 17. ἀλλ' ⟨οὐ⟩ Coraes, vitium suspicatus est primus Schneider ‖ ἧττον add. Susem. ‖ 25. ἑκάστου Π[2] ‖ ταύτας Π[2] Ar. ‖ 27. τοῦ — 1291 b, 13. ὀλιγαρχία secl. Susem., cf. quae adnotabo ad 1290 b, 22 sqq. ‖ 29. ὁρῶμεν post πάσας Π[2] Bk.

II)
τοῦ πλήθους τοὺς μὲν εὐπόρους ἀναγκαῖον εἶναι τοὺς δ' ἀπόρους
τοὺς δὲ μέσους, καὶ τῶν εὐπόρων δὲ καὶ τῶν ἀπόρων τὸ μὲν
ὁπλιτικὸν τὸ δ' ἄοπλον. καὶ τὸν μὲν γεωργικὸν δῆμον ὁρῶ-
μεν ὄντα, τὸν δ' ἀγοραῖον, τὸν δὲ βάναυσον. καὶ τῶν γνω-
ρίμων εἰσὶ διαφοραὶ καὶ κατὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὰ μεγέθη
τῆς οὐσίας, οἷον ἱπποτροφίας (τοῦτο γὰρ οὐ ῥᾴδιον μὴ πλου-
2 τοῦντας ποιεῖν· διόπερ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων ὅσαις πόλε-
σιν ἐν τοῖς ἵπποις ἡ δύναμις ἦν, ὀλιγαρχίαι παρὰ τούτοις
ἦσαν· ἐχρῶντο δὲ πρὸς τοὺς πολέμους ἵπποις πρὸς τοὺς ἀστυ-
γείτονας, οἷον Ἐρετριεῖς καὶ Χαλκιδεῖς καὶ Μάγνητες οἱ ἐπὶ
Μαιάνδρῳ καὶ τῶν ἄλλων πολλοὶ περὶ τὴν Ἀσίαν)· ἔτι
πρὸς ταῖς κατὰ πλοῦτον διαφοραῖς ἐστιν ἡ μὲν κατὰ γένος ἡ δὲ
κατ' ἀρετήν. ** καὶ εἴ τι δὴ τοιοῦτον ἕτερον εἴρηται πόλεως εἶ-
ναι μέρος ἐν τοῖς περὶ τὴν ἀριστοκρατίαν· ἐκεῖ γὰρ διείλομεν
ἐκ πόσων μερῶν ἀναγκαίων ἐστὶ πᾶσα πόλις· τούτων γὰρ
τῶν μερῶν ὁτὲ μὲν πάντα μετέχει τῆς πολιτείας, ὁτὲ δὲ
3 ἐλάττω ὁτὲ δὲ πλείω. φανερὸν τοίνυν ὅτι πλείους ἀναγκαῖον
εἶναι πολιτείας, εἴδει διαφερούσας ἀλλήλων· καὶ γὰρ ταῦτ'
εἴδει διαφέρει τὰ μέρη σφῶν αὐτῶν. πολιτεία μὲν γὰρ ἡ
τῶν ἀρχῶν τάξις ἐστί, ταύτην δὲ διανέμονται πάντες ἢ κατὰ
τὴν δύναμιν τῶν μετεχόντων ἢ κατά τιν' αὐτῶν ἰσότητα
49) κοινήν, λέγω δ' οἷον τῶν ἀπόρων ἢ τῶν εὐπόρων ἢ κοινήν,
τιν' ἀμφοῖν. ἀναγκαῖον ἄρα πολιτείας εἶναι τοσαύτας ὅσαι
περ τάξεις κατὰ τὰς ὑπεροχάς εἰσι καὶ κατὰ τὰς διαφο-
ρὰς τῶν μορίων. μάλιστα δὲ δοκοῦσιν εἶναι δύο, καθάπερ
ἐπὶ τῶν πνευμάτων λέγεται τὰ μὲν βόρεια τὰ δὲ νότια, τὰ

32. δὲ ἄνοπλον Π² Bk. ‖ 38. ἐν τοῖς πολέμοις ci. Schneider ‖ πολέμους Γ Ar., πολεμίους Π Bk.[1] ‖ 39. μάνητες Γ Ms † ‖ 1290a, 1. ** καὶ Susem., κἂν Π² ‖ δὴ] δεῖ Ms Π² (em. corr.[1] aut corr.[2] P³ et corr. P⁴) ‖ 2. διείλομεν Goettlingius, διειλόμεν corr. P⁴, διειλόμεθα P¹ Bk., *divisimus* Guil., *distinximus* Ar., διειλόμην cet. ‖ 3. γὰρ] δὲ? Susem. ‖ 10. λέγω — εὐπόρων ante 9. ἢ traicere vult Schneider ‖ ἢ κοινήν τιν' secludenda esse ci. Schneider, κοινήν τιν' (si omnino mutatione opus est) Susem., ἢ κοινήν τιν' ἀμφοῖν secl. Ramus Bk.[2].

δ' ἄλλα τούτων παρεκβάσεις, οὕτω καὶ τῶν πολιτειῶν δύο, δῆμος καὶ ὀλιγαρχία. τὴν γὰρ ἀριστοκρατίαν τῆς ὀλιγαρχίας εἶδος τιθέασιν ὡς οὖσαν ὀλιγαρχίαν τινά, καὶ τὴν καλουμένην πολιτείαν δημοκρατίαν, ὥσπερ ἐν τοῖς πνεύμασι τὸν μὲν ζέφυρον τοῦ βορέου, τοῦ δὲ νότου τὸν εὖρον. ὁμοίως δ' ἔχει καὶ περὶ τὰς ἁρμονίας, ὥς φασί τινες· καὶ γὰρ ἐκεῖ τίθενται δύο εἴδη, τὴν δωριστὶ καὶ φρυγιστί, τὰ δ' ἄλλα συντάγματα τὰ μὲν Δώρια τὰ δὲ Φρύγια καλοῦσιν. — 5 μάλιστα μὲν οὖν εἰώθασιν οὕτως ὑπολαμβάνειν περὶ τῶν πολιτειῶν· ἀληθέστερον δὲ καὶ βέλτιον ὡς ἡμεῖς διείλομεν, δυοῖν ἢ μιᾶς οὔσης τῆς καλῶς συνεστηκυίας τὰς ἄλλας εἶναι παρεκβάσεις, τὰς μὲν τῆς εὖ κεκραμένης ἁρμονίας τὰς δὲ τῆς ἀρίστης πολιτείας, ὀλιγαρχικὰς μὲν τὰς συντονωτέρας καὶ δεσποτικωτέρας, τὰς δ' ἀνειμένας καὶ μαλακὰς δημοτικάς.

4 6 οὐ δεῖ δὲ τιθέναι δημοκρατίαν, καθάπερ εἰώθασί τινες νῦν, ἁπλῶς οὕτως, ὅπου κύριον τὸ πλῆθος (καὶ γὰρ ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις καὶ πανταχοῦ τὸ πλέον μέρος κύριον), οὐδ' ὀλιγαρχίαν, ὅπου κύριοι τῆς πολιτείας ὀλίγοι. εἰ γὰρ εἴησαν οἱ πάντες χίλιοι καὶ τριακόσιοι, καὶ τούτων οἱ χίλιοι πλούσιοι, καὶ μὴ μεταδιδοῖεν ἀρχῆς τοῖς τριακοσίοις καὶ πένησιν ἐλευθέροις οὖσι καὶ τἆλλα ὁμοίοις, οὐδεὶς ἂν φαίη δημοκρατεῖσθαι τούτους· ὁμοίως δὲ καὶ εἰ πένητες μὲν ὀλίγοι εἶεν, κρείττους δὲ τῶν εὐπόρων πλειόνων ὄντων, οὐδεὶς ἂν ὀλιγαρχίαν προσαγορεύσειεν οὐδὲ τὴν τοιαύτην, εἰ τοῖς ἄλλοις οὖσι πλουσίοις μὴ μετείη τῶν τιμῶν. 7 μᾶλλον τοίνυν λεκτέον ὅτι δῆμος μέν ἐστιν ὅταν οἱ ἐλεύθεροι κύριοι ὦσιν, ὀλιγαρχία

21. δύο ante τίθενται P^1, post εἴδη Π^2 Bk. ‖ καί] καὶ τὴν Q^b Bk. ‖ 32. οὐδ' — 33. ὀλίγοι hoc loco Π^1 et mg. P^4, post 39. προσαγορεύσειεν in ras. pr. P^3, post 37. τούτους c. c. mg. rc. P^3 et pr. P^4, non vert. Ar. ‖ 33. τῆς πολιτείας hoc loco Γ M^s et mg. P^4, post ὀλίγοι c. c. Bk. ‖ 35. καὶ πένησιν] πένησι καίπερ? Susem., μέντοι post 36. ἐλευθέροις inserere voluit Schneider.

(II)
150) δὲ ὅταν οἱ πλούσιοι, ἀλλὰ συμβαίνει τοὺς μὲν πλείους εἶναι τοὺς δ' ὀλίγους· ἐλεύθεροι μὲν γὰρ πολλοί, πλούσιοι δ' ὀλίγοι. καὶ γὰρ ἂν εἰ κατὰ μέγεθος διενέμοντο τὰς ἀρχάς, ὥσπερ ἐν Αἰθιοπίᾳ φασί τινες, ἢ κατὰ κάλλος, ὀλιγαρχία ἦν ἄν· ὀλίγον γὰρ τὸ πλῆθος καὶ τὸ τῶν καλῶν καὶ τὸ τῶν μεγάλων.

8 οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ τούτοις μόνον ἱκανῶς ἔχει διωρίσθαι τὰς πολιτείας ταύτας· ἀλλ' ἐπεὶ μόρια πλείονα καὶ τοῦ δήμου καὶ τῆς ὀλιγαρχίας εἰσίν, ἔτι διαληπτέον ὡς οὔτ' ἂν οἱ ἐλεύθεροι ὀλίγοι ὄντες πλειόνων [[καὶ μὴ ἐλευθέρων]] ἄρχωσι, δῆμος, οἷον ἐν Ἀπολλωνίᾳ τῇ ἐν τῷ Ἰονίῳ καὶ ἐν Θήρᾳ (ἐν τούτων γὰρ ἑκατέρᾳ τῶν πόλεων ἐν ταῖς τιμαῖς ἦσαν οἱ διαφέροντες κατ' εὐγένειαν καὶ πρῶτοι κατασχόντες τὰς ἀποικίας, ὀλίγοι ὄντες πολλῶν), οὔτε ἂν οἱ πλούσιοι διὰ τὸ κατὰ πλῆθος ὑπερέχειν, ὀλιγαρχία, οἷον ἐν Κολοφῶνι τὸ παλαιόν (ἐκεῖ γὰρ ἐκέκτηντο μακρὰν οὐσίαν οἱ πλείους πρὶν γενέσθαι τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Λυδούς), ἀλλ' ἔστι δημοκρατία μὲν ὅταν οἱ ἐλεύθεροι καὶ ἄποροι πλείους ὄντες κύριοι τῆς ἀρχῆς ὦσιν, ὀλιγαρχία δὲ ὅταν οἱ πλούσιοι καὶ εὐγενέστεροι ὀλίγοι ὄντες.

9 ὅτι μὲν οὖν πολιτεῖαι πλείους, καὶ δι' ἣν αἰτίαν, εἴρηται· διότι δὲ πλείους τῶν εἰρημένων, καὶ τίνες καὶ διὰ τί, λέγωμεν ἀρχὴν λαβόντες τὴν εἰρημένην πρότερον. ὁμολογοῦμεν γὰρ οὐχ ἓν μέρος ἀλλὰ πλείω ἔχειν πᾶσαν πόλιν. ὥσπερ οὖν εἰ ζῴου προῃρούμεθα λαβεῖν εἴδη, πρῶτον μὲν ἂν

1290 b, 2. *πλείους* Π[1], *πολλοὺς* Π[2] Ar. Bk. ‖ 5. *τινας*? Susem. ‖ 8. *μόρια* post *πλείονα* Π[2] Bk. ‖ 10. *καὶ μὴ ἐλευθέρων* secl. Boiesenius ‖ 11. *δῆμος*] *ὀλιγαρχία* Garveus, immo v. v. 15, mendum primus suspicatus est Camerarius ‖ 15. *ὀλιγαρχία* Boiesenius, *δῆμος* ΓΠ Ar. Bk. Susem.[1] in textu ‖ *ἂν* post *οἷον* add. Π[2] (del. corr. P[4]) ‖ 19. *ὀλιγαρχίαι* Π[2] † ‖ 22. *διότι* — 1291 b, 15. *πρότερον* secl. Congreveus, cf. quae adnotavi ad 1289 b, 27 sqq. et adnotabo ad 1290 b, 16 sqq. ‖ *καὶ* post *δὲ* add. Γ Susem.[1.2.] (fors. recte) ‖ 23. *λέγομεν* ΓM[s] † ‖ 24. *ἔχειν* post *πᾶσαν* Π[2] Bk. ‖ 25. *προῃρήμεθα* M[s] et, ut videtur, pr. P[1] ‖ *μὲν* om. Π[2] Ar. Bk.

(II

ἀποδιορίζομεν ὅπερ ἀναγκαῖον πᾶν ἔχειν ζῷον, οἷον ἔνιά τε τῶν αἰσθητηρίων καὶ τὸ τῆς τροφῆς ἐργαστικὸν καὶ δεκτικόν, οἷον στόμα καὶ κοιλίαν, πρὸς δὲ τούτοις, οἷς κινεῖται μορίοις ἕκαστον αὐτῶν, εἰ δὲ τοσαῦτα εἶναι δεῖ μόνον, τούτων δ' εἶεν 10 διαφοραί, λέγω δ' οἷον στόματός τινα πλείω γένη καὶ κοιλίας καὶ τῶν αἰσθητηρίων ἔτι δὲ καὶ τῶν κινητικῶν μορίων, ὁ τῆς συζεύξεως τῆς τούτων ἀριθμὸς ἐξ ἀνάγκης ποιήσει πλείω γένη ζῴων (οὐ γὰρ οἷόν τε ταὐτὸ ζῷον ἔχειν πλείους (p. 1 στόματος διαφοράς, ὁμοίως δὲ οὐδ' ὤτων), ὥσθ' ὅταν ληφθῶσι τούτων πάντες οἱ ἐνδεχόμενοι συνδυασμοί, ποιήσουσιν εἴδη ζῴου, καὶ τοσαῦτ' εἴδη τοῦ ζῴου ὅσαι περ αἱ συζεύξεις τῶν ἀναγκαίων μορίων εἰσίν· τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον καὶ τῶν 11 εἰρημένων πολιτειῶν. καὶ γὰρ αἱ πόλεις οὐκ ἐξ ἑνὸς ἀλλ' ἐκ πολλῶν σύγκεινται μορίων, ὥσπερ εἴρηται πολλάκις. ἓν μὲν οὖν ἐστι τὸ περὶ τὴν τροφὴν πλῆθος, οἱ καλούμενοι γεωρ-
1291a γοί, δεύτερον δὲ τὸ καλούμενον βάναυσον (ἔστι δὲ τοῦτο τὸ περὶ τὰς τέχνας ὧν ἄνευ πόλιν ἀδύνατον οἰκεῖσθαι· τούτων δὲ τῶν τεχνῶν τὰς μὲν ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν δεῖ, τὰς δὲ εἰς τρυφὴν ἢ τὸ καλῶς ζῆν), τρίτον δὲ ⟨τὸ⟩ ἀγοραῖον (λέγω δ' ἀγοραῖον τὸ περὶ τὰς πράσεις καὶ τὰς ὠνὰς καὶ τὰς ἐμπορίας καὶ καπηλείας διατρῖβον), τέταρτον δὲ τὸ θητικόν, πέμπτον δὲ γένος τὸ προπολεμῆσον, ὃ τούτων οὐδὲν ἧττον ἀναγκαῖόν ἐστιν ὑπάρχειν, εἰ μέλλουσι μὴ δουλεύσειν τοῖς ἐπιοῦσιν. μὴ γὰρ ἓν τῶν ἀδυνάτων ᾖ πόλιν ἄξιον εἶναι καλεῖν τὴν φύσει δούλην· αὐτάρκης γὰρ ἡ πόλις, τὸ δὲ δοῦλον οὐκ αὔταρκες. διόπερ 12

29. *δὲ* Thurotus, *δεῖ* pr. M[s], *δὴ* c. c. Ar. Bk. Susem.[1] in textu ‖ *εἶναι δεῖ* Bonitzius, *εἴδη* *Γ Π* Ar. Bk. Susem.[1] ‖ *μόνων* *Γ* M[s] † ‖ *τούτων* post *δὲ* *Γ*, post 30. *διαφοραὶ* M[s] et pr. P[1] (em., ut videtur, corr.[1]) † ‖ 35. *πάντων* *Γ* (?) P[1] † ‖ 37. *δὴ* Coraes, *δὲ* *Γ Π* Bk. Susem.[1] in textu, mendosum esse locum primus intellexit Schneider ‖ 39. *μερῶν* *Π*[2] Bk. ‖ 1291a, 1. *τὸ* post *τοῦτο* om. *Π*[3] Bk. ‖ 4. *τὸ* post *δὲ* add. Schneider Bk.[2] et, si accurate vertit Guil., iam *Γ* ‖ 7. *ἀναγκαῖον* post *ἐστιν* *Π*[2] Bk. ‖ 9. *ᾖ* *Γ* M[s], *ᾖ* P[4], *ἡ* pr. P[3].

III) ἐν τῇ πολιτείᾳ κομψῶς τοῦτο, οὐχ ἱκανῶς δὲ εἴρηται. φησὶ
γὰρ ὁ Σωκράτης ἐκ τεττάρων τῶν ἀναγκαιοτάτων πόλιν
συγκεῖσθαι, λέγει δὲ τούτους ὑφάντην καὶ γεωργὸν καὶ σκυ-
τοτόμον καὶ οἰκοδόμον· πάλιν δὲ προστίθησιν, ὡς οὐκ αὐτάρ-
κων τούτων, χαλκέα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ἀναγκαίοις βοσκήμα-
σιν, ἔτι δ' ἔμπορόν τε καὶ κάπηλον· καὶ ταῦτα πάντα γί-
νεται πλήρωμα τῆς πρώτης πόλεως, ὡς τῶν ἀναγκαίων τε
χάριν πᾶσαν πόλιν συνεστηκυῖαν, ἀλλ' οὐ τοῦ καλοῦ μᾶλλον,
13 ἴσον τε δεομένην σκυτέων τε καὶ γεωργῶν. τὸ δὲ προπολε-
μοῦν οὐ πρότερον ἀποδίδωσι μέρος πρὶν ἢ τῆς χώρας αὐξο-
μένης καὶ τῆς τῶν πλησίον ἁπτομένης εἰς πόλεμον κατα-
στῶσιν. ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν τοῖς τέτταρσι καὶ τοῖς ὁποσοισοῦν
κοινωνοῖς ἀναγκαῖον εἶναί τινα τὸν ἀποδώσοντα καὶ κρινοῦντα
152) τὸ δίκαιον. εἴπερ οὖν καὶ ψυχὴν ἄν τις θείη ζῴου μόριον
μᾶλλον ἢ σῶμα, καὶ πόλεων τὰ τοιαῦτα μᾶλλον θετέον
τῶν εἰς τὴν ἀναγκαίαν χρῆσιν συντεινόντων, τὸ πολεμικὸν
καὶ τὸ μετέχον δικαιοσύνης δικαστικῆς, πρὸς δὲ τούτοις τὸ
βουλευόμενον, ὅπερ ἐστὶ συνέσεως πολιτικῆς ἔργον. καὶ ταῦτ'
εἴτε κεχωρισμένως ὑπάρχει τισὶν εἴτε τοῖς αὐτοῖς, οὐδὲν
διαφέρει πρὸς τὸν λόγον· καὶ γὰρ ὁπλιτεύειν καὶ γεωργεῖν
14 συμβαίνει τοῖς αὐτοῖς πολλάκις. ὥστε εἴπερ καὶ ταῦτα καὶ
ἐκεῖνα θετέα μόρια τῆς πόλεως, φανερὸν ὅτι τό γε ὁπλιτι-
κὸν ἀναγκαῖόν ἐστι τῆς πόλεως μόριον. **. ἕβδομον δὲ τὸ ταῖς

12. *τὴν ἀναγκαιοτάτην* e Plat. melius retinenda fuisse monet C. E. Ch. Schneider, et nescio an haec restituenda sint, *τήν γ' ἀναγκαιοτάτην* e Plat. ci. Spengelius ‖ 17. *ὡς* — 19. *γεωργῶν* fort. post 21. *καταστῶσιν* transponenda esse ci. Susem. ‖ *τὲ* P[1], *τὸ* M[s], *γε* Π[3] Bk.[1] ‖ 19. *ἴσων* Γ M[s] †, secludendum et comma ante 18. *μᾶλλον* ponendum et post h. v. delendum esse ci. Hayduckius (fors. recte) ‖ *δεομένην* ⟨*ὁπλιτῶν ὥσπερ*⟩ vel simile quid ci. Thurotus ‖ 21. *τῆς* non vert. Guil., secl. Susem.[1.2.] ‖ *ἁπτομένων* Π[2] Ar. ‖ 30. *γὰρ* post *διαφέρει* add. Π[1] † ‖ 33. *τῆς πόλεως μόριον ἐστί* Γ, *ἐστι μόριον τῆς πόλεως* Π[2] Bk. ‖ ⟨*ἕκτον δὲ οἱ ἱερεῖς.*⟩ *ἕβδομον* vel simile quid Conringius, *ἕκτον* Nickesius.

 (III

οὐσίαις λειτουργοῦν, ὅπερ καλοῦμεν εὐπόρους. ὄγδοον δὲ τὸ δημιουργικὸν καὶ τὸ περὶ τὰς ἀρχὰς λειτουργοῦν, εἴπερ ἄνευ ἀρχόντων ἀδύνατον εἶναι πόλιν. ἀναγκαῖον οὖν εἶναί τινας τοὺς δυναμένους ἄρχειν καὶ λειτουργοῦντας ἢ συνεχῶς ἢ κατὰ μέρος τῇ πόλει ταύτην τὴν λειτουργίαν. λοιπὰ δὲ περὶ ὧν τυγχάνομεν διωρικότες ἀρτίως, τὸ βουλευσόμενον καὶ κρινοῦν περὶ τῶν δικαίων τοῖς ἀμφισβητοῦσιν. εἴπερ οὖν ταῦτα δεῖ γενέσθαι ταῖς πόλεσι καὶ καλῶς γενέσθαι καὶ δικαίως,
1291b ἀναγκαῖον καὶ μετέχοντας εἶναί τινας ἀρετῆς τῶν πολιτικῶν. — τὰς μὲν οὖν ἄλλας δυνάμεις τοῖς αὐτοῖς ὑπάρχειν 15
ἐνδέχεσθαι δοκεῖ πολλοῖς, οἷον τοὺς αὐτοὺς εἶναι τοὺς προπολεμοῦντας καὶ γεωργοῦντας καὶ τεχνίτας, ἔτι δὲ τοὺς βουλευομένους τε καὶ κρίνοντας, ἀντιποιοῦνται δὲ καὶ τῆς ἀρετῆς πάντες, καὶ τὰς πλείστας ἀρχὰς ἄρχειν οἴονται δύνασθαι· ἀλλὰ πένεσθαι καὶ πλουτεῖν τοὺς αὐτοὺς ἀδύνατον. διὸ ταῦτα μέρη μάλιστα εἶναι δοκεῖ πόλεως, οἱ εὔποροι καὶ οἱ ἄποροι. ἔτι δὲ διὰ τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοὺς μὲν ὀλίγους εἶναι τοὺς δὲ πολλούς, ταῦτα ἐναντία μέρη φαίνεται τῶν τῆς πόλεως μορίων. ὥστε καὶ τὰς πολιτείας κατὰ τὰς ὑπεροχὰς τούτων καθιστᾶσι, καὶ δύο πολιτεῖαι δοκοῦσιν εἶναι, δημοκρατία καὶ ὀλιγαρχία.]

ὅτι μὲν οὖν εἰσὶ πολιτεῖαι πλείους, καὶ διὰ τίνας αἰτίας, εἴρηται πρότερον· ὅτι δὲ ἔστι καὶ δημοκρατίας εἴδη (p. 1
πλείω καὶ ὀλιγαρχίας, λέγωμεν. φανερὸν δὲ [τοῦτο] καὶ * ἐκ IV

34. περ om. $Π^2$ Bk. et fort. Γ ‖ ὄγδοον] ἕβδομον Nickesius ‖ 39. βουλευόμενον $Π^2$ Bk. ‖ κινοῦν M^s, κοινωνοῦν Γ, κρίνον $P^{2.3.}$, κρῖνον $Π^3$ Bk. ‖ 41. γενέσθαι Schneider, γίνεσθαι Π Bk.[1] Susem.[1] in textu ‖ 1291b, 6. ἀρχὰς om. $Π^2$ (suppl. corr.[1] P^2) ‖ 8. οἱ ante ἄποροι om. pr. $P^{1.2.}$ (suppl. corr.[1]) ‖ 12. καθίστασθαι aut καθιστᾶσθαι, ut videtur, Γ, καθίστασθαι Susem.[1.2.], καθιστᾶσθαι M^s, καθιστάσι P^4 ‖ 14. ὅτι — 1292a, 37. καθόλου et 1292b, 22. ὅτι — 1293a, 10. νόμοι respicit Mich. Eph. l. l. f. 189 ‖ 16. φανερὸν — 29. διαφοράν secl. Congreveus, cf. quae adnotavi ad 1290b, 22 sqq. ‖ τοῦτο post καὶ tri. Susem., καὶ om. M^s P^1, non vert. Ar.

τῶν εἰρημένων. εἴδη γὰρ πλείω τοῦ τε δήμου καὶ τῶν λεγομένων γνωρίμων ἔστιν, οἷον δήμου μὲν εἴδη ἓν μὲν οἱ γεωργοί, ἕτερον δὲ τὸ περὶ τὰς τέχνας, ἄλλο δὲ τὸ ἀγοραῖον τὸ περὶ ὠνὴν καὶ πρᾶσιν διατρῖβον, ἄλλο δὲ τὸ περὶ τὴν θάλατταν, καὶ τούτου τὸ μὲν πολεμικὸν τὸ δὲ χρηματιστικὸν τὸ δὲ πορθμευτικὸν τὸ δ' ἁλιευτικόν (πολλαχοῦ γὰρ ἕκαστα τούτων πολύοχλα, οἷον ἁλιεῖς μὲν ἐν Τάραντι καὶ Βυζαντίῳ, τριηρικὸν δὲ Ἀθήνησιν, ἐμπορικὸν δὲ ἐν Αἰγίνῃ καὶ Χίῳ, πορθμικὸν ἐν Τενέδῳ), πρὸς δὲ τούτοις τὸ χερνητικὸν καὶ τὸ μικρὰν ἔχον οὐσίαν ὥστε μὴ δύνασθαι σχολάζειν, ἔτι τὸ μὴ ἐξ ἀμφοτέρων πολιτῶν ἐλεύθερον, κἂν εἴ τι τοιοῦτον ἕτερον πλήθους εἶδος, τῶν δὲ γνωρίμων πλοῦτος εὐγένεια ἀρετὴ παιδεία καὶ τὰ τούτοις λεγόμενα κατὰ τὴν αὐτὴν διαφοράν.

2 δημοκρατία μὲν οὖν ἐστι πρώτη μὲν ἡ λεγομένη μάλιστα κατὰ τὸ ἴσον. ἴσον γάρ φησιν ὁ νόμος ὁ τῆς τοιαύτης δημοκρατίας τὸ μηδὲν μᾶλλον ὑπερέχειν τοὺς ἀπόρους ἢ τοὺς εὐπόρους, μηδὲ κυρίους εἶναι ὁποτερουσοῦν, ἀλλ' ὁμοίους ἀμφοτέρους. εἴπερ γὰρ ἐλευθερία μάλιστά ἐστιν ἐν δημοκρατίᾳ, καθάπερ ὑπολαμβάνουσί τινες, καὶ ἰσότης, οὕτως ἂν εἴη μάλιστα, κοινωνούντων ἁπάντων μάλιστα τῆς πολιτείας ὁμοίως. ἐπεὶ δὲ πλείων ὁ δῆμος, κύριον δὲ τὸ δόξαν τοῖς πλείοσιν, ἀνάγκη δημοκρατίαν εἶναι ταύτην. ἓν μὲν οὖν
3 εἶδος δημοκρατίας τοῦτο, [ἄλλο δὲ] τὸ τὰς ἀρχὰς ἀπὸ τιμημάτων εἶναι, βραχέων δὲ τούτων ὄντων, δεῖ δὲ τῷ κτωμένῳ ἐξουσίαν εἶναι μετέχειν καὶ τὸν ἀποβάλλοντα μὴ μετέχειν· ἕτερον εἶδος δημοκρατίας τὸ μετέχειν ἅπαντας τοὺς πολίτας 1292a

20. τὴν om. P^4 L^s Q^b V^b Bk. ‖ 24. πορθμευτικὸν Camerarius Bk., πορθμικὸν δ' Susem.[1.2.], *transvectivum autem* Guil. ‖ 27. μὴ] μὲν Π^1 (em. corr. P^1) † ‖ ἕτερον Ar., ἑτέρου Γ Π Bk.[1] ‖ 32. ὑπερέχειν $P^{1.4.}$ Ar., ὑπάρχειν c. c. Bk. ‖ 36. μάλιστα alterum secl. Coraes (nescio an recte) ‖ 38. εἶναι ⟨καὶ⟩? Susem. ‖ 39. ἄλλο δὲ secl. Schlosser ‖ 40. κταμένω V^b, κεκτημένω P^1 et mg. P^4 ‖ 1292a, 1. δὲ post ἕτερον add. P^1 Susem.[1] ‖ τὸ — 4. δημοκρατίας om. M^s.

ὅσοι ἀνυπεύθυνοι, ἄρχειν δὲ τὸν νόμον· ἕτερον δὲ εἶδος δη- (IV)
μοκρατίας τὸ πᾶσι μετεῖναι τῶν ἀρχῶν, ἐὰν μόνον ᾖ πολί-
της, ἄρχειν δὲ τὸν νόμον· ἕτερον εἶδος δημοκρατίας τἆλλα
μὲν εἶναι ταὐτά, κύριον δ' εἶναι τὸ πλῆθος καὶ μὴ τὸν νό- (p. 159)
μον. τοῦτο δὲ γίνεται ὅταν τὰ ψηφίσματα κύρια ᾖ ἀλλὰ 4
μὴ ὁ νόμος. συμβαίνει δὲ τοῦτο διὰ τοὺς δημαγωγούς. ἐν
μὲν γὰρ ταῖς κατὰ νόμον δημοκρατουμέναις οὐ γίνεται δη-
μαγωγός, ἀλλ' οἱ βέλτιστοι τῶν πολιτῶν εἰσιν ἐν προεδρίᾳ·
ὅπου δ' οἱ νόμοι μή εἰσι κύριοι, ἐνταῦθα γίνονται δημαγω-
γοί. μόναρχος γὰρ ὁ δῆμος γίνεται, σύνθετος εἷς ἐκ πολ-
λῶν· οἱ γὰρ πολλοὶ κύριοί εἰσιν οὐχ ὡς ἕκαστος ἀλλὰ πάν-
τες. Ὅμηρος δὲ ποίαν λέγει οὐκ ἀγαθὴν εἶναι πολυκοιρανίην,
πότερον ταύτην ἢ ὅταν πλείους ὦσιν οἱ ἄρχοντες ὡς ἕκαστος,
ἄδηλον. ὁ δ' οὖν τοιοῦτος δῆμος, ἅτε μόναρχος ὤν, ζητεῖ μο- 5
ναρχεῖν διὰ τὸ μὴ ἄρχεσθαι ὑπὸ νόμου, καὶ γίνεται δεσπο-
τικός, ὥστε οἱ κόλακες ἔντιμοι, καὶ ἔστιν ὁ δῆμος οὗτος
ἀνάλογον τῶν μοναρχιῶν τῇ τυραννίδι. διὸ καὶ τὸ ἦθος τὸ
αὐτό, καὶ ἄμφω δεσποτικὰ τῶν βελτιόνων, καὶ τὰ ψη-
φίσματα ὥσπερ ἐκεῖ τὰ ἐπιτάγματα, καὶ ὁ δημαγωγὸς
καὶ ὁ κόλαξ οἱ αὐτοὶ καὶ ἀνάλογον. καὶ μάλιστα δ' ἑκάτεροι
⟨παρ'⟩ ἑκατέροις ἰσχύουσιν, οἱ μὲν κόλακες παρὰ τοῖς τυράν-
νοις, οἱ δὲ δημαγωγοὶ τοῖς δήμοις τοῖς τοιούτοις. αἴτιοι 6
δέ εἰσι τοῦ εἶναι τὰ ψηφίσματα κύρια ἀλλὰ μὴ τοὺς νόμους
οὗτοι, πάντα ἀνάγοντες εἰς τὸν δῆμον· συμβαίνει γὰρ αὐτοῖς
γίνεσθαι μεγάλοις διὰ τὸ τὸν μὲν δῆμον πάντων εἶναι κύ-
ριον, τῆς δὲ τοῦ δήμου δόξης τούτους· πείθεται γὰρ τὸ πλῆθος

2. δὲ alterum om. P[3] (nescio an recte) ‖ 3. τὸ πᾶσι in ras. P[1], *alia* Guil. ‖ μετεῖναι] εἶναι pr. P[1] (em. corr.[1]), *quidem esse eadem* Guil. (μὲν εἶναι, nisi fallor, Γ, cf. Busseum p. 16) ‖ 4. δὲ post ἕτερον add. Γ P[4] L[s] Ald. Susem.[1] ‖ 13. ἀγαθὸν Π[3] Bk. et corr.[1] P[2.3.] et, ut videtur, Ar. ‖ 17. καὶ ante οἱ add. Susem.[1.2.] et Γ, si accurate vertit Guil. ‖ δῆμος οὗτος] τοιοῦτος δῆμος Π[2] Ar. Bk. ‖ 22. παρ' add. Victorius ‖ τοῖς om. Π[3] Bk. (suppl. corr. P[4]) ‖ 23. παρὰ ante τοῖς δήμοις add. Victorius Bk.[2].

(IV) τούτοις. ἔτι δ' οἱ ταῖς ἀρχαῖς ἐγκαλοῦντες τὸν δῆμόν φασι δεῖν κρίνειν, ὁ δὲ ἀσμένως δέχεται τὴν πρόσκλησιν· ὥστε κα-
7 ταλύονται πᾶσαι αἱ ἀρχαί. εὐλόγως δὲ ἂν δόξειεν ἐπιτιμᾶν ὁ φάσκων τὴν τοιαύτην εἶναι δημοκρατίαν οὐ πολιτείαν. ὅπου γὰρ μὴ νόμοι ἄρχουσιν, οὐκ ἔστι πολιτεία. δεῖ γὰρ τὸν μὲν νόμον ἄρχειν πάντων, τῶν δὲ καθ' ἕκαστα τὰς ἀρχὰς καὶ τὴν πολιτείαν κρίνειν. ὥστ' εἴπερ ἐστὶ δημοκρατία μία τῶν πολιτειῶν, φανερὸν ὡς ἡ τοιαύτη κατάστασις, ἐν ᾗ ψη-
p. 155) φίσμασι πάντα διοικεῖται, οὐδὲ δημοκρατία κυρίως· οὐδὲν γὰρ ἐνδέχεται ψήφισμα εἶναι καθόλου.

τὰ μὲν οὖν τῆς δημοκρατίας εἴδη διωρίσθω τὸν τρό-
V πον τοῦτον· ὀλιγαρχίας δὲ εἴδη ἓν μὲν τὸ ἀπὸ τιμημάτων εἶναι τὰς ἀρχὰς τηλικούτων ὥστε τοὺς ἀπόρους μὴ μετέχειν πλείους ὄντας, ἐξεῖναι δὲ τῷ κτωμένῳ μετέχειν τῆς πολιτείας, ἄλλο δέ, ὅταν ἀπὸ τιμημάτων μακρῶν ὦσιν αἱ ἀρχαὶ καὶ αἱρῶνται αὐτοὶ τοὺς ἐλλείποντας (ἂν μὲν οὖν ἐκ πάντων τούτων τοῦτο ποιῶσι, δοκεῖ τοῦτ' εἶναι μᾶλλον ἀριστοκρατικόν, ἐὰν δὲ ἐκ τινῶν ἀφωρισμένων, ὀλιγαρχικόν)· ἕτερον εἶδος ὀλιγαρχίας, ὅτι παῖς ἀντὶ πατρὸς εἰσίῃ, τέταρτον δ', ὅταν ὑπάρχῃ τό τε νῦν λεχθὲν καὶ ἄρχῃ μὴ ὁ νόμος ἀλλ' οἱ ἄρχοντες. καὶ ἔστιν ἀντίστροφος αὕτη ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις ὥσπερ ἡ τυραννὶς ἐν ταῖς μοναρχίαις καὶ περὶ ἧς τελευταίας εἴπομεν δημοκρατίας ἐν ταῖς δημοκρατίαις· καὶ καλοῦσι δὴ τὴν τοιαύτην ὀλιγαρχίαν δυναστείαν.

2 ὀλιγαρχίας μὲν οὖν εἴδη τοσαῦτα καὶ δημοκρατίας· οὐ δεῖ δὲ λανθάνειν ὅτι πολλαχοῦ συμβέβηκεν ὥστε τὴν μὲν πολιτείαν τὴν κατὰ τοὺς νόμους μὴ δημοτικὴν εἶναι, διὰ δὲ τὸ ἔθος καὶ τὴν ἀγωγὴν πολιτεύεσθαι δημοτικῶς, ὁμοίως

29. *πρόκλησιν* Π² Bk. et corr. P¹ (fors. recte) ‖ 34. *τὴν*] *ταύτην* commate ante *καὶ* posito Madvigius (recte, ut videtur) ‖ 35. *ψηφίσματα* Γ et fort. pr. P¹ (*σι* in ras.) ‖ 1292b, 1. *μικρῶν* (*ι* in ras. P⁴) Π² Ar. ‖ 5. *εἰσίῃ*] *εἰς εἴῃ* Π¹ (crx. *γρ.* mg.¹ P¹) † ‖ 9. *εἴπομεν* M¹ P¹ Qᵇ(?), *εἴπαμεν* c. c. Bk. ‖ 14. *ἦθος* Π² Ar. Bk.

(V)

δὲ πάλιν παρ' ἄλλοις τὴν μὲν κατὰ νόμους εἶναι πολιτείαν δημοτικωτέραν, τῇ δ' ἀγωγῇ καὶ τοῖς ἔθεσιν ὀλιγαρχεῖσθαι μᾶλλον. συμβαίνει δὲ τοῦτο μάλιστα μετὰ τὰς μεταβολὰς τῶν πολιτειῶν· οὐ γὰρ εὐθὺς μεταβαίνουσιν, ἀλλ' ἀγαπῶσι τὰ πρῶτα μικρὰ πλεονεκτοῦντες παρ' ἀλλήλων, ὥσθ' οἱ μὲν νόμοι διαμένουσιν οἱ προϋπάρχοντες, κρατοῦσι δ' οἱ μεταβάλλοντες τὴν πολιτείαν.

6 ὅτι δ' ἔστι τοσαῦτα εἴδη δημοκρατίας καὶ ὀλιγαρχίας, 3
ἐξ αὐτῶν τῶν εἰρημένων φανερόν ἐστιν. ἀνάγκη γὰρ ἢ πάντα τὰ εἰρημένα μέρη τοῦ δήμου κοινωνεῖν τῆς πολιτείας, ἢ τὰ μὲν τὰ δὲ μή. ὅταν μὲν οὖν τὸ γεωργικὸν καὶ τὸ κεκτημένον μετρίαν οὐσίαν κύριον ᾖ τῆς πολιτείας, πολιτεύονται κατὰ νόμους· (p. 156) ἔχουσι γὰρ ἐργαζόμενοι ζῆν, οὐ δύνανται δὲ σχολάζειν, ὥστε τὸν νόμον ἐπιστήσαντες ἐκκλησιάζουσι τὰς ἀναγκαίας ἐκκλησίας· τοῖς δὲ ἄλλοις μετέχειν ἔξεστιν, ὅταν κτήσωνται τὸ τίμημα τὸ διωρισμένον ὑπὸ τῶν νόμων. [διὸ πᾶσι τοῖς κτησαμένοις ἔξεστι μετέχειν·] ὅλως μὲν γὰρ τὸ μὲν μὴ ἐξεῖναι πᾶσιν ὀλιγαρχικόν, τὸ δὲ δὴ ἐξεῖναι ⟨δημοκρατικόν⟩, * σχολάζειν ⟨δ'⟩ ἀδύνατον μὴ προσόδων οὐσῶν. τοῦτο μὲν οὖν ἓν εἶδος δημοκρατίας διὰ ταύτας τὰς αἰτίας· ἕτερον δὲ εἶδος διὰ τὴν 4
ἐχομένην διαίρεσιν, ἔστι γὰρ καὶ πᾶσιν ἐξεῖναι τοῖς ἀνυπευθύνοις κατὰ τὸ γένος, μετέχειν μέντοι δυναμένους σχολά-

15. τοὺς post κατὰ add. P[2.3] Ald. Bk. ‖ 21. οἱ] οὐ pr. M[s] et, ut videtur, pr. P[1] ‖ 22. ὅτι — 1293a, 10. νόμοι] v. quae adnotavi ad 1291b, 14 sqq. ‖ 29. ἀναγκαιοτάτας, ut videtur, Γ (haud male) ‖ 30. διὸ — 31. μετέχειν post 32. δημοκρατικόν tri. Rassovius, post 33. οὐσῶν Thurotus, om. Π[2] Ar., secl. Bk. ‖ 31. κτωμένοις Victorius Bk. ‖ μὲν om. Π[1], secl. Susem.[1] ‖ 32. ἐξεῖναι secl. Thurotus, δημοκρατικόν potius add. Rassovius ‖ 33. δ' add. Rassovius, τὸ δὲ ante 32. σχολάζειν adiecerat potius Susem.[2] ‖ 34. διὰ — 35. διαίρεσιν et 35. γὰρ καὶ non vert. Ar., secl. Schneider ‖ 35. διαίρεσιν Spengelius, αἵρεσιν Γ Π Bk. Susem.[1] in textu, αἰτίαν Boiesenius ‖ 36. γένος ⟨μετέχειν⟩ e Lambini translatione Zwinger ‖ μὴ μέντοι Ar. et corr.[1] P[1], μὴ μέντοι ⟨μετέχειν μὴ⟩ commate ante haec verba posito et post γένος deleto Thurotus, μέντοι ⟨μόνους τοὺς⟩, si omnino mutatione opus est, Susem. ‖ δυναμένοις Π[1] L[s] Ar. Ald. Bk. et corr. P[4].

(V)
ζειν, [διόπερ ἐν τῇ τοιαύτῃ δημοκρατίᾳ οἱ νόμοι ἄρχουσι·]
διὰ τὸ μὴ εἶναι πρόσοδον, * τρίτον δὲ εἶδος τὸ πᾶσιν ἐξεῖναι,
ὅσοι ἂν ἐλεύθεροι ὦσι, μετέχειν τῆς πολιτείας, μὴ μέντοι
μετέχειν διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν, ὥστ' ἀναγκαῖον καὶ
5 ἐν ταύτῃ ἄρχειν τὸν νόμον· τέταρτον δὲ εἶδος δημοκρατίας
ἡ τελευταία τοῖς χρόνοις ἐν ταῖς πόλεσι γεγενημένη. διὰ 1293a
γὰρ τὸ μείζους γεγονέναι πολὺ τὰς πόλεις τῶν ἐξ ὑπαρχῆς
καὶ προσόδων ὑπάρχειν εὐπορίας, μετέχουσι μὲν πάντες τῆς
πολιτείας διὰ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ πλήθους, κοινωνοῦσι δὲ καὶ
πολιτεύονται διὰ τὸ δύνασθαι σχολάζειν καὶ τοὺς ἀπόρους
λαμβάνοντας μισθόν. καὶ μάλιστα δὲ σχολάζει τὸ τοιοῦτον
πλῆθος· οὐδὲ γὰρ ἐμποδίζει αὐτοὺς οὐδὲν ἡ τῶν ἰδίων ἐπιμέλεια, τοὺς δὲ πλουσίους ἐμποδίζει, ὥστε πολλάκις οὐ κοινωνοῦσι
τῆς ἐκκλησίας οὐδὲ τοῦ δικάζειν. διὸ γίνεται τὸ τῶν ἀπόρων
πλῆθος κύριον τῆς πολιτείας, ἀλλ' οὐχ οἱ νόμοι.

τὰ μὲν οὖν τῆς δημοκρατίας εἴδη τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα
6 διὰ ταύτας τὰς ἀνάγκας ἐστίν· τάδε δὲ τῆς ὀλιγαρχίας. ὅταν μὲν
πλείους ἔχωσιν οὐσίαν, ἐλάττω δὲ καὶ μὴ πολλὴν λίαν, τὸ τῆς
πρώτης ὀλιγαρχίας εἶδος ἐστίν, ποιοῦσι γὰρ ἐξουσίαν μετέχειν
τῷ κτωμένῳ, καὶ διὰ τὸ πλῆθος εἶναι τῶν μετεχόντων τοῦ
[p. 157) πολιτεύματος ἀνάγκη μὴ τοὺς ἀνθρώπους ἀλλὰ τὸν νόμον
εἶναι κύριον (ὅσῳ γὰρ ἂν πλεῖον ἀπέχωσι τῆς μοναρχίας,
καὶ μήτε τοσαύτην ἔχωσιν οὐσίαν ὥστε σχολάζειν ἀμελοῦντες, μήθ' οὕτως ὀλίγην ὥστε τρέφεσθαι ἀπὸ τῆς πόλεως,
ἀνάγκη τὸν νόμον ἀξιοῦν αὐτοῖς ἄρχειν, ἀλλὰ μὴ αὐτούς)·
7 ἐὰν δὲ δὴ ἐλάττους ὦσιν οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες ἢ οἱ τὸ πρό-

37. διόπερ — ἄρχουσι post 38. πρόσοδον tri. Thurotus ‖ 1293a, 3. πρόσοδον M[s], προσοδον, ut videtur, pr. P[1] (em. corr.[1]) ‖ καὶ post ὑπάρχειν add. Π[1] (del. corr.[1] P[1]) † ‖ 7. οὐδὲ Π[1], οὐ Π[2] Bk. ‖ οὐδὲ Γ M[s] † ‖ 9. οὐδὲ Bk., οὔτε Π ‖ 12. τάδε Boiesenius, τὰ Γ Π Ar. Bk. Susem.[1] in textu ‖ 18. ἀμελοῦντες Spengelius, ἀμελοῦντας Π Bk. Susem.[1] in textu ‖ 21. ἢ οἱ] εἰ μὲν Π[2] Ar. (em. corr. P[4] et γρ. mg. rc. Q[b]) ‖ τὸ om. M[s] P[1] (secl. Susem.[1] (fors. recte).

τερον, πλείω δέ, τὸ τῆς δευτέρας ὀλιγαρχίας γίνεται εἶδος, μᾶλλον γὰρ ἰσχύοντες πλεονεκτεῖν ἀξιοῦσιν, διὸ αὐτοὶ μὲν αἱροῦνται ἐκ τῶν πολλῶν τοὺς εἰς τὸ πολίτευμα βαδίζοντας, διὰ δὲ τὸ μήπω οὕτως ἰσχυροὶ εἶναι ὥστ' ἄνευ νόμου ἄρχειν, τὸν νόμον τίθενται τοιοῦτον· ἐὰν δ' ἐπιτείνωσι τὸ ἐλάττονες 8 ὄντες μείζονας οὐσίας ἔχειν, ἡ τρίτη ἐπίδοσις γίνεται τῆς ὀλιγαρχίας, τὸ δι' αὑτῶν μὲν τὰς ἀρχὰς ἔχειν, κατὰ νόμον δὲ τὸν κελεύοντα τῶν τελευτώντων διαδέχεσθαι τοὺς υἱεῖς· ὅταν δὲ ἤδη πολὺ ὑπερτείνωσι ταῖς οὐσίαις καὶ ταῖς πολυφιλίαις, ἐγγὺς ἡ τοιαύτη δυναστεία μοναρχίας ἐστίν, καὶ κύριοι γίνονται οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ' οὐχ ὁ νόμος, καὶ τὸ τέταρτον εἶδος τῆς ὀλιγαρχίας τοῦτ' ἐστίν, ἀντίστροφον τῷ τελευταίῳ τῆς δημοκρατίας.

7 ἔτι δ' εἰσὶ δύο πολιτεῖαι παρὰ δημοκρατίαν τε καὶ 9 ὀλιγαρχίαν, ὧν τὴν μὲν ἑτέραν λέγουσί τε πάντες καὶ εἴρηται τῶν τεττάρων πολιτειῶν εἶδος ἕν (λέγουσι δὲ τέτταρας μοναρχίαν ὀλιγαρχίαν δημοκρατίαν, τέταρτον δὲ τὴν καλουμένην ἀριστοκρατίαν)· πέμπτη δ' ἐστὶν ἣ προσαγορεύεται τὸ κοινὸν ὄνομα πασῶν (πολιτείαν γὰρ καλοῦσιν), ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ πολλάκις γίνεσθαι λανθάνει τοὺς πειρωμένους ἀριθμεῖν τὰ τῶν πολιτειῶν εἴδη, καὶ χρῶνται ταῖς τέτταρσι μόνον, 1293b ὥσπερ Πλάτων ἐν ταῖς πολιτείαις. ἀριστοκρατίαν μὲν οὖν 10 καλῶς ἔχει καλεῖν περὶ ἧς διήλθομεν ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις (τὴν γὰρ ἐκ τῶν ἀρίστων ἁπλῶς πολιτείαν κατ' ἀρετὴν καὶ μὴ πρὸς ὑπόθεσίν τινα ἀγαθῶν ἀνδρῶν μόνην δίκαιον προσαγορεύειν ἀριστοκρατίαν· ἐν μόνῃ γὰρ ἁπλῶς ὁ αὐτὸς (p. 159) ἀνὴρ καὶ πολίτης ἀγαθός ἐστιν, οἱ δ' ἐν ταῖς ἄλλαις ἀγαθοὶ πρὸς τὴν πολιτείαν εἰσὶ τὴν αὑτῶν)· οὐ μὴν ἀλλ' εἰσί

24. πολλῶν Π[1], ἄλλων Π[2] Ar. Bk. ‖ 25. δὲ om. Π[2] (suppl. rc. Q[b]) ‖ 26. τὸ Π[1], τῷ Π[2] Bk. ‖ 28. αὐτῶν Γ P[1], αὑτῶν cet. ‖ μὲν om. Π[1] (suppl. corr.[1] P[1]), secl. Susem.[1] ‖ 37. τέτταρα M[s] P[1] ‖ 1293b, 3. πολιτείαν post κατ' ἀρετὴν Π[2] Bk. ‖ 7. αὐτῶν P[1], αὑτῶν cet.

(V)
τινες αἳ πρός τε τὰς ὀλιγαρχουμένας ἔχουσι διαφορὰς [καὶ
καλοῦνται ἀριστοκρατίαι] καὶ πρὸς τὴν καλουμένην πολιτείαν *.
ὅπου γε μὴ μόνον πλουτίνδην ἀλλὰ καὶ ἀριστίνδην αἱροῦν-
11 ται τὰς ἀρχάς, αὕτη ἡ πολιτεία διαφέρει τε ἀμφοῖν καὶ ἀρι-
στοκρατικὴ καλεῖται. καὶ γὰρ ἐν ταῖς μὴ ποιουμέναις κοινὴν
ἐπιμέλειαν ἀρετῆς εἰσὶν ὅμως τινὲς οἱ εὐδοκιμοῦντες καὶ δο-
κοῦντες εἶναι ἐπιεικεῖς. ὅπου οὖν ἡ πολιτεία βλέπει εἴς τε
πλοῦτον καὶ ἀρετὴν καὶ δῆμον, οἷον ἐν Καρχηδόνι, αὕτη ἀρι-
στοκρατική ἐστιν, καὶ ἐν αἷς εἰς τὰ δύο μόνον, οἷον ἡ Λακε-
δαιμονίων, εἴς τε ἀρετὴν καὶ δῆμον, καὶ ἔστι μίξις τῶν δύο
τούτων, δημοκρατίας τε καὶ ἀρετῆς.

ἀριστοκρατίας μὲν οὖν παρὰ τὴν πρώτην τὴν ἀρίστην 8
VI πολιτείαν ταῦτα δύο εἴδη [καὶ τρίτον ὅσαι τῆς καλου-
μένης πολιτείας ῥέπουσι πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν μᾶλλον]·
λοιπὸν δ' ἐστὶν ἡμῖν περί τε τῆς ὀνομαζομένης πολιτείας (8)
εἰπεῖν καὶ περὶ τυραννίδος. ἐτάξαμεν δ' οὕτως οὐκ οὖσαν οὔτε
ταύτην παρέκβασιν οὔτε τὰς ἄρτι ῥηθείσας ἀριστοκρατίας, ὅτι
τὸ μὲν ἀληθὲς πᾶσαι διημαρτήκασι τῆς ὀρθοτάτης πολι-
τείας, ἔπειτα καταριθμοῦνται μετὰ τούτων, εἰσί τ' αὐτῶν
αὗται παρεκβάσεις, ὥσπερ ἐν τοῖς κατ' ἀρχὴν εἴπομεν· τε-
λευταῖον δὲ περὶ τυραννίδος εὔλογόν ἐστι ποιήσασθαι μνείαν
διὰ τὸ πασῶν ἥκιστα ταύτην εἶναι πολιτείαν, ἡμῖν δὲ τὴν
μέθοδον εἶναι περὶ πολιτείας. δι' ἣν μὲν οὖν αἰτίαν τέτακται
τὸν τρόπον τοῦτον, εἴρηται· νῦν δὲ δεικτέον ἡμῖν περὶ πολι-
2 τείας. φανερωτέρα γὰρ ἡ δύναμις αὐτῆς διωρισμένων τῶν

8. καὶ — 9. ἀριστοκρατίαι post 9. πολιτείαν tri. Thurotus ‖ 10. γε] γὰρ M[s] Susem.[1.2.] (nescio an recte), δὲ Γ ‖ πλουτίνδην ⟨ἢ δημοτικῶς⟩ Thurotus, ⟨δημοτικῶς ἢ δημοτικῶς καὶ⟩ πλουτίνδην vel simile quid ci. Susem., at nihil deesse verisimilius est ‖ 17. εἰς ἀρετήν τε Π[2] Bk. ‖ 20. καὶ — 21. μᾶλλον secl. Susem. ‖ 22. νομιζομένης Π[2] Bk.[1] (em. corr. P[4]) † ‖ 24. ἄρτι ῥηθείσας] ἀποδοθείσας Π[1] (crx. γρ. mg. p[1]) † ‖ 31. δεικτέον] λεκτέον Coraes Bk.[2] (nescio an recte) ‖ 32. φανερωτάτη Π[1] Susem.[1.2.] †.

περὶ ὀλιγαρχίας καὶ δημοκρατίας. ἔστι γὰρ ἡ πολιτεία ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν μίξις ὀλιγαρχίας καὶ δημοκρατίας.

εἰώθασι δὲ καλεῖν τὰς μὲν ἀποκλινούσας ὡς πρὸς τὴν δημοκρατίαν πολιτείας, τὰς δὲ πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν μᾶλλον ἀριστοκρατίας διὰ τὸ μᾶλλον ἀκολουθεῖν παιδείαν καὶ εὐγένειαν (p. 15 *τοῖς εὐπορωτέροις. ἔτι δὲ δοκοῦσιν ἔχειν οἱ εὔποροι ὧν ἕνεκεν οἱ ἀδικοῦντες ἀδικοῦσιν· ὅθεν καὶ καλοὺς κἀγαθοὺς καὶ γνωρίμους τούτους προσαγορεύουσιν. ἐπεὶ οὖν ἡ ἀριστοκρατία βούλεται* 3 *τὴν ὑπεροχὴν ἀπονέμειν τοῖς ἀρίστοις τῶν πολιτῶν, καὶ τὰς ὀλιγαρχίας εἶναί φασιν ἐκ τῶν καλῶν κἀγαθῶν μᾶλλον. δο-*
1294a *κεῖ δ' εἶναι τῶν ἀδυνάτων τὸ [μὴ] εὐνομεῖσθαι τὴν * ἀριστοκρατουμένην πόλιν ἀλλὰ πονηροκρατουμένην, ὁμοίως δὲ καὶ ἀριστοκρατεῖσθαι τὴν μὴ εὐνομουμένην. οὐκ ἔστι δὲ εὐνομία τὸ εὖ κεῖσθαι τοὺς νόμους, μὴ πείθεσθαι δέ. διὸ μίαν μὲν εὐνομίαν ὑποληπτέον εἶναι τὸ πείθεσθαι τοῖς κειμένοις νόμοις, ἑτέραν δὲ τὸ καλῶς κεῖσθαι τοὺς νόμους οἷς ἐμμένουσιν· ἔστι γὰρ πείθεσθαι καὶ κακῶς κειμένοις. τοῦτο δὲ ἐνδέχεται διχῶς· ἢ γὰρ τοῖς ἀρίστοις τῶν ἐνδεχομένων αὐτοῖς, ἢ τοῖς ἁπλῶς ἀρίστοις. ** δοκεῖ δὲ ἀριστοκρατία μὲν εἶναι μάλιστα τὸ τὰς* 4 *τιμὰς νενεμῆσθαι κατ' ἀρετήν (ἀριστοκρατίας μὲν γὰρ ὅρος ἀρετή, ὀλιγαρχίας δὲ πλοῦτος, δήμου δ' ἐλευθερία)· τὸ δ' ὅ τι ἂν δόξῃ τοῖς πλείοσιν, ἐν πάσαις ὑπάρχει. καὶ γὰρ ἐν ὀλιγαρχίᾳ καὶ ἐν ἀριστοκρατίᾳ καὶ ἐν δήμοις, ὅ τι ἂν δόξῃ τῷ πλείονι μέρει τῶν μετεχόντων τῆς πολιτείας, τοῦτ' ἐστὶ κύριον. ἐν μὲν οὖν ταῖς πλείσταις πόλεσι τὸ τῆς πολιτείας εἶδος ** καλεῖται (μόνον γὰρ ἡ μίξις στοχάζεται τῶν εὐπόρων καὶ τῶν ἀπόρων, πλούτου καὶ ἐλευθερίας· σχεδὸν γὰρ παρὰ τοῖς πλείστοις οἱ εὔποροι ⟨τὴν⟩ τῶν καλῶν κἀγαθῶν δοκοῦσι κατέ-*

39. *καὶ ἀγαθοὺς* M^s P^1 ‖ 1294a, 1. *μὴ* post *τὴν* tri. Thurotus, mendum detexit Schneider ‖ 2. ⟨*μὴ*⟩ *πονηροκρατουμένην* Ar. Bk.[2] ‖ 7. *καλῶς* $Π^1$ (em. corr.[1] P^1) † ‖ 9. ** *δοκεῖ* Conringius ‖ 15. *εἶδος* ** Schneider, *εἶδος* ⟨*κακῶς ἀριστοκρατία*⟩ Bartschius, *εἶδος* ⟨*κακῶς τοῦτο ἀριστοκρατία*) Susem., tradita haud male, sed vix satis defendit Postgateus ‖ 18. *τὴν* add. Coraes Bk.[2].

(VI)
5 χειν χώραν)· ἐπεὶ δὲ τρία ἐστὶ τὰ ἀμφισβητοῦντα τῆς ἰσότητος
τῆς πολιτείας, ἐλευθερία πλοῦτος ἀρετή (τὸ γὰρ τέταρτον, ὃ
καλοῦσιν εὐγένειαν, ἀκολουθεῖ τοῖς δυσίν· ἡ γὰρ εὐγένειά ἐστιν
ἀρετὴ καὶ πλοῦτος ἀρχαῖος), φανερὸν ὅτι τὴν μὲν τοῖν δυοῖν
μίξιν, τῶν εὐπόρων καὶ τῶν ἀπόρων, πολιτείαν λεκτέον, τὴν
δὲ τῶν τριῶν ἀριστοκρατίαν μάλιστα τῶν ἄλλων παρὰ τὴν
ἀληθινὴν καὶ πρώτην.

p. 160) ὅτι μὲν οὖν ἔστι καὶ ἕτερα πολιτείας εἴδη παρὰ μοναρχίαν 9
τε καὶ δημοκρατίαν καὶ ὀλιγαρχίαν, εἴρηται, καὶ ποῖα ταῦτα, καὶ
τί διαφέρουσιν ἀλλήλων αἵ τε ἀριστοκρατίαι καὶ αἱ πολιτεῖαι τῆς
ἀριστοκρατίας, καὶ ὅτι οὐ πόρρω αὗται ἀλλήλων, φανερόν·
VII τίνα δὲ τρόπον γίνεται παρὰ δημοκρατίαν καὶ ὀλιγαρ- (9)
χίαν ἡ καλουμένη πολιτεία, καὶ πῶς αὐτὴν δεῖ καθιστά- 31
ναι, λέγωμεν ἐφεξῆς τοῖς εἰρημένοις. ἅμα δὲ δῆλον ἔσται
καὶ οἷς ὁρίζονται τὴν δημοκρατίαν καὶ τὴν ὀλιγαρχίαν· λη-
πτέον γὰρ τὴν τούτων διαίρεσιν, εἶτα ἐκ τούτων ἀφ' ἑκατέρας
ὥσπερ σύμβολον λαμβάνοντας συνθετέον. εἰσὶ δὲ ὅροι τρεῖς
2 τῆς συνθέσεως καὶ μίξεως. ἢ γὰρ ἀμφότερα ληπτέον ἃ
ἑκάτεροι νομοθετοῦσιν, οἷον περὶ τοῦ δικάζειν. ἐν μὲν γὰρ
ταῖς ὀλιγαρχίαις τοῖς εὐπόροις ζημίαν τάττουσιν, ἂν μὴ δι-
κάζωσι, τοῖς δ' ἀπόροις οὐδένα μισθόν, ἐν δὲ ταῖς δημοκρα-
τίαις τοῖς μὲν ἀπόροις μισθόν, τοῖς δ' εὐπόροις οὐδεμίαν ζη-
μίαν· κοινὸν δὲ καὶ μέσον τούτων ἀμφότερα ταῦτα, διὸ καὶ
3 πολιτικόν, μέμικται γὰρ ἐξ ἀμφοῖν. εἷς μὲν οὖν οὗτος τοῦ 1294b
συνδυασμοῦ τρόπος, ἕτερος δὲ τὸ μέσον λαμβάνειν ὧν ἑκά-
τεροι τάττουσιν, οἷον ἐκκλησιάζειν οἳ μὲν ἀπὸ τιμήματος
οὐδενὸς ἢ μικροῦ πάμπαν, οἳ δ' ἀπὸ μακροῦ τιμήματος, κοι-
νὸν δέ γε οὐδέτερον, ἀλλὰ τὸ μέσον ἑκατέρου τιμήματος τού-
των. τρίτον δ' ἐκ δυοῖν ταγμάτοιν, τὰ μὲν ἐκ τοῦ ὀλιγαρ-
χικοῦ νόμου τὰ δ' ἐκ τοῦ δημοκρατικοῦ. λέγω δ' οἷον δοκεῖ

22. ἀρχαῖος πλοῦτος καὶ (καὶ om. P⁴) ἀρετὴ Π² Bk. ‖ 36. ἃ Π¹, ὧν Π² Ar. Bk. ‖ 37. ἑκάτεραι Π² Ar. Bk. ‖ 1294b, 5. τίμημα Γ P¹ Q^b.

δημοκρατικὸν μὲν εἶναι κληρωτὰς εἶναι τὰς ἀρχάς, τὸ δ' αἱρετὰς ὀλιγαρχικόν, καὶ δημοκρατικὸν μὲν τὸ μὴ ἀπὸ τιμήματος, ὀλιγαρχικὸν δὲ τὸ ἀπὸ τιμήματος· ἀριστοκρατικὸν τοίνυν καὶ πολιτικὸν τὸ ἐξ ἑκατέρας ἑκάτερον λαβεῖν, ἐκ μὲν τῆς ὀλιγαρχίας τὸ αἱρετὰς ποιεῖν τὰς ἀρχάς, ἐκ δὲ τῆς δημοκρατίας τὸ μὴ ἀπὸ τιμήματος. — ὁ μὲν οὖν τρόπος τῆς μίξεως οὗτος· τοῦ δ' εὖ μεμῖχθαι δημοκρατίαν καὶ ὀλιγαρχίαν 4 ὅρος, ὅταν ἐνδέχηται λέγειν τὴν αὐτὴν πολιτείαν δημοκρατίαν καὶ ὀλιγαρχίαν. δῆλον γὰρ ὅτι τοῦτο πάσχουσιν οἱ λέ- (p. 161) γοντες διὰ τὸ μεμῖχθαι καλῶς· πέπονθε δὲ τοῦτο καὶ τὸ μέσον, ἐμφαίνεται γὰρ ἑκάτερον ἐν αὐτῷ τῶν ἄκρων. ὅπερ συμβαίνει περὶ τὴν Λακεδαιμονίων πολιτείαν. πολλοὶ γὰρ 5 ἐγχειροῦσι λέγειν ὡς δημοκρατίας οὔσης διὰ τὸ δημοκρατικὰ πολλὰ τὴν τάξιν ἔχειν, οἷον πρῶτον τὸ περὶ τὴν τροφὴν τῶν παίδων, ὁμοίως γὰρ οἱ τῶν πλουσίων τρέφονται τοῖς τῶν πενήτων, καὶ παιδεύονται τὸν τρόπον τοῦτον ὃν ἂν δύναιντο καὶ τῶν πενήτων οἱ παῖδες, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἐχομένης ἡλικίας, καὶ ὅταν ἄνδρες γένωνται, τὸν αὐτὸν τρόπον, οὐδὲν γὰρ διάδηλος ὁ πλούσιος καὶ ὁ πένης, οὕτω τὰ περὶ τὴν τροφὴν ταὐτὰ πᾶσιν ἐν τοῖς συσσιτίοις, καὶ τὴν ἐσθῆτα οἱ πλούσιοι τοιαύτην οἵαν ἄν τις παρασκευάσαι δύναιτο καὶ τῶν πενήτων ὁστισοῦν, ἔτι τῷ δύο τὰς μεγίστας ἀρχὰς τὴν μὲν αἱρεῖσθαι τὸν δῆμον, τῆς δὲ μετέχειν (τοὺς μὲν γὰρ γέροντας αἱροῦνται, τῆς δ' ἐφορείας μετέχουσιν)· οἱ δ' ὀλιγαρχίαν διὰ τὸ πολλὰ ἔχειν ὀλιγαρχικά, οἷον τὸ πάσας αἱρετὰς εἶναι καὶ μηδεμίαν κληρωτήν, καὶ ὀλίγους εἶναι κυρίους θανάτου καὶ φυγῆς, καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλά. δεῖ δὴ ἐν 6 τῇ πολιτείᾳ τῇ μεμιγμένῃ καλῶς ἀμφότερα δοκεῖν εἶναι καὶ μηδέτερον, καὶ σῴζεσθαι δι' αὑτῆς καὶ μὴ ἔξωθεν, καὶ

14. οὗτος] v. quae adnotabo ad 1296b, 34 sqq. et 1297a, 7 sqq. ‖ 26. ἄδηλος $Π^2$ (em. corr. P^4 et mg.[1] P^2 et γρ. mg. rc. P^3) † ‖ 29. τῷ] τῶν M^s $Π^2$ ‖ 34. δὴ Susem., δ' Γ Π Bk. Susem.[1] in textu, γὰρ Ar. ‖ 36. μηδέτερον] μὴ θάτερον Boltensternius (fors. recte) ‖ αὐτῆς M^s P^1 $Π^3$, αὑτοῦ pr. P^3.

(VII) δι' αὐτῆς μὴ τῷ πλείους [ἔξωθεν] εἶναι τοὺς βουλομένους (εἴη γὰρ ἂν καὶ πονηρᾷ πολιτείᾳ τοῦθ' ὑπάρχον) ἀλλὰ τῷ μηδ' ἂν βούλεσθαι πολιτείαν ἑτέραν μηδὲν τῶν τῆς πόλεως μορίων ὅλως.

τίνα μὲν οὖν τρόπον δεῖ καθιστάναι πολιτείαν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς ὀνομαζομένας ἀριστοκρατίας, νῦν εἴρηται· περὶ
VIII δὲ τυραννίδος ἦν λοιπὸν ἡμῖν εἰπεῖν, οὐχ ὡς ἐνούσης 1295a
πολυλογίας περὶ αὐτήν, ἀλλ' ὅπως λάβῃ τῆς μεθόδου τὸ μέρος, ἐπειδὴ καὶ ταύτην τίθεμεν τῶν πολιτειῶν τι μέρος. περὶ μὲν οὖν βασιλείας διωρίσαμεν ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις, ἐν οἷς περὶ τῆς μάλιστα λεγομένης βασιλείας ἐποιού-
168) μεθα τὴν σκέψιν, πότερον ἀσύμφορος ἢ συμφέρει ταῖς πό-
2 λεσιν, καὶ τίνα καὶ πόθεν δεῖ καθιστάναι, καὶ πῶς· τυραννίδος δ' εἴδη δύο μὲν διείλομεν ἐν οἷς περὶ βασιλείας ἐπεσκοποῦμεν, διὰ τὸ τὴν δύναμιν ἐπαλλάττειν πως αὐτῶν καὶ πρὸς τὴν βασιλείαν, διὰ τὸ κατὰ νόμον εἶναι ἀμφοτέρας ταύτας τὰς ἀρχάς· ** (ἔν τε γὰρ τῶν βαρβάρων τισὶν αἱροῦνται αὐτοκράτορας μονάρχας, καὶ τὸ παλαιὸν ἐν τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ἐγίνοντό τινες μονάρχαι τὸν τρόπον τοῦτον, οὓς ἐκάλουν αἰσυμνήτας), ἔχουσι δέ τινας πρὸς ἀλλήλας αὗται διαφοράς, ἦσαν δὲ διὰ μὲν τὸ κατὰ νόμον βασιλικαὶ καὶ διὰ τὸ μοναρχεῖν ἑκόντων, τυραννικαὶ δὲ διὰ τὸ δεσποτικῶς
3 ἄρχειν κατὰ τὴν αὐτῶν γνώμην· τρίτον δὲ εἶδος τυραννίδος, ἥπερ μάλιστ' εἶναι δοκεῖ τυραννίς, ἀντίστροφος οὖσα τῇ παμβασιλείᾳ. τοιαύτην δ' ἀναγκαῖον εἶναι τυραννίδα τὴν μοναρχίαν, ἥτις ἀνυπεύθυνος ἄρχει τῶν ὁμοίων καὶ βελτιόνων

37. ἔξωθεν secl. Thurotus, ἐξ ὧν ἔστιν ci. Rassovius ‖ 38. τῷ Π^1, τὸ Π^2 ‖ 39. πόλεως] πολιτείας Π^1 † ‖ ὅλως] v. quae adnotabo ad 1296b, 34 sqq. et 1297b, 1 sqq. ‖ 40. δεῖ] δοκεῖ Γ M^s † ‖ 41. νομιζομένας Γ M^s † ‖ 1295a, 1. λοιπὸν post ἡμῖν Π^2 Bk. ‖ 6. ἀσύμφορον Π^3 Bk. † | 11. ἀρχάς· ⟨εἰσὶ δ' ἡ μὲν πατρικὴ ἡ δὲ αἱρετή⟩ Thurotus ‖ 12. μονάρχους Γ Π^2 Bk. ‖ 13. μονάρχαι Γ et corr.[1] aut corr.[2] P^2 et rc. P^3, μοναρχοιῶν Q^b V^b, μόναρχοι c. c. Bk. ‖ 14. αὗται ante πρὸς P^1, ante τινας fort. Γ ‖ 17. καὶ ante κατὰ add. Susem.[1.2.] et Γ, si accurate vertit Guil. ‖ αὑτῶν Γ, αὐτῶν Π ‖ 20. ἄρχει Π^2 (ἄρχη V^b et

πάντων πρὸς τὸ σφέτερον αὐτῆς συμφέρον, ἀλλὰ μὴ πρὸς τὸ τῶν ἀρχομένων. διόπερ ἀκούσιος· οὐδεὶς γὰρ ἑκὼν ὑπομένει τῶν ἐλευθέρων τὴν τοιαύτην ἀρχήν.

11 τυραννίδος μὲν οὖν εἴδη ταῦτα καὶ τοσαῦτα διὰ τὰς εἰρη-
μένας αἰτίας· τίς δ' ἀρίστη πολιτεία καὶ τίς ἄριστος βίος ταῖς IX
πλείσταις πόλεσι καὶ τοῖς πλείστοις τῶν ἀνθρώπων, μήτε πρὸς
ἀρετὴν συγκρίνουσι τὴν ὑπὲρ τοὺς ἰδιώτας, μήτε πρὸς παιδείαν
ἣ φύσεως δεῖται καὶ χορηγίας τυχηρᾶς, μήτε πρὸς πολι-
τείαν τὴν κατ' εὐχὴν γινομένην, ἀλλὰ βίον τε τὸν τοῖς
πλείστοις κοινωνῆσαι δυνατὸν καὶ πολιτείαν ἧς τὰς πλείστας
πόλεις ἐνδέχεται μετασχεῖν, **. καὶ γὰρ ἃς καλοῦσιν ἀριστο- 2
κρατίας, περὶ ὧν νῦν εἴπομεν, τὰ μὲν ἐξωτέρω πίπτουσι ταῖς
πλείσταις τῶν πόλεων, τὰ δὲ γειτνιῶσι τῇ καλουμένῃ πολι-
τείᾳ· διὸ περὶ ἀμφοῖν ὡς μιᾶς λεκτέον. — ἡ δὲ δὴ κρίσις περὶ
ἁπάντων τούτων ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων ἐστίν. εἰ γὰρ καλῶς
ἐν τοῖς ἠθικοῖς εἴρηται τὸ τὸν εὐδαίμονα βίον εἶναι τὸν κατ'
ἀρετὴν ἀνεμπόδιστον, μεσότητα δὲ τὴν ἀρετήν, [τὸν μέσον
ἀναγκαῖον εἶναι βίον βέλτιστον] τῆς δὲ ἑκάστοις ἐνδεχομένης (p.
τυχεῖν μεσότητος *· τοὺς [δὲ] αὐτοὺς τούτους ὅρους ἀναγκαῖον 3
εἶναι καὶ πόλεως ἀρετῆς καὶ κακίας καὶ πολιτείας. ἡ γὰρ πολι-
1295b τεία βίος τίς ἐστι πόλεως. — ἐν ἁπάσαις δὴ ταῖς πόλεσιν ἔστι
τρία μέρη τῆς πόλεως, οἱ μὲν εὔποροι σφόδρα, οἱ δὲ ἄπο-
ροι σφόδρα, οἱ δὲ τρίτοι οἱ μέσοι τούτων. ἐπεὶ τοίνυν ὁμολο-
γεῖται τὸ μέτριον ἄριστον καὶ τὸ μέσον, φανερὸν ὅτι καὶ τῶν
εὐτυχημάτων ἡ κτῆσις ἡ μέση βελτίστη πάντων. ῥᾴστη γὰρ
τῷ λόγῳ πειθαρχεῖν, ὑπέρκαλον δὲ ἢ ὑπερίσχυρον ἢ ὑπερ- 4

pr. P^3, crx. rc.) Bk. ‖ 28. ἣ L^s C^c Ar., ἃ c. c. Γ ‖ 31. μετασχεῖν, ** Conringius ‖ 37. τὸν — 38. βέλτιστον post 39. μεσότητος tri. Thurotus ‖ 38. εἶναι post βίον P^2 Bk. ‖ ⟨καὶ⟩ βέλτιστον Susem.^{2}, ante ἀναγκαῖον tri. et 37. μέσον secl. Thurotus τῆς δὲ] ⟨τὸν⟩ τῆς ci. Chandler ‖ δὲ om. Π^2 Ar. Bk., δ' suppl. γρ. mg. P^4 ‖ 39. δὴ Thurotus (nescio an recte), δ' pr. P^4, del. corr. P^4, secl. Susem., γρ. καὶ χωρὶς τοῦ δέ mg.^{3} P^2 ‖ 1295b, 1. δὲ Ar. (fors. recte) ‖ 2. τῆς om. M^s P^1, secl. Susem.^{1}.

(IX)
ευγενῆ ἢ ὑπερπλούσιον, ἢ τἀναντία τούτοις, ὑπέρπτωχον ἢ
ὑπερασθενῆ καὶ σφόδρα ἄτιμον, χαλεπὸν τῷ λόγῳ ἀκολου-
θεῖν· γίνονται γὰρ οἳ μὲν ὑβρισταὶ καὶ μεγαλοπόνηροι
μᾶλλον, οἳ δὲ κακοῦργοι καὶ μικροπόνηροι λίαν, τῶν δ' ἀδι-
κημάτων τὰ μὲν γίνεται δι' ὕβριν τὰ δὲ διὰ κακουργίαν·
[ἔτι δὲ ἥκισθ' οὗτοι φιλαρχοῦσι καὶ βουλαρχοῦσι·] ταῦτα δὴ
5 ἀμφότερα βλαβερὰ ταῖς πόλεσιν. — πρὸς δὲ τούτοις οἱ μὲν ἐν
ὑπεροχαῖς εὐτυχημάτων ὄντες, ἰσχύος καὶ πλούτου καὶ φί-
λων καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων, ἄρχεσθαι οὔτε βούλονται
οὔτε ἐπίστανται (καὶ τοῦτ' εὐθὺς οἴκοθεν ὑπάρχει παισὶν οὖσιν·
διὰ γὰρ τὴν τρυφὴν οὐδὲ τοῖς διδασκάλοις ἄρχεσθαι σύ-
νηθες αὐτοῖς), οἱ δὲ καθ' ὑπερβολὴν ἐν ἐνδείᾳ τούτων ταπει-
νοὶ λίαν. ὥσθ' οἳ μὲν ἄρχειν οὐκ ἐπίστανται ἀλλ' ἄρχεσθαι
δουλικὴν ἀρχήν, οἳ δ' ἄρχεσθαι μὲν οὐδεμιᾷ ἀρχῇ, ἄρχειν
6 δὲ δεσποτικὴν ἀρχήν. γίνεται οὖν [καὶ] δούλων καὶ δεσποτῶν
πόλις, ἀλλ' οὐκ ἐλευθέρων, καὶ τῶν μὲν φθονούντων τῶν δὲ
καταφρονούντων. ἃ πλεῖστον ἀπέχει φιλίας καὶ κοινωνίας
πολιτικῆς· ἡ γὰρ κοινωνία φιλικόν· οὐδὲ γὰρ ὁδοῦ βούλονται
κοινωνεῖν τοῖς ἐχθροῖς. βούλεται δέ γε ἡ πόλις ἐξ ἴσων εἶναι
καὶ ὁμοίων ὅτι μάλιστα, τοῦτο δ' ὑπάρχει μάλιστα τοῖς μέσοις.
ὥστ' ἀναγκαῖον ἄριστα πολιτεύεσθαι ταύτην τὴν πόλιν, **
ἐστίν, ἐξ ὧν φαμεν φύσει τὴν σύστασιν εἶναι τῆς πόλεως. —
7 καὶ σῴζονται δ' ἐν ταῖς πόλεσιν οὗτοι μάλιστα τῶν πολιτῶν. οὔτε

8. καὶ] ἢ Susem.$^{1.2.}$ et, si accurate vertit Guil., Γ ‖ 12. ἔτι — βουλαρχοῦσι secl. Susem., primus haesit Schneider ‖ φυλαρχοῦσι P^1 Ald. Bk. et corr.^{1} $P^{2.3.4.}$ †, φυγαρχοῦσι Bernaysius (perperam) ‖ καὶ βουλαρχοῦσι secl. Coraes, καὶ σπουδαρχοῦσι ci. Coraes, prb. Bernaysius ‖ δὴ Susem., δὲ M^s, δ' c. c. Ar. Bk. Susem.^{1} in textu ‖ 17. οὐδ' ἐν (οὐδὲν Q^b V^b et pr. P^3) $Π^2$ Ar. Bk. (fors. recte) ‖ διδασκαλείοις $P^{3.4.}$ Ald. Bk. (fors. recte), διδασκαλίοις P^2, διδασκαλείοις διδασκάλοις Ar. ‖ 20. οὐδεμίαν ἀρχήν Spengelius ‖ ἄρχειν] ἄρχεσθαι M^s P^1 † ‖ 21. καὶ ante δούλων add. $Π^2$ Bk. ‖ 27. πόλιν, ⟨ἐν ᾗ πόλυ τὸ μέσον καὶ κράτιστον τῶν μερῶν⟩ Rassovius, lacunam detexit Lambinus, ἐν ᾗ πλεῖστοί εἰσιν post 28. ἐστίν adiecit Thurotus.

(IX)

γὰρ αὐτοὶ τῶν ἀλλοτρίων ὥσπερ οἱ πένητες ἐπιθυμοῦσιν, οὔτε (p. 11
τῆς τούτων ἕτεροι, καθάπερ οἱ πένητες τῆς τῶν πλουσίων ἐπιθυμοῦσιν· καὶ διὰ τὸ μήτ' ἐπιβουλεύεσθαι μήτ' ἐπιβουλεύειν ἀκινδύνως διάγουσιν. διὰ τοῦτο καλῶς ηὔξατο Φωκυλίδης

"πολλὰ μέσοισιν ἄριστα· μέσος θέλω ἐν πόλει εἶναι."

δῆλον ἄρα ὅτι καὶ η κοινωνία ἡ πολιτικὴ ἀρίστη ἡ διὰ τῶν μέ- 8
σων, καὶ τὰς τοιαύτας ἐνδέχεται εὖ πολιτεύεσθαι πόλεις, ἐν αἷς δὴ πολὺ τὸ μέσον καὶ κρεῖττον μάλιστα μὲν ἀμφοῖν, εἰ δὲ μή, θατέρου μέρους· προστιθέμενον γὰρ ποιεῖ ῥοπὴν καὶ κωλύει γίνεσθαι τὰς ἐναντίας ὑπερβολάς. διόπερ εὐτυχία μεγίστη τοὺς πολιτευομένους οὐσίαν ἔχειν μέσην καὶ ἱκανήν,
1296a ὡς ὅπου οἱ μὲν πολλὰ σφόδρα κέκτηνται οἱ δὲ μηδέν, ἢ δῆμος ἔσχατος γίνεται ἢ ὀλιγαρχία ἄκρατος ἢ τυραννὶς δι' ἀμφοτέρας τὰς ὑπερβολάς· καὶ γὰρ ἐκ δημοκρατίας τῆς νεανικωτάτης καὶ ἐξ ὀλιγαρχίας γίνεται τυραννίς, ἐκ δὲ τῶν μέσων καὶ τῶν σύνεγγυς πολὺ ἧττον. τὴν δ' αἰτίαν ὕστερον ἐν τοῖς περὶ τὰς μεταβολὰς τῶν πολιτειῶν ἐροῦμεν.
ὅτι δ' ἡ μέση βελτίστη, φανερόν· μόνη γὰρ ἀστασίαστος· 9
ὅπου γὰρ πολὺ τὸ διὰ μέσου, ἥκιστα συστάσεις καὶ διαστάσεις γίνονται τῶν πολιτῶν. καὶ αἱ μεγάλαι πόλεις ἀστασιαστότεραι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ὅτι πολὺ τὸ μέσον· ἐν δὲ ταῖς μικραῖς ῥᾴδιόν τε διαλαβεῖν εἰς δύο πάντας, ὥστε μηδὲν καταλιπεῖν μέσον, καὶ πάντες σχεδὸν ἄποροι ἢ εὔποροι εἰσίν. καὶ αἱ δημακρατίαι δὲ ἀσφαλέστεραι τῶν ὀλιγαρχιῶν εἰσι καὶ πολυχρονιώτεραι διὰ τοὺς μέσους· πλείους τε γάρ εἰσι καὶ μᾶλλον μετέχουσι τῶν τιμῶν ἐν ταῖς δημοκρατίαις ἢ ταῖς ὀλιγαρχίαις, ἐπεὶ ὅταν ἄνευ τούτων τῷ πλήθει ὑπερτείνωσιν οἱ ἄποροι, κακοπραγία γίνεται καὶ ἀπόλλυνται

31. οἱ πένητες post πλουσίων $Π^2$ Bk. ‖ 34. θέλων $M^s P^{2.4}$ V^b Ar. Ald. et pr. P^3 ‖ 36. ⟨μάλιστα⟩ ἐνδέχεται? Susem. ‖ 40. τοὺς om. $M^s P^1$ ‖ 1296a, 7. δ'] δὴ? Susem. ‖ 8. συστάσεις Γ (ut videtur) Schneider, στάσεις Π Ar. $Bk.^1$ ‖ 9. πολιτῶν Ar., πολιτειῶν Γ Π $Bk.^1$ ‖ 17. ἄποροι] ἄνθρωποι Γ M^s †.

(IX)
10 ταχέως. — σημεῖον δὲ δεῖ νομίζειν καὶ τὸ τοὺς βελτίστους νομο-
θέτας εἶναι τῶν μέσων πολιτῶν· Σόλων τε γὰρ ἦν τούτων
165) (δηλοῖ δ' ἐκ τῆς ποιήσεως) καὶ Λυκοῦργος (οὐ γὰρ ἦν βασι-
λεύς) καὶ Χαρώνδας καὶ σχεδὸν οἱ πλεῖστοι τῶν ἄλλων.

φανερὸν δ' ἐκ τούτων καὶ διότι αἱ πλεῖσται πολιτεῖαι αἳ
μὲν δημοκρατικαί εἰσιν αἳ δ' ὀλιγαρχικαί. διὰ γὰρ τὸ ἐν ταύ-
ταις πολλάκις ὀλίγον εἶναι τὸ μέσον, αἰεὶ ὁπότεροι ἂν ὑπερέ-
χωσιν, εἴθ' οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες εἴθ' ὁ δῆμος, οἱ τὸ μέσον
ἐκβαίνοντες καθ' αὑτοὺς ἄγουσι τὴν πολιτείαν, ὥστε ἢ δῆμος
11 γίνεται ἢ ὀλιγαρχία. πρὸς δὲ τούτοις διὰ τὸ στάσεις γίνε-
σθαι καὶ μάχας πρὸς ἀλλήλους τῷ δήμῳ καὶ τοῖς εὐπόροις,
ὁποτέροις ἂν μᾶλλον συμβῇ κρατῆσαι τῶν ἐναντίων, οὐ κα-
θιστᾶσι κοινὴν πολιτείαν οὐδ' ἴσην, ἀλλὰ τῆς νίκης ἆθλον τὴν
ὑπεροχὴν τῆς πολιτείας λαμβάνουσιν, καὶ οἳ μὲν δημοκρα-
τίαν οἳ δ' ὀλιγαρχίαν ποιοῦσιν. ἔτι δὲ καὶ τῶν ἐν ἡγεμονίᾳ
γενομένων τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν παρ' αὑτοῖς ἑκάτεροι πο-
λιτείαν ἀποβλέποντες οἳ μὲν δημοκρατίας ἐν ταῖς πόλεσι
καθίστασαν οἳ δ' ὀλιγαρχίας, οὐ πρὸς τὸ τῶν πόλεων συμ-
12 φέρον σκοποῦντες ἀλλὰ πρὸς τὸ σφέτερον αὐτῶν. ὥστε διὰ
ταύτας τὰς αἰτίας ἢ μηδέποτε τὴν μέσην γίνεσθαι πολι-
τείαν ἢ ὀλιγάκις καὶ παρ' ὀλίγοις· εἷς γὰρ ἀνὴρ συνεπεί-
σθη μόνος τῶν πρότερον ἐφ' ἡγεμονίᾳ γενομένων ταύτην
ἀποδοῦναι τὴν τάξιν, ἤδη δὲ καὶ τοῖς ἐν ταῖς πόλεσιν ἔθος
καθέστηκε μηδὲ βούλεσθαι τὸ ἴσον, ἀλλ' ἢ ἄρχειν ζητεῖν 1296b
ἢ κρατουμένους ὑπομένειν.

τίς μὲν οὖν ἀρίστη πολιτεία, καὶ διὰ τίν' αἰτίαν, ἐκ τού- 12
13 των φανερόν· τῶν δ' ἄλλων πολιτειῶν, ἐπειδὴ πλείους δημοκρα-
τίας καὶ πλείους ὀλιγαρχίας ἔφαμεν εἶναι, ποίαν πρώτην θετέον

20. δ'] γάρ? Susem. ‖ οὐ — βασιλεύς suspecta sunt Congreveo ‖ 28. τὰς ante μάχας add. M^s P^1 ‖ 32. ἔστι $Π^2$ (em. corr.[1] P^2) † ‖ 33. αὑτοῖς P^1, αὐτοῖς cet. ‖ 35. καθίστασαν Γ P^2 Ar. Ald. et rc. P^3, καθιστᾶσιν P^1, καθιστῶσιν M^s, καθιστᾶσι P^6, καθίστασιν cet. ‖ τῆς πόλεως Γ M^s † ‖ 1296b, 5. ἔφαμεν $Π^1$ P^4 Ar. (?), φαμὲν c. c. Bk.

*καὶ δευτέραν καὶ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον ἐχομένην τῷ τὴν μὲν εἶ-
ναι βελτίω τὴν δὲ χείρω, διωρισμένης τῆς ἀρίστης οὐ χαλεπὸν
ἰδεῖν. ἀεὶ γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι βελτίω τὴν ἐγγύτατα ταύτης, χείρω
δὲ τὴν ἀφεστηκυῖαν τοῦ μέσου πλεῖον, ἂν μὴ πρὸς ὑπόθεσιν κρίνῃ
τις. λέγω δὲ τὸ πρὸς ὑπόθεσιν, ὅτι πολλάκις οὔσης ἄλλης πολι-
τείας αἱρετωτέρας ἐνίοις οὐδὲν κωλύει συμφέρειν ἑτέραν μᾶλλον* (p.
(12) *εἶναι πολιτείαν. — τίς δὲ πολιτεία τίσι καὶ ποία ποίοις συμ-* X
*φέρει, ἐχόμενόν ἐστι τῶν εἰρημένων διελθεῖν. ληπτέον δὴ
πρῶτον περὶ πασῶν καθόλου ταὐτόν· δεῖ γὰρ κρεῖττον
εἶναι τὸ βουλόμενον μέρος τῆς πόλεως τοῦ μὴ βουλομένου
μένειν τὴν πολιτείαν. ἔστι δὲ πᾶσα πόλις ἔκ τε τοῦ
ποιοῦ καὶ ποσοῦ. λέγω δὲ ποιὸν μὲν ἐλευθερίαν πλοῦτον
παιδείαν εὐγένειαν, ποσὸν δὲ τὴν τοῦ πλήθους ὑπε-
ροχήν. ἐνδέχεται δὲ τὸ μὲν ποιὸν ὑπάρχειν ἑτέρῳ μέρει* 2
*τῆς πόλεως, ἐξ ὧν συνέστηκε μερῶν ἡ πόλις, ἄλλῳ δὲ
μέρει τὸ ποσόν, οἷον πλείους τὸν ἀριθμὸν εἶναι τῶν
γενναίων τοὺς ἀγεννεῖς ἢ τῶν πλουσίων τοὺς ἀπόρους,
μὴ μέντοι τοσοῦτον ὑπερέχειν τῷ ποσῷ ὅσον λείπεσθαι
τῷ ποιῷ. διὸ ταῦτα πρὸς ἄλληλα συγκριτέον.*

*ὅπου μὲν οὖν ὑπερέχει τὸ τῶν ἀπόρων πλῆθος τὴν εἰρημέ-
νην ἀναλογίαν, ἐνταῦθα πέφυκεν εἶναι δημοκρατίαν, καὶ ἕκα-
στον εἶδος δημοκρατίας κατὰ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ δήμου ἑκά-
στου, οἷον ἐὰν μὲν τὸ τῶν γεωργῶν ὑπερτείνῃ πλῆθος, τὴν
πρώτην δημοκρατίαν, ἐὰν δὲ τὸ τῶν βαναύσων καὶ μισθαρ-
νούντων, τὴν τελευταίαν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς ἄλλας τὰς
μεταξὺ τούτων· ὅπου δὲ τὸ τῶν εὐπόρων καὶ γνωρίμων ⟨μᾶλ-* 3
λον⟩ ὑπερτείνει τῷ ποιῷ ἢ λείπεται τῷ ποσῷ, ἐνταῦθα δὲ

8. *ἀεὶ* Spengelius, *δεῖ* Γ Π Ar. Bk.[1] Susem.[1] in textu ‖ *ἐγγυτέρω* Spengelius Bk.[2] (nescio an recte) ‖ 11. *κωλύσει* $Π^3$ Bk. † ‖ 12. *ποίοις* post *συμφέρει* $Π^2$ Bk. ‖ 24. *ἄλλα* Γ M^s † ‖ 26. *ἐνταῦθα* om. M^s P^6 L^s et pr. P^4 (suppl. mg.) † ‖ *εἰ μὲν γὰρ οἱ γεωργοὶ ὑπερέχουσι, γίνεται ἡ τῶν γεωργῶν δημοκρατία* post *δημοκρατίαν* add. Γ M^s, glossa est in mg.[3] P^2 † ‖ 31. *μᾶλλον* add. $P^{4.6}$ L^s U^b Ar. ‖ 32. *δὲ* om. $Π^1$, secl. Susem.[1]

(X) ὀλιγαρχίαν, καὶ τῆς ὀλιγαρχίας τὸν αὐτὸν τρόπον ἕκαστον εἶδος κατὰ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ὀλιγαρχικοῦ πλήθους· *δεῖ δ' ἀεὶ τὸν νομοθέτην ἐν τῇ πολιτείᾳ προσλαμβάνειν τοὺς μέσους· ἄν τε γὰρ ὀλιγαρχικοὺς τοὺς νόμους τιθῇ, στοχάζεσθαι χρὴ τῶν μέσων, ἐάν τε δημοκρατικούς, προσάγεσθαι τοῖς
4 νόμοις τούτους.* ὅπου δὲ τὸ τῶν μέσων ὑπερτείνει πλήθει ἢ συναμφοτέρων τῶν ἄκρων ἢ καὶ θατέρου μόνου, ἐνταῦθ' ἐνδέχεται πολιτείαν εἶναι μόνιμον. οὐδὲν γὰρ φοβερὸν μή ποτε συμφωνήσωσιν οἱ πλούσιοι τοῖς πένησιν ἐπὶ τούτους· 1297a οὐδέποτε γὰρ ἅτεροι βουλήσονται δουλεύειν τοῖς ἑτέροις, κοι-
(p. 167) νοτέραν δ' ἂν ζητῶσιν, οὐδεμίαν εὑρήσουσιν ἄλλην ταύτης. ἐν μέρει γὰρ ἄρχειν οὐκ ἂν ὑπομείνειαν διὰ τὴν ἀπιστίαν τὴν πρὸς ἀλλήλους· πανταχοῦ δὲ πιστότατος ὁ διαιτητής, διαιτητὴς δ' ὁ μέσος. **.

*ὅσῳ δ' ἂν ἄμεινον ἡ πολιτεία μιχθῇ, τοσούτῳ μονιμωτέρα.
5 διαμαρτάνουσι δὲ πολλοὶ καὶ τῶν τὰς ἀριστοκρατικὰς βουλομένων ποιεῖν πολιτείας, οὐ μόνον ἐν τῷ πλεῖον νέμειν τοῖς εὐπόροις, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ παρακρούεσθαι τὸν δῆμον. ἀνάγκη γὰρ χρόνῳ ποτὲ ἐκ τῶν ψευδῶς ἀγαθῶν ἀληθὲς συμβῆναι κακόν· αἱ γὰρ πλεονεξίαι τῶν πλουσίων ἀπολλύουσι μᾶλ-
6 λον τὴν πολιτείαν ἢ αἱ τοῦ δήμου. ἔστι δὲ ὅσα προφάσεως

34. δεῖ — 38. τούτους et 1297a, 7. ὅσῳ — b, 28. ἄρχεσθαι non huc pertinere, sed cum capitibus potius octavo et nono cohaerere primus monuit Susem., 1297a, 7. ὅσῳ — b, 1. μόνον ante 1294b, 14. τοῦ traicienda esse ci. Boecker, δεῖ — 38. τούτους + 1297a, 7. ὅσω — b, 1. μόνον in illum locum transferenda et 1297b, 1. δεῖ — 28. ἄρχεσθαι post 1294b, 39. ὅλως inserenda videri censuit Buecheler, cui obsecutus est Susem.[2] ‖ 36. τοὺς om. $M^s P^1$ ‖ 38. πλήθει Γ, πλῆθος Π Ar. Bk. ‖ 40. νόμιμον $Π^1$ (crx. in textu et mg. p^1), μόνυμον P^4 † ‖ 1297a, 1. τούτω ΓP^1, τοῦ (τ supra) M^s † ‖ 2. τοῖς ἑτέροις om. $Π^1$, secl. Susem.[1.2] (fors. recte) † ‖ 6. μέσος. **. Boecker ‖ 7 sqq. ὅσῳ κ. τ. λ.] v. quae adnotavi ad 1296b, 34 sqq. ‖ 10. ἐν om. $M^s P^1$, secl. Susem.[1] (fors. recte) ‖ παρακούεσθαι ΓM^s † ‖ 11. ψευδῶν Ar.(?) Victorius Bk. ‖ 13. τε post ὅσα add. $M^s P^1$.

(X)

χάριν ἐν ταῖς πολιτείαις σοφίζονται πρὸς τὸν δῆμον πέντε
τὸν ἀριθμόν, περὶ ἐκκλησίαν, περὶ τὰς ἀρχάς, περὶ δικα-
στήρια, περὶ ὅπλισιν, περὶ γυμνάσια· περὶ ἐκκλησίαν μὲν
τὸ ἐξεῖναι πᾶσιν ἐκκλησιάζειν, ζημίαν δὲ ἐπικεῖσθαι
τοῖς εὐπόροις, ἐὰν μὴ ἐκκλησιάζωσιν, ἢ μόνοις ἢ μείζω
πολλῷ, περὶ δὲ τὰς ἀρχὰς τὸ τοῖς μὲν ἔχουσι τίμημα
μὴ ἐξεῖναι ἐξόμνυσθαι, τοῖς δ' ἀπόροις ἐξεῖναι, καὶ
περὶ τὰ δικαστήρια τοῖς μὲν εὐπόροις εἶναι ζημίαν, ἂν
μὴ δικάζωσι, τοῖς δ' ἀπόροις ἄδειαν, ἢ τοῖς μὲν με-
γάλην τοῖς δὲ μικράν, ὥσπερ ἐν τοῖς Χαρώνδου νό-
μοις (ἐνιαχοῦ δ' ἔξεστι μὲν πᾶσιν ἀπογραψαμένοις ἐκ- 7
κλησιάζειν καὶ δικάζειν, ἐὰν δὲ ἀπογραψάμενοι μήτ'
ἐκκλησιάζωσι μήτε δικάζωσιν, ἐπίκεινται μεγάλαι ζημίαι
τούτοις, ἵνα διὰ μὲν τὴν ζημίαν φεύγωσι τὸ ἀπογράφεσθαι,
διὰ δὲ τὸ μὴ ἀπογράφεσθαι μὴ δικάζωσι μηδ' ἐκκλησιά-
ζωσιν), τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ περὶ τοῦ ὅπλα κεκτῆσθαι
καὶ τοῦ γυμνάζεσθαι νομοθετοῦσιν. τοῖς μὲν γὰρ ἀπόροις
ἔξεστι μὴ κεκτῆσθαι, τοῖς δ' εὐπόροις ἐπιζήμιον μὴ κεκτη-
μένοις, κἂν μὴ γυμνάζωνται, τοῖς μὲν οὐδεμία ζημία, τοῖς
δ' εὐπόροις ἐπιζήμιον, ὅπως οἳ μὲν διὰ τὴν ζημίαν μετέ-
χωσιν, οἳ δὲ διὰ τὸ μὴ φοβεῖσθαι μὴ μετέχωσιν. ταῦτα μὲν
οὖν ὀλιγαρχικὰ τὰ σοφίσματα τῆς νομοθεσίας· ἐν δὲ ταῖς 8
δημοκρατίαις πρὸς ταῦτ' ἀντισοφίζονται. τοῖς μὲν γὰρ (p. 169)
ἀπόροις μισθὸν πορίζουσιν ἐκκλησιάζουσι καὶ δικάζουσιν, τοῖς
δ' εὐπόροις οὐδεμίαν τάττουσι ζημίαν. ὥστε φανερὸν ὅτι εἴ
τις βούλεται μιγνύναι δικαίως, δεῖ τὰ παρ' ἑκατέροις συνά-
γειν καὶ τοῖς μὲν μισθὸν πορίζειν τοῖς δὲ ζημίαν· οὕτω
γὰρ ἂν κοινωνοῖεν ἅπαντες, ἐκείνως δ' ἡ πολιτεία γίνεται
1297 b τῶν ἑτέρων μόνον. — δεῖ δὲ τὴν πολιτείαν εἶναι μὲν ἐκ τῶν

16. *γυμνασίαν* Π^{2} Ar. Bk., *τὰ γυμνάσια* M^{s} ‖ 17. *πᾶσι* post *ἐκκλησιάζειν* Π^{2} Bk. ‖ 18. *μόνον* M^{s} et fort. Γ ‖ 24. *δ' ἔξεστιν* post *ἀπογραψαμένοις* add. Π^{1}, *δὲ* P^{4} † ‖ 35. *τὰ* om. Π^{3} Bk. ‖ 40. *μὴ* post *δὲ* add. Π^{1} (del. corr. P^{1}) † ‖ 41. *ἂν* om. Π^{1} ‖ 1297 b, 1. *μόνων* Γ M^{s} Susem.^{1} ‖ *δεῖ κ. τ. λ.*] v. quae adnotavi ad 1296 b, 34 sqq.

(X)
τὰ ὅπλα ἐχόντων μόνων· τοῦ δὲ τιμήματος τὸ πλῆθος ἁπλῶς μὲν ὁρισαμένους οὐκ ἔστιν εἰπεῖν τοσοῦτον ὑπάρχειν, ἀλλὰ σκεψαμένους τὸ πόσον ἐπιβάλλει μακρότατον ὥστε τοὺς μετέχοντας τῆς πολιτείας εἶναι πλείους τῶν μὴ μετεχόντων, τοῦτο τάττειν. ἐθέλουσι γὰρ οἱ πένητες καὶ μὴ μετέχοντες τῶν τιμῶν ἡσυχίαν ἔχειν, ἂν μήτε ὑβρίζῃ τις
9 αὐτοὺς μήτε ἀφαιρῆται μηδὲν τῆς οὐσίας. ἀλλὰ τοῦτο οὐ ῥᾴδιον· οὐ γὰρ συμβαίνει ἀεὶ χαρίεντας εἶναι τους μετέχοντας τοῦ πολιτεύματος. καὶ εἰώθασι δέ, ὅταν πόλεμος ᾖ, ὀκνεῖν, ἂν μὴ λαμβάνωσι τροφήν, ἄποροι δὲ ὦσιν· ἐὰν δὲ πορίζῃ τις τροφήν, βούλονται πολεμεῖν. ἔστι δ' ἡ πολιτεία παρ' ἐνίοις οὐ μόνον ἐκ τῶν ὁπλιτευόντων ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ὡπλιτευκότων· ἐν Μαλιεῦσι δὲ ἡ μὲν πολιτεία ἦν ἐκ τούτων, τὰς δὲ ἀρχὰς ᾑροῦντο ἐκ τῶν στρατευομένων. καὶ ἡ πρώτη δὲ πολιτεία ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἐγένετο μετὰ τὰς βασιλείας ἐκ τῶν πολεμούντων, ἡ μὲν ἐξ ἀρχῆς ἐκ τῶν ἱππέων (τὴν γὰρ ἰσχὺν καὶ τὴν ὑπεροχὴν ἐν τοῖς ἱππεῦσιν ὁ πόλεμος εἶχεν· ἄνευ μὲν γὰρ συντάξεως ἄχρηστον τὸ ὁπλιτικόν, αἱ δὲ περὶ τῶν τοιούτων ἐμπειρίαι καὶ τάξεις ἐν τοῖς ἀρχαίοις οὐχ ὑπῆρχον, ὥστ' ἐν τοῖς ἱππεῦσιν εἶναι τὴν ἰσχύν), αὐξανομένων δὲ τῶν πόλεων καὶ τῶν ἐν τοῖς ὅπλοις ἰσχυσάντων μᾶλλον πλείους μετεῖχον τῆς πολιτείας. διόπερ ἃς νῦν καλοῦμεν πολιτείας, οἱ πρότερον ἐκά-
10 λουν δημοκρατίας· ἦσαν δὲ καὶ αἱ ἀρχαῖαι πολιτεῖαι εὐλόγως ὀλιγαρχικαὶ καὶ βασιλικαί. δι' ὀλιγανθρωπίαν γὰρ οὐκ
(p. 169) εἶχον πολὺ τὸ μέσον, ὥστ' ὀλίγοι τε ὄντες τὸ πλῆθος καὶ κατὰ τὴν σύνταξιν μᾶλλον ὑπέμενον τὸ ἄρχεσθαι.*

2. μόνον Π^2 Ar. Bk. (fors. recte) ‖ 3. ὡρισμένου Γ (ut videtur) Susem.[1, 2] (fors. recte), ὡρισαμένου M^s ‖ 4. πόσον Lindauius, ποῖον Γ Π Ar. Bk. Susem.[1] in textu ‖ 7. ἐὰν Π^2 Bk. ‖ μήτε] μὴ Π^2 Bk. (em. corr. P^4) † ‖ 9. συμβαίνει post ἀεὶ P^1 Π^2 Bk. ‖ 11. ὀκνεῖν] κινεῖν Π^1 (crx. mg. p^1) ‖ 25. καὶ om. Π^2 Ar. Bk. ‖ 28. ⟨ἀσθενεῖς⟩ μᾶλλον ci. Schneider, φαῦλοι Madvigius, ⟨φαῦλοι⟩ μᾶλλον? Susem.

14 διὰ τίνα μὲν οὖν αἰτίαν εἰσὶν αἱ πολιτεῖαι πλείους, καὶ διὰ τί παρὰ τὰς λεγομένας ἕτεραι (δημοκρατία τε γὰρ οὐ μία τὸν ἀριθμόν ἐστι, καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως), ἔτι δὲ τίνες αἱ διαφοραὶ καὶ διὰ τίνα αἰτίαν συμβαίνει, πρὸς δὲ τούτοις τίς ἀρίστη τῶν πολιτειῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰπεῖν, καὶ τῶν ἄλλων ποία ποίοις ἁρμόττει τῶν πολιτειῶν, εἴρηται·

(14) πάλιν δὲ καὶ κοινῇ καὶ χωρὶς περὶ ἑκάστης λέγωμεν περὶ XI
τῶν ἐφεξῆς, λαβόντες ἀρχὴν τὴν προσήκουσαν αὐτῶν. ἔστι δὴ τρία μόρια τῶν πολιτειῶν πασῶν, περὶ ὧν δεῖ θεωρεῖν τὸν σπουδαῖον νομοθέτην ἑκάστῃ τὸ συμφέρον· ὧν ἐχόντων καλῶς ἀνάγκη τὴν πολιτείαν ἔχειν καλῶς, καὶ τὰς πολιτείας ἀλλήλων διαφέρειν ἐν τῷ διαφέρειν ἕκαστον τούτων. ἔστι δὲ τῶν τριῶν τούτων ἓν μὲν τί τὸ βουλευόμενον
1298 a περὶ τῶν κοινῶν, δεύτερον δὲ τὸ περὶ τὰς ἀρχάς (τοῦτο δ' ἐστὶν ἃς δεῖ καὶ τίνων εἶναι κυρίας, καὶ ποίαν τινὰ δεῖ γίνεσθαι τὴν αἵρεσιν αὐτῶν), τρίτον δὲ τί τὸ δικάζον.

κύριον δ' ἐστὶ τὸ βουλευόμενον περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης καὶ συμμαχίας καὶ διαλύσεως, καὶ περὶ νόμων, καὶ περὶ θανάτου καὶ φυγῆς καὶ δημεύσεως, καὶ περὶ ἀρχῶν αἱρέσεως καὶ τῶν
εὐθυνῶν. ἀναγκαῖον δ' ἤτοι πᾶσι τοῖς πολίταις ἀποδίδοσθαι 2
πάσας ταύτας τὰς κρίσεις ἢ τισὶ πάσας (οἷον ἀρχῇ τινὶ μιᾷ ἢ πλείοσιν, [ἢ] ἑτέραις ἑτέρας) ἢ τινὰς μὲν αὐτῶν πᾶσι τινὰς δὲ τισίν.

τὸ μὲν οὖν πάντας καὶ περὶ ἁπάντων δημοτικόν· τὴν τοιαύτην
τὴν γὰρ ἰσότητα ζητεῖ ὁ δῆμος. εἰσὶ δὲ οἱ τρόποι τοῦ πάντας 3
πλείους, εἷς μὲν τὸ κατὰ μέρος ἀλλὰ μὴ πάντας ἀθρόους, ὥσπερ ἐν τῇ πολιτείᾳ τῇ Τηλεκλέους ἐστὶ τοῦ Μιλησίου (καὶ

29. αἰτίαν post εἰσιν Π^2 Bk. ‖ 30. ἑτέρας $P^{2.3.}$, ἑτέρα V^b † ‖ 33. ὡς — 34. πολιτειῶν om. Γ M^s † ‖ 35. λέγωμεν Γ Ar. Ald. et pr. P^2, λέγομεν c. c. corr.¹ P^2 ‖ 41. μὲν τί Congreveus, μέν τι Π^1 Ald. Bk. et corr.¹ P^2, μέν τοι cet. ‖ 1298a, 1. ἐστὶν ἃς] ἐστὶ τίνας Wilson ‖ 2. γενέσθαι M^s et, ut videtur, pr. P^1 ‖ 3. τι Γ $P^{2.3.}$, τὶ P^4 ‖ 6. καὶ περὶ ἀρχῶν αἱρέσεως om. Π^2 Bk. (suppl. corr. P^4) ‖ 7. ἀποδεδόσθαι P^1 Π^2 Bk. † ‖ 9. ἢ prius secl. Goettlingius ‖ 13. Τηλεκλέους om. Γ et in lac. M^s (suppl. rc.) †.

(XI)
ἐν ἄλλαις δὲ πολιτείαις βουλεύονται αἱ συναρχίαι συνιοῦ-
σαι, εἰς δὲ τὰς ἀρχὰς βαδίζουσι πάντες κατὰ μέρος ἐκ
τῶν φυλῶν καὶ τῶν μορίων τῶν ἐλαχίστων παντελῶς, ἕως
(p. 170) ἂν διεξέλθῃ διὰ πάντων), συνιέναι δὲ μόνον περί τε νόμων
θέσεως καὶ τῶν περὶ τῆς πολιτείας, καὶ τὰ παραγγελλό-
μενα ἀκουσομένους ὑπὸ τῶν ἀρχόντων· ἄλλος δὲ τρόπος τὸ
πάντας ἀθρόους, συνιέναι δὲ μόνον πρός τε τὰς ἀρχαιρε-
σίας [αἱρησομένους] καὶ πρὸς τὰς νομοθεσίας [καὶ περὶ πο-
λέμου καὶ εἰρήνης καὶ πρὸς εὐθύνας], τὰ δ' ἄλλα τὰς ἀρ-
χὰς βουλεύεσθαι τὰς ἐφ' ἑκάστοις τεταγμένας, αἱρετὰς
4 οὔσας ἐξ ἁπάντων ἢ κληρωτάς· ἄλλος δὲ τρόπος τὸ περὶ
τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς εὐθύνας ἀπαντᾶν τοὺς πολίτας, καὶ
περὶ πολέμου βουλευσομένους καὶ συμμαχίας, τὰ δ' ἄλλα
τὰς ἀρχὰς διοικεῖν αἱρετὰς οὔσας, ὅσας ** ἐνδέχεται, τοιαῦ-
5 ται δ' εἰσὶν ὅσας ἄρχειν ἀναγκαῖον τοὺς ἐπισταμένους· τέ-
ταρτος δὲ τρόπος τὸ πάντας περὶ πάντων βουλεύεσθαι συ-
νιόντας, τὰς δ' ἀρχὰς περὶ μηδενὸς κρίνειν ἀλλὰ μόνον
προανακρίνειν, ὅνπερ ἡ τελευταία δημοκρατία νῦν διοικεῖ-
ται τρόπον, ἣν ἀνάλογόν φαμεν εἶναι ὀλιγαρχίᾳ τε δυνα-
στευτικῇ καὶ μοναρχίᾳ τυραννικῇ. — οὗτοι μὲν οὖν οἱ τρόποι
6 δημοκρατικοὶ πάντες, τὸ δὲ τινὰς περὶ πάντων ὀλιγαρχι-
κόν. ἔχει δὲ καὶ τοῦτο διαφορὰς πλείους. ὅταν μὲν γὰρ
ἀπὸ τιμημάτων μετριωτέρων αἱρετοί τε ὦσι καὶ πλείους
διὰ τὴν μετριότητα τοῦ τιμήματος, καὶ περὶ ὧν ὁ νόμος
ἀπαγορεύει μὴ κινῶσιν ἀλλ' ἀκολουθῶσι, καὶ ἐξῇ κτωμένῳ

17. *ἐξέλθῃ* M^s, *διέλθῃ* Π^2 Bk. ‖ 21. *αἱρησομένους* secl. Susem., *βουλευσομένους* ci. et post 22. *εἰρήνης* tri. Thurotus ‖ *καὶ περὶ* — 22. *εὐθύνας* secl. Spengelius Susem.$^{2.3.}$, haesit iam Congreveus ‖ 24. *περὶ*] *ἐπὶ* Bk.^{2} ‖ 25. *ἀπαντᾶν* ⟨*πάντας*⟩ ci. Stahrius ‖ 27. *αἱρετὰς*] *κληρωτὰς* Schlosser ‖ ⟨*κληρωτὰς οὐκ*⟩ *ἐνδέχεται*? Susem., ⟨*οὐκ*⟩ *ἐνδέχεται* ⟨*κληρωτάς*⟩ Schneider, *ἐνδέχεται*, ⟨*αἱρετὰς δέ, ὅσας οὐκ ἐνδέχεται*⟩ Schlosser, *οἷον κυβερνᾶν ὁ ἄριστα ἐπιστάμενος τοῦτο* post *ἐνδέχεται* add. M^s, glossa est, quam praebet etiam mg.^{3} P^2 ‖ 31. *ανακρίνειν* M^s, *ἀνακρίνειν* pr. P^1, *referre* Guil. †.

τὸ τίμημα μετέχειν, ὀλιγαρχία μὲν πολιτικὴ δέ ἐστιν ἡ (XI)
τοιαύτη διὰ τὸ μετριάζειν· ὅταν δὲ μὴ πάντες τοῦ βουλεύε-
1298b *σθαι μετέχωσιν ἀλλ' αἱρετοί, [κατὰ νόμον δ' ἄρχωσιν ὥσ-*
περ καὶ πρότερον, ὀλιγαρχικόν· ὅταν δὲ] καὶ αἱρῶνται
*αὐτοὶ αὑτοὺς οἱ κύριοι τοῦ βουλεύεσθαι, * καὶ [ὅταν] παῖς ἀντὶ*
πατρὸς εἰσίῃ καὶ κύριοι τῶν νόμων ὦσιν, ὀλιγαρχικὴν ἀναγ-
καῖον εἶναι τὴν τάξιν ταύτην. — ὅταν δὲ τινῶν [τινές], οἷον 7
πολέμου μὲν καὶ [ὥσπερ] εἰρήνης καὶ εὐθυνῶν, πάντες, τῶν δὲ
ἄλλων ἄρχοντες, καὶ οὗτοι αἱρετοί [ἢ κληρωτοί], ἀριστοκρατία
ἡ πολιτεία. — ἐὰν δ' ἐνίων μὲν αἱρετοὶ ἐνίων δὲ κληρωτοί,
καὶ κληρωτοὶ ἢ ἁπλῶς ἢ ἐκ προκρίτων, ἢ κοινῇ αἱρετοὶ (p. 171)
καὶ κληρωτοί, τὰ μὲν πολιτείας ἀριστοκρατικῆς ἐστι τούτων,
τὰ δὲ πολιτείας αὐτῆς.

διῄρηται μὲν οὖν τὸ βουλευόμενον πρὸς τὰς πολιτείας τοῦ-
τον τὸν τρόπον, καὶ διοικεῖ ἑκάστη πολιτεία κατὰ τὸν εἰρημένον
διορισμόν· συμφέρει δὲ δημοκρατίᾳ τε τῇ μάλιστ' εἶναι δοκούσῃ 8
δημοκρατίᾳ ἡ νῦν (λέγω δὲ τοιαύτην ἐν ᾗ κύριος ὁ δῆμος καὶ τῶν
νόμων ἐστίν) πρὸς τὸ βουλεύεσθαι βέλτιον [τε] τὸ αὐτὸ ποιεῖν
ὅπερ ἐπὶ τῶν δικαστηρίων ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις (τάττουσι γὰρ ζη-

1298b, 1. *κατὰ* — 2. *δὲ* post 3. *βουλεύεσθαι* tri. Susem. || *δ'*] *τ'* Coraes || 2. ⟨*ἀριστοκρατικῶς*⟩ *ὀλιγαρχικόν* Boiesenius, ⟨*μᾶλλον*⟩ *ὀλιγαρχικόν* aut *ὀλιγαρχικώτερον*, si 4. *ὀλιγαρχικωτάτην* scribendum est, Susem. || *καὶ* alterum om. ΓM^s, non vert. Ar. || 3. *ὅταν* secl. Susem. || 4. *ὀλιγαρχικωτέραν* Garveus, ⟨*μᾶλλον*⟩ *ὀλιγαρχικὴν* Spengelius, *δυναστευτικὴν* ci. Schneider, *ὀλιγαρχικωτάτην* vel *ὀλιγαρχί-*⟨*αν δυναστευτι-*⟩*κὴν* Coraes, ⟨*δυναστείαν*⟩ *ὀλιγαρχικὴν* Schmidtius || 5. *τινές* secl. Camerarius || 6. *καὶ* om. P^2 || *ὑπὲρ* $P^1 \Pi^2$, del. Victorius Bk. || 7. *ἢ κληρωτοί* secl. Brandisius || 8. *μὲν* ante *ἡ* add. $Q^b V^b$ Bk. || *ἡ*] *ἢ* Π^2 Ar. Bk. || *ἐνίων* ⟨*κληρωτοὶ ἢ ἐνίων*⟩ *μὲν*? Susem. || 11. *αὐτοῖς* M^s Ald., om. $P^{4.6.} L^s$ † || 13. *διοικεῖται* Γ (si accurate vertit Guil.) Susem.[1.2.], *διοίσει* Congreveus || 14. *διορισμόν*] *τρόπον* Π^1 (crx. mg. p^1) || *τε* secludendum esse ci. Schneider, del. Bk.[2] || 15. *ἡ* om. Π^2 Bk. (fors. recte), *τῇ* Schneider (haud male), *ᾗ*? Susem. || 16. *τε* del. Schneider Bk.[2] || *τὸ* add. Ar. || 17. *ὅπερ* post *δικαστηρίων* transponendum esse admodum dubitanter ci. Susem.

(XI)
μίαν τούτοις οὓς βούλονται δικάζειν, ἵνα δικάζωσιν, οἱ δὲ δημοτι-
κοὶ μισθὸν τοῖς ἀπόροις), τοῦτο δὲ καὶ περὶ τὰς ἐκκλησίας ποιεῖν
(βουλεύονται γὰρ βέλτιον κοινῇ βουλευόμενοι πάντες, ὁ μὲν
δῆμος μετὰ τῶν γνωρίμων, οὗτοι δὲ μετὰ τοῦ πλήθους), συμ-
φέρει δὲ καὶ τὸ αἱρετοὺς εἶναι τοὺς βουλευομένους ἢ κληρω-
τοὺς ἴσους ἐκ τῶν μορίων, συμφέρει δὲ κἂν ὑπερβάλλωσι πολὺ
κατὰ τὸ πλῆθος οἱ δημοτικοὶ τῶν πολιτικῶν, ἢ μὴ πᾶσι
διδόναι μισθόν, ἀλλ' ὅσοι σύμμετροι πρὸς τὸ τῶν γνωρί-
9 μων πλῆθος, ἢ ἀποκληροῦν τοὺς πλείους· ἐν δὲ ταῖς ὀλιγαρ-
χίαις ἢ προαιρεῖσθαί τινας ἐκ τοῦ πλήθους, ἢ κατασκευά-
σαντας ἀρχεῖον οἷον ἐν ἐνίαις πολιτείαις ἐστὶν οὓς καλοῦσι
προβούλους καὶ νομοφύλακας, [καὶ] περὶ τούτων χρηματίζειν,
περὶ ὧν ἂν οὗτοι προβουλεύσωσιν (οὕτω γὰρ μεθέξει ὁ δῆμος
τοῦ βουλεύεσθαι, καὶ λύειν οὐδὲν δυνήσεται τῶν περὶ τὴν πο-
λιτείαν), ἔτι ἢ ταὐτὰ ψηφίζεσθαι τὸν δῆμον ἢ μηδὲν ἐν-
αντίον τοῖς εἰσφερομένοις, ἢ τῆς συμβουλῆς μὲν μεταδιδό-
10 ναι πᾶσι, βουλεύεσθαι δὲ τοὺς ἄρχοντας, καὶ τὸ ἀντικεί-
μενον δὲ τοῦ ἐν ταῖς πολιτείαις γινομένου δεῖ ποιεῖν. ἀπο-
ψηφιζόμενον μὲν γὰρ κύριον [εἶναι] δεῖ ποιεῖν τὸ πλῆθος,
καταψηφιζόμενον δὲ μὴ κύριον, ἀλλ' ἐπαναγέσθω πάλιν
ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας. ἐν γὰρ ταῖς πολιτείαις ἀνεστραμμένως
p. 172) ποιοῦσιν· οἱ γὰρ ὀλίγοι ἀποψηφισάμενοι μὲν κύριοι, καταψη-
φισάμενοι δὲ οὐ κύριοι, ἀλλ' ἐπανάγεται εἰς τοὺς πλείους αἰεί.
περὶ μὲν οὖν τοῦ βουλευομένου καὶ τοῦ κυρίου δὴ τῆς 15
XII πολιτείας τοῦτον διωρίσθω τὸν τρόπον· ἐχομένη δὲ τοῦ- 1299 a

20. βουλεύσονται Π² Ar. Bk. ‖ 23. ἴσως Π² p¹ Ar. Bk. (fors. recte) ‖ 27. προσαιρεῖσθαί Susem. ‖ 28. ἐν om. Π² ‖ 29. καὶ] ἢ Γ (si accurate vertit Guil.) Susem.[1.2.] ‖ καὶ secl. Coraes ‖ 32. ἢ prius om. Π¹, secl. Susem.¹ ‖ 35. γενομένου? Susem. ‖ τὸ πλῆθος post ποιεῖν add. P²·³· ‖ ἀποψηφιζόμενον — 36. ποιεῖν add. Π¹ P² et mg. rc. P³ Qᵇ, 36. εἶναι om. etiam Π¹ Bk., fors. haud recte, certe malui cancellis circumscriptum retinere ‖ 36. δεῖ ante κύριον P² et mg. rc. P³ ‖ 38. γὰρ] δὲ colo ante ἐν posito? Susem. ‖ ἀντεστραμμένως Rᵇ Bk. et rc. Qᵇ ‖ 1299 a, 1. δὴ Γ P⁴ Lˢ Cᶜ et haud dubie Ar., δεῖ cet. ‖ 2. διωρίσθω Γ P⁴ Ar., διωρίσθαι cet.

(XII)

των ἐστὶν ἡ περὶ τὰς ἀρχὰς διαίρεσις. ἔχει γὰρ καὶ τοῦτο τὸ μόριον τῆς πολιτείας πολλὰς διαφοράς, πόσαι τε ἀρχαί, καὶ κύριαι τίνων, καὶ περὶ χρόνου, πόσος ἑκάστης ἀρχῆς (οἱ μὲν γὰρ ἑξαμήνους, οἱ δὲ δι' ἐλάττονος, οἱ δ' ἐνιαυσίας, οἱ δὲ πολυχρονιωτέρας ποιοῦσι τὰς ἀρχάς), καὶ πότερον εἶναι δεῖ τὰς ἀρχὰς ἀιδίους ἢ πολυχρονίους ἢ μηδέτερον ἀλλὰ πλεονάκις τοὺς αὐτούς, ἢ μὴ τὸν αὐτὸν δὶς ἀλλ' ἅπαξ μόνον, ἔτι δὲ περὶ τὴν κα- 2
τάστασιν τῶν ἀρχῶν, ἐκ τίνων δεῖ γίνεσθαι καὶ ὑπὸ τίνων καὶ πῶς. περὶ πάντων γὰρ τούτων δεῖ δύνασθαι διελεῖν κατὰ πόσους ἐνδέχεται γενέσθαι τρόπους, κἄπειτα προσαρμόσαι, ποίαις ποῖαι πολιτείαις συμφέρουσιν. — ἔστι δὲ οὐδὲ τοῦτο διορίσαι ῥᾴδιον, ποίας δεῖ καλεῖν ἀρχάς· πολλῶν γὰρ ἐπιστατῶν ἡ πολιτικὴ κοινωνία δεῖται, διόπερ ⟨οὐ⟩ πάντας οὔτε τοὺς αἱρετοὺς οὔτε τοὺς κληρωτοὺς ἄρχοντας θετέον, οἷον τοὺς ἱερεῖς πρῶτον (τοῦτο γὰρ ἕτερόν τι παρὰ τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς θετέον), ἔτι δὲ καὶ χορηγοὶ καὶ κήρυκες, αἱροῦνται δὲ καὶ πρεσβευταί. εἰσὶ δὲ αἱ μὲν πολιτικαὶ τῶν ἐπιμελειῶν, ἢ πάν- 3
των τῶν πολιτῶν πρός τινα πρᾶξιν, οἷον στρατηγὸς στρατευομένων, ἢ κατὰ μέρος, οἷον ὁ γυναικονόμος ἢ παιδονόμος· αἱ δ' οἰκονομικαί (πολλάκις γὰρ αἱροῦνται σιτομέτρας)· αἱ δ' ὑπηρετικαὶ καὶ πρὸς ἅς, ἂν εὐπορῶσι, τάττουσι δούλους. μάλιστα δ' ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν ἀρχὰς λεκτέον ταύτας ὅσαις ἀποδέδοται βουλεύσασθαί τε περὶ τινῶν καὶ κρῖναι καὶ ἐπιτάξαι, καὶ μάλιστα τοῦτο· τὸ γὰρ ἐπιτάττειν ἀρχικώτατον ἐστίν. ἀλλὰ ταῦτα διαφέρει πρὸς μὲν τὰς χρήσεις οὐδὲν ὡς εἰπεῖν (οὐ γάρ πω κρίσις γέγονεν ἀμφισβητούντων περὶ τοῦ ὀνόματος), ἔχει δέ τινα ἄλλην διανοητικὴν πραγματείαν. — (p. 173)

8. καὶ — ἀρχὰς om. Π[1] (suppl. mg. P[1]) † ‖ 14. ποῖαι] ποῖοι vel ποῖα Susem. ‖ πολιτείαις Ar. et corr.[1] P[1], πολιτεῖαι c. c. Bk. ‖ 16. οὐ add. Rassovius ‖ 19. καὶ post ἔτι δὲ om. Π[2] Ar. Bk. ‖ 20. πρεσβευτάς Congreveus (ut videtur, recte) ‖ 24. καὶ om. Victorius Bk. ‖ 27. ἀρχικώτατον Bk.[2], ἀρχικώτερον Γ Π Ar. Bk.[1] Susem.[1] in textu.

(XII)
4 ποῖαι δὲ ἀρχαὶ καὶ πόσαι ἀναγκαῖαι εἰ ἔσται πόλις, καὶ
ποῖαι ἀναγκαῖαι μὲν οὔ χρήσιμοι δὲ πρὸς σπουδαίαν πολι-
τείαν, μᾶλλον ἄν τις ἀπορήσειε πρὸς ἅπασάν τε δὴ πο-
λιτείαν καὶ δὴ καὶ τὰς μικρὰς πόλεις. ἐν μὲν γὰρ δὴ
ταῖς μεγάλαις ἐνδέχεταί τε καὶ δεῖ μίαν τετάχθαι πρὸς
ἓν ἔργον (πολλούς τε γὰρ εἰς τὰ ἀρχεῖα ἐνδέχεται βαδί-
ζειν διὰ τὸ πολλοὺς εἶναι τοὺς πολίτας, ὥστε τοὺς μὲν δια-
λείπειν πολὺν χρόνον τοὺς δ' ἅπαξ ἄρχειν, καὶ βέλτιον
ἕκαστον ἔργον τυγχάνει τῆς ἐπιμελείας μονοπραγματούσης
5 ἢ πολυπραγματούσης)· ἐν δὲ ταῖς μικραῖς ἀνάγκη συνάγειν 1299b
εἰς ὀλίγους πολλὰς ἀρχάς (διὰ γὰρ ὀλιγανθρωπίαν οὐ
ῥᾴδιόν ἐστιν ἐν ταῖς ἀρχαῖς πολλοὺς εἶναι· τίνες γὰρ οἱ
τούτους ἔσονται διαδεξόμενοι πάλιν;). δέονται δ' ἐνίοτε τῶν
αὐτῶν ἀρχῶν καὶ νόμων αἱ μικραὶ ταῖς μεγάλαις· πλὴν
αἳ μὲν δέονται πολλάκις [τῶν] αὐτῶν, ταῖς δ' ἐν πολλῷ
χρόνῳ τοῦτο συμβαίνει. διόπερ οὐδὲν κωλύει πολλὰς ἐπι-
μελείας ἅμα προστάττειν (οὐ γὰρ ἐμποδιοῦσιν ἀλλήλαις),
καὶ πρὸς τὴν ὀλιγανθρωπίαν ἀναγκαῖον τὰ ἀρχεῖα οἷον
6 ὀβελισκολύχνια ποιεῖν. ἐὰν οὖν ἔχωμεν λέγειν πόσας
ἀναγκαῖον ὑπάρχειν πάσῃ πόλει, καὶ πόσας οὐκ ἀναγ-
καῖον μὲν δεῖ δ' ὑπάρχειν, ῥᾷον ἄν τις εἰδὼς ταῦτα συνά-
γοι ποίας ἁρμόττει συνάγειν ἀρχὰς εἰς μίαν ἀρχήν. —
⌊ἁρμόττει⌋ δὲ καὶ τοῦτο μὴ λεληθέναι, ποίων ⌊δεῖ⌋ κατὰ τό-
πον ἀρχεῖα πολλὰ ἐπιμελεῖσθαι καὶ ποίων πανταχοῦ μίαν
ἀρχὴν εἶναι κυρίαν, οἷον εὐκοσμίας πότερον ἐν ἀγορᾷ μὲν

31. αἱ post δὲ add. P$^{2.3}$ ‖ 34. μὲν om. Γ M^{s}, secl. Susem.^{1} † ‖ 37. τοὺς — 38. τοὺς Victorius, τὰς — τὰς Π Bk.^{1} Susem.^{1} in textu ‖ 1299b, 3. πολλοὺς ante ἐν Π^{2} Bk. ‖ 6. τῶν secl. Fr. Thurotus ‖ 8. ἀλλήλας Camerarius ‖ 12. δεῖ offenderat iam Camerarium, ⟨λυσιτε-⟩λεῖ vel ⟨ἐπωφε-⟩λεῖ haud male ci. Schmidtius ‖ συνάγῃ M^{s} et pr. P^{1} (em. corr.^{1}) et, ut videtur, pr. P^{4}, συνάγει Q^{b} V^{b}, συνίδοι Boiesenius Susem.^{2} (nisi fallor, recte) ‖ 14. ἁρμόττει — δεῖ] δεῖ — ἁρμόττει Ar. ‖ ⟨ἢ μὴ⟩ ἁρμόττει⟨, δεῖ⟩ Camerarius (haud male) ‖ ποίων — 15. πολλὰ Thurotus, ποῖα — πολλῶν Γ Π Ar. Bk. Susem.^{1} in textu.

ἀγορανόμον, ἄλλον δὲ κατ' ἄλλον τόπον, ἢ πανταχοῦ τὸν αὐτόν· καὶ πότερον κατὰ τὸ πρᾶγμα δεῖ διαιρεῖν ἢ κατὰ τοὺς ἀνθρώπους, λέγω δ' οἷον ἕνα τῆς εὐκοσμίας, ἢ παίδων ἄλλον καὶ γυναικῶν· καὶ κατὰ τὰς πολιτείας δέ, πότερον 7 διαφέρει καθ' ἑκάστην καὶ τὸ τῶν ἀρχῶν γένος ἢ οὐδέν, οἷον ἐν δημοκρατίᾳ καὶ ὀλιγαρχίᾳ καὶ ἀριστοκρατίᾳ καὶ μοναρχίᾳ πότερον αἱ αὐταὶ μέν εἰσιν ἀρχαὶ κύριαι, οὐκ ἐξ (p. 174) ἴσων δ' οὐδ' ἐξ ὁμοίων, ἀλλ' ἑτέρων ἐν ἑτέραις, οἷον ἐν μὲν ταῖς ἀριστοκρατίαις ἐκ πεπαιδευμένων, ἐν δὲ ταῖς ὀλιγαρχίαις ἐκ τῶν πλουσίων, ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις ἐκ τῶν ἐλευθέρων, ἢ τυγχάνουσι μέν τινες οὖσαι καὶ κατ' αὐτὰς κατὰ ταύτας τὰς διαφορὰς τῶν ἀρχῶν, ἔστι δ' ὅπου συμφέρουσιν αἱ αὐταὶ καὶ ὅπου διαφέρουσι διὰ ταύτας (ἔνθα μὲν γὰρ ἁρμόττει μεγάλας ἔνθα δ' εἶναι μικρὰς τὰς αὐτάς). οὐ 8 μὴν ἀλλὰ καὶ ἴδιαί τινες εἰσίν, οἷον ἡ τῶν προβούλων· αὕτη γὰρ οὐ δημοκρατική, βουλὴ δὲ δημοτικόν. δεῖ μὲν γὰρ εἶναί τι τοιοῦτον ᾧ ἐπιμελὲς ἔσται τοῦ δήμου προβουλεύειν, ὅπως ἀσχολῶν ἔσται, τοῦτο δέ, ἂν ὀλίγοι τὸν ἀριθμὸν ὦσιν, ὀλιγαρχικόν· τοὺς δὲ προβούλους ὀλίγους ἀναγκαῖον εἶναι τὸ πλῆθος, ὥστ' ὀλιγαρχικόν. ἀλλ' ὅπου ἄμφω αὗται αἱ ἀρχαί, οἱ πρόβουλοι καθεστᾶσιν ἐπὶ τοῖς βουλευταῖς, **· ὁ μὲν γὰρ βουλευτὴς δη-

24. δ' om. $\Gamma M^s L^s$ ‖ οὐδ' (οὐδὲ P^1) $\Pi^1 P^{4.6.} L^s$ Ar., οὐκ cet. ‖ ἑτέρων pr. P^1, ἕτεραι c. c. Ar. Bk. et γρ. mg. p^1 (prb. Boecker), ⟨ἐξ⟩ ἑτέρων (fors. recte) vel ἕτεροι ci. Spengelius ‖ ἐν ἑτέραις] ἐξ ἑτέρων Boecker ‖ 27 sq. κατ' αὐτὰς Π^2 Bk. mg. p^1 et κατὰ ταύτας Π^1 Ar. γρ. mg.[3] P^2 coniuncta edidi, cum forsitan coniuncta demum plena veri vestigia aperiant, corruptelam primus suspicatus est Camerarius, κατ' αὐτὰς διαφοραὶ Victorius Bk.[2], καθ' αὐτὰς διαφοραὶ Hayduckius, καθ' αὐτὰς κατὰ τὰς (an ταύτας τὰς?) διαφορὰς ⟨τῶν πολιτειῶν διαφοραὶ⟩? Susem., ceteras coniecturas collegit Susem.[1.2.] ‖ 29. διὰ ταῦτα Γ, om. Π^2 Ar. Bk., del. corr. P^1 ‖ 33. ἀσχόλων P^4, ἄσχολον M^s, ἀσχολον P^1 ‖ 34. δὲ ἂν P^1 Ald. et fort. pr. P^4, δὲ ἐπὰν M^s, δ' ἐὰν c. c. Bk. ‖ 36. αὗται αἱ Ar., αὐταὶ αἱ Π^2 et γρ. mg. p^1, αἱ αὐταὶ Π^1 ‖ 37. βουλευταῖς ⟨πολιτικόν⟩ Spengelius, βουλευταῖς, ⟨καὶ τοῦτο πολιτικόν⟩ Susem.

XII)

9 μοτικόν, ὁ δὲ πρόβουλος ὀλιγαρχικόν. καταλύεται δὲ καὶ τῆς βουλῆς ἡ δύναμις ἐν ταῖς τοιαύταις δημοκρατίαις ἐν αἷς αὐτὸς συνιὼν ὁ δῆμος χρηματίζει περὶ πάντων. τοῦτο 1300 a δὲ συμβαίνειν εἴωθεν, ὅταν εὐπορία τις ᾖ [ἢ] μισθοῦ τοῖς ἐκκλησιάζουσιν· σχολάζοντες γὰρ συλλέγονταί τε πολλάκις καὶ ἅπαντα αὐτοὶ κρίνουσιν. παιδονόμος δὲ καὶ γυναικονόμος, καὶ εἴ τις ἄλλος ἄρχων κύριός ἐστι τοιαύτης ἐπιμελείας, ἀριστοκρατικόν, δημοκρατικὸν δ' οὔ (πῶς γὰρ οἷόν τε κωλύειν ἐξιέναι τὰς τῶν ἀπόρων;) οὐδ' ὀλιγαρχικόν (τρυ-

10 φῶσι γὰρ αἱ τῶν ὀλιγαρχούντων). — ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω νῦν, περὶ δὲ τὰς τῶν ἀρχῶν καταστάσεις πειρατέον ἐξ ἀρχῆς διελθεῖν. εἰσὶ δ' αἱ διαφοραὶ ἐν τρισὶν ὅροις, ὧν συντιθεμένων ἀναγκαῖον πάντας εἰλῆφθαι τοὺς τρόπους. ἔστι δὲ τῶν τριῶν τούτων ἓν μὲν τίνες οἱ καθιστάντες τὰς ἀρχάς, δεύτερον δὲ ἐκ τίνων, λοιπὸν δὲ τίνα τρόπον. ἑκάστου δὲ τῶν τριῶν τούτων διαφοραὶ τρεῖς

175) εἰσίν. ἢ γὰρ πάντες οἱ πολῖται καθιστᾶσιν ἢ τινές, καὶ ἢ ἐκ πάντων ἢ ἐκ τινῶν ἀφωρισμένων, οἷον ἢ τιμήματι ἢ γένει ἢ ἀρετῇ ἤ τινι τοιούτῳ ἄλλῳ, ὥσπερ ἐν Μεγάροις ἐκ τῶν συγκατελθόντων καὶ συμμαχεσαμένων πρὸς τὸν δῆ-

11 μον, καὶ ταῦτα ἢ αἱρέσει ἢ κλήρῳ· πάλιν ταῦτα συνδυαζόμενα, λέγω δὲ τὰς μὲν τινὲς τὰς δὲ πάντες, καὶ τὰς μὲν ἐκ πάντων τὰς δ' ἐκ τινῶν, καὶ τὰς μὲν αἱρέσει τὰς δὲ κλήρῳ. τούτων δ' ἑκάστης ἔσονται τῆς διαφορᾶς τρόποι τέτταρες. ἢ γὰρ πάντες ἐκ πάντων αἱρέσει, ἢ πάν-

1300 a, 2. ἀπορία Γ M^s † ‖ ἢ secl. Spengelius, om. Bk.² ‖ μισθοῦ Spengelius, μισθὸς Γ Π Ar. Bk¹ Susem.¹ in textu ‖ 13. ἔκ τινων M^s, ἐκ τινῶν P¹ ‖ 23. τέτταρες] ἓξ Nickesius, ἐννέα Susem.² ‖ ἢ γὰρ — b, 5. ἀριστοκρατικόν sic fere constituere conati sunt

Susemihlius:

ἢ γὰρ πάντες ἐκ πάντων αἱρέσει ἢ πάντες ἐκ πάντων κλήρῳ (καὶ [ἢ] ἐξ ἁπάντων ἢ ὡς ἀνὰ

Spengelius:

ἢ γὰρ πάντες ἐκ πάντων αἱρέσει ἢ πάντες ἐκ πάντων κλήρῳ (καὶ [ἢ] ἐξ ἁπάντων ἢ ὡς ἀνὰ

(XII)

τες ἐκ πάντων κλήρῳ (καὶ [ἢ] ἐξ ἁπάντων ἢ ὡς ἀνὰ μέρος, οἷον κατὰ φυλὰς καὶ δήμους καὶ φατρίας, ἕως ἂν

μέρος, οἷον κατὰ φυλὰς καὶ δήμους καὶ φατρίας, ἕως ἂν διέλθῃ διὰ πάντων τῶν πολιτῶν, ἢ ἀεὶ ἐξ ἁπάντων) ⟨ἢ τὰς μὲν οὕτως τὰς δὲ ἐκείνως, ἢ πάντες ἐκ τινῶν αἱρέσει ἢ πάντες ἐκ τινῶν κλήρῳ⟩ [καὶ] ἢ τὰς μὲν οὕτως τὰς δὲ ἐκείνως· πάλιν εἰ τινὲς οἱ καθιστάντες, ἢ ἐκ πάντων αἱρέσει ἢ ἐκ πάντων κλήρῳ ἢ ἐκ τινῶν αἱρέσει ἢ ἐκ τινῶν κλήρῳ ἢ τὰς μὲν οὕτως τὰς δὲ ἐκείνως, λέγω δὲ τὰς μὲν ἐκ πάντων αἱρέσει τὰς δὲ κλήρῳ ⟨καὶ τὰς μὲν ἐκ τινῶν αἱρέσει τὰς δὲ κλήρῳ⟩. ὥστε δώδεκα οἱ τρόποι γίνονται χωρὶς τῶν δύο συνδυασμῶν. τούτων δ' αἱ μὲν τρεῖς καταστάσεις δημοτικαί, τὸ πάντας ἐκ πάντων αἱρέσει ἢ κλήρῳ [γίνεσθαι] ἢ ἀμφοῖν, τὰς μὲν κλήρῳ, τὰς δ' αἱρέσει τῶν ἀρχῶν· τὸ δὲ μὴ πάντας ἅμα μὲν καθιστάναι, ἐξ ἁπάντων δ', ἢ ⟨πάντες⟩ ἐκ τινῶν ἢ κλήρῳ [ἢ αἱρέσει] ἢ ἀμφοῖν ἢ ⟨πάντας ἢ τινὰς⟩ τὰς μὲν ἐκ πάντων τὰς δ' ἐκ τινῶν ⟨ἢ κλήρῳ ἢ⟩ ἀμφοῖν (τὸ δὲ ἀμφοῖν λέγω τὰς μὲν κλήρῳ τὰς δ' αἱρέσει) πολιτικόν (καὶ τὸ τινὰς ἐκ πάντων τὰς μὲν αἱρέσει καθιστάναι τὰς δὲ κλήρῳ [ἢ ἀμφοῖν, τὰς μὲν κλήρῳ τὰς δ' αἱρέσει] πολιτικὸν ἀριστοκρατικῶς, καὶ τὸ ⟨τινὰς⟩ ἐξ ἀμφοῖν, [τὸ δὲ] τὰς μὲν ἐκ πάντων τὰς δ' ἐκ τινῶν, [ὀλιγαρχικόν]ὀλιγαρχικώτερον[δὲ], ⟨ἢ κλήρῳ⟩ ἢ τὰς μὲν αἱρέσει

μέρος, οἷον κατὰ φυλὰς καὶ δήμους καὶ φατρίας, ἕως ἂν διέλθῃ διὰ πάντων τῶν πολιτῶν, ἢ ἀεὶ ἐξ ἁπάντων) ⟨ἢ πάντες ἐκ τινῶν αἱρέσει ἢ πάντες ἐκ τινῶν κλήρῳ⟩ ἢ τὰς μὲν οὕτω τὰς δὲ ἐκείνως· πάλιν εἰ τινὲς οἱ καθιστάντες, ἢ ἐκ πάντων αἱρέσει ἢ ἐκ πάντων κλήρῳ ἢ ἐκ τινῶν αἱρέσει ἢ ἐκ τινῶν κλήρῳ ἢ τὰς μὲν οὕτω τὰς δ' ἐκείνως, λέγω δὲ τὰς μὲν [ἐκ πάντων] αἱρέσει τὰς δὲ κλήρῳ. ὥστε δώδεκα οἱ τρόποι γίνονται χωρὶς τῶν δύο συνδυασμῶν. τούτων δ' αἱ μὲν δύο καταστάσεις δημοτικαί, τὸ πάντας ἐκ πάντων αἱρέσει ἢ κλήρῳ [γίνεσθαι] ἢ ἀμφοῖν, τὰς μὲν κλήρῳ τὰς δ' αἱρέσει τῶν ἀρχῶν· τὸ δὲ μὴ πάντας ἅμα μὲν καθιστάναι, ἐξ ἁπάντων δ' [ἢ ἐκ τινῶν] ἢ κλήρῳ ἢ αἱρέσει [ἢ ἀμφοῖν], ἢ τὰς μὲν ἐκ πάντων τὰς δ' ἐκ τινῶν ⟨ἢ αἱρέσει ἢ κλήρῳ ἢ⟩ ἀμφοῖν (τὸ δὲ ἀμφοῖν λέγω τὰς μὲν κλήρῳ τὰς δ' αἱρέσει) πολιτικόν, καὶ τὸ τινὰς ἐκ πάντων τὰς μὲν αἱρέσει καθιστάναι τὰς δὲ κλήρῳ [ἢ ἀμφοῖν, τὰς μὲν κλήρῳ τὰς δ' αἱρέσει]· τὸ δὲ τὰς μὲν ἐκ πάντων τὰς δ' ἐκ τινῶν πολιτικὸν ἀριστοκρατικῶς ⟨ἢ κλήρῳ ἢ αἱρέσει⟩ ἢ τὰς μὲν αἱρέσει τὰς δὲ κλήρῳ· τὸ δὲ τινὰς ἐκ τινῶν ⟨αἱρέσει⟩ ὀλιγαρχικόν, καὶ τὸ τινὰς ἐκ τινῶν κλήρῳ [μὴ γενόμενον δ' ὁμοίως] καὶ τὸ τινὰς ἐκ τινῶν ἀμφοῖν ὀλιγαρχικόν, ὀλι-

(XII) *διέλθῃ διὰ πάντων τῶν πολιτῶν, ἢ ἀεὶ ἐξ ἁπάντων)* **, *[καὶ] ἢ τὰς μὲν οὕτως τὰς δὲ ἐκείνως· πάλιν εἰ τινὲς οἱ καθιστάντες, ἢ ἐκ πάντων αἱρέσει ἢ ἐκ πάντων κλήρῳ, ἢ ἐκ τινῶν αἱρέσει ἢ ἐκ τινῶν κλήρῳ, ἢ τὰς μὲν οὕτως τὰς δὲ ἐκείνως, λέγω δὲ τὰς μὲν ἐκ πάντων αἱρέσει τὰς δὲ κλήρῳ* **. *ὥστε δώδεκα*
12 *οἱ τρόποι γίνονται χωρὶς τῶν δύο συνδυασμῶν. τούτων δ' αἱ μὲν δύο καταστάσεις δημοτικαί, τὸ πάντας ἐκ πάντων αἱρέσει ἢ κλήρῳ [γίνεσθαι] ἢ ἀμφοῖν, τὰς μὲν κλήρῳ τὰς δ' αἱρέσει τῶν ἀρχῶν· τὸ δὲ μὴ πάντας ἅμα μὲν καθι-*

τὰς δὲ κλήρῳ)· τὸ δὲ τινὰς ἐκ τινῶν ⟨αἱρέσει⟩ ὀλιγαρχικὸν καὶ τὸ τινὰς ἐκ τινῶν κλήρῳ, μὴ γενόμενον δ' ὁμοίως, καὶ τὸ τινὰς ἐκ τινῶν ἀμφοῖν· τὸ δὲ τινὰς ἐξ ἁπάντων τό τε ἐκ τινῶν πάντας αἱρέσει ἀριστοκρατικόν.

γαρχικώτερον δὲ [καὶ] τὸ ⟨αἱρέσει ἢ τὸ⟩ [ἐξ] ἀμφοῖν· τὸ δὲ τινὰς ἐξ ἁπάντων καὶ τὸ ἐκ τινῶν πάντας αἱρέσει ἀριστοκρατικόν.

24. *ἢ* ante *ἐξ* secl. Thurotus, *ἄλλως εἰ* mg. p[1], *ἢ* alterum secluserat Schlosser ‖ 26. *πολιτῶν* Ar., *πολιτικῶν* *Γ Π* Bk.[1] ‖ *ἁπάντων)* ⟨*ἢ πάντες ἐκ τινῶν αἱρέσει ἢ πάντες ἐκ τινῶν κλήρῳ*⟩ Conringius Spengelius, *ἁπάντων)* ⟨*ἢ τὰς μὲν οὕτως τὰς δὲ ἐκείνως, ἢ πάντες ἐκ τινῶν αἱρέσει ἢ πάντες ἐκ τινῶν κλήρῳ*⟩ Susem. ‖ *καὶ* secl. Conringius ‖ 27. *ἢ* om. *Π*[2] Ar. Bk., del. corr. P[1] ‖ *τὰς — τὰς* Spengelius, *τὰ — τὰ* *Γ Π* Ar. Bk. Susem.[1.2.] in textu ‖ *πάλιν* ⟨*δ'*⟩ Ar. ‖ *εἰ*] *οἱ* Q[b] V[b], *οἳ* M[s] ‖ 29. 30. *τὰς — τὰς — τὰς — τὰς* Spengelius, *τὰ — τὰ — τὰ — τὰ* *Γ Π* Ar. Bk. Susem.[1.2.] in textu ‖ 30. *ἐκ πάντων* secl. Hayduckius, prb. Spengelius ‖ ⟨*ἐκ τινῶν*⟩ *κλήρῳ* Conringius, *κλήρῳ* ⟨*καὶ τὰ μὲν ἐκ τινῶν αἱρέσει τὰ δὲ κλήρῳ*⟩ Nickesius, *κλήρῳ* ⟨*καὶ τὰς μὲν ἐκ τινῶν αἱρέσει τὰς δὲ κλήρῳ*⟩ Susem. (nisi sequi malis Hayduckium) ‖ 31. *δύο* om. pr. P[1] (suppl. mg.[1]), non vert. Victorius, secl. Garveus et Goettlingius (haud recte) ‖ 32. *δύο*] *τρεῖς* Susem. ‖ *πάντα* *Π*[1] (crx. p[1]) †, *ὑπὸ πάντων* ci. Thurotus ‖ 33. *αἱρέσει* ⟨*καὶ τὸ πάντας ἐκ πάντων κλήρῳ, ἀλλὰ μὴν καὶ ἁπλῶς δημοτικὸν πάσας ἀρχὰς ὑπὸ πάντων ἐκ πάντων*⟩ Conringius ‖ *γίνεσθαι*, nisi placeret *ὑπὸ πάντων* pro 32. *πάντας* scribere, aut secludendum aut in *καθιστάναι* mutandum esse ci. Thurotus, secl. Susem. et Spengelius, at fort. altius vitium latet ‖ 34. *καθεστᾶναι* M[s], *καθεστάναι* pr. P[1] (crx. p[1]) †.

στάναι, ἐξ ἁπάντων δ', ἢ ** ἐκ τινῶν ἢ κλήρῳ [ἢ αἱρέσει] ἢ
ἀμφοῖν, ἢ ** τὰς μὲν ἐκ πάντων τὰς δ' ἐκ τινῶν ** ἀμφοῖν
(τὸ δὲ ἀμφοῖν λέγω τὰς μὲν κλήρῳ τὰς δ' αἱρέσει), πολι-
τικόν (καὶ τὸ τινὰς ἐκ πάντων τὰς μὲν αἱρέσει καθιστά-
ναι τὰς δὲ κλήρῳ [ἢ ἀμφοῖν, τὰς μὲν κλήρῳ τὰς δ' αἱρέ-
σει, ὀλιγαρχικόν,] [ὀλιγαρχικώτερον] [δέ], καὶ τὸ ** ἐξ ἀμφοῖν,
[τὸ δὲ] τὰς μὲν ἐκ πάντων τὰς δ' ἐκ τινῶν, ⌊πολιτικὸν ἀρι- 13
1300b στοκρατικῶς,⌋ ** ἢ τὰς μὲν αἱρέσει τὰς δὲ κλήρῳ)· τὸ δὲ τι-
νὰς ἐκ τινῶν ⟨αἱρέσει⟩ ὀλιγαρχικόν, καὶ τὸ τινὰς ἐκ τινῶν
κλήρῳ, μὴ γενόμενον δ' ὁμοίως, καὶ τὸ τινὰς ἐκ τινῶν ἀμ-
φοῖν· τὸ δὲ τινὰς ἐξ ἁπάντων, τό τε [δὲ] ἐκ τινῶν [αἱρέσει] πάν-

35. δ' om. Π¹ (suppl. p¹) † ‖ ἢ ἐκ τινῶν secl. Spengelius, ἢ ⟨πάντας⟩ ἐκ τινῶν ci. Conringius ‖ ἢ αἱρέσει secl. Susem. ‖ ἢ ἀμφοῖν secl. Conringius Spengelius ‖ 36. ἢ τὰς — ἀμφοῖν om. P⁴ Lˢ, del. p¹, — 37. ἀμφοῖν om. P⁶ ‖ ⟨πάντας ἢ τινὰς⟩ τὰς μὲν Susem. ‖ τινῶν ⟨ἢ κλήρῳ ἢ⟩ Susem., τινῶν ⟨ἢ αἱρέσει ἢ κλήρῳ ἢ⟩ Spengelius ‖ 37. πολιτικόν — 40. ὀλιγαρχικόν om. pr. P¹, ἄλλως praeposito suppl., item tamen 39. τὰς μὲν — αἱρέσει om. mg. p¹, τῆς καλουμένης ἐστι πολιτείας· τὸ δὲ τινὰς ἐκ πάντων καθιστάναι τοὺς μὲν αἱρέσει τοὺς δὲ κλήρῳ ὀλιγαρχικόν Ar., et hanc quoque lectionem adiecit mg. p¹ ‖ 39. τὰς δὲ] τε ἢ ΓMˢ ‖ ἢ — 40. ὀλιγαρχικόν secl. Blakesleius, — αἱρέσει cum Ar. et mg. p¹ Spengelius ‖ ἢ — 41. πολιτικὸν ἀριστοκρατικῶς] [ἢ ἀμφοῖν] πολιτικὸν ἀριστοκρατικῶς, καὶ τὸ ἐξ ἀμφοῖν, [τὸ δὲ] τὰς μὲν ἐκ πάντων τὰς δ' ἐκ τινῶν, τὰς μὲν κλήρῳ τὰς δ' αἱρέσει πολιτικόν, ὀλιγαρχικώτερον δέ Thurotus ‖ 40. ὀλιγαρχικόν — 41. πολιτικὸν ἀριστοκρατικῶς] πολιτικὸν ἀριστοκρατικῶς — [ὀλιγαρχικόν,] ὀλιγαρχικώτερον [δέ] Susem. ‖ ὀλιγαρχικόν — ἀμφοῖν post b, 3. ἀμφοῖν tri. Spengelius ‖ ὀλιγαρχικόν om. ΓMˢ †, πολιτικόν ci. et dicta ratione ordinem verborum mutavit Thurotus ‖ δέ non vert. Guil., secl. Susem. ‖ καὶ secl. Spengelius ‖ τὸ ⟨τινὰς⟩ Susem., τὸ ⟨αἱρέσει ἢ τὸ⟩ Spengelius ‖ ἐξ secl. Spengelius ‖ 41. τὸ δὲ om. Π¹ (suppl. p¹) †, τὸ δὲ ⟨τινὰς⟩ ci. Conringius, τὸ δὲ ⟨πάντας⟩ ci. Stahrius ‖ 1300b, 1. ἢ — κλήρῳ secl. Thurotus ‖ ⟨ἢ κλήρῳ⟩ ἢ Susem., ⟨ἢ κλήρῳ ἢ αἱρέσει⟩ ἢ Spengelius ‖ 2. αἱρέσει add. Lambinus, καὶ τὸ τινὰς ἐκ τινῶν αἱρέσει potius post 3. κλήρῳ add. Thurotus ‖ 3. μὴ γενόμενον δ' ὁμοίως secl. Camerarius Lambinus Bk. Thurotus Spengelius alii: nihil decernere audeo ‖ γινόμενον Mˢ P¹ ‖ 4. οὐκ ὀλιγαρχικόν post ἁπάντων add. Γ, glossa est, quam etiam praebet p² ‖ τὸ τὲ δὲ p¹, τὸ δὲ Π¹ Ald. Bk., τότε δὲ cet.,

(XII) τας * ἀριστοκρατικόν. — οἱ μὲν οὖν τρόποι τῶν περὶ τὰς ἀρχὰς
(p. 176) τοσοῦτοι τὸν ἀριθμόν εἰσι, καὶ διῄρηνται κατὰ τὰς πολιτείας οὕτως· τίνα δὲ τίσι συμφέρει καὶ πῶς δεῖ γίνεσθαι τὰς καταστάσεις, ἅμα ταῖς δυνάμεσι τῶν ἀρχῶν, τίνες εἰσίν, ἔσται φανερόν. λέγω δὲ δύναμιν ἀρχῆς οἷον τὴν κυρίαν τῶν προσόδων καὶ τὴν κυρίαν τῆς φυλακῆς· ἄλλο γὰρ εἶδος δυνάμεως οἷον στρατηγίας καὶ τῆς τῶν περὶ τὴν ἀγορὰν συμβολαίων κυρίας.

XIII λοιπὸν δὲ τῶν τριῶν εἰπεῖν τὸ δικαστικόν [περὶ δικα- 16
στηρίων]. ληπτέον δὲ καὶ τούτων τοὺς τρόπους, κατὰ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν. ἔστι δὲ διαφορὰ τῶν δικαστηρίων ἐν τρισὶν ὅροις, ἐξ ὧν τε καὶ περὶ ὧν καὶ πῶς. λέγω δὲ ἐξ ὧν μέν, πότερον ἐκ πάντων ἢ ἐκ τινῶν· περὶ ὧν δέ, πόσα εἴδη δικαστηρίων· τὸ δὲ πῶς, πότερον κλήρῳ ἢ αἱρέσει. — πρῶτον οὖν διαιρείσθω πόσα εἴδη δικαστηρίων. ἔστι δὲ τὸν ἀριθμὸν ὀκτώ, ἓν μὲν εὐθυντικόν, ἄλλο δὲ εἴ τίς τι τῶν κοινῶν ἀδικεῖ, ἕτερον ὅσα εἰς τὴν πολιτείαν φέρει, τέταρτον [καὶ] ἄρχουσι καὶ ἰδιώταις ὅσα περὶ ζημιώσεων ἀμφισβητοῦσιν, πέμπτον τὸ περὶ τῶν ἰδίων συναλλαγμάτων καὶ ἐχόντων μέγεθος, καὶ παρὰ ταῦτα
2 τό τε φονικὸν καὶ τὸ ξενικόν (φονικοῦ μὲν οὖν εἴδη, ἄν τ' ἐν τοῖς αὐτοῖς δικασταῖς ἄν τ' ἐν ἄλλοις, περί τε τῶν ἐκ προνοίας καὶ περὶ τῶν ἀκουσίων, καὶ ὅσα ὁμολογεῖται μέν, ἀμφισβητεῖται δὲ περὶ τοῦ δικαίου, τέταρτον δὲ ὅσα τοῖς φεύγουσιν ἐπὶ καθόδῳ ἐπιφέρεται φόνου, οἷον Ἀθήνησι λέγεται καὶ τὸ ἐν Φρεαττοῖ δικαστήριον, συμβαίνει δὲ τὰ τοιαῦτα

τό τε Ar., καὶ τὸ Thurotus, prb. Spengelius ‖ αἱρέσει post πάντας tri. Spengelius ‖ 8. καὶ ante τίνες add. $Π^2$ p^1 Bk., αἵτινες ci. Buecheler et Madvigius ‖ 13. τὸ δικαστικὸν ante εἰπεῖν $Π^2$ Bk., om. Ar., secl. Boiesenius Susem.[1, 2] ‖ περὶ δικαστηρίων om. $Π^2$ Bk., secl. Susem.[3] † ‖ δικαστηρίας P^1 ‖ 15. δὲ] γὰρ Ar., δὴ ci. Schneider ‖ 17. δὲ post περὶ add. M^s et pr. P^1 ‖ 21. καὶ secl. Sauppeus, ⟨κοινὸν⟩ καὶ e Victori transl. Schneider ‖ 27. δικαίως ci. Spengelius ‖ 28. φέρεται $Π^1$ ‖ φόνου ante ἐπὶ $Π^2$ Bk. ‖ οἷον — 29. δικαστήριον secl. Chandler ‖ 29. καὶ] πάλαι? Susem., secl. Spengelius.

ἐν τῷ παρόντι χρόνῳ ὀλίγα καὶ ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσιν· τοῦ δὲ ξενικοῦ ἓν μὲν ξένοις πρὸς ξένους, ἄλλο ξένοις πρὸς ἀστούς), ἔτι δὲ παρὰ πάντα ταῦτα περὶ τῶν μικρῶν συναλλαγμάτων, ὅσα δραχμιαῖα καὶ πεντάδραχμα καὶ μικρῷ πλείονος. δεῖ μὲν γὰρ καὶ περὶ τούτων γίνεσθαι κρίσιν, οὐκ ἐμπίπτει δὲ εἰς δικαστῶν πλῆθος. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων 3
ἀφείσθω καὶ τῶν φονικῶν καὶ τῶν ξενικῶν, περὶ δὲ τῶν πολιτικῶν λέγωμεν, περὶ ὧν μὴ γινομένων καλῶς διαστάσεις γίνονται καὶ τῶν πολιτειῶν αἱ κινήσεις. — ἀνάγκη δ' (p. 17
ἤτοι πάντας περὶ πάντων κρίνειν τῶν διῃρημένων αἱρέσει ἢ κλήρῳ, ἢ πάντας περὶ πάντων τὰ μὲν κλήρῳ τὰ δ' αἱρέσει, ἢ περὶ ἐνίων τῶν αὐτῶν τοὺς μὲν κλήρῳ τοὺς δ'
1301a *αἱρετούς. οὗτοι μὲν οὖν οἱ τρόποι τέτταρες τὸν ἀριθμόν· τοσοῦτοι δ' ἕτεροι καὶ οἱ κατὰ μέρος. πάλιν γὰρ ἐκ τινῶν καὶ οἱ δικάζοντες περὶ πάντων αἱρέσει, ἢ ἐκ τινῶν περὶ πάντων κλήρῳ, ἢ τὰ μὲν κλήρῳ τὰ δὲ αἱρέσει, ἢ ἔνια δικαστήρια περὶ τῶν αὐτῶν ἐκ κληρωτῶν καὶ αἱρετῶν. οὗτοι μὲν οὖν, ὥσπερ ἐλέχθησαν, οἱ τρόποι ** τοῖς εἰρημένοις· ἔτι* 4
δὲ τὰ αὐτὰ συνδυαζόμενα, λέγω δ' οἷον τὰ μὲν ἐκ πάντων τὰ δ' ἐκ τινῶν τὰ δ' ἐξ ἀμφοῖν, οἷον εἰ τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου εἶεν οἳ μὲν ἐκ πάντων οἳ δ' ἐκ τινῶν, καὶ ἢ κλήρῳ ἢ αἱρέσει ἢ ἀμφοῖν. — ὅσους μὲν οὖν ἐνδέχεται τρόπους εἶναι τὰ δικαστήρια, εἴρηται· τούτων δὲ τὰ μὲν πρῶτα δημοτικά, ὅσα ἐκ πάντων καὶ περὶ πάντων, τὰ δὲ δεύτερα ὀλιγαρχικά, ὅσα ἐκ τινῶν περὶ πάντων, τὰ δὲ τρίτα ἀριστοκρατικὰ καὶ πολιτικά, ὅσα τὰ μὲν ἐκ πάντων τὰ δ' ἐκ τινῶν.

30. *παρόντι* $Π^1$, *παντὶ* $Π^2$ Ar. Bk. ‖ 32. *ἀστούς*] *αὐτούς* $Π^1$ (em. corr. P^1) † ‖ 33. *πεντάδραγμα* Γ, *πεντάδραγχμα* M^s ‖ 41. *κληρωτοὺς* Lambinus Bk.[2] Susem.[2] ‖ 1301a, 3. *καὶ* secl. Spengelius, ante 2. *ἐκ τινῶν* traiciendum esse ci. Susem. ‖ 6. ⟨*οἱ αὐτοί εἰσι*⟩ *τοῖς εἰρημένοις* Victorius, *τοῖς εἰρημένοις* ⟨*ἴσοι*⟩ ci. Schneider ‖ 8. *αὐτοῦ* om. $Π^1$, secl. Susem.[1] † ‖ 12. *καὶ* Susem., *ἢ* Γ Π Ar. Bk. Susem.[1] in textu (an secludendum est?).

Η (Ζ). 1316b

πόσαι μὲν οὖν διαφοραὶ καὶ τίνες τοῦ τε βουλευτικοῦ καὶ κυρίου τῆς πολιτείας καὶ τῆς περὶ τὰς ἀρχὰς τάξεως καὶ [περὶ] δικαστηρίων, καὶ ποία πρὸς ποίαν συντέτακται πολιτείαν, [ἔτι δὲ περὶ φθορᾶς τε καὶ σωτηρίας τῶν πολιτειῶν, ἐκ ποίων τε γίνεται καὶ διὰ τίνας αἰτίας,] εἴρηται πρότερον· ἐπεὶ δὲ τετύχηκεν εἴδη πλείω δημοκρατίας ὄντα καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως πολιτειῶν, ἅμα τε περὶ ἐκείνων εἴ τι λοιπόν, οὐ χεῖρον ἐπισκέψασθαι, καὶ τὸν οἰκεῖον καὶ τὸν συμφέροντα τρόπον ἀποδοῦναι πρὸς ἑκάστην. ἔτι δὲ καὶ τὰς συναγωγὰς αὐτῶν τῶν εἰρημένων ἐπισκεπτέον πάντων τῶν τρόπων· ταῦτα γὰρ συνδυαζόμενα ποιεῖ τὰς πολιτείας 1317a
ı. 178) ἐπαλλάττειν, ὥστε ἀριστοκρατίας τε ὀλιγαρχικὰς εἶναι καὶ πολιτείας δημοκρατικωτέρας.

2 λέγω δὲ τοὺς συνδυασμούς, οὓς δεῖ μὲν ἐπισκοπεῖν, οὐκ ἐσκεμμένοι δ' εἰσὶ νῦν, οἷον ἂν τὸ μὲν ⟨περὶ τὸ⟩ βουλευόμενον καὶ τὸ περὶ τὰς ἀρχαιρεσίας ὀλιγαρχικῶς ᾖ συντεταγμένον, τὰ δὲ περὶ τὰ δικαστήρια ἀριστοκρατικῶς, ἢ ταῦτα μὲν καὶ τὸ περὶ τὸ βουλευόμενον ὀλιγαρχικῶς, ἀριστοκρατικῶς δὲ τὸ περὶ τὰς ἀρχαιρεσίας, ἢ κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον μὴ πάντα συντεθῇ τὰ τῆς πολιτείας οἰκεῖα.

3 ποία μὲν οὖν δημοκρατία πρὸς ποίαν ἁρμόττει πόλιν, ὡσαύτως δὲ καὶ ποία τῶν ὀλιγαρχιῶν ποίῳ πλήθει, καὶ τῶν λοιπῶν δὲ πολιτειῶν τίς συμφέρει τίσιν, εἴρηται πρότερον· ὅμως δὲ δεῖ γενέσθαι δῆλον μὴ μόνον ποία

Lib. VII (VI). 1316b, 33. περὶ secl. Susem. ‖ ποῖα Γ Ar. Bk. et pr. P[3], ποια P[2] ‖ 34. ἔτι — 35. αἰτίας secl. Hilarius Bk.[2] ‖ 36. πρότερον fort. secludendum esse ci. Susem. ‖ 37. ἅμα] ἄλλα Nickesius ‖ 1317a, 2. τε post ὀλιγαρχικάς M[s] P[1] ‖ 5. ⟨περὶ τὸ⟩ βουλευόμενον Spengelius Bk.[2], βουλευόμενον ⟨ἀριστοκρατικῶς⟩ vel βουλευόμενον ⟨δημοκρατικῶς⟩ Camerarius ‖ 6. ὀλιγαρχικῶς — 8. ἀρχαιρεσίας om. M[s] ‖ τὰ δὲ — 7. μὲν add. Γ P[1.2.] et mg. rc. P[3] ‖ τὸ δὲ Spengelius Bk.[2] (nescio an recte) ‖ τὰ post περὶ om. etiam P[1] ‖ 11. ὀλιγαρχιῶν P[5] Ar. et, ut videtur, Γ, ὀλιγαρχικῶν cet. ‖ 12. τίς R[b] Ar., τὶ P[1], τί cet. ‖ τισὶν P[2.3.] ‖ 13. δὲ ⟨ἐπεὶ⟩ δεῖ e Lambini translatione Ramus Bk.[2], δ'

τούτων τῶν πολιτειῶν ἀρίστη ταῖς πόλεσιν, ἀλλὰ καὶ πῶς
δεῖ κατασκευάζειν καὶ ταύτας καὶ τὰς ἄλλας, ἐπέλθω-
μεν συντόμως. καὶ πρῶτον περὶ δημοκρατίας εἴπωμεν·
ἅμα γὰρ καὶ περὶ τῆς ἀντικειμένης πολιτείας φανερόν,
αὕτη δ' ἐστὶν ἣν καλοῦσί τινες ὀλιγαρχίαν.

ληπτέον δὲ πρὸς ταύτην τὴν μέθοδον πάντα τὰ δημοτικὰ 4
καὶ τὰ δοκοῦντα ταῖς δημοκρατίαις ἀκολουθεῖν· ἐκ γὰρ τού-
των συντιθεμένων τὰ τῆς δημοκρατίας εἴδη γίνεσθαι συμβαί-
νει, καὶ πλείους δημοκρατίας μιᾶς εἶναι καὶ διαφόρους. δύο γάρ
εἰσιν αἰτίαι δι' ἅσπερ αἱ δημοκρατίαι πλείους εἰσί, πρῶτον
μὲν ἡ λεχθεῖσα πρότερον, ὅτι διάφοροι οἱ δῆμοι (γίνεται
γὰρ τὸ μὲν γεωργικὸν πλῆθος, τὸ δὲ βάναυσον καὶ θητι-
κόν· ὧν τοῦ πρώτου τῷ δευτέρῳ προσλαμβανομένου, καὶ τοῦ
τρίτου πάλιν τοῖς ἀμφοτέροις, οὐ μόνον διαφέρει τῷ βελτίω
καὶ χείρω γίνεσθαι τὴν δημοκρατίαν, ἀλλὰ καὶ τῷ μὴ
τὴν αὐτήν), δευτέρα δὲ περὶ ἧς νῦν λέγομεν. τὰ γὰρ ταῖς 5
δημοκρατίαις ἀκολουθοῦντα καὶ δοκοῦντ' εἶναι τῆς πολιτείας
οἰκεῖα ταύτης ποιεῖ συντιθέμενα τὰς δημοκρατίας ἑτέρας·
τῇ μὲν γὰρ ἐλάττω, τῇ δ' ἀκολουθήσει πλείονα, τῇ δ'
ἅπαντα ταῦτα. χρήσιμον δὴ ἕκαστον αὐτῶν γνωρίζειν πρός
τε τὸ κατασκευάζειν ἣν ἄν τις αὐτῶν τύχῃ βουλόμενος, (p. 179)
καὶ πρὸς τὰς διορθώσεις. ζητοῦσι μὲν γὰρ οἱ τὰς πολιτείας
καθιστάντες ἅπαντα τὰ οἰκεῖα συνάγειν πρὸς τὴν ὑπόθε-
σιν, ἁμαρτάνουσι δὲ τοῦτο ποιοῦντες, καθάπερ ἐν τοῖς περὶ
τὰς φθορὰς καὶ τὰς σωτηρίας τῶν πολιτειῶν εἴρηται πρότερον.
νυνὶ δὲ τὰ ἀξιώματα καὶ τὰ ἤθη καὶ ὧν ἐφίενται λέγωμεν.

εἰ δεῖ? Susem., δὲ δεῖν Schmidtius ‖ 14. ἀρίστη] αἱρετὴ Spengelius Bk.^{2} (fors. recte) ‖ ταῖς] ποίαις Spengelius Bk.^{2} Susem.^{2} ‖ 23. περ om. Π^1, secl. Susem.$^{1.2.}$ ‖ πρώτη Conringius Bk.^{2} (fors. recte) ‖ 33. δὴ Susem., δ' $\Gamma \Pi$ Ar. Bk. Susem.^{1} in textu ‖ 36. συναγαγεῖν Π^2 P^5 Bk. ‖ 37. καθάπερ — 38. πρότερον secl. Hilarius Bk.^{2}, — 39. λέγωμεν fort. secludenda esse ci. Susem. ‖ 38. εἴρηται πρότερον] ἐροῦμεν ὕστερον Spengelius (nescio an rectius) ‖ 39. δὴ Susem. ‖ λέγωμεν Π^1 P^5 R^b Ar., λέγομεν cet.

(I)
6 ὑπόθεσις μὲν οὖν τῆς δημοκρατικῆς πολιτείας ἐλευ- 2
θερία (τοῦτο γὰρ λέγειν εἰώθασιν, ὡς ἐν μόνῃ τῇ πολιτείᾳ
ταύτῃ μετέχοντας ἐλευθερίας· τούτου γὰρ στοχάζεσθαί φασι 1317b
πᾶσαν δημοκρατίαν)· ἐλευθερίας δὲ ἓν μὲν τὸ ἐν μέρει ἄρ-
χεσθαι καὶ ἄρχειν. καὶ γὰρ τὸ δίκαιον τὸ δημοκρατικὸν τὸ
ἴσον ἔχειν ἐστὶ κατὰ ἀριθμὸν ἀλλὰ μὴ κατ' ἀξίαν, τούτου δ'
ὄντος τοῦ δικαίου τὸ πλῆθος ἀναγκαῖον εἶναι κύριον, καὶ ὅ τι
ἂν δόξῃ τοῖς πλείοσι, [τοῦτ' εἶναι] καὶ * τέλος καὶ τοῦτ' εἶναι
τὸ δίκαιον· φασὶ γὰρ δεῖν ἴσον ἔχειν ἕκαστον τῶν πολιτῶν·
ὥστε ἐν ταῖς δημοκρατίαις συμβαίνει κυριωτέρους εἶναι τοὺς
ἀπόρους τῶν εὐπόρων· πλείους γάρ εἰσι, κύριον δὲ τὸ τοῖς
7 πλείοσι δόξαν. ἓν μὲν οὖν τῆς ἐλευθερίας σημεῖον τοῦτο, ὃν
τίθενται πάντες οἱ δημοτικοὶ τῆς πολιτείας ὅρον· ἓν δὲ τὸ
ζῆν ὡς βούλεταί τις. τοῦτο γὰρ τὸ τῆς ἐλευθερίας ἔργον εἶναί
φασιν, εἴπερ τοῦ δουλεύοντος τὸ ζῆν μὴ ὡς βούλεται. τῆς
μὲν οὖν δημοκρατίας ὅρος οὗτος δεύτερος· ἐντεῦθεν δ' ἐλή-
λυθε τὸ μὴ ἄρχεσθαι, μάλιστα μὲν ὑπὸ μηδενός, εἰ δὲ
μή, κατὰ μέρος. καὶ συμβάλλεται ταύτῃ πρὸς τὴν ἐλευθε-
ρίαν τὴν κατὰ τὸ ἴσον.
8 τοιούτων δ' ὑποκειμένων καὶ τοιαύτης οὔσης τῆς ἀρχῆς τὰ
τοιαῦτα δημοτικά, τὸ αἱρεῖσθαι τὰς ἀρχὰς πάντας ἐκ πάντων, τὸ
ἄρχειν πάντας μὲν ἑκάστου ἕκαστον δ' ἐν μέρει πάντων, τὸ κλη-
ρωτὰς εἶναι τὰς ἀρχὰς ἢ πάσας ἢ ὅσαι μὴ ἐμπειρίας δέονται καὶ
τέχνης, τὸ μὴ ἀπὸ τιμήματος μηδενὸς εἶναι τὰς ἀρχὰς ἢ ὅτι
μικροτάτου, τὸ μὴ δὶς τὸν αὐτὸν ἄρχειν μηδεμίαν ἢ ὀλιγά-
(p. 180) κις ἢ ὀλίγας ἔξω τῶν κατὰ πόλεμον, τὸ ὀλιγοχρονίους εἶναι
τὰς ἀρχὰς ἢ πάσας ἢ ὅσας ἐνδέχεται, τὸ δικάζειν πάντας
καὶ ἐκ πάντων καὶ περὶ πάντων ἢ περὶ τῶν πλείστων καὶ

1317b, 3. δημοτικὸν $Π^2$ P^5 Bk. ‖ 6. τοῦτ' εἶναι post καὶ tri. Thurotus ‖ καὶ ante τέλος om. $Π^1$, non vert. Ar. ‖ 12. τὸ om. $Π^2$ P^5 Bk. ‖ 13. δουλεύοντος $Π^1$ Bk.[2], δούλου ὄντος $Π^2$ Bk.[1] et, ut videtur, pr. P^5, δούλου corr. P^5 ‖ τὸ] τὸ αὐτὸν in ras. P^5 ‖ 15. μὲν] δὲ Γ M^s ‖ 18. τοιούτων $Π^1$, τούτων $Π^2$ P^5 Ar. Bk. ‖ 24. εἶ-ναι om. $Π^2$ P^5 Bk. ‖ 26. καὶ ἐκ] ἢ ἐκ Γ, καὶ om. in lac. M^s ‖ καὶ

(I)

τῶν μεγίστων καὶ τῶν κυριωτάτων, οἷον περὶ εὐθυνῶν καὶ περὶ πολιτείας καὶ τῶν ἰδίων συναλλαγμάτων, τὸ τὴν ἐκκλησίαν κυρίαν εἶναι πάντων[, ἀρχὴν δὲ μηδεμίαν μηδενὸς ἢ ὅτι ὀλιγίστων] ἢ τῶν μεγίστων * κυρίαν (τῶν δὲ ἀρχῶν δημο- 9
τικώτατον βουλή, ὅπου μὴ μισθοῦ εὐπορία πᾶσιν· ἐνταῦθα γὰρ ἀφαιροῦνται καὶ ταύτης τῆς ἀρχῆς τὴν δύναμιν· εἰς αὑτὸν γὰρ ἀνάγει τὰς κρίσεις πάσας ὁ δῆμος εὐπορῶν μισθοῦ, καθάπερ εἴρηται πρότερον ἐν τῇ μεθόδῳ τῇ πρὸ ταύτης), ἔπειτα τὸ μισθοφορεῖν μάλιστα μὲν πάντας, ἐκκλησίαν δικαστήρια ἀρχάς, εἰ δὲ μή, τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ δικαστήρια [καὶ βουλὴν] καὶ τὰς ἐκκλησίας τὰς κυρίας, ἢ τῶν ἀρχῶν ἃς ἀνάγκη συσσιτεῖν μετ' ἀλλήλων, [[ἔτι ἐπειδὴ ὀλιγαρχία καὶ γένει καὶ πλούτῳ καὶ παιδείᾳ ὁρίζεται, τὰ δημοτικὰ δοκεῖ τἀναντία τούτων εἶναι, ἀγένεια πενία βαναυσία.]] ἔτι δὲ τῶν ἀρχῶν τὸ μηδεμίαν ἀίδιον εἶναι,
1318a ἐὰν δέ τις καταλειφθῇ ἐξ ἀρχαίας μεταβολῆς, τότε περιαιρεῖσθαι τὴν δύναμιν αὐτῆς καὶ ἐξ αἱρετῶν κληρωτοὺς ποιεῖν. *.

3 [τα μὲν οὖν κοινὰ ταῖς δημοκρατίαις ταῦτ' ἐστί· συμ- 10
βαίνει δ' ἐκ τοῦ δικαίου τοῦ ὁμολογουμένου εἶναι δημοκρατικοῦ (τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ἴσον ἔχειν ἅπαντας κατ' ἀριθμόν) ἡ μάλιστ' εἶναι δοκοῦσα δημοκρατία καὶ δῆμος. ἴσον γὰρ τὸ μηδὲν μᾶλλον ἄρχειν τοὺς εὐπόρους ἢ τοὺς ἀπόρους, μηδὲ κυρίους εἶναι μόνους ἀλλὰ πάντας ἐξ ἴσου κατ' ἀριθμόν·

τῶν μεγίστων om. R^{b}, secl. Congreveus ‖ 28. περὶ om. Π^{2} P^{5} Bk. ‖ 29. ἀρχὴν — 30. ὀλιγίστων post 30. μεγίστων tri. Bas.^{3} Schneider ‖ 30. ὀλιγοστῶν M^{s} et pr. P^{1}, ὀλιγιστῶν corr.^{1} P^{1} ‖ ἢ ⟨μὴ⟩ Lambinus ‖ κυρίαν secl. Schneider (fors. recte) ‖ 31. ἀπορία Γ et, ut videtur. pr. P^{5} ‖ 37. καὶ βουλὴν del. corr. P^{1} ‖ βουλὰς Γ M^{s} †, ⟨τὴν⟩ βουλὴν Schneider Bk.^{2} ‖ 38. ἔτι — 41. βαναυσία post 1318a, 2. ποιεῖν tri. Schmidtius, simul secl. Susem.$^{2.3.}$ ‖ 41. ἔτι Ar., ἐπὶ Γ Π Bk. ‖ 1318a, 1. τότε] τό γε Coraes ‖ 3. τὰ — b, 5. φροντίζουσιν secl. Susem.^{3}, συμβαίνει — b, 5. φροντίζουσι secl. Susem.^{2} ‖ τῆς δημοκρατίας Π^{1} Susem.$^{1.2}$. † ‖ 7. εὐπόρους P^{5} Ar. et pr. P^{3}, ἀπόρους c. c. Bk.^{1} et corr.^{1} P^{3} ‖ ἀπόρους P^{5} Ar., εὐπόρους c. c. Bk.^{1}.

(I)

οὕτω γὰρ ἂν ὑπάρχειν νομίζοιεν τήν τ' ἰσότητα τῇ πόλει
11 καὶ τὴν ἐλευθερίαν. τὸ δὲ μετὰ τοῦτο ἀπορεῖται πῶς (3)
ἕξουσι τὸ ἴσον, πότερον δεῖ τὰ τιμήματα διελεῖν χιλίοις τὰ τῶν πεντακοσίων καὶ τοὺς χιλίους ἴσον δύνασθαι τοῖς πεντακοσίοις; — ἢ οὐχ οὕτω δεῖ τιθέναι τὴν κατὰ τοῦτο ἰσότητα, ἀλλὰ διελεῖν μὲν οὕτως, ἔπειτα [p. 181) ἐκ τῶν πεντακοσίων ἴσους λαβόντα καὶ ἐκ τῶν χιλίων, τούτους κυρίους εἶναι τῶν αἱρέσεων καὶ τῶν δικαστηρίων; πότερον οὖν αὕτη ἡ πολιτεία δικαιοτάτη κατὰ τὸ δημοτικὸν δίκαιον, ἢ μᾶλλον ἡ κατὰ τὸ πλῆθος; φασὶ γὰρ οἱ δημοτικοὶ τοῦτο δίκαιον ὅ τι ἂν δόξῃ τοῖς πλείοσιν, οἱ δ' ὀλιγαρχικοὶ ὅ τι ἂν δόξῃ τῇ πλείονι οὐσίᾳ. κατὰ πλῆ-
12 θος γὰρ οὐσίας φασὶ κρίνεσθαι δεῖν. ἔχει δ' ἀμφότερα ἀνισότητα καὶ ἀδικίαν· εἰ μὲν γὰρ ὅ τι ἂν οἱ ὀλίγοι, τυραννίς (καὶ γὰρ ἐὰν εἷς ἔχῃ πλείω τῶν ἄλλων εὐπόρων, κατὰ τὸ ὀλιγαρχικὸν δίκαιον ἄρχειν δίκαιος μόνος), εἰ δ' ὅ τι ἂν οἱ πλείους κατ' ἀριθμόν, ἀδικήσουσι δημεύοντες τὰ τῶν πλουσίων καὶ ἐλαττόνων, καθάπερ εἴρηται πρότερον.
13 τίς ἂν οὖν εἴη ἰσότης ἣν ὁμολογήσουσιν ἀμφότεροι, σκεπτέον ἐξ ὧν ὁρίζονται δικαίων ἀμφότεροι. λέγουσι γὰρ ὡς ὅ τι ἂν δόξῃ τοῖς πλείοσι τῶν πολιτῶν, τοῦτ' εἶναι δεῖ κύριον. ἔστω δὴ τοῦτο, μὴ μέντοι πάντως, ἀλλ' ἐπειδὴ δύο μέρη τετύχηκεν ἐξ ὧν ἡ πόλις, πλούσιοι καὶ πένητες, ὅ τι ἂν ἀμφοτέροις δόξῃ [ἢ τοῖς πλείοσι], τοῦτο κύριον ἔστω, ἐὰν δὲ τἀναντία δόξῃ, ὅ τι ἂν οἱ πλείους [καὶ] ὧν * τὸ τίμημα πλεῖον. οἷον εἰ οἳ μὲν δέκα οἳ δὲ εἴκοσιν, ἔδοξε δὲ τῶν μὲν πλουσίων

9. πόλει Π^1, πολιτείᾳ Π^2 P^5 Ar. Bk. ‖ 13. ἢ] signum interruptae orationis ante h. v. posuit Boecker ‖ 14. ἔπειτα ⟨δ'⟩ dubitanter ci. Susem. ‖ 16. αἱρέσεων Camotius, διαιρέσεων Γ Π Ar. Bk.[1] ‖ 17. αὕτη om. corr. P^5 † ‖ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν τιμημάτων post ἡ add. Γ et corr. P^5 † ‖ 19. δίκαιον] δεῖν εἶναι κύριον Thurotus ‖ 25. ⟨οὐκ⟩ ἀδικήσουσι Stahrius Susem.[1.2.] (perperam) ‖ 27. ὁμολογήσουσιν P^3 R^b Ald., ὁμολογοῦσιν c. c. Ar. ‖ 32. ἢ τοῖς πλείοσι secl. Susem. ‖ τὸ post τοῦτο add. Γ M^s ‖ 33. καὶ post ὧν tri. Spengelius ‖ 34. εἰ om. Π^2 Bk. †.

(I)

τοῖς ἓξ τῶν δ' ἀπορωτέρων τοῖς πεντεκαίδεκα, προσγεγένηνται τοῖς μὲν πένησι τέτταρες τῶν πλουσίων, τοῖς δὲ πλουσίοις πέντε τῶν πενήτων· ὁποτέρων οὖν τὸ τίμημα ὑπερτείνει συναριθμουμένων ἀμφοτέρων ἑκατέροις, τοῦτο κύριον. ἐὰν δὲ 14
ἴσοι συμπέσωσι, κοινὴν εἶναι ταύτην νομιστέον ἀπορίαν ὥσπερ νῦν, ἐὰν διχῇ ἡ ἐκκλησία γένηται ἢ τὸ δικαστήριον· ἢ
1318b γὰρ ἀποκληρωτέον ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ποιητέον.

ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ ἴσου καὶ τοῦ δικαίου, κἂν ᾖ πάνυ χαλεπὸν εὑρεῖν τὴν ἀλήθειαν περὶ αὐτῶν, ὅμως ῥᾷον τυχεῖν ἢ συμπεῖσαι τοὺς δυναμένους πλεονεκτεῖν (ἀεὶ γὰρ ζητοῦσι τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἴσον οἱ ἥττους, οἱ δὲ κρατοῦντες οὐδὲν φροντίζου-
(4) σιν)·] δημοκρατιῶν δ' οὐσῶν τεττάρων βελτίστη μὲν ἡ πρώτη II
τάξει, καθάπερ ἐν τοῖς πρὸ τούτων ἐλέχθη λόγοις· ἔστι δὲ (p. 181)
καὶ ἀρχαιοτάτη πασῶν αὕτη. λέγω δὲ πρώτην ὥσπερ ἄν τις διέλοι τοὺς δήμους. βέλτιστος γὰρ δῆμος ὁ γεωργικός ἐστιν, ὥστε καὶ ποιεῖν ἐνδέχεται ** δημοκρατίαν ὅπου ζῇ τὸ πλῆθος ἀπὸ γεωργίας ἢ νομῆς. διὰ μὲν γὰρ τὸ μὴ πολλὴν οὐσίαν ἔχειν ἄσχολος, ὥστε μὴ πολλάκις ἐκκλησιάζειν· διὰ δὲ τὸ [μὴ] ἔχειν τἀναγκαῖα πρὸς τοῖς ἔργοις διατρίβουσι καὶ τῶν ἀλλοτρίων οὐκ ἐπιθυμοῦσιν, ἀλλ' ἥδιον αὐτοῖς τὸ ἐργάζεσθαι τοῦ πολιτεύεσθαι καὶ ἄρχειν, ὅπου ἂν μὴ ᾖ λήμματα μεγάλα ἀπὸ τῶν ἀρχῶν. οἱ γὰρ πολλοὶ μᾶλλον ὀρέγονται τοῦ κέρδους ἢ τῆς τιμῆς. σημεῖον δέ· καὶ γὰρ τὰς ἀρχαίας τυραννίδας ὑπέμενον καὶ τὰς ὀλιγαρχίας ὑπομένουσιν, ἐάν τις αὐτοὺς ἐργάζεσθαι μὴ κωλύῃ μηδ' ἀφαιρῆται μηδέν· ταχέως γὰρ οἳ μὲν πλουτοῦσιν αὐτῶν οἳ δ' οὐκ ἀποροῦσιν. ἔτι δὲ τὸ κυρίους εἶναι τοῦ ἑλέσθαι καὶ 2
εὐθύνειν ἀναπληροῖ τὴν ἔνδειαν, εἴ τι φιλοτιμίας ἔχουσιν,

37. *ποτέρων* M^s et pr. P^1 (em. corr.[1]) † ‖ 40. *διχῇ* P^1, *διχθῇ* M^s et fort. *Γ* (*divisa in duo* Guil.), *δι*   pr. P^3, *δίχα* c. c. Bk. et rc. P^3 ‖ 1318b, 4. *τὸ ἴσον καὶ τὸ δίκαιον* $Π^2$ P^5 Ar. Bk. ‖ 9. *διέλῃ* $P^{1.2}$ ‖ 10. ⟨*βελτίστην*⟩ *δημοκρατίαν* Camerarius, ⟨*τὴν βελτίστην*⟩ *δημοκρατίαν* Conringius ‖ 13. *μὴ* secl. Boiesenius ‖ 17. *ᾖ* add. *Γ*(?) P^4 L^s Ar.(?) Ald. et mg. P^6.

(II) ἐπεὶ παρ' ἐνίοις δήμοις, κἂν μὴ μετέχωσι τῆς αἱρέσεως τῶν ἀρχῶν ἀλλά τινες αἱρετοὶ κατὰ μέρος ἐκ πάντων, ὥσπερ ἐν Μαντινείᾳ, τοῦ δὲ βουλεύεσθαι κύριοι ὦσιν, ἱκανῶς ἔχει τοῖς πολλοῖς. καὶ δεῖ νομίζειν καὶ τοῦτ' εἶναι σχῆμά
3 τι δημοκρατίας, ὥσπερ ἐν Μαντινείᾳ ποτ' ἦν. διὸ δὴ καὶ συμφέρον ἐστὶ τῇ πρότερον ῥηθείσῃ δημοκρατίᾳ καὶ ὑπάρχειν εἴωθεν, αἱρεῖσθαι μὲν τὰς ἀρχὰς καὶ εὐθύνειν καὶ δικάζειν πάντας, ἄρχειν δὲ τὰς μεγίστας αἱρετοὺς καὶ ἀπὸ τιμημάτων, τὰς μείζους ἀπὸ μειζόνων, ἢ καὶ ἀπὸ τιμημάτων μὲν μηδεμίαν, ἀλλὰ τοὺς δυναμένους. ἀνάγκη δὲ πολιτευομένους οὕτω πολιτεύεσθαι καλῶς (αἵ τε γὰρ ἀρχαὶ αἰεὶ διὰ τῶν βελτίστων ἔσονται τοῦ δήμου βουλομένου καὶ τοῖς ἐπιεικέσιν οὐ φθονοῦντος), καὶ τοῖς ἐπιεικέσι καὶ γνωρίμοις ἀρκοῦσαν εἶναι ταύτην τὴν τάξιν· ἄρξονται γὰρ οὐχ ὑπ' ἄλλων χειρόνων, καὶ ἄρξουσι δικαίως διὰ τὸ τῶν εὐθυνῶν
4 εἶναι κυρίους ἑτέρους. τὸ γὰρ ἐπανακρέμασθαι, καὶ μὴ πᾶν
p. 183) ἐξεῖναι ποιεῖν ὅ τι ἂν δόξῃ, συμφέρον ἐστίν· ἡ γὰρ ἐξουσία τοῦ πράττειν ὅ τι ἂν ἐθέλῃ τις οὐ δύναται φυλάττειν τὸ ἐν ἑκάστῳ τῶν ἀνθρώπων φαῦλον. ὥστε ἀναγκαῖον συμβαί- 1319a
νειν ὅπερ ἐστὶν ὠφελιμώτατον ἐν ταῖς πολιτείαις, ἄρχειν τοὺς ἐπιεικεῖς ἀναμαρτήτους ὄντας, μηδὲν ἐλαττουμένου τοῦ πλήθους. — ὅτι μὲν οὖν αὕτη τῶν δημοκρατιῶν ἀρίστη, φανερόν, καὶ διὰ τίν' αἰτίαν, ὅτι διὰ τὸ ποιόν τινα εἶναι τὸν
5 δῆμον· πρὸς δὲ τὸ κατασκευάζειν γεωργὸν τὸν δῆμον τῶν τε νόμων τινὲς τῶν παρὰ τοῖς παλαιοῖς κειμένων [τὸ ἀρχαῖον] χρήσιμοι πάντες, ἢ τὸ ὅλως μὴ ἐξεῖναι κεκτῆσθαι

25. ὥσπερ ἐν Μαντινείᾳ secl. Zwinger Susem.^{1} (fors. recte) || 34. βουλευομένου Π^1 et corr. P^5 (crx. mg. p^1) † || 36. an τάξιν (ἄρξονται — χειρόνων)· καί? || 38. ἐπανακρεμᾶσθαι M^s P^1 || πᾶσαν Γ M^s || 1319a, 1. φῦλον Π^1 (crx. mg. p^1) † || 7. τε secl. Coraes || τοῖς πολλοῖς Π^2 P^5 Ar. Bk., [τοῖς] πολλοῖς ci. Madvigius || τὸ ἀρχαῖον secl. Susem.$^{2.3.}$, sed retinenda sunt, si τοῖς πολλοῖς vera est lectio || 8. πάντως Coraes, prb. Sauppeus, ⟨καθισ-⟩τάντες? Susem. || ἢ] καὶ Sauppeus.

πλείω γῆν μέτρου τινὸς ἢ ἀπό τινος τόπου πρὸς τὸ ἄστυ καὶ τὴν πόλιν (ἦν δὲ τό γε ἀρχαῖον ἐν πολλαῖς πόλεσι νενομοθετημένον μηδὲ πωλεῖν ἐξεῖναι τοὺς πρώτους κλήρους· ἔστι δὲ καὶ ὃν λέγουσιν Ὀξύλου νόμον εἶναι τοιοῦτόν τι δυνάμενος, τὸ μὴ δανείζειν εἴς τι μέρος τῆς ὑπαρχούσης ἑκάστῳ γῆς), νῦν δὲ δεῖ διορθοῦν καὶ τῷ Ἀφυταίων νόμῳ. 6 πρὸς γὰρ ὃ λέγομέν ἐστι χρήσιμος· ἐκεῖνοι γάρ, καίπερ ὄντες πολλοὶ κεκτημένοι δὲ γῆν ὀλίγην, ὅμως πάντες γεωργοῦσιν· τιμῶνται γὰρ οὐχ ὅλας τὰς κτήσεις, ἀλλὰ κατὰ τηλικαῦτα μόρια διαιροῦντες ὥστ᾽ ἔχειν ὑπερβάλλειν ταῖς τιμήσεσι καὶ τοὺς πένητας. μετὰ δὲ τὸ γεωργικὸν πλῆθος 7 βέλτιστος δῆμός ἐστιν ὅπου νομεῖς εἰσι καὶ ζῶσιν ἀπὸ βοσκημάτων· πολλὰ γὰρ ἔχει τῇ γεωργίᾳ παραπλησίως, καὶ [τὰ] πρὸς τὰς πολεμικὰς πράξεις μάλισθ᾽ οὗτοι γεγυμνασμένοι τὰς ἕξεις καὶ χρήσιμοι τὰ σώματα καὶ δυνάμενοι θυραυλεῖν. τὰ δ᾽ ἄλλα πλήθη πάντα σχεδόν, ἐξ ὧν αἱ λοιπαὶ δημοκρατίαι συνεστᾶσι, πολλῷ φαυλότερα τούτων· ὁ γὰρ βίος φαῦλος, καὶ οὐδὲν ἔργον μετ᾽ ἀρετῆς ὧν μεταχειρίζεται τὸ πλῆθος τό τε τῶν βαναύσων καὶ τὸ τῶν ἀγοραίων ἀνθρώπων καὶ τὸ θητικόν, ἔτι δὲ διὰ τὸ περὶ τὴν ἀγορὰν καὶ τὸ ἄστυ κυλίεσθαι πᾶν τὸ τοιοῦτον γένος ὡς εἰπεῖν ῥᾳδίως ἐκκλησιάζει· οἱ δὲ γεωργοῦντες διὰ (p. 184) τὸ διεσπάρθαι κατὰ τὴν χώραν οὔτ᾽ ἀπαντῶσιν οὔθ᾽ ὁμοίως δέονται τῆς συνόδου ταύτης. ὅπου δὲ καὶ συμβαίνει τὴν 8 χώραν τὴν θέσιν ἔχειν τοιαύτην ὥστε [τὴν χώραν] πολὺ τῆς πόλεως ἀπηρτῆσθαι, ῥᾴδιον καὶ δημοκρατίαν ποιεῖσθαι χρη-

10. δὲ ⟨καὶ⟩? Susem. || γε om. Π[1], secl. Susem.[1.2.] (fors. recte) || 12. ἐξύλου Γ M[s], ὀξύλου P[4] † || δυνάμενον M[s] P[1] || 14. Ἀφυταίων Sepulveda Camerarius Lambinus, ἀφυτάλω M[s], ἀφυτάλων c. c. Ar. (λ in ras. P[3]) || 22. τὰ secludendum esse ci. Schneider, secl. Susem.[3], τὰς Susem.[1] et fort. Γ || τὰ πολεμικὰ Γ M[s] Susem.[1] † || 23. καὶ post χρήσιμοι tri. Spengelius || καὶ] ὡς Schmidtius || 31. εσπάρθαι M[s], ἐσπάρθαι P[4], et ἐσπάρθαι κατὰ τὴν χώραν post 28. διὰ τὸ addiderat pr. P[1] || 32. τὴν χώραν aut hoc loco aut v. 33 secludenda esse intellexit Coraes.

(II)

στὴν καὶ πολιτείαν· ἀναγκάζεται γὰρ τὸ πλῆθος ἐπὶ τῶν ἀγρῶν ποιεῖσθαι τὰς ἀποικίας, ὥστε [δεῖ], κἂν ἀγοραῖος ὄχλος ᾖ, μὴ ποιεῖν ἐν ταῖς ⟨τοιαύταις⟩ δημοκρατίαις ἐκκλησίας ἄνευ τοῦ κατὰ τὴν χώραν πλήθους.

πῶς μὲν οὖν δεῖ κατασκευάζειν τὴν βελτίστην καὶ πρώτην δημοκρατίαν, εἴρηται· φανερὸν δὲ καὶ πῶς τὰς ἄλλας. ἑπομένως γὰρ δεῖ παρεκβαίνειν καὶ τὸ χεῖρον ἀεὶ πλῆθος χωρίζειν. 1319 b

9 τὴν δὲ τελευταίαν, διὰ τὸ πάντας κοινωνεῖν, οὔτε πάσης ἐστὶ πόλεως φέρειν, οὔτε ῥᾴδιον διαμένειν μὴ τοῖς νόμοις καὶ τοῖς ἔθεσιν εὖ συγκειμένην[· ἃ δὲ φθείρειν συμβαίνει καὶ ταύτην καὶ τὰς ἄλλας πολιτείας, εἴρηται πρότερον τὰ πλεῖστα σχεδόν]. πρὸς δὲ τὸ καθιστάναι ταύτην τὴν δημοκρατίαν, καὶ τὸν δῆμον ποιεῖν ἰσχυρὸν εἰώθασιν οἱ προεστῶτες προσλαμβάνειν ὡς πλείστους καὶ ποιεῖν πολίτας μὴ μόνον τοὺς γνησίους ἀλλὰ καὶ τοὺς νόθους καὶ τοὺς ἐξ ὁποτερουοῦν
10 πολίτου, λέγω δὲ οἷον πατρὸς ἢ μητρός· ἅπαν γὰρ οἰκεῖον τοῦτο τῷ τοιούτῳ δήμῳ μᾶλλον. εἰώθασι μὲν οὖν οἱ δημαγωγοὶ κατασκευάζειν οὕτως, δεῖ μέντοι προσλαμβάνειν μέχρις ἂν ὑπερτείνῃ τὸ πλῆθος τῶν γνωρίμων καὶ τῶν μέσων, καὶ τούτου μὴ πέρα προβαίνειν· ὑπερβάλλοντες γὰρ ἀτακτοτέραν τε ποιοῦσι τὴν πολιτείαν, καὶ τοὺς γνωρίμους πρὸς τὸ χαλεπῶς ὑπομένειν τὴν δημοκρατίαν παροξύνουσι μᾶλλον, ὅπερ συνέβη αἴτιον τῆς στάσεως γενέσθαι περὶ Κυρήνην· ὀλίγον μὲν γὰρ πονηρὸν παρορᾶται, πολὺ δὲ
11 γινόμενον μᾶλλον ἐν ὀφθαλμοῖς ἐστιν. ἔτι δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα κατασκευάσματα χρήσιμα πρὸς τὴν δημοκρατίαν

36. ἐποικίας Coraes ‖ δεῖ non vert. Ar., secl. Coraes, ἀεί? Susem. ‖ ταῖς ⟨τοιαύταις⟩ Susem.$^{2.3.}$, τοιαύταις ci. Susem.^{1} ‖ δημοκρατίαις Camerarius et Lambinus, δημοκρατικαῖς ΓΠ Susem.^{1} in textu ‖ ἐκκλησίας L^{s} Ar. Ald. et corr.^{1} P^{3} et pr. P^{6}, ἐκκλησίαις cet. ‖ 1319b, 4. ἃ — 6. σχεδόν secl. Hilarius Bk.^{3} ‖ 7. τῷ post προεστῶτες add. $Π^{2}$ Bk. et pr. P^{5} † ‖ 11. τοῦτο om. $Π^{1}$, secl. Susem.^{1} ‖ 12. μέχρι M^{s} P^{1} ‖ 17. αἴτιον post τῆς στάσεως $Π^{2}$ P^{5} Bk. ‖ 19. μᾶλλον post ἐν ὀφθαλμοῖς $Π^{2}$ P^{5} Bk.

(II)
τὴν τοιαύτην, οἷς Κλεισθένης τε Ἀθήνησιν ἐχρήσατο βουλό-
μενος αὐξῆσαι τὴν δημοκρατίαν, καὶ περὶ Κυρήνην οἱ τὸν (p. 18
δῆμον καθιστάντες. φυλαί τε γὰρ ἕτεραι ποιητέαι πλείους
καὶ φατρίαι, καὶ τὰ τῶν ἰδίων ἱερῶν συνακτέον εἰς ὀλίγα
καὶ κοινά, καὶ πάντα σοφιστέον ὅπως ἂν ὅτι μάλιστα ἀνα-
μιχθῶσι πάντες ἀλλήλοις, αἱ δὲ συνήθειαι διαζευχθῶσιν
αἱ πρότεραι. ἔτι δὲ καὶ τὰ τυραννικὰ κατασκευάσματα 12
δημοτικὰ δοκεῖ πάντα, λέγω δ' οἷον ἀναρχία τε δούλων
(αὕτη δ' ἂν εἴη μέχρι του συμφέρουσα) καὶ γυναικῶν καὶ
παίδων, καὶ τὸ ζῆν ὅπως τις βούλεται παρορᾶν (πολὺ γὰρ
ἔσται τὸ τῇ τοιαύτῃ πολιτείᾳ βοηθοῦν· ἥδιον γὰρ τοῖς πολ-
λοῖς τὸ ζῆν ἀτάκτως ἢ τὸ σωφρόνως). — ἔστι δ' ἔργον τοῦ III
νομοθέτου καὶ τῶν βουλομένων συνιστάναι τοιαύτην τινὰ
πολιτείαν οὐ τὸ καταστῆσαι μέγιστον [ἔργον] οὐδὲ μόνον,
ἀλλ' ὅπως σῴζηται μᾶλλον· μίαν γὰρ ἢ δύο ἢ τρεῖς ἡμέ-
ρας οὐ χαλεπὸν μεῖναι πολιτευομένους ὁπωσοῦν. διὸ δεῖ,
περὶ ὧν τεθεώρηται πρότερον, τίνες σωτηρίαι καὶ φθοραὶ
τῶν πολιτειῶν, ἐκ τούτων πειρᾶσθαι κατασκευάζειν τὴν
ἀσφάλειαν, εὐλαβουμένους μὲν τὰ φθείροντα, τιθεμένους
δὲ τοιούτους νόμους καὶ τοὺς ἀγράφους καὶ τοὺς γεγραμμέ-
νους οἳ περιλήψονται μάλιστα τὰ σῴζοντα τὰς πολιτείας,
καὶ μὴ νομίζειν τοῦτ' εἶναι δημοτικὸν μηδ' ὀλιγαρ-
χικὸν ὃ ποιήσει τὴν πόλιν ὅτι μάλιστα δημοκρατεῖσθαι
ἢ ὀλιγαρχεῖσθαι, ἀλλ' ὃ πλεῖστον χρόνον. οἱ δὲ νῦν δη- 2
μαγωγοὶ χαριζόμενοι τοῖς δήμοις πολλὰ δημεύουσι διὰ
τῶν δικαστηρίων. διὸ δεῖ πρὸς ταῦτα ἀντιπράττειν τοὺς κη-
δομένους τῆς πολιτείας, νομοθετοῦντας μηδὲν εἶναι δημόσιον

21. οἷς] οἷον Π^1 (οἷο corr. P^1) ‖ 24. καὶ τὰ $P^{1.5.}$ et γρ. mg. P^4, κατὰ c. c. Ar. ‖ 25. ἀναμιχθῶσιν ἀλλήλοις πάντες M^s P^1 ‖ 27. πρότερον Π^2 Bk. (em. corr. P^4) ‖ 29. δ'] γὰρ? Susem. ‖ 32. ἔργον] γοῦν Heinsius, secl. Scaliger ‖ 33. τοιαύτην post τινὰ Π^2 P^5 Bk. ‖ 34. ἔργον secl. Lambinus Bk.[2] ‖ 37. περὶ — πρότερον secl. Hilarius Bk.[2] ‖ θεωρήσομεν ὕστερον Spengelius ‖ 1320a, 4. ἢ] μηδ' Π^1 (μὴ δ' pr. P^1, em. corr.[1]) †.

(III)
τῶν καταδικαζομένων καὶ φερόντων πρὸς τὸ κοινόν, ἀλλ'
ἱερόν· οἱ μὲν γὰρ ἀδικοῦντες οὐδὲν ἧττον εὐλαβεῖς ἔσονται
(ζημιώσονται γὰρ ὁμοίως), ὁ δ' ὄχλος ἧττον καταψηφιεῖ-
ται τῶν κρινομένων, λήψεσθαι μηδὲν μέλλων. ἔτι δὲ τὰς
γινομένας δημοσίας δίκας ὡς ὀλιγίστας αἰεὶ ποιεῖν, μεγά-
186) λοις ἐπιζημίοις τοὺς εἰκῇ γραφομένους κωλύοντας· οὐ γὰρ
τοὺς δημοτικοὺς ἀλλὰ τοὺς γνωρίμους εἰώθασιν εἰσάγειν, δεῖ
δὲ [καὶ] τῇ πολιτείᾳ πάντας μάλιστα μὲν εὔνους εἶναι τοὺς
πολίτας, εἰ δὲ μή, μή τοί γε ὡς πολεμίους νομίζειν τοὺς
3 κυρίους. ἐπεὶ δ' αἱ τελευταῖαι δημοκρατίαι πολυάνθρωποί
τέ εἰσι καὶ χαλεπὸν ἐκκλησιάζειν ἀμίσθους, τοῦτο δ' ὅπου
πρόσοδοι μὴ τυγχάνουσιν οὖσαι πολέμιον τοῖς γνωρίμοις
(ἀπό τε γὰρ εἰσφορᾶς καὶ δημεύσεως ἀναγκαῖον γίνεσθαι
καὶ δικαστηρίων φαύλων, ἃ πολλὰς ἤδη δημοκρατίας ἀνέ-
τρεψεν)· ὅπου μὲν οὖν πρόσοδοι μὴ τυγχάνουσιν οὖσαι, δεῖ
ποιεῖν ἐκκλησίας ὀλίγας, καὶ δικαστήρια πολλῶν μὲν ὀλί-
γαις δ' ἡμέραις (τοῦτο γὰρ φέρει μὲν καὶ πρὸς τὸ μὴ φο-
βεῖσθαι τοὺς πλουσίους τὰς δαπάνας, ἐὰν οἱ μὲν εὔποροι μὴ
λαμβάνωσι δικαστικόν, οἱ δ' ἄποροι **, φέρει δὲ καὶ πρὸς τὸ
κρίνεσθαι τὰς δίκας πολὺ βέλτιον· οἱ γὰρ εὔποροι πολ-
λὰς μὲν ἡμέρας οὐκ ἐθέλουσιν ἀπὸ τῶν ἰδίων ἀπεῖναι, βρα-
4 χὺν δὲ χρόνον θέλουσιν), ὅπου δ' εἰσὶ πρόσοδοι, μὴ ποιεῖν ὃ
νῦν οἱ δημαγωγοὶ ποιοῦσιν (τὰ γὰρ περιόντα νέμουσιν· λαμ-
βάνουσι δὲ ἅμα, καὶ πάλιν δέονται τῶν αὐτῶν· ὁ τετρημέ-
νος γὰρ πίθος ἐστὶν ἡ τοιαύτη βοήθεια τοῖς ἀπόροις), ἀλλὰ
δεῖ τὸν ἀληθινῶς δημοτικὸν ὁρᾶν ὅπως τὸ πλῆθος μὴ λίαν

10. *καταψηφίζεται* $M^s P^{1.4.}$ et pr. $P^{2.3.}$ (em. corr.[1]), *καταψηφίσεται* P^5 ‖ 12. *δεῖ* Congreveus (fors. recte) ‖ 13. *ἐπιζημίοις* Π^1, *ἐπιτιμίοις* $\Pi^2 P^5$ Bk. ‖ 15. *καὶ* secl. Susem., non vert. Guil. Ar. ‖ 16. *τοι* $P^4 L^s$ Ald., *τι* cet. ‖ 21. *δικαστήριον* M^s, *praetoria* Guil. ‖ 23. *ἐκκλησίας* post *ὀλίγας* $\Pi^2 P^5$ Bk. ‖ *πολλὰ* ci. Schneider (fors. recte), *magna* Ar. ‖ *ὀλίγας δ' ἡμέρας* Π^2 Bk. et corr.[1] P^2 et pr. P^1 (em. corr.[1]), nescio an recte ‖ 25. *ἐὰν* — 26. *ἄποροι* secl. Gifanius ‖ 26. *ἄποροι* <*ὀλίγον*> Thurotus ‖ 29. *ἐθέλουσιν* $\Pi^2 P^5$ Bk. Susem.[1.2.] ‖ 32. *ἐστι* ante *πίθος* $\Pi^2 P^5$ Bk. (om. R^b).

(III)

ἄπορον ᾖ. τοῦτο γὰρ αἴτιον τοῦ μοχθηρὰν εἶναι τὴν δημοκρατίαν. τεχναστέον οὖν ὅπως ἂν εὐπορία γίνοιτο χρόνιος. ἐπεὶ δὲ συμφέρει τοῦτο καὶ τοῖς εὐπόροις, τὰ μὲν ἀπὸ τῶν προσόδων γινόμενα συναθροίζοντας ἀθρόα χρὴ διανέμειν τοῖς ἀπόροις, μάλιστα μὲν εἴ τις δύναται τοσοῦτον συναθροίζειν ὅσον εἰς γηδίου κτῆσιν, εἰ δὲ μή, πρὸς ἀφορμὴν ἐμπορίας καὶ 1320b *γεωργίας, καὶ εἰ μὴ πᾶσι δυνατόν, ἀλλὰ κατὰ φυλὰς ἤ τι μέρος ἕτερον ἐν μέρει διανέμειν, ἐν δὲ τούτῳ πρὸς τὰς ἀναγκαίας συνόδους τοὺς εὐπόρους εἰσφέρειν τὸν μισθόν, ἀφιεμένους τῶν ματαίων λειτουργιῶν. τοιοῦτον δέ τινα τρόπον* 5 *Καρχηδόνιοι πολιτευόμενοι φίλον κέκτηνται τὸν δῆμον· ἀεὶ γὰρ* (p. 1[illegible] *τινας ἐκπέμποντες τοῦ δήμου πρὸς τὰς περιοικίδας ποιοῦσιν εὐπόρους. χαριέντων δ' ἐστὶ καὶ νοῦν ἐχόντων γνωρίμων καὶ διαλαμβάνοντας τοὺς ἀπόρους ἀφορμὰς διδόντας τρέπειν ἐπ' ἐργασίας. καλῶς δ' ἔχει μιμεῖσθαι καὶ τὴν Ταραντίνων ἀρχήν. ἐκεῖνοι γὰρ κοινὰ ποιοῦντες τὰ κτήματα τοῖς ἀπόροις ἐπὶ τὴν χρῆσιν εὔνουν παρασκευάζουσι τὸ πλῆθος· ἔτι δὲ τὰς ἀρχὰς πάσας διττὰς ἐποίησαν, τὰς μὲν αἱρετὰς τὰς δὲ κληρωτάς, τὰς μὲν κληρωτὰς ὅπως ὁ δῆμος αὐτῶν μετέχῃ, τὰς δ' αἱρετὰς ἵνα πολιτεύωνται βέλτιον. ἔστι δὲ τοῦτο ποιῆσαι καὶ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς μερίζοντας, τοὺς μὲν κληρωτοὺς τοὺς δ' αἱρετούς.*

6 *πῶς μὲν οὖν δεῖ τὰς δημοκρατίας κατασκευάζειν, εἴρηται· σχεδὸν δὲ καὶ περὶ τὰς ὀλιγαρχίας πῶς δεῖ φανερὸν* IV

35. *γένοιτο* (*γένοιτο ὁ*, sed *ὁ* in ras. P[4]) *Π*[2] P[5] Bk. ‖ 38. *συναθροίζειν* Susem., *συναθροίζων Π*[1], *ἀθροίζειν* Ar. Bas.[3] Bk.[2], *ἀθροίζων Π*[2] P[5] Bk.[1] ‖ 39. *γηδίου* Goettlingius ‖ *εὐπορίας Π*[2], *γρ. ἐμπειρίας καὶ τοῦτο δοκεῖ κάλλιον* mg.[1] P[2] et mg. rc. P[3] † ‖ 1320b, 3. *ἐφιεμένους* M[s] *Π*[2] Ar., *ἀφειμένους* Schneider Bk.[2] (fors. recte) ‖ 6. *περιοικιδίας* P[3.4.6.] et, ut videtur, pr. P[5], *περιοικιδίους* corr. P[5], *περιοικίας* Ald. ‖ 8. *μὲν* post *ἀφορμὰς* add. *Γ*, secl. Bk.[1], del. Bk.[2] ‖ 9. *τὴν*] *τὰ Π*[2] P[5] Bk. ‖ *ἀρχήν* add. *Γ*, om. P[1.5.] *Π*[2] Bk. et in lacuna quattuor vel quinque litterarum M[s] ‖ 12. *διττάς* post *ἐποίησαν Π*[2] P[5] Bk. ‖ 15. *αὐτῆς ἀρχῆς Γ* Ar., *ἀρχῆς αὐτῆς Π* Bk.[1].

(IV)
ἐκ τούτων. ἐκ τῶν ἐναντίων γὰρ ἑκάστην ὀλιγαρχίαν δεῖ
συνάγειν πρὸς τὴν ἐναντίαν δημοκρατίαν ἀναλογιζόμενον,
τὴν μὲν εὔκρατον μάλιστα τῶν ὀλιγαρχιῶν καὶ πρώτην —
αὕτη δ' ἐστὶν ἡ σύνεγγυς τῇ καλουμένῃ πολιτείᾳ, ᾗ δεῖ τὰ
τιμήματα διαιρεῖν, τὰ μὲν ἐλάττω τὰ δὲ μείζω ποιοῦντας,
ἐλάττω μὲν ἀφ' ὧν τῶν ἀναγκαίων μεθέξουσιν ἀρχῶν,
μείζω δ' ἀφ' ὧν τῶν κυριωτέρων· τῷ τε κτωμένῳ τὸ τί-
μημα μετέχειν ἐξεῖναι τῆς πολιτείας, τοσοῦτον εἰσαγομένους
τοῦ δήμου πλῆθος διὰ τοῦ τιμήματος, μεθ' οὗ κρείττονες ἔσον-
ται τῶν μὴ μετεχόντων· ἀεὶ δὲ δεῖ παραλαμβάνειν ἐκ τοῦ
2 βελτίονος δήμου τοὺς κοινωνούς. — ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ἐχομένην
ὀλιγαρχίαν ἐπιτείνοντας δεῖ μικρὸν κατασκευάζειν. — τῇ δ'
ἀντικειμένῃ τῇ τελευταίᾳ δημοκρατίᾳ, τῇ δυναστικωτάτῃ
καὶ τυραννικωτάτῃ τῶν ὀλιγαρχιῶν, ὅσῳ περ χειρίστη, το-
σούτῳ δεῖ πλείονος φυλακῆς. ὥσπερ γὰρ τὰ μὲν εὖ σώματα
διακείμενα πρὸς ὑγίειαν καὶ πλοῖα τὰ πρὸς ναυτιλίαν
καλῶς ἔχοντα ** τοῖς πλωτῆρσιν ἐπιδέχεται πλείους ἁμαρτίας
ὥστε μὴ φθείρεσθαι δι' αὐτάς, τὰ δὲ νοσερῶς ἔχοντα τῶν σω-
μάτων καὶ τὰ τῶν πλοίων ἐκλελυμένα καὶ πλωτήρων τετυ-
188) χηκότα φαύλων οὐδὲ τὰς μικρὰς δύνανται φέρειν ἁμαρτίας, οὕ-
τω καὶ τῶν πολιτειῶν αἱ χείρισται πλείστης δέονται φυλακῆς.
3 τὰς μὲν οὖν δημοκρατίας ὅλως ἡ πολυανθρωπία σῴζει 7
(τοῦτο γὰρ ἀντίκειται πρὸς τὸ δίκαιον τὸ κατὰ τὴν ἀξίαν)· 1321a
τὴν δ' ὀλιγαρχίαν δῆλον ὅτι τοὐναντίον ὑπὸ τῆς εὐταξίας
δεῖ τυγχάνειν τῆς σωτηρίας. — ἐπεὶ δὲ τέτταρα μέν (7)
ἐστι μέρη μάλιστα τοῦ πλήθους, γεωργικὸν βαναυσικὸν

19. ἑκάστην ὀλιγαρχίαν post δεῖ συνάγειν Π² P⁵ Bk. ‖ 22. ⟨ἐν⟩ ᾗ Bas.³ ‖ 25. τῶν τε κτωμένων Π² et, ut videtur, Ar. ‖ 26. μετέχειν post ἐξεῖναι Γ(?), post πολιτείας M^s ‖ εἰσαγομένου Π² Ar. Bk. ‖ 30. δεῖ] δὴ Γ P¹ † ‖ 33. εὖ διακείμενα σώματα P⁵, σώματα εὖ διακείμενα Bas.³ Bk. (perperam) ‖ 35. ἔχοντα ⟨καὶ⟩ Thurotus, ἔχοντα ⟨τοῖς τε ἄλλοις καὶ⟩ Rassovius ‖ 38. δύναται Ald. Bk. ‖ 1321a, 5. κάλλιστα Π² † ‖ βάναυσον R^b Bk. et mg. rc. M^s, ναυτικὸν Γ, ναυσικὸν pr. M^s.

(IV)

ἀγοραῖον θητικόν, τέτταρα δὲ τὰ χρήσιμα πρὸς πόλεμον,
ἱππικὸν ὁπλιτικὸν ψιλὸν ναυτικόν, ὅπου μὲν συμβέβηκε
τὴν χώραν ἱππάσιμον εἶναι, ἐνταῦθα μὲν εὐφυῶς ἔχει
κατασκευάζειν τὴν ὀλιγαρχίαν ἰσχυράν (ἡ γὰρ σωτηρία
τοῖς οἰκοῦσι διὰ ταύτης ἐστὶ τῆς δυνάμεως, αἱ δ' ἱππο-
τροφίαι τῶν μακρὰς οὐσίας κεκτημένων εἰσίν), ὅπου δ'
ὁπλιτικήν, τὴν ἐχομένην ὀλιγαρχίαν (τὸ γὰρ ὁπλιτικὸν
τῶν εὐπόρων ἐστὶ μᾶλλον ἢ τῶν ἀπόρων), ἡ δὲ ψιλὴ δύ-
ναμις καὶ ναυτικὴ δημοτικὴ πάμπαν. νῦν μὲν οὖν ὅπου 4
τοιοῦτον πολὺ πλῆθός ἐστιν, ὅταν διαστῶσι, πολλάκις
ἀγωνίζονται χεῖρον· δεῖ δὲ πρὸς τοῦτο φάρμακον παρὰ τῶν
πολεμικῶν λαμβάνειν στρατηγῶν, οἳ συνδυάζουσι πρὸς τὴν
ἱππικὴν δύναμιν καὶ τὴν ὁπλιτικὴν τὴν ἁρμόττουσαν τῶν
ψιλῶν. ταύτῃ δὲ ἐπικρατοῦσιν ἐν ταῖς διαστάσεσιν οἱ δῆμοι
τῶν εὐπόρων· ψιλοὶ γὰρ ὄντες πρὸς ἱππικὴν καὶ ὁπλιτικὴν
ἀγωνίζονται ῥᾳδίως. τὸ μὲν οὖν ἐκ τούτων καθιστάναι ταύ- 5
την τὴν δύναμιν ἐφ' αὐτούς ἐστι καθιστάναι, δεῖ δὲ διῃρη-
μένης τῆς ἡλικίας, καὶ τῶν μὲν ὄντων πρεσβυτέρων τῶν
δὲ νέων, ἔτι μὲν ὄντας νέους τοὺς αὑτῶν υἱεῖς διδάσκεσθαι
τὰς κούφας καὶ τὰς ψιλὰς ἐργασίας, ἐκκεκριμένους δὲ ἐκ
παίδων ἀθλητὰς εἶναι αὐτοὺς τῶν ἔργων. — τὴν δὲ μετάδοσιν
γίνεσθαι τῷ πλήθει τοῦ πολιτεύματος ἤτοι καθάπερ εἴρηται
πρότερον, τοῖς τὸ τίμημα κτωμένοις, ἢ καθάπερ Θηβαίοις,
ἀποσχομένοις χρόνον τινὰ τῶν βαναύσων ἔργων, ἢ καθά-
περ ἐν Μασαλίᾳ κρίσιν ποιουμένους τῶν ἀξίων τῶν ἐν τῷ (p.
πολιτεύματι καὶ τῶν ἔξωθεν [τῆς πόλεως]. — ἔτι δὲ καὶ ταῖς ἀρ- 6

12. ὁπλιτικήν Γ, ὁπλιτικόν P[5], ὁπλίτην c. c. Bk.[1], ὁπλῖτιν Lambinus Bk.[2] ‖ 14. δημοκρατικὴ L[s] Ald. Bk. ‖ 16. χείρω Π[2] Bk.[1] † ‖ 20. καὶ post ὄντες add. Γ Susem.[1] (fors. recte) ‖ ἱππικὸν καὶ ὁπλιτικὸν M[s] P[1] †, καὶ ὁπλιτικὴν om. P[4. 6.] L[s] ‖ 22. αὐτούς Susem., αὐτοῖς Γ P[1], αὑτοῖς M[s], ἑαυτοῖς P[4], ἑαυτούς c. c. Ar.(?) Bk. ‖ 24. αὐτῶν P[5], αὑτῶν c. c., ut videtur, P[1] ‖ 28. ⟨παρὰ⟩ Θηβαίοις? Susem., Θηβαῖοι Camerarius, Θηβαίους Zwinger ‖ 31. τῆς πόλεως add. Γ M[s].

(IV) χαῖς ταῖς κυριωτάταις, ἃς δεῖ τοὺς ἐν τῇ πολιτείᾳ κατέχειν, δεῖ προσκεῖσθαι λειτουργίας, ἵν' ἑκὼν ὁ δῆμος μὴ μετέχῃ καὶ συγγνώμην ἔχῃ τοῖς ἄρχουσιν ὡς μισθὸν πολὺν διδοῦσι τῆς ἀρχῆς. ἁρμόττει δὲ θυσίας τε εἰσιόντας ποιεῖσθαι μεγαλοπρεπεῖς καὶ κατασκευάζειν τι τῶν κοινῶν, ἵνα τῶν περὶ τὰς ἑστιάσεις μετέχων ὁ δῆμος καὶ τὴν πόλιν ὁρῶν κοσμουμένην τὰ μὲν ἀναθήμασι τὰ δὲ οἰκοδομήμασιν ἄσμενος ὁρᾷ μένουσαν τὴν πολιτείαν· συμβήσεται δὲ καὶ τοῖς γνωρίμοις εἶναι μνημεῖα τῆς δαπάνης. ἀλλὰ τοῦτο νῦν οἱ περὶ τὰς ὀλιγαρχίας οὐ ποιοῦσιν, ἀλλὰ τοὐναντίον· τὰ λήμματα γὰρ ζητοῦσιν οὐχ ἧττον ἢ τὴν τιμήν. διόπερ εὖ ἔχει λέγειν ταύτας εἶναι δημοκρατίας μικράς. 1321 b

πῶς μὲν οὖν χρὴ καθιστάναι τὰς δημοκρατίας 8
V καὶ τὰς ὀλιγαρχίας, διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον· ἀκόλουθον δὲ τοῖς εἰρημένοις ἐστὶ τὸ διῃρῆσθαι καλῶς τὰ περὶ τὰς ἀρχάς, πόσαι καὶ τίνες καὶ τίνων, καθάπερ εἴρηται καὶ πρότερον. τῶν μὲν γὰρ ἀναγκαίων ἀρχῶν χωρὶς ἀδύνατον εἶναι πόλιν, τῶν δὲ πρὸς εὐταξίαν καὶ κόσμον ἀδύνατον οἰκεῖσθαι καλῶς. ἔτι δ' ἀναγκαῖον ἐν μὲν ταῖς μικραῖς ἐλάττους εἶναι τὰς ἀρχάς, ἐν δὲ ταῖς μεγάλαις πλείους, ὥσπερ τυγχάνει πρότερον εἰρημένον· ποίας οὖν ἁρμόττει συνάγειν καὶ ποίας χωρίζειν, δεῖ μὴ λανθάνειν.
2 — πρῶτον μὲν οὖν ἐπιμέλεια τῶν ἀναγκαίων ἡ περὶ τὴν ἀγοράν, ἐφ' ᾗ δεῖ τινα ἀρχὴν εἶναι τὴν ἐφορῶσαν περί τε τὰ συμβόλαια καὶ τὴν εὐκοσμίαν· σχεδὸν γὰρ ἀναγκαῖον πάσαις ταῖς πόλεσι τὰ μὲν ὠνεῖσθαι τὰ δὲ πωλεῖν πρὸς τὴν ἀλλήλων ἀναγκαίαν χρείαν, καὶ τοῦτ' ἐστὶν ὑπογυώτατον πρὸς αὐτάρκειαν, δι' ἣν δοκοῦσιν εἰς μίαν πολιτείαν συνελθεῖν.
3 ἑτέρα δὲ ἐπιμέλεια ταύτης ἐχομένη καὶ σύνεγγυς ἡ τῶν περὶ τὸ ἄστυ δημοσίων καὶ ἰδίων, ὅπως
190) εὐκοσμία ᾖ, καὶ τῶν πιπτόντων οἰκοδομημάτων καὶ ὁδῶν

1321b, 16. ὑπογυώτατον M^s P^1, ὑπογυιότατον R^b Bk. (fors. recte), ὑπογυότατον cet.

σωτηρία καὶ διόρθωσις, καὶ τῶν ὁρίων τῶν πρὸς ἀλλήλους,
ὅπως ἀνεγκλήτως ἔχωσιν, καὶ ὅσα τούτοις ἄλλα τῆς ἐπιμε-
λείας ὁμοιότροπα. καλοῦσι δ' ἀστυνομίαν οἱ πλεῖστοι τὴν
τοιαύτην ἀρχήν, ἔχει δὲ μόρια πλείω τὸν ἀριθμόν, ὧν
ἑτέρους ἐφ' ἕτερα καθιστᾶσιν ἐν ταῖς πολυανθρωποτέραις πό-
λεσιν, οἷον τειχοποιοὺς καὶ κρηνῶν ἐπιμελητὰς καὶ λιμένος
φύλακας. ἄλλη δ' ἀναγκαία τε καὶ παραπλησία ταύτῃ· 4
περὶ τῶν αὐτῶν μὲν γάρ, ἀλλὰ περὶ τὴν χώραν ἐστὶ καὶ
[τὰ] περὶ τὰ ἔξω τοῦ ἄστεος· καλοῦσι δὲ τοὺς ἄρχοντας τούτους
οἳ μὲν ἀγρονόμους οἳ δ' ὑλωρούς. αὗται μὲν οὖν ἐπιμέλειαι
τούτων εἰσὶ τρεῖς, ἄλλη δ' ἀρχὴ πρὸς ἣν αἱ πρόσοδοι τῶν
κοινῶν ἀναφέρονται, παρ' ὧν φυλαττόντων μερίζονται πρὸς
ἑκάστην διοίκησιν· καλοῦσι δ' ἀποδέκτας τούτους καὶ ταμί-
ας. ἑτέρα δ' ἀρχὴ πρὸς ἣν ἀναγράφεσθαι δεῖ τά τε ἴδια
συμβόλαια καὶ τὰς κρίσεις ἐκ τῶν δικαστηρίων· παρὰ δὲ τοῖς
αὐτοῖς τούτοις καὶ τὰς γραφὰς τῶν δικῶν γίνεσθαι δεῖ καὶ
τὰς εἰσαγωγάς. ἐνιαχοῦ μὲν οὖν μερίζουσι καὶ ταύτην εἰς πλεί-
ους, ἔστι δ' ⟨οὗ⟩ μία κυρία τούτων πάντων· καλοῦνται δὲ ἱερο-
μνήμονες καὶ ἐπιστάται καὶ μνήμονες καὶ τούτοις ἄλλα ὀνό-
ματα σύνεγγυς. μετὰ δὲ ταύτην ἐχομένη μὲν ἀναγκαιο- 5
τάτη δὲ σχεδὸν καὶ χαλεπωτάτη τῶν ἀρχῶν ἐστιν ἡ περὶ
τὰς πράξεις τῶν καταδικασθέντων καὶ τῶν προτιθεμένων
1322a κατὰ τὰς ἐγγραφὰς καὶ περὶ τὰς φυλακὰς τῶν σωμάτων.
χαλεπὴ μὲν οὖν ἐστι διὰ τὸ πολλὴν ἔχειν ἀπέχθειαν, ὥστε
ὅπου μὴ μεγάλα ἔστι κερδαίνειν, οὔτ' ἄρχειν ὑπομένουσιν
αὐτὴν οὔθ' ὑπομείναντες ἐθέλουσι πράττειν κατὰ τοὺς νόμους·
ἀναγκαία δ' ἐστίν, ὅτι οὐδὲν ὄφελος γίνεσθαι μὲν δίκας περὶ
τῶν δικαίων, ταύτας δὲ μὴ λαμβάνειν τέλος, ὥστ' εἰ μὴ
γινομένων κοινωνεῖν ἀλλήλοις ἀδύνατον, καὶ πράξεων μὴ

26. λιμένων Π^2 P[5] Ar. Bk. ‖ 29. τὰ ante περὶ om. Γ P[5] Bk. ‖ τὰ] τοῦ Γ M[s] ‖ 31. τούτων post εἰσι Π^2 P[5] Bk. ‖ 38. δ' οὗ Thurotus, δὲ Γ Π Ar. Bk. Susem.[1] in textu ‖ 1322a, 5. ἀναγκαῖα M[s] P[1] ‖ 7. ἀλλήλοις post ἀδύνατον Π^2 Bk. ‖ ἀδύνατον, ⟨ἀδύνατον⟩? Susem.

(V)
6 γινομένων. διὸ βέλτιον μὴ μίαν εἶναι ταύτην τὴν ἀρχήν,
(191) ἀλλ' ἄλλους ἐξ ἄλλων δικαστηρίων, καὶ περὶ τὰς προθέσεις
τῶν ἀναγεγραμμένων ὡσαύτως πειρᾶσθαι διαιρεῖν, ἔτι δ'
ἔνια πράττεσθαι καὶ τὰς ἀρχὰς τάς τε ἄλλας καὶ τὰς
τῶν ἕνων μᾶλλον τὰς νέας, καὶ τὰς τῶν ἐνεστώτων ἑτέρας
καταδικασάσης ἑτέραν εἶναι τὴν πραττομένην, οἷον ἀστυνό-
μους τὰς παρὰ τῶν ἀγορανόμων, τὰς δὲ παρὰ τούτων ἑτέ-
ρους. ὅσῳ γὰρ ἂν ἐλάττων ἀπέχθεια ἐνῇ τοῖς πραττομένοις,
τοσούτῳ μᾶλλον λήψονται τέλος αἱ πράξεις· τὸ μὲν οὖν τοὺς
αὐτοὺς εἶναι τοὺς καταδικάσαντας καὶ πραττομένους ἀπέχθειαν
ἔχει διπλῆν, τὸ δὲ περὶ πάντων τοὺς αὐτοὺς ** πολεμίους πᾶσιν.
7 πολλαχοῦ δὲ διῄρηται καὶ ἡ φυλάττουσα πρὸς τὴν πραττομέ-
νην[, οἷον Ἀθήνησιν ⟨ἡ⟩ τῶν ἕνδεκα καλουμένων]. διὸ βέλτιον
καὶ ταύτην χωρίζειν, καὶ τὸ σόφισμα ζητεῖν καὶ περὶ ταύ-
την. ἀναγκαία μὲν γάρ ἐστιν οὐχ ἧττον τῆς εἰρημένης, συμ-
βαίνει δὲ τοὺς μὲν ἐπιεικεῖς φεύγειν μάλιστα ταύτην τὴν
ἀρχήν, τοὺς δὲ μοχθηροὺς οὐκ ἀσφαλὲς ποιεῖν κυρίους· αὐτοὶ
γὰρ δέονται φυλακῆς μᾶλλον ἢ φυλάττειν ἄλλους δύναν-
ται. διὸ δεῖ μὴ μίαν ἀποτεταγμένην ἀρχὴν εἶναι πρὸς
αὐτοῖς, μηδὲ συνεχῶς τὴν αὐτήν, ἀλλὰ τῶν τε νέων, ὅπου
τις ἐφήβων ἢ φρουρῶν ἔστι τάξις, καὶ τῶν ἀρχῶν δεῖ κατὰ
8 μέρη ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν ἑτέρους. ταύτας μὲν οὖν
τὰς ἀρχὰς ὡς ἀναγκαιοτάτας θετέον εἶναι πρώτας, μετὰ δὲ
ταύτας τὰς ἀναγκαίας μὲν οὐδὲν ἧττον, ἐν μείζονι δὲ σχή-

9. ἄλλους] ἄλλας P$^{1.2.}$ Ald., ἄλας M^{s} ‖ 12. ἕνων Scaliger, νέων Γ Π Ar. Bk. Susem.^{1} in textu ‖ 14. παρὰ prius om. Π^{1} Ar., secl. Susem.$^{1.2.}$ (fors. recte) ‖ 18. αὐτοὺς ⟨ποιεῖ αὐτοὺς⟩ Susem.^{3} ‖ πολεμίους] *inimicum est* Ar. ‖ πᾶσι ⟨ποιεῖ⟩ aut πᾶσιν ⟨ἀπεργάζεται⟩ mg. Bas.^{3} ‖ 20. οἷον — καλουμένων secl. Susem.$^{2.3.}$ ‖ ἡ add. Coraes Bk.^{2} ‖ 21. καὶ τὸ] καί τι mg. Bas.^{3} (nescio an recte) ‖ 22. τοῖς εἰρημένοις M^{s} et pr. P^{5} et, ut videtur, pr. P^{1} (em. corr.^{1} P^{1} et mg. rc. P^{5}) ‖ 25. μᾶλλον] ἄλλων M^{s}, μᾶλλον ἄλλων Γ †¦ ‖ 26. πρὸς] παρ' Γ P^{5} ‖ 27. αὐτοῖς] αὐτοὺς Coraes ‖ τὴν αὐτὴν] τοὺς αὐτούς Γ (si accurate vertit Guil.) Ar. Susem.^{1} (fors. recte) ‖ 31. σχήματι δὲ μείζονι Π^{2} P^{5} Bk.

(V)

ματι τεταγμένας· καὶ γὰρ ἐμπειρίας καὶ πίστεως δέονται
πολλῆς. τοιαῦται δ' εἶεν ἂν αἵ τε περὶ τὴν φυλακὴν τῆς πό-
λεως, καὶ ὅσαι τάττονται πρὸς τὰς πολεμικὰς χρείας. δεῖ
δὲ καὶ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ πυλῶν τε καὶ τειχῶν φυ-
λακῆς ὁμοίως ἐπιμελητὰς εἶναι καὶ ἐξετάσεως καὶ συντά-
ξεως τῶν πολιτῶν. ἔνθα μὲν οὖν ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἀρχαὶ 9
πλείους εἰσίν, ἔνθα δ' ἐλάττους, οἷον ἐν ταῖς μικραῖς πόλεσι
μία περὶ πάντων. καλοῦσι δὲ στρατηγοὺς καὶ πολεμάρχους
1322b τοὺς τοιούτους. ἔτι δὲ κἂν ὦσιν ἱππεῖς ἢ ψιλοὶ ἢ τοξόται ἢ (p. 1
ναυτικόν, καὶ ἐπὶ τούτων ἕκαστον ἐνίοτε καθίστανται ἀρχαί,
αἳ καλοῦνται ναυαρχίαι καὶ ἱππαρχίαι καὶ ταξιαρχίαι, καὶ
κατὰ μέρος δὲ αἱ ὑπὸ ταύτας τριηραρχίαι καὶ λοχαγίαι
καὶ φυλαρχίαι καὶ ὅσα τούτων μόρια. τὸ δὲ πᾶν ἕν τι τού-
των ἐστὶν εἶδος, ἐπιμελείας πολεμικῶν. περὶ μὲν οὖν ταύ- 10
την τὴν ἀρχὴν τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον· ἐπεὶ δὲ ἔνιαι τῶν ἀρχῶν,
εἰ καὶ μὴ πᾶσαι, διαχειρίζουσι πολλὰ τῶν κοινῶν, ἀναγ-
καῖον ἑτέραν εἶναι τὴν ληψομένην λογισμὸν καὶ προσευθύ-
νουσαν, αὐτὴν μηδὲν διαχειρίζουσαν ἕτερον· καλοῦσι δὲ τούτους
οἳ μὲν εὐθύνους οἳ δὲ λογιστὰς οἳ δ' ἐξεταστὰς οἳ δὲ συνη-
γόρους. παρὰ πάσας δὲ ταύτας τὰς ἀρχὰς ἡ μάλιστα κυ-
ρία πάντων ἐστίν· ἡ γὰρ αὐτὴ πολλάκις ἔχει τὸ τέλος καὶ
τὴν εἰσφοράν, ἢ προκάθηται τοῦ πλήθους, ὅπου κύριός ἐστιν
ὁ δῆμος· δεῖ γὰρ εἶναι τὸ συνάγον τὸ κύριον τῆς πολιτείας.
καλεῖται δὲ ἔνθα μὲν ** πρόβουλοι διὰ τὸ προβουλεύειν, ὅπου
δὲ πλῆθός ἐστι, βουλὴ μᾶλλον. — αἱ μὲν οὖν πολιτικαὶ τῶν 11
ἀρχῶν σχεδὸν τοσαῦταί τινες εἰσίν· ἄλλο δ' εἶδος ἐπιμε-

33. ἂν om. Π[2] P[5] Bk.[1], ante εἶεν inseruit Bk.[2] ‖ 39. περὶ] ἐπὶ Sylburgius Bk.[2] (nescio an recte) ‖ 1322b, 2. ἑκάστων P[1.5] Π[2] Bk. (fors. recte) †, ἑκάστῳ Schneider ‖ καθίσταται ἀρχή Π[2] et pr. P[5], καθίστανται ἀρχαῖς pr. M[s] ‖ 6. ἐπιμέλεια Lambinus Bk.[2] ‖ 7. τοῦτον post ἔχει Γ(?), post τὸν τρόπον Π[2] P[5] Bk. ‖ 11. συνηγόρας Γ et corr. M[s] ‖ 14. ἐφορείαν Π[1], ἐφορίαν P[5] † ‖ ἢ M[s] W[b], ἡ Γ, ἣ c. c. Ar. Bk. ‖ 16. ἔνθα μὲν ⟨νομοφύλακες ἔνθα δὲ⟩ Schneider ‖ 18. σχεδὸν om. Π[1] (suppl. corr.[1] P[1]), secl. Susem.[1] †.

(V) λείας ἡ περὶ τοὺς θεούς, οἷον ἱερεῖς τε καὶ ἐπιμεληταὶ τῶν περὶ τὰ ἱερὰ τοῦ σῴζεσθαί τε τὰ ὑπάρχοντα καὶ ἀνορθοῦσθαι τὰ πίπτοντα τῶν οἰκοδομημάτων καὶ τῶν ἄλλων ὅσα τέτακται πρὸς τοὺς θεούς. συμβαίνει δὲ τὴν ἐπιμέλειαν ταύτην ἐνιαχοῦ μὲν εἶναι μίαν, οἷον ἐν ταῖς μικραῖς πόλεσιν, ἐνιαχοῦ δὲ πολλὰς καὶ κεχωρισμένας τῆς ἱερωσύνης, οἷον ἱεροποιοὺς καὶ ναοφύλακας καὶ ταμίας τῶν ἱερῶν χρημάτων. ἐχομένη δὲ ταύτης ἡ πρὸς τὰς θυσίας ἀφωρισμένη τὰς κοινὰς πάσας, ὅσας μὴ τοῖς ἱερεῦσιν ἀποδίδωσιν ὁ νόμος, ἀλλ' ἀπὸ τῆς κοινῆς ἑστίας ἔχουσι τὴν τιμήν· καλοῦσι δὲ οἳ μὲν

12 ἄρχοντας τούτους οἳ δὲ βασιλεῖς οἳ δὲ πρυτάνεις. — αἱ μὲν οὖν ἀναγκαῖαι ἐπιμέλειαί εἰσι περὶ τούτων, ὡς εἰπεῖν συγκεφαλαιωσαμένους, περί τε τὰ δαιμόνια καὶ τὰ πολεμικὰ

193) καὶ περὶ τὰς προσόδους καὶ [περὶ] τὰ ἀναλισκόμενα, καὶ περὶ ἀγορὰν καὶ περὶ τὸ ἄστυ καὶ λιμένας καὶ τὴν χώραν, ἔτι [τὰ] περὶ τὰ δικαστήρια καὶ συναλλαγμάτων ἀναγραφὰς καὶ πράξεις καὶ φυλακὰς καὶ ἐπιλογισμούς τε καὶ ἐξετάσεις καὶ προσευθύνας τῶν ἀρχόντων, καὶ τέλος αἳ περὶ

13 τὸ βουλευόμενόν εἰσι τῶν κοινῶν· ἴδιαι δὲ ταῖς σχολαστικωτέραις καὶ μᾶλλον εὐημερούσαις πόλεσιν, ἔτι δὲ φροντιζούσαις εὐκοσμίας, γυναικονομία νομοφυλακία παιδονομία γυμνασιαρχία, πρὸς δὲ τούτοις περὶ ἀγῶνας ἐπιμέλεια γυ- 1323a μνικοὺς καὶ Διονυσιακούς, κἂν εἴ τινας ἑτέρας συμβαίνει τοιαύτας γίνεσθαι θεωρίας. τούτων δ' ἔνιαι φανερῶς εἰσιν οὐ δημοτικαὶ τῶν ἀρχῶν, οἷον γυναικονομία καὶ παιδονομία· τοῖς γὰρ ἀπόροις ἀνάγκη χρῆσθαι καὶ γυναιξὶ καὶ παισὶν

32. περὶ alterum om. Π^1 ‖ 34. τὰ ante περὶ secl. Schneider, om. Bk.^{2} et pr. P^5, non vert. Ar. ‖ συναλλάγματα Π^2 Ar., συναλλάγματα καὶ P^5 ‖ 35. ἐπὶ λογισμούς Spengelius, περὶ λογισμούς Sylburgius, ἀπολογισμούς Schneider ‖ 36. προσευθύνας ΓP^5, πρὸς εὐθύνας cet. ‖ 37. βουλευόμενόν $\Pi^1 Q^b L^s$ Ar. Ald. et pr. P^5, βουλόμενόν cet. ‖ ἰδία $\Pi^2 P^5$ Ar. Bk. ‖ τὰς $P^{2.3} R^b$ ‖ σχολαστικωτέρας R^b ‖ 39. γυναικονομίας νομοφυλακίας παιδονομίας γυμνασιαρχίας Γ, γυναικονομίαν νομοφυλακίαν παιδονομίαν γυμνασιαρχίαν M^s ‖ 1323a, 2. συμβαίνῃ $M^s P^{1.5}$

(V)

ὥσπερ ἀκολούθοις διὰ τὴν ἀδουλίαν. τριῶν δ' οὐσῶν ἀρχῶν καθ' ἃς αἱροῦνταί τινες ἀρχὰς τὰς κυρίους, νομοφυλάκων προβούλων βουλῆς, οἱ μὲν νομοφύλακες ἀριστοκρατικόν, ὀλιγαρχικὸν δ' οἱ πρόβουλοι, βουλὴ δὲ δημοτικόν.

περὶ μὲν οὖν τῶν ἀρχῶν, ὡς ἐν τύπῳ, σχεδὸν εἴρηται περὶ πασῶν· **.

1301 a

Θ (E).

(I)

περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ὧν προειλόμεθα σχεδὸν εἴρηται περὶ πάντων· ἐκ τίνων δὲ μεταβάλλουσιν αἱ πολιτεῖαι καὶ πόσων καὶ ποίων, καὶ τίνες ἑκάστης πολιτείας φθοραί, καὶ ἐκ ποίων εἰς ποίας μάλιστα μεθίστανται, ἔτι δὲ σωτηρίαι τίνες καὶ κοινῇ καὶ χωρὶς ἑκάστης εἰσίν, || ἔτι δὲ διὰ τίνων ἂν μάλιστα σῴζοιτο τῶν πολιτειῶν ἑκάστη, || σκεπτέον ἐφεξῆς τοῖς εἰρημένοις.

δεῖ δὲ πρῶτον ὑπολαβεῖν τὴν ἀρχήν, ὅτι πολλαὶ γεγένηνται 2 πολιτεῖαι πάντων μὲν ὁμολογούντων τὸ δίκαιον καὶ τὸ κατ' ἀναλογίαν ἴσον, τούτου δ' ἁμαρτανόντων, ὥσπερ εἴρηται καὶ πρότερον. δῆμος μὲν γὰρ ἐγένετο ἐκ τοῦ ἴσους ὁτιοῦν ὄντας οἴεσθαι ἁπλῶς ἴσους εἶναι (ὅτι γὰρ ἐλεύθεροι πάντες ὁμοίως, ἁπλῶς ἴσοι (p 194 εἶναι νομίζουσιν), ὀλιγαρχία δὲ ἐκ τοῦ ἀνίσους ἕν τι ὄντας ὅλως εἶναι ἀνίσους ὑπολαμβάνειν (κατ' οὐσίαν γὰρ ἄνισοι ὄντες ἁπλῶς ἄνισοι ὑπολαμβάνουσιν εἶναι). εἶτα οἱ μὲν ὡς ἴσοι 3

6. *δουλείαν* pr. P[4], *ἀδουλείαν* M[s] P[5] et corr. P[4] et pr. P[3], *ἀδουλιαν* rc. P[3] || 7. *καθ'* secl. Heinsius Bk.[2] || 11. *πασῶν.* ** Conringius, v. append.

Lib. VIII (V). 1301 a, 22. *εἰς ποίας*] *ἐφ' ὁποίας* M[s] P[1] || 23. *ἔτι* — 24. *ἑκάστη* secl. Gifanius, alteram recensionem esse membri praecedentis 22. *ἔτι* — 23. *εἰσίν* intellexit Spengelius || 27. *καί*] *εἶναι* olim ci. Spengelius, rec. Bk.[2] || 30. *εἶναι* — 31. *εἶναι* om. pr. Q[b] (suppl. mg. rc.), *ὅτι* — 31. *νομίζουσιν* om. P[4.6.] L[s] C[c] Ar., *ὅτι* — *εἶναι* om. P[2.3.] V[b] Ald. || 31. *ἕν τι*] *ἔτι* M[s], *ἕ* (sequente lacuna unius litterae) *τι* pr. P[1] (crx. p[1]) et sic fere, ut videtur, *Γ*, *in quocunque* Guil. (cf. Busseum p. 15 sq.).

(I)

ὄντες πάντων τῶν ἴσων ἀξιοῦσι μετέχειν· οἱ δ' ὡς ἄνισοι ὄντες πλεονεκτεῖν ζητοῦσιν, τὸ γὰρ πλεῖον ἄνισον. ἔχουσι μὲν οὖν τι πᾶσαι δίκαιον, ἡμαρτημέναι δ' ἁπλῶς εἰσίν. καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, ὅταν μὴ κατὰ τὴν ὑπόληψιν ἣν ἑκάτεροι τυγχάνουσιν ἔχοντες μετέχωσι τῆς πολιτείας, στασιάζουσιν. πάντων δὲ δικαιότατα μὲν ἂν στασιάζοιεν, ἥκιστα δὲ τοῦτο πράττουσιν οἱ κατ' ἀρετὴν διαφέροντες· μάλιστα γὰρ εὔλογον ἀνίσους ἁπλῶς εἶναι τούτους μόνον. εἰσὶ 1301b δέ τινες οἳ κατὰ γένος ὑπερέχοντες οὐκ ἀξιοῦσι τῶν ἴσων αὑτοὺς διὰ τὴν ἀνισότητα ταύτην· εὐγενεῖς γὰρ εἶναι δοκοῦσιν οἷς ὑπάρχει προγόνων ἀρετὴ καὶ πλοῦτος.

4 ἀρχαὶ μὲν οὖν [ὡς εἰπεῖν] αὗται καὶ πηγαὶ * τῶν στάσεων εἰσίν, ** ὅθεν στασιάζουσιν (διὸ καὶ αἱ μεταβολαὶ γίνονται διχῶς· ὁτὲ μὲν γὰρ πρὸς τὴν πολιτείαν, ὅπως ἐκ τῆς καθεστηκυίας ἄλλην μεταστήσωσιν, οἷον ἐκ δημοκρατίας ὀλιγαρχίαν ἢ δημοκρατίαν ἐξ ὀλιγαρχίας, ἢ πολιτείαν καὶ ἀριστοκρατίαν ἐκ τούτων, ἢ ταύτας ἐξ ἐκείνων, [ὁτὲ δὲ οὐδὲ πρὸς τὴν καθεστηκυῖαν πολιτείαν, ἀλλὰ τὴν μὲν κατάστησιν προαιροῦνται τὴν αὐτήν, δι' αὑτῶν δ' εἶναι βούλονται ταύτην, οἷον τὴν
5 ὀλιγαρχίαν ἢ τὴν μοναρχίαν], ἔτι περὶ τοῦ μᾶλλον καὶ ἧττον, οἷον ἢ ὀλιγαρχίαν οὖσαν εἰς τὸ μᾶλλον ὀλιγαρχεῖσθαι ἢ εἰς τὸ ἧττον, ἢ δημοκρατίαν οὖσαν εἰς τὸ μᾶλλον δημοκρατεῖσθαι ἢ εἰς τὸ ἧττον, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν

34. πάντων [τῶν] ἴσων Coraes Bk.^{2}, πάντων [τῶν] ἴσως vel πάντων [τῶν ἴσων] Spengelius, πάντως τῶν ἴσων? Susem. ‖ 36. αἱ πολιτεῖαι post τι add. Γ M^s, et glossam αἱ πολιτεῖαι δηλονότι praebet p^2 ‖ ἡμαρτημέναι δὲ ⟨τῷ⟩ Lindauius, ἡμαρτηκυῖαι δὲ ⟨τοῦ⟩ Spengelius ‖ 38. ἣν post ἑκάτεροι M^s P^1, om. Π^2 (suppl. corr.^{2} P^2) ‖ τυγχάνωσιν Π^2 (em. corr.^{2} P^2) ‖ 1301b, 5. ὡς εἰπεῖν post πηγαὶ tri. Ar., post καὶ Thurotus ‖ 6. ** ὅθεν Susem. ‖ στασιάζουσιν ** Conringius, prb. Thurotus ‖ διὸ — 26. πολιτείᾳ secl. Postgateus ‖ δικαίως Π^2 Ar. ‖ 10. ὁτὲ — 13. μοναρχίαν post 26. πολιτείᾳ tri. Susem. ‖ οὐδὲ] οὐ P^1 Π^2 Ar. Bk. ‖ 12. αὑτῶν P^1, αἱ τῶν R^b, αὐτῶν cet. ‖ 16. δὴ P^1 et corr. M^s.

(I)

λοιπῶν πολιτειῶν, ἢ ἵνα ἐπιταθῶσιν ἢ ἀνεθῶσιν, ἔτι πρὸς
τὸ μέρος τι κινῆσαι τῆς πολιτείας, οἷον ἀρχήν τινα κατα-
στῆσαι ἢ ἀνελεῖν, ὥσπερ ἐν Λακεδαίμονί φασι Λύσανδρόν
τινες ἐπιχειρῆσαι καταλῦσαι τὴν βασιλείαν καὶ Παυσανίαν
τὸν βασιλέα τὴν ἐφορείαν, καὶ ἐν Ἐπιδάμνῳ δὲ μετέ- 6
βαλεν ἡ πολιτεία κατὰ μόριον, ἀντὶ γὰρ τῶν φυλάρχων (p. 19
βουλὴν ἐποίησαν, εἰς δὲ τὴν ἁλίαν ἐπάναγκές ἐστιν
ἔτι τῶν ἐν τῷ πολιτεύματι βαδίζειν τὰς ἀρχάς, ὅταν
ἐπιψηφίζηται ἀρχή τις, ὀλιγαρχικὸν δὲ καὶ ὁ ἄρχων ὁ
εἷς ἐν ταύτῃ τῇ πολιτείᾳ· *)· ** πανταχοῦ γὰρ διὰ τὸ ἄνισον
ἡ στάσις, οὗ μὴ τοῖς ἀνίσοις ὑπάρχει ἀνάλογον (ἀίδιος
γὰρ βασίλεια ἄνισον, ἐὰν ᾖ ἐν ἴσοις)· ὅλως γὰρ τὸ ἴσον
ζητοῦντες στασιάζουσιν. ἔστι δὲ διττὸν τὸ ἴσον· τὸ μὲν γὰρ 7
ἀριθμῷ τὸ δὲ κατ' ἀξίαν ἐστίν. λέγω δὲ ἀριθμῷ μὲν τὸ
πλήθει ἢ μεγέθει ταὐτὸ καὶ ἴσον, κατ' ἀξίαν δὲ τὸ τῷ
λόγῳ, οἷον ὑπερέχει κατ' ἀριθμὸν μὲν ἴσῳ τὰ τρία τοῖν
δυοῖν καὶ ταῦτα τοῦ ἑνός, λόγῳ δὲ τὰ τέτταρα τοῖν δυοῖν καὶ
ταῦτα τοῦ ἑνός· ἴσον γὰρ μέρος τὰ δύο τῶν τεττάρων καὶ
τὸ ἓν τῶν δυοῖν· ἄμφω γὰρ ἡμίση. ὁμολογοῦντες δὲ τὸ
ἁπλῶς εἶναι δίκαιον τὸ κατ' ἀξίαν, διαφέρονται, καθάπερ
ἐλέχθη πρότερον, οἳ μὲν ὅτι, ἐὰν κατά τι ἴσοι ὦσιν, ἴσοι ὅλως
εἶναι νομίζουσιν, οἳ δ' ὅτι, ἐὰν κατά τι ἄνισοι, πάντων

23. ἁλίαν Schneider, ἡλιαίαν $\Gamma\Pi$ Ar. Bk. Susem.^{1} in textu ‖ 26. ἣν ante ἐν add. Π^{2} Ar. Bk.^{1}, secl. Bk.^{2} ‖ ταύτῃ post τῇ πολιτείᾳ Π^{2} Bk. ‖ πανταχοῦ Π^{1} Ar. et γρ. mg. rc. Q^{b}, πάντων Π^{2}: de lacuna v. quae adnotabo ad 1303b, 3 ‖ 27. οὗ μὴ Schneider, εἰ μὴ Ramus, *cum non* Sepulveda, οὐ μὴν δὲ P^{1}, οὐ μὴν c. c. Γ Ar. Bk. Susem.^{1} in textu ‖ 28. ἄνισος Π^{2} (em. corr.^{1} $P^{2.3.}$) ‖ 32. ἴσον Π^{2} p^{1} Ar. Bk. ‖ 33. λόγῳ — 34. ἑνός om. V^{b} ‖ λόγῳ δὲ τὰ Π^{1} (λόγω δὲ τὰ aut λόγω δὲ Γ), λέγω δὲ τὰ, ut videtur, pr. P^{1} (em. corr.^{1}), λόγω δὲ P^{2} Bk.^{1} et corr. P^{3}, λέγω δὲ R^{b} Ar. Ald. et pr. P^{3}, κατ' ἀξίαν δὲ λέγω ἴσον ὑπερέχειν τὰ $P^{4.6.}$ L^{s} C^{c} ‖ τῶν δύο $P^{4.6.}$ L^{s} C^{c} et pr. P^{2} (em. corr.^{1}) ‖ 35. τῶν] τοῖν corr.^{1} P^{1} (recte, ut videtur) ‖ δυεῖν $P^{2.3.}$, δύω M^{s} ‖ τὸ post δὲ secl. Sylburgius Susem.^{1} ‖ 37. ὅλως ἴσοι νομίζουσιν εἶναι Π^{2} Bk. ‖ 38. πάντων ἀνίσους? Spengelius, πάντως ἀνι-

(I)
8 ἀνίσων ἀξιοῦσιν ἑαυτούς. διὸ καὶ μάλιστα δύο γίνονται πολιτεῖαι, δῆμος καὶ ὀλιγαρχία· εὐγένεια γὰρ καὶ ἀρετὴ ἐν ὀλίγοις, ταῦτα δ' ἐν πλείοσιν· εὐγενεῖς γὰρ καὶ ἀγα- 1302 a
θοὶ οὐδαμοῦ ἑκατόν, εὔποροι δὲ πολλαχοῦ. τὸ δὲ ἁπλῶς πάντῃ καθ' ἑκατέραν τετάχθαι τὴν ἰσότητα φαῦλον. φανερὸν δ' ἐκ τοῦ συμβαίνοντος· οὐδεμία γὰρ μόνιμος ἐκ τῶν τοιούτων πολιτειῶν. τούτου δ' αἴτιον ὅτι ἀδύνατον ἀπὸ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ ἐν ἀρχῇ ἡμαρτημένου μὴ ἀπαντᾶν εἰς τὸ τέλος κακόν τι. διὸ δεῖ τὰ μὲν ἀριθμητικῇ ἰσότητι χρῆ-
9 σθαι, τὰ δὲ τῇ κατ' ἀξίαν. — ὅμως δὲ ἀσφαλεστέρα καὶ ἀστασίαστος μᾶλλον ἡ δημοκρατία τῆς ὀλιγαρχίας. ἐν μὲν γὰρ ταῖς ὀλιγαρχίαις ἐγγίνονται δύο, ἥ τε πρὸς ἀλλήλους στάσις καὶ ἔτι ἡ πρὸς τὸν δῆμον, ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις ἡ πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν μόνον, αὐτῷ δὲ πρὸς αὐτόν, ὅ τι
p. 196) καὶ ἄξιον εἰπεῖν, οὐκ ἐγγίνεται τῷ δήμῳ στάσις· ἔτι δὲ ἡ ἐκ τῶν μέσων πολιτεία ἐγγυτέρω τοῦ δήμου ἢ [ἡ] τῶν ὀλίγων, ἥπερ ἐστὶν ἀσφαλεστάτη τῶν τοιούτων πολιτειῶν.

II ἐπεὶ δὲ σκοποῦμεν ἐκ τίνων αἵ τε στάσεις γίνονται 2
καὶ αἱ μεταβολαὶ περὶ τὰς πολιτείας, ληπτέον καθόλου πρῶτον τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν. εἰσὶ δὲ σχεδὸν ὡς εἰπεῖν τρεῖς τὸν ἀριθμόν, ἃς διοριστέον καθ' αὐτὰς τύπῳ πρῶτον. δεῖ γὰρ λαβεῖν πῶς τε ἔχοντες στασιάζουσι καὶ τίνων ἕνεκεν, καὶ τρίτον τίνες ἀρχαὶ γίνονται τῶν πολιτικῶν ταραχῶν καὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους στάσεων.

σων? Susem., at fort. nihil mutandum est ‖ 1302 a, 1. ὀλίγοις] λόγοις P[2.3.] V[b] Ar. ‖ ταῦτα] τἀναντία Lambinus Bk.[2] (male) ‖ 2. ἄποροι Γ Bk. Susem.[1] et rc. P[3] † ‖ πολλαχοῦ] πολλοὶ πολλαχοῦ P[4.6.] L[s] Ald. Bk., ⟨καὶ κακοὶ⟩ πολλοὶ πολλαχοῦ Lambinus, ⟨καὶ ἄποροι⟩ πολλοὶ πολλαχοῦ Stahrius, ** πολλοὶ πολλαχοῦ Susem.[1] (perperam) † ‖ 5. πολιτεία Thurotus (nescio an recte) ‖ 9. μᾶλλον ante 8. καὶ Γ P[1] simulque, ut videtur, ante ἀστασίαστος Γ, om. M[s] † ‖ 14. ἡ om. P[4.6.] L[s] V[b], secl. Boiesenius, τῆς e Victori translatione ci. Stahrius ‖ 15. τοιούτων om. P[1.4.] L[s] † ‖ 18. ἔστι M[s] P[1] Susem.[2] (recte) ‖ δὲ Π[1] R[b] Ar., δὴ c. c. Bk., γάρ Susem.[2] ‖ 19. τρία — ἃ — αὐτὰ Susem.[2].

(II)
τοῦ μὲν οὖν αὐτοὺς ἔχειν πως πρὸς τὴν μεταβολὴν αἰτίαν
καθόλου μάλιστα θετέον περὶ ἧς ἤδη τυγχάνομεν εἰρηκότες.
οἱ μὲν γὰρ ἰσότητος ἐφιέμενοι στασιάζουσιν, ἂν νομίζωσιν ἔλατ-
τον ἔχειν ὄντες ἴσοι τοῖς πλεονεκτοῦσιν, οἱ δὲ τῆς ἀνισότητος
καὶ τῆς ὑπεροχῆς, ἂν ὑπολαμβάνωσιν ὄντες ἄνισοι μὴ
πλέον ἔχειν ἀλλ' ἴσον ἢ ἔλαττον (τούτων δ' ἔστι μὲν ὀρέ- 2
γεσθαι δικαίως, ἔστι δὲ καὶ ἀδίκως)· ἐλάττους τε γὰρ ὄν-
τες ὅπως ἴσοι ὦσι στασιάζουσι, καὶ ἴσοι ὄντες ὅπως μείζους.

πῶς μὲν οὖν ἔχοντες στασιάζουσιν, εἴρηται· περὶ δὲ ὧν
στασιάζουσιν, ἐστὶ κέρδος καὶ τιμὴ καὶ τἀναντία τούτοις. καὶ
γὰρ ἀτιμίαν φεύγοντες καὶ ζημίαν, ἢ ὑπὲρ αὐτῶν ἢ τῶν
φίλων, στασιάζουσιν ἐν ταῖς πόλεσιν.

αἱ δ' αἰτίαι καὶ ἀρχαὶ τῶν κινήσεων, ὅθεν αὐτοί τε διατί- 3
θενται τὸν εἰρημένον τρόπον καὶ περὶ τῶν λεχθέντων, ἔστι μὲν ὡς
τὸν ἀριθμὸν ἑπτὰ τυγχάνουσιν οὖσαι, ἔστι δ' ὡς πλείους. ὧν δύο
μέν ἐστι ταὐτὰ τοῖς εἰρημένοις, ἀλλ' οὐχ ὡσαύτως· διὰ κέρδος
γὰρ καὶ διὰ τιμὴν παροξύνονται πρὸς ἀλλήλους οὐχ ἵνα κτή-
σωνται σφίσιν αὐτοῖς, ὥσπερ εἴρηται πρότερον, ἀλλ' ἑτέ-
1302 b ρους ὁρῶντες τοὺς μὲν δικαίως τοὺς δ' ἀδίκως πλεονεκτοῦντας
τούτων· ἔτι διὰ ὕβριν, διὰ φόβον, διὰ ὑπεροχήν, διὰ κα-
ταφρόνησιν, διὰ αὔξησιν τὴν παρὰ τὸ ἀνάλογον· ἔτι δὲ
ἄλλον τρόπον δι' ἐριθείαν, δι' ὀλιγωρίαν, διὰ σμικρότητα, (p. 197)
δι' ἀνομοιότητα. — τούτων δὲ ὕβρις μὲν καὶ κέρδος τίνα ἔχουσι 4
δύναμιν καὶ πῶς αἴτια, σχεδόν ἐστι φανερόν· ὑβριζόντων
τε γὰρ τῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς καὶ πλεονεκτούντων στασιάζουσι
καὶ πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὰς πολιτείας τὰς διδούσας
τὴν ἐξουσίαν· ἡ δὲ πλεονεξία γίνεται ὁτὲ μὲν ἀπὸ τῶν
ἰδίων ὁτὲ δὲ ἀπὸ τῶν κοινῶν. — δῆλον δὲ καὶ ἡ τιμή, καὶ

31. δὲ post ὧν Π² Bk. ‖ 32. καὶ τἀναντία — 34. πόλεσιν secl. Boecker Susem.[1] (haud recte) ‖ 33. αὐτῶν Γ P[1], αὑτῶν cet. ‖ 37. τυγχάνουσιν ante ἑπτὰ P[1], om. Γ M[s] ‖ 1302 b, 2. διὰ φόβον post διὰ ὑπεροχήν tri. Spengelius (fors. recte) ‖ 3. περὶ M[s] et pr. P[1] ‖ 4. μικρότητα Π² Bk. ‖ 6. πῶς Π[1], πόσ' Π² Ar. (πόσα R[b]).

(II)
*τί δύναται καὶ πῶς αἰτία στάσεως· καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀτιμα-
ζόμενοι καὶ ἄλλους ὁρῶντες τιμωμένους στασιάζουσιν· ταῦτα
δὲ ἀδίκως μὲν γίνεται ὅταν παρὰ τὴν ἀξίαν ἢ τιμῶνταί
τινες ἢ ἀτιμάζωνται, δικαίως δὲ ὅταν κατὰ τὴν ἀξίαν. —
δι' ὑπεροχὴν δέ, ὅταν τις ᾖ τῇ δυνάμει μείζων, ἢ εἷς ἢ
πλείους, ἢ κατὰ τὴν πόλιν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ πολιτεύ-
ματος· γίνεσθαι γὰρ ἐκ τῶν τοιούτων εἴωθε μοναρχία ἢ
δυναστεία· διὸ ἐνιαχοῦ εἰώθασιν ὀστρακίζειν, οἷον ἐν Ἄργει
καὶ Ἀθήνησιν· καίτοι βέλτιον ἐξ ἀρχῆς ὁρᾶν ὅπως μὴ ἐνέ-
σονται τοσοῦτον ὑπερέχοντες, ἢ ἐάσαντας γενέσθαι ἰᾶσθαι
5 ὕστερον. — διὰ δὲ φόβον στασιάζουσιν οἵ τε ἠδικηκότες, δεδιό-
τες μὴ δῶσι δίκην, καὶ οἱ μέλλοντες ἀδικεῖσθαι, βουλόμε-
νοι φθάσαι πρὶν ἀδικηθῆναι, ὥσπερ ἐν Ῥόδῳ συνέστησαν
οἱ γνώριμοι ἐπὶ τὸν δῆμον διὰ τὰς ἐπιφερομένας δίκας. —
6 διὰ καταφρόνησιν δὲ καὶ στασιάζουσι καὶ ἐπιτίθενται, οἷον
ἔν τε ταῖς ὀλιγαρχίαις, ὅταν πλείους ὦσιν οἱ μὴ μετέχον-
τες τῆς πολιτείας (κρείττους γὰρ οἴονται εἶναι), καὶ ἐν ταῖς
δημοκρατίαις οἱ εὔποροι καταφρονήσαντες τῆς ἀταξίας καὶ
ἀναρχίας, οἷον καὶ ἐν Θήβαις μετὰ τὴν ἐν Οἰνοφύτοις
μάχην κακῶς πολιτευομένοις ἡ δημοκρατία διεφθάρη, καὶ
ἡ Μεγαρέων δι' ἀταξίαν καὶ ἀναρχίαν ἡττηθέντων, καὶ ἐν
Συρακούσαις πρὸ τῆς Γέλωνος τυραννίδος, καὶ ἐν Ῥόδῳ ὁ
7 δῆμος πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως. — γίνονται δὲ καὶ δι' αὔξησιν
τὴν παρὰ τὸ ἀνάλογον μεταβολαὶ τῶν πολιτειῶν. ὥσπερ
γὰρ σῶμα ἐκ μερῶν σύγκειται καὶ δεῖ αὐξάνεσθαι ἀνάλο-
γον, ἵνα μένῃ ἡ συμμετρία, εἰ δὲ μή, φθείρεται, ὅταν ὁ
.198) μὲν ποὺς τεττάρων πηχῶν ᾖ τὸ δ' ἄλλο σῶμα δυοῖν σπι-
θαμῶν, ἐνίοτε δὲ κἂν εἰς ἄλλου ζῴου μεταβάλλοι μορφήν,*

17. *εἴωθεν* ante *ἐκ* Π^2 Bk. ‖ 19. *ἓν ἐσόνται* Ald. et pr. P^2 et corr. P^3, *αἰνέσονται γρ.* mg.[1] P^2 et mg. rc. P^3, *ἔσονται* P^1 ‖ 30. *πολιτευομένων* Π^2 p^1 Bk. ‖ 31. *ἀναρχίαν καὶ ἀταξίαν* M^s P^1 † ‖ 34. *περὶ* $P^{2.3.}$ V^b ‖ 36. *ἡ* om. Π^2 Bk. ‖ 37. *ᾖ* om. Π^1, secl. Susem.[1] (fors. recte) ‖ *σπιθαμῶν* $M^s P^1 R^b$, *σπιθαμαῖον* U^b, *σπιθαμαῖν* c. c. Bk. (fors. recte) ‖ 38. *μεταβάλλῃ* pr. P^1 (em. corr.[1]), *μετα-*

εἰ μὴ μόνον κατὰ ⟨τὸ⟩ ποσὸν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ ποιὸν
αὐξάνοιτο παρὰ τὸ ἀνάλογον, οὕτω καὶ πόλις σύγκειται
1303 a ἐκ μερῶν, ὧν πολλάκις λανθάνει τι αὐξανόμενον, οἷον τὸ
τῶν ἀπόρων πλῆθος ἐν ταῖς δημοκρατίαις καὶ πολιτείαις.
συμβαίνει δ' ἐνίοτε τοῦτο καὶ διὰ τύχας, οἷον ἐν Τάραντι
ἡττηθέντων καὶ ἀπολομένων πολλῶν γνωρίμων ὑπὸ τῶν 8
Ἰαπύγων μικρὸν ὕστερον τῶν Μηδικῶν δημοκρατία ἐγένετο
ἐκ πολιτείας, καὶ ἐν Ἄργει τῶν ἐν τῇ ἑβδόμῃ ἀπολομέ-
νων ὑπὸ Κλεομένους τοῦ Λάκωνος ἠναγκάσθησαν παραδέ-
ξασθαι τῶν περιοίκων τινάς, καὶ ἐν Ἀθήναις ἀτυχούντων
πεζῇ οἱ γνώριμοι ἐλάττους ἐγένοντο διὰ τὸ ἐκ καταλόγου
στρατεύεσθαι ὑπὸ τὸν Λακωνικὸν πόλεμον. συμβαίνει δὲ
[τοῦτο] καὶ * ἐν ταῖς δημοκρατίαις, ἧττον δέ· πλειόνων γὰρ δὴ
τῶν εὐπόρων γινομένων ἢ τῶν οὐσιῶν αὐξανομένων μετα-
βάλλουσιν εἰς ὀλιγαρχίας καὶ δυναστείας. [μεταβάλλουσι 9
δὲ αἱ πολιτεῖαι καὶ ἄνευ στάσεως διά τε τὰς ἐριθείας, ὥσ-
περ ἐν Ἡραίᾳ (ἐξ αἱρετῶν γὰρ διὰ τοῦτο ἐποίησαν κληρω-
τάς, ὅτι ᾑροῦντο τοὺς ἐριθευομένους), καὶ δι' ὀλιγωρίαν, ὅταν
ἐάσωσιν εἰς τὰς ἀρχὰς τὰς κυρίας παριέναι τοὺς μὴ τῆς
πολιτείας φίλους, ὥσπερ ἐν Ὠρεῷ κατελύθη ἡ ὀλιγαρχία
τῶν ἀρχόντων γενομένου Ἡρακλεοδώρου, ὃς ἐξ ὀλιγαρχίας
πολιτείαν καὶ δημοκρατίαν κατεσκεύασεν· ἔτι διὰ τὸ παρὰ
μικρόν. λέγω δὲ παρὰ μικρόν, ὅτι πολλάκις λανθάνει με-
γάλη γενομένη μετάβασις τῶν νομίμων, ὅταν παρορῶσι
τὸ μικρόν, ὥσπερ ἐν Ἀμβρακίᾳ μικρὸν ἦν τὸ τίμημα, τέλος
δ' ⟨ἀπ'⟩ οὐδενὸς ἦρχον, ὡς ἐγγὺς ὂν ἢ μηδὲν διαφέρον τοῦ

βάλοι P$^{2.3}$ ‖ 39. τὸ ante ποσὸν add. R^{b} ‖ 1303 a, 2. ταῖς om. M^{s} P^{1}, secl. Susem.^{1} ‖ 11. τοῦτο post καὶ tri. Susem.$^{2.3}$ ‖ δὴ add. M^{s} P^{1}, c. c. om. Bk., non vert. Ar. ‖ 12. ἀπόρων Γ M^{s} Bk. † ‖ 13. μεταβάλλουσι — b, 8. αὐτῶν et b, 7. στασιάζουσι — 1304 a, 17. ἐπηρεασθείς post 1304 b, 5. πολλούς tri. Boecker: cf. etiam quae adnotabo ad b, 3 sqq. ‖ 20. πολιτείαν καὶ non vert. Ar., secludere vult Schneider, πολιτείαν καὶ ⟨ἐκ πολιτείας⟩ Thurotus (haud male) ‖ 22. γινομένη P^{1} Π^{2} Bk. ‖ 24. ἀπ' add. Schneider Bk.^{2} ‖ ἐγγὺς ὂν aut, id quod ci. Goettlingius, ἐγγίζον Γ, ἔγγιον Π.

(II)
10 μηδὲν τὸ μικρόν. — στασιωτικὸν δὲ καὶ τὸ μὴ ὁμόφυλον, ἕως ἂν
συμπνεύσῃ· ὥσπερ γὰρ οὐδ' ἐκ τοῦ τυχόντος πλήθους πόλις
γίνεται, οὕτως οὐδ' ἐν τῷ τυχόντι χρόνῳ· διὸ ὅσοι ἤδη
199) συνοίκους ἐδέξαντο ἢ ἐποίκους, οἱ πλεῖστοι διεστασίασαν· οἷον
Τροιζηνίοις Ἀχαιοὶ συνῴκησαν Σύβαριν, εἶτα πλείους οἱ
Ἀχαιοὶ γενόμενοι ἐξέβαλον τοὺς Τροιζηνίους, ὅθεν τὸ ἄγος
συνέβη τοῖς Συβαρίταις· καὶ ἐν Θουρίοις Συβαρῖται τοῖς
συνοικήσασιν (πλεονεκτεῖν γὰρ ἀξιοῦντες ὡς σφετέρας τῆς
11 χώρας ἐξέπεσον)· καὶ Βυζαντίοις οἱ ἔποικοι ἐπιβουλεύοντες
φωραθέντες ἐξέπεσον διὰ μάχης· καὶ Ἀντισσαῖοι τοὺς Χίων
φυγάδας εἰσδεξάμενοι διὰ μάχης ἐξέβαλον· Ζαγκλαῖοι
δὲ Σαμίους ὑποδεξάμενοι ἐξέπεσον αὐτοί· καὶ Ἀπολ-
λωνιᾶται οἱ ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ ἐποίκους ἐπαγαγόμενοι
ἐστασίασαν· καὶ Συρακούσιοι μετὰ τὰ τυραννικὰ τοὺς ξένους
καὶ τοὺς μισθοφόρους πολίτας ποιησάμενοι ἐστασίασαν καὶ 1303 b
εἰς μάχην ἦλθον· καὶ Ἀμφιπολῖται δεξάμενοι Χαλκιδέων
12 ἐποίκους ἐξέπεσον ὑπὸ τούτων οἱ πλεῖστοι αὐτῶν. *στασιάζουσι
δ' ἐν μὲν ταῖς ὀλιγαρχίαις οἱ πολλοὶ ὡς ἀδικούμενοι, ὅτι
οὐ μετέχουσι τῶν ἴσων, καθάπερ εἴρηται πρότερον, ἴσοι ὄντες,
ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις οἱ γνώριμοι, ὅτι μετέχουσι τῶν
ἴσων οὐκ ἴσοι ὄντες.* στασιάζουσι δὲ ἐνίοτε αἱ πόλεις καὶ
διὰ τοὺς τόπους, ὅταν μὴ εὐφυῶς ἔχῃ ἡ χώρα πρὸς τὸ μίαν
εἶναι πόλιν, οἷον ἐν Κλαζομεναῖς οἱ ἐπὶ Χυτῷ πρὸς τοὺς
ἐν νήσῳ, καὶ Κολοφώνιοι καὶ Νοτιεῖς· καὶ Ἀθήνησιν οὐχ

28. δ' ἐστασίασαν V^b, ἐστασίασαν P^6 L^s Ald. Bk., ἐστασίασαν P^4 ‖ 29. συνῴκισαν Ald. ‖ 35. ζαγλαῖοι Π^1, ζακχαῖοι P^4 ‖ 36. καὶ ante αὐτοί add. P^4 V^b L^s Ald. Bk. ‖ ἀπολλωνιᾶται M^s, ἀπολλωνειᾶται Π^2 (ἀπολλωνεῖαται P^4) ‖ 1303 b, 2. χαλκιδαίων M^s, χαλκίδων P^4 U^b V^b ‖ 3. ἐποίκους Spengelius, ἀποίκους Π Bk. Susem.[1.2.] ‖ στασιάζουσι — 7. ὄντες ante 1301 b, 26. πανταχοῦ tr. Susem. et Boecker: certe non suo loco posita sunt neque alia eis extat idonea sedes, lacunamque illo loco statuendam esse vero proximum est ‖ 9. Χυτῷ Sylburgius, v. Ephor. fr. 136 ap. Steph. Byz. v. Χυτόν et C. I. A. II, 14[b] p. 397. 423, Χύτρῳ cum fontibus Bk. Susem.[1.2.].

ὁμοίως εἰσίν, ἀλλὰ μᾶλλον δημοτικοὶ οἱ τὸν Πειραιᾶ οἰκοῦντες τῶν τὸ ἄστυ. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς πολέμοις αἱ διαβάσεις τῶν ὀχετῶν, καὶ τῶν πάνυ σμικρῶν, διασπῶσι τὰς φάλαγγας, οὕτως ἔοικε πᾶσα διαφορὰ ποιεῖν διάστασιν. μεγίστη μὲν οὖν ἴσως διάστασις ἀρετὴ καὶ μοχθηρία, εἶτα πλοῦτος καὶ πενία, καὶ οὕτως δὴ ἑτέρα ἑτέρας μᾶλλον, ὧν
4 μία καὶ ἡ εἰρημένη ἐστίν. — γίνονται μὲν οὖν αἱ στάσεις οὐ III
μερὶ μικρῶν ἀλλ' ἐκ μικρῶν, στασιάζουσι δὲ περὶ μεγάλων. μάλιστα δὲ καὶ αἱ μικραὶ ἰσχύουσιν, ὅταν ἐν τοῖς κυρίοις γένωνται, οἷον συνέβη καὶ ἐν Συρακούσαις ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις. μετέβαλε γὰρ ἡ πολιτεία ἐκ δύο νεανίσκων στασιασάντων, ἐν ταῖς ἀρχαῖς ὄντων, περὶ ἐρωτικὴν αἰτίαν. (p.
θατέρου γὰρ ἀποδημοῦντος ἑταῖρος ὤν τις τὸν ἐρώμενον αὐτοῦ ὑπεποιήσατο, πάλιν δ' ἐκεῖνος τούτῳ χαλεπήνας τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἀνέπεισεν ὡς αὐτὸν ἐλθεῖν· ὅθεν προσλαμβάνοντες τοὺς ἐν τῷ πολιτεύματι διεστασίασαν πάντας. διόπερ 2
ἀρχομένων εὐλαβεῖσθαι δεῖ τῶν τοιούτων, καὶ διαλύειν τὰς τῶν ἡγεμόνων καὶ δυναμένων στάσεις· ἐν ἀρχῇ γὰρ γίνεται τὸ ἁμάρτημα, ἡ δ' ἀρχὴ λέγεται ἥμισυ εἶναι παντός, ὥστε καὶ τὸ ἐν αὐτῇ μικρὸν ἁμάρτημα ἀνάλογόν ἐστι πρὸς τὰ ἐν τοῖς ἄλλοις μέρεσιν. ὅλως δὲ αἱ τῶν γνωρίμων στάσεις συναπολαύειν ποιοῦσι καὶ τὴν ὅλην πόλιν, οἷον ἐν Ἑστιαίᾳ συνέβη μετὰ τὰ Μηδικά, δύο ἀδελφῶν περὶ τῆς πατρῴας νομῆς διενεχθέντων· ὁ μὲν γὰρ ἀπορώτερος, ὡς οὐκ ἀποφαίνοντος τὴν οὐσίαν οὐδὲ τὸν θησαυρὸν ὃν εὗρεν ὁ πατήρ, προσήγετο τοὺς δημοτικούς, ὁ δ' ἕτερος ἔχων

20. καὶ om. Γ P², non vert. Ar. ‖ 23. ⟨ἅτερος⟩ ἑταῖρος Coraes, ἅτερος Susem. ‖ τις secl. Coraes, mutilatum potius videtur, ⟨ὑβρισ-⟩τής vel simile quid ci. Susem. ‖ 25. αὑτὸν P¹, αὐτὸν cet. ‖ 29. ἡ — παντός citant Schol. Lucian. Somn. 3. p. 37 Iacobitz ‖ 31. τὰ Γ Rᵇ, τὰς cet. ‖ 32. συναπολαβεῖν Γ ‖ 33. ἑστιαίαις aut ἑστιαίοις Γ Mˢ † ‖ μηδικά Π¹ P⁴·⁶ Uᵇ Lˢ Cᶜ, δημοτικά c. c. Ar. ‖ 34. πατρῴων Π², ⟨τῶν⟩ πατρῴων Victorius Bk. ‖ 35. θατέρου post ἀποφαίνοντος add. P⁴·⁶ Uᵇ Lˢ Ar. Ald. Bk. Susem.[1].

(III)

3 οὐσίαν πολλὴν τοὺς εὐπόρους. καὶ ἐν Δελφοῖς ἐκ κηδείας γενομένης διαφορᾶς ἀρχὴ πασῶν ἐγένετο τῶν στάσεων τῶν ὕστερον· ὃ μὲν γὰρ οἰωνισάμενός τι σύμπτωμα, ὡς ἦλθεν 1304 a
ἐπὶ τὴν νύμφην, οὐ λαβὼν ἀπῆλθεν, οἳ δ' ὡς ὑβρισθέντες ἐνέβαλον τῶν ἱερῶν χρημάτων θύοντος, κἄπειτα ὡς ἱερόσυλον ἀπέκτειναν. καὶ περὶ Μιτυλήνην δὲ ἐξ ἐπικλήρων στάσεως γενομένης πολλῶν ἐγένετο ἀρχὴ κακῶν καὶ τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς Ἀθηναίους, ἐν ᾧ Πάχης ἔλαβε τὴν πόλιν αὐτῶν· Τιμοφάνους γὰρ τῶν εὐπόρων τινὸς καταλιπόντος δύο θυγατέρας, ὁ περιωσθεὶς καὶ οὐ λαβὼν τοῖς υἱέσιν αὑτοῦ Δέξανδρος ἦρξε τῆς στάσεως καὶ τοὺς Ἀθηναίους παρώξυνε,
4 πρόξενος ὢν τῆς πόλεως. καὶ ἐν Φωκεῦσιν ἐξ ἐπικλήρου στάσεως γενομένης περὶ Μνασίαν τὸν Μνάσωνος πατέρα καὶ Εὐθυκράτη τὸν Ὀνομάρχου, ἡ στάσις αὕτη ἀρχὴ τοῦ ἱεροῦ πολέμου κατέστη τοῖς Φωκεῦσιν. μετέβαλε δὲ καὶ ἐν Ἐπιδάμνῳ ἡ πολιτεία ἐκ γαμικῶν· ὑπομνηστευσάμενος γάρ
201) τις, ὡς ἐζημίωσεν αὐτὸν ὁ τοῦ ὑπομνηστευθέντος πατὴρ γενόμενος τῶν ἀρχόντων, ἅτερος συμπαρέλαβε τοὺς ἐκ-
5 τὸς τῆς πολιτείας ὡς ἐπηρεασθείς. —] μεταβάλλουσι δὲ καὶ εἰς ὀλιγαρχίαν καὶ εἰς δῆμον καὶ εἰς πολιτείαν καὶ ἐκ τοῦ εὐδοκιμῆσαί τι ἢ αὐξηθῆναι ἢ ἀρχεῖον ἢ μόριον τῆς πόλεως, οἷον ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλὴ εὐδοκιμήσασα ἐν τοῖς Μηδικοῖς ἔδοξε συντονωτέραν ποιῆσαι τὴν πολιτείαν, καὶ πάλιν ὁ ναυτικὸς ὄχλος γενόμενος αἴτιος τῆς περὶ Σαλαμῖνα νίκης καὶ διὰ ταύτης τῆς ἡγεμονίας διὰ τὴν κατὰ θάλατταν δύναμιν τὴν δημοκρατίαν ἰσχυροτέραν ἐποίησεν,

1304 a, 3. θύοντα Γ, θύοντες P^1 ‖ 4. μυτιλήνην pr. P^3 ‖ 7. αὐτοῦ $P^{2.3.}$ ‖ ἀπόρων Γ M^s † ‖ 8. περιωθεὶς R^b, περιωρισθεὶς Γ M^s P^4 U^b V^b L^s Ald. ‖ 9. δόξανδρος P^3 $Π^3$ Ar. Bk. ‖ 11. μνασέαν $Π^2$ Ar. Bk. (fors. recte) ‖ Μνάσωνος Alb. Thom. Arnoldus Schaefer, μνήσωνος P^1 $Π^2$ Ar. Bk., μνήσορος Γ M^s ‖ 15. θυγατέρα post τις add. $P^{4.6.}$ L^s U^b Ar. Ald. Bk. Susem.[1] ‖ 17. πολ sequente lac. pr. M^s (crx. rc.), πόλεως P^1 ‖ 18. καὶ ante ἐκ om. $Π^2$ Ar. Bk. ‖ 20. ἡ om. M^s et, ut videtur, Γ ‖ 23. ταύτην ci. Susem.

(III)

καὶ ἐν Ἄργει οἱ γνώριμοι εὐδοκιμήσαντες περὶ τὴν ἐν
Μαντινείᾳ μάχην τὴν πρὸς Λακεδαιμονίους ἐπεχείρησαν
καταλύειν τὸν δῆμον, καὶ ἐν Συρακούσαις ὁ δῆμος αἴτιος 6
γενόμενος τῆς νίκης τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς Ἀθηναίους ἐκ πο-
λιτείας εἰς δημοκρατίαν μετέβαλεν, καὶ ἐν Χαλκίδι Φόξον
τὸν τύραννον μετὰ τῶν γνωρίμων ὁ δῆμος ἀνελὼν εὐθὺς
εἴχετο τῆς πολιτείας, καὶ ἐν Ἀμβρακίᾳ πάλιν ὡσαύτως
Περίανδρον συνεκβαλὼν τοῖς ἐπιθεμένοις ὁ δῆμος τὸν τύ-
ραννον εἰς ἑαυτὸν περιέστησε τὴν πολιτείαν. καὶ ὅλως δὴ 7
δεῖ τοῦτο μὴ λανθάνειν, ὡς οἱ δυνάμεως αἴτιοι γενόμενοι,
καὶ ἰδιῶται καὶ ἀρχαὶ καὶ φυλαὶ καὶ ὅλως μέρος καὶ ὁποιον-
οῦν πλῆθος, στάσιν κινοῦσιν· ἢ γὰρ οἱ τούτοις φθονοῦντες
τιμωμένοις ἄρχουσι τῆς στάσεως, ἢ οὗτοι διὰ τὴν ὑπεροχὴν
οὐ θέλουσι μένειν ἐπὶ τῶν ἴσων. — κινοῦνται δ' αἱ πολιτεῖαι
καὶ ὅταν τἀναντία δοκοῦντα εἶναι μέρη τῆς πόλεως ἰσάζῃ
1304b ἀλλήλοις, οἷον οἱ πλούσιοι καὶ ὁ δῆμος, μέσον δ' ᾖ μηδὲν
ἢ μικρὸν πάμπαν· ἂν γὰρ πολὺ ὑπερέχῃ ὁποτερονοῦν τῶν
μερῶν, πρὸς τὸ φανερῶς κρεῖττον τὸ λοιπὸν οὐ θέλει κινδυ-
νεύειν. διὸ καὶ οἱ κατ' ἀρετὴν διαφέροντες οὐ ποιοῦσι στάσιν
ὡς εἰπεῖν· ὀλίγοι γὰρ γίνονται πρὸς πολλούς. — *

καθόλου μὲν οὖν περὶ πάσας τὰς πολιτείας αἱ ἀρχαὶ καὶ αἰ-
τίαι τῶν στάσεων καὶ τῶν μεταβολῶν τοῦτον ἔχουσι τὸν τρόπον·
κινοῦσι δὲ τὰς πολιτείας ὁτὲ μὲν διὰ βίας ὁτὲ δὲ δι' ἀπάτης, 8
διὰ βίας μὲν ἢ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἢ ὕστερον ἀναγκάζοντες. (p.
καὶ γὰρ ἡ ἀπάτη διττή. ὁτὲ μὲν γὰρ ἐξαπατήσαντες τὸ
πρῶτον ἑκόντων μεταβάλλουσι τὴν πολιτείαν, εἶθ' ὕστερον
βίᾳ κατέχουσιν ἀκόντων, οἷον ἐπὶ τῶν τετρακοσίων τὸν
δῆμον ἐξηπάτησαν φάσκοντες τὸν βασιλέα χρήματα παρέ-
ξειν πρὸς τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους, ψευσάμενοι

33. δὲ Susem.[1] (sine causa) ‖ 39. δοκοῦντα post εἶναι Π^{2} Bk. ‖ 1304b, 1. ᾗ Π^{1} Ar., ᾖ Π^{2} ‖ 6. αἰτίαι Π^{1} Ar., αἱ Π^{2} ‖ 8. διὰ πάτης P^{1} et pr. M^{s} ‖ 12. τριακοσίων Π^{1} † ‖ οἱ post τετρακοσίων add. Γ (si accurate vertit Guil.) Susem.[1.2] (fors. recte).

(III) δὲ κατέχειν ἐπειρῶντο τὴν πολιτείαν· ὁτὲ δὲ ἐξ ἀρχῆς τε πείσαντες καὶ ὕστερον πάλιν πεισθέντων ἑκόντων ἄρχουσιν αὐτῶν.

ἁπλῶς μὲν οὖν περὶ πάσας τὰς πολιτείας ἐκ τῶν 5
IV εἰρημένων συμβέβηκε γίνεσθαι τὰς μεταβολάς· καθ' ἕκαστον δ' εἶδος πολιτείας ἐκ τούτων μερίζοντας τὰ συμβαίνοντα δεῖ θεωρεῖν.

αἱ μὲν οὖν δημοκρατίαι μάλιστα μεταβάλλουσι διὰ τὴν τῶν δημαγωγῶν ἀσέλγειαν· τὰ μὲν γὰρ ἰδίᾳ συκοφαντοῦντες τοὺς τὰς οὐσίας ἔχοντας συστρέφουσιν αὐτούς (συνάγει γὰρ καὶ τοὺς ἐχθίστους ὁ κοινὸς φόβος), τὰ δὲ κοινῇ τὸ πλῆθος ἐπάγοντες. καὶ
2 τοῦτο ἐπὶ πολλῶν ἄν τις ἴδοι γινόμενον οὕτως. καὶ γὰρ ἐν Κῷ ἡ δημοκρατία μετέβαλε πονηρῶν ἐγγενομένων δημαγωγῶν (οἱ γὰρ γνώριμοι συνέστησαν) καὶ ἐν Ῥόδῳ μισθοφοράν [τε γὰρ] οἱ δημαγωγοὶ ἐπόριζον, καὶ ἐκώλυον ἀποδιδόναι τὰ ὀφειλόμενα τοῖς τριηράρχοις, οἳ δὲ διὰ τὰς ἐπιφερομένας δίκας ἠναγκάσθησαν συστάντες καταλῦσαι τὸν δῆμον. κατελύθη δὲ καὶ ἐν Ἡρακλείᾳ ὁ δῆμος μετὰ τὸν ἀποικισμὸν εὐθὺς διὰ τοὺς δημαγωγούς· ἀδικούμενοι γὰρ ὑπ' αὐτῶν οἱ γνώριμοι ἐξέπιπτον, ἔπειτα ἀθροισθέντες οἱ
3 ἐκπίπτοντες καὶ κατελθόντες κατέλυσαν τὸν δῆμον. παραπλησίως δὲ καὶ ἡ ἐν Μεγάροις κατελύθη δημοκρατία· οἱ γὰρ δημαγωγοί, ἵνα χρήματα ἔχωσι δημεύειν, ἐξέβαλλον πολλοὺς τῶν γνωρίμων, ἕως πολλοὺς ἐποίησαν τοὺς φεύγοντας, οἳ δὲ κατιόντες ἐνίκησαν μαχόμενοι τὸν δῆμον καὶ κατέστησαν τὴν ὀλιγαρχίαν. συνέβη δὲ ταὐτὸν καὶ περὶ
(203) Κύμην ἐπὶ τῆς δημοκρατίας ἣν κατέλυσε Θρασύμαχος. 1305a
σχεδὸν δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἄν τις ἴδοι θεωρῶν τὰς μεταβολὰς τοῦτον ἐχούσας τὸν τρόπον. ὁτὲ μὲν γάρ, ἵνα

23. συστρέφουσιν] συνάγουσιν mg.[1] P[1] et glossa p[2] ‖ 25. γενόμενον? Susem. ‖ οὕτως om. Π[1], secl. Susem.[1] † ‖ 28. τε γὰρ om. Π[1] P[4.6] L[s], γὰρ om. pr. P[2], suppl. corr.[3], sed ἐν ἄλλῳ· μισθοφορὰν οἱ δημαγωγοὶ καὶ ἑξῆς mg.[3] P[2], c. c. add. Ar. Bk. ‖ 36. ἵνα — δημεύειν interpolata esse e sequentibus suspicatur Schmidtius ‖ ἐξέβαλον P[1.2.3.] Ald. ‖ 1305a, 3. τοτὲ P[1], τότε M[s].

(IV)

χαρίζωνται, ἀδικοῦντες τοὺς γνωρίμους συνιστᾶσιν, ἢ τὰς οὐ-
σίας ἀναδάστους ποιοῦντες ἢ τὰς προσόδους ταῖς λειτουργίαις,
ὁτὲ δὲ διαβάλλοντες, ἵν' ἔχωσι δημεύειν τὰ κτήματα τῶν
πλουσίων. — ἐπὶ δὲ τῶν ἀρχαίων, ὅτε γένοιτο ὁ αὐτὸς δημα- 4
γωγὸς καὶ στρατηγός, εἰς τυραννίδα μετέβαλλον· σχεδὸν γὰρ
οἱ πλεῖστοι τῶν ἀρχαίων τυράννων ἐκ δημαγωγῶν γεγόνα-
σιν. αἴτιον δὲ τοῦ τότε μὲν γίνεσθαι νῦν δὲ μή, ὅτι τότε
μὲν οἱ δημαγωγοὶ ἦσαν ἐκ τῶν στρατηγούντων (οὐ γάρ
πω δεινοὶ ἦσαν λέγειν), νῦν δὲ τῆς ῥητορικῆς ηὐξημένης
οἱ δυνάμενοι λέγειν δημαγωγοῦσι μέν, δι' ἀπειρίαν δὲ τῶν
πολεμικῶν οὐκ ἐπιτίθενται, πλὴν εἴ τί που βραχὺ γέγονε
τοιοῦτον. ἐγίνοντο δὲ τυραννίδες πρότερον μᾶλλον ἢ νῦν 5
καὶ διὰ τὸ μεγάλας ἀρχὰς ἐγχειρίζεσθαί τισιν, ὥσπερ
ἐν Μιλήτῳ ἐκ τῆς πρυτανείας (πολλῶν γὰρ ἦν καὶ με-
γάλων κύριος ὁ πρύτανις). ἔτι δὲ διὰ τὸ μὴ μεγάλας
εἶναι τότε τὰς πόλεις, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἀγρῶν οἰκεῖν τὸν
δῆμον ἄσχολον ὄντα πρὸς τοῖς ἔργοις, οἱ προστάται τοῦ
δήμου, ὅτε πολεμικοὶ γένοιντο, τυραννίδι ἐπετίθεντο. πάντες
δὲ τοῦτο ἔδρων ὑπὸ τοῦ δήμου πιστευθέντες, ἡ δὲ πίστις ἦν
ἡ ἀπέχθεια ἡ πρὸς τοὺς πλουσίους, οἷον Ἀθήνησί τε Πεισίστρα-
τος στασιάσας πρὸς τοὺς πεδιακούς, καὶ Θεαγένης ἐν Μεγά-
ροις τῶν εὐπόρων τὰ κτήνη ἀποσφάξας, λαβὼν παρὰ τὸν
ποταμὸν ἐπινέμοντας, καὶ Διονύσιος κατηγορῶν Δαφναίου
καὶ τῶν πλουσίων ἠξιώθη τῆς τυραννίδος, διὰ τὴν ἔχθραν
πιστευθεὶς ὡς δημοτικὸς ὤν. — μεταβάλλουσι δὲ καὶ ἐκ τῆς 6
πατρίας δημοκρατίας εἰς τὴν νεωτάτην· ὅπου γὰρ αἱρεταὶ
μὲν αἱ ἀρχαί, μὴ ἀπὸ τιμημάτων δέ, αἱρεῖται δὲ ὁ δῆμος,
δημαγωγοῦντες οἱ σπουδαρχιῶντες εἰς τοῦτο καθιστᾶσιν
ὡς κύριον εἶναι τὸν δῆμον καὶ τῶν νόμων. ἄκος δὲ τοῦ ἢ

14. τι post πού Γ(?), post βραχύ $Π^2$ Bk. ‖ 15. ἐγίνοντο — 18. πρύτανις post 28. ὤν tri. Amdohrius (haud male) ‖ 19. τὸν ἀγρὸν M^s et pr. P^1 ‖ 30. μὴ — δέ post δῆμος tri. Thurotus, secludenda esse ci. Susem. ‖ 32. ἢ om. $Π^1$, secl. Susem.[1].

(IV)
(1304) μὴ γίνεσθαι ἢ τοῦ γίνεσθαι ἧττον τὸ τὰς φυλὰς φέρειν τοὺς ἄρχοντας, ἀλλὰ μὴ πάντα τὸν δῆμον.

V τῶν μὲν οὖν δημοκρατιῶν αἱ μεταβολαὶ γίνονται πᾶσαι σχεδὸν διὰ ταύτας τὰς αἰτίας· αἱ δ' ὀλιγαρχίαι μεταβάλλουσι διὰ δύο μάλιστα τρόπους τοὺς φανερωτάτους. ἕνα μὲν ἐὰν ἀδικῶσι τὸ πλῆθος (πᾶς γὰρ ἱκανὸς γίνεται προστάτης, μάλιστα δ' ὅταν ἐξ αὐτῆς συμβῇ τῆς ὀλιγαρχίας γίνεσθαι τὸν ἡγεμόνα, καθάπερ ἐν Νάξῳ Λύγδαμις, ὃς καὶ ἐτυράννησεν ὕστερον τῶν 6

2 Ναξίων)· ἔχει δὲ καὶ ἡ ἐξ ἄλλων ἀρχὴ στάσεως διαφοράς. 1305 b ὁτὲ μὲν γὰρ ἐξ αὐτῶν τῶν εὐπόρων, οὐ τῶν ὄντων δ' ἐν ταῖς ἀρχαῖς, γίνεται κατάλυσις, ὅταν ὀλίγοι σφόδρα ὦσιν οἱ ἐν ταῖς τιμαῖς (οἷον ἐν Μασαλίᾳ καὶ ἐν Ἴστρῳ καὶ ἐν Ἡρακλείᾳ καὶ ἐν ἄλλαις πόλεσι συμβέβηκεν· οἱ γὰρ μὴ μετέχοντες τῶν ἀρχῶν ἐκίνουν, ἕως μετέλαβον οἱ πρεσβύτεροι πρότερον τῶν ἀδελφῶν, ὕστερον δὲ οἱ νεώτεροι πάλιν· οὐ γὰρ ἄρχουσιν ἐνιαχοῦ μὲν ἅμα πατήρ τε καὶ υἱός, ἐνιαχοῦ δὲ ὁ πρεσβύτερος καὶ ὁ νεώτερος ἀδελφός· καὶ ἔνθα μὲν πολιτικωτέρα ἐγένετο ἡ ὀλιγαρχία, ἐν Ἴστρῳ δ' εἰς δῆμον ἀπετελεύτησεν, ἐν Ἡρακλείᾳ δ' ἐξ

3 ἐλαττόνων εἰς ἑξακοσίους ἦλθεν· μετέβαλε δὲ καὶ ἐν Κνίδῳ ἡ ὀλιγαρχία στασιασάντων τῶν γνωρίμων αὐτῶν πρὸς αὐτοὺς διὰ τὸ ὀλίγους μετέχειν καὶ καθάπερ εἴρηται, εἰ πατήρ, υἱὸν μὴ μετέχειν, μηδ' εἰ πλείους ἀδελφοί, ἀλλ' ἢ τὸν πρεσβύτατον, ἐπιλαβόμενος γὰρ στασιαζόντων ὁ δῆμος, καὶ λαβὼν προστάτην ἐκ τῶν γνωρίμων, ἐπιθέμενος ἐκράτησεν,

41. Νάξῳ] ναξύλω Γ, ἀξύλω M[s] † ‖ 1305b, 1. Ναξίων ** Conringius, ἐξιῶν M[s], ἀξίων P[4], ναξύλων, ut videtur, Γ ‖ ἀλλήλων Spengelius Susem.[2], αὐτῶν mg. Bas.[3] (recte, si Conringium sequi malis), αὐτῶν Nickesius ‖ ἀρχὴν — διαφορά Spengelius Susem.[2] ‖ 2. οὐ τῶν] οὐκ Susem.[1] (male) ‖ 6. ἐκίνουν ΓM[s] † ‖ μετέβαλον aut μετέβαλλον Γ, μετέβαλον pr. P[1] (crr. mg. p[1]), μετέβαλλον M[s] V[b] † ‖ 10. ἔνθα] ἐν θῶ Γ, ἐν Κῷ Susem.[1] (perperam), ἐν ⟨Μασα-⟩λίᾳ? Susem. ‖ ἡ om. P[4] L[s] V[b] Ald. Bk.[2].

(V)
ἀσθενὲς γὰρ τὸ στασιάζον[· καὶ ἐν Ἐρυθραῖς δὲ ἐπὶ τῆς 4
τῶν Βασιλιδῶν ὀλιγαρχίας ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις, καί-
περ καλῶς ἐπιμελομένων τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ, ὅμως διὰ
τὸ ὑπ' ὀλίγων ἄρχεσθαι ἀγανακτῶν ὁ δῆμος μετέβαλε
τὴν πολιτείαν])· κινοῦνται δ' αἱ ὀλιγαρχίαι ἐξ αὐτῶν καὶ
διὰ φιλονεικίαν δημαγωγούντων, ἡ δημαγωγία δὲ διττή, 5
ἣ μὲν ἐν αὐτοῖς τοῖς ὀλίγοις (ἐγγίνεται γὰρ δημαγωγὸς (p.
κἂν πάνυ ὀλίγοι ὦσιν, οἷον ἐν τοῖς τριάκοντα Ἀθήνησιν οἱ
περὶ Χαρικλέα ἴσχυσαν τοὺς τριάκοντα δημαγωγοῦντες, καὶ
ἐν τοῖς τετρακοσίοις οἱ περὶ Φρύνιχον τὸν αὐτὸν τρόπον),
ἢ ὅταν τὸν ὄχλον δημαγωγῶσιν οἱ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ὄντες,
οἷον ἐν Λαρίσῃ οἱ πολιτοφύλακες διὰ τὸ αἱρεῖσθαι αὐτοὺς
τὸν ὄχλον ἐδημαγώγουν, καὶ ἐν ὅσαις ὀλιγαρχίαις οὐχ οὗτοι
αἱροῦνται τὰς ἀρχὰς ἐξ ὧν οἱ ἄρχοντές εἰσιν, ἀλλ' αἱ μὲν
ἀρχαὶ ἐκ τιμημάτων μεγάλων εἰσὶν ἢ ἑταιριῶν, αἱροῦνται
δ' οἱ ὁπλῖται ἢ ὁ δῆμος, ὅπερ ἐν Ἀβύδῳ συνέβαινεν, καὶ
ὅπου τὰ δικαστήρια μὴ ἐκ τοῦ πολιτεύματος εἰσί (δημαγω-
γοῦντες γὰρ πρὸς τὰς κρίσεις μεταβάλλουσι τὴν πολιτείαν,
ὅπερ καὶ ἐν Ἡρακλείᾳ ἐγένετο τῇ ἐν τῷ Πόντῳ), ἔτι δ' 6
ὅταν ἔνιοι εἰς ἐλάττους ἕλκωσι τὴν ὀλιγαρχίαν (οἱ γὰρ τὸ
ἴσον ζητοῦντες ἀναγκάζονται βοηθὸν ἐπαγαγέσθαι τὸν δῆ-
μον)· γίνονται δὲ μεταβολαὶ τῆς ὀλιγαρχίας καὶ ὅταν
ἀναλώσωσι τὰ ἴδια ζῶντες ἀσελγῶς (καὶ γὰρ οἱ τοιοῦτοι
καινοτομεῖν ζητοῦσι, καὶ ἢ τυραννίδι ἐπιτίθενται αὐτοὶ ἢ
1306a κατασκευάζουσιν ἕτερον, ὥσπερ Ἱππαρῖνος Διονύσιον ἐν Συ-
ρακούσαις, καὶ ἐν Ἀμφιπόλει, ᾧ ὄνομα ἦν Κλεότιμος, τοὺς
ἐποίκους τῶν Χαλκιδέων ἤγαγε, καὶ ἐλθόντων διεστασίασεν

18. καὶ — 22. πολιτείαν secl. Susem.$^{2.3}$ ‖ ῥύθραις Γ M^{s} † ‖ 19. Βασιλιδῶν Camerarius, βασιλίδων Γ Π Ar., Βασιλειδῶν ci. Goettlingius ‖ 22. αὐτῶν P^{1}, αυτῶν M^{s}, αὑτῶν cet. ‖ 24. ἢ om. $P^{2.3}$ R^{b} V^{b} ‖ 25. ἀλήνησιν Γ, ἀλκύνησιν M^{s} † ‖ 27. τριακοσίοις $Π^{1}$ † ‖ 28. ἢ] ἡ ⟨δὲ⟩ Bas.³, ἢ ⟨δ'⟩ Spengelius (sine causa) ‖ 34. ἐστὶ $Π^{2}$ Bk. (ἐστι Ald., ἐστιν Bk.¹, ἐστίν Bk.²) ‖ 1306a, 3. τῶν] τοὺς $Π^{2}$ Bk.

(V) αὐτοὺς πρὸς τοὺς εὐπόρους, καὶ ἐν Αἰγίνῃ ὁ τὴν πρᾶξιν τὴν πρὸς Χάρητα πράξας ἐνεχείρησε μεταβαλεῖν τὴν πολιτείαν διὰ τοιαύτην αἰτίαν· ὁτὲ μὲν οὖν εὐθὺς ἐπιχειροῦσι κινεῖν
7 τι, ὁτὲ δὲ κλέπτουσι τὰ κοινά, ὅθεν πρὸς αὐτοὺς στασιάζουσιν ἢ οὗτοι ἢ οἱ πρὸς τούτους μαχόμενοι κλέπτοντας, ὅπερ ἐν Ἀπολλωνίᾳ συνέβη τῇ ἐν τῷ Πόντῳ)· [ὁμονοοῦσα δὲ ὀλιγαρχία οὐκ εὐδιάφθορος [ἐξ αὐτῆς]. σημεῖον δὲ ἡ ἐν Φαρσάλῳ πολιτεία· ἐκεῖνοι γὰρ ὀλίγοι ὄντες πολλῶν κύριοί εἰσι
8 διὰ τὸ χρῆσθαι σφίσιν αὐτοῖς καλῶς. — καταλύονται δὲ καὶ ὅταν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ἑτέραν ὀλιγαρχίαν ἐμποιῶσιν, τοῦτο δ' ἔστιν ὅταν τοῦ παντὸς πολιτεύματος ὀλίγου ὄντος τῶν
(1306) μεγίστων ἀρχῶν μὴ μετέχωσιν οἱ ὀλίγοι πάντες, ὅπερ ἐν Ἤλιδι συνέβη ποτέ (τῆς πολιτείας γὰρ δι' ὀλίγων οὔσης τῶν γερόντων ὀλίγοι πάμπαν ἐγίνοντο διὰ τὸ ἀιδίους εἶναι ἐνενήκοντα ὄντας, τὴν δ' αἵρεσιν δυναστευτικὴν εἶναι καὶ
9 ὁμοίαν τῇ τῶν ἐν Λακεδαίμονι γερόντων). — [γίνεται δὲ μεταβολὴ τῶν ὀλιγαρχιῶν καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν εἰρήνῃ. ἐν μὲν πολέμῳ διὰ τὴν πρὸς τὸν δῆμον ἀπιστίαν στρατιώταις ἀναγκαζομένων χρῆσθαι (ᾧ γὰρ ἂν ἐγχειρίσωσιν, οὗτος πολλάκις γίνεται τύραννος, ὥσπερ ἐν Κορίνθῳ Τιμοφάνης· ἂν δὲ πλείους, οὗτοι αὐτοῖς περιποιοῦνται δυναστείαν), ὁτὲ δὲ ταῦτα δεδιότες μεταδιδόασι τῷ πλήθει τῆς πολιτείας διὰ τὸ ἀναγκάζεσθαι τῷ δήμῳ χρῆσθαι· ἐν δὲ τῇ εἰρήνῃ διὰ τὴν ἀπιστίαν τὴν πρὸς ἀλλήλους ἐγχειρίζουσι τὴν φυλακὴν στρατιώταις καὶ ἄρχοντι μεσιδίῳ, ὃς ἐνίοτε γίνεται κύριος ἀμφοτέρων, ὅπερ συνέβη ἐν Λαρίσῃ

6. εὐθὺς om. Π^2 Ar. Bk. (post 1305 b, 41. καὶ suppl. mg. P^4) ‖ κινεῖν post 7. τι Π^2 Bk. ‖ 7. αὐτοὺς Lambinus et Victorius in translationibus Susem.^{1} (male) ‖ 8. κλέπτοντας secl. Lambinus ‖ 9. ὁμονοοῦσα — 31. Ἰφιάδου post b, 5. ὀλιγαρχία tri! Susem. ‖ 10. ἐξ αὐτῆς secl. Susem.$^{2.3.}$, an ἔξωθεν? Susem. ‖ 16. ἤλιδι $P^{1.2.3.4.}$ V^b, ἴλιδι R^b ‖ 18. ἐννενήκοντα $P^{2.5.}$ et corr. P^3 ‖ καὶ ⟨οὐχ⟩ Coraes (haud recte) ‖ 19. γίνεται — 31. Ἰφιάδου secl. Susem.$^{2.3.}$ ‖ 20. ὀλιγαρχικῶν Bk. et pr. P^4 ‖ 24. αὑτοῖς $P^{1.5.}$ Ar. Ald., *amplius* Guil., αὐτοῖς cet.

(V)

ἐπὶ τῆς τῶν Ἀλευαδῶν ἀρχῆς τῶν περὶ Σῖμον καὶ ἐν Ἀβύδῳ ἐπὶ τῶν ἑταιριῶν ὧν ἦν μία ἡ Ἰφιάδου. —]] 10 γίνονται δὲ στάσεις καὶ ἐκ τοῦ περιφθεῖσθαι ἑτέρους ὑφ' ἑτέρων τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ αὐτῶν καὶ καταστασιάζεσθαι κατὰ γάμους ἢ δίκας, οἷον ἐκ γαμικῆς μὲν αἰτίας αἱ εἰρημέναι πρότερον, καὶ τὴν ἐν Ἐρετρίᾳ δ' ὀλιγαρχίαν τὴν τῶν ἱππέων Διαγόρας κατέλυσεν ἀδικηθεὶς περὶ γάμον, ἐκ δὲ δικαστηρίου κρίσεως ἡ ἐν Ἡρακλείᾳ στάσις ἐγένετο καὶ ἐν Θήβαις, ἐπ' αἰτίᾳ μοιχείας δικαίως μὲν στασιαστικῶς δὲ ποιησαμένων τὴν κόλασιν τῶν μὲν ἐν Ἡρακλείᾳ κατ' Εὐε-
1306b τίωνος, τῶν δ' ἐν Θήβαις κατ' Ἀρχίου (ἐφιλονείκησαν γὰρ αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ ὥστε δεθῆναι ἐν ἀγορᾷ ἐν τῷ κύφωνι)· 11 πολλαὶ δὲ καὶ διὰ τὸ ἄγαν δεσποτικὰς εἶναι τὰς ὀλιγαρχίας ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ τινῶν δυσχερανάντων κατελύθησαν, ὥσπερ ἡ ἐν Κνίδῳ καὶ ἡ ἐν Χίῳ ὀλιγαρχία. *. — γίνονται δὲ καὶ ἀπὸ συμπτώματος μεταβολαὶ καὶ τῆς καλουμένης πολιτείας καὶ τῶν ὀλιγαρχιῶν ἐν ὅσαις ἀπὸ τιμήματος βουλεύουσι καὶ δικάζουσι καὶ τὰς [ἄλλας] ἀρχὰς ἄρχουσιν. πολλάκις γὰρ τὸ ταχθὲν πρῶτον τίμημα πρὸς (p. 9… τοὺς παρόντας καιρούς, ὥστε μετέχειν ἐν μὲν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ὀλίγους ἐν δὲ τῇ πολιτείᾳ τοὺς μέσους, εὐετηρίας γινομένης δι' εἰρήνην ἢ δι' ἄλλην τινὰ εὐτυχίαν συμβαίνει ** πολλα-

30. ἀλωαδῶν Π^1 (em. corr.[1] P^1) † ‖ Σῖμον Schlosser, σάμον Γ Π Ar., corruptelam primus suspicatus est Camerarius ‖ 31. ἑταιριῶν $P^{1.5.}$ Ald., ἑταιρειῶν cet. ‖ 32. καὶ post δὲ add. Γ M^s ‖ 33. αὐτῶν] ὄντων mg. Bas.[3] (vix recte) ‖ 36. δὲ post Διαγόρας add. Π^2 Bk.[1] et corr. (rc., ut videtur) P^5 (in lac. tamen om. P^4), secl. Bk.[2] ‖ 38. στασιωτικῶς Π^2 P^5 Bk. ‖ 39. εὐεκτίωνος Γ Ar., εὐτίωνος Ald., εὐαιτίωνος (sed εὐαι in ras.) P^3, εὐριτίωνος $P^{2.4.}$ V^b, εὐρυτίωνος P^5 R^b C^c Bk. ‖ 1306b, 2. κύφωνι Victorius, κοφῶνι Γ M^s, κυφῶνι c. c. Ar. ‖ 8. ἄλλας add. Π^2 P^5 Ar. Bk. (fors. recte) ‖ 9. γὰρ ⟨παρὰ⟩ ci. Spengelius ‖ 12. ⟨πολλαπλασιοῦσθαι διὰ τὸ⟩ πολλαπλασίου (perperam) aut ⟨μεταβάλλειν διὰ τὸ⟩ πολλαπλασίου Coraes, ⟨ἔλαττον γίνεσθαι διὰ τὸ⟩ πολλαπλασίου Thurotus, ⟨πολλοστὸν γίνεσθαι διὰ τὸ⟩ πολλαπλασίου Schmidtius.

(V)
πλασίου γίνεσθαι τιμήματος ἀξίας τὰς αὐτὰς κτήσεις, ὥστε πάντας πάντων μετέχειν, ὁτὲ μὲν ἐκ προσαγωγῆς καὶ κατὰ μικρὸν γινομένης τῆς μεταβολῆς καὶ λανθανούσης, ὁτὲ δὲ καὶ θᾶττον.

12 αἱ μὲν οὖν ὀλιγαρχίαι μεταβάλλουσι καὶ στασιάζουσι 7
διὰ τοιαύτας αἰτίας (ὅλως δὲ καὶ αἱ δημοκρατίαι καὶ αἱ ὀλιγαρχίαι ἐξίστανται ἐνίοτε οὐκ εἰς τὰς ἐναντίας πολιτείας ἀλλ' εἰς τὰς ἐν τῷ αὐτῷ γένει, οἷον ἐκ τῶν ἐννόμων δημοκρατιῶν καὶ ὀλιγαρχιῶν εἰς τὰς κυρίους καὶ ἐκ τούτων εἰς ἐκείνας)·

VI ἐν δὲ ταῖς ἀριστοκρατίαις γίνονται αἱ στάσεις αἳ μὲν διὰ (7)
τὸ ὀλίγους τῶν τιμῶν μετέχειν, ὅπερ εἴρηται κινεῖν καὶ τὰς ὀλιγαρχίας διὰ τὸ καὶ τὴν ἀριστοκρατίαν ὀλιγαρχίαν εἶναι πώς· ἐν ἀμφοτέραις γὰρ ὀλίγοι οἱ ἄρχοντες, οὐ μέντοι διὰ ταὐτὸν ὀλίγοι. || ἐπεὶ δοκεῖ γε διὰ ταῦτα καὶ ἡ ἀριστοκρατία ὀλιγαρχία εἶναι. || μάλιστα δὲ τοῦτο συμβαίνειν ἀναγκαῖον, ὅταν ᾖ τι πλῆθος τῶν πεφρονηματισμένων ὡς ὅμοιον κατ' ἀρετήν, οἷον ἐν Λακεδαίμονι οἱ λεγόμενοι Παρθενίαι (ἐκ τῶν ὁμοίων γὰρ ἦσαν), οὓς φωράσαντες ἐπιβου-
2 λεύσαντας ἀπέστειλαν Τάραντος οἰκιστάς, ἢ ὅταν τινὲς ἀτιμάζωνται μεγάλοι ὄντες καὶ μηθενὸς ἥττους κατ' ἀρετὴν ὑπό τινων ἐντιμοτέρων, οἷον Λύσανδρος ὑπὸ τῶν βασιλέων, ἢ ὅταν ἀνδρώδης τις ὢν μὴ μετέχῃ τῶν τιμῶν, οἷον Κινάδων ὁ τὴν ἐπ' Ἀγησιλάου συστήσας ἐπίθεσιν ἐπὶ τοὺς Σπαρτιάτας, ἔτι ὅταν οἳ μὲν ἀπορῶσι λίαν οἳ δ' εὐπορῶσιν (καὶ μάλιστα ἐν τοῖς πολέμοις τοῦτο γίνεται· συνέβη δὲ καὶ τοῦτο ἐν Λακεδαίμονι ὑπὸ τὸν Μεσσηνιακὸν πόλε-

18. καὶ prius om. P^5 Congreveus || αἱ alterum om. Π^2 Bk. (Congr.) || 20. νόμων ΓM^s Ar. || δημοκρατικῶν καὶ ὀλιγαρχικῶν Guil. Ar. || 21. τας $P^{2.3.} R^b$ Ald. et pr. P^1, τοὺς $M^s P^{4.5.} L^s V^b$, τους p^1 || 26. ἐπεὶ — 27. εἶναι secl. Camerarius et Gifanius, alteram recensionem esse verborum 24. διὰ — 25. πώς intellexit Spengelius || ταὐτὰ Schneider, τοῦτο Spengelius || 28. τι Congreveus, τὸ $\Gamma \Pi$ Bk. Susem.[1] in textu || 29. ὁμοίων Lambinus (haud male) || 35. Ἀγησιλάου Schneider, ἀγησιλάῳ Π Bk.[1] Susem.[1] in textu.

μον· δῆλον δὲ [καὶ] τοῦτο ἐκ τῆς Τυρταίου ποιήσεως τῆς κα-
1307a λουμένης Εὐνομίας· θλιβόμενοι γάρ τινες διὰ τὸν πόλεμον (p.
ἠξίουν ἀνάδαστον ποιεῖν τὴν χώραν), ἔτι ἐάν τις μέγας ᾖ
καὶ δυνάμενος ἔτι μείζων εἶναι, ἵνα μοναρχῇ, ὥσπερ ἐν
Λακεδαίμονι δοκεῖ Παυσανίας ὁ στρατηγήσας κατὰ τὸν Μη-
δικὸν πόλεμον καὶ ἐν Καρχηδόνι Ἄννων. — λύονται δὲ μά- 3
λιστα αἵ τε πολιτεῖαι καὶ αἱ ἀριστοκρατίαι διὰ τὴν ἐν αὐτῇ
τῇ πολιτείᾳ τοῦ δικαίου παρέκβασιν. ἀρχὴ γὰρ τὸ μὴ με-
μῖχθαι καλῶς ἐν μὲν τῇ πολιτείᾳ δημοκρατίαν καὶ ὀλι-
γαρχίαν, ἐν δὲ τῇ ἀριστοκρατίᾳ ταῦτά τε καὶ τὴν ἀρετήν
[μάλιστα δὲ τὰ δύο. λέγω δὲ τὰ δύο δῆμον καὶ ὀλιγαρ-
χίαν. ταῦτα γὰρ αἵ πολιτεῖαί τε πειρῶνται μιγνύναι καὶ
αἱ πολλαὶ τῶν καλουμένων ἀριστοκρατιῶν. διαφέρουσι γὰρ 4
τῶν ὀνομαζομένων πολιτειῶν αἱ ἀριστοκρατίαι τούτῳ, καὶ
διὰ τοῦτ' εἰσὶν αἳ μὲν ἧττον αἳ δὲ μᾶλλον μόνιμοι αὐτῶν·
τὰς γὰρ ἀποκλινούσας μᾶλλον πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν ἀρι-
στοκρατίας καλοῦσιν, τὰς δὲ πρὸς τὸ πλῆθος πολιτείας· διό-
περ ἀσφαλέστεραι αἱ τοιαῦται τῶν ἑτέρων εἰσίν· κρεῖττόν
τε γὰρ τὸ πλεῖον, καὶ μᾶλλον ἀγαπῶσιν ἴσον ἔχοντες,
οἱ δ' ἐν ταῖς εὐπορίαις, ἂν ἡ πολιτεία διδῷ τὴν ὑπεροχήν, 5
ὑβρίζειν ζητοῦσι καὶ πλεονεκτεῖν. ὅλως δ' ἐφ' ὁπότερον ἂν
ἐγκλίνῃ ἡ πολιτεία, ἐπὶ ταῦτα μεθίσταται ἑκατέρων τὸ
σφέτερον αὐξανόντων, οἷον ἡ μὲν πολιτεία εἰς δῆμον, ἀρι-
στοκρατία δ' εἰς ὀλιγαρχίαν, ἢ εἰς τἀναντία, οἷον ἡ μὲν
ἀριστοκρατία εἰς δῆμον (ὡς ἀδικούμενοι γὰρ περισπῶσιν εἰς
τοὐναντίον οἱ ἀπορώτεροι), αἱ δὲ πολιτεῖαι εἰς ὀλιγαρχίαν
(μόνον γὰρ μόνιμον τὸ κατ' ἀξίαν ἴσον καὶ τὸ ἔχειν τὰ
αὑτῶν)· συνέβη δὲ τὸ εἰρημένον ἐν Θουρίοις. διὰ μὲν γὰρ 6

39. καὶ om. ΓP[5], post τοῦτο tri. Ar. ‖ 1307a, 5. ἄννων ΓAr., ἄννων Π Bk. ‖ 10. μάλιστα aut 12. διαφέρουσι — 40. μεμιγμένῃ secl. Susem.[2. 3.] ‖ 12. γὰρ] δὲ? Susem., lacunam ante διαφέρουσι statuit Conringius ‖ 13. ⟨καὶ⟩ τούτῳ Schlosser, at v. quae adnotavi ad 10 sqq. ‖ 27. αὑτῶν. **? Susem., at v. iterum quae adnotavi ad 10 sqq.

(VI) τὸ ἀπὸ πλείονος τιμήματος εἶναι τὰς ἀρχὰς εἰς ἔλαττον μετέβη καὶ εἰς ἀρχεῖα πλείω, διὰ δὲ τὸ τὴν χώραν ὅλην τοὺς γνωρίμους συγκτήσασθαι παρὰ τὸν νόμον (ἡ γὰρ πολιτεία ὀλιγαρχικωτέρα ἦν, ὥστε ἠδύναντο πλεονεκτεῖν) ** ὁ δὲ δῆμος γυμνασθεὶς ἐν τῷ πολέμῳ τῶν φρουρῶν ἐγένετο
309) κρείττων, ἕως ἀφεῖσαν τῆς χώρας ὅσοι πλείω ἦσαν ἔχοντες.
7 ἔτι διὰ τὸ πάσας τὰς ἀριστοκρατικὰς πολιτείας ὀλιγαρχικὰς εἶναι μᾶλλον πλεονεκτοῦσιν οἱ γνώριμοι, οἷον καὶ ἐν Λακεδαίμονι εἰς ὀλίγους αἱ οὐσίαι ἔρχονται· καὶ ἔξεστι ποιεῖν ὅ τι ἂν θέλωσι τοῖς γνωρίμοις μᾶλλον, καὶ κηδεύειν ὅτῳ θέλουσιν, διὸ καὶ ἡ Λοκρῶν πόλις ἀπώλετο ἐκ τῆς πρὸς Διονύσιον κηδείας, ὃ ἐν δημοκρατίᾳ οὐκ ἂν ἐγένετο, οὐδ' ἂν ἐν ἀριστοκρατίᾳ εὖ μεμιγμένῃ]. — μάλιστα δὲ λανθάνουσιν αἱ ἀριστοκρατίαι μεταβάλλουσαι τῷ λύεσθαι κατὰ μικρόν, ὅπερ εἴρηται ἐν τοῖς πρότερον καθόλου κατὰ πασῶν τῶν πολιτειῶν, ὅτι αἴτιον τῶν μεταβολῶν καὶ τὸ μικρὸν ἐστίν· ὅταν γάρ τι προῶνται τῶν πρὸς τὴν πολιτείαν, μετὰ τοῦτο καὶ ἄλλο μικρῷ μεῖζον εὐχερέστερον κινοῦσιν, ἕως ἂν πάντα
8 κινήσωσι τὸν κόσμον. συνέβη δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς Θουρίων πολιτείας. νόμου γὰρ ὄντος διὰ πέντε ἐτῶν στρατηγεῖν, γενόμενοί τινες πολεμικοὶ τῶν νεωτέρων καὶ παρὰ τῷ πλήθει [τῶν φρουρῶν] εὐδοκιμοῦντες, καταφρονήσαντες τῶν ἐν τοῖς πράγμασι καὶ νομίζοντες ῥᾳδίως κατασχήσειν, τοῦτον τὸν νόμον λύειν ἐπεχείρησαν πρῶτον, ὥστ' ἐξεῖναι συνεχῶς τοὺς αὐτοὺς στρατηγεῖν, ὁρῶντες τὸν δῆμον αὐτοὺς χειροτονή-

31. ἐδύναντο $Π^2$ P^5 Bk. ‖ ** ὁ Schneider ‖ 32. τῶν φρουρῶν om. $Π^1$, secl. Susem.[1] (cf. b, 9) ‖ 33. τὴν χώραν M^s P^2 V^b ‖ 38. θέλωσι $Π^2$ Ar., θέλωσιν Bk. ‖ πολιτεία P^1, ἀριστοκρατία? Susem. † ‖ 40. ἀριστοκρατίᾳ] πολιτείᾳ? Susem. ‖ 1307 b, 3. τὸ ⟨παρὰ⟩ Lambinus ‖ 4. πρόωνται M^s P^1 Ald. ‖ 6. τοῦτο post καὶ tri. Garveus, at v. denuo quae adnotavi ad a, 10 sqq. ‖ 7. μὴ post ἐτῶν add. Ar. cod. Victori Susem.[1.2.] (haud recte) ‖ 9. τῶν φρουρῶν non vert. Ar., secludenda esse ci. Stahrius, cf. a, 32 ‖ 11. συνεχῶς post τοὺς αὐτοὺς $Π^2$ P^5 Bk. ‖ 12. χειροτονήσαντας P^1, χειροτονη^τσαν M^s.

σοντα προθύμως. οἱ δ' ἐπὶ τούτῳ τεταγμένοι τῶν ἀρχόντων, οἱ καλούμενοι σύμβουλοι, ὁρμήσαντες τὸ πρῶτον ἐναντιοῦσθαι συνεπείσθησαν, ὑπολαμβάνοντες τοῦτον κινήσαντας τὸν νόμον ἐάσειν τὴν ἄλλην πολιτείαν, ὕστερον δὲ βουλόμενοι κωλύειν ἄλλων κινουμένων οὐκέτι πλέον ἐποίουν οὐδέν, ἀλλὰ μετέβαλεν ἡ τάξις πᾶσα τῆς πολιτείας εἰς δυναστείαν τῶν ἐπιχειρησάντων νεωτερίζειν.

πᾶσαι δ' αἱ πολιτεῖαι λύονται ὁτὲ μὲν ἐξ αὑτῶν ὁτὲ δ' ἔξω- 9
θεν, ὅταν ἐναντία πολιτεία ᾖ ἢ πλησίον ἢ πόρρω μὲν ἔχουσα δὲ δύναμιν. ὅπερ συνέβαινεν ἐπ' Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων· οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι πανταχοῦ τὰς ὀλιγαρχίας, οἱ δὲ Λάκωνες τοὺς δήμους κατέλυον.

8 ὅθεν μὲν οὖν αἱ μεταβολαὶ γίνονται τῶν πολιτειῶν καὶ (p. 21
αἱ στάσεις, εἴρηται σχεδόν· περὶ δὲ σωτηρίας καὶ κοινῇ καὶ χω- VII
ρὶς ἑκάστης πολιτείας ἐχόμενόν ἐστιν εἰπεῖν. — πρῶτον μὲν οὖν δῆλον ὅτι, εἴπερ ἔχομεν δι' ὧν φθείρονται αἱ πολιτεῖαι, ἔχομεν καὶ δι' ὧν σῴζονται· τῶν γὰρ ἐναντίων τὰ ἐναντία ποιητικά,
φθορὰ δὲ σωτηρίᾳ ἐναντίον. — ἐν μὲν οὖν ταῖς εὖ κεκραμέναις 2
πολιτείαις ὥσπερ ἄλλο τι δεῖ τηρεῖν ὅπως μηδὲν παρανομῶσι, καὶ μάλιστα τὸ μικρὸν φυλάττειν· λανθάνει γὰρ ὑπεισδύουσα ἡ παρανομία, ὥσπερ τὰς οὐσίας αἱ μικραὶ δαπάναι ἀναιροῦσι πολλάκις γινόμεναι. λανθάνει δὲ [ἡ δαπάνη] διὰ τὸ μὴ ἀθρόα γίνεσθαι· παραλογίζεται γὰρ ἡ διάνοια ὑπ' αὐτῶν, ὥσπερ ὁ σοφιστικὸς λόγος· εἰ ἕκαστον μι-

18. *μετέβαλλεν* P^4 et pr. M^s, *μετέβαλλον* $P^{2\cdot 3}$ Q^b V^b Ald. † || 32. *ὑπεισδύουσα — 34. δὲ* om. $Π^2$ Ar. et pr. P^5 (suppl. mg.), *ἐπεισδύουσα* Victorius Bk., *παραδυομένη* M^s P^1 (fors. recte) || 33. *παρανομία*] *παράβασις* mg. P^5 Bk., *παρέκβασις* ci. Victorius || *αἱ — δαπάναι*] *τὸ μικρὸν δαπάνημα* M^s P^1 (fors. recte) || 34. *ἀναιροῦσι* Susem., *ἀναιρεῖ* M^s P^1 (fors. recte), *δαπανῶσι* mg. P^5 Bk., *consumunt* Guil. || *γινόμενον* M^s et (*ι* in ras.) P^1 (fors. recte) || *δὲ* in ras. P^5, *γὰρ* P^1 || *ἡ δαπάνη* secl. Schmidtius Susem.$^{2\cdot 3}$, *ἡ ἀπάτη* $Γ$ M^s et, ut videtur, Ar. („*corruptio*“), *ἡ μετάβασις* Victorius Bk. et in ras. P^5, *ἀμφότερα* ci. Schmidtius || 36. *ὁ* om. M^s et pr. P^1 (suppl. corr.[1]).

VII) κρόν, καὶ πάντα. τοῦτο δ' ἔστι μὲν ὥς, ἔστι δ' ὡς οὔ· τὸ γὰρ ὅλον καὶ τὰ πάντα οὐ μικρόν, ἀλλὰ σύγκειται ἐκ μικρῶν. — μίαν μὲν οὖν φυλακὴν πρὸς ταύτην τὴν ἀρχὴν δεῖ ποιεῖσθαι· ἔπειτα μὴ πιστεύειν τοῖς σοφίσματος χάριν πρὸς τὸ πλῆθος συγκειμένοις, ἐξελέγχεται γὰρ ὑπὸ τῶν 1308 a ἔργων (ποῖα δὲ λέγομεν τῶν πολιτειῶν σοφίσματα, πρότε-

3 ρον εἴρηται). ἔτι δ' ὁρᾶν ὅτι ἔνιαι μένουσιν οὐ μόνον ἀριστοκρατίαι ἀλλὰ καὶ ὀλιγαρχίαι οὐ διὰ τὸ ἀσφαλεῖς εἶναι τὰς πολιτείας, ἀλλὰ διὰ τὸ εὖ χρῆσθαι τοὺς ἐν ταῖς ἀρχαῖς γινομένους καὶ τοῖς ἔξω τῆς πολιτείας καὶ τοῖς ἐν τῷ πολιτεύματι, τοὺς μὲν μὴ μετέχοντας τῷ μὴ ἀδικεῖν καὶ τῷ τοὺς ἡγεμονικοὺς αὐτῶν εἰσάγειν εἰς τὴν πολιτείαν καὶ τοὺς μὲν φιλοτίμους μὴ ἀδικεῖν εἰς ἀτιμίαν τοὺς δὲ πολλοὺς εἰς κέρδος, πρὸς αὑτοὺς δὲ καὶ τοὺς μετέχοντας τῷ χρῆσθαι ἀλλήλοις δημοτικῶς. ὃ γὰρ ἐπὶ τοῦ πλήθους ζητοῦσιν οἱ δημοτικοὶ τὸ ἴσον, τοῦτ' ἐπὶ τῶν ὁμοίων οὐ μόνον δίκαιον

4 ἀλλὰ καὶ συμφέρον ἐστίν. διὸ ἐὰν πλείους ὦσιν ἐν τῷ πολιτεύματι, πολλὰ συμφέρει τῶν δημοτικῶν νομοθετημάτων, οἷον τὸ ἑξαμήνους τὰς ἀρχὰς εἶναι, ἵνα πάντες οἱ ὅμοιοι μετέχωσιν· ἔστι γὰρ ὥσπερ δῆμος ἤδη οἱ ὅμοιοι

211) (διὸ καὶ ἐν τούτοις ἐγγίνονται δημαγωγοὶ πολλάκις, ὥσπερ εἴρηται πρότερον), ἔπειθ' ἧττον εἰς δυναστείας ἐμπίπτουσιν αἱ ὀλιγαρχίαι καὶ ἀριστοκρατίαι (οὐ γὰρ ὁμοίως ῥᾴδιον κακουργῆσαι ὀλίγον χρόνον ἄρχοντας καὶ πολύν, ἐπεὶ διὰ τοῦτο ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις καὶ δημοκρατίαις γίνονται τυραννίδες· ἢ γὰρ οἱ μέγιστοι ἐν ἑκατέρᾳ ἐπιτίθενται τυραννίδι, ἔνθα μὲν οἱ δημαγωγοὶ ἔνθα δ' οἱ δυνάσται, ἢ οἱ τὰς

5 μεγίστας ἔχοντες ἀρχάς, ὅταν πολὺν χρόνον ἄρχωσιν). — σῴζονται δ' αἱ πολιτεῖαι οὐ μόνον διὰ τὸ πόρρω εἶναι τῶν διαφθειρόντων, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ διὰ τὸ ἐγγύς· φοβούμενοι

37. ὡς] ὥς $M^s P^1$ ‖ 1308a, 3. ἔστι Π^2 Ar. ‖ 6. γενομένους Susem. ‖ 7. ἀδικεῖν secl. Boiesenius ‖ 9. εἰς ἰσοτιμίαν Schmidtius ‖ 10. αὐτοὺς ΓP^5 et, ut videtur, P^1, αὑτοὺς cet.

γὰρ διὰ χειρῶν ἔχουσι μᾶλλον τὴν πολιτείαν. ὥστε δεῖ
τοὺς τῆς πολιτείας φροντίζοντας φόβους παρασκευάζειν, ἵνα
φυλάττωσι καὶ μὴ καταλύωσιν ὥσπερ νυκτερινὴν φυλα-
κὴν τὴν τῆς πολιτείας τήρησιν, καὶ τὸ πόρρω ἐγγὺς ποιεῖν.
ἔτι τὰς τῶν γνωρίμων φιλονεικίας καὶ στάσεις καὶ διὰ τῶν
νόμων πειρᾶσθαι δεῖ φυλάττειν, καὶ τοὺς ἔξω τῆς φιλο-
νεικίας ὄντας πρὶν παρειληφέναι καὶ αὐτούς, ὡς τὸ ἐν
ἀρχῇ γινόμενον κακὸν γνῶναι οὐ τοῦ τυχόντος ἀλλὰ πολι-
τικοῦ ἀνδρός. — πρὸς δὲ τὴν διὰ τὰ τιμήματα γινομένην 6
μεταβολὴν ἐξ ὀλιγαρχίας καὶ πολιτείας, ὅταν συμβαίνῃ
τοῦτο μενόντων μὲν τῶν αὐτῶν τιμημάτων εὐπορίας δὲ
νομίσματος γινομένης, συμφέρει τοῦ τιμήματος ἐπισκοπεῖν
τοῦ καινοῦ τὸ πλῆθος πρὸς τὸ παρελθόν, ἐν ὅσαις μὲν
πόλεσι τιμῶνται κατ' ἐνιαυτόν, κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον,
1308b ἐν δὲ ταῖς μείζοσι διὰ τριετηρίδος ἢ πενταετηρίδος, κἂν ᾖ
πολλαπλάσιον ἢ πολλοστημόριον τοῦ πρότερον, ἐν ᾧ αἱ τι-
μήσεις κατέστησαν τῆς πολιτείας, νόμον εἶναι καὶ τὰ τιμή-
ματα ἐπιτείνειν ἢ ἀνιέναι, ἐὰν μὲν ὑπερβάλλῃ, ἐπιτείνον-
τας κατὰ τὴν πολλαπλασίωσιν, ἐὰν δ' ἐλλείπῃ, ἀνιέντας
καὶ ἐλάττω ποιοῦντας τὴν τίμησιν. ἐν μὲν γὰρ ταῖς ὀλι- 7
γαρχίαις καὶ ταῖς πολιτείαις μὴ ποιούντων [μὲν] οὕτως ἔνθα
μὲν ὀλιγαρχίαν ἔνθα δὲ δυναστείαν γίνεσθαι συμβαίνει,
ἐκείνως δὲ ἐκ μὲν πολιτείας δημοκρατίαν, ἐκ δ' ὀλιγαρ-
χίας πολιτείαν ἢ δῆμον. — κοινὸν δὲ καὶ ἐν δήμῳ καὶ ἐν ὀλι- (p. 21
γαρχίᾳ [καὶ ἐν μοναρχίᾳ] καὶ πάσῃ πολιτείᾳ μήτ' αὐξάνειν
λίαν μηδένα παρὰ τὴν συμμετρίαν, ἀλλὰ μᾶλλον πειρᾶ-

33. περιληφθῆναι Boiesenius Susem.[1.2.] (f. r.), *comprehendantur* Guil., περιληφέναι V[b] ‖ 35. διὰ τιμήματα P[4], διὰ τιμήματος Γ M[s] V[b] Susem.[1.2.] ‖ 39. καινοῦ Coraes, κοινοῦ Γ Π Ar. Bk. Susem.[1] in textu ‖ 40. κατὰ — χρόνον ante 39. ἐν Π[2] P[5] Ar. Bk.[1], ibi secl. Lambinus Bk.[2] et h. l. κατ' ἐνιαυτόν bis scripsit Lambinus ‖ 1308b, 7. μὲν secl. Susem. ‖ 10. ἐν alterum om. Π[2] P[5] Bk. (fors. recte) ‖ 11. καὶ μοναρχίᾳ Victorius, rec., sed secl. Casaubonus Bk.[1], om. Π[2] P[5] Bk.[2], rubro pigmento del. corr. P[1].

σθαι μικρὰς καὶ πολυχρονίους διδόναι τιμὰς ἢ ταχὺ μεγάλας (διαφθείρονται γάρ, καὶ φέρειν οὐ παντὸς ἀνδρὸς εὐτυχίαν), εἰ δὲ μή, μή τοί γ' ἀθρόας δόντας ἀφαιρεῖσθαι πάλιν ἀθρόας, ἀλλ' ἐκ προσαγωγῆς· καὶ μάλιστα μὲν πειρᾶσθαι τοῖς νόμοις οὕτω ῥυθμίζειν ὥστε μηδένα ἐγγίνεσθαι πολὺ ὑπερέχοντα δυνάμει μήτε φίλων μήτε χρημάτων, εἰ δὲ μή, ἀποδημητικὰς ποιεῖσθαι τὰς παραστάσεις αὐτῶν. —
8 ἐπεὶ δὲ καὶ διὰ τοὺς ἰδίους βίους νεωτερίζουσιν, δεῖ ἐμποιεῖν ἀρχήν τινα τὴν ἐποψομένην τοὺς ζῶντας ἀσυμφόρως πρὸς τὴν πολιτείαν, ἐν μὲν δημοκρατίᾳ πρὸς τὴν δημοκρατίαν, ἐν δὲ ὀλιγαρχίᾳ πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν ἑκάστῃ. — καὶ τὸ εὐημεροῦν δὲ τῆς πόλεως ἀνὰ μέρος φυλάττεσθαι διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας· τούτου δ' ἄκος τὸ αἰεὶ τοῖς ἀντικειμένοις μορίοις ἐγχειρίζειν τὰς πράξεις καὶ τὰς ἀρχάς (λέγω δ' ἀντικεῖσθαι τοὺς ἐπιεικεῖς τῷ πλήθει, καὶ τοὺς ἀπόρους τοῖς εὐπόροις) καὶ τὸ πειρᾶσθαι ἢ συμμιγνύναι τὸ τῶν ἀπόρων πλῆθος καὶ τὸ τῶν εὐπόρων ἢ τὸ μέσον αὔξειν (τοῦτο γὰρ διαλύει τὰς διὰ
9 τὴν ἀνισότητα στάσεις). μέγιστον δὲ ἐν πάσῃ πολιτείᾳ τὸ καὶ τοῖς νόμοις καὶ τῇ ἄλλῃ οἰκονομίᾳ οὕτω τετάχθαι ὥστε μὴ εἶναι τὰς ἀρχὰς κερδαίνειν. τοῦτο δὲ μάλιστα ἐν ταῖς ὀλιγαρχικαῖς δεῖ τηρεῖν. οὐ γὰρ οὕτως ἀγανακτοῦσιν εἰργόμενοι τοῦ ἄρχειν οἱ πολλοί, ἀλλὰ καὶ χαίρουσιν ἐάν τις ἐᾷ πρὸς τοῖς ἰδίοις σχολάζειν, ὡς ἐὰν οἴωνται τὰ κοινὰ κλέπτειν τοὺς ἄρχοντας, τότε δ' ἀμφότερα λυπεῖ, τό τε

13. *βραχὺ καὶ* Susem.[1], *breviter et* Guil., *βραχυχρονίους καὶ* Sepulveda et Lambinus (prb. Susem.[1]) ‖ 15. *μή τοί γ'* Bk., *μήτοι γ'* P^4 Ald., *μή τοι γ'* P^6 L^s, *μήτοι γε* P^5, *μή τι γ'* $P^{2.3}$ R^b V^b, *μήτ'* $Γ$ M^s, *μὴ τ'* P^1 ‖ 16. *καὶ* om. $Π^2$ Ar. (suppl. corr. P^4) ‖ 17. *οὕτω ῥυθμίζειν*] *οὕτως ἄγειν* $Π^2$ P^5 Bk., sed *ἐν ἄλλῳ· οὕτω ῥυθμίζειν* corr.[1] P^2 et *οὕτω ῥυγμίζειν* mg.[3] P^2 ‖ 22. *τὴν* alterum om. M^s P^1, secl. Susem.[1] ‖ 25. *τοῦτο* $Π^1$ † ‖ 26. *τὸ* om. M^s P^1, secl. Susem.[1] ‖ 28. *καὶ* prius om. $Π^1$, secl. Susem.[1.2.] ‖ *δ'* post *τοὺς* secundum Guilelmi transl. addiderat Susem.[1.2.] ‖ 34. *ὀλιγαρχίαις* $Γ$ (ut videtur) Susem.[1.2.] ‖ 36. *ὡς*] *ὥστε* $Γ$, *ὡστε* M^s †.

(VII
τῶν τιμῶν μὴ μετέχειν καὶ τὸ τῶν κερδῶν· μοναχῶς δὲ 10
καὶ ἐνδέχεται ἅμα εἶναι δημοκρατίαν καὶ ἀριστοκρατίαν,
εἰ τοῦτο κατασκευάσειέ τις. ἐνδέχοιτο γὰρ ἂν καὶ τοὺς
1309a γνωρίμους καὶ τὸ πλῆθος ἔχειν ἃ βούλονται ἀμφοτέρους.
τὸ μὲν γὰρ ἐξεῖναι πᾶσιν ἄρχειν δημοκρατικόν, τὸ δὲ τοὺς (p. 2
γνωρίμους εἶναι ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἀριστοκρατικόν, τοῦτο δ'
ἔσται ὅταν μὴ ᾖ κερδαίνειν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν· οἱ γὰρ ἄπο-
ροι οὐ βουλήσονται ἄρχειν τῷ μηδὲν κερδαίνειν, ἀλλὰ πρὸς
τοῖς ἰδίοις εἶναι μᾶλλον, οἱ δὲ εὔποροι δυνήσονται διὰ τὸ
μηδενὸς προσδεῖσθαι τῶν κοινῶν· ὥστε συμβήσεται τοῖς μὲν
ἀπόροις γίνεσθαι εὐπόροις διὰ τὸ διατρίβειν πρὸς τοῖς
ἔργοις, τοῖς δὲ γνωρίμοις μὴ ἄρχεσθαι ὑπὸ τῶν τυχόντων.
τοῦ μὲν οὖν μὴ κλέπτεσθαι τὰ κοινὰ ἡ παράδοσις γινέσθω 11
τῶν χρημάτων παρόντων πάντων τῶν πολιτῶν, καὶ ἀντί-
γραφα κατὰ φατρίας καὶ λόχους καὶ φυλὰς τιθέσθωσαν·
τοῦ δὲ ἀκερδῶς ἄρχειν τιμὰς εἶναι δεῖ νενομοθετημένας
τοῖς εὐδοκιμοῦσιν. δεῖ δ' ἐν μὲν ταῖς δημοκρατίαις τῶν
εὐπόρων φείδεσθαι, μὴ μόνον τῷ τὰς κτήσεις μὴ ποιεῖν ἀνα-
δάστους, ἀλλὰ μηδὲ τοὺς καρπούς, ὃ ἐν ἐνίαις τῶν πολιτειῶν
λανθάνει γινόμενον, βέλτιον δὲ καὶ βουλομένους κωλύειν
λειτουργεῖν τὰς δαπανηρὰς μὲν μὴ χρησίμους δὲ λειτουργίας,
οἷον χορηγίας καὶ λαμπαδαρχίας καὶ ὅσαι ἄλλαι τοιαῦ-
ται· ἐν δ' ὀλιγαρχίᾳ τῶν ἀπόρων ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι 12
πολλὴν καὶ τὰς ἀρχὰς ἀφ' ὧν λήμματα τούτοις ἀπονέ-
μειν, κἄν τις ὑβρίσῃ τῶν εὐπόρων εἰς τούτους, μείζω τὰ
ἐπιτίμια εἶναι ἢ ἂν σφῶν αὐτῶν, καὶ τὰς κληρονομίας μὴ
κατὰ δόσιν εἶναι ἀλλὰ κατὰ γένος, μηδὲ πλειόνων ἢ μιᾶς
τὸν αὐτὸν κληρονομεῖν. οὕτω γὰρ ἂν ὁμαλώτεραι αἱ οὐ-
σίαι εἶεν καὶ τῶν ἀπόρων εἰς εὐπορίαν ἂν καθίσταιντο
πλείους. συμφέρει δὲ καὶ ἐν δημοκρατίᾳ καὶ ἐν ὀλιγαρ- 13

1309a, 7. μηδὲν P[2] Bk. ‖ 10. μὲν οὖν om. Γ, οὖν om. M[s] ‖ κλέπτεσθαι ⟨ἕνεκα⟩? Susem. ‖ 12. λόχους Γ P[4. 5] p[1] Ar. Ald., λόγους c. c. pr. P[1] ‖ 15. τῷ Γ M[s], τοῦ P[1], c. c. om. Ar. Bk. ‖ 17. γενόμενον? Susem.

VII) χίᾳ τῶν ἄλλων ἢ ἰσότητα ἢ προεδρίαν νέμειν τοῖς ἧττον
κοινωνοῦσι τῆς πολιτείας· ταύτης, ἐν μὲν δήμῳ τοῖς εὐ-
πόροις, ἐν δ' ὀλιγαρχίᾳ τοῖς ἀπόροις, πλὴν ὅσαι ἀρχαὶ
κύριαι τῆς πολιτείας, ·ταύτας δὲ τοῖς ἐκ τῆς πολιτείας
14 ἐγχειρίζειν μόνοις ἢ πλείοσιν. — τρία δέ τινα χρὴ ἔχειν 9
214) τοὺς μέλλοντας ἄρξειν τὰς κυρίας ἀρχάς, πρῶτον μὲν
φιλίαν πρὸς τὴν καθεστῶσαν πολιτείαν, ἔπειτα δύνα-
μιν μεγίστην τῶν ἔργων τῆς ἀρχῆς, τρίτον δ' ἀρετὴν
καὶ δικαιοσύνην ἐν ἑκάστῃ πολιτείᾳ τὴν πρὸς τὴν πο-
λιτείαν (εἰ γὰρ μὴ ταὐτὸν τὸ δίκαιον κατὰ πάσας τὰς
πολιτείας, ἀνάγκη καὶ τῆς δικαιοσύνης εἶναι διαφο-
ράς). ἔχει δ' ἀπορίαν, ὅταν μὴ συμβαίνῃ ταῦτα πάντα
περὶ τὸν αὐτόν, πῶς χρὴ ποιεῖσθαι τὴν αἵρεσιν· οἷον
εἰ στρατηγικὸς μέν τις εἴη, πονηρὸς δὲ καὶ μὴ τῇ πο- 1309 b
λιτείᾳ φίλος, ὁ δὲ δίκαιος καὶ φίλος, πῶς δεῖ ποιεῖσθαι
15 τὴν αἵρεσιν; ἔοικε δὲ δεῖν βλέπειν εἰς δύο, τίνος πλεῖον
μετέχουσι πάντες καὶ τίνος ἔλαττον· διὸ ἐν στρατηγίᾳ μὲν
εἰς τὴν ἐμπειρίαν μᾶλλον τῆς ἀρετῆς (ἔλαττον γὰρ στρα-
τηγίας μετέχουσι, τῆς δ' ἐπιεικείας πλεῖον), ἐν δὲ φυλακῇ
καὶ ταμιείᾳ τοὐναντίον (πλείονος γὰρ ἀρετῆς δεῖται ἢ ὅσην
οἱ πολλοὶ ἔχουσιν, ἡ δὲ ἐπιστήμη κοινὴ πᾶσιν). ἀπορήσειε
δ' ἄν τις κἂν δύναμις ὑπάρχῃ [τῆς πολιτείας] καὶ * φιλία,
τί δεῖ τῆς ἀρετῆς; ποιήσει γὰρ τὰ συμφέροντα καὶ τὰ δύο.
ἢ ὅτι ἐνδέχεται τοὺς τὰ δύο ταῦτα ἔχοντας ἀκρατεῖς εἶναι,
ὥστε καθάπερ καὶ αὑτοῖς οὐχ ὑπηρετοῦσιν εἰδότες καὶ φι-
λοῦντες αὑτούς, οὕτω καὶ πρὸς τὸ κοινὸν οὐδὲν κωλύει ἔχειν
16 ἐνίους; — ἁπλῶς δέ, ὅσα ἐν τοῖς νόμοις ὡς συμφέροντα λέ-

29. *ταύτης* om. Π^2 P^5 Ar. Bk. ‖ 31. *ταῦτα* Π^1 † ‖ 40. *αἵρεσιν* corr. P^4, *διαίρεσιν* c. c. Bk. ‖ 1309 b, 2. *μὴ στρατηγικὸς δὲ* post *φίλος* add. $P^{4.6}$ L^s Ar. Susem.[1] (nescio an recte) ‖ 7. *τοὐναντίον* Γ M^s P^5, *τἀναντία* c. c. Bk. ‖ 8. *κοινῇ* $P^{1.2.3.4}$ L^s † ‖ 9. *τῆς πολιτείας* post *καὶ* tri. Stahrius, post *φιλία* Euckenius ‖ 10. *καὶ τὰ* Π^1 et corr. P^5, *τὰ* corr. P^4, *κατὰ* cet., *illa* Ar. ‖ 14. *ἐνίοις* Π^2.

γομεν ταῖς πολιτείαις, ἅπαντα ταῦτα σῴζει τὰς πολιτείας, καὶ τὸ πολλάκις εἰρημένον μέγιστον στοιχεῖον, τὸ τηρεῖν ὅπως κρεῖττον ἔσται τὸ βουλόμενον τὴν πολιτείαν πλῆθος τοῦ μὴ βουλομένου. — παρὰ πάντα δὲ ταῦτα δεῖ μὴ λανθάνειν, ὃ δὴ λανθάνει τὰς παρεκβεβηκυίας πολιτείας, τὸ μέσον· πολλὰ γὰρ τῶν δοκούντων δημοτικῶν λύει τὰς δημοκρατίας καὶ τῶν ὀλιγαρχικῶν τὰς ὀλιγαρχίας. οἱ δ' οἰόμενοι 17
ταύτην εἶναι μίαν ἀρετὴν ἕλκουσιν εἰς τὴν ὑπερβολήν, ἀγνοοῦντες ὅτι καθάπερ ῥίς ἐστι παρεκβεβηκυῖα μὲν τὴν εὐθύτητα τὴν καλλίστην πρὸς τὸ γρυπὸν ἢ τὸ σιμόν, ἀλλ' ὅμως ἔτι καλὴ καὶ χάριν ἔχουσα πρὸς τὴν ὄψιν, οὐ μὴν ἀλλ' ἐὰν ἐπιτείνῃ τις ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν ὑπερβολήν, πρῶ- (p.
τον μὲν ἀποβαλεῖ τὴν μετριότητα τοῦ μορίου, τέλος δ' οὕτως ὥστε μηδὲ ῥῖνα ποιήσει φαίνεσθαι διὰ τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὴν ἔλλειψιν τῶν ἐναντίων, τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἔχει καὶ περὶ τῶν ἄλλων μορίων, συμβαίνει δὴ τοῦτο καὶ περὶ τὰς 18
ἄλλας πολιτείας. καὶ γὰρ ὀλιγαρχίαν καὶ δημοκρατίαν ἔστιν ὥστ' ἔχειν ἱκανῶς, καίπερ ἐξεστηκυίας τῆς βελτίστης τάξεως· ἐὰν δέ τις ἐπιτείνῃ μᾶλλον ἑκατέραν αὐτῶν, πρῶτον μὲν χείρω ποιήσει τὴν πολιτείαν, τέλος δ' οὐδὲ πολιτείαν. διὸ δεῖ τοῦτο μὴ ἀγνοεῖν τὸν νομοθέτην καὶ τὸν πολιτικόν, ποῖα σῴζει τῶν δημοτικῶν καὶ ποῖα φθείρει τὴν δημοκρατίαν, καὶ ποῖα τῶν ὀλιγαρχικῶν τὴν ὀλιγαρχίαν. οὐδετέραν γὰρ αὐτῶν ἐνδέχεται εἶναι καὶ διαμένειν ἄνευ τῶν εὐπόρων καὶ τοῦ πλήθους, ἀλλ' ὅταν ὁμαλότης γένηται τῆς οὐσίας, ἄλλην ἀνάγκη εἶναι ταύτην τὴν πολι-

19. δὴ ΓM^s, νῦν c. c. Bk. ‖ 27. ἀποβαλεῖ $\Pi^1 P^5$, ἀποβάλει Ald., ἀποβάλλει Ar. et corr.[1] P^2, ἀποβάλῃ P^3 et pr. P^2, ἀποβάλλῃ $P^4 V^b L^s$, ὑπερβαλεῖ R^b ‖ 28. ποιήσῃ M^s et pr. P^2 (em. corr.[1]), ποιῃ (σ suprascr.) P^3 ‖ 30. τὰς ἄλλας] τἄλλα καὶ τὰς Thurotus, ἄλλας secludendum esse ci. Victorius (nescio an recte) ‖ 32. ὥστ' secl. Bk.[2], ὡς coniecerat Sylburgius (haud recte) ‖ 37. ποῖα $\Pi^1 P^5 R^b$ Ald., ποῖαι cet. ‖ 38. μὲν ante γὰρ add. Π^2 Bk. (γὰρ μὲν add. corr. P^4) ‖ αὐτῶν post ἐνδέχεται $\Pi^2 P^5$ Bk.

VII)
τείαν, ὥστε φθείροντες τοῖς καθ' ὑπεροχὴν νόμοις φθείρουσι 1310a
19 τὰς πολιτείας. ἁμαρτάνουσι δὲ καὶ ἐν ταῖς δημοκρατίαις
καὶ ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις, ἐν μὲν ταῖς δημοκρατίαις οἱ δη-
μαγωγοί, ὅπου τὸ πλῆθος κύριον τῶν νόμων· δύο γὰρ
ποιοῦσιν ἀεὶ τὴν πόλιν, μαχόμενοι τοῖς εὐπόροις, δεῖ δὲ
τοὐναντίον αἰεὶ δοκεῖν λέγειν ὑπὲρ ⟨τῶν⟩ εὐπόρων, ἐν δὲ ταῖς
ὀλιγαρχίαις ὑπὲρ τοῦ δήμου τοὺς ὀλιγαρχικούς, καὶ τοὺς ὅρ-
κους ἐναντίους ἢ νῦν ὀμνύναι τοὺς ὀλιγαρχικούς· νῦν μὲν γὰρ
ἐν ἐνίαις ὀμνύουσι "καὶ τῷ δήμῳ κακόνους ἔσομαι καὶ βου-
λεύσω ὅ τι ἂν ἔχω κακόν," χρὴ δὲ καὶ ὑπολαμβάνειν καὶ ὑπο-
κρίνεσθαι τοὐναντίον, ἐπισημαινομένους ἐν τοῖς ὅρκοις ὅτι
20 "οὐκ ἀδικήσω τὸν δῆμον." — μέγιστον δὲ πάντων τῶν εἰρημένων
πρὸς τὸ διαμένειν τὰς πολιτείας, οὗ νῦν ὀλιγωροῦσι πάντες,
τὸ παιδεύεσθαι πρὸς τὰς πολιτείας. ὄφελος γὰρ οὐδὲν τῶν
ὠφελιμωτάτων νόμων καὶ συνδεδοξασμένων ὑπὸ πάντων
τῶν πολιτευομένων, εἰ μὴ ἔσονται εἰθισμένοι καὶ πεπαι-
δευμένοι ἐν τῇ πολιτείᾳ, εἰ μὲν οἱ νόμοι δημοτικοί, δημο-
216) τικῶς, εἰ δ' ὀλιγαρχικοί, ὀλιγαρχικῶς. εἴπερ γάρ ἐστιν ἐφ'
21 ἑνὸς ἀκρασία, ἔστι καὶ ἐπὶ πόλεως. ἔστι δὲ τὸ πεπαιδεῦ-
σθαι πρὸς τὴν πολιτείαν οὐ τοῦτο, τὸ ποιεῖν οἷς χαίρουσιν οἱ
ὀλιγαρχοῦντες καὶ οἱ δημοκρατίαν βουλόμενοι, ἀλλ' οἷς δυνή-
σονται οἱ μὲν ὀλιγαρχεῖν οἱ δὲ δημοκρατεῖσθαι. νῦν δ' ἐν
μὲν ταῖς ὀλιγαρχίαις οἱ τῶν ἀρχόντων υἱοὶ τρυφῶσιν, οἱ
δὲ τῶν ἀπόρων γίνονται γεγυμνασμένοι καὶ πεπονηκότες,
22 ὥστε καὶ βούλονται μᾶλλον καὶ δύνανται νεωτερίζειν· ἐν δὲ
ταῖς δημοκρατίαις ταῖς μάλιστα εἶναι δοκούσαις δημοκρατικαῖς
τοὐναντίον τοῦ συμφέροντος καθέστηκεν, αἴτιον δὲ τούτου
ὅτι κακῶς ὁρίζονται τὸ ἐλεύθερον. δύο γάρ ἐστιν οἷς ἡ δημο-
κρατία δοκεῖ ὡρίσθαι, τῷ τὸ πλεῖον εἶναι κύριον καὶ τῇ

1310a, 1. χαίροντες Lambinus (sine causa) ‖ 6. τῶν add. P[5] Bk.[2] ‖ 9. ⟨καὶ⟩ ὀμνύουσι Schmidtius (fors. recte) ‖ κοκόννους corr.[1] P[1], κακοννους corr. M[s] ‖ 10. ἔχη Γ M[s] Ar., ἐχ sequente lac. unius litterae pr. P[1] ‖ 18. ἤπερ Π[1] ‖ 21. καὶ Γ P[1], ἢ c. c. Ar. Bk. ‖ 27. ⟨μάλιστα⟩ τοὐναντίον Bartschius (haud male).

ἐλευθερίᾳ· τὸ μὲν γὰρ δίκαιον ἴσον δοκεῖ εἶναι, ἴσον δ' ὅ τι ἂν δόξῃ τῷ πλήθει, τοῦτ' εἶναι κύριον, ἐλεύθερον δὲ καὶ ἴσον τὸ ὅ τι ἂν βούληταί τις ποιεῖν· ὥστε ζῇ ἐν ταῖς τοιαύταις δημοκρατίαις ἕκαστος ὡς βούλεται, καὶ εἰς ὃ χρῄζων, ὡς φησὶν Εὐριπίδης· τοῦτο δ' ἐστὶ φαῦλον· οὐ γὰρ δεῖ οἴεσθαι δουλείαν εἶναι τὸ ζῆν πρὸς τὴν πολιτείαν, ἀλλὰ σωτηρίαν.

10 ἐξ ὧν μὲν οὖν αἱ πολιτεῖαι μεταβάλλουσι καὶ φθείρονται, καὶ διὰ τίνων σῴζονται καὶ διαμένουσιν, ὡς ἁπλῶς εἰ-
(10) πεῖν τοσαῦτα ἐστίν· λείπεται δ' ἐπελθεῖν καὶ περὶ μοναρχίας, VIII
ἐξ ὧν τε φθείρεται καὶ δι' ὧν σῴζεσθαι πέφυκεν. — σχεδὸν δὲ πα-
1310b ραπλήσια τοῖς εἰρημένοις περὶ τὰς πολιτείας ἐστὶ καὶ τὰ συμβαίνοντα περὶ τὰς βασιλείας καὶ τὰς τυραννίδας. ἡ μὲν γὰρ βασιλεία κατὰ τὴν ἀριστοκρατίαν ἐστίν, ἡ δὲ τυραννὶς ἐξ ὀλιγαρχίας τῆς ὑστάτης σύγκειται καὶ δημοκρατίας· διὸ δὴ καὶ βλαβερωτάτη τοῖς ἀρχομένοις ἐστίν, ἅτε ἐκ δυοῖν συγκειμένη κακῶν καὶ τὰς παρεκβάσεις καὶ τὰς ἁμαρτιας ἔχουσα τὰς παρ' ἀμφοτέρων τῶν πολιτειῶν. — ὑπάρχει 2
δ' ἡ γένησις εὐθὺς ἐξ ἐναντίων ἑκατέρᾳ τῶν μοναρχιῶν·
ἡ μὲν γὰρ βασιλεία πρὸς βοήθειαν τὴν ἀπὸ τοῦ δήμου τοῖς (p. 21
ἐπιεικέσι γέγονεν, καὶ καθίσταται βασιλεὺς ἐκ τῶν ἐπιεικῶν καθ' ὑπεροχὴν ἀρετῆς ἢ πράξεων τῶν ἀπὸ τῆς ἀρετῆς ἢ καθ' ὑπεροχὴν τοιούτου γένους, ὁ δὲ τύραννος ἐκ τοῦ δήμου καὶ τοῦ πλήθους ἐπὶ τοὺς γνωρίμους, ὅπως ὁ δῆμος ἀδικῆται μηδὲν ὑπ' αὐτῶν. φανερὸν δ' ἐκ τῶν συμβεβηκότων. σχε- 3
δὸν γὰρ οἱ πλεῖστοι τῶν τυράννων γεγόνασιν ἐκ δημαγωγῶν ὡς εἰπεῖν, πιστευθέντες ἐκ τοῦ διαβάλλειν τοὺς γνωρίμους. αἱ

31. καὶ ἴσον parum apte addita esse monet Spengelius ‖ 33. ὡς ὁ χρῄζων ci. Camerarius, ἑὼς ὁ χρῄζων Musgraveus, εἰς τὸ χρῇζον Goettlingius ‖ 39. καὶ om. $Π^1$, secl. Susem.[1] ‖ 1305b, 5. δυεῖν P[2] et pr. P[3] (corr. rc.) ‖ 9. ἡ — 12. γένους vix consentire cum 33—39 monet Thurotus ‖ ἐπὶ τὸν δῆμον Rassovius ‖ 10. ἐκ om. $Π^1$ † ‖ 15. δημαγωγοῦ P[2.3].

III) μὲν γὰρ τοῦτον τὸν τρόπον κατέστησαν τῶν τυραννίδων, ἤδη
τῶν πόλεων ηὐξημένων,. αἳ δὲ πρὸ τούτων ἔκ τε τῶν βασι-
λέων παρεκβαινόντων τὰ πάτρια καὶ δεσποτικωτέρας ἀρχῆς
ὀρεγομένων, αἳ δὲ ἐκ τῶν αἱρετῶν ἐπὶ τὰς κυρίας ἀρχάς
(τὸ γὰρ ἀρχαῖον οἱ δῆμοι καθίστασαν πολυχρονίους τὰς
δημιουργίας καὶ τὰς θεωρίας), αἳ δ' ἐκ τῶν ὀλιγαρχιῶν
4 αἱρουμένων ἕνα τινὰ κύριον ἐπὶ τὰς μεγίστας ἀρχάς. πᾶσι
γὰρ ὑπῆρχε τοῖς τρόποις τούτοις τὸ κατεργάζεσθαι ῥᾳδίως,
εἰ μόνον βουληθεῖεν, διὰ τὸ δύναμιν προϋπάρχειν τοῖς μὲν
βασιλικῆς ἀρχῆς τοῖς δὲ τὴν τῆς τιμῆς, οἷον Φείδων μὲν
περὶ Ἄργος καὶ ἕτεροι τύραννοι κατέστησαν βασιλείας
ὑπαρχούσης, οἱ δὲ περὶ τὴν Ἰωνίαν καὶ Φάλαρις ἐκ τῶν
τιμῶν, Παναίτιος δ' ἐν Λεοντίνοις καὶ Κύψελος ἐν Κορίνθῳ
καὶ Πεισίστρατος Ἀθήνησι καὶ Διονύσιος ἐν Συρακούσαις
5 καὶ ἕτεροι τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκ δημαγωγίας. — καθάπερ οὖν
εἴπομεν, ἡ βασιλεία τέτακται κατὰ τὴν ἀριστοκρατίαν.
κατ' ἀξίαν γάρ ἐστιν, ἢ κατ' ἰδίαν ἀρετὴν ἢ κατὰ γένους,
ἢ κατ' εὐεργεσίας, ἢ κατὰ ταῦτά τε καὶ δύναμιν. ἅπαντες
γὰρ εὐεργετήσαντες ἢ δυνάμενοι τὰς πόλεις ἢ τὰ ἔθνη
εὐεργετεῖν ἐτύγχανον τῆς τιμῆς ταύτης, οἳ μὲν κατὰ πό-
λεμον κωλύσαντες δουλεύειν, ὥσπερ Κόδρος, οἳ δ' ἐλευθε-
ρώσαντες, ὥσπερ Κῦρος, ἢ κτίσαντες ἢ κτησάμενοι χώραν,
ὥσπερ οἱ Λακεδαιμονίων βασιλεῖς καὶ Μακεδόνων καὶ Μο-
6 λοττῶν. — βούλεται δὲ ὁ βασιλεὺς εἶναι φύλαξ, ὅπως οἱ
218) μὲν κεκτημένοι τὰς οὐσίας μηδὲν ἄδικον πάσχωσιν, ὁ δὲ 1311 a
δῆμος μὴ ὑβρίζηται μηδέν· ἡ δὲ τυραννίς, ὥσπερ εἴρηται
πολλάκις, πρὸς οὐδὲν ἀποβλέπει κοινόν, εἰ μὴ τῆς ἰδίας
ὠφελείας χάριν. ἔστι δὲ σκοπὸς τυραννικὸς μὲν τὸ ἡδύ,

17. τῶν τυράννων R^b, αἱ τυραννίδες Π^1, rec. et secl. Susem.[1.2.] (fors. recte) ‖ 24. τούτοις] τοῦτο εἰς Π^1 (em. corr. P^1) †, om. Bk.[2] ‖ 29. κύψελλος $P^{1.4.5.}$ ‖ 33. γένος Π^1 † ‖ 37. ὥσπερ Κόδρος (κέδρος $P^{2.3.}$ V^b et fort. Γ) recte offendit Spengelium, [ὥσπερ Κόδρος] aut ὥσπερ ** [Κόδρος] ci. Susem., v. tamen Wilamowitz. Aus Kydathen p. 99. n. 5.

βασιλικὸς δὲ τὸ καλόν. διὸ καὶ τῶν πλεονεκτημάτων τὰ μὲν χρημάτων τυραννικά, τὰ δ’ εἰς τιμὴν βασιλικὰ μᾶλλον· καὶ φυλακὴ βασιλικὴ μὲν πολιτική, τυραννικὴ δὲ διὰ ξένων. — 7 ὅτι δ’ ἡ τυραννὶς ἔχει κακὰ καὶ τὰ τῆς δημοκρατίας καὶ τὰ τῆς ὀλιγαρχίας, φανερόν· ἐκ μὲν ὀλιγαρχίας τὸ τὸ τέλος εἶναι πλοῦτον (οὕτω γὰρ καὶ διαμένειν ἀναγκαῖον μόνως τήν τε φυλακὴν καὶ τὴν τρυφήν) καὶ τὸ τῷ πλήθει μηδὲν πιστεύειν (διὸ καὶ τὴν παραίρεσιν ποιοῦνται τῶν ὅπλων, καὶ τὸ κακοῦν τὸν ὄχλον καὶ τὸ ἐκ τοῦ ἄστεος ἀπελαύνειν καὶ διοικίζειν ἀμφοτέρων κοινόν, καὶ τῆς ὀλιγαρχίας καὶ τῆς τυραννίδος), ἐκ δημοκρατίας δὲ τὸ πολεμεῖν τοῖς γνωρίμοις καὶ διαφθείρειν λάθρᾳ καὶ φανερῶς καὶ φυγαδεύειν ὡς ἀντιτέχνους καὶ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἐμποδίους. ἐκ γὰρ τούτων συμβαίνει γίνεσθαι καὶ τὰς ἐπιβουλάς, τῶν μὲν ἄρχειν αὐτῶν βουλομένων, τῶν δὲ μὴ δουλεύειν. ὅθεν καὶ τὸ Περιάνδρου πρὸς Θρασύβουλον συμβούλευμά ἐστιν, ἡ τῶν ὑπερεχόντων σταχύων κόλουσις, ὡς δέον αἰεὶ τῶν πολιτῶν τοὺς ὑπερέχοντας ἀναιρεῖν.

8 καθάπερ οὖν σχεδὸν ἐλέχθη, τὰς αὐτὰς ἀρχὰς δεῖ νομίζειν περί τε τὰς πολιτείας εἶναι τῶν μεταβολῶν καὶ περὶ τὰς μοναρχίας· διά τε γὰρ ἀδικίαν καὶ διὰ φόβον καὶ διὰ καταφρόνησιν ἐπιτίθενται πολλοὶ τῶν ἀρχομένων ταῖς μοναρχίαις, τῆς δὲ ἀδικίας μάλιστα δι’ ὕβριν, ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τὴν τῶν ἰδίων στέρησιν. ἔστι δὲ καὶ τὰ τέλη ταὐτά, καθάπερ κἀκεῖ, καὶ περὶ τὰς τυραννίδας καὶ τὰς βασιλείας· μέγεθος γὰρ ὑπάρχει πλούτου καὶ τιμῆς τοῖς μονάρχαις,

6. *χρημάτων Γ*, *χρήματα Π* Bk., quod num defendi queat dubius sum, ⟨*εἰς*⟩ *χρήματα*? Susem. ‖ 10. *τὸ τὸ* Ar. et corr. P[5], *τῷ* P[1], *τῷ τὸ* cet. ‖ 11. *τροφήν* $Π^2$ P[5] Ar. ‖ 12. *παραίνεσιν* M[s] P[4] et pr. P[3] (crx. rc.) † ‖ 15. *καὶ* post *δὲ* add. *Γ* M[s] † ‖ 20. *βουλεύειν* M[s], *βουλομένων*, ut videtur, *Γ* ‖ 22. *τῶν* (om. P[4]) *πολιτῶν* post *τοὺς ὑπερέχοντας* $Π^2$ P[5] Bk. et fort. *Γ* ‖ 23. *οὖν ἐλέχθη, σχεδὸν τὰς* Spengelius (fors. recte) ‖ 24. *τῶν μεταβολῶν* ante 23. *αὐτὰς Γ* M[s] † ‖ 28. *ταυτά* P[1], *τὰ αὐτὰ* P[5], *ταῦτα* $Π^2$ ‖ 30. *μονάρχοις* $Π^2$ P[5] Bk.

III)

9 ὧν ἐφίενται πάντες. — τῶν δ' ἐπιθέσεων αἳ μὲν ἐπὶ τὸ σῶμα γίνονται τῶν ἀρχόντων, αἳ δ' ἐπὶ τὴν ἀρχήν. αἱ μὲν οὖν
219) δι' ὕβριν ἐπὶ τὸ σῶμα. τῆς δὲ ὕβρεως οὔσης πολυμεροῦς, ἕκαστον αὐτῶν αἴτιον γίνεται τῆς ὀργῆς· τῶν δ' ὀργιζομένων σχεδὸν οἱ πλεῖστοι τιμωρίας χάριν ἐπιτίθενται, ἀλλ' οὐχ ὑπεροχῆς. οἷον ἡ μὲν τῶν Πεισιστρατιδῶν διὰ τὸ προπηλακίσαι μὲν τὴν Ἁρμοδίου ἀδελφὴν ἐπηρεάσαι δ' Ἁρμόδιον (ὁ μὲν γὰρ Ἁρμόδιος διὰ τὴν ἀδελφήν, ὁ δὲ Ἀριστογείτων διὰ τὸν Ἁρμόδιον), ἐπεβούλευσαν δὲ καὶ Περιάνδρῳ τῷ ἐν Ἀμβρακίᾳ τυράννῳ διὰ τὸ συμπίνοντα μετὰ
10 τῶν παιδικῶν ἐρωτῆσαι αὐτὸν εἰ ἤδη ἐξ αὐτοῦ κύει, ἡ δὲ 1311b Φιλίππου ὑπὸ Παυσανίου διὰ τὸ ἐᾶσαι ὑβρισθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν περὶ Ἄτταλον, καὶ ἡ Ἀμύντου τοῦ μικροῦ ὑπὸ Δέρδα διὰ τὸ καυχήσασθαι εἰς τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ, καὶ ἡ τοῦ εὐνούχου Εὐαγόρᾳ τῷ Κυπρίῳ, διὰ γὰρ τὸ τὴν γυναῖκα
11 παρελέσθαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀπέκτεινεν ὡς ὑβρισμένος. πολλαὶ δ' ἐπιθέσεις γεγένηνται καὶ διὰ τὸ εἰς τὸ σῶμα αἰσχῦναι τῶν μοναρχῶν τινάς. οἷον καὶ ἡ Κραταίου εἰς Ἀρχέλαον· αἰεὶ γὰρ βαρέως εἶχε πρὸς τὴν ὁμιλίαν, ὥστε ἱκανὴ καὶ ἐλάττων ἐγένετο πρόφασις, ἢ διότι τῶν θυγατέρων οὐδεμίαν ἔδωκεν ὁμολογήσας αὐτῷ, ἀλλὰ τὴν μὲν προτέραν, κατεχόμενος ὑπὸ πολέμου πρὸς Σίρραν καὶ Ἀρράβαιον, ἔδωκε τῷ βασιλεῖ τῷ τῆς Ἐλιμείας, τὴν δὲ νεωτέραν τῷ υἱῷ Ἀμύντᾳ, οἰόμενος οὕτως ἂν ἐκεῖνον ἥκιστα διαφέρεσθαι καὶ τὸν ἐκ τῆς Κλεοπάτρας· ἀλλὰ τῆς γε ἀλλοτριότητος ὑπῆρχεν ἀρχὴ τὸ βαρέως φέρειν πρὸς τὴν ἀφροδισιαστικὴν

36. διὰ — 39. Ἁρμόδιον citant Schol. Aristoph. Ach. 980 ‖ 37. Ἁρμόδιον] ἁρμοδίῳ M[s] Susem.[1] (fors. recte) ‖ 38. μὲν om. Schol. Aristoph. ‖ 1311b, 7. αἰσχύναι M[s] P[1], αἰσχύνειν P[5], αἰσχύνεσθαι Π[2] Bk. ‖ 8. μοναρχῶν Γ, μονάρχων Π Bk. Susem.[1] ‖ κραταιοῦ M[s] P[1], Κρατεύου ex Aelian. V. H. VIII, 9 Scaliger ‖ 10. καίπερ Gifanius, κἂν? Susem. ‖ ἢ Π[1], om. editores praeter Susem. inde a Victorio (Gif.), non vert. Guil. † ‖ 13. ἐλιβείας Π[2] P[5] Ar. (β tamen falsam esse significat P[4]) ‖ 14. υἱεῖ Π[2] P[5] Bk.

χάριν. συνεπέθετο δὲ καὶ Ἑλλανοκράτης ὁ Λαρισαῖος διὰ 12
τὴν αὐτὴν αἰτίαν· ὡς γὰρ χρώμενος τῇ ἡλικίᾳ αὐτοῦ οὐ
κατῆγεν ὑποσχόμενος, δι᾽ ὕβριν καὶ οὐ δι᾽ ἐρωτικὴν ἐπι-
θυμίαν ᾤετο εἶναι τὴν γεγενημένην ὁμιλίαν. Πύθων δὲ
καὶ Ἡρακλείδης οἱ Αἴνιοι Κότυν διέφθειραν τῷ πατρὶ τι-
μωροῦντες, Ἀδάμας δ᾽ ἀπέστη Κότυος διὰ τὸ ἐκτμηθῆναι
παῖς ὢν ὑπ᾽ αὐτοῦ ὡς ὑβρισμένος. πολλοὶ δὲ καὶ διὰ τὸ 13
εἰς τὸ σῶμα αἰκισθῆναι πληγαῖς ὀργισθέντες οἱ μὲν διέ-
φθειραν οἱ δ᾽ ἐνεχείρησαν ὡς ὑβρισθέντες, καὶ τῶν περὶ (p. 2
τὰς ἀρχὰς καὶ βασιλικὰς δυναστείας. οἷον ἐν Μιτυλήνῃ τοὺς Πενθιλίδας Μεγακλῆς περιιόντας καὶ τύπτοντας ταῖς κορύναις ἐπιθέμενος μετὰ τῶν φίλων ἀνεῖλεν, καὶ ὕστερον Σμέρδις Πενθίλον πληγὰς λαβὼν καὶ παρὰ τῆς γυναικὸς ἐξελκυσθεὶς διέφθειρεν. καὶ τῆς Ἀρχελάου δ᾽ ἐπιθέσεως Δεκάμνιχος ἡγεμὼν ἐγένετο, παροξύνων τοὺς ἐπιθεμένους πρῶτος· αἴτιον δὲ τῆς ὀργῆς ὅτι αὐτὸν ἐξέδωκε μαστιγῶσαι Εὐριπίδῃ τῷ ποιητῇ· ὁ δ᾽ Εὐριπίδης ἐχαλέπαινεν εἰπόντος
τι αὐτοῦ εἰς δυσωδίαν τοῦ στόματος. καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ 14
διὰ τοιαύτας αἰτίας οἱ μὲν ἀνῃρέθησαν οἱ δ᾽ ἐπεβουλεύθησαν. ὁμοίως δὲ καὶ διὰ φόβον· ἓν γάρ τι τοῦτο τῶν αἰτίων ἦν, ὥσπερ καὶ περὶ τὰς πολιτείας καὶ τὰς μοναρχίας· οἷον Ξέρξην Ἀρταπάνης φοβούμενος τὴν διαβολὴν τὴν περὶ Δαρεῖον, ὅτι ἐκρέμασεν οὐ κελεύσαντος Ξέρξου, ἀλλ᾽ οἰόμενος συγγνώσεσθαι ὡς ἀμνημονοῦντα διὰ τὸ δειπνεῖν. αἱ δὲ διὰ

18. *τῇ ἡλικίᾳ* post *αὐτοῦ* Π^{2} P^{5} Bk. ‖ 20. *Πύθων* Fabius Benevolentius, *πύρρων* Π^{1} Bk. Susem.[1] in textu, *πάρων* Ar. Ald., *πάρρων* c. c. corr.[1] P^{1} ‖ 27. *Πενθιλίδας* Schneider, *πενταλίδας* R^{b}, *πενθαλήδας* pr. M^{s}, *πενθαλίδας* c. c. Bk. Susem.[1] in textu ‖ *περιιόντας* $P^{1.4.5.}$ R^{b} Ar., *circumstantes* Guil., *περιόντας* cet. ‖ 29. *Σμέρδις* Camotius, *σμέρδης* Γ Π Ar. ‖ *πενθίλον* M^{s} P^{1}, *πένθιμον* R^{b}, *πένθιλον* c. c. Bk.[1] ‖ 35. *τοιαύτης* Π^{2} P^{5} Ar. ‖ 36. ⟨*καὶ*⟩ *τοῦτο* Coraes (recte, ut opinor) ‖ *αἰτιῶν* M^{s} Π^{3} (fors. recte) ‖ 37. *καὶ περὶ τὰς πολιτείας* om. Π^{1} (suppl. mg. p^{1}) † ‖ 39. *οὐκ ἐκρέμασε* Lambinus, *ἐκρέμασεν* ⟨*μὲν*⟩ *οὐ* Thompson (haud recte) ‖ 40. *συγγνώσθαι* pr. P^{1} (crx. p^{1}), *συγγνῶσθαι* Γ M^{s} et fort. Ar.

καταφρόνησιν, ὥσπερ Σαρδανάπαλλον ἰδών τις ξαίνοντα μετὰ τῶν γυναικῶν (εἰ ἀληθῆ ταῦτα οἱ μυθολογοῦντες λέγουσιν· εἰ δὲ μὴ ἐπ' ἐκείνου, ἀλλ' ἐπ' ἄλλου γε ἂν γένοιτο τοῦτο ἀληθές), καὶ Διονυσίῳ τῷ ὑστέρῳ Δίων ἐπέθετο διὰ τὸ καταφρονεῖν, ὁρῶν τούς τε πολίτας οὕτως ἔχοντας καὶ 1312a

15 αὐτὸν ἀεὶ μεθύοντα. καὶ τῶν φίλων δέ τινες ἐπιτίθενται διὰ καταφρόνησιν· διὰ γὰρ τὸ πιστεύεσθαι καταφρονοῦσιν ὡς λήσοντες. καὶ οἱ οἰόμενοι δύνασθαι κατασχεῖν τὴν ἀρχὴν τρόπον τινὰ διὰ τὸ καταφρονεῖν ἐπιτίθενται· ὡς δυνάμενοι γὰρ καὶ καταφρονοῦντες τοῦ κινδύνου διὰ τὴν δυνάμιν ἐπιχειροῦσι ῥᾳδίως, ὥσπερ οἱ στρατηγοῦντες τοῖς μονάρχοις, οἷον Κῦρος Ἀστυάγει καὶ τοῦ βίου καταφρονῶν καὶ τῆς δυνάμεως διὰ τὸ τὴν μὲν δύναμιν ἐξηργηκέναι αὐτὸν δὲ τρυφᾶν, καὶ Σεύθης ὁ Θρᾷξ Ἀμαδόκῳ στρατηγὸς ὤν. **. οἳ δὲ καὶ διὰ πλείω τούτων ἐπιτίθενται, οἷον καὶ καταφρονοῦντες καὶ διὰ κέρδος, ὥσπερ Ἀριοβαρζάνῃ Μιθριδάτης.

221) || μάλιστα δὲ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐγχειροῦσιν οἱ τὴν φύσιν μὲν θρασεῖς, τιμὴν δὲ ἔχοντες πολεμικὴν παρὰ τοῖς μονάρχοις· ἀνδρία γὰρ δύναμιν ἔχουσα θράσος ἐστίν, δι' ἃς ἀμφοτέρας, ὡς ῥᾳδίως κρατήσοντες, ποιοῦνται τὰς ἐπιθέσεις. ||

16 τῶν δὲ διὰ φιλοτιμίαν ἐπιτιθεμένων ἕτερος τρόπος ἐστὶ τῆς αἰτίας παρὰ τοὺς εἰρημένους πρότερον. οὐ γὰρ ὥσπερ ἔνιοι τοῖς τυράννοις ἐπιχειροῦσιν ὁρῶντες κέρδη τε μεγάλα καὶ τιμὰς μεγάλας οὔσας αὐτοῖς, οὕτω καὶ τῶν διὰ φιλοτιμίαν ἐπιτιθεμένων ἕκαστος προαιρεῖται κινδυνεύειν· ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν, οὗτοι δ' ὥσπερ κἂν

1312a, 1. *Σαρδανάπαλλον* Thom. Ar. Bk.^{2}, *Σαρδανάπαλον* Γ Π Bk.^{1} Susem.$^{1.2.}$ || 3. *τοῦτ'* aut *τοῦτο τὸ* corr. M^{s}, *τὸ* $P^{2.3.}$ R^{b} V^{b}, om. $P^{4.5.}$ Ald. Bk. † || 10. *καὶ* om. $Π^{1}$ † || 11. et 18. *μονάρχαις*? Susem. || 12. *ἀστυάγη* L^{s} Ald. Bk., *ἀστηάγει* P^{4} || 14. *θρὰξ* M^{s} P^{1} || *ὤν.* ** Susem. || 17. *μάλιστα* — 20. *ἐπιθέσεις* alteram recensionem esse antecedentium 11. *ὥσπερ* — 14. *ὤν* arbitratur Susem. || 18. *θρασεῖς*] *ἀνδρεῖοι* Spengelius || 19. *ἀνδρία* — *ἐστίν* secludenda esse ci. Congreveus || *θάρσος* Gifanius Susem.^{2}.

ἄλλης τινὸς γενομένης πράξεως περιττῆς καὶ δι' ἣν ὀνομαστοὶ γίνονται καὶ γνώριμοι τοῖς ἄλλοις, οὕτω καὶ τοῖς μονάρχαις ἐγχειροῦσιν, οὐ κτήσασθαι βουλόμενοι μοναρχίαν ἀλλὰ δόξαν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐλάχιστοί γε τὸν 17
ἀριθμόν εἰσιν οἱ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ὁρμῶντες· ὑποκεῖσθαι γὰρ δεῖ τὸ τοῦ σωθῆναι μηδὲν φροντίζειν, ἂν [μὴ] μέλλῃ κατασχήσειν τὴν πρᾶξιν. οἷς ἀκολουθεῖν μὲν δεῖ τὴν Δίωνος ὑπόληψιν, οὐ ῥᾴδιον δ' αὐτὴν ἐγγενέσθαι πολλοῖς· ἐκεῖνος γὰρ μετ' ὀλίγων ἐστράτευσεν ἐπὶ Διονύσιον οὕτως ἔχειν φάσκων ὡς ὅπου περ ἂν δύνηται προελθεῖν, ἱκανὸν αὐτῷ τοσοῦτον μετασχεῖν τῆς πράξεως, οἷον εἰ μικρὸν ἐπιβάντα τῆς γῆς εὐθὺς συμβαίη τελευτῆσαι [τὸν βίον], τοῦτον καλῶς ἔχειν αὐτῷ τὸν θάνατον.

φθείρεται δὲ τυραννὶς ἕνα μὲν τρόπον, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων 18
1312b πολιτειῶν ἑκάστη, ἔξωθεν, ἐὰν ἐναντία τις ᾖ πολιτεία κρείττων (τὸ μὲν γὰρ βούλεσθαι δῆλον ὡς ὑπάρξει διὰ τὴν ἐναντιότητα τῆς προαιρέσεως· ἃ δὲ βούλονται, δυνάμενοι πράττουσι πάντες), ἐναντίαι δὲ πολιτεῖαι, δῆμος μὲν τυραννίδι καθ' Ἡσίοδον ὡς κεραμεὺς κεραμεῖ (καὶ γὰρ ἡ δημοκρατία ἡ τελευταία τυραννίς ἐστιν), βασιλεία δὲ καὶ ἀριστοκρατία διὰ τὴν ἐναντιότητα τῆς πολιτείας (διὸ Λακεδαιμόνιοι πλείστας κατέλυσαν τυραννίδας καὶ Συρακούσιοι κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἐπολιτεύοντο καλῶς)· ἕνα δ' ἐξ αὐτῆς, ὅταν οἱ μετέχοντες 19
στασιάζωσιν, ὥσπερ ἡ τῶν περὶ Γέλωνα καὶ νῦν ἡ τῶν (p.
περὶ Διονύσιον. ἡ μὲν Γέλωνος Θρασυβούλου τοῦ Ἱέρωνος

28. καὶ γνώριμοι post τοῖς ἄλλοις Π[1] ‖ 29. μονάρχαις Γ M[s], μονάρχοις c. c. Bk. ‖ 31. οἱ om. M[s] P[1] ‖ 32. μὴ add. Π[2] P[5] p[1] Ar. Bk. (fors. recte) ‖ 34. γενέσθαι Π[1] (de Γ tamen dubia res est) ‖ 36. ὅποι Thompson ‖ 37. αὐτῷ Γ, αὑτῷ Π Bk. ‖ 38. τὸν βίον add. P[1] et mg. P[4] ‖ 39. αὐτῷ Γ, αὐτὸν pr. M[s], αὑτῷ c. c. Bk. ‖ 1312b, 1. πολιτειῶν post ἑκάστη Π[2] P[5] Bk. ‖ 2. βουλεύεσθαι Γ M[s] V[b] † ‖ 4. αἱ post δὲ add. Π[2] P[5] Bk. ‖ 5. κεραμεὺς post κεραμεῖ Π[2] P[5] Bk. ‖ 9. αὐτῆς Γ P[1.5], αὑτῆς M[s], αὐτοῦ P[4] C[c] Ald., αὑτοῦ V[b], αὐ P[2.3], αὐτῶν R[b].

ἀδελφοῦ τὸν υἱὸν τοῦ Γέλωνος δημαγωγοῦντος καὶ πρὸς ἡδο-
νὰς ὁρμῶντος, ἵν' αὐτὸς ἄρχῃ, τῶν δὲ οἰκείων συστησάντων,
ἵνα μὴ τυραννὶς ὅλως καταλυθῇ ἀλλὰ Θρασύβουλος, οἱ
δὲ συστάντες αὐτῶν, ὡς καιρὸν ἔχοντες, ἐξέβαλον ἅπαντας
αὐτούς· Διονύσιον δὲ Δίων στρατεύσας, κηδεστὴς ὢν καί,
20 προσλαβὼν τὸν δῆμον, ἐκεῖνον ἐκβαλὼν διεφθάρη. — δύο δὲ
οὐσῶν αἰτιῶν δι' ἃς μάλιστ' ἐπιτίθενται ταῖς τυραννίσι, μί-
σους καὶ καταφρονήσεως, θάτερον μὲν δεῖ τούτων ὑπάρχειν
τοῖς τυράννοις, τὸ μῖσος, ἐκ δὲ τοῦ καταφρονεῖσθαι πολλαὶ
γίνονται τῶν καταλύσεων. σημεῖον δέ· τῶν μὲν γὰρ κτη-
σαμένων οἱ πλεῖστοι καὶ διεφύλαξαν τὰς ἀρχάς, οἱ δὲ
παραλαβόντες εὐθὺς ὡς εἰπεῖν ἀπολλύουσι πάντες. ἀπο-
λαυστικῶς γὰρ ζῶντες εὐκαταφρόνητοί τε γίνονται καὶ πολ-
21 λοὺς καιροὺς παραδιδόασι τοῖς ἐπιτιθεμένοις. — μόριον δέ
τι τοῦ μίσους καὶ τὴν ὀργὴν δεῖ τιθέναι· τρόπον γάρ τινα
τῶν αὐτῶν αἰτία γίνεται πράξεων. πολλάκις δὲ καὶ πρα-
κτικώτερον τοῦ μίσους· συντονώτερον γὰρ ἐπιτίθενται διὰ τὸ
μὴ χρῆσθαι λογισμῷ τὸ πάθος (μάλιστα δὲ συμβαίνει
22 τοῖς θυμοῖς ἀκολουθεῖν διὰ τὴν ὕβριν, δι' ἣν αἰτίαν ἥ τε
τῶν Πεισιστρατιδῶν κατελύθη τυραννὶς καὶ πολλαὶ τῶν
ἄλλων), ἀλλὰ μᾶλλον τὸ μῖσος· ἡ μὲν γὰρ ὀργὴ μετὰ
λύπης πάρεστιν, ὥστε οὐ ῥᾴδιον λογίζεσθαι, ἡ δ' ἔχθρα ἄνευ
λύπης. — ὡς δὲ ἐν κεφαλαίοις εἰπεῖν, ὅσας αἰτίας εἰρήκαμεν
τῆς τε ὀλιγαρχίας τῆς ἀκράτου καὶ τελευταίας καὶ τῆς
δημοκρατίας τῆς ἐσχάτης, τοσαύτας καὶ τῆς τυραννίδος θε-
τέον· καὶ γὰρ αὗται τυγχάνουσιν οὖσαι διαιρεταὶ τυραννίδες.

13. *συστάντων* Γ M^s P^2 Ar. (?) Bk. Susem.[1] ‖ 15. *συστήσαντες* P^5 ‖ ⟨*κατ'*⟩ *αὐτῶν* Camerarius Bk.[2] (male), *αὐτοῖς* Spengelius, ⟨*μετ'*⟩ *αὐτῶν*? Susem., si omnino correctione opus est ‖ 16. ⟨*ἐπὶ*⟩ *Διονύσιον* Thurotus (fors. recte) ‖ 20. ⟨*αἱ*⟩ *πολλαὶ* Coraes, *plurimae* Ar. ‖ 21. *τῶν μὲν* — 23. *πάντες*] v. quae adnotabo ad 1315 b, 11 sqq. ‖ 22. *καὶ* om. Γ P^5, non vert. Ar. ‖ 23. *ἀπολλύασι* $Π^3$ P^5 p^1 Bk. et pr. P^2 (em. corr.[1]) et *γρ.* mg. rc. (?) P^3 ‖ 26. *δεῖ* post *τιθέναι* M^s P^1 ‖ 29. *σημαίνει* Γ M^s † ‖ 37. *αἱρεταὶ* R^b.

βασιλεία δ' ὑπὸ μὲν τῶν ἔξωθεν ἥκιστα φθείρεται, διὸ καὶ πολυχρόνιός ἐστιν· ἐξ αὑτῆς δ' αἱ πλεῖσται φθοραὶ συμβαίνουσιν. φθείρεται δὲ κατὰ δύο τρόπους, ἕνα μὲν
1313 a στασιασάντων τῶν μετεχόντων τῆς βασιλείας, ἄλλον δὲ τρό- (p. 21
πον τυραννικώτερον πειρωμένων διοικεῖν, ὅταν εἶναι κύριοι πλειόνων ἀξιῶσι καὶ παρὰ τὸν νόμον. οὐ γίνονται δ' ἔτι βασιλεῖαι νῦν, ἀλλ' ἄν περ γίνωνται μοναρχίαι, [καὶ] τυραννίδες μᾶλλον, διὰ τὸ τὴν βασιλείαν ἑκούσιον μὲν ἀρχὴν εἶναι, κυρίαν δὲ μειζόνων, πολλοὺς δ' εἶναι τοὺς ὁμοίους, καὶ μηδένα διαφέροντα τοσοῦτον ὥστε ἀπαρτίζειν πρὸς τὸ μέγεθος καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς ἀρχῆς. ὥστε διὰ μὲν τοῦτο οὐχ ὑπομένουσιν ἑκόντες· ἐὰν δὲ δι' ἀπάτης ἄρξῃ τις ἢ βίας,
ἤδη τοῦτο δοκεῖ τυραννὶς εἶναι. ἐν δὲ ταῖς κατὰ γένος βα- 23
σιλείαις τιθέναι δεῖ τῆς φθορᾶς αἰτίαν πρὸς ταῖς εἰρημέναις καὶ τὸ γίνεσθαι πολλοὺς εὐκαταφρονήτους, καὶ τὸ δύναμιν μὴ κεκτημένους τυραννικὴν ἀλλὰ βασιλικὴν τιμὴν ὑβρίζειν· ῥᾳδία γὰρ ἐγίνετο ἡ κατάλυσις· μὴ βουλομένων γὰρ εὐθὺς οὐκ ἔσται βασιλεύς, ἀλλ' ὁ τύραννος καὶ μὴ βουλομένων.

11 φθείρονται μὲν οὖν αἱ μοναρχίαι διὰ ταύτας καὶ τοι-
αύτας ἑτέρας αἰτίας· σῴζονται δὲ δῆλον ὡς ἁπλῶς μὲν εἰ- IX
πεῖν ἐκ τῶν ἐναντίων, ὡς δὲ καθ' ἕκαστον τῷ τὰς μὲν βασιλείας ἄγειν ἐπὶ τὸ μετριώτερον. ὅσῳ γὰρ ἂν ἐλαττόνων ὦσι κύριοι, πλείω χρόνον ἀναγκαῖον μένειν πᾶσαν τὴν ἀρχήν· αὐτοί τε γὰρ γίνονται ἧττον δεσποτικοὶ καὶ τοῖς ἤθεσιν ἴσοι μᾶλλον, καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχομένων φθονοῦνται ἧττον. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἡ περὶ Μολοττοὺς πολὺν χρόνον βασιλεία διέμεινεν,

39. *αὑτῆς* Γ $\mathrm{P}^{1.4.5.}$ ‖ 1313 a, 4. *καὶ* secl. Spengelius, del. Bk.^{2} ‖ 6. *μειζόνων δὲ κυρίαν* $\mathrm{P}^{1.5.}$ Π^2 Bk. ‖ 8. *οὐχ ὑπομένουσιν* post 9. *ἑκόντες* $\mathrm{P}^{1.5.}$ Π^2 Bk. ‖ 9. *ἂν* Π^2 P^5 Bk. ‖ 10. *δοκεῖ τοῦτο εἶναι τυραννίς* Π^2 P^5 Bk. ‖ 14. *ἐγίνετο*] *γίνοιτ' ἂν* P^5, *fieret* Guil. ‖ 18. *δῆλον* secl. Schneider Bk.^{2}, *δῆλον* ⟨*ὅτι*⟩ ci. Vahlenus, *καθόλου* coniecerat Conringius ‖ 20. *ἂν* om. Π^1, secl. Susem.^{1} ‖ 22. *ἧττον* ante *γίνονται* $\mathrm{P}^{1.5.}$ Π^2 Bk.

(IX) καὶ ἡ Λακεδαιμονίων διὰ τὸ ἐξ ἀρχῆς τε εἰς δύο μέρη διαιρεθῆναι τὴν ἀρχήν, καὶ πάλιν Θεοπόμπου μετριάσαντος τοῖς τε ἄλλοις καὶ τὴν τῶν ἐφόρων ἀρχὴν ἐπικαταστήσαντος· τῆς γὰρ δυνάμεως ἀφελὼν ηὔξησε τῷ χρόνῳ τὴν βασιλείαν, ὥστε τρόπον τινὰ ἐποίησεν οὐκ ἐλάττονα ἀλλὰ μείζονα αὐτήν. ὅπερ καὶ πρὸς τὴν γυναῖκα ἀποκρίνασθαί φασιν αὐτόν, εἰποῦσαν εἰ μηδὲν αἰσχύνεται ἐλάττω τὴν βασιλείαν παραδιδοὺς τοῖς υἱέσιν ἢ παρὰ τοῦ πατρὸς παρέλα-
(224) βεν· "οὐ δῆτα" φάναι· "παραδίδωμι γὰρ πολυχρονιωτέραν."

2 αἱ δὲ τυραννίδες σῴζονται κατὰ δύο τρόπους τοὺς ἐναντιωτάτους, ὧν ἅτερός ἐστιν ὁ παραδεδομένος καὶ καθ' ὃν διοικοῦσιν οἱ πλεῖστοι τῶν τυράννων τὴν ἀρχήν. τούτων δὲ τὰ πολλά φασι καταστῆσαι Περίανδρον τὸν Κορίνθιον· πολλὰ δὲ καὶ παρὰ τῆς Περσῶν ἀρχῆς ἔστι τοιαῦτα λαβεῖν. ἔστι δὲ τά τε πάλαι λεχθέντα πρὸς σωτηρίαν, ὡς οἷόν τε, τῆς τυραννίδος, τὸ τοὺς ὑπερέχοντας κολούειν καὶ τοὺς φρονηματίας ἀναιρεῖν, καὶ μήτε συσσίτια ἐᾶν μήτε ἑταιρίαν μήτε παιδείαν μήτε ἄλλο μηδὲν τοιοῦτον, ἀλλὰ πάντα 1313b φυλάττειν ὅθεν εἴωθε γίνεσθαι δύο, φρόνημά τε καὶ πίστις, καὶ μήτε σχολὰς μήτε ἄλλους συλλόγους ἐπιτρέπειν γίνεσθαι σχολαστικούς, καὶ πάντα ποιεῖν ἐξ ὧν ὅτι μάλιστα ἀγνῶτες ἀλλήλοις ἔσονται πάντες (ἡ γὰρ γνῶσις πίστιν
3 ποιεῖ μᾶλλον πρὸς ἀλλήλους)· καὶ τὸ τοὺς ἐπιδημοῦντας αἰεὶ φανεροὺς εἶναι καὶ διατρίβειν περὶ θύρας (οὕτω γὰρ ἂν ἥκιστα λανθάνοιεν τί πράττουσι, καὶ φρονεῖν ἂν ἐθίζοιντο μικρὸν αἰεὶ δουλεύοντες)· καὶ τἆλλα ὅσα τοιαῦτα Περσικὰ καὶ βάρβαρα τυραννικά ἐστιν (πάντα γὰρ ταὐτὸν δύναται)· καὶ τὸ μὴ λανθάνειν πειρᾶσθαι ὅσα τυγχάνει τις λέ-

31. ἐλάττω post τὴν βασιλείαν P[1.5.] Π[2] Bk. ‖ 38. τῶν post τῆς add. P[4.5.6.] V[b] Ald. et pr. P[3], sed in τῆς, quod omissum erat, mutavit corr.[1] P[3] ‖ 39. τε add. Γ Π[2] P[5], secl. Susem.[1] ‖ οἷόν τε] οἴονται ci. Bk. ‖ 1313 b, 1. παιδείαν ⟨κοινὴν⟩ Trieber (fors. recte) ‖ 2. φρόνημά τε P[1.5.] R[b] Ar., φρονήματά τε cet. ‖ 7. καὶ om. Π[1] (suppl. corr.[1] P[1]) †.

γων ἢ πράττων τῶν ἀρχομένων, ἀλλ' εἶναι κατασκόπους, οἷον περὶ Συρακουσίους αἱ ποταγωγίδες καλούμεναι καὶ τοὺς ὠτακουστάς, οὓς ἐξέπεμπεν ὁ Ἱέρων, ὅπου τις εἴη συνουσία καὶ σύλλογος (παρρησιάζονταί τε γὰρ ἧττον, φοβούμενοι τοὺς τοιούτους, κἂν παρρησιάζωνται, λανθάνουσιν ἧττον)· καὶ τὸ 4 *διαβάλλειν ἀλλήλοις καὶ συγκρούειν καὶ φίλους φίλοις καὶ τὸν δῆμον τοῖς γνωρίμοις καὶ τοὺς πλουσίους ἑαυτοῖς. καὶ τὸ πένητας ποιεῖν τοὺς ἀρχομένους τυραννικόν, ὅπως μήτε φυλακὴ τρέφηται καὶ πρὸς τῷ καθ' ἡμέραν ὄντες ἄσχολοι ὦσιν ἐπιβουλεύειν. παράδειγμα δὲ τούτου αἵ τε πυραμίδες αἱ περὶ Αἴγυπτον καὶ τὰ ἀναθήματα τῶν Κυψελιδῶν καὶ τοῦ Ὀλυμπίου ἡ οἰκοδόμησις ὑπὸ τῶν Πεισιστρατιδῶν, καὶ τῶν περὶ Σάμον ἔργα Πολυκράτεια (πάντα γὰρ ταῦτα* (p. 2 *δύναται ταὐτόν, ἀσχολίαν καὶ πενίαν τῶν ἀρχομένων)· καὶ* 5 *ἡ εἰσφορὰ τῶν τελῶν, οἷον ἐν Συρακούσαις (ἐν πέντε γὰρ ἔτεσιν ἐπὶ Διονυσίου τὴν οὐσίαν ἅπασαν εἰσενηνοχέναι συνέβαινεν). ἔστι δὲ καὶ πολεμοποιὸς ὁ τύραννος, ὅπως δὴ ἄσχολοί τε ὦσι καὶ ἡγεμόνος ἐν χρείᾳ διατελῶσιν ὄντες. καὶ ἡ μὲν βασιλεία σῴζεται διὰ τῶν φίλων, τυραννικὸν δὲ τὸ μάλιστ' ἀπιστεῖν τοῖς φίλοις, ὡς βουλομένων μὲν πάντων, δυναμένων δὲ μάλιστα τούτων. καὶ τὰ περὶ τὴν δημοκρα-* 6

13. *συρακουσίους Γ*, *συρρακουσίους* M^s, *συρακούσας* c. c. Ar. Bk. ‖ *οἱ ποταγωγίδαι καλούμενοι* e Plut. Dion. 22. de curios. 522F ci. Sepulveda et Buddaeus ‖ *τοὺς*] *οὓς* Coraes (fors. recte) ‖ 14. *οὓς* om. Π^2 P^5 Bk. (Coraes), recte, si Coraem sequi velis † ‖ *ὁ* om. Π^2 P^5 Bk. ‖ 15. *παρρησιάσονται* Susem.[1. 2.], *confident* Guil. ‖ *γὰρ* om. M^s P^1 † ‖ 16. *λήσουσιν* Susem.[1. 2.], *latebunt* Guil. ‖ 17. *ἀλλήλους* Camerarius et Scaliger ‖ 19. *μήτε*] *ἤ τε* Victorius Bk.[2] ‖ *φυλακὴ*] *δύναμις* ci. Thurotus (recte, ni fallor) ‖ 22. *τὰ ἀναθήματα*] *τὸ ἀνάθημα τὸ* Cobetus (nescio an recte) ‖ *κυψελίδων* M^s P^1 ‖ 23. *Ὀλυμπιείου* v. d. in Misc. Obs. Belg. VII. p. 47. Susem.[2] ‖ 24. *τῶν*] *τὰ* Sauppeus ‖ *ἔργα*] *ἔργων τὰ* Coraes ‖ 28. *δὴ* om. Π^2 P^5 Bk. ‖ 32. *τούτων* om. ΓM^s, *αὐτὸν καθελεῖν* post *τούτων* add. $P^{4.6.}$ L^s Ar. Ald. Susem.[1], et haec vel similia excidisse nunc quoque crediderim.

IX)

τίαν δ' ἔτι γινόμενα τὴν τελευταίαν τυραννικὰ πάντα, γυναικοκρατία τε περὶ τὰς οἰκίας, ἵν' ἐξαγγέλλωσι κατὰ τῶν ἀνδρῶν, καὶ δούλων ἄνεσις διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· οὔτε γὰρ ἐπιβουλεύουσιν οἱ δοῦλοι καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς τυράννοις, εὐημεροῦντάς τε ἀναγκαῖον εὔνους εἶναι καὶ ταῖς τυραννίσι καὶ ταῖς δημοκρατίαις· καὶ γὰρ ὁ δῆμος εἶναι βούλεται μόναρχος. διὸ καὶ ὁ κόλαξ παρ' ἀμφοτέροις ἔντιμος, παρὰ μὲν τοῖς δήμοις ὁ δημαγωγός (ἔστι γὰρ ὁ δημαγωγὸς τοῦ δήμου κόλαξ), παρὰ δὲ τοῖς τυράννοις οἱ ταπεινῶς ὁμιλοῦντες, ὅπερ ἐστὶν ἔργον κολακείας. καὶ γὰρ διὰ τοῦτο πονηρόφιλον 1314 a
ἡ τυραννίς· κολακευόμενοι γὰρ χαίρουσιν, τοῦτο δ' οὐδεὶς ἂν ποιήσειε φρόνημα ἔχων ἐλεύθερον, ἀλλὰ φιλοῦσιν οἱ ἐπιεικεῖς ἢ οὐ κολακεύουσιν. καὶ χρήσιμοι οἱ πονηροὶ εἰς τὰ πο-
7 νηρά· ἥλῳ γὰρ ὁ ἧλος, ὥσπερ ἡ παροιμία. καὶ τὸ μηδενὶ χαίρειν σεμνῷ μηδ' ἐλευθέρῳ τυραννικόν· αὑτὸν γὰρ εἶναι μόνον ἀξιοῖ τοιοῦτον ὁ τύραννος, ὁ δ' ἀντισεμνυνόμενος καὶ ἐλευθεριάζων ἀφαιρεῖται τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὸ δεσποτικὸν τῆς τυραννίδος· μισοῦσιν οὖν ὥσπερ καταλύοντας τὴν ἀρχήν. καὶ τὸ χρῆσθαι συσσίτοις καὶ συνημερευταῖς ξενικοῖς μᾶλλον ἢ πολιτικοῖς τυραννικόν, ὡς τοὺς μὲν πολεμίους τοὺς δ' οὐκ ἀντιποιουμένους. ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τυραννικὰ μὲν καὶ σωτήρια τῆς ἀρχῆς, οὐδὲν δ' ἐλλείπει
8 μοχθηρίας. — ἔστι δ' ὡς εἰπεῖν πάντα ταῦτα περιειλημμένα
226) τρισὶν εἴδεσιν. στοχάζεται γὰρ ἡ τυραννὶς τριῶν ἑνὸς μὲν τοῦ μικρὰ φρονεῖν τοὺς ἀρχομένους (οὐδενὶ γὰρ ἂν μικρόψυχος ἐπιβουλεύσειεν), δευτέρου δὲ τοῦ διαπιστεῖν ἀλλήλοις (οὐ

33. ἔτι ante 32. τὰ Γ(?), om. Π² P⁵ Ar. Bk. ‖ 39. ἀμφοτέραις Π¹ ‖ 1314 a, 1. πονηροφίλον Lindauius (nescio an recte) ‖ 2. οὐδεὶς ἂν] οὐδ' ἂν εἷς P¹·⁵· Π² Bk. (fors. rectius) ‖ 4. ἢ] εἰ Γ, secl. Schneider, καὶ ci. Spengelius (nescio an recte) ‖ 5. ἥλῳ — παροιμία citat Eustath. ad Hom. Il. p. 126, 12 sqq. ‖ μηδὲν Π² (em. corr.¹ P² et γρ. mg. rc. P³) † ‖ 6. αὑτὸν P¹·⁵·, αὐτὸν cet. ‖ 10. συσσιτίοις Π¹ Rᵇ (em. corr. P¹) † ‖ 13. δ' ἐλλείπει Π² P⁵, δὲ λείπει P¹, δὲ λύπει Mˢ (δ' ἐλλείπει aut δὲ λείπει Γ Ar.) ‖ 17. ἀπιστεῖν Spengelius.

*καταλύεται γὰρ πρότερον τυραννὶς πρὶν ἢ πιστεύσωσί τινες
ἑαυτοῖς· διὸ καὶ τοῖς ἐπιεικέσι πολεμοῦσιν ὡς βλαβεροῖς
πρὸς τὴν ἀρχὴν οὐ μόνον διὰ τὸ μὴ ἀξιοῦν ἄρχεσθαι δε-
σποτικῶς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πιστοὺς καὶ ἑαυτοῖς καὶ τοῖς
ἄλλοις εἶναι καὶ μὴ καταγορεύειν μήτε ἑαυτῶν μήτε τῶν
ἄλλων)· τρίτον δ' ἀδυναμία τῶν πραγμάτων (οὐθεὶς γὰρ
ἐπιχειρεῖ τοῖς ἀδυνάτοις, ὥστε οὐδὲ τυραννίδα καταλύειν μὴ
δυνάμεως ὑπαρχούσης). εἰς οὓς μὲν οὖν ὅρους ἀνάγεται τὰ* 9
*βουλήματα τῶν τυράννων, οὗτοι τρεῖς τυγχάνουσιν ὄντες·
πάντα γὰρ ἂν ἀναγάγοι τις τὰ τυραννικὰ πρὸς ταύτας
τὰς ὑποθέσεις, τὰ μὲν ὅπως μὴ πιστεύωσιν ἀλλήλοις, τὰ
δ' ὅπως μὴ δύνωνται, τὰ δ' ὅπως μικρὸν φρονῶσιν.*

ὁ μὲν οὖν εἷς τρόπος δι' οὗ γίνεται σωτηρία ταῖς τυραννίσι 10
*τοιοῦτός ἐστίν· ὁ δ' ἕτερος σχεδὸν ἐξ ἐναντίας ἔχει τοῖς εἰρη-
μένοις τὴν ἐπιμέλειαν. ἔστι δὲ λαβεῖν αὐτὸν ἐκ τῆς φθορᾶς τῆς
τῶν βασιλειῶν. ὥσπερ γὰρ τῆς βασιλείας εἷς τρόπος τῆς
φθορᾶς τὸ ποιεῖν τὴν ἀρχὴν τυραννικωτέραν, οὕτω τῆς τυ-
ραννίδος σωτηρία ποιεῖν αὐτὴν βασιλικωτέραν, ἓν φυ-
λάττοντα μόνον, τὴν δύναμιν, ὅπως ἄρχῃ μὴ μόνον βουλο-
μένων ἀλλὰ καὶ μὴ βουλομένων. προϊέμενος γὰρ καὶ τοῦτο
προΐεται καὶ τὸ τυραννεῖν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὥσπερ ὑπόθε-* 11
*σιν δεῖ μένειν, τὰ δ' ἄλλα τὰ μὲν ποιεῖν τὰ δὲ δοκεῖν ὑπο-
κρινόμενον τὸν βασιλικὸν καλῶς. πρῶτον μὲν τοῦ δοκεῖν*
1314b *φροντίζειν τῶν κοινῶν, μήτε δαπανῶντα ⟨εἰς⟩ δωρεὰς τοιαύ-
τας ἐφ' αἷς τὰ πλήθη χαλεπαίνουσιν, ὅταν ἀπ' αὐτῶν μὲν
λαμβάνωσιν ἐργαζομένων καὶ πονούντων γλίσχρως, διδῶσι*

18. *πιστεύσωσί* $Π^1$ et fort. pr. P^3, *πιστεύσουσί* c. c. Bk. et corr.[1] P^3 ‖ 19. *αὑτοῖς* $Bas.^3$ Bk., *αὐτοῖς* L^s Ald., *ἑαυτοῖς ⟨καὶ τοῖς ἄλλοις⟩* ci. Spengelius ‖ 25. *εἰς* — 29. *φρονῶσιν* secl. Schneider $Bk.^2$ (haud recte) ‖ *οὖν* om. M^s $Π^2$ † ‖ *ὅρους* om. Γ † ‖ 27. *ἂν* post *τις* $Π^2$ P^5 Bk., om. pr. P^1 (suppl. corr.[1]) ‖ 32. *τῆς* post *φθορᾶς* om. $P^{1.5.}$ ‖ 35. *τὸ* ante *ποιεῖν* add. P^1 $Susem.^1$ (fors. recte) ‖ *ἑνὸς* Γ M^s ‖ *φυλάττοντος* M^s ‖ 40. *τὸν*] *τὸ* Γ $P^{5.6.}$ L^s V^b Ar. Bk. ‖ *τοῦ* om. $Π^2$ P^5 Ar., *τῷ* ci. Susem. ‖ 1314b, 1. *εἰς* add. Schneider $Bk.^2$ ‖ 3. *διδόασι* M^s P^1.

(IX) δ' ἑταίραις καὶ ξένοις καὶ τεχνίταις ἀφθόνως, λόγον τε ἀποδιδόντα τῶν λαμβανομένων καὶ δαπανωμένων, ὅπερ ἤδη πεποιήκασί τινες τῶν τυράννων (οὕτως γὰρ ἄν τις διοι-
237) κῶν οἰκονόμος ἀλλ' οὐ τύραννος εἶναι δόξειεν· οὐ δεῖ δὲ φοβεῖσθαι μή ποτε ἀπορήσῃ χρημάτων κύριος ὢν τῆς πό-
12 λεως· ἀλλὰ τοῖς γ' ἐκτοπίζουσι τυράννοις ἀπὸ τῆς οἰκείας καὶ συμφέρει τοῦτο μᾶλλον ἢ καταλιπεῖν ἀθροίσαντας· ἧττον γὰρ ἂν οἱ φυλάττοντες ἐπιτίθοιντο τοῖς πράγμασιν, εἰσὶ δὲ φοβερώτεροι τῶν τυράννων τοῖς ἀποδημοῦσιν οἱ φυλάττοντες τῶν πολιτῶν· οἳ μὲν γὰρ συναποδημοῦσιν, οἳ δὲ ὑπομένουσιν)· ἔπειτα τὰς εἰσφορὰς καὶ τὰς λειτουργίας δεῖ φαίνεσθαι τῆς τε οἰκονομίας ἕνεκα συνάγοντα, κἄν ποτε δεηθῇ χρῆσθαι πρὸς τοὺς πολεμικοὺς καιρούς, ὅλως τε αὑτὸν παρασκευάζειν φύλακα καὶ ταμίαν ὡς κοινῶν ἀλλὰ
13 μὴ ὡς ἰδίων· [καὶ] φαίνεσθαι μὴ χαλεπὸν ἀλλὰ σεμνὸν [ἔτι δὲ] τοιοῦτον ὥστε μὴ φοβεῖσθαι τοὺς ἐντυγχάνοντας ἀλλὰ μᾶλλον αἰδεῖσθαι, τούτου μέντοι τυγχάνειν οὐ ῥᾴδιον ὄντα εὐκαταφρόνητον, διὸ δεῖ κἂν μὴ τῶν ἄλλων ἀρετῶν ἐπιμέλειαν ποιῆται, ἀλλὰ τῆς πολεμικῆς, καὶ δόξαν ἐμποιεῖν περὶ αὑτοῦ τοιαύτην· ἔτι δὲ μὴ μόνον αὐτὸν φαίνεσθαι μηδένα τῶν ἀρχομένων ὑβρίζοντα, μήτε νέον μήτε νέαν, ἀλλὰ μηδ' ἄλλον μηδένα τῶν περὶ αὐτόν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς οἰκείας ἔχειν γυναῖκας πρὸς τὰς τῶν ἄλλων, ὡς καὶ διὰ γυναικῶν ὕβρεις πολλαὶ τυραννίδες ἀπολώλα-

4. ἑτέραις $M^s P^{4.6.}$ $L^s V^b$ Ald. et fort. pr. P^2 (em. corr.[1]) ‖ 7. δόξει $\Pi^2 P^5$ Bk.[1] ‖ 8. ἀπορήσει R^b, ἀπορήσειε P^1, ἀπορήσας M^s ‖ ⟨τῶν⟩ τῆς Carolus Stahrius ‖ 9. γ' om. $M^s P^1$, secl. Susem.[1] ‖ ἐκτυπίζουσι M^s et fort. Γ (*extorquentibus* Guil.) † ‖ οἰκείας $\Pi^1 R^b$, οἰκίας c. c. Ar. (et fort. Γ) ‖ 11. ἐπιτίθοιντο P^1, ἐπιτιθοῖντο pr. P^3, ἐπίθοιντο M^s, ἐπιτιθεῖν τὸ Ald., *insilient* Guil., ἐπιτιθεῖντο c. c. Bk. et rc. P^3 ‖ 17. αὑτὸν Γ $P^{1.5.}$, αὐτὸν cet. ‖ κοινῶν in ras. P^2, κοινὸν $P^3 R^b V^b$ † ‖ 18. καὶ — 19. ἔτι δὲ] ἔτι δὲ — καὶ Susem. ‖ 19. ἔστι Ald. ‖ 22. πολεμικῆς Madvigius et Susem., πολιτικῆς Γ Π Ar. Bk. Susem.[1] in textu ‖ 26. τῶν ἄλλων Π^1, ἄλλας $\Pi^2 P^5$ Ar. Bk.

σιν· περί τε τὰς ἀπολαύσεις τὰς σωματικὰς τοὐναντίον ποι- 14
εῖν ἢ νῦν τινες τῶν τυράννων ποιοῦσιν (οὐ γὰρ μόνον εὐθὺς
ἕωθεν τοῦτο δρῶσιν, καὶ συνεχῶς πολλὰς ἡμέρας, ἀλλὰ
καὶ φαίνεσθαι τοῖς ἄλλοις βούλονται τοῦτο πράττοντες, ἵν'
ὡς εὐδαίμονας καὶ μακαρίους θαυμάζωσιν), ἀλλὰ μάλιστα
μὲν μετριάζειν τοῖς τοιούτοις, εἰ δὲ μή, τό γε φαίνεσθαι
τοῖς ἄλλοις διαφεύγειν (οὔτε γὰρ εὐεπίθετος οὔτ' εὐκατα-
φρόνητος ὁ νήφων, ἀλλ' ὁ μεθύων, οὐδ' ὁ ἄγρυπνος, ἀλλ'
ὁ καθεύδων)· τοὐναντίον τε ποιητέον τῶν πάλαι λεχθέντων 15
σχεδὸν πάντων, κατασκευάζειν γὰρ δεῖ καὶ κοσμεῖν τὴν πό-
λιν ὡς ἐπίτροπον ὄντα καὶ μὴ τύραννον· ἔτι δὲ τὰ πρὸς
τοὺς θεοὺς φαίνεσθαι ἀεὶ σπουδάζοντα διαφερόντως (ἧττόν τε (p. 2
γὰρ φοβοῦνται τὸ παθεῖν τι παράνομον ὑπὸ τῶν τοιούτων,
1315a ἐὰν δεισιδαίμονα νομίζωσιν εἶναι τὸν ἄρχοντα καὶ φρον-
τίζειν τῶν θεῶν, καὶ ἐπιβουλεύουσιν ἧττον ὡς συμμάχους
ἔχοντι καὶ τοὺς θεούς), δεῖ δὲ ἄνευ ἀβελτερίας φαίνεσθαι
τοιοῦτον· τούς τε ἀγαθοὺς περί τι γενομένους τιμᾶν οὕτως
ὥστε μὴ νομίζειν ἄν ποτε τιμηθῆναι μᾶλλον ὑπὸ τῶν πο-
λιτῶν αὐτονόμων ὄντων, καὶ τὰς μὲν τοιαύτας τιμὰς ἀπο-
νέμειν αὐτόν, τὰς δὲ κολάσεις δι' ἑτέρων [ἀρχόντων καὶ δι-
καστηρίων]. κοινὴ δὲ φυλακὴ πάσης μοναρχίας τὸ μηδένα 16
ποιεῖν ἕνα μέγαν, ἀλλ' εἴπερ, πλείους (τηρήσουσι γὰρ ἀλλή-
λους), ἐὰν δὲ ἄρα τινὰ δέῃ ποιῆσαι μέγαν, μή τοι τό γε
ἦθος θρασύν (ἐπιθετικώτατον γὰρ τὸ τοιοῦτον ἦθος παρὰ
πάσας τὰς πράξεις), κἂν τῆς δυνάμεώς τινα δοκῇ παρα-
λύειν, ἐκ προσαγωγῆς τοῦτο δρᾶν καὶ μὴ πᾶσαν ἀθρόον
ἀφαιρεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν. ἔτι δὲ πάσης μὲν ὕβρεως εἴργε- 17
σθαι, παρὰ πάσας δὲ δυεῖν, τῆς τε εἰς τὸ σῶμα [κολά-

32. θαυμάζωσιν corr. P^5, θαυμάσωσιν c. c. Bk.^{1} Susem.^{1} in textu ‖ 1315a, 3. ἀβέλτηρίας Ald. Bk.^{1} et fort. R^b V^b, ἀμελτηρίας P^4 ‖ 4. γενομένους Susem., γινομένους M^s P^1 Bk.^{2} Susem.^{1} in textu, γιγνομένους Π^2 P^5 Bk.^{1} ‖ 7. ἀρχόντων καὶ δικαστηρίων secl. Onckenius Susem.$^{2.3.}$ ‖ 11. περὶ Π^2 P^5 Ar. Bk. (fors. recte) ‖ 15. δυοῖν Π^3 P^5 Bk. ‖ τὰ σώματα Π^2 P^5 Bk. † ‖ κολά-

IX)

σεως] καὶ τῆς εἰς τὴν ἡλικίαν. μάλιστα δὲ ταύτην ποιητέον τὴν εὐλάβειαν περὶ τοὺς φιλοτίμους· τὴν μὲν γὰρ εἰς τὰ χρήματα ὀλιγωρίαν οἱ φιλοχρήματοι φέρουσι βαρέως, τὴν δ' [εἰς] ἀτιμίαν οἵ τε φιλότιμοι καὶ οἱ ἐπιεικεῖς τῶν ἀνθρώπων. διόπερ ἢ μὴ χρῆσθαι δεῖ τοῖς τοιούτοις, ἢ τὰς μὲν κολάσεις πατρικῶς φαίνεσθαι ποιούμενον καὶ μὴ δι' ὀλιγωρίαν, τὰς δὲ πρὸς τὴν ἡλικίαν ὁμιλίας δι' ἐρωτικὰς αἰτίας ἀλλὰ μὴ δι' ἐξουσίαν, ὅλως δὲ τὰς δοκούσας ἀτι-

18 μίας ἐξωνεῖσθαι μείζοσι τιμαῖς. τῶν δ' ἐπιχειρούντων ἐπὶ τὴν τοῦ σώματος διαφθορὰν οὗτοι φοβερώτατοι καὶ δέονται πλείστης φυλακῆς, ὅσοι μὴ προαιροῦνται περιποιεῖσθαι τὸ ζῆν διαφθείραντες. διὸ μάλιστα εὐλαβεῖσθαι δεῖ τοὺς ὑβρίζεσθαι νομίζοντας ἢ αὐτοὺς ἢ ὧν κηδόμενοι τυγχάνουσιν· ἀφειδῶς γὰρ ἑαυτῶν ἔχουσιν οἱ διὰ θυμὸν ἐπιχειροῦντες,

229) καθάπερ καὶ Ἡράκλειτος εἶπε, χαλεπὸν φάσκων εἶναι

19 θυμῷ μάχεσθαι, ψυχῆς γὰρ ὠνεῖσθαι. ἐπεὶ δ' αἱ πόλεις ἐκ δύο συνεστήκασι μορίων, ἔκ τε τῶν ἀπόρων ἀνθρώπων καὶ τῶν εὐπόρων, μάλιστα μὲν ἀμφοτέρους ὑπολαμβάνειν δεῖ σῴζεσθαι διὰ τὴν ἀρχήν, καὶ τοὺς ἑτέρους ὑπὸ τῶν ἑτέρων ἀδικεῖσθαι μηδέν, ὁπότεροι δ' ἂν ὦσι κρείττους, τούτους ἰδίους μάλιστα ποιεῖσθαι τῆς ἀρχῆς, ὡς, ἂν ὑπάρξῃ τοῦτο τοῖς πράγμασιν, οὔτε δούλων ἐλευθέρωσιν ἀνάγκη ποιεῖσθαι τὸν τύραννον οὔτε ὅπλων ἀφαίρεσιν· ἱκανὸν γὰρ θάτερον μέρος πρὸς τῇ δυνάμει προστιθέμενον ὥστε κρείττους εἶναι

20 τῶν ἐπιτιθεμένων. — περίεργον δὲ τὸ λέγειν καθ' ἕκαστον τῶν τοιούτων· ὁ γὰρ σκοπὸς φανερός, ὅτι δεῖ μὴ τυραννικὸν ἀλλ' οἰκονόμον καὶ βασιλικὸν εἶναι φαίνεσθαι τοῖς ἀρχο- 1315b
μένοις καὶ μὴ σφετεριστὴν ἀλλ' ἐπίτροπον, καὶ τὰς μετριό-

σεως secl. Schneider Bk.[2] ‖ 16. ἡλικίαν ⟨ὁμιλίας⟩ Coraes ‖ 19. εἰς secl. Spengelius ‖ τιμὴν ci. Schneider ‖ 28. αὑτοὺς ΓP[5] et fort. P[1], αὐτοὺς cet. ‖ 38. ἀφαίρεσιν Π[1] et mg. P[4], παραίνεσιν pr. P[3. 4], παραίρεσιν c. c. Bk. et rc. P[3] et fort. pr. P[1] (ἀφ in ras.) ‖ 40. τῶν om. M[s] et pr. P[1] (suppl. corr.[1]) ‖ 1315b, 1. οἰκονομικὸν Bas.[3].

τητας τοῦ βίου διώκειν, μὴ τὰς ὑπερβολάς, ἔτι δὲ τοὺς μὲν γνωρίμους καθομιλεῖν, τοὺς δὲ πολλοὺς δημαγωγεῖν. ἐκ γὰρ τούτων ἀναγκαῖον οὐ μόνον τὴν ἀρχὴν εἶναι καλλίω καὶ ζηλωτοτέραν τῷ βελτιόνων ἄρχειν καὶ μὴ τεταπεινωμένων μηδὲ μισούμενον καὶ φοβούμενον διατελεῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρχὴν εἶναι πολυχρονιωτέραν, ἔτι δ' αὐτὸν διακεῖσθαι κατὰ τὸ ἦθος ἤτοι καλῶς πρὸς ἀρετὴν ἢ ἡμίχρηστον ὄντα, καὶ μὴ πονηρὸν ἀλλ' ἡμιπόνηρον.

12 [καίτοι πασῶν ὀλιγοχρονιώτεραι τῶν πολιτειῶν εἰσιν 21
ὀλιγαρχία καὶ τυραννίς. πλεῖστον γὰρ χρόνον ἐγένετο ἡ περὶ Σικυῶνα τυραννίς, ἡ τῶν Ὀρθαγόρου παίδων καὶ αὐτοῦ Ὀρθαγόρου· ἔτη δ' αὕτη διέμεινεν ἑκατόν. τούτου δὲ αἴτιον ὅτι τοῖς ἀρχομένοις ἐχρῶντο μετρίως καὶ πολλὰ τοῖς νόμοις ἐδούλευον, καὶ διὰ τὸ πολεμικὸς γενέσθαι Κλεισθένης οὐκ ἦν εὐκαταφρόνητος, καὶ τὰ πολλὰ ταῖς ἐπιμελείαις ἐδημαγώγουν. λέγεται γοῦν Κλεισθένης τὸν ἀποκρίναντα τῆς νίκης αὐτὸν ὡς ἐστεφάνωσεν· ἔνιοι δ' εἰκόνα φασὶν εἶναι τοῦ κρίναντος οὕτως τὸν ἀνδριάντα τὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ καθήμενον. φασὶ δὲ καὶ Πεισίστρατον ὑπομεῖναί ποτε προσ- (p. 18
κληθέντα δίκην εἰς Ἄρειον πάγον. δευτέρα δὲ περὶ Κόριν- 22
θον ἡ τῶν Κυψελιδῶν· καὶ γὰρ αὕτη διετέλεσεν ἔτη τρία καὶ ἑβδομήκοντα καὶ μῆνας ἕξ· Κύψελος μὲν γὰρ ἐτυράννευσεν ἔτη τριάκοντα, Περίανδρος δὲ τετταράκοντα καὶ ἥμισυ, Ψαμμίτιχος δ' ὁ Γόργου τρία ἔτη. τὰ δ' αἴτια

6. τῷ] τῶν M[s] $P^{1.4}$ L[s] ‖ 7. τὴν ἀρχὴν εἶναι secl. Coraes (nescio an recte) ‖ 11. καίτοι — 39. παντελῶς secl. Susem.[2.3] ‖ 11 sqq. una cum 1312 b, 21 sqq. respicere videtur Eustath. de Thessalon. urbe p. 281, 60 Tafel ‖ ὀλιγοχρονιώταται vel potius ὀλιγοχρονιωτάτη et ἐστιν seclusis 12. ὀλιγαρχία καὶ ci. Spengelius ‖ 12. χρόνον post ἐγένετο $Π^2$ P^5 Bk. ‖ 14. αὐτὴ $Π^1$ (αὕτη P^1) ‖ 18. οὖν $Π^1$ ‖ 24. μῆνας post ἕξ $P^{1.5}$ $Π^2$ Bk. ‖ ἐτυράνευσεν P^1, ἐτυράννησεν $Π^2$ Bk., ἐτυράννησε P^5 ‖ 26. ἥμισυ Theodorus Hirschius, τέτταρα $Π^2$ P^5 Bk. Susem.[1] in textu, τέσσαρα M[s] P^1, τέσσαρα aut τέτταρα Γ Ar., mendum in hoc loco inesse primus vidit Sylburgius, in hac voce Stahrius ‖ ψαμμήτιχος R[b] V[b] Ald. Bk. (recte, ut videtur), ψαμμήτικος P^4 ‖ Γόργου Susem.[2.3],

(IX)
ταὐτὰ καὶ ταύτης· ὁ μὲν γὰρ Κύψελος δημαγωγὸς ἦν
καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν διετέλεσεν ἀδορυφόρητος, Περίανδρος
23 δ' ἐγένετο μὲν τυραννικός, ἀλλὰ πολεμικός. τρίτη δ' ἡ
τῶν Πεισιστρατιδῶν Ἀθήνησιν. οὐκ ἐγένετο δὲ συνεχής· δὶς
γὰρ ἔφυγε Πεισίστρατος τυραννῶν· ὥστ' ἐν ἔτεσι τριάκοντα
καὶ τρισὶν ἑπτακαίδεκα ἔτη τούτων ἐτυράννευσεν, ὀκτωκαί-
δεκα δὲ οἱ παῖδες, ὥστε τὰ πάντα ἐγένετο ἔτη τριάκοντα
καὶ πέντε. τῶν δὲ λοιπῶν ἡ ⟨τῶν⟩ περὶ Ἱέρωνα καὶ Γέλωνα περὶ
Συρακούσας. ἔτη δ' οὐδ' αὕτη πολλὰ διέμεινεν, ἀλλὰ τὰ
σύμπαντα δυεῖν δέοντα εἴκοσι· Γέλων μὲν γὰρ ἑπτὰ τυ-
ραννεύσας τῷ ὀγδόῳ τὸν βίον ἐτελεύτησεν, δέκα δ' Ἱέρων,
Θρασύβουλος δὲ τῷ ἑνδεκάτῳ μηνὶ ἐξέπεσεν. αἱ δὲ πολλαὶ
τῶν τυραννίδων ὀλιγοχρόνιαι πᾶσαι γεγόνασι παντελῶς.]

τὰ μὲν οὖν περὶ τὰς πολιτείας καὶ τὰ περὶ τὰς μο-
ναρχίας, ἐξ ὧν τε φθείρονται καὶ πάλιν σῴζονται, σχεδὸν
X εἴρηται περὶ πάντων· ἐν δὲ τῇ πολιτείᾳ λέγεται μὲν περὶ 1316a
τῶν μεταβολῶν ὑπὸ τοῦ Σωκράτους, οὐ μέντοι λέγεται κα-
λῶς. — τῆς τε γὰρ ἀρίστης πολιτείας καὶ πρώτης οὔσης οὐ
λέγει τὴν μεταβολὴν ἰδίως. φησὶ γὰρ αἴτιον εἶναι τὸ μὴ
μένειν μηδὲν ἀλλ' ἔν τινι περιόδῳ μεταβάλλειν, ἀρχὴν δ'
εἶναι τούτων ὧν ἐπίτριτος πυθμὴν πεμπάδι συζυγεὶς δύο
ἁρμονίας παρέχεται, λέγων ὅταν ὁ τοῦ διαγράμματος ἀρι-
θμὸς τούτου στερεὸς γένηται, ὡς τῆς φύσεώς ποτε φυούσης
φαύλους καὶ κρείττους τῆς παιδείας, τοῦτο μὲν οὖν αὐτὸ

γορδίου Γ Π Ar. Bk. Susem.^{1}, Γοργίου e Plut. sept. sap. conv. c. 17 sqq. ci. Roeper ‖ 27. ταὐτὰ Γ P$^{4.5.}$ R^b(?) Ar., ταυτὰ L^s, ταυ^τ M^s, ταῦτα cet. ‖ κύψελλος P^1 V^b Thom. Ar. et fort. Γ ‖ 32. ἐτυράνευσεν P^1, ἐτυράννησεν P^2 ‖ 34. τῶν add. Boiesenius Susem.$^{2.3.}$ ‖ Γέλωνα παρὰ Schneider Bk.^{2} ‖ 35. συρακούσας (συρρακούσας M^s) Π^1 P^5 R^b, συρακούσαις c. c. Bk.^{1}, Συρακουσίοις Schneider Bk.^{2} ‖ αὐτὴ Π^1 ‖ 36. δυοῖν P$^{1.5.}$ Π^3 Bk. ‖ 1316a, 1. τοῦ πλάτωνος post τῇ add. P$^{4.6}$ L^s Ar. Ald. ‖ 6. πεμπτάδι M^s, γρ. πεντάδι mg.^{1} (ut videtur) P^1 et mg. p^2 ‖ 8. στερεός post γένηται P$^{1.5.}$ Π^2 Bk. ‖ 9. μὲν οὖν om. Γ, οὖν om. M^s, οὖν secl. Susem.^{1}.

λέγων ἴσως οὐ κακῶς (ἐνδέχεται γὰρ εἶναί τινας οὓς παι-
δευθῆναι καὶ γενέσθαι σπουδαίους ἄνδρας ἀδύνατον), ἀλλ'
αὕτη τί ἂν ἴδιος εἴη μεταβολὴ τῆς ὑπ' ἐκείνου λεγομένης
ἀρίστης πολιτείας μᾶλλον ἢ τῶν ἄλλων πασῶν καὶ τῶν (p. 2
γινομένων πάντων; καὶ διά γε τοῦ χρόνου, δι' ὃν λέγει 2
πάντα μεταβάλλειν, καὶ τὰ μὴ ἅμα ἀρξάμενα γίνεσθαι
ἅμα μεταβάλλει, οἷον εἰ τῇ προτέρᾳ ἡμέρᾳ ἐγένετο τῆς
τροπῆς, ἅμα ἄρα μεταβάλλει; πρὸς δὲ τούτοις διὰ τίν' αἰ-
τίαν ἐκ ταύτης εἰς τὴν Λακωνικὴν μεταβάλλει; πλεονάκις γὰρ
εἰς τὴν ἐναντίαν μεταβάλλουσι πᾶσαι αἱ πολιτεῖαι ἢ τὴν
σύνεγγυς. — ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῶν ἄλλων μετα-
βολῶν. ἐκ γὰρ τῆς Λακωνικῆς, φησί, μεταβάλλει εἰς τὴν
ὀλιγαρχίαν, ἐκ δὲ ταύτης εἰς δημοκρατίαν, εἰς τυραννίδα
δὲ ἐκ δημοκρατίας. καίτοι καὶ ἀνάπαλιν μεταβάλλουσιν,
οἷον ἐκ δήμου εἰς ὀλιγαρχίαν, καὶ μᾶλλον ἢ εἰς μοναρ-
χίαν. ἔτι δὲ τυραννίδος οὐ λέγει οὔτ' εἰ ἔσται μεταβολὴ οὔτ' 3
εἰ μὴ ἔσται, ** διὰ τίν' αἰτίαν, καὶ εἰς ποίαν πολιτείαν. τού-
του δ' αἴτιον ὅτι οὐ ῥᾳδίως ἂν εἶχε λέγειν· ἀόριστον γάρ, ἐπεὶ
κατ' ἐκεῖνον δεῖ εἰς τὴν πρώτην καὶ τὴν ἀρίστην· οὕτως
γὰρ ἂν ἐγίνετο συνεχὲς καὶ κύκλος. ἀλλὰ μεταβάλλει καὶ εἰς
τυραννίδα τυραννίς, ὥσπερ ἡ Σικυῶνος ἐκ τῆς Μύρωνος
εἰς τὴν Κλεισθένους, καὶ εἰς ὀλιγαρχίαν, ὥσπερ ἡ ἐν Χαλ-
κίδι ἡ Ἀντιλέοντος, καὶ εἰς δημοκρατίαν, ὥσπερ ἡ τῶν
Γέλωνος ἐν Συρακούσαις, καὶ εἰς ἀριστοκρατίαν, ὥσπερ ἡ
Χαριλάου ἐν Λακεδαίμονι καὶ ἐν Καρχηδόνι. καὶ εἰς τυ- 4

14. *γε* corr. P^5, om. pr. P^5, *τε* c. c. Bk.[1] Susem.[1] ‖ *τὸν χρόνον* Coraes Bk.[2] ‖ 16. *οἷον* — 17. *μεταβάλλει* om. M^s, secl. Stahrius ‖ 17. *ἅμα ἄρα μεταβάλλει* secl. Susem.[1] ‖ *ἄρα* om. *Γ* $P^{1.5.}$ (fors. recte) ‖ 26. *μὴ* ante 25. *ἔσται* tri. Boiesenius Susem.[1.2.] ‖ *ἔσται, *** Susem.[3], *ἔσται, ⟨οὔτ' εἰ ἔσται,⟩* Casaubonus ‖ *καὶ* del. et *εἰς ποίαν πολιτείαν* ante 25. *οὔτ' εἰ μὴ ἔσται* transp. Schneider ‖ 28. *καὶ* post *δεῖ* add. *Π*[1] † ‖ 29. *συνεχῶς* *Π*[2] P^5 Ar. ‖ 32. *τῶν* — 33. *ἡ* om. *Γ* M^s † ‖ *τῶν* *Π*[2], *τοῦ* $P^{1.5.}$ Ar. Thom., *τῶν τοῦ* Goettlingius ‖ 34. *καὶ ἐν Καρχηδόνι* om. pr. P^3 et in lac. pr. P^5 (suppl. rc. P^5 et mg. rc. P^3), secludenda esse ad-

(X) ραννίδα μεταβάλλει ἐξ ὀλιγαρχίας, ὥσπερ ἐν Σικελίᾳ σχεδὸν αἱ πλεῖσται τῶν ἀρχαίων, ἐν Λεοντίνοις εἰς τὴν Παναιτίου τυραννίδα καὶ ἐν Γέλᾳ εἰς τὴν Κλεάνδρου καὶ ἐν Ῥηγίῳ εἰς τὴν Ἀναξιλάου καὶ ἐν ἄλλαις πολλαῖς πόλεσιν ὡσαύτως. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ οἴεσθαι εἰς ὀλιγαρχίαν διὰ τοῦτο μεταβάλλειν ὅτι φιλοχρήματοι καὶ ⟨φιλο-⟩χρηματισταὶ οἱ
ἐν ταῖς ἀρχαῖς, ἀλλ' οὐχ ὅτι οἱ πολὺ ὑπερέχοντες ταῖς 1316b
οὐσίαις οὐ δίκαιον οἴονται [εἶναι] ἴσον μετέχειν τῆς πόλεως τοὺς κεκτημένους μηδὲν τοῖς κεκτημένοις· ἐν πολλαῖς τε ὀλιγαρχίαις οὐκ ἔξεστι χρηματίζεσθαι, ἀλλὰ νόμοι εἰσὶν οἱ
232) κωλύοντες, ἐν Καρχηδόνι δὲ δημοκρατουμένῃ χρηματίζον-
5 ται καὶ οὔπω μεταβεβλήκασιν. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ φάναι δύο πόλεις εἶναι τὴν ὀλιγαρχικήν, πλουσίων καὶ πενήτων. τί γὰρ αὕτη μᾶλλον τῆς Λακωνικῆς πέπονθεν ἢ ὁποιασοῦν ἄλλης, οὗ μὴ πάντες κέκτηνται ἴσα ἢ μὴ πάντες ὁμοίως εἰσὶν ἀγαθοὶ ἄνδρες; [οὐδενὸς δὲ πενεστέρου γενομένου ἢ πρότερον οὐδὲν ἧττον μεταβάλλουσιν εἰς δῆμον ἐξ ὀλιγαρχίας, ἂν γένωνται πλείους οἱ ἄποροι, καὶ ἐκ δήμου εἰς ὀλιγαρχίαν, ἐὰν κρεῖττον ᾖ τοῦ πλήθους τὸ εὔπορον καὶ οἳ μὲν ἀμελῶσιν οἳ δὲ προσέχωσι τὸν νοῦν.] πολλῶν τε οὐσῶν αἰτιῶν δι' ὧν γίνονται αἱ μεταβολαί, οὐ λέγει ἀλλὰ μίαν, ὅτι ἀσωτευόμενοι ⟨καὶ⟩ κατατοκιζόμενοι γίνονται πένητες, ὡς ἐξ ἀρχῆς
6 πλουσίων ὄντων πάντων ἢ τῶν πλείστων. τοῦτο δ' ἐστὶ ψεῦ-

modum dubitanter ci. Susem. ‖ καὶ ** Klugeus (qui viri nomen excidisse putat) ‖ Χαλκηδόνι ci. Hilarius (vix recte) ‖ 36. αἱ om. M^s P^1 ‖ 37. παναστίου Γ P^1, πανεστίου M^s ‖ 38. ἀναξιλάου $P^{1.4}$, ἀνεξιλάου cet. ‖ 40. φιλοχρηματισταὶ e Plat. de rep. VIII. 551 A Spengelius Susem.$^{2.3}$ ‖ 1316 b, 1. πολὺ, sed ὺ in ras. P^5, πολλοὶ M^s $Π^2$ Ar. Bk.^{1} et γρ. mg. p^1 ‖ 2. εἶναι add. $P^{1.5}$ $Π^2$ Bk. ‖ 3. τε] γε aut γὰρ aut τε ⟨γὰρ⟩ Susem. ‖ 5. ἀριστοκρατουμένῃ Schneider Susem.^{3} ‖ 6. μεταβεβήκασιν M^s P^1 ‖ καὶ post δὲ om. Γ M^s † ‖ 8. αὐτὴ $Π^2$ P^5 Bk. ‖ 10. εἰσὶν] ἦσαν Γ M^s ‖ οὐδενὸς — 14. νοῦν post 21. πολιτείαν tri. Susem. ‖ 16. καὶ add. Lambinus Bk.^{2} ‖ κατοκιζόμενοι M^s $P^{5.6}$ L^s V^b, κατακοκιζόμενοι (κατακο in ras.) P^4, καταβιβαζόμενοι R^b.

δός· ἀλλ᾽ ὅταν μὲν τῶν ἡγεμόνων τινὲς ἀπολέσωσι τὰς οὐσίας, καινοτομοῦσιν, ὅταν δὲ τῶν ἄλλων, οὐδὲν γίνεται δεινόν, καὶ μεταβάλλουσιν οὐδὲν μᾶλλον οὐδὲ τότε εἰς δῆμον ἢ εἰς ἄλλην πολιτείαν. * ἔτι δὲ κἂν τιμῶν μὴ μετέχωσιν, κἂν ἀδικῶνται ἢ ὑβρίζωνται, στασιάζουσι καὶ μεταβάλλουσι τὰς πολιτείας, κἂν μὴ καταδαπανήσωσι τὴν οὐσίαν. ** διὰ τὸ ἐξεῖναι [οἷ] ὅ τι ἂν βούλωνται ποιεῖν· οὗ αἰτίαν τὴν ἄγαν ἐλευθερίαν εἶναι φησίν. πλειόνων δ᾽ οὐσῶν ὀλιγαρχιῶν καὶ δημοκρατιῶν, ὡς μιᾶς οὔσης ἑκατέρας λέγει τὰς μεταβολὰς ὁ Σωκράτης.

**.

18. *τινες* post *ἀπολέσωσί* M^s P^1 ‖ 20. *οὐδὲ τότε* Camotius, *οὐδέποτε* (*οὐ δὲ ποτε* P^1)· *Γ Π* Bk.[1] Susem.[1] in textu ‖ 23. *διὰ* — 25. *φησίν* secl. Gifanius, immo recte ** *διὰ* Schneider ‖ 24. *οἷ* P^1, *οἶ Γ*, *οι* M^s, c. c. om. Ar. Bk. ‖ 25. *φασί* (*φᾶσί* P^3) $Π^2$ P^5 Ar. ‖ 28. ** Conringius, v. append.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

1252 b, 15. *ὁμοκάπους* (= *ὁμοκήπους*) Ridgewayus ‖ 18. ** *παῖδάς* Schmidtius ‖ 24. *οὔπω* ⟨*ἀγχιγείτονες*⟩ Schmidtius ‖ 1253 a, 1. ** *ἐκ* (male et intellecto et disposito et distincto loco 1278 b, 19—28) Schmidtius ‖ 2. *ὅτι φύσει πολιτικὸν ζῷον ἄνθρωπός ἐστι* Schmidtius ‖ 6. *γὰρ* secl. Schmidtius ‖ 18. *τούτων*] *τῶν τοιούτων* Schmidtius ‖ 32. *τελεωθεὶς* et 33. *χωρισθεὶς* Spengelius (at fortasse, ut saepius, liberiore constructione utitur Aristoteles) ‖ 1253 b, 12. *δὲ* ⟨*τέταρτόν*⟩ *τι* ed. Schmidtius ‖ 1254 b, 33. l. *σώματα* ‖ 1256 b, 23. *κτητικὴ φύσει πολεμική* Schmidtius ‖ 28. *ἐστίν* — *ὑπάρχῃ* secl. Schmidtius ‖ 29. *ὧν*] *ὂν* Schmidtius ‖ 1257 a, 17. *φύσει* — 18. *χρηματιστικῆς*] *τις φύσει χρηματιστική*? Schmidtius ‖ 20. *τοῦτο* — *οἰκίᾳ* secl. Schmidtius ‖ *ἐστιν*] *ἦν* ci. Schmidtius ‖ b, 7. *ποιητικὴν* ci., *γὰρ* et h. l. et v. 8 secl., sed v. 9 post *διὰ* inseruit, *ποιητικὴν εἶναι* — 8. *χρημάτων* post 10. *καπηλικὴν* tri. Schmidtius ‖ 20. *αὕτη*] *ἢ*? Schmidtius ‖ 30. *οὐ*] *οὔσης* Schmidtius ‖ 1258 a, 25. *οὐ*] *οὐδὲ*? Schmidtius ‖ b, 1. *μεταβολικῆς* nunc

secl. Schmidtius (fors. recte) ‖ 3. ἐπ' Iackson ‖ τὴν om. M^s, secl. Iackson (praeter necessitatem) ‖ 4. ὅπερ ἐποριζόμεθα Iackson (praeter necessitatem) ‖ 1261a, 22. l. δ' ἐκ et in notis: δ' ἐκ $Π^2$, δὲ $Π^1$, δὲ [ἐκ] Susem.[1.2.] (fors. recte) ‖ 1262a, 32. ⟨μὴ⟩ μηδεμίαν Schneider, μὴ ⟨οὐ-⟩δεμίαν Iackson ‖ 1264a, 7. ἄττα ci. Iackson ‖ 1267a, 25. ἀμύνεσθαι Ridgewayus ‖ b, 26. κόμης] κόσμῳ Ridgewayus ‖ ἔτι δὲ secludere vult etiam Ridgewayus ‖ 1270b, 14. αὐτοὶ Ridgewayus ‖ 1272b, 28. ἡ ante Λακωνικὴ om. $M^s P^1$, secl. Susem.[1.2.] ‖ 1273b, 22. l. δέ ‖ 1274b, 27. l. τὰ ‖ 1276b, 4. l. ὁτὲ ‖ 13. l. μὴ ‖ 1278b, 23. l. μὴν ‖ 1279a, 37. pro τὸ δὲ l. δὲ τὸ ‖ 1280a, 12. l. τὸ ‖ 1286a, 28. l. ὁστισοῦν ‖ b, 10. ἔτι δ'] ἐπεὶ ci. Iackson, ἐπειδὴ Susem. ‖ 1288a, 27. l. παντός ‖ 1324b, 3. l. εὐδαίμονα ‖ 1326a, 22. l. βάναυσοι ‖ b, 4. αὐτάρκης, ⟨αὐτάρκης δὲ⟩ aut ⟨δὲ⟩ ἔθνος ci. Iackson ‖ 1326b, 8. l. ὃ ‖ 1327b, 10. l. ὃ ‖ 39. l. τὸ ‖ 1328a, 10. l. τοὺς ‖ b, 8. l. τὴν ‖ 38. l. ἀλλὰ ‖ 1329b, 19. l. καλούμενοι ‖ 1330b, 9. l. πρὸς ‖ 18. in notis pro τόπον l. τόπων ‖ 1332a, 12. δίκαιαι τιμωρίαι] διὰ τὰς τιμωρίας Iackson ‖ 42. ἔνια δὲ Γ, ἔνιά τε Π Ar. Bk. ‖ 1335a, 6. in notis pro b, 27. l. 27. ‖ 34. l. γένεσις ‖ b, 22. l. γενομένων ‖ 24. l. ταῦτα ‖ 1336a, 10. in notis pro θιαφέρθαι l. διαφέρθαι ‖ 12. l. ἃ ‖ 35. l. ἀπαγορεύουσιν ‖ b, 20. θετέον] ⟨εἶναι⟩ ἐατέον ci. Iackson ‖ 23. πάντας offendit Iacksonem, πάντως? Susem. ‖ 1337a, 14. πολιτ⟨είαν παιδ⟩εύεσθαι ci. Iackson, at v. not. ad 1341a, 1 ‖ 1338b, 2. l. τὸ χρήσιμον ‖ 1339b, 35. l. ὁμοίωμά τι ‖ 1342a, 4. l. ὃ ‖ 12. l. φοβητικοὺς ‖ 1288b, 28. l. γὰρ ‖ 1289a, 13. l. ἑκάστῃ et dele notam ‖ 17. l. ἑκάστης et adde notam hanc: 17. ἑκάστοις $ΓP^1$ Susem.[1.2.] (fors. recte) ‖ 1290a, 10. interpunge: εὐπόρων, ἢ κοινήν τιν' ‖ b, 22 sqq. in notis pro 1290 l. 1291 ‖ 1291a, 23. l. ἀποδώσοντα ‖ b, 21. l. χρηματιστικὸν ‖ 1295b, 35. l. καὶ ἡ ‖ 1296a, 13. l. δημοκρατίαι ‖ 1319b, 6. dele comma ‖ 1321b, 17. l. ἦν ‖ 1301b, 11. l. κατάστασιν ‖ 1307a, 9. pone comma post ἀρετήν ‖ 1310b, 6. l. ἁμαρτίας ‖ 8. l. γένεσις ‖ 1312b, 18. αἰτίων Susem.[1.2.] errore typogr. ‖ 1316a, 14. ⟨τὸ⟩ τοῦ χρόνου Thompson ‖ 17. ἅμα ἄρα] ἆρ' ἅμα Thompson. — In indice s. v. ἑταῖρος adde 63^b 6.

INDEX.*)

ἀβελτερία 315a 3.
ἀβλαβὴς χαρά 342a 16. ἀβλαβῆ τῶν ἡδέων 339b 25 sq.
Ἄβυδος 305b 33. 306a 31.
ἀγαθὸς περί τι 315a 4. πρὸς ὑπόθεσίν τινα 93b 4. τῆς παιδείας 341a 20. ἀγαθὰ περιμάχητα 71b 8. ἐξωτερικά 323b 25 = τὰ ἐκτός, ἐκτὸς τῆς ψυχῆς 323b 27 sq. 332a 26. τὰ ἁπλῶς καὶ τὰ τινί 332a 22 sq. ψευδῶς ἀγαθόν 97a 11. praeterea v. μερίς.
ἄγαλμα 336b 15.
ἀγαλματοποιός 340a 38.
Ἀγαμέμνων 85a 10. 87b 14.
ἡ ἄγαν ἐλευθερία 316b 24 sq.
ἀγανακτεῖν 67a 40. 332b 38. 305b 21. 308b 34.
ἀγαπᾶν 307a 18. — ἀγαπητός 62b 23.
ἄγασθαι 333b 13. 18.
ἄγειν πρὸς τὰς μαθήσεις 341a 32. εἰς παιδείαν 341a 18. ἐπὶ τὸ μετριώτερον 313a 20.
ἀγελαῖος 53a 8. 56a 23.
ἀγένεια 317b 40.
ἀγεννής 58b 38. 83a 35. 328b 40. 96b 22.
Ἀγησίλαος 306b 35.
ἀγνώς 327b 40. 328a 2. 8. 313b 5.
ἀγορά 78a 26. 99b 16. 300b 11. 319a 29. 321b 13. 322b 33. 306b 2. 315b 20. ἐλευθέρα 331a 31 sq. τῶν ὠνίων 331b 1 = ἀναγκαία 331b 10. 11. ἀγορὰν παρέχειν σφᾶς αὐτούς 327a 29.
ἀγοραῖος 328b 39. 89b 33. 91a 4. b 19. 319a 28. 36. 321a 5.
ἀγορανομία 331b 9. cf. 321b 12 sqq.
ἀγορανομικός 64a 31.
ἀγορανόμος 99b 17. 322a 14.
ἄγος Συβαριτῶν 303a 30 sq.
ἄγραφος νόμος 319b 40.
ἄγριος 58a 36. 54b 11. 56a 38. 324b 41. 327b 40. 328a 10. 338b 18.
ἀγροί 63a 37. 305a 19. τὰ ἐπὶ τῶν ἀγρῶν 64b 2.
ἀγρονόμος 331b 16. 321b 30.
ἄγρυπνος 314b 35.
ἀγωγή 92b 14. καὶ ἔθη 92b 16.
ἀγῶνες γυμνικοί 83a 13. γυμνικοὶ καὶ πολεμικοί 338b 26 sq. γυμνικοὶ καὶ Διονυσιακοί 323a 1 sq. τεχνικοί 341a 10. [μουσικοί] 341a 12 sq. b 11. 342a 21.

*) 52a 1 — 88b 6 = 1252a 1 — 1288b 6. 323a 14 — 342b 34 = 1323a 14 — 1342b 34. 88b 10 — 99b 39. 300a 1 — 301a 15 = 1288b 10 — 1301a 15. 316b 31 — 323a 11 = 1316b 31 — 1323a 11. 301a 19 — 316b 28 = 1301a 19 — 1316b 28.

ἀγωνία 88^b 18.
ἀγωνίζεσθαι 338^b 31. 342^a 26. 321^a 16. 21.
ἀγωνιστής 342^a 18.
Ἀδάμας 311^b 22.
ἄδεια 97^a 22.
ᾄδειν 340^b 20. 342^b 21. ἀείδειν 339^b 8.
ἀδιαίρετος 65^b 4.
ἀδιάφθορος 86^a 31. 33. 39.
ἀδικία ἔχουσα ὅπλα 53^a 34.
ἀδίκημα 95^b 10. ἑκούσιον 71^a 17.
ἀδορυφόρητος 315^b 28.
ἀδουλία 323^a 6.
ἀδυναμία τῶν πραγμάτων 314^a 23.
ἀδυνατεῖν 87^b 17.
ἀδύνατος = ἀδυνατῶν 314^a 24.
ἀείδειν v. ᾄδειν.
ἄζυξ ὥσπερ ἐν πεττοῖς 53^a 7.
ἀήττητος 328^a 7.
Ἀθηνᾶ 341^b 3. 7.
Ἀθῆναι 68^a 10. 341^a 34. 303^a 8. Ἀθήνησι 67^b 18. 75^b 35. 91^b 24. 300^b 28. 319^b 21. [322^a 20.] 302^b 19. 303^b 10. 305^a 23. ^{b}25. 310^b 30. 315^b 30.
Ἀθηναῖοι 84^a 39. 304^a 6. 9. 28. 307^b 22. 23.
ἀθλητής 335^b 5. 10. τῶν ἔργων 321^a 26.
ἀθλητικός 338^b 10.
ἆθλον 330^a 33. τῆς ἀρετῆς 70^b 24 sq. τῆς νίκης 96^a 30.
ἀθροίζειν 304^b 33. 314^b 10.
ἀθρόος 83^b 35. 98^a 12. 20. 320^a 37. 307^b 35. 308^b 15. 16. 315^a 13.
ἄθυμος 327^b 28.
Αἴγινα 91^b 24. 306^a 4.
Αἴγυπτος 86^a 13. 329^b 2. 3. 24. 32. 313^b 22.
αἰδεῖσθαι 314^b 20.
ἀΐδιος 71^a 40. 84^b 33. 85^a 7. ^{b}28. 39. 87^a 5. 317^b 41. 301^b 27. 306^a 17.
αἰδώς 331^a 41. 335^a 2.
Αἰθιοπία 90^b 5.
αἰκία 62^a 26. ^{b}30.
αἰκίζειν 311^b 24.
αἷμα 62^a 11.
Αἴνιος 311^b 21.
αἴρειν. αἴρεται ὁ θυμός 328^a 2.
αἱρεῖσθαι pass. 99^a 19 (si sanus est locus). ἐπὶ τὰς ἀρχάς 310^b 23. cf. 20.
αἵρεσις 56^a 26. 66^a 14. 26. 71^a 9. 15. 72^a 32. 82^a 7. 26. 333^a 34. 41. 98^a 3. 6. 318^b 23. 306^a 18. 309^a 40. ^{b}3. opp. κλῆρος 300^a 19. 21. 23. 28. 30. 33. 37. 38. 39. ^{b}1. 2. 4. 18. 39. 41. 301^a 3. 4. 10.
αἱρετός electus 66^a 9. 26 sq. 68^a 1. 12. 70^b 26. 72^b 40. 85^a 16. 98^b 1. 310^b 20. αἱρετοί τινες 318^b 24. αἱρετὴ τυραννίς 85^a 32. ^{b}26. opp. κληρωτός. 94^b 9. 12. 32. 98^a 23. 27. ^{b}7. 8. 9. 22. 99^a 17. 301^a 1. 5. 318^a 2. ^{b}30. 320^b 12. 14. 16. 303^a 15. 305^a 29. optabilis 323^b 19. 324^a 18. 21. 27. 325^b 1. 332^a 14. 37. 333^a 28. 337^b 34. 339^b 36. 89^b 15. 18. 96^b 11. αἱρετωτάτη ζωή 88^a 37. αἱρετώτατος βίος 323^a 16. 20. 324^a 26. 325^a 16 sqq. αἱρετώτερος 324^a 14 sq.
αἰσθάνεσθαι 59^a 28. 76^a 30. λόγου 54^b 22 sq.
αἴσθησις 81^b 7. καὶ ζωή 335^b 24. καὶ ζῆν 335^b 26. indicium 81^b 35. λυπηροῦ καὶ ἡδέος, ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ 53^a 13 sqq. ἡδονῆς 340^a 3.
αἰσθητήριον 90^b 27. 31.
αἰσθητός 340^a 28.

αἰσυμνητεία 85^{b} 25.
αἰσυμνήτης 85^{a} 31. 86^{b} 38. 95^{a} 14.
αἰσχοκέρδεια 86^{b} 18.
αἰσχρολογία 336^{b} 4.
αἰσχύνειν εἰς τὸ σῶμα 311^{b} 7. αἰσχύνεσθαι 324^{b} 34. 313^{a} 31.
αἰτεῖν 71^{a} 10. 16. 86^{b} 39.
αἰτιᾶσθαι 332^{a} 27.
ἄκαρπος 58^{b} 30.
ἀκερδῶς 309^{a} 13.
ἀκινδύνως 95^{b} 33.
ἀκίνητος 69^{a} 9.
ἀκμάζειν 335^{a} 30.
ἀκμή 329^{a} 8. 335^{a} 33. τῆς διανοίας 335^{b} 32.
ἀκοή 87^{b} 27. 336^{b} 31.
ἀκοινωνησία 63^{b} 22.
ἀκολασία 69^{b} 22.
ἀκόλαστος 59^{b} 31. 60^{a} 1. 335^{a} 28. prodigus 77^{b} 23. — ἀκολάστως 69^{b} 22.
ἀκολουθεῖν 65^{a} 34. 73^{a} 40. 83^{a} 40. 332^{a} 38. ^{b}15. 338^{b} 18. 93^{b} 37. 317^{a} 20. 30. 32. 312^{a} 33. κατά τι 332^{b} 15 sq. parere 98^{a} 38. τῷ λόγῳ 95^{b} 8. τοῖς θυμοῖς 312^{b} 30.
ἀκόλουθος servus 323^{a} 6. ἀκόλουθόν ἐστι 321^{b} 3 sq.
ἄκος 67^{a} 3. 9. 12. 305^{a} 32. 308^{b} 26.
ἀκοσμία 72^{b} 8.
ἀκούειν = λόγῳ παιδεύεσθαι 332^{b} 11.
ἀκούσιος 62^{a}27. 95^{a}22. 300^{b}26.
ἄκουσμα 336^{b} 2.
ἀκρασία, ἀκρατής 309^{b} 11. 310^{a} 19.
ἄκρατος 73^{b} 37. 96^{a} 2. 312^{b} 35.
ἀκρίβεια 74^{b} 7. 328^{a} 20. 331^{a} 2. 337^{b} 17.
ἀκριβής 76^{b} 24. — ἀκριβῶς 326^{b} 33.
ἀκριβολογεῖσθαι 58^{b} 34. 331^{b} 19.
ἀκριβολογία 341^{b} 30.
ἀκριβοῦσθαι πρὸς πᾶσαν ἀρετήν 79^{b} 1.
ἀκρόασις 342^{a} 3(?).
ἀκροᾶσθαι 63^{b} 16. 340^{a} 12. 22.
ἀκροατής 74^{a} 29. 341^{a} 20.
ἀκρόπολις 330^{b} 19.
ἄκρος 333^{a} 30. 88^{b} 39. τὰ ἄκρα 96^{b} 39.
ἀκτή 329^{b} 11.
ἄκυρος 60^{a} 13.
ἄκων 85^{a} 27. 304^{b} 12.
ἀλεεινός 67^{b} 26.
ἀλήθεια ἡ περὶ ἕκαστον 79^{b} 15. ἡ ἀλήθεια opp. τὰ ὅμοια 340^{a} 24.
ἀληθὲς κακόν 97^{a} 11 sq.
ἀληθινός 56^{b} 30. 81^{b} 12. 331^{a} 41. 340^{a} 19. 94^{a} 25.
Ἀλευάδαι 306^{a} 30.
ἁλιεία 56^{a} 36. — ἁλιεύς 91^{b} 23. — ἁλιευτικὸς βίος 56^{b} 2. τὸ ἁλιευτικόν = ἁλιεῖς 91^{b} 22.
ἁλία 301^{b} 23.
ἁλίσκεσθαι 76^{a} 29.
Ἀλκαῖος 85^{a} 37.
ἀλκή 338^{a} 20.
Ἀλκυόνη 74^{a} 35.
ἀλλαγή 56^{a} 41. 57^{a} 13. 19. 25. 35. ^{b}1. 23. 80^{a} 35. ^{b}28.
ἀλλάττεσθαι 57^{a} 10.
ἀλλότριος 63^{b} 10. 95^{b} 30. 318^{b} 14. τῆς πολιτείας 68^{a} 40.
ἀλλοτριότης 311^{b} 15.
ἄλογος 60^{a} 7. 334^{b} 18. — ἀλόγως 69^{b} 28.
ἄλοχος 53^{b} 7.
Ἀμάδοκος 312^{a} 14.
ἁμαρτάνειν 86^{a} 35. 317^{a} 37. 310^{a} 2. opp. ἀδικεῖν 81^{b} 28. τινός 301^{a} 28. cf. 301^{a} 36 c. n. ἁμαρτίαν 338^{b} 12. τὸ ἡμαρτημένον 302^{a} 6. πολιτεῖαι ἡμαρτημέναι 75^{b} 1. 79^{a} 20. cf. 301^{a} 36.

ἁμαρτία 69a 16. 70a 9. 72b 2. 336a 2. 338b 12. 320b 35. 310b 6.
ἁμάρτημα 71b 7. 73a 31. 303b 30.
Ἄμασις 59b 8.
ἄμβλωσις 335b 25.
Ἀμβρακία 303a 23. 304a 31. 311a 40.
ἀμελεῖν 93a 18. 316b 13.
ἄμισθος 73a 17. 320a 18.
ἀμνημονεῖν 311b 40.
ἀμπέλων συστάδες 330b 29.
ἀμπίσχειν 336a 17.
ἀμύθητον ὅσον 63a 40.
ἀμύνειν 67a 25.
Ἀμύντας 311b 14. — ὁ μικρός 311b 3.
ἀμφιδέξιος 74b 13.
Ἀμφίπολις 306a 2. Ἀμφιπολῖται 303b 2.
ἀμφισβητεῖν 74b 34. 324a 2. 337a 12. 35. sensu forensi 91a 40. 300b 22. 27. ἀμφισβητεῖται παρά τινων 324a 25. ἀμφισβητεῖν περί τινος 81a 9. 327a 10 sqq. 99a 29. 300b 22. 27. πρός τι 83a 28 sqq. περί τινος, πρός τι ὡς οὐ 87b 17 sqq. 323a 24 sqq. πρός τινας 83a 40. τινος 80a 6. 83a 11. 94a 19. cf. 83a 24 sq. 30. 38. b 20. ὁ πολίτης ἀμφισβητεῖται 75a 2.
ἀμφισβήτημα 75b 38.
ἀμφισβητήσιμος 70b 39.
ἀμφισβήτησις 55a 12. 17. 76a 7. 83a 15. b 3. 326b 36.
ἀναγκαῖος opp. ἐλεύθερος 58b 11. ad vitae necessitudinem pertinens, opp. συμφέρων 54a 22, χρήσιμος 338a 14. 99a 32, ἔντιμος 55b 28, καλός 325a 26. 91a 17. καὶ χρήσιμος 56b 29 sq. opp. καλός 333a 32. 36. b 1 sq., ἐλευθέριος καὶ καλός 338a 32. τὰ ἀναγκαῖα 54b 25. 57b 13. 58a 30. 60a 34. 66a 36. 67a 3. 6. 14. 69a 35. 77a 33. 325a 26. 327a 19. 333a 32. 36. b 1. 334a 18. 91a 17. 318b 13. opp. τὰ εἰς εὐσχημοσύνην καὶ περιουσίαν 329b 27. mala necessaria 332a 11. 13. τὰ ἀναγκαῖα τῶν χρησίμων 337b 4. τὰ κατὰ φύσιν ἀναγκαῖα 57a 34 sq. ἀναγκαία ἀγορά 331b 11 (v. ἀγορά). ἀλλαγή 57b 1. τροφή 57b 14. χρεία 53b 16. 321b 16. χρῆσις 54b 29. 91a 26. χρηματιστική 58a 15 sqq. 40. ἀναγκαῖοι πόνοι 336a 25. ἀναγκαῖαι ἀρχαί, opp. κυριώτεραι, αἱ πρὸς εὐταξίαν καὶ κόσμον 320b 24. 321b 6. μαθήσεις 338a 13. πράξεις 331b 13. ἀναγκαῖα γυμνάσια 339a 3. ἔργα 55b 28. 65a 7. 78a 10 sq. — ἀναγκαίως 332a 13.
ἀνάγκη. ἐξ ἀνάγκης 66a 15. 90b 32. 91a 3. διὰ ταύτας τὰς ἀνάγκας 93a 12.
ἀναγκοφαγία 339a 6.
ἀναγραφή 322b 34.
ἀναγράφειν 321b 34. 322a 10.
ἀνάγειν 67b 40. 92a 25. 317b 33. 314a 25. 27.
ἀνάδαστος 305a 5. 307a 2. 309a 15.
ἀνάθημα 321a 38. ἀναθήματα τῶν Κυψελιδῶν 313b 22.
ἀναίσθητος 62b 18.
ἀναίρεσις 332a 17.
ἀναλαμβάνειν 339a 12.
ἀναλίσκειν 63a 4. 322b 32. 305b 40.
ἀναλογία 82b 40. 96b 26. 301a 28
ἀναλογίζεσθαι 320b 20.
ἀνάλωμα 71a 30.
ἀναμάρτητος 75b 2. 319a 3.

ἀναμιγνύναι 319b 25.
ἀναμφισβήτητος 83b 5. 332b 20. 33.
ἄνανδρος 331a 6.
Ἀναξίλαος 316a 38.
ἀνάξιος δουλεύειν 55a 25.
ἀνάπαλιν 54b 9. 316a 23.
ἀνάπαυσις 329a 32. 337b 38. 39. 338a 1. 339a 16. b15. 16. 27. 42. 342a 22. τῆς συντονίας 341b 41.
ἀναπαύειν 339b 28.
ἀναπείθειν 303b 25.
ἀναπληροῦν 337a 2. 318b 22.
ἀναπλήρωσις 57a 30. 67b 4.
ἀναρχία 72b 11. 302b 29. 31. δούλων γυναικῶν παιδῶν 319b 28 sqq.
ἀνατιθέναι 341a 36.
ἀνατολή 330a 40.
ἀναφέρειν 321b 32.
ἀνδραγαθία 70b 38.
ἀνδράποδον 341a 16.
ἀνδραποδώδης 77a 35. 82a 15. 334a 39.
ἀνδραποδωδία 336b 12.
ἀνδρεῖα 72a 3.
ἀνδριαντοποιία, ἀνδριαντοποιός 56a 6. 10.
ἀνδριάς 315b 20.
Ἀνδροδάμας 74b 23 sqq.
Ἄνδριοι 70b 12.
ἀνδρώδης 306b 34.
ἀνεγκλήτως ἔχειν 321b 22.
ἀνελευθερία 336b 3. — ἀνελεύθερος 336a 29. b12. 337b 6. 16. 20.
ἀνεμπόδιστος 95a 37.
ἀνεξαπάτητος 338a 42.
ἀνεπιτήδειος 58a 27.
ἄνεσις 337b 42. 341b 41. περὶ τὰς γυναῖκας 69b 13. τῶν γυναικῶν 69b 40 sq. δούλων 313b 35.
ἄνευ. ὧν οὐκ 78a 3. 328a 23. b2.
ἀνεύθυνος 71a 5.
ἀνεστραμμένως 98b 38.
ἀνέχειν 85a 10.
ἀνεψιός 62a 10. 13.
ἀνήδυντος 340b 16.
ἀνθρωπικός 63a 15.
ἀνθρώπινος 86a 19. 330b 39.
ἀνθρωποφαγία 338b 20.
ἀνιέναι 338b 32. 301b 17. 303b 4. 5. ἀνιεμένοι 69b 9. ἀνειμένη 70b 32. πρὸς τὸ πλῆθος 326a 28. ἀνειμέναι παιδιαί 336a 29. ἁρμονίαι, πολιτεῖαι 340b 3. 342b 22. 24. 90a 28.
Ἄννων 307a 5.
ἀνόητος 69a 6.
ἀνομάλωσις 74b 9. cf. n. ad 65a 40.
ἀνομοθέτητος 69b 19.
ἀνόνητος 334b 40.
ἀνορθοῦν 322b 20.
ἀνόσιος 53a 35.
ἀνταγωνιστής 338b 37.
ἀντέχειν 55a 22.
ἀντίγραφον 309a 11.
ἀντικεῖσθαι πρός τι 321a 2.
ἀντικρούειν 70a 7.
ἀντιλαμβάνειν 332b 40.
ἀντιλέγειν 73a 12. 87b 23.
Ἀντιλέων 316a 32.
Ἀντιμενίδης 85a 36.
ἀντιπεπονθὸς ἴσον 61a 30.
ἀντιποιεῖσθαι 83a 16. 330b 32 sq. 91b 5. 314a 12.
ἀντιπολιτεύεσθαι 74a 14.
ἀντιπράττειν 320a 6.
ἀντισεμνύνεσθαι 314a 7.
Ἀντισθένης 84a 15.
ἀντισοφίζεσθαι 97a 36.
Ἀντισσαῖοι 303a 34.
ἀντίστροφος = ἀνάλογος (cf. 98a 32) 92b 7. 93a 33. contrarius 95a 18.
ἀντίτεχνος 311a 17.
ἀντιτιθέναι 86b 2.

ἀνυπεύθυνος 72a 37. 92a 2. 95a 20. κατὰ τὸ γένος 92b 35 sq.
ἀνωμαλία 70a 15.
ἀνώνυμος 53b 9. 75a 30.
ἀνωφελής 59a 9.
ἀξία 72a 38. 82b 27. 87a 13. 88a 14. 326b 16. 329a 17. 302b 13. 14. 310b 33. τὸ κατ' ἀξίαν δίκαιον 321a 2. 301b 36. ἴσον 317b 4. 301b 30. 31. 307a 26. et v. ἰσότης.
ἀξιόλογος 68a 15. 78b 30.
ἀξίωμα 64b 9. 317a 39. ἀρετῆς 81b 25. τῆς ἀρχῆς 313a 8.
ἄοινος 336a 8.
ἄοπλος 89b 32.
ἀόριστος 65a 40. 326b 11. 316a 27. ἄρχων, ἀρχή 75a 26. 32. b 14.
ἀπαγγέλλειν 84a 31.
ἀπαγορεύειν 336a 35. b 9. 98a 38. ἀπειπεῖν 72b 5. ἀπειρηκέναι 342b 27 (cf. 64a 21). διὰ χρόνον (χρόνου) 329a 33. 342b 21.
ἀπαθής 336b 23.
ἀπαιδάγωγος 338b 33.
ἀπαλότης 336a 10.
ἀπαντᾶν 319a 31. 302a 6. πρὸς τὴν ἀπορίαν 83b 36 sq. πρὸς τὸ τέλος 58a 13 sq. = συμβαίνειν 302a 6.
ἀπαρτᾶν 319a 34.
ἀπαρτίζειν 313a 7.
ἀπάτη 78a 39. 304b 8. 10. 313a 9.
ἀπειθεῖν 69a 18. 328b 9.
ἀπεῖναι 65a 28 (?). ἀπὸ τῶν ἰδίων 320a 28.
ἀπειπεῖν, ἀπειρηκέναι v. ἀπαγορεύειν.
ἀπειρία 305a 13.
ἄπειρος 56b 32. 67b 3. εἰς ἄπειρον εἶναι 57b 25. 58a 1. ἐλθεῖν 67b 3. ζητεῖν τὴν ὑπερβολήν 323a 38.
ἀπελαύνειν 311a 14.
ἀπελεύθερος 78a 2.
ἀπέραντος 65a 15.
ἀπεργάζεσθαι 337b 10. 338b 13. 339a 9. 37. 341a 5.
ἀπέρχεσθαι 74a 35. 304a 2.
ἀπέχειν 71b 35. 329b 13. 89b 2. 93a 17. 95b 23. ἀπέχεσθαι med. 63b 10. 78a 25. 323a 30. 321a 29.
ἀπέχθεια 74a 40. 322a 2. 15. 17. 305a 23.
ἀπιστεῖν 71a 2. 23. 313b 31.
ἀπιστία 97a 4. 306a 21. 27.
ἀπληστία 57b 16.
ἄπληστος 67b 1.
ἀποβαίνειν 71b 15. 325b 18.
ἀποβάλλειν 333b 25. 341b 3. 91b 41. 309b 27.
ἀποβάπτειν 336a 16.
ἀποβλέπειν 65b 8. 74b 22. 79a 34. b 13. 326a 13. 15. 334b 33. 96a 34. 311a 3.
ἀπογράφειν 97a 24. 25. 27. 28.
ἀποδεικνύναι 61b 17. 66a 20.
ἀποδέκτης 321b 33.
ἀποδέχεσθαι 63b 16. 65a 25. 324a 12. 341b 32.
ἀποδημεῖν 71b 26. 303b 23. 314b 12.
ἀποδημητικός 308b 19.
ἀποδιδράσκειν τὸν νόμον 70b 34 sq.
ἀποδικάζειν 68b 18. 20.
ἀποδιορίζειν 90b 26.
ἀποδοκιμάζειν 325a 18. 341a 26. 37. b 9. 342a 34. b 24.
ἀποθεραπεία 335b 15.
ἀπόθεσις 335b 19.
ἀποθνήσκειν 70a 27.
ἀποικεῖν 72b 1.
ἀποικία 52b 17. 21. 71b 29. 90b 14. 319a 36 (?).
ἀποικισμός 304b 32.
ἄποικος 71b 27.

ἀποκληροῦν 98^b 26. 318^b 1.
ἀποκλίνειν 333^b 9. 93^b 35. 307^a 15.
ἀποκρίνειν 315^b 18.
ἀποκτείνειν 67^a 15. 324^b 16. 18. 304^a 4. 311^b 6.
ἀπολαύειν 63^a 13. 339^b 6. τῶν ἡδονῶν 70^b 35. τῶν μακαριζομένων 334^a 30. τῆς ἐχούσης 335^b 18. ἀπελευθερίαν 336^b 2 sq.
ἀπόλαυσις 58^a 7. 63^a 11. τῆς εὐτυχίας, τῶν ἀγαθῶν, τῶν ἀρετῶν 334^a 27. ^{b} 3. ἀπολαύσεις σωματικαί 58^a 3. 314^b 28.
ἀπολαυστικὴ ὑπερβολή 58^a 8. — ἀπολαυστικῶς 312^b 23.
ἄπολις 53^a 3.
ἀπολίτευτος 327^b 26.
Ἀπολλόδωρος ὁ Λήμνιος 59^a 1.
Ἀπολλωνία ἡ ἐν τῷ Ἰωνίῳ 90^b 11. ἡ ἐν τῷ Πόντῳ 306^a 9. — Ἀπολλωνιᾶται οἱ ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ 303^a 36 sq.
ἀπολύειν 57^a 40. 68^a 4. 324^a 28.
ἀπονέμειν 93^b 41. 309^a 21. 315^a 6.
ἀποξενοῦν 70^a 2.
ἄποπτος 74^a 40. ^{b} 1.
ἀπορεῖν 65^b 3. 73^a 25. 318^b 21. 306^b 36. τροφῆς 57^b 14. 330^a 2. χρημάτων 59^a 22. 314^b 8. — sensu dialectico 58^a 28. 59^b 22. 60^a 36. 75^b 25. 76^a 8. 99^a 33. 318^a 10. 309^b 8. cf. 75^b 27. ἀπορεῖται 340^b 21. τὸ ἀπορούμενον 58^a 19. τὰ ἠπορημένα 81^a 37 sq.
ἀπορία = πενία 70^b 10. 73^b 6. 79^b 27. — controversia 59^b 26. 64^b 25. 68^b 33. 76^a 17. 23. 31. 77^b 33. 79^b 12. 31. 81^a 11. ^{b} 39. 82^b 1. 83^b 14. 36. 84^b 26. 339^a 41. 318^a 39. 309^a 39. καὶ φιλοσοφία πολιτική 82^b 22 sq. ἀπορίαν ζητεῖν καὶ προβάλλειν 83^b 36. λύειν 81^b 22. 82^a 23 sq. 33. ἀπορίας ἐπιδραμεῖν 86^a 7.
ἄπορος 79^b 9. 19 sqq. 83^a 18. 330^a 6. 89^b 30 sqq. 90^a 10. ^{b} 18. 91^b 8. 32. 92^a 40. 93^a 5. 9. 94^a 17. 23. 95^b 2. 96^a 12. 17. ^{b} 22. 25. 97^a 20. 22. 30. 37. 97^b 11. 98^b 19. 300^a 7. 317^b 9. 318^a 7. 35. 320^a 26. 32. 34. 38. ^{b} 8. 10. 321^a 13. 323^a 5. 303^a 2. ^{b} 34. 307^a 25. 308^b 28. 29. 309^a 4. 8. 20. 26. 30. 310^a 24. 315^a 32. 316^b 12. τῶν καρπῶν 68^a 42(?).
ἀποσκοπεῖν 84^b 5. ἀποσκεπτέον 327^b 4.
ἀποστέλλειν 306^b 31.
ἀποστερεῖν 60^b 6. 75^a 29. 325^b 1. 328^a 14.
ἀποσφάττειν 305^a 25.
ἀποτάττειν, ἀποτεταγμένη ἀρχή 322^a 26.
ἀποτελεῖν 52^b 3. 54^a 26. 73^b 14. 326^a 14.
ἀποτελευτᾶν 305^b 11.
ἀποτίθεσθαι 335^b 22.
ἀποτίνειν 74^b 20.
ἀποφαίνειν 308^b 35. ἀποφαίνεσθαι med. 60^b 23. 73^b 27. 333^b 12. 339^a 14. 88^b 35. 89^b 5.
ἀποφορά 64^a 33.
ἀποψηφίζεσθαι 98^b 35. 39.
ἀπρακτεῖν 325^a 31. ^{b} 24.
ἀπρέπεια τῆς πολιτείας 70^a 13.
ἅπτεσθαι 80^b 14. 91^a 21. de coitu 335^b 40. metaph. 80^a 9. 341^a 31. 342^b 29.
ἀπτός 340^a 30.
ἄπωθεν 62^a 29. 80^b 9. 18.
ἀραιός 335^b 13.
Ἀργεῖοι 69^b 4. 70^a 2.
ἀργία 336^a 27.
Ἀργοναῦται 84^a 23.

ἀργός 56ª 31. 65ª 15. 331ᵇ 20.
Ἄργος 302ᵇ 18. 303ª 6. 304ª 25. 310ᵇ 27.
ἀργύριον, ἄργυρος 70ᵇ 12. 57ª 38.
Ἀργώ 84ª 24.
Ἄρειος πάγος, ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλή 73ᵇ 39 sq. 74ª 1. 7. 304ª 20. 315ᵇ 22.
ἀρετὴ τοῦ λόγον ἔχοντος καὶ τοῦ ἀλόγου = διανοίας καὶ ἤθους 60ª 5 sqq. 333ª 19. *ἠθική* 60ª 15. *ἤθους*(?) 77ᵇ 19. *μεσότης ἐστί* 95ª 37. *περὶ τὸ χαίρειν ὀρθῶς καὶ φιλεῖν καὶ μισεῖν* 340ª 15. *καὶ δικαιοσύνη* 309ª 35 sq. *καὶ φρόνησις* 81ᵇ 4. 323ᵇ 22. 33. *ἀνδρὸς γυναικὸς παιδὸς δούλου* 59ᵇ 22 sqq. cf. 77ᵇ 20 sqq. *ἀνδρὸς καὶ πολίτου πότερον ἡ αὐτὴ ἢ ἑτέρα* 76ᵇ 16—78ᵇ 6. *ἀνεμπόδιστος* 95ª 37. *ἡ ἀνθρωπίνη καὶ ἡ ἐν τοῖς ὀλίγοις* 330ᵇ 39. *ἀρχική* 77ª 28. ᵇ 17. *ἄρχοντος καὶ ἀρχομένου* 59ᵇ 32 sqq. 77ª 27—ᵇ 30. *ἡ ὑπὲρ τοὺς ἰδιώτας* 95ª 27. *πολιτική* 81ª 7. 340ᵇ 42 sq. *πολεμική* 71ᵇ 3. 79ᵇ 1. 83ª 20. 314ᵇ 22. *τελεία* 76ᵇ 32 sqq. *κοινωνική* 83ª 38 sq. *τοῦ ὅλου καὶ τοῦ μέρους* 60ᵇ 14. *αἱ εἰς τὴν σχολὴν ἀρεταί* 334ª 14. *ἀρεταὶ ὀργανικαὶ καὶ διακονικαί* 59ᵇ 23. *ἀρχικαὶ καὶ αἱ τοῦ ἀρχομένου* 60ª 23. 77ᵇ 17—30. *ἄριστος κατ' ἀρετήν* 93ᵇ 3.
Ἄρης 69ᵇ 28.
ἀριθμεῖν 93ª 41.
ἀριθμὸς τῆς πολιτείας ἑκάστης 89ª 21.
ἀριθμητικός 302ª 7.
Ἀριοβαρζάνης 312ª 16.
ἀριστίνδην 73ª 23. 93ᵇ 10.
Ἀριστογείτων 311ª 38.
ἀριστοκρατεῖσθαι 73ᵇ 1. 88ª 41. 94ª 1.
ἀριστοκρατία 70ᵇ 16. 73ª 4. 21. 32. 79ª 34 sqq. ᵇ 5. 86ᵇ 4. 6. 87ª 6. 89ª 27. 29. 34. ᵇ 3. 90ª 16. 93ᵇ 36. 40. 94ª 9—25. 28. 29. 98ᵇ 7. 99ᵇ 22. 25. 317ª 2. 301ᵇ 9. 308ª 3. ᵇ 39. 310ᵇ 3. 32. 312ᵇ 6. 316ª 33. *ἡ καλουμένη* 93ª 38 sq. *εἴδη ἀριστοκρατίας* 93ᵇ 1—21, *ἡ ἀληθινὴ καὶ πρώτη* 94ª 24 sq. = *ἡ ἐπὶ τῆς ἀρετῆς* 83ᵇ 21 sq. = *ἡ ἁπλῶς ἀρίστη πολιτεια* 89ª 30 sqq. 90ª 2. 93ᵇ 1—7. 19 sq. *καὶ αἱ μίξεις ἀριστοκρατίας καὶ δημοκρατίας ἢ τούτων καὶ ὀλιγαρχίας* 93ᵇ 10—18. 24. 94ª 19—25. = *αἱ ὀνομαζόμεναι, καλούμεναι ἀριστοκρατίαι, ἃς καλοῦσιν ἀριστοκρατίας* 94ᵇ 41. 307ª 12. 95ª 31—34. *πῶς φθείρονται* 306ᵇ 22—307ᵇ 19.
ἀριστοκρατικός 65ᵇ 32. 73ª 18. 27. 88ª 7. 9. 21. 330ᵇ 20. 92ᵇ 3. 93ᵇ 11. 15. 94ª 10. 300ª 6. ᵇ 5. 301ª 13. 323ª 8. 307ª 34. 309ª 3. *ἀριστοκρατικὴ πολιτεία = ἁπλῶς ἀρίστη* 78ª 19 sq. *ἄλλη μετὰ τὴν ἀρίστην* 89ᵇ 16.—*ἀριστοκρατικῶς* 317ª 6. 8.
Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς ἠθικοῖς 61ª 31 = *E*, 8. 1133ª 31 sqq. *ἐν τοῖς ἠθικοῖς* 80ª 18 et *ἐν οἷς διώρισται περὶ τῶν ἠθικῶν* 82ᵇ 19 sq. = *E*, 6. *ἐν τοῖς ἠθικοῖς* 332ª 8 = *A*, 6 sqq. inprimis 1098ª 15 sqq. 1101ª 14 sqq. *K*, 6 sqq. *κατὰ τοὺς ἠθικοὺς λόγους* 332ª 21 sq. = *Γ*, 6. *ἐν τοῖς περὶ ποιητικῆς*

341ᵇ 39 sq. = in deperdito libro secundo.*) ἐν τοῖς ἠθικοῖς 95ᵃ 36 = *A*, 6 sqq. inprimis 1098ᵃ 15 sqq. 1099ᵃ 31 sqq. 1101ᵃ 14 sqq. K, 7. 1177ᵃ 12 sq.**) et *B*, 5—9.
Ἀριστοφάνης 62ᵇ 11. cf. *Πλάτων*.
Ἀρκάδες 61ᵃ 29. 69ᵇ 4. 70ᵃ 3.
ἀρκεῖν 318ᵇ 36.
Ἁρμόδιος 311ᵃ 37—39.
ἁρμονία 54ᵃ 33. 76ᵇ 8. 340ᵇ 17. 19. 341ᵇ 19 sqq. (opp. ῥυθμός). 342ᵃ 1. ᵇ 2. διεστηκυῖα τῶν ἁρμονιῶν φύσις 340ᵃ 40 sqq. ἁρμονίαι καὶ μέλη ἠθικὰ πρακτικὰ ἐνθουσιαστικά 341ᵇ 32—36. 342ᵃ 3 sq. ἠθικαί 342ᵃ 29. ἠθικώταται 342ᵃ 3. ὀργιαστικαὶ καὶ παθητικαί = ἐνθουσιαστικαί 342ᵇ 3. τοιαῦται = καθαρτικαί 342ᵃ 16 sq. ἀνειμέναι 340ᵇ 3. 342ᵇ 22. 24. σύντονοι 342ᵇ 21. μεθυστικαί, ἀπειρηκυῖαι 342ᵇ 25. 27. ἁρμονιῶν παρεκβάσεις 342ᵃ 23 sq. δύο εἴδη ἁρμονιῶν κατά τινας, δωριστὶ καὶ φρυγιστί 90ᵃ 20 sqq. ἁρμονία εὖ κεκραμένη 90ᵃ 26. *Δώριος*, *Φρύγιος* 76ᵇ 9. δωριστί 340ᵇ 4. 342ᵃ 30. 34. ᵇ 10. 12—17. λυδιστί 342ᵇ 29—33. μιξολυδιστί 340ᵇ 1. φρυγιστί 340ᵇ 5. 342ᵃ 33. ᵇ 2. 5 sq. 11 sq. — numerus proportionalis 316ᵃ 7.
ἄρνυσθαι 87ᵃ 36.
ἄρουρα 84ᵃ 30.
Ἀρράβαιος 311ᵇ 12.
ἀρραβών 59ᵃ 12.
ἄρρην 52ᵃ 27. 54ᵇ 13. 59ᵇ 2. 9. 60ᵃ 10. 69ᵇ 27. 29. 72ᵃ 24. 335ᵃ 24.
Ἀρταπάνης 311ᵇ 38.
ἄρτι 79ᵇ 31. 93ᵇ 24.
ἄρτιος 61ᵇ 29. 64ᵇ 20.
ἀρτίως 91ᵃ 39.
ἀρχαιρεσία 81ᵇ 33. 82ᵃ 13. 98ᵃ 20. 317ᵃ 5. 8.
ἀρχαίως 330ᵇ 33.
ἀρχεῖον 70ᵇ 10. 18. 72ᵃ 29. 73ᵃ 19. 331ᵃ 25. ᵇ 6. 98ᵇ 28. 99ᵃ 36. ᵇ 9. 15. 304ᵃ 19.
Ἀρχέλαος 311ᵇ 8. 30.
ἀρχὴ ἥμισυ παντός 303ᵇ 29. — ἀρχῆς εἴδη 78ᵇ 31 sqq. 333ᵃ 3 sqq. τῶν ἐλευθέρων 77ᵇ 7 sqq. 88ᵃ 11. καὶ τῶν δούλων 325ᵃ 28 sq. 333ᵇ 28. δεσποτική 77ᵃ 33. 85ᵃ 22. ᵇ 24. 333ᵃ 5. 95ᵇ 21. 310ᵇ 19. καὶ πολιτική 54ᵇ 3 sq. — magistratus. τί ἐστι 99ᵃ 14 sqq. βουλευτικὴ καὶ κριτική 75ᵇ 19. τὸ περὶ τὰς ἀρχάς 98ᵃ 1. ἡ περὶ τὰς ἀρχὰς διαίρεσις 99ᵃ 2—300ᵇ 12. 321ᵇ 3—323ᵃ 11. κατάστασις τῶν ἀρχῶν 99ᵃ 10 sq. 300ᵃ 9 sqq. οἱ ἐν ταῖς ἀρχαῖς γινόμενοι 308ᵃ 5 sq. — ἀρχὴν adv. 331ᵃ 17.
Ἀρχίας 306ᵇ 1.
ἀρχικός 328ᵃ 7. 99ᵃ 27. ἀρχικὴ ἀνδρία, σωφροσύνη, δικαιοσύνη 60ᵃ 23. 77ᵇ 17.

*) Aliter Christius in ed. Poeticorum p. 7 (ad 1449ᵇ 31) haud recte Spengelium secutus.

**) Perperam et Bonitzius Ind. Ar. 101ᵇ 23 et ego in editione critica adiecimus *H*, 14. 1153ᵇ 10 sq.: v. quae rectissime disseruit Spengelius Arist. Studien I. p. 22 (190) sqq.

Ἀρχίλοχος 328ᵃ 3.
ἀρχιτεκτονικός 82ᵃ 3. cf. δημιουργός.
ἀρχιτέκτων 53ᵇ 38. 60ᵃ 18. 19. 325ᵇ 28.
Ἀρχύτας 340ᵇ 26.
ἄρχων 301ᵇ 25. μεσίδιος 306ᵃ 28.
ἀσέλγεια 304ᵇ 22.
ἀσελγῶς 305ᵇ 40.
ἀσθένεια τῶν νόμων 72ᵇ 21 sq.
ἀσθενής 69ᵃ 24. 335ᵇ 31. 305ᵇ 18.
Ἀσία 71ᵇ 36. 85ᵃ 21. 327ᵇ 27. 89ᵇ 40.
ἄσκεπτος 74ᵃ 30.
ἀσκεῖν 71ᵇ 5. 324ᵇ 34. 325ᵃ 13. 333ᵇ 30. 334ᵃ 40. 337ᵃ 41. 338ᵇ 29. 339ᵃ 3.
ἄσκησις 88ᵇ 13. πολεμική 71ᵇ 6. ἐν τοῖς πολεμικοῖς 74ᵇ 12 sq. τῶν πολεμικῶν 336ᵇ 38 sq. τῶν ψυχρῶν 336ᵃ 20 sq. τῶν κοινῶν 337ᵃ 26 sq. ἀρετῆς 337ᵇ 3. ἀσκήσεις πολεμικαὶ καὶ πολιτικαί 341ᵃ 8.
ἄσμενος 63ᵇ 16. 321ᵃ 38. — ἀσμένως 84ᵇ 33. 92ᵃ 29.
ἀστασίαστος 73ᵇ 21. 86ᵇ 2. 96ᵃ 7. 9. 302ᵃ 9.
ἀστός 78ᵃ 34. 300ᵇ 32.
ἀστραβής 336ᵃ 12.
ἀστρολογία 59ᵃ 11.
ἄστυ 327ᵃ 34. 321ᵇ 19. 29. 311ᵃ 14. opp. Πειραιεύς 303ᵇ 12. καὶ πόλις 319ᵃ 9 sq. ἀγορὰ καὶ 319ᵃ 29.
Ἀστυάγης 312ᵃ 12.
ἀστυγείτων 330ᵃ 18. 89ᵇ 38.
ἀστυνομία 331ᵇ 10. 321ᵇ 23.
ἀστυνομικός 64ᵃ 31.
ἀστυνόμος 322ᵃ 13.
ἀσύμφορος 59ᵃ 31. 327ᵃ 14. 95ᵃ 6. — ἀσυμφόρως 55ᵇ 9. 308ᵇ 21.
ἀσύνθετος 52ᵃ 19.
ἀσφάλεια 327ᵃ 19. 330ᵇ 31. 319ᵇ 39. ἀσφάλειαι πολεμικαί 330ᵇ 24 sq.
ἀσφαλής 68ᵇ 23. 71ᵃ 3. 72ᵇ 7. 81ᵇ 26. 85ᵃ 23. 87ᵇ 7. 330ᵃ 28. ᵇ 41. 96ᵃ 13. 322ᵃ 24. 302ᵃ 8. 15. 307ᵃ 17. 308ᵃ 4.
ἀσχημονεῖν 73ᵃ 34.
ἀσχημοσύνη 341ᵇ 5.
ἀσχήμων 336ᵇ 14.
ἀσχολεῖν 333ᵃ 41. 337ᵇ 31. 39. 338ᵃ 3. 4. 99ᵇ 33. καὶ πολεμεῖν 334ᵃ 38.
ἀσχολία καὶ σχολή 333ᵃ 30 — ᵇ 3. 334ᵃ 16. 18. 23. 337ᵇ 34. 37. 338ᵃ 13. 313ᵇ 25.
ἄσχολος 337ᵇ 14. 318ᵇ 12. 305ᵃ 20. 313ᵇ 20. 28.
ἀσωτεύεσθαι 316ᵇ 15.
ἄτακτος 319ᵇ 15. — ἀτάκτως 319ᵇ 32.
ἀταξία 302ᵇ 28. 31.
Ἀταρνεύς 67ᵃ 32. 35.
ἀτεκνία 65ᵃ 41. ᵇ 10.
ἀτελής imperfectus, immaturus, mutilus 59ᵇ 4. 60ᵃ 31. 75ᵃ 17. 78ᵃ 6. 335ᵃ 13. 16. ᵇ 30. 339ᵃ 31. περὶ τὸ κρίνειν 81ᵇ 38. — nullius gratia (zwecklos) 56ᵇ 21. — exemptus a vectigalibus, πάντων 70ᵇ 4. — ἀτελῶς 75ᵃ 13.
ἄτεχνος 58ᵇ 26.
ἀτιμάζειν 302ᵇ 11. 14. 306ᵇ 31.
ἀτιμία 336ᵃ 1. 302ᵃ 32. 308ᵃ 9(?). 315ᵃ 19. ἀτιμίαι 336ᵇ 11. 315ᵃ 23.
ἄτιμος 75ᵃ 21. 81ᵃ 30. 32. 34. ᵇ 29. 95ᵇ 8.
Ἄτταλος 311ᵇ 3.
ἀτυχεῖν πεζῇ 303ᵃ 8 sq.
ἀτύχημα 69ᵃ 39.
ἀτυχία 66ᵇ 20. 73ᵇ 22.
αὐλεῖν 73ᵇ 11. 82ᵇ 33. 341ᵃ 33.
αὔλησις 341ᵃ 25. ᵇ 7.

αὐλητής 77b 30. 82b 31.
αὐλητική 82b 37. 40. 41. 341a 32.
αὐλοποιός 77b 29.
αὐλός 82b 32. 83a 1. 341a 18. 21. b 4. 342b 1 sqq. 5.
αὐξάνειν 335a 26. 97b 22. 302b 35. 40. 303a 1. 12. 307a 22. 308b 11. *αὔξειν* 57b 34. 40. 74a 10. 91a 20. 308b 30.
αὔξησις 57b 38. 335a 25. 336a 25. 36. 338b 11. 42. *παρὰ τὸ ἀνάλογον* 302b 3. 33 sqq.
Αὔσονες 329b 20.
αὐτάρκεια 52b 29. 53a 1. 29. 56b 32. 57a 30. 321b 17. *ζωῆς* 75b 21. 326b 24.
αὐτάρκης 53a 26. 56b 4. 61b 11. 13. 14. 80b 34. 326b 3. 4. 8. 27. 30. 328b 18. 19. 91a 10. 14.
αὐτογνώμων 70b 29. 72a 38.
αὐτοκράτωρ 85a 7. 95a 12.
αὐτόματος 53b 36. *ταὐτόματον καὶ ἡ τύχη* 323b 28.
αὐτόνομος 315a 6.
αὐτοσχεδιάζειν 326b 19.
αὐτοτελής 325b 20.
Αὐτοφραδάτης 67a 32. 36.
αὐτόφυτος 56a 40.
ἀφαιρεῖν τῆς δυνάμεως 313a 28.
ἀφαίρεσις 315a 38.
ἀφειδῶς 315a 29.
ἀφθονία 327b 12. 330b 16. 334a 33.
ἄφθονος 330b 6. — *ἀφθόνως* 314b 4.
ἀφιέναι 60b 21. 86a 5. 89b 12. *τὴν τεκνοποιίαν ἀόριστον* 65a 39 cf. b 10. *τοὺς πρεσβυτέρους τιμαλφεῖν* 336b 17 sqq. *ἀφεῖσαν τῆς χώρας* 307a 33. *ἀφεῖσθαι* 65b 10. 66a 11. 335b 36. *τῶν ἔργων* 340b 38. *ἀφιεμένοι*(?) 320b 3. *ἀφειμένοι τῶν ἀναγκαίων* 78a 11. *γέροντες* 75a 15.
ἀφιστάναι 69b 2. 5. 70a 8. 72b 19. 73b 23. 96b 9. 311b 22.
ἀφομοιοῦν 52b 27.
ἀφορίζειν 331a 27. *ἀφωρισμένος* 92b 4. 300a 16. 322b 26.
ἀφορμή 320a 39.
ἀφροδίσια 53a 36.
ἀφροδισιαστικός 311b 16.
Ἀφροδίτη 69b 29.
ἀφροσύνη 81b 27.
ἄφρουρος 70b 4.
ἄφρων 323a 33.
Ἀφυταῖοι 319a 14.
Ἀχαιοὶ οἱ ἐν Θετταλίᾳ 69b 6. *οἱ περὶ Πόντον* 338b 22. *οἱ ἐν Συβάρει* 303a 29. 30.
ἀχορήγητος τῶν ἀναγκαίων 88b 32.
ἀχρήματος 71b 16.
ἄχρηστος 74b 15. 337b 10. 341a 8. 97b 19.
ἄψυχος 53b 28. 59b 19.

Βαβυλών 76a 28. *Βαβυλωνία* 65a 14. *Βαβυλώνιοι* 84b 1.
βαδίζειν εἰς τὰς ἀρχάς 66b 24. 98a 15. *εἰς τὸ πολίτευμα* 93a 24. *εἰς τὰ ἀρχεῖα* 99a 36. *εἰς ἀλίαν* 301b 23 sq.
βακχεία 342b 4.
βακχευτικός 342b 26.
Βακχιάδαι 74a 33.
βαναυσία 317b 41.
βαναυσικός 321a 5.
βάναυσος 58b 26. 37. 60a 41. 64b 23. 77b 1. 35. 78a 7. 8. 12. 17. 21. 23. 326a 22. 329a 20 sq. 331a 34. 337b 8. 13. 338b 33. 339b 9. 340b 35. 341a 7. b 14. 342a 20. 89b 33. 91a 1. 96b 29. 317a 25. 319a 27. 321a 29.
βαρβαρικός 68b 40. *βαρβαρικὰ*

ἔθνη 57a 25. *βαρβαρικὴ τυραννίς* 85a 32. *βασιλεία* 85b 24.
βάρβαρος 52b 5 sqq. 55a 34. 63a 8. 85a 18. 20. 329a 26. 330a 29. 336a 15. 95a 11. 313b 10.
βάρβιτος 341a 40.
βαρέως ἔχειν 311b 9. *φέρειν τι* 315a 18. *πρός τι* 311b 16.
βασιλεία 65b 37: 71a 19. 40. 72a 8. 73a 37. 79a 34. b 5. 329b 6. 25. 89a 27. 29. 30. 34. 35. 95a 4. 8. 10. 301b 28. 312b 6. 314a 33. *ἡ μάλιστα λεγομένη* = *παμβασιλεία* 95a 5. = *ἀρίστη, πρώτη καὶ θειοτάτη πολιτεία* 89a 30 sqq. 39 sqq. cf. 84a 3 — b 34. 87b 35 — 88a 6. 88a 15 — b 2. *βασιλεῖαι τῶν Ἑλλήνων* 97b 17. cf. 85b 4 sqq. *περὶ βασιλείας* 84b 35 — 88a 29. 310b 2 — 311a 8. *εἴδη* 85a 1 — 86a 7. *ἀπορίαι* 86a 8 — 87b 34. *λύσις* 87b 35 — 88a 29. *πῶς γίνεται* 52b 18 sqq. 85b 6 sqq. 86b 8 sqq. 310b 7 sqq. 31 sqq. *πῶς φθείρεται* 312b 38 — 313a 16. *πῶς σῴζεται* 313a 18 — 33.
βασιλεύειν 52b 19 sqq. 84b 38. 86a 10. b 8. 22. 24. 29. 88a 41. 89b 1. *βασιλευτός* 88a 7. 8.
βασιλεύς 77a 18. 84b 33. 85a 6. 26. b 15. 17. 17. 23. 86b 11. 34. 87a 1. 3. 10. 88a 19. 310b 10. 18. 40. 313a 15. rex sacrificulus 322b 29. *Οἰνωτρίας* 329b 9. *Ἐλιμείας* 311b 13. *ὁ βασιλεύς* = *τῶν Περσῶν* 304b 13. *βασιλεῖς Λακεδαιμονίων* 70a 35. b 15. 23. 71a 18 — 26. 39. b 25 sq. 72b 37 sqq. 85a 2 sqq. b 26 sqq. 96a 20. 301b 21. 306b 33. 310b 39. *Κρητῶν* 72a 8 sqq. *Καρχηδονίων* 72b 37 sqq. 73a 7. 30. *Μήδων καὶ Περσῶν* 84a 41 sq. 339a 34 sq. *Μακεδόνων καὶ Μολοττῶν* 310b 39 sq.
βασιλικός 52a 8. 12. 14. [88b 2]. 314a 40. 315b 1. *σκόπος* 311a 5. *βασιλικὴ ἐπιστήμη* 52a 15. 53b 19. *ἀρχή* 59b 10. 12. 95a 15. 310b 26. *πολιτεία* 97b 26. *μοναρχία* 85b 3. 4. *δυναστεία* 311b 26. *φυλακή* 85a 24. 311a 7. *τιμή* 313a 13. *βασιλικὸν δίκαιον καὶ συμφέρον* 87b 38 sq. *γένος* 88a 18. *βασιλικὰ πλεονεκτήματα* 311a 5 sq. *βασιλικώτερος* 314a 35. — *βασιλικῶς* opp. *πολιτικῶς* 59b 1.
βάσις pes rhythmicus 63b 35.
βαφὴν ἀνιέναι 334a 8.
βεβαίως 73b 1.
βέλος 331a 2.
βία 304b 8. 9. 12. 313a 9.
βιάζεσθαι 55a 9. 11. 14. b 15. 81a 23. 86a 30. 324b 31. 325b 1. 329a 10.
βίαιος 53b 22. 335b 9. *τροφή* 338b 41.
βίος 63b 29. 78b 28. *πρᾶξίς ἐστι* 54a 7. *διαιρεῖται εἰς ἀσχολίαν καὶ σχολήν, πόλεμον καὶ εἰρήνην* 333a 30 sq. cf. 40. *ὁ καθ' ἡμέραν* 65b 41 sq. *ἐνδεέστερος* 56b 3. *βίοι τῶν θεῶν* 52b 27. *τῶν ζῴων καὶ τῶν ἀνθρώπων* 56a 20 sqq. *νομαδικὸς γεωργικὸς λῃστρικὸς ἁλιευτικὸς θηρευτικός* 56b 1 sqq. *στρατιωτικός* 70a 4. *βάναυσος, ἀγοραῖος, θητικός* 78a 21. 328b 39. *τοῦ ἐλευθέρου* 325a 19 sq. *δεσποτικός* 325a 24. *πολιτικός* 54b 30 sq. *τυραννικός* 324a 10. *ξενικὸς καὶ τῆς πολιτικῆς κοινωνίας ἀπολελυμένος* 324a 16. *πρακτι-*

κός 325^b 16. *πολιτικὸς καὶ πρακτικός* 324^a 27. 40. *θεωρητικός* = *φιλόσοφος* 324^a 28 sq. *πολιτικός* opp. *φιλόσοφος* 324^a 32. *πολεμικός* 65^a 22. 25. *ἡγεμονικὸς καὶ πολεμικός* 327^b 5. *στρατιωτικός* 70^a 5. *αἱρετώτατος* 323^a 16. 20. 324^a 26. 325^a 16 sq. cf. 324^a 14 = *ἄριστος* 323^b 40. 325^a 21. ^{b} 31. 337^a 37 sq. = *εὐδαίμων* 95^a 36. *ἄριστος τοῖς πλείστοις* 95^a 25 sqq. *τοῖς πλείστοις κοινωνῆσαι δυνατός* 95^a 29 sq. *μέσος βέλτιστος* 95^a 37 sqq. *πολιτεία βίος τίς ἐστι πόλεως* 95^a 40 sq.

βιοῦν 67^b 36.

βλαβερός 53^a 15. 54^b 9. 68^b 27. 69^b 14. 36. 86^a 25. 327^a 12. 95^b 13. 310^b 5. 314^a 19.

βλάβη 61^b 32. 67^b 39. 333^b 31. 336^b 23. 337^b 17.

βλάβος 328^a 14.

βλέπειν τι 52^a 24. *εἴς τι* 73^a 29. 76^b 11. 329^a 23. 89^b 6. 309^b 3. *ἐπί τι* 327^b 21. *πρός τι* 60^b 15. 65^a 19. 73^a 35. 84^b 21. 330^a 37 sqq. 333^a 37. 338^b 15. *ἡ ἀρετή, ἡ πολιτεία βλέπει εἴς τι* 60^b 14. 93^b 14. *ἡ ἐπιμέλεια, οἱ νόμοι βλέπουσι πρός τι* 337^a 30. 324^b 6 sq.

βοήθεια 56^b 19. 57^a 32. 58^b 20. 61^a 26. 78^b 22. 335^a 1. 320^a 32. 310^b 9.

βοηθεῖν 63^b 6. 80^b 27. 327^b 2. 89^a 6. 319^b 31.

βοηθητικός 67^a 16.

βοηθός 305^b 38.

βορέας 330^a 41. 90^a 19.

βόρειος 335^b 1. 90^a 14.

βόσκημα 67^b 11. 72^a 17. 91^a 15. 319^a 20.

βουλαρχεῖν 95^b 12(?).

βούλεσθαι. βούλεται res tendit 54^b 27. 55^b 3. 61^b 12. 65^b 27. 66^a 7. 89^a 32. 93^b 40. 95^b 25.

βουλεύειν = *βουλευτὴν εἶναι* 82^a 30. 306^b 8. *τι* 310^a 9. *τὸ βουλευόμενον* = *βουλευταί* 64^b 33. 329^a 3. 91^a 27 sq. 97^b 41. 98^a 4. ^{b} 12. 99^a 1. 317^a 5. 7. 322^b 37. *περὶ τοῦ βουλευομένου* 98^a 3 — 99^a 2. *τὸ βουλευσόμενον* 91^a 39. *οἱ βουλευόμενοι* 328^b 26. 91^b 4. *βουλεύεσθαι* 98^a 26. 29. 40. ^{b} 16. 20. 22. 31. 34. 318^b 25. cf. 87^b 22. *τι* 98^a 22 sq. *καὶ κρίνειν* (*δικάζειν*) 75^b 16. 81^b 31. 86^a 26. 91^b 4 sq. *καὶ ἐπιτάττειν* 99^a 26. = *λογίζεσθαι* 86^a 20. 330^a 23.

βουλευτής 82^a 34. 37. 99^b 37.

βουλευτικὴ ἀρχή 75^b 19. *τὸ βουλευτικόν* v. *ψυχῆς μέρη*. = *βουλευταί* 329^a 31. 38. 316^b 31.

βουλή 82^a 35. 39. 99^b 32. 39. 317^b 31. [37]. 322^b 17. 323^a 8. 9. *ἡ ἐν Πλάτωνος νόμοις* 66^a 14. *τῶν Κρητῶν* 72^a 8. *ἐν Ἐπιδάμνῳ* 301^b 23. = *βούλευσις* 330^a 22. praeterea v. *Ἄρειος πάγος*.

βούλημα τῆς πόλεως 70^b 32. *βουλήματα τῶν τυράννων* 314^a 26.

βούλησις 66^a 28. 72^b 6. 86^b 32. 87^a 1. 10. 335^a 6. *καὶ θυμὸς καὶ ἐπιθυμία* 334^b 22.

βοῦς 52^b 12. 58^b 14. 62^a 22.

Βυζάντιον 91^b 23. — *Βυζάντιοι* 303^a 33.

γάλα 56^b 14. 336^a 7.

γαμική 53^b 9. 59^a 39. *ὁμιλία, κοινωνία* 334^b 32. 33. *αἰτία* 306^a 34. *γαμικά* 304^a 14.

γαμίσκεσθαι 335a 20.
γάμος 306a 33. 36.
γειτνιᾶν 65a 21. 67a 19. 69a 40. b3. 325a 12. 330a 21. 331a 29. 95a 33.
γειτνίασις 57a 2.
γένεσις 52a 28. b 32. 56b 10. 329a 1. 334b 13. 16. 21. 335a 34. b 16. 310b 8.
γενετή 54a 23.
Γέλα 316a 37.
Γέλων 302b 32. 312b 11. 12. 315b 34. 36. 316a 33.
γενναῖος 83a 35. 96b 22.
γεννᾶν 59b 11. 62a 17. 65a 41. b 7. 70b 3. 334b 36. *τὰ γεννώμενα* 56b 13. 335b 18. *οἱ γεννώμενοι* 335a 5. b 3. *οἱ γεννηθέντες* 65b 9.
γέννησις 332a 18. 335a 8. *εἰς τὸ φανερόν* 335b 36.
γένος 88a 15. 18. 35. 310b 12. *Οἰνωτροὶ τὸ γένος* 329b 22. = *ἔθνος* 69b 26. = *τέκνα* 86b 24. *ἀνθρώπων* 325a 9. *τῶν κατοικούντων* 76a 35. *κατὰ γένος* opp. *κατὰ δόσιν* 309a 24. *ἀρετὴ γένους* 83a 27. 310b 33. = *εὐγένεια. κατὰ γένος* 81a 6. 83b 17. 85a 16. b 27 sq. 89b 41. 92b 36. 301b 2. 313a 10. *ἐκ γένους* 85b 24. *γένει* 84a 13. 300a 17. 317b 39. *οἰκίαι καὶ γένη, γένη καὶ κῶμαι* 80b 34. 40. *κατὰ γένη, γένος* 329a 41. b 23. *τὸ τῶν ἱερέων* 329a 27. *τῶν ἀρχῶν* 99b 21.
γέρας 72a 37.
γερουσία 70b 24. 72b 37.
γέροντες ἀφειμένοι 75a 15. *οἱ ἐν Λακεδαίμονι* 65b 38. 70b 36. 71a 15. 72a 7. 36. b 38 sqq. 75b 10. 94b 31. 306a 19. *ἐν Κρήτῃ* 72a 7. 35. *ἐν Καρχηδόνι* 72b 37 sqq. *ἐν Ἤλιδι* 306a 17.
γευστός 340a 30.
γεωμέτρης, γεωμετρικός 82a 9.
γεωργεῖν 56a 35. 63a 5. 9. 68a 34 sqq. 71b 41. 327b 12. 329b 1. 38. 40. 91a 30. b 4. 319a 16.
γεωργία 56a 34. 318b 11. 319a 21. 320b 1. *ψιλὴ καὶ πεφυτευμένη* 58b 18. 59a 1.
γεωργικὸς βίος 56b 1. 5. *δῆμος* 89b 32. *γεωργικὸν πλῆθος* 317a 25. 319a 19. *τὸ γεωργικόν* = *γεωργοί* 92b 25. cf. 321a 5. *γεωργική* 56a 17.
γεώργεος(?) 330b 28.
γεωργός 62a 40. b 26. 64a 15. 27. 33. b 3. 32. 34. 67b 32. 34. 68a 17 sqq. 80b 20. 328b 21. 26. 41. 329a 26. 28. 36. b 15. 331a 34. 90b 40. 91a 13. 19. b 18. 96b 28. adi. 319a 6.
γηγενής 69a 5. 7.
γήδιον 320a 39.
γήπεδον 63a 3. 8.
γῆρας διανοίας 70b 40 sq.
γηράσκειν 335b 31.
γίνεσθαι. τὰ γινόμενα 54a 21. *τὰ γενόμενα, γενόμενα τέκνα* 62a 20. b 25. 336a 16. *οἱ γενόμενοι* 335b 20. 22.
γλαφυρός 74b 8. — *γλαφυρῶς* 71b 21.
γλίσχρως 66b 26. 75a 38. 314b 3. — *γλισχρότης* 326b 38.
γλίχεσθαι 78b 29.
γλυκὺ μικρόν 62b 17. — *γλυκύτης φυσική* 78b 30.
γνήσιος 78a 30. 319b 9.
γνώμη 87a 26. 95a 17.
γνωρίζειν 59a 33. 62a 30. 31. 87a 25. 326b 16. 88b 35. 317a 33.
γνώριμος opp. *ἀγνώς* 327b 40. 329a 40. syn. *ὀνομαστός* 312a 28. *οἱ λεγόμενοι γνώριμοι* 74a 18. 89b 33. 91b 17 sq. 28.

93^b 39. 96^b 31. 98^b 21. 25. 318^b 35. 319^b 13. 15. 320^a 14. 19. ^{b} 7. 321^a 39. 303^a 4. 9. ^{b} 6. 31. 304^a 25. 30. ^{b} 27. 33. 37. 305^a 4. ^{b} 13. 17. 307^a 30. 35. 37. 308^a 31. 309^a 3. 9. 310^b 13. 16. 311^a 16. 313^b 18. 315^b 4.
γνῶσις 313^b 5. opp. χρῆσις 58^b 9 sq.
Γοργίας 60^a 28. 75^b 26 sqq.
Γόργος 315^b 26.
γράμματα rudimenta disciplinae 337^b 24. 338^a 15. 39. — κατὰ γράμματα 70^b 30. 72^a 38. 86^a 12. 15. 87^b 5. ἐκ τῶν γραμμάτων 87^a 40.
γραμματική 337^b 25.
γράφεσθαι παρανόμων 55^a 8 sq. γεγραμμένος διὰ τέχνης 81^b 12. 14.
γραφεύς 84^b 8. 340^a 37.
γραφή actio 80^a 40. γραφαὶ δικῶν 331^b 7 sq. 321^b 36. pictura 336^b 14. 15.
γραφική 337^b 25. 338^a 18. 41.
γρυπός 309^b 24.
γυμνάζειν 79^a 3. 7. 87^b 1. 333^b 20. 338^b 29. 97^a 30. 32. 319^a 22. 307^a 32. 310^a 24.
γυμνασία 336^a 37.
γυμνασιαρχία 323^a 1.
γυμνάσιον 64^a 22. 331^a 36. 338^b 40. 339^a 4. 97^a 16.
γυμναστικὸς καὶ παιδοτρίβης 88^b 18. γυμναστική 68^b 35. 79^a 1. 337^b 24. 27. 338^a 19. ^{b} 39. 339^a 23. 88^b 16. καὶ παιδοτριβική 338^b 6 sqq.
γυμνικὸς ἀγών 83^a 13. 338^b 26 sq. 323^a 1.
γυναικοκρατεῖσθαι 69^b 24.
γυναικοκρατία 313^b 33.
γυναικονομία 322^b 39. 323^a 4.
γυναικονόμος 99^a 22. 300^a 4.
Δαίδαλος 53^b 35.
δαιμόνιος 322^b 31.
δαιτυμών 82^a 22.
δανείζειν 319^a 13.
δαπανᾶν 71^a 31. 73^b 2. 5. 314^b 1. 5.
δαπάνη 67^a 34. 81^b 3. 330^a 13. 320^a 25. 321^a 40. 307^b 33(?).
δαπάνημα 330^a 8. cf. 307^b 33.
δαπανηρός 309^b 18.
Δαρεῖος 311^b 38.
δασύπους 84^a 16.
Δαφναῖος 305^a 26.
δέησις 57^a 23.
δεικνύναι περὶ πολιτείας 93^b 31.
δεινός 316^b 20. περὶ τὴν νομοθεσίαν 74^a 26. λέγειν 305^a 12.
δειπνεῖν 311^b 40. — δεῖπνον 81^b 3.
δεισιδαίμων 315^a 1.
Δεκάμνιχος 311^b 30.
δεκτικός 90^b 27.
Δελφικὴ μάχαιρα 52^b 2. — Δελφοί 303^b 37.
Δέξανδρος 304^a 9.
Δέρδας 311^b 4.
δεσπόζειν 52^a 32. 53^b 21. 55^a 21. ^{b} 7. 9. 324^b 4. 25. 38. 333^b 17. 334^a 2. δεσποστός 324^b 37. 39.
δεσποτεία 53^b 18 sq. 55^b 16. 78^b 20. 33. 38. 325^a 27. 334^a 1.
δεσπότης 52^a 11. 55^b 11. 29. 31. 77^b 7. καὶ δοῦλος 52^a 30—34. 53^b 6. 54^a 11 sqq. ^{b} 2—26. 77^a 8. 78^b 33 sqq.
δεσποτικός 52^a 8. 313^a 22. τῶν βελτιόνων 92^a 19. βίος 325^a 24. δῆμος 92^a 16. τρόπος 324^b 2 sq. δεσποτική 53^b 9. 59^a 37. 324^b 32. ἐπιστήμη 55^b 23 sqq. ἀρχή 54^b 3 sqq. 77^a 33. 85^a 22. ^{b} 24. 333^a 5. 95^b 21. 310^b 19. πολιτεία 79^a 21. 90^a 28. μοναρχία 79^b 16. 85^b 3.

ὀλιγαρχία 306b 3. δεσποτικὸν δίκαιον καὶ συμφέρον 87b 38 sq. τὸ δεσποτικὸν τῆς τυραννίδος 314a 8 sq. — δεσποτικῶς 324a 36. 333b 27. 95a 16. 314a 20.
δέχεσθαι 327a 16. 26. 342a 30. 308a 28. b 2.
δηλοῦν 53a 14. 69b 37. 70b 11. 79b 15. 89a 18. intrans. 96a 20.
δημαγωγεῖν 305a 13. 31. b 23. 34. 315b 18. τινά 70b 14. 305b 26. 28. 30. 312b 12. 315b 4.
δημαγωγία 305b 23. 310b 31.
δημαγωγός 74a 10. 14. 92a 7. 8. 10. 20. 23. 319b 11. 320a 4. 30. 304b 22. 26. 28. 32. 36. 305a 7. 9. 11. b 24. 308a 17. 23. 310a 3. 313b 40. 315b 27.
δημεύειν 318a 25. 320a 5. 304b 36. 305a 6.
δήμευσις 98a 6. 320a 20.
δημηγορεῖν 84a 16.
δημιουργία 310b 22.
δημιουργικός. τὸ δημιουργικόν 91a 34 sq.
δημιουργός opifex 77b 2. 326a 1. 328a 31. opp. ἀρχιτεκτονικός et πεπαιδευμένος 82a 3. νόμων, πολιτείας 73b 33. 74b 18. cf. 325b 40 sqq. ἀρετῆς 329a 21. magistratus 75b 29.
δημοκρατεῖσθαι pass. 65b 38. 40. 76a 14. 84a 18. 90a 36. 92a 8. 320a 3. 301b 16. med. 310a 22.
δημοκρατία 65b 27. 36. 66a 2. 23. 70b 16. 75a 4. b 5. 76a 10. 78a 28. b 12 (?). 84a 35. 86b 17. 19. 22. 87a 5. 328b 32. 337a 17. 89a 37. b 19. 21. 90a 18. 91b 12. 93a 35. 38. b 18. 33 sqq. 94a 27. 30. 33. 39. b 13. 15. 20. 96a 31. 34. 97a 36. b 25. 99b 22. 26. 320b 20. 321b 1. 2. 301b 8. 9. 15. 302a 9. b 28. 303a 2. 11. b 6. 307a 8. 39. 308a 21. b 9. 22. 39. 309a 27. b 20. 31. 37. 310a 2. 3. 21. 313b 38. 316a 22. 23. 32. ἡ ἐν Μαντινείᾳ v. Μαντινεία. ἐν Θήβαις, Μεγαρέων 302b 29 sqq. 304b 35. ἐν Τάραντι, Ὠρεῷ 303a 8 sqq. ἐν Ἀθήναις, Ἄργει κ.τ.λ. 304a 20 sqq. παρέκβασίς ἐστι πολιτείας 79b 6. 89a 29 sq. 93b 26 sq. cf. 66a 2 sqq. 89a 38 — b 11. 311a 8 sq. 15 sqq. et 96a 13 sqq. 302a 8 sqq. ὅρος δημοκρατίας 79b 8 sq. 16 — 84a 3. 90a 30 — b 20. 94a 11. 317a 40 sqq. δημοκρατία καὶ τυραννὶς χείρισται τῶν πολιτειῶν 66a 3 sq. at v. 89a 38 — b 5. 96a 13 sqq. 302a 8 sqq. 315b 11 sq. εἴδη τέτταρα 91b 15 — 28. 30 — 92a 37. b 11. 22 — 93a 10. 96b 26 sqq. 318b 6 sqq. cf. 89a 8 sqq. 23 sqq. b 13 sq. 96b 4 sq. 97b 30 sq. 316b 36 sq. 317a 10 sqq. ἡ πρώτη τάξει, ἀρχαιοτάτη, βελτίστη, ἀρίστη 96b 29. 318b 6 sqq. 319a 4 = ἡ πάτριος, πατρία 73b 38. 305a 28 sq. ἡ νῦν 74a 6 sq. 10. = ἡ νεωτάτη 305a 29 = ἡ τελευταία 92b 8 sq. 96b 30. 98a 31. 319b 2. 320a 17. b 31. 312b 5. 313b 32 sq. τοῖς χρόνοις 93a 1 = τελευταῖον εἶδος τῆς δημοκρατίας 93a 33 sq. = ἡ νεανικωτάτη 96a 3 sq. = ἡ ὑστάτη 310b 4 = ἡ ἐσχάτη 312b 36 = ἡ μάλιστ' εἶναι δοκοῦσα ἡ νῦν 98b 14 sq. = ἡ μάλιστ' εἶναι δοκοῦσα 318a 5 sq. = ἡ μάλιστα εἶναι δοκοῦσα δημοκρατική 310a 26 = ἡ κύριος 306b 21. cf. 99b 38 sqq. 310a 3 sqq. αἱ ἔννομοι δημοκρατίαι opp. αἱ κύριοι 306b 20. ποίοις

συμφέρουσι δημοκρατίαι καὶ ποία ποίοις ἁρμόττει 96b 25—31. 317a 10 sqq. cf. 86b 20 sqq. 89b 19 sq. πῶς δεῖ αὐτὰς κατασκευάζειν 317a 19—320b 17. πῶς μεταβάλλουσι καὶ φθείρονται 304b 21—305a 36. 306b 18—21. cf. 303a 10 sqq. b 6 sq. πῶς σῴζονται 309a 14 sqq. b 18—310a 13. cf. 321a 1.

δημοκρατικός 66a 6. 71a 32. 34. 81a 37. 88a 22. 330b 20. 92b 32. 94b 7. 8. 20. 96a 23. b 37. 98a 34. 99b 32. 300a 6. 317a 3. 309a 2. 310a 26. δημοκρατικὸν δίκαιον 80a 9 sqq. 317b 3. 318a 4. ἦθος 337a 16.

δῆμος = κώμη 300a 25. populus, plebs 68a 12. 70b 18. 25. 72b 11. 30. 73a 8 sqq. b 19. 38. 74a 6. 13. 17. 78b 13. 91b 37. 92a 11. 15. 23. 25. 26. 27. 28. 93b 15. 17. 94b 30. 96a 25. 28. 97a 10. 13. 14. 98b 15. 21. 30. 99b 33. 300a 1. 18. 317b 33. 318b 34. 319a 6. b 7. 320b 5. 6. 27. 29. 321a 33. 37. 302a 11. 304a 27. 30. 32. b 1. 13. 38. 305a 20 sqq. 30. 32. 34. b 16. 21. 33. 306a 21. 26. 307a 32. b 12. 308a 16. 310a 7. 9. 12. b 9. 13. 313b 18. 41. καὶ πλῆθος 81b 15 sq. 310b 12 sq. οἱ δῆμοι 82a 28. 320a 5. 321a 19. cf. 82a 28. δήμου εἴδη, μέρη 89b 32 sq. 91b 17 sqq. 96b 27 sqq. 317a 24 sqq. 318b 8 sqq. 319a 4 sqq. 19 sqq. 24 sqq. cf. 81b 15 sqq. 305a 18 sqq. synon. ἐκκλησία 75b 7. 82a 36. 39. = δημοκρατία 73a 5. 74a 2. 90a 16. b 1. 9. 11. 92a 17. 94a 11. 96a 26. 98a 11. 319b 7. 11. 301b 40. 302a 13. 14. 304a 18. 27. 307a 10. 22. 24. b 24. 308b 10. 309a 29. 312b 4. 313b 38. 40. 316a 24. b 11. 12. 20. ἔσχατος 77b 3. 96a 1 sq. δημοκρατία καὶ δῆμος 318a 6. δῆμοι 94a 13. οἱ δῆμοι 310b 21. ὁ ἐν Ἄργει 304a 27. ἐν Ῥόδῳ, Ἡρακλείᾳ 302b 33. 304b 30. 31. ἐν Ἴστρῳ 305b 11.

δημόσιος 320a 7. δημόσιαι δίκαι 320a 12. δημοσία χώρα 67b 34. τὸ δημόσιον 68a 9. τὰ δημόσια 72a 18. 321b 19. δημόσιοι servi publici 67b 15. 16.

δημοτικός plebeius 66a 22. 98b 24. 320a 14. 303b 36. = δημοκρατικός 66b 22. 78b 13. 41. 90a 28. 92b 13. 16. 98a 10. b 18. 99b 32. 37. 300a 32. 301a 11. 317a 19. b 11. 19. 30. 40. 1318a 19. 319b 28. 320a 2. 33. 321a 14. 323a 4. 9. 303b 11. 305a 28. 308a 11. 14. 309b 20. 36. 310a 17. δημοτικὸν δίκαιον 318a 18. — δημοτικῶς 92b 14. 308a 11. 310a 17.

δῆτα. οὐ δῆτα 313a 33.

διαβαίνειν 72b 20.

διαβάλλειν 305a 6. ἀλλήλοις (?) 313b 17.

διάβασις 303b 12.

διαβολή 311b 38.

διάγειν 335b 17. 95b 33.

διαγίνεσθαι 68a 31.

διαγινώσκειν 66b 16.

Διαγόρας 306a 36.

διάγραμμα 316a 7.

διαγωγή actio vitae 336a 40. sublimior vitae cultus, summum actionis simul et voluptatis genus 338a 28. 339a 29. b 14. 17 sqq. 341b 40. τέλος ἐστί 339a 31. syn. εὐδαιμο-

νεῖν 339 b 19. ἐλευθέριος 339 b 5 (cf. εὐημερία). τῶν ἐλευθέρων 338 a 23. καὶ φρόνησις 339 a 25 sq. ἡ ἐν τῇ σχολῇ 338 a 21 sq. ἡ ἐν τῇ διαγωγῇ σχολή 338 a 10. σχολὴ καὶ διαγωγή 334 a 16 sq. — διαγωγαί 80 b 37. καὶ συνουσίαι 339 b 23.
διαδέχεσθαι 93 a 29. 99 b 4.
διάδηλος 94 b 26.
διαδιδόναι 59 a 12.
διαδοχή 334 b 39. 335 a 32.
διαζευγνύναι 76 a 21. 319 b 26.
διάζευξις τῶν γυναικῶν 72 a 23.
διάθεσις 57 b 41. 323 b 13. 15. 17. 324 a 17. 330 b 22.
διαιρεῖν dirimere 63 a 27. 67 b 33. 70 b 5. 322 a 10. 19. 313 a 26. δίχα 69 b 16. 330 a 11. χωρίς 65 b 26. τὰ τιμήματα 320 b 22 sq.. τισι 318 a 11 sq. διῃρημένης τῆς ἡλικίας 321 a 22 sq. διῃρημένον opp. συνεχές 54 a 30. distinguere, dividere 54 b 31. 64 b 31. 329 a 41. 333 a 17. 90 a 24. 95 a 8. 98 b 12. 99 b 18. 300 b 6. τὸ σύνθετον μέχρι τῶν ἀσυνθέτων 52 a 18 sq. cf. 53 b 4 sq. τὰ διῃρημένα 300 b 39. διαιρετέον 341 b 21. med. 89 a 26. synon. διορίζειν 89 b 13. 90 a 2. 98 b 12. 321 b 4. νομικῶς 341 b 31. διελεῖν 61 a 14. 78 b 32. 83 b 11. 339 a 15. 99 a 12. *ἀρχαὶ διῃρημέναι(?) 75 a 24. — med. 334 b 6. διελέσθαι 84 b 40. — διαιρεταὶ τυραννίδες 312 b 37.
διαίρεσις τῶν οἰκοπέδων 65 b 24. πόλεων 67 b 23. τῶν πολιτῶν 68 a 17. 329 a 17. 332 b 16. 36. τῶν ἀγαθῶν 323 a 24. τῆς φύσεως 337 a 1. τῶν μελῶν 341 b 32 sqq. ἡ περὶ τὰς ἀρχὰς 99 a 3. synon. διορισμός 94 a 34.
δίαιτα 70 b 31. — arbitri iudicium 68 b 7.
διαιτητής 68 b 6. 97 a 5. 6.
διακονεῖν 333 a 8.
διακόνημα 55 b 25.
διακονία 55 b 27. διακονίαι οἰκετικαί 61 b 36 sq. ἐγκύκλιοι 63 a 20 sq.
διακονικὰ ἔργα 333 a 7 sq. διακονικαὶ ἀρεταί, πράξεις 59 b 23. 77 a 36 sq.
διακοσμεῖν 331 a 23.
διακούειν 73 a 9.
διακρίνειν 341 a 31.
διαλαμβάνειν τί τισι 327 b 22. 331 a 20. τινάς 72 b 11. 96 a 11. 320 b 8. = διορίζεσθαι 90 b 9.
διαλέγεσθαι 328 a 4.
διαλείπειν 99 a 37.
διαλογή 68 b 17.
διαλύειν 303 b 27. 308 b 30. τὰ συμβόλαια 76 a 10 sq. b 13 sq.
διάλυσις 98 a 5.
διαμαρτάνειν 331 b 32. 334 b 11. 338 a 41. 88 b 37. 93 b 25. 97 a 8.
διαμένειν 70 b 22. 92 b 20. 319 b 3. 309 b 38. 310 a 13. 311 a 10. 318 a 24. 315 b 14. 35.
διαμισεῖν 74 a 34.
διαμφισβητεῖν 83 a 30. b 14. 87 b 35.
διαμφισβήτησις 56 a 14.
διαναπαύειν 339 b 30.
διανέμειν 320 b 2. τὰς ἀρχάς 326 b 15. 88 a 14 sq. διανέμεσθαι med. 81 a 15. 18. τὴν τῶν ἀρχῶν τάξιν 90 a 8. τὰς ἀρχάς 90 b 4.
διανόησις 325 b 20.
διανοητικός 327 b 27. 31. 36. opp. πρὸς τὰς χρήσεις 99 a 30.
διάνοια = ψυχή 52 a 32. 70 b 40 (cf. γῆρας). 335 b 16. 31.

32. 337^{b} 11. 14. 338^{b} 5. 339^{a} 7. 10. 340^{b} 2. — synon. *νοῦς, δόξα, ἐπιστήμη, φρόνησις* 341^{b} 6. 307^{b} 35. *καὶ θεωρία* 324^{a} 20. *καὶ τέχνη* 327^{b} 24 sq. *τις* 78^{a} 22. opp. *ἦθος* 81^{b} 7. 323^{a} 32. *διάνοιαι* 325^{b} 17 sqq. 23. *πρακτικαί* 325^{b} 18.
διανομή 329^{b} 40.
διαπέμπειν καὶ δέχεσθαι 327^{a} 16.
διαπιστεῖν 314^{a} 17.
διαπονεῖν 63^{a} 10. 339^{a} 8. 39. 341^{a} 11. *πρὸς μουσικὴν παιδείαν* 341^{b} 21 sq.
διαπορεῖν 76^{b} 36. 87^{b} 20. 336^{b} 26. *ἔνια, τὴν μουσικήν* 337^{b} 28. 339^{a} 11. *τὸ διαπορηθέν* 82^{b} 8. *τὰ διαπορηθέντα τρία* 339^{b} 13.
διαρθροῦν 71^{b} 24.
διαρπάζειν 81^{a} 25.
διασκέπτεσθαι 72^{a} 25. 324^{a} 3.
διασκοπεῖν 80^{b} 5.
διασπᾶν 303^{b} 13.
διασπείρειν 81^{b} 13. 319^{a} 31.
διαστασιάζειν 303^{b} 26. 306^{a} 3.
διαστάσις 323^{b} 15. 303^{b} 14. 15. *διάστασεις* 96^{a} 8. 300^{b} 37. 321^{a} 19.
διαστέλλειν 68^{b} 32.
διαστρέφειν 336^{a} 10. cf. 87^{a} 32.
διασῴζειν 66^{b} 21.
διάτασις 336^{a} 34.
διατείνειν 336^{a} 39.
διατιθέναι 58^{a} 24. *διατίθεσθαι* pass. 340^{a} 41. 302^{a} 35. med. 70^{a} 28.
διατριβή 58^{a} 5. 336^{a} 33. 340^{b} 26. *ἡ ἐν φιλοσοφίᾳ* 342^{a} 31 sq.
διατρίβειν 71^{b} 26. 331^{a} 39. 91^{a} 6. ^{b}20. 318^{b} 13. 309^{a} 8. 313^{b} 7.
διαφέρεσθαι discordare 303^{b} 34. 311^{b} 14.
διαφεύγειν 62^{a} 14. 336^{a} 26. 314^{b} 34.
διαφθορὰ σώματος 315^{a} 25.
διαφροντίζειν 62^{b} 20.
διαφορά discordia 303^{b} 38.
διαφυλάττειν 312^{b} 22.
διαφωνεῖν 331^{b} 30. 334^{b} 35.
διαχειρίζειν 322^{b} 8. 10.
διαψεύδεσθαι 323^{a} 33.
διδασκαλία 340^{b} 14.
διδασκαλική 60^{b} 4.
διδάσκαλος 95^{b} 17.
διδάσκειν 329^{b} 28. 337^{a} 26. ^{b}4. 321^{a} 24.
διεξέρχεσθαι 98^{a} 17.
διέρχεσθαι διά τινων 73^{b} 17. 300^{a} 26. *διελθόντων ἐτῶν* 336^{b} 35 sq. *διελθεῖν περί τινος, τι* 93^{b} 2. 300^{a} 9 sq. *τίς συμφέρει* 96^{b} 12 sq.
διθύραμβος 342^{b} 7. 10.
διιστάναι. διαστῆναι 321^{a} 15. *χωρίς* 55^{a} 19. — 54^{a} 23. ^{b}16. 56^{a} 29. 340^{a} 40. 89^{b} 3.
δικάζειν 68^{a} 6. 73^{a} 19. 75^{a} 9. ^{b}8. 17. 82^{a} 30. 86^{a} 26. 328^{b} 27. 93^{a} 9. 94^{a} 37. 38. 97^{a} 22. 25. 26. 28. 37. 98^{a} 3. ^{b}18. 301^{a} 3. 317^{b} 25. 318^{b} 30. 306^{b} 8.
Δικαία ἡ ἐν Φαρσάλῳ κληθεῖσα ἵππος 62^{a} 24.
δίκαιος v. *ἀξία. τὰ δίκαια* iura 80^{b} 11. *πολιτικά* 82^{b} 29.
δικαιοσύνη πολιτικόν 53^{a} 37. *κοινωνική ἀρετή* 53^{a} 38 sq. *ἀρχική* 77^{b} 17. *δικαστική* 91^{a} 27. *διαφοραὶ δικαιοσύνης κατὰ τὰς πολιτείας* 309^{a} 36 sqq. cf. 76^{b} 30 sqq.
δικαστήριον 67^{b} 39. 68^{a} 1 sqq. ^{b}8. 73^{b} 41. 74^{a} 3. 4. 8. 82^{a} 35. 39. 97^{a} 15. 21. 98^{b} 17. 316^{b} 33. 317^{a} 6. ^{b}36. 37. 318^{a} 40. 320^{a} 6. 21. 23. 321^{b} 35.

322a 9. b 34. 305b 34. 306a 37. [315a 7.] *περὶ δικαστηρίων* 300b 13—301a 15.

δικαστής 68b 6. 10. 12. 75a 26. 30. b 15. 82a 34. 37. 85b 22. 87b 16. 300b 25. 35.

δικαστικός 91a 27. *τὸ δικαστικόν* (int. *μόριον*) 300b 13. merces iudicum 320a 26.

δίκη πολιτικῆς κοινωνίας τάξις, [*δικαίου κρίσις*] 53a 37 sq. *νόμος καὶ δίκη* 53a 33. *δίκην ὑπέχειν καὶ δικάζεσθαι* 75a 9. *δίκην, δίκας δοῦναι* 72b 8 sq. 302b 22. *δίκαι* 63b 20. 64a 28. 67b 38. 322a 5. 306a 34. *δημόσιαι* 320a 12. *δίκας ἐπιφέρειν* 302b 24. 304b 29 sq.

δικάζειν 73a 19. 75b 8. *κρίνειν* 85b 11.

διοίκησις opp. *στρατηγία* 87a 6. — *ἑκάστη, ἡ ἄλλη τοιαύτη* 331b 8 sq. 321b 33.

διοικίζειν 311a 14.

Διοκλῆς 74a 33—b 1.

Διονυσιακαὶ ἀγῶνες 323a 2.

Διονύσιος 59a 28. 86b 39. 305a 26. 306a 1. 310b 30. 313b 27.

Διονύσιος ὁ ὕστερος 307a 39. 312a 4. 35. b 11. 16.

διορθοῦν 63b 39. 84b 20. 319a 14.

διόρθωμα 84b 20.

διόρθωσις 70a 40. 75a 20. b 13. 317a 35. 321b 21.

διορισμός 75a 31. b 13. 31. 79b 20. 341b 22. 98b 14.

Διόφαντος 67b 18.

διστάζειν 62a 5.

διττὸν τὸ πάντες 61b 20. *διὰ τὸ διττόν* 61b 29.

διχῇ διαιρεῖσθαι 333a 24. *γίνεσθαι* 318a 40.

διωβολία 67b 2.

διώκειν opp. *φεύγειν* 60b 11. 79a 16. 84a 19. 333b 33. 342b 15. 315b 3. *ὁ διώκων τὸν φόνον* 69a 2.

Δίων 312a 4. 34. b 16.

δόγμα 69a 8.

δοκιμάζειν 342a 31.

δόξα 73a 40. 333b 12. 92a 27. 314b 22. *ἀληθής* 77b 29. — gloria 323a 37. 312a 30.

δοξάζειν 324a 39.

δόσις 309a 24.

δουλεία 54a 19. 60a 41. b 1. 64a 36. 310a 35.

δουλεύειν 54a 19. 73b 37. 327b 28. 334a 2. 317b 13. 310b 37. 311a 20. 313b 9. *τινί* 54b 36. 333b 41. 91a 8. 97a 2. *τοῖς νόμοις* 315b 15 sq.

δουλικός 58b 38. 85a 20. 337b 21. *δουλικὴ ἐπιστήμη* 55b 23 sqq. *ἀρχή* 95b 20.

δοῦλος τί ἐστι 53b 23—54a 17. *τίς ἐστι φύσει δοῦλος* 52a 32 sqq. 54a 17—b 39. cf. 55a 1—b 15. *τίς νόμῳ, κατὰ νόμον* 55a 3—b 3. cf. 53b 21. 55b 15. *δοῦλός ἐστι μέρος οἰκίας* 53b 6. cf. 75a 8. *κτήσεως* 56a 3 sq. cf. 59b 19 sqq. 77a 8. *κτῆμα ἔμψυχον* 53b 32. *κεχωρισμένον μέρος τοῦ δεσπότου* 55b 11 sqq. cf. 54a 11 sqq. *κοινωνὸς ζωῆς* 60a 40. *ὑπηρέτης τῶν πρὸς τὴν πρᾶξιν* 54a 8. *δοῦλοι καὶ βάρβαροι* 52b 5—9. 55a 28 sqq. cf. 56b 23 sqq. 85a 19 sqq. 327b 23—29. 329a 24 sqq. 330a 25—31. 334a 2. *δοῦλοι καὶ ἥμερα ζῷα* 54b 24 sqq. cf. 52b 12. *δούλου εἴδη πλείω, δοῦλοι καὶ χερνῆτες* 76a 37 sqq. 78a 6 sqq. cf. 60a 36 sqq. *ἀρετὴ δούλου* 59b 22—60b 5. *πῶς χρηστέον δούλοις* 60b 3—7. 330a 32 sq.

χρηστικὴ καὶ κτητικὴ δούλων 55b 30—39. φιλία δούλου καὶ δεσπότου 55b 13 sqq. δούλων οὐκ ἔστι πόλις, εὐδαιμονία, ζῆν κατὰ προαίρεσιν 80a 32 sqq. 83a 18 sq. cf. 95b 21 sqq. 317b 13. οὐ σχολὴ δούλοις 334a 20 sq. ἀναρχία, ἄνεσις, ἐλευθέρωσις δούλων 319b 28. 313b 35 sq. 315a 37. δοῦλοι καὶ γυναῖκες τοῖς τυράννοις οὐκ ἐπιβουλεύουσι 313b 36. δοῦλοι Κρητῶν 64a 20 sqq. δοῦλοι μέτοικοι 75b 37. metaph. τῶν ἐπιόντων 334a 22. adi. 55a 10. 30. 40. 60a 9. 78a 7. 91a 9. τὸ δοῦλον οὐκ αὔταρκες 91a 10.

Δράκων 74b 15 sqq.

δραχμιαῖος 300b 33.

δύναμις vis efficiendi 66b 15. 76b 22. 326a 12. 341b 25. 302b 6. τῆς μουσικῆς 339a 15. τῆς μέθης 342b 26. θεία 326a 32. ἔργον καὶ δύναμις 53a 23. = ἔργον 91b 2. notio ac natura rei 326a 38. 93b 32. καὶ φύσις 54a 14 sq. καὶ μορφή 328b 34 sq. paraphr. ἡ τῶν ὑδάτων καὶ τοῦ πνεύματος 330b 13 sq. auctoritas, opes, potentia politica 74a 16. 84a 13. 20. 323a 37. 325b 11. 13. 90a 9. 302b 15. 307b 22. 310b 25. 34. 312a 11. 19. 314a 25. 36. 315a 12. 39. πολιτική 84a 7. 10. τυραννική, βασιλική 313a 13 sq. φίλων, χρημάτων 308b 18. potestas 72a 5. 84a 39. 85a 18. 95a 9. 313a 28. τοῦ πολιτεύματος 302b 16. δυνάμεις τῶν ἀρχῶν 300b 8 sqq. 317b 32. 318a 2. vis militaris, copiae, satellites 86b 6 sq. 28 sqq. (synon. ἰσχύς, φυλακή). 312a 13. ἐν τοῖς ἵπποις 89b 37. ναυτική 327a 40. b 6. 17. 321a 14. ἱππική, ὁπλιτική, ψιλή 321a 10. 13. 18. ἡ κατὰ θάλατταν 304a 23 sq. facultas, vires aut corporis aut animi 334b 35. τῶν ἔργων τῆς ἀρχῆς 309a 35. b 9. πρακτικὴ τῶν ἀρίστων 325b 11. robur corporis 339a 4. opp. φρόνησις 329a 9. 15. τῶν σωμάτων 336a 4. δυνάμεις τῆς ψυχῆς 327b 36. 41 sq. 328a 6. synon. ἀρετή, τέχνη 58a 10. synon. τέχνη, ἐπιστήμη. ἡ πολιτική 82b 16. ἐπιστῆμαι καὶ δυνάμεις 82b 31. δυνάμεις καὶ τέχναι 337a 19. τέχναι καὶ δυνάμεις 68b 36. cf. 88b 19.

δύνασθαι efficere 341b 23. 342b 31. 302b 11. 313b 10. 25. significare 76a 1. οἱ δυνάμενοι 303b 28.

δυναστεία 72b 10. 92b 10. 93a 31. 302b 18. 303a 13. 306a 24. 307b 18. 308a 18. b 8. βασιλική 311b 26.

δυναστευτικός 72b 3. 98a 32. 306a 18.

δυναστης 72b 9. 308a 23.

δυναστικός 320b 31.

δυνατὸς δρᾶν 61a 21 sq. διοικεῖν 83b 12. περί τινων 87b 17.

δυσγενής 55b 1.

δυσέμβολος 326b 41.

δυσεξερεύνητος 330b 26.

δυσέξοδος 330b 26.

δυσκολία 63a 11. 81a 14.

δυσμένεια (?) 336b 35.

δυσπερίληπτος 330b 3.

δυσπρόσοδος 330b 3.

δυσχεραίνειν 85a 22. 341b 5. 306b 4.

δυσχέρεια 61a 10. 62a 25. 63a 22. 335a 2.
δυσωδία 311b 34.
δωρεά 314b 1.
Δώριος ἁρμονία, δωριστί v. ἁρμονία. Δώρια μέλη 342b 16 sq. συντάγματα 90a 22.

ἑβδόμη 303a 6.
ἑβδομάς 335b 34. 336b 40.
ἐγγραφή 322a 1.
ἐγγράφειν 75a 15.
ἐγγυητής 80b 11.
ἐγκαλεῖν 328a 4. 333b 34. 92a 28.
ἔγκλημα 64a 27. 68b 19. 75a 20.
ἐγκληματικός 335a 4.
ἐγκλίνειν 66a 7. 307a 21.
ἔγκλισις 330a 39.
ἐγκρατῶς 84a 40.
ἐγκύκλια 69b 35. διακονήματα 55b 25. ἐγκύκλιοι διακονίαι 63a 20 sq.
ἔγκυος 335b 12.
ἐγχειρεῖν c. inf. 67b 29 sq. 342b 9 sq. 94b 20. 306a 5. cf. 312a 17. τοῖς μονάρχαις 312a 29.
ἐγχειρίζειν 305a 16. 306a 22. 27. 308b 26. 309a 32.
ἐδεστός 324b 41.
ἐδωδή 53a 37.
ἐθισμός 332b 6. 340a 23.
ἔθνος 324b 10. 19. 327b 23 sqq. 336a 11. 338b 17. 20. 22. πόλεως 76a 33. τὰ τῶν Ἑλλήνων ἔθνη 327b 34. ἔθνη βαρβαρικά 57a 25. ἔθνη = βάρβαροι 52b 19. 68a 5. ἔθνος opp. πόλις 61a 28. 76a 29. 84a 38. 85b 30. [38.] 326b 4 sq. 310b 35. cf. 52b 19.
εἰκῇ 320a 13.
εἰκών 54b 35. 340a 25. 315b 19.
εἵλωτες 69a 38. 72a 1. b 19. — εἱλωτεία 64a 35. 69b 12.
εἴργειν 330b 7. 308b 34. εἴργεσθαι med. 315a 14.
εἰρήνη 333a 30 — b 3. 334a 5. 15. 27. 322a 35. 306a 20. 27. b 12. εἰρήνην ἄγειν 333b 1. 334a 8. 25. 39.
εἰρηνικός 54b 32.
εἰρωνεύεσθαι 75b 27.
εἰσάγειν 63b 38. 308a 8. τὴν πολεμικὴν ἕξιν 336a 6. = κατηγορεῖν 320a 14. εἰσάγεσθαι med. 87a 41. 337b 40. 320b 26. καὶ ἐκπέμπειν 57a 32.
εἰσαγωγαὶ τῶν δικῶν 321b 37.
εἰσαγώγιμος 80a 39.
εἰσδέχεσθαι 303a 35.
εἰσηγεῖσθαι 68b 30. 89a 1.
εἰσιέναι 92b 5. 98b 4. 321a 35.
εἰσφέρειν 71b 13. 72a 14. 80a 29. 330a 7. 313b 27. τὸν μισθόν 320b 3. = προσάγειν 73a 9. 12. 98b 33.
εἰσφορά 71b 15. 320a 20. 314b 14. τῶν τελῶν 313b 26. — τέλος καὶ εἰσφορά 322b 14.
ἐκ τούτων postea 58a 24.
ἐκβαίνειν 96a 26.
ἐκβάλλειν 72b 3. 84b 29. 303a 30. 35. 304b 36. 312b 15. 17.
ἐκβοήθεια 327a 6.
ἐκβολή 75b 36.
ἔκγονος 55a 37. τὰ ἔκγονα 335a 13. b 30.
ἐκδιδόναι 311b 32.
ἔκδοσις 335a 22.
ἐκκεῖσθαι 331b 31.
ἐκκλησία 75b 7. 82a 28. 29. 85b 11. 92b 29. 93a 9. 97a 15. 16. 98b 19. 317b 28. 35. 318a 40. 319a 37. 320a 23. Κρητῶν 72a 10. κύριαι ἐκκλησίαι 317b 37.
ἐκκλησιάζειν 66a 10. 92b 28. 94b 3. 97a 17. 18. 24. 26. 28.

37. 300a 3. 318b 12. 319a 30. 320a 18.
ἐκκλησιαστής 75a 26. 31. b 14. 82a 34. 37.
ἐκκλίνειν 73a 5.
ἐκκρίνειν 321a 25.
ἐκκομίζειν 59a 29.
ἐκλείπειν 67a 35. 86a 37. 328b 19.
ἐκλύειν 320b 37.
ἐκμισθοῦν 59a 15.
ἑκούσιος 62a 27. 71a 17. 85b 5. 313a 5.
ἐκπέμπειν 71a 24. 73b 19. 327a 27. 320b 6. 313b 14.
ἐκπίπτειν 342b 11. 303a 33. 34. 36. b 3. 304b 33. 34.
ἐκπληροῦν 327b 14.
ἐκτέμνειν 311b 22.
ἐκτοπίζειν 314b 9.
τὰ ἐκτός 323a 25. 41. b 7. 324a 28. 88b 24.
Ἐκφαντίδης 341a 36.
ἐκφεύγειν 73b 18.
ἑκών 85a 27. b 3. 8. 21. 340b 16. 95a 16. 22. 321a 33. 304b 11. 16. 313a 9.
ἐλαία 59a 10.
ἐλαιουργεῖον 59a 13.
ἐλαττοῦν 319a 3.
ἐλέγχειν 330b 34.
ἐλεήμων 342a 12.
Ἑλένη Θεοδέκτου 55a 26.
ἔλεος 342a 7.
ἐλευθερία 80a 5. 24. 81a 6. 83a 6. b 21. 330a 33. 91b 34. 94a 11. 17. 20. 96b 16. 317a 40. b 17. 318a 10. 310a 30. 316b 25.
ἐλευθεριάζειν 314a 8.
ἐλευθέριος πρᾶξις 63b 12. cf. 335b 11. παιδεία 338a 31 sqq. εὐημερία καὶ διαγωγή 339b 4 sq. ἐλευθέριοι ἐπιστῆμαι 337b 15. κινήσεις 340b 10. — ἐλευθερίως 65a 33. 37. 326b 31.
ἐλευθεριότης 63b 10 sqq.
ἐλεύθερος 53b 21. 55a 1. b 18. 20. 22. 77b 18. 78a 10. 88a 11. 327b 25. 31. 90a 36. 301a 30. 310a 31. τὸ ἐλεύθερον 55a 40. 60a 9. 310a 28. φύσει 325a 29. cf. 55a 1. ἐξ ἀμφοτέρων πολιτῶν 91b 27. οἱ ἐλεύθεροι 77b 8. 15. 81b 23. 83a 17 sqq. 33 sqq. 86a 36. 88a 11. 333a 6. 8. b 28. 341a 27. 35. 90b 1 sqq. 18. 92b 39. 99b 27. opp. οἱ ἀθληταί 335b 11. cf. ἐργασία τῶν ἐλευθέρων opp. θητικώτερα 341b 14. = sensu libero praediti 331a 41. 338b 3. 95a 23. θεατὴς ἐλεύθερος opp. φορτικός 342a 19. φρόνημα ἐλεύθερον, μηδὲν ἐλεύθερον 314a 3. 5 sq.
ἐλευθεροῦν 310b 37.
ἐλευθέρωσις 315a 37.
Ἐλιμεία 311b 13.
ἑλκύειν 61a 27. — ἕλκειν 326b 37. 305b 37. 309b 22.
Ἑλλανοκράτης 311b 17.
Ἑλλάς 96a 33
ἐλλείπειν 56b 4. 82b 37. 323b 6. 92b 2. 314a 13. pass. 65b 18.
ἔλλειψις 309b 29.
Ἕλληνες 52b 8. 71b 34. 85a 30. 327b 22. 29. 34. 333b 5. 95a 13. 97b 16. — Ἑλληνικὴ ἀρχή 71b 33.
ἕλος 56a 37.
ἐμβάλλειν 304a 3.
ἐμβολή 69b 37.
ἐμμελής 327b 15.
ἐμμένειν 94a 6.
ἐμπειρία 57b 3. 97b 20. 322a 32. 309b 5. opp. θεωρία 58b 11. καὶ τέχνη 57a 4 sq. 82a 1. 317b 21 sq.
ἔμπειρος 58b 13. 326b 40. — ἐμπείρως 341b 29.

ἐμπίπτειν 68b 25. 70b 9. 300b 35. 308a 18.
ἐμποδίζειν 338b 24. 336a 25. 339a 9. 341a 6. 88b 24. 93a 7. 8.
ἐμπόδιος 324a 38. 338b 42. 311a 18.
ἡ ἐμποδὼν παιδεία 337a 39 sq.
ἐμποιεῖν 65b 12. 331a 41. 333b 38. 335b 25. 306a 13. 308b 20. 314b 22.
ἐμπορία 58b 22. 91a 5. 320a 39.
ἐμπορικός 327a 28. (τὸ) ἐμπορικόν 91b 24.
ἐμπόριον 59a 25. 327a 31.
ἔμπορος 59a 26. 327a 17. 91a 16.
ἐμφαίνεσθαι 54a 30. 94b 18.
ἔμψυχος 54a 32. ἔμψυχα ὄργανα, κτήματα, μέρη τῆς κτήσεως 53b 28. 29. 32. 328a 35.
ἐνάμιλλος 83a 5.
ἐναντίος = πολέμιος 330b 3.
ἐναντιοῦσθαι 307b 14.
ἐναντιότης 312b 2.
ἐνδεής 57a 32. 327b 25.
ἔνδεια 78a 30. 95b 18. 318b 22.
[οἱ ἕνδεκα 322a 20.]
ἔνδημος 85b 14.
ἐνδιατρίβειν 58b 35.
ἐνδόσιμος 339a 13.
ἐνεῖναι 78b 26. 30. 86a 7. 95a 1. 302b 19.
ἐνέργεια καὶ χρῆσις ἀρετῆς 328a 38. 332a 9.
ἐνθουσιασμός 340a 11. 342a 7.
ἐνθουσιαστικός 340a 11. b 4. ἐνθουσιαστικὰ μέλη 341b 34.
ἔνθυμος 327b 30.
ἐνιαυσία ἀρχή 99a 7.
ἐνιστάναι. ἐνεστώς 322a 12.
ἔννομος 306b 20.
ἐνοικεῖν 326a 11. 330b 8.
ἕνος 322a 12.
ἑνοῦν 61b 10.
ἐνσχολάζειν 331b 12.
ἔντιμος 55b 28. 73a 37. 86b 15. 92a 17. 306b 33. 313b 39.
ἐντυγχάνειν 314b 19.
ἐνυπάρχειν 54a 31. 60a 11. 329a 4.
ἐξαγγέλλειν 313b 34.
ἐξαδυνατεῖν 82b 4.
ἐξαμαρτάνειν 89b 9.
ἑξάμηνος ἀρχή 99a 6. 308a 15.
ἐξαπατᾶν 60a 25. 304b 10. 13.
ἐξαργεῖν 312a 13.
ἐξαριθμεῖν 60a 27.
ἐξελέγχειν 333b 15. 308a 1.
ἐξελκύειν 311b 30.
ἐξέρχεσθαι 73a 16. 85a 4. 11. 326a 23.
ἐξετάζειν 71b 14.
ἐξέτασις 322a 36. b 35.
ἐξεταστής 322b 11.
ἐξευρίσκειν 69b 11. 338b 16.
ἐξιέναι 300a 7.
ἕξις 59b 25. 65a 37. 338a 8. 88b 17. 319a 23. τῶν ἀθλητῶν 335b 5 sq. 10. ἀθλητική 338b 10. θεραπευτικὴ καὶ κακοπονητική 335b 7. πολεμική 336a 7. τοῦ σώματος 338b 8. τῶν παίδων 336a 20. ἡ κατὰ φύσιν 342a 23. δύο ἕξεις ὄρεξις καὶ νοῦς 334b 19 sq.
ἐξιστάναι 306b 19. 309b 32.
ἔξοδος 85a 9.
ἐξομνύναι 97a 20.
ἐξοργιάζειν 342a 9.
ἐξορίζειν 336b 5.
ἐξουσία 55b 35. 66b 7. 70a 21. 75b 18. 331b 40. 332a 3. 342a 26. 91b 41. 93a 14. 318b 39. 302b 9. 315a 14. 23.
ἔξω πίπτειν 95a 32. οἱ ἔξω τόποι 65a 24. ἡ ἔξω κτῆσις τῶν ἀγαθῶν 323b 4.
ἔξωθεν 312b 1. οἱ ἔξωθεν 67a 19. 328b 9. int. τοῦ πολιτεύματος 321a 31. κίνδυνοι 67a 23. λόγοι 64b 39.

ἐξωνεῖσθαι 315ᵃ 24.
ἐξωτερικαὶ πράξεις 325ᵇ 22 sq. 29. ἐξωτερικὰ ἀγαθά 323ᵇ 25. ἐξωτερικὴ ἀρχή 72ᵇ 19 sq. σκέψις 54ᵃ 33 sq. ἐξωτερικοὶ λόγοι 78ᵇ 32. 323ᵃ 22 sq.
ἐπάγειν 303ᵃ 37. 304ᵇ 24. 305ᵇ 38.
ἐπακολουθεῖν 337ᵃ 1.
ἐπαλλάττειν 55ᵃ 13. 57ᵇ 35. 95ᵃ 9. 317ᵃ 2.
ἐπαμφοτερίζειν 332ᵇ 2. 337ᵇ 23.
ἐπανάγκης 66ᵃ 17. 22. 301ᵇ 23.
ἐπανάγειν 98ᵇ 37. 40.
ἐπανακρεμαννύναι 318ᵇ 38.
ἐπανάστασις 302ᵇ 33.
ἐπανάτασις 85ᵇ 12.
ἐπανορθοῦν 87ᵃ 27. 89ᵃ 3.
ἐπεὶ θᾶττον 84ᵃ 40.
ἐπεξέρχεσθαι 323ᵇ 39.
ἐπεξευρίσκειν 331ᵃ 14.
ἐπέρχεσθαί τι 76ᵇ 36. περί τινος 310ᵃ 39. c. enunt. interrog. 89ᵇ 24. 317ᵃ 15.
ἐπηρεάζειν 304ᵃ 17.
ἐπήρεια 87ᵃ 38.
ἐπιβαίνειν 312ᵃ 38.
ἐπιβάλλειν χαρακτῆρα 57ᵃ 40. addere 59ᵃ 14. neutr. 66ᵃ 25. 97ᵇ 4. ἐπιβάλλει τί τινι 60ᵃ 19. 61ᵇ 35. 78ᵇ 23. 323ᵇ 21. 342ᵃ 13. med. ἐπιβάλλεσθαι τοῦ εὖ ζῆν 58ᵃ 2 sq. τὴν μέθοδον 60ᵇ 36.
τὸ ἐπιβατικόν 327ᵇ 9.
ἐπιβουλεύειν 69ᵇ 10. 303ᵃ 33. 306ᵇ 30. 311ᵃ 39. ᵇ 35. 313ᵇ 21. 36. 314ᵃ 17. 315ᵃ 2. μήτ' ἐπιβουλεύεσθαι μήτ' ἐπιβουλεύειν 95ᵇ 32.
ἐπιβουλή 311ᵃ 19.
ἐπιγαμία 80ᵇ 16. 36.
ἐπιγίνεσθαι 76ᵃ 39. 80ᵃ 30.
Ἐπίδαμνος 67ᵇ 18. 87ᵃ 7. 301ᵇ 21. 304ᵃ 13.
ἐπιδεικνύναι 59ᵃ 16.
ἐπίδειξις 59ᵃ 19.
ἐπιδέχεσθαι 320ᵇ 35.
ἐπιδημεῖν 74ᵃ 27. 313ᵇ 6.
ἐπιδιδόναι 63ᵃ 28.
ἐπίδοσις 93ᵃ 27.
ἐπιείκεια 309ᵇ 6.
ἐπιεικής 67ᵇ 6. 70ᵇ 37. 73ᵇ 3. 6. 74ᵃ 15. 81ᵃ 12. 28. 82ᵃ 26. 83ᵃ 16. 340ᵃ 17. 89ᵇ 7. 93ᵇ 14. 318ᵇ 35. 319ᵃ 3. 322ᵃ 28. 308ᵇ 27. 310ᵇ 10. 314ᵃ 3. 19. 315ᵃ 19.
ἐπιέναι. οἱ ἐπιόντες 67ᵃ 26. 334ᵃ 22. 91ᵃ 8.
ἐπιζήμιος 97ᵃ 31. 33. 320ᵃ 13.
ἐπιζητεῖν 67ᵃ 11. 341ᵃ 31.
ἐπίθεσις 306ᵇ 35. 311ᵃ 31. ᵇ 7. 30. 312ᵃ 20.
ἐπιθετικός 315ᵃ 11.
ἐπιθυμητής 53ᵃ 6.
ἐπιθυμία 58ᵃ 1. 66ᵇ 29. 67ᵃ 6. ᵇ 4. 87ᵃ 31. 334ᵇ 23. ἐρωτική 311ᵇ 19.
ἐπικαθιστάναι 313ᵃ 27.
ἐπίκαιρος 331ᵃ 21.
ἐπικαρπία 58ᵇ 24.
ἐπικεῖσθαι 71ᵇ 34. 97ᵃ 17. 26.
ἐπικίνδυνος 66ᵃ 27. 72ᵇ 15.
ἐπίκληρος 70ᵃ 24. 27. 74ᵇ 25. 304ᵃ 4. 10.
ἐπικόπτειν 84ᵇ 2.
ἐπικοσμεῖν 63ᵃ 23.
ἐπικρατεῖν 321ᵃ 19.
ἐπικρύπτειν 78ᵃ 39.
ἐπιλαμβάνειν 59ᵃ 28. 305ᵇ 16.
ἐπιλέγειν 323ᵇ 12.
ἐπιλογισμός 322ᵇ 35.
ἐπιμαχία 80ᵇ 27.
ἐπιμέλεια 56ᵃ 19. 61ᵇ 33. 63ᵃ 27. 69ᵇ 8. 325ᵃ 6. 328ᵇ 12. 330ᵇ 11. 331ᵇ 7. 334ᵇ 25. 335ᵃ 7. 336ᵃ 22. 337ᵃ 5. 28. 29. 30. 338ᵇ 16. 340ᵇ 35. 98ᵃ 7. ᵇ 13. 99ᵃ 20. 39. ᵇ 7. 300ᵃ

5. 321b 12. 18. 22. 30. 322a 29. b 6. 18. 22. 30. 323a 1. 309a 20. 314a 32. b 22. 315b 17.
ἐπιμελεῖσθαι 68a 13. 73b 7. 334b 31. 335b 12. 337a 25. 338b 9. 339a 38. 99b 15.
ἐπιμέλεσθαι 305b 20.
ἐπιμελής 59a 3. 80b 7. 331a 15. 336a 6. 31.
ἐπιμελητής 321b 26. 322a 36. b 19.
Ἐπιμενίδης 52b 14.
ἐπιμίσγεσθαι 327a 39.
ἐπίνειον 327a 33.
ἐπινέμειν 305a 26.
ἐπιξενοῦσθαι 327a 13.
ἐπιορκεῖν 68a 6. b 17. 21.
ἔπιπλα 67b 12.
ἐπιπόλαιος 76a 19. 82b 30.
ἐπίπονος 336a 29. — *ἐπιπόνως* 65a 34.
ἐπισημαίνειν 310a 11.
ἐπισκέπτεσθαι 60b 29. 64b 27. 78a 13. 79a 22. 326b 33. 328b 2. 336a 39. 339b 11. 316b 38. 40.
ἐπίσκηψις 74b 7.
ἐπισκοπεῖν 60a 24. 69a 14. 74b 32. 84b 6. 86a 3. 324b 24. 336a 5. 95a 8. 317a 4. 308a 38.
ἐπιστάτης 99a 16. 321b 39.
ἐπιστήμη = *ἐμπειρία* 309b 8.
ἐπισφαλής 64b 6. 72a 39.
ἐπίταγμα 92a 20.
ἐπίταξις 60b 6. 325a 26. *καὶ κρίσις ἀρχόντων* 326b 14.
ἐπιτάττειν 55b 35. 86a 11. 333a 6. 99a 26. *ἀρχιτώτατον* 99a 27.
ἐπιτείνειν 93a 26. 320b 30. 301b 17. 308b 4. 309b 26. 33.
ἐπιτήδειος 58a 27. 326a 2. 331a 26. — *ἐπιτηδείως* 326a 5.
ἐπίτηδες 87a 25.
ἐπιτηδεύειν 64b 5. 78a 20.
ἐπιτήδευμα 333a 15.
ἐπιτίθεσθαι 67a 41. 72b 16. 86b 19. 327a 23. 330b 27. 302b 25. 304a 32. 305a 14. b 17. 311a 26. 35. b 28. 31. 312a 6. 9. 15. 21. 25. b 25. 28. 315a 40. *τινι* 69a 37. 331a 17. 312b 18. *τῇ Σικελίᾳ* 71b 39. *τοῖς πράγμασι* 314b 11. *τυραννίδι* 305a 21. b 41. 308a 22.
ἐπιτιμᾶν 70a 16. 71a 38. 41. b 1. 19. 73a 2. 84a 27. 85a 38. 340b 40. 342b 23. 92a 30 sqq.
ἐπιτίμησις 340b 40.
ἐπιτίμιος 309a 23.
ἐπιτρέπειν 313b 3.
ἐπιτρέχειν 86a 7.
ἐπίτριτος πυθμήν 316a 6.
ἐπιτροπεία 71b 25. — *ἐπίτροπος* 55b 36. 314b 38. 315b 2.
ἐπιτυγχάνειν 59a 4. 331b 33.
ἐπιφανεία 331a 28.
ἐπιφέρειν 300b 28. *δίκας* 302b 24. 304b 29.
ἐπιχειρεῖν τοῖς τυράννοις 312a 23.
ἐπιχωριάζειν 335a 16. 341a 34.
ἐπιψηφίζεσθαι 301b 25.
ἔποικος 303a 28. 33. b 3. 306a 3.
ἑπομένως 319a 40.
ἑπτάγωνον 341a 41.
ἐπωνυμία 76b 24.
ἐρᾶν 62a 36. b 12. 303b 23.
ἔρανος 332b 40.
ἐραστής 74a 33.
ἐργάζεσθαι 92b 27. 318b 15. 19. 314b 3. *τὰ κοινά* 67b 17.
ἐργασία 54b 30. 58b 35. 36. 67a 10. 77a 37. 326a 2. 328b 20. 330a 27. 337a 20. b 14. 341b 9. 13. 320b 9. 321a 25.
τὸ ἐργαστικόν 90b 27.
ἔργον opera, negotium 55b 28. 73b 10. 333a 6. 338b 34. 99a 36. 39. *ἔργα* opp. *ἕξις* 338b 8.

ἀναγκαῖα 65^{a} 7. 78^{a} 10. δούλων 55^{b} 28. βάναυσα 337^{b} 8. 321^{a} 29. τῶν ἀρχομένων 77^{b} 3. διακονικά 333^{a} 7 sq. ἐλευθέρα καὶ ἀνελεύθερα 337^{b} 5 sq. ὧν δεῖται πᾶσα πόλις 328^{b} 5 sqq. 16 sqq. 27. 329^{a} 8. τῆς ἀρχῆς 309^{a} 35. πρὸς τοῖς ἔργοις 318^{b} 13. 305^{a} 20. 309^{a} 8 sq. ἀπολαύσεις καὶ ἔργα 63^{a} 11 sq. ἔργα καὶ τέχναι 82^{a} 10 sq. ἔργον καὶ τέχνη 339^{a} 37. cf. 82^{b} 33. 83^{a} 1. negotium alicuius personae aut rei proprium 53^{b} 35. 54^{b} 18. 57^{b} 6. 31. 39. 58^{a} 35. 60^{a} 17. 63^{a} 40. 73^{b} 21. 76^{b} 26. 29. 39. 77^{b} 24 sq. 80^{b} 38. 82^{a} 8 sq. 323^{b} 39. 324^{a} 22. ^{b} 24. 326^{a} 13. 32. ^{b} 14. 331^{b} 22. 332^{a} 33. ^{b} 10. 88^{b} 16. 91^{a} 28. 317^{b} 12. 319^{b} 32. 314^{a} 1. ἔργον καὶ δύναμις 53^{a} 23. cf. 54^{a} 27. 28. 60^{a} 18. 83^{b} 11. actio καλόν 63^{b} 10. 323^{b} 32. ἔργα ἀρετῶν 63^{b} 8 sq. 13 sq. 334^{a} 17. ἔργα res gestae 338^{b} 37. 341^{a} 30. τὰ ἔργα usus practicus, synon. ἐργασία 340^{b} 23. 25. 33. 36 sq. 321^{a} 26. ἔργον = χαλεπόν 66^{b} 14. 86^{a} 35. cf. οὐκ ἔλαττον ἔργον 89^{a} 3. — opus 56^{a} 9. 82^{a} 19. ἔργα τῆς μουσικῆς καὶ τῶν ποιητῶν 81^{b} 8 sq. τῶν τεχνιτῶν 338^{a} 19. Πολυκράτεια 313^{b} 24. — τὰ ἔργα, αὐτὰ τὰ ἔργα opp. λόγος, λόγοι 323^{a} 39 sq. 326^{a} 25 sq. 333^{b} 15. 340^{b} 7. eodem sensu 64^{a} 5. 68^{b} 39. 70^{a} 31. 326^{b} 12. 337^{a} 36. 340^{a} 22. 308^{a} 1 sq. ἔργῳ 330^{b} 34.
ἐργώδης 66^{b} 2. 69^{b} 8.
ἐρέτης 76^{b} 22.
Ἐρέτρια 306^{a} 35. — Ἐρετριεῖς 89^{b} 39.
ἐριθεία 302^{b} 4. 303^{a} 14.
ἐριθεύεσθαι 303^{a} 16.
ἔριον 56^{a} 9. 58^{a} 25. 65^{b} 20.
ἐριστικοὶ συλλογισμοί 61^{b} 30.
Ἐρυθραί 305^{b} 18.
ἔρυμα 327^{a} 35.
ἐρυμνός 330^{b} 18. — ἐρυμνοτέρως 331^{a} 30.
ἐρυμνότης τῶν τειχῶν 330^{b} 37. 41.
ἔρχεσθαι εἰς μάχην 303^{b} 2. μέχρι τούτου 53^{a} 12. εἰς ὀλίγους 307^{a} 36. in usum venire 58^{a} 6. cf. 341^{a} 12. ἐντεῦθεν ἐλήλυθε inde sequitur (?) 317^{b} 14 sq.
ἔρως 62^{b} 30.
ἐρωτικὴ αἰτία 303^{b} 22. 315^{a} 22 sq. ἐπιθυμία 311^{b} 19. ἐρωτικοὶ λόγοι = Πλάτωνος Συμπόσιον 62^{b} 11.
ἐσθής 54^{a} 4. 67^{b} 26. 87^{a} 15. 88^{b} 20. 94^{b} 27.
ἑστία 322^{b} 28.
Ἑστιαία 303^{b} 33.
ἑστίασις 86^{a} 29. 321^{a} 37.
ἐσχατιά 330^{a} 14.
ἑταίρα 314^{b} 4.
ἑταιρία 305^{b} 32. 306^{a} 31. 313^{a} 41. ἑταιρίαι τῶν Καρχηδονίων 72^{b} 34.
ἑταῖρος 303^{b} 23 (?). = discipulus 74^{a} 28.
Εὐαγόρας 311^{b} 5.
εὐάγωγος 327^{b} 38.
εὐβάστακτος 57^{a} 34.
εὐβοήθητος 327^{a} 3.
Εὔβουλος 67^{a} 31.
εὐγένεια 82^{b} 37. 39. 83^{a} 2. 35. ^{b} 20. 90^{b} 13. 91^{b} 28. 93^{b} 37. 94^{a} 21. 96^{b} 18. τί ἐστι 83^{a} 37. 94^{a} 21 sq. 301^{b} 3 sq. 40.
εὐγενής 55^{a} 26 sqq. 83^{a} 34. ^{b} 2. 90^{b} 19. 301^{b} 3. 302^{a} 1.
εὐδαιμονεῖν 64^{b} 18. 329^{a} 22.

332^a 6. 334^a 34. *ἐκ καλοῦ ἐστι καὶ ἡδονῆς* 339^b 19.
εὐδαιμονία 64^b 16 sqq. 80^a 33. 325^a 10. 331^b 39. 332^a 3. 25. 338^a 2. 339^b 38. *καὶ εὐτυχία* 323^b 26 sqq. *τί ἐστι* 328^a 36 sq. 332^a 7 sqq. cf. 325^a 22. 32. 328^b 35 sq. 338^a 5 sq. *πόλεως* 69^b 14. *καὶ ἑκάστου ἡ αὐτή* 323^b 29 sqq. 324^a 4 sqq.
εὐδαίμων 64^b 17. 22. 323^b 24. 30. 324^a 11. 13. ^{b}3. 325^a 1. 326^a 10. 328^b 35. 329^a 23. 333^b 22. 29. 95^a 36. 314^b 32. — *εὐδαιμόνως ζῆν εἴτ' ἐν τῷ χαίρειν εἴτ' ἐν ἀρετῇ εἴτ' ἐν ἀμφοῖν* 323^b 1. cf. 81^a 2.
εὐδιάφθορος 306^a 10.
εὐδοκιμεῖν 73^b 9. 26. 327^b 21. 93^b 13. 304^a 19. 20. 25. 307^b 9. 309^a 14.
εὐέλεγκτος 333^b 15.
εὐέμβολος 331^a 4.
εὐεξία πολιτική 335^b 6.
εὐέξοδος 326^b 41. 330^b 2.
εὐεπίθετος 314^b 34.
εὐεργεσία 86^b 10. 328^a 13. 310^b 34.
εὐεργετεῖν 310^b 36.
εὐεργέτης 85^b 6.
εὐετηρία 306^b 11.
Εὐετίων 306^a 39.
εὐήθης 68^b 42.
εὐημερεῖν 322^b 38. 308^b 24. 313^b 37.
εὐημερία 78^b 30. 324^a 38. *καὶ διαγωγὴ ἐλευθέριος* 339^b 4 sq.
εὐθηνεῖν 58^b 17.
Εὐθυκράτης 304^a 12.
εὔθυνα 71^a 8. 81^b 33. 82^a 2. 14. 26. 98^a 7. [22.] 25. ^{b}6. 317^b 27. 318^b 37.
εὐθύνειν 71^a 6. 74^a 17. 318^b 22. 29.
εὔθυνος 322^b 11.
εὐθυντικὸν δικαστήριον 300^b 19.
εὐθύτης 309^b 24.
εὐκαίρως 335^a 32.
εὐκαταφρόνητος 312^b 24. 313^a 12. 314^b 21. 34. 315^b 17.
εὐκοσμία 99^b 16. 19. 321^b 14. 20. 322^b 39.
εὔκρατος 320^b 21.
εὐλάβεια 69^a 14. 315^a 17.
εὐλαβεῖσθαι 62^a 25. 319^b 39. 303^b 27. 315^a 27.
εὐλαβής 320^a 9.
εὔλογος 73^b 2. 86^b 15. 329^b 29. 336^b 2. 93^b 28. 301^b 1. — *εὐλόγως* 68^a 33. 69^b 40. 79^a 39. 83^a 10. 16. 337^b 3. 339^b 14. 23. 341^b 2. 92^a 30. 97^b 25.
εὐμάρεια 76^a 24.
εὐμελής 341^b 26.
εὐμεταχείριστος 57^a 37.
εὔνοια 55^a 17.
εὐνομεῖσθαι 60^b 30. 326^a 26. 327^a 12. 94^a 1. 3.
εὐνομία 80^b 6. 326^a 30. 327^a 15. 94^a 3. 4. — *Τυρταίου ποίησις* 307^a 1.
εὔνους 320^b 11. *τῇ πολιτείᾳ* 320^a 15. *τυραννίσι καὶ δημοκρατίαις* 313^b 37.
εὐνοῦχος 311^b 5.
Εὔξεινος πόντος 303^a 37.
εὐόφθαλμον ἀκοῦσαι 68^b 24.
εὐπαρακόμιστος 327^a 10.
εὐπορεῖν 80^a 4. 99^a 24. 306^b 36. *πλούτου* 57^b 15. *χρημάτων* 59^a 12. *μισθοῦ* 317^b 33. *ὄχλου* 78^a 32.
εὐπορία 73^a 35. 79^b 27. 326^b 34. 329^a 19. 332^a 16. 341^a 28. 307^a 19. 309^a 26. *τῶν ἀναγκαίων* 327^a 19. *χρημάτων* 328^b 10. *προσόδων* 93^a 3. *μισθοῦ* 300^a 2. 317^b 31. *χρόνιος* 320^a 35. *νομίσματος* 308^a 37 sq.

εὔπορος 66a 9. 74a 19. 79b 8. 21 sqq. 88a 15. 89b 30 sqq. 90a 10. 38. 91a 34. b 8. 33. 93b 38. 94a 16. 18. 23. 38. 40. 95b 2. 96a 12. 28. b 31. 97a 10. 18. 21. 31. 33. 38. 317b 9. 318a 7. 23. 320a 25. 27. 36. b 3. 7. 321a 13. 20. 302a 2. b 28. 303a 12. b 37. 304a 7. 305a 25. b 2. 308b 28. 30. 309a 6. 8. 15. 22. 29. b 39. 310a 5. 6. 315a 33. τὸ εὔπορον 328b 22. 316b 13.
εὐπραγία 325a 22.
εὐπραξία 325b 21.
εὐπρόσωπος 63b 14.
Εὐριπίδης 311b 33. 77a 18 (fr. 16). 339a 19 (Bacch. 381). 310a 34 (fr. 883). cf. 52b 8 (Iph. A. 1400). 328a 15 (fr. 964).
εὖρος 90a 19.
εὔρυθμος 341b 26.
Εὐρυφῶν 67b 22.
Εὐρώπη 85a 21. 327b 24. 329b 11.
εὐσυνάγωγος 331b 2.
εὐσύνοπτος 74a 37. 323b 7. 326b 24. 327a 2.
εὐσχημοσύνη 329b 28.
εὐταξία 326a 30. 321a 3. b 7.
εὐτελής 67b 26. 72b 41. 336b 30.
εὔτομος 330b 23. 30.
εὐτύχημα 333b 18. 95b 5. 14.
εὐτυχία 323b 26 (cf. εὐδαιμονία). 334a 27. 95b 39. 306b 12. 308b 15.
εὐφραίνειν 338a 29. 339b 24.
εὐφυής 336a 20. — εὐφυῶς 327a 33. 321a 8. 303b 8.
εὔχαρις 331a 36.
εὐχείμερος 330a 41.
εὐχείρωτος 332b 9.
εὐχερής 307b 5. — εὐχερῶς 69a 15. 336b 5. 338b 21.
εὐχή 87b 14. 331b 22. κατ' εὐχήν 60b 29. 65a 18. 325b 36. 327a 4. 88b 23. 95a 29.
εὔχεσθαι 325b 39. 330a 37. 332a 29. 95b 33.
εὔχρηστος 336a 15.
ἐφεδρεύειν 69a 38.
ἔφηβος 322a 28.
ἐφήμερος χρῆσις 52b 16.
Ἐφιάλτης 74a 8.
ἐφιέναι 64a 21. 65b 22. ἐφίεσθαι med. 331b 39. 317a 39. 302a 25. 311a 31.
ἐφιστάναι 87a 2. 26. 335b 3. 336b 25. 92b 28.
ἐφόδιον 63a 37.
ἐφορᾶν 87b 8. 321b 13. 308b 21.
ἐφορεία 65b 40. 70b 7. 25. 71a 7. 94b 31. 301b 21. — ἔφοροι 65b 39. 40. 70b 31. 71a 6. 72a 5. 6. 28. 29 sqq. 41. 75b 10. 313a 27.
ἔχθρα 330a 20. 305a 27. 312b 33.
ἔχειν. ἡ ἔχουσα 335b 18. ἔχεσθαι τῆς πολιτείας 304a 31.
ἕως 330a 39.

Ζαγκλαῖοι 303a 35.
Ζάλευκος 74a 22. 29.
ζευγῖται 74a 20.
Ζεύς 59b 13. 81b 18. 84b 31. 339b 8.
ζέφυρος 90a 19.
ζηλωτός 315b 6.
ζημία 74b 17. 20. 94a 38. 40. 97a 17. 21. 26. 27. 32. 33. 38. 40. 98b 17. 302a 33.
ζημιοῦν 336a 1. 320a 10. 304a 15.
ζημίωσις 300b 22.
ζῆν εὖ 52b 30. 53b 25. 57b 41 sqq. 65a 31. 80a 32. b 33. 39. 324a 8. 331b 39. καλῶς 78b 24. 332a 1. 338b 25. 91a 4. εὐδαιμόνως 323b 1. εὐδαιμόνως καὶ καλῶς 81a 2. μακα-

ρίως 324ᵃ 24. 338ᵃ 2 sq. τῇ φύσει, τοῖς ἔθεσι, λόγῳ 332ᵇ 4 sq. σωφρόνως, ταλαιπώρως, ἐλευθερίως, ἐπιπόνως 65ᵃ 30 sqq. κακοπαθῶς 69ᵇ 10. ἀκολάστως πρὸς ἅπασαν ἀκολασίαν καὶ τρυφερῶς 69ᵇ 22 sq. ἀπολαυστικῶς 312ᵇ 23 sq. πρὸς τὴν πολιτείαν 310ᵃ 35. ἀσυμφόρως πρὸς τὴν πολιτείαν 308ᵇ 21.

ζητεῖν καὶ διαπορεῖν 87ᵇ 20. καὶ φιλοσοφεῖν 331ᵃ 16. τὸ φύσει δοῦλον 55ᵃ 30. ἕτερόν τι τὸν πλοῦτον 57ᵇ 19. ἀπορίαν 83ᵇ 36. ἰσότητα 98ᵃ 11.

ζήτησις 76ᵃ 24. ᵇ 19. 86ᵃ 8. 323ᵃ 15. 339ᵇ 12. τῆς ἀπορίας 76ᵃ 19 sq.

ζητητικός 65ᵃ 12.

ζωή 56ᵇ 29. 75ᵇ 21. 78ᵇ 18. 328ᵇ 18. 335ᵇ 24. ἀγαθή 56ᵇ 32. 83ᵃ 24 sq. 325ᵃ 9 sq. τελέα καὶ αὐτάρκης 80ᵇ 34. 81ᵃ 1. αἱρετωτάτη 88ᵃ 37. ἀρίστη 323ᵇ 23. 328ᵃ 36 sq. 333ᵃ 16.

ζῳοτοκεῖν 56ᵇ 13.

ζῳοφάγος 56ᵃ 25. 28.

ἥβη 336ᵇ 39. 40. 338ᵇ 40. 339ᵃ 5.

ἡγεῖσθαι 60ᵃ 33.

ἡγεμονία 72ᵃ 9. 333ᵇ 41. 96ᵃ 39. 304ᵃ 23. ἡ κατὰ πόλεμον, τῶν πολεμικῶν 85ᵇ 9. 18 sq. πολιτική 88ᵃ 19. τῆς Ἑλλάδος 96ᵃ 32 sq.

ἡγεμονικός 59ᵇ 2. 88ᵃ 12. 327ᵇ 5. 308ᵃ 8.

ἡγεμών 85ᵃ 5. 303ᵇ 28. 305ᵃ 40. 311ᵇ 31. 313ᵇ 29. 316ᵇ 18.

ἡδονή 62ᵃ 38. 63ᵃ 40. 337ᵇ 28. 338ᵃ 1. 2. 6 sqq. 339ᵃ 36. ᵇ 30 sqq. 342ᵃ 15. 312ᵇ 12. opp. ἀρετή 341ᵇ 11 sq. κοινή = φυσική 340ᵃ 2 sqq. φορτική 341ᵇ 12. cf. 341ᵃ 40. ἡ ἐν τῷ τέλει ἐνοῦσα 339ᵇ 31 sqq. αἱ ἄνευ λυπῶν ἡδοναί 67ᵃ 8 sq. σωματικαί 70ᵇ 35.

ἡδύνειν 340ᵇ 17.

ἠθικός 340ᵃ 38. 341ᵃ 21. ἠθικά = πάθη καὶ ἕξεις τοῦ ἤθους 340ᵃ 21. ἠθικὰ μέλη, ἠθικαὶ ἁρμονίαι 341ᵇ 34 sqq. 342ᵃ 3. praeterea v. Ἀριστοτέλης et ἀρετή.

ἦθος τῆς πολιτείας 337ᵃ 15. τὸ τῆς ψυχῆς 337ᵃ 39. 340ᵇ 11 sq. τὸ περὶ τὴν ψυχήν 340ᵃ 11. cf. ψυχῆς μέρη. ἤθη τῶν ῥυθμῶν 340ᵇ 7 sqq. τῶν ἁρμονιῶν 340ᵃ 40 sqq. 341ᵇ 35 sq. 342ᵃ 2 sqq. ἦθος τῆς δωριστί 342ᵇ 12—14. — praeterea v. ἁρμονία, ἀρετή, διάνοια.

ἥκειν εἰς ὀλίγους 70ᵃ 18.

ἠλίθιος 86ᵃ 12.

ἡλικία 72ᵇ 40. 75ᵃ 15. 82ᵃ 31. 331ᵃ 38. 332ᵇ 39. 41. 333ᵇ 4. 334ᵇ 35. 40. 335ᵃ 10. 29. 34. ᵇ 27. 34. 36. 336ᵃ 23. 41. ᵇ 11. 18. 38. 41. 339ᵃ 7. 340ᵇ 15. 34. 342ᵇ 20. 28. 31. 94ᵇ 25. 321ᵃ 28. flos iuventutis 311ᵇ 4. 18. 315ᵃ 16. 22.

ἡλικιώτης 335ᵃ 3.

Ἦλις 306ᵃ 16.

ἧλος 314ᵃ 5.

ἡμέρα πᾶσα 52ᵇ 13. ὁ καθ' ἡμέραν βίος 65ᵇ 41 sq. τὸ καθ' ἡμέραν 313ᵇ 20.

ἥμερος 54ᵃ 11. ᵇ 26. 56ᵃ 31. 39. ᵇ 17. 338ᵇ 19.

ἡμιπόνηρος 315ᵇ 10.

ἡμίχρηστος 315ᵇ 9.

Ἡνίοχοι 338ᵇ 22.

ἤπειρος 330ᵃ 34.

21*

ἠπειρωτικός 338ᵇ 22.
ἤκουθεν δή 64ᵇ 9.
Ἡραία 303ᵃ 15.
Ἡράκλεια 304ᵇ 31. 305ᵇ 5. 11. 36 (ἡ ἐν τῷ Πόντῳ). 306ᵃ 37. 39.
Ἡρακλείδης ὁ Αἴνιος 311ᵇ 21.
Ἡράκλειτος 315ᵃ 30.
Ἡρακλεόδωρος 303ᵃ 19.
Ἡρακλεῶται 327ᵇ 14.
Ἡρακλῆς 84ᵃ 23.
ἠρέμα 340ᵃ 30.
ἡρωικός 85ᵇ 4. 21.
ἥρως 331ᵇ 18. 332ᵇ 18.
Ἡσίοδος (Ἔ. 405. 25) 52ᵇ 10 sq. 312ᵇ 5.
ἡσυχάζειν 70ᵇ 18. 72ᵃ 39. 340ᵇ 29.
ἡσυχία 73ᵇ 24. ἡσυχίαν ἔχειν 97ᵇ 7.
ἡττᾶσθαι 302ᵇ 31. 303ᵃ 4.
Ἡφαίστου τρίποδες 53ᵇ 36.

θάλαττα 56ᵃ 37. 58ᵃ 24. 327ᵃ 5. 11. 20. 23. ᵇ 17. 330ᵃ 35. 331ᵇ 3. θάλασσα 71ᵇ 34. 35. 37. 327ᵃ 16. τὸ περὶ τὴν θάλατταν = ναῦται 91ᵇ 20. ἡ κατὰ θάλατταν δύναμις 304ᵃ 24. περὶ τῆς πρὸς τὴν θάλατταν κοινωνίας 327ᵃ 10 — ᵇ 15.
Θαλῆς ὁ Μιλήσιος 59ᵃ 6 sqq. 31.
Θαλῆς ὁ Κρής 74ᵃ 28 sq.
θάνατος = φόνος 67ᵇ 39. καὶ φυγή 94ᵇ 34. 98ᵃ 5.
θάρσος 58ᵃ 11.
θαυμάσια 341ᵃ 11.
Θεαγένης 305ᵃ 24.
θεᾶσθαι 325ᵃ 8. 340ᵃ 25.
θεατής 336ᵇ 20. auditor 341ᵇ 16. 342ᵃ 19.
θέατρα = θεαταί 336ᵇ 30.
θεατρικός v. n. ad 1342ᵃ 18.
θεῖος 58ᵇ 36. 326ᵃ 32. 89ᵃ 40. τὸ θεῖον 328ᵇ 12.
Θεοδέκτης v. Ἑλένη.
Θεόδωρος ὁ τῆς τραγῳδίας ὑποκριτής 336ᵇ 28.
Θεόπομπος 313ᵃ 26.
θεός 53ᵃ 29. 84ᵃ 11. ὁ θεός 64ᵇ 12. 87ᵃ 29. 323ᵇ 23. 325ᵇ 28. ἡ θεός 341ᵇ 6. θεοί 52ᵇ 24 sqq. 54ᵇ 35. 67ᵇ 35. 72ᵃ 19. 85ᵃ 6. ᵇ 23. 329ᵃ 32. 330ᵃ 8. 12. 331ᵃ 24. ᵇ 18. 332ᵇ 17. 335ᵇ 15. 336ᵇ 16. 19. 339ᵇ 7. 322ᵇ 19. 22. 314ᵇ 39. 315ᵃ 2.
θεραπεία 87ᵃ 40. 329ᵃ 32.
θεραπεύειν 324ᵇ 31.
θεραπευτικός 335ᵇ 7.
θεράπων 61ᵇ 37. 63ᵃ 19. 65ᵃ 16.
θερινός 67ᵇ 27.
θερμότης 336ᵃ 20.
θέσις ἀρίστη τῆς πόλεως 327ᵃ 4 — ᵇ 15. 330ᵃ 36 — 331ᵇ 13. cf. 331ᵃ 29 (?). θέσις τῆς χώρας 319ᵃ 33. — νόμων 89ᵃ 22. 98ᵃ 17 sq.
θετικοὶ νόμοι 74ᵇ 4.
Θετταλία 331ᵃ 32. — Θετταλοί 69ᵃ 36. 37. ᵇ 5.
θεωρεῖν oculis contemplari 340ᵃ 27. 36. γραφὰς ἢ λόγους 336ᵇ 13 sq. — λόγῳ opp. ἐκ τῶν γινομένων καταμανθάνειν 54ᵃ 20.
θεωρητικός 324ᵃ 28. 333ᵃ 25. 338ᵇ 1.
θεωρία = ὄψις 340ᵃ 27. 36. = ἀκρόασις 341ᵃ 23. ἀγῶνες καὶ θεωρίαι 342ᵃ 21. 323ᵃ 3. — δημιουργίαι καὶ θεωρίαι 310ᵇ 22. cf. δημιουργία. — opp. ἐμπειρία 58ᵇ 11. πολιτική 324ᵃ 20 (cf. διάνοια). θεωρίαι καὶ διανοήσεις 325ᵇ 20.
θεωρός auditor 336ᵇ 36.
Θῆβαι 74ᵃ 35. 78ᵃ 25. 302ᵇ 29.

306^{a} 38. ^{b}1. — *Θηβαῖοι* 69^{b} 37. 74^{b} 2. 321^{a} 28.
θῆλυς 52^{a} 27. ^{b}5. 54^{b} 13. 59^{b} 2. 9. 60^{a} 10.
θηλυτόκος 335^{a} 13.
Θήρα 90^{b} 11.
θήρα 56^{a} 35.
θηρεύειν 324^{b} 39. 328^{b} 1. *θηρευτός* 324^{b} 40.
θηρευτικὸς βίος 56^{b} 2. 5. *θηρευτική* [55^{b} 38.] 56^{b} 23.
θηρίον 53^{a}2 9. 54^{b} 17. 55^{b} 2. 56^{b} 24. 64^{b} 4. 81^{b} 19 sq. 87^{a} 30. 338^{b} 30.
θηριώδης 338^{b} 12. 29.
θής 78^{a} 13. 18. 22. 342^{a} 20.
θησαυρισμός 56^{b} 29.
θησαυρός 303^{b} 35.
θητικός 78^{a} 21. 337^{b} 21. 341^{b} 14. *τὸ θητικόν* 74^{a} 21. 329^{a} 36 sq. 91^{a} 6. 319^{a} 28. *πλῆθος* 317^{a} 25. *μέρος τοῦ πλήθους* 321^{a} 6.
θιγγάνειν 323^{b} 38.
Θίμβρων 333^{b} 18.
θλίβειν 307^{a} 1.
θοίνη 82^{a} 22. 324^{b} 39.
θόρυβος 69^{b} 39.
Θούριοι 303^{a} 31. 307^{a} 27. ^{b}6.
Θράκη 74^{b} 24. — *Θρᾷξ* 312^{a} 14. *Θρᾷκες* 324^{b} 11.
θράσος(?) 312^{a} 19.
Θράσιππος 341^{a} 36.
Θρασύβουλος (*ὁ Μιλήσιος*) 84^{a} 27—33. 311^{a} 20. — (*ὁ Συρακούσιος*) 312^{b} 11. 14. 315^{b} 38.
θρασύς 312^{a} 18. 315^{a} 11.
θρασύτης 69^{b} 35.
θύειν 304^{a} 3.
θυμοειδής 64^{b} 9. 327^{b} 37. 330^{a} 27.
θυμός 87^{a} 31. 327^{b} 24. 40. 328^{a} 2. 4. 7. 334^{b} 22. 312^{b} 30. 315^{a} 29. 31.
θύρα 313^{b} 7.
θυραυλεῖν 319^{a} 24.
θυσία 80^{b} 37. 85^{b} 10. 17. 324^{b} 39. 321^{a} 35. 322^{b} 26.

ἴαμβος 336^{b} 20.
Ἰάπυγες 303^{a} 5. — *Ἰαπυγία* 329^{b} 20.
ἶᾶσθαι 73^{b} 20. 302^{b} 20.
Ἰάσων 77^{a} 24.
ἰατρεία 67^{a} 7. 72^{b} 2. 84^{b} 19. 339^{b} 17. 342^{a} 10.
ἰατρεύειν 81^{b} 41. 87^{a} 34.
ἰατρική 57^{b} 25. 58^{a} 12. 29. 68^{b} 35. 79^{a} 1. 331^{b} 34. 88^{b} 20.
ἰατρός 58^{a} 32. 81^{b} 42 sqq. 86^{a} 13. 87^{a} 39. ^{b}1. 324^{b} 30. 326^{a} 15. 335^{a} 40. 41.
Ἴβηρες 324^{b} 19.
ἴδιος ἀνεψιός 62^{a} 13. *τὸ ἴδιον καὶ τὸ ἀγαπητόν* 62^{b} 23. *ἰδίους ποιεῖσθαι τῆς ἀρχῆς* 315^{a} 36.
ἰδιωτεύειν 73^{a} 34. ^{b} 29.
ἰδιώτης 66^{a} 31. 71^{b} 17. 72^{b} 4. 77^{a} 25. 324^{a} 41. 330^{a} 11. 14. 300^{b} 21. 304^{a} 35. — opp. *ὁ εἰδώς* 82^{a} 11. similiter 95^{a} 27 (v. *ἀρετή*).
ἱδρύειν 71^{b} 35. 325^{b} 24.
ἱερατεία 328^{b} 13.
ἱερατικός 85^{b} 10.
ἱερεύς 328^{b} 23. 329^{a} 27. 29. 331^{b} 4. 5. 99^{a} 18. 322^{b} 19. 27.
ἱερομνήμων 321^{b} 38.
ἱεροποιός 322^{b} 24.
ἱερός 331^{b} 6. 342^{a} 14. 320^{a} 9. 322^{b} 25. 304^{a} 3. *τὰ ἱερά* 331^{a} 26. ^{b}16. 319^{b} 24.
ἱερόσυλος 304^{a} 3.
Ἱέρων 312^{b} 11. 313^{b} 14. 315^{b} 34. 37.
ἱερωσύνη 329^{a} 34. 322^{b} 24.
ἱκνουμένη ἡλικία 332^{b} 41. 336^{b} 18. *ἕξις, ἐπιστήμη* 88^{b} 17.
Ἰνδοί 332^{b} 24.
ὁ Ἰόνιος (int. *κόλπος*) 329^{b} 20. 90^{b} 11.

Ἱππαρῖνος 306ª 1.
ἱππαρχεῖν 77ᵇ 10.
ἱππαρχία 322ᵇ 3.
ἱππάς 74ª 21.
ἱππάσιμος 321ª 8.
ἱππεύς 70ª 29. 97ᵇ 18. 19. 21. 322ᵇ 1. 306ª 35.
ἱππική 77ª 18. δύναμις 321ª 20. τὸ ἱππικόν 321ª 7.
Ἱππόδαμος 67ᵇ 22—69ª 27. — Ἱπποδάμειος τρόπος 330ᵇ 24.
Ἱπποκράτης 326ª 15.
ἵππος 58ᵇ 14. 62ª 22. 63ª 36. 89ᵇ 37. 38. ἡ ἵππος 62ª 24.
ἱπποτροφία 89ᵇ 35. 321ª 10.
ἰσάζειν 65ª 38. 67ᵇ 10. 304ª 39.
ἰσότης τοῦ πράγματος καὶ οἷς 80ª 19. ἡ ἀριθμητικὴ καὶ ἡ κατ' ἀξίαν 302ª 7 sq. — ἴσον κατ' ἀριθμὸν καὶ κατ' ἀξίαν 317ᵇ 4. 318ª 5. 301ᵇ 29 sqq. 307ª 26. κατ' ἀναλογίαν 301ª 27 sq. — ἴσως aequaliter 66ª 16. 83ᵇ 41.
Ἴστρος 305ᵇ 5. 11.
ἰσοτύραννος 70ᵇ 14.
ἰσχύειν 74ª 5. 80ª 28. 92ª 22. 93ª 23. 97ᵇ 23. 303ᵇ 19. 305ᵇ 26.
ἰσχυρός 62ª 38. 86ᵇ 18. 330ᵇ 21. 93ª 25. 319ᵇ 7. 321ª 9. 304ª 24. — ἰσχυρῶς 342ª 5.
ἰσχύς robur corporis 336ª 38. — τοῦ νόμου 69ª 20. πολιτική 84ª 21. cf. ᵇ 27. 95ᵇ 14. πολεμική 67ª 21. cf. 97ᵇ 18. 22. satellites, copiae (synon. δύναμις, φυλακή) 86ᵇ 29. 35.
Ἰταλία 74ª 24. 329ᵇ 7. 11.
Ἰταλός 329ᵇ 8. 14.
Ἰφιάδης 306ª 31.
Ἰωνία 310ᵇ 28.

καθάπαξ 332ᵇ 23.
καθαρός 81ᵇ 37. 331ª 33.
κάθαρσις opp. μάθησις 341ª 23. opp. παιδεία 341ᵇ 38. τί ἐστι 341ᵇ 38—342ª 28.
κάθεξις τοῦ πνεύματος 336ª 38.
καθεύδειν 314ᵇ 36.
καθήκειν 325ª 18.
καθῆσθαι 315ᵇ 21.
καθιστάναι ἀρχάς 300ª 12 sqq. 321ᵇ 25. cf. 68ª 22. 70ᵇ 25. 86ᵇ 10. 87ª 21. ᵇ 10. 329ª 29. 310ᵇ 10. 17. 21. ἀρχήν τινα 301ᵇ 18 sq. πολιτείας 73ᵇ 34. 88ª 21. ᵇ 4. 337ª 16. 94ª 31. 95ª 7. 317ª 36. 319ᵇ 6. 23. 34. ἀκοσμίας 72ᵇ 8. δύναμιν φιλήν 321ª 21. συσσίτια 71ª 27. πολλὰ τῶν τυραννικῶν 313ª 37. καθίστασθαι, καταστῆναι 308ᵇ 3. εἰς πόλεμον 91ª 21. εἰς εὐπορίαν 309ª 26. ἐπί τινι πράγματι 80ª 40 sq. ἐπὶ τοῖς βουλευταῖς 99ᵇ 37. c. praed. 304ª 13. 310ᵇ 26 sq. ἔθος, τοὐναντίον καθέστηκε 96ᵇ 1. 310ª 27. ἡ καθεστῶσα, καθεστηκυῖα πολιτεία 66ª 32. 301ᵇ 7. 10 sq. 309ª 34. καθίστασθαι syn. ἠρεμίζεσθαι 342ª 10. — καθεστηκότως 340ᵇ 3.
κάθοδος 300ᵇ 28.
καθομιλεῖν 315ᵇ 4.
καθορᾶν 77ª 32.
καινοτομεῖν 66ª 35. 305ᵇ 41. 316ᵇ 19.
καινοτόμος 65ª 12.
καιροφυλακεῖν 337ᵇ 41.
κακόνους 310ª 9.
κακοπάθεια 78ᵇ 29.
κακοπαθεῖν 55ᵇ 36.
κακοπαθῶς ζῆν 69ᵇ 10.
κακοπονητικός 335ᵇ 7.
κακοπραγία 96ª 17.
κακοῦν 311ª 13.
κακουργεῖν 308ª 19.
κακουργία 65ᵇ 12. 95ᵇ 11.

κακοῦργος 95^{b} 10.
κάλλος 82^{b} 37. 39. 84^{b} 10. 338^{b} 2.
καλλωπίζεσθαι 330^{b} 34.
καλοκαγαθία 59^{b} 34.
καλὸς κἀγαθός 70^{b} 24. 71^{a} 23. 93^{b} 39. 42. 94^{a} 18. — τὸ καλόν ἐστιν ἐν πλήθει καὶ μεγέθει 326^{a} 33 sq.
Κάμικος 71^{b} 40.
κάμνειν 81^{b} 41. 87^{a} 37. ^{b}1.
κανών 72^{b} 7.
καπηλεία 56^{a} 41. 91^{a} 6.
καπηλική 57^{a} 18. ^{b}10. 20. 58^{a} 39. εἶδος αὐτῆς ἡ ὀβολαστική 58^{b} 2 sqq. καπηλικός 57^{b} 2. cf. χρηματιστική.
κάπηλος 91^{a} 16.
καρπός 56^{a} 39. 58^{a} 38. 63^{a} 4. 6. 8. 68^{a} 42. 72^{a} 17. 327^{a} 8. 335^{a} 21. 309^{a} 16.
καρποφάγος 56^{a} 25. 29.
καρτερεῖν 70^{b} 34.
καρτερία 334^{a} 22.
καρτερικός 69^{b} 20. 334^{a} 20.
Καρχηδόνιοι 80^{a} 36. 320^{b} 5. Καρχηδονίων πολιτεία 72^{b} 24 — 73^{b} 24. — Καρχηδών 75^{b} 12. 324^{b} 13. 93^{b} 15. 307^{a} 5. 316^{a} 34. ^{b}5.
καταβαίνειν 335^{a} 11.
καταβεβλημέναι μαθήσεις 337^{b} 22. καταβεβλημένα παιδεύματα 338^{a} 36.
κατάγειν 311^{b} 19.
καταγνύναι 340^{b} 28.
καταγορεύειν 314^{a} 22.
καταδαπανᾶν 316^{b} 23.
καταδικάζειν 68^{a} 8. ^{b}16. 18. 21. 322^{a} 13. 17. τὰ καταδικαζόμενα 320^{a} 8. πράξεις τῶν καταδικασθέντων 321^{b} 42.
καταδουλοῦν 333^{b} 39.
καταδωροδοκεῖσθαι 71^{a} 3.
κατάκλισις 336^{b} 9. 21.
κατακτᾶσθαι 334^{a} 7.
κατακώχιμος 69^{b} 30. 342^{a} 8.
καταλαμβάνειν 71^{b} 28. 324^{b} 22. 339^{a} 6.
καταλείπειν 70^{a} 21. 28. 71^{b} 26. 79^{b} 15. 84^{a} 23. 342^{a} 34. 96^{a} 12. 318^{a} 1. 304^{a} 7. 314^{b} 10.
καταλλάττεσθαι 57^{a} 26.
κατάλογος 303^{a} 9.
καταλύειν 72^{a} 9. 73^{b} 37. 74^{a} 1. 335^{a} 34. 92^{a} 29. 99^{b} 38. 303^{a} 18. 304^{a} 27. ^{b}30. 31. 34. 35. 305^{a} 1. 306^{a} 12. 36. ^{b}4. 307^{b} 24. 308^{a} 29. 312^{b} 8. 31. 314^{a} 9. 18. 24.
κατάλυσις 305^{b} 3. 312^{b} 21. 313^{a} 14.
καταμανθάνειν 54^{a} 21.
Καταναῖος 74^{a} 23.
κατανέμειν 331^{a} 19.
κατανοεῖν 59^{a} 10. 327^{b} 20.
κατανόημα 59^{a} 7.
καταπηγνύναι 324^{b} 20.
καταριθμεῖν 329^{a} 27. 93^{b} 26.
κατασκεύασμα 71^{a} 33. 319^{b} 20. 27.
κατασκευή 67^{b} 11. 331^{a} 31. 332^{a} 18.
κατάσκοπος 313^{b} 12.
καταστασιάζειν 306^{a} 33.
κατάστασις 92^{a} 35. 301^{b} 11. τῶν ἀρχόντων 66^{a} 8. 68^{a} 28. τῶν ἀρχῶν 99^{a} 10 sq. 300^{a} 9 sqq. 32.
κατατέμνειν 67^{b} 23.
κατατοκίζεσθαι 316^{b} 16.
κατατυγχάνειν 330^{a} 37. 332^{a} 29 (?).
καταφρονεῖν 95^{b} 23. 302^{b} 28. 307^{b} 9. 312^{a} 5. 7. 9. 12. 15. ^{b}20.
καταφρόνησις 302^{b} 2. 25. 311^{a} 25. 312^{a} 1. 7. ^{b}19.
καταχαρίζεσθαι 71^{a} 3.
καταψηφίζεσθαι 98^{b} 37. 39. 320^{a} 10.

κατεργάζεσθαι 338^b 34. 310^b 24.
κατέρχεσθαι 304^b 34.
κατέχειν absol. 307^b 10. τὴν πρᾶξιν 312^a 33. τὴν ἀρχὴν 71^b 37. 312^a 8. ἀρχάς 321^a 32. τὴν πολιτείαν 304^b 12. 15. ἓν μέρος 77^a 38. — κατεχόμενος 311^b 12.
κατηγορεῖν 63^b 18. 305^a 26.
κατιέναι 304^b 38.
κατοικεῖν 66^b 2. 71^b 30. 76^a 25. 80^b 35. 329^b 8. 331^a 6.
κατοικίζειν 66^b 1.
κατορθοῦν 325^b 6.
καυχᾶσθαι εἰς τὴν ἡλικίαν 311^b 3.
Κελτοί 69^b 26. 324^b 12. 336^a 18.
κενός 68^a 4.
κεραμεύς 312^b 5.
κεραννύναι εὖ 327^b 35. 90^a 26. 307^b 30.
κερδαίνειν 73^b 2. 4. 322^a 3. 308^b 33. 309^a 4. 5.
κέρδος 302^b 5. 308^a 10. 312^a 16. καὶ τιμή 318^b 17. 302^a 32. 38 sq. 308^b 38. 312^a 23 sq.
κερκιδοποιητική 56^a 6.
κερκίζειν 53^b 37.
κερκίς 53^b 37. 54^a 3.
κεφάλαιον. ὡς ἐν κεφαλαίοις εἰπεῖν 312^b 34.
κεφαλή 72^a 14.
κηδεία 6?^{a} 11. 80^b 36. 303^b 37. 307^a 39.
κήδεσθαι 62^b 22. 320^a 6. 315^a 28.
κηδεστής 312^b 16.
κηδεύειν 307^a 37.
κῆρυξ 84^a 29. 31. 326^b 6. 99^a 19.
κιθάρα 341^a 19.
κιθαρίζειν 53^b 38. 332^a 26. 339^b 8.
Κινάδων 306^b 34.
κινδυνεύειν 334^a 21.
κινεῖν 90^b 28. νόμους 68^b 25 — 69^a 27. νόμον 307^b 15. πολιτείας 304^a 38. ^{b} 8. ὀλιγαρχίας 305^b 22. 306^b 23 sq. μέρος τῆς πολιτείας 301^b 18. τέχνην 69^a 20. τι, ἄλλα, μεῖζον, πάντα τὸν κόσμον 306^a 6 sq. 307^b 5. 6. 17. cf. 98^a 38. στάσιν 304^a 36. absol. 86^a 13. 305^b 6.
κίνησις 336^a 9. 26. 341^b 18. κινήσεις τῶν ῥυθμῶν 340^b 9 sq. κίνησις τῆς ψυχῆς 337^b 42. cf. 342^b 4. = πάθος 342^a 8. κινήσεις πολιτείας, τῶν πολιτειῶν 68^b 25. 300^b 38. cf. 302^a 35.
κινητικός 340^b 9. 90^b 31.
Κλαζομεναί 303^b 9.
κλαυθμός 336^a 35.
Κλέανδρος 316^a 37.
Κλεισθένης (ὁ Ἀθηναῖος) 75^b 36. 319^b 21.
Κλεισθένης (ὁ Σικυώνιος) 315^b 16. 18. 316^a 31.
Κλεομένης 303^a 7.
Κλεοπάτρα 311^b 15.
Κλεότιμος 306^a 2.
κλέπτης 67^a 15.
κλέπτειν 306^a 7. 8. 308^b 37. 309^a 10.
κληρονομεῖν 309^a 25.
κληρονομία 309^a 23.
κληρονόμος 70^a 28.
κλῆρος sors 300^a 19—39. ^{b} 1. 3. 18. 40. 301^a 4. 10. praedium 65^b 15. 66^b 21. 68^b 2. 74^b 5. 330^a 15. 319^a 11.
κληρωτός 66^a 9. 94^b 8. 33. 98^a 24. ^{b} 8. 9. 10. 22. 99^a 17. 301^a 5. 317^b 20. 318^a 2. 320^b 12. 13. 15. 303^a 15.
κλῆσις 331^b 8.
κλίνη 54^a 4.
Κνίδος 305^b 12. 306^b 5.
Κόδρος 310^b 37.

κοιλία 90^b 28. 30.
κοινολογεῖσθαι 68^b 7. 10.
κοινότης περὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας 66^a 34. cf. 74^b 10.
κοινοῦν 64^a 1.
κοινώνημα 80^b 17.
κοινωνία πολιτική 52^a 7. 53^a 38. 60^b 27 sq. 61^a 38. 66^b 15. 72^b 14. 78^b 26. 81^a 3. 324^a 16. 326^b 9. 95^b 23 sq. 35. 99^a 16. τέλειος, πολιτείας = πόλις 52^b 28. 76^b 1 sq. πόλεως ἢ οἰκίας 56^b 30. πολιτῶν 76^b 29. δούλου καὶ δούλης 52^b 7. τῶν ἐλευθέρων 79^a 21. γαμικὴ καὶ δεσποτική 52^a 26 sqq. αἱ πρῶται κοινωνίαι 52^b 31. 57^a 19 sqq. ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, δικαίου καὶ ἀδίκου 53^a 18. τοῦ εὖ ζῆν 80^b 33. ζωῆς τελείας καὶ αὐτάρκους ⟨χάριν⟩ 81^a 1. καὶ σύνθεσις 76^b 7. γυναικῶν καὶ τέκνων 64^b 29. 61^a 10—62^b 34. περὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας 62^b 35 sq. πρὸς τὴν θάλατταν 327^a 11. κοινωνία φιλικόν 95^b 24. κοινωνίαι συναποδήμων 63^a 17.
κοινωνικός 83^a 38.
κοινωνός 60^a 40. 61^a 1. 76^b 20. 328^a 26. 342^a 31. 91^a 23. 320^b 29.
κολάζειν 336^b 10.
κολακεία 63^b 22. 314^a 1.
κολακεύειν 314^a 2. 4.
κόλαξ 92^a 17. 21. 22. 313^b 39. 41.
κόλασις 332^a 12. 306^a 39. 315^a 7. 15(?). 21.
κόλουσις 311^a 21.
κολούειν 74^a 8. 84^a 37. 313^a 40.
Κολοφών 90^b 15. — Κολοφώνιοι 303^b 10.
κόλπος 329^b 12.
κόμη 67^b 26.
κομιδή 335^a 21.
κομίζειν 56^b 1.
κομψός 65^a 12. 77^a 19. — κομψῶς 91^a 11.
Κορινθία 74^a 41. — Κορίνθιος 65^b 13. 74^a 31. 313^a 37. — Κορίνθιοι 74^b 38. 80^b 15. — Κόρινθος 306^a 23. 310^b 29. 315^b 22.
κορύνη 311^b 28.
κορυφαῖος 77^a 11.
κοσμεῖν 323^b 3. 321^a 37. 314^b 37. — οἱ κεκοσμηκότες 72^a 35.
κόσμιος 77^b 23.
κόσμος 324^b 14. 330^b 31. 331^a 12. decor 342^b 31. εὐταξία καὶ κόσμος 321^b 7. = τάξις 307^b 6. — mundus 325^b 29.
κόσμοι (Κρητῶν) 72^a 4—12. 27—^{b} 14.
Κότυς 311^b 21. 22.
κουφίζεσθαι μεθ' ἡδονῆς 342^a 14 sq.
κοῦφος 338^b 40. 321^a 25.
κρᾶσις 62^b 18.
Κραταίας 311^b 8.
κρεμαννύναι 311^b 39.
κρήνη 76^a 38. 321^b 26.
Κρῆς 52^b 15. Κρῆτες 64^a 20. 69^a 39. 72^a 3. 8. 9. 13. 27. ^{b} 18. 20. — Κρητικὴ πολιτεία 69^a 29 sq. 71^b 20—72^b 24. 72^b 28. 73^b 25. — Κρήτη 63^b 41. 71^a 29. ^{b} 27. 72^a 16. 74^a 27. 324^b 8. 329^b 5. 6.
κρίκος 324^b 14.
κρίνειν 80^a 14. 20. 81^b 8. 86^a 24. 30. 87^b 28 (opp. πράττειν). 326^a 17. 331^b 35. 338^a 18. ^{b} 37. 339^b 1. 3. 340^a 17. ^{b} 36. 341^a 38. ^{b} 13. 89^b 7. 318^a 21. τὸ ἀληθές 87^b 2. sensu iudiciali vel simili 68^b 5. 70^b 30. 81^b 31. 38. 40. 82^a 6. 18. 21. 86^a 26. 87^b 16. 19. 24 sq. 91^b 5. 300^a 4. ^{b} 39.

315^{b} 20. τὰς δίκας 75^{b} 12. 85^{b} 11. 318^{a} 21. τὸ δίκαιον 91^{a} 23. περὶ τῶν δικαίων 326^{b} 14. 91^{a} 39. περὶ οἰκείων 87^{b} 3. opp. προανακρίνειν 98^{a} 30. κεκρίσθαι 67^{b} 40. οἱ κρινόμενοι 320^{a} 11.
κρίσις 71^{a} 10. 80^{a} 15. 83^{b} 5. 86^{a} 27. 328^{b} 14. 89^{b} 12. 95^{a} 34. 98^{a} 8. 317^{b} 33. electio 321^{a} 30. sensu iudiciali 63^{b} 21. 68^{b} 4. 8. 11. 70^{b} 28. 39. 300^{b} 34. 321^{b} 35. 305^{b} 35. 306^{a} 37. ἐπίταξις καὶ κρίσις 326^{b} 14. cf. 18.
κριτής 80^{a} 15. 82^{a} 16. 328^{b} 23. 337^{a} 42. 340^{b} 25.
κριτικὴ ἀρχή 75^{b} 19.
κρόκη 65^{b} 20.
κτείνειν 85^{a} 7. 11. 88^{a} 24. 338^{b} 20.
κτῆμα ὄργανόν ἐστι πρὸς ζωήν 53^{b} 31, πρακτικόν 54^{a} 2, καὶ χωριστόν 54^{a} 17. λέγεται ὥσπερ μόριον 54^{a} 9 sqq. cf. 55^{b} 9 sqq. κτήματος ἑκάστου διττὴ ἡ χρῆσις 57^{a} 6 sqq. κτήματα 57^{a} 14. 61^{a} 5. 63^{b} 13. 80^{a} 25. 81^{a} 26. 320^{b} 10. 305^{a} 6. = κτήνη 58^{b} 12(?).
κτῆνος 56^{a} 33. 305^{a} 25.
κτῆσις acquisitio 320^{a} 39. — possessio 66^{b} 33. 39. 67^{a} 22. 70^{a} 16. 38. 80^{a} 27. 323^{b} 16. 326^{b} 33. μέρος οἰκίας ἐστίν 53^{b} 23, ἀλλ' οὐ τῆς πόλεως 328^{a} 34. πλῆθος ὀργάνων 53^{b} 32. συνέστηκεν ἐκ δεσπότου καὶ δούλου 77^{a} 8. περὶ πάσης κτήσεως καὶ χρηματιστικῆς 56^{a} 1—59^{a} 36. ἡ ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως δεδομένη 56^{b} 7 sqq. πότερον κοινὴν ἢ μὴ κοινὴν δεῖ εἶναι τὴν κτῆσιν 62^{b} 36—63^{b} 29. 329^{b} 41 sqq. πότερον ἴσας δεῖ εἶναι τὰς κτήσεις 66^{a} 40—67^{a} 17. 37—^{b} 13. τὸ πλῆθος τῆς κτήσεως πῶς ἄριστα διοριστέον 65^{a} 28—^{b} 26. ἡ μέση βελτίστη 95^{b} 5. χρήματα καὶ κτῆσις 56^{a} 15 sq. κτῆσις καὶ πλοῦτος 56^{a} 16. 57^{a} 1. ἀρετὴ τῆς κτήσεως ὃν καλοῦμεν πλοῦτον 59^{b} 20 sq. κτήσεως χρῆσις 57^{b} 37. ἔμψυχα τῆς κτήσεως μέρη 328^{a} 35. cf. 53^{b} 23 sqq. κτῆσις τῆς γῆς 67^{b} 10. ὅπλων v. ὅπλον. εὐτυχημάτων 95^{b} 5. ἡ ἔξω τῶν ἀγαθῶν 323^{b} 4. αἱ κτήσεις 61^{a} 7. 65^{a} 38. 66^{a} 40. 329^{a} 18. 319^{a} 17. 306^{b} 13. 309^{a} 15.
κτητική [53^{b} 24.] 55^{b} 37. 56^{b} 23. 27. 38. 40.
κτίζειν 310^{b} 38.
κυβερνήτης 53^{b} 28. 76^{b} 23. 79^{a} 3. 5. 82^{a} 10. 22. 324^{b} 30.
κυβερνητικός 82^{a} 10.
κύειν 311^{b} 1.
κύκλος 316^{a} 29.
κυλίεσθαι 319^{a} 29.
Κύμη 69^{a} 1. 305^{a} 1.
Κύπριος 311^{b} 5.
Κυρήνη 319^{b} 18. 22.
κύριος. ὁ κύριος, οἱ κύριοι, τὸ κύριον synon. πολίτευμα („der Souverain"). τί δεῖ τὸ κύριον εἶναι τῆς πόλεως 81^{a} 11—84^{b} 34. κύριον πανταχοῦ τὸ πολίτευμα 78^{b} 10 sq. πολίτευμά ἐστι τὸ κύριον τῶν πόλεων 79^{a} 26 sq. κύριος ἐν δημοκρατίαις ὁ δῆμος, ἐν ὀλιγαρχίαις οἱ ὀλίγοι 78^{b} 12 sq. τοῖς κυρίοις διαφέρουσιν αἱ πολιτεῖαι 88^{b} 5 sqq. οἱ κύριοι 320^{a} 16 sq. 303^{b} 19. τὸ κύριον 73^{a} 39 sq. 81^{a} 16. 35. τῆς πόλεως 64^{b} 34. 81^{a} 11.

τῆς πολιτείας 89a 17. 99a 1 sq. 316b 32. οἱ κυριώτατοι 75a 28. κύριος τῆς πόλεως 79b 21. 314b 8. τῆς πολιτείας 79b 17 sqq. 90a 33. 92b 26. 93a 10. τοῦ πολιτεύματος 83b 32. τῆς ἀρχῆς 90b 18 sq. κατὰ νόμον 86b 31. ἀρχαὶ κύριοι 323a 7. κύριαι 303a 17. 309a 33. 310b 20. τῆς πολιτείας 309a 30 sq. κυριώτεραι opp. ἀναγκαῖαι 320b 25. κυριώταται 68a 23. 321a 31 sq. praeterea v. 79b 3. 81a 40. 82b 4. 83b 24. 25. 27. 88a 29. 90a 31 sqq. b 1. 91b 33. 37. 92a 5. 6. 10. 12. 24. 93a 17. 32. 317b 5. 8. 318a 8. 310a 29. penes quem est aliquid decernendi vel quaedam vel summa et ultima potestas, qui ratum aliquid facit 86a 23 sq. 98b 36. 37. 39. 40. κύριον δικαστήριον 67b 39 sq. ἡ κυρία, μάλιστα κυρία πάντων ἀρχή opp. αἱ ἄλλαι 78b 10. 322b 12 sq. τίνων δεῖ κύριον εἶναι τὸ πλῆθος 81b 23—82a 41. cf. 74a 15 sqq. κύριος πάντων 74a 4 sq. 81a 29. 85a 4. b 29 sq. 86a 1 sq. 88a 2. 18. 92a 26. 317b 29. 321b 38. cf. 325a 35. τῶν μεγίστων 70b 8. 317b 30. μεγάλων 72b 40 sq. ἐλαττόνων καὶ πλειόνων 85b 36 sq. μηδενός, ὀλιγίστων 317b 29 sq. πολλῶν 306a 11. καὶ μεγάλων 73a 13 sq. 305a 17 sq. πλειόνων 313a 2 sq. μειζόνων 82a 25. 38. 313a 6. ἐλαττόνων 313a 20 sq. τῆς τῶν ἀρχόντων καταστάσεως 68a 28. κρίσεων μεγάλων 70b 28. 39. τοῦ προσάγειν 73a 7. κρίνειν 73a 11. 87b 16. τοῦ αἱρεῖσθαι καὶ εὐθύνειν τὰς ἀρχάς 74a 16 sq. 318b 21. τῶν ἀρχαιρεσιῶν καὶ τῶν εὐθυνῶν 82a 13 sq. τῶν αἱρέσεων καὶ τῶν δικαστηρίων 318a 16. τῶν εὐθυνῶν 318b 37 sq. τῆς τῶν κοινῶν ἐπιμελείας 78b 4 sqq. cf. 300a 5. τῆς δυνάμεως 84a 39. κτεῖναι 85a 7 sq. 11. τῆς κατὰ πόλεμον ἡγεμονίας καὶ τῶν θυσιῶν 85b 9 sq. τῶν πρὸς τοὺς θεούς 85b 23. παραδιδόναι 86b 25. τῆς διοικήσεως 87a 6. πάντων τῶν πολιτῶν 87a 11. μένειν ἢ μὴ μένειν τὴν πολιτείαν 329a 12. θανάτου καὶ φυγῆς 94b 33 sq. τοῦ βουλεύεσθαι 98b 3. 318b 25. τῶν νόμων 98b 4. 15 sq. 305a 32. 310a 4. περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης κ. τ. λ. 98a 4 sqq. τῶν προσόδων, τῆς φυλακῆς, τῶν συμβολαίων 300b 9—12. ἐπὶ τὰς μεγίστας ἀρχάς 310b 23. τίνων κύριαί εἰσιν αἱ ἀρχαί 98a 2. 99a 5 sqq. b 15 sq. (= αἱ δυνάμεις τῶν ἀρχῶν 300b 8). κύριον καὶ κρατοῦν τῆς ναυτιλίας 327b 10 sq. ὧν ἡ τύχη κυρία 332a 30. qui est in imperio 99b 23. κύριοι = δεσπόται 69b 10. κύριος τῶν κτημάτων 64a 33. τῶν ὅπλων 329a 11 sq. καλλίστων πράξεων 325a 36. κύριον ratum 94a 14. 317b 9. 318a 29. 32. 38. 310a 31. cf. 92a 6. 10. 24. 93a 17. 32. gravis, magni momenti, principalis 87b 5. τὸ κυριώτατον 80a 25. τὰ κυριώτατα 317b 27. κύριαι ἐκκλησίαι 317b 37. τὸ κυριώτατον ἀγαθόν, ἡ κυριωτάτη κοινωνία = πόλις 52a 5. ἡ κυριωτάτη δύναμις = πολιτική 82b 15 sq. κυριωτέρα ἀσκη-

σις 71^{b} 6. — *κύριαι πολιτεῖαι* opp. *αἱ ὑπό τινων εἰρημέναι* 74^{b} 27. *αἱ κύριοι δημοκρατίαι καὶ ὀλιγαρχίαι* opp. *αἱ ἔννομοι* 306^{b} 20 sq. *κύριος* fem. 85^{b} 36. 323^{a} 7. 306^{b} 21. *κυρίως* 325^{b} 22. 92^{a} 36. *τὸ κυρίως δίκαιον* 80^{a} 10 sq.
Κῦρος 310^{b} 38. 312^{a} 12.
κύφων 306^{b} 2.
Κυψελίδαι 313^{b} 22. 315^{b} 23.
Κύψελος 310^{b} 29. 315^{b} 24. 27.
κύων 63^{a} 36.
κώμη 52^{b} 15 sqq. 61^{a} 28. 80^{b} 40.
κωμικός 76^{b} 5.
κωμῳδία 336^{b} 20.
Κῶς 304^{b} 25.

λαγχάνειν 323^{b} 15. 335^{b} 16.
λάθρᾳ 70^{b} 34. 311^{a} 16.
λαμβανόμενα καὶ δαπανώμενα 314^{b} 5.
Λακεδαιμόνιοι 64^{a} 10. 73^{a} 1. 334^{a} 40. 337^{a} 31. 304^{a} 26. ^{b} 14. 307^{b} 22. 312^{b} 7. *ἡ Λακεδαιμονίων πολιτεία* 65^{b} 35 sqq. 69^{a} 29—71^{b} 17. 71^{b} 18. 73^{b} 25. 35. 333^{b} 12 sqq. 93^{b} 16. 94^{b} 19 sqq. *βασιλεία* 313^{a} 25. *οἱ Λακεδαιμονίων βασιλεῖς* 310^{b} 39.
Λακεδαίμων 63^{a} 35. ^{b} 41. 72^{a} 14. 36. 73^{a} 20. 75^{b} 9. 324^{b} 8. 301^{b} 19. 306^{a} 19. ^{b} 29. 38. 307^{a} 4. 36. 316^{a} 34.
Λάκων 303^{a} 7. *Λάκωνες* 65^{b} 32. 69^{a} 38. ^{b} 3. 31. 37. 40. 71^{a} 29. ^{b} 23. 28. 72^{a} 3. 14. 27. ^{b} 26. 333^{b} 19. 22. 34. 338^{b} 12. 24. 339^{b} 2. 307^{b} 24.
Λακωνικὸς πόλεμος 303^{a} 10. *Λακωνικὴ πολιτεία* 72^{b} 28. 33. 85^{a} 3. 88^{b} 41. 316^{a} 18. 21. ^{b} 8. *βασιλεία* 85^{b} 26. 35. 37.
Λαμητικὸς κόλπος 329^{b} 13.
λαμπαδαρχία 309^{a} 19.
λαμπρός 332^{a} 26.
Λάρισα 305^{b} 29. 306^{a} 29. — *Λαρισαῖοι* 75^{b} 29. *Λαρισαῖος* 311^{b} 17.
λαρισοποιός (immo *λαρισαιοποιός*) 75^{b} 30.
λέγειν δεινός, δυνάμενος 305^{a} 12. 13. *τὰ λεγόμενα σποράδην* 59^{a} 3 sq. *τὸ λεγόμενον* id de quo sermo est 52^{a} 17. *τὰ λεγόμενα ὄργανα* 54^{a} 1 sq. *οἱ λεγόμενοι τρόποι* 78^{b} 31 (?). contra *αἱ λεγόμεναι* quae vulgo afferuntur 97^{b} 30. *εἰρημέναι ὑπό τινων πολιτεῖαι* 60^{b} 32. 74^{b} 28. cf. *εἴρηται* 61^{a} 14. *λέγοντες* 88^{b} 40. — *ἄξιον εἰπεῖν* 85^{b} 17 sq.
λειτουργεῖν 78^{a} 12. 79^{a} 11. 335^{b} 28. 91^{a} 34. 35. 37. 309^{a} 18.
λειτουργία 72^{a} 20. 330^{a} 13. 91^{a} 38. 320^{b} 4. 321^{a} 33. 305^{a} 5. 309^{a} 18. 314^{b} 14.
Λεοντῖνοι 310^{b} 29. 316^{a} 36.
λεοντώδης 338^{b} 19.
λέων 84^{a} 16.
Λέσβιοι 84^{a} 40.
Λευκάς 66^{b} 22.
λῆμμα 72^{a} 40. 318^{b} 16. 309^{a} 21. opp. *τιμή* 321^{a} 41.
λῆρος 57^{b} 10.
λῃστεία 56^{a} 36.
λῃστρικὸς βίος 56^{b} 1. 5. *λῃστρικὰ ἔθνη* 338^{b} 23.
Λίβυες 62^{a} 20.
λιθίνη χείρ 53^{a} 22.
λιμήν 327^{a} 33. ^{b} 16. 321^{b} 26. 322^{b} 33.
λίμνη 56^{a} 36.
λιμός 57^{b} 15.
λογίζεσθαι 67^{a} 34. 312^{b} 33.
λόγιος 67^{b} 28. 329^{b} 8.
λογισμὸς καὶ νοῦς 334^{b} 24.

λογισμὸν λαμβάνειν 322^b^ 9. λογισμῷ χρῆσθαι 312^b^ 29.
λογιστής 322^b^ 11.
λόγος opp. φωνή 53^a^ 9 sqq. cf. 341^a^ 25. = νουθέτησις 60^b^ 5. λόγοι sermones 59^b^ 8. narrationes. καὶ μῦθοι 336^a^ 30. disputationes 61^b^ 30. poemata 336^b^ 14. ἄλλος ἔστω, ἕτερος λόγος 71^a^ 20. 76^b^ 14 sq. λόγου χάριν opp. ὡς ἀληθῶς 80^b^ 8. οἱ λόγοι καὶ τὰ γινόμενα δι' αἰσθήσεως 328^a^ 20. οἱ λόγοι opp. αὐτὰ τὰ ἔργα 340^b^ 7. οἱ κατὰ φιλοσοφίαν λόγοι 82^b^ 19. λόγον τινὸς ποιεῖσθαι 336^b^ 24. praeterea v. ἐξωτερικός et ἔξωθεν.— synon. νοῦς 54^b^ 9. 59^b^ 28. 60^a^ 6. 19. 77^a^ 7. 334^b^ 19. 21. 338^b^ 36. 95^b^ 6. λόγος καὶ νοῦς τῆς φύσεως τέλος 334^b^ 15. θεωρητικὸς καὶ πρακτικός 333^a^ 25. opp. φύσις, ἔθος 332^a^ 40 sq. 334^b^ 7. 338^b^ 5. opp. τὰ γινόμενα 54^a^ 20. τὰ ἔργα 323^b^ 6. κατὰ τὸν λόγον opp. τοῖς ἔργοις 333^b^ 15. κατὰ λόγον 57^a^ 31. 335^a^ 33. πρὸς τὸν λόγον 91^a^ 30. causa 78^a^ 1. οἱ λόγοι causae rationales opp. τὰ γινόμενα 334^a^ 5 sq. λόγων πίστις opp. τὰ ἔργα 326^a^ 29. sententia 76^b^ 37. ὁ καθόλου λόγος 86^a^ 17. cf. 82^b^ 19. κατὰ τὸν λόγον secundum hypothesin 61^b^ 18. notio 76^b^ 24. ratiocinatio 80^a^ 28. 81^b^ 19. σοφιστικός 307^b^ 36. ratio mathematica 301^b^ 32. 33. λόγον ἀποδιδόναι 314^b^ 4 sq.
λοιδωρεῖν 53^a^ 4.
λοιδωρία 62^a^ 27.
Λοκρός 74^a^ 27. Λοκροί 66^b^ 19. 307^a^ 38. οἱ ἐπιζεφύριοι 74^a^ 22.
λοχαγεῖν 77^b^ 11.
λοχαγία 322^b^ 4.
λόχος 309^a^ 12.
Λύγδαμις 305^a^ 41.
λυδιστί 342^b^ 32.
Λυδοί 90^b^ 17.
λύειν ἀπορίαν v. ἀπορία. cf. 81^a^ 41. 340^b^ 34. περὶ ἐπιτιμήσεως 340^b^ 40 sq. νόμους 66^b^ 12. 69^a^ 15 sq. τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν 72^b^ 14. θάτερον 74^a^ 7. οὐδὲν τῶν περὶ τὴν πολιτείαν 98^b^ 31. πολιτείαν καὶ ἀριστοκρατίαν 307^a^ 5 sq. ^b^ 1. 11. τὰς δημοκρατίας καὶ ὀλιγαρχίας 309^b^ 20 sq.
λύκος 338^b^ 30.
Λυκοῦργος 70^a^ 7. 71^b^ 25. 73^b^ 33. 74^a^ 29. 96^a^ 20.
Λυκόφρων ὁ σοφιστής 80^b^ 10.
Λύκτιοι 71^b^ 28.
λυπεῖν 308^b^ 37. λυπεῖσθαι καὶ χαίρειν 340^a^ 23 sq.
λύπη 67^a^ 8. 338^a^ 6. 339^a^ 28. ^b^ 17. 37. 312^b^ 33. 34.
λυπηρός 53^a^ 18.
λύρα 332^a^ 27.
Λύσανδρος 301^b^ 19. 306^b^ 33.
λύσις νόμου 66^b^ 13. νόμων ἢ πολιτείας 68^b^ 30 sq. τῆς ἐπιτιμήσεως 341^a^ 4. λύσεις (φόνου) αἱ νομιζόμεναι 62^a^ 32.
λυσιτελεῖν 67^a^ 29. 79^b^ 9.
λυσιτελής 58^b^ 13.
λωβᾶν 58^b^ 37. 338^b^ 10.
λωποδυτεῖν 67^a^ 4.

μάγειρος 82^a^ 23.
Μάγνητες 69^b^ 7. οἱ ἐπὶ Μαιάνδρῳ 89^b^ 39 sq.
μάθημα 339^a^ 5.
μάθησις 336^a^ 24. 337^a^ 25. 338^a^ 17 (?). 339^a^ 29. 36. 38. 340^b^ 39.

341a 2. 6. 10. 31. opp. *κάθαρσις* 341a 23. *τῶν γραμμάτων* 338a 39. *τέχνη καὶ μάθησις* 337b 9. *μαθήσεις* 336b 37. 337b 22. 338a 12. 40. 341a 32. opp. *χρήσεις* 341a 9.
Μαίανδρος 89b 40.
μαίνεσθαι 323a 33.
μακάρων νῆσοι 334a 31.
μακαρίζειν 324a 10. *τὰ μακαριζόμενα* 334a 30.
μακάριος 323a 27. b 24. 331b 25. 314b 32. *τὸ μακάριον* 332a 20. — *μακαρίως* 324a 24. 338a 3.
Μακεδονία 324b 15. — *Μακεδόνων βασιλεῖς* 310b 39.
μαλακός 90a 28. — *μαλακωτέρως* 340b 2.
Μαλιεῖς 97b 14.
μαντεῖον πυθόχρηστον 331a 27.
μαντικὴ τέχνη 74a 28.
Μαντινεία 318b 25. 27. et v. *μάχη*.
μαρτυρεῖν 334a 5.
μαρτυρία 338a 36.
μαρτύριον 340b 7.
μάρτυρι τῷ θεῷ χρῆσθαι 323b 23.
Μασαλία 321a 30. 305b 4. 10.
μαστιγοῦν 311b 32.
μάταιος 320b 4.
μάτην 53a 9. 56b 21. 63a 41.
μάχαιρα 52b 2.
μάχη 303a 35. b 2. *ἡ ἐν Οἰνοφύτοις* 302b 29 sq. *ἐν Μαντινείᾳ* 304a 25 sq. *μάχαι* 62a 27. 96a 28.
μάχιμος 68a 39. b 3. *τὸ μάχιμον* = *οἱ μάχιμοι* 68a 36. 328b 22. 329b 1.
Μεγακλῆς 311b 27.
μεγαλοπόνηρος 95b 9.
μεγαλοπρεπής 321a 35.
μεγαλόψυχος 328a 9. 338b 3. 341a 29.
Μέγαρα 300a 17. 304b 35. 305a 24.—*Μεγαρεῖς* 80b 14. 302b 31.
μέθεξις 78a 23.
μέθη 74b 11. 336b 22. 339a 17. 20. 342b 26. 27.
μεθιστάναι 74a 7. 84a 21. b 29. 301a 22. b 8. 307a 21.
μέθοδος ὑφηγημένη 52a 17 sq. disquisitio 60b 36. 324a 22. 93b 30. 95a 2. 317a 19. *ἡ νῦν* 324a 2 sq. *ἡ πρώτη, πρὸ ταύτης* 89a 26. 317b 34 sq. disciplina 79b 14.
μεθύειν 74b 19 sqq. 339b 10. 312a 6. 314b 35.
μεθυστικός 342b 25.
μελετᾶν 333b 39. 341b 17.
μελέτη 74b 13. 334b 17.
μέλιττα 53a 8.
μελιττουργία 58b 18.
μελοποιία 341b 24.
μέλος membrum 336a 10. — compositio musica 339b 4. 341b 36. *μέλη Ὀλύμπου* 340a 9 sq. = *ἱερά* 342a 9. *ἠθικά* 341b 34. 342a 28 sq. *πρακτικά* 341b 34. 342a 15. *ἐνθουσιαστικά* 341b 34 = *ἐξοργιάζοντα* 342a 9 sq. *τοιαῦτα* = *καθαρτικά* 342a 17. *σύντονα καὶ παρακεχρωσμένα* 342a 24. *Δώρια* 342b 16 sq. 29. *τὰ φρυγιστί* 342b 6. opp. *ῥυθμός* 340a 13. 19. 38. 341a 1. 14. b 32 sqq.
μελῳδία 339b 21.
μέμφεσθαι 74a 3.
μέν sine *δέ* sequente 54b 16. 19. 62a 7(?). 70a 34(?). 84b 13. 88a 1. 323b 40. 327b 4. 308b 6. — *μὲν οὖν* = *μέντοι* 75a 11. 329b 25.
μερίζειν 64a 7. 65b 3. 68b 15. 84b 31. 320b 15. 321b 32. 37. 304b 19.

μέριμνα 339^a 18.
μερίς 323^a 25.
μεσεύειν 327^b 29.
Μεσηνιακὸς πόλεμος 306^b 38.
Μεσήνιοι 69^b 4. 70^a 3.
μεσίδιος 306^a 28.
μέσος βίος 95^a 37 sq. *διαιτητὴς ὁ μέσος* 97^a 6. *τὸ μέσον* opp. *τὸ δυνατόν καὶ τὸ πρέπον* 342^b 34. *τὸ μέσον τῶν ὑπερβολῶν ἄριστον* 342^b 14. 95^b 4. = *οἱ μέσοι* 95^b 37. 308^b 30. *οἱ μέσοι* opp. *οἱ εὔποροι καὶ οἱ ἄποροι* 89^b 31. 95^b 1 sqq. 96^b 35 sqq. *τὸ τῶν μέσων* opp. *τὰ ἄκρα* 96^b 38. — *μέσως* 340^b 3.
μεσότης 95^a 37. 39.
μεταβαίνειν 84^b 35. 335^a 5. 92^b 18. 307^a 29.
μεταβάλλειν trans. *τὴν πολιτείαν* 92^b 21. 304^b 11. 306^a 5. pass. 57^b 4. — intrans. 301^a 20. ^{b} 21. 303^a 13. ^{b} 21. 304^a 13. *ἐκ τῶν ὑπαρχόντων νόμων εἰς ἑτέρους νόμους* 69^a 23. *εἰς ἑτέραν πολιτείαν* 76^b 14. *εἰς τυραννίδας* 86^b 16 sq. *εἰς δημοκρατίαν* 304^a 29. *τὴν ψυχήν* 340^a 22. alternare 59^b 5. 61^a 35.
μετάβασις 303^a 22.
μεταβλητική 57^a 9. 15. 28. 58^b 21. 29.
μεταβολὴ ἀρχαία 318^a 1. *χρημάτων* 57^b 21. *μεταβολαὶ τῶν πολιτειῶν* 92^b 18. 96^a 6. 301^a 20 — 316^b 27. *περὶ τὰς πολιτείας* 302^a 17.
μεταβολική 58^b 1 (?).
μεταδιδόναι 98^b 33. *τῆς πολιτείας* 70^a 35. 306^a 25 sq. *ἀρχῆς* 90^a 35. cf. 81^b 28.
μετάδοσις 57^a 24. 80^b 20. 31. *τοῦ πολιτεύματος* 321^a 26 sq.
μεταλαμβάνειν 338^b 24. 339^a 35. 305^b 6. *τῆς πολιτείας* 326^b 21. *τινος ἴσον ἢ ἄνισον* 328^a 26 sq.
μεταλλευτική 58^b 31.
μεταλλεύειν 58^b 32.
μεταμανθάνειν 89^a 4.
μετατιθέναι 57^b 11.
μεταφέρειν 62^b 25. 28.
μεταχειρίζεσθαι 341^b 11. 342^a 18. ^{b} 19. 319^a 27.
μετεῖναι τῶν ἀρχῶν 92^a 3.
μέτοικος 75^a 7. 12. 77^b 39. 326^a 20. ^{b} 21. *δοῦλοι μέτοικοι* 75^b 37.
μετρεῖν 335^b 33.
μέτρησις 57^a 40.
μετριάζειν 323^b 4. 98^a 40. 314^b 33. trans. 313^a 26.
μέτριος 66^a 27. ^{b} 28. 67^b 13. 89^b 4. 92^b 26. 95^b 4. 98^a 36. 313^a 20. — *μετρίως* 315^b 15.
μετριότης 98^a 37. 309^b 27. 315^b 2.
Μηδικά 74^a 13. 341^a 30. 303^a 5. ^{b} 33. 304^a 21. = *Μηδικὸς πόλεμος* 307^a 4 sq.
Μῆδοι 84^b 1. 339^a 35.
μηχανή 331^a 2.
μηχανικός 336^a 11.
μιγνύναι καλῶς τὴν πολιτείαν 73^b 39. *δικαίως* 97^a 39. *πολιτεία μεμιγμένη καλῶς* 94^b 35. cf. 1. 17. 307^a 7 sqq. *ἀριστοκρατία εὖ μεμιγμένη* 307^a 40.
Μίδας 57^b 16.
Μιθριδάτης 312^a 16.
μικροπόνηρος 95^b 10.
μικρός v. *σμικρότης*.
μικρόψυχος 314^a 16.
Μιλήσιος 67^b 22. 98^a 13.
Μίλητος 59^a 13. 305^a 17.
μιμεῖσθαι 61^b 3. 71^b 22. 320^b 9.
μίμημα 340^a 39.
μίμησις 336^a 34. ^{b} 16. 340^a 12.

Μίνως 71b 31—40. 329b 4. 6. 25.
μίξις 93b 17. 34. 94a 16. 23. 36. b14.
μιξολυδιστί 340b 1.
μισεῖν 69b 11. 340a 15. 314a 9. 315b 7.
μισθαρνεῖν 96b 29.
μισθαρνία 58b 25.
μισθαρνικός 337b 18.
μισθός 87a 36. 93a 6. 94a 39. 40. 97a 37. 40. 98b 19. 25. 300a 2. 317b 31. 34. 321a 34.
μισθοφορά 304b 27.
μισθοφορεῖν 317b 35.
μισθοφόρος 74a 9. 303b 1.
μισθοῦν 59a 14.
μῖσος 312b 18. 20. 26. 28. 32.
Μιτυληναῖοι 85a 35.
Μιτυλήνη 304a 4. 311b 26.
μνᾶ 68b 13. 14. 22.
μνᾶσθαι 336b 27.
Μνασίας 304a 11.
Μνάσων 304a 11.
μνεία 68b 31. 74b 17. 326b 35. 89b 23. 93b 28.
μνημεῖον 321a 40.
μνήμων 321b 39.
μοιχεία 306a 38.
Μολοττῶν βασιλεῖς 310b 39. 313a 24.
μοναρχεῖν 79b 7. 92a 15. 95a 16. 307a 3.
μοναρχία 65b 36. 37. 66a 23. 79a 33. b6. 85a 17. 30. 92a 18. b8. 93a 17. 31. 38. 94a 26. 95a 19. 99b 22. 301b 13. 302b 17. 313a 4. 17. 315a 8. b40. 316a 24. βασιλική 85b 3. 4. δεσποτική 79b 16. 85b 3. τυραννική 85a 23. b2. 95a 16. 98a 33. πῶς φθείρεται 310a 40—313a 18. πῶς σῴζεται 313a 18—315b 10.
μοναρχικός 66a 6. 330b 19.
μονάρχης, μόναρχος 84b 13. 87b 29. 32. 92a 11. 15. 95a 12 13. 311a 30. b8. 312a 11. 18. 29. 313b 39.
μοναχῶς 308b 38.
μόνιμος 73b 20. 96b 40. 97a 7. 302a 4. 307a 14. 26.
μονόκωλος 327b 35.
μονοπραγματεῖν 99a 39.
μονοπωλία 59a 21. 22. 33.
μόνος. κατὰ μόνας 81b 34. — μόνως 311a 11.
μόριον 54a 9 sq., μόρια τῶν πολιτειῶν πασῶν 97b 37 sqq. cf. 99a 4. 301b 22. τοῦ σώματος 90b 28 sqq. ἐλάχιστα 52a 19 sq. 98a 16. cf. b23. 53b 5 sq.
μορφή 323b 35. 335a 14. 340a 26. 302b 38.
Μουσαῖος 339b 22.
μουσική 81b 8. 337b 24. 27. 338a 14. 21. 37. 339a 11. 20. b12. 20. 40. 340a 4. 14. b12. 15. 16. 32. 41. 341a 5. b16. 23. 29. 342a 18. 28. παιδεία 341a 20. ὠφέλειαι τῆς μουσικῆς παιδεία, κάθαρσις (διαγωγή, ἀνάπαυσις) 341b 36 sqq. ἡ περὶ μουσικὴν παιδεία 341b 29. 342a 32. τὸ κοινὸν τῆς μουσικῆς 341a 15. οἱ περὶ τὴν μουσικὴν 342b 23 sq. — οἱ μουσικοί 341b 27 sq.
μοχθηρία ἢ δυσμένεια(?) 336b 35.
μοχθηρός 54a 39. 320a 34. 322a 24. — μοχθηρῶς 54b 1.
μυθολογεῖν 57b 16. 69b 28. 74a 39. 84a 22. 341b 3. 312a 2.
μῦθος 336a 30.
μυῖαι παραπετομέναι 323a 29 sq.
μυρίανδρος 67b 31.
Μύρων 316a 30.
Μυσοὶ(?) διθύραμβος v. n. ad 342b 10.

νᾶμα 76a 39. 300b 4. 16.
Νάξιοι 305a 41.— Νάξος 305b 1.
ναοφύλαξ 322b 25.
ναυαρχία 71a 40. 74a 12. 322b 3.
ναύαρχος 71a 37.
ναυκληρία 58b 22.
ναυπηγία 88b 20.
ναυπηγός 84b 10. 326a 1.
ναῦς 84b 11.
ναύτης 327b 13.
ναυτικὸς ὄχλος 327b 7 sq. 304a 22. ναυτικὴ δύναμις 327a 40. b 17. 321a 14. τὸ ναυτικόν 321a 7. 322b 2. τὰ ναυτικά 73b 16.
ναυτιλία 76b 26. 326b 1. 327b 11. 320b 34.
νεανικός 96a 4.
νεανίσκος 303b 21.
νέμειν 329a 16. 331b 17. 97a 9. 320a 30. 309a 28. τὰ περὶ τὴν χώραν 331b 14. τὰς ἀρχάς 82b 24. 89a 16. τὰς τιμάς 94a 10. τινί τι 65b 25. 330a 15 sq. 97a 9. — τὸ αὐτὸ (v. l. αὐτὰ τὸ) ἄστυ 327a 34 sq. — προστάτην 75a 12.
νεότης 340b 39.
νεωτερίζειν 62b 3. 330a 28. 332b 29. 307b 19. 308b 20. 310a 25.
νεωτεροποιός 66b 14.
νήπιος 340b 30.
νῆσος 71b 32. 38. 72b 1. 21. 334a 31. (τῶν Κλαζομενίων) 303b 10.
νήφειν 74b 12. 20. 21. 314b 35.
νίκη 58a 12. 304a 23. 28. 315b 19.
νοεῖν opp. ποιεῖν 331b 21.
νόθος 78a 29. 319b 9.
νομαδικὸς βίος 56b 1. 5.
νομάς 56a 31. 329b 14.
νομεύς 319a 20.
νομή 318b 11. 303b 34.
νομίζειν ἴδιόν τι 63a 41. ἐκκλησίας 75b 7. ἀγοράν 331a 31 sq. βασιλείαν 89a 35. νομιζόμεναι λύσεις 62a 32.
νομικῶς 341b 31.
νόμιμος 324b 27. νόμιμα 64a 30. 68b 42. 324b 5. 325a 11. 303a 22.
νόμισμα 57a 11. 32 sqq. 58b 3. 7. 59a 24. 67b 11. 308a 38.
νομοθεσία 63b 15. 67b 14. 74a 26. 84a 12. 334a 4. 97a 35. 98a 21.
νομοθέτημα 308a 14.
νομοθέται 74a 22 — b 26.
νομοθετικός 324b 26. νομοθετική 325a 11.
νόμος νοῦς ἐστιν ἄνευ ὀρέξεως 87a 32. τὸ μέσον 87b 4. καὶ δίκη 53a 33. καὶ ψήφισμα 92a 23 sqq. 32 sqq. καθόλου 82a 4 sqq. 86a 10 sqq. cf. 69a 9 sqq. 92a 32 sqq. opp. φύσει 57b 11. κατὰ νόμον 85a 19. 87a 3. νόμοι καὶ πολιτεία 324b 4. opp. πολιτεία 73b 33 sqq. 74b 15—19. 86a 3. πρὸς τὴν πολιτείαν κεῖνται 82b 10 sq. 89a 13 sqq. ἄγραφοι καὶ γεγραμμέναι 319b 40 = οἱ κατὰ γράμματα καὶ οἱ κατὰ τὰ ἔθη 87b 5 sq. ἐν ἀλλαῖς νόμοις τρέφεσθαι 327a 14. νόμοι (οἱ Πλάτωνος) 64b 25 — 66a 30. 66b 5 sqq. οἱ ἐν τοῖς νόμοις 55a 8. — praeterea v. χείρ.
νομοφυλακία 322b 39.
νομοφύλαξ 87a 21. 98b 29. 323a 7. 8.
νοσακερός 79a 15.
νοσερῶς 320b 36.
νόσημα 336a 8.
νόσος 81b 42. 332a 19.
Νοτιεῖς 303b 10.
νότιος 335b 1. 90a 14.
νότος 90a 19.

νουθετεῖν 60^b 6.
νοῦς 87^a 29. 32. 334^b 20. 24. 27.
νυκτερινός 308^a 29.
νύμφη 304^a 2.

ξαίνειν 312^a 1.
ξενηλασία 72^b 17.
ξενικὸς πόλεμος 72^b 20. *βίος* 324^a 16. *ξενικὸν δικαστήριον* 300^b 24. 31. 36. *τὸ ξενικόν* = *ξένοι* 78^a 7. 85^a 27. *οἱ ξενικοί* 330^b 26. *ξενικοὶ σύσσιτοι* 314^a 10. *ξενικά* 68^a 14.
ξένος 63^b 6. 75^b 37. 77^b 39. 78^a 27. 326^a 20. ^b 20. 300^b 31. 303^a 38. 311^a 8. 314^b 4. *ξένον τι ποιεῖν* 336^b 34.
Ξέρξης 311^b 38. 39.
ξύλον 327^a 8.

ὀβελισκολύχνιον 99^b 10.
ὀβέλισκος 324^b 19.
ὀβολοστατική 58^b 2.
Ὀδυσσεύς 338^a 28.
ὁδός. πρὸ ὁδοῦ 338^a 35.
ὀδυρτικωτέρως 340^a 42.
ὀθνεῖος 73^b 32.
οἴαξ 53^b 29.
οἰκεῖν = *διοικεῖν. πόλιν* 63^a 32. 83^a 21. 22. 84^b 38. 91^a 2. 321^b 8. cf. 325^a 2. *οἰκίας* 65^b 26. — *ἡ οἰκουμένη πῶς διείληπται τοῖς ἔθνεσι* 327^b 22 sqq.
οἰκεῖαι πράξεις opp. *ἐξωρετικαί* 325^b 30. *οἰκεῖοι λόγοι* 323^b 38 sq. *οἰκεῖα ὄργανα* 53^b 26. *οἰκειοτάτη χρηματιστική* 58^b 20. *ἅπαντα τὰ οἰκεῖα* 317^a 36. *ἡ οἰκεῖα* 70^a 1. 314^b 9. *οἱ οἰκεῖοι* propinqui 312^b 13.
οἰκειότης 62^a 11. ^b 19.
οἰκειοῦν 336^b 30.
οἰκέτης 52^b 12.
οἰκετικός 61^b 36.
οἴκησις 75^a 8. 330^b 21. 331^a 5. 24.
οἰκία aedes 82^a 20. 328^a 33. 340^b 28. domus, familia 52^a 13. ^b 17. 59^a 35. 63^b 32. [78^b 39.] 80^b 26. 34. 313^b 34. *πῶς γίνεται* 52^a 17 — ^b 15. *μέρη οἰκίας* 53^b 3 sqq. 60^b 13 sq. 69^b 15. cf. 52^b 9 sq. *μέρος ἐστι πόλεως* 53^b 2 sq. 60^b 13. cf. 89^b 28 sq. *μᾶλλον μία πόλεως, αὐταρκέστερον ἑνός* 61^a 17—21. ^b 11 sq. *βασιλεύεται ὑπὸ τοῦ πρεσβυτάτου* 52^b 20 sq. *βασιλεία οἰκίας* 85^b 32. *οἰκίας οἰκεῖν* 65^b 26. *γεωργεῖν* (?) 68^b 1. *ἡ ἄλλη οἰκία* 330^a 7 sq.
οἰκίζειν 71^b 39.
οἰκιστής 306^b 31.
οἰκοδόμημα 331^b 6. 321^a 38. ^b 20. 322^b 21.
οἰκοδόμησις 313^b 23.
οἰκοδόμος 328^a 32. 33. 91^a 14.
οἰκονομεῖν 64^b 2. *πολιτείαν* 88^a 34.
οἰκονομία 53^b 2. 3. 12. [24.] 58^a 29. 59^b 18. 64^b 6. 65^b 25. 78^b 20. 335^a 3. 338^a 16. *ἑτέρα ἀνδρὸς καὶ γυναικός* 77^b 24 sqq. *πόλεως* 85^b 23. *περὶ οἰκονομίας* 53^b 1—60^b 20. — = *διοίκησις* 308^b 32. oeconomia publica 314^b 15.
οἰκονομικός 52^a 8. 53^b 31. 58^a 20. *οἰκονομική* 59^a 37. 85^b 31. 32. *καὶ χρηματιστική* 56^a 1 — 58^b 8. *ἀρχή* 55^b 19. 78^b 39. *οἰκονομικαὶ ἐπιμέλειαι* opp. *πολιτικαί* 99^a 23.
οἰκονόμος 52^a 11. 56^b 38. 58^a 25. 33. 82^a 21. opp. *τύραννος, τυραννικός* 314^b 7. 315^b 1. *οἰκονόμοι τῆς πολιτείας* 60^b 20.
οἰκόπεδον 65^b 25.

οἶκος 52^b 14. 65^b 14. μοναρχεῖται 55^b 19.
οἶνος 57^a 27.
Οἰνόφυτα 302^b 29.
Οἰνωτρία 329^b 9. — Οἰνωτροί 329^b 10. 15. 22.
οἰωνίζεσθαι 304^a 1.
ὀκνεῖν 97^b 11.
ὀλιγανθρωπία 70^a 34. 78^a 31. 97^b 26. 99^b 2. 9.
ὀλιγαρχεῖν 92^b 16. 93^b 8. 300^a 8. 320^a 4. 301^b 14. 310^a 21. 22.
ὀλιγαρχία 65^b 27. 36. 38. 66^a 7. 73^a 6. ^{b}36. 76^a 9. 84^a 35. 337^a 17. 89^a 37. 91^b 13. 93^a 36. 38. ^{b}[21.] 33. 94^a 11 sq. 27. 30. 33. ^{b}16. 31. 96^a 4. 27. 32. 317^a 18. 318^b 18. 301^b 8. 9. 13. 14. 304^a 18. ^{b}39. 308^b 10. 310^b 22. 311^a 9. 316^a 22. 24. 31. 35. τί ἐστι (παρέκβασις ἀριστοκρατίας) 79^b 4 sqq. 16—80^a 6. 89^a 29. 90^a 32. ^{b}19. 93^b 26 sq. cf. 328^b 33. ὅρος αὐτῆς 94^a 11. 317^b 38 sq. τίς ἐν αὐτῇ κύριος 78^b 13. 79^b 17 sqq. τίς πολίτης 75^a 3 sqq. (cf. ^{b}13 sqq.) 78^a 21 sqq. χειρίστη τῶν πολιτειῶν ἐστι τυραννίς, δευτέρα ὀλιγαρχία 89^b 2 sq. 5 sqq. ὀλιγοχρονιώτεραι τῶν πολιτειῶν 315^b 11 sq. ἧττον ἀσφαλεῖς τῶν δημοκρατιῶν 96^a 13 sqq. 302^a 8 sqq. ἀριστοκρατία κατά τινας ὀλιγαρχία τις 90^a 16 sq. 93^b 36. cf. 306^b 24 sqq. μίξις ὀλιγαρχίας καὶ δημοκρατίας 93^b 34. cf. 65^b 26 sqq. 94^b 14. διὰ τί μάλιστα γίγνονται δῆμος καὶ ὀλιγαρχία 301^b 26—302^a 2. cf. 91^b 2—13. 96^a 23—27. ὀλιγαρχία = οἱ ἐν ὀλιγαρχίᾳ κύριοι 74^b 36. 76^a 16. 93^b 42. 305^a 40. οἱ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ὄντες 305^b 28. οἱ περὶ τὰς ὀλιγαρχίας 321^a 40 sq. ὀλιγαρχίας εἴδη τέτταρα 92^a 39—^{b}10. 23. 93^a 12—34. cf. 89^a 8 sqq. 22 sqq. ^{b} 9 sq. 14 sq. 21 sq. 96^b 5. 320^b 18 sqq. πολιτική 98^a 39. cf. 305^b 10 = εὔκρατος καὶ πρώτη 320^b 21. ἄκρατος 96^a 2. cf. 73^b 36 sq. = ἄκρατος καὶ τελευταία 312^b 35 = δυναστευτική 98^a 32 = δυναστικωτάτη καὶ τυραννικωτάτη 320^b 31 sq. = δυναστεία 92^b 10 = κύριος (opp. ἔννομος) 306^b 20 sq. = ἡ ὑστάτη 310^b 4. ὀλιγαρχίαι δεσποτικαί 306^b 3. τίσι συμφέρουσιν ὀλιγαρχίαι καὶ ποία ποίῳ πλήθει 96^b 31—34. cf. 89^b 19 sq. 36 sqq. 317^a 10 sqq. πῶς ἐγένοντο 86^b 14 sq. 89^b 36 sqq. 96^a 32 sqq. 301^a 32 sqq. 307^b 20 sqq. πῶς δεῖ αὐτὰς καθιστάναι 320^b 18—321^b 1. 3. cf. 89^b 21 sq. 94^a 37 sq. ^{b}12. 98^b 17 sq. 26 sqq. 99^b 22. 25 sq. 309^a 20 sqq. πῶς μεταβάλλουσι καὶ φθείρονται 306^b 17—307^b 19. cf. 96^a 3 sq. 302^b 25 sqq. 303^a 18 sqq. ^{b} 3 sqq. 308^b 6 sqq. 309^b 20 sqq. 310^a 22 sq. 316^a 34 sq. 39—^{b} 23. πῶς σῴζονται 321^a 3 sqq. 306^a 9 sqq. 308^a 3 sqq. 18 sqq. 35 sqq. ^{b}33 sqq. 309^a 20 sqq. 27 sqq. ^{b} 18 — 310^a 12.
ὀλιγαρχικός 66^a 6. 12. 14. 73^a 17. 26. ^{b}18. 81^a 37. 330^b 19. 92^b 4. 32. 94^b 6. 9. 10. 32. 96^a 23. ^{b}34. 36. 98^a 34. ^{b}2. 99^b 34. 36. 38. 300^a 40. ^{b}2. 301^a 13. 317^a 2. 320^a 2. 328^a 8. 309^b 21. 37. 310^a 18. 316^b 7. ὀλιγαρχικὴ πολιτεία 88^a 22. 90^a

27. 97b 26. 307a 31. 34. 308b 34. τάξις 98b 4 sq. ὀλιγαρχικὸν δίκαιον 80a 8 sqq. 318a 24. ἦθος 337a 17. πλῆθος 96b 34. ὀλιγαρχικοὶ νόμοι 81a 37. 96b 36. ὀλιγαρχικὰ σοφίσματα 97a 13—35. οἱ ὀλιγαρχικοί 80a 27. 318a 19 sq. 310a 7. 8. — ὀλιγαρχικῶς 317a 6. 7. 310a 18.

ὀλίγος. οἱ ὀλίγοι = ὀλιγαρχία 302a 14.

ὀλιγοσιτία 72a 22.

ὀλιγότης 52a 10. 79b 27.

ὀλιγοχρόνιος 317b 24. 315b 11. 39.

ὀλιγωρεῖν 61b 36. 62a 1. 328a 3. 330a 19.

ὀλιγωρία 302b 4. 308a 16. 315a 18. 22.

ὀλμοποιός 75b 28.

ὅλμος 75b 28.

ὅλον πρότερον μέρους 53a 20 sqq.

Ὀλυμπίασιν 74a 34.

ὀλυμπιονίκης 339a 2.

Ὀλύμπιον (immo Ὀλυμπιεῖον) 313b 23.

Ὄλυμπος 340a 9.

ὁμαλίζειν 65a 40 (?). 66b 3. 30. 67b 5. 70a 39.

ὁμαλός 309a 25.

ὁμαλότης 66b 16. 330b 20.

ὁμαλύνειν 84a 30.

ὄμβριος 330b 6.

Ὅμηρος ι 114: 52b 22. Ι 63: 53a 4. [Σ 376: 53b 36.] 59b 12. [Ι 139: 67a 1 sq.] Ι 644. Π 59: 78a 36. Β 391 sqq.: 85a 10 sqq. [Κ 224: 87b 13 sq. Β 372: 87b 14 sq.] versus inter ρ 383 et 384: 338a 24 sq. ρ 385: 338a 26 sq. ι 7 sq.: 338a 28 sqq. Β 204: 92a 13.

ὁμιλεῖν 69b 8. 313b 41.

ὁμιλία 60b 10. 336b 32. coitus 335b 38. 311b 9. 20. τῶν ἀρρένων, τῶν γυναικῶν 69b 29 sq. ἡ πρὸς τοὺς ἄρρενας 72a 24 sq. γαμική 334b 32. cf. 335b 38. ἡ πρὸς ἄλλην καὶ πρὸς ἄλλον 335b 39. πρὸς τὴν ἡλικίαν 315a 22.

ὄμμα 87b 27.

ὀμνύναι 85b 11 sq. 310a 8. 9.

ὁμογάλακτες 52b 18.

ὁμογνωμονεῖν 73a 8.

ὅμοιος καί 69a 6. οἱ ὅμοιοι 308a 12. 15 sq. (Λακεδαιμονίων) 306b 30.

ὁμοιότροπος 321b 23.

ὁμοίωμα 339b 35. 340a 18. 33.

ὁμόκαποι (v. l. ὁμόκαπνοι) 52b 15.

ὁμολογία 55a 6.

ὁμολογουμένως 339b 18. 340a 10.

ὁμονοεῖν 306a 9.

ὁμονοητικός 61b 32. 330a 18.

ὅμορος 330a 19.

ὁμοσίπυοι 52b 14.

ὁμόφυλος 330a 26. 303a 25.

ὁμοφωνία 63b 35.

ὁμώνυμος, ὁμωνύμως 53a 21 sqq.

ὀνειδίζειν 59a 9.

Ὀνομάκριτος ὁ Λοκρός 74a 25 sqq.

Ὀνόμαρχος 304a 12.

ὀνομαστός 312a 27.

Ὄξυλος 319a 12.

Ὀπικοί 329b 19.

ὅπλισις 97a 16.

ὁπλιτεύειν 65b 28. 91a 30. 97b 13. 14.

ὁπλίτης 70a 30. 326a 23. 305b 33.

ὁπλιτικὴ χώρα 321a 12. δύναμις 321a 20. τὸ ὁπλιτικόν 329a 31. 38. 89b 32. 91a 32. 97b 20. 321a 7.

ὅπλα 328b 7. 8. ὅπλων κτῆσις

64a 32. b 35 sq. παραιρέσεις 311a 12 sq. ἀφαιρεῖσθαι 315a 38. ὅπλα κεκτῆσθαι 97a 29. οἱ τὰ ὅπλα ἔχοντες, τὸ τὰ ὅπλα ἔχον 67b 33. 68a 18 sqq. 97b 1 sq. οἱ τὰ ὅπλα κεκτημένοι 68a 20. 25 sq. 32 sq. 79b 4. 329b 36. οἱ ἐν τοῖς ὅπλοις 97b 22 sq. ὅπλοις φυλάττειν 35a 26. — ἀδικία ἔχουσα ὅπλα 53a 34.
ὁπόσος 62a 8.
Ὀπους 87a 8.
ὅραμα 59a 31. 336b 3.
ὁρᾶν mente videre, disquirere, reputare 54b 38. 55a 4. 74b 33. 323a 40. 324b 29. 332a 4. 340a 6. 308a 3. curare 58a 32. 73b 11. 325a 12. 334b 29. 320a 33. 302b 19. — ὁρατός 340a 30.
ὀργανικός 59b 28.
ὄργανον 53b 35. 82b 34. 323b 7. τεχνικόν 341a 18 sq. ὄργανα opp. ὕλη 56a 7 sq. ἐσθὴς καὶ ἄλλα ὄργανα 56b 29. ἄψυχα καὶ ἔμψυχα 53b 28 sqq. ποιητικὰ καὶ πρακτικά 54a 1 sqq. οἰκονομικὰ καὶ πολιτικά 56b 37. μηχανικά 336a 11. (μουσικά) 341a 2. 17 sqq. 39 (ἀρχαῖα). b 9. 342b 1. 2. 5. ποίοις ὀργάνοις χρηστέον εἰς παιδείαν 341a 17—b 8. cf. b 9—18.
ὀργή 86a 33. 340a 19. 311a 34. b 32. 312b 26. 32.
ὀργιαστικός 341a 22. 342b 3.
ὀργίζεσθαι 88a 35. 311a 34. b 24.
ὀρέγεσθαι 76b 27. 78b 22. 318b 17. 302a 28. 310b 20.
ὀρεινός 331a 5.
ὄρεξις 54b 5. 77a 7. 87a 32. 334b 20. 27.
Ὀρθαγόρας 315b 13. 14.
ὀρθοπραγεῖν 60a 26.
ὀρθός v. πολιτεία.
ὁρίζειν. ὡρισμέναι τέχναι 53b 25.
ὅριον 321b 21.
ὅρκος 85b 12. 310a 7. 11.
ὁρμᾶν 307b 14. 312a 31. b 13.
ὁρμή 53a 30.
ὅρος finis, terminus 58a 10. finitio 65a 32. 83b 29. 326a 35. b 12. 23. 32. 327a 6. 334a 12. 342b 33. 95a 39. τῆς πολιτείας 71a 35. 324b 4. 317b 11. cf. 80a 7 sqq. 94a 10 sq. 317b 14. ὅροι τῆς συνθέσεως (ἐν τῇ μέσῃ πολιτείᾳ) 94a 35 sqq. cf. b 14 sq. τῆς τῶν ἀρχόντων καταστάσεως 300a 11 sqq. τῆς διαφορᾶς τῶν δικαστηρίων b 15. τῶν βουλημάτων τοῦ τυράννου 314a 25.
ὀρφανικός 68a 14.
ὄρχησις 339a 21.
ὅσιος 32a 28. 335b 25.
ὀστρακίζειν 84a 21. 88a 25. 302b 18.
ὀστρακισμός 84a 17. 36. b 17.
οὖς 87b 30. 90b 34.
οὐσία νομίζομενος 57b 40. οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντας 79b 18. 96a 25. 305a 22 sq. τὸ περὶ τὰς οὐσίας 66a 37.
ὀφείλειν 68b 12. 20. 21. ὀφείλεσθαι 304b 29. ὀφείλεσθαι δεῖν (?) 328a 13.
ὀφθαλμός 87b 29. ἐν ὀφθαλμοῖς 331a 40. εἶναι 319b 19.
ὀχετός 303b 13.
ὄχλος 65a 17. 78a 32. 86a 31. 320a 10. 305b 28. 311a 13. ναυτικός 327b 7 sq. 304a 22. ἀγοραῖος 319a 36 sq. οἱ ὄχλοι 85b 15 sq.
ὄψις 309b 25.
ὄψον 339a 40.
ὀψοποιητική 55b 26.

πάθημα 54^{b} 24.
παθητικός 342^{a} 12. ^{b} 3. τὸ παθητικόν 86^{a} 18. μόριον 54^{b} 8.
πάθος calamitas 74^{a} 40. affectus 81^{a} 36. 86^{a} 34. 87^{b} 3. 340^{a} 35. 342^{a} 5. 312^{b} 29. τοῦ περὶ τὴν ψυχὴν ἤθους 340^{a} 11 sq.
παιδαριώδης 70^{b} 28. 71^{a} 10.
παιδεία 64^{a} 30. 32. 38. ^{b} 38. 40. 65^{a} 7. 66^{b} 33 sqq. 77^{a} 20. 88^{b} 1. 324^{b} 9. 91^{b} 29. 93^{b} 37. 96^{b} 18. 317^{b} 39. 313^{b} 1. 316^{a} 9. καὶ ἀρετή 83^{a} 25. opp. κάθαρσις 341^{b} 38. 342^{a} 3. 28. ἐλευθέριος 338^{a} 31 sq. τεχνική 341^{b} 10. τῆς αὐλήσεως 341^{b} 7. ἡ περὶ τὴν μουσικήν 342^{a} 32. ἡ ἐμποδών 337^{a} 39 sq. περὶ παιδείας 332^{b} 8 — 342^{b} 34. γυμναστικῆς 338^{b} 4 — 339^{a} 10. μουσικῆς 339^{a} 11 — 342^{b} 34.
παίδευμα 338^{a} 11. 36.
παιδεύειν 333^{b} 4. 334^{a} 9. ^{b} 8. 337^{a} 35. ^{b} 23. 338^{a} 11. 38. ^{b} 4. 339^{a} 27. 340^{b} 13. 342^{b} 17. 94^{b} 23. 316^{a} 10. πρὸς τὴν πολιτείαν 60^{b} 15. 337^{a} 14. 310^{a} 14. 19 sq. ἐν τῇ πολιτείᾳ 310^{a} 16 sq. πρὸς ἀνδραγαθίαν 70^{b} 37 sq. πρὸς ἀρετὴν πολιτικήν 340^{b} 42 sq. παιδεύεσθαι ὑπὸ τῶν νόμων 66^{b} 30 sq. 87^{b} 25 sq. cf. 87^{a} 25 sq. πεπαιδευμένος opp. φορτικός 342^{a} 19. ὁ πεπαιδευμένος opp. ὁ εἰδώς 82^{a} 4—7. οἱ πεπαιδευμένοι 99^{b} 25.
παιδιά 336^{a} 28. 29. 33. 337^{b} 36. 38. 40. 339^{a} 16. 27. 32. ^{b} 14. 15. 29. 32.
παιδικά 311^{b} 1.
παιδίον 334^{b} 24. 336^{a} 39. 340^{b} 27. 30. 341^{a} 16.
παιδονομία 335^{b} 4. 322^{b} 39. 323^{a} 4.
παιδονόμος 336^{a} 32. 40. 99^{a} 22. 300^{a} 4.
παιδοποιία 74^{b} 3.
παιδοτρίβης 79^{a} 2. 4. 8. 87^{b} 1 sq. 88^{b} 18.
παιδοτριβική 338^{b} 6 sqq.
παίζειν 337^{b} 35. 339^{a} 28. ^{b} 10.
παῖς servus 55^{b} 25.
παμβασιλεία 85^{b} 32. 36. 87^{a} 8. 95^{a} 18.
παμφάγος 56^{a} 25.
Παναίτιος 310^{b} 29. 316^{a} 37.
παντοφόρος 326^{b} 28.
πάππος 75^{b} 24.
παραβαίνειν 325^{b} 5. 89^{a} 20.
παραβάλλειν 331^{a} 34.
παραβολή 64^{b} 4.
παραγγέλλειν 98^{a} 18.
παράγειν 338^{a} 22.
παράδειγμα 69^{a} 19. 87^{a} 33. 342^{b} 8. 313^{b} 21.
παραδέχεσθαι 303^{a} 7.
παραδιδόναι 86^{b} 25. 338^{b} 6. 312^{b} 25. 318^{a} 32. 33. ὁ παραδεδομένος τρόπος 313^{a} 35.
παράδοσις τῶν χρημάτων 309^{a} 10 sq.
παραδρομή 336^{b} 24.
παράζυξ 65^{b} 4.
παραιρεῖν 78^{a} 32. 85^{b} 16. 311^{b} 6.
παραίρεσις 311^{a} 12.
παρακμάζειν 75^{a} 17.
παρακρούεσθαι 97^{a} 10.
παράκρουσις 63^{b} 30.
παραλαμβάνειν 85^{b} 8. 339^{b} 23. 320^{b} 28. 308^{a} 33. 312^{b} 23. 313^{a} 32.
παραλείπειν 329^{b} 34.
παραλλάττειν 54^{b} 24.
παραλογίζεσθαι 307^{b} 35.
παραλογισμός 61^{b} 27.
παράλογος 323^{a} 19.
παραλύειν 315^{a} 12.

παρανομεῖν 307b 31.
παρανομία 307b 33.
παράνομος 314b 40. παρανόμων γράφεσθαι 55a 8 sq.
παραπέτεσθαι 323a 29.
παραπομπή 327a 8.
παράστασις 58b 23. 308b 19.
παραστάτης 77a 12.
παραστρέφειν 342a 22.
παρατιθέναι 57b 17.
παραχρωννύναι 342a 24.
παρεκβαίνειν 73a 21. 86a 23. 325b 6. 319b 1. 309b 23. 310b 19. παρεκβεβηκυῖαι πολιτεῖαι 75b 1 sqq. 82b 13. 84b 4. 23. 309b 19.
παρέκβασις τοῦ δικαίου 307a 7. παρεκβάσεις τῶν ὀρθῶν πολιτειῶν 79a 20. b 4. 89a 39. 40. 90a 25. 93b 24. 27. cf. 73a 8. 31. ἁρμονιῶν 342a 23 sq. πνευμάτων 90a 15. καὶ ἁμαρτίαι 310b 6.
πάρεργον 324a 22. — παρέργως 330b 11.
παρέρχεσθαι. τὸ παρελθὸν πλῆθος 308a 39.
παρέχειν σφᾶς αὐτοὺς ἀγοράν 327a 29.
Παρθενίαι 306b 29.
παριέναι 85b 15. 325a 37. 336b 29. 303a 17.
παροιμία 55b 28. 63a 30. 334a 20. 314a 5.
παροξύνειν 324b 12. 319b 16. 302a 38. 304a 9. 311b 31.
παρορᾶν 79b 14. 319b 18. 30. 303a 22.
παρουσία 331a 40.
παρρησιάζεσθαι 313b 15. 16.
πατρικός 85a 19. ἡ πατρική 53b 10. 59a 37. — πατρικῶς 315a 21.
πάτριος 67b 2. 68b 28. 69a 4. 71a 36. 85a 24. 33. b 5. 9. 16. τὰ πάτρια 68b 35. 310b 19.
πατρῷος 303b 34.
παῦλα 335a 31.
Παυσανίας (ὁ Λακεδαιμόνιος) 333b 34. 301b 20. 307a 4. — (ὁ Μακεδών) 311b 2.
Παύσων 340a 36.
παχέως v. ταχέως.
Πάχης 304a 6.
πεδιακός 305a 24.
πεζῇ 303a 9.
πεζεύειν 327b 10.
πειθαρχεῖν 62b 3. 86b 30. 95b 6.
πεινῆν 67a 5. 77a 24.
πεῖρα 341a 37.
Πειραιεύς 67b 23. 303b 11.
Πεισιστρατίδαι 311a 36. 312b 31. 315b 30.
Πεισίστρατος 305a 23. 310b 30. 315b 21. 31.
οἱ πέλας 324a 36. 333b 31.
Πελοπόννησος 71b 36. 76a 27.
πεμπάς 316a 6.
πέμπειν 84a 28. 331b 8.
πένεσθαι 91b 7.
πενεστεία 64a 35. ἡ τῶν Θετταλῶν 69a 36 sq.
πένης 52b 12. 66b 4. 13. 70b 6. 10. 71a 30. 35. 73b 3. 81a 14. b 29. 90a 35. 37. 94b 23. 24. 26. 29. 95b 30. 31. 97a 1. b 6. 318a 31. 36. 37. 313b 19. 316b 7. 10. 16.
Πενθιλίδαι 311b 27.
Πένθιλος 311b 29.
πενία 59a 9. 65b 11. 12. 79b 40. 332a 19. 317b 40. 303b 16. 313b 25.
πενιχρῶς 52b 2.
πεντάδραχμα συναλλάγματα 300b 33.
πενταετηρίς 308b 1.
πεντακοσιομέδιμνοι 74a 19.
πενταρχίαι (τῶν Καρχηδονίων) 73a 13.
Περαιβοί 69b 6.

πέρας 52b 29. 57b 28 sqq. 323b 7.
περιάγειν 65a 4.
περιαιρεῖν 331a 4. 318a 2.
Περίανδρος ὁ Ἀμβρακιώτης 304a 32. 311a 39 sq. — (ὁ Κορίνθιος) 84a 26—33. 311a 20. 313a 37. 315b 25. 28.
περιβάλλειν 76a 27. 331a 3. 6. 8. 11.
περιγραφή 76a 28.
περιεῖναι 320a 30.
περίεργος 67b 25. 315a 40.
περιέχειν 52a 6. 85a 1.
περιζωννύναι 324b 16.
περιιέναι 311b 27.
περιιστάναι 304a 33.
Περικλῆς 74a 8 (?). 9.
περιλαμβάνειν 56a 16. 87b 19. 320a 1. 314a 14.
περιμάχητος 71b 8.
περίοδος 316a 5. αἱ τῆς γῆς περίοδοι 62a 19.
περιοικίς 320b 6.
περίοικοι 69b 3. 327b 11. 329a 26. 330a 29. τῶν Κρητῶν 71b 30. 72a 1. 18. b 18. τῶν Ἀργείων 303a 8.
περιουσία 329b 28.
περιποιεῖσθαι 306a 24. 315a 26.
περισπᾶν 307a 24.
περιτιθέναι 341b 8.
περιττός 61b 29. — 65a 11. 67b 24. 337a 42. 341a 11. 342a 27. — περιττῶς 72b 25.
περιφέρειν 324b 18.
περιωθεῖν 304a 8. 306a 32.
Περσικός 313b 9.
Πέρσαι 84a 41. 324b 11. 339a 34. 313a 38.
πεττός 53a 7.
πηγή 301b 5.
πηδάλιον 82a 22.
πηκτίς 341a 40.
πηροῦν 335b 20.
πηχύς 302b 37.
πίθος τετρημένος 320a 31 sq.
πινάκιον 68a 2.
πίναξ 341a 36.
πίνειν 328a 31. 324b 17.
πιπράσκειν 55a 28.
πίπτειν 321b 20. 322b 21. ἐξωτέρω 96a 32.
πίστις 322a 32. 305a 22. 313b 2. 5. λόγων 326a 29. πίστιν, πίστεις λαμβάνειν 62a 17 sq. 323a 40.
πιστός 83a 38. 97a 5. 314a 21.
Πιττακός 74b 18 sqq. 85a 35. 38. 40.
πλαταγή 340b 26. 30.
Πλάτων [52a 8 sqq. 53b 16 sqq. 55b 17. 60a 22 sqq. b 5 sq.] 61a 6. (ἐν τῇ πολιτείᾳ τοῦ Πλάτωνος, cf. 61a 6—64b 23. 64b 24—65a 1). [62b 11 sqq.] οἱ νόμοι 64b 25—66a 30. 66b 5 sqq. 71b 1. — 74b 9 sqq. [86a 9 sqq. 327a 12. 14. b 39. 330a 1. b 22. 331b 16. 336a 36.] ἐν τῇ πολιτείᾳ 342a 32 sqq. 88b 39. 89a 8 sq. b 5 sqq. ἐν τῇ πολιτείᾳ 91a 10 sqq.] 93b 1: ἐν ταῖς πολιτείαις. [321b 23. 30. ἐν τῇ πολιτείᾳ 316a 1 sqq.]
πλεονάζειν 57a 33. 327a 26.
πλεονεκτεῖν 66b 37. 67b 7. 324b 10. 331a 15. 92b 19. 98a 23. 318b 4. 301a 35. 302a 26. b 1. 7. 303a 32. 307a 20. 31. 35.
πλεονέκτημα 311a 5.
πλεονεκτικός 333b 10.
πλεονεξία 82b 29. 32. 327a 31. 97a 12. 302b 9.
πληγή 70a 33. 336b 10. 311b 24. 29.
πλήθειν (immo πληθύειν) 336a 7.
πλῆθος 53b 32. 56b 36. 57b 9. 66b 10. 69a 22. 79b 19. 97b 2. 27. ἄλλο πολιτικόν (= πολιτῶν) 83b 2 sq. opp. εἷς 68b 36. 88a

35. 300^b 35. opp. ὀλιγότης 62^a 9. 79^b 27. opp. μέγεθος 56^b 36. opp. τὸ ποιόν 96^b 38. = ἀριθμός 90^b 6. 93^a 4. 96^b 25 sqq. 98^b 24. 26. πολιτικόν (= τῶν πολιτῶν) 327^b 18. universitas. ἀνδραπόδων καὶ παιδίων 341^a 16. πολιτικόν 329^b 23 sq. = πολιτῶν 331^a 18 sq. τῆς πόλεως(?) 331^b 4. τῶν ἄλλων πολιτῶν 64^a 13 sq. τῶν εὐπόρων, τῶν ἀπόρων 93^a 9 sq. 308^b 29 sq. universitas civium, populus, genus incolarum (synon. δῆμος) 79^a 37. 81^b 16. 20. βασιλευτόν, ἀριστοκρατικόν, πολιτικόν 88^a 8 sqq. ὀλιγαρχικόν 96^b 34. γεωργικόν, βάναυσον, θητικόν 317^a 25. 319^a 19. τὰ ἄλλα πλήθη 319^a 24. cf. τὸ περὶ τὴν τροφήν, τὸ κατὰ τὴν χώραν πλῆθος 90^b 40. 319^a 38. maior pars 324^b 9. τῆς πόλεως 64^a 18. τῶν πολιτῶν 81^b 24. = τὸ πλέον μέρος τῶν πολιτῶν 90^a 31 sq. plebs (synon. δῆμος, ὄχλος, οἱ πολλοί cf. 79^a 27 sq.) 79^b 22. 25. 81^a 26. 40. ^{b} 6. 82^a 13. 15. 38. 85^b 6. 86^b 19. 37. 92^a 5. 27. 93^a 7. 98^b 27. 36. 318^b 11. 319^a 35. 320^b 11. 322^b 14. 304^b 24. 305^a 38. 310^a 4. 311^a 12. opp. οἱ ὀλίγοι 83^b 25. 28. 34. 86^a 32. 36. cf. 81^a 40 sqq., πλούσιοι 81^a 12, εὔποροι 309^b 39, τὸ εὔπορον 316^b 13, οἱ γνώριμοι 98^b 21. 309^a 1. 310^b 13, καὶ οἱ μέσοι 319^b 13, οἱ ἐπιεικεῖς 81^a 12. 319^a 3. τὰ πλήθη 83^b 33. 314^b 2. cf. τὸ γεωργικὸν βαναυσικὸν ἀγοραῖον θητικὸν μέρος τοῦ πλήθους 321^a 5 sq. πολεμικὴ ἀρετὴ ἐν πλήθει γίνεται 79^b 1 sq. ὁ δῆμος καὶ τὸ πλῆθος 310^b 12 sq. cf. 81^b 16. = δημοκρατία 322^b 17. 307^a 16.

πληθύειν 70^a 39. 335^a 27 et v. πλήθειν.

πλῆκτρον 53^b 38.

πληροῦν 64^b 39.

πλήρωμα πόλεως 67^b 16. 84^a 5 sq. 91^a 17.

ὁ, οἱ πλησίον 67^a 24 sq. 324^b 25. 325^a 37. 327^b 1. 26. 91^a 21.

πλοῖον 326^a 40. 41. 320^b 34. 37.

πλοῦς. δεύτερος 84^b 19.

πλούσιος 63^b 21. 66^b 3. 13. 81^a 12. 15. 24. 25. ^{b} 25. 83^a 16. 31. 41. ^{b} 2. 6. 18. 34. 324^a 9. 90^a 34. 40. ^{b} 2. 3. 14. 19. 93^a 8. 94^b 22. 26. 95^b 31. 96^b 22. 97^a 1. 12. 99^b 26. 318^a 26. 31. 34. 36. 320^a 25. 304^b 1. 305^a 7. 23. 27. 313^b 18. 316^b 7. 17.

πλουτεῖν 57^b 13. 59^a 17. 73^b 19. 78^a 24. 89^b 35. 91^b 7. 318^b 20.

πλουτίνδην 73^a 24. 26. 98^b 10.

πλοῦτος 57^b 8. 69^b 24. 78^a 38 (cf. 72^b 40 c. adn.). 81^a 7. 83^a 2. 5. ^{b} 16. 33. 84^a 20. ^{b} 27. 86^b 16. 324^a 8. 89^b 34. 41. 91^b 28. 93^b 15. 94^a 11. 17. 20. 22. 95^b 14. 96^b 17. 317^b 39. 301^b 4. 311^a 10. καὶ χρήματα 57^b 7 sq. 323^a 37. καὶ πενία 303^b 16. καὶ τιμή 311^a 30. βοσκημάτων, δούλων, νομίσματος, ἀμπέλων 67^b 10 sqq. ἀληθινὸς ὀργάνων πλῆθος οἰκονομικῶν καὶ πολιτικῶν 56^b 27—37, οὐ νομίσματος 57^b 7 sqq.

πλωτήρ 76^b 20. 21. 27. 79^a 4. 6. 84^a 25. 320^b 35. 37.

πλωτός 58^b 19.

πνεῖν 330a 40.
πνεῦμα = ἄνεμος 330a 39. b 14. 335b 1. 90a 14. 18. spiritus 336a 38.
ποδανιπτήρ 59b 9.
ποίησις ars componendi musica 342b 3. ποίησις καὶ πρᾶξις 54a 1—8.
ποιητικός 331b 36. 307b 29. ποιητικὰ ὄργανα 54a 2. ποιητική 341b 40.
ποιητός 75a 6.
πολέμαρχος 322a 39.
πολεμικὸς ἀνήρ 64b 10. βίος 65a 22. πολεμικὴ 55b 38. 56b 23. 77a 18. ἀρετή v. ἀρετή. ἰσχύς 67a 20 sq. ἄσκησις 71b 6. 341a 8. ἔξοδος 85a 9. ἐρυμνότης 330b 41. χρεία 54b 31. πολεμικὸν πλῆθος (immo ἦθος) 88a 13. πολεμικοὶ καιροί 314b 16. στρατηγοί 321a 17. πολεμικαὶ πράξεις 330b 1. ἀσφάλειαι 330b 24 sq. πολεμικὰ γένη 69b 25 sq. τὸ πολεμικόν = οἱ στρατιῶται 329a 2 sq. 91a 26. τὸ περὶ τὴν θάλατταν 91b 21. τὰ πολεμικά 73b 15. 74b 12. 85b 18. 333b 38 sq. 322b 6. 31. 305a 13 sq.
πολέμιος = χαλεπός 320a 19.
πολεμοποιός 313b 28.
πόλεμος καὶ εἰρήνη 333a 30—b 3. 334a 15. 98a 4. [21 sq.] 26. b 6. 322a 35. 306a 20 sqq. δίκαιος 56b 23 — 26. cf. 333b 38 — 334a 2. ξενικός 72b 20. ὁ ἱερός 304a 12 sq. Λακωνικός 303a 10. Μεσηνιακός 306b 38. Μηδικός 307a 4 sq.
πολιορκεῖν 67a 32.
πολιορκία 67a 37. 331a 2.
πόλις πολλαχῶς λέγεται 76a 23 sqq. urbs. ἡ ἀρίστη τῆς πόλεως θέσις v. θέσις. civitas. τί ἐστι 52a 5 sqq. b 28 sqq. 74b 32 sqq. 76b 1 sq. 79a 21. 328a 35 sqq. b 17 sqq. praeterea v. ἔθνος. φύσει ἐστί 52b 30 sqq. πρότερον ἢ οἰκία καὶ ἕκαστος ἡμῶν 53a 19 sqq. τίνος χάριν συνέστηκε 52b 30. 78b 16—30. 80b 39. πῶς γίνεται 52a 26 — b 30. μέρη πόλεως opp. ὧν οὐκ ἄνευ πόλις 328a 21—329a 39. cf. 53a 29 sq. b 1 sqq. 61a 22 sqq. 77a 5 sqq. 326a 20 sq. 327b 9. 90a 1 sqq. 95b 2. 96b 14 sqq. μέγεθος τῆς πόλεως 76a 32. 326a 6 — b 25. εὐδαιμονία τῆς πόλεως v. εὐδαιμονία. πόλις ἐστὶν ἐκ τοῦ ποιοῦ καὶ τοῦ ποσοῦ 96b 16 sq. ἀρίστη 77a 2 sq. 88a 39. 323b 30 sq. βελτίστη 78a 8. libera civitas opp. μονάρχης 84b 14. 20.
πολιτεία = πόλις civitas 60b 20. 40. 63b 19. 69b 17. 23. 79b 18. 24. 33. 327b 33. 89a 17. 92a 34 (an = πολίτευμα?). 319a 2. 321b 17. τρία μόρια τῶν πολιτειῶν 97b 37 sqq., τὸ βουλευόμενον 97b 41 sq. 98a 4 — 99a 2, τὸ περὶ τὰς ἀρχάς 98a 1—3. 99a 2—300b 12. 321b 3 — 323a 11, τὸ δίκαζον 98a 3. 300b 13—301a 15. τὰ ἐν τῇ πολιτείᾳ 305b 20. — forma civitatis. diff. πόλις 70b 21 sq. 76b 10 sq. 337a 13. 94b 39. 96b 14 sqq. 309b 17. τί ἐστι 74b 38. 78b 9 sq. 89a 15 sqq. 90a 7 sqq. πολιτεία καὶ πολίτευμα σημαίνει ταὐτόν 79a 25 sq. πολίτευμά ἐστιν ἡ πολιτεία 78b 11 sq. φέρειν εἰς τὴν πολιτείαν 300b 20 sq. cf. 317b 28. πολιτεία καὶ νόμοι 65a 1 sq.

73b 33. 74b 15 sq. 18 sq. 86a 3. 324b 4. 89a 13 sqq. 98a 17 sq. ἡ ἄλλη πολιτεία 71a 13. 307b 16. εἴδη πολιτειῶν 75a 37 sqq. 78a 15. b 6—80a 6. 89b 27—95a 25. ὀρθαὶ καὶ παρεκβάσεις 75b 1 sqq. 79a 17—b 10. 82b 11 sqq. 84b 3 sqq. 22 sqq. 36 sq. 87b 39 sq. 88a 32 sq. 89a 26 sqq. 93b 23 sqq. ἀναμάρτητοι = ὀρθαί 75b 2. ἀρίστη 60b 28 sq. 66a 2. 67b 29 sq. 76b 37. 84a 1. b 25. 86a 15. 88a 33. 323a 16 sq. 324a 17 sq. 23. 325a 15. b 37. 328b 34 sqq. 332a 4. 334a 13. 88b 22. 25. 31. 37. 316a 13. = κρατίστη ἁπλῶς 88b 25 sq. = κρατίστη πασῶν τοῖς δυναμένοις ζῆν κατ' εὐχήν 60b 28 sq. = κατ' εὐχὴν γενομένη 95a 28 sq. = ἡ πρώτη ἡ ἀρίστη 93b 19 sq. = ἀρίστη καὶ πρώτη 316a 3. 28. = ἀκροτάτη 88b 39. = ὀρθοτάτη 93b 25. = ἡ καλῶς συνεστηκυῖα 90a 25. = ἀριστοκρατία ἢ παμβασιλεία 89a 31—33. = ἀριστοκρατία 90a 2. = ἡ ἐκ τῶν ἀρίστων ἁπλῶς ἀνδρῶν, ἣν μόνην δίκαιον προσαγορεύειν ἀριστοκρατίαν 93b 3 sq. πρώτη καὶ θειοτάτη = παμβασιλεία 89a 40. περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας 88b 5 sq. 323a 14—342b 34. ἀρίστη = ἀρίστη ταῖς πλείσταις πόλεσι 96b 3. 7. cf. 95a 25 sq. = ἀρίστη ὡς τὸ πλεῖστον εἰπεῖν 97b 33 = ταῖς πλείσταις πόλεσιν ἁρμόττουσα 89b 17. = ἧς τὰς πλείστας πόλεις ἐνδέχεται μετασχεῖν 95a 30 sq. = μάλιστα πάσαις ταῖς πόλεσιν ἁρμόττουσα 88b 34 = ῥᾴων καὶ κοινοτέρα ἁπάσαις 88b 38 sq. = κοινοτάτη καὶ αἱρετωτάτη μετὰ τὴν ἀρίστην καὶ τὰς ἄλλας ἀριστοκρατίας 89b 15 sq. = ἡ καλουμένη πολιτεία 95a 25—96b 2. ἡ ἐκ τῶν ὑποκειμένων, πρὸς ὑπόθεσιν ἀρίστη 88b 26. 96b 9 sq. = ἡ ἐνδεχομένη ἐκ τῶν ὑπαρχόντων 88b 32 sq. = ἡ δυνατή 88b 38. = τίς τίσιν ἁρμόζουσα, αἱρετή, συμφέρουσα 88b 24 sqq. 89b 18 sqq. 96b 25—97a 6. ἡ ἐξ ὑποθέσεως = ἡ δοθεῖσα 88b 28. cf. πρὸς ὑπόθεσιν τῆς προκειμένης πολιτείας 69a 32 sq. πολιτεῖαι παρεκβεβηκυῖαι = παρεκβάσεις v. παρεκβαίνειν = ἐξημαρτημέναι 89b 9. = ἡμαρτημέναι v. ἁμαρτάνειν. μεταβολαὶ τῶν πολιτειῶν 301a 19—316b 28. praeterea v. παιδεύειν. — ius civitatis, potestas, regimen civitatis 68a 18. 24. 27 sq. 40. 70a 35. 71a 35. 72a 15. 326b 21. 329b 37. 332a 34. 35. 90a 4. 91b 36. 92a 41. b 24. 39. 93a 4. 94a 14. 96a 26. 97a 41. b 5. 23. 320b 26. 301a 38. 302b 27. 304a 31. 38. b 15. 306a 26. 308a 8. 309a 29. synon. πολίτευμα 97b 23 (cf. 9 sq.). 306a 14 et 16 (cf. 78b 11 sq. 79a 25 sq.). οἱ ἐκ τῆς πολιτείας 309a 31 = οἱ ἐν τῇ πολιτείᾳ 321a 32. 306b 4 = οἱ ἐν τῷ πολιτεύματι 321a 30 sq. οἱ ἐκτός, ἔξω τῆς πολιτείας 304a 16 sq. 308a 6 (opp. οἱ ἐν τῷ πολιτεύματι). — administratio publica. αὕτη ἡ πολιτεία 329a 14 (si vera est lectio). — libera civitas (Republik). opp. μοναρχία 310a 37. b 1. 311a 24. b 37. 315b 40.

sim. 72b 10 (opp. δυναστεία). fort. 86b 13. πῶς φθείρονται αἱ πολιτεῖαι 1304b 17 — 307b 26. πῶς σῴζονται 307b 26 — 310a 36. — μεσότης ὀλιγαρχίας καὶ δημοκρατίας 65b 26 sqq. 73a 5. 79a 37 — b 4. 6. 89a 28. 30. 35. 93a 40. 94a 28. 97b 24. 98b 11. 35. 38. 317a 3. 319a 35. 301b 9. 303a 2. 304a 18. 28. 306b 11. 308a 36. b 7. 9. 10 = ἡ μέση, ἐκ τῶν μέσων πολιτεία 96a 37. 302a 13 sq. ἡ καλουμένη πολιτεία 90a 17 sq. 93b 9. 20. 94a 31. 95a 33. 320b 22. 306b 6 sq. ἡ ὀνομαζομένη 93b 22. 307a 13. ἀριστοκρατική 97a 8 sq. 98b 10. ἡ ἐν Τάραντι, Ὠρεῷ 303a 6. 20. περὶ πολιτείας 93b 31 — 94b 39. 96b 34 — 38. 97a 7 — b 28.

πολιτεύεσθαι med. civem esse 328a 17. 95b 40. 310a 16. administrare rempublicam 55b 37. 59a 35 sq. 67a 18. b 29. 79a 37. 324b 1. 92b 26. 93a 5. 318b 15. 320b 5. 14. 302b 30. (forma pass. 73b 32). τι 59a 35 sq. = πολιτείαν ἔχειν 62b 38 sq. 328a 18. 327a 17. b 32. 333b 5. 318b 33. 319b 36. 312b 9. πόλις, πολιτεία πολιτεύεται 325a 1. 326a 27. 328b 37 sq. 331b 25 sq. 332a 5. 88b 31. 92b 14. 95b 27. 36.

πολίτευμα 83b 32. 93a 16. 24. 97b 10. 321a 27. 305b 34. 306a 14. τί ἐστι 79a 25 sqq. cf. 78b 11 sq. οἱ ἐν τῷ πολιτεύματι 83b 23. 332b 31. 301b 24. 308b 26. 308a 6 sq. 13.

πολίτης τίς ἐστι 74b 39 — 76a 8. 77b 33 sqq. ἀτελής, παρηκμακώς 75a 17. 78a 6. ποιητός 75a 6. ἐξ ὑποθέσεως 78a 5.

πολιτικός = πολίτης ἀγαθός 88b 2 (?). καὶ ἄρχων 333a 11. ἀνήρ 308a 34 sq. ὁ πολιτικός 58a 20. 76a 33. 77a 15. 324b 24. 333a 37. 89a 6 sq. opp. ὁ πολίτης 77b 4. καὶ κύριος 78b 4. καὶ νομοθέτης 74b 36 sq. 326a 4 sq. ὁ νομοθέτης καὶ ὁ πολιτικός, ὡς ἀληθῶς πολιτικός 88b 27. 309b 35 sq. αἱ πολιτικοί 56b 39. 59a 36. opp. ἰδιῶται καὶ φιλόσοφοι 66a 31. opp. οἱ δημοτικοί 98b 24. ἀρετὴ τῶν πολιτικῶν 91b 1. πολιτικὸς βίος v. βίος. ἡ πολιτική 58a 22. 324b 32. 338b 35. ἐπιστήμη, τέχνη 68b 37. δύναμις πασῶν κυριωτάτη 82b 15 sq. διάνοια καὶ θεωρία 324a 19 sq. σύνεσις 91a 28. φιλοσοφία 82b 23. ἀρετή 81a 7. 340b 42 sq. τιμή 83b 15. ἀρχή 59b 4. 77b 9. 88a 12. 325a 10. 99a 18 (opp. ἱερεῖς). τάξις 69a 10. δύναμις 84a 7. ἰσχύς 84a 21. εὐεξία 335b 6. πρᾶξις 320a 2. πολιτικὸν ἢ νομοθετικόν 324b 26. πολιτικὸν ἀγαθόν 82b 17. ζῷον 53a 2 sq. 78b 21. πολιτικὰ δίκαια 82b 29. τὰ πολιτικά 66a 11. 88a 10. civitati utilis 333b 35. — ad liberam civitatem pertinens. opp. βασιλικός, οἰκονομικός, δεσποτικός („der republikanische Staatsmann") 52a 8. 12. 13. 16. πολιτική 53b 19. ἀρχή 54b 4. 5. cf. 55b 16. 20. 79a 8 sq. opp. δυναστευτική 72b 2. πολιτικὸν δίκαιον καὶ συμφέρον 87b 38 sq. πολιτικῶς opp. βασιλικῶς 59b 1.

opp. δεσποτικῶς 324^a 37. — e civibus constans. πολιτικὴ φυλακή 311^a 7. πολιτικοὶ σύσσιτοι καὶ συνημερευταί 314^a 10 sq. πολιτικὸν πλῆθος 83^b 2 sq. 327^b 18. 329^b 23 sq. τὸ πολιτικόν = οἱ πολῖται 329^a 30. — ad politiam (i. e. μεσότητα ὀλιγαρχίας καὶ δημοκρατίας) pertinens 88^a 7. 12. 94^b 1. 11. 300^a 37. 301^a 14. ὀλιγαρχία πολιτική 98^a 39. cf. 305^b 10. πολιτικὸν ἀριστοκρατικῶς 300^a 41. — opp. πολεμικός 67^a 22. 330^b 1. 341^a 8. — πολιτικῶς καὶ παχέως 75^b 25.
πολῖτις 75^b 33. 78^a 28.
πολιτοφύλαξ 68^a 22. (ἐν Λαρίσῃ) 305^b 29.
πολλαπλασίως 308^b 5.
πολλαστημόριος 308^b 2.
τὸ πολύ = τὸ πλῆθος 86^a 31 sq.
πολυανθρωπία 326^b 20. 327^a 15. ^{b} 7. 321^a 1.
πολυάνθρωπος 326^a 25. 27. 320^a 17. 321^b 25.
Πολύγνωτος 340^a 37.
πολυκοιρανίη 92^a 13.
Πολυκράτεια ἔργα 313^b 24.
πολυλογία 95^a 2.
πολυμερής 311^a 33.
πολύοχλος 91^b 23.
πολύπους 81^b 6.
πολυπραγματεῖν 99^b 1.
πολυτεκνεῖν 72^a 24.
πολυφιλία 84^a 20. ^{b} 27. 93^a 31.
πολύχειρ 81^b 6.
πολύχρηστος 337^b 26.
πολυχρόνιος 96^a 14. 99^a 7. 9. 308^b 13. 310^b 21. 312^b 39. 313^a 33. 315^b 8.
πονεῖν 63^a 14. 15. 335^a 18. 336^a 38. 310^a 24. 314^b 3. πεπονημένη ἕξις 335^b 8 sq.
πονηροκρατεῖσθαι 94^a 2.
πονηρόφιλος (an πονηροφίλος?) 314^a 1.
πόνος 338^b 13. 339^a 6. 10. ^{b} 17. 37. βίαιοι, ἀναγκαῖοι, οἱ πρὸς ἀνάγκην πόνοι 335^b 9. 337^b 40. 338^b 41.
Πόντος 338^b 21. 303^a 37. 305^b [illegible]. 306^a 9.
πορεία 335^b 15.
πορθμευτικός 91^b 21.
πορθμικός (immo πορθμευτικός) 91^b 24.
πορίζειν 56^b 28. 57^a 33. 41. 58^a 9. ^{b} 4. 24. 68^a 32. 85^b 7. 97^a 37. 40. ^{b} 12. 304^b 28.
πόρος 59^a 22. 30. 35.
πόσις 53^b 6. 335^b 41.
ποταγωγίς(?) 313^b 13.
ποταμός 56^a 37. 76^a 37. 336^a 16. 305^a 26.
πούς 53^a 21. 84^b 9. 87^b 28. 30. τὰ ἐν ποσί 63^a 18.
πρᾶγμα. οἱ ἐν τοῖς πράγμασι 307^b 9 sq.
πραγματεία 74^b 37. 339^a 40. διανοητική 99^a 30.
πραγματεύεσθαι 62^a 19. 338^a 14. 337^a 11.
πρακτικός 312^b 27. βίος 324^a 27. 40. 325^b 16. πρακτικὸν ὄργανον 54^a 2. πρακτικαὶ διάνοιαι 325^b 18. πρακτικὰ μέλη, πρακτικαὶ ἁρμονίαι 341^b 34 sqq. 342^a 15.
πρᾶξιν πρός τινα πράττειν 306^a 4 sq. πράξεις τῶν καταδικασθέντων 321^b 40 — 322^a 29.
πρᾶος 76^a 28. — πράως 65^a 36.
πραότης 340^a 20.
πρᾶσις 338^b 1. 91^a 5.
πράττειν καλῶς καὶ τὰ καλά 323^b 31 sq. cf. 325^a 21 sqq.
πρεπόντως 331^a 13.

πρεσβεία 59^b 11.
πρεσβευτής 99^a 20.
προάγειν 82^b 35. 339^a 13. = *προϊέναι* 74^a 10. *προάγεσθαι* med. 70^b 2.
προαίρεσις 52^a 28. 74^a 12. 87^b 32. 332^a 32. *τῆς πολιτείας* 69^b 13. 312^b 3. *τοῦ νομοθέτου* 71^a 32. *τοῦ συζῆν* 80^b 38 sq. *ζῆν κατὰ προαίρεσιν* 80^a 34.
προαιρεῖσθαι 60^b 27. 84^a 2. 324^a 21. 31. 325^b 25. 90^b 25. 301^a 19. ^{b} 11. 312^a 25. 315^a 26. praeferre 341^b 26.
προαιρετικός 66^b 37.
προαισθάνεσθαι 53^b 34.
προανακρίνειν 98^a 31.
προβαίνειν 319^b 14.
προβάλλειν 83^b 36.
πρόβατον 58^b 14.
πρόβλημα 68^b 26. 84^b 3.
προβουλεύειν 98^b 30. 99^b 33. 322^b 16.
πρόβουλος 98^b 29. 99^b 31. 35. 36. 38. 322^b 16. 323^a 8. 9.
πρόγονος 301^b 4.
προεδρία 92^a 9. 309^a 28.
προεθίζειν 337^a 20.
προεισάγειν 336^b 29.
προέρχεσθαι 80^a 10. 312^a 36.
πρόθεσις 322^a 9.
προθύμως 307^b 13.
προΐεσθαι 73^b 6. 307^b 4. 314^a 37. 38.
προίξ 66^b 3. 70^a 25.
προϊστάναι 85^a 36. *οἱ προεστῶτες* 319^b 7.
προκαθῆσθαι 322^b 14.
προκαλεῖσθαι med. 331^a 21.
πρόκλησις v. *πρόσκλησις*.
πρόκριτος 98^b 9.
πρόνοια 300^b 26.
πρόξενος 304^a 10.
προοδοποιεῖν 70^a 4. 336^a 32.
προορᾶν 52^a 32.
προπαιδεύειν 337^a 19.
προπηλακίζειν 311^a 36.
προπολεμεῖν 64^b 33. 67^b 32. 36. 68^a 35. 79^b 3. 91^a 7. 19. ^{b} 3.
προσάγειν 73^a 6 sq. 336^a 24. 337^b 41. 340^b 13. 96^b 37. 303^b 36.
προσαγωγή. ἐκ προσαγωγῆς 336^a 19. 306^b 14. 308^b 16. 315^a 13.
προσαιρεῖσθαι (?) 98^b 27.
προσαναπληροῦν 56^b 3.
προσαπορεῖν 75^b 39.
προσάπτειν 59^a 8.
προσαρμόζειν 99^a 13.
προσεδρεύειν 63^a 29. 337^b 16. 338^b 25.
προσευθύνειν 322^b 9.
προσεύθυνα 322^b 36.
προσεφέλκεσθαι 78^a 27.
προσέχειν 64^a 2. *τὸν νοῦν* 316^b 14.
προσκαλεῖν 315^b 21.
προσκεῖσθαι 321^a 33.
πρόσκλησις (an *πρόκλησις*?) 92^a 29.
προσκρούειν 63^a 18. 20.
προσλαμβάνειν 317^a 26. 319^b 8. 12. 303^b 25. 312^b 17.
προσλείπειν 337^a 2.
πρόσοδος 327^a 29. 92^b 33. 38. 300^b 10. 320^a 19. 22. 29. 36. 321^b 31. 322^b 32. 305^a 5.
προσοικεῖν 56^a 37.
προσπίπτειν 86^a 11.
προστάτης 75^a 13. *τοῦ δήμου* 305^a 20 sq. 39. ^{b} 17.
προστάττειν 73^b 11. 335^b 14. 99^b 8.
προσφέρειν 338^b 41.
προσφιλής 340^a 5.
προσχρῆσθαι 63^a 20.
πρόσχωρος 69^b 6.
πρόσωπον 341^b 5.

προτιθέναι 321b 42.
προϋπάρχειν 92b 20. 310b 25.
προϋποτίθεσθαι 325b 38.
πρόφασις 97a 13. 311b 10.
προφέρειν 88a 20.
πρύμνα 84b 10.
πρυτανεία 305a 17.
πρύτανις 322b 29. 305a 18.
πρωρεύς 53b 29. 76b 23.
πρωταγωνιστεῖν 338b 30.
τὴν πρώτην 86a 5.
πταίειν 74b 20.
πτηνός 58b 19.
πυθμήν 316a 6.
πυθόχρηστον μαντεῖον 331a 27.
Πύθων ὁ Αἴνιος 311b 20.
πύλη 322a 35.
πυραμίς 313b 21.
πύργος 331a 20.
πωλεῖν 59a 26. 319a 11. 321b 15.

ῥαθυμεῖν 335b 13.
ῥαθυμοτέρως 335b 17.
ῥαστώνη 56a 26.
ῥέπειν 93b 21.
Ῥηγῖνος 74b 23.
Ῥήγιον 316a 38.
ῥητορική 305a 12.
ῥήτωρ 55a 8.
ῥιγοῦν 67a 5. 14.
ῥίς 309b 23. 28.
Ῥόδος 71b 37. 302b 23. 32. 304b 27.
ῥοπή 95b 38.
ῥυθμίζειν 308b 17.
ῥυθμός 63b 35. 340a 13. 19. b 18. 341a 1. 14. b 19. 21. 24. ῥυθμῶν διαφοραί 340b 7 sqq.

Σαλαμίς 304a 22.
σαμβύκη 341b 1.
Σάμιοι 84a 39. 303a 36. — Σάμος 313b 24.
Σαρδανάπαλλος 312a 1.
σεμνός 55b 34. 325a 26. 314a 6. b 18.
Σέσωστρις 329b 4. 25.
Σεύθης 312a 14.
σημαίνειν 77a 39. ἀλλήλοις λυπηρὸν καὶ ἡδύ 53a 13 sq.
σημεῖον opp. ὁμοίωμα 340a 33. τοῦ ἡδέος καὶ λυπηροῦ 53a 11.
σιδηρεῖον 59a 25.
σίδηρος 57a 38. 59a 24. 64b 14. 334a 8.
σιδηροφορεῖσθαι 68b 40.
Σικελία 59a 23. 71b 39. 74a 25. 316a 35.
Σικυών 315b 13. 316a 30.
σιμός 309b 24.
Σῖμος 306a 30.
Σιρῖτις 329b 21.
Σίρρας 311b 12.
σιτομέτρης 99a 23.
σῖτος 57a 27.
σκέμμα 85b 37.
σκέπασμα 336a 17.
σκεῦος 338a 42.
σκέψις 60b 39. 66a 25. 68b 26. 69a 28. 31. 74b 33. 76a 31. 87a 2. 88b 6. 324a 14. 21. 325a 15. 326b 36. 337a 40. 95a 6. ἐξωτερικωτέρα 54a 33 sq.
σκήπτρου ἐπανάτασις 85b 12.
σκληρός 70b 33.
σκολιὰ μέλη 85a 38.
σκοπός 324a 34. 331b 27. 31. 333b 3. 13. 341b 15. 342b 18. 315a 41. βασιλικός, τυραννικός 311a 4 sq.
Σκύθαι 324b 11. 17.
Σκύλαξ 332b 24.
Σκυλλητικὸς κόλπος 329b 12.
σκυτεύς 61a 36. 91a 19.
σκυτοτομεῖν 73b 12.
σκυτοτόμος 60b 2. 61a 36. 80b 21. 91a 13.
σκύφος 324b 17.

σκωληκοτοκεῖν 56b 13.
Σμέρδις 311b 29.
σμικρότης 302b 4 = τὸ παρὰ μικρόν 303a 20 sqq. = τὸ μικρόν 303a 23. 307b 3. 32.
Σόλων 56b 32. 66b 17. 73b 34 — 74a 28. 81b 32.
σοφία 59a 8. 19.
σοφίζεσθαι 60b 34. 64a 20. 97a 14. 319b 25.
σόφισμα 322a 21. 307b 40. σοφίσματα ὀλιγαρχικά 97a 35. τῶν πολιτειῶν 308a 2.
σοφιστής 80b 11.
σοφιστικὸς λόγος 307b 36.
[Σοφοκλῆς 60a 28 sqq. = Ai. 293.]
σοφός 55a 12. 340b 18.
σπάνιος 86b 8.
Σπαρτιᾶται 70a 37. b 2. 71b 11. 13. 306b 36.
σπιθαμή 302b 37.
σπιθαμιαῖος 326a 40.
σποράδην λεγόμενα 59a 3 sq.
σποραδικός 56a 23.
σποράς 52b 24.
σπουδάζειν 57b 41. 59a 18. 334a 3. 336a 34. 314b 39.
σπουδαρχιᾶν 305a 31.
σπουδή 59b 18. 337a 32. 339a 32.
στάδιον 326a 41.
σταθμός 57a 39. 61a 27.
στασιάζειν 66b 38. 67a 38. 41. 72b 12. 86b 1. 301a 39. b 6. 29. 302a 20. 25. 30. 31. 33. b 7. 12. 21. 25. 303a 38. b 1. 3. 7. 18. 21. 305b 13. 16. 18. 306a 7. b 17. 312b 10. 313a 1. 316b 22. discordes esse 71a 26.
στασιαστικῶς 84b 22. 306a 38.
στάσιμος 340b 9. 342b 13.
στάσις 64b 8. 65b 12. 66a 38. 71a 39. 72b 31. 73b 18. 301b 5. 27. 302a 11. 13. 16. 22. b 11. 303b 17. 28. 31. 38. 304a 5. 9. 11. 12. 36. 37. b 4. 7. 305b 1. 306a 32. b 22. 307b 26. 308a 31. b 31. περὶ Κυρήνην 319b 17. ἐν Ἡρακλείᾳ 306a 37.
στασιωτικός 303a 25.
στάχυς 84a 30. 311a 21.
Στεντόρειος 326b 7.
στέργειν 336b 33.
στερεῖν 63b 28. 326a 39.
στερεός 316a 8.
στέρησις 311a 28.
στεφανοῦν 315b 19.
στημόνιον 65b 20.
στοιχεῖον 57b 23. 95a 35. 309b 16.
στόμα 90b 28. 30. 34. 311b 34.
στοχάζεσθαι 52a 4. 66b 28. 94a 16. 96b 36. 317b 1. 314a 15.
στρατεία 70a 1. 324b 15.
στρατεύειν 324b 14. 97b 15. 99a 21. 303a 10. 312a 35. b 16.
στρατηγεῖν 77b 10 sq. 82a 31. 305a 11. 307a 4. b 7. 12. 312a 11.
στρατηγία 73a 37. 85a 7. 15. b 27. 86a 2. 87a 5. 300b 11. 309b 4. 5. οἱ περὶ τὴν στρατηγίαν ἔμπειροι 326b 40.
στρατηγικός 309b 1. στρατηγική 58a 11.
στρατηγός 68a 22. 71a 40. 73a 30. 85b 22. 38. 326b 5. 99a 21. 322a 39. 305a 8. 312a 14. πολεμικός 321a 17.
στρατιώτης 306a 21. 28.
στρατιωτικός 69b 25. 70a 5.
Σύβαρις 303a 29. — Συβαρῖται 303a 31.
συγγένεια 52b 21. 62a 11. 29. 62b 34. 71b 27. 340b 17.
συγγενής 69a 3.
συγγιγνώσκειν 311b 40.
συγγνώμη 70a 10. 74b 22. 321a 34.

συγκαταβαίνειν 334b 34. 335a 31.
συγκατέρχεσθαι 300a 18.
συγκεῖσθαι πρὸς τὸ πλῆθος 308a 1.
συγκεφαλαιοῦν 322b 30.
σύγκλητος 75b 8.
συγκρίνειν 95a 27. 96b 24.
συγκρούειν 313b 17.
συγκτᾶσθαι 307a 30.
συγχορεύειν 84b 12.
συζευγνύναι 69b 28. 335a 16. 29. 316a 6.
σύζευξις 53b 10. 334b 31. 335a 10. 30. 36. b 28. 90b 32. 36.
συζῆν 63a 15. 78b 22. 80b 38. 39.
συκοφαντεῖν 304b 22.
συκοφαντία 68b 25.
συλλέγειν 300a 3.
συλλογισμός 61b 30.
σύλλογος 313b 3. 15.
συμβάλλειν 63b 26. 86a 28. συμβάλλεσθαι med. 70a 14. 81a 4. 83a 1. 2. 330b 13. 317b 16.
συμβόλαιον 63b 21. 75b 9. 76a 10. 83a 33. 331b 7. 300b 12. 321b 35.
σύμβολον 75a 10. 80a 37. 39. 94a 35.
συμβουλεύειν 86b 39.
συμβούλευμα 311a 20.
συμβουλή 98b 33.
συμβουλία 84a 27. 29.
σύμβουλοι (παρὰ Θουρίοις) 307b 14.
συμμάχεσθαι 300a 18.
συμμαχία 61a 24. 26. 80a 34. b 10. 40. b 10. 23. 98a 5. 23.
σύμμαχος 69b 1. 315a 2.
συμμετέχειν 330a 21.
συμμετρία 84b 9. 302b 36. 308b 12.
σύμμετρος 325b 37. 327b 6. 98b 25.
συμμιγνύναι 308b 29.
συμπαθής 340a 13.
συμπαραβάλλειν
συμπαραλαμβάνειν 304a 16.
συμπείθειν 96a 38. 318b 4. 307b 15.
συμπίνειν 311a 40.
συμπίπτειν 70b 20. 84a 32. 318a 39.
συμπλείονες 86b 36.
συμπνεῖν 303a 26.
συμπολεμεῖν 64b 36. 38.
συμπολιτεύεσθαι 324a 15.
συμποσιαρχεῖν 74b 12.
συμπρεσβευτής 71a 25.
συμπρίασθαι 59a 24.
σύμπτωμα 74a 12. 304a 1. 306b 6.
συμφορητός 81b 3. 86a 29.
συμφυῆναι 62b 13.
συμφυής 86a 18.
συμφωνεῖν 84b 14. 331b 30. 332b 5. 334b 10. 97a 1.
συμφωνία 63b 35. 334b 10.
συνάγειν 64a 4. 78b 23. 80b 13. 81b 12. 85b 7. 97a 39. 99b 1. 13. 317a 36. 319b 24. 320b 20. 321b 11. 304b 23. 314b 15. ratiocinari 99b 12 (?). c. ὡς et gen. abs. 74a 25.
συναγωγή 316b 40.
συναθροίζειν 320a 37. 38.
συνακολουθεῖν 56a 34.
συνάλλαγμα 300b 23. 32. 317b 28. 322b 34.
συναναγκάζειν 56b 7.
συναποδημεῖν 314b 13.
συναπόδημος 63a 17.
συναπολαύειν 303b 32.
συνάπτειν 76a 7.
συναριθμεῖν 318a 38.
συναρχία 98a 14.
σύναρχος 87b 31.
συνάρχειν 72b 4.
συναυλία 335a 38.
συνδοκεῖν 73a 23. 330a 3. 4.
συνδοξάζειν 310a 15.

συνδυάζειν 52a 26. 335b 24. 300a 19. 301a 7. 321a 17.
συνδυασμός 335a 11. 90b 35. 94b 2. 300a 31. 317a 3.
συνεθίζειν 336a 13. 340a 16.
συνεῖναι 62a 33.
συνεκβάλλειν 304a 32.
συνεκτίκτειν 56b 10.
συνεπιβλάπτειν 70b 15.
συνεπιτίθεσθαι 311b 17.
συνεπιψηφίζειν 72a 11.
συνέρχεσθαι 78b 25. 80a 26. b 25. 29. 81b 5. 35. 82a 17. *εἰς μίαν πολιτείαν* 321b 17 sq.
σύνεσις = *τέχνη. πολιτική* 91a 28. *οἱ περὶ τὴν σύνεσιν ταύτην* 342b 8.
συνεστηκότως 340b 1.
συνέχειν τὴν πολιτείαν 70b 17. *τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν* 78b 26. *τόδε τὸ πᾶν* 326a 32 sq.
συνεχής 315b 30. 316a 29. opp. *διῃρημένος* 54a 29.
συνήγορος 322b 11.
συνήθεια 319b 26.
συνημερευτής 314a 10.
σύνθεσις 76b 7. 8. 94a 36.
συνθήκη 80a 38. b 3. 10. 84a 41.
συνιέναι 86a 26.
συνιστάναι rebellionem facere 312b 13. *συστῆναι* 66a 27. 304b 27. *οἱ συστάντες* 312b 14 sq. cf. 72b 3. 304b 30.
συννοεῖν 84a 32.
σύννους 67a 36.
σύνοδος 71a 28. 331b 10. 319a 32. 320b 3.
συνοικεῖν 78a 39. 303a 29. 32.
σύνοικος 303a 28.
συνομολογεῖν 323b 23.
σύνοπτος 74a 38.
συνουσία καὶ σύλλογος 313b 14 sq. *συνουσίαι καὶ διαγωγαί* 339b 23. — coitus 335a 24. 26. *ἡ πρὸς τοὺς ἄρρενας* 69b 27.
σύνταγμα 90a 22.
σύνταξις 65b 26. 71b 2. 325a 3. 97b 19. 28. 322a 36.
συντάττειν 67a 20. 72b 30. 73a 28. 324a 34. b 8. 330a 7. 333b 7. 316b 33. 317a 6.
συντόμως 89b 23.
συντομία 337b 40. 341b 41.
σύντονος 342a 24. b 21. 90a 27. 304a 21. — *συντόνως* 312b 28.
Συρακοῦσαι 55b 24. 59a 30. 302b 32. 303b 20. 304a 27. 306a 1. 310b 30. 313b 26. 315b 35. 316a 33. — *Συρακούσιοι* 86b 40. 303a 38. 312b 8. 313b 13.
συσσιτεῖν 317b 38.
συσσίτια 64a 8. 65a 8. 9. 66a 35. 74b 11. 330a 3 sqq. 13. 331a 19. 22. 25. b 5. 16. 336b 10. 313a 41. *Λακεδαιμονίων* 65b 41. 71a 27. 33. 94b 27. cf. 72a 14 sqq. *Κρητῶν* 72a 2. 13. 20. 26. 329b 6. *Καρχηδονίων* 72b 33. *περὶ τὴν Ἰταλίαν* 329b 5 sqq. 16. 17.
σύσσιτος 314a 10.
συστάς 330b 29.
σύστασις 328a 22. 332a 30. 95b 28. 96a 8.
συστρέφειν 304b 23.
σφετεριστής 315b 2.
σχῆμα μείζων 322a 31. *τῆς δημοκρατίας* 318b 26 sq. *σχήματα* 59b 8. 340a 31. *καὶ χρώματα* 340a 34.
σχολάζειν 56a 32. 70a 4. 71b 5. 73a 25. 33. 326b 31. 334a 4. 9. 19. 25. 37. 39. 337b 31. 34. 35. 338a 1. 4. 92b 28. 32. 36. 93a 5. 6. 18. 300a 3. 308b 36.
σχολαστικός 341a 28. 322b 37. 313b 4.
σχολή 73a 35. b 7. 329a 1. 334a 16. 21. 338a 10. 21. cf. *δια-*

γωγή et δοῦλος. σχολὴ καὶ ἀσχολία 333ᵃ 30 — ᵇ3. 334ᵃ 15 sqq. — = μέθοδος 323ᵇ 39. — σχολαί 313ᵇ 3.
Σωκράτης 60ᵃ 22. 61ᵃ 6. 12. 16. ᵇ19. 21. 62ᵇ 6. 9. 63ᵇ 30. 64ᵃ 12. 29. ᵇ7. 24. 29. 37. 342ᵃ 38. ὁ ἐν τῇ πολιτείᾳ ᵇ23. 91ᵃ 12. 316ᵃ 2. ᵇ27.
σωτήριον 314ᵃ 13.
σωφρονεῖν 334ᵃ 26.
σωφροσύνη 59ᵇ 24. 60ᵃ 21. 67ᵃ 10. 323ᵃ 28. 334ᵃ 24. 335ᵃ 22. 340ᵃ 20. περὶ τὰς γυναῖκας 68ᵇ 9 sq. — parsimonia 77ᵇ 21.
σώφρων 59ᵇ 30. 32. 39. 323ᵇ 29. [334ᵃ 19.] — σωφρόνως 319ᵇ 32. parce 65ᵃ 30 sqq. 326ᵇ 31.

τάγμα 94ᵇ 6.
ταλαιπώρως 65ᵃ 32.
τάλαντον 59ᵃ 27. 80ᵃ 29.
ταμίας 321ᵇ 33. 322ᵇ 25. 314ᵇ 17.
ταμιεία 309ᵇ 7.
ταμιεύειν 82ᵃ 31.
ταξιαρχεῖν 77ᵇ 11.
ταξιαρχία 322ᵇ 3.
τάξις 61ᵃ 34. 67ᵇ 13. 326ᵃ 32. 331ᵇ 14. 318ᵇ 7. τάξιν ἔχειν 52ᵇ 6. locum habere 331ᵃ 37. ᵇ6. ἐμπειρίαι καὶ τάξεις 97ᵇ 20 sq.. sensu politico 70ᵃ 32. 318ᵇ 36. = νόμος 87ᵃ 18. νόμος, πολιτεία τάξις τις 74ᵇ 38. 78ᵇ 9. 326ᵃ 30. 89ᵃ 15 sqq. 90ᵃ 7 sq. πόλεως 78ᵇ 9. τῆς πολιτείας 64ᵇ 31. 72ᵃ 4. ᵇ9 sq. 31. 81ᵇ 39. 307ᵇ 18. cf. 73ᵃ 27 sqq. 324ᵃ 24. πολιτική 69ᵃ 10. 329ᵇ 38. νόμων 63ᵃ 23. 71ᵇ 29. 32. ἐθῶν 335ᵇ 21. τῶν ἀρχῶν 90ᵃ 8. περὶ τὰς ἀρχάς 316ᵇ 32. συσσιτίων 329ᵇ 5 sq. τῶν ἱερέων 329ᵃ 28. = πολιτεία 89ᵃ 1. 90ᵃ 12. 94ᵇ 21. 96ᵃ 40. ἀρίστη 69ᵃ 32. βελτίστη 309ᵇ 32 sq. ὀλιγαρχική 98ᵇ 5. Κρητική, Λακωνική 71ᵇ 41. Ἱπποδάμου 68ᵃ 15 sq. τῶν Καρχηδονίων 73ᵃ 21. = παιδεία 337ᵃ 3 sq. (περὶ τοὺς παῖδας). φρουρῶν, ἐφήβων 322ᵃ 28.
ταπεινός 337ᵇ 14. 95ᵇ 18. — ταπεινῶς 313ᵇ 41.
ταπεινοῦν 84ᵃ 41. 315ᵇ 6.
Ταραντῖνοι 320ᵇ 9. — Τάρας 91ᵇ 23. 303ᵃ 3. 306ᵇ 31.
ταραχή 62ᵇ 27. 68ᵇ 4. 302ᵃ 22.
ταραχώδης 337ᵃ 40.
ταφή 74ᵃ 39.
τάφος 74ᵃ 37. 324ᵇ 20.
ταχέως (immo παχέως) 75ᵇ 25.
τὲ — δέ 56ᵃ 23—29. 69ᵃ 36—38. 330ᵃ 38—40. 98ᵇ 14—26. 319ᵃ 7—14. 316ᵃ 3—20. — τε γάρ etenim 338ᵃ 2. 318ᵇ 33.
τείνειν τι πρὸς ἀρετήν 339ᵃ 22.
τειχοποιός 321ᵇ 26.
τεῖχος 76ᵃ 27 sq. 80ᵇ 15. 327ᵃ 35. 322ᵃ 35. περὶ τειχῶν 330ᵇ 32 — 331ᵃ 22.
τεκνοποιία 65ᵃ 40. ᵇ7. 70ᵃ 40. 335ᵃ 12. 31. 39. ᵇ7. 23. 29. 41.
τέκτων 61ᵃ 36. 37. 80ᵇ 20. 82ᵃ 22.
τέλειος 52ᵇ 28. 59ᵇ 3. 81ᵃ 1. 328ᵃ 38. 332ᵃ 9. 88ᵇ 11. — τέλεος 60ᵃ 17. — τελέως 61ᵇ 20. 75ᵃ 12.
τελειοῦσθαι 56ᵇ 9. 339ᵃ 38. — τελεοῦσθαι 53ᵃ 32.
οἱ τελευτῶντες 68ᵃ 8. 93ᵃ 29.
τέλος finis. τῆς γεννήσεως 335ᵃ 7. adv. 71ᵇ 39. 337ᵇ 34. 89ᵇ 22. 322ᵇ 36. 303ᵃ 23. εἰς τὸ τέλος 302ᵃ 6 sq. — perfectio et absolutio rei. opp. εἰσφορά 322ᵇ 13. ἔχειν 60ᵇ 21 sq.

λαμβάνειν 322ᵃ 6. 16. *εἶναι* 317ᵇ 6. — maturitas 60ᵃ 33. — = *τὸ οὗ ἕνεκα. ὁ σκόπος καὶ τὸ τέλος* 331ᵇ 27 sq. *τὸ τέλος καὶ τὸ οὗ, τίνος ἕνεκα* 52ᵇ 30 sqq. 333ᵃ 10 sq. *καὶ βέλτιστον* 53ᵃ 1. *τῆς φύσεως* 334ᵇ 15. *τῆς τέχνης* 57ᵇ 26—29. *τῆς πόλεως* 61ᵃ 13. 337ᵃ 21 sq. *τῆς κοινωνίας* 89ᵃ 17. *πρὸς σκοπὸν ποιεῖσθαι* 341ᵇ 15. *τοῦ βίου* 337ᵇ 35 sq. et sine hoc additamento = *εὐδαιμονία* 339ᵇ 26. 27. 33 sqq. = *διαγωγή* 339ᵃ 3. cf. 1338ᵃ 4 sqq. opp. *τὰ πρὸς τὸ τέλος* 57ᵇ 26 sq. 80ᵇ 39 sq. 325ᵃ 7 sq. *το βέλτιστον τέλος* 333ᵇ 7. *τὰ βελτίω καὶ τὰ τέλη* 333ᵃ 39. *τέλη τῆς τυραννίδος* 311ᵃ 10. 28. — vectigal 71ᵃ 37. 313ᵇ 26. [= *τίμημα* 74ᵃ 20.]

Τένεδος 91ᵇ 25.

τεταρτημόριον 323ᵃ 31.

οἱ τετρακόσιοι 304ᵇ 12. 305ᵇ 27.

τεχνάζειν 320ᵃ 35.

τέχνη v. *τέλος*. *τὰ περὶ τὰς τέχνας* = *τεχνῖται* 91ᵇ 19.

τεχνικός 57ᵇ 4. 58ᵇ 36. 327ᵇ 27. *ἀγών* 341ᵃ 10. *τεχνικὴ παιδεία* 341ᵇ 10. *τεχνικὸν ὄργανον* 341ᵃ 18 sq. *τεχνικόν τι λαβεῖν* 52ᵃ 22.

τεχνίτης 60ᵃ 38. 62ᵇ 26. 64ᵃ 27. ᵇ 15. 23. 34. 67ᵇ 15. 32. 68ᵃ 17 sqq. 78ᵃ 25. 328ᵇ 22. 26. 329ᵃ 36. 338ᵃ 18. 341ᵇ 17. 91ᵇ 4. 314ᵇ 4. *βάναυσος* 60ᵃ 41. 77ᵇ 1.

Τηλεκλῆς 98ᵃ 13.

τηρεῖν 307ᵇ 31. 308ᵇ 34. 309ᵇ 16. 315ᵃ 9.

τήρησις 308ᵃ 30.

τιμαλφεῖν 336ᵇ 19.

τιμᾶν censere 319ᵃ 17. 308ᵃ 40.

τιμή pretium 59ᵃ 27. — honor 83ᵃ 14. 332ᵃ 15. 333ᵇ 35. 335ᵇ 16. 322ᵇ 28. 302ᵇ 10 sqq. 315ᵃ 6. 24. *πολεμική* 312ᵃ 18. opp. *χρήματα, πλοῦτος* 311ᵃ 6. 30. et v. *κέρδος*. munus 55ᵇ 36. 310ᵇ 29. 36. cf. 81ᵃ 31. *βασιλική* 313ᵃ 13. cf. 310ᵇ 36. *τιμαὶ πολιτικαί* 83ᵇ 15. cf. 78ᵃ 38. 87ᵃ 16. 90ᵃ 40. ᵇ 12. 94ᵃ 10. 97ᵇ 7. 306ᵇ 23. 308ᵇ 38. 309ᵃ 13. 316ᵇ 21. *οἱ ἐν ταῖς τιμαῖς* 305ᵇ 4.

τίμημα 66ᵃ 13 sqq. ᵇ 23. 78ᵃ 23. 82ᵃ 30. 39. 83ᵃ 17. 91ᵇ 39. 92ᵃ 39. ᵇ 1. 30. 94ᵇ 3. 4. 5. 10. 13. 97ᵃ 19. ᵇ 2. 98ᵃ 37. 39. 300ᵃ 16. 317ᵇ 22. 318ᵃ 11. 33. 37. ᵇ 31. 320ᵇ 23. 25. 27. 321ᵃ 28. 303ᵃ 23. 305ᵃ 30. ᵇ 32. 306ᵇ 8. 9. 13. 307ᵃ 28. 308ᵃ 35. 37. 38. ᵇ 3.

τίμησις 319ᵃ 19. 308ᵇ 2. 6.

τίμιος 59ᵇ 23. 73ᵃ 39. 83ᵃ 36. 323ᵇ 16. 340ᵃ 1.

Τιμοφάνης (*ὁ Μιθυληναῖος*) 304ᵃ 7. — *ὁ Κορίνθιος* 306ᵃ 23.

τιμωρεῖν 311ᵇ 21.

τιμωρία 332ᵃ 12. 311ᵃ 35.

τοῖχος 331ᵃ 6.

τοκισμός 58ᵇ 25.

τόκος 58ᵇ 5 sqq. 335ᵃ 17.

τοξότης 322ᵇ 1.

τραγικός 76ᵇ 5.

τραγῳδία 336ᵇ 28.

τρέφειν 65ᵃ 16. 72ᵃ 20. 93ᵃ 19. educare 327ᵃ 14. 334ᵇ 30. 335ᵇ 21. 94ᵇ 22.

οἱ τριάκοντα 305ᵇ 25.

τρίγωνον 341ᵃ 41.

τριετηρίς 308ᵇ 1.

τριήμερος 86ᵃ 13.

τριηραρχία 322ᵇ 4.

τριήραρχος 304ᵇ 29.

τριήρης 327b 15.
τριηρικός 91b 23.
Τριόπιον 71b 36.
τρίπους 53b 36.
Τροιζήνιοι 335a 20. 303a 29. 30.
τροπή 316a 17.
τρόποι τῆς ἀρχῆς 78b 31. 85a 2. *βασιλείας* 86a 5. *πολιτείας* 324b 2 sq. *μουσικῆς* 341a 4 sq. *τοῦ συνδυασμοῦ* 94b 2. (*τοῦ βουλεύεσθαι*) 98a 11. *τῶν περὶ τὰς ἀρχάς* 99a 13. *τῆς τῶν ἀρχόντων καταστάσεως* 300a 12. 23. b 5. *τῶν δικαστηρίων* 300b 14 sqq. *δύο τῆς τῶν τυραννίδων σωτηρίας* 313a 34 sqq. 314a 30 sqq. *οἰκεῖοι ἑκάστῃ πολιτείᾳ* 316b 38 sqq.
τροφή 56a 18. 22. 24. 32. b 11. 14. 18. 19. 57a 11. b 14. 58a 18. 23. 35. 36. 68a 9. 33. 336a 4. 7. 338b 41. 90b 27. 40. 94b 27. 97b 11. 12. educatio 335b 20. 336b 1. 94b 21.
τρυφᾶν 65a 34. 66b 26. 310b 23. 312a 14.
τρυφερῶς 69b 23.
τρυφή 326b 38. 91a 4. 95b 17. 311a 11.
τύπος 341b 31. *τύπῳ* 76b 19. 335b 5. 302a 19. *ὡς ἐν τύπῳ* 328a 10.
τύπτειν 311b 27.
τυραννεῖν 67a 14. 77a 24. 305a 41. 314a 38. 315b 31.
τυραννεύειν 315b 24. 32. 36.
τυραννικός 324a 10. b 2. 311a 4. 313a 2. b 10. 19. 30. 33. 314a 6. 11. 12. 27. 34. 315a 41. b 29. *τυραννικὴ δύναμις* 313a 13. *μοναρχία* v. *μοναρχία*. *φυλακή* 85a 25. 311a 7. *τυραννικὸν δίκαιον καὶ συμφέρον* 87b 39. *κατασκεύασμα* 319b 27. *πλεονέκτημα* 311a 5 sq. *τυραννικωτάτη τῶν ὀλιγαρχιῶν* 320b 32. *Συρακούσιοι μετὰ τὰ τυραννικά* 303a 38.
τυραννίς 65b 40. 66a 2. 76a 9. 16. 79b 5. 6. 16. 84a 26. 86b 16 sq. 89a 28. 38. b 2. 92a 18. b 8. 93b 28. 96a 2. 4. 318a 22. b 18. 305a 8. 15. 21. 27. b 41. 308a 21. 22. 316a 22. 25. 30. 34. 37. *αἱρετή* 85a 32. b 26. *περὶ τυραννίδος* 94b 40—95a 25. 310b 2 — 311a 22. *πῶς γίνεται* 310b 7 sqq. cf. 86b 16 sq. *πῶς φθείρεται* 312a 40—b 37. *πῶς σῴζεται* 313a 34—315b 10. *πολυχρονιώταται τυραννίδες* 315b 11—39. cf. *ἡ Γέλωνος* 302b 32.
τυραννος 67a 16. 72b 32. 74a 6. b 36. 76a 11. 81a 13. 22. 84a 34. 85a 26. 37. 86b 39. 92a 22. 305a 9. 306a 23. 310b 15. 27. 311a 40. 312b 20. 313a 15. 36. b 36. 41. 314a 26. b 6. 7. 9. 29. 38. 315a 38. *οἱ τύραννοι* = *Πεισιστρατίδαι* 75b 36.
Τυρρηνία 329b 18. — *Τυρρηνοί* 80a 36.
Τυρταῖος 306b 39.
τύχη 70b 20. 73b 21. 323b 28 sq. 331b 22. 41. 332a 30. 32. *τύχαι* 65b 8. 303a 3. *φαῦλαι* 332a 20.
τυχηρός 95a 28.
τωθασμός 336b 17.

ὑβρίζειν 69b 9. 74b 21. 330b 40. 97b 7. 302b 6. 304a 2. 307a 20. 309a 22. 311a 2. b 2. 6. 23. 25.
ὕβρις 67b 39. 95b 11. 302b 2. 5. 311a 27. 33. b 19. 312b 30. 314b 27. *εἰς τὸ σῶμα καὶ τὴν ἡλικίαν* 315a 14 sqq.

ὑβριστής 334a 28. 95b 9.
ὑγιάζειν 87a 37.
ὑγιαίνειν 58a 29. 79a 15. 331b 35.
ὑγίεια 58a 12. 32. 330a 38. b 13. 335b 6. 37. 336a 14. 338a 20. 320b 34.
ὑγιεινός 330a 40. b 10.
ὑγιής 81b 41.
ὑδαρής 62b 15.
ὕδωρ 86a 32. ὕδατα 330b 4. 13. 17. ὄμβρια, ὑγιεινά 330b 6. 10.
ὕλη opp. ὄργανα 56a 8 sqq. ἡ περὶ ξύλα 327a 8 sq.
ὑλοτομία 58b 31.
ὑλωρός 331b 15. 321b 30.
ὑπακούειν 333a 18.
ὑπαρχή 93a 2.
ὑπευθύνειν 307b 32.
ὑπεξιέναι 76a 39.
ὑπεραίρειν 66b 11.
ὑπερασθενής 95b 8.
ὑπερβολή 88a 27. 323a 38. b 3. 8. 326b 2. 12. 22. 24. 37 sq. 332b 19. 342b 14. 95b 18. 39. 96a 3. 309b 22. 26. 315b 3. τῆς τιμῆς 59a 26 sq.
ὑπερευγενής 95b 6.
ὑπερίσχυρος 95b 6.
ὑπέρκαλος 95b 6.
ὑπερόριος. τὰ ὑπερόρια 85b 14. 18.
ὑπεροχή 55a 15. 82b 24. 34. 83a 1. 84b 16. 27. 88a 23. 323a 35. b 14. 326a 21. 332b 21. 89b 1. 90a 12. 91b 11. 93a 4. b 41. 95b 14. 96a 31. b 27. 34. 97b 18. 302a 27. b 2. 304a 37. 307a 19. 309b 28. 310a 1. b 11. 12. 311a 36. 314a 8.
ὑπερπλούσιος 95b 7.
ὑπέρπτωχος 95b 7.
ὑπερτείνειν 329b 24. 93a 30. 96a 16. b 28. 32. 38. 318a 37. 319b 13.
ὑπέχειν δίκην 75a 9. ὑπέχεσθαι med. 311b 19.
ὕπνος 339a 17. 20.
ὑπηρεσία 59b 26.
ὑπηρετεῖν 61b 37. 77a 36. 309b 12.
ὑπηρέτης 53b 30. 33. 54a 1. 87a 21.
ὑπηρετική 56a 5 sqq. (= ἕτερον εἶδος 56a 14. ἕτερόν τι γένος 56a 18). 58a 34. ἐπιμέλεια 99a 24.
ὑποβάλλειν 342b 22.
ὑπογράφειν 63a 31.
ὑπόγυος 321b 16.
ὑπόδεσις 57a 9.
ὑποδέχεσθαι 303a 36.
ὑπόδημα 57a 9 sqq.
ὑποδοχή 330b 6.
ὑπόθεσις 61a 16. 63b 31. 329a 22. 300b 15. 317a 36. 314a 38. syn. ὅρος, τέλος, τρόπος. ἡ βελτίστη 334b 11. τῆς προκειμένης πολιτείας 69a 32 sq. τοῦ νομοθέτου 71a 41. τῆς ἀριστοκρατίας καὶ τῆς πολιτείας 73a 4 sq. δημοκρατικῆς πολιτείας 317a 40. ὑποθέσεις τῆς κατ' εὐχὴν πόλεως 325b 35 sqq. τῶν τυραννικῶν 314a 27 sqq. ἐξ ὑποθέσεως, πρὸς ὑπόθεσιν opp. ἁπλῶς 332a 10. 93b 3 sq. cf. 78a 5. 88b 28. 96b 9 sq.
ὑποκεῖσθαι 75a 35. 323b 40. 331b 36. 88b 26. 317b 18. 312a 31.
ὑποκρίνεσθαι 310a 10. 314a 39.
ὑποκριτής 336b 28. 30.
ὑπολαμβάνειν τὴν ἀρχήν 301a 26. — καὶ ὑποκρίνεσθαι 310a 10.
ὑπολείπειν intrans. 330b 7. ὑπολείπεσθαι pass. 54b 35. 334b 39.

ὑπόληψις 339 b 7. 301 a 37. 312 a 34.
ὑπολογίζειν 325 a 39.
ὑπομένειν intrans. 314 b 14. c. partic. pass. 329 a 11. 96 b 2. 315 b 21. c. infin. 97 a 4. 322 a 3 sq.
ὑπομνηστεύειν 304 a 14. 15.
ὑποποιεῖσθαι 303 b 24.
ὑποπτεύειν 87 a 39.
ὑποτίθεσθαι 65 a 17. 78 b 16. 325 b 2. 328 b 28.
ὑποφέρειν 67 a 27. 70 a 33.
ὑφάντης 56 a 9. 326 a 31. 91 a 12.
ὑφαντική 56 a 6. 58 a 25.
ὑφηγημένη μέθοδος 52 a 17 sq. ὑφηγημένος τρόπος 56 a 2. ὑφηγεῖσθαι pass. 60 a 4.

φαγεῖν 323 a 30.
φάλαγξ 303 b 14.
Φάλαρις 310 b 28.
Φαλέας 66 a 39—67 b 21. 74 b 9.
φαρμακεία 337 b 41.
φάρμακον 73 b 23. 321 a 16.
Φάρσαλος 62 a 24. 306 a 10.
φατρία 64 a 8. 80 b 37. 300 a 25. 319 b 24. 309 a 12.
φείδεσθαι τῶν εὐπόρων 309 a 15.
Φείδων ὁ Κορίνθιος 65 b 12 sq. — ὁ Ἀργεῖος 310 b 26.
φέρειν ἄρχοντας 66 a 10. 305 a 33 sq. — ἀποφοράν, φόρους, τίμημα 64 a 33. 72 a 18. 83 a 17 sq. τοὺς καρποὺς εἰς τὸ κοινόν 63 a 4. — intrans. 331 b 29. 300 b 21. 320 a 8. 24. 26.
φεύγειν τι 97 a 27. 322 a 23. 302 a 33. opp. διώκειν 60 b 13. — reum esse 69 a 3. cf. 300 b 28. — expelli 315 b 31. οἱ φεύγοντες exules 304 b 37. cf. 300 b 28.
φθαρτικός 81 a 20.
φθέγγεσθαι 84 b 12.
φθόγγος 76 b 8.
φθονεῖν 95 b 22. 318 b 35. 313 a 23.
φθορά 69 a 5. καὶ σωτηρία τῶν πολιτειῶν 89 b 24. 316 b 34. 317 a 38. 319 b 37 sq. 301 a 21 sqq. 307 b 30. 312 b 39. 313 a 11.
φιδίτια 71 a 27. 72 a 3. b 34.
φιλάνθρωπος 63 b 15.
φιλαρχεῖν 95 b 12.
φίλαυτος 63 b 2.
φιλητικός 327 b 39. 41.
φιλία = προαίρεσις τοῦ συζῆν 80 b 38 sq. ἡ πρὸς αὐτόν 63 a 41 sqq. πρὸς τὴν καθεστῶσαν πολιτείαν 309 a 34. cf. b 1 sq.
φιλικός 95 b 24. — φιλικῶς 330 a 1.
Φίλιππος 311 b 2.
Φιλόλαος 74 a 31 — b 5.
φιλονεικεῖν 306 b 1.
φιλονεικία 305 b 23. 308 a 31. 32.
Φιλόξενος 342 b 9.
φιλοπονία 338 b 25.
φίλτατοι φίλοι 323 a 32.
φιλοσοφεῖν 55 b 37. 72 a 22. 79 b 13. 329 a 41. 331 a 16. 340 b 6.
φιλοσοφία 59 a 10. 63 b 40. 67 a 12. 82 b 19. 334 a 23. 32. οἱ ἐκ φιλοσοφίας 341 b 28. οἱ ἐν φιλοσοφίᾳ 341 b 33. ἡ ἐν φιλοσοφίᾳ διατριβή 342 a 31 sq. synon. ἀπορία 82 b 23 (φιλοσοφία πολιτική).
φιλόσοφος 59 a 17. καὶ ἰδιώτης opp. πολιτικός 66 a 31. βίος v. βίος.
φιλοτιμία 67 b 24. 71 a 18. 318 b 22. 312 a 21. 24.
φιλότιμος 71 a 14. 308 a 9. 315 a 17. 19. πρὸς ἀρετήν 324 a 30.
φιλοχρηματία 70 a 14. 71 a 18.
φιλοχρηματιστής 316 a 40.
φιλοχρήματος 63 b 4. 71 b 17. 73 a 39. 315 a 18. 316 a 40.

φοβητικός 342a 12.
φόβος 342a 7. 302b 2. 21. 304b 24. 311a 25. b 36. ὁ τῶν ἐλευθέρων 331a 41 sq. φόβοι 308a 28.
φονικά 69a 1. 74b 24. φονικὸν δικαστήριον 300b 24. 36. φονικαὶ δίκαι 75b 10.
φόνος 62a 26. b 30. 300b 28.
Φόξος 304a 29.
φορά 59a 11.
φορβειά 324b 16.
φόρος 72a 18.
φορτηγία 58b 23.
φορτικός 58b 35. θεατής 341b 16. 342a 20. φορτικὴ ἡδονή 341b 12. φορτικαὶ κινήσεις 340b 10. — φορτικῶς 383b 9.
φρατρία v. φατρία.
φράτωρ 62a 12.
Φρεαττύς 300b 29.
φροιμιάζειν 323b 37. 325b 33.
φρονεῖν μικρόν 313b 8 sq. 314a 29. μικρά 314a 16.
φρόνημα 64a 34. 313b 2. ἐλεύθερον 314a 3.
φρονηματίας 313a 40.
φρονηματίζεσθαι (pass.) 74a 13. 84b 2. 341a 30. 306b 28.
φρόνησις 77b 25 sqq. 323b 34. 329a 9. 15. et v. ἀρετή. = δεινότης 53a 34. = ἐπιστήμη 89a 12. cf. 339a 26.
φρόνιμος 77a 15. 323b 36.
φρουρός 64a 26. 322a 28. 307a 32. [b 9.]
Φρύγιος ἁρμονία 342b 7. Φρύγια συντάγματα 90a 22. — φρυγιστί 342a 33. b 2. 90a 21.
Φρύνιχος 305b 27.
φυγαδεύειν 84a 37. 88a 25. 311a 17.
φυγάς 75a 21. 303a 35.
φυγή 94b 34. 98a 6.
φυλακή vigilia, custodia. νυκτερινή 308a 29. cura 320b 33. 39. 307b 39. 315a 8. 26. cura disciplinae et securitatis publicae 331b 16. 300b 10. 306a 28. τῆς πόλεως, πυλῶν καὶ τειχέων 322a 33. 35 sq. munus eiusmodi opp. στρατηγία et ταμιεία 309b 6. custodia carcerum 322b 35. φυλακαὶ τῶν σωμάτων 322a 1. cf. 25. — vigiles, custodes corporis 85a 29. 86b 37. 311a 11. βασιλική, τυραννική 85a 24 sq. 311a 7.
φυλακτήριον 331a 20. 22. b 16.
φύλαξ 310b 40. 314b 17. φύλακες (ἐν τῇ πολιτείᾳ τοῦ Πλάτωνος) 62b 1. 26. 32. 33. 64a 18. 26. 32. 40. b 16. 22. 39. 327b 39. custodes corporis 86b 39. 40. λιμένος 321b 26 sq.
φυλαρχία 322b 5.
φύλαρχοι (ἐν Ἐπιδάμνῳ) 301b 22.
φυλάττειν φυλακήν 308a 29. custodire. ὅπλοις τοὺς βασιλεῖς, τοὺς τυράννους 85a 26. τοὺς νόμους 86b 33. προσόδους 321b 32. χρήματα 314b 11. in carcere 322a 19. 25. coercere. τοὺς παραβαίνοντας 89a 19 sq. τὸ φαῦλον 318b 40 sq. curare. τὸ μικρόν 307b 32. πάντα 313b 1 sq. ἕν 314a 35. med. 308b 25. conservare opp. κτᾶσθαι, καθιστάναι 323a 41. 337a 15. φυλάττεσθαι prohibere 327a 38. se defendere 331a 17.
φυλετεύειν 75b 37.
φυλέτης 62a 13.
φυλή 64a 8. 98a 16. 300a 25. 319b 23. 320b 1. 304a 35. 304a 35. 309a 12.
φυσικόν 52a 29. 63b 1. φυσική

γλυκύτης 78b 30. *οἱ φυσικοί* 335a 40. b 1.
φύσις ἡ ἅπασα 54a 31. *οὐδὲν μάτην ποιεῖ* 53a 9. *οὐδ' ἀτελές* 56b 20 sq. *τέλος ἐστίν* 52b 31 sqq. *φύσις* opp. *ἔθος, λόγος* 332a 40. 334b 6. opp. *τέχνη* 333a 23. 337a 2. *τις ἢ τύχη* 331b 41. *τυχηρά* 95a 28. *ἡ φύσις αὐτή* ipsa natura rei 342b 11.
φυτεύειν 58b 18.
φυτόν 52a 29. 56b 16. 326a 37.
Φωκεῖς 304a 10. 13.
Φωκυλίδης 95b 33.
φωνὴ τί διαφέρει λόγου 53a 10 sqq.
φωρᾶν 303a 34. 306b 30.

χαίρειν ὀρθῶς 339a 24 sq. b 1. 340a 15 (cf. 17 sqq.). b 39. cf. 341a 14. praeterea v. *εὐδαιμόνως*.
χαλεπαίνειν 303b 24. 311b 33. 314b 2.
χαλεπός synon. *ἄγριος* 328a 8. opp. *σεμνός* 314b 18.
χαλεπότης 74b 17.
χαλκεύς 91a 15.
Χαλκιδεῖς 89b 39. — *οἱ ἐπὶ Θρᾴκης* 74b 24 sqq. 303b 2. 306a 3.
Χαλκιδικαὶ πόλεις αἱ περὶ Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν 74a 24 sq.
Χαλκίς 304a 29. 316a 31.
χαλκός 56a 10. 64b 14.
χαλκοτύπος 52b 2.
χαλκουργική 56a 6.
χαρὰ ἀβλαβής 342a 16.
χαρακτήρ 57a 40. 41.
Χάρης 306a 5.
Χαρητίδης 58b 40.
χαρίεις 67a 1. 40. 97b 9. 320b 7.
χαρίζεσθαι 63b 5. 74a 6. 320a 5. 305a 4.
Χαρικλῆς 305b 26.
Χαρίλαος, Χάριλλος 71b 25. 316a 34.
χάρις 87a 38. 334b 41. 309b 25. *ἀφροδισιαστική* 311b 16 sq.
Χαρώνδας 52b 14. 74a 23. 30. b 5 sqq. 96a 21. 97a 23.
χειμών 59a 11. 67b 27. 335a 38.
χείρ 53a 21. 87b 28. 30. *ἀπὸ τῶν χειρῶν ζῆν* 77a 39 sq. *ἐν χειρὸς νόμῳ* 85a 9. *διὰ χειρῶν ἔχειν* 308a 27.
χειροτονεῖν 307b 12.
χειρουργεῖν 340b 21. 342a 3.
χειρουργικὴ ἐπιστήμη 341b 1.
χειροῦσθαι 71b 38.
χερνής εἶδος δούλου 77a 38 sqq. — *τὸ χερνητικόν* = *οἱ χερνῆτες* 91b 25.
Χῖος 59a 13. 91b 24. 306b 5. — *Χῖοι* 84a 40. 303a 34.
χορευτής 77a 11.
χορηγεῖν 341a 36. — 81b 3. *κεχορηγημένος* 88b 14. *ἀρετὴ κεχορηγημένη* 323b 41. 89a 33.
χορηγία 309a 19. — 55a 14. 325b 38. 326a 6. 331b 41. 333b 17. 88b 40. 95a 28.
χορηγός 341a 33. 99a 19.
χοροδιδάσκαλος 84b 11.
χορός 76b 4. 84b 12. 341a 34.
χρεία ἀναγκαία 53b 16. 321b 16. *πολεμικὴ καὶ εἰρηνική* 54b 31 sq. cf. 328b 11. *ἐν χρείᾳ εἶναί τινος* uti 58a 16. egere 313b 29.
χρῄζειν 310a 33.
χρῆμα v. *κτῆσις* et *πλοῦτος*.
χρηματίζειν 98b 29. 300a 1. *χρηματίζεσθαι* 57b 34. 59a 4. 86b 14. 316b 4. 5.
χρηματισμός 58a 5. b 8. 338a 16.
χρηματιστικός 56a 15. 58a 13. 59a 7. 20. *τὸ περὶ τὴν θά-*

λαττον χρηματιστικόν 91ᵇ 21.
χρηματιστική = κτητική 53ᵇ 14. 56ᵃ 1. 4. 11. 57ᵇ 5. 9(?). 18. 19. 24. 36. 58ᵃ 6. 15 sqq. 28. 37. γένη αὐτῆς ἡ οἰκειοτάτη, ἡ μεταβλητική, ἡ μικτή 56ᵃ 13 — 58ᵃ 14. ᵇ 20 — 33. εἴδη τῆς μεταβλητικῆς (ἡ οἰκονομική) καὶ ἡ καπηλική = ἡ μὴ ἀναγκαία, μὴ οἰκονομικὴ χρηματιστική 57ᵃ 41 — 58ᵃ 19. 39 sqq. χρηματιστική = μεταβλητική 57ᵃ 18. 29. ᵇ 2. = καπηλική 56ᵇ 41. 58ᵃ 8. 59ᵃ 6. cf. 58ᵃ 13. περὶ χρηματιστικῆς τὰ πρὸς τὴν γνῶσιν 56ᵃ 1 — 58ᵇ 8. τὰ πρὸς τὴν χρῆσιν 58ᵇ 9 — 59ᵃ 36.
χρῆσις πρὸς ἀλλήλους 80ᵃ 36. ἀναγκαία 54ᵇ 29. 91ᵃ 26. διττὴ ἑκάστου κτήματος 57ᵃ 6 sqq. πρὸς τὴν χρῆσιν opp. πρὸς τὴν γνῶσιν 58ᵇ 10. 75ᵇ 21 sq. πρὸς τὰς χρήσεις 99ᵃ 28. κοινὰ ἐπὶ τὴν χρῆσιν 320ᵇ 10. cf. 63ᵃ 22 sqq. χρήσεις opp. μαθήσεις 341ᵃ 9. καὶ πράξεις τῆς ἀρετῆς 337ᵇ 9 sq. πολιτικαί 67ᵃ 22 sq. τῶν ἐρώντων 62ᵃ 34 sq.
χρησμός 335ᵃ 19.
χρηστική 55ᵇ 31.
χρόνιος 320ᵃ 35.
χρυσός 64ᵇ 12. 14.
χρῶμα 82ᵇ 28. 340ᵃ 34.
χύδην 324ᵇ 5.
Χυτόν 303ᵇ 9.
χῶμα 74ᵃ 41.
Χῶνες 329ᵇ 21.
χώρα opp. θάλαττα 327ᵃ 5. 20. opp. ἄστυ, πόλις syn. ἀγροί 319ᵃ 31 — 38. 321ᵇ 28. 322ᵇ 33. χώραι καὶ πόλεις 327ᵃ 32 sq. χώρα ἱερὰ δημοσία ἰδία 67ᵇ 34 sqq.
χωρίζειν 64ᵃ 7. 329ᵃ 38. 319ᵇ 1. 321ᵇ 11. 322ᵃ 21. ᵇ 24. χωρισθείς 53ᵃ 26. νόμου καὶ δίκης 53ᵃ 33. κεχωρισμένον μέρος 55ᵇ 12. κεχωρισμένοι 57ᵃ 22. 81ᵇ 13. 89ᵃ 18. χωριστός 54ᵃ 17. — κεχωρισμένως 91ᵃ 29.
χωρίον 67ᵃ 33.
χωρίς adv. 340ᵃ 13. διαστῆναι 55ᵃ 19.
χωρισμός 329ᵇ 23.

Ψαμμίτιχος 315ᵇ 26.
ψευδομαρτυρία 63ᵇ 21. 74ᵇ 6.
ψεῦδος 69ᵃ 19. 82ᵇ 30. 87ᵃ 33. 325ᵇ 3.
ψευδῶς ἀγαθόν 97ᵃ 11.
ψηφίζεσθαι 98ᵇ 32.
ψήφισμα 92ᵃ 6. 19. 24. 35. 37.
ψῆφος 68ᵇ 17.
ψηφοφορία 68ᵃ 2.
ψιλόν 321ᵃ 7 = οἱ ψιλοί 321ᵃ 18 sq. ψιλοί 321ᵃ 20. 322ᵇ 1. ψιλαὶ ἐργασίαι 321ᵃ 25. ψιλὴ δύναμις 321ᵃ 13. μουσική 339ᵇ 20.
ψυχῆς μέρη 333ᵃ 38 sqq. νοῦς καὶ ὄρεξις = λόγον ἔχον καὶ παθητικὸν μόριον 54ᵇ 5 sqq. = τὸ λόγον ἔχον καὶ τὸ ἄλογον 60ᵃ 6 sq. 334ᵇ 18 sqq. = λόγος καὶ ὄρεξις 77ᵃ 6 sq. = τὸ λόγον ἔχον καθ' αὑτὸ καὶ τὸ λόγῳ ὑπακούειν δυνάμενον 333ᵃ 17 sqq. ἕξεις αὐτῶν νοῦς καὶ ὄρεξις 334ᵇ 19 sq. μέρη τοῦ ὀρεκτικοῦ βούλησις θυμὸς ἐπιθυμία 334ᵇ 22 sq. (μέρος τοῦ λόγον ἔχοντος) τὸ βουλευτικόν 60ᵃ 12 sqq. τὸ τῆς ψυχῆς, περὶ τὴν ψυχὴν ἦθος synon. τὸ ὀρεκτικὸν v. ἦθος. praeterea cf. τὸ παθητικόν 86ᵃ 18 et v. νοῦς.

ψῦχος 336ᵃ 13.
ψυχρός 327ᵇ 23. 336ᵃ 17. 21.

ὠνεῖσθαι τὰς γυναῖκας 68ᵇ 41. τὰς ἀρχάς 73ᵇ 2. καὶ πωλεῖν 321ᵇ 15. 315ᵇ 31. — ὠνητός 73ᵃ 36.
ὠνὴ καὶ πρᾶσις 338ᵇ 1. 91ᵃ 5. ᵇ 20.
ὤνιος 70ᵇ 10. 331ᵃ 33. ᵇ 1. 338ᵃ 41.
ᾠοτοκεῖν 56ᵇ 13.
ὥρα 335ᵃ 37.
Ὠρεός 303ᵃ 18.
ὡς praepos. 303ᵇ 25.
ὥσπερ πάντες 323ᵃ 34. τι ἄλλο, ἄλλο τι 336ᵇ 4. 307ᵇ 31.
ὠτακουστής 313ᵇ 14.

APPENDIX.

Loci Politicorum, qui in eodem opere citantur, sunt hi:

1253 b, 20. *ἀρχόμενοι*] 1255 a, 8—16 ‖ 1255 a, 30. *ἐξ ἀρχῆς*] 1254 a, 17 — b, 39 ‖ 1255 b, 17. *ὥσπερ τινὲς φασὶν*] cf. 1255ª, 8 sqq. et 1253 b, 18—20 ‖ 1256 a, 3. *ἦν*] 1253 b, 23—1254 a, 17 ‖ 1258 a, 19. *ἐξ ἀρχῆς*] 1256 a, 14 sq. ‖ 39. *εἴπομεν*] 1256 a, 15—1258 a, 19 ‖ 1259 a, 37. *ἦν*] 1253 b, 3—11 ‖ 1259 a, 38. *πρότερον*] 1253 b, 15—1256 a, 39 ‖ 1260 a, 34. *ἔθεμεν*] 1254 b, 16—39. cf. 1259 b, 25 sq. ‖ 1262 b, 29. *πάλαι*] 1262 a, 24—32 ‖ 1263 b, 31. *τὴν ὑπόθεσιν*] 1261 a, 13 — b, 15 ‖ 1265 b, 17. *ὕστερον*] 1330 a, 2—23. 1335 b, 19—26 ‖ 1266 a, 25. *ὕστερον*] 1293 a, 35—1294 b, 39. 1296 b, 34—38. 1297 a, 7—b, 28 ‖ 1266 b, 8. *πρότερον*] 1265 b, 21—23 ‖ 1266 b, 9 sqq. *δεῖ κ. τ. λ.*] cf. 1265 a, 38—b, 16 ‖ 1268 b, 33. *εἴπομεν*] v. 25 — 28 ‖ 1269 a, 19. *τὸ παράδειγμα*] 1268 b, 34 sqq. ‖ 1271ª, 20. *ἄλλος ἔστω λόγος*] 1285 a, 35 — 1288 a 29 ‖ 1271 a, 29. *καθάπερ ἐν Κρήτῃ*] cf. 1272 a, 13 sqq. ‖ 1272 a, 16. *πρότερον*] 1271 a, 26—37 ‖ 1272 a, 35. *περὶ* — 36. *γερόντων*] cf. 1270 b, 35 — 1271 a, 18 ‖ 1272 b, 17. *εἴρηται*] 1272 a, 41 sq. ‖ 1273 b, 14. *εἴπομεν*] v. 9 sq. ‖ 1273 b, 30. *εἴρηται*] 1260 b, 37—1269 a, 27 ‖ 1273 b, 36. *εἴρηται*] 1269 a, 29—1271 b, 17 ‖ 1275 b, 3. *ὕστερον*] 1278 b, 6 — 1279 b, 10 ‖ 1275 b, 5. *φαμέν*] 1275 a, 22 sqq. ‖ 1276 a, 7. *πρότερον*] 1274 b, 34—36 ‖ 1276 a, 31. *εἰς ἄλλον καιρὸν*] altera tantum huius promissi pars (32. *τό τε πόσον*) solvitur 1326 a, 9—b, 24, altera (32 sq. *καὶ πότερον ἓν ἢ πλείω συμφέρει*) nusquam, nisi quod leviter eadem res attingitur 1303 a, 25—b, 3 ‖ 1278 a, 37. *τὴν τοιαύτην*] 1277 b, 7—30 ‖ 1278 b, 19. *κατὰ τοὺς πρώτους λόγους*] 1252 b, 28 — 1253 a, 18, inprimis 1253 a, 7 sqq. ‖ 1281 a, 38. *πρότερον*] v. 11 — 34 ‖ 1281 a, 39. *ἔστω τις ἕτερος λόγος*] 1282 b, 14—1288 a, 28. 1288 b, 10 — 1301 a, 15. 1316 b, 31 — 1323 a, 11 ‖ 1281 b, 21. *πρότερον*] 1281 a, 11—38 ‖ 1282 a, 15. *τὸν πάλαι λόγον*] 1281 a, 39—b, 21 ‖ 1282 a, 27. *εἴρηται*] 1281 b, 32 — 34 ‖ 1282 b, 1. *ἡ δὲ πρώτη λεχθεῖσα ἀπορία*] 1281 a, 11—38 ‖ 1282 b, 8. *πάλαι*] 1281 a, 34—38 ‖ 1283 a, 26. *πρότερον*] 1280 a, 9 — 1281 a, 8 ‖ 1283 a, 29. *πρότερον*] 1280 a, 9 sqq. ‖ 1283 b, 39. *τὸ λεχθέν*] v. 1—3 ‖ 1287 a, 4. *εἴπομεν*] 1286 a, 2 — 5 ‖ 1287 a, 32. *τὸ* — 33. *παράδειγμα*]

1286a, 12—14 ‖ 1287b, 11. πρότερον] 1283b, 20—23. 1284a, 4—1285b, 34. cf. etiam 1286a, 8 sq. ‖ 1288a, 6. πρότερον] 1284a, 4—b, 34 ‖ 1288a, 19. πρότερον] 1284b, 22—28. 1282b, 14—1284a, 3 ‖ 1288a, 24. πρότερον] 1280a, 7—1281a, 8. 1282b, 14—1284b, 34 ‖ 1288a, 32. φαμεν] 1279a, 22—b, 3 ‖ 1288a, 37 sq. ἐν δὲ τοῖς πρώτοις ἐδείχθη λόγοις] 1276b, 16—1278b, 6 [‖ 1325a, 14. ὕστερον] 1333a, 11—1334b, 3 ‖ 1325a, 30 sq. ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις] 1253b, 23—1255b, 39 ‖ 1325b, 34. πρότερον] 1288b, 10—1301a, 15. 1316b, 31—1323a, 11. 1301a, 19—1316b, 27] ‖ 1327a, 1. ἔφαμεν] 1326b, 22—24 ‖ 1327b, 19. πρότερον] 1326a, 9—b, 24 ‖ 1328a, 11. πρότερον] v. 1—5 ‖ 1328b, 29. εἴπομεν] v. 24—29 ‖ 1328b, 37. πρότερον] [1323a, 22—1324a, 3.] 1328a, 37 sq. ‖ 1329a, 23. ἐκ τῆς ὑποθέσεως] 1328b, 35—37 [‖ 1329b, 37. πρότερον] 1328b, 33—1329a, 2. 1329a, 18—26 et 1326b, 26—32] ‖ 1329b, 41. φαμεν] 1263a, 22 sqq. 1265a, 38—b, 16. 1269a, 34 sqq. 1273a, 32 sqq. cf. 1328b, 33 sqq. 1329a, 17 sqq. ‖ 1330a, 25. προειρημένας] 1329b, 41—1330a, 9 et, si διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας etiam ad sequentia pertinent, 1329a, 17—24 ‖ 1330a, 36. πρότερον] 1327a, 4—40 ‖ 1331a, 18 sqq. δεῖ κ. τ. λ.] cf. 1330a, 3—5. 13 ‖ 1332b, 9. πρότερον] 1327b, 18—1328a, 16 ‖ 1332b, 35. πρότερον] 1329a, 2—17 ‖ 1333a, 3 sq. ἐν τοῖς πρώτοις εἴρηται λόγοις] 1278b, 31—1279a, 8. cf. 1277a, 33—b, 30 ‖ 1333a, 12. φαμεν] 1276b, 16—1278b, 6. cf. 1288b, 37—39 ‖ 1334a, 15. πολλάκις] 1333a, 30—36. 1334a, 2—10 ‖ 1334b, 6. πρότερον] 1332a, 39 sqq. ‖ 1334b, 8. πρότερον] 1327b, 16—1328a, 16 ‖ 1335a, 4. ὅθεν ἀρχόμενοι] 1334b, 29 sqq. ‖ 1337b, 23. πρότερον] 1337a, 39—b, 2 ‖ 1337b, 30. πολλάκις] 1271a, 41 sqq. 1333a, 17—1334b, 3 ‖ 1338b, 14. φανερὸν] cf. 1334b, 8—28 ‖ 1338b, 14. πολλάκις] 1271a, 41—b, 10. 1333b, 5 sqq. 1334a, 39 sqq. ‖ 1339a, 12. πρότερον] 1337b, 27—1338a, 30 ‖ 1339b, 11. ὕστερον] 1340b, 20—1342b, 34 ‖ 1340b, 21. πρότερον] 1339a, 31—b, 10 ‖ 1340b, 34 sq. et 40 sq. cf. 1339b, 8 sq. 1341b, 14 ‖ 1342a, 30. πρότερον] 1340b, 3 sq. ‖ 1289a, 7. πρότερον] 1288b, 28—33 ‖ 1289a, 26. ἐν τῇ πρώτῃ μεθόδῳ] 1279a, 22—b, 10 ‖ 1289a, 31. εἴρηται] 1284b, 35—1288b, 6. 1323a, 14—1342b, 34 ‖ 1289a, 35. πρότερον] 1279a, 32—37. 1286b, 3—5 et 1284a, 4—b, 34. 1287b, 35—1288a, 29 ‖ 1289a, 41—b, 1. βασιλεύοντος] cf. 1284a, 4—b, 34. 1285b, 29—1286a, 8. 1286b, 3—11. 1287b, 35—1288b, 2. [1325b, 10—13.] 1301b, 27 sqq. 1310b, 2 sq. [‖ 1290a, 2. ἐν τοῖς περὶ τὴν ἀριστοκρατίαν] 1328a, 17—1329a, 39 ‖ 1290a, 24. διείλομεν] 1278b, 6—1288b, 6. 1332a, 14—1342b, 34. 1289a, 31—33. 40 sqq. et, ut videtur, 1340a, 40—b, 5. 1342a, 28 sqq. b, 29 sqq. ‖ 1290b, 22. τῶν εἰρημένων] 1290a, 13—22 ‖ 1290b, 28. πρότερον] 1289b,

27 sqq. ‖ 1290b, 39. *πολλάκις*] 1261a, 22 sqq. 1283a, 14 sqq. 1328a, 17 — 1329a, 39. 1289b, 27 — 1290a, 5. 1290b, 23 sq. cf. etiam 1276b, 20—34. 1277a, 5 sqq. 1283a, 14 sqq.] ‖ 1292b, 24. *τὰ εἰρημένα*] 1291b, 17 — 29 ‖ 1293b, 2. *ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις*] 1288b, 5 sq. + 1323a, 14 — 1342b, 34 ‖ 1293b, 27. *ἐν τοῖς κατ' ἀρχὴν*] 1279a, 23 — b, 10 ‖ 1295a, 1. *ἦν*] 1293b, 27 sqq. ‖ 1295a, 5. *ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις*] 1284b, 35 — 1288a, 29 ‖ 1295a, 5. *διείλομεν ἐν οἷς περὶ βασιλείας ἐπεσκοποῦμεν*] 1285a, 16 — b, 3 ‖ 1295a, 15. *ἦσαν*] 1285b, 2 sq. ‖ 1295a, 32. *νῦν*] 1293b, 7 — 18. cf. 1293b, 35 — 1294a, 25 ‖ 1295b, 28. *φαμὲν*] v. 1 — 3 ‖ 1296a, 6. *ὕστερον*] 1305a, 7 — 15. 1305b, 22 — 1306a, 9. [1306a, 19 — 31.] 1308a, 18 — 24. 1310b, 3 sq. cf. 1309b, 18 sqq. ‖ 1296b, 5. *ἔφαμεν*] 1289a, 8 — 10. 1289b, 14 sq. 1291b, 14 — 1292a, 37. 1292b, 22 — 1293a, 10 ‖ 1298a, 32. *φαμεν*] 1292a, 17 — 37. 1292b, 7 — 10. 1293a, 32 — 34. [‖ 1316b, 34. *ἔτι — 35. αἰτίας*] 1301a, 19—1316b, 27] ‖ 1317a, 13. *πρότερον*] [1288a, 6 — 15.] 1296b, 12 — 1297a, 6 ‖ 1317a, 24. *πρότερον*] 1291b, 17 — 29. 1292b, 25 sqq. 1296b, 26 — 31 ‖ 1317a, 38. *πρότερον* (immo *ὕστερον*)] 1309b, 18 — 1310a, 36 ‖ 1317b, 34 sq. *πρότερον ἐν τῇ μεθόδῳ τῇ πρὸ ταύτης*] 1299b, 38 — 1300a, 4 [‖ 1318a, 26. *πρότερον*] 1281a, 14 — 17] ‖ 1318b, 7. *ἐν τοῖς πρὸ τούτων ἐλέχθη λόγοις*] 1291b, 30 — 41. 1292b, 25 — 33 [‖ 1319b, 5. *πρότερον*] 1302a, 16 — 1307b, 24. 1311a, 23 — 1313a, 16] ‖ 1319b, 27. *τὰ τυραννικὰ κατασκευάσματα*] 1313b, 32 — 39 ‖ 1319b, 37. *πρότερον* (immo *ὕστερον*)] 1301a, 19 — 1316b, 27 ‖ 1321a, 28. *πρότερον*] 1320b, 25 — 28 ‖ 1321b, 6. *πρότερον*] 1299a, 2 — 1300b, 12 ‖ 1321b, 10. *πρότερον*] 1299a, 34 — b, 10 ‖ 1301a, 28. *πρότερον*] 1282b, 18 — 30. cf. 1280a, 9 sqq. ‖ 1301b, 37. *πρότερον*] 1301a, 26 — b, 3. cf. 1280a, 9 sqq. 1282b, 18 sqq. ‖ 1306a, 35. *πρότερον*] 1303b, 37 — 1304a, 17 ‖ 1306b, 23. *εἴρηται*] 1305b, 2 sqq. ‖ 1307b, 2. *ἐν τοῖς πρότερον*] 1302b, 4. 1303a, 20 — 25 ‖ 1308a, 2. *πρότερον*] 1297a, 13 — 38 ‖ 1308a, 18. *πρότερον*] 1305b, 23 sqq. ‖ 1309b, 16. *πολλάκις*] 1296b, 13 — 16. 1320a, 14 — 17. cf. 1270b, 21 sq. 1294b, 36 — 39 ‖ 1310b, 32. *εἴπομεν*] v. 2 sq. cf. v. 10 — 12. 1289a, 30 — 33. 40 — b, 1 ‖ 1311a, 3. *πολλάκις*] 1279b, 6 sq. 16 sq. 1281a, 22 — 24. 1289a, 39 — b, 2. 1295a, 17 — 23. cf. etiam 1285a, 24 — 29. 1293b, 27 — 29 ‖ 1311a, 20. *τὸ — συμβούλευμα*] 1284a, 26 — 33 ‖ 1311a, 28. *ἐλέχθη*] 1310a, 40 sqq. ‖ 1311b, 37. *ἦν*] 1302b, 2. 21 — 24. 1311a, 25 ‖ 1312b, 34. *εἰρήκαμεν*] 1302b, 25 — 33. 1304b, 21 — 1305a, 5. 1305a, 38 — b, 22. 1306b, 3 — 5 (mutatis mutandis) ‖ 1313a, 39. *πάλαι*] 1311a, 15 — 22 ‖ 1313b, 32 sq. *καὶ τὰ — τελευταίαν*] 1319b, 27 — 30 ‖ 1314b, 36. *πάλαι*] 1313a, 35 — 1314a, 29.

Hi autem sunt loci, qui promittuntur quidem, sed desiderantur:

a) post 1342 b, 34: 1260 a, 12. *ἐν τοῖς περὶ* [*τὰς*] *πολιτείας*. 1260 a, 21. *ἐν ἄλλοις*. 1269 a, 28 sq. *ἄλλων — καιρῶν*. 1272 a, 25. *ἕτερος* — 26. *καιρός*. 1276 a, 31. *εἰς ἄλλον καιρὸν* (v. quae antea de h. l. monui). 1326 b, 33. *ὕστερον*. 1330 a, 5. *ὕστερον*. 1330 a, 33. *ὕστερον*. 1331 b, 23. *ἀφείσθω τὰ νῦν* (?). 1335 b, 3. *ἐπιστήσασι — ἐν τοῖς περὶ τῆς παιδονομίας*. 1336 b, 25. *ὕστερον*. 1338 a, 33. *ὕστερον*. 1341 b, 23. *τρίτον δὲ ἐπειδὴ* — 26. *εὔρυθμον*.

b) post 1323 a, 11: 1300 a, 9. *ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω νῦν*. 1300 b, 7. *τίνα* — 9. *ἔσται φανερόν*. 1316 b, 38. *καὶ* — 39. *ἑκάστην* (initium dumtaxat huius disquisitionis sunt 1321 b, 3—1323 a, 11). 1316 b, 39. *ἔτι* — 1317 a, 9. *οἰκεῖα*.

c) post 1316 b, 27: 1286 a, 5. *ἀφείσθω τὴν πρώτην*. 1289 a, 11 sqq. *μετὰ δὲ τῆς αὐτῆς φρονήσεως ταύτης καὶ νόμους ἰδεῖν κ. τ. λ.*

Ceterum video nunc demum, dum haec typis inprimuntur, de verborum 1317 b, 16. *καὶ συμβάλλεται ταύτῃ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν* integritate dubitare Bonitzium Ind. Ar. 715 a, 2 sq.

	ℳ ₰
Iurisprudent. anteiust. reliquiae ed. *Huschke.* Editio IV	6.75
—— —— —— Indices ed. *Fabricius*	1.80
—— Suppl. Bruchstücke a. Schriften röm. Juristen. Von *Huschke*	—.75
Iustiniani inst. ed. *Huschke*	1.—
—— **Novellae** ed. *Zachariae.* 2 voll.	10.50
Iustinus ed. *Jeep.* Editio maior	2.70
—— —— Editio minor	—.90
Iuvenalis ed. *Hermann*	—.45
Livius ed. *Weifsenborn.* 6 voll.	6.—
Vol. I—III auch in Heften . . à	—.60
Vol. I pars I lib. I—III	
—— pars II lib. IV—VI	
Vol. II pars I lib. VII—X	
—— pars II lib. XXI—XXIII	
Vol. III pars I lib. XXIV—XXVI	
Ferner einzeln: lib. I et II	—.45
Lucian ed. *Jacobitz.* 3 voll.	6.30
—— —— Auch in 6 partes, à pars	1.05
Lucretius ed. *Bernays*	1.50
Lycophron ed. *Kinkel*	1.80
Lycurgus ed. *Scheibe*	—.60
Lydus ed. *Wachsmuth*	2.70
Lysias ed. *Scheibe*	1.20
Macrobius ed. *Eyſsenhardt*	5.40
Manethon ed. *Koechly*	1.50
Martialis ed. *Schneidewin*	1.50
Martianus Capella ed. *Eyſsenhardt*	4.50
Maximus et Ammon. ed. *Ludwich*	1.80
Metrologici script. ed. *Hultsch.* 2 voll.	5.10
Muretus ed. *Frey.* Vol. I et II.	2.40
Nicephori opuscula historica ed. *de Boor*	3.30
Nicomachus ed. *Hoche*	1.80
Nonnus ed. *Koechly.* 2 voll. . . à	4.50
—— **paraphrasis** ed. *Scheindler*	4.50
Onosander ed. *Koechly*	1.20
Ovidii opera ed. *Merkel.* 3 voll.	2.90
—— —— **tristia**	—.45
—— —— **fasti**	—.60
—— —— **met. delectus** ed. *Merkel*	—.60
Panegyrici latini XII ed. *Baehrens*	3.60
Pausanias ed. *Schubart.* 2 voll.	3.60
Persius ed. *Hermann*	—.30
Phaedrus ed. *Müller*	—.30
Philostratus ed. *Kayser.* 2 voll.	8.25
Pindarus ed. *Christ*	1.—
Plato ed. *Hermann.* 6 voll.	10.50
[Auch in 15 einzelnen Heften.]	
Plautus ed. *Fleckeisen.* Vol. I. II	2.70
—— —— einzelne Stücke . . . à	—.45
Plini epistolae ed. *Keil*	1.20
—— **natur. historia** ed. *Jan.* 6 voll.	13.20
Plinius et Gargilius Mart. ed. *Rose*	2.70
Plotinus ed. *Kirchhoff.* 2 voll.	6.—
Plutarchus ed. *Sintenis.* 5 voll.	8.40
[Auch in 14 einzelnen Heften.]	
—— **moralia** ed. *Hercher.* Vol. I	1.80
Poetae latini min. ed. *Baehrens.* Vol. I—III.	7.50
Polemon ed. *Hinck*	1.—
Polyaenus ed. *Woelfflin*	4.50
Polybius ed. *Dindorf.* 4 voll.	10.80

	ℳ ₰
Pomponii Melae de chorographia libri tres rec. *Frick*	1.20
Porphyrion ed. *Meyer*	4.20
Porphyrius ed. *Nauck*	1.80
Proclus ed. *Friedlein*	6.75
Propertius ed. *Müller*	—.60
Quintilian ed. *Bonnell.* 2 voll.	2.40
—— —— lib. X ed. *Halm*	—.30
Quintus Smyrnaeus ed. *Koechly*	1.50
Rerum naturalium script. Graeci ed. *Keller.* Vol. I	2.70
Rhetores Graeci ed. *Spengel.* 3 voll.	9.—
Ruhnkenii elogium Hemsterhusii ed. *Frey*	—.45
Rutilius Namatianus ed. *Müller*	—.75
Sallustius ed. *Dietsch.* Ed. IV	—.45
Script. histor. Augustae. 2 voll.	5.10
Script. metrici Graeci ed. *Westphal.* Vol. I	2.70
Seneca ed. *Haase.* 3 voll.	7.80
—— **tragoediae** ed. *Peiper et Richter*	4.50
Seneca rhetor ed. *Kiefsling*	4.50
Simeo Sethus ed. *Langkavel*	1.80
Sophocles ed. *Dindorf.* Ed. V.	1.50
—— —— einzelne Stücke . . . à	—.30
Statius ed. *Queck.* 2 voll.	3.60
—— Vol. I Silvae ed. *Baehrens*	1.80
—— Vol. II Fasc. I. Achilleis ed. *Kohlmann*	—.75
Stobaei florilegium ed. *Meineke.* 4 voll.	9.60
Stobaei eclogae ed. *Meineke.* 2 voll.	6.—
Strabo ed. *Meineke.* 3 voll.	6.—
Suetonius ed. *Roth*	1 50
Tacitus ed. *Halm.* 2 voll.	2.40
—— —— **Germania, Agricola et dialogus** ed. *Halm*	—.45
Terentius ed. *Fleckeisen*	1.20
Testamentum, novum, Graece ed. *Buttmann*	2.25
Themistius ed. *Spengel.* 2 voll.	6.—
Theodorus Prodromus ed. *Hercher*	—.50
Theon Smyrnaeus ed. *Hiller*	3.—
Theophrastus ed. *Wimmer.* 3 voll.	6.60
Theophrasti char. ed. *Fofs*	1.20
Thucydides ed. *Boehme.* 2 voll.	2.40
Tibullus ed. *Müller*	—.30
Ulpian ed. *Huschke.* Ed. II.	—.75
Valerius Flaccus ed. *Baehrens*	1.50
Valerius Maximus ed. *Halm*	3.75
Vegetius ed. *Lang*	3.—
Velleius Paterculus ed. *Haase*	—.60
—— —— ed. *Halm*	1.—
Vergili opera ed. *Ribbeck*	1.35
—— **Bucolica et Georgica**	—.45
—— **Aeneis**	—.90
Xenophontis expeditio ed. *Hug*	—.75
—— —— —— Ed. maior	1.20
—— —— —— ed. *Dindorf*	—.75
—— —— **historia Gr.** ed. *Dindorf*	—.90
—— —— **institutio Cyri**	—.90
—— —— **commentarii**	—.45
—— —— **scripta minora**	—.90
Zonaras ed. *Dindorf.* 6 voll.	19.50

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.